IOANNIS OSORII
SOCIETATIS IESV,
Tomus Tertius.
CONCIONVM DE SANCTIS.

Conciones de peculiaribus Sanctis, quæ hic desiderantur, inter conciones de Sanctis in communi, quas in finem huius libri remisimus, inuenientur.

Quorundam verò aliorum festorum conciones in his, quæ de tempore scripsimus, & scribemus, inquirendæ sunt, quæ eò coniecimus, quia eò pertinere videbantur.

AD CLARISS. LICENTIATVM
D. FERDINANDVM à PADILLA
Priorem Oxomensis Ecclesiæ.

Cum Indice locorum Sacræ Scripturæ, & rerum memorabilium.

VENETIIS, MDCIIII.

Apud Petrum Mariam Bertanum.

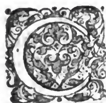

IOANNES OSORIVS E SOCIETATE IESV.

Licentiato D. FERDINANDO à PADILLA, Priori Oxomenſis Eccleſiæ ſalutem.

VM in lucem edere vellem (præſul clariſsimè) librum hunc, quo illuſtrantur duorum laudes, quorum feſtos dies anniuerſaria recordatione, ac celebritate colit mater Eccleſia, vnus tu inter multos occurrebas animo, cui munus hoc dicarem, ſi non ab ingenio, quod tanta res poſtulat, certè a pietate, & religione profectum, qua diuos venerari par eſt, & ab eximia quadā beneuolentia, cuius arctisſimis vinculis ita eſt meus animus cum tuo annis ab hinc multis copulatus, vt quamuis longisſimo, & locorum, & temporum interuallo diſiuncti fuerimus, nulla tamen facta ſit vnquam, vel intermisſio officij, vel animorum, voluntatemque diſiunctio. Accedunt eò non ſolum tua in vniuerſam noſtram ſocietatem merita, quæ tot, tantaque ſunt, vt omnes tibi publicè debeamus, ſed priuata, quibus ego mul-

tis sum modis astrictus, multis tibi nominibus obligatus. Et si mihi hoc natura non tribuisset, vt quem semel colere cœpissem, eũ mihi colendum in perpetuum existimarem, tot in te congessit Deus optimus maximus ornamenta, non modo fortunæ, & gloriæ; quæ tu in minimis ponenda ducis, verum etiam virtutum omnium, vt te non diligere nullo modo possim. Pulchrum tibi fuit, in antiquissima, & illustrissima Padillarum familia nasci, quæ vt ex verissimis scriptorum monumentis constat, ab splendidissimo D. Godo de Padilla Padillarum Domino (hoc oppidis vetustissimis nomen est) octingentis fere ante annis fundata semper floruit, quæ viros eximios Castellæ præfectos supremos habuit, quæ magisterijs abundauit fortissimorum hominum, qui viridis crucis insignibus fortitudinem, nobilitatemque præferrent. Honorificum, eos tui generis authores extitisse, qui bellicam laudem cum Christiana virtute coniunxerint. Illustre tibi fuit, quod ex ea sis familia natus; ex cuius sanguine, nobilissimoque genere uniuersi Hispaniarum reges, ac reliqui totius Christianæ respublicæ principes, principium, originemque du xere, cum hi omnes serenissimam dominam Mariam à Padilla Petri Hispaniarum regis uxorem sui ortus, genetricem, parentemque habuerint. Quo factum est, ut clarissimi regni principes tuam domum frequentent, in eaque cognationis, & propinquitatis iura recognoscant. Gloriosum, a uitam nobilitatem hæreditario quodam iure tibi relictam ornatam à te, atque illustratam fuisse morum facilitate, & instituta totius uitæ ratione te, tuisque maioribus digna. Quæ omnia multitudinis

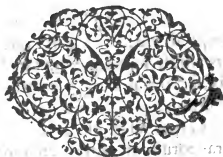
impe-

imperitæ iudicio magna, & mirabilia, quamuis per ſeipſa laudanda non ſit, quod fortunæ munera eſſe uideantur, in te tamen eximiæ cuiuſdam laudis cauſam habent cùm ea pleriſque ad libidinem, & uoluptatem incitamento eſſe ſolent, tu feceris inſtrumenta uirtutum. Hæc tu illuſtria multò illuſtriora reddidiſti moderatione animi adhibita, perpetuaque conſtantia beneuolentia in amicos, facilitate in domeſticos, benignitate in pauperes, beneficentia in eos omnes, qui ſe ſuaque negotia tuæ fidei, tutellæque commendant. Quibus rebus Petri Sarmenti auunculi tui, qui tibi iſta Oxomenſis Eccleſiæ dignitate anteceſsit, magnitudinem animi, uirtutumque præclariſsimarum ornamenta ad uiuum refers: quod quidem nec in minima profecto laude poni debet, cùm ille ſplendidiſsimum Hiſpaniæ decus effulſerit, neque magnis ſolum principibus mirabilis, ſed ſummis etiam pontificibus, & imperatoribus admirandus. Iam uero quæ tua ſit aduerſus Deum pietas, qua religione non ſolum diuos uerum etiam ſacras eorum imagines uenerare, quis ignorat? Hæc uera bona, præclara, & plane diuina, non quia tua (nihil enim boni homini tribuendum eſt ſed ſoli Deo fonti bonorum omnium uberrimo) hæc inquam non quia tua, ſed quia tibi diuino beneficio donata nobilitatem tuam à maioribus acceptam augent, gloriam exornant, genus illuſtrant, tibique ſpem afferunt, fore, ut aliquando his quaſi gradibus aſcendas cò, vbi conſpectu Dei optimi maximi, à quo hæc in te bona profecta ſunt, lætus perfruare. Ad hanc gloriam

aſſequen-

assequendam sanctissimi quinque viri viam nobis tritam, suarumque virtutum vestigijs impressam reliquerunt, quod hoc libro explicandum suscepi. Hoc tu munus clarissime Ferdinande, si argumenti rationem consideres, excellens, atque præclarum, suscipe. In quo cum legeris, quid uiri sanctissimi fecerint, quam vitæ rationem instituerint, habebis cœlestis vitæ duces, ac magistros, quos imitari debeas, & quorum vestigijs insistere ad summam fœlicitatem comparandam. Vale.

Datum Salmanticæ idibus Iulij.

AD LECTOREM.

BSOLVIMVS tandem (Christiane lector) tertium volumen, in quo Conciones de Sanctis, quorum festa toto anno ab Ecclesia celebrantur, continentur, quartum, quintumque breui expediemus, quibus argumenta varia, quæ incidere concionatori sæpe sæpius solent, tractantur, quorum quidem ex instituto conciones, aut nullæ, aut raræ scriptæ reperiunt. Quæ dum in lucem profero, hoc quale quale illud est, beneuolo, gratoque animo accipito. Vale.

TABVLA CONCIONVM, QVAE HOC TERTIO TOMO CONTINENTVR.

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRAE,

Quæ sparsim in hoc opere explicantur ab authore secundum ordinem veteris, ac noui testamenti.

SOlent hoc tempore loci sacræ paginæ, qui in aliquo opere exponuntur in breuem indicem coniici, quod facile inueniantur, quam consuetudinem uos etiam sequemur. Verum quoniam interdum huiusmodi locorum duntaxat germanus sensus tangitur, interdum uero longa, & rationibus, aliisque scripturis contexta amplificatio subnectitur, quæ maxime ab iis, qui concionandi munus obeunt, expeti solet, ideo hic utrumque index conficietur. Quare lectorem monitum uellem, ne oculos in solis locis, qui citantur, in indice figat, sed ea etiam, quæ locis sæpe præmittuntur legendo percurat, ex quibus locorum fusiorem explicationem petere possit.

Ex Genesi.

Ex Exodo.

Ex Numeris.

Ex Leuitico.

Ex Deuteronomio.

Ex Iosue.

Ex lib. 1. Regum.

Ex lib. 2. Regum.

Ex lib. 3. Regum.

Ex lib. 4. Regum.

Ex lib. 2. Paralip.

Ex libris Esdræ.

Ex lib. Thobiæ.

Ex libro Esther.

Ex libro Iob.

Ex Psalterio

Ex Threnis.

Ex Baruch.

Ex Ezechiel.

Ex Daniele.

Ex Oſea.

Ex Amos.

Ex Iona

Ex Michæa.

Ex

Ex lib. Prouerbior.

Ex lib. Ecclesiaste.

Ex lib. Canticorun.

Due

EX lib. Sapientiæ.

Ex lib. Ecclesiastici.

Ex Esaia.

Ite angeli

Ex Ieremia.

Stantes

Ex Nahum.

Ex Abachuc.

Ex Zacharia.

Ex Malachia.

Ex lib. 1. Machabeor.

Ex Matthæo.

Ex Marco.

Ex Luca.

Ex Ioanne.

Cucurrit

Ex epistola ad Galatas.

Ex epist. ad Ephesios.

Ex epist. ad Philippen.

Ex episto. ad Colossenses.

Ex epi. 1. ad Thessal.

Ex epist. 2. ad Thessal.

Ex epi. 2. ad Timoth.

Ex episto. 2. ad Timoth.

Ex epi. ad Philemon.

Ex epist. ad Hebræos.

Ex epistola B. Iacobi.

Ex epi. B. Petri.

Ex epi. 2. Petri.

Epist. 1. Ioannis.

Epistola. 2. Ioannis.

Ex epist. Iudæ.

Ex Apocalypsi.

INDEX RERVM NOTABILIVM,

Quæ in hoc opere traduntur.

Numerus indicat columnam, litera, cum apponitur, locum columnæ.

Christi

Incarnatio

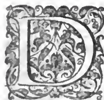
LAVS DEO.

FESTA MENSIS IANVARII.

DE Circuncisione Domini, vide in primo tomo nostrarum Concionum, & in quinto, qui Deo dante in lucem edetur.

De Epiphania Domini similiter.

De Octaua Epiphaniæ similiter.

De Beato Antonio Abbate, vide in Communi confessorum non pontificum, ad finem huius voluminis.

De Cathedra sancti Petri, vide inferius in eodem festo, Mense Februarij.

IN FESTO BEATI
FABIANI, ET SEBASTIANI,
& pro Communi plurimorum martyrum.

Descendens Iesus de Monte. Luc. 6.

A DEST nobis dilectissimi celebritas D. Sebastiani, qui iure sibi vsurpare potest illud
Thr. 3. Thren. 3. Tetendit arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam, misit in tenib. meis filias pharetrę suę. Cum se iratus dñs ostẽdere vult,
Psal. 7. arcum, sagittamq; arripit. Sic Psa. Nisi conuersi fueritis, arcum suum tetendit,
Gen. 6. & parauit illũ, & i eo parauit vasa mortis. His percussit Angelus primos parentes,
B & vniuersũ hoium genus diluuio. Hoc peracto, loquitur Deus Noe placari incipiẽs, & ait nõ vltra irascar vniuersæ terræ, nec mittã aquas diluuij sup illã. Sed φ nobis signũ erit huius clementię? Arcũ meũ ponã in nubib. cęli: ò dñe arcus signũ est pacis, & nõ potuis belli? Hoc arcu vniuersam terrã percussisti, et eũ in signũ pacis das? qs arcũ videns nõ pauebit, & fugiet a facie arcus? Sed accipe Noe signũ hoc, φ maximũ, summũque est Dei in nos miæ, cum arma Dei
C tibi dantur. Quando inimicorum arma in tẽplo tuo pendentia video, non ea times, licet prius sanguinẽ tuũ fuderint, vt arma Golię, & Holofernis in Dei tẽplo suspẽsa fuere. Qñ Deus manib. suis arcum tenebat, & tendebat in nos, timẽdum profecto nobis, sed cum hic arcus in templo nostro est, & in cęlũ tensus, timeat cęlum, nos quid timeamus non habemus, dari ergo arcum in nubib. nr̃is fuit in templo nostro suspẽdit arma inimica nobis. Hic arcus est in Maria positus, quæ & nubes est cęli, & in templum nr̃um tẽplum repentè fit Dei. Sic ꝓphe-

ta Xp̃m appellat, suscitans suscitabis arcum tuum, iuramenta tribus, quę loquutus es. Dabit Dominus ipse vobis signũ pacis, scilicet, & misericordiæ. Ecce virgo concipit, ecce arcum in nube, ad eam cedamus, dicentes Aue Maria. A Hab. 3 Esai. 7.

In clarissimorum martyrũ festiuitate operęprętiũ erit interrogare, qua de cã ĩ lege gratæ voluerit Deus effundi copiosissimum sanguinem hoĩum, qui martyrio coronati sunt, & q in lege veteri aĩalium irrationabilium sanguine contentus fuit, in lege noua illo reiecto sanguine, filiorũ suorũ sanguinẽ fundi uoluit? B
Adauget verò difficultatẽ hãc, φ lex gr̃ę lex amoris, dulcedinis, & miæ, & in ea effusus erat iam sanguis ille Xp̃i, qui innumeris redimẽdis mũdis sat erat. Et Psa. 45
nihilominus sanguis martyrum in tãta copia effusus est, vt meritò dicatur effuderũt sanguinem sanctorum tuorum, sicut aq̃ in circuitu Hierusalẽ, plures. n. Hiero.
hoĩs sacrificati martyrio sunt in lege noua, q̃ aĩalia in veteri. Ex præclaris martyrib. testatur Hieron. in vnumquẽq; C
anni diem esse quinq; millia usq; ad ei' ætatem, & post illum innumeri sunt meritò sine dubio potest Ecclesia Christo Exod.
dicere, quod vxor Moysi ei dixit circuncisò filio, sponsus sanguinum tu mihi es

Licet multas huius rei cãs dicere possemus, sed illã unicam perpẽdamus, q ad Ecclesiam spectat. Et quenã illa? Vidit certè Ecclesia Deũ ꝓ ipsa sãguinẽ fudisse suũ, uult & ipsa sanguinẽ ꝓ eo fundere ut ei debitũ reddat eodẽ monetę genere, φ aiunt. Hoc Ecclesiæ nomine loquitur Psal. Quid retribuam dño pro omnib. quę retribuit, mihi? calicẽ salutaris Ps. 115

acci-

A accipiā. Optimè dubitat, qd retribuam dño ꝓ oibus, q̃ retribuit mihi. Relinquamus mō cætera, q̃ retribuit, nobis illud solū vsurpemus, de quo Ioānes, ait, ꝙ dilexit nos, & lauit nos a pc̄tis nostris
Apo. 1 in sanguine suo, qd repēdemus amori? Quid repēdemus sanguini? amorē amori repēdamus, sanguinē, sāguini, sola digna retributio, cū amor amore, sanguis
Ps. 115 sanguine cōpensat. Hoc est ꝙ subiungit Dauid, calicē salutaris accipiā, & nomē dñi inuocabo, quasi dicat sane dignā retributionē, aut plenā compensationē minimè inuenio. Veruntamen ad qualemcunq; grarum actionē, ecce calice amaritudinis, atq; passionis, quem tu bibisti dñe, ꝓ amore tuo bibere paratus sū pp
B ueritatis cōfessionē ēt mortis amaritudinē libēti aio suscepturus, idq; faciā cū aperta confessione, & inuocatione nois tui, cuius gra, & saluberrimum est, & omnino gloriosissimum passiones, atq; ēt mortem tolerare. Et hoc est, ꝙ subiūgit, uota mea dño reddam coram oī populo eius, pretiosa in cōspectu dñi mors sanctorū eius, quasi dicat, deuotionē in te meam testabor coram oī populo, nec mortem formidabo ꝓ noīe tuo, q̃ utiq; gloriosisima, & pretiosa est. Calix hic,
Ma. 20 de quo Ps. loquit, ille est proculdubio, de
Ma. 26 quo Xps Mat. 20. potestis bibere calicē, quem ego bibiturus sum? & iterū Matt.
Io. 18. 26. si fieri pōt, transeat à me calix iste, & Io. 18. calix ē, quē dedit mihi pr̄, nō vis, vt bibā illū? Hūc calicē ille bibit, imo ad fę
C ces usq; exhausit, hunc bibunt martyres oēs, sicq; aliquo mō retribuūt Deo suo,
Ignat. Hinc Ignat. scribit. Modo incipio discipulus Chri esset, cum martyrum inchoaret. Hāc dignā retributionē Sebastianns reddere uoluit, positus quasi signū ad sagittam, fuit. n. Xps signum, in ꝙ uniuersus mundus sagittas duxerit suas. Ecce
Luc 2 hic positus est in signum cui contradicet
Iob. 34 & Iob 34. violenta sagitta mea absq; peccato. Voluit Sebastianus ei repēdere factus, ēt signū ad sagittam. Nec uero hoc ira Dei in suos censenda est, sed gratia maxima, & summi beneficiū. Hoc. n. inter est inter reges terræ, & regem cœli, quod terrę reges dilectis suis officia concedūt minimi laboris, & maximi hono A ris, minoris periculi, & maioris delectationis. at cōtra Deus, ꝙ summi discrimi nis est, ꝙ laboris maximi illud maius re putat, illud amicis largit suis, suosq; honestat laborib. Xpo filio suo, cui præcipuus locus debebatur concedit humani generis redemptionē, quod oīum difficiliū erat, ac laborisissimum. Vnde oīum pc̄tā soluere debuit doloribus acerbissimis. Deinde Apostolis mundi expugnationem concedit in laboribus plurimis, i carceribus, in periculis. Deinde martyribus simile, qd cōcessum est, vt summis tribulationibus fruerent. Non ergo hoc mali iudicium est, sed optimi, & fœlicis usque quaque. Vobis, ait Paulus datum Phil. 1 est, nō solum ut in eū credatis, sed ēt ut ꝓ illo patiamini. Vis ego signo antiquo B nosse: Audi. i. Re. 20. ait Ionathas ad Dauid, cum signū ei uellet dare, si rectè, uel 1. Reg. 20. malè res eius se haberēt apud regē. Si dixero, inquit, puero ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas, tu ueni ad me, pax tibi est, & nihil est mali, si aūt dixero, ecce sagittæ ultra te sunt, uade in pace, qa dimisit te dñs. Pacis signum, & oīs boni, nullius q; mali est, sagittę intra te sunt, signū vero irę procul esse. An nō hoc Sebastiane sagittis trāsfixo dicemus Sagittę ītra te sūt? pax ergo tibi ē, & nihil ē mali. Simile uero qd loquemur omni afflicto, q quasi sagittas cōfixus est, nō hoc malū tibi reputandū est, sed pacis signū. Sic ille putabat, q orat dñe, ne in furore tuo arguas me, neq; ī ira tua corripias me, quo Psa. 37 C nīā sagittę tuę īfixæ sūt mihi, & cōfirmasti sup me manū tuā. Nō ē ira Dei, nō est furor Dei in eū, in quo sagittæ īfixæ sūt.

Hæc uero tāta sāguinis effusio, & tribulationum inundatio, quæ ī lege gratiæ est, non obstat eius dulcedini, & suauitati, ut initio cōcionis opponebamus Nec. n. gra id tollere debuit, quod hoī maximè gloriosum, & honorificum est, quale pro Deo suo pati, sed passionis acerbitatem, dolorem, afflictionē, & animi depressionem gratia tollit animumque firmat, ut facile, suauiterq; omnia perferat mala. Audi militiæ Christianę aīn signa nu. 2. Cor. 4. In omnibus tribulatio 2. Co. 4

A nẽ patimur, sed nõ angustiamur, aperiamur, sed nõ destituimur, psecutionẽ patimur, sed nõ derelinqmur, deijcimur, sed nõ perimus. Sp mortificationẽ Iesu in corpore nro circũferentes, ut & uita Iesu manifestet' ĩ corporib. nostris. Hoc uero q de se Paulus testatur, de oibus martyribus eorũ testant' scriptores, miro enim. erectoq; aĩo in tormentis extitere alij in carcerib. ut in regia aula, alij inter prunas quasi in rosis ambulabãt, alij ad suppliciũ, ut ad nuptias ibãt. Qđ nõ in uiris solum, sed & in pueris, & in puellis uisum est, ut admirationi fuerint mũdo, & tortoribus ipsis, pp quod eorũ plurimi cõuersi ad fidẽ sunt, & alij se uictos profitebant', inter quos merito enumerãdus est Sebastianus, qui immanissimũ Diocletianũ adeo liberè increpauit,

B tã forti aĩo, & inuicto corde istipite fuit, vt nõ immerito credamus cũ eo illud factũ a Deo, qđ cũ ijs fieri assolet, qui uiui sagittis configendi sunt, datur. n. cuique patronus ut uulgo dr, qui primã in cor dirigit sagittã, qua penitus extinctus reliquas sagittas nõ sentit: uiuus sagittãdus educit' Sebastian⁹, quẽ habebit patronũ, q cor eius transfigat, eũq; mundo mortuũ faciat, ut sagittatorũ sagittis non affligatur? Certè ei patronus fuit Christus dñs, q eius cor sagitta amoris diuini sic sagittauit, ut reliquas nihili duceret. Hãc sagittã sensit, q dicit, sagittaueras tu dñe cor meũ charitate tua. Hãc, uel has sagittas promiserat, q dicit. Sagittæ tuę acutę populi sub te cadẽt in corda inimicorũ

C regis. In corda sagittę Dei infigunt', & cõtinuo de ijs, q cõfixi sũt ijs sagittis, dr mortui estis, & uita uestra abscõdita est cum Xpo in Deo, codẽ ps. sagittas suas ardẽtibus effecit, idest ardentes effecit, vel affecit eas reb. ardentibus, ut cor inflãment. Quod sic cor Dei amore ardet, tpalia incõmoda despicit, corporis passiones nõ curat, qa nõ est ibi amor, eius sed ĩ celo, ubi est thesaurus illi⁹. Sed qui nimiũ dolet, nimiũ gemit ĩ laboribus, signũ dat, se nõ mortuũ huic sæculo esse, adhuc uiuere, nec gr̃a uti, ut dẽt, nec suauitatẽ legis gr̃æ gustasse, qua cõputrescit iugum a facie olei. Nec uero illud expertus leuamen est, q author gratiæ promisit dicẽs. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã uos.

Simile

Argu

Psa. 44

Col. 3.

Psal. 7.

A

Ma. 11

Sed aliud dicet, Martyriũ mihi quidẽ adest nullũ, opto quidẽ illud, sed elongãme est, aliquis mihi est labor, sed minimus. Quomodo ergo ego sanguinẽ sanguine cõpẽsabo, quid ego retribuã domino pro omnib. q̃ retribuit mihi? quomodo calicẽ salutaris accipiã? Videtur mihi se Deum hr̃e cum hoibus ad eum modũ quo negotiator, ex indis aduenięs, & gẽmas, margaritasque plurimas deferens, quasdã uẽdere incipit maximũ postulat pretiũ, sed tãdẽ uidẽs paucos emptores exiguũ petit, & ĩfimo pretio cõtẽtus est. Venit negotiator ille cęlestis ĩ terrã, uenditurus nobis dona gratiæ suæ, & glorię cęlestis, initio quidẽ ecclesiæ sanguinem

B petebat, & uitã, vt hæc nobis largiretur, tunc qui Xpm suscipiebat, continuo ad martyriũ te parare oportebat. Propter te mortificamur tota die ęstimati sũmus sicut oues occisionis, sed iã multũ p omnẽ modum pretiũ minuit. Vide q̃ parũ est q te oportet p tritiam nobis omnibus merito dici põt illud Pauli. Nondum vsque ad sanguinem restitistis, pctõ repugnantes. Licet uero calicem nunc Christi non bibas, tñ saltem eum accipe. Est. n. calicem accipere, & est calicem bibere, calicem accipit, qui aĩum offert Deo suo prius sui causa passio, paratũ ab omnia proeo ferenda. Calicem bibit, qui martyrio coronatur, quod omnib. non cõceditur, multi. n. sanctorum uehementer hunc calicem sitierunt, & sumebant

C in manib. ut biberent, dum Deo id quotidie offerebãt desiderio, sed non est eis datum, ut biberẽt, & martyrij gloria coronarent'. Et licet oẽs sancti aliqđo hũc gustẽt, quia aliquid dat' pro nomine Iesu pati, sed nõ oẽs usq; ad sanguinẽ restiterunt. Nouit. n. Dñs infirmos esse quosdã, qui licet sint robusti satis, ut gustent, nõ tñ sufficientes sunt, ut ebibant illum amarũ calicẽ, qui tã est amarus carni, vt sed in eam partem ipse ẽt Saluator, omnium athletarũ robustissimus ab eo abhorrere, cum in illa grauissima lucta patri diceret, si fieri põt, trãseat a me calix iste,

Simile

Psa. 43

C

Ma. 20

A liste, ideo plurimorum consules infirmitati eis calicé non propinat. Oés tamen vult illum acciperedú ad turbas uniuersas exclamans ait, Lucæ 14. si quis uenit ad me, & nó odit patrem suum, & matré, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc aút, & animam suá, nó pót meus esse discipulus. Et qui nón baiulat crucem suam, & uenit post me, non potest meus esse discipulus. Dicitur uero calix salutaris, Christo quidé, quoniá per illum intrauit in gloriam suam, nobis similiter, quia per uarias tribulationes oportet nos intro ire in regnum Dei.

Lu. 14.

Act. 14

Vt ea, quæ dicta sunt edoceret, descendens Iesus de móte, stetit in loco campestri ascenderat ad montem cum paucis, cum perfectis, s. qui dicunt, ecce nos reliquimus omnia: Sicut Moyses cú paucis monté cóscendit, vniuersus populus eú expectabat ad montis radices. Vere pfectio paucorum est, ideo descendit vt plures cú sequi possint, quoniá turba nisi in humili Christú videret non sequitur ad excelsa, non ascédit ad sublimia, ait Ambr. Hoc ostédit summá in homines charitatem, & suauitatem, dum descendit, facilem nobis præbens cęli uiam, nec ardua, & sublimia exegit. Vide Ioanné Baptistam, qui militib. publicanis, & omni populo faciles idat in cælum uias, non ab illis exigens vitæ rigorem, quem ille pstiterat. Sic Paulus coniugatis, uirginibus, uiduis, dominis, seruis, regulas pscribit bene viuendi, cuiq; in suo statu. Posset quidé Deus ab omni hoie perfectissima queq; postulare, omnib. indicere perfectam temporalium abnegationé, omnib. imperare asperrimam pænitentiam sed si hæc ille præcipere, in monte staret, pauci eú sequerentur, nunc vero nó sic, sed descendet, quia vere mádata eius grauia nó sunt, vt ait Ioannes, facile ea potes implere, Tu in valle stas, Christus ad te descendit, sæcularis es, vxoré duxisti, in eo statu Christú sequere, castitaté serua, totú immaculatú, delicias fuge, aliqua p eo pati nó recuses, & saluus eris.

B

Ambr.

Luce. 3

Tit. 2.

C

1. Io. 5.

Deinde Christus descédit, postquam ascenderat, ut ostendat uitá Christianá mixtam ex actione, & cótemplatione. Ascédit Christus in móté, ut discas, eleuare in Deum mentem per orationé, descendit, ut noueris descendere ad opera charitatis; in móte sedet Christus, in loco cápestri peregrinatur, ascende in orationé, ut in ea quiescas. Sic Hier. ad Celantia. Intra in cubiculum secretum, quí sit tibi portus, in quo a tempestate quiescas. Cú in Christo in monte sedere uis quoq; sede, Sedebit solitarius, & tacebit, & leuabit se supra se. Vacate, & uidete, qm suauis est Dńs, Parté aliquá tpis in hoc opus sume. Sed postquam sederis surge. Surgite postquá sederitis, qui manducatis pané doloris. In hoc sæculo pané manducamus doloris, surgamus ergo postq; sederimus, descédamus cum Christo de monte ad opera necessaria proximorú, Surge comede, grádis tibi restat uia, donec peruenias ad gloriæ monté, ubi totum est requies. Sedebit tunc populus meus in pulchritudine pacis, & in requie opuléta. Mó Christus sedet ad dexteram patris, sed cú inter nos moratus fuit, ascendebat, & descédebat. Quidá quidé opera charitatis exercent spiritualia, quidá corporalia, sed oés ascendant, & descédant, oportet. Sic Paulus, attéde tibi, & doctrinæ. Nec uero se impediunt actio, & contéplatio, imo uero iuuant maxime, ut ostédit D. Th. 2. 2. q. 28 art. 3. Sicut. n. cú sup prunas carbones mittis, uel ligna, tunc quidem uř ignis extingui, sed pauli sper expecta, & uidebis augeri, nó extingui igné: ita ignis diuina est cótéplatio, & amor eius, uero nutrimentú sunt opera charitatis in proximos, cú his intédis, principio quidé vř Dei amor extingui, & cótéplatio impediri, sed nó ita est, cú redieris ad orationé post actioné debite pstitá, uidebis ignem creuisse. Si Angeli, licet nos custodiant, nosq. comitent, ut Raphael Tobiá, non ideo a diuina impediuntur cótéplatione. Sicut. n. amor mediorú non impedit amoré finis, ita amor proximi p Deú, & eius opera in nullo impediren Dei amoré. Imo & duo opera inter se ordinata in nullo se impediút ut intellectio, & loquutio. Imo sicut duo instra musica, cum pulsantur, mutuó se iuuant, sic actio, & contemplatio Christiani,

A

Hiere.

Thré. 3.

Ps. 45.

Ps. 126

B

3. Reg. 19.

1. Ti. 4

D. Th.

C

A stiani ergo pfecta mixta sit orone, & contemplatione, ut si circundata varietate.

Preterea descendit, quia, licet in alto manere posset cũ senatoribus terræ, sed
Ps. 112 non obliuiscit eorũ, q̃ inferius sunt, ideo descẽdit: Hic Psaltes, q̃s sicut Dñs Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo, & in terra? In altis habitat in monte, sed humilia respicit, hoc est, [descendens Iesus] Non sic homo, qui
Ge. 40. cum in sublimi se uidet, etiam suos non agnoscit. Sic pincernę contigit oblito Ioseph. Non sic Deus. Præterea, descendit, postq̃ ascẽderat, ut nos doceat, sic locum altũ possidere, ut nouerimus descẽdere, nos agnoscẽtes, ac vtilitatẽ nostrã. Quando te in sublimi statu videris cõstitutum, ne obliuiscaris, q̃ nihil sis, uel ut
B plurimũ uilis vermis. Ille in loco edito securus est, q̃ nouit descẽdere, ac humilliari. Huiusmodi erat Rex propheta dicẽs,
Ps. 21. ego aut sum uermis, & nõ homo. ille ego, q̃ rex, qui dux, q̃ propheta, qui diues, q̃ fortis, adhuc uermis sum. Sic copulauit Deus ima summis. alta humilibus: ut nihil tã altũ sit, q̃ non habeat. vnde humilietur, nihil tã uile, ut nõ habeat aliquid quo in meliorẽ spem surgere possit. Nõ est adeo superbus gallus gallinaceus, et si Indicus sit, q̃, si pedes cõspiciat, nõ humilietur, humiliatio tua in medio tui, ait
Michæ propheta. Cõstitutus in alto es: diues es? magistratũ geris? vis hæc recte possidere: in bonum tuũ his uti? descende, sede in puluere virgo filia Babylo. Sic descẽ
C dit de solio suo rex niniue. Ne dicas cũ Pharaone, & Nabuchodonosore, Deus ego sum, & non homo. Postq̃ descendit ad bestiã Nabuchodonosor, secure ascẽ
Ionæ. 3
D an. 4 dit in regnum. Vt hęc uos Christus doceret; descendit in locum campestrem.

Cõueniunt tunc plurimi [& multitudo còpiosa plebis oĩ Iudea, & Hierusalẽ Iudæi solum Christum sequũtur, sed & Tyrii, & Sidonis.] Nõ Hierosolimitę, & Tirij, & Sidonij. Ne glorietur Hierosolymita, q̃ solus Christũ sequatur, a latere uidet Tyriũ, & Sidoniũ simul sequentem. Ne glorietur sapiens, sacerdos, religiosus, q̃ Christum sequitur, nec putet, quod ille solus sit, qui cum imitatur uero enim multi sunt sæculares Christum se- A quentes, quorum cõparatione confundi põt. Multi enim de infima plebe Chřm sequũtur, qui pcedẽt in regno cælorum multos platos, ac religiosos. Quis vn q̃ in mentẽ inducere posset, latronẽ tã in inclytũ sanctitate futurũ, q̃s uidit ut eleemosynã a Deo in tanto pretio habitam? Quis intueretur Paulũ seruantem uestimenta lapidantium Stephanũ, & diceret, hic melior eris lapidato Stephano? Quis uideret nobilẽ illustremq; equitem Sebastianum ducẽ primę cohortis, indumentis militã indutũ, & diceret, hic præcedet in cælorũ regno plurimos Eremitas? Qua in re Sebastianus exteriori habitu dissimulans in interiorẽ virtutẽ, se B habuit vt prudẽs uenator; qui habitu induit qui colorẽ mõtis refert, dissimulatque, nec psequitur statim feras, quas uenaturus exiuit, ut ille nõ timeant, nec se Simile seruent. Talis Sebastianus, quẽ si a foris tantũ cerneres, diceres, uirum huius mũdi esse, nihil curantem ęternum, sed intus cilicio induebatur, exterius imperatoribus obsequẽs interius Christo Dño, & hac dissimulatione multos Christo lucrifet, complures accedens ad martyriũ, maxime Marcũ, & Marcellianũ, q̃ iam pene defecerant blanditijs deliniti, nullum ergo despicias, nisi te solum.

[Oĩs turba quęrebat eũ tangere, quia C virtus de illo exibat, &c.] Sicut cũ ex Indis uenit ditissimus uir, accedunt ad eũ Simile cõsanguinei, & noti eius, ut eorũ paupertiẽ leuet; sic e cæli mõte Christus descẽdit tanta affluẽs diuitiarũ copia, ut in eo sit oẽs the sauri sapientię, & scientię Dei. Oẽs ergo accędunt, ad eũ ut aliquid accipiã pro eo. 4. Reg. 13. Cumq. tetigisset 4. Reg. 13. mortuus ossa Helisei suscitatus est, quid num operabitur Xpi contactus? Hest. 15. Accede igit, & tange sceptrũ in signũ He. 15 mię, & remissionis, abolita iã est lex illa, bestia, q̃ tetigerit montẽ lapidabitur. Ex. 16 Olim mortuus est Oza, qui tetigerit arcã, sed iã accedere potes, & Xpm tange- 2. Re. 6. re. Sed ais, q̃s tunc turbæ ille adesset, ut Christũ uidere, & tangere posset? In potestate tua hoc est, nec hoc solũ, sed multo plus, cũ recipe digne in Eucharistię sacramento

A cramento,& Christũ tangens,imo & intra te pones Mirũ ꝓfectò quã auiditate, tunc oẽs turbæ cõcurrebant ad Christũ implentes illud Isa.2. Erit in nouissimis dieb. ꝑparatus mõs domus Dñi in uertice mõtium,& fluent ad eũ oẽs gentes. Simul ẽt stupendum,q̃ iam refrixerit Xp̃i Dñi desiderium, quã pauci ad eum accedant suscipiendum. An non hoc mirandum? Vides coram te ingentem auri acervum, ebullit continuo cor tuum, suspirat,secumq; alloquit,& dicit,ò q s hęc possideret? beatus essem si talib. frueret diuitijs,glistis auri desiderio,& nihil nõ faceres,vt eo frui,ac potiri posses, & uides in altari Christum Dñm thesaurum infinitum,infinitus est.n.thesaurus,quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitię Dei. Hunc infinitum thesaurum nõ desideras, non suscipis non in domum tuam ducere curas?

Isai. 2.

B

Sap.7.

[Et ipse eleuatis oculis in discipulos] Cõsideranda eximia Christi modestia, q̃ tanta fuit,ut notetur ab Euãgelistis aliqñ,ꝙ oculos subleuaret. Maxima.n.custodia oculi, sensusq; nostri custodiendi sunt,nec sine causa leuandi. Qm̃ oculus meus deprædatus aĩam meã,ut ait.Hie. Hinc oiũm nostrum perditio ortum habuit. Vidit mulier lignum,ꝙ esset pulchrum uisu,aspectuq; delectabile. Hinc malum oẽ Dauid.2.Re.12.Deambulante Dauid in solatio, vidit Betsabee se leuantem, Mors.n.ascendit per fenestras Ciuitas ab ini micis obsessa, si in portis custodem non hẽt, si ianuas apertas tenet,qũo obsecro,stabit? Sẽtentia medicorum est,& quidem rõni consona, q uenas hẽt ampla,atq; extensas,morsu a uenenoso serpente facile petit, uenenum .n.per amplam uenã facile discurrit usq; ad cor. Non uero sic q eas augustas hẽt. Sensus ergo tuos cõstringe ne uenenum tibi propinatum a dæmone facile cor tuum penetret portas sensuum occlude Pepigi fœdus cum oculis meis, ut nec cogitarem quidem de uirgine,Iob ait. Id ipsum tu p̃sta,ne & tu pereas cum senibus illis,q uidentes pulchritudinem Susannæ exarserunt in cõcupiscentiã eius.

Thr.3.
Gen.2

2.Reg. 12.
Iere.9.
C
Simile

Iob.31.
Dan.3

[Beatis pauperes,beati q esuritis, beati,q nunc fletis. Vide de ijs in festo oĩum sanctorum Addit uero cęlestis magister [Beati eritis cum vos oderint hoies, & cum separauerint vos &c.] Dicit quispiam,si scirem me electum a Deo,& ꝑdestinatum oĩa quę mundi sunt,despicerem,lætissimus essem, & bene dicit, sic.n.ad suos Xp̃s,nolite gaudere, ꝙ spiritus subijciuntur vobis,sed in hoc gaudete, qa nomina uestra scripta sunt libro vitę. Vis signum tibi dari aliqđ prędestinationis,& electionis tuæ? considera, & attende,an in te sit crucis signum, ꝙ est Tau illud. Eze.9. ꝙ sup frontes gemẽtiũ Angelus inscripsit,ne perirent, uide an tribuleris in hoc mundo, si multa pateris signum hẽs Tau. Sicut oues sua signa hẽnt ut a dñis agnoscantur,sic oues suas Xp̃s cruce & tribulatione signat,dæmõ uero suas delitijs,ludis,diuitij, & sæculi vanitatibus. Cyprianus ser.3. de patientia,ait, cum desæuisset in eum p̃secutio audiuisse a Deo,se scriptum in uitæ lib. Et Gre. ait. Sicut medicus videns infirmum de cuius vita desperat, curationes non adhibet, sed eum pro arbitratu agere sinit, comedat,bibatq; q̃ libent, cum vero ad uisitam dispositum uidet, hunc parsimonia, purgatione, & flebotomia iuuat. Sic Deus aĩarum medicus de præscitis dicit,curauimus Babylonẽ, & nõ est sanata, relinquamus ergo eam & dimisit eos ẽm desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Signum hoc reprobi est. Iustum uero,prędestinatumq; curat, & affligit. Sic cum Iob factũ est,q cũ aperuisset oculos, videretq; in se signũ prædestinationis, in tribulatione spe erectus ait. Quis mihi det, ut scribantur sermones mei in plũbi lamina,uel celte sculpantur in silice? Scio.n. ꝙ Redemptor meus viuit, & in nouissimo die resurrecturus sum, & in carne mea videbo Deũ saluatorẽ meũ. Reposita est spes mea in sinu meo. Sed unde tãta sibi spes? qa se tribulatione signatũ uidit. Hinc sancti lætati sunt tribulationib. rebus uero succedẽtib. ꝑpere, tristabant. Si.n.insigne nobilitatis tãti hẽtur apud nobiles, cruxque in pectore gestat cũ gaudio,quia in ea agnoscit nobilis p

A
Mat.10
Eze.9
B
Cypr.
Greg.
Simile
Ier.51.
Psa.80
C
Iob.17

A sapia, quo signum filij Dei non magnifaciendum est? Huius rei multa exépla uobis Deo proposuit in martyribus, & omnib. qui insigni sanctitate fuerũt prædití. De omnibus. n. dicitur, hi sunt, qui venerunt de magna tribulatione. Sed vt excellentius nobis esset exemplũ, quo maius nec esse, nec excogitari posset, se
4.Re.7 ipsum huius rei exemplum nobis Christus proposuit. Et sicut Helia Heliseo pallium requirit, quo aquas transire posset Iodarnis, sic exemplum suum nobis Christus dedit, ut tribulationum aquas, libenter sustineamus, nec in eis deficiamus. Hinc Petrus. Xps passus est pro
1.Pe.2
He.12 nobis, vobis relinquens exemplum. Et, Recogitate ergo eum qui talem aduersus semetipsum sustinuit contradictionem, ut nõ defatigemini animis uestris deficientes. Hinc omnes martyres didi-
B cerunt patienter aduersa tolerare. Parũ
Aug. fuit, ait August. exhortari martyres ver-
7 Iud. bo, si non firmaret exemplo. Sicut ergo Gedeone frãgere uas suum omnes eius milites fregerunt uasa sua, & uictoriam rede. erunt, ita Christo in carne passo, martyres hac cogitatione armati, idem perfecerunt. Et inter innumeras passionis Christi causas, una non contemnenda fuit, vt martyribus innumeris exemplo esset. Cum enim Ecclesiæ nobilissimapars martyres sint, ad Christum spectabat, eos non verbo tantum, sed & opere edocere, quod illis maximũ præstiti
C tit adiumentum, eorumq; animos intendit, mire, ac inflamauit. Hinc Paulus.
He.12 Curramus per patientiam ad propositũ nobis certamen aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem. Hoc vires addidit Sebastiano.

Hoc nos in hanc pugnam, vt intremus, maxime mouere debet, ut si socij passionum fuerimus, simus & consolationis in gloria. &c.

A

In festo Sanct. Agnetis Virginis, & martyris, & pro communi Virginum.

The. Simile est regnum cælorum decem Virginibus, Matth. 25.

Inter Mariæ nomina clarissima, unum illud est, Virgo Virginum, & Virginum regia. Et merito hoc illi nomen datur, ipsa enim statum Virginitas voto firmatum in lege gratię inchoauit, & hunc illa tanto in pretio habuit, vt si Dei mater esset futura, cum detrimento virginitatis, & gauderet de filio, & doleret de proposito, nec ante agelo assensum præbuit, donec ab eo audiret, Spiritus sanctus superueniet in te, quod dubitationi eius respondit, quomodo fiet istud, quoniam uirum non cognosco (idest, omnino cognitura non sum. Cum vero à Dei matre in tanto pretio habitam virginitatem uiderunt, tum hom ines, tum fœminæ, hanc plures maxime coluerunt, impleremque est illud Psalmi, adducentur Regi virgines post eam, idest, post Mariam, plurimæ eam imitantes, virginitatemque vouentes, Deo afferuntur sponsæ, proximæ eius adducentur tibi in lætitia, & exultatione, idest, tanquam pedisequę post eam continuo illi proximæ, & adhærentes venient cum magna exultatione; tum sua, tum uniuersæ curiæ cælestis, Merito cælestis, diuinusque hic status a cœlestis, diuinaque Maria inchoatus est. Inter virgines vero, quæ illam secutę sunt, præcipuam dicamus Beatam Agnetem ętatis tredecim annorum, sed ei erat senectus mentis immensa, vere prudens, & prudentissima uirgo, cuius tanta fuit dignitas, ut sacrosanctum missę sacrificium ornare voluerit Ecclesia eius nomine, Lucia, Agnete &c. Sed adeo est diuina virtus hæc virginitas, ut maxime nobis necessaria gratia sit, ut de ea loquamur, ad Virginum reginam accedamus.

Ber. in missus est.

B

Luc. 1.

C

Inclita, illustrisq; est ciuitas illa Ierusalem,

salem, cuius innumeri sunt ciues cōscri-
pti & oēs Reges sunt, à minimo usq: ad
maximum, omnes coronas Regum in
1.Co.9 capite habent, & non qualescunque, sed
incorruptas, ut dicit Paulus, & illi quidē
ut corruptibilem coronam accipiāt, nos
Psa.20 āt ut incorruptā. De qua Psalmista, im-
Apo.1. posuisti in capite eius coronam de lapi-
de precioso. Et Apo. 2. esto fidelis usque
ad mortē, & dabo tibi coronam uitę. Et
de huius urbis ciuib⁹, ut dr̄ Apo. 22. dñs
Apo.22 illuminabit illos, & regnabunt in sæcu
Mat.25 lum sæculi. Et Christus ad eos. Venite
benedicti Patris mei, percipite regnum,
quod uobis paratum est ab origine mū-
di, ecce omnes reges sunt.

Sed inter hos Reges, regem esse, & re
gem regum dici, & dñi dominantium
quantum obsecro erit? Reges terræ re-
B gnant, sed pauperibus dominantur, & si
magnatibus, sed paucis, qualis obsecro
rex esset, qui mille millia regum haberet
in subditos? Qui ergo inter cœli reges
rex fuerit. principabitur innumeris re-
gibus. Sciendum ergo, omnem beatum
regem esse, & coronā regni habere, glo-
riam. s. essentialem. Sed aliqui beatorū
sunt, qui super hanc coronam alia insi-
gniuntur, corona, qua ceteris beatis præ-
eminentiquaque ostenditur, super alios
principari. Sed inquiris, qui sint isti q in-
ter cœli ciues reges sunt, & qui alia insi-
gniuntur corona? Rñdetur: inter Roma
nos fuerunt diuersæ coronæ, quibus do-
nabantur, qui strenue se gesserant in rē
militari, vt corona ex lauro, quæ dabač
triumphantibus, obsidionalis ex grami
ne, quæ dabat ei, qui obsessos ab obsidio
ne liberasset, ciuica ex quærcu, qua insi-
gniebatur, qui ciuem liberasset, mura-
lis, quæ dabatur ei, qui primus murū cō-
scēderat, erat ēt corona naualis, & aliæ
id genus. Sic ergo ad huius inter sancti
pattres docuerunt, quod super essentia-
le diuinæ beatitudinis præmium, quod
dr̄ aurea corona, superadditur alia coro
na accidentalis, quæ ijs conceditur, qui
aliquod pręclarum facinus in militia spi
rituali gesserunt. Cuius rei figura præ-
cessit. Exo. 25. quo loco ait dñs. Facies
mensam de lignis Sethim & inaurabis

eam auro purissimo (hæc est figura men A
sæ cœlestis, de qua Christus dñs ait, ego
dispono vobis regnū, vt edatis, & biba-
tis supra mensam meā. Et additur, Fa- Luc.22
ciesque ei aureum labrum p circuitum,
& ipso labro coronā interrasilē (hac co-
rona significatur p̄mium essentiale san
ctorum) & super illam alteram coronā
aureolam, hæc est, quæ significat eam, ğ
datur ijs, qui insignem obtinuere uicto-
riam. Est ergo laureola, vel aureola ac-
cidentale gaudium de aliquo insigni fa-
cto, essentiali pręmio superadditum, cor
porali decore declaratum, vel per mo-
dum coronæ in capite, vel per modum
palmæ. Hæ autem aureolæ tres sunt,
Virginitatis, doctrinæ, martyrij, secun-
dum tres hostes, cōtra quos pugnamus,
secundum vires, quibus pugnamus, se-
cundum tria, quibus vincentes Christo
configuramur. Secundum hostes qui-
dem, quia suprema victoria contra car-
nem est, quando omnino cohibetur, qđ
fit in Virgine. Contra mundum, quan-
do eius tyrannidi vsque ad mortem resi
stimus, quod fit in martyre. Contra dia-
bolum, quando eum non solum à men-
te propria, sed ab aliorum mentibus p
lucem doctrinę fugamus. Hanc laureo-
lam significat Christus dominus, dicēs; Matt.5
qui fecerit, & docuerit, hic magnus uo-
cabitur in regno cœlorum, magnus pla-
ne, qui coronatur præ cæteris. Secundū
vires verò, quibus pugnamus, quia do-
ctrina rñdet rationali, per quā fidei do-
ctrinam diffundimus, martyrij vero au-
reola irascibili, quæ versat circa ardua,
maxime circa pericula mortis. Virgini-
tatis aureola cōcupiscibili, quę versatur
circa concupiscibilia, maximè venerea.
Christo verò configuramur p doctrinā
vt fuit mediator noster, qui omnia, quæ
audiuit à patre, nota fecit nobis, per uir-
ginitatem ipsi, vt fuit fons omnis purita-
tis, per martyrium eius passioni. Inter
has uero laureolas si comparatio fiat,
vicissim se superant, & superantur. Lau
reola doctoris excedit ī obiecto, scilicet,
ueritatib. intelligibilibus. Laureola mar
tyrij excedit in unius pugnæ arduitate,
& terribilitate. Virginitatis uero in ho-
ste

A ste fortissime perpetuoque, contra quem pugnatur, est enim caro maxim⁹ inimicorum. Et inter alia, hoc ēt eam fortissimā reddit, quod inimicus est, à Christo non uictus, pugnauit ille contra dæmonem, quē vicit, & in mundū, quem ēt deiecit, ipso testante, cōfidite, ego vici mundū, contra carnē verò pugnam nō iniȷt, fuit.n. illa per omnia obediētissima, nec vlla prædita fomite. Inimicus qui iā semel victus est, facilius secundo, & tertio superatur, inimicus vero nō victus difficilius. Licet ergo nobis, vt carnem vincamus, gr̃am meruit, & assiduo præstat, et sic nobis superauit, sed illā ipse in se non vicit, nec eū ea unq̃ pugnauit. Et hoc ēt aureola virginitatis excedit reliquas, ꝙ eam pōt consequi ēt ille, qui aliqñ & uictus, & superatus est illa pugna, vt Aug. aliquando errauit, & tñ doctoris laureola fruitur, aliqui martyres victi sunt tormentis, vt Christum negarēt, qui postea iterum redeuntes in martyrij pugnam, palmā consequuti sunt, at laureola virginitatis exigit perpetuā victoriā. Hinc Hierony. audacter dico, Deus cum oia possit, Virginē violatam recuperare nō potest. Accedit ēt quia virgines, ut Aug. ait libro de virginitate in pluribus Christo assimilantur, iō de eis dr̃, sequuntur agnum quocunq; ierit. Sicut āt essentialis beatitudo est in anima, redundat tñ ad corpus, quod glorificatur, ita laureolæ sunt gaudium aiæ de illis prçclarè gestis, redundabit tñ in corpus per aliqđ exterius signum coronæ, vel palmarum vt dicunt Doct. in 4. d. 49. q. 5. de laureolis, & sic laureola donati signo illo reges inter cæli ciues apparebunt.

Ioā. 61.

B

Hiero.

Augus. Ap. 14.

C

Núc vero sermonē conuertamus ad B. Agnetem, puellam duodecim, vel tredecim annorum, quæ in cælesti regno duplici ornata laureola est, martyrij s. & virginitatis, & hæc tenera puella consequuta est difficillimis uictis inimicis, acri pugna, terribiliq; prælio. Amb. lib. 1. de virginib. ait. Natalis est S. Agnetis, mirentur viri, non desperent paruuli, stupeant innuptæ, imitentur nuptę, fuit deuotio supra ætatem, virtus supra naturam, duodecim annorum martyr fuit detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati, imo magna uis fidei, quæ ēt ab illa testimonium inuenit ætate, fuit nè in illo corpusculo vulneri locus? & quæ non habuit, quo ferrū reciperet, habuit, quo ferrū uinceret. Istius ætatis puellę toruos vultus parentū ferre non possunt, & acu districta solent puncta flere quasi vulnera. Hæc inter cruētas man⁹ carnificiū impauida, hæc stridentiū catenarum grauibus tractib, immobilis, & inter gladios carnificium impauida. Nouū martyrij genus, nōdū idonea pænæ, & iam matura uictoriæ, certare difficilis, facilis coronari, magistra uirtutis, quę per ętatē disciplina esse nō poterat. Nō sic ad thalamū nupta properaret, vt ad supplicij locū, læta successu, gradu festina uirgo processit, non in toto crine caput cōpta, sed Christo, non flosculis redimita, sed morib. Flere oēs, ipsa sine fletu, mirari plerique, quod tam facile vitæ suę prodiga, q̃ nondum hauserat iam quasi perfuncta donaret. Stupere vniuersi, quod iā diuinitatis testis existeret, quæ adhuc arbitra sui per ętatē esse non posset, efficitque, ut ei de Deo crederetur, quia quod super naturam est ex authore naturę est. Quātis terroribus egit iudex, & carnifex ut timeretur? quātis blanditijs, ut suaderet nuptias? sed nihil illam cōmouit. Ceruicem dat, fortiter stetit, ornauit, ceruicē inflexit, cerneres trepidare carnificem, quasi ipse addictus esset, tremere percussoris dexterā, pallere ora alieno periculo, cum puella non timeret suo. Hæc Ambr. Hæc quæ diximus, mūdo noua, & inaudita sunt. Laudabatur olim mulier fortis Prou. 31 ꝙ apprehendebat fusum, quod fecit sindonem, quod plantauit, uineam, & alia similia muliebria officia præberet. Sed nunc laudatur mulier nō fortis solum, sed fortissima, de summo fortitudinis opere, quod sanguinem, vitamq; profundat intrepida. Non timet minantem iudicem, nō carcerē, & catenas horret, non ignem ueretur, sed ignis ipsam, q̃ non tetigit, non denique ferrū. An non hæc digna laureola? an non digna corona? si non coronabimur nisi qui legitime certa-

A

B

C

Pro. 31

A certauerit, vere dignus est corona legitime certans, & dignissima Agnes corona, tam acri superato certamine. Vidimus certamen martyrij Agnetis.

Sed certamen castitatis, inspiciamus, non minus apparebit. Sicut nõ magna est patientia, uõ magna humilitas, non magna obediẽtia, quæ exagitat, & tentata nõ est, sic nõ magna castitas, quę tẽtata nõ fuerit. Sed puel'ę huius castitatẽ variè tentatam, ostendit Ambro. in sermone de hoc festo. Insanit præ amore iuuenis elegans, nobilis, diues, p̄fectiq; filius sed a virgine repulsam passus est. Recede inquit, à me pabulum mortis, fomes peccati, nutrimentũ facinoris, discede a me, quia iã ab alio amatore p̄uẽta sum. Sic, sic virgines, & oẽs fęminę rñdere debent impudicis nũtijs offert ille multa pretiosa, promittitq; maiora, sed virgo, vt stercora reputauit. Affert adhuc ptiosissima, & repulsam passus est, miser iuuenis amore carpit' cęco, & inter angustias animi angusto cruciabatur spũ, inter hæc lecto prosterni', & per alta suspiria amor medicis aperi'. Fiunt hęc nota patri, q oibus modis curat, ꝙ filius procurauerat, sed in uanũ. Ante se adductã blandis alloqtur sermonib. sed ad hæc illa aures obturat virgo Christi; nec blandimẽtis seduci', nec terrore concutitur.

Sed quoque Agnetẽ continuit, qdq; illa sp rñdit illud fuit, alteri desponsata sũ qui ornauit me pretiosis Margaritis, & circũdedit me vernantibus, atque corruscãtibus geminis, induit me cyclade auro texta, & immẽsis monilibus ornauit me, cuius mater virgo est, cuius pater fœminam nescit, cui Angeli seruiũt, cuius pulchritudinẽ Sol, & Luna mirant', ipsi seruo fidẽ, huic me tota deuotione committo. Ex quib. pater virginum spõsum Xp̄m Dñm esse. Quid de virginitate p̄stantius, aut dici, aut excogitari potest, q̄ Deũ sponsũ mereri? Pro cuius intelligẽtia notãdũ est, amicitiã animarum cum Deo sponsationẽ sæpe dici in scriptura; & prędicatores paranymphos. & inter nuntios esse, quorũ est munus, sponsas Deo quærere. Despõdi. n. uos uni uiro, ait. Paulus. Hoc uero peragunt, ostẽdentes aĩab. sponsi pulchritudinem, nobilitatem, atq. diuitias. Id pstabat, qui dicit. Audi filia, & uide inclina aurem tuã, & obliuiscere, &c. Quia concupiuit rex, decorẽ tuũ. Ad eos ẽt pertinet aĩas, ornare, vt Xp̄o pulchræ appareant. Sicut ille pręstabat, q tricliniũ Assueri in potestate habebat. Sic Gene. 24. erexit Abrahæ p̄curator, quæsiturus sponsam Isaac, & inuenit Rebeccã eã ornat ad aquas, ĩ aures ei dans, & monilia, in fonte. n. baptismi, & pęnitẽtiæ ornantur aĩæ, fide, quæ ex auditu est, & operib. Licet ergo oĩs aĩa fidelis sponsa Chri, dicatur, maximè tñ virgo. Multæ. n. puellæ intrabant ad Assuerũ, & oẽs sponsæ erant, sed quæ ei maxime placuit, fuit Hester. quæ proĩde corona insignit' regni, & perpetuo cũ rege manet, talis uirgo est, laureola donatur, regina, inter reginas declarat' perpetuoq; cum sponso manet, q̃ sequuntur agnum quocunq; ierit, ut Io. ait. Et ideo ẽt de virgine in canticis dr. Sexaginta sunt reginæ, octuaginta concubinæ, adolescentularũ non est numerus, sed una est columba mea, perfecta mea, electa genitrici suæ, q̃ est hæc vna? virgo vtiq; hæc. n. fide, & operib. longè reliquas antecedit: vt ex professo ostendit Paulus. Virgo cogita, quę Dñi sunt. quõo placeat Deo, vt sit sancta corpore, & spũ, nupta cogitat, quæ sunt mũdi, quomõ placeat viro, & diuisa est. Hinc est ꝙ Deo maximè virginitas placet, atque probata est, adeo vt in delendis urbibus terræ premissæ solum virgines exceperit dicens tñ virgines reseruate. Num. 31. Et ideo filia Iephte plorat cũ sodalibus virginitatem suam q̃ maximum nocumẽtum est, virginẽ amitti. Et tñ id non sit, quasi malum dici maximum. P s. virgines eorũ non sunt lamentatę. Sed iq ris, num virginitas infideliũ Deo placet, q iussit eorum virgines reseruari? Respondetur, qñ res aliqua nobis chara valde est, nõ eã solum diligimus, sed eius imaginẽ, atque similitudinem. Chara Deo humilitas est, non solum eam in magno pretio habet, sed & eius imaginem, quæ in pueris est, ideo indignam tulit eos, q arcebant pueros, dicens: sinite paruulos venire

Margin notes: 1. Co. 1 | B | Ambr. | A | Psa. 44 | Ester 2 | Ge. 24. | Ester 2 | B | Ap. 14. | 1. Co. 7 | Nu. 31 | C | Iud. 11 | Psa. 77

A venite ad me. Similiter chara Dei virginitas est, quæ virtus est, & licet hęc in infidelibus non fuerit, tamen fuit eius imago in virginibus eorum, ideo illarum cura gerit, seruat eas, atque honorat.

Chry. Tāta vero res est virginitas, ait Chr. vt ne putent virgines, totū se perfecisse negotium, necessariū fuit, hodierno explicari euāgelio, sine oleo charitatis virginitatē satis nō esse, esseq; virgines fatuas q̃ seruata virginitate, oleū charitatis nō seruauer. audiam⁹ iā X̄po verba d hac re

Simile est regnū cęlorū decē virginibus.] Ecclesia Christi virginibus similis dr̄, propter puritatē, & integritatē fidei, quā virgo est veritatem. n. habet sine erroris scoria. Oēs reliquę sectæ si aliq̃ docēt ueritatē, eam mixturis errorū innumeris congestam docēt. Hinc Ps. narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed nō vt lex tua. Reliquæ oēs leges mundi sūt fabulæ aniles & ridiculæ. Nec enim erroris sectam aliq̃ esse in mundo Deus, voluit, quā homo, si rōnem consuleret, falli posse, aut excusari eam sequēs. Machumeti secta adeo est ridicula, vt ne eā Philosophi irrederent (vt fecerant iam) constituta lex est a Turcarum Imperatoribus, ne qs eorum dialecticæ, & philosophiæ operam daret. Talis Iudęorum lex, q̄ hodie illi sequuntur, q̃ Talmur dicūt. Talis gentiū idola colentium religio falsa. Sed Christi Ecclesia virgo est, icorrupta illa veritas edocetur. Lex dn̄i immaculata conuertens aīas, testimonium dn̄i fidele, sapientiā præstans paruulis, eloquia Dn̄i eloquia casta, argentū igne examinatū, probatum terræ, purgatum septuplum. Hęc fidei integritas, quæ ab Ecclesia retinetur, significatur in Christi veste incōsutili, in qua nihil sutū, aut diruptum est, qa Ecclesia, quæ Christi vestis est, iuxta illud Prophetæ: viuit dn̄s, quia oībus his velut ornamento vestiēris, summa est integritate. Vnde sancti, & Concilia, cum sermonem miscent hęreticorū, qui diuidere ecclesiā uolunt. dicunt, eos velle rumpere inconsutilem Christi uestem. Sic loquitur Concil. Toletanum vndecimum, hæretici inconsutilem vestem Dn̄i dilacerant. Et Alexāder Episcopus Alexādrinus dixit, Christum ueste concissa sibi apparuisse, dixisseque Arrium ipsam dirupisse. Hinc hęretici dicunt adulteri, & meretrices, Ecclesia vero virgo dr̄. Qua in re id nobis valde cōsiderandum est, qua in Ecclesia, positi a Deo simus, quæ virgo est integerrima, eique gratias agamus. qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & trāstulit in regnum filij dilectionis suæ, regnum lucis, & ueritatis.

(Margin: Ps. 118 B; Psa. 18; C; Esa. 49; Conci. Tole.; Alexa.)

Accipientes lampades suas exierunt obuiam, &c.] Mos illius erat regionis, quos cū honore uellent excipere, eis cum lampadibus occurrere Iudith 3. excipientes Holofernem cum coronis & lampadib. Maximè uero sic Christus excipiendus est, qui & lampas est, Esa. 62. Saluator eius velut lampas accendat. Lampas vero primo significat fidem, & verbum Dei, quod merito lampas dr̄, qa vt Psal. ait: lucerna pedib. meis verbū tuū, & lumē semitis mei. Sed fatua virgo est, quæ oleum charitatis lampadi nō adhibet, qa sine dubio extinguet in nocte lucernæ ei⁹, si eo caruerit, fides. n. saltē in morte deficiet. Vel p lampades intelligūtur, ipsi fideles, q obuiam exeunt X̄po dn̄o. Sed dubitas, qūo ergo dicūtur accipere suas lampades, num se ipsos accipiunt? certè, hac enim dote dn̄s hoiem super cętera aīantia ornauit, vt sui dn̄s esset, & suarum operationum, & se posset accipere, & ducere, quo vellet, non ergo dedit Deus homini solum ea oīa, quæ a foris sunt corporalia, sed maius illi domū dedit, cū ei dedit seipsum, vt se accipere posset, & impleret se oleo charitatis, lumine fidei & exiret obuiam Deo suo, cūque homo sic est dispositus, lampas est ardens, talia erant animalia illa sancta, & aspectu eorum quasi carbonum ignis ardentiū, & quasi aspectus lampadarū.

(Margin: Iud. 3; Esa. 62; B; Ps. 118; C; Eze. 1)

De hac lampade, iusto scilicet, fide, & charitate ornato, loquitur Iob 12. Deridetur. n. iusti simplicitas, lampas cōtempta apud cogitationes diuitum, parata ad tēps statutum. Super quę verba multa, & optima Gre. Primo, ait, huius mūdi sapientia est, cor machinationibus regere, sensum verbis celare, quæ falsa sunt,

(Margin: Iob. 12)

A vera ostendere, quę uera sunt falsa demonstrare. Iustus uero cōtra simplex rectusq; est hunc despicit humana sapientia, lāpas, ait, cōtēpta apud cogitationes
Greg. diuitum. Diuites hic dicunt, ait Gre. elati, superbique. Quidam .n. sunt, quos sensus per tumorē nō eleuat, sed misericordiæ opera exaltant, & sunt nōnulli, qui dum se terrenis opibus abundare conspiciunt, superbiunt, & intumescūt. Nō immerito Paulus ait, diuitibus huius se
1.Ti.6 culi precipe, non sublime sapere. Nō est ergo sensus in crimine, sed affectus. Diues epulo diuitiis perditus est. Abraham in sinu Lazarū tenens, secus, quia diues fuit humilis. Vide eū authori suo colloquentē: loquar ad Dñm meum, cum sim
Ge.18. b puluis, & cinis, qd iste diuitias suas ęstimare nouerat, q seipsum cinerem, puluerem q; pensabat? aut qñ hunc res possessæ extolerent, qui de se quoque earū possessorem tam abiecta sentiret? Et sūt nōnulli, quib. res terrenę nō suppetunt, & tñ apud se per fastum tumoris erigun tur, qui ēt inter superbos diuites apte numerantur. Quos ergo vēturæ uitæ amor nō humiliat, Iob hic diuites appellat, qa in iudicij vltione nō discrepant, utrū rebus, aut solis moribus intumescat: Hi ergo videntes, iustos non sequi, nō amare quæ ipsi diligunt tēporalia, eos irrident, ac uilipendunt, mortuosq. iudicant. Sic
Mar.9 Marci. 9. clamans, & multum discerpens eū, exiit dæmon, & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerēt, qa mortuus est,
C Sed Iesus tenens manū eius eleuauit eū. Quasi mortuus est, & mortuus reputatur, q a maligni spiritus potestate liberatur: mūdo mortuus est, & carnalis in eorū uersatio extinguitur. Sed addit Iob apud cogitationes diuitum. Quia cū Christiano nomine cēseantur reuerētia religionis præssi publice nō irrident sed apud se in cogitationib. suis, bene ergo lāpas contempta iustus est, qui cū exterius nō fulgeat, & nulla externis oculis uestium pompa eū componat, nō superb. fastus comendet, licet interni iudicis oculis uirtutib. emineat, despicitur a superbis diuitibus, & irridetur. Mentes .n. carnalium pensare bona non ualent, nisi quę carnaliter uident. Hinc 1. Reg. 16. David
A 1.R. 16. sanctū, lampademq; ardentē pater suus despexerat, quē prophetæ Samuelis oculis præsentare recusabat, q ad vnctionis grām cū septē filios adduxisset, a propheta requisitus, an numerū sobolis explesset, cū magna despectione rūdit, est adhuc puer paruulus, q pascit oues. Ecce lampadem contemptam, quia extra cernentib. nō lucebat. Vis videre lampadē aliā contēptā? aspice Paulum 2. Cor. 10.
2.Cor. 10. Epistolæ inquiunt, graues sūt, præsentia aūt corporis infirma, & sermo contemptibilis, an nō lampas contēpta Agnes, quę in lupanar ducitur? An nō lampas contempta omnis martyr, quē mundus vt latronem, & sacrilegum reputauit.

Sed quousque tādem contēpta erit? parata, addit Iob ad tps statutū, sed quod
B hoc tps, vtique extremi iudicij dies, quo iustus quisq;, qui nūc despicitur, quanta potestate fulgeat, demonstrabitur, tunc enim cum Deo iudices uenient, qui nunc pro Deo iniuste iudicantur, tūc eorū lux tanto latius emicat, q̄to eos nunc manus persequentium durius angustat, tunc pauper uoluntarius iudex ueniet, ut illud impleat, cum sederit filius hoīs
Ma.19 in sede majestatis suæ, sedebitis & uos super sedes duodecim iudicantes; &c. Tūc implebit illud: nimis honorate sūt
Ps.138 amici tui Deus, nimis cōfortatus est principatus eorū. Tunc stabunt iusti in ma-
C gna cōstātia aduersus eos, q se angustia- uerunt. Tunc mirabuntur diuites, & in
Sap.5. gemiscēt dicētes, ecce, quos aliqñ habuimus in derisum, & in similitudinē improperij, qūo cōputati sunt inter filios Dei. Efficitur ergo in membris, quod in capite præcessit, lampas enim Christus Dns. est, ut ex Isai. diximus supra, q illumina
Esa.62 re mundum, uiuit Ioan. 1. erat lux uera, quæ illuminat omnē hominem. Quam
Ioan.1 hęc contempta lampas fuerit in mundo q irrisus, quāque cū iniquis deputatus, manifestū est, sed parata hæc lampas est
Ps.74. in tps statutum, sed quod tempus? illud
Ioan.7 plane, de quo Ps. cū accepero tēpus, ergo
Acto.3 iustitias iudicabo. Et Io. 7. tempus meū nōdū aduenit. Et Actorum. Petrus ait, quem oportet cœlum suscipere, usq; ad tem-

A tempora restitutionis, illo ergo tempore Christus, quem tu despicis, quasi contemptam lampadem, adueniet, & eo districtius te iudicabit, quo diutius te expectauit, & a te magis fuit contemptus. Isa.42. Quod ostendit Isa.42. Tacui, semper silui, patiens fui, sicut parturiens loquar. Nemo ergo hanc lampadem contemnat, cui enim nunc ardet ad ueniam, sine dubio tunc ardebit ad pęnam?

[Prudentes accipiunt oleum secum, non sic fatuę.] Hinc lumen ad fuit prudentibus, defecit uero fatuis. Ignis in propria sphera sine lignis, oleoque cōsistit, sed in infimis, si ignem nutrire, ac cōseruare volumus, necessarium nobis est, ad hibere nutrimenta, vel lignorum, uel Leu.6. olei. vnde cum Leu.6. præcepisset, ignis in altari meo semper ardebit, subiungit B quem nutriat sacerdos appositis lignis. Et olei plurimam copia in templum duci iussit, ut lampades semper arderent, Ex.27. Deu.4. Deus noster ignis consumēs est, eius gratia, & charitas ign is ēt est, qui in cordis altari semper ardere debet. Sed hæc sæpius excidere solet in his qui, nurrimēta adhibere negligūt. Sed quę inquis, hæc innumera sunt vtique omne opus bonum nutrimentum eius est, quo stat, crescitque ignis, opera misericordiæ oleum sunt oliuarum, sacramentorum frequentia, opera afflictionis, consideratio diuinorum. In cælo quidē hic ignis est, quasi in sphera propria, ibi nutrimentis nō indiget, at in terra sine his non diu durabit. C Si uero volueris nosse mōtem nō uetitum, ex quo ligna innumera colligere possis, quibus ignem accendas istum, ingredere in Christi uitam, in beneficia tibi collata, es sæpe mente uolue, ea consi dera, & in meditatione tua exardescet ignis. De unica illi aue phenice scribit Plinius, plura colligere ligna odorifera, Plini⁹. Simile ac calida, radijsq. oppositam solis alis insuflare, sicque ignē accendere, quo consumuntur, uel potius renouatur, alia aue exorta, simile quid tu age, ut renoueris. Quid si tu interrogaueris unde tanta uis amoris in Agnete fuit, in cuius corde nihil aliud usquam uisum est nisi Christi amor, & desiderium, uere hoc igne consumpta est, nō extrinseco, q eam tangere A non præsumpsit, q̄ diuinus amor incēderat, sine dubio ligna plurima collegit in hunc excitandū igne ex Christi conside ratione, & beneficiorum, quæ in eam cōtulerat, quæ illa multis uerbis ad iudicē eloquuta est? Audi quid acciderit fatuis.

[Clausa ē ianua, &. nescio uos.] Aliqn̄ oīb. nobis tp̄s illud sine dubio adueniet, quo nos videamus undique circundatos peccatis omnibus, quæ in memoriam re ducēt nobis inimici nostri, & legionib. dęmonū, qui parati erunt ad capiendam prędam, ueluti si quis alupis circundata esset, sed ꝙ hoc tp̄s? & qn̄ hæc erunt? cito utique, hæc est hora mortis, quid tūc facturi sumus? quod nobis effugiū? solus Christus Dn̄s, qui est ostium & ia B nua nostra, si hæc nobis aperta est salui sumus ab ira p ipsum: si hęc clausa, uę Simile nobis. Accidit aliqn̄, terribilem, & exagitatum aurum persequi aliquem hominē, qui aufugit, & in ianua uenit, q̄ si apertā inuenit, ingreditur, & saluatur a summo discrimine, si uero clausa ianua est, & taurus eū impetit, qd miser faciet? Ego sum ostium, ait Christus Dn̄s, p me Ioā.10 si quis introierit, saluabitur. Cum ergo te persequentur hostes tui, cum peccata, cum dęmones, si tibi ianua aperta est saluaberis, sed cui ianua aperta est, hæc porta Dn̄i, iusti intrabunt per eam, Psaltes Ps.117. ait. Et Isaias aperite portas, ingrediatur Esa.26 gens iusta facies iudicium. Sed postquā ingressæ sunt prudentes uirgines, clausa est ianua fatuis, quid faciet misera anima, quam uniuersus infernus persequi C tur, inquam diuina desæuit ira, cū uenerit ad Christum, in quo solo salus, & audiat, [nescio uos?] non me agnouisti in uita, nec te agno scam in morte, non ad me pertines, quid facietis in die uisitationis, ad cuius confugietis auxilium? quis uos liberare poterit? Vade ad Deos Esa.10 tuos dicet) quos coluisti, surgant, ꝙ opitulentur uobis, & in necessitatibus uos adiuueat, uade ad seculi uanitates, quas dilexisti, ad diuitias, quas amasti. Vnde Moyses, ubi sunt Dij eorum, in quibus De.32. habebant fiduciam? &c. Non est Domine alia salus nisi in te, & per te, &c.

In

A In conuersione Sancti Pauli Apostoli.

The. Domine quid me uis facere. Act 9.

MAxima profecto orationis uis est. Hoc uere testatur Pauli côuersio, q fructus fuit orationis Ste
Augu. phani qua pro persecutoribus orauit, ut Aug. ait. Non haberet Ecclesia Paulum nisi pro eo orasset Stephanus. Orauerat pro crucifigêtib, se Christus cœlestis
B magister legerat lectionem illã in crucis cathedra, qua ostendit inimicos diligendos, & pro eis orandum. Pr dimitte illis,
Lu.23. quia nesciũt quid faciũt, Memoriæ mandauerat lectionem istam Sthephanus, tãquã Christi discipulus optimus, & ideo positis genib. clamauit voce magna. Do
Act. 7. mine ne statuas illis hoc peccatum. Erat ibi Saulus consentiens morti eius, & custodiens vestes lapidantiũ, ut in omnib. lapidantib. ille lapidaret Exaudita oratio Stephani fuit, cęli.n. aperti ei sunt, & oratio, quę funditur pro inimicis, cælos inuenit apertos, nec pulsare illã oportet ianuas cæli, & fructus ex illo oratione collectus Paulus côuersus est Mira profecto orationis vis. Et qm̃ spiritus precum deficit, ideo omnib. caremus bonis. Si uero tantus fructus orationis Stephani est
C oratio Marię uacua a fructu nequaquã erit, eam ergo humiliter oremus, &c.

Simile Pręcipuo gaudio Ecclesia celebrat Pauli conuersionẽ, & iure id quidem. Cũ .n. exercitus duo in campum veniunt, ut pugnã iniant, si dux præcipuus, ne fortissimus illius exercitus in alterũ deficiat, & ex hoste acerrimo amicus fiat, ut uiriliter pro eo pugnet, summa lętita excipi
2.Reg. 3. Solet. Sic exceptus Abner à Dauide fuit, cum ad eum defecit. Ait.n. scriptura, misit nuncios Abner ad Dauid dicẽtes, fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum, & reducã ad te uniuersum Israel. Qui ait, optime, ego faciã tecum amicitias, & cum venit fecit, illi Dauid conuiuium. Nunc ergo dux præclarus synagogæ eam deserit, & qui prius magnũ cladem in Ecclesiã inferebat, nunc supplex ad eã uenit, ut pro illa pugnet, qũo cum

lætitia excipiendus non est? Gaudet nũc A Ecclesia q̃ prius doluerat in partu Pauli, cum puer uero esset, nunc uero factus est vir in euãgelica lege, & iõ gaudet, qa
Ioa. 16 natus est homo in mundum. Cũ postre
Ge. 35. mũ filiũ ederet Rachel, cœpit periclitari ad, quã obstetrix ait, noli timere, quia & hũc habebis filium, & illa uocauit nomen filij Benoni, i. filius doloris mei, pa
Iud. 20 ter vero vocauit eum Beniamin. i. filiũ dexteræ Paulus de tribu fuit Beniamin vt ipse testatur. Et Chrysostomus, ait iõ seruatos fuisse sex centos uiros de tribu Beniamin cũ uniuersa trib. deleta fuit, ut Paulus inde nasceretur, tanta Dei cura
Aug. ser. 24. de sanc in suos, & respectus in sanctos. Sed Beniamin figurã, typumq; Pauli expresſit, ut Aug. late ostendit, dicens, ad eũ respexisse Iacob cũ Beniamin benediceret, dicẽs, Beniamin lupus rapax, mane rapiet p̃dã, & uespere reuidet escas, vel spolia. Mane, & uespere posita sunt pro eo, ac si diceretur prius, & postea. Sic igitur ac
B cipiamus primus rapiet, postea diuidet escas. Attẽdite raptorẽ. [Saul⁹ adhuc spirãs minarum & cędis &c.] Postea uero Xpi voce p̃stratus escas fidelib. diuisit, Sicur uero Beniamin minim⁹ natu fuit
1.Cor. 15. inter filios Iacob, ita Paulus postremus ad Apostolorũ vocatus est, & ipse dicit minimũ Apostolorũ. Qui ergo filius doloris dictus fuit, nunc nõie mutato filius
C dexteræ, & filius gaudij efficit. Qũo uero Paulus fuerit Beniamino p similis, & p ipsũ expressus, postea latius ostẽdemus.

Deinde hodierna dię lætitiæ est, quia in ea Dei gloria manifesta fit in Pauli cõuersione, illiusq. potẽtia mirabilis. V t.n. hãc efficeret mirabilẽ conuersionem, & Saulũ superaret, non hominẽ misit, aut Angelũ, sed ipsemet Christus rex in arenã descendit Magnę authoritatis vir ille esse dẽt, cũ quo rex ipse in pugnã venit. Ideoq; Alexãder ad Olympica certamina nõ venit, qa cũ rege sibi simili cõtendere ibi nõ poterat. Postq̃ Chrs in cœlũ cõscẽdit nescimus ex scriptura, inde descẽdisse, nisi vt certamẽ iniret cũ Paulo. Venerat prius hõ factus, vt debellaret aereas potestates, nunc a dextera patris gloriosus descendit, vt Saulũ debellaret

Et

A Et ideo Ananias ad eum ait. Dñs Iesus, qui apparuit tibi i uia. Et ipse dñs ad eũ ait, ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Et idem Paulus, postquam Christi Dñi appariciones post resurre-
1. Cor. 15. ctionẽ factas enumerasset, addit, nouissime añt omnium tanquam abortiuo, visus est & mihi, ego. n. sũ minimus Apostolorũ. Honorificentissimũ Paulo fuit, ꝙ ab ipso Christo Domino superaretur & quod is, qui pro oĩum salute semel descẽderat, iterũ ꝓ Pauli salute descẽderet & iõ de hac re ipse gloriatur, cũ ad Ephe sios ait, ego Paulus vinctus Chri Iesu.
Eph. 3 Non solũ dr̃ vinctus, quia Christi cã vinctus Romę erat, sed singularis rõne, quia ab ipso Christo uictus est, & supera tus eiq. se tradidit vinctũ, & ab eo euãge
Ad Ca. 1. liũ didicit, nõ ab hoie, neq. per hominẽ, sed p reuelationẽ Iesu Chri. Sicut ergo alius magister Paulo datus non fuit, nisi Chrs, ita ipse solus eũ superauit, & cum
B eo pugnauit. Quo facto ostenditur, eximiũ opus nunc effectũ esse, ad ꝙ peragẽ
Nu. 20 dũ Deus descẽdit è cælo. Sicut uero Pau
Ps. 110 lo cedit id in gloriã, ita & Christo Dño, hodie. n. illud efficit vere, ꝙ olim in figura, cũ ex petra aquas largissimas populo dedit, ꝙ Deo gloriosum ostẽdit Psaltes, cũ ait, qui conuertit petrã in stagna aquarũ, & rupẽ in fontes aquarũ &c. Nomini tuo da gloriã. Si ergo Deo gloriosum extitit è petra aquã educerẽ, nũquid non
C gloriosissimũ erit, ex Paulo, qui petra du rior erat, aquã doctrinæ uniuerso mũdo
Simile ꝓferre? Si hodie horribile, asperũq. desertũ vides, terrã inuiã, inaquosã, & petrosam, cras vero eã vides mutatã in hortũ voluntatis amęnissimum, cũ repente id effectum fit dices, manus Domini fecit
Psa. 76 hoc, hęc mutatio dexteræ excelsi, vt Psa. ait. Id uero in Paulo factũ est manifeste, cũ repete factus est ex summo summus,
Esa. 41 ex maximo peccatore, & psecutore summus ꝓdicator, & ꝓpugnator Ecclesiæ. Impletũq. est in eo illud Esaię, aperiã in supinis collib. f. umina, & in medio cãpo rũ fontes, ponã desertũ in stagna aquarũ, & terrã inuiã, in riuos aquarũ. Dabo in solitudine cedrũ, & pinã, & myrtũ, & lignum oliuæ, pona in deserto abietẽ, vlmũ, & buxũ simul, vt videant, & sciãt A & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, & sanctus Israel creauit illud.

Et deniq. dies iste lætus est, nõ terrę solũ, sed vniuerso cęlo, si. n. gaudium est in cælo sup uno peccatore pęnitentiã agente, supremũ erit gaudium sup primo peccatore mirã pænitentiã agẽte. Hinc ipse Lu. 15.
ait, fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia venit Iesus peccatores saluos facere quorũ primus ego sum. Pręcipue vero si attendas plura, q̃ in hac cõuersione singularia sunt. Primũ, ꝙ in Paulo, vt in semine, surgit nunc uniuersa gentilitas. Paulus in virtute vniuersus mũdus est, nõ ergo ille solus surgere cẽsetur, sed uniuersum cum eo, ꝙ illius ꝓdicatione B
Chro obediet. Secundũ, ꝙ licet oĩs conuersio fit mirabilis, & opus supernaturale, ad ꝙ Dei potentia necessaria est, vt uoluntas recedat ab ultimo suo fine, & ad finẽ supernaturalẽ cõuertatur, tñ Pauli cõuersio miraculũ est in ipso genere gratiæ, tũ quia illũ Deus conuertit, qui actu, & conatu maximo resistebat, & obicẽ ponebat grãe tum uero, quia maxima cælesti luce, & mirabilib. donis in momẽto ornatus Paulus est, vi in puncto ꝓdiret tanq̃ vas auri solidũ, ornatum omni lapide prætioso. Potentiã iræ suæ ostendit Deus in Pharaone, q ei restitit, sed potẽ C
tiã gratiæ, & misericordiæ hodie ostẽdit in Saulo, quo ei obstinato corde resistebat, & ibi maior splendet misericordia, vbi maior est miseria, & durities peccati. Sed expẽde summã Saulo exhibitã misericordiã, Magna Dei misericordia est, cũ peccatorẽ reuertentẽ excipit, vt filiũ prodigum. Maior miseratio est, cum diu peccatorẽ sustinet, expectat, rogatq;, & obsecrat, q̃ pacis sunt, & misericordiam offert importune, Sũma uero illa est, cõ uocatus quis resistit, Deus vero in occursum illius ꝓcedit, & quasi p uim illũ superat, et ad se trahit. Cuius rei similitudo i Loth ꝓcessit, de quo scriptura ait. Cũq; esset mane cogebat eũ Angeli, dicentes. Surge &c. Et iterũ, dissimulãte illo apphẽderũt manũ eius, & duxerũt eũ, & posuerũt extra ciuitatẽ. Attẽdẽda sũt verba illa,

A illa cogebát eû,& apprehenderût manû ei us. Hoc.n.cum Paulo effectum est, &
Luc.14 hoc ét illud est,quod rex ait. Cum pelle eos intrare,& ideo Ecclesia orat.Rebelles nostras ad te ppitius cópelle uolútates,o summe Deus coge sic nos ut ad te veniamus.Nó hęc quidé coactio est simpliciter,uolens.n.homo côuertitur, sed quodámodo vis inferri vř hoí,cum repẽte mutatur in uirum alterum,a summa malitia in summam perfectionem.

Iá ergo attédamus mutationẽ istã,& Metamorphosim,q̃ adinuenire Ouidi⁹ non potuit,nec efficere Circe. Mutatio ista fuit leonis,ac lupi in agnũ,q̃ naturæ impossibilis ẽ,& ip̃si mer grẽ rarissima. An nó Lupus,& Leo ille erat,de quo dř [Salus adhuc spirás minimarum, & cædis in discipulos dñi.] Ecce Leonem,en
Iud.14 Beniamin,en lupus rapax. En leonẽ Sa-
B psonis,qui ipsũ impetit, sed ab eo discerpit,& in ore ipsius inuenit postea fauum mellis,uerè.n.Paulo dici pót,mel,& lac
Can.4. sub lingua tua. Hic est piscis ille magn⁹
Tob.6. qui iuasis Thobiã,sed educt⁹ ẽ fluuio ẽ, & palpitare cępit,& cib.ĩ uiã oẽm factus est. Paulus.n.alterũ mãna est hñs oís saporis suauitatẽ. Sed qui prius Leo,nunc agn⁹ est. Et ipletũ ẽ illud habitabit lup⁹
Esa.11 cũ agno,& de agnis illis est,de q̃b.dř, ec
Ma.10 ce ego mitto uos sicut agnos iter lupos.

Hic uero attédẽdum est,ẽt in malefactis electorum aliqua reperiri,ex quibus Deus maxima bona educit,& licet ĩ eo; cum peccator est,malũ illud sit,Deus tñ illud uertit in bonũ. Sic in Moyse. Ait
C Aug.cum Aegyptium interfecit in feren
Exo.2. tem iniuriã,licet male fecerit, ppria authoritate occidẽs, tñ attẽdit Deus illius ĩ p iustitia zelum,& aium robore pditũ, vt dux Israelis esset. Sicut artifex uidẽs minerale attendit aurũ ibi esse,licet terrę mixtum,si tñ purificetur optimumfuturũ. Ita uidit Deus in Paulo nimiũ zelum legis,& licet non ẽm sciam,non tñ ex malitia procedentem,sed ex ignorantia,& ideo Deus dixit tollamus ab eo ignorantiam,& zelus Dei maximus ĩ eo erit,vt Apostolus sit gẽtiũ. Ducẽ.n. aget strenuũ pro iustitia,qui acriter pro lege
1.Ti.1. auita decertabat. Vnde ipse ait,miamcõ secutus sum,quia ignorans feci in incre- A dulitatẽ mea, Pharisæi persequebantur Xp̃m odio iniquo,& malitia, quia ille manifestam eorũ malitiã efficiebat, De his vero Sapiẽs ait. Viro,qui corripientẽ dura ceruice cótẽnit,repentinus ei super Pro.29 ueniet interitus. Nol et hic uirtutẽ ĩ mũdo esse,ne illius malitia manifestior sit. Nó sic Paulus,sed putabat, obsequiũ se præstare Deo,cum Xp̃m persequebatur

Cũ ergo sic Saulus uiã agere, su bito. [Circũfulsit eũ lux de cęlo.] Initiũ toti⁹ boni hoíes lex est. Cum in corde peccatoris dicit Deus,fiat lux,sicut initio mun- Gen.6. di dixit,& tenebris depulsis uidet homo æterna bona,tunc in se homo redit. Nec in corpore solũ Paulo accidit,ut lux circũfulgeret,sed magis in mẽte. Vnde ipsemet ait,Deus,q dixit,de tenebris lumẽ splendescere,ip̃se illuxit in cordib. nřis. 2.Co.4 De hac ét luce Psaltes ait. Qm̃ tu illumi B nas lucem meam, dñe Deus meus illumina tenebras meas. Hęc lux effecit ex Psa.17. terius in oculis Pauli,ut apertis illis nihil videret. Lux vero iterior efficit,vt nihil videat, q aliquid reputet,eorum,quę tpalia sunt. Hic ipse ait. Quæ mihi fue- Phil.3. runt lucra, arbitratus sum detrimenta pp eminentem sciẽtiæ charitatem Xp̃i, Lumine etenim cęlesti vidit cęlestia, & ideo vniuersa caduca nihil putauit.

Sed expédẽdum est,nó solum lucep er fusum Paulũ,sed circumfusum, quia ut Psaltes ait,scuto circũdabit te ueritas e- Psa.90 ius,ueritas vero lux est,q̃ nos circundat 1.Pe.1 & merito,qa diabolus circuit,q̃rens quẽ deuoret,ut Petr⁹ ait,iõ opus est hoíem diuina circundari luce,vt nulla parte nos dęmõ ipetere possit Captiuauerat intellectum lumine,nũc volũtatẽ in captiuitatẽ redigit uerbo,dum ait,[Saule Saule, qd me psequeris? Saulus à Saule dictus est, & iõ sicut Saul psecut⁹ ẽ Dauidẽ,& uniuersos q ei adhærebãt,ita Saulus Xp̃m, & eius discipulos. Vocẽ vero audit,dicẽtẽ sibi. Attẽdit ad se uocẽ factã,ideo nãq; cócione nó proficis,qa nõ tibi dictã putas,sed alteri. Non sic Dauid,qui ait au- Psa.84 diam,quid loquatur in me dñs Deus,id est, mihi. Hoc verbo molliuit Christus Pauli cor,& ideo,ut eũ magis demulce-

A retait, cur me persequeris.(Nó eũ d icit proditorem, psecutorem ve, sed qua de causa in me insurgis, cũ nihil mali a me acceperis? Tunc anima Pauli liquefacta est, vt dilectus locutus est, qa ignitũ elo quiũ tuũ vehementer, & seruus tuus dilexit illud. Et per prophetam ait, nunqd nõ verba mea quasi ignis, & quasi malleus cõterés petras? Recte verò ait,[qd me persequeris?]Me inquã, qui te genui dereliquisti, imo, & persequeris? Me, q te redemi, q tradidi me ipsum p te. Emphasim maximam continet illud,] me] Accidit aliqñ, vt Pater, & eius filius, mutato habitu nocte p ciuitatem deambulent, & cum sibi inuicẽ forte occurrant, nec mutuo se agnoscãt, in arma ueniũt, & filius Patrem malè vulnerat: ad quẽ Pater illũ agnoscẽs, ait, me ne percutis, qui pater tuus sum? Tũc filius depositis armis ad parẽtis pedes psternitur, & veniã petit. Id ipsũ Paulo accidit, imo, & cuĩ peccatori. In tenebris.n.ambulat, Deũ viuũ non agnoscit. In Deũ arma sumit, in eũ peccat, qa nescit Deum. Qui enim dicit, se nosse Deũ, & mandata eius non obseruat, mendax est. Cũ verò Deus mirabili sua luce tenebras mentis dispellit, & se aïæ manifestat, dicẽs, qui i me peccatis, quid me psequeris? statim aïs hoïs Deo humiliatur, ac veniam petit.

Dc.20

Psa.30.

ud.16.

Pro.28

B

Esa.18

Præterea ait,[me.] Licet.n.in gloria ad Dei Patris dexterã sederet, se dicit Iesum, qa eius Ecclesiã, fidẽ, & legẽ persequebatur Saulus. Hoc uero est Christo dño adimere regnum, q in terra obtinet, q tanti ducit, ut propterea mortuus sit, vt viuorum, & mortuorum dominetur. Hoc est pellere eũ a propria domo, quæ est credentiũ corda. Deinde ait, me psequeris, quia unũ sunt mébra cum capite. Sicut enim ait, quod vni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis, ita ẽt ait, q uos tangit, tangit pupillam oculi mei. Hinc ẽt de his, q scandalo sunt, Paulus ait, peccantes in fres, & percutientes eorum cõsciãs infirmas, in Xpm peccatis. Si hoc attenderemus, & proximos tanq̃ Christi membra inspiceremus, & tanq̃ eius tépla, in quib. ille est, non facilè proximũ læderemus verbo, aut ope sed oculis humanis, non fidei proximos intuamur, & ideo leue putamus, sic eos lædamus, aut persequamur.

C

A

Hãc verò uocẽ Saulus audiuit,[Cadẽs in terrã]Voce.n.maiestatis intonuit dñs, quia ipsum in terrã deiecit. Primũ q Deus in aïa efficit, cum ad eam terribiliter loquitur, est illũ in terrã deijcere. Licet sapientior sit Salomone, & fortior Sãpone, altiorq; cedro, si Deum audis, tremes, & puluerẽ redigeris. An non sic timuit. Maximus Adã, cum audiuit vocẽ dñi deambulantis in paradiso? Audi Iob. Auditu auris adiui, te nunc aũt oculus meus videt te, idcirco me reprehẽdo & ago pniam in fauilla, & cinere. Licet gigas sis tremes, si Deum videris. Primũ, q Deus aïæ ostendit, est infinitam maiestas, in q̃ peccauit, qua visa,(vt in hac vita videri a nobis potest,) aïa se nihil esse vider, & cor transfigitur hoc verbo, ego tñ Deum contempsi? nesciq; hõ, vbi se abscondit. Tunc cadit hõ in terram pauore perculsus, humiliatur Deo, seq; agnoscit, & aptus efficitur, ut sapientia repleatur, cuius initium timor dñi est. Paulus in terrã cadens ad Christi pedes Saphirus, est, q ad Dei pedes esse dr in Exo. De qua re vide inferius hoc tomo, in concione Apostolorũ Petri, & Pauli.

B

Dan.9.

Addit vero Christus dñs.[Durum est tibi contra stimulũ calcitrare.]Idest cõtra veritatẽ pugnare, quæ tandẽ vniuersa uincit. Stimulũ dicit veritatẽ, nam Sapiens dixerat. Verba sapiẽtũ stimuli, premi namq; ueritas põt, sed non opprimi. Et deinde, durum est tibi contra miam, & bonitatẽ meam calcitrare, potentior mea bonitas est malitia tua, & ideo eam superabit. Multis stimulis nos Deus pũgeret solet graui ĩfirmitate, tribulatione dolore, noli calcitrare, sed potius cõuertere ad dñm Deũ tuũ. Sed qd Paulus respõderit?[dñe qd me uis facere?] Vt pfectus loqtur nõ vt infirmus. Cæco alteri Xps dicit qd tibi vis faciã? Cæcus Paul9 factus est, & ait, qd me uis facere? Perfectus, hoc est, signũq; optimæ, & iustificatę mẽtis, in Dei manib. se relinquere dicereq; Deo, & cõfessario, vicario Dei, qcqd præceperis, faciam. Hic seca, hic ure donec

Act.18.

Luc.24

C

Ro.14.

A donec, æternā salutē acquirā, nihil nō faciā, ut Deo satisfaciā. [Et erat tribus diebus non uidēs, & nō māducauit, neq; bibit. [Quid ergo faciebat? Certè extasi raptus erat in paradisum. Vñ Dñs ait ad Ananiā. [Ecce. n. orat. Impletū nūc in
Psa. 67 Paulo est illud Psalm. Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei, regis me, q est in sancto. Preuenerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuenculanrū tympanistriarum, i ecclesijs benedicite Deo dño de fontibus Israel. In Beniamin adolescētulus, in mētis excessu, Quasi dicat. Viderūt discipuli tui ingressus tuos in hunc. s. mundū, ut cū hoibus conuersaretis, & in cęlum, & hi principes primum a te uocati licet pręuenerint reliquos, sed iuncti sunt psalentibus tibi, & iuuenculis tympana pulsātibus, q sūt ecclesię ab eis fundatę, in qbus B
ecclesijs Dño benedicitur. Quia oli victores excipiebant non a viris dūtaxat, sed, & a feminis canētibus, ut Dauid exceptus est, ideo ad hoc alludēs, ait ecclesia quasi tympanistrias Xp̄o psallere. addit uero Psaltes. In his ecclesijs benedicite Dño de fontibus Israel. i. benedicite dñm, q a principes Apostolos nobis concessit, fontes mirabiles Israel, ex quibus aquā doctrinę haurimus, qua irregimini. Vnus uero nō īfimus, sed singulari rōne numerandus est ille, q de tribu descēdit Beniamin, q posterior uocatus est ad Apostolatus apicē, sicut Beniamini mini-
2. Cor. 12. mus fratrū, q in extasi mētis supra serafinus usq; ad tertium cęlū ascēdit, vbi au-
Gal. 1. diuit arcana verba, q non licet hoi loq,
1. Cor. 15. ibiq; hausit, & didicit, quod postmodū iuuēculis de sua plenitudine effunderet
C nec. n. ab hoie euangelium didicit, sed a Chro accepit in mentis excessu, & plus oibus laborauit, & plures ecclesias plātauit, & irrigauit, & ideo eius ipsius memoria erat singularis agēda. Hęc Psalmi verba Augu. & alij de S. Paulo explicant, q
Augu. fuit de tribu Beniamin, ut ipsemet dixit
Phil. 3. Philippēs. scribēs. Qui triduo illo orans nō māducās, nec bibēs in extasim rapt⁹
D. Th. ē vsq; ad tertiū cęlū, vbi didicit, q statim
1. Cor. 15. uniuersę ecclesię pdicauit, ita D. Th. sup 2. ad Co. 12. vbi illud pbat. Cōuenientia

Pauli cū Beniamin nō vna est, sed plures, A
Sicut Beniamin ultimus genitus, sic & Paul⁹ minim⁹ Aplorū. Sicut Beniamin plus dilectus a pr̄e, ita & Paulus. Cuius rōnē si nosse vis, ipsū audi dicētem, gr̄a Dei sū id, q sum, & gr̄a eius ī me uacua nō fuit, sed abūdātius illi oibus laboraui, nō ego aūt, sed gr̄a Dei mecum. Dein G
de Beniamin in matris suæ Rachelis (vt Ita loquor interfector fuit, siqdem ī partu mortua est, ideo dixit eū Benoni. i. filiū doloris mei, pater uero eum dixit filium dexteræ. Hęc vero mirè Paulo conueniunt, dum. n. ita fortiter oibus epistolis suis oñdit legis ueteris abrogationē, dum pro Xp̄iana libertate ita contendit cū Iudis, tenere uolētibus legalia, dum & Petro sup hac re in faciem restitit, an nō synagogæ, & ueteris legis, in qua nat⁹ fuit, quodammodo interfector dici ualet, an non illa eum dicit Benoni. i. filiū B
doloris? sed patet illū uocat filium dexteræ, sic. n. de eo ad Ananiā ait. [Vas electionis est mihi, ut portet nomen meum corā gentibus, & regibus, & filiis Israel.

Sed priusquā ad hac uerba exponēda ueniamus, operę pretium erit nosse, quo raptus Paulus sit in hoc triduo. Ille Co- 2. Cor.
rinthijs scribēs, sic ait. Scio hominem in 12.
Chro ante annos quatuordecim siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit, raptum hmōi usq, ad tertium cęlū Et scio hmōi hoiem, siue in corpore siue extra corpus nescio, Deus scit, quoniam raptus est in paradisum, & audiuit arcana uerba, q non licet hoi loqui Quam ē tertiū cęlū ad q raptus est D. Th. præfata uerba Pauli ait. Tertiū cęlū tripliciter accipit. Vno mō s̄m ea, q sunt infra D. Th.
aīam. Alio modo s̄m ea, q sunt in aīa. C
Tertio scdm ea, quę sunt supra aīam. Infra animam sunt oia corpora, & sic triplex est cęlum, aereum, sydereum, & empyreum. Et sic raptus est Paulus ad cęlū empyreū, vt ea videret, q ibi erat. Si vero accipiamus, cęlum scdm ea, q sunt in ipsa aīa, sic cœlum est aliqua altissima cognitio excedens oēm naturalē cognitionem. Est uero triplex cognitio in aīa sēsitiua imaginaria, & intellectualis, & istæ cognitiones nō dicunt cælum, quan

A do naturaliter procedunt, sed qñ a Deo eleuatur supra suã naturã. Raptus ergo ad tertium cælum est, quia sic fuit a'lenatus a sẽsibilib. vt videret ĩtelligibilia nuda, & pura, eo mõ quo uident Angeli. Et ꝙ plus est, ẽt ipsum Deum per essentiã, vt Aug. expresse dicit 12. super Gene. & in li. de videndo Deum. Tertio mõ accipiendo cœlum secũdum ea, quæ sunt supra aĩam triplex cœlum est triplex hierarchia angelorum. Et secundũ hoc Paulus raptus est usq; ad tertium cę'um, i. ad hoc uideret essẽtiã Dei ita clare, sicut vident eum Angeli primæ hierarchiæ, qui sic uident Deum, ꝙ immediate in ipso Deo recipiunt illuminationes, & cognoscũt diuina mysteria, & sic uidit Paulus. Paradisus vero ad quã prius cælũ dicit B pp celsitudinẽ, & claritatem, nunc paradisum uocat propter iucũdã suauitatem, de qua dr̃ intra in gaudiũ domini tui. Audiuit uero arcana uerba, i. percepit intimam cognitionẽ diuinę essentię, quæ ineffabilis est. Hæc D. Tho.

Au. 12 super Gẽ. ad literã.

Ma. 25

Ex dictis, patet, quo euectus sit Paul⁹ in momẽto, & initio cõuersionis, eo forsan in throno modicũ positus est inter seraphinos, ad quẽ prędestinatus fuit ab æterno, & quo nũc fruitur, & iõ mirum non est, si plus oib. laborauit. Et n. ac nobis accidit, ꝙ ijs, qui eunt, ut thesaurum effodiẽt, quẽ unus eorũ uidit, & alijs nũciauit, is. n. qui uidit thesaurũ, ardentius in opere laborat, quã reliqui, q non eum uiderunt, sed solum audierũt. Audimus oẽs, cęlestem esse thesaurum, & sicut audiuimus, sic uidebimus in ciuitate Dei C nostri. Sed qdam non amplius mouenẽ quã si nihil audissent, quidam uero eum inquirunt, sed ille ardentius, qui thesaurum oculis uidit proprijs, hoc Paulo concessum est, ideo plus oibus laborauit. Si mihi rõne, qui cœlestia contemplantur, magis labore solent, qa in contemplatione quasi vident cęlestem thesaurum.

Simile

Ier. 18.

Vas) ait dñs, [electionis est mihi.] Non iam uas iræ, sed mi.e, id uero mihi facile est. Mittitur Ieremias in domũ figuli, ut cum uideat, ex fracto uase aliud perficientem pulchrius, quam fuerit primum, & ait dominus, nunquid ego ad ipsum non faciam? Vt uero electum vas faciat, lumine cœlesti illustrat, & uocem potentem mittit, eumque in terram deijcit. Sed num opus fuit his omnibus? Certẽ fuit, ut electum prodiret uas. Sicut. n. figulus, ut uas perficiat pulchrum lutum conculcat, non semel, sed bis, & ter, vt leuius fit, & uas fiat melius, ita vt Paulus perfectior euadat lumine illustratur, voce docet, deiectione humiliatur. Deinde vasa quædam fiunt argentarij manu, malleorumq; ictibus, quæ paulatim perficiuntur, alia vero effi ciuntur liquefacto auro, vel argento, q̃ in momẽto perfecta prodeunt, ex his Paulus est, qui luce cę'esti, uoce, & deiectione, & raptu cœlesti liquefactus est a Christo domino, & in ictu oculi perfectus prodijt, B cũ reliqua uasa paulatim perfici soleãt. Quali vero charitate in Deum, & proximos arserit, quis dicendo consequi ualeat? Charitatem in Christum ostendit, cum vniuersas creaturas in arenam vocat super hac re. Quis nos separabit a charitate Christi? Dilectionem vero hominum immensam testantur verba illa Cupiebam aliquando ego anathema esse a Christo pro fratribus meis, & illud, quotidie morior propter gloriam vestrã fratres nulla mater sic tenere filios dilexit, vt Paulus homines.

Am.

Simile

Ro. 9.

1. Co. 6

Gal. 1.

Vocatus vero a Christo eum statim prædicauit tãquam perfectus. Et continuo, ait, non acquieui carni, & sãguini. Mirantur vniuersi tãtam mutationem, sicut olim de Saule dictum est, num & Saul inter Prophetas, ita de Saulo dicebatur, nunc hic inter Apostolos. Ei vero illud accidisse uidetur, quod Balaam eũ ti, ut malediceret Israel benedixit enim cum, & miranti Balac ait Balaam irruẽte i se spiritu Dei. Dixit homo, cuius obturatus est oculus, dixit auditor sermonum Dei, qui uisione omnipotentis intuitus est, qui cadit & sic aperiũtur oculi eius, quã pulchra tabernacula tua Iacob. Ita Saulus processit vt malediceret populo Dei, sed obturantur ei oculi dum nihil iubeat, audit diuinos sermones, cadit, ut videat, & laudare eos incipit, quos persequi ante uoluit, &c.

1. Reg. 10.

C

Festa

A Festa Februarii.

Concio Prima in purificatione B. Mariæ.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ, &c. Luc. 2.

1.Reg. 25. PRimo Reg. c. 25. ait prudens Abigal ad Dauid. Suscipe benedictionē hanc, quam attulit ancilla tua tibi dño meo, ea oblatione placatus fuit animus iratus Dauid, nec ad ultionem processit, grata oblatione id efficiente. Sed gratior multo fuit oblatio hodierna B. Mariæ, qua filiū suū patri obtulit. Id uero manifestū est, tum pp infinitū rei oblatæ ualorē, tum pp immensam virginis charitatem, qd ergo hodie Mariæ negari poterit? Filiū offert Maria hodie, sed B pro oblato filio uniuersos hoīes in filios recipit, impleturq; in ea, q sacerdos Heli
1.Re.2 Annç offerenti Samuelē Dei dixit. 1. Re. 2. Reddat tibi Dñs semen pro fœnore hoc, q cōmodasti Dño, datiq; ei sunt plures filij, qa unū Samuelē obtulit. Ita Mariæ offerenti Christū uniuersi homines, ut filij dantur. Felices nos quibus tāta mater donatur in matrem, ad eam ut filij accedamus, quando illa oblato filio suo, omnia, quæ petit, recipit, &c.

(Audito nomine purificationis, continuo ad Mariā ptinere posse incredibile C appareat. Qui.n. in illa purificandū erat cuius puritas cælorū, & angelorū excedi puritatē? Qd si audiremus, Christum purificari, tolerabilius aliqũo esset. Cum.n. duo metalla uicissim miscentur, aurum verbi gratia, & argentū, aurum purificari potest, argētum uero purificatione nō eget. Cũ ergo Deus humanitati cōiunctus est in psona, licet humanitas purissima sit, argentum tñ est, & Deus aurum, Deus ergo videt purificari aliquo modo posse. Sed Maria, q̄ summe Deo suo coniuncta est, qũo purificari dicet, cũ superiori, et pfectissimo sit copulata? Ex Dei enim cōsortio, qd illi prouenire potuit nisi lux immēsa, quę purissimum qd est? Hoc in Moyse manifestum est, qui ex diuino colloquio luce plenus descendit. Et Psal. ait Accedite ad Deum, & illuminamini. Hoc significat Ioānes in Maria pfectissime factum, dum ait, Mulier amicta Sole, Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona duodecim stellarum, Oē, q in maria est, lumen est, in capite stelle lucent, in pedib. Luna, in uniuerso corpore Sol, q ergo in luce purificandū? Tāta lucis puritas est, ut nulla egeat purificatione, & adhuc Maria luce purior est, de qua dr. Hæc sup oēm dispositionē stellarum, luci comparata inuenit prior, uel purior, ut habet alia litera. Cum.n. Maria in utero Deum concepit, illud impletum est, q fuerat pfiguratum in Hester Regina, de qua dr, Fons paruus creuit in fluuiū magnum, & in aquas plurimas redundauit, & in lucē, solemq; conuersus est, hæc est Regina Hester. Verè fons paruus Maria fons signatus, parua humilitate, & natura, sed crescit i fluuiū maximum, qsi fluminis impetus, lętificauit hanc Dei ciuitatē, auctaq; est gr̃a, & meritis intantum, vt Dei mater esse mereretur, sed in lucē solemq; cōuersa est, cũ iustitiæ solē in utero accepit. Hic est fons ille solis, de quo Iosue dicitur. Sortē Iudæ in terra promissa fuisse vsq; ad fontē solis, ex hac uero tribu orta Maria est, qa eo vsq; præclara est sors Iudæ, eo peruenit ut ad Mariā deueniret, ex se generandum. Sicut ergo Sol radios expendens, quicqd luce sua tangit, reddit lucidū, ac perspicuum, præcipuè verò quando illuminat materiā lumini magis propinquam ut cũ crystallum, aut aurum illuminat, ita sol iustitiæ oēs illuminās homines, illustrissimos reddit sanctos atq; conspicuos, sed super oēs Mariam, vt ppinquissima, ut matrē, adeo ut in solem, lucemq; uersa uideatur. Quid ergo ei opus est purificatione, quæ tota lux est, q̄ in solē uersa est? Hoc vero ppposito exēplo patebit amplius. Omne margaritū, lapisq; preciosus splendorem, & decorem habet, quo cæteros lapides excedit, & ideo in summo habetur precio, illius uero splendoris causa est, quod sol, s radijs, & influentia peculiari ornat ius, ex parte enim materiæ de terra est, sicut lapides cęteri, si uero sola solis influentia a-

Right margin notes: A Ex. 34. Ps. 33. Ap. 12. Sap. 7. He. 10 & 12. B Ps. 47. Iosu. 15 C

A deo pciosum, & clarũ lapillũ reddit, quã lis obsecro margaritũ esse, φ intra se nõ influentiã solis solã, sed ipsum solẽ cum oĩ suo splẽdore cõtineret? an non hoc diceretur in solẽ lucemq; conuersum? Sic oĩs homo de terra materiã habet, & sanctus quisq; ex eadẽ fermatus massa est; sed qa radij solis iustitiæ in sanctissimos viros pcipue respexerũt, inde preciosissimi, & clarissimi eua serunt, & respectus Dei in electos illius. Inde eorũ unus præstat innumeris hoĩb. sicut margaritum innumeris lapidibus. At Maria nõ solũ respectũ solis aspectũ beneuolũ eius, influẽtiasq; illius ĩ se habuit, sed & ipsũ solẽ iustitię castis tenuit visceribus. quali erit
B pcio? quali luce? quali splẽdore magaritũ
Esa. 58 hoc? an nõ dicet in solẽ uersum; vere impleuit splẽdorib. aĩa eius, sed splẽdorib. solis. Quid ergo Marię cũ purificatione?

Cũ manifesta ratione sit ostensũ, Mariã purificatione nõ egere, q̃ & lex exceperat manifeste, dicẽs, mulier, quæ suscepto semine, &c. manifestum est, pp nos purificatã, & nobis esset exẽplo, q̃ purificatione egem⁹, facti.n. sumus ĩ mũdi oẽs nos, & oẽs iustitiæ nostrę quasi pannus
Es. 54. mẽstruate. Sicut ergo, [impleti sunt dies purificationis Mariæ,] sic implendi sunt nobis dies purificationis nr̃æ. Sed quot dies nobis ad purificãdũ dati sunt? certe quadraginta, sicut Mariæ. Quadraginta dies significãt pęnitentiæ tẽpus, φ nobis in hac vita concessum est, quoniam qua
C draginta diebus pluit Deus sup terrã in eius punitionẽ. Quadraginta irẽ dies dati Niniuitis in pęnitentiã. Quadraginta dieb. ieiunat Moyses, & Elias, ut veniat in montẽ, in quo Deũ videt. Hi dies, nobis dati ad diluẽda peccata, implendi aliquando sunt. Sed quid nos manet post hos dies? Mulier quę uirũ peperit, statim sm legẽ cõsumatis quadraginta diebus purificationis, templũ intrabat, ut hodie Maria, q̃ uero fęminam pariebat, rursus expectabat alios quadraginta dies, octoginta pficiebat, ut pura esset, & tẽplum intrare posset, quę uero sterilis erat, legis maledicto subiacebat. Ecce tres hominũ stat⁹ in figura positos ob oculos nr̃os.

Primus, & fęlicissimus status est earũ aĩarum, q̃ uirũ faciunt, qa utiliter agen- A
tes, uirilia opera, psectaq; pe pererunt. Hæc cõsũmatio vitæ huius cursu statim Deo pntat in cælo. Ex his erat Simeõ, q ait. Nũc dimittis seruum tuũ Dñe, sm verbũ tuũ in pace. Hæ implent cõsiliũ il- Ecc. 7.
lud Ecc. 7. De negligẽtia tua purgate cũ paucis. Sed ubi iã hæc opera magna? vbi martyria? vbi pænitẽtiæ opera grandia Certe sicut quondã Pharao curauit oẽs Exo. 1.
masculos Israelis occidere, solumq; fæminas reseruari pmisit ad uitã, ita dæmõ virilia extinxit opera, manẽtq; nobis debilia, ac facilia solum oratio tepida, eleemosyna minima castigatio modica, uere vinũ nostrũ mixtũ est aqua. Quid ergo Esai.
his sperandũ est, q opera quidẽ virtutis exercẽt, sed debilia, sed fæminea? vtiq; secũdus huic status est animarũ, q̃ fæminas pariũt, quib. duplex est purgatio necessa- B
ria, & illa, q̃ ipsi fecerũt in hoc seculo & alia, q̃ in purgatorio fiet, cũ.n. constet nihil coinqnatũ, aut immundũ in cęlũ intrare posse, φ hic purgatũ non est plene, illic sine dubio purgãdũ. Sed uos o delicati, q timoris doloris plenã hic purgationẽ recusatis, q̃ nã facilior purgatio, eã q̃ huic fit, ea q̃ ĩ purgatorio, ubi maxim⁹ dolor? φ tolerabilius, ut ex duob. malis, φ minus est, eligamus? Audi Dei spũm hoc nobis ostẽdẽtẽ. Purgationẽ vitæ huius, q̃ libet sit aspera, uocat Spũm sãctus lotione aq. Hinc Zach. erit fons potens Zac 12
domui Dauid, ĩ absolutionẽ pctõris, & 4. Re. 5
mẽstruatæ. Modo lauat lepra nr̃a in qua ut lepra Naamã. Sed alterius uire purga C
tio qualis erit? Audi Malach. Sedebit Dñs quasi ignis cõflans, & quasi herba fullonũ, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurũ, & quasi argẽtũ. Ignis acerrimi purgatio illa erit, mõ uero aq̃ lotio, q̃ obsecro lotio facilior, aquæ, an ignis? Quis locutus manus, non aq̃ eligat igni? Sed dici, asperũ est ciliciũ, durũ ieiuniũ, ferre nõ ualeo, qũo obsecro purgatorium ferre poteris? Quis poterit habitare cũ igne deuorante? An nõ præeligeres indui cilicio, qua ardere igne? At ignis purgatorij inferni ignis est, cuius cõparatione ignis noster ignis nõ est. Nihil ergo difficile, nihil asperum dicas eo

rum,

A rũ, quæ hic pateris. Eze. ait. Diẽ ꝓ anno diẽ inquã pro anno dedi tibi idest. Cum te afflixero, diẽ afflictionis do tibi, cũ tamẽ annus afflictionis dãdus erat, & omnino cura ut virilia opera præstes, ne fæmina dicaris, non vir, sicut illi de quibus
Naũ. 3 Naum. 3. Ecce populus tuus mulieres in medio tui, vbi Chaldeus, ecce populus tuus imbecillis instar mulierum.

Tertius animarũ status est steriliũ, q̃ opera pænitentiæ omnino nulla pepererũt, q̃ maledictæ sunt. Hę audituræ sunt
Ma. 25 ite maledictæ, in ignẽ ęternũ. De his. Io.
Ioã. 15 15. Omnẽ palmitẽ in me ferẽtẽ fructum purgabit eã, ut fructũ plus afferat, eum vero, q non fert fructũ mittet in ignẽ. Et iterũ. Omnis arbor. q̃ nõ facit fructũ bo
Mat. 7 num, exciderur, & in igne mittetur. De
B
Iob. 24 his Iob. 24. Dedit ei Deus locũ penitẽtiæ & ipse abutitur eo in superbiã, & Rom.
Ro. 2. 2. Ignoras, qm̃ benignitas Dei, ad pænitentiam te adducit? Secundum autẽ duritiem tuã, & impænitens cor, thesauri zas tibi irã in die irę, et reuelationis iusti
Deu. 15 iudicij Dei Deut. 15. qui anno iubilei a seruitute nolebat exire, manebat seruus sẽpiternus. Caue ergo ne tibi adimatur tp̄s penitentię, iubilei annus, caue ne datũ tibi tp̄s ad purificationem, prætereat, si enim prætererit, væ tibi, seruatus es, .n. in ignẽ æternum, qui nõ extinguetur.

Offertur ergo Christus patri sm̃ legẽ dicentẽ. [Omne primogenitum adaperiẽs uuluã, sanctũ dño vocabitur.] Et ut
Exo. 13 impleatur lex illa Exod. 13. Sãctifica mi hi omne primogenitũ, tã de hominibus,
C quã de iumẽtis, mea. n. sunt omnia. Voluit qdẽ Deus ipsi offerri primogenita, tum qa oĩa cum essent eius, uoluit quasi in feudi signum primogenita accipere. Tũc ẽt qa primogenita oĩa Aegypti occiderat, & Israelis seruauerat, & i hui⁹ beneficij signum, quo ex Aegypto liberati sunt, primogenita sibi uoluit dari: ideo Christus offertur, cuius oblationẽ præcipuã lex intẽdebat. Sed ais, iã lex ista abolita est, q d ad nos? Litera qdẽ legis huius cessauit, sed spiritus eius adhuc durat, ab omnib. n. nobis exigit Deus primogenitũ. Domine qd a nobis petis, solũ primo genitũ, hoc ne cõtentus eris? Erit utique quia petit primogenitum, amorem, s. primum, ac potissimum, q causa est reliquo rũ amorũ. Omnis amor cõcupiscentię nascit ex amore amicitiæ, diligis substãtiã, domũ pp te, qa te amas amore amicitiæ, amor ergo amicitię est primogenitus amorũ. Et inter amicitię amores exigit Deus adhuc primũ, & primogenitũ, vt si ipse finis oĩum tuarũ dilectionũ, & ipsum sup oĩa diligas, et oĩa alia pp ipsũ, & oĩa minus ipso, ẽt te ipsũ, & oĩa odio habeas pp eũ. Hoc solo oĩa nostra, & q̃ ei dare possemus, exigit. Cõstitue hac in parte oĩa mundi mala, imo oĩa inferni tormẽta, in illa uero in Deũ peccare, oĩa ea mala pati debes potius, q̃ Deũ offen- B
dere. Hoc est ei primogenitũ dare. Audi qd simile, q Esaias Dei nomine postulauit. Ait Elias viduæ Sareptanæ. 3. Re. 3. Re. 17.
17. Da mihi paululũ aquę in uase, ut bibã, cũq. illa p geret, ut afferret, clamauit post tergũ ei⁹ dicẽs, affer mihi obsecro, & bucellã panis in manu tua, q̃ respondit, uiuit Dñs Deus tuus, q nõ habeo panẽ, nisi quãtũ pugillus capere põt farinæ in hydria, & paululũ olei in lecyto, en colligo duo ligna, ut ingrediar, & faciã illud mihi, & filio meo, ut comedamus, & moriamur. Ad q̃ Elias ait. Noli timere, sed vade, & fac sicut dixisti, uerũtamẽ mihi primũ fac de ipsa farina subcineri cũ panẽ paruulũ, & affer ad me, tibi aũt, & filio tuo facies postea. En primũ panẽ Elię dari Dñs pcepit, eiq. primo ac C
currẽdũ, q filio, q̃ sibi ipsi. Primo. n. De⁹ diligẽdus sup honorẽ, sup substãtiã, sup filios, sup te ipsũ, dicet tibi desit, Deo tñ deesse nõ debet. Hoc est ei primogenitũ dare. Sed ais durũ pfecto verbũ. Durũ qdẽ nõ est, sed tu durus es, ne uero tibi durum videatur, audi rationes, q b. hunc exigit Deus primogenitũ. Prima ratio sit, qua ille primogenitum sibi deberi arguit, mea. n. sunt oĩa. O si nosses ò homo qs sit Deus tuus, tunc vere, oĩa ei deberi videres. Bonitati infinitę qd nõ debeas? Oĩa eius sunt. Animalium occidis, vt illud comedas, nec ei irrogas iniuriã qa tuũ est, multo plus tu Dei es, q̃ aĩal tuũ, licet ergo a te exigat vitã, iuste petit, ne reclamare potes, mea, inq̃ sunt oĩa, sola

A verba ea cõdidi,& folo nutu,innihilum redigere possum, mea cũ sint pro meo libito eis vti possum.

Secũdo vero primogenita petijt,quia primogenita occidit Aegypti & Israelẽ a seruitute Aegyptiaca liberauit. Petit similiter a te hũc amorẽ primogenitũ,qui vniuersa peccata tua deleuit,ex seruitute peccati te eripuit, dęmonẽ inimicum tuũ superauit,& te ex inferno liberauit. Tot inferos merebaris,quot peccat mortalia admisisti,nec uero minus beneficiũ est,nõ trudi te in infernũ, cũ cõmeritus esses illũ,q̃ te iã damnatum inde eruere. Quid non deret dãnatus ei,q se ab inferi pœnis liberaret? Quid magnũ pro tanto bñficio ab eo peti posset? Totum hoc Deo tuo dẽs,eo q̃ĩ infernũ trusus nõ sis.

B Sed est ne alia rõ maior,ac potẽtior,qua hũc a nobis exigat Deus primogenitũ? Est vtiq; q hẽt aures audiendi audiat. Si ei dẽo primogenitũ, qui occidit primogenita Aegypti, pctã.s.mea, q̃ro astrictus sum debito,q hoc operatus est sanguine vitaq.immaculati agni primogeniti sui. Deus tibi Deus primogenitũ suũ,& pro nobis oĩb.tradidit illũ morti,ut nos viuamus p eũ,an nõ merito primogenitũ nostrũ ei dẽmus? Postquã tñ nobis pstitit beneficium quid magnũ a nobis postulari põt?quid cari possumus? Nos Dei sumus creatione, iterũ sumus illud redemptione,ille vos eripuit de potestate tenebrarum,pctã nr̃a suffocauit, ab inferno

C eripuit,& hoc sanguine suo,quid ei repẽdemus? Si vitã dedero,nihil est,qa si haberẽ solus omnium hoiũ,& angelorũ uitas,easq. darẽ,nihil darẽ, q cõteri possit uitæ diuinæ,nihil dignũ beneficijs ei⁹ esse põt,iuste ergo ei primogenitum dẽmus nostrum. In sup primogenitum iumẽti Deus petijt, hunc negare qua frõte poteris? Sed qd est inqs, primogenitum iumẽti mei? Bestia tua sensualitas est,primogenitus eius appetitus inordinatus ẽ, hũc occidas primogenitũ Deus pcepit, qs id nõ faciet,si attẽdat, Deũ primogenitũ suũ p me morti tradidisse? Et tibi inordinatus appetitus vindictę,luxurięve. Dicit tibi Deus tuus,occidi p te primogenitũ meũ occide tu p me hunc bestiæ appetitũ. Sed ais,est, mihi bestia hæc utilis,qũo occidã eã? Nõ utilẽ a te bestiã exigã,appetitũ.s.rectũ,sed inutilẽ, sed oino tibi aduersam,inimicã,atq.cõtrariã,q̃ te occidet procul dubio,nisi tu prius occideris eã. Occide bestiã hanc, q si nõ occideris,occideris tu, si s.m carnem vixeritis, moriemini,si aũt spiritu facta carnis mortificaueritis,viuetis. Laboranti nimium Eremitę Euagrio dixit quidã,quare occidis corpus tuũ,cui ille occido illud,ne occidat me. Qui in carne sunt Deo placere nõ pñt,vt Paulus ait. Vt qd uiuere uis,si Deo placiturus nõ es? Vtilius est multo, mori te gratũ Deo, q̃ ei ingratũ uiuere. Ro. 6. Ro. 8.

In oĩb.his exẽplo nobis sit beatissima uirgo, q̃ hodie primogenitum suũ patri offert,cum oẽ eius bonũ hic sit primogenitus. Si respexit dñs ad Abel, & ad munera eius,qũo hodie nõ respiciet Mariã, et eius munus? Sed quali obtulerit charitate,tum in Deum,tum in nos,ex primi nõ põt. Dederat ei pater filium suũ, quo illa infinitum hẽbat thesaurum. Offert mõ illum patri in gloriã suã,donãs iterũ eum patri, quasi amittẽs possessionẽ, q̃ in eum tenebat. Attẽde prius, & perpende beatissima virgo,ne qñ dicas,qd mater Thobię dixit. In te vno oĩa habẽtes te nõ debuimus dimittere,accipiet eum pater,tollerque a te,& qd feceris fine vllo. Accipias ille,libẽter do,& pro Deo ipso Deo carere ñ recuso, ò charitas in Deũ, immẽsa. Sed & in nos quanta sit Mariæ charitas,audi. Offert eum ẽt p nobis patri,ut laboret,moriatur quæ p nobis. O quãta tibi debemus virgo mater,quæ tanta nobis donas,cum ais,offero tibi pater filiũ meum,ut p hominib. morte operet utilli ueniã donẽtur,& sempiterna bona recipiãt. Maria ergo nobis sit in exẽplũ ut sicut illa offert omnia bona sua patri in Xpo, ita nos Deo offeramus nos metipsos,omniaq; bona nostra, q̃ possidemus,eaq. Deo nostro relinquamus quasi ppria,ut eius subsint arbitrio,de eisq. faciat,ut libuerit,voluntatẽ nostrã cũ eius sãctissima uoluntate oino cõformantes. He. 4. B Th. 10 C

Sed qd amplius Deo defert Maria cũ filio,par turturũ aut duos pullos columbarũ. Nõ defert agnũ,quẽ, omnes fere offero-

A ferebāt,& quē primū lex postulabat,sed pauperū oblationē offert,par turturū,s. Sed dn̄a,vbi Magorū thesauri? Iā erāt in paupes erogati. Dilexit illa sūmè paupta tē,ideo thesauros nō recōdit. Sed cū illa

Ps.108 adeo diues esset ī Deū, agnū sine dubio dferret,nisi alt⁹ aliq̄ hic esset mysteriū, secretum ergo hic latet. Sed q̄ illud? Reuela oculos meos,ait Psal.& cōsiderabo mirabilia d lege tua. Multa mirabilia ab scōdita sunt ī Dei lege,ex qb.nunc vnū audi. Qn̄ magnum aliq̄ vas īplere vis, si hodie guttā vnā,cras,alterā im miseris & sic deinceps,perficies nunq̄,s padhuc amplius capiet vas. Si vero semel in mare vas inieceris,& plenū eduxeris, iā nihil capiet amplius,nec plus infundere oportet. Oblati fuerūt ī lege numeri agni

B sed oēs illi gutta erāt,vel vmbra erant,legē nō implebāt,adhuc erāt vacua,& egena elementa,q̄a remissionē pctī non cōferebāt. Sed hanc uacuā legē hodie īplet agnus Dei,q tollit pctā mundi,oblatus ī tēplo,infinitus agnus hic est, & peccata remittēs. Eo oblato,iā plena est lex eino amplius nō capit,alius agnus offerri nō dēt,quia cum lex nō capit,q̄ iā plena est.

Mat.5. Hoc Xp̄s significauit,cū diceret. Nō ueni legē soluere,sed ad implere. Hinc est, q̄ sancti,ac theologi dicere solēt,reliqui seruabāt legē quoad p̄ceptum,Xp̄s verò q̄tum ad consummationē,quia ceteri legē implebāt,legi obediēdo,quia obligati legi erāt,Xp̄s verò legē impleuit,nō quasi astrictus legi & eā cōsummauit,q̄a fi-

C nis eius erat,vñ finiuit hāc agni oblationē,& sic post Xp̄m nullus restat offerendus agn⁹. Vt mysterium hoc exēplo fiat

Simile manifestū finge auū, vel proauū tuum pecuniā certā ab aliquo accepisse,in censum,vt vulgo dr̄,vt ī annos singulos statutā solueret pecuniā,soluit ille hāc in singulos annos,soluit similiter auus tu⁹,& deniq; pr̄,adhuc lex cēsus durat. Si verò tu tātā acq̄sisti substātiā,vt nō solum annuos soluas redit⁹, sed et primā pecuniā reddas,q̄ auus,vel pauus accepit,capitale.s.ip u n,cē um redemisti,& ab ⁰ul.t.i oīno,cē usq; lex cessauit,q̄a tu illāimp e sti,nec iā tibi,aut tuis posteris, quicq̄ sol uēdum manet,tunc chirographū census rumpit,& finit. Hoc vero Xp̄m fecisse A testat Paulus cum ait. Delens chirographum decreti,q̄ erat contrarium nobis,

Col. 2. r. sum tulit de medio. Iā ergo liberi sum⁹ qua libertate Xp̄s nos liberauit. hoc my

Ioan.1 steriū significauit Baptista,cum diceret. Ecce agnus Dei,ece q tollit pctā mūdi, Sublato ergo pctō,lex antiqua agni cessauit. Est ergo Xp̄s aries ille,ab Abrahamo sacrificatus,quo liber manet Isaac.

Quid vero significet nobis Marię oblatio uidēdum est. [Par inquit turturū,aut

Ge.22. duos pullos colūbarū.] Beda & D. Bon.

Bon. dn̄t his auib.designari uitam actiuam et cōtemplatiuā. Columba.n.gregatim volat,turt sola. Ambarū cātus gemitus est, oib.fidelib.dr̄,mundus gaudebit,vos vero contristamini. Plorat iustus,q̄a in exi

Ioā.16 lio uersat,sicut q dn̄t,sup flumina Baby

Ps.136 lonis illic sedimus,fleuimus,& dū recor

B darentur tui Sion. Q̄adiu sumus ī hoc corpore,pegrinamur a dn̄o,cū Deū hēamus,abſentē, qūo nō plorabimus? Trāsisti aliqn̄ noctes in sōnes p̄ desiderio videndi Deum? Fudisti lachrymas plurimas hac de cā? sicut q dixit,fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte,dum dr̄ mihi quotidie,ubi est Deus tuus. Qn̄ Deū non uidisti,nihil boni uidisti. Vanissimè verò peccator ī hoc mūdo gaudet,similis aui laqueo,vel reti captę,q̄ capta cū sit,cū gaudio escā,qua capta ē,co-

Simile medit,vel pisci escā comedēti,degluenti que,cū qua traijcit hamū, quo continuo extrahēdus,morteq; afficiēdus est. Iust⁹ verò si aliquo p'uit tpali bono, de quo C gaudere posset,nihilominus sic gaudet, quasi nō gaudeat. Vñ Paulus,q gaudēt, tanq̄ nō gaudētes. Gemitus ergo,cantus est turturis,aīę,s.contēplātis: gemit.n.suspiratq; prę amore cęlestis patriæ,quia amore lāguet. Efficiturq; in eo illud Ps. q̄

1.Co.7 dilecta tabernacula tua dn̄e uirtutū concupiscit,& deficiat aīa mea in atria dn̄i.

Psa.83 Hæc recordatus sū,& effudi in me aīam meā. Sicut.n.cum nimio igne applicato ollæ feruēti ebullit sursū aqua, & ī olā

Simile exterius effundit,sic aīa mea igne contēplationis feruēs in se effunditur,dum lachrymis exterius fusis, ferens interius desiderium declaratur. Sic etiā Rom. 8.

Rom.8 Omnis,

A clesia, q̃diu vtitur, quod de Christi latere manauit, sed iã in ipsa psecutione salutis æternæ cum tradiḋ regnum Deo pri, vt illa pspicua contemplatione in commutabilis veritatis, nullis myſterij corporalib. arcæ egeamus. In his oib. qui colũbã Pſa. 54 imitatur, ipſam ſpiritualiter Deo offert. Dic ergo cũ Pſal. qs dabit mihi pennas ſicut colũbę, & uolabo, & requeſcã, &c.

Concio Secunda in Purificatione B. Mariæ.

Poſtquam impleti ſunt dies purgationis Mariam ſecundum legem, &c. Luc. 2.

B PRoponitur nobis hodie vltimũ myſterium infantiæ Saluatoris, omni plenum dulcedine. Sua uitas maxima dulcedoq; præcipua in his iñfantilib. myſteriis abſcõdita eſt, in qbus illud nobis Simile contingere põt, q̃ ijs, qui viam longam per agut, iuxta ripã magni fluminis, qui aliqñ inuento paruo fonte, ibi quieſcũt, vireſq; reſumunt & aquã illã cũ gaudio hauriunt, magiſq; paruo fonte delectantur, quã magno flumine. Eſt in infantia ſua Chriſtus dominus fons ille paruus, qui poſtea creuit in fluuiũ magnũ, & in aquas plurimas redũdauit, vir factus, cũ que ad huius magni fluminis ripas iter toto anno peragamus, cũ eum inuenimus fõtẽ paruũ, dulcius, delectabiliuſq; ibi cõmoramur, quieſcimus, ac aquas in gaudio haurimus de fontib. Saluatoris. Quis vero hodie deſperet, has conſequi C aquas p Mariã, q̃ eas diuidit, cum eã tam magnificã videamus, vt omnib. efferat Pſa. 54 filiũ in medio tẽpli? nõ in angulo, ſed in medio, vt oẽs videãt, & fruãtur illo. Gratias tãto beneficio agebat pſ. dicẽs. Suſcepimus Deus miſericordiã tuã in medio tẽpli tui, hodie fert Maria duo æra minuta verbi, plus phylatiũ, q̃ sũt due naturę verbi plus Deo placẽti q̃ oĩs, quæ pceſſerat oblatio. Petamus ergo gratiam, &c.

Mic. 6. Inter beneficia diuina, quæ Michæ. 6 enumerat Iſrael cõceſſa illud præclarũ eſt, quia eduxi te de terra Aegypti, & de domo ſeruitũ liberaui te, & miſi ante faciem tuã Moyſen, & Aarõ, & Mariã

Sed in immenſum excedit beneficiũ populo Chriano collatũ, cũ nos eduxit de poteſtate tenebrarum, & direxit greſſus nros in viã pacis, qua ambulãtes in Hieruſalẽ cęleſtẽ perueniamus. Ductores vero vię hui9 hodie nobis pſtat verũ Moyſem Ieſum, & Mariã, nõ Moyſi ſororẽ, q̃ a uia aliquãdo deuiauit recta, ſed matrẽ Ieſu, quæ eam perpetuo tenuit. Additur ẽt hodie nobis alter Aaron ſacerdos, Simeõ de tribu Leui, q̃ nobis idem monſtrat iter. Iã deſiderium Eſaię impletum Eſa. 55 eſt. Ecce teſtẽ populis dedi eum, decem, ac pceptorem gentibus. Iam Maria pcedente columna ignis, & nubis nos pcedit. Sed eorum conſideremus ueſtigia.

Vniuerſa mũdi pditio, hoĩumq; ſtrages inde procedit, q̃ homo legi Dei ſubijci nõ uult, ſed ſe hẽt quaſi liber, & quaſi B dñm non habeat, cui obediat. Hinc de Pſa. 16 impijs. pſ. ait. Qui dixerũt, linguã nram magnificabimus, labia nra a nobis sũt, quis noſter dominus eſt, quaſi dicant, loquamur, q̃ libuerit, labia nra ſunt a fortuna nobis conceſſa, non eſt, q̃ nri dominetur, vtamur eis p libito. Quod impij nõ ſolũ de labijs dicere ſolent, ſed de oĩre, quã poſſident. Hoc meum eſt, aiũt, libere eo orat pro arbitrio meo, quaſi illa a Deo ſuo nõ recepiſſent. His dr in pſona Moab Eſa. 16. Audimus ſuperbiam Eſa. 16 Moab, ſuperbus eſt ualde, ſuperbia eius & arrogãtia eius, & ĩdignatio eius pluſquã fortitudo eius. Vbi Hebræa habent faſtui eius, & furori eius lacerti eius non tridẽt. Quæ. n. fortitudo tua, quę arma bellica, cũ te leuis deijciat aer? Hic Iob. Vir uanus in ſuperbiã erigitur, & quaſi Iob 11 pullũ onagri, ſe liberũ natũ putat. Vere C uir uanus, ſuperboſque eſt, qulibet eſſe uult, Vellet quidem homo libere per prata, fataq; uagari, nec eſſe cuſtodã meſſis q̃ cũ phiberet a vetitis, & Hier. a ſæculo cõfregiſti iugũ rupiſti uincula, dixiſti, Hie. 2. nõ ſeruiam, nemini ſubijciat, hoc uerò a ſæculo, ideſt ab initio hominẽ feciſſe oñditur Gene. 2. hac. n. parte dæmõ homi- Gen. 2 nẽ impetijt. Cor pcepi uobis Dei, ne comederetis de ligno: quaſi dicat, ut qd uobis pceptũ, & obediẽtia? nequaq̃ moriemini, cõtra quod Paulus, ſi ſecundũ carnem

A nē vixeritis, moriemini. Cū vero aduer- A
Ro. 6. tat dæmō, hac tōne initio hoīem a se dic ctum, & hac tentatione supatū hac misera nr̄a tēpestate, eadē arte hoīes curauit euertere, dicēs assertos nos ī libertatē, nec obediētia mādatorum astrictos, sed liberē vagari pmissos, dū ī X p̄m credimus. Si dais, hoc nō est manifestū mēdaciū? & frōnte, q aiunt ostēditur falsitas inscripta? est certē, sed tam sumus libertatis amatores, vt doctrinam eam p̄dicās, multos, sibi conciliet auditores.

Hic vero prouenit iniustis, vt legē Dei onus reputent, q̄ summam grām reputare deberēt. Hoc.n. ministri regū, & principum magnifaciunt, q plurima eis p̄cipiat rex, vel princeps. Qd si eorum obsequo nō vtitur, si nihil pcipiat de hoc con-
B queruntur, & se despectos dicūt. Si homo nosset, q s, quantusq; Deus est, quoniam
Psa. 94 Deus magnus dn̄s, & rex magnus sup oēs Deos, hoc summum diceret benefi-
Ps. 118 cium, si plura maximaq; ei Deus pcipe- ret, & hoc ab eo enixē postularet, quod Ps. 118. Legē pone mihi dn̄e, viā iustificationū tuarum, & exqram eā sēper. Sed vir iprudēs nō cognoscet, & stultus non
Hie. 23 intelliget hæc, sed legē Dn̄i onus dicit, sarcinā, de qua re loqtur ad Hier. ca. 23. Dn̄s. Si ergo interrogauerit te populus iste, q est onus dn̄i? dices ad eos, vt quid vobis onus? pijciā uippe vos dicit, dn̄s & ppheta, & sacerdos, & populus, q di-
C cit onus dn̄i, visitabo super virū illum. & super domū eius. Et paulo post. Quia dixistis sermonē istū, onus dn̄i. & misi ad vos dicēs, nolite dicere onus Dn̄i, propterea ecce ego tollā vos portās, & derelinquā vos, & dabo uos in opprobrium sēpiternum. Vox hebræa, q̄ loco oneris ponitur, est massa, q sarcinā sonat. Vide vero irā Dei in eos, q legē dn̄i onus dicūt, & sarcinā Et hinc pphetis, i vsu factum est, ut infaustā prophetiā, & minis, ac terroribus plenā dicāt onus, onus Moab, onus Aegypti, &c. quasi eis Deus dicat, legē meam onus dicitis ego dabo vobis onus, q uero onus sit, perdamq; vos, q apijcitis legē meā, quasi onus. Ex hac vero puersa libertate, quā hoīes desiderāt, incidant in oīum miserrimā seruitutem quia.n. Deo subijci uolunt vt filij, serui fiunt iniquitatis, mancipia dæmonis, varijsque desiderijs appetitus inordinati seruiunt. De qua misera seruitute dicit Deut. 28. Eo q non seruieris Dn̄o Deo De. 28. tuo in gaudio, cordisq; lætitia, pp rerum oīum abundantiā, seruies inimico tuo, quā immittet tibi dn̄s, in fame, & siti, & nuditate, & omni penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicē tuam, donec te cōterat, Excutere vis iugū suaue Christi, onus eius leue, ponet sup te iugū ferreum, onus graue. Qd nobiscum iustē agit, sicut cum Roboā, de quo ait, Dn̄s 2. Paralip. 12. veruntamē seruiāt Sesach 2. Par. regi Aegypti, vt sciant distātiā seruituris 12. meæ, & seruitutis regni terrarum. Hinc Iosue ad Israel c. 24. loquitur. Sin autē Iof. 24. vobis malum vr, vt dn̄o seruiatis, optio B vobis datur eligite hodie, q placet, vtrū dijs quibus seruierunt patres vr̄i ī Mesopotamia, an Dijs Ammorrhęorum, in quorum terra habitatis, ego autē, & domus mea seruiemus dn̄o. Quis obsecro tā amens, q potius dæmonis seruus esse velit, quā Dei filius dæmoni subesse vt mancipium, quam Deo, vt liber?

Vt ergo malum hoc de medio tolleret, venit X p̄s, vt nos non solum redimeret, sed verbo, & exēplo doceret, legi Dei subijci. Iam puer clamat exemplo, qd po- Mat. 5 stea verbo docturus est, non veni legem soluere, sed adimplere, & nec iota vnū, aut vnus apex pteribit a lege, donec om- C nia fiant. Ideo misit Deus filium suum factum sub lege, legi per oīa subijci vo- Gala. 4 luit, etiam, cui non tenetur, ut discamus legi nos subijcere, cui tenemur. Legi circuncisionis paruit ille, in quo nihil superfluum, q resecaret. Hodie astitit patri, q vnum cum illo est, & in eo sēper. Et virgo sāctissima, quam lex manifestis excipiebat verbis, hodie purificationis legi Ma. 11 se subijcit. Et postquam exēplo nos docuit, verbis postea instruit, tollite iugum Eccl. 6 meum super vos. Quod etiā monet nos Eccle. 6. Audi fili mi, & accipe cōsilium intellectus, & ne abijcias cōsilium meū inijce pedem tuum, in cōpedes illius, & ī torques illius collum tuum subijce humerum tuum, & porta illam, scilicet, sapien-

pien-

A pietiam,& ne acciderisvinculis eius ,alligatura enim illius, alligatura salutis.

Sed interim Marię non obedientiam tm̃,sed humilitatē inspiciamus,quę quadraginta dieb. abstinuit a tēplo quasi immunda esset, cum mūdior esset tēplo & tabernaculo, & ipsum templum eā non moreretur recipere. Si.n. illud tēplū arcę testi non sufficiebat,dicēte Deo.quæ est ista domus,quā ędificabitis mihi? aut q̃s est iste locus requietionis meę? quō Mariæ sufficeret? Imo uero cum Maria templum intrauit,illud impleuit,ac honorificauit. Sicut.n. cū antiquitus ingressa est arca Dei templū, impleuit maiestas dn̄i templū, sic hodie factū est, impletumq; illud Aggei. 2. Veniet desideratus cūctis B gentib. implebo domum istam gloria, meum est argentum,& meum est aurū, dicit dn̄s exercituum, magna erit gloria domus istius nouissimæ,plusquā primæ. Quod dictum nō est pp operis magnificētiā,quā minorē fuisse, quam in primo templo,ostēdit ꝓpheta initio capitis,sed vt Rupertus,Lyra,& plures doctores dicunt,eo ꝙ Christus, & Maria præsentia sua erāt hoc tēplum illustraturi. Cum ergo Maria tēpli illius gloria esset ab eo se abstinet, [donec impleantur dies purgationis eius.] Humilitate,n .uniuersa dona sua maria decorauit, & auxit. Quod significat sponsus dicens. Mirenulas aureas feciemus tibi uermiculatas argēto. Aurū symbolum est donorum pręcipuorū, hęc uero Mariæ collata sunt. Sed ꝙ est argēto uermiculati? vermis symbolū humilitatis fuit semper,qa ergo innume C ra dona Marię humilitate sunt decorata,& sup induta , dicit uermiculatas argento. Inter Christū,& Mariā summa erat coniunctio, tum carnis, tum spūs, vnde summa omnium cōicatio bonorū, dedit ei illa humanam naturā,pulcherrimā,ex regia prosapia. Dauidis,teneram, passibilē,ut per omnia posset fratrib.assimilari,dedit ei lac in nutrimentū,uiscera in cubiculum,& totā se dedit in ancilam, & talē se illi exibuit marrē, ut vere Christum dicere possimus filiū matris. Similiter Christus Mariæ partē, copiāq; sui fecit oino,dedit ei summā puritatem, profundissimam humilitatē,eximiā obedientiā, & quemadmodum Regina Saba plura dedit Salomoni dona, sed multo plura, ac maiora recepit,ita se habent Christus,et Maria,multa ei donauit Maria,sed plura,maioraq. recepit. Cū ergo vidisset Maria Christū circuncidi uoluisse,cū lege nō teneretur, voluit illa purificari, ēr non obligata lege. Ber. uere beata uirgo non tibi opus est purificatione, sed nunquid filio opus erat circuncisionē? esto inter mulieres tāquā una illarū, quia sic est filius tuus in medio puerorū, tanquā unus ipsorū. Sanctitatis maxime præclarum Marię est argumentum, ꝑpetuus coniunctus illius cum Chr̄o dn̄o,et illustrissima illius exēpla,quę corā oculis B semper hēbat,quæ illa cōseruabat,in corde suo illa cōferens,& ex eisdiscens,q̄ ipsi erant peragenda. Aug. ser. 2. de Catechismo, ait multa maximaq. operari in nobis exemplū eorū quib. cum agimus. Finge nunc hoīem omniū scelestimum, quē tñ trāsferret Deus in beatā patriā,in qua inter cęlestes spūs per aliquos annos cōuersaretur,vidēs,q̄ illic aguntur, sanctissimus proculdubio inde descendere. Raptus admodicū est Paulus in paradisum,& aliqua audiuit urbē ex eis, q̄ illic a sanctis dnr,& ex Saulo, Paulus factus est. Multo eximius fuit Marię priuilegiū & maius ad virtutē incitamentū habuit cū vidit Chr̄m dn̄m, & eius cōuersatione fruita est , quā si omnium Angelorū, C & sanctorū frueretur colloquio , & exemplo, hinc oī perfectione refertissima. 3. Reg. 10. ait Regina Sabba: beati serui tui qui astant corā te semp,& audiunt sapiētiā tuā. An nō beatissima Maria, q̄ astat corā Chr̄o semper, & eius sapientiā cælestē audit. Hinc tibi collige consilium illud Eccl. 37. cū uiro sancto assiduus esto quęcunq. cognoueris obseruantē timorē Dei,cuius aīa est secundum animam tuam. Cōtra uero prauorum deuita consortium, iō ne alienigenis iungerentur matrimonio ꝓceptum est, Israelitis Exo, 34. & 3. Reg. 11. Certissime enim auertent corda uestra , ut sequamini deos earum. [Ascēdit ergo Maria in tēplum, & tulerūt Iesum in Hierusalem.] Iā se patri

Margin notes: Esa. 66 — 2. Pa. 6 — Aggæi 2. — Rupertus Lyra. — 3. Reg. — Luc. 2. — Augu. — 2. Cor. 11. — 3. Reg. 10 — Ec. 37 — Ex. 34. — 3. Reg. 11.

A tri offert pro nobis immaculatus agnus
Ex.25. Exo. 29. fuit ppetua, ignis, ac quotidiana oblatio agni, tum mane, tũ uesperi, quo signabat, Xpm agnum Dei patri bis offeredũ, mane in pueritia, hodierna. s. die, & uesperi in passione. Qua in oblatione primum, cõsidera eum q exultauit ut gigas, ad currẽdã uiã, illã incepit icarnatione, psequit natiuitate, durat i ea circũcisus; pgit eadẽ uia hodie oblatus pri, nec deficiet, donec cõsummet eã in cruce, cũ dicet, cõsummatũ est. Nõ icipit Xps tm, sed cõsummat, ac pficit inceptũ, & ideo eũ uocat Pau. Heb. 12. autorẽ fidei, & cõ
He. 12 summatorẽ Iesum, ille loquit Io. 17. opus
Io. 17. cõsummaui, q dedisti mihi, & Lu. 12. ba
Lu. 12. ptismo habeo baptizari, & qmo coarctor usq; dum pficiat. Quasi is, qui op⁹ aliqd
B facturus est, & illud pficiedum accepit, q vulgo d̃ adestajo, q donec pficiat op⁹ coarctat, & angitur. Antiqua Dei hęc est consuetudo, cũ opus aliquod cepit, non desistere, nec qescere, donec pficiat mundi in opificio donec pfecti sũt cęli, & terra, & oĩs ornatus eorum, nõ quieuit, qa Dei pfecta sunt opera, nõ. n. imperfectũ relinquit opus suum. Et ipsi etiã Ethnici hoc Dei nri ingenium agnouerunt. Vñ sapiẽtes, q erã Amanã a consilio ei dicunt
Hest. 6 Hest. 6. si de semine Iudęorũ est Mardochæus, anteq̃ cadere cępisti, nõ poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius, nouerant. n. Deum Israel, cũ ceperit aliquẽ
C euehere, oĩno id pfecturum. Hinc Paul. ad Phil. 1. qui cœpit in uobis opus bonũ, pficiet vsq. in diẽ Xpi Iesu, qui ergo op⁹ salutis nr̃æ cœperat, illud pficere curat, quia ipse cœpit. & saluabit nos. Qua i re nobis exemplo est Xps Dñs, quod imitemur, cẽs. n. facile incipimus, & bonis in choamus auspicijs, opus pfectionis nr̃æ, sed cito deficimus: caue ergo, ne tibi di-
Lu. 14. cat, hic homo cœpit ædificare, & non potuit consummare, cuius rei nos, arguit,
Oseę. 6 Oseæ 6. quid faciã tibi Ephraĩ? quid faciã tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, quasi eos mane ptransĩes, quasi dicat, quid boni me recipere potes qui cõtinuo in bono deficis, cũ tibi multa bona datur? cẽm, si pseuerares? Loquitur ad modũ amãtissimi pris, ac medici si

liũ curãtis, qui à noxijs ut abstineat, pcipit, ille bono rgimine, ac inedia, parsimonia ue aliquãdiu seruata, continuo cum conualere cœperat, denuo incidit in infirmitatẽ pp i nordinatum cibum. Cœpisti iter virtutis, cursũ in agone, sanitas iã tibi adesset pfecta, & sĩ uia Dei aliquãd iustetisses, pfecisse opus salutis tuę, illud reliquisti, iterum infirmatus es, & denuo curãdus. Sta ergo in uia Dei pficere op⁹ tuum cõsumma cursum. Secundo ẽt collige optima quęque tua Deo a te offerenda esse sicut Maria offert primogenitum
suum. Fide, ait paulus, Abel obtulit pluri mã hostiã, q̃ Cain, pp quẽ adhuc defunctus loquitur, plurimã hostiã dicit, quia He. 11.
optimã. Mal. 1. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculũ, & votũ fa- Mal. 1.
cies imolat debile Dño, quia rex magn⁹ ego dicit Dñs exercituũ ideo ẽt primitias B
frugũ sibi dari pcipit. Relinquamus mõ plurimã hostiã Abel, & hostiã Maria co fęderemus, obtulerat illa se ipsam hostiã Ex. 25.
uiuã, Deo placẽtẽ, cum dixerat, ecce ancilla Dñi. Modo offert Christũ, millies plus a se dilectũ, & illud omnino patri Luc. 1.
reddit, quẽ licet iterũ recipit, nõ tñ vt datum, sed ut accõmodatũ accepit. Non sic 1. Re. 1
Samuelis mater, q filiũ Deo offer, sed ait illa. 1. Reg. 1. p puero isto oraui, & dedit mihi Dñs petitionẽ meã q̃ postulauit eũ, idcirco, & ego cõmodaui eũ Dño cũctis dieb. quib. fuerit accõmodatus Dño Illa ergo solũ eum accõmodat, mutũq. dat, nõ oĩno a se abdicat, sd sicut cũ tu uas uicino accõmodas, q cras repetis. Non sic Maria, sed oĩno donat non repetendum C
Christũ, quẽ si iterũ recipit, hẽt illa accõ modatũ ut rẽ alienã, ut patri restituat, cũ illi libuerit, est ergo quasi patris depositũ repositũ in Maria, qua rõne rñdit Chrs matri a se qrẽti quod eã reliquisset, in is, q patris mei sunt, oportet me esse. Hinc
etiam orta est summa conformitas Ma- Luc. 2.
riæ in Chri morte, cum patris uoluntate qa filiũ ei obtulerat, & a se abdicauerat, Hic disce optima quæq. tua Deo offerrẽ est tibi flos iuuentutis, illum da Deo, nõ fęces senectutis, ne forte tibi quoq. fæces calicis sui tribuat Deus, de quib. Psal. ueruntamen fæx eius nõ est exinanita, bi-
bent

A bent oẽs peccatores terrę, dic ergo cum Ps. fortitudinẽ meã ad te custodiam optimum eorum, quę in te sunt intellectus, & uoluntas, amor tuus, hæc Deo trade, de substantia tua non uilia, & quæ nullius momenti sunt, sed pretiosa Deo offer, quia Deus magnus, & dominus, & si regi offerres, terræ optima offerres.

Demum attẽde, q offert hodie in terra aliquid p se Deo gratissimũ, ante. n. tale, qd in terra nõ erat, quid. n. ad Deũ

Psa. 46 ptinebãt sacrificia priora in se ipsis cõsiderata? Vñ ille p Psaltem ait, nunqd uã ducabo carnes taurorum, aut sanguinẽ hircorum potabo? Sed nunc offert res infinite grata, & per q̃ oia nostra grata sunt, q gratificauit nos dilecto filio suo

Eph. 1 & adeo ei grata sunt, ut calice aquæ cælũ

B iam emere possimus, si eum Deo offeramus, qa Christus oblatus est, qui oib. nostris oblationib. valorẽ maximum dat.

Mal. 2 Hinc Malach. cum antiquas oblationes reiecisset, adiũgit, ueniet ad tẽplum sanctum suum dnatur, quẽ uos quæritis, & Angelus testamenti quẽ uos vultis. Qd hodie impletum est, & statim subiungit & placebit Dño sacrificiũ Iuda, & Hierusalem, q. d. cum Christus uenerit in tẽplum se patri offerẽs, adeo illius oblatio grata erit, ut inde sacrificia hominũ grata sint. Iam ergo offeramus dño oĩa nostra, vel et minima quæque iungamusq; oblatiõnẽ nostrã cum ea; q̃ hodie virgo offert, Deo. n. sic placebit. Sed obijcis, ego multa obtuli Deo meo, nec tñ uideo retributiõnẽ magnã ad me puenire ex

C his, q̃ offero. Dicam tibi, primum attẽde an primogenitum tuũ ei obtuleris, primum. Amorem, & potiss mum, si n. hunc nõ obtulisti, q quid offeras, nihil

2. Co. 4 dedisti. Si dedero corpus meum ita ut ardea, nihil sũ, nihil mihi prodest. Sed ais dedi primogenitum istum. Sñ inspice an debita opera Deo offeras, tepida sine spiritu, & feruore sine pura intẽtione Deo placẽdi. Tertium si hæc diã pstitisti licet tuę oblationis pretium nunc non uideas, videbis tñ, cum momentaneum, & leue tribulationis tuæ immensum põ

Es. 50. dus operabitur in te. Tunc videbis, & afflues, & mirabit, & dilatabit cor tuũ qñ p obolo uideris tibi Deum dari p miniima cognitione, glorię immẽse cumulũ.

A Sed oblato iã Christo patri, eum Maria redimit quinque siclis s'm legem. O si nosses sacerdos, quẽ uendis, absq; dubio pro uniuerso mũdo illum nõ dares, & si lex uiolanda est, pro hoc puero habendo uiolanda est. Venite o mortales ad has nundinas. Hodie in tẽplo Chrũs uenalis pponit, & tã uili pretio, ut quinque emat siclis. Quis tali pretio Deũ nõ sibi emit? O maxime Deus, qs te uenalẽ hoĩbus fecit? qs te ultroneã mercedem hominibus exhibuit, ut oẽs homines rogentur, ut te uelint emere: & si quã iusto pretio uẽdẽdus esses pretio eras uendendus infinito, qs tã infimo pretio te tradit

B vt quinq; siclis emi possis? Mens pfecto nobis nõ est, rõ nulla ĩ nobis uiget, Deũ nõ habes ò hõ? nec eũ q̃ris? Sed ais caro mihi stabit pretio, quinq. siclis, q à te exigit pretium; ut Deum habeas? non nihil substãtiæ? punctum honoris delectatio turp is? & hæc p Deo habẽdo nõ dabis? aniens es. Mimmo ergo uoluit heri pretio, vt ab oĩb. emeret, vt nullus excludatur pauper. Venite ergo, emite absq;

Es. 55. argento, & absque ulla commutatione.

Sed uidimus iam Mariã, Christumq; nos in hac uia precedẽtes, uideamus oculosq; cõuertamus ad Simeonẽ. De quo primo dr homo erat timoratus. Quod

Es. 66. si Deum timebat, inhabitãtem in se diuinum spiritũ habebat, iuxta illud Es. 66. Supes quẽ requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementẽ sermones

C meos. Qui nihil timet, nihil pauet, sed dicit securus sũ, licet eo uadã, illuc ueniã, cum muliere sum &c. illum reputa iã superatum à dęmone. Sapiens fugit, & declinat à malo, stultus cõfidit, & transilit,

Pr. 14. ait Sapiens. Timor colligit maxime hominẽ. Vnde Arist. 2. particula problema

Arist. tum in timentibus, ait retrahitur spiritus ab exterioribus ad interiora, & inde

Dam. est, ora timentium pallere. Hinc Damasc. li. 3. timor cõtrahit hominem. Ratio est, quia timor est de malo imminẽti, qd difficile potest uitari, quo uero difficile uitetur, prouenit ex debilitate virtutis, quo uero uirtus minor, eo ad pauciora se

A tri offert pro nobis immaculatus agnus
Ex.25. Exo.29. fuit ppetua, ignis, ac quotidiana oblatio agni, tum mane, tũ uesperi, quo signabat, Xpm agnum Dei patri bis offerẽdũ, mane in pueritia, hodierna. s. die, & uesperi in passione. Qua in oblatione primum, cõsidera eum q exultauit ut gigas; ad currẽdã uiã, illã incepit ĩcarnatione, psequit natiuitate, durat ĩ ea circũcisus, pgit eadẽ uia hodie oblatus prĩ, nec deficiet, donec cõsummet eã in cruce, cũ dicet, cõsummatã est. Nõ icipit Xps tñ, sed cõsummat, ac pficit inceptũ, & ideo eũ uocat Pau. Heb. 12. autorẽ fidei, & cõ
He. 12 summatorẽ Iesum, ille loquit Io. 17. opus
Io. 17. cõsummaui, q dedisti mihi, & Lu. 12. ba
Lu. 12. ptismo habeo baptizari, & quõ coarctor usq; dum pficiat. Qua si is, qui op⁹ aliqd
B facturus est, & illud pficiendum accepit, q vulgo d'ã adestajo, q donec pficiat op⁹ coarctat, & angitur. Antiqua Dei hęc est consuetudo, cũ opus aliquod cepit, non desistere, nec quiescere, donec pficiat mundi in opificio donec pfecti sũt cęli, & terra, & oĩs ornatus eorum, nõ quieuit, q. Dei pfecta sunt opera, nõ. n. imperfectũ relinquit opus suum. Et ipsi etiã Ethnici hoc Dei nrĩ, ingenium agnouerunt. Vñ sapiẽtes, q erã Amanæ consilio ei dicunt
Hest. 6 Hest. 6. si de semine Iudęorũ est Mardochæus, antequã cadere cępisti, nõ poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius, nouerant. n. Deum Israel, cũ ceperit aliquẽ
C euehere, oĩno id pfecturum. Hinc Paul. ad Phil. 1. qui cæpit in uobis opus bonũ, pficiet vsq. in diẽ Xpi Iesu, qui ergo op⁹ salutis nrę cæperat, illud pficere curat, quia ipse cæpit. & saluabit nos. Qua ĩ re nobis exemplo est Xps Dñs, quod imitemur, cẽs. n. facile incipimus, & bonis inchoamus auspicijs, opus pfectionis nrę, sed cito deficimus: caue ergo, ne tibi di-
Lu. 14. cat, hic homo cæpit ædificare, & non potuit consummare, cuius rei nos, arguit,
Oseę. 6 Oseæ 6. quid faciã tibi Ephraim? quid faciã tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, quasi eos mane ptransiẽs, quasi dicat, quid boni me recipere potes qui cõtinuo in bono deficis, cũ tibi multa bona datur? cẽta, si pseuerares? Loquitur ad modũ amãtissimi pr̃is, ac medici si

liũ curãtis, qui à noxijs ut abstineat, pcipit, ille bono rẽgimine, ac inedia, parsimonia ue aliquãdiu seruata, continuo cum conualere cæperat, denuo incidit in infirmitatẽ pp i nordinatum cibum. Cæpisti iter virtutis, cursũ in agone, sanitas iã tibi adesset pfecta, & si uia Dei aliquãd iustetisses, pfecisse opus salutis tuę, illud reliquisti, iterum infirmatus es, & denuo curãdus. Sta ergo in uia Dei. pficere op⁹ tuum cõsumma cursum. Secundo ẽt collige optima queque tua Deo a te offerenda esse sicut Maria offert primogenitum suum. Fide, ait paulus, Abel obtulit pluri mã hostiã, q̃ Cain, pp quẽ adhuc defunctus loquitur, plurimã hostiã dicit, quia He. 11.
optimã. Mal. 1. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculũ, & votũ fa- Mal. 1.
cies imolat debile Dño, quia rex magn⁹ ego dicit Dñs exercituũ ideo ẽt primitias B
frugũ sibi dari pcipit. Relinquamus mõ plurimã hostiã Abel, & hostiã Maria co Ex. 25.
sideremus, obtulerat illa se ipsam hostiã uiuã, Deo placẽtẽ, cum dixerat, ecce ancilla Dñi. Modo offert Christũ, millies plus a se dilectũ, & illud omnino patri Luc. 1.
reddit, quẽ licet iterũ recipit, nõ tñ vt da tum, sed ut accõmodatũ accepit. Non sic 1. Re. 1
Samuelis mater, q̃ filiũ Deo offer, sed ait illa. 1. Reg. 1. p puero isto oraui, & dedit mihi Dñs petitionẽ meã q̃ postulauit cũ, idcirco, & ego cõmodaui eũ Dño cũctis dieb. quib. fuerit accõmodatus Dño Illa ergo solũ eum accõmodat, mutũq. dat, nõ oĩno a se abdicat, sd sicut cũ tu uas uicino accõmodas, q cras repetis. Non sic
Maria, sed oĩno donat non repetendum C
Christũ, quẽ si iterũ recipit, hẽt illa accõ modatũ ut rẽ alienã, ut patri restituat, cũ illi libuerit, est ergo quasi patris depositũ repositũ in Maria, qua rõne rñdit Chrs matri a se q̃rẽti quod eã reliquisset, in is, q patris mei sunt, oportet me esse. Hinc
etiam orta est summa conformitas Ma- Luc. 2.
riæ in Chri morte, cum patris uoluntate qa filiũ ei obtulerat, & a se abdicauerat. Hic disce optima queq. tua Deo offerrẽ est tibi flos iuuentutis, illum da Deo, nõ fęces senectutis, ne forte tibi quoq. fęces calicis sui tribuat Deus, de quib. Psal. ueruntamen fæx eius nõ est exinanita, bibent

A bent oẽs peccatores terræ, dic ergo cum Ps. fortitudinẽ meã ad te custodiam optimum eorum, quę in te sunt intellectus, & uoluntas, amor tuus, hæc Deo trade, de substantia tua non-nilia, & quæ nullius momenti sunt, sed pretiosa Deo offer, quia Deus magnus, & dominus, & si regi offerres, terræ optima offerres.

Demum attẽde, q̃ offert hodie in terra aliquid p se Deo gratissimũ, ante. n. tale, qd in terra nõ erat, quid. n. ad Deũ

Psa. 46 p̃tinebat sacrificia priora in se ipsis cõsiderata? Vñ ille p Psaltem ait, nunqd uã ducabo carnes taurorum, aut sanguinẽ hircorum potabo? Sed nunc offert' res infinite grata, & per q̃ oia nostra grata sunt, q gratificauit nos dilecto filio suo

Eph. 1 & adeo ei grata sunt, ut calice aquæ cælũ

B iam emere possimus, si eum Deo offeramus, qa Christus oblatus est, qui oib. nostris oblationib. valorẽ maximum dat.

Mal. 2 Hinc Malach. cum antiquas oblationes reiecisset, adiũgit, ueniet ad tẽplum sanctum suum dñatur, quẽ uos quæritis, & Angelus testamenti quẽ uos vultis. Qd hodie impletum est, & statim subiungit & placebit Dño sacrificiũ Iuda, & Hierusalem, q. d. cum Christus uenerit in tẽplum se patri offerẽs, adeo illius oblatio grata erit, ut inde sacrificia hominũ grata sint. Iam ergo offeramus dño oia nostra, uel et minima quæque iungamusq; oblatiõnẽ nostrã cum ea, q̃ hodie virgo offert, Deo. n. sic placebit. Sed obijcis, ego multa obtuli Deo meo, nec tñ uideo retributionẽ magnã ad me puenire ex

C his, q̃ offero. Dicam tibi, primum attẽde an primogenitum tuũ ei obtuleris, primum. i. amorem, & potissimum, si n. hunc nõ obtulisti, q̃dquid' feceris, nihil

2. Co. 4 dedisti. Si dedero corpus meum ita ut ardea, nihil sũ, nihil mihi prodest. Sed ais dedi primogenitum istum. Sñ inspice an debitã opera Deo offeras, tepida sine spiritu, & feruore sine puritate intẽtionẽ Deo placẽdi. Tertium si hæc oia pstitisti licet tuę oblationis pretium nunc nõ uideas, videbis tñ, tum momentaneum, & leue tribulationis tuæ immensum pondus operabitur in te. Tunc videbis, & af-

Es. 60. flues, & mirabit, & dilatabit cor tuũ qñ

p obolo uideris tibi Deum dari p mini ima cognitione, glorię immẽse cumulũ. A

Sed oblato iã Christo patri, eum Maria redimit quinque siclis sm legem. O si nosses sacerdos, quẽ uendis, absq; dubio pro uniuerso mũdo illum nõ dares, & si lex uiolanda est, pro hoc puero habendo uiolanda est. Venite o mortales ad has nundinas. Hodie in tẽplo Chrũs uenalis pponit', & tã uili pretio, ut quinque emat' siclis. Quis tali pretio Deũ nõ sibi emit? O maxime Deus, qs te uenalẽ hoibus fecit? qs te ultroneã mercedem hominibus exhibuit, ut oẽs homines rogentur, ut te uelint emere: & si qui iusto pretio uẽdẽdus esses, pretio eras uendendus infinito, qs tã infimo pretio te tradit B vt quinq; siclis emi possis? Mens pfecto nobis nõ est, rõ nulla i nobis uiget, Deũ nõ habes ò hõ? nec eũ q̃ris? Sed ais caro mihi stabit pretio, quinq. siclis, q̃ à te exigit pretium; ut Deum habeas? non nihil substãtiæ? punctum honoris delectatio turpis? & hæc p Deo habẽdo, nõ dabis, insaniens es. Minimo ergo uoluit uẽni pretio, vt ab oib. emeret', vt nullus excludatur pauper. Venite ergo, emite absq; Es. 55. argento, & absque ulla commutatione.

Sed uidimus iam Mariã, Christumq; nos in hac uia precedẽtes, uideamus oculisq; cõuertamus ad Simeonẽ. De quo primo dr[homo erat timoratus. Quod Es. 66. si Deum timebat, inhabitãtem in se diuinum spiritũ habebat, iuxta illud Es. 66. Supes quẽ requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementẽ sermones C meos. Qui nihil timet, nihil pauet, sed dicit securus sũ, licet eo uadã, illuc ueniã, cum muliere sum &c. illum reputa iã superatum a dęmonẽ. Sapiens fugit, & declinat à malo, stultus cõfidit, & transilit, Pr. 14. ait Sapiens. Timor colligit maxime ho Arist. minẽ. Vnde Arist. 2. particula problematum in timentibus, ait retrahitur spiritus ab exterioribus ad interiora, & inde Dan. est, ora timentium pallere. Hinc Daniã sc li. 3. timor cõtrahit hominem. Ratio est, quia timor est de malo imminẽti, qd difficile potest uitari, quo uero difficile uitetur, prouenit ex debilitate virtutis, quo uero uirtus minor, eo ad pauciora

se

A se extēdit, & sic ex timore sequit᷑ contractio. Sicut morientib. natura retrahit᷑ ad interiora pp debilitatē. Sicut qui ab hostib. in ciuitate circūdati sunt cum paucos se vident, suburbana relinquunt, & aliqñ ciuitatē, ut se in arce seruiēt. Hic ergo timor, q nos cōtra nos colligit, & ab exteriorib. subtrahit, ab occasionib. nos separat, maxime est necessari⁹ uero Christiano, ut seruet᷑ incolumis. Cuius rei figura extat: Ge. 19. Timēs Loth, fugit in Segor, & licet ei esset ibi ab Angelis promissa securitas nō se credit securum, dōnec montē cōcedat, & nec ibi se tutū arbitrat᷑ fore, ingredit᷑ speluncā: Ita q timoratus est, colligit se, abscōdi se. Hinc Sapiens. Astutus vidēs malum, abscōdit se paruuli ptrāseuntes sustinuerūt dispēdia. Sic & Dauid. 1. Re. 23. fugit timens Saul, & habitabat in cōualle aquię, in locis tutissimis. Sed nec ibi credidit uitę suę & ait, aliqñ incidā in manus. Saul, et à regno illius exiuit, cōfugiēs ī Get. Qui sic timet aię suæ piculū, fugit oēm occasionē pcti, qui secus, sustinebit dispēdia. Secundus timoris effectus est, facere cōsilium, quia cū malum, q timetur, sit difficile uitabile, succumbit homo, & ideo q̃rit aliū oropem & cōsilium. Ita Aris. 2. Rethor. Hinc timēs Saul, cōsulit pithonyssam. Cōsilium nobis q̃rendum est à cōfessarijs, & oib. a quib. sperare possumus auxiliū, & similiter aliorum opēm implorare debemus. Vñ Iac. orate p inuicē, ut saluemini. Et Paul. Orōnes fideliū p se sępius expostulat. Nō sic qui dicit diues sū, & nullius ego. Deinde de Simeone dr. [Expectabat cōsolationē Israel.] Expectabat saluū cōductum, ut dñt, ut ex hoc regno in aliud transiret, expectabat libertatis chirographum, ut à captiuitate liber esset, expectabat regis diploma, ut regni æterni ei dare᷑ possessio. Sāctitatis est insigne ait Amb. bonum cōe oīum desiderare, oēs. n. quęrunt quæ sua sunt, non q̃ Iesu Christi, non q̃ aliorum Insigne optimi sacerdotis Simeone est, non. n. peccata grauia ad altare deferre deberet sacerdos, q̃ lachrymis dilueret. Si. n. peccatum mortale non est peccatū Christiani, ut Aug. dicit, quāto minus sacerdotis. Inde Mal. 2. contra sacerdotes dr. Et rursum hoc fecistis, operiebatis lachrymis altare Dñi fletu, & mugitu, quia peccata perpetrant, quę postea in altare eiulanda sunt.

Ge. 19

B

Pr. 22.

1. Reg. 23.

Arist.

1. Reg. 17.

C

Iac. 5.

Apo. 3

Amb.

Phil. 2

Augu.

Accepit eum in ulnas suas] Conuenię ter pmisit, q hō esset timoratus, ut ostendat reuerentiā, qua eum in ulnas accipit vult. n. tractari, manibusq; tangi Deus sed summa cum reuerentia. Accedebat Moyses ad rubum, in qua Deus erat intrepide, ad quē Dns, solue calceamētum de pedib. tuis. Illud solum dñt Hebręi ei restabat ex his, q̃ ab Aegypto detulerat, & hoc ei auferendum est. Insuper ad spinas vocat᷑ Moyses, & sine calceamētis, quia qui calceatus incedit, et si inter spinas verse᷑ intrepidus est, sed qui discalceatus ad spinas uenit, cū pauore, & cōsideratione accedit. Ad Deum ergo accessurus trepida, time, reuerere, sed nihilominus accede. Quidā præ timore fugiūt nec accedere audēt. Similis Dauidi, qui vidēs Dñm pcussisse Ozā timuit, & arcā in domū nō intulit. Alij uero ut Oza intrepide accedunt, & ut Philistęi arcā in tēplum Dagon captiuam ducunt. Illi p reuerentia non cōicāt dicētes cū Petro exi à me Dñe, quia peccator sū. Hi sine reuerentia accedunt, Vtrunq. uitandum nobis est, ad Xpmq; accedendum, sed cū timore, & reuerētia. Sic idē Dauid fecit vidēs benedixisse Dñm domui Obededon, arcā deduxit ī regiā suā. Sic timoratus Simeō ī ulnas accepit Xpm Dñm.

Preterea non contentus ore laudare Xpm, in vlnas eum accepit, quia, ultra oris confessione, etiam manus, & opera ei exhiberi uult Deus noster. Qui inclinati aquas bibebant, manus in terra ponebant, & ideo a Deo reprobati sunt sic illi reprobantur, quorum os in sapiētia est, sed manus in terra sunt. Qui uero ore, & manu aquam lambunt, hi a Deo eliguntur ad uictoriā ab inimicis reportādam. Manus primogeniti fecerunt, ut Iacob benedictionē, ac primogeniturā pciperet, quia opa iusta Dei gr̃a digna sunt. Et ideo ī iudicio audiēt iusti, uenite benedicti patris mei, pcipite regnū, quia opera misericordię exhibuistis, &c.

A

Mal. 2.

Ex 3.

B

2. Re. 6

2. Re. 4

Luc. 5.

2. Re. 6

C

Iud. 7.

Ge. 27.

Mat. 5

A In Cathedra S. Petri.

Them. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiã meã. Mat. 16.

PRauorum ingenium est, nolle esse quempiam, qui suis resistat cupiditatibus, sed vt sibi liceat, per cuncta uagari, nec sit pratũ, q non pertranseant eorũ luxuria. Sicut contra iustorũ est, uelle legib. coerceri, vt a vetitis abstineat. Vox prauorũ est illa Psalmi. Quis nr dñs est.
Ps. 136 Iustorum vero illa. Legem pone mihi dñe. Hinc iniusti nollent constitui legis
Psa. 83 latorem super eos, de quib. Iob a t. Vir vanus in superbiã erigitur, & quasi pullum onagri se liberũ natum putat. Hinc ortum habuere plures heredes, q ordinẽ Hierarchicum euertere uoluerunt. Præ
B cipue uero sedẽ Petri, & eius Cathedrã, negantes illius supremam authoritatẽ. Sicut qui Rempublicam euertere conat primũ Principẽ illius impetit. Vellentq; in Ecclesia fieri, q aliqñ in Synagoga factũ iudicium tradit historia, dum rõnẽ tumultũ, & dissensionum dat, dicens. In illis dieb. non erat Rex in Israel, sed vnusquisq; q rectũ sibi uidebatur, hoc faciebat. Nobis vero cõtraria uia procedẽdum est. Sicut. n. qui Rẽpublicam cõmotam sedare vult, primo Principẽ statuit, & sicut pictor nõ prius quippiam imaginis pingit, quã caput eius absolu erit, ita nobis primũ constituẽdus est Petrus caput, & eius Cathedra, & magisteriũ, & hoc ẽ, q hodierna die Ecclesia celebrat.

C Contra eos vero, qui húc Ecclesiæ ordinem turbare conantur, non fides tm, sed & naturalis rõ manifesta pugnat.
Dio. c. 6. d cœl. hier. Hic. n. ordo principat, quo alia alijs subduntur, in omni re creata inuenitur, Angeli. n. Angelis principant, ut latè Dion. probat. Et inferiora corpora a superioribus gubernantur. Et inter ipsa animantia rõnis experitia Principes sunt. Apes Regem hñt, auib. principatur aquila, bestijs leo serpentib. regulus piscib, draco, quem Deus formauit, ut luderet securè in aquis, quasi rax. Et hõ ipse in statu innocentiæ hominis principatui subderet ut late ostendit D. Thõ. quia cum hõ sit

aial sociabili, et in statu innocentiæ socialiter uixisset, socialis uero multorum A uita esse non posset, nisi aliquis, psidens intenderet omnium bonum, quia, ut Aristot. ait, qñcunq, multa ordinant ad unum, sp inuenitur unum, ut principale, & dirigens. Et qa cũ tunc fuisset diuersitas sciæ, & iustitiæ, incõuenienẽs esset si superior in illis ea non exequeretur in aliorum utilitatem, iuxta illud Petri, Vnusquisq; grãm, q accepit, in alterutrum illã administrantis. Ex quib. manifestũ est, in natura lapsa opus esse superiori, cũ, ultra pdictas rónes, urgeat necessitas corrigendi, castigandique, ac coercendi impios. Adeo uero uerum est, quod diximus, ut licet de inferno dixerit Iob. Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat, nihilominus tñ inter demones est ordo principatus, ut probat D. Thõ. Ex quo patet, quam stultè locuti sint, q húc ordinem Hierarchicum tollere volebant, cum illa castrorum acies ordinata, in qua Duces, & Magistratus sunt. Potuit quidẽ Deus homines administrare, vel per seipsum, uel per solos Angelos, id vero noluit efficere, sed per homines, quod latè prosequitur Augustinus in prologo de doctrina Christiana, addens stultam esse tentationem, si quis reuelationem Angelorum expectaret, aut raptum in cœlum, ut Paulo occidit, quẽ & in tertium cœlum raptum, ad Ananiã Chrs mittit. Hoc. n. ad hominis dignitatem pertinebat, nihil vero prætermisit Deus, quod hominis dignitatẽ decet. Est vero maxima hominis dignitas, q hominis principetur, & illi virtuti cãsit. Si enim bestijs principari diuinum quid est, dicente Deo. Faciamus hominẽ ad imaginem, & similitudinem nostrã, ut præsit volatilibus cœli, & bestijs terræ, an non diuinissimum erit hominib. pesse? Hoc ergo homini concessit Deus. Vnde in prato spiritualis Ioannis, & Suphronij (qui liber a sanctis, & synodo secunda Nicena in pretio habitus est, memoriæ pditũ est, q senex qdã mũdus, et sanctus existẽs, cũ offerret sacrm, uidebat Angelos sibi dextera, læuaq; assistentes. Porro hic ab hereticus cõsecrationi

Arist. 1. Polit.

B

Iob. 10

C

Acto.

Gen. 2.

Sanct. C ritum

A ritû peeperat,& veluti simplex, & rudi diuinorû dogmatû,qñ offerebat in sim plicitate,& innocẽtia dicebat,q̃ nõ dece bant,sm rectam fidẽ,ignorans ꝙ fallere tur. Per diuinam ig it͏̃ d ispensationem p rexit ad eum diaconus quidam perilissi mus diuinor ũ dogmatum. Contigit aũt sanctû senem,p̃sente illo sacrificiũ offer re. Dixitq; ei diaconus; Verba, q̃ in offe rendo dixisti,rectę fidei nõ sunt,sed hæ reticorũ prauæ opinionis hoĩum senex ãt confidens,qm uidebat Angelos dñi of ferebat,non intendit ijs,q̃ dicebantur a diacono,sed contẽpsit,at diaconus persi stebat dicẽs: Falleris Abbas,nõ.n.admit tit fides Catholica ista,quæ dicit, neque mater Ecclesia. Cũ uero uideret diaco-
B ni constantiã in se arguendo senex atq; ĩ oblatione salutari sanctos Angelos vt cõsueuerat,intueretur,ait eis: Diaconus iste mihi hęc,& ista dicit,qũ ɔ se hẽt veri tas? Dicunt ei Angeli ausculta ei,nã ve-ra loquitur,& recta ista prosequitur. Di xit eis senex,quare vos nõ dixistis mihi? quia(inquiũt illi Angeli) Deus ita dispo suit,vt hoĩes corrigantur, ut hõ ab hoĩe discat,& gubernetur, nec putet pp An gelorum uisionem,hoĩs doctrina nõ in-digere. Cum uero regimen hoĩum hoĩb.
C Deus tradiderit,oportuit in Ecclesia es se illud perfectissimũ. Hoc vero est Mo narchicum,quo vnus est supremus prin ceps,simile illi,ꝙ a natura est in reb. in quib. fit reductio ad vnam p̃timam, & simplicissimam causam. Vñ arguit Ari. hoc esse perfectissimum regimen,& hoc constituit semper Deus.cum regimẽ ip-
Aristo. se ordinauit. Hinc in Deut. constituit.
Deu. 17 Summum sacerdotem, cuius iudicio in
D.Th. omni re dubia standum erat. Vnde D.
1.pa.q. Th.probat hoc gubernandi genus opti-
103.2.3 mum esse,probans illud ex Arist.dicen-te. Entia nolunt disponi malè,nec bonũ
Aristo. pluralitas principatuum,vnus ergo prin
12.Me. ceps. Rõ uer o D. Tho.est,quia guberna tio est directio gubernatorum ad finẽ,q est aliquod unum, quia unum pertinet ad rõnem boni sicut probat Boet. 3. de consolatione,quia oĩa sicut appetunt bo
Boet. num,ita appetunt vnitatem,sine qua es se non possunt,nam vnũquodq. in tm̃ ẽ,

A inq̃rum unũ est. Vñ maxime res odiunt diuisiõnẽ,& oĩs rei dissolutio ,puenit ex defectu rei. Cũ ergo intentio gubernan-tis sit vnitas siue pax,unitatis aũt cã per se ẽ vnũ,plures.n.multa vnire nequeũt, nisi ipsi aliquo mõ vniantur,illud,ꝙ est per se vnũ,põt esset cõuenientius cã vni tatis,q̃ multi vniti. Vnde multitudo me lius gubernatur p vnũ,q̃ per plures. hac ergo rõne cũ Ecclesiã suã perfectissimã Can.6.
esse, Christus uoluerit sicut eã in Canti-cis dixerat. Vna est pfecta mea,instituit vt vnus esset supremus pastor, vnũ oui-le,& vnus Pastor, vnus Princeps,& hic Ioã.18.
est Petrus,& illius successores.qb.dictũ est. Pasce agnos meos,& pasce oues me-as,i.fideles,& Episcopos,& nũc ait. Su p hanc petram ædificabo Ecclesiã meã B
,i. super te. Sed in hoc gubernationis gẽ nere Monarchico, illud in conueniens posse esse vr,ꝙ si Monarcha malè guber naret,difficile posset adhiberi remediũ. Sed huic X p̃s oĩpotens occurrit,efficiẽs ut Papa malè pascere gregẽ nõ possit,qa regula in fallibilis est fidei, & morum ĩ bis,q̃ ut Papa decernit. Hic Petro dictũ est. Ego rogaui ,p te,vt nõ deficiat fides tua,& tu aliqñ cõuersus cõfirma fratres Luc.22
tuos. Et tãdẽ clauiũ ptãs,Petro traditur, & eius successorib. ad quarũ ptãtẽ mul-ta ptinet. Primũ, vniuersã Ecclesiã rege re,Epõs in diuersa loca destinare,Euan geliũ in toto orbe p̃dicarẽ,oẽm dare,au-ferre,aut moderari iurisdõnẽ. Reges crea re & iterũ regna tollere,si a fide deficiãt vel eius prædicationi obsistant, & plur. hmõi,suprema deniq; in oĩb.authoritas Et hoc est,ꝙ hodierna festiuitate Cathe drę Petri celebramus,cũ Magr̃, Dux,& C
Princeps Ecclesię Petrus constitutus est ꝙ illi promissũ fuit Matt. 16. Tibi dabo claues regni cęlorũ,& collatũ. Io. 21. cũ ei dr̃, Pasce oues,& agnos. Hęc Petri Ca thedra fuit Antiochię septẽ annis, vbi ipse Marcę.
fuit Sũmus Põtif. Sed inde Dei iussu,& reuelatione,ut author est Marcellus Pa pa,& mart. Petrus trãstulit Cath. ĩ Rõ. vrbẽ,vt ibi Ecclę caput esset, ubi caput orbis erat, vbi ei⁹ successores usq. in hãc diẽ pseuerãt,& pseuerabũt vsq; in mũdi finẽ. Rom. ergo Põtifex caput est orbis.

Hæc

A Hęc veritas fidei,& diffinitur in capite. Quāuis dist. 21. ex Pelagio Papa, diffinitur ét a Martino V. in Cōcilio Cōstātiēsi, vt patet in bulla cōdēnationis Ioan. Vvicleff. Et i Cōcilio Florētino sub Eugenio iiij. vbi vnio Gręcorū,& Armenorū, cū Rom. Ecclesia facta est. vbi sic dr̄. Definimus, Sanctā, Apostolicā sedem, et Romanū Pontificē in vniuersum orbē tenere primatū, & ipsū Romanū Pontificē successorē esse B. Petri Princis Apostolorū, & verum X̄pi vicariū, totiusq; Ecclesię caput,& oīum Christianorum patrē, ac doctorē existere. Et ipsi in B. Petro pascēdi regēdi, & gubernādi vniuersalē ecclesia dn̄o nr̄o Iesu X̄po plenam ptātē traditā esse. Et ita Petr⁹ se gessit, vt prīceps īter Ap̄l'os, vtiq; prim⁹ sedēs, &
B loquēs, & eius successores cū imitati, similiter se gesserīt, vt uniuersalis ecclesię prīcipes ī epistolis ac Decretalibus oēm ecclesiā, & vniuersa cōcilia Petri sedē uenerata sūt, ut Primariā Cathedrā. Hanc ergo ptātem Petro,& successoribus traditam hodierna festiuitate celebramus.

Nec uero ulla relinqueretur Ap̄l'is inuidię occasio, cū oībus Petrus perficeretur. Examē nūc fidei, postea uero charitatis proponit X̄ps, in q̄bus Petrus vniuersos excessit manifeste,& iō uiderūt,
Ge. 27. merito ipsis fuisse plātū. Simili ratione pmotus fuit Isaac, & uocato Esau dixerit. Assume arcū,& sagittas,& egredere in agrū, & uenatione capta, mihi facias gratissimā escā, ut comedā, & benedicā tibi, & primogeniturā concedā subijciā
C que tibi fratres tuos. Hoc etenim benedictio illa continebat. Sed qua rōne, ô Isaac id præcipis fieri anteq̄ benedictionē cōferas? si primogenitus est Esau, illi bn̄dictio statim. Nō (iq̄t) sed prius me ille dascat uenatione sua, ut uideat Iacob aliqd singulare gestū ab Esau in mei obseqū, quo plura a me meritus sit accipere, ne illi inuideat. Ita X̄ps Dn̄s, prius q̄ Petrum reliqs præferendū ostendat, uoluit ꝙ ipse ī fide prōptior, ac solidior apparere t,& postea in dilectione, ut cum ipsis pręficeretur, iure id factū uiderent.

Ideo nūc īterrogat. [Quē dicūt hoīes esse filiū hoīs. Vos aūt quem me esse dicitis.] Notat Hier. X̄pi discipulos Deos A
hic nuncupari. Cū. n. dixisset, quē dicunt Hiero.
hoīes, postea ait. Vos aurē. Quib. verbis eos distinguit ab hoīb. Hinc Petrus uos 1. Pe. 2
aūt genus electū, regale sacerdotiū, gens sancta, populus acqsitionis, ut uirtutes annūcietis eius, q de tenebris uos uocauit in admirabile lumē suū. Qualis ergo fidelis esse dēt? Homo electus, sacerdos, rex, sanctus, hō Dei, quē illi acquisiuit, anūciator diuinæ uirtutis. Ergo diuinū qd eum esse oportet. Hinc uitio fideli b. datur, ꝙ hoīes sint. Hinc Paulus. Cū. n. sit inter vos zelus,& cōtentio, nōne carnales estis,& s̄m hoīem ambulatis? zelū uocat inuidiā, quæ est cōtentionis materia, iō zelū iungit cōtētioni. Inuidus. n. tristat' de bono alterius, ꝙ ille promouere nititur, Et hinc oritur cōtentio, de q̄b.
Iac. ait. Vbi zelus,& cōtentio, ibi inconstantia,& oē opus prauum. Sed inq̄rit D. Th. enarrās uerba illa Pauli, qd sit in cā, ut uitio detur fideli, ꝙ s̄m hoīem ambulet? Et rn̄det, homini naturale est, a sē sib. cognitionem capere. Vn̄ affectus humanus sibi derelictus s̄m ea, q̄ sunt carnis mouetur, nisi a diuino spū eleuetur. Vn̄ Sapiēs ait. Sicut parturiētis cor tuū phātasias patitur, nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Fidelis ergo, q eleuatus fuit a Deo spū ad cælestia, si postea terrena sapiat, descēdit, & uilescit, sicutq ai sūptus ī regiā dignitatē vilia tractaret. Mirū profecto, hoc est, ꝙ cū propensi adeo simus in propriā excelētiā, ut eā nimio affectu quæramus,& in minimis eā inuenire conemur; quærentes aliqua inania, de q̄b. glorientur, non tn̄ attēdimus maximum, quod in nobis Deus posuit, ꝙ genus sumus Dei, ꝙ gr̄a illius ornati, ꝙ gens sancta, de q̄b. gloriari possum⁹. Tanta. n. res gr̄a est, vt gloria, quæ ab ea proficiscitur, vana nō sit, qa uerissimo innititur bono. Qui ergo gloriat', in dn̄o glorietur, & dicere poterit cum Paulo si uoluero gloriari, nō ero insipiens, quia hēmus gloriā apud Deū p Iesum Christū. Sed q̄m potestati Petri & eius cathedræ diē festū agimus, quæ noīe clauū designant', hæc fusius a nobis explicādę sūt. [Tibi ait, dabo claues regni cęlorū, &c.]

B Iac. 3. D. Th. Ecc. 34 C 2. Cor. 12. Ro. 15

A Cũ interrogasset cælestis Magister discipulos, uos quẽ me esses dicitis, Petrus solus oium vices gerens respondet. Tu es
Simile Xp̄s, &c. Sicut.n. pater plures habens filios, & plurimas diuitias, ex qbus maioratũ instituere decreuit, licet filiũ nó designauerit, q uniuersorũ hæres futurus est, tñ signa huiusce rei, dedit, dũ primogenitũ alijs præfert, & nũc primogenitus se habet ut princeps fratrum, ac sege [illegible] tanquam si maioratum iã possideret.
Ma.17 Ita Xp̄s Dñs, signa iã dederat Petro singularis prærogatiuæ, dum pro se, & illo didragma solui iussit; & ideo Petrus iã qua si primogenitus designatus esset maior fratrum apparet, & vice oium loquitur. Tu es Xp̄s filij Dei viui. Tam ante vero quæstioni a Xp̄o propositæ respon
B dit, vt audire mereat. Tu es Petro, & sup hác petrá ędificabo ecclesiam meã, & ti-
Luc.1. bi dabo claues regni cęlorũ. Mira prosecto Petri dignitas, qua Xp̄o personalis
Ps.106 apparet. De Xp̄o.n. dño dixit angelus. Dabit illi dñs sedẽ Dauid patris eius, cá dẽ sedes, & cathedra nũc Petro conceditur; de qua Psaltes ait. Et in cathedra seniorũ laudẽt cũ. Xp̄o regnũ stabilis ęternũ, sic & Petro, qa portę inferi nõ praualebũt aduersus illi⁹ regnũ. De Xp̄o Esa ias ait. Dabo clauẽ dom⁹ Dauid sup hu-
Es.22. merũ ei⁹, & claudet, & nõ erit, q aperiat aperiet, & nõ erit qui cladeat. Ita Petro nũc dr. (Tibi dabo claues regnũ cęlorũ.

Tãta uero hæc potestas, quæ nomine clauis exprimit, est ut multis ipossibile apperuerit, homini cõcedi. Maximũ pro
C fecto est, hominem clauẽ cęli habere, vt claudat illud cui uoluerit, & aperiat, cui
Simile libuerit. Si in Hispaniarum regno potestas a Deo cõcederetur homini, vt p vo luntate, ac iudicio suo bonis expoliaret, quẽ uellet, & uniuersa bona Hispanię distribueret, qbus uellet, sũma hæc cẽsere tur potestas. Hanc potestatem traditam Nabuchodonosor Daniel ait, Deus altis
Dan.5. simus regnũ, & magnificentiã, gl'ia, & honorẽ dedit Nabuchodonosor pr̄i tuo quos uolebat, exaltabat, & quos volebat, humiliabat. Qd si in regno terrarũ, qd parui mõri est, tãti hæc potestas habe retur, quãti æstimãda erit in regno cælorũ. Nullis verbis hęc potestas ponderari
A potest, qa nullus exaggerare potest, quátũ posse hoiem in gloriam introducere, non qui dicere uolet, quanta res gloria, hoc uero qs dicendo consequi poterit? Nec vero quia potẽs ista maxima est, ideo incredibilis iudicãda, ex quo enim Deus homo factus est, hoĩs exaltare voluit, & diuinissima ei⁹ opera cõlacrare, illud vero propriũ Dei esse videt [illegible], gr̃am, & gloriam dabit dñs id vero claũm p̃tãte hominibus concessit. Sicut.n. olim Pharaõ annu iũ dedit in manũ
Ps.83 Ioseph, q erat regiũ sigillum, quo veluti rex poterat efficere, quæ vellet in regno
Ge.41. ita homini cõceditur peccata dimittere, gr̃am i sacramẽtis donare, cæli ianuã dignis aperire, qua si Deus homo esset.

B Sed hanc Apostolica dignitatẽ, q̃ cathedræ nomine hodie celebramus expẽdere curemus, ac põderemus. Magna p fecto dignitas hominis fuit cũcta v [illegible] bilia Deus subiecit, de qua dñs ait. Faciamus hoiem ad imaginem, & similitudinem nr̃am, vt p̄missit volatilibus cęlis, &
G en. bestijs terræ. Quasi dicat. Faciamus hominem quasi alterũ Deum in terra. Id vero magni ducit Psaltes cum ait. Quid
Psal. 8 est homo, q̃ memor es eius, &c. gloria, & honore coronasti eum; & cõstitui eũ super opera manuũ tuarum, oĩa subieci sti pedibus eius oues, & boues. Merito vero id a nobis magnifaciendum est, cũ id nobis Deus p̃stiterit, q olim Phutipat Iosepho, qui ait. Ecce Dñs meus cibus mihi trad itis, ignorat, qd habeat
G e.39 in domo sua, nec quicquam est quod in
C mea non sit p̃tãte. Hoc homini in domo sua concessit Deus, vt omnium sit dñs, & omnibus vtatur, ac ipse illa crearet.

Adiecit uero Deus, vt hominẽ exaltaret, & tribuit ei, ut hominib. principeretur, in politicis, & humanis. Hoc uero multo dignius est, quam principari bestijs, quanto homo eas excedit. Quia vt
A rist. Aristoteles ait, princeps suis legibus, & regimine ciues bonos facit, & uirtutib.
Ethi. imbuit. Decuit uero, ut hæc homini daretur perfectio, Cum enim bona gubernationem res ad perfectionem ducãtur, tanto melior erit gubernatio, quanto maior

A maior pfectio a gubernãte rebus gubernatis cõicatur, maior aũt perfectio est, ꝙ aliquid in se sit bonũ, & ẽt sit alijs causa bonitatis, q̃ si esset solummodo in se bonũ, & ideo sic Deus gubernet creaturas, ut quasdã ex eis instituat causa boni in alias. Sicut si magister discipulos, nõ solũ sciẽtes faceret, sed aliorũ doctores. Et iõ Deus hoĩes p alios hoĩes gubernat, non q̃a p seipsum id efficere nõ valeret, sicut rex terræ, qui iõ p alios gubernat, quia p seipsum nõ potest oĩb. attendere, sed vt gubernatis cõicet potestatem, & pfectionẽ ampliorẽ. Sicut aliqñ rex p ministrũ

B sibi charissimũ negotia pficit, q̃ p se ualeret efficeret efficere, ut ministrũ honoret, faciatque, ab hoib. honorari. Sed ea, q̃ hucusq; diximus, intra limites naturæ cõtinentur. Aliquid amplius hoĩ concessit in lege naturæ, potestatẽ. s. supnaturalẽ, ut ex fine patet, quia ordinabat in æternã salutẽ. Quæ potestas erat penes rẽpublicã ordinãdi, vel eligẽdi sacerdotes, & sacrificia, quib. Deus coleretur. Et iõ sicut magistratus instituebãt, sic & sacerdotes, cuiusmodi legũtur fuisse in Aegyptio. Sic & Melchisedech fuit sacerdos

Ge. 17. Dei altissimi. Ad hoc sacerdotes pertinebat Deo sacrificia offere pópulũ instituere i diuinis. In lege vero Moysi sacerdotes, & sacrificia erãt a Deo instituta, et ip

Ex. 20 se in hoc op⁹ tribũ Leui elegit. Sed eorũ potestas clauis dicta nõ fuit, qa peccata dimittere nõ poterãt, nec grãm cõferre,

C q̃ illa sacra nõ cõferebãt, nec cõtinebant idulgẽtias cõcedere nõ poterãt. ianuã cæli apire ipos sibile erat, donec mũdus redimeret, Deus solus tũc claues tenebat.

In lege uero grãæ sũma, & miserabilis ptãs est gubernãdi, leges cõdẽdi, ex cõicãdi, indulgẽtias cõcedẽdi, a peccatis absoluẽdi, grãm donãdi, cęlũ aperiẽdi. Et hæc dr̃ potestas clauiũ Ecclesię. Has uero claues primũ hẽt Christus rex a se ipso, tanq̃ Deus quidẽ, quasi Dñs oĩum, tanq̃ homo uero, quia habet excellẽtiæ potestatẽ

Esa. 22 Hinc pr̃ loquitur p Esai. Et dabo clauẽ domus Dauid sup humerũ eius, & aperiet, & nõ erit, qui claudat, & claudet, & nõ erit qui aperiat. Id ipsũ Ioãnes ait in Apoc. Qua in re summa in nos usus est

beneuolẽtia pr̃, nolens ipse iudicare quẽ A
q̃, sed omne iudicium dedit filio, q̃ est os ex ossimus nr̃is, & caro de carne nr̃a. In Apo. 5
arbitrio ergo, & (vt sic loq̃ui liceat) i manibus fratri nostri vniuersa negotia nr̃a sunt. Sicut olim Pharao dixit ad Iosep. Ioan. 5
Terra Aegyptij in conspectu tuo est, in optimo loco fac fratres tuos habitare. Et hoc est, ꝙ orauerat Psaltes. Deus iudiciũ tuũ regi da, & iustitiã tuã filio regis. Ge. 47

Sed discessurus Xp̃s ab Ecclesia, fm visibilẽ cõuictũ, cũ ei hoĩes rõnẽ de peccatis reddere nõ possent, reliqui vicariũ Ps. 71.
sui hoĩem, cui claues regni cęlorũ cõmisit, qui peccata cõdonare, & cæli ianuas apire posset. Fuit uero ista stupend adignatio. Qd. n Pater hoc iudiciũ Filio cõmittat, non adeo mirũ est licet. n. homo sit, tñ Deus est, iustus, & Patris honorẽ zelãs, & iõ ei concedi vere põt, ut illatas B
Patri iniurias condonet. At uero stupendum nimis est, ꝙ Filius id cõcedat hoĩ peccatori, quid. n. pctór sacerdos faciet cum alio peccatore, nisi ꝙ ipse sibi fieri vult? Mirabili oĩno ptãs, ꝙ accedat peccator peccatis oneratus, in ĩfernũ a Deo dãnatus, & homo eũ absoluat, remittat vniuersa peccata, donec grãm aperiat ianuas regni cælestis, & s̃niam ppetuæ dãnationis a Deo latã irritam faciat; & ꝙ Deus hoc ratũ habeat, benedictus Deus qui ptãtẽ talẽ, dedit hoib. q̃ Angelis nõ dedit, Ad easdẽ claues ptinet excõicare, absoluere, idulgẽtias cõcedere, ad pęnã ligare. Et eadẽ ptãs iurisdictionis ad Ecclesiæ gubernationẽ, & pmotionẽ, qua Ecclesiæ in spiritualibus gubernat. Quę C
ptãs, maxima est, qa circa spiritualia, q̃ maxima sunt. Et cũ tẽporalia ad spũalia ordinẽtur, cũ expedit spũalib. põt Papa dñs, reges, & imperatores mutare, regna auferre ab impijs regibus, inobediẽtib. & publicationẽ Euãgelij impediẽtib. Sicut. n. ars equestri principat᷑ arti frænifactorię, & mutat iferior artis modũ, cũ ei expedit, Ita spũlis ptãs q̃ Soli confertur, principat᷑ humanę, q̃ Luna est, & illã mutare potest, cũ expedit, & ita sæpe pontifices egerũt tollẽtes regna, & impa ab impijs, & imperium, ꝙ nunc est; Papa instituit. Ideo Xp̃s rex regum ait. Sicut misit Ioã. 14

A me pater, & ego mitto uos idest. Ea authoritate, & potestate in műdű. Et ideo sicut Xps potuit regna tollere si ad redéptioné humani generis expediret, ita ei⁹ vicarius, si ad ecclesiæ gubernationé, & extensioné cōueniés sis. Hinc ad Ier. dr.
Iere.1. Ecce cōstitui te sup gentes, & regna, ut euellas, & dissipes, ædifices, & plantes. Hæc.n. ptās fuit necessaria Ecclesiæ ad finé suű cōsequédű, qa aliqñ futuri erát reges impij cōtrarij ecclesiæ, publicationi euágelij. Et hęc oīs potestas Petro, & successoribus tradita est, q̃ sub Cathedræ noīe hodie celebramus. Ex quo patet, q̃tus fuerit Petrus. Si.n. in principe huma-
B no exigebát Philosophi virtutes vniuersas gradu heroico, quales futuræ erant in principe spirituali, & diuino? Certe digniorē eligit Iesus, sicut nos facere precepit. Dignior ergo Petrus inter oēs Apostolos, fidelior amátor, & firmior. Nos vero oēs hac clauiű potestate, q̃ in utilitatē nostrā cōcessa est uti debemus. Primo obedientes Romani pontificis decretis, illiq; adhærédo in oī determinatione fidei, & mirũ, ipse est.n. petra refugiũ erinacijs, de quo inferius in cōcione B. Petri, et Pau. Deinde indulgētias, et iubilea magni faciamus, q b. peccato: ũ nostrorũ pœna tollit. Sed pcipua clauiu potestate, q̃ oibus sacerdotibus, tradita est, vtamur cōficiéter peccata nostra, ut eorũ remis-
C sioné pcipiamus. Qua in re negligétes sumus, sero, & male dispositi ad sacrum veniétes attēde anxietaté Iob de peccati
Iob.7. remissioné. Peccaui, qd faciam tibi, o custos hoīum? quasi dicat, taxatu satisfactioné, nullo mihi grauis erit, dũ a peccato sim liber. Et iterũ Mich. Quid dignũ
Mic.6. offerā Deo ꝓ peccato meo? nũqd dabo primogenitũ meũ ꝓ scelere meũ fructũ vētris mei ꝓ peccato aīæ meæ? Si Deus tibi iniũgeret, ut ꝓ peccatis tuis te laniares, uel ĩ fouea uiueres, nil il esset, ut ĩ illud inferni pœna tibi cōmutaret. Sed ecce pro nihilo saluos facis nos, ait.n. solũ, dole & cōfitere, Sed q̃ na ista satisfactio.
Simile Certe nulla, nisi Dei mia eam satis duce-
2.Reg. ret. An satis faceret regi pditor dicás peccaui. Nũquid ꝓ uerbis his nō occidetur
19. Semei, qui maledixit Xpo Dñi, ait Ioab non satis putans confessionem, & dolorem Semei, ut ei condonetur delictum. A
Sed id De⁹ satis putat. Ait.n. Dauid Peccaui, & statim audit, Dñs quoq; transtu- 2.Reg.
lit pctm̃ tuum. O indulgētia nimia, facilitas ueniæ summa. Et publicanus solũ ait, Deus propicius esto mihi pctōri, & descēdit iustificatus. Quis remediũ adeo Lu.10.
facile medicinam facilem tanto morbo tollendo nō assumit. Ad annum expectabis, viuificare aīam tuā? Vulnus corporis statim, curas, & aīam tuam negligis? vbi mēs? vbi ratio? vbi fides? quia statim pctm̃ non exuis, in alia peccata prolaberis, & accidit tibi illud Ioelis. Cōputrue-
runt ut iuméta in stercore suo. Ardet in- Ioel.1.
fernus sub pedib. tenuit filio fragilis vitę teneris, ne eo descendas, & uides, & negligis. Accede ergo. Ad petri claues, &c. B

In Festo Sancti Matthæi Apostoli.

Thema. Cecidit sors super Matthiam.

QVanta res sit diuinum verbum, quo loco nobis habendum ostendit primum omniũ, quod Christus Dñs, vt illud doceret e sinu patris in mundum venit, ut qui ante nobis loquutus fuerat per prophetas, nobis loqueretur in filio. Et ut assumpta humanitas conueniens esset instrumentum, & organum diuina explicās, iuncta fuit summis gratij, Sic ille de se explicat illud
Esai. spiritus Domini super me eo, quod Luc.4.
unxerit me, ad euangelizandum pauperibus misit me. Isa.16.
Eandem uerbi diuini dignitas colligitur ex dilectione Matthæi.
Cum.n. in diuini verbi pręconem unus C
eligendus esset Iudę loco, tanta hęc erat dignitas ut apostoli ausi non sint hunc eligere, sed Deo id commiserint, dicentes, tu Dñe, qui corda nostri oīum ostende, quem elegeris ex his duob. accipe apostolatus locum, sic.n. Xps ad hoc muneris a patre electus est, sicut ille ait in Psego ár constitutus sũ ab eo rex sup Sion mōtē sanctũ eius pdicās pceptũ eius, uices in terra gerere debuit, ab eodē dirigē-
dus erat, ab eo mittēdus, qũo.n. prædica- Ro.10.
bũt nisi mittátur? qũo legatione ungēt, nisi a principe missi, quorũ legati sũt? Et nos pusilli audemus diuina tractare, sed aude-

A audem⁹ lecti ab Ecclesia, Sicut. n. initio
mũdi primas creaturas Deus se solo cõ-
didit, sed nũc idẽ eas afficit medijs causis
secundis, sic initio noui mũdi, Ecclesię. s.
suę, pdicatores ipse, per semetipsum ele-
git, nũc vero p Ecclesiæ prælatos. Vt ve
ro res tanta, qualẽ ostendimus esse diui-
num verbũ, cõueniẽter dicatus, & susci-
piatur, necessaria gr̃a est, quã petamus p
Mariã. Duæ pcipuę sortes in Scriptura
numerãtur, altera bonorum, altera uero
malorum. De bonorum sorte gloriatur
Col. 1. Paulus ad Colosenses. 1. qui dignos nos
Ac. 26. fecit in partẽ sortis sanctorũ. Et ut in hãc
sortẽ gentes duceret, se uocatum, Paul.
B ait, Act. 26. Vt conuertantur a tenebris
ad lucẽ, & d potestate Sathanę ad Deũ,
vt accipiant remissionem peccatorum, et
sortem inter sanctos p fidẽ, q̃ est in me.
Nõ est hęc sors ex illis, q̃ in vanũ prodit
alba papyro, sed potius pręclara, de qua
Psa. 15 gratulatur. Psal. funes ceciderũt mihi in
pclaris, etenim hęreditas mea pręclara
est mihi. Funes, sortes appellat, qa funi
Psa. 77 bus sortes mittebãt, iuxta illud Psa. Sor
te diuisit eis terram in funiculo distribu
tionis. Altera dr̃ sors malorũ, de qua Ec
Eccl. 6 cl. 6. Aĩa nequã disperdet, qui se hẽt, & in
gaudiũ inimicis dat illũ, & ducet in sor-
Pro. 1. tẽ impiorum, Et Prou. 1. Sortẽ mitte no
biscũ, impij loquũtur. Quã uero uana sit
hæc sors, & quo alba ei obtingat papy
Sap. 2. rus, audi ipsos dicẽtes. Sap. 2. Venite er-
C go, fruamur bonis, q̃ sunt, etc. qm̃ hęc est
pars nostra, & hæc sors nostra, sed eo
Hie. 13 rũ vanitatẽ ostendit Hie. 13. Disse mina
bo eos quasi stipulã, quæ uento rapitur
in deserto, hæc sors tua, parsq; mensuræ
tuæ a me, dicit dñs quia, oblita es mei, et
confisa es in mẽdacio. Vere in albũ pro-
dijt eius sors, qui in mendacio confisus
est, qm̃ omnia tẽporalia uana sũt, & defi
ciunt, & in nihilũ tandẽ deueniũt. Gra-
Augu. tiæ status sors dr̃, ait Aug. quia quemad
modũ cũ sortes mittuntur, omnes diui-
tes, & pauperes scripti sunt schedulis, q̃
sunt in urna, nec bona alicui sors succe-
dit humano aliquo respectu, qa diues,
uel nobilis est, sed qa Deus sic uult, iuxta
Pro. 16 illud Prouerbiorũ. 16. Sortes mittuntur
in signum, sed a dño temperantur, ita ex

confusa hominũ multitudine sine ullo A
merito elegit Deus ab æterno, quos uo-
luit, ac pdestinauit eos, antea quã quicq̃
boni, aut mali egisset, Iac. dilexit, Esau
aũt odio habuit. Eodẽ ẽt pacto gratiã pri
mã cõfert sine vllo hoĩs merito, sed sola
sua voluntate. Ps. 17. Saluũ me fecit, qm̃ Psa. 17.
voluit me. Nec id in sola hoĩs potestate
est, quia non est uolentis, neq, currentis
sed miserentis Dei. Hinc vidẽs Christus
multos paruulos hac donatos gr̃a, mul
tos itẽ potentes ab ea exclusos, hanc rõ-
nem hodierno Euãgelio proponit. [Ita
patet, qm̃ sic fuit placitum ante te.] Ideo
gratia sors dr̃ ad Eph. 1. in quo ẽt nos sor
te uocati sumus, pdestinati secundũ pro
positum eius, qui operatur oĩa secũdum B
consilium uoluntatis suę. Et in capite. 2.
Gratia. n. estis saluati per fidẽ, & hoc nõ
ex vobis, donum. n. Dei est, non ex ope-
rib. ut nequis glorietur. Et Aug. enarrãs Aug.
illud Ioã. 19. Super vestẽ meã miserunt Ioã. 19.
sortẽ, ait. Vestis Xpi gratia est, quæ sorte
datur, quia Deus eam concedit, cui uult.
Quod figuratur Leuitici 19. quo loco pci Leu. 19
pitur, ut duo hirci adducantur corã do
mino, nec quem mallent, sacrificare po-
terant, sed mittentes super vtrumq; sor
tem, cuius sors exierit, offertur Deo. Sed
obijcis, si sorte mihi donanda est gratia,
nõ ex onerib. nullam præstemus diligen
tiam, sed dormiamus in utrãq; aurẽ, Ab
sit, q. n. dictũ est, licet tollat meritũ gra-
tię, non tñ cooperationẽ arbitrij, tãta. n.
est diuina in nos bonitas, vt q. in eius so
la potestate est, in tua posuerit dans tibi C
necessariũ auxilium, vt gr̃am obtinere,
si illo vti velis, potes gr̃am obtinere non
ex te, sed ex Deo. Datur tibi facultas eli-
gendi sortẽ, quam malueris. An nõ te af
ficeret summo beneficio, qui missis in vr
nam sortib. tibis diceret, mitte manũ in
vrnam, & pręlige tibi, quã malueretis
sortem? Deus tibi psto est, si gratiæ sortẽ
volueris, cuius rei mirabilis figura extat
4. Reg. 13. Dixit Elisæus ad Ioas: Affer
arcum, & sagittas, ponę manũ tuam su- 4. Reg. 13.
per arcum, & superposuit Elisęus manus
suas manib. Regis, & cũ tres sagitas emi
sisset ait. Ter percuties Siriam, & si plu
res sagittas emisisses, pluries percussisses.

A Quid proportionis obsecro hēt tres sagittas iacere i Syriā, ut eā ter uincat? Ex se profecto nullā, sed qa manus Helisæi ibi erat, eā hēbat. Sic oē opus tuū, ut gratiā assequaris, nullū est ex se, sed qa Chri meritū, & auxiliū Dei manus tibi adēst, cū de peccato doles, gratiā consequeris. Sed quis obsecro hac tāta potestate non vtit? Iratus est Elisęus cōtra Ioas, q plures non misisset sagittas. Maiorē nos irā meremur, q plura opera bona non pstamus. Si sortes mō essent, quib. nō aurea pocula, aut prædia, distribuerētur, sed regnū maxima, tuq; esses unus ex his, qui sortē miserunt, & ad te diceretur, mitte in urnam manū tuā, elige tibi sortē, elige vibi regnum. Quis tāta potestate nō uteretur? In hoc vero tēpus. Quadragesimę aduenit, ut qui in sorte fuisti peccatorū trāsferaris in gratię sortē. O felicissimus tu, si in hanc sortē translatus fueris. Est quis egestate pressus, & sorte ei contigit pdium optimum diues in oēm uitā euadit. Ita tibi mō contingere pōt mise, fuisti hucusq; si uero auxilioq; diuino uti uoueris, sorte cęlesti ditaberis, ue diues sis. Esther. 3. Sors missa est in urnā, & ex ea pdiit, vt mēse duodecimo Mardocheus interficeretur, & uniuersus Israel sed in sortē vitę se Mardocheus, & Israel dispo suit, ieiunio usus, & cilicio, ac rōne, quā ei Deus cōcessit, cum mense duodecimo exaltat interfecto Aman, & domo eius deleta. Quod sic exponit Gerg. sors mortis, in qua Mardocheus cū vniuerso erat Israele, est sors peccati, in qua oēs peccatores sunt, qui tn̄ si pœnitentia disponantur, transibunt in gratiæ sortē. Hoc uero in mēse duodecimo, q est Februarius, qa primus mensis Hebręorū fuit Martius, Hoc ergo mēse, quo quadragesimale instat tps, trāsituri sumus in sortē sāctorū, si recte disponamus. [Cecidit ergo sors sup Matthiā.] Sors bonorū, sors gręe diuinę. Sed insup cecidit sup Matthiā sors cha pclara Apostolica, s. annumeratus est cū vndecim Apostolis. Licet oīs gřa prima sorte detur, mera. s. Dei liberalitate sine meritis, sed excellētissima gřa Apostolica maxime dat hac sorte, auxi ia. n. necessaria, iā de lege oī datur peccatori, sed suprema Ecclesiæ gřa extra ordinē, & cōem legē datur paucissimis, & hæc ex pura gřa cōceditur. Talis est Apostolica gřa, q gratiā illam longe petat, q aliis sanctis conceditur. Iō ad Apostolos ait, Nō uos me elegistis, sed ego elegi uos, ut eatis, & fructū afferatis, & fruct⁹ uester maneat. Gřam Apostolorum superabūdasse in oī scia, prudentia, signis, & uirtutib. late ośdit Paulus. primitias. n. Chri illi habuerunt, in gřa cōfirmati sunt, oīa miracula prætem acceperunt, mūdi vniuersi Pōtifices facti sunt. Similesq; sunt lapidi illi ptioso, qui dr̄ Abeston, de quo Plin. li. 37. c. 10. Alber. lib. 2. Mineraliū tractatu. 2. c. 1. & Isidor. lib. 16. Arcadię tellus lapidē producit Abeston, ferreus huic collor est, naturæ mirā potestas, nā semel accēsus cō teptos detinet ignes, extinguiq; nequit per lucēs perpetui flāma. Dr̄, vero Abestos ab igne, qa semel accēsus, nec aqua, nec alia vi extingui pōt, & in tēplo veneris antiquo, dicit Isid. uisse vnū ex his lapidē ppetuo ardentē vt lampas. Cui p similis est Apostolica gřa semel igne diuini spūs accēsi sunt Apostoli, q ex tingui nō potuerūt, & si oīs mundi potētia, & sapiētia in eos irruerit, tali igne arserūt, vt de eo Paulus dicat. Quis nos separabit a charitate Chri, tribulatio, an angustia, an psecutio? &c. Certus sū, q nec instātia, neq; futura, neq; creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quę est in Chro Iesu dn̄o nr̄o. Tales decebat eē primos Ecclesiæ parētes principes cōstituti sup oēm terrā. Et hęc oīa maximè in B. Matthia necessaria erat, vt defectū Iudæ suppleret. Qn̄. n. in aliqua cōitate ob alicuius ingēs facinus isamia nota magna incurrit, solet deligi uir oī uirtute ornat⁹, psectionesq; cōsummat⁹ qui sua uirtute reficiat, q alter in fecit, et destruxit. Sūmū facinus fuit, q Iudas in Collegio Apostolico cōmisit, ut illud restaurēt Matthias eligitur, cōsummata p fectione sit oportet, Huius rei historiam narrat Lucas Act. 1. [Exurgēs Petrus.] Tanq̄ caput, Chriq; Vicarius in terris. Chrysost. vide q se ośdat principē in Apłorū choro ubiq; primus loquit, & merito, ei. n. dictū fuit, & tu aliqn̄ cōuersus confirma

Margin notes: Simile (left); B; Este. 3.; Greg.; C — Ioa. 15. (right); Eph. 1.; Plini. Alber. Isidor.; B; Ro. 8.; C; A; Chrys.

A confirma fres tuos. Veritas. n. catholica est, Petrum, & successores ei⁹ hāc authoritatē gubernādi Ecclām, & necessaria
Luc. 2. decernēdi, interpretādi scripturā, & eorum oium, q̄ ad rectā Ecclæ gubernatio
Ma. 16 nē spectāt: ad hæc oīa Chrs dns potestatē suā ei delegauit, & nomē suum dedit, dicēs, tu es Petrus, & super hāc petram ædificabo Ecclām meā. Idest, super te, q petra es, sicut & ego petra fundamenti sum. Et eum dicēs petrā, fecit esse petrā stabilē in fide, vt sit Eccla fundata supra firmā petrā. Et iterum quodcunq; solueris sup terrā, erit solutum, & in cælis. In cęlis, ait, pluraliter, maxima. n. est Petri potestas, q̄ est super oēs cęlos, super episcopos, & pdicatores, q sunt cęli enarrātes gloriā Dei: Alij ergo ligāt, & soluunt
B in pprio cęlo, sed Petrus in oībus cælis, ei⁹ mādata vniuersalia sūt, totā Ecclam
Ioā. vl. ligāt, iō ad eum loquitur Ioan. vl. Pasce agnos meos, & oues meas, q sunt plati.
Ma. 17 Et cum familiarum capita tributum soluerēt, ait Xps Petro, uade solue didragma p me, & p te: ostendēs futurū eius ī terra uicarium. Licet ego q libet Apostolorum habuerit vniuersalē in oēm mundum potestatē, sed Petrus ēt sup Apostolos, & soli successores Petri ī uniuersum mundum. Ideo exurgit hodie in medio A Apostolorum tanquam caput, sed quid dicat, audiamus. (Viri fratres,) Hæc erāt noīa Christianorum antiqua, viri, qa in lege virorū sumus. Hoc fidelis a Iudæo,
C & Ethnico distat, quod vir a puero, puer nēnijs pauper, uir rebus serijs, paganus
1. Co. 3 tpalibus, fidelis æternis, Cū essem paruulus, sapiebā ut paruulus, loquebar vt paruulus, qn autem factus sum uir, euacuaui, q̄ erāt paruuli. Nolite ergo pueri effi-
1. Co. 4 ci sensibus. Vsq; quo paruuli diligitis infantiā, & stulti ea, q̄ sibi sunt noxia cupiunt, tanq̄ paruuli petentes ignē ipsis dari, aut gladium. Nomē fm fideliū fuit
Ma. 23 fratres. Oēs uos fratres estis, ait ad eos
Acto. 4 Xps dns, multitudinis credentium erat cor unum, & aīa una. Et sicut in exercitu diuersi sunt duces, diuersæq; acies, ut ordo seruetur, sed oēs militant sub uno duce, oēs mutuo se iuuant, oēs unum cō
Can. 6. ficiunt exercitum, sic Ecclesia, quæ dr̄ terribilis, ut castrorum acies ordinata, licet in acie sit diuisa, oēs tn̄ unum sunt, & vnā conficiunt Ecclām. Sed Charitas maxime hoc p̄stat, vt oēs vnū simus, hoc uero speciale, nouumq. mandatum legis gratiæ est. [Erat autē turba homi- Psa. 39
num cētum, & viginti. Ponit iustorū numerum, de iniustis. n. dr̄, multiplicati sūt super numerum, & stultorum infinitus Eccl. 1.
est numerus. Non numeratur scoria, q̄ ex argento, uel auro purificato tollitur, sed argentum, vel aurum numerat. Nō palea numeratur areæ, sed frumentum, sic iusti frumentum sunt areæ Dei, aurum, & argentum eius, hi numerantur, peccatores uero paleæ sunt com burēdæ igni īextinguibili, scoria sunt, & per ipsa, ideò nō numerant. Duplicē pscium B
capturā memoriæ pdunt sacri Euāgelistæ, primā, q̄ facta est ante Xpi resurrectionē, cum rete rumpebat, & tunc numerus piscium nō dr̄. Secundā vero, q̄ facta est post resurrectionē, & tunc pisces capti numerantur. 153. & magni pisces dnr, nec rete ruptum est. Cuius rei rōnē assignans Greg. ait. Prima piscium ca- Grego.
ptura significat congregationē fidelium in ecclesia, in qua boni malis permixti sunt, & rete rumpitur pp malos, q exire ab Ecclesia inceperunt p peccatum, sed finient exire in morte, ablata ab eis fidē, C
seruus. n. nō manet in domo ī æternū sicut filius. Vnde aliquando dicetur, eijce Ge. 21.
ancillā, & filium eius, non. n. erit hæres filius ancillæ cum filio liberæ. Secunda vero significat bonorum collectionem post resurrectionem futuram, q magni pisces sunt, & eorum numerus describitur. Qui. n. numerat multitudinem stellarum, quō mō non numeret regnaturos super stellas. Et qui numeratos hēt Ps. 146
iustorum capillos, qūo eos non habebit Luc. 12
numeratos. Hi rete non rumpunt. Si ergo ex his tu es, comede cum lætitia panē tuū, qa placēt Deo opa tua, tibiq; dr̄, inuenisti gratiam coram me, & nouit te ex Eccl. 8.
nomine, & oculi domini super iustos. Ex. 33.
Oportet impleri scripturā, &c. Ecce q̄ Psa. 34
ad iustos Petrus loquitur. Tanq̄ doctor Ecclesiæ explicat scripturam authoritatiue, & Ps. 108. de Iuda scriptū ostendit.

A meus, &c. Vt ergo in hac tribulatione sicut in alijs, socium Christum habeas, & eo inspecto consoleris, ideo, & hanc passus est cladem.

Qui annumeratus erat in nobis.] id est, erat Apostolus, Ioan. nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est? Diabolus moribus, Apostolus officio. Licet ergo superior, & prælatus sit Iudas, ei teneris obedire, accipe ab eo, quod
Augu. bonũ est, quod malum, relinque. Chry. nonne ex vili terra capis aurum, accipe aurum doctrinę relinque terrã motum.
Chry. Apis florem capit spinam, cauet. Augu. Tract. 46. in Ioan. est vitis iuxta rhamnum, botrosq; inter spinas mittit, cuius nã racemus ille est, vitis, vtiq; nõ rhami: vnam cape spinam, caue, ait Aug. Quod
B præcipit, docetq; tanq̃ ecclesię prelatus, tibi accipiendum est, qa à vite illa procedit, quæ ait, ego sum vitis vera. Non a se metipso dicebat Caiphas, sed prophetabat tanq̃ Põtifex peccatum illius caue; Cum.n. gratiæ gratis datæ sint in aliorũ
Ioã. 15 vtilitatẽ, possunt esse sine gratia gratum
Ioã. 11 facientem. Super cathedram Moysi sederint scribæ, & Pharisæi, oĩa, quæcunque dixerint uobis, seruate, & facite, ſm vero opera eorum nolite facere. Secundo aduerte, in Iudæ reprobatione. Sicut nostri in domum tuã famulos admittere, & eijcere, cum tibi nõ placuerint. Sic Deus noster. Et anteq̃ unum eijciat, alterum sibi prouidet, loco eius, sic ante eiectio-
Iob 34 nẽ Saul is ungitur Dauid. Hinc Iob, qui cõterit multos, & innumerabiles, & sta
C re facit alios pro eis. Sic modo reprobat Iudas, eligit Mathias, q ergo stat, uideat
Ro. 1. nec adat. Nec ſupbias qa uides te in Dei domo esse, eijci potes ideo tibi cauẽdũ, timendumq;. Seruite dño in timore, &
Psal. 2. exultate ei cũ tremore, qa magnᵘˢ, & ter
Psa. 88 ribilis super oẽs qui in circuitu eius sũt.

[Diffusa sunt uiscera eius.] ille seipsũ suspendit, non ab alio hoïe, Angelo, vel dæmone occisus est, ipse sibi mortẽ intulit. Infideles p bonos Angelos Deus occidere solet, vt exercitũ Sennacherib. & primogenita Aegypti, fideles uero casti gat aliqñ per malos Angelos, ut Iob, qa qui nouit uoluntatem dñi, & non facit plagis vapulabit multis, ideo, maiori est
A pena dignus fidelis, pp idem peccatum, q̃ infidelis, maior vero est cum à dæmo-
Lu. 12 ne patitur quisquam, et cum ab Angelo. Sicut iugulari a nobili, vel a vili carnifice: Iudas vero a nullo, nisi a se occisᵘˢ est quia peior omni homine, & ipso dæmone, qui ẽt superbiẽs Deum magni fecit, ideo ut maximo uoluit ei æquari, ac Iudas Deũ adeo vilipẽdit, vt dixerit, quid vultis mihi dare, & ego vobis eũ tradã, & triginta argẽteis eũ demũ vẽdidit. Deinde immẽsus Iudæ casus cõsideratione dignus est. Quãto excelsius est ædificiũ, tãto ruina maior, & quo ab excelsiori loco aliqd præcipitatur, eo plus cõterit.
Ex altissimo Apostolatus gradu cadẽs i vltimas inferni cauernas se dedit. Ideo
B de eo melius, q̃ de Assur, dici potest, illud
Ez. 31. Ezech. Nã & ipsi cum eo descendent ad infernum, ad interfectos gladio, & brachium uniuscuiusq; sedebit sub umbraculo eius. Similitudo est sumpta a viatore lasso quiescent sub umbra arboris, sic quę dãnatos quiescere sub vmbra Assur, quia videntes summas eius pęnas, qbus
Es. 14. reliquæ cõparatæ multo minores sunt, ibi quiescunt, quia hoc eis esset solatio, si cõsolari possent. Sic Es. 14. dicẽs, descensum Nabuchodonosor in isernũ describit, lætantes eos, qui ibi erant. Et ita vulneratus es, sicut & nos, nostri similis factus es, detracta est ad iferos supbia tua &c. Tãta ergo sunt Iudę tormẽta, vt sub eo quiescere possint oẽs damnati. Hinc
C colligendũ, quo tandẽ deuenit ille, q diuina indigne tractat & medicinis in aĩe salutẽ a Xpo institutis, ipse magis isirmatur, confessione, cõioneq; male peracta.

Diffusa sunt uiscera eius.] Corpore humano retineri nõ poterãt viscera, q̃ tñ, facimus admiserũt, nec pos, quo Xpm
Ecc. 10 suscepit, & osculator est aĩa exire uoluit. Et deinde pieciᵗ intima in morte, q in vita intima piecerat. Eccl. 10. Nihil est iniquius, q̃ amare pecuniã, hic enim, & aĩam suam venalem habet, qm in uita sua proiecit intima sua. Intima in vita proijcit auarus, qa oẽm virtutem a se abijcit, & omnẽ curiã, ac solicitudinẽ i tẽporalibus enixe pones uiscera sua eijcit

quasi

A quasi arena texit, filium è visceribꝰ imis cum extrahens, iustum ergo est, in morte proijciat intima. Considera auaritiæ malum, affectus est Saul ptiosis, & pinguibus Amalech, & regno pp hoc expulsus est, datuumq; est proximo meliori se, affectus pecuniæ ad Iudas, ab Apostolatu deijcitur, daturque Matthiæ meliori. Hinc discendũ, nullo statu te securum esse. Post Christum, & matrem eius supremũ Ecclesiæ Apostolatus est, posuit enim in Ecclesia, ait Paulus, primũ Apostolos, hinc occidit Iudas: è cœlo Lucifer ex paradiso Adam, semper ergo nobis timendum est.

1. Re. 15

Tu Domine, qui corda nosti oĩu m.] Tu, qui stateram iustam manu tenes ostẽde, in quam partem iustitia inclinet. Affectus fuit Samuel Eliab maiori natu

B inte r filios Isai, sed dñs ait, homo videt, quæ à foris sunt, sed Deus intuetur cor, elegitque Dauid: sic nunc fit, electus est Matthias. [Ceciditq; sors sup Matthiã.] Est sors mysterij, & sors gr̃æ, sicut est gr̃a gratis data, & gratia gratum faciẽs: sors ministerij, & gratiæ ætatis datæ est dignitas, & officiũ, qđ reuereri in Ecclesia tenemur, qđ huic, vel illi sola Deo concedit, nec oẽs illud assequi possunt, sed qui vocatur à Deo tanq̃ Aaron. In hanc sortem oĩbus venire non licet. At in gratiæ sorte, quæ præcipua est, oẽs venire possunt, oĩbus parata est sors ista, cuiuscumq; gradus sint, & q melius cursum confecerit, qui plus cõcurrerit, eam

C obtinebit. Currunt Petrus, & Ioãnes ad monumentum, & plus Ioannes currit, cu vero ad monumentum peruenerit, ex-

Io. 20 pectat, priusq; Petrũ ingredi uoluit, qa Petrus erat Princeps ministerio, cui honor exhibendus est ab hoĩb. ẽt melioribus in gr̃a, sed potes tu præcedere cursu, gratia, sãctitateque platum tuum curre, cursum consumma, ẽt citius Petro, si potueris. Cecidit ergo sors ministerij sup Matthiam. Sed quia idoneos nos fecit, ait Paulus, ministros noui testamenti, ô Apostolis data est sors, nõ ministerij solũ, sed gr̃æ maxime primitiarũque spiritus, & tanq̃ princeps mũdi omni est bono spirituali Apostolus ornatus, &c.

Festa Martii. A

In die sancti Ioseph Confessoris Concio Prima.

Thе. Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph. Matth. 1.

Ecclesi. 26. Mulier bona pars bona, idest, optimũ, quod in domo habere potes, idest, si habueris mulierẽ bonam. Quæ pars Ioseph? quæ hæreditas eius? Maria optima profecto pars Ioseph est. Fuere mulieres, quę perditionis virorum causa extitere, sic Eua Adamũ pdidit, Iezabel Achab. Et deprauatũ est cor Salomonis p mulieres. Et Sãpson à Dalila traditꝰ est i nimicis. Alię vero mulieres multa viris bona cumulauerũt, ut Sara Abrahæ, edens ei Isaac risum patris. Et prudẽs Abigail uitã seruauit viro suo. Sed super oẽs mulieres, Maria lætificauit virum suũ, & uniuersum mundum, pariens lætitiam hominum, & angelorum, ab hac oĩa bona nobis prouenere, & proueniunt. Sed hodie cum dies festus sponsi agitur eam paratissimã inueniemus, ut gratiã nobis impetret, &c. Ecc. 26 B

Mirabilis plane Deus in sanctis suis, adeo vt in eorũ minimo plura sint mirabilia, q̃ in vniuersa natura, elementari, cœlesti, & ẽt Angelica, gratia, n. sup omnẽ naturã est. Sed inter sanctas, quidam mirabiles magis sunt, in quibus maiora dona gratiæ Deus posuit, pp excellẽtissima munera, ad q̃ eius delegit. Munerive ro, et officio gr̃a rñdet, iuxta illud Pauli. Qui idoneos nos fecit ministros noui testamẽti, Deus. n. qui idoneos põt facere ministros, tales faciet eos, ea gratia donando, quæ cõueniens est altissimo muneri, ad nobis delegit. 2. Co. 3 C

Vt ergo gratiã Ioseph datã, q̃ta fuerit, assequi ualeamus, munera, ad quæ cum Deus elegit cõtemplemur. Hæc aũt duo sunt, primũ ut sponsus, virq; Marię sit, ut Pater Christi Dñi sit. Tanta hæc officia sunt, ut oculus cõtinuo turbetur coram tãta celsitudine. Primũ discutiamꝰ, Sponsus Mariæ est, eiusq; vir, ac caput. Hoc audito nõ continuo dicemus cum

Ec-

A Eccl. c. 26. Mulieris bonæ beatus vir? Et in c. 25. Beatus, q habitat cũ muliere sen sata. An non beatissimũ dicemus uirum Mariæ, & eũ, qui cũ tali muliere habitauit? Desponsatio Mariæ cũ Ioseph a Deo facta est, qui habitare facit unius moris in domo. Coueniēs vero desponsatio est inter æquales, & similes. Sic Ge. 2 Cum sponsam dare Deus uellet Adamo ait, faciamus ei adiutoriũ simile sibi. Vt uero notaret Deus quāta similitudine esse inter se se côiuges debeat, atque dilectione se inuicem prosequi, cum in reliquis speciebus aīalium marem, & feminam seorsum côdiderit, in hominũ specie non sic fecit, sed ex uiro mulierē sumpsit, & ideo virago dicta, quia de uiro sumpta est. Et deinde cũ inter côiuges summum uolue rit esse amorē, & similitudo sit causa amoris, summā oportuit esse similitudinē inter eos. Sed quātus hic amor? Paulum audi. Viri diligite uxores uestras, sicut Chrs dilexit Ecclesiam. Vxorēs uero uiros diligāt sicut Ecclesia Christum. Mirũ, stupendũq; his uerbis significauit amorē. Amor. n. Christi ad Ecclesiā infinitus est, seipsum pro ea tradidit, & summa ad eā est patiētia, innumera ei, ī dies côfert beneficia. Ecclesia vero, quo amore Xpm prosequatur, non facile explicaueris. Attende quantū pro sposo sanguinē fuderis, quo obsequia, quot cantica ei in dies offert. Cum ergo tatus amor maximā per similitudinē, inter Ioseph, & Mariā debuit hæc esse maxima. Sed qualis obsecro, quātusq; ille homo est, q cũ Maria virgine summā hēt, tũ similitudinē, tum proportionem? Inter cœlestes spũs, & seraphinos, & Apostolos, nullus adeo excelsus est in cœlesti curia, q esse possit in eodem choro cum Maria, q a illos oēs tanto supat interuallo, ut sola chorũ conficiat, nec ei vllo modo proportionetur supremus Seraphinorum, uel & Apostolorũ, & ideo peculiari, soliq; Mariæ côueniēti adoratione colitur hyperdulia. Inter alios uero sanctos licet disparitas sit, est tñ proportio, ut inter digitos manus, unde chorum unum conficere ualent, licet dispares sint. At Mariæ tanta est celsitudo, ut cũ ea nullus, non æquari solum, sed nec proportione aliqua similari ualeat, qualis ergo futurus ille homo est in terris, quali gratia uenādus, q Mariæ ppinquissimus, similimusq; futurus est, & cũ ea in terra unũ chorum facturus, simul oraturus, simul conuersaturus? Inhumanis côiugijs, q fœmina inferior uiro sit natura, dotē defert, qua suppleat, quo natura minus est. Sed in côiugio Ioseph, & Mariæ contra factum est, rũ. n. illa potior esset, eum Deus dotauit dote bona. ut aliquā faceret cum Maria pportionē. Deinde hac primũ accepta grã, ut similis esset Mariæ quantũ in illa psecerit Mariæ Christiq. côuictu, ..sdi..edo..ô equiualeat? Inter alia, ad q Ioseph Mariæ datus est in sponsum, hoc unũ est, ut esset ei adiutoriũ simile sibi, cũ. n. homo sit aīal sociale, indiget alterius conuictu, & colloquio. Non est bonum hoiem esse solum, maxime, uero ille, q interioribus impulsibus uehementissimis agitatur, loqui desiderat, & colloquio leuatur, atq; quiescit. Considerata Mariam Deo plenā quibus æstibus urgebatur interius. Iob 32. Volens Elin significare interius se habere sapiētiā, ait. En uenter meus quasi mustũ absque spiraculo, quod lagũculas nouas dirumpit, loquar, & respirabo paululum. Gre. 34. Moralium c. 11. intelligit p mustum feruorē spiritus sancti p vata ajas. O Maria qualis uēter tuus est! Vere plenus musto illo, q in utres veteris mittendum non est, loqueres ergo, ò Virgo ut respirare paululũ posses. Sed cum quo Mariæ loquendu est? Certe, cũ sposo, cũ eo diuinis colloqa habebat, et æstus cordis illius patebat, ille rul um, illa ardētē uidebat, audiebatque. O fœlix homo, qui talia audire meruisti, Vna salutatio Mariæ integrā domũ Spiritu sancto impleuit, quid non efficerent tot salutationes, tot colloquia? Verè si perditissimus homo Mariam audisset, sanctissimus euaderet. q d faciat sanctissimus? Sanctificatus est, inqt Paulus, uir infidelis p mulierē fidelem. Et q non credunt verbo, ait, Petrus, p mulierum bonā conuersionem lucrifiant. Si incredulus Apostolicæ prædicationi, si infidelis sanctificatur côuersatione fidelis mulieris, quo pacto iustus Ioseph

Margin notes (left): Ecc. 26; E.c. 5; Psa. 67; Gen. 2.; B; Eph. 5.; C
Margin notes (right): A; Gen. 2.; B; Iob. 32; Greg.; Mat. 9; C; Luc. 1

A Ioseph Mariæ colloquio iugi? Huic uero
Lu. 16. Christi côuictû,& colloquia adde, & dices,beati oculi q uiderût,beatæ aures, q audierût talia,q multi reges,& Prophetæ desideraverût videre & audire,& nec viderût,nec audierût. Verè si in cęlû rapt⁹ esset Ioseph, & p triginta annos choris interfuisset, angelorû, & laudes illas diuinas audisset, non tñ assequeretur, nec tñ proficeret, ac uidens Christum, & Mariam, quorum côparatione oĩs curia cælestis tepet amore Dei. Vere fuisti o Ioseph tanq̃ lignum, quod plãtatû est secus decursus aquarû, quod fructû suû dabit in tpe suo. Quod gratiarum aquas
Psa. 1. recepit, qui tam prope fontem habuit, adeo propinquus igni, qui non ardeat.

Prima ergo celsitudo Ioseph fit, ꝙ uir
B Mariç est. Quãta sit Mariç celsitudo, nec
Eph. 1. dici, sed nec excogitari põt. Sed cû caput mulieris vir sit, caput Mariæ Ioseph est. Quãtus hic homo est, q caput Mariæ esse meruit? Tãq̃ capiti Maria obediebat, tanq̃ capiti reuelationes ad cũ fiebãt, de
Mat. 2 fuga in Aegyptũ,& de reditu. Sed obijcis, si caput Mariç Ioseph, ergo excelsior Maria. Absit, nã celsitudo ei data est pp Mariã,& pp quod unũquodq; tale, & illud magis. Sicut.n. Maria mater est Xp̃i & inquãtum mater, est illo superior, nõ tñ ideo excelsior, qa Mariæ data est celsitudo pp Christum,& sic Christus excelsior. Sic cũ data sit sanctitas Ioseph pp Mariã, licet officio caput sit, sed gr̃a multo inferior est, & in gratia Maria caput est Ioseph. Quod significatũ est in bene-
C dictione Ioseph, q nostri nomen,& figu
Berna. rã in multis obtinuit, ut ostẽdit Ber. quia
missus sicut ille dñam intẽctam seruauit Dño,
est. sic est, sicut ille panem in Aegypto seruauit, sic iste Christum, sicut illi data est interpretatio somniorũ, sic huic in somnis angelus apparuit. Cum ergo ille huius figura benediceretᵣ a Moyse, sic ait. Benedictio eius, q apparuit in rubo, ueniat super caput Ioseph, & super verticẽ Naza
Deute. ræi. Benedictio rubi in Mariam descẽdit
Exo. 3. manifestè: Illa.n. rubus in côbusta est, facta mater, et virgo. Dr̃ vero descẽdere in caput Ioseph, quia licet ille officio sit caput, illa tñ gr̃a caput eius erat, ex hoc añt

manifestè colligiᵣ maxima gr̃a Ioseph. A
Sicut.n. colligiᵣ maxima Mariæ gr̃a ex hoc, ꝙ ut mater erat Christo superior, & ideo inter eã, & Christũ maxima debuit esse similitudo, licet maior gratia in Christo, sic summa debuit esse in Ioseph gr̃a, ut caput Mariæ eẽt,& inter eos maxima tum similitudo, tũ ꝓportio esse debuit. Et hinc Gerson & alij doctores col Gersõ.
ligũt, in utero sãctificatũ fuisse B. Ioseph & in gr̃a confirmatũ. Si tantã reputauit Elisabet sibi collatã gr̃am, quod semel uisitata fuit a Maria, ut diceret. Vñ hoc mihi, ut veniat mr̃ Dñi mei ad me? Qualis est gr̃a côcessa Iosepho, ꝙ Maria perpe Luc. 1.
tuo comite sit usus. Sñ uero, quod dignitatẽ Ioseph maxime ostẽdit, illud est, ꝙ parẽs Xp̃i Dñi est. Ego & pr̃ tuus dolentes, ait Maria. Fuit pr̃ putatiuus, pater, Luc. 2.
qa eũ aluit, pater insup legalis, lex enim, B
ut filius, qui in domo tua, ex vxore nasciturs, tuus habeaᵣ, in super pater fuit legalis ẽm Dei legẽ. Vbi nota, multos dici in lege patres q filios ñ genuerũt, sed filios eis lex concedebat, licet ab alijs generatos. Si Deut. 25. & Rut. 4. cũ sine liberis De. 25.
decedebat q spiã, eius ꝓpinquior cogna- Rut. 4.
tus tenebaᵣ uxorẽ ducere relictã,& fili⁹, qui procreabaᵣ, dicebatur a lege fillius, nõ eius, q cũ genuera, sed prioris mariti sine liberis defuncti. Hoc pacto Iesus fact⁹ est a lege filius Ioseph. Defunctus erat ille carne, q uoto uirginitatis se castri xerat, & sic sine filijs decedebat. Sed nõ Cant. 1
ei ideo nomẽ,& semen defecit in Israel, etenim Spũs sanctus quasi frater ei⁹ ipsam illius sibi despõsauit, cuius ope Xp̃s côceptus est, q Spũs sancti fillius non dr̃. C
Sed Ioseph, illum.n. genuit Spiritus sanctus Iosepho,& ei lex cũ filiũ dedit, quo Iob. 19
facto Spiritus sanctus frater Ioseph habitus est, Iesus filius legalis Ioseph.

Huic rei côuenit maxime nomen Ioseph, quod significat. Addat mihi Dñs, qa cũ natus esset Racheli Ioseph, ait il- Ge. 35.
la. Addat mihi Dñs filium alterum. Iõ natũ Ioseph vocat, quod significat. Addat Dñs. Quod maximè congruit Mariç sponso, cui additum est omnino, & priuilegium concessum, qd̓ nulli alteri. Sed quid hoc est, ꝙ Iosepho additur, qd̓ ei

A ei cōceditur? Audi. Omni homini generanti filiū aliqd Deus addit. Et.n. si omnino eum sineret generare, nō nasceret filius rōnis capax, aīa.n. rōnalis de potētia materiæ, educi non pōt. Brutū ergo omnino generat filium: Vt uero generetur homo, Deus superaddit aīam rōnalē, quā creat positis dispositionibus ex pacto naturali, quo cum agētib, concurrit, ecce primā (ut ita dicā) additionē, quam Deus efficit cum oī hoīe. Qñ uero patres sunt steriles, ut patres Baptistæ non solum animam Deus addit, sed insuper dispositiones naturales requisitas, quas parētes ponere non possunt. Sed in Xpi generatione a Deo additum est oē, quod poterat supperaddi, dum ab ipso oīa complecta sunt creauit.n. aīam Xpi, insuper quod opere uiri efficiendum erat, Spiritus sanctus impleuit, tñ sibi Spiritus sanctus nomē patris non vsurpat, sed illud Iosepho tradit. In hac ergo generatione filij Ioseph supperadditum est a Deo oē, ꝙ superaddi poterat, merito nomē eius est, addat dñs. Filius ergo eius est verus, non naturalis, sed legalis, essetq. eius hæres necessarius, si bona haberet, & tanquā patri Xpus obediuit, & ei erat subditus. Et hac rōne Matthæus generationē Christi fm carnē scribēs, ea describit p lineā Ioseph, nō per lineam Mariæ, licet esset eius filius naturalis, qa Ioseph pater est fm le gē. Ex his, ꝗ dicta sunt multa sequuntur. Primum, qd Ioseph tanquam pater Xpo nomē imposuit. Sic ait angelus ad eū Vocabis nomē eius Iesū. Altissima Ioseph dignitas, qd Xpo nomē imponat tanquā pater. Cōcessum est primo Adamo noīa rebus imponere, & ob hāc cām data est ei rerū oium pfecta cognitio vt oīb. conueniens nomen det, qa omne, ꝙ vocauit Adā, ipsum est nomen eius. Si tm fuit noīa aīantibus imponere qd erit Christo nomē dare? In Dei laudē, dr, q numerat multitudinem stellarū, & oibus eis noīa vocat, qd erit Deū nominare, & illū, de quo dictū est. Numera stellas si potes, sic erit semen tuū. Sicut ēt data est Adæ maxima omniū notitia, ut noīa imponeret ita Iosepho maxima Xpi, & mysteriorum eius

Luc. 2. Mat. 1 (margin, beside "res necessarius")

C (margin, beside "Christi fm carnē")

Mat. 1 (margin, beside "angelus ad eū")

Gen. 2 (margin, beside "cognitio vt oīb.")

Ps. 146 (margin, beside "Dei laudē")

Ge. 15. (margin, beside "Numera stellas")

B (margin, beside "rētes ponere")

cognitio, vt ei nomē imponat. Qd si Petrus dicēs. Tu es Chrs filius Dei viui, audit. B. es Simon Bariona, qa caro, & sanguis nō reuelauit tibi, sed pater, an non beatus, & beatissimus dicēdus ē Ioseph, cui maxima Chri cognitio concessa est, vt ei nomen det? Secundum, qd ex dictis colligit, illud est, Iesum Iosepho, ut patri obtemperasse. Sic Euāgel. ait. Erat subditus illis, Stupenda pfecto res, Deū videre obedientē Mariæ, & Iosepho. Virgo sine dubio fuit sanctissimus Ioseph, vt virginē virgini cōmendaret, ita Hieronymus, & cōis sanctorum snīa docet. De uirginibus aūt, tanquā singulare encomium dr, quod sequuntur agnū, quocunq; ierit. Munerat eos Deus societate agni ppetua, coniūctissimaq; p solitudine, qua habuerūt in vita, Dei cā coniungē relinquētes. Et qñ qs ab aliqua re pp Deū se abstinet, in illa potissimo in cœlo pmio donabit. Et cū virgines i terra pp Deū consortē nō habuerint, in cælo fruētur agni cōsortio, nō solū ut reliq beati sed speciali, ac singulari quodam gaudio Sicut nūc vxor viro suo singularius adhæret, quam sorores, & propinqui, quod notatur illis verbis. Sequuntur agnum, quocunque ierit. Magnum ergo est, qd virgo agnum sequatur, sed inauditū est, quod agnus virginem sequatur. Sed hoc stupendū hic aduerte, erat subditus illis. Ergo sequebatur eos, eorumq. imperiū. Mira profecto dignatio. Sed quid magis mirabimur, tantam Dei humilitatem, an tantam hominum sublimitatem?

Tertiū qd suo labore Christum aluit, tanquam filium, fuitq; comes illi perpetuus in omni peregrinatione sua. Et cū opera misericordiæ exercita cū ipso Deo sint altissimi meriti, Si potus aquæ pauperi exhibitus æterna remuneratione donatur, quid dandum erit ei, qui Deo ipsi tot dedit? vide, ꝗ loquat Thobias de Raphaelē. Ad hæc quid dignum poterit esse? me duxit, & reduxit sanum, a deuoratione piscis liberauit, quid illi ad hęc poterimus dignum dare? Paruam cū eo cōfecerat Raphael uiam. Quid Christus Dñs dicit de eo, qui per triginta annos cum comitatus est, etiam prius quam natus

A Ma. 16 (margin, beside "cognitio, vt ei")

Luc. 2 (margin, beside "patri obtemperasse")

Ap. 14 (margin, beside "De uirginibus")

B (margin, beside "gē relinquētes")

C (margin, beside "stupendū hic aduerte")

Th. 12 (margin, beside "phaelē")

A tus esset? à Nazareth in Bethlē, inde in Hierusalem, inde in Aegyptum, inde in Iudæā, &c. A deuoratione Herodis eū eripuit, eum sup aluit. Nouit qdē Deus maxima dare licet nihil receperit, cū er
Ro. II. go recipit plura, qd nō dabit? Recte Paulus, qs prior dedit illi, & retribuetᵉ ei? Cū rex potens aliqua recipit licet parua, dare maxima consueuit, quid Deus faciet?

Quartū qd ex dictis colligiᵗ est, sūmo honore à Deo Ioseph habitū, summoq. à nobis habendū. In figuram primi Io-
Ge.41 seph honorē dr̄. Tulit Pharao annulum de manu sua, & dedit eū i manu Ioseph, uestiuitq. eū stola byssina, & collo torquē aureā circūposuit, deditq. eū Saluatorē mundi, & pcepit, oēs genuflectere añ ipsum, qa industria eius panis seruatus ē i Aegypto. Verus multo nr̄ Ioseph
B Saluator mūdi dicetᵉ q̄ alter, ille.n. panē
Ma.25 seruauit i Aegypto, sed nr̄ in eodē Aegypto panē de cælo verū mundo suniuerso custodiuit, fidelis plane seruus prudens, quē cōstituit dn̄s sup familiā suā. Sed q̄ familia eius? utiq, Maria, & Iesus Annulus, q nostro Ioseph datᵉ, Xp̄s Dn̄s est, q annulus est, in quo principiū fini, & primū ultimo cōiunctum est, Deus, s. homini, annulus hic aureus est, aurū uero humanitas est, q̄ ex purissimis uiscerib. terræ nostræ Mariæ. s. educta fuit ope Spiritus sancti, Lapillus huiᵘ annuli diuinitas
C est. Hoc annulo ut sigillo munita fuere
Hest.6 chirographa illa Hest. 6. quib. liberatio Israelitarū cōtineᵗ. Hic annulus datᵉ pro
Lu.15. digo in domū reuerso Luc. 15. Hunc annulū dā Pr̄ in manu Ioseph. Magnum
Io. 19. pfecto, q Xp̄s dicat Io. Ecce mater tua, sed maximū q Pater dicat Iosepho. En filium meum sit filius tuus. Spiritus sanctus dicat, en spōsam meā, sit spōsa tua filius dicat en me ipsum, esto Pater meus. Quoties hūc annulū in manib. portaret Ioseph? Quod si semel i ulnas accepisse, tāta ē Simeonis laus, qualis erit Iosepho
Pro.6. toties in manib. portasse suis? Pro. 6. Nūquid pōt homo abscondere ignē in sinu suo, vt vestimēta illius nō ardeāt. Fingit poeta Didonē in brachijs tenentes cupi
Virg. dinē, qui eā amoris igne ardere faciebat qūo potuit toties esse Deus noster ignis cōsummens in pectore Ioseph, nisi eum
A igniens, & inflāmans? Mira narrātur de lapidib. preciosis, & eorū virtutib. erga eos, q illo deferūt, sed q̄ obsecro operaretur lapis ille ab hominib. reprobatus, a Deo aūt electus, & honorificatus, q omnē uim in se habebat, quotquot illū tāgebāt salui fiebāt, a quacūq. detinerenᵗ infirmitate. Torquem aureā dedit in collū eius, q̄ nō est aliud, q̄ Christi brachia in collo Ioseph. Stola uero byssina iustitiā est, de qua in Euāgelio cōmendatᵉ, quod uir iustus esset, id est, oī uirtute ornatus.

Oēs uero genuflectere debent coram hoc Iosepho multo potiori rōne, q̄ corā
B primo, multoq; rectius hic diceᵗ Saluator mūdi, q̄ alter. Hic nobis panē cœli in Aegypto seruauit, huic nos impēdamus
honorē Magni hī Io. Baptista, & merito, quod digito ostenderit Xp̄m dicens: Ioa n.
Ecce agnus Dei, magnus Euāgelista Ioānes, quod ei uirgo sit cōmendata. Sed Io. 19.
Ioseph prius hunc agnum demōstrauit, q̄ Ioannes, q.s.n hunc demōstrauit agnū pastoribus, & regibus, nisi Ioseph? Et prerogatiua Euāgelistæ fuit, in eius locū succedere in Virginis custodia, uere sicut erat sancta sanctorū soli summo sacerdoti, ita sancta sanctorū, ubi arca, Maria est, q̄ Iosepho cōceditᵉ. Et ideo sicut in cœlo est ineffabilis Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sic in terra est Trini- C
tas alia explicata in hodierno euāgelio, [Iesus, Maria, Ioseph.] Pater æternus, et Maria maxime cōueniunt. Sicut. n. ille filium generat, sic & Maria, filius deniq est. Spiritus sanctus cū Ioseph conuenit. Vterq. spōsus Mariæ est, & uices Ioseph Spiritus sanctus impleuit. Qui arborē inuenit in agro suo, uel pdio plantatā, iure pōt sibi vsurpare fructus eius, arbor uitæ Chrs Dn̄s est, plātatus in terra Virginea, q̄ est Iosephi, ius habet ille, ut fructus eius uberes colligat gratiæ, & donorū. Quāto vero gr̄a, & sanctitate fuerit prædītus, in euāgelio ostenditur per opera, sicut rationib. ostendimus hucusque.

Cū esset despōsata m̄r Iesu, &c.] Primū aduerte summum Dei ordinē i reparatione uostra, similem ualde ei, quo pditi sumᵘ, Adā, et Eua cōiuncti m̄rimonio virgineo

A virgineo, cũ extitere perditionis nr̃æ Remedij mitiũ sumit' ab alio matrimonio
Isai. 2. virgineo, Ioseph, & Mariæ. Malum ĩde ortum habuit, qa Eua serpenti aures, & assensũ dedit, remediũ ex hoc, quod Maria. Angelo. Et sicut dæmõ accessit prius ad mulierẽ, quam ad uirum, sic Angelos prius ad Mariam, quã ad Ioseph mutuo sibi respondent casus, & eius reparatio.

Sed congruũ ut' Mariam desponsari, nupta.n. diuisa est, ait Paulus. Respõdet Hieron. ne uideret' adultera, & Ignati⁹, vt partus uirgineus diabolo celaret'. Præterea sicut quidem spũs cœlestes, reseruati sunt, vt Deo astent, & iõ alij destinati sunt, ut terrenorum curam gerant, ita
B voluit Deus Mariam seruare, ut sicut Seraphim ei sp assistere, sicut in antiquos ctuario dr̃, ignis in altari meo sp ardebit, sic in Mariæ sanctuario ignis cœlestis oĩno cor Mariæ absumpsit, ideo necessarius ei fuit Ioseph, qui tpalibus assisteret. Sicut ergo Eua datur in adiutoriũ Adæ, sic Ioseph in adiutorium Mariæ.

[Anteq̃ conueniret.] Iã erant in una domo Ioseph, & Maria, alias benè famæ
Thr. 5. illius nõ esset cõsultũ. Sed anteq̃ eam a-
Gen. 2 gnosceret Ioseph, &c. Ait Hieron. Nec ex hoc colligitur, quod Heluidus colligit, postea eã cognouisse. Hæ.n. dilectio-
1. Reg. nes, ante, anteq̃, sæpe significant, quidan
12. te illud, q factum dr̃, præcessisse debuerit
Iere. 9. fm debitum, uel consuetudinem. Sicut
C dicimus, judex de causa hac pronunciauit antequã causam agnosceret. Significamus, non debito ordine processisset, uel medicũ dedisse poculum, prius quã morbum agnosceret: ita cum dicitur, antequã conuenerit. Id est, cum solito naturæ ordine prius debuissent conuenire, q̃ illa esset grauida. In quibus omnib. non sequitur, quod postea illud factum sit.

[Ioseph ãt cum esset vir iustus, & nollet eã traducere.] Vel putãs eã adulterã.
Iob. 31. deserere voluit occulte, ne ei malũ infer-
Dan. 3 ret. Qđ.n. Leu. 5. dr̃ de adulteræ supplicio permissio erat, non præceptũ. Vel (q certius est) dubitauit Ioseph, uidens altera parte Mariæ sanctitatem, altera uerò vterũ, & eã deserere voluit. Si esset adultera, ne adulteriũ uideretur clare, & cõsentire, si esset à Deo, q indignus ille esset eius cohabitatione. Ita Chrysost. Et Aug. ser. 16. de uerbis dñi, & epi, 54. ubi maxima Ioseph iustitia patet ex uerbo græco, q ibi ponit'. Maxima verò apparet iustitia Ioseph. ait Chrys. q in re tanta commotus non fuit, nolli nerbũ dixit asperũ, in his ec.n. ãt sancti uiri turbari nimiũ solent. Verè in hac re Ioseph nr̃o dicere possumus, q in cõmendationem prioris Ioseph. Sapiẽs ait, certamẽ forte dedit ei, vt vinceret, Maria uero humillima tacet, Deo rẽ cõmendans, sperans-
Sap. 7.
que tempore congruo reuelandum Ioseph, sicut Elisabet reuelatum est.

[Ecce Angelus dñi.] Inuenit fortè q̃ spiã margaritã, q eã nõ agnoscit, vult eã dimittere, sed accedit amicus, & ait illi, Simile
margaritũ est optimũ, ne ,pijcias, tunc il B
le retinet, ac seruat; Sicut margarita rore cœli gignit' in concha, sic Xp̃s genitus in Maria est. Hęc preciosa, margarita est, ,p qua oĩa relĩqndã. Nõ agnoscit Ioseph vult eã dimittere, accedit Angel⁹ dñi docẽs eã nõ admittẽdã, qa preciosissima est.

Hic uero diuina in nos ,uidẽtia cõsideranda est, & qũo facienti, q in se est, Deus nõ denegat grãm, et si necessariũ ad hoc sit Angelũ de cœlis mittere, Tenẽt aliq doctores Theologi nõ obscuri nominis, neminẽ iã posse saluari sine explicita Xp̃i cognitione, sed cũ ab eis ĩter
rogat', si quispiam in vltimis terræ finib. C
faceret, quod in se est, ubi nullus Xp̃i est prædicator, quo modo hic Christum nosse posset. Rñdẽt ad eũ mitteret Angel⁹, vt ad Corneliũ, Nec mirãdũ Angelũ, & Angelos ad hoc mitti: cũ.n. nobis necessariũ fuit, Dñs angelorũ ad nos missus est. Ostendit ẽt qũo tempore opportuno De⁹ suis accurrat. Sic apparuit Labã Pro. 31
priusquã Iacob læderet, dicitq; illi, caue ne quidq̃ durius loquaris contra Iacob, Iosue accurrit Gabaonitis, q expugnãt' ab inimicis, qa ei adhęserant. Et contra falsos testes mittit' Danielis pro Susãna. Si ter ergo uideris despsũ, & ab inimicis ĩperitũ, dic q Iacob dixit Labã Gen. 30. Rñditque mihi cras iustitia mea, post hodiernã diẽ crastina est, q̃ rationis ẽ, & iudicij, in qua sine dubio ,p iustis respõ-

A debit Deus, sed & in hac die sæpe rndit. Numerorum.22. eunti Balaã ad maledicendũ Israel occurrit Angelus euaginato gladio, aduersans viæ eius, qa ut dicit Psaltes, nõ relinquet Dominus uirgam peccatorum sup sortẽ iustorum, ut non extendãt iusti ad iniquitatẽ manus suas. Et iterum, priusq̃ pertingerent spinæ vestre rhamnum. i. priusq̃ induruerint spinæ, ut iustis sint intolerabiles Deus absorbebit eos in ira sua, ne iusti lędãt, &c.

Nũ.22.
Ps.124
Psa.57.

In die S. Ioseph, Concio Secunda.

Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph, &c. Matth. 1.

IN Mariæ commendationem pauca verba Euangelistæ dixeruut: satis dictum putauerunt, cum eam Dei matrẽ B dixere, cum. n. huic dignitati cætera eius dona consanare, ac ꝓportionari debuerit, manifesta rõne patet. immensa illa esse, quæ infinitæ dignitati rñdent. Simili rõne, vt Ioseph merita commendarentur, satis dictum est, cum dr̃ sponsus Marię, uir eius, & Christi dñi parẽs. Inuitar hodie Angelus Ioseph, ut Mariam suscipiat dicens, noli timere, accipere Mariã, si nos inuitaremur, ut eã susciperemus, id nos recusaremus, si. n. illum habem⁹, Deũ habemus, nobis uero illã Deus donauit C matrem, & oĩum bonorum obtẽtricem, & ideo, licet sp Maria nobis pia & exorabilis mater est, ut gr̃am impetret licet immeritis, sed in die sponsi sui dilectissimi, ut eius laudes dicamus, & sine orõne nr̃a, solo spõsi amore ducta, id illa pręstaret. Quod si orõ accedat, sine dubio ꝓstabit, sponsa. n. sponsi laude libentissimo audit aĩo, & ut illæ dicant, adiuuat, oremus ergo, Aue Maria.

Prior Ioseph sanctissimi laus sit, qd, laus eius sit in Euãgelio, à spiritu diuino dicta, Paulus ait. Nos aũt, nõ immẽsum gloriabimur, sed secũdũ mensurã regulę, quamensusest nobis Deus, non. n. q semetipsum cõmendat, ille probatus est sed quem Deus cõmendat. Idest, cũ me velim nunc cõmendare pp uos non gloriabor supra modum, sed tm̃ secundum ea, q̃ a Deo accipi, ille. n. verè probandus A est, quem Deus commendat, laus cuiusque rei ab eo accipienda est, qui illã perfectè nouit, & intime: cũ ergo Deus sic hoĩem agnoscat, ille probatus est, quem Deus ꝓbat. Multi filij Isai. placuerũt Samueli, qui tñ Deo non placuerunt, cuius 1.Re.16 rõnẽ Dñs ostendit, dicens, homo videt, quæ foris sunt, Deus aũt intuetur cor. Verè illud homo est, ꝙ corã Deo est, & nihil amplius, vt Frãciscus aiebat. Et ie tibi curandũ est, vt Deo placeas, ab eoq; in pretio hēaris, non ab hoĩbus, ne forte audias, receperunt mercedem suã. Exo. 16. dr̃ Manna, quod Israelitę seruabant Mat.7. in diem sabbati conseruabat, quod uerò Exo.16 in reliquos laboris dies, putrefieb t, & vermibus scatebat. Duo sunt dies, alter huius vitæ, venturæ alter. O quantum in B ter hos dista dies: dies huius vitę laboris est, & ærumnæ, nubis, & caliginis, dies vitę futurę sabbathũ est requiei, illa ergo opera, quę pręstas, vt ho. placeat, ut ab eo in pretio habeatis, in diem laboris ser Hie.17 uasti, perdita, & putrida crede. Hinc ꝓpheta, diem hominis non desideraui, tu scis. Quæ vero in alterum seruas diẽ, vt Deo placeas, ut mercede doneris æterna, illa nõ peribunt in ęternũ. Curandũ ergo tibi est, Deo placere, ab eo in ꝓtiõ, & laude haberi: illa enim vera tibi laus & gloria erit, reliq̃ vero futilẽ, & manẽ credere? Laus ergo Ioseph illa est, quod à Deo laudi, & honori habitus. Eius ergo laudes ex Euãgelio summamus. [Cũ Exo.32 esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph,] Inter tabernaculi opera dr̃ Moysi. Duos quoq; Cherubin aureos, & C productiles facies exutraq; parte oraculi, respiciantq; se mutuo, versis vultib. in propiciatoriũ, Chr̃s propiciatio est pro peccatis nostris, duo Cherubim, Maria, & Ioseph, q se mutuo respiciũt summa dilectione. Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius, medius eorũ Xp̃s est, quẽ simul, & incessanter aspiciunt. Fęlix ꝓfecto, & fęlicissim⁹, uir mulieris tãtę. Erat in templo locus sanctissimus sancta sanctorum, erat locus, qui sancta dicebatur erat, & vulgaris templi locus, in hũc et ethnici ingredi poterant, in superiorem Israe-

A Israelitę, sed in sancta sanctorũ solus sũ
Heb. 9 m⁹ sacerdos semel in anno, Dei ecclesia
templũ est, cuius exterior pars peccatores
sunt iusti iterior. Sed Maria est sãcta san
ctorum, sed Xpo dño seruata, qui in il á
intrare potuit, portá hęc ait dñs Ezech.
clausula erit, principi, i. Deo soli seruata
hãc ergo oĩetalẽ portã, hoc sancta san-
ctorum dñ nũc Iosepho traditũ, vt in co
perpetuo versetur, eiq; conuiuat, fitq; tã
proximus Marię & Iesu, q gr̃æ oĩs fon-
tes sunt, ut gr̃am maximam participare
Ge. 49 possit, Benedixit Iacob, Ioseph filio suo,
& in sua benedictione potius Ioseph no
strum, q̃ filiũ respicere vr̃, & merito, nã
ille figura fuit nr̃i filius ait, accrescẽs Io
seph, filius accrescẽs, & decorus aspectu
Psal. 1 filię discurrerunt super murũ, Idiomate
B Hebræo arbor appellat̃ filius accrescẽs,
quasi ergo dicat arbor pulcherrima Io-
seph est, & erit tanq̃ lignũ, ꝙ plantatum
est secus decursus aquarum, ꝙ fructum
suum dabit in tpe suo, & folium eius nõ
defluet, & oĩa q̃cumq; faciet, semp ꝓspe
rabuntur, mirabilis ꝓfecto arbor, secus
gr̃arum aquas plãtata, irrigua, vt non ti-
meat cũ uenerit æstus, arbor sub cuius
Ge. 18 vmbra qeuit Iesus, & Maria sicut quõ
Dan. 4 dã Abrahã dixit, requiescite sub arbore
multo ptiosior, q̃ Danielis arbor maxi-
ma, sub qua bestiæ terræ erãt, sed, sub Io
seph umbra Iesus, & Maria, decor⁹ aspe
ctu prior Ioseph fuit, ita ut filiæ discurre
rãt p murũ, ut illum intuerẽtur, sed pul
chrior Ioseph nr̃ oĩ ornatus virtute, quẽ
cœlestes mẽtes cõtẽplãtur quasi arborẽ
C floribus fructuq; abũdantẽ. Sub hac arbo
re Iesus, & Maria sunt, sub illius tutela.
custodiaq; ꝙ si ut paradisũ terrestrẽ cu-
stodiret, cherub deputatus a Deo quon-
Gen. 3 dam est, habens flammeum gladium, in
custodiam cœlestis paradisi Iesu, & Ma
rię, quis hõ perficiendus fuit, nisi ille, qui
iustus cherubinos excederet iustitia sua
ac sanctitate? Sed vt meritorum Ioseph
gloria magis appareat, sciẽdũ mr̃ij vin-
culũ mutuã esse traditionẽ, qua sibi inui
cẽ tradũt vir, & vxor seipsos, & oĩa sua,
nec duo reputandi sunt vir, & vxor, sed
Gen. 2 vnũ, iã non sunt duo, sed vna caro. Et e-
runt duo in carne vna. Hinc ortũ hẽt, vt

si vir rex sit, vxor vero infima puella, et A
ex terra nata, ut Hester fuit, quia tñ regẽ
nupsit regina fit, & regni domina. Con-
tra ẽt si reginæ, q̃ regnũ hæreditauit nu-
bat quilibet hoĩum, rex continuo effi-
tur, & regni vniuersi dominus, qa regi-
næ nupsit. Qd si fœlicem eũ hoiẽm dice-
res, q reginę nuberet, an nõ beatissimus
ille cẽsẽdus est, q reginę cęli nubere me-
uit. Si Maria regina cęli est, si omniũ do
mina, eius vir rex cęli dicẽdus est, & om
nium. Attẽde nunc Marię dignitatẽ, ex
qua colliges faciie dignitatẽ Ioseph, vtra
que plane ineffabilis homini, imo, & in-
excogitabilis. Sed vt aliqua rõne id asseq
ualeamus, notãdũ est. Summũ, & infinitũ
bonũ Deus est, sed thesaurus hic infini-
tus, increatus est. Sed creatũ nonñ, crea-
turæ thesaurus est, ꝓpinqtas cũ Deo ip
so. Quo Deo creatura ꝓpinqor, eo bea- B
tior, & ditior ẽ. Hęc vero ꝓpiquitas esse
pt p gr̃am, & p naturã. Propinqtas Ma-
riæ cu Deo in gratia suprema est. Sũma
.n. illius est gratia naturalis, ꝓpinqtas
Marię cũ Deo summa ẽt est. qm illius ve
rè mater est, & Chr̃s est veluti Mariæ
pars. Qua ergo rõne gratiam participat
spõsa Chr̃i, & Spiritus sancti. Est, qa ra-
tione naturam humanã filio dat, mater
vera est. Ex hoc seqtur immẽsus Mariæ
thesaurus, vt pręclare Bern. notat Ho- Berna.
mi. 2. in Missus est, ꝙ ũ Iesus, & Maria
tã sint ꝓpinq natura, & gratia dum illa
sponsa, & mater illius est, atq; adeo vnũ
cẽsẽdi sunt, nõ duo oĩs Dei magnitudo,
omnis laus, omnis honos in Mariã re-
dudat, qa mater, & spõsa est omne id, ꝙ
Deũ glorificat, Mariã ẽt glorificat, om- C
nis, q Deo obsequm pstat, Mariæ ẽt il-
lud tribuit omnia, q̃ filij, & spõsi sũt sua
illa dicit, sua putat, omnis, q Deũ laudat
Mariã laudat. Et ẽ cõuerso omnis laus,
omne obsequiũ, omnis honos, q Mariæ
exhibetur sibi exhiberi Chr̃s dicit, unde Berna.
Bernar. ait ubi supra: Non est dubium,
quicquid in laudẽ mr̃is proferimus, ad fi
lium ptinere. Et rursum, cum filium ho
noramus, a gloria mr̃is non recedimus,
Hinc cum Gabriel Angelus Mariã lau- Luc. 1.
dasset, dicẽs. Aue gratia plena, digressio-
nem faciens, filium laudat. Dicens. Hic

A erit magnus,& cætera,quã 1 re laudes ẽt Mariæ prosequitur. Et Elisabet cum illã laudasset,Benedicta tu in mulierib. cã ẽt laudat filio ei⁹ laudato Benedict⁹(ait) fructus vẽtris tui. Eũdẽ ordinẽ ecclesia. ac sãcti seruãt,cum ex matris laudib. ad filii laudes enumerãdas ,pgrediunt. Oĩs ergo Dei laus Mariç laus est,& in illam redũdat. Si.n.arcta amicitia solet res oẽs cõmunes amicis facere , quid faciet tãta unitas? Cum ergo oĩs laus , & obsequiũ Dei,Mariç ẽt exhibeatur. Quis numerã do censer e poterit,quas laudes,& obse q a Mariæ pstet uniuersitas creaturarũ & in æternum in cęlo pstabit. Oĩa.n.q̃ Deo præstabit, Mariæ ẽt tribuit,hic oĩs intellectus obstupescit,& hæret, hęc nõ

B valens cõprehendere & alia parte cum sancti nouerint omnia obsequia Mariæ exhibita Deum sibi facta dicere, curant. eã summis laudib. obsequijs prosequi.

Ex his colligere licet Iosephi laudes,& gloriã singularẽ. Sicut.n.oĩa,q̃ Dei sunt Mariæ sunt,quia mr, & sponsa Dei illa est,ita oĩa,quæ Mariæ sunt Ioseph sunt, quia vir eius est,oĩs laus Mariç Iosephi est,quia illa eius sponsa est,& oĩa,quę il lius sunt, ,ppria illa putat. Mira ,pfecto catẽna,quę tres hos ligat,& in unum cõ nectit,Deum,Mariam,Ioseph,quę illos tres quasi unũ facit,ut qquid vni eorum tribuitur,alteri tribuatur. Sic quasi colli gatos euangelista numerat dicẽs cum esset despõsata mater Iesu Maria Ioseph. Quæ Dei sunt,Mariç sunt,q̃ Mariç sũt Iosephi sunt,qui Deũ laudat,Maria lau

C dat,qui Mariã,Ioseph. Regnum Dei est Mariã Reginã facit qm sponsa,& mater est,Maria Regina affecta Ioseph viro re gnum tradit,& regẽ efficit, qm̃ reginæ nupsit. Sed obijcies. Si Maria regnũ ter ræ possideret,manifestũ ẽst, sponsũ eius regem futurum, qm̃ oĩa vxoris bona vi ri bona sunt. Sed cum Mariç regnũ non sit de hoc mũdo, sicut nec filij sui regnũ, sed sæculi uenturi,illud regnum non vr̃ sponso conuenire. Cum.n.matrĩm vinculum sit humanum ,ea , quæ humana sunt,cõia efficit inter virum & vxorem nõ uero ea,quæ spiritualia sũt,q̃a rõne sæpe efficitur mulier optima sit,& mul

tis spũalib. diuitijs abũdet,& vir ei⁹ pessimus sit. Vt in Abigail,& Nabal factũ scriptura testatur, R̃ndeo matrĩm Mariç & Ioseph licet humanum esset cõiugiũ uerum,tñ potius inter eorum sp ũs ma trimonium cõtractum a Deo esse. Non .n.eo nupserunt,vt corpora commiscea tur,cũ virgines extiterint purissimi, sed eo,ut spiritus inuicẽ copularent,vt esset Mariç adiutorium simile sibi in oĩa diui na peragẽda. Et ideo oĩa illis fuere cõia, non quę humana erãt dũtaxat, sed ẽt q̃ diuina,& gratuita. Hinc Gerson putat, sanctificatum Ioseph in matris uero,vt cõueniret aliquo mõ cum Maria, q̃ sine vlla peccati labe concepta est. Sed nunc nr̃i meminisse oportet aliquãtulum , & iõ inquiramus, qua rõne Chr̃s dñs ex desponsata nasci voluerit,non ex muliere,q̃ sola esset, E s. ait. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice ei⁹ ascẽ det. Vbi Hie. Maria virga est, flos Xp̃s, at nunq̃ flos ascẽdit de virga folijs nuda,prius virga folijs adumbratur,& honestatur,q̃ flos ascẽdat. Prius ergo Maria viro erat honestanda, quã Chr̃s nasceretur. Ex quo nobis duo colligenda sunt. Primum quanta obseruatione mu liere,curare dñt,vt honorem,ac famam bonam conseruent. Nec aliquid occasio nis ident, vt de eis verbum dicat malũ. Inter ea,de quib. Iudith commendat,illud pcipuum est, nec erat qui de illa loqueret verbum malum. Et de Ruth ,ait Booz. Scit oĩs populus, q habitat intra portas vrbis meæ,mulierẽ te esse virtutis. Mulier,quę famã suam parum curat exemplum aliud quærat,quo se tueatur, Maria illi exemplũ non est,quę vt famę cõsolai,nubit, Ne ergo dixeris. Malum non cõmitto,adultera non sum. Non id satis tibi esse dẽt , sed ab oĩ specie mali abstinendum, ut nullus de te verbũ ma lum dicere possit. Secundo hinc colligẽ dum est Xp̃m dñm nõ nasci,nisi in aĩa quę virum hẽt. Hinc petit ille,voca virũ tuum,ut ei concedat aquam viuam. Sed qs,inquis,hic vir est? virilis ,pfecto animus quo a peccato discedas,uiriliter ,pponens , nunquam in peccatum te consensurum. Si hoc uno careas,licet multa alia

Marginal notes (right column): A; 1.Reg. 25.; Gersõ; B; Esa.11; Hiero.; Iudith; C; Ioan.4

A alia bona habeas, viduas, es sine Deo es, licet plena populo sis, diciq; pōt ad te: Quō sedet sola ciuitas plena populo; facta est quasi uidua dña gētiū. Nō.n.est il li uit, qui eā ꝓtegat. Sicut ergo olim curauit Pharao occidere viros, fœmellas uero reliqt, ita curat dęmō, ut lactimę, quas ꝑ peccatis fundis, & reliqua, q̄ pstas pęnitētiæ opera sine hoc uiro sint, ꝙ si hoc fiat fęmellę tibi sunt; uirū nō habes, vidua relinqris. Chrs in te nequaq̄ nascetur. Si ergo Chrm habere uis, sit ubi Maria, & Ioseph; Maria amarū est mare lachrymarū, Ioseph virile propositum oīno a peccato discedēdi. Tertio Maria Ioseph nubit, Iosep uero augmētum, & profectum significat, scriptura testante, q̄ ait. B Cū Ioseph natus esset Racheli, uocauit eum Ioseph, dicēs. Addat mihi dñs filiū alterum. Licet ergo Maria plena fuerit gra a cōceptione sua, Iosepho tñ nupsit qa semp illā auxit. Filius quidē eius gra ꝑfecisse dr, nō ꝙ in illa cresceret, sed in eius manifestatione, at Maria ppetuo in illa creuit, & mirū in mundū in dies augebat. Hinc de illa scriptū est. Quæ ē ista q̄ ꝓgreditur, quasi aurora cōsurgēs pulcra ut luna, electa ut sol. Eo.n. Maria in dies ꝓcessit, ut tādē sol esset, aurora fuit primū, sed tādē solē, lucēq; conuersa est suum, sole iustitiæ amicta fuit. Mirabilis plane mulier, q̄ semp, ac cōtinuo creuit, nec ad momētū stetit in via. Sēp.n. operata fuit ex toto gratię conat omni corde, omni uirtute, ac fortitudine. C Iustorū animę ēt huic Iosepho desponsantur, cū in illis pficitur illud Sapiētis. Iustorū semita quasi lux splēdēs, ꝓcedit, & crescit vsq. ad perfectū diē. Hinc de Dauid scriptū est, Dauid pficiens, & semper seipso robustior. Et Paul. Ea, q̄ retro sunt obliuiscēs ad anteriora extēdens me ipsum. Sed heu in multis hōc illud cōtigit. Fera pessima deuorauit. Ioseph. fera hæc tepiditas est qua bonis operib. incūbim, nec pficimus, qa spiritu, & feruore illa nō agim, in uia uero Dei nō ꝓgredi, regredi est. Sicut.n. decertās cū hostib. aut uincit, & superat aut uincitur; & superatur ita ut aut pficis, aut deficit. Beatus ergo uir ille, q ascēsiones ponit in corde suo i

Thren. Exo. 1. Ge. 30. Dan. 4 Pro. 4. 2. Re. 3 Ge. 37. Ps. 82.

valle lachrymarū in loco, quē posuit. E A .n. benedictionē dabit legislator, ibūt de uirtute in uirtutē, idest, pficiēt in ampliorē uirtutē, hæ animæ sunt nupserunt Ioseph. vt Maria. Tū esse desposata Maria esset, inuenta est in utero habens de spiritu sancto. Ostēdit, quo in loco diuin thesaurus inuētus est. Ager uterus Virginis est, est cubiculū paruū. Eliseo effectū, in quo cōmēsurat puero eū suscitauit. Ibi .n. humanitati unitū est hypostatice uerbū, ibi nuptiæ diuinæ celebratæ sūt, & habitauit gloria in terra nostra in utero. ni uirginis uiui gloria Dei Chri anima. Sed qd in hoc utero inuētū fit nō dicit. Quia nomē nō habet. Sicut nec pretiū. Cur q̄ris nomē meū, ꝙ est mirabile. En em̄ hominē, qui totus est cęlestis, & de Spū sancto. Hinc Paul. Primus hō de terra terenus, ēs hō de cælo cælestis. Sed qūo terrenus omnino vr hō primus, qui aīa spirituali cōstabat? Peccatoris mēs, licet natura spiritus sit adeo tñ a carne superata est ut terra dici possit, & uniuers hō terrenus. Animā peccatoris ingredere, & oīa, q̄ in illa sūt circūspice; nihil uidebis nisi terræ apperitū: Iō merito audit, terra es, & in terrā ibis. Degenerauit spūs eius in carnis utilitatē, similis q; est ei, q̄ filius magni pricipis cū sit, natura tñ, et igenio suo infim de plebe est, & in uilissimis occupat, ēs uero hō de cęlo cęlestis; totus de Spū sancto est, qui licet carnē habeat, ut hō sed adeo spiritui subditā, vt eā spiritū dicere possis. Ideo de spiritu sācto Chrs esse dr, nō solū, quia Spūs sancti opere cōceptus, sed ēt quia Spūi sancto in oibus paruit, ut spiritus uideretur carnē absorbuisse. Hinc Esa. Spūs Dñi sup me, eo ꝙ unxerit me. Omnia utensilia tēpli oleo iuncta sunt, quia nōn animus solū Christi Domini, sed caro, & uniuersis sanctus Spūs sancti unctionē pleni sūt. Videre Christum patiēt opprobria, flagella, corona, crucem, & tacentem, nec aperientē os suum, quasi caro non esset quasi sensum amisisset cum summis doloribus urgetur. Quo Christus dñs nos docuit, ut qualis cælestis, tales, & cęlestes: ut carnē absorbeat spūs ut caro cęlestia gustet, & sapiat. Illud uero in his efficit

B Ge. 32. 1. Co. 1 Gen. 3. C Esa. 16

Sanct. D 3 qui

A qui cum P sa. dicere possun t. Cor meum
Ps. 83. & caro mea exultauerunt in Deū viuū. Hoc uero a Christi carne accipiemus si illa digne participauerimus, illa. n. tanq̃ si spūs esset uiuificat, sanctitate merito de Spū sancto dr̄, quę Spiritū S. tribuit.

Ioseph āt cum esse uir iustus, & nollet eā traducere.] Sed qs adeo fęlix fuit, qui infinitū hūc thesaurū inuenerit? Ioseph certè, qui illū nō plene agnoscēs, dimitte re uoluit Mariā. Vide qd agas si illa di-
Simile mittis, Deū dimitis. Similis factus est Ioseph inuenienti auri massam sed opera, videt eā grauē nimiū, sed nescit aurū ne, an ferrū sit, & vult proijcere, tunc argentarius ei ait. Aurū est, ne dimittas, ualet mille aureos nūmos. Ita uidet grauidam sponsam Ioseph. Nescit infinitū thesau-
B rū in ea latentē, dimittere vult. Sed angelus eū edocet, & eductus illā sūmo gaudio seruat, eiq; cū ea accidit q̃ moysi cū rubo. Appropinquat, ut uideat rubū, sed dn̄s loquit̄. Descēdi huc, ut liberē populū meū. Non audebat respicere Moyses rubū sciēs Deū ibi esse. Ita sūma apud Mariā reuerētia usus est Ioseph, postq̃ noui Deū in eā descēdisse. Vt saluū facere populū suū. Illi⁹ gaudiū, hoc inuēto thesauro di ci nō pōt, p̄ gaudio illi⁹, ait Chrs, uēdit uniuersa, & emit agrū, ita Ioseph gaudēs suscipit vxorē, q̃ ager est. Dubi⁹ qdē Ioseph erat. Vidit illā grauidā, & se illā nō tetigisse nouerat. Altera parte uidebat eximiā virginis religionē, ac modestiā, & ita illā ab hoium cōspectu abscō-
C ditā, ut in dubiū eius castitas venire non posset, nihilq; leuitatis in illa esse, nec eorū quicq̃, q̃ i leuib. mulierculis esse solēt, uel loquacitatē, uel otiū, uel hoium apparere cōspectu. Altera uero parte uidebat i Maria Deū portāte diuinū, qd, quo sup vniuersa creaturas ominere videbat, & Dei odorē spargeba. veluti cū sub aliqua nube, parua solest, nō adeo abscōdi pōt, qd luce induta nubes, qd sub illa lateat, oñdat. Anxius ergo Ioseph eū esset, nec
Simile uellet eā traducere, uel īfamare, uel forte experimētū illud a lege pmissum zeloti pis utris Deut. 4. sumere, potionis, fama
Deu. 4. ræ, & maledictionib. plene. Voluit occulte Mariā dimittere. Mirū hac re silētiū

Maria coluit. Si. n illa spōso suo sacrm il-
A lud reuelaret, pculdubio ille crederet. Licet. n. nihil dixerit, tum Hier. Chrys. & Hiero.
Orig. aiunt vt indignū uoluisse recedere Chrys.
a Maria, suspicat⁹ mysteriū. Si ergo ei il Orig.
la reuelaret misteriū, cōtinuo credidisse illi, tum pp superius dicta, tū quia iā tps aduentus Messiæ aderat, & id apud oēs notū erat, & nouerat ille virginē illū pa-
riturā, & cōtinuo angelo reuelāri credi- Luc. 1.
dit, nulla hęsitatione. Cur ergo Maria hoc spōso nō reuelauit? Sciendū, diuinā hāc natūm, q̃ de cælo panē nobis detulit in oīb. a Spū sanctoafflatā, inductamque fuisse. Si. n. filij Dei spū Dei agūt, multo poti⁹ maria in oīb. a Spiritu ducta est Spūs dn̄i doctor eius fuit. Guberbaculū hois cor est, hoc uero Mariæ, cor prope Chrm erat, ut ab eo dirigi facile posset. B
Voluit ergo Deus Mariā nō loqui misteriū hoc tum qa p angelū reuelare dispo-
suit, tū vt iustitia. pbaret Ioseph. Cū. n. Da. 13.
hois cor hac re maxime commoueri soleat, si adulteriū suspicetur uxoris Ioseph tn̄ iustus, pfectusq. cum esset, commotus nō ex. Tu uero maxime vt Maria i fide, & spe, humilitate, ac patiētia exerceret. Beata, ait Elisabet, q̃ credidisti, credidit angelo dicēti, credidit, & sperauit i Deo, honorē, & oīa sua illi cōmittēs. Erat cor eius cōfidēs in dn̄o, ut Susane cor. Cum ergo Ioseph postea vidit angelo nūciate. Marię humilitatē, q̃ fuerit miratus quis dicat? Deū uero spectaculū istud angelis
intuēdū pbuisse, qs dubitet? Astabat filij C
Dei corā Deo, & inter illos Sathā, & gloriatus dn̄s corā oib. ill s est, oñdēs fidele
seruū Iob, dicēs. Nūqd cōsiderasti seruū Iob. 2.
meū. Iob, q̃ nō sit ei similis in terra, vir simplex, & rectus, ac timēs Deū, & recedēs a malo, & adhuc retinens innocētiā? Nunquid nō rectius corā angelis oibus Deus gloriabitur oñdēs ...is Mariā, ac dicēs. Cōsiderate filiā meā charissimā, cui similis nō est in terra, imo nec i cælo. At tēdite nūc eius fidē, spē humilitatē, patiētia, silētiū. Vt hoc ergo gratissimū specta culū cęlestib. spiritib. pberet De⁹, Mariā pati pmittit, ac mysterium celare. Quid uero spiritus illi, cæli ... rñderent Deo & inter se colloquerentur in illi q̃ princi-

pes

A pes Holofernis uisa Iudith. Nõ est talis mulier super terrã ĩ aspectu, ĩ pulchritudine, & in sensu uerborũ, plus igne charitatis illa ardebat, q̃ seraphini, abundãtiori prædita sapientia erat, q̃ cherubini, ideo eam mirabant nimium. Simili rõne, ac cum Maria se nobiscum Deus gerit. Tribulationẽ immittit, qua fides, spes, humilitas, & patiẽtia nr̃a probetur spiritibus cælestibus spectaculu fiamus, & cum fortiter dimicatu a nobis fuerit, Tribulationẽ tollit, qua quasi iocatus nobiscum fuerat. Scyphum in saccũ Beniamin poni iperat Ioseph, & quasi latron eũ reduci iperat. Sed iocus ille erat et cõtinuò vt frẽm dilectissimũ amplexat, & continuo excipit, in quo pluribus eũ donat ferculis. Quid nã scyphus ille signifi care cõgruẽtius põt, q̃ calicem passionis

B Hunc Deus tibi ignorãti immittit, ei⁹. n. pretiũ nos latet, Quod si scirem⁹, gloriaremur ĩ tribulationib. Affligit ergo nos capit nos, sed qd aliud il ud est, q̃ lud⁹? Cito oñdet se nobis charissimũ frẽm, & pascet nos dulcedine, sicũ Maria actum est, cum apparẽs angelus ait. [Ioseph fili Dauid noli timere accipere Mariam cõiugẽ tuam. Ioseph dr̃ filius Dauid, q̃a de stirpe eius. Et p̃terea, q̃a sicut filius ĩ patris ius succedit, ita Ioseph ĩ ius Dauidis cui p̃missũ fuit: De fructu uẽtris tui ponã sup sedẽ tuã. Implet nũc diuina p̃mis

C sio, & fili⁹ Dauid Ioseph suscipit X p̃m. Et tãdẽ Ioseph filius Dauid est ẽm spũm eius virtutes hæreditauit. Hinc Bernar. serm. 2. super Missus est. uere de stirpe regia descendit uir iste, nobilis g̃none, mẽte nobilior, plane filius Dauid non degenerans a p̃re suo Dauid, filius Dauid nõ tm̃ carne, sed fide, sed sanctitate, sed deuotione, quem tanq̃ alterum Dauid dñs inuenit s m cor suum, cui tanq̃ alteri Dauid incerta, & occulta sapientiæ suæ manifestauit, cum in uirginis honorem tuẽdum, spõsus ei Ioseph datus est, talis p̃culdubio ille fuit, quo cum honorẽ pcipuum Maria hẽret, honor viri in mulierem redũdat, sicut & opprobriũ, quia vir caput ẽ mulieris. Cum ergo Ioseph p̃posit⁹ fuit uirgini, cui illa obedire tenebat, qualis quãtusq; uir ille futurus erat? Sed qd mirũ obediret Maria Iosepho, cui & ipse X p̃s subditus fuit? Nõ põt gloriari Deus meliores se hẽre ministros, quã Ioseph, cui ministrat Iesus, & Maria. Dicis aliqñ, minister mihi ẽ pclar⁹, rex meliorẽ nõ hẽt: multũ q̃dẽ dicis, sed stupendum hoc maximè, q̃ Ioseph dicat, ministros ego habeo, q̃b. meliores nec Deus hẽt, sed nec hẽre põt. Quis uideret te dñe quasi fabri filium ei obsequentem, eum iuuantem, cum dolabas ligna. Fabri munus te maxime decet, vt ueluti alter. Noe arcam ædifices, qua salui hoies fiant a diluuio peccatorũ. Fabrica ergo dñe crucẽ, hęc. n. arca est, in qua saluãdi sumus. De decore tibi dat, q̃ fabri filius sis, sed tu hoc honori deputas, nec munus istud

B tibi nouum est, multis retro annis. Propheta dixisti. Propter hoc dolaui in prophetis. En fabri munus p̃stiterat, sed p ministros p̃phetas, curans hoies dolare, superflua eorum resecare, ut inuicẽ conuenire possent, & cũ Deo suo. Sed q̃a p phetæ minus in eo opere p̃fecerãt, venit ille in hoc opus, & qd filius, faciat, nisi q̃ uiderit patrẽ facientẽ? Hoc ut filius Dei ipse dixit, ut homo vero idẽ loquitur. Faber est sicut parẽs eius Ioseph, ligna coaptat, ut crucẽ cõficiat, q̃a dñs regnabit a ligno. Sicut uero Chr̃s dñs ut filius Iosepho obsequitur, ita ipse tãquam pater eum alit, ac nutrit, & in mẽsa sua ad dexteram collocat. Et in cœlesti mensa ait

C filio, sede a dextris meis, Ioseph ĩ terra ei dẽ filio ait. Sede a dextris meis. Accipe panem a manu mea, & oĩa, q̃ tibi necessaria sunt. Licet maximi meriti eleemosyna pauperis sit, sed multo p̃stãtior ea, quæ in Deũ ipsũ m exercet, & quam Deus immenso præmio ĩ cœlo munerabit. Parũ panis Elias a vidua accepit, & ait: Hydria farinę nõ deficiet, &c. Hospitio susceptus Heliseus a Sunamitide ei filiũ cõcedit, quẽ postea suscitauit. q̃bus ergo muneribus Iosephum X p̃s prosequetur, a quo tot bona recepit? Qui cum aluit, induit, comitatus ẽ, ab Herode eripuit. Cũ fidelis fuisset regi Mardocheus & ei nunciasset insidias, ait rex. Quid mercedis accepit Mardocheus pro hac fide. Et cum audisset, nihil recepisse, ait

Margin notes: Nũ. 22. — Ps. 124 — Psa. 57. — Ose. 6. — Ioan. 5. — Hest. 6

A Amã,qd fiet viro,quē rex honorare de-
siderat? Et ait, Hō quem rex honorare
desiderat,debet indui uestibus regijs,&.
īponi sup equū,qd de sella regis ē,et acci
pere regiū diadema super caput suum.
Quid ergo mercedis Iosepho dabit,qui
Deū pauit,q eū a morte eripuit? al. oib.
pculdubio honori habēdus est,et si is,q
Ma.10 recipit propheta in noīe pphetæ merce
dē pphetę accipit,q recipit Deū in noīe
Dei,q eum pauit,mercedē Dei accipiat.
Regnū suscipiat diadema,et si vt De° co
lendus non est,ut Pr̄ Dei colat,Cū pris
munus in Deū exercuerit,& qui Deum
hoīem factum in suum ornamentum ī
terra sæpius portauit,Deū speciali qua-
dā rōne in cęlesti regno suscipiat,& qui
hic induit Xp̄m Dn̄m præ cæteris,eū in
B brachijs,gestans,illumq; primū habens
sibi,ac coniunctissimū, in cælo sit Xp̄i
Thróno coniunctissimus sit. In terra Ie
sus Maria Ioseph coniunctissimi fuere,
cur eos in cælo sociatos separet? Nō dile
ctissimū spōsum a se pcul positum Ma-
ria uidebit? Num dulcissimum prēm, q
ei adhæsit in terra in cęlo pcul situm cō
spiciet Xp̄s? Hos amātes nec mors sepa
rare potuit,sed sicut in uita dilexerūt se
pcipua dilectione,ita ī morte nō sunt se
parati. Sed illud nobis attēdēdum,ut Io-
sephū in iustitia imitemur,ī castitate, ī
patiētia,in detractione fugiēda,ī obediē
tia diuinorū mādatorum. Præcipit. An-
gelus,fuge in Aegyptum. Non facit ullā
morā,nō causat multa ī cōmoda, nō ait
Chry. Angelo. Ait Chry. Non hęc consonant.
C Paulo ante dixisti eam mundi Saluato-
rē,nunc me saluatore indiget,'& psidio
fugæ se munire. Sed obedit. Ita nobis fa
ciēdū. Monuit Angelus Ioseph,ille cre-
dit,monet te,nō credis,nō assētiris,caue
ne te angelus deserat,dicēs. Curauimus
Babylonē,& nō est sanata: reliquamus
Simile ergo eā. Quasi infirmo medico nō obtē-
perantē,quē medicus auersat. Sicut ergo
iuris peritus,q tibi patronus in cā & lite
est multa remonet,plura consulit,sed si
in curia tua nō pstes,& lis finita sit,lata
aduersū te sniā nihil curat te,dices,præ
stiti ego manus meum. Ita nunc Ange-
lus patronus tibi est,multa tibi suggerit
salubria cōsilia multa monet,ut cum Io A
seph fecit,sed si ea auersatus fueris,& sē
tētiā a Deo aduersū te latā uiderit,te nō
curabit,ideo nūc eū audi,Iosephū imita
re,&c. Sed & ī eo,φ Ioseph filius Iacob
dr Iacob genuit Ioseph,mysteria,& alia
imitāda nobis ondunt,Iacob primus Io
seph,genuit sup oēs dilectū,cui prædiū d
dit sup omnes frēs. Ita Ioseph nr̄a Deo
sup oēs,q tunc erant dilectus accipit sup
oēs prēs antiquos prędium illud diuinū
Mariā. Ille dixit uidi solem et lunā ado
rātes eū,ac reuerentes,at nr̄ uidit Iesum
& Mariā sibi subditos,& parētes,an nō
hoc multo mirabilius,q̄ φ olim factum
est,ut staret,sed ad uocē Iosue. Obediēte
Deo uoci hoīs? Obediētia illa metapho
rica est. At Iesus, verè obediuit Ioseph,
et stabat ad eius imperiū, ut nos infimi
obediētiā discamus pręstare. Illius tādē
sūma gloria ex maxima grā colligenda
est. Hæc uero facile colligit,si attēdas il
lud D. Th. dictū. Ex ppinquitate ad grę D.Th.
fontem ampliorem grām redūdare. Et
iō aīa (ait) Chr̄i dn̄i sp cēs grā plena fuit,
quia ppinquissima verbo; φ fons est
gr̄æ,et psonaliter vnita. Scđo loco huic
fonti appropinquauit Maria,q̄ in vtero
fontem continuit gr̄æ. Tertio loco ap p-
ximauit huic fonti Ioseph,q triginta an Exo.3.
nis ipsi adhæsit,illi cōmitatus est. Nos
ergo,ut ei uniremur, Chr̄o fonti adhæ-
reamus. ad eum accedamus. Attēde Io-
seph eximia merita. Rubum uidit Moy
ses,cūq; ppius accedere uellet,audit Ne
appropies huic,& solue calceamenta de
pedib. tuis,terra.n. in qua stas,sācta est. C
Maximus fuit Moyses,& grādis factus
negauit se filiū filię Pharaonis,& ad vm
bra,ac figurā accedere nō permittitur &
calceamenta,q̄ ex Aegypto erant,ut He
bręi tradūt,soluere iubet. Sed maior Io
seph Moyses fuit. Videt ille rubum figu
rā Mariæ,uidet Ioseph Mariā, ille acce-
dēs detinet,hic recedere uolēs accipere.
Mariā coniugē pręcipit. Ille aliqd ex Ae
gypto habebat,Ioseph totu scęlestis,vniq
uersa terrena abiecerat. Vt ergo nos eū
imitemur,ad Chr̄m fontē accedamus,
ad Mariā ueniamus. Oīa terrena abicia
mus,& cælestia solum affectemus, &c.

A In festo B.Benedicti Abbatis.

Thema. Ecce nos relinquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis: Matth. 19.

SIcut in intellectu est cognitio primorum principiorum, in quibus errare non pot, & est discursus, quo ex principiis coclusiones deducit, & in his errare pot. Ita in voluntate est amor finis, & beatitudinis, in quo voluntas aberrare non pt, est verò electio mediorũ, in qua deficere pôt, & à recto deuiare. In amore beatitudinis cõueniunt iustus, & peccator, sed in electione medioru dissimiles ualde sunt. Peccator putat, beatum se futurum, si vniuersa mundi bona cõgreget, quia beatitudo est status omniũ bonorum aggregatione perfectus, & hinc colligit se futurum, si omnia congreget bona. Iusti contra aiunt. Ecce nos relinquimus omnia, & secuti sumus te. Meritò inquirendum est, quæ nã istarum uiarũ recta sit, & nos io beatitudinẽ ducat.

In diuitiarum copia beatitudinẽ non esse, pbat Ari. & Boetius. Quia bonum hominis in retinendo beatitudinẽ consistit, nõnin emitẽdo, diuitiæ uerò in effundendo magis, q̃ in coaceruãdo nitent, siquidẽ auaritiã sp ociosos, elatos facit largitas, & bonum diuitiarum est in usu, & cõsumptione earum. Minimũ profectò bonum illud est, & beatitudinem cõferre nõ ualet, cuius bonum est, illud foras mittere, illud cõsumere. Deinde, res oẽs mundi huius licet pretiosæ, ac altę uideãtur, pauperes sunt, ac miseræ, non ergo hominem diuitem, ac fœlicem reddere possunt. Vis nosse, res vniuersas pauperes esse, attende, honor indiget substantia, & amicis, substantia ergo officijs muneribus, cura, ac sollicitudine, munus præclarum eget diuitijs, curis, amicis. Si ergo vniuersas mundi res cõgregaueris, vt diues, & fœlix sis, idem feceris, ac si plurimos cõgreges pauperes in domũ tuã ut ditescas. Beatitudo ergo hominis ea iure esse dẽt, q̃ adeo diues sit, ut diuitẽ cõstituat possidentem, & nullius rei egẽtem.

Arist. Boet. 3. d cõsc.

Sed forte ais, pretiosa hæc tpalia apparent, & q̃ maximum absconditum thesaurum habent. Hac in re pclare Deus pmisit errare, & decipi peccatores, vt iustis thesaurus seruaret. Accidit aliqñ esse homini maximum thesaurum, quẽ fures furari conantur, ipse uero filijs seruare curat. Attẽdit vero, quod in pretiosis thecis illum abscondat, magis prædæ patebit, ad illas. n. latrones primum accedere solent, & ideo thesaurum in uili arca reponit inter uilia quæque, quo loco nullus putaret posse illum esse. Tunc fures veniunt, vt thesaurum rapiant, furãturq; pciosas thecas, ac uiles relinquunt sed thesaurum non inueniunt, quem abscondit filijs prudẽs hõ. Ita certe attẽdit Deus, esse impios in mundo gres, quicũ indigni sint pane, quo vescuntur, tñ optima quæq; sibi cupiunt, & beatitudinẽ surripere conant. Ait uero Deus, si in diuitijs, si in ampla domo, si in præclaro munere, ac officio beatitudinem colloca uero theçe psonæ hæ sunt, surripiet eas latro, & thasaurum auferet, non ergo in his beatitudo, sit, sed potius in uilibus, atque despectis, ubi nullus putet thesaurũ esse, & ego filijs serue. Accedunt tunc latrones, ornantq; pretiosis thecis, & lassanturin uia iniqtatis, eas portãtes cõgregãt diuitias, honores, munera, putãtes in his beatitudinem esse, cumque hæc aperiãt, vacua inueniũt. Et aiunt, in his oib. hoc vnũ reperi, uanitas vanitatũ, & afflictio spũs. Et iterũ, qd pfuit nobis superbia? diuitiarum iactantia quid cõtulit nobis?

Simile

B

C

Eccl. 1.

Id vero manifesta experientia colligere potes. Putasti felicẽ te futurum, cum illud munus, eas diuitias, uel statum consecutus fuisses, peruenisti eo tandẽ, num felix es? num beatus? Dices, nequaq̃, sed si plura obtinuissem, beatus essem, toto cęlo erras, si vniuersum mundum obtineres, vacuus esses, & inanis, pauper, & infęlix. An nõ sic accidisse Alex. Plutarcus moriq trallidit? Inuenit eũ familiaris amicus plorantem, & cãm sciscitatus ait; quia plures esse mundos audiui, ego uero num tm obtineo. Si vniuersus mundus cibus sufficiens vni hominum non est, quomodo innumeris hominibus satis erit? Et hac de causa, ait Augustinus, Salomo-

D

Plut. in uita Alex.

A lomoni tāta bona Deus cōcessit, ut illis habitis diceret, in his oīb. nihil amp'ius reperi q̄ uanitatē & his dictis nos monc remur, in tpalib. fœlicitatē nō quærere, nec. n. inueniem⁹, sicut ille nō inuenire.

Vera ergo beatitudo inchoata in hac vita, & pfecta in futura consistit in Dei cōsecutione, & tpalium despectu. Hinc primo Psalmo dr. Beatus vir, qui non abijt, &c. quo loco nomen hebrēū est in plurali, aitque, beatitudines illiuiro sunt &c. quia iustus hic, & in futuro sæculo beatus est, Deus. n. thesaurus est, sed absconditus, quē qui inuenit homo, abscō dit, & vendit vniuersa quæ habet, ut illū possideat. Et hoc ipsum lumine naturali philosophi assecuti sunt. Vnde refert Theophrastus, coram Philippo Alexandri patre disputasse philosophos, quę res maxima esset iter omnia mūdi magna, & vnum dixisse, maximum omniū esse Olympum montem, cuius cacumen superat mediam regionem aeris. Aliū uero dixisse, solem inter omnia maximū censendum, cum vniuersos cœlos, & elementa illuminet. Alium verò, & alium aliter dixisse. Vltimum tandem, & præcipuū philosophorū, cuius fuit probata snia, pronunciasse, Verè nihil in rebus humanis magnum, nisi animus magna despiciens. Hic maior est q̄, qui vniuersum mundum lucratur, plus. n. est, mundum cōtemnere, q̄ acquirere. Hinc altissimus à Paulo appellatur, q omnia contemnit. Vnde ait: Altissima paupertas eorum abūdauit in diuitias simplicitatis eorum. Quo loco Glossa, & D. Th. aiūt: C Altissima dr paupertas, quia qui cōtemnit diuitias, altissimus est, & eleuatus super tpalia. Sed uis nosse beatitudinē horum pauperum? Vis centuplum uidere, quod in hac uita recipiunt? Abundauit, inquit Paulus, in diuitias simplicitatis, qa cor eorum simplex erat, ad Deū tendēs, & ideo ditissimi erāt, nihil habētes, & oīa in Deo possidentes. Vis ò homo altissimus esse? vis beatus esse? nihil tibi magnum sit, pter Deum, nihil desidera nisi Deum, oīa relinque propter ipsum, & dabit se ille tibi. Vacuum natura non patitr, si oībus vacuus fueris, Deum recipies, q uacuū replebit. Dic ergo cū Psalte, qd mihi est i cęlo, & à te qd volui sup terram? præter te, s. & sine te nihil uolui super terram. Vnde Hebræa habent, & tecum nihil uolui in terra. Chaldęus ait, tecum sociū non habui in terra. Hoc uero illi impl'uerūt, qui oīa Dei causa reliquerunt. Quidam namq; Deum habere volūt, sed socios cū Deo cupiūt, diuitias, honores, & alia. At uerò qui oīa relinqe nihil aliud vult, socium Deo non q̄rūt, solo Deo cōtētus est, & ideo rectè dicit. Ecce nos reliquimus oīa.] Præstitit B. Benedictus, qui cū puer esset mundā reliquit, & solus in spelunca diu delituit Deo solo cōtentus. Et regulā tradidit discretione pcipuā, sermone luculentā, vt B Greg. ait, qa oīa relinquere docuit. Qua in re attēdendum est, licet iusti vniuersi Deum sequant, diuersitatē tñ eam inter eos esse, q quidā perfectius Xp̄m sequūtur, quidā minus pfectè, quidā mandata seruāt; quidā uero & cōsilia, quidā in pparatione animi vniuersa p Chrō contēnūt, quidam & actu, & re ipsa vniuersa relinquūt. Hęc vero diuersitas adumbrata est in militib. Dauid, cum. n. ille hostes insequeret, pars exercitus defecit, & mansit ad sarcinas, pars āt virilius egit, & illum secuti sunt usq; ad inimicos superādos, & prędam tollendā. Oīb. mercedē unā Dauid dedit, qa vnus denarius datur laborētib. in uinea, una oīb. pmittitur beatitudo, Deus clarè uisus, qui oībus est merces, q Chrm secuti sunt, siue pfectè, siue minus perfectè. Sed fideles, q solum mādata seruāt, ad sarcinas manent, qui oīa relinquunt, pfectius, ac liberius Deū sequunt, & ideo pleniorē accipiūt mercedem, licet, idē sit denarius. C

Sed nosse cupis, qua tōne qui pfectioni student, omnia relinquāt? Certè una est ratio, ac eadem sectatoribus diuitiarum, ut eas cōgregent, & pfectis, ut eas relinquāt, & id ipsum, q facit, ut illi, quęrant, efficit, vt illi cōtemnāt. Ratio, qua diuitiæ quæruntur, est, quia illis habitis omnia habētur. Vnde Aristoteles ait pecunia est oīa, & ea habita, hēmus rerum oium fideiussorem. Ideo Sapiens ait pecunię obediunt oīa. Et Iuuenalis qd nō regina

Margin notes: Psa. 1. — Theo. — 2. Co. 8 — Gl. ll. — D. Th. — Psa. 72. — Gre. 2. — 1. Reg. 30. — Berna. — Ma. 20

A regina pecunia donat. Diues amicos fa cile iuenit cõsanguineos, delicias vindi ctã, & deniq; in mũdo oia sunt venalia.

Vt ergo oia habeat, & possit homo, diuitias querit. Attẽdit uero is, q psectio ni studet nõ esse illi conueniens, uniuer sa posse infirmitatem.n. suã agnoscit, in malum procliuẽ animũ, & ideo timet, ne potestate abutatur. Ex duplici.n. cau sa procedit, malũ operari, ex uoluntate, & ptãte. Sicut ergo ne male vtatur uolũ tate, eã relinquit, & libertatẽ quodamo do deserit, obed ientiæ voto, q religionẽ ingreditur, ita ne ptãte abutatur reliquit diuitias, quibus potest vitia perpetrare.

Ecc.31 Iustus diuitias nõ timet, sed ipsum, non est pecunia praua, sed homo ea nesciens vti. Hinc Sapiẽs beatus diues, q inuẽtus est sine macula, q post aurũ nõ abijt, &

B quis est hic, & laudabimus eum? fecit.n. mirabilia in uita sua. At tanta hęc mira bilia sũt, ut Apostoli, qui innumera face re mirabilia in cęcorum illuminatione, mortuorũ suscitatione, nõ ausint illa mi rabilia facere, q fecisse diuitẽ immacula tũ, ait, Sapiẽs, & ideo aiũt. [Ecce nos re liquim⁹ oia.] Quid ergo mirãdũ, si Apo stolorũ exemplo alij oia similiter relin quãt? Hac uero de cã cũ homo integer, & ordinatus fuit, abũdãtiã deliciarũ om niũ accepit Deo in paradiso, sed deordi nato homini deliriæ auferunt, pp ipsarũ vsũ puersũ, quẽ inordinato appetitu ha beret. Et ipsimet uiri iusti, ac sancti seip

C sos a paradiso excludebant, & sibi deli tias auferebant, quia inordinatum appe titum suum experiebantur.

Vero.n. vero licet iusti alij, q psectio ni studet, eo sint aio excesso, ac magno, vt uniuersa, quæ mundi sunt cõtẽnant, hoc tñ precipue. Bñdictus pstitit, cuius aius sic dilatatus est vt in luce de sup in fusa uniuersũ mũdũ collectũ uiderit. De

Gre.2. Dialo. c.35. qua re mirabili sic scribit Greg. Cumq; vir Dei Benedictus, quiescentib. adhuc fratrib. instans vigilijs nocturnæ orõnis tẽpora puenisset, ad fenestrã stans, & oĩ potentẽ Deũ deprecãs subito in tẽpesta noctis hora respiciens, uidit lucẽ fusã de super, cũctas noctis tenebras effugasse, tantoq; splendore clarescere, ut diẽ, vin ceret, lux illa, q in tenebris radiasset. Mi A ra aũt res ualde i hac speculatione secu ta est, quia sicut post ipse narrauit, oĩs et mun dus uelut sub uno solis radio colle ctũs ante oculos eius adductus est. Inq rit a Gregorio Petrus, qũo homo uniuer sum mundum videre possit. Et Greg. re spõdet, aiæ videnti creatorẽ, angusta est oĩs creatura, quãlibet etenim partum de luce creatoris aspexerit, breue ei sit oẽ, q creatum est, quia ipsa luce uisionis in timæ mentis laxatur sinus, tãtũq; expan ditur in Deo ut superior existat mũdo. Quod aũt collectus mundus ante eius oculos dr̃, non cœlum, & terra cõtracta sũt, sed uidẽris animus est dilatatus, qui i Deo raptus videre sine difficultate po tuit omne, q infra Deũ est. In illa ergo B luce, quę exteriorib. oculis fulsit, lux inte rior in mẽte fuit, q uidentis aĩum, sũ ad superiora rapuit, ei, quam angusta essẽt omnia inferiora, monstrauit, hæc Gre. Ex quib. verbis duo colligimus. Primũ, q innuere Gre. videtur, Benedictum di uinam essentiam in raptu illo vidisse, et in ea mundũ uniuersum. Sicut de Moy se, & Paulo Aug. tradit, Vel si diuinã nõ vidit essentiam superiori admodũ lumi ne illustratus. Secũdũ, qui eius animus supra modũ fuerit dilatatus, ut uniuersũ mundũ corã se positum videret, contem neretq;, qui superior mũdo factus erat. Hiero.

Sed qa satis nõ est, oĩa relinquere, hoc .n. & Socrates fecit, & multi alij q diui tias contẽpserunt, iõ adiungit Petrus, q perfectum est. [Et secuti sumus te. Vni C uersæ creaturæ hñt esse in Deo, in quo est omnium rõ exemplaris, quo dr̃ idea. Sed hæc inter creaturas diuersitas est, q irrationalia oia ipsa creatione vniuer sa bona receperũt, quib. cõformes reddi tæ sunt diuinę ideæ, nec indigent vllo la bore, ac opere, vt oimodã perfectionem assequamur, & iõ cũ primũ a Deo crea Gen.1 tæ sũt, dixit, uidit, q esset bonũ. Sicut.n. artifex, psecto artificiato, illud intuetur, & vidẽs arti cõforme esse, pronũciat bo nũ est, ita Deus uidẽs creaturas ideæ suę cõ formes, ait bonũ est. Angeli vero licet i instanti creationis suę oia bona se nõ susceperint, ad q in mẽte diuina fuit præ

præ-

A prædestinati, sed cito eã susceperũt, uno .n. instãti uniuersam suã uitam pcurrerũt, & beatitudinẽ cõsecuti sunt. At uerò hõ liceat in natura perfectus cõditus, & grã ornatus, sed ut consequatur illud esse supernaturale, ad qꝫ in mẽte, & prædestinatione diuina ordinatus est, indiget multo ope, atq; labore, & ad eũ modũ perficitur, quo lignũ, in quo efformatᷣ imago. Et hac rõne, cum de reliquis creaturis dñs pronuntiauerit bonũ est, cum eas concedit, de homine id dictum non est, qa licet in natura pfectus, & grã ornatus fuerit, sed nõ puenerat ad eum statũ, & finẽ ad quẽ in mente diuina prædestinatus fuerat. Debet ergo hõ labore, ac ope suo se perficere, donec ad eũ statũ pueniat. Quia vero exẽplar, cui conformari oportet, est in diuina mẽte in luce inaccessibili, oportuit exẽplar aliqđ ei oñdi, qđ sensu pcipi posset, ut rectè opus suũ perficeret. Proinde Xps, uerbũ patris, & iõ idea oium creaturarũ ꝰm naturã diuinã, hõ uisibilis factus: effectus est hois exẽplar, qđ intuentes, cum seqremur, & sic perueniremus ad illud esse vltimũ, & maximũ, ad qꝫ in mente diuina pdestinati sumus. Hinc Paul. quos p scivit, & pdestinauit cõformes fieri imagini filij sui. Oportet ergo Christum sequi, ac imitari, ut dicamus cũ Petro, [& secuti sumus te.] Hĩc ille ait, exẽplũ meũ dedit uobis, ut queadmodũ ego feci, ita vos faciatis. Hinc ergo uniuersa cura, et labor nr̃ intendere dẽt, ut Xpm̃ sequamur, ac imitemur, & sũma hæc gloria nr̃a est, qm̃ magna gloria seq dñm, ut Sapiẽs ait. Oĩa etenim, q̃ gloriosa hñt, ĩ hoc ano reperiũť. Si gloriosa, & honorabilis nobilitas hř, maxima pfecto nobilitas eius, q Xpm sequiť, de quo Ioannes ait, dedit ei ptãtem, filios Dei fieri his qui credũt in noïe eius, qui nõ ex sãguinibus, & sed ex Deo nati sunt. Si.n. gloria filij pater est, qualis obsecro illius gloria erit, qui gloriatur patrẽ se habere Deũ, ut Sapiẽs ait. Si gloriosa fortitudo est, & pci, uo honore fortis hř, gloriosissim⁹ est, q Chrm seqť. De iustis Paulus fortes facti sunt ĩ bello robustissimi certè, q̃ seipsos uicerũt, q carnẽ domarunt

Ro. 8.
Io. 13.
Ecc. 23
Ioã. 1.
Sap. 2.
He. 12

B

C

q mũdũ, & dæmones oẽs superauerunt, & ideo gloriosissimus eis seruatur triũphus. Olim triũphus Romæ cõcedebaᷣ victoribus, & per vrbẽ ducebaᷣ triumphãs, sed regnũ urbis non obtinebat. At iustus in perpetuũ coronatus triũphat in cælis, & regnũ cęlorũ ei cõcedit. Si sapiẽtia gloriosa putatur, uerè sapiens iustus est, licet nulla alia scientia ornetur, nisi sciẽtia sanctorũ, hæc satis est, ut sapiens dicaᷣ, sicut cõtra, peccator stultus diciᷣ, licet omni scientia humana sit pditus. Nihil ergo magnũ, nihil gloriosum est, quod in eo nõ sit, qui Christũ sequitur.

Qui ergo oĩa reliqt, & Christũ secutus ẽ, merito ait: [Quid ergo erit nobis? Magnũ qđ Petrus dixit, cũ ait, reliquimus oĩa, & secuti sumus te, sed maius est, qꝫ nũc interrogat, [quid ergo erit nobis?] Vtinam hõ mercedẽ, ac præmium attenderet, si.n. ea rectè perpẽderet, alteri qu Deo nõ inseruiret. Optamusq; dem, obsẽ quia nr̃a uideri, in pretio haberi, ac præmio affici, qꝫ si id nõ fiat, perdita dicim⁹. Perdita ergo crede vniuersa, quę mũdo, dęmoni, ac carni pstiteris obsequia nec .n. illa attendunt, nec uero soluere possũt, Vis hoc manifesta rõne agnoscere? Primũ de mũdo dicam⁹. Audi uero Ioãnẽ mũdus per ip sum factus est, & mũd⁹ eũ non cognouit, si factori suo ingratus mũdus fuit, nec ei gratus egit, à quo esse accepit, quõ gratus erit obsequijs tuis? Plura ei psta obsequia, cõformare huic sæculo, vanitati eius inseriui, tadẽ audies mundus eũ nõ cognouit, nõ solũ mercedẽ non dabit, sed nec agnoscet qdẽ, sed it ridebit te, ut subsannabit. De dæmone vero, Greg. ait. Stultũ est, demoni obseq quò.n. plus ei inseruieris, plus torquebit te. Hęc merces ẽ dęmonis, plura tormenta plurib. obseqjs. De carne vero, qđ dicem⁹, nisi illud Pauli, q seminat ĩ carne sua, de carne, & metet corruptionẽ. En mercedẽ eorũ, q mũdo, diabolo, & carni seruierũt. Dũ multa eis præstiteris obseqa, & ad eos accesseris, & dicas qđ ergo erit nobis, dicẽt ad te, qꝫ Pharisęi Iudędixerũt, qđ ad nos? tu uideris, ad nos nõ ptines, obseqa nõ curam⁹ tua: a nobis nõ recipies nisi corruptionẽ, ignẽ, sulphur, tor-

A
B
Ioã. 1.
Greg.
Gala. 6
Ma. 27

A tormenta, hæc.n. merces nostra est, hęc pars calicis eorũ, q peccato seruierunt.

Sed seminãt iustitiã merces fidelis, ut Sapiẽs ait. Sed quęnam ista merces est? Certè Deus, q in hac uita possidetur à suis & est in cẽtuplum, iĩs q dimiserunt in alia vero vita nõ cẽtuplum, sed infinities infinitum erit. Idem Deus possidetur per grãm, & idem ipse per gloriam, sed imperfectior est possessio, quę per grãm est, & ideo cẽtuplum dr̃. Sed obsecro, quod difficile obseqũ est, si eius merces Deus est? Audi dñm loquentem Abrahæ, noli timere Abraham, ego protector tuus, & merces tua magna nimis. Verè magna nimis, q̃a magnus dñs, & magnitudinis eius nõ est finis? qd ergo magnum dici põt, quod pro Deo relinquit, si eius loco Deus datur, ut re peccator, Deum amittens, relinquit omnia, qui uero oĩa reliquisse uidetur, ut Deum habeat, relinquit nihil, quid enim aliud, quam nihil sunt omnia petitura, & caduca?

Ge.15.

B

Attendamus ergo eorum mercedem, qui oĩa pro Christo relinquunt. [Amen dico uobis, quod uos, qui secuti estis me in reclinatione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, &c.] Regenerationem dici corporum resurrectionẽ, & mundi renouationẽ, quæ in iudicio futura est, cũ sedebit filius hoĩs in sede maiestatis. Nũc quidẽ sedet a dexteri Dei, sed tunc sedere dr̃, quia oĩbus erit pspicuum cum filiũ Dei esse, & ad dexterã patris sedere, cũ ergo in diuina maiestate omnium iudicẽ se exhibebit tunc & uos sedebitis sup sedes duodecim, iudicante uniuersum mundum. Non solũ iudicantes, ac applaudentes snię, sicut reliqui iusti, de qb. Sapiens ait: Iudicabũt nationes, & dñabuntur populis, & Paulus, nescitis qm Angelos iudicabim⁹. Et si in uobis iudicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis iudicetis. Iudicabũt enim sancti impios, tũc collatione sui cũ illis, tum cõprobatione snię Christi contra impios latæ, & quia tãq mẽbra Christi & consortes regni ipsius cẽsebuntur simul cum ipso facere, quod ipse facit. Nõ ergo hoc pacto duntaxat mundũ iudicabũt, sed tanq̃ principes regni cęlorum proxime Chr̃o assistẽtes, tanq̃ eius cõsiliarij, exibẽtes fidelib. & pijs ea, q̃ in mũdo pdicatione uestrã promisisti, impios vero dãnantes ad ea supplicia, q̃ illis fuistis cõminati. Licet.n. oẽs electi cũ Chr̃o regnẽt, & iudicent, tñ q id Ecclesia principes extiterũt, ẽt in regeneratione principes erunt, & cum Chr̃o singulari modo iudicabunt, nõ impios solum, sed & pios. Sicut, qui regi sunt a cõsilijs iudicare dñtur cum rege eius regnum. Quia ergò Apostoli principes fuerunt, pximiq; Chr̃o in mundo, principes quoq; & iudices erũt i regenratione, & iudiciarię ptãtis singulare cũ Chr̃o habebũt cõsortiũ.

C

Sap.3.
1.Co.6

E

Soto in 4. in materia de iudicio ait. Magistrum sniarum asserere, q quis sit iste peculiaris modus iudicandi, qui Apostolis pmittitur nescitur, nec sciri põt nisi Deus reuelet, uidebimus uero cum in iudicio. Quid tñ aiunt, esse, quod assessuri sunt Christo in iudicio, Ricardus de sancto uictore ait. Viri eximiæ sãctitati eą, quæ Deum contẽplantes in ipso legunt, in suis cordib. scribunt. Quid uero sunt, ait iudicatium corda diuinitus in oẽm ueritatem edocta, nisi quædam canonũ decreta? & sic iudicare dicuntur, quia in cordibus scriptas habent Dei leges, & sapiẽtiam. Diuus uero Thomas addit, cum iudicare sit, sententiam in alium ferre, solus Christus suã potestate id faciet. Apostoli uero, ut regni principes, ut Christi consiliarij eandem sententiã proferent, ut in iudicadorum notitiam ueniat, pro nunciabunt ergo illi sententiam, & docebunt omnes quid cuique diuina iustitia pro ex suis meritis tribuat.

Soto. Mag.

B

D. Th.

C

Sed ex Augustini, D. Thomæ, Bedæ, & fere omnium cõi snia non Apostoli solum iudices cum Christo erunt, sed et oẽs, qui pro Christo bona oĩa reliquerũt, sãctiq; sunt pauperes uoluntarij. Sic Iob ait, nõ saluat impios, & pauperib. iudicium tribuit. Et ratio huius est, quia abiectio omnium est signum eximiæ humilitatis, quam sequitur exaltatio, nulla aũt maior exaltatio, quã alios iudicare, cum ergo pauperes uolũtarij cotemptui habeantur, æquũ fuit ut exaltentur & iudices eorũ fiãt. Et rñne ...

Augu 20. de ciuit. c. 5.

Iob. 36

peribus

A peribus uoluntarijs dr̃,beati paupes spiritu, qm̃ ipsorum est regnũ cęlorũ. Non solum eorum esse dr̃, sicut reliquorum
Mat.5. sanctorum,qa illud possidẽt,sed qa iudicãdo alijs tribuere possunt. Et ideo alibi dr̃, facie vobis amicos de mammona ini
Iud.16 quitatis,ut cum defeceritis recipiant uos
Gre.2. dial.ca io.et 21 in æterna tabernacula. Humilib.etenim maximam potestatẽ,ac honorem confer re De? uoluit, adeo ut miracula ẽt aliqñ faciãt,nõ oratione,sed potestate. Quã rẽ mirabiliter in B.Benedicto Gre. ostẽdi. Cum infidelis Galla nomine rusticum cruciaret,ut diuitieś daret,ille dixit, Benedicto eas dedisse, duxit,cum ligatũ ad Benedictum,q oculos leuans, & Gallã, & rusticum respiciens, hunc soluit a uin
B culis, illum tremefactũ ad terrã deiecit, non'orone,sed solo visu. Dedit.n. Deus hoibus potestatem filios Dei fieri, q ue
Ioan.1 ro filij Dei ea potestate sunt, q̃ mirum, si ex potestate miracula facere ualeant? Aliqn ergo, sancti oratione, aliqñ potestate, & imperio miracula faciunt. Hoc manifestum est in Petro,q Thabitã mortuã orando suscitauit, Ananiã uero, &
Act.5. Saphiram mentientes morti increpãdo, tradidit. Quib.n.dedit Deus potestatem filios Dei fieri mirum nõ est,si potestatẽ tribuat aliqñ imperãdi in domo sua. Sic
3.Reg. Elias imperat,ne pluat, ut ignis descẽdat & factum est. Merito uero Benedictus, qui uniuersa reliquit,super sedem in iudicio sedebit,ut iudicet,merito imperio,
C ac potestatẽ miracula facit, cũ adeo fuerit humilis,seque despiciens.

Sed pro euãgelij complemento restat uidendum,quod sit illud centuplum, qd in hac uita promittitur relinquentibus oĩa propter Christi nomen,& quæ sit uita æterna,quæ demum promissa est. Centuplum in hoc sæculo pmittitur, ita .n. Lucas, & Marcus asseuerant. Hoc uero quid est,nisi spiritualia bona,quæ loco tẽporalium dantur, ea uero centuplum supar,qa excedunt in immensum uniuersa caduca,& peritura. Ita Hieron. Centuplum ẽt est gaudium,delectatio, quies & pax, quæ datur pauperibus uolũtarijs quę excepit omne mundi gaudiũ,& delectationem, q̃ relinquerunt Dei causa, nec excedit solũ, sed exuperat oẽm sensum. Quia uero Lucas ait,eũ, qui dimiserit fratres sorores, domos, agros recipere hunc centum agros, domos, sorores &c. attendendum est hoc ẽt Apostolis, & pauperibus uoluntarijs cõcessum, reliquerunt.n.domum unã,agnum unum sororem, & fratrem unum,& domibus uero uniuersis fidelium recipiuntur ut in domo propria agris,oĩum aluntur, sorores,ac fratres plures reperiunt. Ac tandem uitam ęternam, ad q̃ hodie assumptus est Benedictus. Viderunt enim duo eius monachi, (ut ait Greg.) quia strata pallijs,atq; innumeris corusca lampadibus uia recto orieti? tramite ab eius cel- Gre.2. dia.ca.
la in cælum usq; tendebatur, & uir uene 37.
rando habitu clarus assistens dixit, hæc est uia,qua dilectus Dño cælum Benedictus ascendit. Huius uero æternę uitæ memoria ppetua consideratione nobis conseruãda est,ut Dei mãdata seruęmus. B
Hac enim de causa in Numeris dr̃, Di- Nu.15
xit quoque Dñs ad Moysem. Loquere filij Israel, & dices ad eos, ut faciant sibi fimbrias p angulos palliorum,ponentes in eis uittas hyacintinas,qua cũ uiderint recordẽtur omnium mandatorum Dñi, nec sequantur oẽs cogitationes sua, Vitta hyacintina cæli colorẽ habet, & adeo cęlum oculis subijciebat, ubi uita æterna est, cuius memoria efficit, ut diuina impleamus pcepta. Attende nunc pactũ quod tecum init Deus. si diceret tibi, relinque domum, agrum, pecuniã, per annum unum, dabitur uero tibi centuplũ, q̃ dimisisti,& per centum annos frueris C his,q̃ recipies, optimũ tibi pactum appareret,nunc.n. triticum seminat agricola sperans collecturum se fructum trigesimum,uel sexagesimum. Hoc uero pactum nunc implet Dñs promittens centuplum. Cum uero uitã ęternã promittit, & in ea se dendu tibi pollicetur, non iam centuplum,sed mille,non mille, sed millia milliũ,& nõ hæc sed infinita, nec p centum annos,sed per innumeros tibi pmittit,qs ergõ nõ cum Deo pacisca? quis alteri adhęrebit? quis non timebit te, & obsequet̃ tibi rex gentiũ, qui tuos muneras infinita, ac æterna mercede?

Con-

A **Concio prima, in Annunciatione Beatæ Mariæ.**

Missus est, &c. Luc. 1.

Celebrãmus hodie magnũ illud factum diuinæ pietatis, de quo. 1. Ti. 3. manifeste magnũ est pietatis sacrum, quod manifestatum est in carne, i. maximum, & diuinum secretum. Et Eph. 3. sacrũ absconditum à sæculis in Deo i. dest, in sęcula Dei notitia. Cum vero hoc diuinũ secretũ ab Esa. 8. scribẽdum esset, ei dr. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis, ad sit tali stylo, cui assueuerunt homines ne res obscure scripta non intelligatur. Quod idem est cum eo, quod Hab. 2. dr scribe uisum, & explana illum super tabulas, ut percurrat, qui legerit eum, idest, ne obscuritas detineat legentem, manifeste scribe. Quod uero scribendum prophetæ erat, hoc est veniens ueniet, & nõ tardabit. Sed quo modo, quod altissimũ est secretum, tam manifeste scribendum est? quis tam absconditum sacramẽtum explicabit? sola hoc potest cœlestis efficere gratia, eam petamus per Mariam. (margin: 1. Ti. 3. / Eph. 3 / Esa. 8. / Hab. 2 / B)

Et tpe felici, quod plenitudo temporis dr, quo uoluit Deus suo amori, & bonitati satisfacere, & omni miseriæ nræ succurrere, vtrunque effecit mittens filium suum in mundum Amori quidem & bonitati suæ facit satis, qm amor sui est diffusiuus, õia dat, nihil retinere nõ uit, amor ergo diuinus cor Dei sollicitabat, ut se magis, ac magis effunderet. Effuderat se in creaturis, dum eas cõdidit, sed patrẽ sui guttam sui ipsius dederat. Si uero amor humanus nõ quiescit, donec equale amori donum amato det, cõuenientissimum fuit diuinæ bonitati, ac amori, ut donũm ęquale daret amori, ac bonitati suæ, hoc aũt perfecit, cum filium suum unigenitum dedit. Q[illegible] amplius donec, non habet, ded[illegible], dar mo do seipsum, nihil restat dandum, requieuit ergo diuinus amor. Simul etiã uoluit amori suo satisfacere dum manibus proprijs, salutem nostrã jã operar. Non. n. solet satis esse amanti, si amato benefaciat (margin: Gala 4 / C)

nisi enim manibus suis illud faciat, nõ sibi satis esse putat. Sicut diligẽs filium mater solet ei infirmo parare cibũ suis manib. nec alijs id cõmittit. Cẽtum unguenti libris cõdicum fuerat Christi corpus, nec satis unctum Magdalenę uidebatur, nisi ipsa manibus proprijs iterum ungerent, Et tunicã faciebat mater Samuelis filio suo, q̃ ei deferebat statutis diebus. Vt ergo summã in nos dilectionẽ restet, qui manu sua nos condidit, manu item propria redimere statuit, nõ contentus per Angelorum manus salutem nostrã operari. Simul et omni nostre necessitati accurrere noluit, cui operi nulla creatura satis esset, indigebamus. n. patre, matre, rege, duce, pastore, medico, fratre sacerdote, sacrificio, cibo, refugio, iudice, aduocato, & innumeris alijs. Quę nam creatura ualeret hęc omnia efficere? omnibus attendere? certe nulla, uenit, ergo ipse dicens, pp miseriam inopum, & gemitum pauperum tunc exurgam, dicit Dñs. In Christo uero omnia habemus, ipse est omnia iõ omnibus quomodo enim non cũ illo omnia nobis donauit? (margin: A / Io. 19. / Ma. 16 / 1. Rc. / B / Psa. 11 / Ro. 8.)

Simul uero hac summa nobis præstita misericordia, uoluit vindictã de mundo sumere gloriosissimã, & adeo gloriosam, ut excogitari gloriosior non posset ipsi Deo, nec homini cõuenientior. Decreuit. n. homo fieri, tãta in nos ostẽsa dilectione, ut homines quasi cogeret, eum redamare, & amor ipse hoĩes martyres faceret, uindictamq; de eis sumeret, qua Deus satis superq; uindictã de hominib. sumpsisse diceret. De qua re mire Psaltes loquitur. Circundederunt me sicut apes, & exarserũt sicut ignis in spinis, & in nomine Dñi quia vltus sũ in eos, q.d. Fauus mellis ego fiam, quemadmodum apes illum circundant, ita me circundabunt inimici mei, faciam uero eos igne amoris ardere ueluti spinæ ardẽt, & sic in nomine Dñi optimã de eis vindictã sumam. Quid est uerbum in carne nisi mel in cera humanitatis? ita Bern. Cum ergo Deus factus est homo fauus, mellis factus nobis est, tunc apparuit benigni tas, & humanitas Saluatoris nostri Dei tunc apparuit dulcis, & rectus Dñs. Circunde- (margin: Psa. 17. / C / Berna. / Tit. 3. / Psa. 24 / Psal. 7.)

A cundederunt uero hoies quasi apes hũc fauũ mellis, sicut testat Psalmista, exurge Dñe Deus meus in pręcepto, ꝙ mandasti, & synagoga populorum circundabit te, q.d. posuisti tu Dñe unum dilectionis pceptum exurge tu, & imple illud, ostẽdens infinita dilectionẽ, quod in incarnatione fecit, & tunc circundabũt te homines, appropriabũtq; tibi sicut apes fauum circuũt. Sed qui hominib. ex hac propinquitate pcedet? quod sequitur in Psal. Et exarserunt sicut ignis in spinis. Ignis charitatis exardescet, Viderunt.n.
Exo.3 ignẽ diuinitatis in Rubo humanitatis inter spinas vt Moyses, & sic hic ignis in hominum spinis exarsit, sicut cum spina igitur ardenti spinæ, etiam ipsa ardet. Sic
4.Rc.4 4. Reg. 4. incubuit Eliseus super defun-
B ctum puerũ, & calefacta est caro pueri, qa eũ Deus homini cõmensuratus fuit, factus homo, amore suo nos incendit, licet ante mortui, frigidiq; essemus. Quis enim nõ flammescat, tanto uiso amore? Aquas.n. frigidas tãto igne arsuras Esaias prædicit, & aq; ardeẽt igni. Sed qd amplius factum est hoc amore? Certe quod sequit in Ps. & in nomine Dñi qa ultus sum in eis, idest uindictã optimam reportaui. Sed qua rõne, aut uia uindi-
Esa.64 cta hæc de hominib. sumpta fuit? Certe qm maxima uindictã, & gloriosissimã de hominibus amor fecit. Audi eã, Si ueniret in hãc ciuitatẽ iudex, cui diceret, ex hominibus plures piuri sunt, plures detractores, plures adulteri, qd d eis fiat? si
C iudex latamña diceret, ducẽta millia hominũ suspendantur ducenta millia igni tradãtur, ducenta millia feris dilaniandi exponatur, ducenta millia ex carnificentur innumeris, summisq; supplicijs intereant, an nõ maxima de malefactoribus
Simile ultio sumpta diceret? Audi uero qũo amor hanc ipsam, & ampliorẽ de hominib. sumpserit, hic.n. fecit martyres hæc quæ diximus, sustinere, & eos quib. hæc martyria deerant, fecit carnẽ suã cruci-figere, cũ uitijs, & cõcupiscẽtijs, innumeros exultare fecit in perpetuũ in desertis montibus, & speluncis, innumeros religionib. addixit, & deniq; oẽs, qui Christum sequuntur, crucẽ baiulare fecit. Vide si nouit amor de hominibus uindictã
A sumere? Et hanc quidẽ gloriosissima, qa uoluntate propria fecit hæc tormenta sustineri, nec sustineri solum, sed & manibus proprijs sumi p'urima tormentã docuit. Hic.n. amor adinuenit tormẽtorũ genera innumera, qbus seipsos affligerẽt Dei serui hic adinuenit cilicia, flagellã, vigilias, inediã, lectos asperos, & denique oẽm mortificatiõnẽ interiorẽ, & exteriorẽ, quæ innumeris cõstat tormẽtis. Attẽde, ꝙ amor nõ dulcis solũ sit, sed & amarus. Ideo Græcis amor dr glichipicros, qd sonat dulce amarũ, estq; similis api habenti mel, & stimulũ, in alia uita oino dulcis est, in hac uero dulce, & ama-
B rũ, hẽt.n. dulcedines, & simul amaritudines, quas numeraui mus. Fuit vero vindicta hæc, q̃ diuinus amor de homine sumpsit, Deo gloriosissima, qa ex eorũ uoluntate processit, a qb. uindicta sumpta est. Offensus tu ab aliquo es, sumis ipse vindictã ab eo, vel iudex te uindicat in illum aiaduertẽs, aliqualis tibi ex hac vindictã, gloria refultat, in eã.n. apparet qd tu non esses lædendus, cũ sic puniat, q te læsit. Sed audi gloriosiorem multo vindictã, si ille, q te offendit, agnoscens bonitatẽ tuã, & peccatum suum in seipsum sniam ferret, & sua manu illam exe-
C queretur, q̃ tu, vel carnifex exercere deberetis, gloriosissima hęc tibi uindicta esset, qa ostendebat tantã in te bonitatẽ, vt ẽt inimicus tuus eã agnoscat, & proterea se dãnet, & castiget. Apparet quidẽ diuina bonitas in inferni supplicio, dum sic punitur, qui in Deum peccauit, sed multo amplius apparet in uindicta, quã amor exercet, dũ ipse, qui fuerat Dei inimicus, agnoscẽs Dei bonitatẽ, de se ipso supplicium sumit. Bene ergo Christus Dns per Ps. ait in nomine Dñi, quia vltus sum in eis, dum uindictã pro peccatis meritã, quam alij deberent infligere, ipsi inimici amore victi in seipso exercuerunt. Hinc est, sæpe apud prophetas loqui Christum Dñm de aduẽtu primo in mundum, quasi sit ad uindictam sumendam. Esa. 63. cum ascenderet in cœ- Esa.63
lum interrogatus a spiritibus Angelicis quare rubrum est uestimentum tuũ? Respondit

A spondit calcaui eos in furore meo, & cõ culcaui eos in ira mea, & aspersus est sãguis eorum sup vestiméta mea, dies.n.vltionis in corde meo annus retributionis meæ venit. Cum ergo tps hoc summæ miæ mundo aduenisset, & mittere pater vellet in mundum filium suum, licet posset ei concedere corpus, & aiam sicut primo Adamo sine matre, noluit tñ sic fieri, sed matrem ei dare decreuit. Sicut ergo antequã concederet primum Adam, ei domum ppatauit, conuenientem mundum hunc vniuersum, & maxime paradisum terrestrẽ, ita prius quàm secũdus Adam adueniret, pparatus est ei secundus paradisus. Sed sicut terreno terren⁹ ita cęlesti cęlestis, qui.n.a pectore patris
B descendebat in vterum matris a paradiso illo sommo in hũc, qui Maria est, optimo indigebat in terra paradiso, & talis
Augu. conditus illi est, qualem ei esse oportebat. Hinc Aug. Maria paradisus ẽ, sicut
Gen. 2
Pro. 9. .n. paradisus a dño Deo plãta tus dr, ita Maria a Deo condita fuit, sapientia.n.ędificauit sibi domum, alius.n. ei conuenientem domum nesciret ædificare. Sicut in illo omne lignum pulchrum uisu aspectu delectabile, & suaue ad uescendum, ita in Maria, unde illa ait Eccl. 24.
Eccl. 9 quasi cedrus exaltata sum in Libano, quasi palma exaltata sum ĩ Cades, quasi plantatio rosę, &c. quia in Maria omnis gratia, omnis virtus, omne donum. Et ĩ medio eius lignum uitæ Christus Dñs. Et sicut fons egrediebatur de paradiso, vt illum irrigaret, ita fluminis impetus
Psa. 77 lætificat ciuitatem Dei, vt quasi hortus irriguus cuius non deficient aquæ. Hoc
G ergo condito paradiso. [Missus est Gabriel angelus a Deo,] Supremum nuncium, quod in mundo fuit, hoc est, & cui æquale nunquam erit. Mittitur.n. a magno Deo è cæ is, ad psonam supremam mundi Mariã, super negotio summo, in maximum, s. & Dei opus. Quia vt Aug.
Augu. ait, nihil potest maius fieri, quam Deus homo. Dies ergo hæc boni nũcij, & magni nuncij est, si tacuerimus, sceleris arguemur. Et Gabriel mittit ad hoc nuncium, quod interpretatum dr fortitudo Dei, q a Bernar. dr supremus seraphino

rum. Licet.n. hi non mittantur sępe, sed A
ad rem tantam amittendus fuit. Angelorum supremus. Quod inde colligit Ber, Epis. 27. ad Hugonẽ de sancto Victore, quod à Deo missus dr, immediate vero a Deo solus mittitur supremus Seraphsus. Et eius nomẽ est fortitudo Dei, qa vt Maria ait, fecit potentiàm in brachio suo, vt tñ peragerct opus, in quo Deus maximã ostendit fortitudinẽ. Sũt.n. opera digitorum Dei, sunt opera manuum Luc. 1.
eius, sed hoc opus dr, opus dexteræ Dei, & brachij illius: hic.n. Deus potentiam suam effudit, (bracceo quãto pudo) summum opus pficiens, qa in hoc opere homini dedit quãtum de se potuit, & in se B
ipso assumpsit, quãtum de hoĩe assumere potuit. Quantum hoĩ dare potuit dedit, cũ ei dederit diuinũ esse, & oẽm gratiã. Quantũ de hoĩe assumere potuit, assumpsit, qñ eius naturã substantialiter Ge. 17.
sumpsit, & oẽs eius proprietates. Quod significauit Deus Abrahæ, cũ ei Chrm promisit, addidit.n. nomine Abrahę literã unam, q̃ secunda est nominis Dei ineffabilis Iehoua, vt significaret, seipsũ humanitati copulandum in hoc mysterio. Sed ad quem mittit Gabriel, certè. (Ad uirginẽ desponsatam viro.) Potuit Deus sm Adam condere sicut primum sine matre, ac noluit, sed ei matrem dedit. Primũ quia volens honorare huma C
nam naturã, quam assumebat, quod ei erat ualde honorificũ, concedere voluit: esse uero matrẽ Dei dignitas est infinita qa filium habet infinitum, unde sicut patri infinita est gloria, quod Christus sit eius filius, qa gloria patris filius sapiens ita suo modo gloria est infinita matris, eundẽ habere filium, est.n. substantialiter mater filij, sicut pater, licet sm diuersam naturam, tñ eiusdẽ filij humanæ ergo naturæ concessa in hoc est maxima dignitas. Simul & nostra intererat, vt nobis esset, non solũ pater Christus Dominus, sed etiam mater Maria virgo, quæ nos demulceret, quę pro nobis intercessor fidelis existeret. Intercessor, ait Aug. Augu.
9. de ciuitate, participare debet extrema, inter quæ intercedit. Bonus mediator Ionathas, qui Sauli filius erat,

A Dauid amicus, Maria mater Dei est, mater, & soror nostra, qa mater Dei est, ab eo obtinere potest, quęcũq; petierit. Pete mater mea, aut Salomon, nec.n. fas est, vt auertam faciem tuam. 3. Reg. 2. Tantum apud filium valet, vt Bern. dicat, hyperbolice, iubeat, præcipiatq; filio, quia filius eius est. Quia vero nr̃a est, cõpatietur miserijs nostris. Optima plane aduocata, quę à Deo obtinere potest, quæ vult, & nobis compatitur miseris.

3. Re. 2

Berna.

Mittitur verò ad mariã Angelus, ut eius assensũ petat, sine quo Deus hoc opus perficere non vult, pp honorẽ liberi arbitrij. Figura huius rei est in Rebecca, de qua dicũt parentes, ac fratres quæramus voluntatem puellæ. Sed dñe rem tantã voluntati puellæ cõmittis? Ita planè fieri decet, vt vniuersus mũdus ei deuinctus maneat, p̃ tanto beneficio, ut sicut venerũt ad Iudith oẽs seniores Hierusalem gr̃as acturi pro libertate sua, dicentes tu gloria Hierusalẽ, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nr̃i, sic vniuersus mũdus ad pedes Marię, p̃uoluat ei gratias agens, qd nobis Deũ dederit. Hinc Aug. innumeras de hoc gr̃as agit.

Ge. 24.

B

Iud. 13

Augus.

Qua in re duo præcipua aduertenda sunt. Primum ꝙ Maria sua bonitate, ac gratia oẽm mũdi vicit malitiã quæ summa est, & Deũ i mũdũ adduxit, remittẽtibus oium hoium peccatis. Peccata nostra diuidebãt inter nos, & Deũ nostrũ, hæc impedimento erãt, ne ad nos ille veniret, quot vero, & q̃ta hominũ peccata essent quis dicat? Sed tãtã iniqtatẽ vicit Mariæ bonitas, maxima ea planè futura erat, & q̃ oẽ mẽsurã excederet. Scdm vero adhuc maius, ꝙ cũ Deo in arenam descẽdit, eumq; quodãmodo superauit, in terrã deiecit, & hominẽ reddidit. Videamus spectemusq; pugnã hanc mirabilẽ cui similis nulla est. In arenã descendunt hac patre omnipotẽs Deus, infinita potẽtia, ira, ac iustitia, illa, vero puella parua, & humilis & hæc victoriã reportauit. Verè noua bella elegit, dñs, Sed qbus armis cõtra Deũ p̃ualere potuit. Dicat ille arma, qb. illa eũ vulnerauit. Vulnerasti cor meũ soror mea sp̃osa in uno oculorũ tuorũ, & in uno crine colli tui.

C

Oculus ei erat vnus, intentio vna amor vnus, de quo dr̃, si oculus tuus fuerit simplex. Quam longe à corde Marię, quod de alijs dr̃, vinum tuum mixtum est aqua, illa in omnib. gloriam Dei quęsiuit eum solum diligẽs, nihil est, quoda Deo sic obtinere cuncta possit, ac cor hmõi, nescit.n. Deus se tueri a corde, q̃ eum solum diligit, nec vero vult se ab eo immunem seruare. Vnus ergo erat Marię, oculus, vnus amor, vnde nulla cogitatio solum, vnus capillus, qa vbi est thesaurus tuus ibi est, & cor tuũ, varietas cogitationũ ex diuersitate amorũ emanat Marię verò un⁹ erat amor, vna cogitatio, qs illã audiret canentẽ illud Psal. multo melius q̃ Dauid, quid mihi est in cęlo, & a te qd volui super terrã? pars mea Deus in æternũ. Inde oratio Mariæ mirabilis q̃ & ipsis Angelis admirationi fuit. Vnde, & dicũt, q̃ est ista, q̃ ascẽdit de deserto, tanquam virgula fumi, ex aromatib. myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmẽtarij. Qualis oratio, quam & Angeli mirãtur. Dicunt vero procedere ex vniuersis pulueribus odoriferis, qa ut notat Bern. quidã orare uolũt, vitã sed orõni conuenientẽ habere recusant, p̃fecta vero orõ procedere dẽt ex oĩ puluere pigmentario, est vita. adornata oĩ uirtute. Optima arma Maria affert, vt cũ Deo pugnet amorem vnum, cogitationẽ vnã. Sed videam⁹, quõcũ eis pugnet. Multo melius cũ Deo luctatur q̃ Iacob, licet ille prudenter luctatur, ille.n. omnia, q̃ ad eum pertinebant pręcedere iussit, armẽta, oues, vxores, liberos, ipse vero solus mansit. Tẽpore.n. orationis oĩa alia nobis relinquẽda sunt, ut soli Deo vacemus. Si.n. ut cum rege loquaris, id p̃stas quid vt dum Deo loquaris, faciendũ est? Sed qũo pugnat Maria qñ orat? Quis audiret orantẽ cũ Moyses, & feruẽtius illo. Si inueni gr̃am in oculis tuis dimitte eis hanc noxã, aut si nõ facis, dele me de libro tuo, quẽ scripsisti. Si talia Moyses dixit, an nõ Maria? Veniãt super me oĩa mala, quæ mundus meretur, ois pænæ maledictio, dũ benedictio in mundũ descendat. accipe salutẽ uitã, & uitas mille ignis si oportet inferni me cruciet, dũ modo

A

Esai. 1.

Mat. 6

Psa. 76

B

Can. 8.

Berna.

C

A modo placatus sis, milies vitā pro nobis offerebat Deo. Si.n. innumera Mariæ exhiberem⁹ obseq a nihil nos pstitisse credendū est, si cum his cōferātur, quæ pro nobis Maria præstitit, parum.n. est uitā obtulisse suam, Christi obtulit uitam, q̄ plus sua milies diligebat: & sciens necessariam iam ab hominum salutem, libēter, obtulit. Qui ponderare nouerit, quātum Maria Iesum diligeret, ille æstimabit, quid ei debeamus pro nobis vitā Iesu offerenti? Sic ergo orans Maria Deū vicit, obtinet, quæ vult, & plura obtulit, quā sancti obtulere, & plura impetrat. Obtinet Moyses vt ira Dei in populum non desæuiat, Maria tamen multo maiora, & quænam illa? certe, quod flagella debita super se Deus accipiat, & pro

B hominis peccato soluat pœnas debitas, quis tale obtinuit? oratio Mariæ.

Bernar. ser. 3. super Missus est: agnouerat Salomō, venturā forte mulierem,

Pr. 31. quæ Deū superaret, sed interrogat: mulierē fortem quis inueniet? adeo fortem quæ vniuersa hominū peccata superet, q̄ Deū vincat. Sed ne desperare de hoc videat, adiecit, procul, & de vltimis finibus pretiū eius. O vere fortis mulier, q̄ Deum superasti, quæ oīpotentem ligasti, ac inuictum vicisti. Sed si cōtra Deū fortis fuisti, quāto magis cōtra homines

Can. 4 præualebis? qs resiste tibi? Hinc dęmonibus facta est terribilis, vt castrorū acies, ordinata, & eius audito nomine fugiunt. Ideo in tentatione uoca Mariā.

C Audisti ne hoc mirum? diligit maximè virū mulier, & castior est, diligit mulierem vir, & castissimus efficitur. Vna est Christi, & Marię caro potens mundare nos, magis quam Adæ caro inficere diligit homo Mariam, & eam, quo plus diligit castior est, potens est illa cōtra omnem carnis cōcupiscentiam diligit mulier Christum, & casta est, recipit illum in Eucharistia, & castior redditur.

D.Th. 3.p. Sed quæ angelus ad Mariā loquat au diamus. (Aue gratia plena.) D. Tho. ait mensura gratię ex propinquitate ad fontē gratiæ accipiēda est, sicut in reliqs mēsura lucis ex propinquitatē ad solē, caloris ad ignē. Primo ergo fuit Christi humanitas gratia plena, qm̄ in eo complacuit oēm plenitudinem diuinitatis habitare corporaliter. Christus ergo gratia plenus est, ut fōs. Quis ppinquior huic fonti q̄ mater? in quē libentius dona effunderet q̄ in matrē. Dionysius de cælesti hierarchia ait, inter diuinos spūs, illi q Deo magis ppinqui, sūt, plenius dona, grāsque participat, quo ergo mater propinquior, eo grā plenior. Cum fons magnus in aliquā ducitur ciuitatē, i plura tota diuidi solet, sed in forum, plateāque ciuitatis, quo oēs concurrunt, maxima, pręcipuaq; fontis pars ducitur. Indigebat mundus aqua illa, de qua Xp̄s, dedissem tibi aquam viuam, quę est grā saliens in vitam æternam. Hæc a Deo, emanat ut à fonte. De quo Ps. Sitiuit aīa mea ad Deum fontem viuum, diuisa est aqua ista in diuersos sāctos, ad quos nobis accedendū est, sed platea ciuitatis, ad quam oēs cōueniunt. Maria est, illa medium mundi, & Ecclesiæ est, vt optime Bernar. de qua dr̄, operatus est salutem in medio terræ, medium, quod oīa respiciunt Maria est. Ad hanc Deus respicit, hanc prophetę, vt fideles inueniantur, q fuerunt, q sunt, qui erunt, & nati natorum, & q nascent ab illis. Cū ergo Maria platea sit, in illa oportuit gratię pleni tudinē esse ad eam.n. oēs conueniunt, illa vniuersalis interpellatrix oīum est.

A Dion. Sim. Psa. 41 B

Præterea ille dr̄ grā plenus, qui omnia, quæ dicit, facitq; grā condit, quem dicis in oībus gratiam habere. Merito Maria gratia plena dr̄, uia in oī opere, locutione, & cogitatione Deo placuit. Gratia plena cum esset, nullus locus peccato relictus est, totā occupauit grā mentem. Mira res profecto hæc in Maria, vt omni cogitatione, verbo, & opere summè Deo placeret. Quod ille explicat dicens. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa in vno oculorū tuorū, & in vno crine colli tui, q.d. vnus oculi tui respectus, vnus capillus me amore vulnerat, qd faciet vniuersa tua pulchritudo? Ideo in Cāticis auertice, ad pedes vsque eius pulchritudinem extollit, q a nihil in Maria erat sine gratia. Quam hoc mirū sit cōspicies, si te inspexeris quod opera C Can. 4

A tua in gra Deo sunt, quia peccata? quæ
Esa.64. gra sunt, quot imperfectionibus obscurantur, vt dicere possis facti sumus immudi oes nos, & oes iustitiæ nostræ quasi pannus menstruatæ, & in uniuersu nō operatus ex toto auxilio, & conatu gratiæ. Nō ita Maria, quæ ideo gratia plena dicitur, quia in omni opere suo gratiosa, sine imperfectione ulla in oi opere o- erata fuit ex toto auxilio, & conatu, implens illud Sapientis, in omnibus operi-
Eccl.33 bus tuis præexcellens esto. Sicut ergo Dei perfecta sunt opera, ut non sit adijcere, neq; minuere ad opera Dei, sic Mariæ opera perfecta sunt, ut nihil addendum ei restet. Quod maxime admiratio nis est in natura tā fragili, ac labili, qua-
B lis humana est, similiq; lunæ, quæ tot est obnoxia defectibus, & cum plena est, adhuc maculis adumbratur, partesque habet minus lucidas, quod in omnibus sā-ctis reperit, sed non in Maria, quæ vndi
Can.2 que gratia, & luce plena est, operans sine peccato, sine imperfectione. Ideo ei dicitur, tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.

Hanc uero gre plenitudinem, simul etiā verbi incarnati mysterium imitabimur nos, si omni fuerimus pditi virtute. Et licet aliqua videantur sibi aliquo modo aduersari, quæ ad virtutes ptinēt illa tamē simul habeamus, ut magnitudinem, animi, & humilitatem, submissionem, & in aduersis intrepidum cor, diffidentiam sui, & propositum firmatum Deum nō peccandi, dicentes, quis nos
Ro. 8. separabit a charitate Christi? Superior
C habeat authoritatē, qua imperet, humilitatem, qua se inferiorem reputet. Sicut ergo harmonia diuersis vocibus cōstat, & quæ inter se contraria videtur, sed nō sunt, sic Christiana vita, diuersis virtutum officijs, quę aduersa videntur, cum tamen consona sint. Quam doctrinam Christus nos docet, in mirabili duarum naturarum unione. Hinc Leo Papa. Salua igitur utriusq; proprietate substātiæ, in vnā coeunte personā, suscipitur à maiestate humilitas, à virtute infirmitas, et ab eternitate mortalitas. Hinc nobis dicendū est, simul esse Deos, & homines.

De qua re miro Grego. 7. moral. cap. 15. A
vbi ait, Sanctus enim quisq; licet homo Greg
sit, quia tamen mente super se ipsum rapitur, ea parte Deus apparet. Libet mentis oculos attollere, & electos Dei, exterius oppressos, quanta intrinsecus arci præsideant videre, nā cuncta, quæ exterius fulgent, corā eis nihil sunt, nā super se interius rapti, animum in altissimis figunt, & quæ in hac vita patiuntur, quasi longe à se posita, & aliena conspiciunt, & dum mēte extra carnē fieri decertant penè ipsa, quæ tolerant, ignorant. Sic 2. Corinth. 4. 2 poriamur; sed non destitui- 2.Co.4
mur, persecutionem patimur, sed nō derelinquimur, deijcimur, sed non perimus. Et 2. Corinth 6. Quasi morientes & ecce viuimus, vt castigati, & nō mortifica- 2.Co.6
ti, quasi tristes, semper aūt gaudentes, sicut egentes, multos aūt locupletantes, C
tanquā nihil habentes, & omnia psidentes. Ecce homines, & deos simul, vide diuinā authoritatem in Moyse aduersus Pharaonem Exod. 10. Hæc dicit Dominus, vsq; quo nō vis subijci mihi? Et Ex.10.
Exod. 8. dicenti Pharaoni, sacrificate in terra ista, respondit, nō potest ita fieri. Et Exo. 8
Nathan peccatorē regē mar guens 2. Regum 12. Tu es ille vir, qui fecisti hanc rem. Et alter propheta ad destruendam idolatriam Samariæ missus tertio Reg. 13. videns regem sacrificantem, & cum non veritus ait. Hæc dicit Dominus altare, ecce filius nascetur domus Dauid, Iosias nomine, & immolabit super te sacerdotes excelsorum. Hinc cum Achab Eliam vellet increpare, dicens tu ne es ille ait, qui conturbas Israel. Elias ait, nō C
ego turbaui Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquistis mandata domini, & secuti estis Baalim. Hinc Eliseus, 4.Re.3
4. Reg. 3. ad Ioram ait. Quid mihi, & tibi est, vade ad prophetas patris tui. Viuit Dominus exercituum, in cuius conspectu sto, quod si nō vultum Iosaphat regis Iudæ, erubescerē, nec atendissem quidem te, nec respexissem. Hinc idem, 4.Re.5
quarto Regum 5. venienti superbo Naaman non occurrit, sed per nuncium ut Acto
lauaretur, præcepit. Hinc Petrus Actorum 4. Si iustum est, potius uos audire, quam

A quã Deum? Non possumus, q̃ vidimus, & audiuimus, non loqui. Et Paul. Acto-
Acto.7 rũm. 23. ad summam sacerdotem. Percutiat te Deus paris dealbate. Et Stephanus. Dura ceruice, & incircucisi corde, & auribus, vos semper Spiritui Sancto restitistis, sicut, & patres uestri. Sed q̃d hæc sancti faciant, nõ elatione, sed vera charitate, & celsitudine spiritus, ostenditur ex humilitate eorundem, & charitate. Nam Stephanus continuo orat pro p̃secutorib. Et Paul. se dicit seruum discipulorum. 2. Cor. 4 Non. n. nos metipsos prædicamus, sed dñm Iesum Christum nos autem seruos vestros per Christum
2.Co.4 & Eliseus. 4. Reg. 4. non uideri solum, sed & teneri a muliere p̃misit. Et Elias. 3. Reg. 18. ante regem, quem reprehẽdit currebat, vt minister, accinctisq; lumbis currebat, ante Achab. Et alter uir Dei, q̃
B Ierobo ã despexit, ei cõtinuo manum restituit. Et Nathan corã Dauid postea p̃sternitur. 3. Reg. 1. Cumque introisset ante conspectum regis adorauit eum p̃nus in terra. Et Moyses, q̃ despexit Pha-
Ex.48. raoné, pro eo orat, & Ietro adorat Exo. 19. & illius se subdit correptioni. Sancti ergo uiri, si se uidentur in aliquib. eleuare, aliunde ostendunt, non id superbia agere, sed Dei zelo, & dum alios corripiunt, se interius humiliant. Hęc vero di uersa, habent, quibus iam Dij uidentur
Psa.81 iam hões, Quod est illud Psalmi: ego dixi Dij estis, & filij excelsi oẽs, uos autem
C sicut homines moriemini. Hinc ergo tu disce, & Deus, & homo esse, Deus ergo esto despiciens temporalia omnia, magnanimus ad uirtutem, in tribulatione non angustiatus, proponens cum Paulo, quis nos separabit a charitate Christi. Sed & hominem te esse ne obliuiscaris, humilia te, despicere, subditus esto omni humanæ naturæ propter Deum, diffide de te, nihil te esse agnoscas, sic Deum hominem imitaberis, &c.

Concio Secunda, In Annunciatione Beatæ Mariæ.

A

The. Et nomen virginis Maria. Luc. 1.

Cuius nã præcipue festum hoc sit, merito dubitari potest quia vniuersale festum est, Dei, Mariæ, Angelorum, hominum, & totius vniuersi. Est Dei, ut mox ostendemus, & festum m̃ræ, ac bonitatis ipsius. Et festum animæ Christi q̃ñ illa omnib. gratijs ornata fuit, glorificata, & in verbi suppositum assumpta. Est festum Mariæ, quia nũc ad infinitã dignitatem matris Dei exaltata. Est festum totius humani generis, q̃ in natura Christi humana usq; Deum exaltatũ est, & nũc remedium illius cœptum. Est B festum totius vniuersi, quod in homine assumptum, ac honorificatum est. Est festum omnium Angelorum, qui hodie caput recipiunt, & eo lætantur precipuo gaudio, & per illud ruinas implendas vident. Et etiam festum hoc præcipui gaudij, ac lætitiæ, De se Augustinus memoriæ prodidit, maxima affectum lætitia, cum fidei lumine illustratus est, cum mysterium hoc contemplabatur, & cõsilium Dei uidebat in humani generis reparatione, & adeo animæ eius dulcis erat huius mysterij consideratio, ut ea saciaretur nunquam. Sicut qui cibum sibi dulcissimum capit, quod semper esurit. Nec vero mirum, quod dulcesceret Augustino mysterij huius consideratio, cũ & ipse Deus ab æterno prouidens hoc mysterium in eius consideratione fuerit maximè delectatus. Vnde ait. Ludés in orbe terrarum, & deliciæ meæ esse cum filijs hominum. En delicias, ac gaudium Sapientiæ, cum hunc diem uidebat, quo cum filijs hominum conuersaturus erat. Sicut cum nouit quis tali die regio diademate se ornandum, eum diem semper præ oculis habet, & eius memoria delectatur, ita hic dies coronationis Christi fuit, qui ei præ oculis semper erat. Vnde Esaias ait. Ecce Dñs in fortitudine ueniet, & merces eius cum eo, & opus coram illo. Opus Dei p̃ excellentiã incarnatio

Aug. in confes.

C

Esa.40

A natiuitas. Vt ergo nos in tanti conside ratione mysterij delectemur, & simul proficiamus gratiam, nobis concedi exoremus per Mariam. Quia uero diximus festum hoc uniuersale, ac omniũ esse, id nobis ostendendum est. Et primũ omnium ostendamus, hoc esse Dei nostri primum festum, Vt autem id ostendamus, sciẽdũ est, festum ut agatur, uel celebretur, duo necessaria esse, primum nouitas, item solennitas, lætitiaq;. Cum offendis amicũ indutum ueste noua, ac pretiosa, nõ uulgari, dicis eum festiue indutum. Similiter cum eius mensam vides multis, ac pretiosis ferculis abundantẽ, dicis festũ agi diẽ, nouitas ergo, ac ut ita dicã, pretiositas festum reddunt: qđ. n. vulgare, vetus, ac
B quotidianum est, festum non agit. Ostẽdendum ergo nunc nobis est, in incarnatione nouitatẽ magnã interfuisse, simul, & solennitatẽ. Nouitatẽ qdẽ facile ostẽ
Hie. 3. demus. Audi Ieremiã. Creauit Dñs nouum super terrã, mulier circundabit ui
Phil. 2. rum. Certè cum uerbum caro factũ est, carnẽ induit tanquam uestimẽtum. Vñ Paulus ait. Habitu inuentus, ut hõ. Noua profecto uestis hæc Deo fuit, Nulla quidẽ in Deo mutatio fuit, qa impossibile
Mal. 3. le est Deũ mutari. Ego Deus, & nõ mutor, sed nouitas maxima Deo resultauit ex indita humanitate. An non nouum, ac mirabile, est, illum, q ait, cęlũ, & terrã ego impleo, intra uterum uirginis cõcludi? Ecce qđ Ieremias dixit. Nouũ creabit
C Dñs sup terrã, & mulier circundabit uirum. Nouitas certè nõ deerit in hoc mysterio, ut festiuum uestimẽtũ, & dies hic festus Deo fit. Sed ut hæc nouitas amplius explicet, notandũ est. Cũ Paulus dixit humanitatẽ habitũ, ac uestẽ Dei esse, non inde colligi debere, eam non se hęrere sicut indumentum, multo. n. magis humanitas uerbo adhæret, q̃ uestes homini. Dr ergo humanitas verbi uestis, qa sicut tu ueste operiris, ita Deus humanitate coopertus est, tñ vnio uerbi cum humanitate pfecta est, ex qua resultauit persona una, q Christum dicimus. Vnde Athanasius. Sicut a[nima] rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus, & hõ unus est Chrs; unio uestis uero cum homine accidentalis,

et extrinseca est, nec ex ea resultat, ut hõ sit idem cum ueste, imo vestis proprium habet esse. Sed incarnatione licet naturæ diuersæ sint, sed, unica resultat persona, q dr Chrs, Deus, & hõ simul. Nunc ergo mente consurge, vt diuina, ac altissima cõtempleris, & uidebis in hoc mysterio nouitates maximas, quæ ex dictis colliguntur. Quid. n. est, in Deo uetus, antiquum, ac æternum? Certè unica natura in tribus personis subsistens, itaq, unio est trium personarum in una natura. Sed nunc nouitatem maximã attẽde incarnatione tres nře, uel duæ si magis placuerit, uniuntur in una persona, diuinitas. s. & humanitas, q corpore, & aïa constat, pp quę tres naturas primum dixi. An non merito, ppheta dixit, nouum creauit Dñs sup terram? Sed ulterius progrediamur, & aliã nouitatem consideremus, q ex superiore resultat. Antiquũm in Deo fuit, ac æternum, qđ quia tres personæ distinctæ sunt, eis tribuuntur operationes, uel affectiones, q̃ ita uni personę tribuuntur. ut alteri non tribuantur. Pater filium generat filius non generat, sed generatur, pater & filius spirant Spiritum Sanctum, Spiritus uero sanctus nõ spirat, sed spiratur. En quod in Deo uetus erat, ac æternum. Sed incarnatione nouitas maxima est, qa ex unione naturarum in una psona sequitur, ut nulla sit operatio adeo propria unius naturæ, q alteri non tribuatur, qđ Deus facit, dr hominem facere, & qđ hõ facit, aut patitur, dr Deum facere. Et ideo uerè, ac propriè dicimus, Deum in utero uirginis clausum, & nasci, in terra conuersari, ac tandem mori. Eadem rõne dicimus, hunc hominem uerum esse Deum, creasse cęlos, & terrã, & illa gubernare, ac portare, quia una est persona Deus & hõ. Et hæc nouitas pcipuè ostenditur in communicatione idiomatum, qm uerum est de hoc infante, q in utero uirginis nunc claudit, quod est Deus omnipotens, infinitus, creator cęli, & terræ, immortalis, & Deus est passibilis homo, mortalis, et reliqua similia. Nouitas profecto maxima hæc est, qm uetus in Deo fuit, ut pater non esset filius, & qđ proprium est pa

tris,

A tris, ut generare filio non tribueretur, nunc vero nihil ita proprium vnius naturæ est, quin alteri tribuatur.

Sed & alia nouitas nõ est silentio prętereunda, quæ tanta est ut festo obstare uideatur, dum gloria ac pretiositas nõ apparet in veste, quam Deus induit. Vestes Deo antiquæ gloria plenę sunt amictus
Ps. 103 lumine sicut vestimento, & dñs regnauit, decorem induit. At uero nunc veste
Ps. 92. induit, nouã quidẽ, sed humilem, ac pau
2 Co 8 perem, quia cũ diues esset, pro nobis egenus factus est, ut eius inopia nos ditaremur. Et huius vestis humilitatẽ Paulus
Phil. 2. attendens, priusquã diceret, habitu inuentus ut hõ, dixit, exinaniuit semetipsum, formam serui accipiẽs, in similitudinem
B hominum factus, & habitu inuentus ut homo. Manifeste Paulus fatetur, humilẽ susceptum à Deo habitum esse, cum formã serui acceperit, qui uenit ministrare, non ministrari. Adeo uero abiecta uestis
Esa. 53 fuit, ut dicat Esa. unde nec reputauimus eum, non est agnitus à multis pp vestis humilitatẽ. Sicut rex non agnosceret si vilib. indueretur. Venit quidem tanquã peregrinus, ac operarius, & iõ humilem vestem suscepit, labori conuenietem. Sicut. n. induit Deus primum Adamũ eiectum de paradiso veste uili, pelle animãtis, veste quidẽ labori apta, qm in laborẽ eum misit, ita cum ẽt Adam in laborẽ mitteret, laboris uestem tradit, non festiuam. Quod uero in laborem tradit, non
C ostẽdit Salomon dicens. Mitte sapientiã de cælis sanctis tuis, & de sede magnitudinis tuæ, ut mecum sit, & mecum laboret. Cum esset in cælis sapientia, & in sede magnitudinis, laborare non poterat,
Sap. 10 sed nõ posse laborare, ac pati ab infinita illius potentia procedebat, deo petit Salomon, ut mittat illã in laborẽ, quia homo factus laborare potui, & pficere opus redemptionis. Maximũ planẽ opus in q Deus intẽdere debuit infinitis suis uirib. nec vires omnium Angelorum, et
Simile hominum tanto ponderi, ac labori satis erant. Sicut ad maximum mouendũ lapidẽ conueniunt plures hoĩes, & induũt uestes uiles, quæ licet rumpatur, parum interest, & totis uirib. adiuuntur, ut lapidẽ moueãt, & uestes dirumpuntur, A
Tanta erat humanæ naturę grauitas, ac pondus, ut moueri in cælum nõ posset, nisi ueniret, inde Deus, & vestem indueret laborantium, & operi huic incumberet, ac sudaret, & sanguinẽ effunderet, ueniat ergo ad hoc opus sapiẽtia, ait Salomon. Si Christum huic operi intendẽtem inspexeris, uidebis eum iam sudantem, iam lassum, iam sanguinem fundẽtẽ, iam uestem eius scissam, atque dirruptam. Hinc Esaias, quare rubrum est in Esa. 63
dumentum tuum, & vestimentũ tuum tanquam calcantium in torculari? Torcular calcaui solus. En vestem rubram, et labori torcularis conuenientẽ. Nouitatẽ profecto vestis, propheta admiratur.
Iam ergo abunde à nobis ostensum est B
nouitatem maximã in hac esse ueste sed tanta est nouitas ut deesse videatur gloria, & maiestas, illius, quod est ẽtiam quod necessariũ diximus, ut festiua sit uestis. Hoc ergo iam inquirendum nobis est.

Hic iam diuinã nos misericordiã conspiciemus, si recte attẽderemus. Du. n. diximus ad festum necessaria, nouitatẽ, ac gloriam, & splendorem, nouitatem quidẽ, sine mutatione ille sumpsit, nouam accipiens denominationem, dum homo passibilis, ac mortalis fit, gloriã uero, ac maiestatem nos transfudit. In incarnatione ergo, & nouitas est, & gloria, ac C
maiestas: sed nouitas Deo, gloria, & maiestas nobis. Natiuitas pfecto magna cũ humilitate est Deus homo mortalis, sed nouitas cũ maiestate, & gloria est homini, cũ dr, homo Deus est infinitus, & immẽsus, & qua ueritate dicimus Deus est homo dicimus ẽt, homo est Deus gloria Hab. 2
hoĩs resultat ex humilitate Dei. Hic uero uerum habet q in aliam causam Habacuc ait. Repletus est ignominia p gloriæ, quia ut hominem Deus glorificaret ignominiam assumpsit. Vt uero gloria Ps. 81.
hæc hoĩs appareat magis, attendendum est, quod maximus homini titulus est cũ Deus dicitur, licet sic dicatus metaphorice, & per participationem. Hinc quasi magnum Dauid ait. Ego dixi, dij estis, & filij excelsi omnes, quasi dicat, si aliquando o homines hoc audistis, nec credidistis,

A didistis, qui a maximum quid est, scitote ita se rē habere ego enim illud affirma-
1. Io. 3. ui. Hinc etiam Ioan. ait. Videte, qualem charitatem donauit nobis pater, ut filij Dei nominemur, & simus. Idem exage-
Ioa. 1. rat initio Euangelij sui dicens: Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Maxima ipse ctō hōis dignitas, ꝙ filius Dei sit, licet grãæ priuilegio, ac participatione, quia filius est, & heres erit æterni regni. Vnde
Ro. 8. Paulus, si filij, & hæredes. Aiebat Dauid
1. Re. 18. Num parum vobis vr̃, generum esse regis? parum ne ò homo reputas, ꝙ Dei filius, & hæres sis? cur ergo pro nihilo id relinquis? Hinc ergo mēte consurge, vt Intelligas, quāta sit hōis dignitas, ac gloria, cum Deus sit vere, & realiter, vt ita dicam, hoc vero ita est, cum Deus hō fieri dignatus est. Qua. n. ueritate appellas Deum, Deum, & hominem hoīem, eadem potes dicere hoīem Deum, re ipsa,
B ac veritate. Vnio, q̃ fit cum Deo per gratiam non adeo perfecta est, ut pp illā homo dicatur Deus re ipsa veritate. At vnió, & quæ in incarnatione facta est, perfectissima est, pp quam Deus homo, est reuera, & homo Deus. Quia nulla unio maior esse pōt quā ea, in qua ex duabus naturis resultat una persona. Vnitus quidem patri filius est in diuinis, dum vna est utriusq; natura, sed persona distincta est unius humanitati filius est, dū una resoltat p̄sona ex duab. naturis cōiunctis.

Ex qua re colligitur immensus Dei in
C nos amor, tum. n. amoris effectus sit vnio, iuxta illud, conglutinata est anima
1. Re. 17 Ionathæ animæ Dauid, infinitū in naturā humanā ostendit amorē, cum eā sibi
Ier. 31. vnuit summa vnione. Hinc ipse p̄ Ierē ait, in caritate perpetua dilexi, ideo attrā xi te, miserans tui. Diuinus amor effecit ut sibi nostram copularet naturā, idem etiam effecit vt nos sibi copularet, & ad se trahere curet hoc mirabili in carnationis beneficio, & alijs innumeris. Magna profecto dignitas humanę naturæ est, q̃ Deus sic dilexit, vt sibi uinculo tāto uniret. Maxima ēt peccati malitia, q̃ hominem adeo dilectum odibilem facit, nec odibi ē duntaxat, sed odio tāto, vt pp̄ter illud in infernū trudat hoīem in æternū.

Ex dictis colligit Diuus Leo. Agnosce ò homo dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ, noli in veterem utilitatem de generi conuersatione redire. Leo in ser.

Ostendimus ergo hu[illegible] induit[illegible] huius mysterij, & simul gloriā, ac maiestatem, q̃ homini resultauit, ex quib. patet, festum hoc esse p̄ræcipuum, si nouitas, & gloria in illo sint. Et ꝙ festum sit hōis, iā ex dictis patet, ꝙ vero Dei quoq; sit, nō abunde ostendimus, licet. n. nouitatem ostenderemus, sed non maiestatem, ac gloriā Dei. Vt ergo p̄lene Dei festum dicatur sic ē[illegible] lum est. Ex hoc myste-
B rio non solum gloria, & honorem in hōiem resultasse, sed ēt ipsi Deo gloriosissimum fuisse, ac honorificum, ꝙ homo fieret. Ostendunt hoc Angeli in Xp̄i natali, qn̄ processit ex vtero manifeste, q̃ nūc occulte in illum descendit, tūc. n. non solum hominib. gratulantur, quib. beneficiū tantum collatū est, sed Deo ēt gloriā decātant, gloria in excelsis Deo. Id ipsū Luc. 2. Ioa. ostendit, qui hoc exposito mysterio, tū, dixit, verbum caro factum est, addit, Ioan. 1 & vidimus gloriā eius, gloriā quasi vnigeniti a patre, plenū gratiæ, & ueritatis. Et rō id manifeste ostendit, quia cū oīā propter semetipsum operatus sit dñs, & ex Pr. 16. vniuersis ipsius operib. gloria illi resultet, quo pacto ex Dei opere eximio, & ꝙ opus eius est per excellentiam, gloria illi non resultabit? Imo uero ex hoc opere plus Deo resultauit glorię, quam ex oib. reliquis, quia in opere redēptionis hoīm
C oñdit infinitā misericordiam, amorem, ac bonitatem, & quo plus deiectus, & humiliatus apparet, eo plus se bonū declarat, et ideo ei cedit in gloriam. Et licet humanā vestis infimæ sortis esse videat tñ tantis ornata fuit gratijs, vt digna uestis Deo fuerit. Sicut ex vili panno confici aliqñ vestis solet in venationem, quę ita ornatur auro, & gemmis, ut digna uestis sit regi. Dei ergo festum hoc est, in quo nouitas, ac gloria maxima est.

Sed quō Mariæ festum sit videamus. [Missus est Angelus Gabriel a Deo in ciuitatē Galileæ, cui nomen Nazaret, ad virgiñē &c. Et nomen virginis Maria.] Duo diximus ad festum necessaria esse, noui-

A nouitatem,& gloriam, ac maiestatem. Hæc duo facile hodierna die in Maria ostendemus, Nouitas quidē non una est hodie in Maria sed plures. Quod.n. Iere mias dixit, creauit dominus nouū super terram, fœmina circundabit uirum, nō ad Christum solum pertinet, sed & ad Mariam. Attende noua, quæ tūc Mariæ accidunt. Virgo mater facta est, an non hoc nouū? Adeo nouum in mundo hoc est, vt visum simile non sit, nec unquam futurum sit, & quod Poetę de Dijs suis non finxere, vt eos honorarent, cū alia plura mentiti sunt, hoc tñ adinuenire nescierunt. Deinde inf parentis sui Maria fit, quod omnino nouū est. Et adeo noua hæc
Psa. 44 sunt, ut de eis Paulus intellexerit, ac ex-
B plicuerit illud Habacuc, aspicite i gētib. & videte, & admiramini, & obstupescite, qa opus factū est in dieb. uestris, quod nemo credet cū narrabit. Vnde & Esa. ait dñe quis credidit auditui nostro, & brachiū dñi cui reuelatū est? Sed iam gloria virginis, ac eius maiestatē attēdamus eo tēpore quo Chřs ex eā carnē suscepit. Si vniuersorū iustorū uita est similis negotiatori qrent bonas margaritas, quis dicendo cō eq posuit inęstimabiles gēmas ac margaritas uirtutum, quas sibi cōparauerat Maria, certē omnis lapis pretio-
Greg. sus ornamentum tuum facta fuit tanq̄
Psa. 41 vas auri solidum ornatum omni lapide pretioso. Quia licet multæ filiæ congregauerint sibi diuitias, sed Maria super-
C gressa est vniuersas. Nunc ergo gloriā, & splendorē Mariæ in Christi incarnatione exēplo explicemus, Si regiū cubiculum nūc esset, cuius parietes ex uarijs lapillis pretiosissimis constructi essent, quæ mirum ex se emitterent splendorē,
Ecc. 15 quo hominum oculos reuerberarēt, mirabile profecto, ac pretiosissimum cubiculum illud esset. Sed finge nunc, cuius sū e cœlo solem in illud cubiculum includi cum uniuersa sua luce, quo obsecro splendore cubiculum illud illustraretur cum lumine solis in lapillos irradiante ipsi maxime splenderent, & lumen solis in eo esset, quod illud redderet illustrissimum? Hoc ipsum Marię accidisse facile
Apo. 2. ostendemus. Erat illa prius Deo paratum cubiculum omni lapide pretioso or- A natum, nulla enim erat gratia, nulla virtus, nullū donum, quo illa careret. Nec solum hęc omnia habebat, sed in gradu perfectissimo. Sicut.n. inter lapillos alij pretiosiores sunt alijs, sic & in uirtutib. & donis. Sicut.n. stella differt a stella in claritate, ut uirtus à uirtute, illa ergo, quam salutat Angelus gratia plenam, omnis splendebat donis, fulgebat virtutib. ex quibus ut ex lapillis illi splendores procedunt, de quibus Esaias ait, impletur. splendoribus animam tuam. Certe sicut Esa. 58 hominum a Deo concederetur Mariæ virginis animam contemplari, & eius virtutes cernere, oculi aquilinis indigeret, ne nimio illius splendore oculi obtū derentur. Tanta Mariæ in erat interior charitas. Quem ergo splendorem, quod B lumen intra eam fuisse credēdum est, cū super hæc omnia, quę diximus, sol iustitiæ, intra eam ingressus est, descēdens a sinu patris in uterum matris qui sua pręsentia vniuersas Mariæ virtutes supra modū auxit, & lumine cœlesti domum illam repleuit. Si nulla prius abuisset dona Maria, reperiretur tunc donis, q ergo credendum est recepisse, cum tunc egerit uehementius, non solum sui dignitate, sed et dispositione patientis. Accidit aliquando, ut ciuitas aliqua sit pauper, et egens, aduenit uero ex Indis in eam classis onerata auro, & argento, ac gemmis, & ex paupere uideas statim prædiuitem ac abundantem fieri, quid obsecro fiet, si C ciuitas fuerit prius diues valde? Attende Simile nunc Mariam, quæ ciuitas Dei dicitur, vide quibus fuerit ornata diuitijs cælestibus, cum in illam venit classis illa ex Ophir auro onerata. Certe si prius fuisset misera, ac paupercula, nunc ditissima fieret, quo ergo excreuerunt, nunc diuitię eius, cum tantus cumulus prioribus additus sit? Decebat, ut Christus, illico ut fuit, operaretur, agentia enim perfecta, sine mora agunt, ut sol statum, cum creatus fuit, illuminauit. Tunc uero mira egisse Christum in Maria ostendit ipsa, cum ait, exultauit & spiritus meus in Deo salutari meo. Nec credendum est, in sola.

Maria

A Maria apertum, sed & in alios, sicut enim natus cœpit cõtinuo ad se trahere pastores, ac reges, & spiritum prophetię alijs concedere, ita conceptus plura bona in mundo operatus est licet eorũ causam multi ignorarent. Sicut aliquando accidit infirmũ tali hora melius se habere, cuius rei ille cãm ignorat, tñ medicus vir in causa extitisse, q tunc coniunctio quędam fuerit beneuola planetarum, q̃ salutifera est, Ita certè cum humanitas uero coniuncta est mellif ui facti suntcę

Simile li, & plura bona in terrá descenderunt, & multorum mentes melius se habuerunt, qui cãm qdem ignorabãt, sed Maria eã probè nouerat, in cuius vtero tanquã in celo diuina illa coniunctio facta

B est. Quod si ẽt in remoto tunc egit, quid credẽdum est in propinquissima Maria fecisse? Primum patris opus, quod illi tribuit, maximum fuit, vniuersi, s. creatio. Primum ergo opus Christi dñi, excellentissimum esse debuit, quid, n. potest facere filius, nisi quod viderit patrem facientem primum uero sanctificationis opus quod in mundo præstitit, fuit in Maria, illapsus ergo in eius vterum, simul illapsus in mẽtem est, & eam mirum in modum renouit, & quasi nouum condidit

C mundum oi perfectione p eam n. Si. n. Christi contactus, tanta postea bona fecit, cum virtus de illo exibat, & sanabat oẽs. Si eius fimbriæ contactus, mira efficiebat, quid non credi possit de Maria, q̃ tanta fide, ac dilectione cum suscepit.

Attendendũ profectò, ac considerandũ instãs, uel dies hic conceptionis. Christi est, fuit enim Deo gratissimus, gloriosissimusque oium dierum, qui unquã fuerunt, & erunt. Christo uero fuit fœlicissimus, quia tunc accepit infin tam gfam, immensa dona, gloriam animæ uniuersam, qua nũc fruitur, & quod supremũ oium est, gratiam vnionis. Eo die corona insignitus est regni, coronatus a matre humanitate, a patre uero thronum regni accepit. Quilibet profectò hoium accedere tunc ad Christum poterat, ac magna obtinere, dicere. n. posset, quod

1 Reg. nuncii Dauidis dixerunt, in die bona veniamus ad te, inueniant serui tui gfam in oculis tuis, quodcunq; inuenerit manus tua, de seruis tu s. Quid ergo Maria petens non accipiat in hac die bona? Si enim aliqua sunt tempora, quibus reges bona profundere solent, q aptius Christo tempus, quã istud, in quo a matre acceperat optimã naturã, & summa charitate in illius uero susceptus? Merito ergo Marię festum hunc diẽ esse dicimus in quo noua, ac pretiosa concurrunt.

Quia uero totius etiam mundi festum hoc esse diximus licet hoc superius ostẽderimus, nunc iterum ostendamus. Noua plura, ac pretiosa humanitati vniuersæ ex uerbi incarnatione processisse ostẽdimus. Nunc iterũ noua, ac pretiosa singulis nobis uenisse ostendamus, ut festũ hoc non sit um naturę humanę, sed singulorum hominum. Ex quo enim factus est homo, nos membra sumus de membro, caro de carne eius, & os ex ossibus eius, & vnum cum illo sumus, qd si gfa, ac charitate, ei vniri uoluerimus, vniuersa bona eius participabimus. Audi nunc, quid Elias, Eliseus, ac Paulus p stiterint, ut mortuum qlibet suscitaret. Super mortuum se posuerunt, ut frons fronti, oculi oculis, manus manibus, & pedes pedibus, coniungerentur. Sed qd hac corporis, dispositione significabãt? Certè nouerant Dei immensum in eos amorẽ, ac dulcedinem, & ideo commensurantur defunctis, & vnum cum illis fiunt, & hac corporis dispositione Deo suo dicunt. Amor est vis vnitiua duo aliqua copulãs, ego ergo, & hic defunctus vnum sumus, quod illi præstiteris, mihi præstas, me mortuũ crede, cum hic mortuus sit, me ergo suscita, cum enim hũc suscitaueris, me suscitatum credo, quod defunctus hic propter se non meretur, propter me recipiat. Ita profectò uerbũ carni vnitum est incarnatione, vt vnum sint Deus, & homo, quod homo propter se non meretur, propter verbum recipiat. Ita ergo si homo Christo vniri velit per gratiam, suscipiet per eum innumera bona. Hinc Christus ait in illa die uos cognoscetis, quia ego sum in patre meo, & uos in me, & ego in uobis, &c.

Marginalia (right): 3. Reg. 19. 4. Re. 4 Act. 20 — Ioa. 14

Festa

A Festa Aprilis.

In festo Sancti Marci Euangelistæ.

The. Designauit dominus, & alios septuaginta duos, & misit illos binos, ante faciem suam. Lucæ 10.

Simile GRauissimum sine dubio negotiū illud est, cuius causa septuaginta duos discipulos Christus saluator noster designat, & illos mittit binos. & binos. Si enim rex Hispanorum vocaret in regiam suam vniuersos prælatos, ac principes imperij sui, cum quibus haberet mysterium consilij, & statim eos mitteret binos, & binos in legatos aduersus mundi principes, maximū aliquod esse negotium diceremus, cuius causa celebris ille conuentus actus est, & tot, ac tanti legati mittuntur. Hoc ipsum Christus rex regum, & dñs dominatorum facit, postquā enim Apostolos congregauerat, septuaginta duos discipulos asciscit, & designat, mittitq; illos in omnem ciuitatem, & locū procul dubio causa aliqua grauissima est, ob quā insignes legati in mundum mittūtur. Impletum

Psa.45 nunc illud est, quod regius Psa. ait. Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham, quoniam dij fortes terræ vehementer eleuati sunt, Deus Abrahā singulari ratione Christus dominus dr, quia semen Abrahæ apprehendit, eius filius factus. Cum hoc Deo Abrahā principes cōgregati sunt, cum discipuli eius, ab eo designati, ei adhæserunt. Licet, in mundi oculis parui, & despicabiles appareant, tamen in Dei oculis principes sunt, de quibus psaltes regius dixerat

Psa.45 Pro patribus tuis nati sunt tibi filij constitues eos principes super omnē terram: Nec solum principes sunt, sed maximi principes, quibus si cōferas vniuersos mundi Imperatores, principes dicendi non sunt. De horum vno ait Daniel,

Dan.5 Dominus Deus cœli dedit patri tuo Nabuchodonosor gloriam, & honorem, & quos volebat, exaltabat, & quos volebat, humiliabat. Si nunc aliqui hominum id Deus concederet, vt verbo A suo, quos vellet, efficeret nobiles, comites, marchiones, duces, reges, maximus hic princeps diceretur, cuius tamen potestas in sola terra est pōsit princeps [illegible] esset. Ille verè maximus esset princeps, qui hanc haberet ptatem in regnis cœlorū, vt verbo suo reges faciat æternos in cœlis. Hanc vero potestatē tribuit Christus Dñs discipulis, & sacerdotibus, vt verbo suo distribuat regna cęlorum. Hi ergo principes dicendi sunt, qui quos volunt, exaltant, quos volunt, humiliant in cęlorum regno. Dedit vero discipulis maxima gratiarū dona, vt principes decebat cœli hinc Petrus ad Clementem, ait. Nos primos elegit duodecim, sibi credentes, quos Apostolos nominauit. Postmodum alios septuaginta duos discipulos probatissimos. Vidimus iā principes cōgregatos cum Deo Abrahām, videndum restat, qua de causa cōgregatio tanta facta fuerit, & quod illis cōmittit pertractandum negotium cum in omnem mittuntur ciuitatem. Hoc uero regius Psaltes ostendit, cum ait. Qm̄ Dij fortes terræ vehementer eleuati sunt. Quasi dicat cum vnus verus esset Deus cœli, & terra, plures Dij tanq̄ tyranni vsurpauerāt Dei regnum, quandiu Dæmones idola, & vitia dñabantur in terra, & vehementer eleuati fuerunt, ita ut Dei loco haberentur, & tanq̄ Deus colerentur. Decreuit ergo Deus a tyrannis regnum suum eruere, eos deijcere, & sibi dominiū vendicare. Hæc causa est tā celebris conuentus, & missionis. Sed qm̄ Deus terræ vehementer eleuatos esse, Psaltes ait, id videamus. An non vehementer eleuatus erat fortis ille armatus, custodiens atriū suum? Audi loquēte eum, Esaias referēte, sub nomine Assur. Dixit enim. In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi, & abstuli terminos populorum, & principes eorum deprædatus sum, & detraxi quasi potens in sublimi residentes, & inuenit quasi nidum, manus mea fortitudinē populorū, & sicut colliguntur oua, quæ derelicta sunt, vniuersam terrā ego cōgregaui, nō fuit, qui moueret pennā, & aperiret os, &

Clemēs li. 1. recogni.

B

C

Esa. 10

&

A & ganniret. An non nūc dices vehemēter eleuatum? An non vehemēter eleuata idola erant, quibus non substantiā solam adferebāt, sed filios, & filias mactabā? Afferit id psa. cū dicit. Immolauerūt filios suos, & filias suas Dæmonijs, & non Deo, Dijs, quos ignorabant. An nō vehementer eleuata vitia bruta, de quibus Ioānes ait. Vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem. & cornua decē, & super cornua eius decem diademata, & adorauerūt bestiā, dicētes. Quis similis bestię? Eiusdē rei figurā exponit Io. in muliere illa Babylonica, in cuius manu vas erat plenum abominatione, & coram illa reges prosternebantur. Ecce Deos terrę vehemēter eleuatos, ecce tyrānos, q Dei principatum vsurpauerāt. Vt ergo Dij isti depriman tur, vt eorū potestas auferat de terra, cōgregati sunt principes cęlestes cum Deo Abrahā, vt regnū Dei stabiliāt, & regnū diaboli destruāt. Effecitq; hac in re cœlestis princeps, quod olim Assuerus fecisse traditur. Vocauitq; rex oēs duces, ac bellatores suos, & habuit cū eis mysterium cōsilij sui, dixitq; cogitationē suam in eo esse, vt oēm terram subiugaret imperio. Hoc idem Christus rex, cū suis tractat, vt illud impleat, quod propheta futurū dixit. Et disperdā noīa idolorum de terra, & nō memorabuntur amplius. Et illud Pauli. Cū tradiderit regnū Deo, & patri cū euacuauerit oēm principatū, & potestatē, & uirtutē, oportet aūt illum regnare, donec ponat inimicos sub pedib. eius

Psa. 15
Ap. 13
Ap. 17
B
Iudi. 2
Luc. 13
1. Cor. 15.

C Ad hoc ergo grauissimum negotium peragendum. [Designauit dñs & alios septuaginta duos.] In græcis exemplaribus solum dr̄ fuisse septuaginta, q̄ lectionem plures sancti sequutur, ut Ireneus, li. 3. c. 12. & Dorotheus martyr in cōpendio rerum apostolicarum. Eusebius li. 1 Ecclesiasticæ historiæ, c. 12. & Ambr. & Hiero. in epistola ad Fabiolam, mansione sexta, & Tertulianus li. 4. cōtra Marcionē, & alij. Nihilominus certū est, fuisse septuaginta duos discipulos, vt in vulgata legitur. Ita asserit B. Petrus ad Clementem in libro primo recognitionum & in libro secundo constitutionum apostolicarum, c. 59. asserunt Apostoli. fuisse septuaginta duos discipulos, & Anacletus Papa discipulus Patri in epi. 1. ad episcopos Italiæ, & Cyr. & Aug. lib. 2. quæstionum euangelicarum, qu. 14. Ad id vero, quód obijci potest, in græco legi septuaginta solum. Rñdetur vsu Scripturæ sacræ aliq̃do aecidere, vt numero præcipuo dicto taceatur paruus numerus illi adiectus. Qui vulgo dicitur, (numero quebrado.) Cuius rei exemplū est in Exodo, vbi dicitur, inuenras a filijs Israel septuaginta palmas, & duodecim fontes, fuisse numero septuaginta duas palmas, ostendit Epiphanios li. 3. contra hæreses, c. vlt. Et senes electi in Numeris fuerūt septuaginta duo erat. n. septuaginta pter Eldad, & Medad, qui qdē, sicut, & fontes, figura extiterūt discipulorum, quos hodie Chrs dñs designauit.

Iren.
Dorot.
Euseb.
Ambr.
Hiero.
Tertu.
A
Anacl.
Cyril.
Augu.
Ex. 15
Epiph.
Nu. 11
B
Ro. 10.

Sed nō fine mysterio Lucas ait. [Designauit Dominus.] Hoc enim opus, ad quod discipuli eliguntur non perficiet, qui à Deo designatus non fuerit. Quomodo enim prædicabunt, nisi mittatur, vt Paulus ait. Ei quem dñs designat, & mittit, sufficientiam tribuit, & dona, quibus idoneus fit ad hoc opus, & cum sibi in instrm vsurpat, vt hoc opus perficiat, quod Dei est præcipuè, hominis uero vt instrumenti solum, quod si a principali agente nō moueatur, efficiet nihil. Hinc aiebat Pater noster Ignatius, illud quisque est, & illud operatur, ad quod a Deo sumitur vt instrumentum. Hinc de falsis prophetis dicitur. Ipsi currebant, & ego non mittebam eos. Is ergo, qui hoc munus vsurpant, cum a Deo designati non sint, illud accidit, quod Iosepho, & Azarię accidisse, Sacra dicit historia. Audiuit Iosephus, & Azarias res bene gestas a Iuda, & dixerūt, & faciamus & ipsi nobis nomen, & eamus, pugnare aduersus gentes, quæ in circuitu nrō sunt, & fugati sunt. Cuius rationē scriptura reddit, cum ait. Ipsi autem non erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel.

Ez. 13.
C
1. Ma. 5

Sed quoniam diuina scriptura etapisces expendendi sunt, notandam nobis est illud, [& illos.] Quasi diceret euangelista,

A gelista, elegerit Dñs apostolos, sed nõ illi satis fuit, eos elegisse, ideo superaddit di-
Psal.110 scipulos, quia magnifice facit nobiscum, & non solũ necessaria tribuit, sed multa superaddit. Ideo Psaltes ait, confessio,
Psal.132 & magnificentia opus eius. Id est, opera eius magnifica sunt, & digna laude. In his, quæ ad corpus pertinent, manifestũ est, nõ solum a Deo concessa hominib. necessaria esse, sed multa alia quæ ad delicias pertinẽt, ut abundaret homo cib. bonis. Hinc Psal. ait. Magnificauit Dominus facere cũ eis; magnificauit Dñs facere nobiscũ. Quod si corpori necessaria tribuit abundãter, multa superaddidit, multo potiori, ratione in his, q̃ ad animã pertinẽt, nõ necessaria duntaxat, sed plurima alia abundanter ꝓuidit. Et iõ cum pauci Angeli satis essent, ut hoĩem custodirent, plurimos in hoc opus desti-
B nauit, vnicuique tribuens Angelum custodẽ, & prouincijs, ac ciuitatibus Angelos pfecit superiores. Eadem de causa nõ semel, aut bis peccatorẽ uocat, cum satis id esse deberet, sed sæpius. An nõ satis esset, si rex te vocaret semel, ac obsecraret ut filius eius, & hæres regni esses? Si uero id despiceres, nõ amplius te urgeret? Deus uero semel, & bis, & pluries despectus iterũ, atq; iterum, obsecrat. Eadem de causa, ut copiosa esset redemptio, cũ alijs vij posset hominẽ redimere, voluit optimo modo cũ saluare ex iustitia. Et cũ ad hoc satis esset gutta sãguinis, oẽm sanguinẽ fudit. Nec auxilia saluti necessaria duntaxat homini tribuit, sed plurima superaddidit, adeo vt summum Dei
C supplicĩũ in hac uita in neĩem fit, cũ derelinquere, & indurare, q. est, necessario solũ auxilia ei tribuere, & reliqua tollere. Quod si ad salutẽ animæ tuæ necessarium esset, mortuos suscitare, vniuersos spiritus cælestes ad te mittere, & alia maiora facere, oĩa illa Deus faceret, maiora enim, & maxima pstiti, cum filium
Can.1. misit, & cruci affixit. Nihil ergo saluti necessariũ Deus ꝑtermittit, & plura nõ necessaria addit. Ideo ad sponsam ait. Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. An non satis essent murænulæ aureæ, ad quid obsecro vermiculatę argento esse debent? Certe qa neces- A
saria tribuit, & insuper cõuenientia adijcit, & ornantia, quia, vt Iacobus ait, dat omnibus afluenter, & non improperat.
Hinc nobis a Deo nostro discendũ est, Iaco.1
ut non ea solũ, in eius obsequium præstemus, q̃ necessaria saluti nostræ sunt, sed plura supererogationis opera faciamus. Petijt Giezi noĩe Elisei talentum unum á Naamã, cui ille ait, melius est ut accipias duo talenta, coegitq; eũ. Sic cũ Deo tuo habere te debes. Hic vero, q. ait, satis mihi est si mãdatã Dei custodiero, ea, cõsilij sunt, pstare nõ teneor, nolo ergo ea fa- 4.Re.5
cere, alendus a Deo esset pane ordeaceo, aut furfureo, qm̃ ille satis ẽ ad uitæ necessitatẽ? Si ergo Deus tibi magnificus est cur illi eris auarus? Si innumera ab eo gratis re- B
cipis bñficia cur pauca pstabis obseqa?
Sed electos discipulos, [binos,] mittit vt se inuicẽ iuuẽt, & consolent. Hinc Sa- Ecc.6.
piẽs. Frater adiutus a fratre quasi turris firma. Melius est, ego, duos esse simul, q̃ unũ, habẽt.n. emolumẽtũ societatis suę, si unus ceciderit, ab altero fulcẽt. Væ soli, qa cũ ceciderit, nõ hẽt subleuãtẽ se, & si q spiã præualuerit, contra unũ, duo resistent ei. In his, q̃ natura ꝓduxit, id attẽdere licet nullam ꝓuinciam omnibus sibi necessarijs abundare, sed in hac prouincia aurũ, & argentũ abundat, in illa vinũ, & oleũ, in illa triticũ, in illa alij terræ fructus, in illa pecudes, & equi, vt sic vna prouincia altera indigeat, & mutua charitate, & cõuictu iungatur. In gratuitis simile qd a Deo factũ est, voluit enim
Deus ut nemo sibi sufficeret, nec vllus C
dicere posset, non indigeo aliorũ opera, & ideo dona sua dimisit, ut late Pau. ostẽ-
dit, cũ ait, Alij quidẽ p spiritũ dat sermo 1.Cor.
sapiẽtiæ, alij, ãt sermo scientiæ, s'm eundẽ 12.
spiritum, alij gra sanitatũ, alij operatio virtutũ, alij prophetia &c. Non põt aũt dicere oculis manui, opera tua non indigeo, aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij, sed multo magis, q̃ uidẽtur membra corporis infirmiora esse necessariora sunt. Bini ergo mittuntur, qa nemo sibi sufficit, nemo sibi satis sapit, & licet alijs sapias non tñ tibi, licet alijs consilia præbeas indiges conciliatio in

his,

A his, q̃ ad te ptinent. Sic.n. & medici, qui alios infirmos curant, cũ in ægritudinẽ incidunt, alios medicos accersire solent, ut eis medeantur. Huius uerò rei mira-
Ex. 19. bile exẽplum nobis in Exodo proponit. Veni Ietro socer Moysi in desertum, ut Moysem visceret que uidit rotadie occupari in oĩum libris audiẽdis, & arte. Nõ bonã rem facis, stu'to labore cõ'umeris vltra uires tuas est negotium solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea, atq; consilia, & erit Dñs tecũ. Esto tu populo in his, q̃ ad Deũ pertinẽt. Prouide ãt de plebe uiros sapientes, & timẽtes Deum, in quib. sit ueritas, & qui oderint rauaritiã, qui iudicent popu'ũ in omni tpe. Si hoc feceris, implebis pceptum
B Dei. Quib. auditis, Moyses fecit oĩa, quę
Au. li. 1. de doctr. cristia. ille suggesserat. Mire expendit Aug. hoc exemplũ. Loquebatur Deus quotidie facie ad faciem cũ Moyse, sicut loqui solet amicus ad amicũ, eumq; monebat de minimis rebus, qua ergo rõne non ei dedit consiliũ hoc, quod Ietro dedit? Cur pmisit, ut Moysen diceret Ietro stultũ, et stulto labore cõ'umi? Proculdubio ostẽdere voluit Deus nemine ipsi adeo familiarẽ
1. Co. 1 esse, nemini tot secreta reuelari, ut ope alterius hoĩs, & consilio nõ egeat. Hinc Paul. Corinthijs scribens ait. Paulus uocatus Apostolus Iesu Xp̃i, & Sostenes frater Ecclesiæ Dei, q̃ est Corin thi. Quibus verbis nõ se solũ nominat, sed ẽt scriptorẽ epistolę. Et iterum, Paulus Apostolus Iesu Christi, & Timotheus frater
C Ecclesiæ Dei, quæ est Corinth. Et sępius se cum alijs nominat, licet, n. ipse præcipuè epistolã scribere, aliquod tñ uerbũ forsam scriptor dictabat, quo Apostolũ iuuabat. Ideo ergo binos Dñs mittit, ut inuicem iuuent, tanquam duo boues, qui iugum subeunt, ut terram colant.

Sed quib. uerbis eos mittit Dñs? Certe mirabilibus, ait enim, [ite ecce, mitto
Chrys. se. 1. de sanct. uos, sicut agnos inter lupos.] Hæc uerba mire expendit Chrysost. a it enim. Quis pastor unquam agnos mittit in medium luporum? imo a lupis separat, Christus vero agnos mittit ad lupos, ut lupos facia agnos. Ne vero dicant, agni sumus, qũo nos mittit ad lupos? Addit, ite, ecce ego mitto vos. Vos infirmi estis, sed ego, A
q uos mitto fortis sum. Quis es tu Dñe q cõfidenter agnos mittis in lupos? Ego qui verbo condidi cælum, & terrã, q posui arenã terminum mari; q mortẽ superaui, infernum expoliaui, q mortis, & vitæ habeo potestatẽ. O uirtus mittentis! Mittit oues in medių luporum, & facti sur r lupi oues, nec.n. natura, sed uo'untate lupi erant. Ecce dabo hos ut ligna, vos vero ut ignẽ, & deuorabitis eos, & ĩ uos cõuertetis. Sed cur agnos eligit, ut lupos superet? Certe ut nomini eius adscribatur victoria, Preclarus dux Ioab, cum 2. Reg.
iã capienda vrbs erat, ait regi, tu obside 11.
ciuitatẽ, ne nomini meo adscribatur victoria, Cũ vastata fuerit vrbs, nõ sibi gloriã victoriæ uolebat vsurpare, sed regi cõcedere. B
Simili de causa Iudit. orat. Erit hoc memoriale nominis tui cum manus fęmine deieceris eum. Iudi. 9.
Res omnino manifesta est, Dei digitum adfuisse agnis, cũ septuaginta duo agni superauerint innumeros lupos, tygrides, atque leones.

Sed silẽtio prætereundũ nõ est, q̃ta celeritate eos ire præcipiat, cũ ait. [Nolite portare sacculũ neq; peram, & neminẽ p viã salutaueris.] Hæc uerba duob. modis explicat Aug. primo sic Salutare est sa utẽ dicere, & annũciare, q, est, euangelium pdicare, hoc vero in uia facit, qui p occasionẽ hoc facit, non ad illum principaliter intẽdens, per viã ergo salutare est Augu.
euangeliũ pdicere tpalia quærẽdo. Secũ ser. 40.
do modo explicat, oĩa ptermittite, q̃ im de san.
pedire vos possunt, nullã mora faciatis, C
ideo sacculũ relinquite, & perã, nec colloquia miscatis cũ his, q in uia vobis occurrerint. Adeo.n. extrema necessitas peccatorũ est, vt differri eis remediũ non liceat. Sic ẽt Elisęus mittens Giezi cũ baculo suo ad mortuũ suscitandum, ait, Ac 4. Re. 4
cinge lumbos tuos, & tolle baculũ meũ in manu tua, & vade. Si occurrerit tibi homo, non sa utes eum, & si salutauerit te quispiam, non rñdeas illi. Sed ais, quę tãte festinationis rõ est? Si nosses ò peccator maximũ, in quo versaria, discrimen, non tibi appareret multa festinatio. Aliquando infirmus homo deliquio cordis morti pximus est, & mediũ accersis, ut quam

A quã citissime veniat, qm̃ infirmus in maximo periculo est. In hoc ipso peccator versatur, idõ accelerare oportet, ut remediũ ei adhibeatur. Hoc agnoscebat, q dicebat. Accelera, ut eruas me. Et quia in hoc opus Christus mũdũ venit, ait Esa. Voca nomé ei⁹ accelera, spolia detrahe, festina, prędare. Si damnatus homo, lata sñia ad morte esset, & iã ĩ supplicij locũ ductus, ligno ligatus esset, ut igne, aut ferro periret, si forsan mutata sñia, a morte liberãdus esset maxima celeritate nũciũ uenire oportebat, qui eũ esset liberaturus. Hic stat⁹ peccatoris est. Hoc illius discrimen lata in eũ sñia mortis ęternæ est, appropinquauit iã loco supplicij, vnũ pedé in inferno posuit, furcã iam conscendit, laqueus in collũ eius positus est, alligatus est ligno, an nõ accelerare oportet eũ, q cũ liberaturus est? Sed ais, qs dixit, peccatoré in tãto esse periculo? Audi Esaiam. Propter hoc audire verbum dñi uiri illusores, dixistis. n. percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum, flagellum inundans cum transierit, non ueniet super nos, qa posuimus mendacium spem nostrã. Et delebitur fœdus uestrũ cum morte, & pactũ uestrũ cum inferno non stabit, & flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculcationem, & nũc nolite illudere, ne forte constringãtur uincula uestra, consummationem enim, & abbreuiationẽ audiui a Domino Deo exercituum super uniuersam terrã. Loquitur Esaias peccatori, qui cogitatione sua fecit pactum cũ morte, dum cogitat, non cito, & repente uenturam, monetq; eũ, ne amplius peccet, ne cõstringãtur eius uincula, & pereãt, significat his uerbis. Laqueum iniectum in eius collũ, quo si constringitur, eum uita priuabit, ecce discrimen, quod diximus, in quo peccator est. Id ipsum explicat Iudas Apostolus ĩ sua canonica, cum ait. Et hos quidem arguite iudicatos, illos uero saluate de igne rapiente Aliorũ aũt miseremini in timore, quo loco Diuus Thomas ait, de triplici peccatorũ genere Apostolũ loq, primũ de hæreticis obstinatis, quos dicit arguẽdos, ut iã iudicatos. Secũdũ de reliqs peccatorib. quos saluare debem⁹ qua si de igne rapientes, quia in eo periculo sunt, ac si igne absumi cœperint. Tertiũ de his, qui uitam in melius mutare incipiũt, quib. miserendum est. Peccator vero iã igne ardere cœpit, accelerandũ ergo est, ut eruatur. Id ipsum peccatoris discrimen ostendit Psaltes regius, cũ ait. Nisi cõuersi fueritis, gladium suũ vibrabit, arcum suũ tetendit, & parauit illũ, & in eo parauit uasa mortis, & sagittas suas ardentib. effecit. Quib. uerbis proximũ supplicium peccatoris exponit, dum iã gladius in eum uibratur, dũ arcus distetus est, & sagittę in eo positę, ut sagittetur. Hinc primũ colligendum est, q̃ta sit peccatoris incuria, qui in tãto cõstitutus periculo solicitus sui nõ est, & quasi securus oĩno esset, sic se gerit. Secũdum vero, quãta celeritate currendũ sit Christi ministris, ut de igne rapiant, & de ligno ac furca liberent peccatorẽ. Nõ deuenerant Israelitæ in discrimen tantum, solũ in eos mortis sententia lata fuerat, cũq; mutata fuisset in melius ait diuina scriptura. Egressiq; sunt veredarij celeres, nuncia pferentes, & edictũ regis pependit in Susa. Merito ergo Christus dñs discipulis ait. Nolite portare sacculũ, neq; perã, & nemineẽ per uiã salutaueritis, nulla faciatis morã uos. n. mitto, ut peccatores ab igne rapiatis, a ligno, & furca liberetis. Hinc Sapiẽs, Discurre, festina, suscita amicũ tuũ, ne des sõnũ oculis tuis. Hinc X̃pi discipuli ea festinatione hoc opus perfecerũt, ut eorũ uelocẽ cursum miratus Esa. dixerit, qui sunt isti, qui ut nubes uolan t? Sed ꝙ nuncium deferri mundo Chrs pręcipit? Certe illud mirabile. [Appropinquauit regnum cęlorũ.] Fælix profecto nuncium, ꝙ merito Euãgelium, i. bonum nuncium nũcupatur. De quo proinde dici põt illud. Hæc dies boni nuncij est, si tacuerimus, sceleris arguemur. Nũciatur libertas a morte æterna, & uita sempiterna promittitur, quæ iã hoib. proxima est, quã statim capere possint, cum olim longe fuerit, unde Paulus ait. Iuxta fidẽ defuncti sunt oẽs non acceptis repromissionis, sed a longe eas aspicientes, Quia ut idẽ Paulus ait, Hoc signi-

Marginalia (left): Isa.28. — C — Iud. 1. — D.Th.
Marginalia (right): A — Psal.7. — B — Hest.8 — Prou.6 — C — Esa.60 — 4.Re.7 — He. 11.

A significante Spiritu sancto, non dũ propalatam esse uia sanctorum adhuc priore tabernaculo habente statum. Iã vero nobis prædicatur, propalatam nobis viã sanctorum proximum nobis esse regnũ cęlorum, nobisq; offerri, ut illud capiamus. Iam regnum cælorum uim patit, & uiolenti rapiunt illud. Sicut uoce pconis urbs ditissima tradi solet diripienda militib. ut quisq; sibi usurpet, q ex ea uoluerit, & tunc vrbs vim pati dr̃. Sicut ergo milites se accingunt, ut vrbem capiãt cum ab eis diripenda est, qm̃ quisq; maxima spolia sperat. Ita nos accingi oportet, vt regnũ cælorum capiamus, cum iã nobis appropinquauerit, cũ eius fores,
B prius clausæ, iã per Christum reseratæ sũt. Hoc uero miris uerbis explicat Psaltes regius, cum ait. Circundate Sion, & cõplectimini eã narrate in turrib. eius, & distribuite domos eius. Ponite corda vestra in uirtute eius. Quasi dicat, iã Siõ appropinquauit, iã diripendia uobis traditur, antiquis patrib. nõ tradebatur, vobis uero datur ideo accẽdite animos vestros, circundate eã, nec ab eius obsidione castra moueatis, donec eam cõplectamini donec capiatis eam, narrate, & videte turres eius plenas diuitijs, attendite cordib. vestris eius uirtutem, & decorẽ, eandem cã diripite distribuentes domos eius. Quid.n. homini regnũ? Audi Esaiã de eadem Sion loquentem. Respice Siõ
C ciuitatem solẽnitatis nostrę, oculi tui uidebunt Hierusalem ciuitatem opulentam, tabernaculum, q nequaquam transferri poterit, nec auferentur claui eius in sempiternũ, & omnes funiculi eius non rumpentur, quia solũ modo ibi magnificus est Dominus Deus noster. Hãc ergo cælestẽ Hierusalem inspiciamus, hãc uicapere desideremus, hanc deprædemur, ut illud in nobis impleatur, quod Esaias ait. Lætabũtur corã te, sicut qui lętantur in messe, sicut exultant uictores capta præda, qñ diuidunt spolia. Audi ergo, ò homo, felix nuncium, appropinquauit regnũ cælorum, ut si rex, solum uoluntas tua deficit, regnum.n. appropinquauit tibi, ad fores tuas est.

Ma. 11. Simile

Psa. 47

Esa. 33

Esai. 5.

Hac consideratione sancti uires, & animũ resumpserunt, ut multa agerent, A hac cõsideratione sancti uires, & animũ resumpserũt, ut multa agerẽt, ac paterentur, ut regnum cælorum ui caperent, uidebant.n. cęlos apertos, ut Stephanus uidebat appropinquasse regnum cælorum Inter quos Marc. Euang. cuius hodie celebrem diem agimus, leoni assimilatus est in operibus suis, ut de Iuda legimus. Vnus fuit ex Septuaginta duob. discipulis Xpi, & ei figura leonis tribuitur, de leone Sapiens ait. Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pauebit occursum. Qd merito Marco tribuere possumus, quę tãta fortitudine fuit, ut regnum cælorum ui caperet, & socius Pauli, & Barnabæ factus, postea in Aegyptum ueneri t ubi tãta sanctitate Ecclesiam constituit, ut oẽs ad sui imitationem cogeret, ut Hieron. air, & ipsis ẽt ethnicis tantæ fuit admira B tioni, ut Philo librum scripserit, de admirabili fideliũ sanctitate sub Marco Beatissimo ẽt Petro Apostolo amantissimus fuit, unde ipse ait. Salutat vos Marcus filius meus. Cui iure aptari illud põt. Catulus Leonis Iuda, ad prędã fili mi ascendisti, acquiescens recubuisti ut leo. Leoni in operib. assimilatus didicit capere pdam, & uim facere regno cælorum, qui hodie nobis proponitur. Vt cum imitemur, qm̃ appropinquauit nobis regnum cælorum. Vę.n. ei, qui his auditis non accẽditur in pugnã, ut spolia tanta capiat. Quib. illud accedet, q Sisarę, de quo eius vxor pronunciat matri, Forsitan diuidit spolia, cum tamen ille mortuus iaceret. Hoc ipsum vęcordi homini accidet, cum C .n.a nobis putatur in cælum conscendere, et eius spolia sibi usurpare, ille in morte ęterna sepultus iacet. Qd ne nobis contingat caueamus, ue cũ Sitara bibamus lac delectationis, & somno corripiamur hos.n. mors intercipere solet, ac perdere, &c. Assimilemur ergo nos leoni, Marco.s. cui similis iustus est, dicente Salomone. Fugit impius autem quasi leo confidens, absq; terrore erit. Iners miles impius est, qui pugnam inire timet, iustus uero discrimini se dat, quasi leo confidit, prędam regni cœlestis capit, &c.

1. Mal. 3.

Pro. 30

Hiero.

2. Pe. 5.

Ge. 49.

Iud. 5.

Pro. 28

Festa

A *Festa Maii.*

In festo Sanctorum Apostolorum, Philippi, & Iacobi,

Thema. Non turbetur cor uestrum, credìtis in Deum, & in me credite. Ioan. 14.

Simile MOs olim fuit, & nunc est præclaris ducibus,& strenuis,ut eo tempore, quo cum hostibus confligendum est,orationem ad milites habeant, quæ illorum animos accedant ad pugnam iam ineundam, & õẽ n pauorem, formid né,ac turbationé ex eorum animis pellant. Ad hæc vero militibus suis proponere solent,sui animi fortitudiné,adiutoria,quæ hinc inde ipsis aderunt,spolia maxima,quæ uict oria parta obtinebãt,& similia,quib. milites prõpti redduntur ad pugnã. Nec solũ hoc præstire duces gẽtium,sed & viri sanctissimi. Cum.n. Iudas Machabæus manus conferere uellet cũ Nycanore, Machabæus hortabatur suos,ne formidarẽt ad aduẽtum nationũ,sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo,& nunc sperarẽt,& ab omnipotente sibi ad futurã victoriã. Et allocutus eos de lege,& pphetis,admonens ẽt certaminũ,quæ fecerãt prius,prõptiores cõstitu t eos, singulos ãt illorum armauit,non clypei,& hastæ munitione,sed sermonibus optimis, & Ex.32. exhortationibus. Et sic factũ est,ut in eo bello prosternerẽt triginta quinque millia hostium. Aduenerat iam tpš,in quo pugna illa ineunda erat,in qua Christus dux de morte, & inferno triũphaturus erat, Apostoli uero de vniuerso mundo Psa.26 & idolis gentiũ, in qua agni duodecim in pugnã descẽdebant cũ innumeris lupis leonibus,& tigribus,duodecim idiotæ piscatores cõtra uniuersam mũdi po Eccl.6. tentiã,ac sapientiã dimicaturi erãnt. An non timendum,& formidandũ prælium? Vidit Christus dux pusillum gregẽ suũ animis deiectis. Armat ergo hodie eos sermonib. optimis, ostẽdẽs militib. suis ea,quæ diximus,præclaros duces ostendere militibus, ut in pugna fortes sint. A Videamus ergo sermones hos optimos in Euangelio nobis proposito.

[Nõ turbetur cor uestrũ.] Cõe est omni passioni appetitus,ut hominẽ turbet cum uehemens est, & ideo turbationes dñtur,quia coniunctæ sunt cum quadã corporis alteratione,& humorũ, ac spirituum motu. Ex quo ẽt pueni t,ut in facie hominis eius turbationis sit indicũ. Hinc motus humorum, & actus appetitus,sæpe in nostra potestate non est,rõnis tñ actus,q sequi solet turbatum appetitum,in nostra est potestate. Sed qa maximã uim hẽt turbatus appetitus, ut ad se rõnem trahat ideo timendus est,cum vehemens est,& reprimendus. Ideo ait dñs,[nõ turbet cor vestrũ.] Mærore,ac timore vrgebãtur discipuli,qm eis dixe B rat discessum suum,nec posse ipsos eum tũc sequi,psecutiones ,& discrimina uaria,q̃ eos manebãt,his auditis,tristitia,ac merore turbati sũt. Similes facti. Pulpo pisci,quo Aegyptij in literis Hieroglificis significabãt eos,qui in periculis timo Eph.4. re turbabant,cum.n. piscis ille in discrimine uersat,nõ fugit,nec sibi pspicit,sed accedit ad propinquã rupem,& ibi stat, & aliqñ turbatione id agẽte brachio piscatoris adhæret. Primum uerẽ, q fortis quisque curare debet,est,ne cor illius turbet,eo.n.turbato,à quo vires,& consilium procedere debent, nihil rectè fit. C Sed statim illud Psalmi efficitur. Cor meum cõturbatum est in me, dereliquit me virtus mea,& lumen oculorum meorum,& ipsum nõ est mecum. Si ergo ad discrimina belli corporalis oportet cor Grego. non turbari,multo magis ad bella spiritualia feliciter peragẽda,necessarium est cor imperterritum. Cũ imminẽt discrimina,bella, & hostes tunc optimum est grã stabiliri cor,ut Paulus ait,ne succumbat homo oneri tribulationum. Hanc suorum fortitudiné, & cor imperteritũ mire descripsit Dñs in equo parato ad bellum,de quo inter alia dicit. Cum audierit buccinã,dicit,uaha. Manifeste,ait ibi Greg. loquit Deus iusto nõ,de equo; qui brutum cum sit, uaha,dicer nõ põt, vnde cum dicere dicitur id, quod non

A mansiones videt. Ille ergo doctrinæ huius præcipuus est prædicator, ille dicere valet, [non turbetur cor vestrum.] Ideo scala Iacob eũ significabat, cui De⁹ erat innixus, quæ hac parte cęlum tangebat, alia vero terram. Est ille lignũ illud vitę, quod ex vtraq; fluminis parte erat, q̃a in terra, & cęlo simul uersabatur. Vna
Gc. 28.
Ap. 19 manu coronã, alia autẽ gladiũ tenebat, quo pugnabat, vnus eius pes ĩ stadio, & agone erat, alter vero victoris erat. Alter pes in aqua, alter ĩ littore. Ideo significat in eo angelo, cuius pes vnus ĩ mari, alter in terra est. Ideo nos exhortatur
Ap. 10
Simile (non turbetur cor vestrũ,) q̃a vtrumque videt, Habuit se ad nos Christus Dns, ac se habere solet vnus è multis, q̃ vt in hortum intrarẽt venerunt, quorum pri-
B mus in maceriam atcẽdit, & pedem ĩ ea ponens videt vniuersa, q̃ in horto sunt, & trepidantib. socijs pp ascẽsus difficultatẽ, ait nolite timere, ascendite, reptate manibus, ac pedib., q̃m mirabilia ĩ hoc horto sunt, q̃bus fruemini si ascenderitis. Non ergo turbetur cor nostrum, sed ascendamus, q̃m testis fidelis Christus Dñs, q̃ est in sinu patris, ipse enarrauit. Ideoq; aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum, qui sic in terra cõuersatus est, vt pedem vnũ hic figens alterũ in cœlo posuit, taliter in terra con
Phil. 3 uersemur, vt vnum in cœlo pedem ponamus p̃ consideratiõnẽ, & cõuersatio-
Ps. 121 nẽ, vt cum Paulo dicamus, conuersatio nostra in cęlis est, & cum psalte, stantes erant pedes nostri in atrijs tuis Hierusa
Psa. 93 lem. Sic. n. non turbabit cor nostrũ, & si
C motus fuerit pes, q̃ in terra est, dicemus cũ psalte, si dicebã, motus est pes meus, misericordia tua Dñe adiuuabat me.

Contra vero, peccator facit, q̃ duos pedes cum habeat, alterum in terra tenet, sicut iustus, alterũ uero in inferno posuit per culpã, qua ęternã commeritus est pęnam. Duo tibi sunt pedes ò homo. Primũ pro uoluntate tua ponere potes, vbi libuerit, uel ĩ cælo cum Christo, vel in inferno cum diabolo. Alter pes in manu Dei est, nõ in tua potestate, vita. n. in Dei uoluntate est, qua finita, utroque pe
Prou. 5 de in inferno eris. Auerte ergo primum pedem a semitis impiorum, quia descendunt vsq; ad inferos. Hinc Sapiẽs de meretrice ait: pedes eius descẽdunt in mortẽ, & ad inferos gressus eius penetrãt, p̃ semitam vitæ non ambulant. Hinc psaltes, nisi quia Dñs adiuuit me, paulo minus habitasset in inferno aĩa mea. Culpa, & pœna duo pedes sunt, quibus dãnatus in inferno est, si culpã admittis, vnũ pedem in inferno posuisti, & hũc ponere potuisti, & in tua id uoluntate fuit, solum deest tibi, vt alterum ponas in inferno pedẽ per pęnã, & hoc id Dei potestate est, nõ in tua, ĩ Deũ uero peccas, in cuius potestate est aĩam tuã mittere in Gehennam. Quid stultius, aut dementius. A Psa. 93

Præceperat X p̃s suis non turbari, illi vero in cordib. dicebant suis, quomõ nõ turbari non possumus, cum tu dux noster recedas, & soli relinquamur, & difficilis admodũ pugna nobis parata sit? Potẽtissimas rationes cælestis magister eis proponit, vt omnino non turbẽtur, quarum illa prior est, (creditis in Deum & id me credite.) Quasi dicat. Sicut, qui trãsit fluuium, dum aquã labentẽ intuetur, caput eius turbari necesse est, ac sicõ uertat oculos in montẽ stabilem, turbatio cessabit, ait uos humana solum attẽdentes turbamini, q̃a me ut hominẽ cõsideratis, & vos orphanos relinqui creditis, tollite ergo oculos in diuina, & sicut in Deum creditis, ita in me credite, quia ego Deus sum, & licet sim præsentiam humanitatis vos deseram, ut Deus tamen vobis adero. Notat Cyrillus in hunc locum, & Basilius, his verbis fidẽ Christianam a Iudaica distĩgui, Iudęus n. Trinitatis ignarus, vnum Deum confitebatur, personas non distinguens. At Christianus distinctionẽ, fidẽ profitens, ita vnum credit Deum, ut tres in una Trinitate veneretur personas. Sed quid fides homini præstat, ne in malis turbetur multum certè. Ambrosius, facile forsan homini erit, plures diuitias, aut honores non q̃rere, difficile vero est, cum nõ turbari, cum ea, quę possidet amittit. Sed hoc difficile, fides magna facile præstat. Hinc dicitur. Cui resistite fortes in fide. Et iterum, hæc est victoria, quæ vi- B Cyril. Bas. C Ambr. 1. off. ca. 39. 1. Pe. 5 1. Io. 5

A cit mundum, fides nostra. Et iterum, accipite scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, Sed inquiris, quo pacto fides turbationem pellit à corde? Certè qm illuminat, tenebræ enim timorem incutiunt, lux vero eum tollit, quia quid quæque res sit, ostendit. Fides docet, omnia temporalia nihil esse, & ideo mala non esse nec timenda. Et ideo ait, nolite timere eos, q occidunt corpus. Et ideo psaltes ait, veruntamen vanè conturbatur omnis homo. Mala.n.temporalia similia sunt venijs puerorum, quibus illi turbati solent cum nihil sint. Vmbra, & somnia sũt temporalia incommoda, & ideo vane turbatur homo eis, sicut vanè puer conturbatur, vel dormiens quia sibi videtur, è turri altissima cadere.

Eph.6.

Psa.81

B Deinde fides docet Christum nobis semper adesse, ut Deus est, & nihil nobis accidere posse, nisi eo disponẽte, nec enim passer, aut folium cadit absque illius uoluntate, ac decreto, nec capillus de capite nostro peribit, nobiscum ille est in tribulatione, & ideo dicere possumus cũ psalte Deus noster refugium, & uirtus adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis propterea non timebimus, dum turbabitur terra, &c.

Psa.45

Sed obijcis, ego fidem habeo, & tamẽ turbor, turbaris quidem, uel quia fides tua mortua est, nec fax mortua timorẽ pellit, sed ardens. Vel quia tibi parua fides est, sicut illi, qui videns ventum validum timuit, cui dr̃ modicæ fidei quare dubitasti? Ideo orandum tibi cum Apostolis est. Dñe adauge nobis fidem. Vel quia fidei lumine non vteris, sed illã sub modio ponis, ut non luceat, cum.n.ea, quæ fides docet, non consideras, fide non vteris, ea ergo mente tractaß, & omnem turbationem facile pelles.

Ma.14

Lu. 17

C

Deinde cum ait. [Creditis in Deum, & in me credite,] non fidem, qua Deo reuelanti credimus solummodo significauit, sed spem, ac fiduciã in Deum, quæ & fides sæpe dicitur, intellexit. Ait ergo. Nolite turbari, aut pauere, sed firmissima in Deo spe estote, & in me, q Deus sum, & homo, qui uobis pater, & mater sum, qui uos vt filios dilexi, & tot dilectionis signa exhibui. Maximum præsidium cõtra diabolicos timores, & tentationes est, impertertitum, & fidelissimũ in Deo cor. Qui hoc præsidio benè munitus est, nõ timebit, etiam si cælũ ruat: ait enim. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Et illud Esaiæ vsurpat. Iuxta est, q iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul, quis est aduersarius meus, accedat ad me? Ecce Dñs Deus auxiliator meus, quis est, qui condemnet me? Hoc auxilio fretus Iob aiebat: Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Sicut ergo inter humana mẽbra quædam sunt ita fortia, ut non sibi solis sed & aliis opitulari possint, ut brachia, quibus maximè vtimur in periculis, sic

Ro. 6.

Ro. 8.

Esa. 50

Iob 17

Simile

B inter virtutes quædam sunt ista præstantes, ut omnibus alijs sint maximo præsidius, qbus proinde in periculis præcipuè vtendum nobis est, & huiusmodi est firmissima in Deum spes, quę est velut anchora, qua nauis tenetur, nè procella cã huc, illucque dispergat. Cum ergo tẽpestates maximas in te oriri perspexeris, tẽtationes graues, persecutiones, terrores dæmonis, opposuerit q; tibi gigantes quibuscum pugnare debeas, quibus collatus locusta videaris, respõde cum psal te. Non enim in arcu meo sperabo, nec gladius meus saluabit me, sed dextera tua, & brachium tuum. Et sicut olim in lege dictum fuit. Si exiens ad bellum cõtra hostes tuos, & uideris equitatus, & currus, & maiorem, quam tu habeas aduersarij exercitus multitudinẽ, nõ timebis eos, quia Dominus Deus tuus tecũ est. Ita idipsum nunc tibi dico, quæ est enim potentia, quam timeas, si pro te pugnat omnipotentia.

Psa.43

De.20.

C

Sed adijcit Christus, in me speciali quadam ratione sperare, qui vobis singularia dilectionis signa dedit, de quibus dubitari nullo modo possit. Et huius ratio est, quia nullus dubitat, an Deus possit ei accurrere, multi vero dubitant, an velit, sed ne hoc dubites, tanta amoris signa dedit, quæ uoluntatẽ ostendunt, ut plura, ac maiora sint, quam illa, quæ potentiam declarant. Quis dubitet de dilectione

A ctione illius, qui pro eo uitã dedit? Quis dubitet, an recipiatur ab eo, q uenit quęrere, & saluum facere, quod perierat? Si amicus tibi astitit i rebus difficilimis, & cum uitę discrimine, qũo dubitabis an in re facili tibi assistet? Hinc Psaltes: Multi dicũt aĩę meę, nõ est salus ipsi in Deo eius.. Tu aũt Dñe susceptor meus es. Si Christus susceptor tuus, quid trepidas? Trepidanti nautę in horribili tẽpestate, cum paruo vteref nauigio, dixit Iulius Cæsar, ne timeas, Cęsarem enim, & eius fortunã tecũ defers. Licet ergo mare sęuiat, & intumescat, cõfide in Christo, quem gestas, qui tibi per Esaiam ait, ego ante te ibo, & gloriosos terrę humiliabo, portas ęreas conteram, & uectes ferreos confringam, & dabo tibi thesauros absconditos. Hinc quasi oĩpotens iustus reddif, & maior illius potentia q̃ totius mũdi. Maiori potẽtia prędita est virga Moysi, q̃ Pharao. Et palium Elię, & vmbra Petri, mira possunt, quia in Deo põt iustus omnia. Ideo Ioanni f. enti, dr, ne fleueris, vicit leo de tribu Iuda, & sicut ille in se uicit, uincet & in te.

Psal. 3

Esa. 45

B

Apo. 5

Prosequitur consolatiõnẽ suã Iesus, [In domo patris mei mansiones multæ sunt.] Quasi dicat, Contristati estis, qm̃ vobis dixi, quò ego uado, vos non potestis venire, nõ hoc dixi, qa ĩ regno meo mihi soli sit mansio, plures. n. mãsiones sunt, in quib. recipiamini oẽs uos, & plures alij, nõ ego discedo à vobis in ęternũ sed ad modicum, cogitate verò diuersas illas mansiones, & diuersitatem glorię, quę pro meritis datur, ut uiriliter decertetis, qm̃ dignior mansio eum expectat, q plus laborauerit. En prędam, q̃ militibus suis pollicetur. Ita hæc uerba intelligunt Chrys. Cyrillus, & Aug. Ideo ego dixi, nõ potestis venire, quia necesse est, me primũ ire, ut uobis parem locũ, addit uerò. [Si quo minus dixissem uobis, qa vado parare uobis locum, si aũt abiero, &c.] Sẽsus legitimus est. Si uobis mãsiones non essent in domo patris mei, nõ vos deciperẽ vanis ꝓmissis, sed uobis dixissem, qa cã vestri discedo, vt parẽ uobis locũ; si ergo mansiones uobis nõ essent, uos certiores facerem, cũ hæc

C

Chry.
Cyril.
Augu.

sit causa discessus mei. Mansiones uerò parare dr, tum quia cœli ianuã aperuit, quam si non aperiret, nullus hominũ illuc ingrederetur, tum etiam, quia ascendit, ut mitteret Spiritum sanctũ, quo ipsi digni redderentur mansionibus. Ego ergo discedo, ut parem uobis locum, & ueniam, ut assumam vos ad me ipsum. A

Duplex ergo consolatio Christi discipulis his uerbis daf. Prior est, possessio regni cęlestis, ꝙ Christi discessu, & uirili pugna ipsorum cõsequetur. Posterior, quod ille iterum ueniet, & accipiet nos ad se ipsum, ut ubi ille est, & nos simus, & sic semper cum Dño erimus, ut Paulus ait. Solet dux milites suos in pugnã accendere, & ipsorum erigere animos, ꝓpositis spolijs hostiũ. Cum turbaref, Alexandri exercitus viso exercitu Darij, copioso argento, auroque ornato, dixit Alexander, nõ est in exercitu Darij, quo timeatur, sed potius, quod ametur, spolia. n. nobis pretiosa sunt. Si ergo nosse vis, quę tibi sint spolia, si uiriliter decertaueris, audi mansiones multæ in domo patris sunt uiriliter certãtibus, uisio, possessio, ac fruitio Dei merces est tua, gloria Angelorum gloria tua erit, licet. n. illi superiores natura sint, sed nõ gratia, & gloria. Sed quid dico Angelorum gloria, imo Dei gloria tua erit: quod enim Deum beat, te beatũ reddet, ut audias: Intra in gaudium Dñi tui, quia idẽ obiectum est beatitudinis hominis, Angeli, & Dei ipsius. Potuit ne maior merces homini proponi? maior thesaurus? maior honor, q̃ Dei possessio? Hinc Psaltes. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Dñi ibimus. Et iterũ. Replebitur in bonis domus tuæ. An nõ hoc cõcupisces? Audi suspirantẽ. Cõcupiscit, & deficit anima mea in atria Dñi In Indis uersatur Hispanus, & cũ ibi dies sit, ad Hispaniã suspirat, quomodo nos patriam domum non optabimus?

1. The. 5.

B

Ma. 25

C

Ps. 121

Ps. 64.

Ps. 83.

Sed quomodo in domo vna mansiones multæ? Certè una est domus, vnus denarius, qa vnũ est obiectũ beatitudinis, oẽs enim regem in decore suo uidebunt, item una beatitudinis mẽsura est, æternitas item una, quia tanta destincta

A sunt inter se charitate sancti, ut propria singulorū gaudia charitas cōmunia reddat. Si.n. amor imperfectus nunc efficit ut de filij bonis pater gaudeat, ac de proprijs, qd non efficiat charitas illi cęlestis Sed nihilominus plures mansiones sunt qa licet eundem Deum oēs videāt, eosq; fruant, sed quisq; ꝑ merito magis uel minus gustat. Sicut idē cibus diuersimode degustatur ꝑgustus uarietate, ac famis. Hinc Paulus. Alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarū, & sicut stella differt e stella in claritate, sic erit, & resurrectio mortuorum, licet omnes iusti in eodem sint cælo. Sicut ex eodem fonte diuersa aquæ mensura a diuersis colligitur pro varietate vasorum, ita qui puriori est cor
B de, & ardentiori charitate, plenius Deū gustabit. Ideo curandum nobis est, ut potiorem capiamus mansionem? Secunda vero consolatio in uerbis superioribus proposita erat, quod ipsius absentia non perpetua esset, quia iterum veniam in secundo, scilicet, aduentu, et assumam vos ad meipsum. Id uero suo modo in hac uita nobis accedit. Recedere Deus videtur a iusto, cum eum deserit, nec consolatur non propterea turbari debet, iterum.n.
Tho.3 uenit. Quia post potestatem trāquillum faciet, & post lachrymas exultationē in-
Iob.17 fundit. Et Iob ait, post tenebras expecto lucē, & sic ei accidit. Sicut ergo in temporum c nstitutione varietas ista cernit, vt post noctem dies succedat, ita in aīa iu-
C sti efficitur. Hinc Psaltes. Auertisti faciē tuam a me, & factus sum cōturbatus, ad
Ps.29. te Domine clamabo, &c. Audiuit Dn̄s, & misertus est mei, Conuertisti planctū meum in gladium mihi, & circundedisti me lętitia. Et iterum Iob. Abscondit lucem in manibus suis, & præcepit ei, vt rursum oriatur. Abscondit quidē lucem cum consolationem tollit, sed præcipit, vt iterum oriatur. Pergit adhuc discipulos consolari, & ideo ait [& quo ego uado scitis, & uiam scitis.] Discedentes eo, quem diligimus, maximū adfert solatiū scire, quo vadat, & uiam, qua ad eum ꝑuenire possimus, id.n. significat illud, [vitam scitis.] Non viam, qua ego vado sed viam, qua vos ad me peruenire possitis. Thomas uero ait [Dn̄e nescim⁹ quo A
vadis, & quomodo possumus viā scire?] Hæc verba pugnare videntur cum uerbis Christi, q̄.n. ille dixerat, eos scire, Thomas asserit, nesciri ab eis. Vel quia habitu sciebant, nō tamen actu quia eorum turbatio memoriā, ac considerationem tollebat, ita Euthymius exponit. Vel scire dicunt, qa scire potuerāt, & debuerāt licet reuera ad scientiā nō peruenerint. Sicut Iudæis dixit, et me scitis, & unde sim scitis, i. scire potuistis, et debuistis. Respōdit ei Iesus. [Ego sum uia, veritas, & vita.] Non solum ad uerba Thomę rn̄det, sed & aīos discipulorum, non.n. confirmati erant in promissione illa Xp̄i, veniam ad uos, assumam ad me. Iō declarat uiam, & confirmat ꝑmissionem. Ego, inquit, sum uia, p cuius fidē, & uirtutum imitationē oportet uenire. Ego sū veritas, & ideo, q̄ promisi, faciā. Ego sum vita, q vos, licet moriamini, reuocare in B uitam possum, vt vos mecū assumam, q̄ do u enero. Recte dr̄ uia Christus, quia uia est, per q̄ ab uno termino ad alium fit transitus, ita per Xp̄m a peccato in iustitiam, & a iustitia in gloriā transimus, nempe fide ipsius, & obedientia mandatorum eius. Vnde Paulus. Per ipsum habemus accessum ad patrem. Sed deinde rudes discipulorum animos arguit, dicens. [Tanto tempore uobiscum sum, & non cognouisti me ?] Multis annis in schola Christi fuimus, nec profecimus. Ibant animalia Ezechielis, & non reuertebantur cum ambularent, semper enim nobis proficiendum est. Quadraginta C diebus fuit cum Deo Moyses, & maximam detulit lucem in facie. Semel orauit Anna, & vultus eius non fuit amplius in diuersa mutatus sanctificandi profecto essemus vna concione, unā oratione, & tn̄ ꝑficimus nihil. Quis vero Philippi, & Iacobi profectus loquatur? Philippus Scythas ad Christū adduxit, & in Phrygia cruci affixus lapidibus obrutus est, Iacobus Christi frater dictus, corpore, & animo Christo persimilis, ab ineunte ætate sanctus lapidib. primum appetitus, & præcipitatus, fullonis fuste percusso capite occisus est, &c.

Euthymius. Ioan.7 Eph.4 Eze.1. Ex.24. 1.Re.1

In

A In festo Inuentionis sanctæ Crucis.

Thema. Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita exaltari oportet, &c. Ioannis. 3.

Militibus vniuersis necessariũ est, signum, quo ab alijs discernantur, ut cõmilitones suos agnoscant, & hostes. Et ideo Hispani purpuream, Galli albam, Germani nigrã crucem portant. Qui ergo Christo militant signandi erant signo Christi. Hoc uero
B crux est, qua signamur in Baptismo in capite, pectore, & scapulis, ut milites
Gen. 4 Christi simus. Hoc vero signũ olim expressum fuit, quasi signũ salutis, & uitæ. Et cui primũ impositum est, fuit Cain, q pauens, ac tremens dixit. Ecce eijcis me hodie à facie tua, oĩs ergo, qui inuenerit me, occidet me, posuit vero Deus signũ in Cain, ut non interficeretur. Qd nam hoc fuerit signum, scriptura nõ expressit, aliqui tñ doctores putant, signum illud crucem fuisse, illudq; colligunt ex alijs scripturæ locis, in quibus signũ liberationis crux fuit, ut mox dicemus. Si er go signũ aliud non nouimus præter cru-
Eze. 9. cẽ, quæ immunitatẽ, & securitatẽ daret,
Apo. 7 hoc credendũ est, positũ fuisse in Cain.
C De hoc signo meminisse uidetur Ezechiel, & Ioãnes in Apocalypsi, Propheta ait. Erat homo uestitus lineis, habens atramentariũ, & dixit Dñs ad eum, trãsi per mediam ciuitatẽ, & signa Thau super frontes uirorum gementiũ, & dolentium super cunctis abominationib, quæ fiunt in medio eius. Et statim præcepit Dñs sex viris, qui habebãt uasa interitus vt trãsirent per mediam ciuitatẽ, & nul
Hier. li parcerent q non haberet signũ Thau. Quo loco Hierony. ait: Antiquis Hebræorum literis, quib. vsq; hodie utunť Samaritani, extrema Thau litera crucis habet similitudinẽ, quæ in Christianorum frontib. pingitur, & frequenter ma
Andr. nus inscriptione signatur, Hæc Hieron. Sanctissimus uero Andreas in Apocalypsim ait, crucem esse signum illud, de
Andr. quo ait Angelus, quoadusq; signemus seruos Dei nostri in frontibus eorũ. Si A
gnũ ergo liberationis, crux est. Et hoc dicunt aliqui fuisse signum, q in Exodo Ex. 12.
sup postes domorũ Israelitæ fecerunt ex sanguine agni, ut Angelus pcussor eorũ primogenita nõ tangeret. Et hac cruce Act. 1.
benedixisse creditur Christus dñs suos, cum eis benedixit, pfecturum in cęlum. Vnde mos relictus in Ecclesia est, ut oĩs benedictio cruce efficiatur. Crux Christi vere oĩa nobis est, illa est arca Noe, nos saluãs ex diluuio. Hęc virga Moysi, in qua mira fiũt. Hæc virga Aaron, quæ sicca cũ esset, refloruit, ac fructũ dedit, hæc virga, qua tetigit magni cõsilii An- Iud. 6.
gelus sacrificia nr̃a, sicut Angelus virga tetigit sacrificiũ Gedeonis, ut ab igne ab sumeretur, tanq̃ Deo gratũ. Hęc lignũ Ex. 27
est dulcorãs amaras aquas, & faciens enatare ferrũ, qa Deo immisso in aquas B
tribulationũ, homo exaltatus est, q ceciderat. Hæc altare holocausti, ĩ quã oblatũ est sacrificiũ pacis, & recõciliationis, Hoc lignũ, in quo exaltatus est serpens in deserto, ut hodie Christus ait. Euãgelij iam litterã difficilẽ explicemus. Dixerat superiore capite Ioan. Cum aũt esset Ioa. 2.
Ierosolymis in Pascha multi crediderũt in nomine eius, videntes signa, quæ faciebat, ipse aũt Iesus nõ credebat semetipsum eis. Sed qd est, nõ credebat semet ipsum eis? certe nõ cõmittebat semetipsum eis, nõ fidebat eis, ut secure cũ eis cõ uersaretť, ut cũ discipulis, subiũgit statim Ioannes capite tertio. [Erat aũt homo ex Pharisæis Nicodemus nomine, princeps Iudæorum, hic venit ad Iesum no- C
cte.] Vnus ergo erat Nicodemus ex ijs, qui crediderũt in Iesum, & licet alijs nõ se crederet, huic tñ se credidit, & secreta hodie reuelauit, & merito, nã postea Ioannis 7. pro Christo respondit, dicẽs, nunq d lex nostra iudicat aliquem, nisi prius audierit ab eo? Et demum Christũ Ioa. 7.
sepeliuit, & sanctissimus uir fuit. Dicit eum Pharisæorum, & principem. Phari Io. 17.
sæi genus hominum erat pp sanctitatis, & ueræ doctrinæ, & arctioris obseruantiæ opinionẽ inter Iudæos in honore habitum. Hi uero potissimi inimici Chri erant, ut tanq̃ mirum sit ex secta perse-

A cutorum Christi, vnum ad cũ venisse. Dicitur vero princeps, vel quia publica aliquam gerebat administrationem, vel propter nobilitatẽ, & epulentiam, quia caput erat alicuius familiæ. Venit ab Iesum, ut ab eo disceret uiam uitæ. Sicut prædixerat Oseas, tempus autem requirendi Dñm, cũ venerit, qui docebit uos iustitiã. Et sapiens ait appropinquare ad me indocti, & cógregabo vos in domũ disciplinæ. Quia vt Moyses ait, q appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius legẽ. Sed nocte accessit, q imperfectus erat, nec inerat perfecta charitas foras mittẽs timorem, timebat vero Iudeos, q iam inuidia maxima in Christum laborabant, ut dicit Cyrillus Sic & Gedeon nocte confregit statuam Baal, propter metum ciuium suorum.

Os. 10. Ecc. 51 Deut. 33. Cyr. 2 libr. 2. cap. 38.

[Et dixit ei: Rabbi, scimus q a adeo uenisti magister.] Idest, missus à Deo es, ut doceas veritatem tanq̃ uerus propheta Nõ amplius tũc nouerat Nycodemus, quia imperfectus fide erat. Sed certum est, venisse à Deo magistrum, quia a patre procedentes, totã cum substantia accepit Sapientiam patris, in eo enim oẽs thesauri scientiæ, Sapiẽtiæ patris sunt, imo ipse est patris Sapiẽtia infinita, Rursus, factus homo, eo instanti, quo carnẽ assumpsit oĩ scientia, & sapientia aiam sibi unitã impleuit, ut magister a Deo, ordinatus, & factus sit eodẽ tpe, quo factus est homo, Et ideo uenit a Deo magister q a gradũ ab eo accepit, & doctrina eius nõ humana est, qualẽ philosophi habue

B

C runt, sed cælestis, & diuina, qualẽ nemo huius sæculi principũ cognouit, dicit uero Nycodemns, se hoc scire, quia nemo poterat illa signa facere, nisi esset Deus cũ eo, & certe si attẽdere miraculorum multitudinẽ, & illa miracula prædicta a prophetis, à Messia esse facienda, & modũ, quo illa prẽstabas imperio, scilicet, et nutu, tanquam Dñs, & quod in confirmationẽ ueritatis, quod Messias, et filius Dei esse, fiebant, dicere potuit Nicodemus, nemo potest hęc signa facere, q̃ tu facis, nisi fuerit Deus cũ eo. Sed cũ initio ꝑdicationis, ac miraculorũ Christi hanc cõfessionem fecerit licet imperfectam, laudabile fuit fateri Deum esse cum eo. A

[Respondit Iesus, & dixit ei Amen amẽ dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei.] Illud tñ, significat certe. Et cum duplicatur, est idem, ac certè, & infabiliter sumitur enim ac deriuatur a uerbo Aman, qđ significat credere intelligendum ergo est, Nicodemũ interrogasse, qua ratione in regnũ Dei venire posset. Quam interrogationẽ licet Euãgelista non expresserit, subindicauit tñ in Christi responsionẽ. Ad quẽ Christus ait necessariam esse nouam nouitatem, qua nouũ esse acquireret, ut in cælestem beatitudinem perueniat, quam intelligit per Dei regnum Cyrillus lib. 2. in Ioannem capite 40. Et Augustinus libro, 1. de peccatorum meritis, & remissione, capite, 30. Cyprianus uero p regnũ Dei intelligit Ecclesiam Christi, quam nullus ingreditur, nisi nascatur denuo p Baptismum. Primo. n. natus hõ est ex Adã, & illa natiuitate acquisiuit esse humanũ, et esse filiũ iræ. Si aliud altius esse esse hõ non acquirat, puenire nequaq̃ poterit in æternã beatitudinem, & ideo oportet ut esse diuinũ acquirat alia natiuitate, qua denuo nascatur. Nõ intellexit Nicodemus hac natiuitatẽ spiritualẽ, sed putauit carnalẽ esse, & ideo ait. [Quomodo potest homo, &c.] Ad quẽ Christus, ꝓmulgans baptismi legẽ, ac necessitatẽ, ait. [Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto non potest introire in regnũ Dei.] Tanq̃ Deus, & ut homo potestate excellentiæ usus Baptismũ instituit, nouæ legis sacramẽtum, ad salutẽ necessariũ. Dicit uero Baptismus regeneratio, cum circuncisio sic dicta nõ fuerit, quia licet in circuncisione gratia daretur, sed homines in statu seruitutis ponebat, non in statu filiorum. Dicente Paulo. Non accepistis spiritũ seruituris iterum in timore, sed accepistis spiritũ, filiorũ, in quõ clamam⁹ Abba pater, Baptismus uero generãs filios Dei regeneratio dicitur nã generatio ad filium terminatur, & ultra ad ianuam cęlo aperi, hæreditas enim filio cõceditur. Et sicut in naturali generatione, generatio uni⁹ est

B Cyril. Augu. Cypr. Ep. 72 C Ro. 8.

A est corruptio alterius, ita in Baptismo nascit filius Dei, moritur vero verus homo & natus moritur peccato, & hac rõne p
Ro. 6. baptismum cõmorimur, & cõsepelimur Christo, & ideo Paulus ait, quicunq; baptizati sumus in Chro Iesu, in morte ipsius baptizati sumus, cõsepulti. n. sumus cum illo p Baptismum in morte, ut quõ Xps surrexit a mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate uitæ ambulemus. Ecce baptismũ dicit mortẽ, & gene
Col. 2. rationẽ, id ipsum ad Colo. dicit Paulus. Mortem ãt suam Xps Baptismũ appella
Ma. 10 uit, dicens potestis bibere calicẽ, quẽ ego
Luc. 12 bibo, aut Baptismo, quo ego baptizor baptizari? Et iterum: Baptismo habeo baptizari, & quõ coarctor vsq. cũ pficiatur Dñ vero mors baptismus, primũ quia in cruce pprio sanguine erat abluẽdus, Baptismus vero idem est, quod ablutio, aut tinctio. Deinde quia mors illi fuit velut mortalitatis ablutio, & ad uitã cœlestem
B purgatio, ad cuius imitationẽ nos baptizamur, cũ regeneramur in Ipso. Sed forte melius, tropus iste acceptus est ab eo modo loquendi, quo ĩ scriptura p aquas tribulationes significãtur, & per aquarũ
Psa. 68 immersionẽ multorum malorum pposs-
Ma. 10 sio. ut cum Psalt. ait. Veni in altitudinẽ maris, & tẽpestas demersit me. Nã de Io. Euangelista dicit dñs esse baptizãdum Baptismo, q proprio sanguine nõ est tinctus, multa tñ est mala pro eo passus. Ex dictis colligit, cũ nos baptizamur, crucifigi nos, & cũ Chrs crucifixus fuit simul baptizatũ esse. Si crucifixus ĩ Baptismo homo ẽ, si peccato mortuus, quõ postea peccato uiue? Manus, pedesq. crucifixi tenent cruce, ne eo eat homo, qd uult sed ut ab alio ducatur, tu ergo in baptismo
C crucifixus cũ sis, noli putare liberũ te esse, ut discurras, quo uolueris. De hac re plura diximus in con. ione de cõi unius martyris, in illa uerba. tollat crucẽ suã.

Explicat dñs hanc generationẽ spiritualẽ per principium, (quod natum est ex carne, caro est, quod natum est ex spiritu, spũs est, non mireris, qa dixi, oportet te nasci denuo.) Quasi dicat. Nõ est ergo incredibile, quod dixi, oportet uos denuo nasci, non. n. de carnali natiuitate dixi, sed de spũali, qua homo ex diui- A
no spiritu nascitur, fitque homo spiritualis, nouum esse grãe accipiens, ex principio. n. generationis terminus illius agnoscitur. Sicut ergo à carne caro producit, ita à diuino spũ esse spirituale, ac diuinũ Hoc vero esse superadditur homini, nec destruitur esse humanum illius. Sicut. n. homo viuit vita vegetatiua, animali, & rõnali, nec vna vita destruitur, eo, quod alia simul sit, imo perficitur, ita in baptismo à diuino spiritu accipit homo esse spirituale, uitam super naturalem, per q̃ vita humana non perit, sed pficitur. Ait uero (non mireris.) Quia admiratio Nicodemi ex incredulitate processit, ideo reprehensione digna. Si uero ex fide procederet contẽplante rei magnitudinem, optima esset admiratio, & laude digna. Ioan. 6
Admirati sunt Iudæi dicentes qũo põt hic carnẽ suam nobis dare ad manducãdum, & male, qa in infidelitate. Admirati sunt alij dicẽtes, qualis est hic, quia, mare, & uenti obediũt ei? & recte admirati Mat. 8.
quia cum fide. Ita generationẽ hominis spũalem, qua Dei filius efficitur admirari possumus, quia oẽm excedit hominis captum. Et ideo nõ Christus Baptismũ ostendit, qa nulla humana lux illam attingit. Quinque etenim sunt Christi generationes, & vniuersæ illæ mirabiles, & humano ingenio superiores, quę ideo in nocte, ac tenebris factę memorantur ut significentur, lucẽ humanã eas attingere nõ posse. Prior est generatio æter- C
na, quæ à patre pcedit, quæ licet in se tota sit lux, quia Deus lux est, & tenebræ ĩ eo non sunt vllæ, ut Ioannes ait, sed nobis lux est inaccessibilis, & ideo posuit te- 1. Io. 1.
nebras latibulum suum, & in calligine habitat, & in nebula. Secunda eius generatio fuit, cũ ex utero Mariæ processit factus homo, mirabilis plane generatio, & qa supra intellectũ nostrũ est, nocte Sap. 18
ẽt nascitur. Dũ quietum silentium tenerẽt oĩa, & nox in suo cursu mediũ inter perageret, oĩpotẽs sermo tuus à regalib. sedib. uenit. Tertia generatio Christi re Act. 13
surrectio dr̃, de qua Paul. explicat illud Psalmi, ego hodie genui te, quia regeneratus est in uitam immortalem, & qui homo

A homo nō erat,homo factus est,ea ēt mirabilis,& iō nocte facta,quia cum tenebræ essent,venerunt mulieres ad monumentū,& ille iam resurrexerat. Quarta Christi productio fit in Eucharistia,per transubstantiationem,& licet in dubiū vocetur a doctoribus,an productio dicēda sit,certū tñ est,terminū illius trāsubstātiationis esse Christi corpus,quod cū ibi non esset prius,nunc est. Mirabilis plane res,& q̄ omnino intellectū supat & iō nocte facta est,dicente Paulo, q̄m dñs Iesus,in qua nocte tradebatur,accepit panem &c.Quinta ꝓductio Xpi fit

Eccl. 7 in homine spūaliter per gratiam baptismi,dicente Paulo,filioli,quos iterū parturio,donec formetur Xps in vobis. Mirabilis plane,qua ex filio iræ, filius Dei, & hæres agni constituit. Tanta uero res

B hæc est,vt intellectum superet, iō nocte eam edisserit cælestis magister. An non mirabile est,vt terra audiat , ego dixi, Dij estis,& filij excelsi omnes? Fide ergo nobis tenenda est,& admiranda.

Vt uero eam Xps explicet, ait.(Spūs vbi vult spirat,& uocem eius audis,&c. Difficillima verba sunt,& duobus modis exponuntur a sanctis. Prior expositio est Augu.trac.12.in Ioannem,Hier. in epist.ad Hedibi.q.9. Ambr.li.2.de fide,c.3.Greg.lib.17.mor.c.13.Hilarij li. 2.de Trinitate,& multorum,qui similitudinem hanc explicant esse inter Spiritum sanctum,& natum ex spū, tria.n. habet Spiritus diuinus,in quibus ei assimi-

C latur homo spiritualis. Primum est, quod spūs,vbi vult spirat,liber enim est, non est ei impedimentum,nulla præmitur seruitute,quia dñs est. Ita, qui natus est ex spiritu liber,non seruus est,liber quidem a lege Moysi. Liber à lege morali, non ꝙ eam non impleat. sed quia facile

Ro. 8. implet,nec legis seruitute præmitur,ut ille,qui gratia caret,qui eam perfectè im-

Hebr. 12. plere non potest. Liber à seruitute peccati,& diaboli. De qua re Pau.ait. Cum serui essetis peccati,liberi fuisti iustitiæ. Liber tandem a corruptionis seruitute, q̄ libertatem dabit spiritus in alia uita.vnde Paulus,viuificabit mortalia corpora uestra pp inhabitantem spiritum eius in vobis. Et ibidem ait. Creatura liberabit à seruitute corruptionis,in libertatē gloriæ filiorum Dei. Ideo Euangelium dr lex perfectæ libertatis. Secundo,spūs uocem audis,cum audis loquentes eos, in quib. spūs loquitur sed spiritum non uides,Ita opa exteriora iusta,q̄ iustus opatur,vides,sed eius spiritum non uides Tertio,nescis vnde veniat, aut quo uadat spūs,i.uias,& cōsilia spiritus nescis. Ita opera iustorum patent oīb.at cogitationes,fides,desideria,latent mundo,q̄ aīalis homo percipit,ea q̄ sunt spūs Dei, reputat.n.ebrios,& stultos eius,qui spiritu Dei sunt pleni.

Ge.22. Bon.

Secunda expositio horum uerborum est Dion. Areopagitæ de cælesti hierarc. c.15.Chrys.hom.25.& Cyrilli,& Aug. in quæstionibus noui,& veteris testamēti,c.59. Vt hic spiritus pro vento accipiatur,fitque sensus. Ventus impetu suo fertur,nec impediri ab homine potest,quin spiret in terras,& maria,& nos audimꝰ illius strepitum,nescimus tñ determinātè,vbi genitus sit, aut ubi desiturus sit, ita est ille,qui natus est ex spū,uides eum mutatum, audis eius uerba diuersa ab alijs,uides illius opera bona,sed vnde ꝓcesserit illa mutatio,nescis,uel quo tendat. Vel ut ait Lyra. in natiuitate spirituali uidentur aqua,& verba Baptismi, sed Spiritus sanctus, qui est principium generationis,& beatitudo,quæ est finis, non vī. Quasi ergo dicit Iesus Nicodemo,miraris,ualde generationem spiritualem,& ideo incredibile putas,sed nō ita est,si enim ventis uias non agnoscis cū tamen sint,quid mirum,si non assequaris uias spiritus diuini?

Ps. 108

C

Miratus Nicodemus,& ait.[quō possūt hæc fieri?] Ad quē Iesus.[Tu es magister in Israel,&c.] Vitio dat magistro legis,ꝙ hæc ignoret,ait Chry. quia in lege de hac futura regeneratione multę figurę,& ꝓcesserāt,vaticinia ꝓphetarū,] [ꝙ scimus loquimur,& ꝙ uidimꝰ, &c.) Idest. Testis oculatus sū eorū,q̄ dico,nō audita loquor ut prophetæ,sed uisa,ideo testimoniū meum accipiendum est.(Si terrena dixi uobis &c.(Chrys.& Cyril. aiunt,ꝑ terrena intelligi spūalē hominis ge-

A generationē, per cælestia uero verbi Dei processionem cuius cōparatione prior generatione terrena est, quasi ergo dicit si minora non creditis, quō maiora credetis [Et nemo ascendit in cęlum nisi, q descendit &c.] cōnexio horum verborū hæc est. Dixerat, quō credetis cælestia? nunc ait, & illa quidem credi mihi oportet, qa null⁹ ea sic ualet enarrare, vt ego, qa nemo ascēdit in cęlū, vt ea uideat, nisi ego, q eram in cęlo, & descēdi, ut uos docerem, credite ergo mihi, & si credidistis prophetis annunciantib. cęlestia, quę nō viderunt multo magis mihi credite, qui ea uidi. In eandē rationem ait Ioannes. Deum nemo uidit unquam, vnigenitus, qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Ioan.1

Et sicut exaltauit Moyses, &c. [Quasi dicat. Nō solū mihi credere debetis, & in me, qa de cęlo sum, sed quia si in me nō credatis peribitis, qa sicut illi sanati sūt, qui respexerunt æneū serpentē, ita nunc illi salui fient, qui in me crediderint fide viua. Simul rōnem pbet, vt credatur, & credenda docet, passionē, s. suam, cui fidem facit figura illa serpētis. Nam serpens ille eneus nihil hēbat, ut sanaret infirmos, aliqd ergo mysterium Deus prętendit significante illud vero fuit Christū in cruce exaltatum remediū esse mūdi. Adinuētio mirabilis Dei fuit, dū exaltari uoluit in cruce. De qua Esa. ait. Notas facite in populis adinuentiones eius, & Psaltes, in adinuētionib. tuis exercebor, mirabilis profectio adinuentio, & ideo, hodie cū gaudio Ecclesia celebrat inuentionem crucis, quam Helena requisiuit.

B

Nu.21

Psa.12

Psa.79

C Iure uero inuēto hoc ligno, lętatur, & cruce gaudet ecclesia, atq; gloriatur, duo .n. sunt, q̄ gaudiū maximum hoi parere possunt. Primū, si nouerit, se a Deo diligi. Secundū si spem maximā concipiāt ęternę beatitudinis consequēdæ. Vtrūq; aūt in cruce maximè inuenit. Et de primo qdem facile id patebit. Nimiū lętari solet regis minister, si nouerit a rege se diligi singulari dilectione, cur ergo nō lętabitur hō, si a Deo diligi se uideat? Nō est Dei dilectio sterilis, aut impotens, si rex multa beneficia ei pstat, quē diligit, q̄ beneficia nō prēstabit Deus dilecto? Sed

vbi nā hæc Dei charitas i hominē apparuit? Certè in cruce eā ostēdit maxime. Vnde Paulus ait. Commendat aūt charitatē suā Deus in nobis, quia cū adhuc peccatores essemus ſm tēpus Christus pro nobis mortuus est. In cruce se ostendit bonū, & optimum, summūq; hoīs diligentē, Vnde agnitus tūnc mundo fuit. Et impletū est illud Psal. Deus in domibus eius cognoscetur, cum suscipiet eam Sion, s. Sed qn̄ suscepit Siō? quādo eam traxit ad se? qn̄ blāditijs deliniuit? Certè in foraminibus petræ cauerna materiæ, tunc diuinus amor, qui latebat, patuit, tunc diuina bonitas enituit. Ex quo sequtur, cruce non dehonestatum Xp̄m, sed glorificatum. Ipse crucem summe honorauit, efficiens illam cathedram, vexillū solium suum, altare, clauē cęli, & vt adoretur adoratione latrię, qua Deus colitur. Crux vero vicissim Xp̄m honorauit, cū eum ondit summe bonū, summe amantē. Licet cæli enarrent gloriā Dei, sed multo amplius crux. Et maior Deo gloria resultat ex cruce, q̄ ex toti⁹ mūdi fabrica, ēt angelorum, quia in oīb. alijs operib. non eam ondit bonitatē, ac charitatē, quam in cruce, quā ipsi seraphini attoniti mirantur, & iō quasi admirantes in propitiatorio positi sunt seipsos, & propitiatorū intuentes. Beatus ergo, qui nō fuerit scādalizatus in me, imo firmatus, quia vide immēsā bonitatē, ac amorem in cruce, q̄ precipue Deum decet.

A

Ro. 5.

Psa.47

B

Ex.25.

Ma.11

Ex quib. alia ratio gaudij facile colligi pōt ex cruce, qa in ea diuinā bonitatē videt immēsam, gaudet .n. iustus de Dei boni, qa i Deo sūt, sicut amicus de bonis amici. Sicut aūt ut potentiā suā, ostēderet, mirabilia operatus est, q̄ obstupescit intellectus, ita vt bonitatē suā nouā faceret, mirabili operari debuit, in qbus hærerēt hoīes, & angeli. Id uero in creatione factū non fuerat, diuina bonitate consider rata, mirabile nō est, si se creaturis cōiter, cum id solo verbo faceret, nihilq; difficultatis, ac laboris subeundū esset. Cum vero in cruce positus est, mirabilem ostendit, bonitatem, & diuitias misericordiæ, quas obstupesceremus. C

Altera rō gaudendi homini est, cum spem

A spem magna cōcipit bonorū. Hinc Pau
Ro. 12 lus. Spe gaudētes. Duo nobis optare pos
sumus, ac sperare bona, in hac uita, tum
corpori, tū aïæ, & bona æterna in alio
sæculo. Hæ vero vniuersa in cruce facilè reperiat homo, ex qua maximam spē colligere poterit. Qūo.n. bona temporalia nō speret homo ab eo, qui ei sāguinē dedit, & uitam? Qūo gratiam, peccati remissionem, auxiliaq; non speret ab eo, qui ideo mortuus in cruce est, vt ea
Can. 2 oïa nobis acquireret? Hinc sponsa, sub vmbra illius, quē desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Accede ò homo ad hāc vitæ arborē, ad eius vm-
Gen. 3 brā, ut a iustitia Dei fugias. Forte ad huius crucis figurā fugit Adā perterritus diuina uoce, vt iram Dei effugeret. Dic er
B go Patri si superbia mea magna, maior Iesu humilitas, si inobedientia maxima maior Xpi obedientia est, si in lege dura placabaris hircorū sanguine, cur in lege dilectionis filij sanguine non placaberis? Ad huius arboris vmbrā accede, vt aradijs diuinæ iustitię fugias, vt eius fructus participes, q virtutes, et gratię sunt. Positus est in cruce tāq̄ fons patens do-
Za. 13. mui Dauid in ablutionē peccatoris, in deficiēs fons est, aqua tibi nō deerit, si accedes, patens est, q̄ nulli negatur, nulli clauditur, qui.n. proprio filio non pepercit, sed pro nobis oïbus tradidit illum,
Ro. 8. qūo non cū illo oïa nobis donauit. Non ait donabit in futuro, sed donauit, in p̄terito, quia ita certa spes est, vt ꝙ futurum speramus, iā p̄stitum reputare dēamus.
C Et tandē spes gloriæ immēsam in cruce, est immensæ inquā, nō.n. p̄nt bona illa immensa non esse, pro qbus filij sanguinē pater postulauit. Nec.n. iniustus mercator ille est, qui plus exigat pretij q̄ par sit. Sed q̄ certum est, velle illa nobis clare eum, q sanguinem fudit, vt eā obtineremus? Argumentum conficit hac in te Paulus a maiori ad minus. Si cū nimi
Ro. 5. ci essemus, recōciliati sumus per mortē filij eius, multo magis nūc salui erimus ab ira per ipsū, oïs ergo gaudij materia in cruce est. Sicut uero in cruce nobis gaudēdū est, ita in tribulationib. q̄ crux nr̄a sunt gaudere nos oportet, q̄a diuini

amoris in nos signum est, & cęlestis glo A
riæ pignus quæ spes nostra maxime roboratur. Sicut ī dilecti Beniamini sacco Ge. 44
scyphum suum cōdi iussit Ioseph, ita dilectis calicem suum propinat Xps, dicēs calicē meum bibetis. Non ergo odij signum, sed amoris tribulatio est, quia quem diligit pater corripit, atq; castigat. Quod vero pignus sint futuræ glorię, ostendit Paulus. Non solum autē, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes, Ro. 5.
quod tribulatio patiētiam operatur, patiētia autem probationem, probato vero spem, spes autem non confundit &c.

In festo Sancti Ioannis ante portam Latinam

The. Calicem quidam meum bibetis, etc. B
Matth. 20.

CVm calicem suum bibendum a discipulis dilectis Xps ait, ingens eis promisit beneficium, & maius, q̄ illud erat, quod ipsi petebant. Nihil.n. in hac uita ęquari potest passioni, quę p̄ Deo, & eius dilectione suscipitur. Honestius enim, & gloriosus est Dei causa pati, quā ad eius sedere dexterā, vt Chry- Chry.
sostomus ait, cuius multa in hāc rem verba vide in cōcione nostra de vinculo Petri. Cum vero fidelis dominus sit in omnib. verbis suis, hodie promissionē hāc Ioanni dilecto factam impleuit. Cū Domitiani iussu inferuentis olei dolium missus est, vnde tamen purior, & vegetior euasit, quam intrauerit, & renoua- C
ta est uelut aquilæ iuuentus eius, vt in lō ga uiueret tempora. Aquilā enim renouari certum est, cum psaltes dicat. Reno Ps. 102
uabitur, vt aquila iuuentus tua. Quomodo uero hæc renouatio fiat, incertū est, Quidam aiunt. Aquilam quolibet decēnio, usque ad ignem elementarem uolare, & cum maxime incalueiit, in mare se demergere, vbi nouæ crescunt plumę, & sic re iuuenescit. At cum centesimo anno id agere tentet, destituitur viribus & a mortē euadere non potest. Augustinus in ea verba Psalmi, ait. Aquilam, cū ad senectam deuenerit, rostrum ac
quirer b

A quirere iam aduncatū, & unco superioris nostris claudere nostrum inferius,& sic cibū uix sumere pōt,& ideo virib. destituitur,sed naturali industria rostrum aduncū ad petrā atterit, & cibo sumpto
Hiero. uires labentes reparat;Hiero.in epistola ad presidium ait. Aquila quū senuerit,grauantur illius pennæ, & oculi, quærítque fontem,& erigit pennas,& colligit in se calorē,& sic oculi eius sanātur, & in fontem se ter mergit, & ita ad iuuentutem redit. Aquilam fuisse Ioannem,oēs sancti tradunt, quia super reliquos uolauit Euangelistas. Quō vero in nouatus, et a viribus corporis fr,ut inminentutem. radierit,nouimus fons.n. illi fuit doliū feruentis olei,in quo immersus fuit,ex quo
B purior,& uegetior exiuit.

In eo uero dolio calicem Christi bibit vitam.n.pro Christo exposuit, quā licet Deus miraculo seruauerit,ipsi tñ martyrij corona non defuit. Martyr.n.ille censendus est,qui eo vsque patitur,ut uitam profundat quantū ex se est licet eā Deus miraculo conseruet. Sed mysterio nō uacat,φ eius martyrum fuerit feruens oleū quo immersus est. Eo.n.significatur interior olei unctio, qua a Deo mirabiliter
Eccl.9. inunctus fuit. De quo oleō Sapiens ait; Omni tpe uestimenta tua sint cādida,& oleum de capite tuo nō deficiat. Oleum aūt purissimum sibi in sacrificijs offerri φ ex oliuis colligeretur,sępe in lege pce
Orige. ho. 33. & 35. pium fuit. Origenes ait, oleū significare sapientiam,& ueritatis doctrinam, quia oleum nutrimētum lucis est. Oleū ergo
C in capite iusti esse dēt,quia notitia, & cognitio ueritatis ei necessaria semper est.
Pro.21 Et ió alibi Sapiens ait. Thesaurus desiderabilis,& oleū in habitaculo iusti. Quo loco Hebræa hñt in habitaculo sapiētis. Hoc uero oleum lætitię dr̄ in Psalmo,un
Ps.44. xit te Deus Deus tuus,oleo lętitiæ. Licet .n.omnis ueritatis cognitio lumen sit,& oleum dici possit, sed oleum lętitię sola cognitio fidei,qua nobis diuina tradunt. Si uniuersa per legeris scripta Platonis, Aristotelis,& Philosophorum, aliquam assequeris cognitionē, sed oleum lętitiæ non habebis, non enim animam lętificat illa sapientia,sed sicca, ac sterilis est.

At uero diuinorum cognitio maximam A aīę uoluptatē affert,et ideo Euangelium dr̄,i.bonum,& lętificans nuncium. An non lętitiam in generat, nosse Deū sum me bonum,ac uos diligētem vsq;ad mortem, & bona æterna parantem? Certe oleum hoc lætificat cor hominis. Et ideo oleum,φ sibi Deus offeri uoluit purissimum, & ex oliua fuit, quia o'eū hoc ab illo colligim⁹,de quo Psaltes ait. Ego au Ps. 51. tem sicut oliua fructifera in domo Dei. Hoc certe est lumen cæli, φ animum lætificat, quo qui caret, dicere pōt cū Thobia, quale gaudium mihi erit,qui in tene Thob. bris sedeo,& lumē cęli non u[illegible] Nec vero reliquæ [illegible] olei [illegible] sunt, sed nec uniuersa bona terræ, q[illegible] gaudium,ac pacē promittant, non tñ [illegible]. Desiderasti filios,honores,digniates, promittens tibi in eis gaudium,& postea tribulationē, & dolorē inuenisti. Christus B uero,& eius perfecta cognitio inenarrabile,ad fuerunt gaudiū. Ideo illud Ange Luc. li eo nato annunciant dicentes Euangelizo vobis gaudium magnum,qa natus est uobis hodie Saluator,natus ex uobis oliua,ex qua oleū colligatis sapiētię,qua vulnera vestra curētur. Et io merito Hier. ait. Non glorietur sapiēs in sapiētia sua nec diues in diuitijs suis &c. Sed in hoc glorietur,q gloriatur,scire,& nosse me. Hoc est oleū lætitiæ, de quo Petrus ait: credentes aūt exultatis lætitia inenarrabili,& glorificata, reportantes finē fidei Iere.9 uestrę salutem animarum uestrarum.

Hoc oleo sapientiæ inunctus est Ioan C nes super omnes homines puros. Vnde 1.Pe.1 D.Tho. in prooemio in Ioannem ait. Licet reliquis Apostolis,& sanctis Deus sapientiam dederit, Ioanni uero maxime, D.Th. cui omnia sua secreta reuelauit. Et sicut nunc in feruentis olei dolium missus est corpore,ita eius anim⁹ in aliud vas olei feruentis missus est,ubi oleo hoc inūctus est cōpiose. Si uero quod hoc fuerit uas, quæras,illud certē fuit Christi pectus in quo in cæna recubuit, ubi mysteria diuina agnouit. Per similis factus Iacob,qui petram supposuit capiti suo,& inde cæle Ge.28. stia cōtemplatus est. Vt ostendere Ioannes infinitam Christi sapiētiam, cui credere

A dere debemus, ait, Vnigenitus, q est in si nit Deus. Ita Ioannes, est theca diuino- A
Ge.28. nu patris ipse enarrauit. Si in sinu patris rum sacramentorum.
vnigenitus est, uniuersam patris sapiētiā habet. Vt ergo nobis ostēderet idē Ioannes, summā, q̃ ipse assecutus est sapiētiā, ait, q & recubuit in cœna supra pect⁹ ei⁹, Chrs in pectore est Patris, Ioannes in pectore est Chri, Xps sapienti. est patris, Ioānes a Xpo sapientiā maximā participauit. Quis, n. ut Ioā. diuina secreta nouit? qs sic misteria trinitatis penetrauit? quis uniuersos Eccl. successus, ut ille nouit, quos in Apocalypsi scripsit? qui liber plura continet mysteria, q̃ literas. Certè in ipso impletū est, q ipse ait, vnctio docebit uos de omnib. Sed q̃ fuit in Ioa. dispositio, ut tantā acciperet sapientiam? Certè uirgo fuit mente, & corpore. Animalis hō non percipit ea, q̃ Dei sunt, sed spiritualis hō oīa iudicat. Diuinum. n. oleum istud non infunditur in uasis utilibus, q̃ sunt ad ignominiam, recipit vero in uas, q̃ sunt ad honorem. Ideo cælestis magister ait. Beati mūdo corde, qm ipsi Deū uidebūt. Hinc Sapiens ait. In maleuolā animā non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis, q ergo purus est animo, & corpore, ntus est diuinę sapiētiæ pcipiēdę. Hęc D. Thomas. Qui etiā addit. Sicut amicus amico secreta releuat, ita Chrs Ioanni secreta reuelauit tanquam amicissmo, quē pcipuo amore diligebat. Hoc certe Ioā. ostēdit, cum pectus Xpi eligit, in quo recumberet, & Iesus, cū ei cū tribuit locum. In loco. n. cōueniēn uniuersa locauit Deus. Locus. n. debet cōuenire locato, & ideo alius locus auium, alius piscium, alius bestiarum, quis ergo Ioa. locus est? Certè amantissimi locus cor est, sic. n. amantes dicere solēt, amata in corde suo esse. Locus ergo Ioa. cor est Chri. Ideo in pectore, vbi cor est, reponitur tanq̃ in proprio loco. Et tanq̃ amico ei secreta uniuersa reuelat, & sapientię lumen tribuit. Hinc Iob. ait. Abscōdit lucem in manib. suis, & præcepit ei, ut rursum oriatur. Annūciat de ea amico suo, quod possessio eius sit, & ad eā possit ascēderet. Amico ergo lucē tribuit, q̃ sapiētia est. Amicus Dei theca est, in qua thesauros sapientiæ reponit Deus.

Ioan. 1
Ioā. 12
1. Ioā. 2
B
1. Co. 2
Mat. 5.
Sap. 1.
C
Iob. 36

Sed paulisper sistendum est in hoc diuino Xpi pectore, q Ioanni locus fuit, illum. n. in pectore quiescentem, & mēte in cælestia raptum attendere uisus est, Psaltes cū ait, ibi Benjamin adolescētulus in mentis excessu. Ps. 67. Locutus fuerat de Apostolis plura, dicēs eos principes Zabulon, & principes Nephtalim, inter eos vero singulari rōne meminit de eorū uno, quē singulari ꝓrogatiua uidit cæteris ꝑponi, ac extasim mētis pati, quē dicit adolescētulū, & Benjaminū. Hūc ali q Paulū putant in paradisum raptū. Sed multa sunt, quę ostendunt illa verba ꝓci pue spectare ad Ioan. Primum. eum dicit adolescētulū, & ita erat, qm ut Hieronymus author est, uix tunc uigesimū annū attingerat. B Hiero. Beniamin uero merito Ioannes nūcupatur, qui Iosepho fuit dilectissimus, & frater fuit, nō sicut reliqui sed ex eodē patre, & matre natus, & ideo in cōuiuio omnib. prępositus, dum su p reliquos quinq; fercula, accepit, & uestes duplices, cui ēt scyph⁹ in os saccidatus fuit. Hęc uero oīa Ioa. maxime conueniunt, q dilectissimus Chro fuit, quē diligebat Iesus, qui frater Chri, non solū, sicut reliq Apostola, quos fratres nominat, quia filij patris sunt adoptione, sicut ille natura, Ioa. vero ultra hoc filius ēt Mariæ cū fuerit, frater Christi est pp eundē patrē, & matrē, & hinc factu. n est ut in cælesti conuiuio fercula quinq; habeat super reliquos Apostolos, gloriā, s. corporis, qua iā fruitur. C Et ideo duplici dicitur ueste donatus, cū reliquis una cōcessa sit gloriæ animę. Quia cum ius hæreditatis a Paulo tribuatur filiationis, q filius est patris, gloriā animę obtinet, qui ēt matris, gloriā corpori. Hęc enim corporis gloria statim data respōdet filiationi Mariæ, sicut filiationi Dei gloria animæ, quē reliq Apostoli habent ēt, ut Dei filij. Huic ēt tanquā Beniamino scyphus datur, cū nūc promittit Christus, calicē meū bibetis. Huic etiam cōueniēter aptatur mētis excessus, hūc enim excessum in cena passus est suscepta Eucharistia, & ideo corpus defecit, & Christi pectore,

caput

A caput reclinauit, qui somnum illum mirabile custodiuit, in quo uidit secreta cælestia, & mysteria diuina. Sitibūdus hō est, scire desiderat, sed cum philosophorum scientiam haurit, calicem aquæ turbidæ bibit, multis admixtam erroribus Sancti autē aquam puram, & salutarem biberunt, se in riuulis scripturæ, Ioānes vero fluenta Euāgelij in ipso dominici
Hier. pectoris fonte potauit, ut Hier. ait. Vn-
Ge. 28 ctus lapis ille Iacob, Christum dñm significauit. De quo Psaltes ait. Vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortib. tuis. Et ipse per Es. Spiritus domini super me, eo quod vnxerit me. Et ideo Christus dr, i. vnctus. In hoc lapide reclinauit caput Iacob, et uidit cęlestia mysteria, in eodem reclinauit caput Ioannes,
B & uidit diuina. Sed Iacob ī lapide, q̄ vmbra, & figura fuit, Ioannes uero in veritate. Sicut ergo Chr̄s oleo lætitiæ inunctus est præ cōsortib. ita Ioannes hoc sapientię oleū sup Apostolos participauit.

Deinde oleum charitatem significat, quia sicut oleū supernatat cæteris liquo-
1. Cor. 13. rib. ita charitas omnib. virtutib. Maior horum est charitas, quę reliquis tribuit splendorē, uitam, & pretium, sine qua reliqua nihil prosunt. Sicut oleū diffunditur maxime, ita charitas se in proximos diffundit, non se putat diuitem, lætumq; nisi proximus diues, & lętus sit. Hinc Pau-
C lus, quis infirmatur, & ego nō infirmor?
2. Cor. 11. qui scandalizatur, & ego non uror? Hoc oleum defuit fatuis virginib. & ideo pe-
Mt. 25 rierūt. Hoc oleū mitt Samaritanus in
Lu. 10 vulnera eius, q̄ incidit in latrones. Hæc vero charitas abundantius diffusa est in Ioannē, iō oleo hodie exterius decoquit, vt interior unctio charitatis ostendatur.

Sed qua in re, inqs, hæc Ioānis charitas apparuit? Nō in una tm̄, sed in pluribus. Primo, quia discipulus est, quē diligebat
Pro. 8. Iesus. Ego autē, ait. Sapientia, diligentes me diligo. Certe diuinus amor efficit, ut
1. Io. 4. nos eū diligamus. Vñ Ioannes, non quia nos dilexerimus Deū, sed qm̄ ipse prior dilexit nos. Diligit ille nos, & dilectione sua trahit nos ad se, ut sit amor reciprocus, & eū nos diligamus. Cū ergo Ioannes sup oēs Apostolos dilectus sit a Xp̄o ipse uicissim Christū super oēs dilexit. A

Et hanc pcipuam dilectionem, ait Hie. Hier.
aduersus Iouinianum, ostēdit, dum cruci astitit, oīb. Apostolis fugientibus. Ipse interrogat, quis proditor sit, cū Petrus ad interrogare nō audet. Et cū post resurrectionē in littore Christus esset. Ioānes eum prius agnouit. Hęc uere uniuersa ab eximio amore Ioannis procedebant. Ioā. 21

Secūdo eadē charitas enituit in eo, q̄ vt nimiū diligēri, virgo Maria ei in cruce commendata fuit. Tunc similis Christus fuit duci, qui uictoria parta, militib. spolia distribuit, dedit tūc latroni ueniā peccatorib. merita sua, Ioanni Mariam, pręclarum profecto munus. Cum moram faceret Sisara anxiebatur mater eius, sed una sapientior cæteris uxorib. eius, hęc socrui verba respondit. Forsitan Iud. 5.
nunc diuidit spolia, & pulcherrima fæminarum elegit ei. Certe in cruce diuisit spolia Christus, & pulcherrimam fœminarum elegit Ioanni, eique tradidit, B
Et demum hoc oleum charitatis in Ioāne infusum ostēdit ipse, tū epistolis suis, tum prædicatione, qua nihil præter charitatem resonabat.

Sed uidēdum nobis restat, quomodo Christus præcipuam suam dilectionem Ioanni ostenderit, cui in euangelio negare uidetur concessum ad dexterā, vel sinistram in regno ipsius. Accessit. n. mater filiorum Zebedæi, adorans, & petēs aliquid ab eo [Dic, ut sedeant hi duo filij mei unus ad dextram tuam, & unus ad sinistrā in regno tuo.] Apparet id negatum esse à Christo, sed reuera cōcessum C
est, licet obscure id nūc in Ioanne uideamus impletum, qui ad Christi latus stat non in uno duntaxat Christi regno, sed & in duobus ut mox ostendemus, si prius, ostenderimus, duplex Christi regnum esse. Primum, quo in cruce regnauit, secūdum, quo in cęlis regnat. Sicut et Dauid geminum habuit principatum, primum cum fugiens Saulem afflictus, et pauper venit in speluncam Odolam, & conue- 1. Reg.
nerunt ad eum omnes, qui erāt in angustia cōstituti, & amaro animo, & factus 22.
est eorum princeps. Secundum, cum regnare cępit in Ierusalem, quod re mala

fuit

A fuit fælix, & opulẽtissimum. Cum vero
2.Re.5 Christo regi regnum Dauidis promissũ
Luc. 1 esset, dicẽte Angelo, Dabit illi dominus
Deus sedem Dauid patris eius, duplex si
mile regnũ habere debuit Primum ha-
Ma.11 buit hac mortali vitali princeps facta af
flictorũ, quos ad se uocat dicens. venite
ad me oẽs, qui laboratis, & onerati estis
Psa.95 & ego reficiã vos, Thronus vero huius
regni crux fuit. Vnde psaltes pdixerat.
Dicite i nationibus qa dñs regnauit a li
gno. Et ideo in cruce titulum regni Pila
tus posuit, Iesus, Nazarenus, rex Iudæo
rum. Secundum eius regnũ est, quo re-
gnat in cœlis in æternum. Nemo vero ĩ
hoc ẽm Christi regnũ deueniet, nisi qui
sub primo ei⁹ regno fuerit, sub regno. s.
B crucis. Et ideo vt agnoscamus, quem lo-
cum Ioannes obtineat in regno cęlorũ,
vidẽdum est, quem obtinuerit in regno
crucis, similem enim possidebit in cęlis.

In priori ergo Christi regno, quo re-
gnauit in ligno, ad dexterã ipsius Maria
est, quæ stabat iuxta crucẽ Iesu, ad sini-
Ioã.19 stram vero Ioãnes, q. ibi ẽt adfuit, & hoc
est, q nunc rñdet Christus, (calicem q-
dẽ meũ bibetis.) Quasi Ioãni dicat, petis
locum mihi proximu in regno meo, da-
bitur, qdem tibi, regnabo i cruce, bibam
calicẽ passionis, & eum tibi propinabo,
qa iuxta me eris in eo primo regno. Tu
.n. est Beniamin, cui scyphum meũ tra-
dã, ĩ quo augurari soleo, sicut Ioseph Be
niamino di ectissimo dedit, scyphus, &
calix idẽ sunt, cui calix datur, scyphus ẽt
C tribuitur. Sed quid est q ĩ illo augurari
Ge. 44 soleat? Certè quod in passionis calice di
gnoscat, qui ad eum pertineant, quia in
bonis non agnoscit amicus, sed in tribu
latione. Sed hoc in Ioanne mirabile est
q non solum calix ei tribuitur, sicut reli
quis, sed idem Christi calix, itaque calix
Xpi, calix est Ioãnis, scyphus Ioseph, scy
phus est Beniamin, & passio Christi, pas
sio est Ioannis. Mira profectò i Trinita
te circulatio est, cui similẽ in Christi cru
ce videbimus, Eadẽ potẽtia, q̃ est in pa-
tre, est in filio, eadem in Spũ sancto si-
militer de sapientia, bonitate, ac reliqs.
attributis dicendũ, quasi .n. ducimus per
Dama. tres personas eadẽ attributa, quod Da-
mascenus vocat circulationẽ. Ita in cru A
cis regno tres alias videbis psonas, & si
milẽ circulationem. Personę sunt. Chrs
Maria, Ioãnes, calix vero passionis circũ
fertur per eos bibit primum hunc calicẽ
Christus, qui de eo ad Petrũ ait. Calicẽ,
quẽ dedit mihi pater, nõ vis vt bibã illũ?
Bibit de eodẽ calice Maria vsq; ad fęces,
qa plus compassa est de Chri passione.
quam si illa pateref, qa plus eam dilige-
bat, quã se ipsã, cõpassio tãti fuit, vt tran
sierit i.d passionẽ, & sic eandẽ calicẽ cum
Xpo bibit. Circumfertur idẽ calix, & p
pinaf Ioanni, datur illi scyphus Ioseph,
bibit eũdem calicem, & quodammodo
moritur compassione passionum Xpi.
Iõ postea non moritur, & seruatus adeo
est i feruẽtis olei dolio, qa iã cõmortuus B
fuit Xpo in cruce. Reliq. Apostoli fuge-
runt, nec cruci adsi terunt, debuerũt ve-
ro testimonium perhibere, q Xpm dili-
gerent vsq; ad mortem, & iõ sanguinem
fuderũt. Sed Ioẽs dedit prius testimo
nia in hoc assistẽs cruci, & ibi offerẽs se
morti pro Xpo, & comoriens ei, ideo o-
pus alia morte non est. Reliq. martyres
vexilla deferũt sãguine rubra de mudo
triumphantes, & Ioãnes simile profert
vexillum, sed reliqui vexilla sua sangui-
ne pprio rubra deferũt, ac Ioa. isignius Cant.7
profert vexillum sanguine Christi ma-
didũ. Vnde de eo cõuenieter dici potest.
Coma capitis tui sicut purpura regis iun
cta canalibus. Sicut enim vermis punge
bat, & ab eo sanguis prodibat, q purpu- Psa.21
ram regiã tingebat, ita in cruce q vermis C
ille, q sic se appellare in psalmo uoluit,
pũctus est, & ab eo sanguis pfluxit, q ca
put Ioa. tinxit, & vexillũ illius illustrius
reddidit. Seruatus ergo Ioa. fuit post om-
niũ Apostolorũ mortem multis annis,
nã vt ait Hieronymus superuixit. Chri- Hiero.
stus sexaginta octo annis in ecclesiæ lu-
cernam, ad q̃ omnes confugiebãt in om-
ni dubio. Impletus qdã hodie oleo est,
non in mortem, sed in ampliorem dura
tionem, sic enim impleri lampades oleo
solẽt, ne extinguantur, & ideo vegetior
factus est, ac fortior, ne extingueretur lu
cerna hæc ecclesiæ. Sicut olim dixerunt 2.Reg.
duces Dauidi, non agredieris nobiscũin 12.
prelium,

A prælium,ne extinguas lucernam Israel. Ita Ioannes seruatus nunc à morte est, & per multos annos,ne extingueretur lucerna Ecclesiæ,impletur ergo oleo, ut diutius viuat,& illuminet.

Vidimus in crucis regno Ioannē ad Christi sinistram, ei proximum fuisse. Sed quo in loco est in altero Xpi regno, in cęlo,scilicet? Certè sicut in crucis regno Maria ad dexterā Xpi est,& Ioannes ad sinistrā,ita in cęlesti regno Maria ad dexterā filij est,& Ioānes ad sinistrā, et sedes regni cęlestis tribuuntur, iuxta sedes regni crucis,qui hic proximior cruci est, & Xpo crucifixo ,in cœlo proximior est throno regni. Astitit ergo regi-

Psa.44 na à dextris tuis,& discipulus dilectus à

B sinistris,suscitatus in corpore, ut Eusebius,& Nicephorus aiunt Vt significaret Xps,quē locū in cælesti regno præparauerat Ioanni;cū in terris versatus fuit eum in pectore suo posuit,& sinu, sicut .n. Xps in sinu pris est ad eius dexteram ei proximus,ita Ioannes proximus Xpo est,& ideo hic in sinu eius requiescit,qa in cœlesti regno in sinu ēt requiescere debebat. Dum vero in sinu Christi quiescit, didicit simul, quō cruci assistēdum fuit, quia in dulcedine orationis discenda est nobis constantia in tribulatione.Sic ex-

Greg. ponit Gregorius illud Psalmi. In die mā-

Psa.41 dauit dominus misericordiam suam,& nocte canticum eius. Legit uero Gregorius , & in nocte declarauit,quia in no-

C cte tribulationis declaratur,quod in die consolationi accepimus.

Bibit ergo Ioannes calicē Chri multipliciter,bibit.n.illum multa passus,relegatus.n.in Patmos fuit , & nunc in dolium feruentis olei missus est. Bibit etiā

Ecc.15 Chri calicem,dum ei compassus in cruce est,quo loco meruit Mariæ filius esse, q ei nomen æternum est. Impleturq; in eo illud Sapientis. Iucūditatem,& exultationem thesaurizabit super eum , & nomine æterno hereditabit illum. Loco mestitiæ,& doloris,quem in cruce sustinuit,thesauros exultationis ei contulit, & nomē inclytum in æternum. Omnis quidem iustus recipit æternum nomen,

Apo.2. de quo in Apo.dr, dabo ei calculum candidum,& in calculo nomē nouum scriptum,quod nemo scit, nisi qui accipit. A

Hoc certe nomen est,q filius Dei dicat, q tantam dignitatem dræ se fert, ut soli sancti eam agnoscant,qui Deum uidēt. Hoc nomen Ioannes cum reliquis sanctis habet in æternum. Sed & alio insignitur singulari nomine ęterno,& illud est,quod filius Mariæ sit. In tanto apud Deum pretio est,cruci assistere,ea.n.de causa hoc nomine fuit insignitus.

Sed nunc à vobis quæro, potestis bibere calicē Chri? poteris ne ò homo,multa pro Christo pati? Pro salute animæ tuæ poteris amaram aliquam potionem sumere? Trepidat humana infirmitas,horret,ac auersatur hunc calicem. Mirādū id ualde est. Facile tibi uisum est,bibere B

calicem dæmoniorum calicem iræ Dei, calicem mulieris Babylonicę, plenū veneno. Hunc bibisti calicem,cum peccasti,& obstrictus ideo es,ut calicem bibas inferi. Quis hunc calicem bibere poterit? quis uestrum poterit habitare cum igne deuorante,& cum ardoribus sempiternis? Audi Psaltem hunc calicem describentē,ignis,sulphur,& spūs procellarum pars calicis eorum. Si hunc calicem bibere non uis,euomenda est patio,quā bibisti ex calice meretricis Babylonicæ, & ad hoc Christi calix tibi propinatur. Biberant Ioannes, & Iacobus calicem illum,cum superbierunt,& locū primū voluerunt,ut illam potionem euomant calix eis Christi datur. Idem tibi nunc porrigit,poteris ne bibere illum? Calix Ioānis ex oleo est;quo euomere solet homo venenum. Poteris tu aliquid pati? pęnitentiam agere? Hunc calicem proponit Christus Ioanni,& Iacobo,q ambitionis uitio laborabant,& ideo proximi erant perditioni,si non sanarētur. Sicut .n.pomum interius à uerme corrosum ruit facile ex arbore,ita superbus proximus est casui,ipse cadet nullo impellēte sicut Angelus de cęlo cecidit. Ideo cauēda super bia,& ambitio est,& calice Xpi sananda. Ideo.n.calix salutaris dicitur , quia salutem adfert. Hinc Psaltes. Calicē salutaris accipiam. Et calix meus inebrians quam præclarus est , licet aliqua

Esa.33

Psa.10

C

Psa.115

Psa.22

Sanct. G sit

A sit amaritudo in Christi calice, sed salutaris est, bibe illum.

Iustis quidem tribulationis calicem propinat, & iniustis etiam, cum eos ad iustitiam reducere disponit, cũ uero impios derelinquit, ut omnino pereant, ultiones adhibere non solet. Hinc Ierem. Subito

Iere. 5. cecidit Babylon, & contrita est, ululate super eam, tollite resinam ad dolorem eius, si forte sanetur, curauimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam, & eamus vnusquisq; in terrã suam quoniam peruenit usq; ad cœlum, iudi-

Simile cium eius, & eleuatũ est, vsq; ad nubes. Cum in tempestate gubernator clauum tenet, & nautis præcipit, q̃ agenda sunt, spes restat salutis, si uero gubernator na-

B uim deserat, quo pericula euadet? Si auriga deserit quadrigam equis ferocibus exultantibus, quorsum demum perueniet. Ita cum Deus peccatorem tenet, aut deserit

Psa. 80 Hinc Psaltes. Et non audiuit populus meus uocem meam, & Israel non intendit mihi, & dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Irati Dei uox hęc est. Cõtra vero paterna uox illa est, quam in Psalmo profert. Si autem dereliquerint filij eius legem meam, &c. Visitabo in uirga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, miam autem meam non di-

Heb. 6 spergam ab eo. Hinc Paulus. Tanquam filijs se uobis offert Deus, quis. n. filius, quem non corripit pater: Quod si extra disciplinam estis, ergo adulteri, & non

C filij. Qua ratione Dei supplicium man-

Psa. 89 suetudinem dicit Psaltes, quoniam superuenit mansuetudo, & corripiemur. Ostenderat eo Psalmo Dauid huius uitæ miserias, quas dicit mansuetas castigationes, ut ex eis agnoscamus iram sęculi uenturi durissimam, & eam fugiemus. Et Socrates apud Platonem in Gorgia, ait. Secundum meam sententiam o Pole, qui iniuriatur, iniustusque est, omnino est ante alios miser. Miserior autem si iniuriarum pœnas nunquam luat, minus vero miser, si luat, suppliciumq; iustum dijs, hominibusq; reportet.

Cum uero Deus hominem flagellauit, statim eius miseretur, unde cum A-

Abac. 1 bacuch dixisse Babylonis supplicium subiungit. Tunc mutabitur spiritus, & pertransibit, & corruet, hæc est fortitudo eius Dei sui. In quæ uerba Theodoretus, & Theophylactus dicunt, uerba illa significare, quod ultione sumpta de Babylone, Deus permutabit spiritum, i. indignationem, & pertransibit indignatio Dei. Quam benignitatem diuinam Propheta miratus dixit, hæc est fortitudo Deo meo. Sic. n. septuaginta transferũt, quoniam talis uirtus castigandi, ac rursum miserendi, conuertendiq; punitionem in oleum dulcedinis, nulli alij, quã Psa. 76

Deo nostro conuenit. De quo Psaltes, ait. Nunquid cõtinebit in ira misericordias suas? Ideo Abacuch addit. Nunqd B

non tu à principio domine Deus meus sancte meus, & non moriemur. Quasi dicat. Licet punias nos, sed es Deus noster, nõ ad interitum nostrum id facies. Ideo addit, domine in iudicium posuisti eum, & fortem, ut corriperes, quasi dicat, potestatem ei dedisti, ut puniret: nõ ut perderet. Nos ergo cum Ioanne calicem Christi bibamus, & in dolium olei feruentis ingredi curemus, curantes, ut diuina Sapientia, & gratia in nobis sint & perseuerent. Sicut. n. pictor imaginẽ pingere solet, vt uulgo dicitur, al olio q̃ C

durat maximè, aliam uero sine oleo pingit, quod vulgo dicitur, al fusco, ita quidam in se Christi imaginem perfecte, & perseueranter depingunt, quidam uero imperfecte, & ad modicum tempus, Ioannes oleo delibutus, imago Christi factus est perseuerans, eum tu imitare, &c.

De Apparitione S. Michaelis, vide mense Septembris.

Festa

A Festa Iunii.

In festo S.Barnabæ Apostoli.

Hoc est præceptum meum, ut diligatis inuicem. Ioan. 13.

Eph.2. SPirituale Ecclesiæ ædificium Christus dominus instituens. Apostolos in eius fundamenta elegit. Vnde Paulus. Super fundamentū Apłorum, qui sunt pretiosissimi, lapides huius ędificij. In duodecim vero lapidib. fūdamē Ap.21. ti cęlestis Ierusalē dr̄ Apoc.21. esse scripta noīa duodecim Apostolorum agni.

Ijs vero, q̄ summè commendauit, illud fuit, q̄ hodie ait. [Hoc præceptum B meū, vt diligatis īuicē.] In illis vero oēs fideles instruebat, ideo nobis uidendū. qua rōne, tū illis, tū nobis hanc dilectionē adeo cōmendauerit, & primum de Apostolis, & eorū successorib. dicamus.

In naturalibus, q̄uidēs Deus filiorū educationi, tum hoīum, tum iumentorū, cū multa tædia, & difficultates in illa essent, multiq; proferendi parentibus labores, disponēs oīa suauiter Deus maximum amorem parentibus dedit erga filios, quo oēs difficultates facile superarent, quæ cum filiorum educatione coniunctæ sunt. Quæ dilectio si nō esset im mēsa, succūberet laboribus, nec filij educarent, ut par erat, ideo tantus hic ab authore naturæ insitus est amor, ut illū in- Plato. ter maniæ species referat Plato in Phæ- C dro. Simili vero rōne in spiritualib. mūdi parentib. eximius erat necessarius amor, labores. n. huius educationis pluri mi erant difficultates superandæ immēsæ. Quod in Chro primo oīum parente uidere licet, qui summis doloribus in uita, & morte perpessis nos genuit, & educauit, ut ei simus Benoni, i. doloris fi- Io.12. lij. Et ipsi hoc ait. Ioan.12. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuū fuerit ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multū fructum affert. Putant aliqui patres spūales, sic se fructum ferre, si alios putrescere faciant, sed non sic ferendus fructus, sed si ipsi mortui, et putrefacti fuerint, & multa sustinuerit, A sic.n. Christus multum fructum dedit. Similiter Apostoli mundi parentes, qui ta sustinuerunt, ut mundum Xpo educarent, q̄s sermo cōsequi possit? Audi Paulum. Filioli, quos iterū parturio, donec Gala.4 formetur Xps in uobis. Erat quasi in cōtinuo partu per multos annos, quis tantum laborem ferre possit? Et idē ait. Supra modum grauati sumus, supra uirtutem, ita ut tæderet nos etiam viuere. Et de omnibus simul Apostoli loquens 1. Corin.4. Puto.n.q̄ Deus nos Apostolos nouissimos ostendit tanq̄ morti destinatos, quoniam spectaculum facti sumus 1.Co.4 mundo, angelis, & hominibus. Nos stulti pp Christum, uos autem Sapientes, nos infirmi, vos autem fortes, nos ignobiles, vos autem nobiles. Vsque in hanc B horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus. Maledicimur, & benedicim⁹ persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus, tāquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsema, usque adhuc. Et tādem ait, in Christo Iesu per Euangeliū ego uos genui, ò dura, & aspera nimiū generatio. Futuri erant sal, qui vt saliat, deficit nubes, quæ vt terram irrigent euanescunt. Et tandem in hoc opere ipsis profundenda vita fuit uniuersus mūdus percurrendus, mare, & terra circumeūda? An non eximius ad istā necessarius amor est? Ad hoc ergo Christus dominus suos tanto uoluit amore flagrare, vt dicere possent illud. 1. Tim.2. Omnia su C stineo pp electos. ut & ipsi salutē conse- 1.Ti.2 quantur in Christo Iesu, & illud. 2. Co. 2.Cor. 12. Ego autem libentissimè impendam 12. & superimpendar p̄ animabus vestris abundantius licet plus diligens minus diligar. Sed vide hac Christi exhortatione, quo Apostoli processerint in dilectione. Ad Philippens. 1. Quid eligam ignoro coarctor vero è duobus, desiderium Phil.1 habens dissolui, & esse cū Christo multo magis melius, permanere aūt in carne necessarium propter vos, & hoc confido, & scio, q̄a manebo, & permanebo oībus vobis ad profectum vestrum. Et

idem. Cupiebam & ego aliquando anathema esse a Christo pro fratrib. meis,
Chry. Chrys. ait, pœnas sensibiles inferni desiderasse. Maximus profecto amor, sed oĩ no necessarius, vt filij spirituales educarentur. Hinc colligere oportet prælatũ, & omnem qui spiritualis patris officiu exercet, quanta debeat ardere charitate in suos,, debet enim sperare, ac uincere carnales patres in filiorũ amore. Hinc
Nu. 1. Nume. 11. ait Moyses. Cur imposuisti pondus uniuersi populi huius sup me? nunquid ego concepi omnem hãc multitudinem, uel genui eam, ut dicas mihi porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, & defer in terrã, pro qua iuraui patribus eorum? Paratiesse debet vitam profundere pro grege, nulli labori illis parcendum est, nulli substã
B tiæ. [Quia hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem sicut ego dilexi vos, vitam exponens pro uobis.

Licet autem singulari, quã diximus, rõne pertineat hoc præceptũ ad Apostolos, tñ etiam omnib. fidelibus loquitur Christus. [Hoc est præceptum meũ, vt diligatis inuicẽ.] Sed dices, qua ratione ait, [præceptum meum.] An non etiam legis naturæ, & scriptæ hoc fuit præceptum? qua ergo ratione suum Christus
Augu. dicit? Aug. trac. 83. rñdet. Idem esse, hoc mandatũ esse suum, & quod dixit c. 13.
Io. 13. mandatum nouum do uobis, ibi tanquã non fuerit ante mandatum, hic tanquã non fuerit aliud ab illo. Sed ibi dictum est nouũ, ne in uetustate perseueremus, hic dictum est meum, ne contemnen-
C dum putemus. Sed dubium est, qua ratione hoc mãdatum dicatur Christi mãdatum, & nouum mandatum, cum ante in lege fuerit præceptum. Cyrillus li.
Cyril. 9. c. 23. rñdet. Nouitatem nõ in dilectione esse positam, sed in qualitate dilectionis, quæ exprimitur uerbo illo. [Sicut dilexi uos.] Vt sicut Christus nos dilexit, nostram salutem suæ uitæ temporali anteponẽdo, ita nos omnia bona temporalia, & uitam ipsa debemus ꝓ spirituali proximorum salute post habere, & hoc dicit Cyrillus, esse diligere proximũ super se. Prius enim dictum est, diliges ꝓ ximum sicut teipsum, at nunc præcipi- A
tur, dilige supra te, & idcirco nouum dicitur, Euthymius sequr Cyrilliũ. Hanc Euth.
tantam charitatem explicat. 1. Ioan. 3. 1. Io. 3
In hoc cognouimus charitatẽ Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Sed adhuc videtur hoc non satis esse, vt nouum dicatur mandatũ etenim etiã ante Christum in lege id præceptũ erat, & mercenarius dicebatur, q dimittebat oues uenies lupo,, quod erat temporalẽ vitam spiritualem proximorũ saluti anteferre. ideo Chry. hom. 71. aliter respõ- Chry.
det, ait enim nouitatem in modo consistere, q exprimitur illis verbis, sicut ego dilexi vos. Sed modũ aliter explicat, nẽpe, sicut ego dilexi vos, nullis vestris me B
ritis præcedentibus, sed prior incipiens ita, & uos oportet alijs benefacere, eosq; diligere non solum amicos, sed etiam a quibus nullo estis affecti beneficio, eos præuenientes. Doctrina quidem uera est, sed non adhuc satisfacit nouitati: in lege enim erat etiam hoc præceptum. Augustinus tract. 65. non admodũ hanc Augu.
refert nouitatem, sed ad affectu, ut mandatum nouum dicatur, quia per dilectionem exuit homo veterem hominem, & induit nouum, vt nouum preceptum dictum sit, quasi innouans, & renouans. Sed adhuc dubium manet, cur hoc præceptum detur innouatis discipulis, & fidelibus, & adhuc nouum dicatur. Dicẽ Toleti
dum ergo est, hoc nouum mandatum, & Christi mandatum non esse illud de C
dilectione proximi, quod ad omnes homines diligendos extenditur, nullus. n. excluditur a præcepto hoc, sed est mandatum de dilectione, quam Christiani inter se ipsos, eo quod christiani sunt, habere tenentur. Debemus enim Christianos diligere, non tantum tanquam proximos propter Deum, sed ut Christianos, sub vno capite, & ut unius corporis membra propter Christum, ut sicut Christus eos dilexit singulari quadã ratione, tanquam membra suis corporis eis summè bene faciens, sic fideles fideles reliquos maxime diligant, quia mem
bra

A bra unius sunt corporis. Hæc est dilectio illa Christiana, q̃ initio Eccl. æ viguit, cũ ut dr̃ Actorũ. 4. Multitudinis credentiũ erat cor unnm, & aĩa una, q̃ dilectio est
Acto. 4 fideliũ inter se mutua, maximaq; amicitia, q̃ ad infideles nõ extendit, licet alia s charitas extendatur. Hæc est, quã Tertu.
Tertu. lib. de patientia dicit, esse summum fidei sacramentum, i. signum, & symbolum
Ioã. 13. Crristianorũ. Et de qua Chrs, in hoc cognoscent oẽs quod discipuli mei estis, si dilectionẽ ad inuicem habueritis. Nulla, n. natio, nec unius secte professores ita se tenaciter, ac uehemẽter dilexerũt, aut diligere debuerũt, ac Christiani hoĩs ꝓfessores. Et ad hanc dilectionem sup oẽs gentes, & populos Dñs suos inducit his uerbis. [Hoc est præceptũ meum, ut diligatis inuicẽ.] Et hoc Christi est præce-
B ptum, & nouum, non legis, aut nr̃æ. Sed attende, quantã inter fideles unionẽ voluit. Quia. n. unius regni hoĩes mutuò se diligunt, ut duo Hispani, cũ in Italia uersantur, ideo vt nos inuicẽ diligamus, fecit nos unius regni esse, fecisti nos Deo nr̃o regnũ. Sed qa in uno regno plures sunt ciuitate, & qui unius ciuitatis sunt, plus se diligunt inuicẽ, ideo fecit nos con
Eph. 2. ciues. estis ciues sanctorũ. Sed qa in ciuitate solent factiones esse diuersæ, & qui unius domus sunt plus, se diligunt, fecit nos unius domus. Et domestici Dei. Sed
Eph. 2. quia inter domesticos solent esse iurgia, & fratres plus se diligunt, fecit nos fratres. Oẽs uos fratres estis, & ipse est pri-
C mogenitus in multis fratrib. Sed qa &
Ma. 23. inter fratres dissidia esse solent, ut inter
Ro. 8. Cain, & abel, Iacob, & Esau, Ioseph, & fratres, ut summus inter nos conciliaret amor, fecit nos vnũ corpus, & unius corporis mẽbra. Vt Paul⁹, ait mẽbra de mẽ
1. Cor. bro. Et sicut oĩa mẽbra vnius corporis
12. eodẽ viuunt spiritu, eodẽ alimẽto utunt, & vno cibo, in nobis dedit eundẽ Spiritum Sanctũ uiuificantẽ, et copus, & sanguinẽ suum in cibũ. Qñ vnquã duo mẽbra inter se diuidunt, aut rixantur? Tãta deniq. uoluit hãc esse charitatẽ, & unionẽ, ut illã summis verbis amplificaret, et extolleret, dicẽs. Pater oro, ut sint vnũ, sicut ego, & tu unum sumus, ut credãt mũ

dus, qa tu me misisti. Mira ꝑfecto chari A
tas, & unio his uerbis exprimit. Primo, vt tãta simus inter uos coniuncti charitate, ut sit similis ei, q̃ est inter diuinas ꝑsonas, q̃ infinita est, & tãta exterius appareat, ut ex ea mundus colligat, Deum in mundũ aduenisse, qui eã efficeret, & sit summum Christianæ reipublicę miraculum & symbolum, ut Tertu. dixit. Et denique in hoc voluit suos agnosci, in hac summa dilectione. August. Di ectio pro Aug.
pria, & specialis uirtus est bonorum cũ cæterę uirtutes bonis, & malis pòs sint esse cõmunes. 2. Ioan. 3. Nos scimus, quõ 1. Ioã. 3
translati sumus a morte ad uitã, qm̃ diligimus fratres. Sicut. n. naturalis uita ab aĩa procedens, ꝑ motum, & sensum cognoscitur: sic uita gratiæ per dilectionẽ Simile
proximi, est. n. dilectio effectus proprius B
gratiæ Dei, per quã agnoscitur, illam aĩę assistere, qui uero non diligit, manet in morte. Hic uero locus Ioan. 13. In hoc Ioan. 1
cognoscent, &c. Ostendit uerba superiora, mandatũ nonũ do uobis, intelligi de hac Christianorum inter se dilectione, qua voluit Christus suos a cæteris deserni populis. Et vere olim vt ex historijs habemus, tãta hęc fuit dilectio, ut fratres uiderẽt oẽs fideles, quos nec lingua nec natio, nec patrię consuetudo diuidebat, & quam gentes admirabantur, ut refert Tertu.
Tertul. in Apolog. c. 39. dicentes, & murmurantes, uidete quomodo se inuicẽ diligunt. Hæc facit fideles beatos, & fortissi Chrys.
mus, si adest eis. Notat vero Chrysostomus homil. 71. Hoc priuilegium, ut cognoscantur Christi discipuli, nõ datum C
esse miraculis, quę ẽt a malis fieri possũt, 1. Ioã. 3
sed dilectioni, quæ solis bonis inest. 1. Io. 5. qui diligit fratrem suum, ex Deo natus est. In hoc dignoscendus est Christi discipulus, ut in proprio, signo, non in ieiunio, quia ẽt Ioannis, & Pharisæorum di- Hierc.
scipulis ieiunauit, nec in relinquẽdo oĩa, hoc enim & Socrates fecit, ut refert Hieronymus, & eius discipuli, sed in mutua dilectione, summaque coniunctione. [Sicut,] inquit [dilexi uos.] id est, sicut sũme ego vnitus sum uobis, uestrã naturã assumens in personæ unitatem, sicut uitã pro uobis dedi, sicut sũmi uos charitate,

A & extensione ad inimicos, nihil nūc meminit Xp̄s. Declarat ergo non Xp̄s modum, quo nos dilexit, ut nos similiter diligamus. Sūma dilectio est, qua uita exponitur ꝓ dilecto, hāc ego in vos habui, eā uos inuicem hēre, ut pro mundi salute nulli labori parcatis, nec ipsi etiā vitæ.

Quia in eo primum Xp̄i dilectio est, nobis aduertenda, qua posuit vitam pro

Ro. 5. amicis, & inimicis. Vn̄ Paul. Commendat aūt charitatē suā Deus in nobis, qm̄ cū adhuc peccatores essemus, ſm tēpus, pro nobis Chr̄s mortuus est. Et rursus. Vix pro iusto quis morit, nam pro bono

Bern. forsitan q̄s audeat mori. Bern. ser. feri. 4. maioris hebdomadæ. Maiorem charitatem nemo hēt, quam ut aīam suam po-

B nat quis pro amicis suis maiorem tu habuisti Dn̄e, ponens eam ꝓ inimicis. Maior q̄dem hæc est non appretiatione, sed extensione, sed q̄ rarior, & admirabilior, iō maior dr̄. Gre. ò mira in nos tuæ

2. Reg. 18. charitatis dilectio, vt seruum redimeres filium tradidisti. Mirabilis dilectio Dauid in Absalon dicētis fili mi, quis mihi det, vt ego moriar pro te, sed q̄d ille uerbis dixit, Christus opere pfecit, ꝓ nobis vitā exponēs. De qua re multa in cōcionibus de aduentu, & in cœna, & passione dn̄i, & trāsfiguratione reperies. Quo exēplo docet Apostolos, qūo nec vitæ illis sit parcendū, vt proximorū saluti con-

Ioan. 1 ca.c. 3. sulant, vt exponit Ioa. 1. can. c. 3. In hoc cognouimus charitatē Dei, qm̄ ille aīam suam posuit pro nobis, & nos debemus pro fratrib. aīas ponere. Id ipsum, & oēs facere monemus pro spirituali proximo-

C rum salute, sed & pro temporali consi-

Plato. lium sępe esset. Refert Plato in conuiuio de amore in oratione Phędri, in Grecia Alceste Peliæ filia elegit ꝓ viro suo mori, q̄ sic placuit hominib. & Dijs, ut cum paucissimos Dii suscitauerint, & hos prę clarissimos, hāc suscitauerunt, tam egregio facinore delectati. Tanti amorē Dij æstimant. Sed ubi iam ista dilectio, cum nec parum substantię pro proximo dare uelimus, nec parum incōmodi pati?

Hinc tn̄ aduertendum, aīę salutem exponendam non esse ullo modo pro amico, nec vllum vnq̄ admittendum peccatum, oīs quidem pœna subeunda est pro

A fratre, cum in æterni pœnas exoptauerit Paul. at culpā nullo modo. Ideo inordinatus amor. Talis amor Adæ comedentis pomū, ne contristaret Euam, talis amicitia multorū, qui ut Dn̄s obsequantur uel amicis gratū faciant, peccata facile admittunt, & ad ea perpetranda adiutores se præbent. Hanc dicimus inordinatam amicitiā, tum q̄a salutem aīæ suæ pro tēpali alterius commodo, aut uoluptate exponimus, tū q̄ Deus priori loco sit habendus amicus, & ab eius discedimus amicitia per peccatū, ut alterius amicitiam cōseruemus. Cum tm̄ Deus

B noster sit, ut nō solum graue peccatū in eū non sit admittendū pro totius mundi salute, et æterna, sed nec leuissimū ueniale peccatum, oīs. n. creatura Deo collata nihil est, vn̄ cum ille in hac statera sit nihil pōderis in alia poni pot, q̄ ei ullo modo possit conferri, & nec illum uel leuiter tāgere, aut offendere, licet ēt si æterna salus vniuersi mūdi ex eo penderet. Vn̄ nec leue unq̄ mendacium dicendum est vel ut uitētur scandala, vel uita proximi eripiatur, nec ob aliam causam, q̄ possit intercedere. Et cum dilexio proximi debeat esse ꝓpter Deū inordinata est oīs

C dilectio, qua Deus offendit, illa. n. nō ꝓpter Deum est. Addit cæłestis magister.

[Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego prę̄cipio vobis.] Vt facilis eis appareat tanta dilectio, proponit maximū q̄, quo eos alliciat ad hāc dilectionem, hoc vero est q̄ amici Dei erat, q̄ maximum est, plurimiq; faciēdū. Amicus regis maximi in precio habet, amicus Dei quanti

Iud. 8. erit estimandus? Iud. 8. Pr̄ noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes ꝓbatus, amicus Dei est effectus,

Ps. 138 & Ps. 138. Nimis honorificati sunt amici tui Deus nimis confortatus est principatus eorum. Et Sapien. 7. In eximiam,

Sap. 7. Sapientię laudem dr̄, & amicos Dei, & ꝓphetas constituit. Sed quis nobis modus, ut ad hanc perueniamus amicitiā? nullus alius, quā facere, quæ ergo præcipio vobis. Alibi ait, q̄ est mater mea, &

Luc. 11 qui sunt fratres ei? qui fecerit voluntatē patris mei, q̄ in celis est, ille meus frater,

A soror,& mater est. Et beatificati matrē suā respondit. Quinimo beati, q audiūt verbū Dei,& custodiunt illud. Et petentib. dexterā,& sinistram dr, quib. paratū est a patre meo, illis vero paratæ sunt sedes excelsiores, qui præcipue ea faciūt, q̄

Ma.20 eis sunt mandata. Nulla ergo nobis via aperta est, vt grām Dei cōsequamur, ut

Io. 14. amici eius simus, nisi facere, q̄ pcipit ille nos facere. Qui diligit me, fermonem meū seruabit, & pater meus diliget eū, & ad eū ueniemus, & māsionē apud eū faciem⁹. Nō ergo nobilitas, nō dignitas, nō diuitię nos Deo cōciliant, sed sola uirtus, et obediētia præceptorū eius, sine qua

1. Re. 15. oīs uictima abominatio est Dño 1. Re. 15. Nunqd uult Dñs holocausta, aut uictimas, & nō potius obediat̃ uoci Dñi?

Iā nō dicā uos seruos, quia seruus nescit quid faciat Dñs eius] exponitur pro missionem factā, nō, inq̃, uos iā dicā seruos, ut antea dixi, sed amicos dicam, ostē

B

Augu. damq. hanc amicitiā, quia grę secreta uobis reuelaui, Aug. tractatu 85. dubium inquit est, qūo dicat, non dicendos iam seruos, cum dēant implere præcepta, q̄ seruorum est, & cum in die iudicij dictu

Ma.25 rus sit. Euge serue bone, & fidelis. Rndet. Sicut duplex est timor, seruilis, & filialis, illum perfecta charitas foras mittit, hunc complectitur, ita ēt duplex seruitus, q̄dam nascitur ex timore seruili, q̄dā ex filiali, seruitus seruilis excluditur nō filialis. Fuit ergo q̄dam seruitus legis antiq; in qua serui erant statu, & conditione, quia timore premebant̃, nec tunc

C manifestabant̃ secreta populo illi, nisi sub umbris, et figuris, iō nō fuit expressa notitia Trinitatis tūc, & aliorū mysteriorum, ut nūc. Quod si aliquib. ut pphetis reuelabant̃, nō erat rōne status sed quia euehebant̃ in amicorum statum ex priuilegio. Nobis uero nō ex priuilegio, sed rōne status hæc propalant̃, quia in statu Euangelij, filij sumus, & amici, iō a minimo usq. ad maximum oīa mysteria nota sunt, ut q̄ insignes illi prophetæ, & patriarchę tanq̄ arcanum diuinum conseruabant, nunc pueri, & puellæ per uias decantant, Ex quo colligitur, qua rōne in statu Euāgelij nobis sit Deo inseruiē dum nō timore tm̄, sed amore, nō ut serui, sed ut amici, non q̄ timor malus sit, non q̄ penitus excludat̃, sed quia pprīū legis fuit timor, licet ēt i ea aliquis amor fuerit, & proprium Euangelij amor, amicitia, filiatio licet aliquid sit timoris. Sicut ergo amicorū est idē uelle, idē nolle, sicut amici est, ut placeat amico, bona ei facere, sic tibi in Euangelio operandū est suaui dilectione tractus, ut placeas Deo, Deo per oīa placentes, quęrentes, q̄ sit voluntas Dei bona; bene placens, & perfecta. Si solo timore duceris, solo timore bene operaris, adhuc es sub lege, non satis tibi hoc est, cura, ut amore du

B ctus sis tanq̄ filius, & amicus. Ad hoc pertinet multa opera supererogationis facere, ad q̄ non teneris, sicut amicus multa pro amico facit, ad q̄ non cogit̃, sed amicitia ad illud impellit. Ne ergo dicas ad frequentandum sacra non teneor sub præcepto, & ad similia, non ergo hæc agā, hoc serui ē, nō amici. Satis ne tibi vr̃, si dicat tibi, aut vxor, aut filius, hoc non est mihi præceptū sub mortis pœna, non agā? At non satis vxori esset dēt, nosse in hoc se placere uiro suo? an nō id satis filio? sit ergo & tibi, si filius, & amicus es.

[Vos aūt dixi amicos, quia oīa, quę audiui a patre meo, &c.] (Ly quia) nō cām, sed signū dixit. Oīa. inq̄t, dixi vobis, ait

C Chry. Chrys. ho. 76. quę uos audire oportebat ēt si secreta hæc olim fuissent. Sed qūo oīa, cum multa non dixerit, & plurima fuerunt facta, & dicta illius, ut mundus nō capere libros, qui de his scribi poterant? Certe sicut videns, cęlū, dicis, oē uidi cælū, licet non oē videris, & vides mare dicis, oē pelagus vidi, licet non omne cōspexeris, quia vidisti, q̄ voluisti, & q̄ uidenda restabant, similia sunt. Ita oīa Christus dixit, quæ audiuit a patre, quia oīa dixit, quæ expediebant, & reliqua similia erant. [Non vos me elegistis, sed ego eligi vos, ut eatis, & fructum, &c.

Chry. Quasi dicat, ait Chryso. Diligite proximos, sicut ego vos, & sicut ego uos preueni, ita & uos reliquos præuenite. Vel sic, oportet uos alterutrū diligere, quia à me electi estis in præclarū munus Apostolatus, ut fructū plurimum efferatis in mundo,

A mundo, hoc uero sine mutua dilectione facere nequaq; potestis. Ideo diligite inuicē: posui. n. vos, vt fructū afferatis, & fructus vester maneat. Lex non mansit at Euāgelium perpetuo manebit vsque ad mundi finem. Aug. vero hunc fructū afferendū charitatē mutuam dicit esse, q fructus est, quia fructus spūs enumerās Paul. primum charitatem dicit esse, fructus, ait, spūs charitas. Vnicum dixisset: Xps dñs, ego posui vos vt eatis, & fructum afferatis, & fructus uester maneat. cōtinuo subiungit, hæc mando vobis, vt diligatis inuicē. Hic est ergo fructus nr̄, quem a nobis requirit, cum simus arbores in Ecclesia plantatæ. Simus ergo sicut arbor illa, de qua Psal. 1. Erit tanq̄ li-
B gnum, q plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suū dabit in tpe suo. Charitas ergo est fructus noster, & de hoc nobis mandat, sicut initio mūdi arborib. præcipit ut referant fructum iuxta genus suum. Fructus iuxta gen° hois dilectio est. Primus. n. effectus hois amor est, qui est principium, & mensura reliquorum affectuum. Amor ergo naturalis est fructus, reliqua insita hoi per amorem sunt. Plantatus in Ecclesia es, ī
Simile lege amoris, & grǣ, quis a te fructus petēdus, nisi dilectio. Sed aduertit Amb. arbores vno anni tpe referunt fructum, et extra tps illud, non oportet ab illis eum q̄rere, hō uero oī tpe dēt reddere hunc
C fructum, ideo Ps. ait, q fructum dabit in tpe suo, tps verò suum est oīs uita. Quo
Ex. 32. magis explicuit Hiere. 17. nunq̄ desinet facere fructum. Ideo arbor illa Apoc. iuxta fluuium plantata duodecim fructus dabat, per singulos menses fructū suum nunq̄ ergo erat sine fructu. Hac ratione Christus ficum maledicit, non habenté
Psa. 26 fructum, licet tempus non esset ficorum; quia hoīem maledicebat carentem fructu, quem sp hēre debebat. Hic ergo fructus sp à nobis reddendus est, quia semp
Eccl. 6. charitatē pīæ manib. ferre debemus. Vn est debitum inexcidibile, quod solui nunq̄ potest, sp debitor manebis, licet amplius, & amplius reddas. Vnde Paulus, nemini quicq̄ debeatis. nisi ut inuicem diligatis, hoc. n. debitum perpetuo perseuerat, perpetuo à nobis reddendū est. Ideo charitas nunq̄ excidit, nec in cælo, A & cum aliarum virtutum cessabunt opera, vt fidei, & spei, charitatis & habitus, & operatio non deficit, quia homo imago Dei est, q semper cognoscit, & amat, ita ergo homo sp amare debet, &c.

In festo Basilii Magni.

Thema. Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem & vxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem, & animam suam, non potest meus esse discipulus. Lucæ 14.

DVrus uidetur hic sermo, nec æquo animo, & placido audiri potest, ni B si adsit gratia, quæ amarum in dulcem uertet, mors quidem videtur in hac olla esse, quid. n. magis amarum, quam se, suaque odisse. Adsit ergo, necesse est Elisei farinula dulcorans omnia, hanc nobis concedi petamus per Mariam.

Enumerat Paulus eos, quos sui uicarios Christus Ecclesiæ reliquit, & ait. Et Eph. 4 ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem pastores, & doctores. ad consummationem sanctorum, in opus ministerij, in ædificationē corporis Christi. Horum verò pastorum, & doctorum principem celebri C festo hodie colimus, qui tātus fuit doctor, & pastor, vt per anthonomasiam intelligatur, cū dicitur pastor, & doctor, nec opus sit proprio eum nomine compellare, vt ait frater ipsius sanctissimus Gre- Grego. gorius Nissenus in eius uita. Et tantus Niss. denique, | vt inter doctores, & pastores cognomentum magni meruerit. Contulit illum Gregorius Nissenus cū Moyse, Elia, Ioanne Baptista, & Paulo, cumque dicit eis æqualem, & à sanctis alijs dictus est par Apostolorum. Hoc verò ita accipiendum est, vt primus locus Apostolis deferatur, deinde Basilio, & similibus. Sicut enim corporis membra inuicem coniuncta sunt, & unum alteri continuum, ita sancti sanctis proxime

adhæ-

V adhæret merito, & gloria. Ex his ergo, q̃ proximi Apostolis sūt Basilius unus est. Qui sic fuit alienus cōuersatione sua ab his caducis, atq; terrenis, ut non homo, sed Angelus uisus fuerit. Et hac rōne euāgelium nobis hodie ꝓponitur quo omnium rerum abrenunciatio docet, addiūque vniuersorum, etiam animę proprię.

Sed graue nimis apparet uerbū istud sæculi huius dilectoribus, nec mirū, Sapiens. n. ait. Quam aspera est nimiū sapientia indoctis hoibus, & non permanebit in illa excors. Quasi lapidis uirtus probatio erit in illis, & nō demorabun- Simile tur proijcere illam. Sed obsecro dn̄e, cuius spūs sup mel dulcis, sub cuius lingua

B mel, & lac ubi est, quod aiebas. Venite ad me oēs, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiā uos. Tollite iugum meum super vos, iugum. n. meum suaue est, & onus meum leue. Quid dulcius hac promissione? Quid verò durius, & laboriosius, q̃ sui, & omnium abnegatio? Iugū graue positum fuerat super filios Adam, iugum, quod nec nos, nec patres nostri portare potuerūt, abstulit iugū hoc graue Christus, & iugum leue dedit. Quomodo ergo nunc grauissimā legē fert?

Rn̄detur. Lex hæc Christi grauis non

C est, nec in illa vlla est amaritudo, sed i nobis. Sicut. n. olim manna habebat oīs saporis suauitatem in se ipso, infectus uero peccatorum gustus effecit, vt dicerēt. Nauseat oia nostra super cibo isto leuissimo, eisq; erat insuauis, cū suauissimus in se esset, ita Christi lex dulcissima est, sed purgato palato. Hinc regius Ps. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo, & iterum. Desiderabilia super aurum, & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel, & fauum, & cum Paulus exprimeret legem istam ab renunciationis omnium, ait. Apparuit grā Dei oib. hoibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & piè, & iustè viuamus in hoc sæculo. Et legem abrenunciandi oī sæculari desiderio. Cum uero eam Christus fert, dr̄ apparuisse grām ipsius, & beneuolentiam. Benigna ergo, & dulcis

1. Reg lex hæc est. Huic concinit Ioan. cum ait

Mandata eius grauia non sunt. Sicut ergo olim manna in uaue fuit peccatoribus eorum uitio, ita nunc malitia inimicorum fingit grauia esse Dei mandata, ad quos proinde loquitur regius Psaltes. Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in præcepto? Quasi dicat, iniusti criminantur Dei legem, ut durissimam, & laboriosam dicētes, non posse, dimouere se à uitijs, & praua consuetudine. Sed certè labor iste fingitur ab eis, nec enim labor in hac re est. Nec ei adhæret sedes iniquitatis, ut dimoueri nequeant, si enim vellent, id facile esset, ipsi uero nolunt.

Sed ais qua ratione in cruce pōt esse B suauitas. Q̄o potest esse crux non crucians, sed delectans? Onus non grauās, nec deprimens? Odium sui, & omniū, q̃ suaue sit? Hic certe latet secretum, hic est sapientia, & scientia sanctorum. Sed, vt Psal. ait. Vir insipiēs nō cognoscet, & 3. Reg. stultus non intelliget hæc. Verbum. n. 19. crucis pereuntibus stultitia est, ijs autē, 4. Re. 4 qui salui fiunt, id est nobis, Dei virtus, Act. 20 & Dei sapientia. Et iterum. Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere.

Si ergo tu ex illis es, q̃ salui fiunt, attēde, quod sicut nihil honorabilius est, quā iniuriam pati pro Christo, nihil altius, quā humiliari pro Christo, ita nihil dul- C cius q̃ pro eo pati, & omnia ꝑ ipsum relinquere. Causa. n. pro qua ista tolerantur, mutat eorum naturam, & amara dulcia reddit, iniuriam uertit in laudē, laborem in requiem. Sic. n. tormenta martyrum, q̃ maledictorum erāt, gloriosissima reddita sunt ꝑ causam. Nouerat hoc ipse, qui relinquentib. oia sui cā, promittit in hac uita centuplum cum ꝑsecutionibus, persecutio ergo promittit, tanquam præmium, dulcis ergo est.

Huius uero rei duplex est rō: una ex parte hominis, altera ex parte Dei. Ex parte quidē hois Deum diligētis, efficit Dei lex suauis, crux dulcis, quia cū natu- Ioa. 14. rale sit amori, velle se ostēdere, & innotescere, amato, ijs gaudet, quibus ille ostenditur. Non autē agnoscitur in bonis

ami-

A amicus, ut Sapiẽs ait: sed ĩ aduersis, & in intolerantia laborũ & in renunciatione oium amari cã, iõ in his amor delectat. In ciuili humana, ac naturali amicitia hoc sępe uidemus, vt dulce sit amari, pro amato labore, sic.n. parẽtib. dulce sũt labores, quos filiorũ cã tolerant, & amicis suaue, quos amicorũ grã subeunt. Quid ergo mirũ, si id ipsum amor Xpi faciat? Hinc D. Bonau. aiebat. Nolo dñe vulne

Bona. re viuere, qa te uideo vulneratũ: Quod si Deus labores, & cruce ex iustitia nobis nõ dedisset tñ ex nrã a postulare deberemus, vt dilectionẽ in Deum oñdere possemus. Sicut.n. maxima Dei ĩ nos dilectio tũc oñsa est, cũm ꝑ nobis pati voluit, ita hoĩ dilectio in Deũ tunc pcipuẽ

B declarat, cũ Dei cã patitur, & oĩa relin-

Chrys. hom. d viculis Petri. quit. Hinc Chrysost. ait. Soluit a vinculis angelus Petrũ, mallẽ ego esse Petrus vinctus, q angelus soluens. Sũmũ.n. est pro Xpo vincula sustinere. Si.n. pcipua Dei dilectio ĩ corde est, delectat pati ens pro Deo, & oĩa relinquens, sic.n. illa manifestã fit. Ex parte vero Dei rõ altera est, q ipse spũali replet dulcedine eos, q sui cã oĩbus renunciant, & crucem tolerant, & centuplum nunc dat ijs, qui oĩa relinquunt. Vis hoc manifesta experientia videre? Relinque consolationes futiles, ac vanas, vt Deo vaces, & intuere

Psa.76 cor tuũ, ac videbis in te illud Psalmi. Renuit cõsolari aĩa mea, memor fui Dei, et delectatus sum. Potiorem.n. ac ampliorẽ videbis in te consolationẽ, & quæ lõgẽ eam superat, q̃ reliquisti. Hac ergo ra

C tione efficitur, ut ex Dei, quæ aspera vi-

Esa.10 detur, dulcis reddatur. Hinc Esaias. Cõputrescet iugũ a facie olei, i. a pinguedine spũali, & donis cęlestib. deliniẽtibus. Ideo cum templum materiale dedicat, cruces in parietib. formatæ oleo deliniũtur, ut moueat tẽplum viuum crucẽ nõ perhorrescere oleo delinatam spũ. Nouit dominus, ac potens est, dulcedinem punire, vbi libuerit, posuit vero in cruce, vt mortificationem, in vita spirituali & omnium abrenunciationem.

Qui secretum hoc non nouit, crucem fugit, quam si amplecteretur, dulcedine repleretur. Sic olim fugiebat Moyses ser-

pentem, ad quem dñs. Apprehẽde eam, A & uersa est ĩ virgã. Quid fugis Xpiane? quid times a facie crucis? Non est coluber deuorãs, sed baculus sustentans. Apprehende eum, & uidebis virgã, in qua mirabilia facias. Hac.n. virga aperitma re, educitur aqua de petra, & introitus paratur in terrã promissam. Hac cruce patet ianua regni cælestis, hac superatur dęmones, hac diuina dona pcipies. Quę tãta erit asperitas, q̃ his utilitatibus non deliniat. Sicut olim immissę in ollã colocynthidæ eã amarã reddiderũt, donec farina ab Eliseo imissa ipsã dulcorauit, ita immisit Adã in naturæ humanæ ollã labores, & dolores, qui sunt amaræ colocynthide, non est, q hæc gustet p̃ amaritudine, donec farinula cęlestis consola- B tionis immissa a Xpo dulcoratur. Post Xpm ibant Apostoli gaudentes a cõspectu cõcilij, qa flagellis pro Xpo cæsi. Attende catervas martyrũ, ad colocynthidas properantiũ, vt ad epulas. Noli ergo tu putare in uita spũali, in mortificatione, in renunciatione oĩum asperitatem esse, ac in suauitatẽ. Est.n. dulcedo maxima delectatio pcipua, qa potens est Deus facere, ut suggeras mel de petra, & oleũ de saxo durissimo, & ĩ deserto hortos, & vastæ solitudinis inuenias mãna dulcissimũ, & petrã fundentẽ riuos olei, & butyri. Vidimus legis Xpi dulcedinem, nũc legẽ audiamus. [Si qs uenit ad me, & nõ odit prẽm, &c. Mira ꝑfecto verba hæc, quõ.n. in lege amoris, & dulcedinis, odiũ pręcipit? quõ qui inimicos diligere præcepit, nunc ꝑpinquos odio hñi vult? Rñdeo naturale eẽ, vt ꝑ lege, & inclinatione vniuersa particularis inclinatio relinquat. Ideo aqua ascendit, & terra, ne uacuũ det. Ita ergo, ut Deus diligatur, uniuersa, q̃ ipedimẽto sunt, reliquũtur, qm hæc est lex vũs, inclinatio prioris creaturæ. Amor quidã unit, sed id nõ efficit, nisi separet, ut nos Deo vniat ab impedientibus separat, i. dr fortis est, ut mors dilectio, quia sicut separat amara mors, ita & amor, separat tñ, vt coniungat, sicut ignis separat heterogenia, vt cõgregat homogenea. Cũ ergo ait, vniuersa odienda, docet, uniuersa ĩ pa amputanda

Exo.4

4.Re.4

Acto 5

C

Can.8.

A tanda esse, q̃ nobis impedimẽto sunt, ne in Deũ tẽdamus. Nec.n. p̄r odio prosequendus est, vel mater in seipsis, sed relinquẽdi, si Deo cõtrarij sint. De quo odio Psaltes, ait. Nõne, qui oderunt te domine oderã, & super inimicos tuos tabescebã. Perfecto odio oderam illos. Hinc
Ps. 138 Grego. i hom.
Gre. simul odisse possumus & diligere, vt cognatione nobis coniunctos ex pcepto diuino diligamus. Et quos aduersarios in uia Dei patimur odiẽdo, & fugiẽdo nesciamus. Hoc ergo odiũ nõ ex crudelitate, sed ex charitate p̃cedit. Pater ergo, mater, frater, & amicus, in qbus Deo aduersat, nesciẽdus est. Et ad eos, qui id
De. 33. p̄stiterunt Moyses ait. Qui dixerunt p̄ri suo, & matri suę nescio vos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierunt filios, hi custodierunt eloquiũ tuum, & pactum
B tuum seruauerunt. Hinc ẽt Paulus ait.
2. Co. 5 Itaque nos ex hoc neminẽ nouimus s̃m carnem, i. non sequimur carnalem affectum. Sicut ergo spiritus vehemens, fluuius inundatus, ignis maximus vniuersa tollit, ac superat impediẽtia cursũ suũ ita diuina dilectio omnia superare dẽt, & omne remouere prohibens.

Sed difficile nimiũ illud vr̃, q̃ seqtur [Adhuc, & aĩam suã,] Quõ.n. propriam aĩam odisse possum? Sed nõ semel hoc Christus docuit, nam ẽt apud Ioan. ait.
Io. 21. Qui odit aĩam suã in hoc mundo, in vi
Es. 49. tã eternã custodit eam, & Esaias ait. Sã
Au. 21. ctificat eum, q despicit animam suã. Au-
ho. 37. gust. in lib. 50. humiliar. Integram homi liam consumit in horũ expositione verborũ. Ait ergo. Duplex est amor in ani-
C mã, alter ordinatus, quo ei volumus gloriam, gratiam, & conuenientiã ad hoc
Psa. 10 mediam. Alter inordinatus, quo ei volumus delitias, voluptates, diuitias, nullo limite præscripto, Sicut ergo duplex est amor, ita duplex est odiũ, primum, quo aĩam nostram expoliamus bonis cęlestibus, & gratia, & de hoc odio ait Psaltes qui diligit iniquitatẽ, odit aĩam suam, & absolutẽ, ac simpliciter eam odit, cũ ęternum ei inserat malum. Scd̃m odium iustum, ac sanctum est, quo priuamus animam nostrã delitijs immoderatis. Qui ergo discipulus Xpi esse vult, adhuc, & aĩam suã odio prosequi dẽt, negãs illi cõ
A cupiscentias eius. Implens illud Ecclesiastici. Fili post cõcupiscẽtias tuas ne eas, & a voluntate tua auertere. Si præstas, aĩæ tuæ cõcupiscentias eius, faciet te in Ecc. 18
gaudiũ inimicis tuis. Demũ si nobis diligendus Deus est, vt quicquid ei aduersatur, reijciamus, ẽt p̄rem, & matrẽ, & vxorẽ, & substantiã, & vita illa odit patrem, cui dr̃. Audi filia, & uide, & iclina Psa. 44
aurẽ tuã, obliuiscere populum tuũ, et domum patris tui, & cõcupiscet rex decorem tuum. Vxorem nesciuit Iob, cũ ad Iob. 2.
eã dixit. Quasi una de stultis mulierib. locuta es, animam suã odiuit martyr, q vitã fudit. Xpi cã mundum vniuersũ, reges, imperatores, & uitã odiuit Basilius, dum religionis & fidei cã eis restitit, nihil ueritus eorum potentiã, & uitam p̄priam contẽnens eam exposuit periculo di'ectio.n. Dei super omnia dẽt esse. B

Ea, q̃ hucusq; dicta sũt precepti sunt, consilij uero est uniuersa relinquere, vt Deo liberius hõ vacare possit, & perfectionẽ cõsequi, vt hi faciunt, q̃ religiosã vitã susceperũt. Exẽplũ secuti Apostolorũ Ma. 19
dicentiũ. Ecce nos reliquimus oĩa, & secuti sumus te. Fuit olim i lege veteri holocaustũ, oblatio, q̃ holocaustum erat, Leu. 1. & 2.
Deo soli offerebatur, totũ.n. ignis Dei absumebat. Qui vero oblatione offerebat, nõ sic, sed Deo pars dabatur, pars vero sacerdoti, & pars offerẽti seruabatur. Oblationẽ Deo offert, q uxorẽ ducit, licet.n. Deũ sup oĩa diligat tñ cordis partẽ vxori, & filij tribuit, vir.n. diuisus est 1. Co. 7
vt Paul. ait. Oblationẽ Deo sacerdos offert, qui licet eleemosynas prestet, sed potiorẽ substantiæ partẽ sibi sumit. At qui C
religioni se addicit, holocaustũ offert, q Deo se totũ tribuit, & vniuersa pro eo reliqt. Hoc vero Deo gratis simũ est, &, i. q̃ regius Psaltes ait, holocausta medullata offerã, tibi medullata vero offert, qui Psa. 45
nõ corpore solũ mundum deserit, sed, & corde. Addit uero Xp̃s dñs. (Qui nõ baiulat crucẽ suã, & venit post me, nõ põt meus esse discipulus,) Chr̃s crucem suã baiulauit, q̃ nullus alius baiulare potest cuiq; vero propria crux a Deo data est, q̃ portare tenetur; hæc uero crux plura ligna

A ligna cōtinet, unū est pœnitentię debitæ labores sustinere. Aliud e, labores a Deo immissos patiēter tolerare, iniurias pati. Aliud est, carnē mortificare, & denique uniuersa aspera, q̄ in Dei uia occurrunt, subire, ea. n. oīa crucis nomine significa-
1. Co. 4 tur. Hoc pstabat Paulus cū diceret. Semper mortificationē Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, ut & uia Iesu manifestetur in corporib. nostris, & ite-
Gala. 5 rum. Qui sunt Christi, carnē sua crucifixerunt cū uitijs, & concupiscentijs suis. Vt vero crucē baiulemus libēter, pcedit nos Christus Dñs, qui exiuit, baiulās si-
Iud. 9. bi crucē, & ideo nunc ait, [& uenit post me.] Abimelech, ascendit in montē Selmon eum omni populo suo, & arrepta securi pcidit arboris ramū, impositumq;
B ferens humero, dixit ad socios, quod me vidistis facere cito facite, igitur certatim ramos de arborib. præcidentes, sequebātur ducem. Quid ergo mirū, si Christus rex idem præcipiat. Ipse exiuit in montē crucē sui portans, nos ergo cruces tollamus nostras. Si. n. in bello rex onera magna sup humeros portaret, ut expugnaret ciuitatē, qs multum sine onere vellet ire? An nō illa imprudētia esset? Si opor-
Lu. 24. tuit Chrm pati, & sic intrare in gl̄a suā, qūo nos nobis in alienam si pati nolueris? Sed attēde, aliud esse crucē baiulare, & aliud, i ea crucifigi. Crucē. n. baiulare, est dolores subire pœnitētiæ, & labores, quos De⁹ dederit. At, crucifigi, e st nos sic coarctare, ut sicut cōfixus cruci non hēt
C potestatē se mouēdi, quo vult, sed ligatus tenet, ita qui cruci Christi affixus est, nō mouetur ſm uolūtatē, aut appetitū suum sed ſm diuinum beneplacitum. Qui ergo decreuit, in nulla re, uel etiā minima appetitum suum sequi, sed Deo in oībus placere, ille cū Christo cruci cōfixus est. Sic erat Paulus dicēs, Chro cōfixus sum
Gal. 2. cruci. Et huc ptinere vr̄ illud Esaię, q̄ de iusto loquēs ait. Cōfortauit faber ærari⁹
Esa. 41 pcutiēs malleo eum, q̄ cudebat tunc temporis, dicens glutino, bonum est. Et confortauit eū in clauis, ut non moueret. In quē locum Hieron. ait, verba ista nōnulli Hebræorum de Abrahā dicta putāt, q̄ vocatus est ab oriente iustus, cui tradidit Deus gnq; reges, cui occurit Sem filius Noe, q̄ usq. ad illa tpa uixerat, quem dnt fuisse Melchisedech, q̄ uenit obuiā Abrahę, de pl̄io reuertenti, & cū benedixit, & Dei benedictionib. corroborauit, & ipse fuit faber ærari⁹, q̄ Abrahamū cōflauit, & malleo suę artis ad meliora pduxit, in que dixit, bonū est, ut timore Dñi glutineris, & iungatis ei, & cōfortauit eū siue solidauit in clauis pceptorū Dñi, ut non moueret, sed in timore illius pmaneret. Hæc Hiero. Quod uero in iusto Abrahā factum p Melchisedech tradūt Hebræi, hoc quotidie perfecti uiri pstāt, dū clauis cruci Chri affigunt, ut ab ea nō dimoueātur, ut a uolūtate Dñi nunq̄ discedat. Et
Iob. 7. hāc crucifixionē Iob optabat, cum diceret. Suspēdium elegit aīa mea, & mortē
B ossa mea. Mortē uero suspēdio cōiūgit, quia tunc q̄cquid roboris est in hoie ad
1. Pe. 5 peccatum, morit. Ideo Pet. ait, Chro igit passo in carne, & uos eadē cogitatione armamini, quia qui passus est i carne, desijt a peccatus, ut iā nō hominum desiderij, sed volūtati Dei, q̄ reliquū est in carne uiuet tēporis. Attēde uerba illa, qui pasus est in carne, desijt a pctīs. Idest, qui crucifixit carnē suā, nō peccat, nec desiderij hominum ducitur, sed Dei uolūtat. En hoiem crucifixum, & mortu, pecca to, morit. n. tu: homo uerus, & uiuit, nō iā homo, sed in hoie Chrs, & his, q̄ hoc pstiteru nt dr̄. Mortui. n. estis, sed uita ve-
stra abscondita est cum Christo in Deo. Colo. 3

Tradita doctrinā duob. exēplis Chrs dñs explicat, dicēs. [Quis ex uobis uolēs turrim ędificare, &c. aut quis rex iturus &c.] Hæ uero similitudines primo ci fi-
deli applicari possunt. Secundo uero ijs C
duntaxat, q̄ perfectionē pstitei i uolunt. Vtrūq; vero nobis explicandū est. Et p expositione norandū. Vitā spiritualē ędificiū quoddā esse turris altissime de quo
dr̄ ad Dauid. Qd̄ cogitasti in corde tuo 3. Re. 8
ædificare domui tuo bene fecisti, hoc ipsum mēte tractatus. Hoc uero ędificiū ex uirtutib. cōsurgit. Perfectio vero ędificio Deus in homine habitat. Vnde dr̄
3. Reg. 9. Cum pfecisset Salomō ædificiū 3. Re. 9
domus Dñi, apparuit ei Dñs, & maiestas ēt Dei in tēplum, cū perfectū esset, intrauit.

A uit. Qui uero pfectionis viã aggredit, nõ domũ quãlibet Deo ędificare conat', sed amplissimã domũ, psimileq. tẽplo Salomonis, ꝙ oib. numeris fuit absolutũ fęlix, pfectò homo, q hic mẽtis domũ Deo pparauit, ut Deũ hospitio digno exceperit, Deũ.n. secum hẽt, duo habito fęlix, et beatus est. Felicissimus ẽt ille est, q perfectioni studẽs per amplã Deo domum extruxit, qui Deo, & eius munerib. perfectius fruet'. Deinde attẽdendum est, uitã spiritualẽ bellũ esse ppetuũ cũ, dęmone. mũdo, ac carne, quib. in baptismo homo abrenũciauit, & quib. bellũ indixit. Nãc ergo ait Chrs Dñs. Qui vult turim ędificare, prius cogitat sumptus necessarios, ne ei insultet', & dicat, cępit ędificare, & nõ potuit cõsummare. Sicut vero ad ædificanda materialẽ turrẽ, necesse est pecunias cõgregare, ita ad ędificãdã mihi mẽte domũ regiã, necesse est oibus abrenunciare mei cã: Diuersi pfectò sumptus, qa diuersa sunt ædificia, q in mũdo ædificare vult domũ, diuitias aggregat, qui uero Deo in mẽte habitaculũ parat, dispersit, dedit pauperibus. Sicut ergo ille attẽdit, an pecuniã tantã congregauit, q̃ satis sit ędificandæ turri, ita hic attẽdat, an oib. renũciauerit pp Deũ, utrũ ita Deũ diligat, ut paratus sit p ei cõtẽnere vniuersa, q mũdi sunt, ẽt uitã, et honorẽ. Si.n. eo aio generoso nõ sic, licet multa bona faciat, salutẽ æternam non cõseqt', nec domũ, pficiet, quã incepit. Attendendũ ergo fideli est attẽtè, utrũ Deũ ex toto corde, & sup oĩa diligat, & an aliquid latet in corde, ꝙ Deo pponat. Si.n. oib. pp Deũ nõ renunciat, nihil pficiet, licet ędificiũ cęperit. Sed ais, magnum hoc est, ꝙ me ex his nihil certè magnũ est, si attendas, cui domũ ædifices. Audi Salomonẽ dicẽtẽ, domus, quã ædificare cupio, magna ẽ, magnus.n. Dñs De' nr, super oĩs Deos. Audi Dauid dicẽtẽ, opus grande est, nec .n. homini pparatur habitatio, sed Deo. Similem debes domũ cõficere Ierusalẽ cęlesti, descẽdẽti de cęlo. Attẽde ergo, an habeas spirituales diuitias domui tãtę, sicut illi, de qbus Sapiens aic. Hoĩes diuites in uirtute pulchritudinis studiũ habẽtes, & pacificãte in domib. suis. Si.n. pauperẽ domunculã, nihili facies, & insultabitur tibi, ac diceť illud. Neemiæ. Si ascẽderint vulpes, trãsiliens murum eorum lapideũ. Multi ergo nunc fideles sunt, q Dei quã aliqua bona opa exteriora, facilia; pstãt, in quib. sibi placent, putãtes se Deo gratos esse, cũ tñ non sint, qa integrum cor Deo nõ dederunt. Hinc Sapiens. Oĩs via viri recta sibi uĩ, appendit aũt corda Dñs. Sed ais, hi sumptus, tanti mihi nõ sunt, qd ergo faciã? Quare hos sumptus, pete a Deo, considera, Deũ oib. præponendum, nihilq; esse, quod cũ eo cõferri ullo modo possit, quia oĩa, quę desiderantur, huic non ualent comparati, ut Sapiens ait. Et cor tuum inclina, ut Deũ primo in loco habeat, & omnia parum sit pro eo contemnere.

Eodẽ uero tendit secunda belli similitudo, qui.n. cũ dæmone, mũdo, ac carne certaturus est, attẽdere dẽt, an possit illis occurrerẽ cũ decẽ millib. cum impletione s. decẽ mandatorum, qa hostes nostri cũ uiginti millib ueniunt cõtra nos. Sed quid sibi vult, quia hostes nostri duplicatos millites in nos pugnantes adducũt? Certè, qm virtuti duo uitia sunt opposita, quib. nos dęmoni impugnat, Sed nihilominus qu miles Xpi est, audiat illud Elisei, plures sũt nobiscũ q̃ cum illis. Licet.n. naturalibus uiribus nos longe superet dæmon, mundus, & caro, sed gratia Dei armati superiores illis sumus.

Iam ad eos descẽdamus, qui perfectionis uiã aggrediuntur, quorum dux Magnus Basilius fuit, qui duriorem monachorũ viuẽdi modum ad regulã reduxit, pater religiosorum omniũ effectus, & pfectionis antesignanus. Qui ergo religionem ingredi vult, qui ẽt sacerdotium conscendere, qui uirginitatis statum cõsequi, attendat, uelle se turrim ędificare, domum regiam extruere. Vxoratus domum exstruit, sed non adeo amplam, ut turris dicatur, aut regia, at uirgo, & religiosus turrim ædificat amplissimã. Attẽdat ergo, utrũ sumpt' necessarios illi statui habeat, ne mittens manũ ad aratrũ, postea respiciat retro, & non sit aptus regno Dei, ne cum cęperit ędificare, non possit consummare. Sed qui sumptus necessarij

Marginalia: Ps. 111 · B · C · 2. Pa. 2 · 3. Re. 5 · 1. Para 10. · Ecc. 44 · A · Neem. 4. · Pro. 21. · Pro. 3. · B · 4. Re. 6 · C · Luc. 9.

A cessarij sunt? Aug.ad Letam, & Diuus Thomas aiunt. Sicut quisq; fidelium in præparatione animi debet relinquere oia pp Deum, quia paratus esse debet, uniuersa relinquat, cum oportuerit. Ita quia perfectionis uiam aggreditur actu oia relinquere debet. Et hæc ab renunciatio uniuersorum sumptus sunt, quib. perfectionis status construitur. Is ergo, qui religionem ingredi vult, attendat prius an ex corde renunciet oibus, quę mūdi sunt, & an cum Paulo dicere possit, quę mihi fuerunt lucra, arbitratus sum, vt stercora, ut Christū lucrifacerē. Si n. ex corde omnibus renunciat, sumptus habet, ad perficiēdā domum. Si uero secus sumptus non habet, cum statū non accipiat. Eodē tendit similitudo bellisqua Christus Dñs ait, attendere regē, utrum possit occurrere cum decem millibus uenienti ad se cū uiginti millibus,

Augu. D. Th. 2.2.ar. vlt.

Phil. 3.

B alioquin rogat ea, quæ pacis sūt. Pro cuius expositione notādum est, hoc distare inter religiosum, & secularem fidelē qd religiosus pugnam init acerrimam cum dæmone, mundo, & carne, pactum nullū cum eis constituit, non rogat, quæ pacis sunt, sed potius in bellū descendit, nihil. n. eis permittit, sed in omnibus resistit. At qui in seculo manet, rogat, quæ pacis sunt, & aliqua tributa cōcedit mūdo, & carni, permitti. n. carni, vt vxore fruatur, mūdo, & eius vanitati, in aliquibus inseruit. Nunc ergo Christus ait, attendere oportet eū, qui me perfecte sequi uult, an tm̄ habeat uirum eo forti animo sit prædirus, ut bellū indicere possit

C mundo, & carni, nec cū eis pacisci opus ei sit, si. n. vires ei suppetunt, si eo generoso animo præditus sit p gratiā, ut bellū inire possit ineat, & fæliciter uincat. Si vero debilē se, ac firmum agnoscat, melius ei erit, rogare, quę pacis sunt, & aliqua tributa mundo, & carni dare, ut regnum gratię oino non amittat, quod amitteret, si religionē ingressus fidem, ac votum irritū faceret. Sed ais, cœpi ædificare non consideratis sumptibus, & nō cōsummaui. Bellū ingressus sum, & superatus sum. Qd nam mihi est remedium? est certe, poteris enim nūc sumptus acquirere, quos initio nō habuisti, poteris a Deo oratione, & humilitate grām obtinere, qua ædificium consummare, & cum hostibus contendere possit. A

Ex his parabolis demum colligendū est omnem fidelē, præcipue tamen, cum qui perfectionis viam aggressus est, spectaculū factum esse mundo, Angelis, & hominibus, ut Paulus ait, & tum damnosū Angelos, & homines in eū intendere, ut uideant, si ędificiū cęptū consummet. Quod si uideant, non consumari irrident eum, & exibilant. Hinc Psaltes ait, Deus meus in te confido, nō erubescā, neq; irrideant me inimici mei, etenim oēs, qui te expectant, non cōfundentur. Hinc Ieremias. Viderunt eū hostes, & deriserūt sabbata eius. Hinc Sapiēs Fatuo non erit amicus, & non erit grā in bonis illius, quotiēs, & q̄ti irridebunt eū? Nō irrisus Magnus Basilius est, sed admirationi habitus, nos ergo eū imitari conemur, omnibus abrenunciantes, vt Deo vacare, eoq; frui possimus, &c.

1. Co. 4

Ps. 24

Thr. 1. Ecc. 20 B

In natiuitate sancti Ioannis Baptistæ.

Quis putat puer iste erit? &c. Lucæ 1.

IVstum est, ait Ambr. ut uocibus extollamus omnes hanc uocem, Baptistam, s. nam hac uoce nata, mutuo patri vox restituitur, ut eam laudet nullius ergo mutus esse debet in laudibus Ioānis. Sed quam ei laudem tribuemus? Sit illa prior, quam magnificat Bernardos, quod nascens Mariæ manibus exceptus est, quæ ut tanti viri natiuitati interesset, mansit in domo Zachariæ mensib. trib. adfuit ergo & prior nascentem Ioannem manibus excepit, & blanditijs deliniuit. Quod ingrediens aulā regiam videres reginam mundi tenentem puerum manibus, eiq; mire blandientem, merito diceres, quis putas puer iste erit, quam sic regina magnificat? merito ingrediens Zacharię domum, vidensque mundi Augustam, angelorumq; reginam

Ambr.

C

Berna.

Simile

A nam manibus Ioannem tenente, eique blandientem, dicet, quis putas puer iste erit? Mater gratię, quem in manibus teneat, nisi filium gratiæ? Et ita res habet, Ioannes enim sonat, in quo est gratia, uel gratia Dei. De gr̃a uero qs loquatur sine gratia? accedamus ad gratiæ matrẽ, & ad eã, quæ audiuit. Aue gratia plena.

Res est cõsideratione digna, q̃ homo in mõtanis natus, enutritus inter feras ĩ deserto, adeo pauper vestitu, & cibo, ut nec manducet, nec bibat, sed nec se uestiat, adhuc tñ tantę sit maiestatis, ut eũ inspiciat vniuersum cęlũ, & terra, & de eo tractẽt, & non vulgaribus verbis sed miris, ac excedẽtibus. Et primũ beatissima trinitas de eo sermonẽ habet, Pater
Mal. 3. æternus cũ filio loquẽs Malach. 3. Ecce mitto Angelũ meũ ante faciẽ tuam, qui
B præparabit uiam tuã ante te. Filius vero
Ma. 11 Matth. 11. concionẽ lõgissimã habet ad populũ de laudibus eius, qđ de nullo hominũ factũ reperies, sed quos laudauit Xp̃s vno verbo, aut altero laudauit. Spiritus sanctus, q̃ loquutus est p̃ Prophetas sæpe de hoc noĩe loquutus est, Esai.
Es. 40. 40. Vos clamantis in deserto. Quẽ locũ
Psa. 28 de se Ioannes ipsi explicuit. Et Psa. Vox Dñi sup aqua, vox Dñi in virtute, vox
Basil. Dñi in magnificentia. Quẽ locum Basilius, & plurimi sancti de Ioanne intelligũt. Nullũ uero singularẽ hominẽ prophetæ annunciant venturũ nisi Ioannẽ. Vere homo hic summæ est magnitudinis, de quo vniuersa trinitas tã excelse lo
C q̃tur. Post beatissimã trinitatẽ spiritus cęlestis de hoc homine plura dicunt, plura
Luc. 1. nunciant, eorũ primus Gabriel, q̃ Chri dixit conceptionẽ, huius annũciat conceptũ, natiuitatẽ, vitã, & cibos a quibus se debet abstinere, & nomẽ, quo cõpellendus erat, & hæc de cælestibus. Sed de ijs,
Luc. 1. qui terrã incolũt, qđ dicemus? Oẽs hũc hoĩem curant, & reuerẽtur. Audiẽs Maria illũ conceptũ, cũ festinatione venit, vt eũ visitet, Xp̃s ad eum diuertit, vt illũ sanctificet. Qui mõtana incolunt, eũ mirantur, & dicunt. Quis putas puer iste
Luc. 3. erit? Oẽs Hierosolymitæ ueniũt ad eum
Ioa. 1. in desertũ, ut eum audiãt, & ab eo baptizentur. Princeps legationẽ ad eum mittunt, vt eum in Messiã recipiant. Deniq; A
oẽs Christiani, oẽs Iudęi, oẽs Mauri eũ reuerẽtur, & hodie festũ diẽ agunt, & iõ hodierna dies ext ẽsione oium est letissima earũ, quæ in mundo sunt, nã fideles, & infideles eã colunt. Si ergo uniuersũ cælum, & terra hunc hominẽ conspicit, veneratur, ac celebrat, merito dubitari a nobis poterit [qs putas puer iste erit?]

Nec vero solũ in natiuitate omnibus est admirationi, sed ẽt in vita, qui enim nunc dicunt quis putas puer iste erit? postea, dicunt, tu quis? Exodi 16. in deser- Ex. 16.
to pluit Deus Israeli suauissimã cibum, quem videntes Israel. tędicunt. Manhu, idest, quid est hoc? Si in eo Iordanis deserto, in quo Ioannes natus, et educatus est, tãta descendit in Ioannẽ gratiæ dulcedo, ut oẽs dicant, quis hic erit, tu quis es? Quid ergo Ioãnes est, nisi mundi ad- B
miratio, quid hoc est? prodigium sanctitatis, & si altius esset aliud nomen, quã sanctus, hoc ei merito erat tribuendum.

Huic ergo dubio, & q̃stioni tu qs es? & qs putas puer ista erit? Respõdeat Angelus respondeat Euangelista Ioannes, respondeat tandẽ Christus Dñs, qui, vt par est Ioanne loquitur, eique laus suprema est omnem perficiens laudem.

Primo ergo Angelus respondeat, q̃ ut similis similẽ agnoscet, Ioãnes uero Angelus est puritate. De quo Malachias 3. Mal. 3
Ecce mitto angelũ meũ. In carnẽ. Angelicẽ duxit vitã purissimã in castitate, abstinẽtissimã in cibo, vt de eo Xp̃s dicat, Ma. 11
venit Ioannes neq; manducans, neq; bibens quasi esset Angelus. Cui addit Ber Berna.
nardus, plane neq; vestiẽs. Sicut.n. cibus eius cibus nõ erat, sic uestis, uestis nõ erat. Et adeo purus in uita, vt de eo dicat C
Ecclesia ne leui saltẽ maculare uita famine posset, & nesciẽs labẽ niuei pudoris; Simillimus ergo Angelo, sic ab eo p̃dicatur Lucæ 1. Oĩa mire Bernardus põ Luc. 1.
derat. Apparet Gabriel, idẽ, qui Christũ Berna.
annũciauit, vt Ioannẽ annunciet, apparet in tẽplo, in sancta sanctorũ, loco omniũ summo, hora incensi, q̃ sanctissima, mirã hęc oĩa redolent sanctitate. Quod si Christus non tam sancto loco annunciatus videatur, sanctiori tamen annu

ciatus

Aciatus fuit, dignior enim locus est conti nens Mariam, q̃ sancta sanctorũ. Sed ad huc circunstantiæ illæ ostẽdunt miram Ioannis sanctitatẽ, & magnitudinẽ. Ap paret uero Angelus ad dexteram altaris non.n. infaustum nuntiũ portat, sed fœ licissimum, & filium dexteræ annũciat. Exaudita, ait, est deprecatio tua, & uxor tua pariet tibi filium, & uocabis nomen eius Ioãnem, quod sonat gratia. Noluit Deus, Ioannẽ quidpiã habere de terra, & ipsum quoq; nomen de cęlo ei afferrẽ, & cum nomen debeat cõsonari rei, cœ
B lestem hoĩem, cœleste nomen decet: Sed mirum nomen est gratia, q̃uo.n. homo, q pura creatura est, gratia nũcupari po
Simile test? an nõ satis ei esset si gratiosus dicerẽ, & nõ gratia? Certè sicut ignitũ ferrũ ignis dr̃, licet ferrũ sit, qa ita ab igne pos sidetur, vt natura ferri abscõdita sit, & sola ignis natura appareat, sic Ioannes gratia dr̃, quia licet natura homo sit, tñ ita ei gratia dominatur, ut aliud q̃ gratia in eo non appareat. Alij sancti licet pfe
Nazi. i orat. cũ reuerte reẽ ex agro. ctissimi, aliquod naturę ugnũ dederunt aliquid ostenderunt fragile, aliq̃n naturam leuabant dicentes, arcum non posse esse sp distentũ, & ipsi ẽt Apostoli homines apparent, vel in eo quod dicunt,
1. Ti. 6. habentes alimenta, & quibus tegamur, ijs contenti sumus, aliquas eorum nouimus imperfectiones, & lapsus. At in Ioã ne nihil reperies humanum, nõ cibum,
C non potum, non vestem, non lapsum, non humanum affectum, non indulgen tiam, sit ergo nomen ei gratiæ.

Sed est adhuc aliud huius nominis my sterium nobis exopnendum, dr̃ gratia, quia est Christi pręco, signum gratiæ ve nientis, initio legis gratię, quia lex, & p phetæ vsque ad Ioannem. A diebus aũt Io. Baptistæ regnum cœlorum uim pati
Ma. 11 tur. Si Christum inspicias, & omnia, q̃ eius sunt, omnia gratiam compellabis. Primum eius aduentus pura gratia fuit absque vllo merito, quia fuit ille initium omnis meriti, & tanta gratia fuit unio il la hypostatica, ut nullo modo potuerit cadere sub merito. Venit etiam plenus gratia, vt nobis gratiam conferret in iu stis, quod si gratiam dare ante peccatũ, gratia fuit, an non gratiæ multiplex erit A gratiam dare inimico? Eph. 2. Deus, qui diues est in misericordia propter nimiã charitatem suam, qua dilexi nos, cũ pec Eph. catores essemus, conuiuificauit nos in Christo, cuius gratia saluati est s. Venit ergo Christus plenus gratia, vt daretno bis gratiam pro gratia, Fuerat uero tp̃s hoc gratiæ adeo mundo desideratũ, tan tis petitum clamorib. ac suspirijs, vt cęlũ ab eis fuerit penetratum, & aer incẽsus Esa. 62. gemitibus. Hinc Es. 62. Propter Siõ nõ tacebo, & propter Hierusalem nõ quiescam, donec egrediatur, vt splendor iustus eius. Videns ergo Zacharias Ioannem, qui erat initium huius temporis, & legis gratiæ, nuntius Christi, uocẽ ex tollit, & vt vulgo dicitur, appellida, gra- B tia, gr̃a, hoc est nomẽ eius. Quemadmodum, qui longissimam facere nauigatio nem, summeq; desiderant in terram ue Simile nire, cum ex summo nauis arbore uidẽt vel montium cacumina, vel arbores, clamant, terra, terra, vel infirmus diem spe ctans post longam noctem, videns luciferum, ut splendorem clamat dies, dies, sic nunc videntes Ioannem signum cer tum grarię clamant, gratia, graria, hocei sit nomen, qm̃ ad eum ait pater, ptæ ibis ante faciem dñi, parare vias eius. Hoc Luc. vero ad literam loquitur Esa. 40. Cõso Esa. 40 lamini, consolamini popule meus, loq- mini ad cor Hierusalem, qm̃ completa est malitia eius, dimissa est iniqtas illi. Sed ô Propheta, quomodo hęc nosti ad uenisse tempora? addit continuo signũ certum huius, vox clamantis in deserto C &c. Cum hanc vocem mundus audierit, certo sciat aduenisse gratiam, Messiã præsentem esse, sit ergo ei nomen Ioannes, quod gratiam sonat.

Sed alia addit Angelus. Sicut.n. astro logi solent iudicia in principiũ natali in quirere, ea petentes incerta a stellis, ita Gabriel à cęlo diuinitatis didicit, q̃ nũc de Baptista loquatur, ait ergo, erit magnus coram Domino. Nomen hoc (magnus) ab antiqs tributum est, aliquibus pp egregia facinora. Sic dictus ẽ Alexã der Magnus, Constantinus, & Pompe ius Magnus. Hoc uero nomen tribuit

A Baptistæ, sed diuersa ratione, tunc quia iudicio cœli, nõ terræ magnus est appellatus, tum quia coram dño magnus esse perhibetur, tum & tertiò, quia non solũ magnus, vt alijs dicitur, sed magnus antinomaticè, & per excellentiam super omnes magnos hic magnus dicitur.

Mat. 5. Multi.n. magni dicuntur in regno cœlorum, sed inter hos excellit Baptista, tãquã oĩum maximus; Aug. sermo. de Io. Baptista. Præcellit cæteros, eminet vniuersis, antecedit Prophetas, supergredit Patriarchas, & quisqs de muliere natus

Dam. est, inferior est Ioanne. Et B. Ioan. Damascenus in sermo, de veneratione sanctorum, ordinẽ, quo sancti à nobis venerãdi sunt, collocãs ait, Primò colendum Deum, deinde B. Mariam. Tertio loco

B Io. Baptistam, deinde Apostolos. Cuius rei duplex est figura. Sicut.n. Christus,

Ge. 24. & Maria præfigurati sunt, ita & Ioan. Prima est Gen. 24. vbi ꝓcurator domus Abrahæ Eliezer, primus seruorũ Abrahæ, ab eo vocatur, vt spõsam q̃rat Isaac, q̃ ad aquas inueniens, monilib. ordinat. In hoc opus Io. venit primus seruorum Christi, ut pararet Dno plebem perfectã & sponsam ornaret sponso tanto. Hic est amicus sponsi, nõ solum seruus, & ꝓcipuus seruorum Dei, ornatq. plebẽ baptismo suo in aquis Iordanis, sicut ergo Eliezer primus inter Abrahæ seruos, ita

Hest. 6 Ioannes inter Christi ministros. Secũda vero figura eiusdem est Hester 6. Interrogat Assuerus, qd fiet viro, quẽ rex ho-

C norare desiderat? Et rñdet Amã. Homo quẽ rex honorare desiderat, debet indui uestibus regijs, & imponi super equum, qui de se. la regis est, & accipere regium diadema sup caput suũ. Et addit, prim⁹ de regijs principibus, & tyrannis teneat equũ eius, & p plateas ciuitatis incedens clamet, & dicat, sic honorabitur, quẽ rex

Ioã. 5. voluerit honorare. Homo à patre honorãdus Xps dñs est, ut oẽs honorificent filium, sicut honorificant patrẽ. Sed q eũ præcurrens clamat, Ioannes est, Hic uero esse debet ꝓcipuus sanctorum oĩum, ut sit primus de regijs principibus, & tyrãnis. Adijcit amplius Angelus, & replebitur Spirituſancto, adhuc ex vtero matris suæ, Bern. quod Apostolis cõcessum

A Berna. Actor. est Christo assumpto, cum Actor. 2. repleti sunt oẽs Spirituſancto, hoc Ioanni in vtero cõcessum est. Prius renatus est, q̃ natus, prius ĩ cælo pedẽ finxit, q̃ in terra. Tantaque gratię abundãtia ibi ei cõcessa est, tantus charitatis ardor, vt fructum temporaneũ redderet cõtinuò, nõ serotinium. vt nos dare solemus, Sicut .n. caloris abundantia efficit, ut hæc terra citius fructum producat, q̃ illa, sic abundantia grãæ naturam perficientis, & eius defectus supplentis, effecit, ut libesi arbitrij vsum receperit in vtero matris, & Xpm agnouerit, & adorauerit ꝓsentẽ, in eoque exultauerit. Et sic continuo natum filiũ Zacharias alloquitur, cum ad eum inquit, & tu puer Propheta altissimi uocaberis, &c. Nec mirũ, ait Amb.

Ambr. B qui.n. in vtero positus audiuit, & intellexit salutationem Marię, natus audit & vocem patris ad eum loquẽtis. Satis hęc dicta sint de Angelico testimonio. Iã ad Ioannis de Ioãne testimoniũ veniamus.

Ioannes c. 1. cum verbi diuinitatẽ explicuisset, & fixis oculis fuisset contẽplatus Deum, continuo Io. ibi ꝓximè sitũ

Ioan. 1 videt. Et cum oculi deberent caligare tãta visa luce, vt aliã uidere non possent re

August nisi maximã, Io. uidet. Et cum aquila illa grandis uiolasset super Cherubim, & super pennas uentorum usque ad Dei verbũ, descendens in terrã in supremo mõtium cacumine quiescit in Ioanne. De quo mirra ille perhibuit dicens. Fuit hõ missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Missus, inquit. à Deo, quia sicut duodecim fuerunt Apostoli Christi, & agni, &

C Spirituſancti fuere Apostoli Paulus, & Barnabas, ita ęterni patris Apostolus Ioannes est, q ideo dr̃ missus à Deo, nã Apostolus missus interpretatur. Sicut etiã missus à patre in testimonium dr̃ Christus dñs, & ego in hoc missus sum, & ad hoc ueni in mundũ, vt testimonium phibeã veritati. Nec missus solum, ut alij a-

Ioã. 18 postoli, sed ita missus, ut ad hoc solũ op⁹ cõditus fuerit à cõceptione, & hoc opus exercuerit ĩ matris vtero, illuminãs matrem, modiũ sub quo tũc latebat, & patrem continuo natus. Vnde Ioães dici

potest

A pôt natus Apostolus, & vlis mūdi Apostolus, nō vni prouinciæ destinatus, sed vniuerso mundo, vt oēs, inquit crederēt per illū. Et missus, & ꝓmissus multo ante, sicut Xps dns. Hæc missio nulli alij fuit cōcessa, tot circunstātijs honorificata, nisi Ioanni. Sed ad quid missus? vt testimoniū phiberet de lumine. Sed qs de luce testimoniū perhibere pôt, cum lux ipsa de se, & alijs testimoniū perhibuerat? quia oē, ꝙ manifestat lumen est. Respōdetur, lux quidem in tenebris lucet, sed tenebræ eā non comprehenderunt. ideo ad lucē inaccessibilē oportuit mundum duci per lucē mediā, & tēperatam, vt sic tenebræ venire possent ad lucē verā. Sicut q è profundissimis tenebris ꝓdiret, vt videret lucē Solis, id nō valeret, nisi prius assuefieret lucernæ lumini, iō hic erat lucerna ardens, & lucens, cui assuefacti mortaliū oculi, Solē videre potuerunt. Erat Deus in mundo cum hoib. conuersatus per triginta annos, erat in mūdo mysterium tm̄, mię pōdus immensus, nec agnoscebatur, vt illud clamet, & demonstret, Ioānes venit, vt mundo ostendat Redemptorum, vt inter ipsum Redēptorē, & mundum ipse mediaret. Vide, quantum dēat mundus Ioāni, nihil.n. uenisse profuisset, si agni tus non esset, sapiētia inuisa, & thesaurus absconditus, quæ vtilitas in vtriq;? Missus ergo Xps est, vt redimat, Ioanes vt ondat redēptionē, vt ea vtamur, Xps in redemptionē, Ioannes in fidem, sicut ait Ioannes Euangelista, vt oēs crederēt per illum: Proximus Xpo Ioannes ad officium redemptionis. Vniuersus ergo mundus fidem Baptistę dēt, dēt & aię salutē gratiā, & bona oīa, magnum planè debitum. Habes in agro suo absconditū thesaurum, quem tn̄ ignoras, si aliqs tibi illum ostēdit, ei te dēe thesaurum profiteris, & merito. Erat q dē Xps in mundo thesaurus ille absconditus, quem qui inuenit, vendit oīa, ut illum possideat, dedit quidem nobis illum pr̄, sed et Ioānes dedit nobis illum, dat, dum ostendit thesaurum absconditum, quem nullus inuenirer si ille non ondisset. Et quemadmodum si nunc vniuersus mundus debe laboraret, cui aliud non esset remedium preter herbam, q̄ ergo solus noui, si ego hanc ostēderem herbam, qua oēs salutē consequerent̄, mihi diceret mundus, tibi dēo uitam meā, quia licet herba eam contulerit, ego tn̄ eam, & eius vim ostendi. Laborabat mundus peccati peste, cui solus Xps occurrere pôt, hunc ondit Ioannes. Ideo ad eum pr̄ ait, ad dandam sciam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum. Hanc vero medicinam digna ostendit dicens: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Merito mundus vniuersos ei congratulatur, & ei festum diem cum lętitia agit, quia homo omnib. vtilis, ac necessarius na scitur. Natus est tibi filius, gaudet domus tua, nascitur duci, lætantur eius domestici, & subditi, nascitur regi, lætatur vniuersum regnum, & quo natus maior est, & pluribus proficuus, eo gaudiū ad plures extenditur. Vide qualis, quantusq; Ioannes sit, quem dum gaudio excepit vniuersus mundus, etiam pagani. Vt impleat illud angeli dictum, in Natiuitate eius multi gaudebunt.

Luc. 1 | Ioā. 5. | B | Ecc. 20 | Ioan. 1 | C | Simile | Simile

Sed quādo, uel quomodo dedit hoc illustre Christi testimonium? Erat Ioannes batizāns in Iordāne, accedebant ad eum plurimi, ut baptizarentur, accedit Christus dominus, ut se humilietcoram Ioanne, & eum quasi magistrum ueneretur, & quasi patrem spiritualem ab eo baptismum suscipiendo, maxima plane & inaudita dignitas creaturæ. Dubitat & merito Augustinus. Quis hic homo tātus est, quem sic magnificat Deus, ut uelit pater Christo docente, & prædicāte ipsum docere, & prædicare, quasi in Christi æmulationem, & discipulos haberet, sicut Christus hic prædicat Christus, ibi Ioannes. Hic docet, & baptizat Christus, ibi Ioannes. Ait enim Ioannes cap. 3. Venit Iesus & discipuli eius in Iudæam, & illi demorabat̄ cum eis, & baptizabat. Erat autem, & Ioānes baptizāns in Edon, nondum.n. missus fuerat Ioannes in carcerem. Ecce cum Xps baptizat Ioannes baptizat cum Xps discipulos, scolam habet Ioannes similiter. Mira omnino res. Si enim nunc

A | Luc. 1 | Ioan. 1 | C | Luc. 1 | C

A Simile in hanc ciuitatē ueniret Paulus Apostolus, vt prædicatoris munere fungeret, q tunc eodē die, ac hora pdicaret. An non stupendū, Deum in mundum descēdisse, vt doceret eum, & eodē tpe alium è regione esse a Deo constitutum doctorē? Sed vt hoc tibi facile fiat, audi maius q mireris, Deus ipse uenit, vt Ioāne audiat, quasi pceptorē, vt ab eo baptizetur, quasi a pre, an nō hoc mirum? Verè magnus corā dño Ioannes, cui se Xps humiliat, & quasi subdit, ò verò Deus magne sic magnificās, & exaltās tu os, ut incredibili fungant celsitudine, cū quo Seraphinorum simile quid unquam Xps fecit? Tunc ergo uoluit pr filium suum humiliatum exaltare, eum manifestare mundo, & de eo testimonium perhibere. Desiderabat mundus nosse, qs esset B Messias, Ioannes. n. dixerat, se non esse, sed alium, qui eorum erat medius. Cum ergo uellet pr filium suum mundo manifestum facere, uoce de cælo de eo testimonium perhibuit, dicens. Hic est filius meus dilectus. Spiritus ēt sanctus de eo Ioan. 1 testimonium perhibuit, descendens in columbæ specie, & manens super eum.

Sed cum uellet pr, ut tres de Xpo darent testimonium in terra, sicut in cœlo, nec filius tunc de se testimonium daret, adiungit Ioannem, qui de Xpo testimonium perhibeat vice filij simul eum patre, & Spiritu sancto, & Xpo tribuat auctoritatem, & honorē, & quasi esset persona diuina suffragium suum cum psonarum diuinarum suffragio iungit, di- C cens. Hic est, de quo dicebam uobis, hic est filius Dei, Tā uero fuit hoc testimonium efficax, ut continuo plures Xpm sequerentur, q Ioannem. Quod eius discipuli indigne ferentes dixerunt, magister, cui tu testimoniū perhibuisti, nunc baptizat, & plures eum sequuntur. Ad quos Ioannes, nunc gaudium meū impletum est, illum oportet crescere, me āt minui. Ego paranymphus sum, ille spōsus, qui sponsam hēt, ego amicus sponsi, illum, non me sequitur sponsa. In hoc ego ueni, ut id præstarem, faceremque mundum Xpm agnoscere, & sequi. En eximium Ioannis testimonium.

Sed & aliud audi non inferius. Venit A Ioannes, vt hoīes disponeret ad Xpi legē. Vnde angelus, ipse præibit ante illū in spiritu, & uirtute Eliæ parare dño plebē perfectā. Et Zacharias. Præibis ante Luc. 1 dñm parare uiā eius. Venit, ut desertum mundi colere, ut aptus esset Euāgelij semini, ut disponeret exēplo suo hoīes carnales ad Euangelicā uitā, ne eam perhorrescerent auditā, dum eā prius uidissent in Ioanne executioni mandatā. Quid ergo est Ioannes? Euangelicus hō, norma Euangelij, Euāgelij exēplar. Considera in eo ardentissimā in Deū, & proximos charitatē zelum eximium, purissimā castitatē altissimā paupertatem, oīum, q sunt in mundo despectum, asperrimam pniam, purissimā uitā, En ad unum expressum Euāgelium uiderāt hoc hoīes B in Ioāne, & sic receperunt facilius Xpi doctrinā. Est ergo Ioanne totius mundi exemplar, totius Euangelij norma, oīs perfectionis summa. Hoc uero conspicere licet in eius uita. Infantulus adhuc desertum petijt, & nō abiecit uestiméta q nondum hēbat, sed pannos puetiles, indutus asperrimo cilicio, pilis camelorum, nō manducat, neque bibit. Eo tpe, quo solēt alij nænijs occupari, hic cæleste, & angelicā uitā agreditur, ut utrum angelus humanus, uel homo angelicus dicendus sit, ignoremus. Impleuit illud Thob. 1. Cū irent oēs ad uitulos aureos, Tho. 1 quos Iereboā fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia oīum, & ascendebat in templum in Hierusalē, & ibi adorabat dñm Deum Israel. O puerum mirabilem, q iam superas supremos eremitas, inde inchoans, vbi alii desinire solent. O pater ipsis ēt angelis admirandus, Theodorus, Stupirus sermo huius Theo. festi, ait. Quis dubitet angelicos spiritus sæpe ad hoc spectaculum descendisse, ut uiderent hoc sanctitatis prodigium, perfectionis monstrum? Et ueluti si in curia diceret, in paruo oppidulo uelle agrestes Simile hoīes tormentata exercere regia, & similia, quæ nobilium sunt exercitia, prodirent è curia oēs in hoc spectaculū admirantes, quod infimi agricolę tale quid agere possent. Sic absque dubio cum in cæle-

A cœlesti curia auditũ est, aduenisse in terrã puerũ paruulũ, q uili ex terra genitus cũ esset, uitã inchoaret Angelicã, ac cælestẽ, mirati in hoc spectaculũ prodierunt sæpe. Sicut.n. illa exercere torneamenta nobiles uiros, mirũ nõ est, est tñ, ꝙ infimi agricolæ ea exerceant. Sic Angelos uitã educere a carne, & terrenis alienã, mirũ non est, est tñ ualde mirandum, ꝙ hõ, ꝙ puer, ꝙ infans hoc aggrediatur, & perficiat. Memoriæ proditum est tanq̃
Ge.28. egregium facinus, ꝙ Iacob quadragesimum annum agens transijt Iordanẽ in baculo, & in deserto dormiens vidit Dei uisiones. Sed Ioannes noster infantulus
B desertum ingredit, & viginti septẽ annis
Ge.39. in eo cõmoratus, cælestia vidit. Sĩr celebratum facinus illud Ioseph, qui paliũ in manu dñæ relinquens, fugit, cũ viginti quatuor esset annorum. At noster Ioannes nõ pallium reliquit, ꝙ non gerebat, sed pueriles pannos, & fugit in solitudinẽ. Dauid cum eum Saul insequeretur ait:
Ps.54. quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & uolabo, & requiescam. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Sed ecce puerũ assumentẽ columbæ alas, ieiuniũ. & orõnem, quib. leuat se puer, Elias Iezabelẽ fugiens, in mõte Deum videt in sibillo, Moyses gregẽ minans ad interio
C ra deserti, Deum videt, in rubo, sed Deũ Ioannes videt in humanitate corporaliter habitãtem, i. vere, & realiter, non in figura. Sed puer sanctissime, q̃ admisisti peccata, ut tam asperam ducas vitam
Luc.3. Iam clamat vox nr̃a exemplo, ꝙ postea prædicaturus est verbo. Pnĩam agite. O nimium delicati hoĩes, qui plurima peccata admittentes, pnĩam non curatis. Vsquequo paruuli diligiti infantiã? vide te infantem oĩa terrena despicientẽ, cru-
Pro.1. cem ferentem, se mortificantem. Sapientia foris prædicat, in plateis dat uocẽ suã Vox sapientiæ Ioannes est, qui iam clamat exemplo pili camelorum carpunt pretiosas vestes, locustæ superfluos, & delicatos cibos, &c. Hæc Ioannis miracula eximia, & uero stupenda, dum vniuersa uita eius miraculum est, atq; adeo alij miraculis non eguit. Duo Apostolis data testimonia sunt, ut Christum annuncient, vitæ sanctitas, & opere mira. A
Sed Ioanni vnũ, uita mira, & in hac sola recepit, ꝙ Apostoli in duob. illis receperunt, cũ illa annunciarent Xp̃m, post quã se ille mundo ostenderat, Ioãnes uero prius: Maxime fidelis miracula eximiæ virtutes sunt. De quib Prou.31. Laudẽt eam in portis, opera eius in portis, i. in Pr.31. iudicio, quia in portis exerceri solebant iudicia. Sed quæ opera uos in iudicio cõmendabunt? Non utiq; miracula, multi .n. se de ijs volentibus commendare, audient a Xp̃o. discedite a me operarij ini- Mat.7. quitatis, illa opera Dei potius sunt, quã nostra. At opera uirtutis uere tunc hominẽ commendant, ut Xp̃s ait, esuriui, Ma.25 & dedistis mihi manducare, &c. Et hæc sunt opera eius, animæ, s. a Dei gratia adiutę, in miraculis solum instrumentũ B Dei homo est, in virtute agẽs præcipuũ, licet adiutante Dei gratia. In his ergo Ioannem imitemur, &c.

In Festo Apostolorum Petri, & Pauli

Tu es petrus, & super hanc petram, &c. Matth. 16.

NVmerorum 12. narrantibus exploratoribus, uidisse se in terra promissa Gigantes, quibus comparari Israelitæ locustæ videbatur, fleuit omnis populus, & animo defecerunt Nu.12 aduersariorum.n. fortitudo eam ab illis abstulit, Si uero cognouissent, eosdẽ Gi- C gantes pro ipsis pugnaturos, sine dubio animum resumerent. Ecclesiæ officium est, cęlum explorare, & ad nos nuncia inde deferre, inter quæ unũ est, sanctos ibi esse prægrandes, quibus nos comparati locustæ sumus, inter quos ostẽduntur hodie nobis princ pe Petrus, & Paulus. Non est nobis hæc causa luctus, sed gaudij, pro nobis.n. militantur. nõ õtra nos, pro nobis orant iugiter. Cuius rei promissionem tenemus certissimã beatissimi Petri Apostoli. 2. can. capit. 1. Iu- 2.Pe.1 stum arbitrur, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare uos in commonitione certus. Quod velox est depositio ta-

A bernaculi mei, fm q dñs noster Iesus Xp̃s significauit mihi. Dabo aũt operã, & frequenter hr̃e uos post obitum meũ ut, horum memoriã faciatis. Ad hoc, vero illos maxime inclinat, quidẽ; Dei in cornos versum, & in bonum nostrum paratissimum. Sicut uidens Ioab, q cor regis versum esset ad Absalon, curauit per sapientem mulierem eius reconciliationem cum rege. Sed quæ est hæc sapiens mulier nisi Maria sapientissima, fortissima, gigasq; maxima, terribilis, ut castrorum acies ordinata, sed pro nobis nõ contra nos: ad eã ergo accedam⁹, &c.

2.Reg. 14.

Celebramus hodie festum duorũ hominum, qui præcipui fuerunt inter oẽs mundi homines; Duorũ mineralium, è quibus prodijt oĩs Ecclesiæ thesaurus. Duorũ luminarium cæli. Luminare maius Petrus est lucens diei, circuncisioni, B .s. ubi lux cęli. Luminare minus Paulus lucens tenebris gentium, quasi doctor carũ. Qui operatus est Petro in Apostolatu, operatus est, & mihi inter gentes. Duorũ astrorũ borealiũ, siue polorũ cæli, super quos uniuersa voluitur machina Ecclesiastica. Duo sunt lapides pretiosi electi ex duodecim; lapidibus preciosioribus mundi, qui proinde sine pretio sunt. Vidit Ioan Apoc. 21. fundamẽta Hierusalem descẽdentis de cęlo, & in eis noĩa Apostolorũ, & ait. Fundamentum primũ Iaspis, secundum Saphyrus, &c. Coĩoium doctorum sñiã Petrus Iaspide significat, qui primos, ac fortissim⁹ C lapis est. Et ideo murus illius ciuitati firmissimus ex Iaspide erat, Saphyrus uero Paulus est, Petro proximus, ita sãctissimus Andræas Eps Cæsareę, & Aretas in eum locum apocalypsis. Saphyrus. n. cærulei coloris, est, sicut cæli sereni, & aureis pũctus collocet. Ita Plin. li. 27. c. 9. & Isidorus li. 1. Ethymologiarũ, c. 2. Et ideo Exod. 24. dr̃. Et uiderũt Deũ Israel, & sub pedibus eius, quasi opus lapidis Saphyrino, & quasi cęlum, cum serenũ est, cumq; color ipse sit per se gratissimus, multo sit pulchrior aure, is illis punctis, quibus collucet. Et ideo dicitur Thren. 4. Saphyro pulchiores. In hac gemma Paulus significatur, qui portat

Andrę Aretas Plin. Isidor.

Thr. 4.

imaginem cęlestis, qui ẽt ait, nostra autẽ A conuersatio in cælis est. Aurea vero puncta insignẽ charitatis eius pulchritudinẽ indicant, eius. n. dilectio in Xp̃m, & proximos enituit maxime. Sicut uero, Saphyrus sculpi non põt, ita aius Pauli inuictus fuit, ipso dicente, quis nos separabit a charitate Xp̃i? Cũ uero in Exodo opus Saphyrum ad Dei pedes esse perhibetur, iustos ad Dei pedes positos ostendit, sed Paulus pręcipue ibi est, qui Xp̃o sibi apparent, in terrã ad eius pedes cecidit. Petrũ uocat Diony. summam Theologorũ summitatẽ, Paulum abyssus Sapientiæ. Hi sunt duæ oliuæ, & duo cãdelabra lucentia in conspectu dñi. Hi sunt duo filij olei apud Zachar. Ambo. n. peccatorum veniã adepti, nobis pleni miæ oleo relicta sunt. Et sicut in ueste summi sacerdotis fimbria erat pracipua, in qua mala granata, & campanulę, ita in ueste Xp̃i, qui electi sunt fimbria Petrus, & Paulus sunt, Petrus granatum est corona insignitum, quia Vicarius Xp̃i, Paulus cãpana resonans prædicationis, Cũ uero horum natale celebramus, ẽt Ecclesiæ colimus natalem, hi. n. parentes nostri extiterunt, hi fundauerunt Ecclesiam sanguine suo, eorumq; gloriosam mortem hodie recolimus, quæ fuit Ecclesiæ initium, ac fundamentum.

Ro. 8.

Diony Apo. 11 Apo. 21 Zac. 4. B Ex. 39.

Qua in re illud nobis maxime cõsiderandum est, qua rõne, quo ordine imperiũ suum Xp̃s voluerit in terra stabilire, & Eccleſiã fundare Xp̃ianam. Profundissimũ hoc est, & mirabile secretũ, etenim ordine oĩno diuerso ab humana prudẽtia, & ab vsu oium aliorum regnotum, q̃ in terra stabilita, atq; firmata sũt id fecit, successus vere fuit fælicissimus, quod omnium mirabilium est maxime mirabile, ut Cyrillus, ait super Ioan. 11. C Cyril.

Videamus primũ, quo ordine, qua via regna oĩa mundi stabilita sunt Assyriorum primum imperium, fm Persarum, & Medorum, tertium Grecorum, quartum Romanorum, & deniq; oĩa alia regna terrarum. Hispanorum, Gallorum, Germanorum, &c. Sine dubio, ut historiæ tradunt uniuersæ, & ex scriptura diuina partim colligitur, hæc, omnia regna

A gna armis, vi, potentia, effusione sangui nis inimicornm fundata sunt.

Non solum aũt regna terræ, q̃ ui, & iniuria hoĩum erecta sunt, hoc ordine sunt stabilita, sed ẽt regnũ a Deo constitutũ in Israel eodẽ ordine, ac uia fundatum est. Processit. n. Israel ex Aegypto Deo duce, & exercitus magistro Angelo eũ ducente, & castra ordinãte, ac man siones. Et primum Pharaone submerso mare transeunt, deinde Amorrhæi iugulati sunt à Moyse. Iosue, quinq; nos reges occidebat, & gladi⁹ eius deuorabat carnes, adeoq; Deo grata erat huius ducis sui fortitudo, ut Solẽ sisteret ĩ medio cursu, ut opus perageret. Deinde ĩ locũ illius alij iudices successerunt ei similes, B de quib. gesta enarrare nõ sufficiun⁹. De He. 11 eis Paul. Heb. 11. Deficiet me tp̃s enarrãtẽ de Gedeon, Barac, Sãson, Iephte, Dauid, Samuel, & ꝓphetis. Obturauerunt ora leonũ, effugauerunt aciẽ gladij, castra uerterunt exterorum. En ordinẽ, & modũ, quo Deus regnũ suũ antiquũ fundauit, firmauit, et extẽdit. Post oĩa regna Danie. ista uenit in mundũ regnũ aliud, de quo Daniel. 2. dr̃. In dieb. aũt regnorũ illorũ suscitabit Deus cæli regnũ, ꝙ in ęternũ nõ dissipabit, & regnũ eius alteri populo nõ tradet, cõminuet aũt, & consumet uniuersa regna hæc, & ipsum stabit in æ C ternum, s̃m ꝙ uidisti, ꝙ de monte abscissus est lapis sine manibus, & cõminuit testã, & ferrũ, & ęs, & argentũ, & aurũ. Hoc regnũ Ecclesia Xp̃i est, de quo dr̃, [ædificabo Ecclesiã meã] Est regnũ æternum, quia ut hodie Xp̃s promittit, portæ inferi non ꝑualebunt aduersus eam. Hanc uero fundat lapis abscissus sine Hier. manibus, s. Christus, ait Hierony. absq; uiri opere cõceptus, & contriuit alia oĩa regna suum statuens, firmansq; in æternum. Hoc quidem non adeo mirũ est, qm̃ ab alijs regnis alia cõtraria sunt, est vero maxime mirandum, quo ordine illud perfecerit. Alio. n. genere belli, diuerso per oĩa illud confecit, alia eius militaris disciplina. Sed quę ista? Primũ oĩum ille passus est multa, fudit proprium sanguinẽ non inimicorũ, pro inimicis orauit, eis benefecit, pauper abiectusque in hoc mundo fuit, quib. factis docuit disciplinã aliã militarẽ, fortiorẽ, & gloriosiorẽ, q̃ fuerint reliquæ, q̃ consistit in patientia, tolerantiaq; ad mortẽ, ut per mortẽ destrueret eũ, qui hēbat mortis imperiũ Heb. 2 Et hac uia, & rõne stabiliuit Xp̃s regnũ suũ æternum, ꝙ tale esse non poterat si bi, & armis, ut priora imperia fuisset cõstitutum, quia uero patientia, & mãsuetudine, ac morte stabilitũ est, ideo æternum est, ut late, & optime Cypr. ostendit in tractatu de uanitate idolorum, & Augu st. illudens uanam Astrologorum opinionẽ dicentiũ religionem Xp̃ianã solum duraturam esse per 365. annos. Cyp. Au. li. 18. de ci ui. c. 54 & 55.

Eodem uero pacto, quo dux uicit, & pugnauit, milites eius erant pugnaturi, Attẽde nũc diuersitatem exercituum, & pugnæ militum huius regni, & aliorum regnorũ. Vt stabilirent reliqua regna electi sunt milites nobiles, potẽtes, sapientes s̃m carnẽ, fortes, & sanguinẽ inimicorũ facile fundentes. At ut Ecclesiæ regnũ funder, elegit Xp̃s paucos Apostolos, & hos rudes, ignobiles, nõ potẽtes, nõ sapientes s̃m carnẽ, sed q̃ stulta sunt huius mundi elegit Deus, & ignobilia, & contemptibilia, & ea, q̃ non sunt, qd stultius excogitari põt? Hos uero, quos milites suos facit, sic ĩstituit, ut nudi sint sine pera, sine calceamẽto, sine baculo, sine armis ẽt, quib. se defendere possint. Nõ uos defendẽtes charissimi, sed date locũ iræ, sine ulla seculari potẽtia, & q se tradãt morti quotidie, æstimati sumus, sicut oues occisionis. Et tandẽ huius belli modus est, mori victores, sanguinem ꝓfundere. An non mira hęc pugnandi ars? Certe, ut dr̃ Iud. 5. Noua bella elegit dñs, & portas hostiũ ipse subuertit, clypeus, & hasta si apparuerunt, in quadraginta millib. Israel? quasi dicat, nouũ genus pugnæ nunc dñs adinuenit, cum inermes milites suos esse uult, sine clypeo, & hasta. Quis intueretur Petrum pauperẽ Romã ingredientẽ. Paulũ vinctũ eã intrantẽ, & ab eis q̃reret, quo nũc ꝓperatis ò milites? si dicerẽt, ut Romanã arcẽ deijciamus, & eius imperium, & aquilas euertẽtes, crucis erigamus vexillũ. An nõ eos fatuos diceres, aut demen

Ro. 12 Psa. 43 C Iud. 5.

A mtos? Sed audi merito eos illud potuisse dicere, quib. Esa. 26. incumbit habitātes in excelso, ciuitatē sublimem humiliabit humiliabit eā usque ad terrā, cōculcabit eam pes, pes pauperis, gressus egenoū, Hoc.n. impletum est dum ad Petri, & Pau. pedes sublimis Roma ꝓstrata fuit.

Sed dubitas, quis hic modus militādi? quæ hæc fortitudo pati, mori, deijci, nihili duci? sanguinē fundere an non hæc aduersa sunt fortitudini? Imo fortitudo sūma hæc est, licet. n. fortitudinis actus sit, cū recta rō postulat, inimicū aggredi, eum uincere, ac occidere, tū præcipuus fortitudinis actus, & supremus est, mala pro uirtute tolerare vsq; ad mortē. Qd Arist. Arist. 3. Eth. tradit, dicens, ex eo quidem B maxime fortes dicūtur, ꝙ tristia pro uir Zeno. tute tolerare nolunt. Et Zenonis Stoico Plato. rū principis eadē fuit sentētia. Et Platæ summā dixit fortitudinē mortē non timere, non uero hostes uincere, & occidere. Et huius rei rō est manifesta, qa ibi maior est fortitudo, ubi periculū maius est, & sic summa est fortitudo, pati usque ad mortē, & cum difficilius multo sit, & acerbius mortē oppetere, quam aliū occidere, qui mortē oppetit, fortior est sine Pro. 16 dubio. Hinc Sapiens. Melior est patiens viro forti, & qui dominatur aīo suo expugnatore vrbiū. Cuius rei præclarum Titus. exemplū Titus Liuius memoriæ ꝓdidit Liuius Camillus dux strenuus, & Mutius Scæuola ex equestri ordine diuersis tēporib. C idē beneficium patriæ suæ cōmulerunt, eā liberantes ab inimicis, a quib. uallata erat Camillus Gallos e Roma expulit, iā in Capitolium ascendentes, quos postea bello superauit. Scæuola uero ingressus exercitū regis Porsennæ, ut eū occideret, quia erga istū errauit, manū igni imposuit corā rege, & donec in cinerem redigeretur, cōstāter eā tenuit, quo Rex perteritus a ciuitate recessit, ijs cōditionib. quib. Romani voluerūt. Quis horū fortiori aīo fuerit a multis dubitatū est, sed a Romanis iudicatū est. Scæuolā superasse aīo Camillū, quia solus perfecit, ꝙ Camillus multo cū exercitu, & qa tolerātia vsus est, qua manū igne cōsumi pmisit. Quis obsecro fortior, Nero, qui occidit, an Petrus, & Paulus, qui occisi A sunt? Herodes, an Iacobus? Apostoli oēs an tyranni? Valentinus, an Laurentius? Maxentius, an Catherina? Aspasius, an Cypr. Agnes? Respondet Cyprian. in duodecim capitib. exhortationis, absq; ullo dubio martyres fortiores extitisse, qui orbē tandē superauerunt, & mortē oppetiuerunt. Si ergo in alijs regnis nobis ostēsi fuerint viri fortes, i Ecclesia fortissimos ostendemus. Iactet ergo Roma suos Cæsares, Fabios, Metellos, Scipiones. Iactet Græcia Alexandrū, & oēs strenuos duces, ōndent illi quidē multum sanguinē hostium ab eis fusum, at nos ostēdemus Christū nostrū patris fortitudinē, extinctā habentē uestē sanguine proprio fuso B cui dr, quare rubrum est vestimentum Esa. 3. tuū? Oīnus Apostolos, et Martyres fortissimos in bello factos sanguine ꝓprio fuso. Quod ut manifestius fiat, sciendū est, attributū fortitudinis, ꝙ Deo tribuimus, cū dicimus Deus fortis, non esse attributum potētiæ, qua inimicos destrueret valet, nullo resistente, hoc.n. ad uires omnipotētiæ Dei pertinet. Sed ꝙ nobis ꝓstat fortitudo moralis uirtus, id Deus hēt ex perfectione sua īfinita, qua sic est firmus, & stabilis in recto, & bono, ut nullo aduersante diuelli ab eo posset, potiusq. sustineret oīa mala, si in eū irruere possent (ꝙ tn̄ non possunt) quam a bonitate, & ueritate deflecteret. Hæc firma, C & inuicta oīno stabilitas ꝓprie dr̄ fortitudo Dei, uires aūt, quas ī punitione malorum ostendit, potentia potius, quā fortitudo dici debent, & sic cum Deus ipse per semetipsum decreuit, pro bonitate, & ueritate sua rn̄dere, ut se fortē ōnderet, pati decreui. Vnde Psaltes patientiā fortitudini adiunxit dicens. Deus iudex Psa. 7. iustus, fortis, & patiens, & iō nō alios occidit, sed se ipsum morti tradidit, eligent hoc tanquā honorificentissimū patri, & gloriosissimum sibi. Quo perspicies, q̄ta sit fortitudo in patientia, cum maiorem ostēderit fortitudinem Deus una passionis hora, quam in omnib. supplicijs peccatorib. inflictis per quinque millia annorum. Hanc ergo cogita tibi summam fortitudinem, pati libenter, hic est inui-

ctus

A ctus animus fortis,& constans,qui pati mulia mala nouit pro iustitia tuenda.

O gloriosissimi principes Ecclesiæ, o illustrisimi duces o ueri Christi imitatores,quot carceres sanctificastis,quot catenas honorastis,quot labores tolerastis quis commemorans uestra facinora nō stupeat? qs audiēs vias lōgissimas,nauigationis picula,verba,vigilias,ieiunia, nō hęreat? Fortes in bello facti nunc co-
2.Pa.2 ronis æternis donamini. Vis tu cū Apostolis coronari? Dices,volo. Decerta ergo,labora sicut bon⁹ mile Xpi Iesu. Sed qs bonus miles Xpi? certe q pati nouit sicut Christus. Si tibi corona ptacet, nō displiceat ipsā elaborare coronā. Dulce est corona frui,sed laboriosū elaborare ī hoc.n.fumus,scintillæ,ictus mallei est.
B Vis coronā? labora,& elabora eam. Sed ais vbi nūc Nero est? nulli deest suusNero,est tibi īfirmitas? est tibi pauperes? est tibi difficile ingeniū cōparis? Ecce tuus Nero. Hæc libenter sustine,patienter tolera,& corona donaberis. Hæc est Ecclesiæ fortitudo conspicua,hæc & tua.

Sed qa in Euāgelio de Petro agit̃, de eo aliqd dicemus. Examinant̃ ille ī fide [quem dicunt hoīes esse filium hoīs,]& quia potior discipulis inuenitur,promit-
Ansel. tatur ei Ecclesiæ fundm̄ futurum,& cla-
C ues regni cælorum ei promittuntur. Postea vero Ioānis vltimo examinatus de
Psa.86 charitate,& in ea potior inuētus, vtrūq; recipit. Hodie examinat̃ ī fide Xpi,quia hęc est vita ętērna,ut cognoscāt te uerū Deū,& quē misisti Iesum Xpm. Hic,& in patria hæc dr̄ vita æterna,hic quidem quia sine hac cognitione nulli salus æterna contingit, nec continget vnq̄, semp .n.hæc cognitio necessaria fuit ad salutē at iā explicata ab oībus est pcepta. Cum .n,nulli cōtingat salus nisi p Xpm, nec .n.est aliud nomē sub cælo,in quo oporteat nos saluos fieri,ut Petrus ait,uoluit pater,ut eū oēs agnoscant, per quē illis salus prouenit, oēs ei genuflectant, & gratias agāt de bono tāto. Et iure, ac merito,si enim Gen. 41.voluit Pharao, ut ab oibus agnosceret̃ Ioseph,& ei genuflecterent̃, ꝙ eis puiderit in necessitate corporis,quid mirū,si velit pater,eum à nobis ,reuereri, p quē infinita bona nobis cōtingūt & æterna salus? Et certè si A plene nosses,ac viuè, quis Xps dn̄s est, multa ad te bona pmanarēt. Sicut.n. q Esth.2 pfectè nesset uirtutes oīum lapidū, herbarū,& reliquorū,q̄ in natura sunt,præsentaneū haberet remediū in oī infirmitate,& necessitate. Sic q benè Christum nosset,q oēm virtutē continet, in oībus auxilia maxima haberet,tum in spūalibus tum ēt tēporalibus. Ideo Sapiēs ait, nosse.n.te,cōsummata iustitia est,at scire iustitiā,& virtutē tuā radix est immortalitatis. Sūma miseria nostra hæc est,quod nobis pr̄ Christum donauerit, nec eum agnoscimus. Sicut.n.cum donat̃ alicui lapis ptiosus,multis abundās virtutibus si illū agnoscit,gaudet,quia eū possidet, B eoq; vtitur in remediū sæpe,si non agnoscit,nec gaudet,nec eo vtitur, sic per oīa se hēt agnoscens,vel nō agnoscēs Christū. Agnoscit,ne Xpm, q de morū correctione diffidit,ac si ei saluator non esset Agnoscit ne Xpm, qui ad eū suscipiēdū non accedit? Cognoscit Xpm,qui ad eū in oī necessitate non venit? Agnoscit ne Xpm,qui eum facile offendit? Non utique. Qui dicit se nosse Deū,& mandata eius nō obseruat,mēdax est: Si nō agnoscebant Xpm,qui dicunt,eum esse Ioannē,Eliā,&c. post crucis opprobria,q̄ pro nobis pertulit,hoc ēt pro nobis perferre voluit Xps,vt nos deinceps et sibi, iudiciis hoīum,& dictis eorum exponi, tā à uero deuiātibus,singularis.n.nec parua C crux iste ē.[Vos aūt,quē me esse dicitis] Rē tantā inquiris dn̄e à uilibus piscatoribus? uix Angeli ad hoc rādere poterūt Adhuc tn̄ Petro reuelauit pater, audiamus ergo,qd Xps sit, qn̄ id nosse adeo est nobis necessariū,ut diximus. (Tu es Christus fili⁹ Dei viui.)En Petru,a quo doctrina nobis pcedit. En Paulum lac nobis paruulis propinantem. Ambo.n. de Xpo dn̄o hæc docēt. De quib. loquit̃ Cant.4. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capreę gemelli. Hęc vbera spōsæ qdā dnt duo esse testamenta,quib. lactamur sed Greg. dicit,esse pdicatores circūcisionis,& pputii. Ideo Petro,& Paulo recte cōuenit,& iō Paulus ait,creditū ēst mihi

hi

A hi Euāgeliū ꝑputij sicut Petro circuncisionis. Qui opatus est Petro in Apostolatu circūcisionis, opatus mihi inter gētes Gal. 2. Gemelli sunt, quia æquales fide, grā, dilectione, uita, ac morte, ut Leo. August. & Leo. August. Max. Maxim⁹, aiūt. Et quō ī uita dilexerūt se, ita, & ī morte nō sūt separati. Cū ptinceps lacte nutriēdus est, attēdit maxime quale lac ei suggerat, ut optimū sit, quo ille ꝓficiat. Nos vero Dei filij sumus, iō talia nobis dāt verba, tale lac. Ecce illud Esa.49 Esa. 49. Erūt reges nutritij tui, & māmilla regū lactaberis. En nobis datmāmilla regū, doctrina Apłorū, q prīcipes fuerūt su p oēm terrā. Sed quale lac inde sugere possumus? Optimū ꝑfecto, de quo eodē Can.4. capite dr. Quā pulchræ sunt māmæ tuæ soror mea, pulchriora sūt vbera tua vino. Per uinū sciētiā naturalē, p lac fidē q̄ ab Apłis didicim⁹, accipere. Vinū vides dū bibis; lac sugis nō uisū. Excedit ergo lac nostrū oēs sciētias naturales. Lac perB petuo sugimus ab ijs vberib. a Paulo, perpetuo doctrinā haurim⁹, a Petro sitr, ab eius epistolis, & à Cathedra Apostolica, ipse ēt ait, quasi modo geniti īfantes lac cōcupiscite. Et Paulus loquit, quasi si nu1.Th.2 trix foueat filios suos, ita desiderātes vos cupide volebam⁹, tradere uobis nō solū Euangeliū Dei, sed ēt aīas nr̄as. Et ab Apostolica sede ppetuo accipim⁹ la doctrinę ac morū. En lac oēm sciam excedens [Tu es Xp̄s filius Dei viui, tu es Petrus, sup hāc petrā.] Dixerat Petrus, qs Xp̄s C sit. Nūc uicissim Xp̄s ostendit, qs sit Petrus. Quasi dicat, cū me dixisti Xp̄m, pe Esa.28 trā dixisti, de Xp̄o.n. Is. loquit. Ecce ego 2.Co.3 mittā ī fundamēto Siō lapidē ꝓbatū, angularē, qa fundamentū aliud nemo pōt ponere pter id, qđ positū est, qđ est Xp̄s Iesus, tu ergo mecū eris petra fundamenti, licet.n. ego sim prima petra, tu eris seAp.21. cūda, q̄ ēt dr̄ fundm. Iuxta illud sternā p ordinem lapides tuos. Sic ēt Io. vidit Apłorum nomina ī fundamentis Hierusalē. Sed ò dn̄e hāc facis petrām fundi, quę adeo est infirma, ad puellæ uocem deficiat? Rn̄det. Vere fuit Petrus firmissima petra Ecclesiæ, & firma facta est, humilitate, q̄ occasione negationis acquisiuit. Cū altissimū ædificiū cōstruere vis, iacis in primis fundm. Altissima Dei domus A construenda erat, in cælū usq; euehēda, fundm Petrus erat, & maxime ergo humiliandus fuit firmiter postea staret, & Clem. fratres ēt confirmaret, & compati oībus nosset, sicut de eo Clemēs ait, cū oī peccatore ad eū accedēte flebat. Ec tandē sicut ædificator regulā, plubūq; manu tenet vna, & altera malleū, & ut rectū p o cedat ædificiū, cū primū petrā collocat, adhibita regula, & plūbo, videt an recta sit, & si nō recta sit, uel q alias supgredit vel deficit, malleo coaptat, ut bene sit, alijsq; cōueniat. Sic cū Petro factum est. Excedebat, cum ait. Etsi oēs scādalizati fuerint, sed nō ego, oportuit eu deprimi, Mat. 5. ac humiliari, deficiebat ab alijs cumdiceret, exi à me dn̄e, qm̄ homo peccator sū. Et cū dicit, tu scis Dn̄e, illū Xp̄s coaptat Luc. 5. dicēs noli timere, ex hoc iā eris hoīes capiēs, & ei ait: pasce oues meas. En iā reIoā.vl. ctus manet, firmissimaq. petra, sup q̄ optimè fundari pōt Ecclesię ędificiū, accō surgere. (Et portę īferi nō ꝑualebunt ad uersus eā.) Firmiter fundata ē, Ecclesia. Can.8. Audi eā dicētē Cā. 8. Ego murus, & vbera mea turris. Qui vbere dicit, īfirmitatē vr̄ dicere: ar nō ita est qa hæc vbera Ecclesiæ turris sūt, turris alijs eminet ædificijs. Inde vt ē specula inimici videri possūt, ut adeā cōfugiūt oēs ut tuti sint abhostib. Ita eminet doctrina Apłca sup omnē doctrinā, solus pr̄ eā Petro reuelauit, firmissima est, cōtra q̄ portæ īferi nō ꝑualebūt, turris nobis, firmissima, ad q̄ accedēdū ī oī icursu inimicorū tāq̄ ad turC rim, Amb. v. hexā. c. 9. & Basi. ic hex. ho. Ambr. 7. memorię ꝓdiderūt esse Hirenaceum Basil. marinū equū, q cū īsurgere tēpestate uidet, ne fluctib. extra mare pellat, adhæret alicui firmissimę petrę, q̄ manib. pedibusq; firmiter tenet. Docet vero nos ī oī tētatione, & tribulatione Xp̄o adhęrere firmissimę petrę. De quo Psa. Petra refugiū herinaceis, Xp̄m ī tentatione, et tribulatione, cōsidera ne obruaris, fr̄et Ps. 103 ī oī Ecclesię turbatione adhere tu petræ Petro, Eccl. Rom. sn̄iæ, hæc firma petra, ne per eas, de qua Ps. petra refugiū herinariis, sic. n. equus ille marinus dr̄. Sed cū ait (portæ inferi, &c.) ostenditvniuersam

A ſam potentiã inferri ĩ Xp̃i Eccleſiã armã dã,q̃m vniuerſę vires Babylõis, cui⁹ prĩceps dæmõ eſt, ĩ Ieruſalẽ erãt exercẽdæ q huius prĩceps Xp̃s. Si nõ impugnaret eccleſia,fortitudinẽ ſuam nõ oſtẽderet. ſed impugnata, & nõ expugnata eã oſtẽdat,& dixit,ſæpe expugnauerũt me a iuuẽtute mea,&c. Et.n. non præualuerunt mi-
Pſ.128 hi. Hac rõne Eccleſia terra dr̃, & de ea
Pſ.103 intelligit Au. illud Pſ.103. Fũdaſti terrã
Iob 38 ſup ſtabilitatẽ ſuã,nõ inclinabit in ſæculũ ſæculi. Et dñs ad Iob.c.38. Vbi eras, q̃n apponebã fundamẽta terræ,ſup quo baſes illius ſolidatæ ſunt?aut qs demiſit lapidẽ angularẽ eius? Quæ verba Gr.li.28.c.19.de eccleſia explicat, & p fundamẽta Apoſtolos,p lapidẽ angularẽ Xp̃m dicit deſignari. Hãc eccleſiæ firmitatem
B decãtant. Pſ.47. Magnus Dñs,& lauda-
Pſa.47 bilis nimis ĩ ciuitate Dei nr̃i,Deus fundauit eã in ęternũ. Nõ ſic fundata Ecbatanis,nõ ſic Babylon,nec Niniue,nec Suſa,q̃ẽs perierũt,nõ.n. ſup firmã petrã ędificatæ erant. At Eccleſia ſup firmã petrã ędificata ſtat in ęternũ,et licet veniãt flu-
Mat. 7 mina,& uẽti adhuc tñ domus ſtat. Mat. 7. An nõ flumina irruerũt in hãc domũ cum pſecutiones tyrãnorũ eã uexarunt? maximè decẽ præcipui Imperatores,ſed qd potuerunt cõtra eam Nero, Domitianus, Diocletianus, Iulianus,& reliqui? nihil,qa Deus fundauit eã in ęternũ,ſed & hęreſum uenti quo impetu in eã irruerũt? Arrius,Sabelli⁹,Pelagius,Lutherus & alia huiuſcemodi humani gñris monſtra,ſed illa ſtat adhuc,q̃m ſup firmã pe-
Pſ.147 trã ędificata eſt,ſup Xp̃m,& Petrũ. Lau-
C dat ergo Ieruſalẽ dñm,lauda Deũ tuum Siõ,q̃m cõfortauit ſeras portarũ tuarũ, & benedicit filijs tuis. Laudate ergo filij Eccleſiæ Deũ,& benedicite eũ, q̃m in pˀpetua ciuitate vos collocauit. Dicite cũ Pſalte, Benedictus dñs, q̃m mirificauit
Pſa.30 miam ſuã mihi in ciuitate munita.pſ.30 Hic tu collige,vt domus tua ſtet,nõ ſup arenã,ſed ſup Xp̃m petrã firmã ędificandã eſſe. Noli ſup reb. huius mũdi ędificare,q̃ facile tollet aura leuis,ĩfirmitas par ua, ſed ſup Xp̃m ędifica optima opa auri,argẽti,lapides p̃tioſos,hæc.n. in æternũ manebunt,qa ſuper Chriſtũ,in quo oĩs ędificatio cõſtructa, creſcit in tẽplũ ſanctũ ĩ dño, ĩ quo & uos coædificamini ĩ habitaculũ Dei ĩ Spũſancto. Eph.2. A Ep 2

Sed dubitari põt,q̃õ non p̃ualebunt portæ inferi,in eccleſiã, cũ hodie uideam⁹ magna ex parte p̃ualuiſſe? Sinamus nũc Aſiã, Africãq; à Mauris occupatam ſed & Europã magna ex parte hæreſis occupauit,q̃õ ergo portæ inferi nõ p̃ualebũt? Sine dubio non p̃ualebunt, Iõ Hier.31. Ecce dies venient,dicit dñs,& Ier. 31 ædificabit ciuitas dño,ſanctum dñi non polluetur,& nõ deſtruetur vltra in ppetuũ. Et angelus ad Maria, Regni ei⁹ nõ Luc. 1. erit finis. Durabit.n. hæc Eccleſiaſtica Hierarchia,vſq; ad mũdi finẽ. Sed aliq̃n Can. 4 Eccleſia plenior eſt aliq̃n minor plena. Hiero. Quod ſignatur cum dr̃ pulchra,vt luna Hab. 3 Hieron. in illud Abacuc 3. Sol,& luna B ſteterunt in habitaculo ſuo,p lunã eccleſiã ſignificari dicit,qa iuxta p̃ſpera, & aduerſa creſcit,atq; decreſcit. Obſcurat hac parte luna, illa clareſcit,obſcuratur Germania,& Anglia,clareſcit Iapon,et China. Et ſicut luna deficit,nõ ſolis defectu,ſed qa ipſa nõ reſpicit oĩno ex oppoſito ſolẽ, ſic obſcuratur aliqua natio catholica errorũ tenebris, non pp Chriſtum,cuius vocatio,& dona ſine pænitẽ Ro. 11 tia ſunt,ſed pp hoĩum inſtabilem conditionẽ, & propter eorum pc̃ã eos Deus dereliq̃t Oſeę 2. Iudicatę matrẽ veſtrã, Oſeę 2 iudicatẽ eã,iam nõ ſum vir eius auferat fornicatiões ſuas, & adulteria ſua d medio vberum ſuorum,ne forte ſpoliem eã nudã,& ſtatuam ſm diẽ natiuitatis ſuę, & ponam eã quaſi ſolitudinẽ, & ſtatuã C eã quaſi terram inuiã & filiorũ eius non miſerebor, q̃m filij fornicationis ſunt. Gaude ergo,q̃m eccleſia perpetua dura- Ro. 11 bit,time vero,quia luna eſt, ne in te deficiat. Vide bonitatẽ Dei in te, ſi permanſeris ĩ bonitate alioquin & tu excideris.

[Tibi dabo claues regni cęlorum.] Iã Gen. 3 nõ erit Seraphin cũ gladio ad paradiſi portam,ſed tu clauiger eris. Oſtẽdit dñs his verbis miram hominum dignitatẽ, quod poſſint peccata dimittere,quod ſolius Dei erat. Oſtendit ſimul adueniſſe iã mundo grę tempus, abundantiamq; diuinæ miſerationis, q̃n hominibus claues,

A ues gratię dantur. Solet.n.paterfamilias anno sterili,quo frumēti,& vini abūdātia nulla suppetit, claues, tū frumētum vini apud se retinere, & seruare nec alicui seruorū concedere,ne facile panis,vi nūq;distrahamur. Cū vero copia multa fructuum est,facile claues cōcedit seruis sui,vt q̄tum illis placuerit,insumāt. T pe legis naturæ, & scriptæ,claues regni cœlorum nulli sunt traditæ, imo nec laues grāæ,nō.n. sacerdotes antiqui grām cōferebāt,sed neq; sacra illa,q̄ vacua,egenaque erāt elemēta solus De⁹ has habebat claues,ille solus grām conferebat, nec illud cuipiā hominum cōcedebat. At in lege gratiæ dum copia mensuram excedit hominib.claues dat,tum grę,tum glīæ.

B [Tibi inquit dabo claues regni cęlorum,]vt illuc introducas eum,q dignus est. Has vero claues primum Petro, & eius successorib.cōceditur, a quo oīs ecclesiastica potestas, & iurisdictio dimanat. Ex quo facile colligitur,qualis,quātuq; Petrus sit: nā & ethnici principes suos oī ornatos virtute petebāt in gradu heroico. Vide quali ornādus grā,& virtute est,q princeps Ecclesiæ, q princeps Apostolorum,vicarius Christi,vicedēs in terra futurus est. Difficile vllus sāctorum cū Petro cōferri poterit, in eo.n.eo sanctitas,& munus,ac authoritas paria sunt,& q eum reueretur, vt principē in munere, ēt ī gratia superiorē agnoscat, C oportet. Est enim Ioseph corā quo vnde cum stellę,& manipuli procidūt. Primū Ge.39 .n.locum in congregatione Apostolorū obtinet. Huius pręcipue est interpretari diuinā reuelationē. Huic præcipuam hæreditatē pater tradit, q̄ tuli de manu Amorrhæi in gladio,& arcu ipsi enim,& successoribus Ecclesiam commendauit ob fidei,& confessionis meritum.

Qua in re Dei mira in homines bonitas apparet,cui satis nō fuit hoīem diuinis munerib.& gloria ditare, nisi ēt eos dignos tantis bonis efficeret,& cum sola bonitate sua eos p̄destinauerit,in gloriā uoluit, vt ad eā meritis peruenirent, seq; dignos dicere possent tāta corona. Ideo voluit,vt Abrahā filiū immolare, dignus Dei p̄mius haberetur, & qd ille sola gratia mundo cōferebat,vt scilicet, A carnē humanā assumeret,quasi ex merito Abrahæ promitteret, cum tn̄ res tāta incarnatio sit,vt sub merito cadere non possit,nisi sub merito,quod vulgo dr̄ de cōgruo,quod meritum in rigore nō est. Ideo ēt cum laudatur Maria, qui eum in vtero portauit,ille eā potius laudat,quia Lu.12. meruit Dei verbo, auditu mater Dei esse. Ita nunc Petro digno tribuit dignitatem,quam ei ab æterno præparauit sola bonitate,sed eum dignum illa fecit.

Petrus vero fidelis ei oīno fuit,& confessus illū est, dilexit super eū Apostolos & crucifixus pro eo fuit. Et ideo merito Ps.115 sibi usurpare pōt illud Psalmi. Credidi, propter quod loquutus sum,ego aūt humiliatus sum nimis, ego dixi,in excessu B meo oīs homo mēdax. Quid retribuam dño pro oīb q̄ retribuit mihi? calicē salutaris accipiā. Credidi,ait Deo scilicet, & ideo loquutus sum,idest,confessus sū fidem meā, qa corde creditur ad iustitiā Ro.10 ore aūt cōfessio fit ad salutē. Hinc Paulus,& nos credimus, pp quod & loqui- 2.Co.4 mur. Credidit Petr.& ideo loquutus est bonam confessionem.(Tu es Xp̄s.)Solus,q fidem habet,loq, p̄be nouit, reliq .n.infideles barbare loquuntur, turpia, & vana docent,q vero credit, loqui pōt cū Petro. Rursum in mētis excessit Pet. ait,oīs homo mendax,q scilicet.sola humana de Xp̄o docet,vt hi,q eum dicunt C Eliā,aut Baptista. Quia vero credidit,& loquutus est Petrus licet a Xp̄o exaltatus sit,tn̄ nimis humiliatus fuit a p̄secutore Nerone,scilicet,Sed ille memor diuinorū bn̄ficiorum nouit,nulla re,sic se gratum exhibere posse Deo, ac si calicē passionis bibat,ideoq;ait. Quid retribuā dño,&c.calicē salutaris accipiam. Hic calix passio est,amara quidem potio,sed salutaris. Calicem vero Xp̄i bibit,dum crucifixus est,sed summa humilitate humiliauit,se nimis nolens crucifigi sicut Xp̄s,sed capite in terram verso. Quia enim Xp̄s credidit, humiliatus coram eo nimis est,& sic in gloria supra modū exaltatus. Oremus eum,ut memor sit promissionis suę,quam initio concionis diximus,intercedatque pro nobis,&c.

Festa

A *Festa Iulii*

In Festo Visitationis B.Mariæ Virginis.

Them. exurgens Maria abiit in montana cum festinatione. Luc. 1.

MIrari profecto possumus Mariā exurgentem, euntemq; in mon tanta, ut inuiseret Elisabet. Mirabilis profecto Maria in omnib. sed in hac uisitatione mirabilior apparet, præcipue si attendamus tēpus, non quo facta fuit. Cum.n. Angelus discessisset a Ma- B ria, cum Xp̄m Dn̄m concepit, cum Dei mr̄ est effecta, & oīum creaturarum regina cōstituta est, tunc exurgens Maria, abijt in montana, Vsu uenire solet, vt cū quispiā euectus est ad altissimam dignitatē sedeat, in domoq; sua maneat, tunc ēt uniuersi ad eū veniunt, ut ei congratulentur, obsequior, offerant, & prestent, Euecta fuerat Maria, & exaltata ad infinitā dignitatem, cum Dei mater facta fuit. Et tunc vniuersi Angeli Dei descenderunt de cælo, vt regē suum, q in vtero Mariæ erat, uenerarentur. Ita.n. Paulus Hab. 1 ait. Cum introduceret primogenitum in orbē terræ, dicit, & adorent eum oēs Angeli Dei, Cui vero dubiū esse potest, simul ēt tunc agnouisset reginam suam, eamq; adoratam ab eis fuisse, ac gratulatos ei esse, Sicut cū Iud. factum scriptu- C Iud. 13 re testatur, cum ait. Vniuersi, āt adorantes dixerunt ad eam, benedixit te Dominus in virtute sua, quia p te ad nihilum redegit inimicos nostros. Si ergo vniuersi Angeli ad Mariā venerunt, vt eā uenerarentur, multo potius vniuersi hoīes ut id ipsum p̄starent ad eam uenire debuerunt, magis.n. Maria ad homines perti- Esa. 49 net, quā ad Angelos, plusquam illis præstat. Et hoc futurū Esaia dixisse videtur, cum ait. Ecce isti de longe venient, & ecce illi ab aquilone, & mari. Et inferius subiungit, vultu in terrā dimisso adorabunt te, & puluerē pedū tuorū lingent.

Si uero dicas, tāte ne dignitas, ac celsitudo matris Dei est? Certe tanta, ut ois dignitas creaturæ, si ei cōferat, nihil sit, A reputatur enim idē esse cum filio, & huius ratio est, qm̄ filius recipit a matre corpus qua ratione summa inter matrē, & filiū unio est, dū eadem pars, quæ prius fuerat Mariæ, postea est Christi Dni corpus, subsistitq; uerbi substantia. Deinde accipit filius a matre animam, non quia mater illā producat, a solo.n. Deo creatur, sed quia medijs dispositionib. illam corpori vnit. Sicut mihi diceretur albedinē dedisse, qui eam per se subsistentē mihi faceret inhęrere. Et deniq. recipit filius a matre vniuersa, quę consequuntur adesse humanū. Qua ratione adeo vnū est mater cū filio, ut dum est in eius vtero unū censeātur, sicut arbor, & fructus B in eo manens, & ideo vnus tunc Angelus custos vtriusq; est, Cū uero natus est filius, reputatur pars matris, ut Aristoteles ait, eumq; mater diligit, sicut totū partē suā. Hęc uero singulari ratione in Maria uerū habent sup oēs reliquas matres qa cum Christus ut homo est, patrē nō habeat, mater eius veluti pater, ei mater cēsetur. Dij, & parentib. æqualem gr̄am reddi nō posse, & Aristoteles ait. Quasi ex æquo ponit ille, q Deo, & quod parētibus debetur. Quod si ille nosset primū oīum parentē filium esse Mariæ diceret, ei redditam parem gratiā, Ecce dignitas Mariæ quāta fuit. Merito ergo inquirendū nobis est; Cū Maria ab oībus uisitanda fuit, qua ratione illa visitet Elisabet? Aristo. Aristo.

Nō vna rei huius causa est, sed plures. Prior sit, Mariæ munus, ac officiū, quo C nō Dei solum mater effecta est, sed ēt hominū, & illius immēsa in filios charitas. Sciēdū.n. est, q cum Maria Christi mater creata est, mater ēt uniuersorum viuentium a Deo est constituta. Oēs iusti membra sunt Christi, & fratres eius, & ideo sicut filij Dei oēs sūt adoptione, ita & filij Mariæ Mirabilis p̄fecto mulier, & mirabilis illius uterus cuius filii uniuersi p̄destinati sūt. Qua ratione dr̄in cā- Cant. 7. Am. li. de iusti virg. c. 14. ticis, uenter tuus aceruus tritici vallatus lilijs. Vnicū frumenti granū reipsa in eius utero fuit Christus dn̄s, sed aceruus dicitur tritici, ut ait Ambrosius, quia simul cū illo grano vniuersi funt iusti, q

grana

A grana tritici dicunt, sicut peccatores paleę, quia oés in illo priori grano sunt uir
Matt 3 tute, sicut in capite, & radice oium iusto rum. Sicut ergo Christus Dñs factus a Deo pater futuri sæculi, caputq;, ac rex hominum oium curá suscipit tanq̃ pater, & oibus bona curat. Et quemadmodum Ioseph fratrũ curá suscepit, ut eos aleret. Ita Christus oés cognouit homines, pro oibus orauit, & sanguinem fudit, & necessaria saluti prouidit. Sic Maria, ex quo Dei mater effecta est, uniuersi curá suscipit táquá oium mater, tanq̃ membra .n. filij sui homines curat, tanquam hæreditatem filij, & illius domũ Felix profectò hominum sors, quibus
B Christus pater, & Maria mater est, tanquá aquila super pullos suos, tanquá pastor super gregem suum. Gregem patris pascebat Rachel, & eius causa Iacob a-
Gé.29. mouit lapidé, quo puteus claudebatur, & adaquauit gregé, Gregé Dei Mariam pascit, ac pp ipsam Christus Dominus gratiæ aquam fidelibus tribuit per sæpe.

Simile Hoc igitur nouũ munus, ac officium Mariæ eá cõpellit, ut exeat. Sicut. n. gallina maximè est domesticũ, ac mansuetũ animal, si uero mater pullorũ fit, statim exit, circuit, ducens, & reduces pullos, ac si dux esset, quærit, & præstat eis cibũ, ꝓ eisq; pugnat, quasi leæna esset. Ita Maria hucusq; collegerat se, & intra téplũ, & parentũ tecta sola uersabatur. Sed iá nunc mater tantorũ filiorũ effecta, ꝓcedit in publicũ, abijt in montana
C cũ festinatione, ut pullis suis cibũ deferat, defertq, fructũ pulcherrimũ uẽtris sui, & hũc fructũ defert in ramo, in utero, scilicet suo, ubi cũ flore fructus est, illa. n. uirga est de radice Iesse, & Xp̃s fru
Ecc.24 ctus uẽtris, Procedit nunc diuina sapientia, & ipsius mater ad irrigandũ hereditaté suá. Sic ipsa ait: Ego sicut aquęduct⁹ exiui paradiso, dixi, rigabo hortũ meum plãtationũ, & inebriabo partus mei fructũ. Cum ergo illa tanq̃ mater ꝓbè nosset statũ filiorum, & ea præcipuè, quæ in domo Zacharię, erant, et ad Ioanné pertinebat, ꝓcedit tanq̃ illius mater ad illũ suscitandũ à peccato, ad eum diuina gr̃a uiuificádum, vt muneri suo satisfaceret.

Secunda huius visitationis causa fuit A
summa Mariæ humilitas, quæ maxima Luc. 1.
fuit, anteq̃ Dei mater esset. Vnde ipsa ait, quia respexit humilitaté ancillæ suę. sed nũc postq̃ in Dei matrẽ assumpta ẽ, est maior maxima, oẽmq; modum excedit. Præclare notant D. Bonaũ. Dixerat Bona. Maria, ecce ancilla dñi. Sed optimam se in sep. ancillã statim prębuit, cum supra modũ B. Virse humiliauit, visitans Elisabet. Ancilla ginis. fugit Agar sed mala ancilla, qa concepisse se vidẽs, despexit dominã suam, ut in Genesi dr̃. At optima ancilla Maria, qa Gé.16. concepisse se uidens, & Deũ concepisse, nõsolum dominã suãnon despexit, sed seruã magnificecit, & uisitauit, Mirabilis prorsus humilitas táta ui[..]issitudine tanta. Et hoc forte est mirabile illud, qđ Sapiens significare uoluit, cum ait. Oía flu Eccl.1 mina intrant in mare, & mare nõ redũ- B dat, mirum quidẽ uidetur, qđ mare recipiat immensas fluuiorũ aquas, & tñ nõ redundet, nec intumescat ut terrã absorbeat. Sed huic mirabili faciẽ possum⁹ ad inuenire rationẽ, q̃ ex eodẽ Sapiẽte colligimus, qa unde exeunt flumina, reuertũtur, vt iterũ fluãt. Si ergo plurimas aquas recipit, plurimas ẽt dat, & ideo mirũ nõ est, qđ nõ redũdet. Illud planè miraculũ esset, si mare inueniret, qđ plurimas aquas recipiẽs, & in se retinẽs, nec eas effundẽs, nõ redũdaret, nec intumesceret. Hoc ergo mare Maria est, qđ innumeras gr̃arum aquas cõtinebat, prius q̃ C mater Dei efficeretur, cũ uero eius uterũ Xp̃s intrauit, immensas iterũ recipit, prius gr̃a plena erat, deinde Spũs sanct⁹ Ecc.24 superuenit in eã, ut superefluens fieret, & flumẽ illud, qđ ait, ego quasi trames, aquę imensæ, & tantis & fluminib. receptis, ac retẽtis, nõ intumescit Maria, nõ eleuat, sed deprimit, sed humiliat magis. Et queadmodũ arbor fructu abundans ramos deijcit, ita Maria onusta diuino illo fructu vẽtris sui magis, magisq; se humiliat. Cuius humilitatis figura, & exẽplũ pces fit olim ĩ regina Esther, de qua Esther scriptũ est, postq̃ regina esset, qcqd Mardochæus p̃cipiebat, obseruabat Esther, & ita cuncta faciebat, ut eo tẽpore solita erat, qñ eam paruulam nutriebat. Mirabilis

A rabilis plane. Esther modestia, ac humilitas fuit, q̃ regia dignitas non fecit, vt ambularet in magnis, & mirabilib. super se. Sed maior certe Mariæ humilitas, q̃ non regia dignitate, sed diuina exaltata, effecta Dei mater humillima nihilominus est. Difficilis plane castitas iter delicias, & humilitas iter honores, ut Chrysostomus ait. Sed hoc difficile Maria præstat, & ea in te nulla ei ualet creatura cõferri ẽt si oẽs illæ simul sint, quia earum uniuersę dignitates dignitati matris Dei conferri nullo mõ possunt. Et ideo maximũ Marię miraculũ est, q̃ i sublimi omniũ statu humilis inuenatur. Quia in re nobis exẽplo est, vt illud impleamus, q̃ Sapiẽs monet, cũ ait. Quãto maiores, humilia te in oĩb. & inuenies gratiam coram altissimo. Exaggerat, & merito Chrysost. humilitatẽ trium puerorum, qui cum in medio ignis essent, nec eos flãma læderet se deijciunt, & peccatores cõfitentur, & cum opera exhibeant iustorũ, loquũtur tanquã peccatores, & peccata cõfitentur sua, dicente nobis cõfusio faciei, qa peccauimus tibi. Quanto plura Maria recipit, plus se deijcit. Cũ ergo videris multa tibi a Deo donari, tũc humilia te in oĩb. agnosce te ipsum, & secure Dei dona percipies. Sed ais, quõ in tãta dignitate humilia potuit de se sentire. Humilis corde fuit q ait discite a me, q a mitis sum, et humilis corde, & nihilomin⁹ dignitatẽ suã infinitã, & gratiã nouerat. Ita Maria dignitatẽ nouerat suã, & gratias eximias a Deo sibi concessas, & iõ dixit, fecit mihi magna, qui potens est, sed bona uniuersa, q uidebat in se nouerat, non esse a se, sed à Deo nouerat nihil suũ, & iõ, oĩa bona Deo non sibi tribuebat, & iõ Deum, non se magnificat. Vnde hodie dixit, magnificat aĩa mea dominũ. Hinc ẽt Paulus enumerat maxima bona, q̃ Deus in eo posuerat, nõ ea sibi vsurpãs, sed quasi de alio loqueretur. Sicut lignum mire fabrefactũ opere artificis, loqueret de his, q̃ a manu accepit artificis si loqui nosset vniuersa artifici, non sibi tribuens. Licet .n. homo aliquid operetur, cum Deo cooperatur gloriã tamen Deo referre dẽt multis de causis, de quib. plura diximus

Chrys.

Eccl. 3.

B Chrys. hom. 3 de Spũ sancto. Dan. 3

Mat. 11

Luc. 1.

C

2. Co. 11

Simile

A in secundo tomo concionum, dominica decima post pentecosten. Charitas ergo humilitas Mariæ effecerũt, vt cũ ab oĩb. inuisenda esset, illa visitaret Elisabet.

Exurgens ergo Maria abijt in montana. Cum surgit Maria, uniuersa ẽt curia cælestis cũ ea surgit. Vulgo iactari solet vbi rex est, ibi curia est, vbi ergo Angelorũ rex, & regina erat, ibi ẽt uniuersa est cælestis curia. Vere sicut vidit Iacob Angelos, & ait castra Dei sunt hæc, ita ꝓpe Mariam castra Dei erant. Accidit aliqñ, regem iter agere, & in diuerticulo quiescere, uideas tunc pauperẽ domum illã principib. stipatã, & regijs ministris circũuallata, ut aulã potius dicas, quã itineris diuerticulũ. Audi Mariã loquentẽ, q creauit me, requieuit ĩ tabernaculo meo cũ ergo in illa qescere voluerit rex regũ, & dñs dominantiũ, qd mirum, si stipata, ac circumuallata sit vndiq, Angelorũ choris? Surgit vero, ac procedit, nec ab intima cõtẽplatione recedit, quocũque .n. abierit extra tẽplum esse non põt, ipsa .n. templu n Dei viui est, in quo Dei imago nõ picta, sed uera, in qua plenitudo diuinitatis habitat corporaliter, ĩ qua Christus dñs est, nõ sub alienis, speciebus. sed sub propriam formam. Qui ergo ò domine orare volueris, non ad aliud q̃ ad te ipsam faciem conuerte, in te enim est, qui orandus est, & cum Angeli orãt, in te conuertunt facies suas, quia in te ille est, in quem desiderant Angeli prospicere. Sic ẽt Ioãnes fecit, qui in utero matris consistens, cum faciem ad matris scapulas haberet conuersam, ut ad te cõuerteret faciẽ, & ad Iesum, qui in utero tuo erat, cõuertit faciem ad uterum matris, & inde Iesum adorauit exultãs. Si ergo reliqui cum orant ad te vultus conuertunt suos, tu ipsa a sacrario discedere nõ potes, quia tu sacellum es, & sancta sanctorum. Maximũ profecto argumẽtum sãctitatis eximię Mariæ est, videre Christum dñm per mẽses nouem in eius utero, qui corporaliter eius cordi adhærebat, Ibi .n. vbi erat perfectus, & ideo Ierem. ait, fœmina circundabit uirum, plenus sapientia erat, & ratione plenissime utebatur, quid ego tunc tẽporis uir ille, puer-

Ge. 32.

Simile Prou. 8

B

C

1. Pe.

A puerque agebat? Certe innumera bona cordi illi tribuebat, seipsum in illo imprimebat, cor sibi agglutinabat, & quasi domesticus fur cor sibi rapiebat, uiscera, a iamq; cor inflamabat, ut accẽsus ignis esset, & adipe, ac pinguedine deuotionis implebat. Vindictã tũc dulcissimã sumebat de corde illo, q ipsum uulnerauerat. Vñ ille aiebat vulnerasti cor meũ soror mea sponsa in vno oculorũ tuorũ, & in vno crine colli tui. Nũc ille eã vulnerat, & vicissim sagittas amoris q sq, ĩ aliũ dirigit. Vt ardentissimum Didonis in Aeneã amorẽ Virgilius describeret, ait, cõtinere ipsam in sinu suo, ac fouere Cupidinẽ. Quis eã amore flagrãtẽ efficiebat. Sed figmentũ illud nunc ĩ Maria plenissimæ ueritati redditũ est. Cõtinebat. n. illa, nõ in vlnis, sed in utero infinitũ amoris ignẽ. Deum scilicet, qui uero põt abscondere ignẽ in sinu suo, ut uestimenta illius nõ ardeãt? ò felix, & B. Maria quãta mira in te posuit cælestis artifex. Si tactu suo pretio si lapilli bona multa efficere solent, quanta efficeret in te lapis ille omnium lapillorum uim continens?

Can. 4

B

Pro. 6.

Sed quo Maria abijt? [in Montana.] Quo pacto uiã agit? [cum festinatione.] Expẽdenda sunt hæc singula. Primũ in mõtana Maria cõscendit, nõ solũ corporali gressu, sed magis spũali, sp enim ĩ altissimis habitauit, & maxima aggressa ẽ, ac sublimia pfecit. An nõ in altissimis posuit nidũ suum, q firmiter statuit, adimpleuit, ut nec ĩ minimo Deo displiceret? An nõ in mõtana cõscẽdit, q in omnib. Dei gloriã duntaxat q̃siuit? Quæ Deum, è cælis in terrã uenire fecit? Quæ uirgo illibata pmansit? Quę oĩum hominũ curã suscepit? Quæ omnib. miseris succurrere statuit? Certe altissima hæc oĩa fuerũt, & in ea cõscendit Maria, qa magnanima cũ esset, nihil nisi impossibile cogitabat. Videas ex auibus quasdã humiles, ac uiles, q terræ uermiculos venãtur in cibũ, videas uero alias generosas, q aues alias capiunt, quæ ardeas alte volãtes in sequunt, cum tñ uniuersę aues ex eadẽ aqua formatæ sint. Ita cũ uniuersi homines ex eodẽ prodierint limo, quidam humi reptant, vilia cogitãt abiecta uenantur, & ea, q mũdi huius sunt solũ q̃rũt, & ijs cõtẽti sunt, quib. & bestiæ fruunt cibo, s. & potu, ac delicijs. Quidam vero cælestes sunt, quorũ cõuersatio in cœlis est, q ea, q in terra sunt cõtemnentes, cęlestia suspirãt, & q̃runt, & ad pfectionis culmẽ ptingere curãt, hi mõtana cõscendũt cũ Maria. Reliqui vero dñt cũ Lot, nõ possũ in montẽ ascẽdere, ne forte apprehẽdat me malũ. Monebãt, cũ Angeli, vt in mõtẽ ascẽderet, dicebãt. n. ne stes ĩ oĩ circũ regione, sed in mõte saluũ te fac. Angeli aiũt in mõte salutẽ esse, & securitatẽ, ille vero timet, ne in mõte cũ apprehẽdat malũ. Qui te monet, ut alta petas, Angelus tibi ẽ, trepidatio uero tua, ac timor hac in re pusillanimitatis est. Multi alta petere nõ audẽt, timẽt, ne eos ascendẽte, malũ apphendat, putãt eã desolatã viã esse, ac inincunda, quod eis salus corporis nõ aderit, si pęnitentię uiã ingrediãtur, De his Sapiẽs ait. Dicit piger, leo est ĩ via, cum tñ securitas in mõte sit, & ideo Angeli ad Lot dñt, in mõte saluũ te fac. Et Raab exploratorib. ait: ad montana cõscẽdite, ne forte occurrãt uobis reuertẽtes. In inferiorib. discrimina et picula multa sũt ĩ alto securitas. Vñ Psaltes, altissimũ posuisti refugiũ tuũ, nõ accedet ad malũ. Via ergo ĩ altũ nobis tenẽda est cælestia appetẽda, & caduca abijcienda.

C

Simile

A

Ge. 19.

B

Pr. 26.

Iosue

Psa. 90

Sed iã festinationẽ Mariæ attẽdamus [Cum festinatione] Ait Lucas. Sed qũo pgnans festinare põt? Impedimẽto non est Xps in vtero existẽs, imo illã festinare facit, qa ille est, de quo Paulus ait, qui portat oĩa verbo virtutis suę. Est ẽt ĩ lle de quo Esa. voca nomen eius, accelera, spolia detrahere, festina pdari. Veniens eñ in mundũ Christus Dñs accelerauit vt spolia detraheret dęmoni, festinauit, ut animas prædaretur, & ideo nunc, ut Baptistam suum sibi usurpet, festinat, ac festinãtem matrẽ efficit. Sicut ergo uela nauẽ nõ impediunt, sed festinare faciũt, & pennę columbam iuuãt, nõ detinent, ita Christus Mariam festinantem facit, non tardam. Ideo in hodierna epistola ex Cãticis illud lectum est, Surge propera amica mea, en spõsi pceptũ, in epistola ppositũ, vis obediẽtia uidere? Attende

C

He. 1.

Esa. 8.

de Euangelij verba. (Exurgens Maria, abijt in montana cum festinatione.)

Neque vero in sola Maria hanc reperies festinationem. Sed vbicunque Deus est, festinatio est. Vis hoc oculis tuis subijcit
Gen. 18 Attende domum Abraham, & omnes videbis festinãtes, cum Deus in eã intrauit, dr enim. Cucurrit Abraham in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & festinauit Abraham in tabernaculũ ad Saram, dixitque ei, accelera, tria sata similæ commisce. Ipse uero ad armẽtum cucurrit, & tulit vitulum tenerrimũ, deditq; puero, qui festinauit, & coxit illũ,
Prou. 4 En oẽs festinantes. Hinc Sapiens, Currens non habebis offendiculum. Hinc
Hie. 51 Hier. venite, & nolite stare, recordamini procul dñi, & Hierusalem ascẽdat su
Ecc. 36 per cor uestrũ. Hinc Sapiens, festina tps & memẽto finis, q.d. si finis memor fue
B ris, cito festinabis. Sicut.n. paruo tpe plurimã uiã ãgit, qui festinat, & multo tpe eã non perficit, q lento gradu incedit, ita in via spiritus, qui feruenter uiam arri-
3. Re. 8 pit, quique festinat, vna hora superabit illum, qui tota die laborauit. Hic cucurrit Chusi, vt nunciaret uictoriam Dauid, & mercedem boni nuncij lucraretur, sed Achimaas cucurrit puiam compendij, & transiuit Chusi. Ita multi tardius incipientes prius pueniunt, ad metã, quia cũ festinatione rem agunt. Licet uero hæc
Psa. 18 festinatio oĩum esse debeat, præcipue tñ conuenit Christo dño, & Mariæ matri eius, ille qdẽ exultauit, vt Gigas ad currẽdam uiam, a summo cœlo egressio eius.
C Maria ẽt summa festinatione uiam Dei
Simile peregit. Sicut enim in corporum motib. ille, qui primus, & reliquorum mensura est, uelocissimus esse dẽt, ita motus Mariæ summa celeritate prædirus fuit. Hic est, φ sicut primum mobile plus spacij ptransit una die, quã velocissimus cursor mille annis pp summã illius uelocitatẽ, ita Maria una die plus meriti sibi acquisiuit, q̃ sanctissimus uir multis annis, qa summa gratia eam impellebat, & nulla in ipsa resistentia fuit motui spirituali, sed ex toto grẽ, & auxilij conatu operabatur. Quod ẽt in Angelis uidere licet q vno instanti maximam gratiam, & glo

riam consecuti sunt, quia ex toto conatu A naturæ, & maxima cum gr̃a opati sunt.

Nos uero festinare oportet multis de causis. Primo, quia longum nobis restat iter, & ideo festinatione opus est. Sicut cum viator, multã uiam confecturus, ui det breue ipsi tps cõcessum, ad illã peragendã. audi quid angelus Eliæ dicat, id ipsũ.n. nobis oĩb. loquitur. Surge, come 3. Re. 19
de, grandis.n. tibi restat uia. Viã agim' in cœlum, illud vero longe est. Sic.n. dicere solemus, cum longam distantiam significare volumus, sicut distant cœli à terra. Hęc uero distãtia sumitur à diuersitate maxima, q̃ est inter p̃sentem, & futuram uitã, ut D. Tho. ait. Ibi.n. requies D. Th.
hic labor, ibi securitas, hic pericula, ibi ad he. 4
pax, hic turbatio. Cumque uiam perficere, tanti referat, oportet, tardos non esse, & negligẽtes, ne forte illuc non puenia B
mus. Hinc Paulus, postq̃ ostendit propalatam uiam sanctorum, & ianuas cæli Heb. 4
apertas, ait, caueamus, ne similes eis simus, q educti ex Aegypto, non peruenerunt in terrã promissam, quibus iuraui in ira mea, si introibunt in requiẽ meã. Timeamus ergo, ne forte relicta pollicitatione introeundi in regnum eius, existimetur, aliquid ĩ nobis deesse. Sed quò pacto illud effugiemus periculum? Audi Paulũ id ostendentem. Festinemus ergo ingredi in illam requiem, ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Festinandum ergo nobis est.

Secundo uero festinare nos oportet, quia ductor noster festinare nos vult. Nescit tarda molimina Spiritus sancti C
gratia, ait Amb. Certe festinus ille est, Ambr
quem Deus gratia sua tangit, & urget, quemadmodum festinanter nauis procedit, cum ventus vehemens eam impellit. Hinc Esa. Timebunt, qui ab occiden Esa. 59
te, nomen dñi. & q ab ortu solis glõriam eius cũ venerit quasi fluuius violentus, quẽ spũs dñi cogit, & uenerit Sion redẽptor. Si spiritus dñi irruit in te, festinare te faciet, & ducet te quasi si duceris à flu Psa. 17
mine uiolẽto. Hinc Ps. Viã mandatorũ tuorũ cucurri, cum dilatasti cor meum.

Tertio festinare oportet, quia Dei minister festinus esse debet, non tardus.

Sanct. I Hinc

A

In Triumpho S. Crucis.

Thema. In patientia vestra possidebitis animas vestras. *Luc.* 21.

CElebri die in Hispania memoriā agimus triumphi sanctæ Crucis, cum ea apparu it in aere Alfonso Castellę Regi pugnanti cum Mauris in loco, quem Nauas Tolosæ vocant. Eam etiam crucem alij plures viderunt. Eo vero in prælio ducenta millia Maurorum occisa memorātur, cum ex nostris vigintiquinque solum fuerint desiderati. Id vero crux præstitit, & Beata Maria, nam ad præsentiam imaginis Beatæ Dei genitricis, quæ in vexillis regijs depicta erat in gens Maurorum multitudo corruit. Est enim Maria dux bellorum nostrorum, sicut crux vexillū. Vnde in omnibus bellis nostris, tum exterioribus, tum interioribus merito Mariæ dicemus, quod Barac Delboræ prophetissæ dixit, suadēti in pugnā ire, si veniēs mecum, vadam. Si uolueris venire me cum, non pergam. Quæ dixit ad eum, ibo quidem tecum, & ita victoria parta est. Id nobis continget, si Maria nobiscum venerit, eam ergo oremus, &c.

B

Iud. 4.

Belli faciliter confecti memoriam recolimus, & in Euangelio bellorū Christus dux meminit. Et nobis bellum semper imminet, cum militia sit vita hominis super terram, vt Iob ait. In omnibus vero hisce bellis vexillū crux est. Inter crucis nomina insigne illud est, quo vexillum nuncupatur. De ea canit Ecclesia, vexilla regis prodeunt. Et Xp̄s dominus ait, tunc apparebit signum filij hominis in cęlo, Diuinus Laurentius Iustinianus de triūphali Christi agone capite 17. ait: Dux in prælio vexillo utitur, vt eius milites agnoscant, quo in oī aduerso euentu fugere debeāt, & vt non dispergantur milites, sed proprius ad vexillum accedentes, vnum exercitum cōficiant, & vt animo non deficiant milites, est enim vexillum, quasi exhortatio ducis, & tuitionis remedium. Ita

Iob 7.

C

Ma. 24

Laurē. Iustin.

Christus dux noster pugnam initurus cum hostibus, signum leuare uoluit, quod toto belli tempore, usque ad finem, scilicet, mundi voluit esse conspicuum, illud vero crux est, quā debellauit aereas potestates. Et ideo tanti ducis signum dęmones pauent, & eius vi à corporib. pelluntur. In eo etiam sancti sanitates perfecerunt. In eo omnia benedicuntur in Ecclesia, & in omnibus sacramētalibus est frequentissimum. Hoc signū est uobis turris Dauid ædificata cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnes armatura fortium? Hæc est arbor illa magna Danielis, tam alta, vt cælum tangat, cui Deus innixus est, scalæ, sub ea quiescunt omnia animantia terræ, cuius fructus nimius, quia copiosa apud eum redemptio. In reliquis signis, aliquæ, vt discernantur, pinguntur imagines, in hac vero Dei viua imago fuit. De hoc vexillo Esaias air. Leuabit dominus signum in nationibus, & congregabit profugos de Israel, & dispersos Iuda colliget a quatuor plagis terræ. Quia, vt vniuersus mundus militet sub eo, signum hoc eleuatum est. Ex quo vero signum hoc eleuatum est, cœperunt homines strenue pugnare aduersus aereas potestates, & ad cœlum per vim rapiendum fidelium mentes sunt accensæ.

A

Dan. 4

B

Es. 11.

Hoc vero signum, quod in terra eleuatum est, in iudicio eleuandum est in cælo, vt Christus ait. Sicut enim deuicta ciuitate, in summa eius arce vexillū victoris collocatur in victoriæ signum, ita cum Christus, & illi, qui ei militauerūt orbem uicerint, cœlum per vim rapuerint, in huius victorię signū victoris signum in cœlo apponitur. Et sicut clauis ianuæ apponitur, vt aperiatur, ita crux clauis cœli ei apponitur, vt omnibus electis pateat. Tunc honos cruci restituetur, quam mundus scandalum. & stultitiam duxit. Tunc iusti, qui sub cruce militauerunt, gaudebunt, inimici uero crucis plangent. Sicut cum in arce ciuitatis signum, & vexillum victoris appa ret, lętatur illius milites, aduersarij vero tristantur. Væ illis, de quibus Pau. Mul-

Ma. 24

C

A ti ambulāt, quos sępe dicebā vobis, nūc
Phil.3 autē, & flens dico, inimicos crucis Xpi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est, q terrena sapiunt. Hi crucis inimici uidebunt tunc crucem victrīcē, & plangent super se.

Nec verò crux est solum vexillum militātium, sed & trophæum, & arcus triū
Simile phalis, ac marmorea columna, q̄ Christus in terra, & in cęlo in ęternum erigit in victoriæ memoriam ęternam. Aliqui fuerūt insignes duces, q. debellatis multis hostibus, & expugnatis regnis, remotissimis, in sui memoriā trophæo erexere in his regnis, quę debellauerunt. Id fecit Hercules in Hispania, extruens columnas, q̄ vsq; in hāc diē Herculis dnr, quasi illis significans, & dicens, si nosse
B vultis Herculis fortitudinem, ac miram audaciam, scitote, vsq; ad hos fines ipsū peruenisse victorē omnium. Id ipsum i Oriente Alexāder fecit relinquens colūnas in extremis Orientis finibus, qbus significauit, eo usq; i psum puenisse vniuerso mūdo deuicto. Ex de his trophæis in scriptura sacra mētio hr. Deuicto nāque Amalech erexit sibi Saul fornicem
1.Re.15 triumphalem. Ad eum ergo modo ueniens è cælo Christus dñs in terram, debellansq; aereas potestates, eiecit principem huius mundi foras, & corda ēt lapidea hoīum superans, erexit in tantæ victoriæ recordationem arcum, siue colūnam hæc uero. Crux est, cui est titulus, Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Quasi dicat, si vultis ò mortales nosse, quousque diuinus processerit amor i vos, quo
C usq; vos dilexerit, & quod in finem dilexerit, adeo vt vltra progredi non posset, scitote, eo eius peruenisse dilectionē, vt in cruce pro nobis penderent.

Si nosse vultis, quo diuina sapientiæ, potentia, ac bonitas peruenerit, scitote, qa vsque ad crucem, hinc, quo progrederetur vlterius, nō habuit, non plus vltra est. Quod vulgo dici so.et hasta allipudo legat, id in cruce uerum habet, illuc n. peruenire potuit diuinus amor, & si progredi vellet, non inueniret quo, Quid. n. amplius pro homine efficere potuit, q̄ uitam dare, Voluit vero, & merito, vt crux, quæ in mundo trophæum, &
A columna fuit ostendens, quo diuina bonitas progressa sit, in cęlo sit ēt trophæū eius in perpetuum, & columna, quę oculis beatorum sp subijciatur, vt diuinam sapientiam, ac bonitatem uideant. Multa quidem læta, ac iocunda corporeis oculis proponentur in cælo, sed non eos sic Lunæ, Solis, ac Stellarum aspectus recreabit, ut conspectus crucis, hæc illis lætitia immensa erit, & ideo, perpetuò canēt, redemisti nos dñe Deus in sanguine tuo. Cum insignis victoria aduersus Apo.5.
Philistæos parta esset, erexit Samuel lapidem in titulum, quem appellauit lapidem adiutorij, dicēs, hucusq; auxiliatus i.Re.7.
est nobis dñs, lapis certè ille crucis figura est, expendendum vero verbū illud, hucusq; auxiliatus est nobis dñs, qa vsque ad crucē auxiliatus est nobis Deus. B

Hac ergo ratione vexillum Christianorum crux est, sicut Romanorū. Laborum. Hæc crux, vt refert Niceph. apparuit Constantino eunti in pugnā aduersus Naxentium, & angeli ei dixere, in hoc signo uices, & ideo in oībus suis uexillis eā depingi iussit, & tāquam Labarum secum tulit. Et postea in manibus statuarum, quas ei senatus erexit, crucē poni iussit, tribuens cruci uictoriam. Idē ei accidit, cum contra Maximinum pugnauit, nunc uero res memoria digna accidit, præcepit. n. Maximinus militibus suis, ut uniuersa tela proijceret, in crucem, q̄ portabatur in Labaro Constantini. Qui ergo Labarum portabat ethnicus erat, uidēsque innumera tela Labarum relinqt, & crucē, sed telis confossus statim interijt. Adfuit ibi tūc miles fidelis, filius martyris, q abiectis armis, qb. ab ictibus hostium sed coregere poterat crucem ab altero depositam accepit, & nullum sustinuit uulnus, crux. n. uniuersa tela collegit in se. Et tertio cum Bizātius in cū debellaret, & ipse paucos hrēt milites, qa exercitū aduersus Persas miserat i sūmo positus discrimine, oculos in cælū leuauit, uidit uero ex stellis līs compositas, dicentes, inuoca me i die tribulation's, eruā te, & honorificabis me, tūc orauit, & crucē uidt, & iuxta eā titulum

Ni.l.8. cap. 28

Ni.l.9. cap. 32

C

A lum dicentē, in hoc signo vinces, & filio cōmisso victore euasit. Sæpissime crux in bellis apparuit, & nūc demū, in victoria, q̄ celebri festo hodie recolimus. Refert idē Nicephorus, Regē Persię misisse ad imperatorē Mauriciū Turcas, quos in bello cæperat, q tunc Idololatriæ erāt deferebant tñ in frontib. crucis signum, ferro ignito impressum cuius rei cām rogati, dixerunt, in regno suo peste grassatā fuisse, qua vniuersi peribant, misere, cūq; nullum eius esset remediū, quidā fideles eos monuerunt, ut signū crucis in frontib. ponerent, & sic a peste liberati sunt in cuius rei memoriam, quia cruci vitam debebant, eam fronti infixerunt.

Nic.li. 18.cap. 20.

Sed qm̄ crucē nunc diximus salutarē
B ac uiuificā esse (sic.n. eam appellat Ecclesia) silentio p̄tereundum non est, q Marsilius Ficinus memoriæ p̄didit in libro de uita cęlitus cōparāda, Magus vteres dixisse, crucis signū uiuificum, ac salutare hoib. esse. Huic uero rei consonat, q Euseb. & Nicephorus referūt, inter Hieroglyphica Aegyptiorum unū fuisse crucē, qua significabant salutē, & uitā uenturā. Dicebantq; nō amplius duratura idola esse, nisi vsq; ad tp̄s, quo crux in mūdo eleuaretur. Ex quo, ut ad mores nostros descendamus, colligendum nobis est, signum in nobis diuinū esse crucē, ac tribulationē, quo signati salutē, ac uitā sperare possumus. Solent duces cum diripeda ciuitas est, ac vastāda, in aliquadomo
C ponere vexillum paruum quo imposito significant domum illā diripiendam nō esse, sed oīno seruandā. Sicut olim funiculus coccineus signū fuit ī domo Raab ne deprædaretur. Ita quos Deus incolumes seruati vult ab ęterna damnatione, cruce signare solet, ac tribulatione. Sic ēt exteriori cruce vndiq; signatur, qui aqua baptismi abluitur, in signū salutis ęternę. Si ergo tibi tribulatio est, crucis signū q est Christi uexillū, in te positum agnosce, q tibi æternæ salutis hieroglipicū, & liberationis signū est. Nō ergo cruce uisa terreri nos decet, sed lętari. Hæc uero in Euāgelio uobis proposito latius ostēduntur, in quo cælestis magiste rait.

Marsi.

Euse.li 11.c.29 Nic.li. 12.c.26

Simile Iof.10.

Cū audieritis prælia, & seditiones nolite terreri. Mirū profecto aīam, eximiā magnanimitatē ī suis exigit X p̄s, cur.n. nō terreantur, cum prælia, & seditiones exoriūt? Certe filiis X p̄i discipulus esse dēt margaritis, in quib. illud valde mirā dū est, q cum in mari gignātur, ei tñ dissimiles valde sunt, mare obscurū est, ac terribile, ille uero albæ, ac uisu delectabiles, ut cælum potius q̄ mare referant. Et huius diuersitatis rō est, qa licet in mari gignātur, sed cælesti rore p̄ducūtur. Ita cū fidelis vir cælestē rorē desuper acceperit, impleta in eo benedictione, illi, dēt tibi dn̄s de rore cæli cælestis esse dēt aīoq; cęlesti præditus, & licet in hoc sęculo genitus sit, ei tñ conformari non debet, sed cælo. Vñ Paul. Nolite conformari huic sęculo, sed reformamini in spiritu mētis vr̄æ. Nolite ergo terreri, ēt si bella, & seditiones insurgant, sed potius dicite cū
B Pſa. Propterea nō timebimus cū turbabitur terra, & trāsferuntur mōtes in cor maris. Sed q est p̄pea? Certē, quia p̄miserat, Deus nr̄ refugiū, & uirtus, adiutor in tribulationib. q̄ inuenerūt nos nimis. Et huius magnanimitatis, & in trepidi animi in oīb. malis illa rō potissima est, quia nihil mali accidere iusto pōt, si mō iustitiā, cōseruet, quiquid euenerit, bonū ei est, non est ergo, q time r, rimor.n. est de malo imminet. Qd si illi nullū malū imminet, qd obsecro timeat? Eximium profecto hoc est uirtutis priuilegium, ut nullū malū eo itrare possit, ubi illa est, et vniuersa, q̄ mala apparent, si locū, in quo virtus est, ingrediātur, bona fiūt, q signū
C est eximiæ bonitatis virtutis. Hinc Eſa. ait. Dicite iusto, qm̄ bene, q quid accide rit iusto bonū est. Si diuitias ei dederis, efficies eū Abrahamū. Si abstuleris, efficies eū Iob. Si regnū dederis, efficies eū Dauid, qa diligētib. Deum oīa cooperātur ī bonum, ut Pau. ait. Nihil ergo mali illi relinquit. Hinc Pf. Altissimū posuisti refugiū tuū, non accedet ad te malū, q.r. Deū hēt refugiū, nō est q malum timeat qa statim in bonū ei cedit. Si accedat infirmitas, patiēter tolerat, & ei bona ē. Si & ipsa mors, ñ solū bona efficit, sed p̄ciosa qa p̄tiosa in cōspectu dn̄i mors sancto rū ei⁹. Quid dico mala pęnæ ipsa ēt pec-

Ge.37.

Ro.12.

Pſ. 45.

Eſa.3.

Ro. 8.

P ſ. 90

A cata in bonum conuertit iustus, dum ex eis occasionē pniç, & humilitatis sumit, vt Aug. ait, quid ergo mirum, si ex malis pœnæ bonum educat, q ex culpa id nouit educere? Adijcit dñs. [Surget gēs cōtra gentē, &c.] Discribit mala q̄ precesserunt euersionē Hierusalē. Addit uero [Sed ante hæc oīa injiciēt uobis manus, & persequentur, &c. Hæc vniuersa ostendit liber Actuū Apostolorū: Simul ostendit, q uniuersa illā mala non pcedant ex crudelitate Dei ferientis, sed de merito Hierusalē patiētis, q. d. prius turbabunt corda Hierosolimorum in malum, ut uos persequantur, & postea
B vltio diuina in eos desæuiet, qua intereāt.
[Continget āt uobis in testimoniū.] Idest. Vniuersa hęc psecutio erit uobis signum, ac testimonium, q uere discipuli mei estis. Plura in scriptura legim⁹ de testimonijs. In Gen. Abrahā ait Abime
Ge. 21 lech, septē agnas accipies de manu mea, vt sint mihi in testimoniū, qm̄ ego fodi puteum istum. Et cū reconciliati essent
Ge. 31. Iacob, & laban, ait Laban, ueni ergo, ut ineamus fœdus, ut sit testimoniū inter me, & te, tulit itaq; Iacob lapidē, & erexit illum in titulum, dixiq. fratrib. suis, afferre lapides, qui congregantes, fecerunt tumulum, comederuntq. sup cum, quē uocauit Laban tumulū testis, & Iacob aceruum testimonij. Dixitq, Labā,
C tumulus iste erit testis inter me, & inter
Ex. 25 te hodie. Arca etiā testimonij dicta fuit, quia in ea posita fuit lex, q̄ testimonium
Ex. 31 & 32. erat Dei in hoies, & iō tabulę legis dictę sunt tabulæ testimonij. Testimoniū ergo est signum pacti inter duos, q pactū inierunt. Qui ergo Xp̄o dño adhæret, pactum cū eo perigit, quo ipse Xp̄o obedientiam promittit, Xp̄s vero uitā æternam. Is ergo iure dr̄ hr̄e testimoniū Iesu, qui signa hēt pacti q cū Iesu inijt. Ita qui fidē hēt, qui baptismum suscepit, qui iuste uiuit, testimoniū hēt Iesu. Hinc angelus ad Ioanuem ait. Conseruus tuus, sum & fratrum tuorum habentium testimonij Iesu, Deum adora, testimoniū .n. Iesu est spiritus prophetiæ, idest. Quicunq; hēnt spūm prophetię, hēnt in se testimonium Iesu, qm̄ prophetia nunc non datur, nisi credentibus in Iesum, ut de eo testimoniū reddant. Et licet plura sint testimonia Iesu, sed pcipuum est, seruare Dei legē, & ideo Ioannes, ait, q cu- Apo. 12
stodiun mandata Dei, & hn̄t testimonium Iesu Xp̄i. Sed inter Xp̄i testimonia, illud pclarum est, cum alicui concedit, non solum, ut in Xp̄m credat sed ēt, ut pro illo patiar. De quo Paul. ait; Vo- Col. 2.
bis donatum est, nō solum, ut in eū credatis, sed ēt, ut pro illo patiamini, & hoc nunc significat Xp̄s, cum suis, ait; [Continget āt uobis in testimoniū.] Idest, excitabit in uos maxima persecutio pp nomen meum. Hæc āt erit vobis testimonium Iesu, quo in uobis pclarum signū erit pacti, q uobiscum iniui Cum ergo passiones toleraueritis, gaudete, qm̄ testimonium meum in uobis est, induti estis B
veste mea, qua manifestum fit, ad domū meā uos ptinere, dedi uobis calicē meū bibendum, q uos participes feci mensæ meæ. Sicut ergo diuersis signis, ac characteribus signire solēt pastores oues suis vt discernant, & mercatores pannos, ut agnoscat, qui eos confecit, ita Deus suos cruce signat, sicut cōtra dæmō delicijs. Cruce signauit Xp̄m Iesum eadem signat mēbra Xp̄i, hic est Xp̄s character, sicut bestiæ character delectatio est. Si ergo hoc in te uideris signum, gaude, qm̄ ad Xp̄m pertines, contingit .n. hoc tibi Acto. 5
testimoniū. Ideo ibant gaudentes a conspectu consilij, qm̄ digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.
[Ponite ergo in cordib. vr̄is, non pręmeditari, &c.] Solēt, q ad iudicia trahūtur, non solum pmeditari ea, q̄ respōdere dēnt, sed iurisperitos uocare, ut eorū cām tueantur, & pro illis rn̄deant. Sed non ita uobis agendū est, nolite præmeditari quemadmodum rn̄deatis, aduocatum non uocetis, ego .n. dabo uobis os, & sapientiā, cui non poterunt resistere, & contradicere oēs aduersarij uri, ego erō in corde vestro, qui sum uerbum, & ideo verba eri ... non poterunt, non uos estis, qui loquimini, sed spiritus patris uestri, qui loquitur in uobis, spiritus uero sanctus paraclytus dr̄, sicut Xp̄s, q significat aduocatus, qui ergo ad uoca-

A uocatum hēt uerbum, & sapientiam patris, quiq; diuinum spiritum aduocatū suum agnoscitne timeat, q̄ à eā excidat. His verbis vr̄ Xp̄s, à suis auferre lectionem, & studium scripturæ sacræ, nonn̄ id significat, sed anxietatem, ac solicitudinē relinquendā docet, lit eris vero vacare diuinis pernecessarium est, quia oīs scriptura diuinus inspirata utilis est ad
1.Ti.3. docendum, ut Paul. ait, Apostolis ēt sciētiam dedit, quia sine longo studio, & pręmeditatione rńdere possent oī műdi sapientiæ, & eā confutare. Nos verò, q paratí esse démus, ad reddendā rōnem de eā, q̄ in nobis est spes, vt Petrus ait, mul
1.Pe.3. to studio opus est, sed nō anxia solicitudine. (Trademini āt a parentibus, fratribus, cognatis, amicis, &c.) Maxime profecto hoīem torquet, cū videt, à sibi propinquis mala venire, natura.n. tūc vim pati vr̄, cum ab eo, à quo bona sperare debuimus, mala sustinemus. Hinc Iuli⁹ Cæsar cum inter interfectores Brutum videret, ait. Et tu quoq; fili. Hinc Psalt.
Psa.54 B Si ininicus meus maledixisset mihi, sustinuisse vtique. Tu verò hō vnanimis, dux meus, & notus meus? Vt vero nobis exēplo Xp̄s esset, vt pateremur patiēter mala, ēt cum à propinquis procederent, voluit à discipulo tradi in mortē, & à suis dānari, dicēte Pilato, gens tua, & pontifices tui tradiderunt te mihi. Adijcit verò quid maximū. (Et eritis odio
Ioā.19. oībus hoībus.) Quia oīum ritus tollebant, legē Mosaycā abrogabant, & dicebāt illud Pauli, si circundamini, Xp̄s uo
C bis nihil proderit, vniuersā tolebāt ido-
Gal.5. la. Nec illis sat erat, si Xp̄s coleretur, nisi euacuarent oēm principatum, & potestatem. Cultores etenim idolorū nō curabant, si idola alia colerent, dummodò sua in honore hērentur, vt Xp̄i discipuli, non solum Chr̄m coli curabant, sed nullum alium præter ipsum. ideo oibus infensi erant. Deinde dæmones vniuersos hoīes concitabant contra Chri Apostolos, à quibus uidebant aīas hoīum vinculis absolui. Et p̄terea, cū similitudo cā sit amoris, dissimilitudo cā est odij, erat uero maxima dissimilitudo inter Chri discipulos, & mundum, ideo eos mundus odio prosequebat̄. Vnde Chr̄s ait. Si de A
Ioā.15. mundo fuissetis, mundus, q̄ suū erat, diligeret: nunc verò, quia de mundo nō estis, sed ego elegi vos de műdo, ppea odit vos mundus. Quæ vero conuentio lucis
ad tenebras, Christi ad Belial? 1.Co.6

Aspera, ac dura sunt, quę hucusq; Chr̄s nunciauit, sed aliquid dulcedinis in finē Euangelij reseruauit. Non.n. crux tota aspera est. Sed sicut summitas virgæ Ionathe melle intincta est, ita crucis terminus dulcedo est, q̄ in fine Euāgelij exprimit, cum dn̄s ait. (Capillus de capite vestro non perhibit.) Sicut ēt alibi dixerat, nā & capilli capitis vr̄i numerati sunt
oēs. An non dulcissima verba ista sunt? i.Re.14
an non ex mellifluo corde procedunt?
Quæ.n. vnq̄ fuit adeo amantissima filij Luc.12
mater, vt capillos filij numeraret, & ne
unum quidem amitti permiserit? Ne ergo B timeatis vniuersos persecutores, ego vobis adero, ita, vt nec capillus vester pereat, tm̄ abest, ut in ijs, q̄ maiora sunt, vobis deficiam, noui oīa, quæ ad vos pertinent, & ea curabo, ut propria, quia pro noīe meo patimini, & quicquid aduersum vos mundus fecerit, in me factū reputo. Capillus ergo non peribit, quia, ut ipse ait, vulnerasti cor meum soror mea
sponsa in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Si vnus capillus cum Can.4.
vulnerat, merito non peribit. Adeo.n. nos diligit, vt vno capillo eum ducere, C & vulnerare possimus, quia sic Deo placent iusti opera, vt minimum opus muneret seipso, ēt calicē aquæ frigidæ æterna remuneratione donabit, & ad hoc gressus nostros dinumerat, vt nullus eorum sine mercede sit. Nunc ergo ait, capillus uester non peribit. q.d. si adeo vr̄a curat, & in pretio hēt, ut minima vestra magnifaciat, etiam capillum, quo pacto magni ducet maxima, quæ ei offertis?

Sed est pręterea an notādū, esse Chri capillos, & esse capillos n̄ros. De Chri capillis dr̄. Capilli eius erant candidi, sicut lana alba, & tanq̄ nix, in quem locū Aug. Ansel. & Richar. per capillos Chri sanctos intelligi dn̄t, qui Chro adhærēt, quia sicut capilli non sunt de substantia capitis, vt caro, & os, vegetantur tn̄ uir- Apo.1. Augu. Ansel. Rich.

 tute

A ture capitis,& pendent ab eo, ita sancti, Christo. Dñi vero albi,vt lana,aut nix pp vitę candorem. Sed in Cãticis nigri dñr ijdem capilli,pp exteriores persecutiones,vel pp imperfectiones,quibus in hac vita sunt obnoxij. Sicut ait sponsa, nolite me considerare, quod fusca sim, & nigra sum,sed formosa.Sed alio in loco dicitur.Capilli tui,sicut greges caprarũ,quæ ascenderunt de monte Galaad. Quia sancti, ait Greg. contemplatione similes sunt capreis, quarum acutus est visus.Sed potissime martyrib. hoc cõuenit,ait Gregorius,Galaad.n. interpretatur aceruus testimonij, id verò martyribus cõuenit,qui plures fuerunt,vt aceruus dici possit,& testimonium Christo dederunt,martyr.n.testis est latinè. De
B quibus alibi dicitur. Comæ capitis tui,sicut purpura regis iuncta canalibus. Similes purpuræ uocat propter sanguinẽ
Ps. 44. fussum. Hic vero attendendum est, capillos capitis in honore esse,dum capiti adhærent,nihil autem esse si à capite separentur,ita homo magnus est,si Christo adhæreat. Ideo,ait,quidam,mihi adhærere Deo bonum est.Si uero a Christo separetur,nihili ducitur. Ideo ad Hieremiam ait. Tonde capillum tuum, & proijce,& sume in directum planctum, quia proiecit dominus,& derel.quit ge-
1.4.Co.9 nerationem furoris sui. Caue ergo, ne à Deo proijciaris.

C Sed capillus noster cogitatio cordis est, quam dominu s non prętermittet, absque mercede,quanto minus sanguinem pro eo fusum.

[In patientia uestra possidebitis animas uestras.] Impatiens animã perdit. Hinc Iob. Quod perdis animam tuam in furore tuo?
2.Co.7 Patiens verò seruat. Ideo melior est patiens viro forti, quia se cohibet, & ideo se possidet, &cęt.

In festo B. Mariæ Magdalenæ. A

Thema. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Luc. 7.

SCripsit B. Timotheus ad Dionysiũ Areopagitam, inuenisse se multos philosophos Athenis,qui de Dionysio conquerebantur,quia contra eorum dogmata prædicabat. Cui respondens Dionysius ait,Nunquam equidem contra hanc,uel illam sectam prædicaui,solummodo ueritatem docui,qua stabilite,ac cognita,mendacia vniuersa ruunt nullo ea impugnante. Mira profecto veritatis vis. Sed hæc ueritatis potentia cõ B
tra falsitates omnes in amore Dei inuenitur contra vitia vniuersa. Si enim in huminibus corde constitueris Dei amorem perfectum,statim sicut coram arca Dagon cecidit, cadent peccata, & uitia omnia,nec opus erit ea sigillatim impugnare,vniuersorum enim uictoriam amor reportabit solus. Hoc uero quadã fabula significauerunt prisci prisci phylosophi referente Palmireno ex Plutarcho. Contenderunt Aquilo,& Sol inter se se quis eorum prius posset nudare hominem, cœpit Aquilo uehementius insufflare,& pallium tollere,sed homo illud sibi magis coaptabat,ut frigori resisteret. Sol uero æstuare hominem sic fecit,vt vestibus nuditatis se proijceret in C
aquam. En quid amoris vis in Magdalena fecerit,exuit omnia, quæ mundi sunt,& in lachrymarum fluuium se iniecit.

Si quis uero sine Dei dilectione vitia impugnare uelit,ei accidet,ait Ambros. quod poetę de hydra narrant,cuius vnũ caput cum præscinderet Hercules, septem oriebantur, nec eam uincere potuit,donec assumpto igne,eum applicabat absciсso capiti,& sic alia non prodibant: Sic sic,qui sine diuina gratia, ac charitate passiones, ac uitia superare studet,ut olim phylosophi, uitia non superabant, passiones non uincebant, imo denuo vitia exoriebantur,qu a dilectione Dei non seipsos mortificabant, sed

A sed passionibus,& vitijs alia vitia expugnare uolebãt,qui vano honore,aut cupiditate impellẽte,vitia alia tollere curabant,sicque vulnus vlnera curare volebant,qđ impossibile est. Si ergo a radicibus vitia euellere vis,ait Ambrosius caritatis ignẽ applica,quo vniuersæ passiones,ac uitia superantur. Ideo dilectione
Can. 1 sponsus ait. Fortis est,vt mors dilectio. Sicut.n.mors oĩa tollit, ac rapit ab homine,nihil ei relinquit ex his,quæ mundi sunt,. Ita Dei dilectio animã mortificat,& a corpore,ac mundo alienat. Huius uero rei mirabile hodie,uobis ꝓponit exẽplũ in Magdalena, quis.n. alius, quã amor, a corde eius radicitus abstulit amorem sui, contemptũ Dei vanum mundi honorem, delicias quis eam extra
B seduxit,nisi amor? [Quoniã dilexit multũ] Amor.n.extasim facit, & amantem extra se ducit,ut amato inhæreat.

1. Co. 12 Tanti uero pretij dilectio Dei est, vt virtutes omnes superet sicut aurum metalla vniuersa. Ideo disertissimus Paul. de charitate, postq̃ de alijs dixerat uirtutibus ait,adhuc excellentiorem uiã vobis demonstro. Reliquæ virtutes sine charitate nihil sunt, a charitate uitam accipiunt,& pretium. Similes literæ. C. quæ in rõnibus,ac numeris poni solet,q̃ sola nihil valet,addita uero numero multũ. Ita virtutibus oibus pretium tribuit charitas,illa tã̃ regina imperat reliquis virtutibus. Et ideo earum opera ei tribuit
C Paulus,dum ait,charitas oĩa credit, oĩa sperat,oĩa sustinet. Et deniq; charitas sũmum est diuinorum donorũ,multa, & pretiosa nobis ꝓmissa donauit,sed pretiosissimũ oĩum charitas est,quę iõ expe-
Col. 3. tenda est super alia. Ideo Pau. super oĩa aũt hæc charitatem habere,quo est vinculum perfectionis. Et rõ manifesta huius est,quia quicquid a Deo cõceperis, si charitatem non accepisti,Deum nõ habes,dilectione.n. Deus possidetur à nobis,& dilectio possessio Dei est,dilectio Deum nostrũ esse facit. Si sine charitate es sine Deo es,qui vero manet in charitate,in Deo manet,& Deus ĩ eo vt Ioannes,ait. Quid vero tibi prodest,oĩa habere,si Deum non habes. Et charitas est,

pp q̃ hoĩs Dij vocantur. Et rõ est,quia A
sic vt punitur vt latro,qui latronem diligit,quia latro est, quia efficit effectũ latro, ita qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet,q̃a ꝓpheta, & prædicator effectus est. Ita qui diligit Deũ, dat Deo affectu suo vniuersa bona,quę Deus hẽt,mercedem ergo Dei accipiet, quia efficitur Deus affectu, & ideo eius merces Deus est, diligenti enim Deum solꝰ Dei possessio est plenum præmium, & ꝙ Dei gloria est ipsi gloria esse debet. Ma. 10

Ex dictis Magdalenæ dignitas,& excellentia facile colligitur. Si prius nouerimus, in eo excellere sanctos, in quo à Christo dñs laudati, & cõmẽdati sunt, 2. Cor. 10.
cum.n.oĩum sit artifex,oĩa plene nouit,
non.n.qui seipsum commendat,ille probatus est,sed quem Deus cõmendat. Legimus ergo aliquos sanctorum à Christo cõmendatos. Laudauit Nathanaelis simplicitatẽ,dicẽs,hic est vere Israelita,ĩ quo dolus nõ est,Centurionis fidẽ,dum dixit,nõ inueni tanta fidem in Israel. In Chananæa similiter fidẽ laudat, ò mulier magna est fides tua. In Petro diuinorũ cognitionẽ cõmẽdat, dicẽs, beatus es Simõ bar Iona,q̃a caro,& sanguis non reuelauit tibi,sed pr̃ meus, qui in cœlis est. In Magdalena uero supremũ oĩum laudat,charitatẽ, s.in hac ergo illa excelluit,cũ de hac laudata à Christo sit. Nec id nobis reliquit coniecturis inuestigandũ,manifestis.n. verbis illius excellentẽ charitatẽ ostendit,tum ait. [Dilexit multum.] Cũ uero præcipuũ Dei donũ hoc sit,maxima cẽseri debet, quæ in hoc excelluit meritũq; ad eam dictum est, optimam partẽ elegit sibi Maria. Vere optimã quę dilectionẽ elegit,vere optima, quæ Deum elegit, qui dilectione possidetur. Magnus planẽ est, qui qualibet excellit virtute,sed maximus,q ĩ maxima virtutum excellit. Qua in re illud mirabile in Magdalena est,quod ĩ die iceperit, quo peruenire solent præcipui sanctorum, cũ viam perfecerunt. Fęliciter sancti uiã egerunt, cum in fine vitæ diligunt multum,sed inde Magdalena initium sumpsit,in maxima dilectione primũ pedẽ posuit.

B Ioã. 1. Mat. 8 Ma. 15 Ma. 16 C Lu. 10

A posuit. De reliquis sanctis dr. Cum con
Ecc. 18 summauerit homo, tūc icipiet, de Magdalena uero asserere possumus, cū incipit, tunc consummat, quia initium illius cō summata charitas est. Vere fundamēta eius ī montib. sanctis altissima fuere.

Sed qm̄ summā laudem eam dicimus esse, q̄ a dilectione colligit, in ea solum nunc nobis immorandum est, ac ōnden dū, in quibus hanc excellentē in Xp̄m dilectic [illegible] Magdalena ostendent, latere. n. dilectio hæc nequit, sicut nec ingēs ignis. Tria eximia dilection s signa sūt. Primū vniuersa relinquere amati causa. Secundū, dulcia cū dilecto colloquia. Tertium, difficilia agredi amati gratia.
Simile Primū in Magdalena facile videbimus, si Euangelicā consideremus historiam,
B & reliq̄ eius vitā, uniuersa. n. & seipsā reliquit, vt Xp̄m frueretur dilecto, pretiosas vestes, omnem mundi ornatū, delicias. et deniq; oīa. Accidit. n. illi, q̄ accidere solet in domo, q̄ igne absumitur, p fenestras. n. proijciuntur vestes, vasa auri, & argēti pretiosa tapeta, & vniuersa,
Thr. 1. q̄ in domo sunt. Ita in Magdalena succēsus est diuinus ille ignis, de quo Hieremias: de cælo misit ignē in ossibus meis. & erudiuit me. Ardet igne vniuersa domus, q̄ mirū si pijciātur uestes ptiosæ, monilia. unguenta, & deniq; qeqd ī domo est? Hoc uero efficiēdū, cum Xp̄s in mundū ueniret, multis retro sęculis pre
Esa. 30 dixerat Esaias, cū ait. Et erunt oculi tui videntes pceptorē tuū, & aures tuæ audient verbū, post tergū monentis, hæc
C est uia ambulate in ea, & nō declinetis, nec ad dexterā, nec ad sinistrā. Et contaminabitis luminas sculptiliū argēti tui, vestimentū conflatilis auri tui, & disperges ea, sicut immunditiā menstruatæ, egredere, dices ei. Viderūt oculi Magdalenæ præceptorē Iesum, audiuit vocē eius beati eius oculi, & aures signis, succensus est in ea, proijcit uestes pretiosas, unguēta, laminas auri, & argenti, & oībus ait, egredere. Aliqua quidē reliquit vt Xp̄o
Simile victo i i offerret, solet. n. victus ad victoris pedes prostratus, arma, q bus in eum militauerat, ei offerre, quo se victū testatur, & eius seruum esse Ordinauit ī me charitatē, uel i t alia habet literā posuit A
in me uexillum charitatis Magdalena, Can. 1
dicere potest, & tāquam a Christo deuicta, uexillum Xp̄i gestat in se, charitatem. s. sicut ī deuictæ ciuitatis ante uexillū uictoris erigitur. Cum ergo se uidet superatam a Christo, uictori affert arma, quib. in eum militauerat prius, quæ. n. arma illius erant, nisi unguenta capilli pulchritudo, hæc prius fuerant arma iniquitatis, quibus in Deum pugnauerat, sed ea nunc Deo offert, seque ab eo deuictam, & seruam illius fatetur ad eius pedes procumbens. Ecce nunc omnia relinquit, ut amato inhęreat.

Hoc ipsum ēt deinde præstitit, sequuta. n. Xp̄m dn̄m est usque ad crucem, &
discipulis fugientibus, illa ei adhæsit, in B
monumento eum quæsiuit, & cum Petrus, & Ioannes abirent ad semetipsos, Io. 20.
Maria stābat ad monumentū foris plorans, & cūm angelorum uisionem uideret, eos nō curat, sed cōuersa retrorsum est, eos derelinquens. Christo uero in cęlum sublato, iterū uniuersa relinquit, & in vastā solitudinē se recepit, in qua veluti ceruа sagittis confixa fuit, quærens fontem aquę uiuæ, & cum plurimi ad eam angel uenirent, aiebat eis nunciate 1 Can.
dilecto meo, qa amore langueo. O beatissima mulier, rn̄dēt nouissima primis, quis te uideret in deserto sole exustam, similē Aethiopissæ, nū tu illa pulchra es, q̄ similis regulo facta, inficiebas uniuersam Hierusalē oculis tuis? nū tu mulier illa Babylonica, uestita auro, & purpu- C
ra, mater fornicationū? quo pacto nunc Ap. 17.
deturpata es? Nolite (ait) me cōsiderare,
qm̄ fusca sim, quia decolorauit me sol, Can 1.
non hic solummodo sol, qui oculis corporis cernitur, sed ille potius, qui sol iustitiæ dr, qui ignem suum in me posuit, & colauit me, vt auferret oēm scoriam, fide purificans cor meum. Certē omnia reliquisti pro amato, sed vt melius dicā, in meliora cōmutasti, reliquisti seruos, ancillas amatores recipisti innumeros angelos, te circunstantes, reliquisti pulchritudinem corporis, & aīæ decorem, inuenisti, reliquisti monilia, & uestes, recepisti uirtutes, ac dona cælestia. O fœ-

lix

A lix mulier oĩa reliq̃sse videris, sed vere reliq̃sti nihil, & inuenisti cĩa, q̃a, quẽ di ligebas inuenisti, in quo oĩa sunt. Ille vere oĩa reliq̃rit Deũ reliquit, q vero, quę mundi sunt, nihil se reliquisse putet.

Secũdũ dilectionis signũ diximus esse dulcia colloquia cũ dilecto. Amor. n. dilecti p̃sentiam querit, & dum cum eo versatur, nihil illi molestũ est, & verba ministrat amor amãti, vt nunq̃ ei desit q loquar, licet negotia nulla sint. Sicut .n. ex visceribus aranea fila p̃ducit, ita & amans, q̃m, vt cęlestis magister ait, ex abũdantia cordis os loquit̃. Hoc signũ in Magdalena manifestũ fuit, diuinus. n. amor eã n̄ñc trahit ad Christi pedes, & idẽ eam ita X̃po copulauit, vt nullus eã separare ab eo possit, licet Pharisæus ob murmuret, licet conqueratur Martha. Amor. n. legib nõ adstringit̃, limitẽ nescit, amor sibi lex est, & licet rõni cõsentaneum uideretur, ut sororẽ adiuuaret, sed amor sui solicitus est, q̃uo crescat. Et licet iusta videret causa Marthę, sn̄ia lata est pro Maria, & à causa iusta Martha cadit, q̃a cõtra amorem pugnare uoluit; & cũ aduocaretur X̃ps in iudicẽ amor fecit, vt patronus & aduocatus Mariæ esset. Reliquę virtutes a prudentia, & iustitia pẽdent, a q̃bus diriguntur. Sed charitas regina cum sit oĩum, nec prudẽtia, nec iustitia regit̃, & quo magis excesserit limites charitas, eo perfectior est. A prudentia uidebatur alienum, vt conuiuij tp̃e importuno intraret Maria, & pedes Chr̃i lachrymis rec. eret, & q librã vnguẽti nardi pystici, ac pretiosissimi ef funderet in pedes, & caput. Sed cũ illud ab amore profici sceret, qui est sup prudentiam gratissimum Christi fuit. Hoc ẽt signum amoris ostendit, cum semper X̃pm sequuta est, vt cum audiret, & cum in vastam se recepit solitudinẽ triginta annis, vt cum X̃po conuersaretur, vt somnum illum dilectorũ dormiret, quo a terrenis oĩbus aliena soli Deo vacabat. Et hunc somnum ob seruabat spon sus, dicens, adiuro vos filiæ Hierusalẽ, ne suscitetis, nec euigilare faciatis dilectam. Vt vero non sp̃u solo dilecto frueretur, sed ẽt corpore septies in die ab angelis portabat in cælum, vt cælestis cęlestib. frueret. Sed operæpretiũ erit nosse, cũ primum Magdalena ad X̃pm accessit, q̃ ei verba dixit, quæ cũ eo colloq̃a habuit prudẽs illa atq; diserta erat, sau distillans labia eius fuerãt, cũ uanitati in seruiuit, nũc ergo quid loquit̃? Verbum nullum ore p̃mit, hæc maxima Magdalenę prudentia, hoc eximij signum amoris nũc est. Q̃n cordis anxietas verbis exprimi ualet, magna non est, nunc ergo summe diligens X̃pm, vehementissimo dolore tacta est, & cõtritũ oĩno cor eius & super nduta cõfusione nõ loquit̃, nullis. n. verbis eius dolor explicari poterat ideo signis ostẽditur. Cũ verbis dolor explicat̃, maximus nõ est, cũ summus est, signis, & singultibus exprimi solet. Qui p̃pe Deum agnoscit, & q̃tum sit peccati malum, q admis e corã Deo positus, non loquit̃, sed illud p̄stat, q Psaltes ait obmutui, & humiliatus sum, & dolor meus renouatus est, cõcaluit cor meũ intra me, & i meditatione mea exardescet ignis. Promiserat Deus p Ezec. hæc aliq̃n cum suis actuũ, vt verbum corã eo non loquerent̃. Vñ ait. Et suscitabo ego pactũ meũ tecũ, & scies q̃a ego dñs, vt recorderis & cõfundaris, & nõ sic tibi vltra aperire os p̄ confusione tua, cum placatus tibi fuero in oĩbus, q̃ fecisti, ait dñs Deus. En id in Magdalena impletũ non aperit os, verba non promit. Sed si ore non loquit̃, corde clamat, & lachrymis. Loquit̃ ergo nunc dilecto, vt conueniens fuit, eam loqui, cum primum ad Deum accessit post innumera peccata

Sed tertium amoris signũ in Magdalena videamus, q est, difficilia aggredi p amato. Est amor qua si oĩpotens ad negoria dilecti suscipiẽda, & cũ sibi negligẽs sit, q diligit, solicitus est in his, q ad dilectum p̃tinẽt, sibi infirmus, & impotẽs, dilecto fortis, & potens. In animalib. rõnis expertib. id facilius uidere licebit, cum rõnis fræno ac libertate nõ teneantur, amoris uim magis explicant. Imbecillis, & infirma gallina, si videat miluũ inuadentẽ pullos suos, ei se opponit, ac si aquila esset, & equamitissi lupum uideat in filium suum desęuire, cum eo pugnat,

Marginalia: Luc. 6. (beside "q loquar, licet negotia"); Psa. 38 (beside "non loquit̃"); Ez. 16 (beside "ignis. Promiserat Deus"); Can. 2 (beside "spon sus, dicens"); section letters A, B, C in both margins.

A gnat, ac si leæna esset, & vacca mansueta in taurum mutatur, ut uitulum tueatur suum. Magna profectò amoris uis est, cũ sui obliuisci facia, & infirmitatis suæ vt dilectio accurrat, & oĩa posse se credit, ut dilecto subueniat. Sed obsecro, fuit ne efferum animal ita forte, ut Magdalena, cũ Christi agebat causas? Dereliquerat pater filium in manus impiorũ & ideo a causis, secundis auxilium accipere non ualuit, qui a prima fuerat derelictus. Sed hora passionis elapsa, licet ui disset crudelissimos Christi hostes, impatiens moræ præ amore, diẽ nõ expectat, sed cum adhuc tenebræ essent, venit ad monumentum cum aromatibus. Non
B timet Scribas, Phariseos, non milites custodientes sepulchrum, non lapidẽ grandem, quo monumẽtum opertũ erat, non sigillum infringere. Sed obsecro Magdalena, quibus uiribus poteris prædam eripere a leonib. captã, & custoditã? nihil ei durũ, aut difficile est, oĩa põt, oĩa sperat, oĩa credit se posse in eo, q eã confortat. Deinde vero cum figurã hortolani Dñs
Io. 20. suscipiẽs ei apparuit, ait ad eum, Dñe, si tu sustulisti illum dicito mihi vbi posuisti eũ, & ego eum tollam? Quæ verba e-
Orige. narrans Origenes in hom. de Magdalena ait. Recte dicit, si tu sustulisti eum, cũ ad ipsum loquitur, ille. n. se a sepulchro sustulit, qui seipsum suscitauit ꝓpria virtute, alij non seipsos excitant, sed ab alio suscitandi sunt, Christus uero a se suscitatus est. Sed & illa uerba pẽsanda sunt
C vbi posuisti eum? Audierat. n. magistrũ dicentem, cum suscitare voluit Lazarũ, vbi posuisti eum? similia verba, illa vsurpat dulcissima illi verba magistri sũt. Se qui sic diligit Christi sermonem, quan-
Io. 11. tum diligit personã eius? Sed excessum amoris attende, cum ait, ego eũ tollam. Dic mihi o mulier si fuerit in domo Annæ, uel Caiphę quid facies? ego eum tollam. Si in domo Herodis, aut Pilati? ego eum tollam. Quasi ursa nunc est rapto catulo Magdalena, omnia se posse credit, o excessus amoris? vere dilexit multum, ideo prima meretur gaudia, quæ plus ardebat cæteris.

Audi nunc Magdalenæ profectũ. Initium eius fuit, dilexit multum, medium A fuit, plus diligere q̃ oẽs Apl'i tpe Resurrectionis, iõ Ecclesia, ait ipsi primum apparuisse, ut Apostola Apostolorũ esset. Deinde Apostolicum munus obiuit p̃dicãs Marsilijs Chrm. Postea triginta annis contemplationi oĩno dedita est, ut optimã partem eligeret, quo dutas ignem charitatis in ea excreuisse? Certe, sicut febris, q̃ prius sanguinẽ occupauit, deinde cum radicatur carnẽ, & ossa, sic occupat, ut hectica febris sit, q̃ nulla vi naturæ pelli, potest, dum cõfirmata fuerit, ita ignis dilectionis usq; ad Magdalenę ossa penetrauit, ut iure vsurpare verba illa possit. De cælo misit ignem in ossib. meis Thr. 1.
& erudiuit me. Et cum nullam nouerimus ægritudinẽ corporis fuisse, q̃ ei uitã ademerit, probabile est hac immẽsi amo B
ris uim animam a corpore separasse. Accidit. n. sępe, ut vis amoris humani, & anxietas ab ipso procedẽs hoĩes interemerit, & ideo mirandum nisi est, amorẽ diuinũ id aliqñ efficeri, pcipue cum supramodum excreuerit in Magdalena, Nobis uero imitanda proponitur illius dilectio, & dilectionis signa, ac mirabilis pænitẽtiæ. Primũ ergo diligamus Deũ, q̃m ipse prior dilexit nos, ait Ioãnes. Vis nosse 1. Ioã. 4
ꝙ ipse prior te dilexerit? Audi cũ te de nihilo creauit, & innumera alia creare posset, illa nõ cõdidit, sed te, cũ nihil fuisse, cũ nihil meritus esses, solo amore te eduxit ex nihilo, prior ergo dilexit te. Deinde vero, cũ ad nihilum redactus esses C
iterũ p peccatũ, & ad deterius nihil, cũ melius tibi esset, si natus nõ fuisses q̃ in peccato esse iterum ex hoc nihilo te eduxit, uitã, & sanguinẽ effundens, an non prior te dilexi? Merito Ioannes ait. Qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis nr̃is in Apo.
sãguine suo, an nõ infiniti amoris signũ hoc est, vitã ꝓ inimico dedisse? An amorẽ non rependẽs tanto amori? Certe ardere amore deberemus, & impleri multo illo, ꝙ in utre veteres mittendum nõ est imo lãgunculas nouas disrũpit. Qua. n. alia recompensari amor põt nisi amore? Poteris uinũ frumento, frumentũ oleo, & uniuersa alia pecunia commutare, ut amori solo amore poteris r̃ndere, nulla

alia

A alia digna commutatio est. Unde sponsus ait, si dederit homo oẽm substantiã domus suę pro dilectione, quasi nihil despiciet eam. In eadem, ut aiunt moneta amor persoluẽdus est. Tantæ dignitatis amor est, ut utilis, & abiectus nõ efficiatur, ẽt si in infima persona sit. Sicut lux, quia supremum accidens inter corporalia est, ẽt in re immunda constituta pura est, & munda. Nec satisfacies amori, qui in infirmitate es, nisi amorem rependas. Est tibi seruus Aetiops, qui te ex corde diligit, fidelis, & solicitus in tui obsequio, & ais, diligo seruũ hũc sicut aĩam
Eccl. 7 meã. Sic. n. Sapiens faciendum monet. Est tibi seruus fidelis, sit tibi sicut anima tua. Ecce amorẽ in vili seruo pretiosum. Qd si tibi dicã, in uili seruo dilectionem
B constituis? Dices, diligit me, fidelis mihi est, obsequitur mihi, qũo cum nõ diligã? Quid mirum cum, & catellum te diligẽtem diligas? Sed ò ingratissime oium homo, diligis vilem seruum, & dicis, debere te illi dilectionem, qui te diligit, cum tñ pro te flagella, spinas, crucemq; nõ sustinuerit, & Deum nõ diliges, qui infinito te amore dilexit, qui pro te sanguinẽ fudit? Despecis in Christo dilectionẽ, q̃ in seruo magnificas? Si ꝓ te seruus fecisset, quæ Deus pro te fecit, efficeres te seruum serui tui, ut ei gratus esses, & cum Deus ea ꝑstiterit, eius seruus esse nõ uis? Sed ais, Deum diligere uolo, sed qũo cum diligam? Dilige multum, ut Magdalena, infinitæ. n. bonitati infinitus a-
C mor debetur, hunc cum persoluere non possis, dilige eum ex oibus uiribus tuis, fortis sit ut mors dilectio, mors aĩam separat a corpore, mors a nullo superatur, omnia superat, ita dilectio Dei omnia superat, & a nullo superatur. Ideo ait Paulus, qs nos separabit a charitate Chri-
Ro. 8. sti? Oia relinquere facit pro amato, tu ergo si Deo placere uis, illud Pauli perfi-
Hebr. 12. cere cura, abijcientes omne pondus, & circũstans nos peccatum, curramus ad propositum nobis certamen, oia ergo abijcienda a nobis sunt, quę Dei dilectioni aduersantur. Secundo charitas conuictum, & colloquia cũ Deo querit, si. n. amicus tibi est intime dilectus, nõ opus est admonitionib. ut cũ eo colloquaris A amicitia Dei, & aiæ gr̃a ornate maxima est, amor. n. De infinitus est, amor aię super oĩa, qũo ergo colloquia dulcia inter se non misceat? Certe quia refrixit multorum charitas, & ideo orõni non incũbunt, gustate ergo, & uidete q̃ suauis est Dñs. Et Sapiens ait, non habet amaritudinẽ conuersatio eius, nec tædiũ conuictus illius. Eximium quidẽ Dei donũ, & misericordia fuit in hoĩes, cum eos in amicos recipere uoluit, tunc uero facultatẽ cõcessit, ut eum sępe alloqueremur ut amicum, amicitiæ. n. hæc lex est, ut cũ amico colloqui liceat. Hoc uero ingens hoĩs priuilegiũ est, persimileq; illi, quo reges aliquos nobiles honorare solẽt, vt sint clauicularij eorum, qui ita regib. familiares sunt, ut eis nunq̃ ꝓhibeatur ingressus ad regẽ, ꝙ summi honoris loco censentur, & manum regis beneficium quãtę ergo dignitas iudicãdum est, in authoris amicitiã, et familiaritatẽ admitti?

Ps. 33. Sap. 8.

B

Et tandem nobis proponitur Magdalena in exemplar penitentiæ, & asperitatis uitæ, ut sic difficilia Dei causa aggrediamur. Admiranda profecto asperitas uitæ tanta in Magdalena, ut per triginta annos in deserto moraretur, cum audisset a Christo, remittuntur tibi peccata tua, cum delicata, & tenera esset. Vere rectã lineã eam dicere possumus, de qua Matematici aiunt, extrema eius maxime distare, initia. n. uitę il 1° amor sui, delicitię, uestes ꝓtiosæ, unguẽta, lauta mensa fruere, sed extrema oĩno diuersa, amor Dei contemptus sui, asperrima uitę rõ. Sic ut ergo fuit prius exemplum peccatorum, ita postea relicta est in exẽplar pnĩum. Nos qdem miseri onerati peccatis sumus, fortes, ac sapientes ad faciendum malum, bene aũt facere nescimus, ĩfirmiq; sumus, ut peccata puia deleamur. Animi fortitudo nobis potius d est, q̃ corporis, & plura possumus, quam nos posse putamus, sed amor proprius nos decipit, & fortes nos credimus ad mala p etrãda, imbecilles ad bona. Fidimus uero diuina mĩa uane, si dignos pænitentiæ fructus non facimus. Sicut enim recte sperat agricola terræ fructus,

C

A ctus, cũ bene seminauit, sin minus uane eos expectabit, ita q̃ seminauerit homo,
Psa. 36 hæc, & metet, ut Paulus ait. Hinc Psal. Beatus vir, cuius est nomē Domini spes eis, & non respexit in uanitates, & insanias falsas. An non insania falsa est, tritici sperare, cũ spinas seminaueris? Spera ergo in domino, & fac bonitatẽ, & pasceris in diuitijs eius. Multi dicunt, Magdalena peccatrix fuit, & salutem consequuta est, ergo similiter cõsequar, & ita quidem erit, si sicut eam sequutus es errantem, sequaris, & pœnitentem, q. si secus feceris, secus accidet tibi, Dicit æger,
Simile ille ea ægritudine laborauit, qua ego laboro, sicut ille saluti restitutus est, ego restituar, nec attendit miser, hæc dicens,
B quod alter plura adhibuit medicamina, ipse uero nullum adhibere vult. Si ergo sanari uis, Magdalenam imitare amantẽ, & pœnitentem, & tunc implebitur in
Esa. 4. te illud Esaiæ. Si abluerit dñs sordes filiarum Sion, & et sanguinem Hierusalẽ lauerit de medio eius, in spiritu iudicij, & spiritu ardoris. Spiritum iudicij uoca pœnitentiam, spiritum ardoris dilectionem Dei. Ex his salutaris conficitur medicina, quibus peccata purgat ille, qui uenit purgationem facere delictorum. Si uero potionem hanc amatã bibere nolueris, salutem non consequeris. Hinc Psalt. Pro nihilo saluos facies illos: in ira
Ps. 55. populos cõfringes, quo loco Hebræa sic habent, pro Aben saluos facies illos. Aben uero iniquitatem significat, ait ergo
C Psalt. pro iniquitate saluos facies illos? quasi dicat, sperant, uel potius præsumunt, saluandos a te esse, cũ iniqui sint, & uelint in iniquitate perseuare: non ita erit, sed in ira populos confringes, quomodo tu sperabis saluus esse pro nihilo, cum nihil boni feceris, cum iniquitates committas, cum uix eam æternam salutem sanctus speret? Si enim iustus vix saluabitur, impius, & peccator ubi parebunt? pœnitentiam ergo age cum Magdalena, ut cum ea regnes in æternum, &c.

Concio Secunda, in festo Beatæ Mariæ Magdalenę.

Them. Fides tua te saluam fecit, &c. Luc. 7

EX his, quæ præcipua consideratione digna sunt unum est, bellum perpetuum, ac iugis pugna inter diuinam bonitatem, & misericordiam ex una parte, & hominis immensam malitiam ex altera. Hęc inter sese pugnant, & contendunt. Arma diuinæ bonitatis, & misericordiæ sunt, immensa, innumera beneficia, quæ congerit super caput nostrum, quasi carbones ignis, ut nos superet, ac ad se trahat. Quæ sunt sagittæ illæ acutę, de quibus Psaltes ait. B
Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent, in corda inimicorum regis. Et iterum Ps. 44.
sagittæ potentis acutę, & carbonibus desolatorijs, quia carbones ignis congerit, dum cibat inimicos, & eis benefacit. Hic etiam est ille gladius, de quo Psalt. Ps. 119
ait. Accingere gladio tuo super fœmur tuum, potentissime. Arma malitiæ hu- Ps. 44.
mane peccata sunt, quibus in Deum pugnamus.

Licet nunc oculo mentis attollere, & bellum hoc instructum ex utraque parte inspicere, pugnatores ualidos, bellumque perpetuum, quod in alijs primum uideamus, deinde in nobis ipsis. Pugnam istam inter Deum, & filios Israel describit apprime Hieremias dicẽs Hi. 32.
Propter malitiam filiorum Israel, & C
filiorum Iuda, quam fecerunt, ad iracundiam me prouocantes, ipsi, & reges eorum, principes eorum, & sacerdotes & prophetę eorum, uiri Iuda, & habitatores Hierusalem, & uerterunt ad me tergum, & non facies, cum docerem eos diluculo, & eruditem, & nollent audire, ut acciperent disciplinam, & posuerunt idola sua in domo, in qua inuocatum est nomen meum, ut polurerent eam, & ędificauerunt excelsa Baal, quæ sunt in valle filij Enon. Et nunc propter ista. Hęc dici Dominus Deus Israel. Ad ciuitatem hanc, de qua uos dicitis,

A citis, q. tradatur i manus regis Babylonis in gladio, & in fame, & i peste. Ecce ego congregabo vos de vniuersis terris, ad quas eieci eos in furore meo, & in ira mea, & reducam eos ad locum istum, & habitare eos faciam cõfidenter, & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deũ, & dabo eis cor vnũ, & viam vnam, vt timeant me uniuersis diebus, & bñ sit eis, & filijs eorum post eos, & feriam eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere. Hæc loquitur Deus per Hieremiã. In quib. verbis attendẽda primũ est multiplicatio verborum in peccatis describẽdis, qua multitudo peccatorum ostenditur, quę tanta erat, vt ipsi in se ipsos sniam ferrent dicentes, tradetur ciuitas in manus regis Babylonis, Deus ve-

B ro aliter se facturum dicit, promittit.n. innumera bona, ac beneficia, & qd nunquã desinet eis benefacere, & quod aduersus arma peccatorum armis beneficiorum pugnabit, nec se pmittet supera ri a malis eorum, sed potius vincet i bono malum. Mirabilis ꝓfecto Dei bonitas, stupendaq; i nos eius misericordia.

Hanc ẽt. pugnã mirabiliter describit Habacuc, qui videns Deum iratum in Israel ait. Cũ iratus fueris, misericordiæ recordaberis. Sed vñ hoc nosti ò ꝓpheta? Hoc, ait, vt mihi sit certũ persuadent bñficia, q̃ olim pstitisti Israel, cum ei pp peccata debuisti irasci. Et.n. cum illi aduersum te pugnarent iniqtatib. suis, tu pro immẽsa tua bonitate beneficijs decertabas, & pro iniqtate eorum bona eis retribuisti, hoc significat propheta

C verbis illis, Etenim ꝓiniqtate. Ad hoc .n. verbum referuntur vniuersa, q̃ pręcedunt, & sequunt per figuram Zeugmatis, quia plura coniunguntur vna aliqua snia, aut verbo. Illo ergo uerbo, pro iniqtate, coniungit propheta uniuersa, q̃ i illo cantico dicit ab illis uerbis, misericordiæ recordaberis, q. d. in captiuitate hac Babylonica tuam spero misericordiã af futuram Israeli, licet iram mereatur, qm hoc belli genere hucusque usus fuisti, dũ innumera concessisti beneficia etiã maximis peccatoribus. Cũ.n. Israel in Aegypto idola coluisset, ut dicit Ezechiel, cũ

Hab. 3

contra Moyses, & Aron sæpe murmurasset in Deum non crederet, nec sperasset in salutari eius, tũc loco iræ, & uindictæ beneficia præstitisti, legẽ dedisti, apparẽs ei i Sina. Hoc mire describit Habacuc dicens, Deus ab austro ueniet, & sanctus de monte Pharam, &c. Quia ut ueniret Deus in Sina processit tãquam sol de mõtib. Seir, & Pharam, ut Delbora ait, & Moyses in Deut. Addit propheta: Cornua in manib. eius, stetit, & mensus est terrã, &c. Quasi dicat, pro iniqtate postq̃ legem dedit, licet eã transgressi fuerit ipse cornibus suis deleuit Chananæos, & Pherezeos, & dedit, ac destinauit eis terrã ꝓmissam. Et addit. Pro iniqtate uidi tentoria Aethiopiæ, turbabũtur pelles terrę Madian, pgit alia beneficia enumerare, quæ eis Deus præstitit pro iniquitate, i. loco supplicij quod pro iniqtate merebantur destruxit, ait, Madiã diuisit Mare rubrum, & Iordanem fecit solem stare, ut hostes superarent, q significat, cum ait, uidi tentoria Aethiopię, turbabunt pelles terrę Madian, qb. uerbis describit uictorias Otonielis, & Gedeonis. Nunquid in fluminib. iratus es domine? uel in mari indignatio tui? Quasi dicat. Cũ diuisisti mare, & Iordanem, non eras iratus aquis, q̃ in te non peccauerat, sed implens ꝓmissa patrib. exercebas potentiã tuam, denudabas arcum tuum, equosq; tuos, & quadrigas ascendebas, i. oĩb. belli instrumẽtis decertabas, ut impleres promissa, & hæc oĩa pro iniqtate. Hoc est n. ingenium tuũ, ut cum homo peccat, tu ei benefacias.

Sed hoc mirabile bellum iter Dei bonitatẽ, & hoĩs malitiam elegãter describit Ezech. cum ait. Hæc dicit dñs Deus in die, qua elegi Israel, & apparui eis in terra Aegypti, & leuaui manum meam pro eis dicens, ego dñs Deus vester i die illa leuaui manum meã pro eis? vt educerem eos de terra Aegypti in terrã fluẽtem lac, & mel, quę est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos, vnusquisq; offensiones oculorum suorum adijciat, & in idolis Aegypti nolite pollui, & irritauerunt me, noluerunt que me audire, nec idola Aegypti reliquerũt. Et dixi, vt effun-

Ez. 20.

Iud. 5.
De. 33.

Ez. 20

A effunderem indignationẽ meã ſup eos, & implerẽ indignationẽ meã ſuper eos in medio terræ Aegypti. Et feci pp nomen meũ, ut non violaretur coram gentib. & eieci eos de terr a Aegypti, & eduxi eos in deſertũ, & dedi eis iudicia mea, & pcepta mea oñdi eis, q faciens homo viuet in eis. Et irritauerunt me domus Iſrael in deſerto, in pcepta mea non ambulauerunt, Dixi ergo vt effunderẽ furorẽ meũ ſuper eos in deſerto, & conſumerẽ eos. Et feci pp nomen meũ, ne uiolaretur coram gentib. & pepercit oculus meus ſuper eos, vt nõ interficerem eos, nec cõſumpſi eos in deſerto. Dixi aũt ad filios eorũ in ſolitudine, in præceptis patrũ veſtrorũ nolite incedere, nec in idolis eorum polluamini, ego dñs Deus veſter, in pceptis meis ambulate, & exacer

B bauerunt me filij, in pceptis meis nõ ambulauerunt. Et cõminatus ſum, vt effunderẽ furorem meũ ſup eos, auerti autẽ manũ meã, & feci pp nomen meum. Iterũ leuaui manum meã in ſolitudine, ut diſpergerẽ illos in nationib. & ventilarẽ in terras, eo q iudicia mea nõ feciſſent, & non feci. Adhuc in hoc blaſphemauerunt me patres vñi, cum induxiſſem eos in terrã, ſuper q leuaui manũ meam, ut darẽ eis, viderũt oẽm collẽ, excelſum, & immolauerũt ibi victimas ſuas, certe in uia patrũ vñorũ vos polluimini. Et ego

C rñdebo vobis domus Iſrael. viuo ego, dicit dñs, qa nõ rñdebo vobis, neq; cogitatio mẽtis vñæ fiet dicẽtium, erimus ſicut gẽtes, & ſicut cognationes terræ, vt colamus ligna, & lapides. Viuo ego, dicit dñs qm in manu forti regnabo ſup vos, & educã vos de populis, & congregabo vos, de terris, in qb. diſperſi eſtis, et uos dom⁹ Iſrael. Hęc dicit dñs. Singuli poſt idola vñã ambulate, & ſeruite eis, in mõte excelſo Iſrael ſeruiet mihi oĩs dom⁹ Iſrael, ibi qrã primitias vñas, & in odorẽ ſuauitatis ſuſcipiã vos, & ſãctificabor in uobis in oculis nationũ, & ſcietis, quia ego dñs cũ induxero vos in terrã Iſrael, & recordabimini ibi viarũ vñarũ, & oĩum ſcelerũ vñorum, quib. polluti eſtis, & diſplicebitis vobis in conſpectu veſtro, in oĩbus malitijs veſtris, q feciſtis, & ſcietis, quia ego dñs, cũ benefecero vobis pp nomen A meum, & non ſm vias veſtras malas, neque ſm ſcelera veſtra peſſima domus Iſrael, ait dñs Deus. Hactenus Ezech. Oñdit vero his verbis lõgã cõtentionẽ diuinæ bonitatis cũ humana malitia, & tãdẽ in electis ſuperare diuinã bonitatẽ.

Hoc uero, q in alijs factũ audiſti, ĩ te ipſo videre licebit, ſi ob oculos proponas vitã tuã, q compoſitam, & compactã videbis ex diuinis in te collatis miſericordijs, & ex peccatis, & iniqtatib. tuis. Ex vtero matris innumeras tibi Deus miſericordias conceſſit, cũ uero ad vſum rõnis peruiniſti, ſtatim in Deũ peccare cœpiſti, & ide uſq; nũc, innumera bona a Deo B ſuſcepiſti, & innumera in eũ peccata cõmiſiſti, & cũ ſupplicia maxima meruiſti Eſ.40. bona accepiſti, expertus in te illud Eſ. ſuſcepit de manu dñi duplicia pro oĩb. peccatis ſuis. Phraſis hęc, ſcripturæ eſt, ſignificans, cũ pœnas pro peccatis dẽt luere, multa a Deo recepit beneficia. Hãc vero cõtentionẽ in uita Magdalenæ ſpectare licet, quæ peccatorũ multitudine contendebat cũ diuina bonitate, & beneficijs.

Sed quis tantæ cõtentionis, & pugnæ finis eſt? quis pualet? quis victor euadit? In electis quidẽ diuina bonitas ſuperat humanam malitiam, ac eam delet, vt pater in Magdalena, q ex duplici fonte oritur, primo, ex parte diuinæ grãæ, quæ electis præcipue cõicatur. De quib. proinde Pſal. ait. In æternum ſeruabo illi miſericordiam meam, & teſtm̃ meũ fidele ipſi Sed quia peccata præuidebat filiorum C ſubiungit. Si autẽ dereliquerint filij eius legẽ meã, & in iudicijs meis non ambulauerint, ſi iuſtitias meas profanauerint, & mãdata mea non cuſtodierint, viſitabo in uirga iniquitates eorũ, & in uerberib. ſcelera eorũ, miſericordiã aũt meam non diſpergam ab eo. Sed quid eſt, q tot iteratis verbis dr. qd paucis dici potuit? An non ſatis dictũ erat, cũ ait, ſi de reliquerint filij eius legẽ meam? quid opus fuit addere, & in iudicijs meis non ambulauerint, & cætera, q ſequunt? quater .n. idẽ repetitur. Non delectatur ſpũs diuinus inani bathologia, ſed ſolet verbis facta, quæ narrat imitari, & ut amini con-

Pſa.88

A contẽtionẽ,ac feruorẽ ob oculos ponat. verba repetit. Sic de Baptista dr̃,& confessus est,& nõ negauit,& cõfessus ẽ,qa nõ sum ego Xp̃s,ter id ipsum repetit,vt intelligam⁹ Baptistã nõ solũ negasse,sed maxima asseueratione,& desiderio persuadendi,se nõ esse Xp̃m. Sic ẽt Dã. ait. Tũc hi tres quasi ex uno ore laudabant, & glorificabãt,& benedicebãt Deum.i. magno aĩi feruore,oĩb. modis, oĩb. uerbis. Ita regius Ps. quater repetit peccata filiorũ Dauid, vt osñdat contentionẽ eorũ,qui sæpissime peccãt,q.d. ẽt si peccauerint sępe, eos erigam, bonitate, ac mia mea cũ illorũ peccatis certabo,non vincarã malo eorũ, sed vincã in bono malum. Ideo quater repetit,qa in his electis nõ hẽt locũ comminatio illa ꝓphetica. Sup tribus scelerib. Damasci,& sup quatuor nõ cõuertã eũ: nam ẽt sup quatuor

Ioan. 2

Dan. 3

B conuertet eos,si forte admiserint,ut patet in trãsgressione filiorum Dauid quatuor repetit. Amos uero non de electis loquit̃,sed de reprobis,quib. licet conceda tur diuinum auxilium necessarium ad conuersionẽ,sed negatur excellẽs,& superabundẽs,& ppea ait,non conuertam eum. Pro cuius loci explicatione notandũ est,numerũ ternariũ apud Hebræos multitudinẽ significare,qa prim⁹ numerus multitudinis est ternarius. Io. Chrysin Matthęũ,exponẽs illud,in farinę satis tribus,ait. Tria hic sata ꝓ multis posuit. Cõsueuit.n. hoc numero ꝑ multitudine vti scriptura. Tria ergo scelera Damasci

Chrys. ho. 47.

C multa scelera significat. Cũ vero quartũ addit̃ super tertiũ,excessus maximus intelligit̃. Sicut cũ dr̃,ò terq; quaterq; beati.i. sępissime beati. Vñ cũ quatuor dñr Damasci scelera,intelligit̃, excreuisse iã peccata vltra cõsuetũ numerũ, plurima que esse,ut nõ sit iã vindicta differẽda,et sic intelligit Theod. Non ergo cõuertit Deus impiũ,q terq; quaterq; peccat,cõuertit vero electũ,en diuersitatẽ ex parte diuinę grã inter reprobũ,& electum. Ex parte ẽt liberi arbitrij hoc interest inter electũ,& reprobũ, ꝙ elect⁹ eo vtit̃ in salutẽ,& propria uolũtate vtit̃ diuino auxilio,& discedit ab iniquitate post plurima peccata,ut Magdalena. Reprobus

vero idurat̃,ut Pharao. Hoc electi signũ ꝓponit Paul. simul cũ priori,cũ ait, Sed firmũ manet Dei fundm̃,hẽns signaculũ hoc, Nouit dñs,q sũt eius,& discedat ab iniquitate oĩs,q inuocat nomen dñi.

2. Ti. 2.

Huius vero rei pclarũ,ac illustre nobis hodie ꝓponit̃ exẽplũ,ac Magdalena,cui post tria,& quatuor pctã adfuit diuina grã,& illa libero suo arbitrio ei cooperata,fuit,mirũq; pctõrib. reliquit amoris. & pnię exẽplũ,ut nos Deo cedere nouerimus,& bellũ,ꝙ cũ Deo gerimus,in pacẽ mutare. Ecce ergo mulier,quæ erat in ciuitate peccatrix. Quæ prius bellum cõtra Deum gesserat,nunc vulnerata diui

B na sagitta ad Xp̃i pedes ꝓuoluit̃. Vulnerata fuit gladio verbi diuini,sagittis beneficiorũ. Ad quosdã Xp̃s ait,sermo meus nõ capit ĩ vobis.i. nõ insidet mẽtib. ur̃is, nõ eo ꝑfecistis,est quasi cibus,q stomacho nõ cõgruit. Aliqñ venator ferã sagitta vulnerat,& cor ei⁹ trãsfigit,vel herba apta intincta sagitta erat,& tunc fera ad pedes illi⁹ statim cadit. Aliqñ vero nõ in corde vulnerat̃,vel herba qa itincta erat nõ adeo potẽs est,& tũc fera fugit,& forte morit̃ in altis rupib. ubi oĩno deꝑdit̃, nec alicui ĩ uisum est. Viu⁹ qdẽ ẽ sermo Dei,& efficax,& penetrabilior oĩ gladio ancipiti,iõ vulnerat sp̃,Sermo,quẽ locutus sum vobis,ille vos iudicabit,ait cæ'estis magister. Licet.n. icassũ iactũ videat̃

Ioan. 8

Simile

Ioã. 12.

C Dei uerbum,nunq̃ tñ vacuũ reuertitur, aut inane. Si.n gladi⁹ Saul nõ ẽ reuers⁹, inanis,multo min⁹ Dei verbũ,ꝙ gladi⁹ Dei est. Vulnerauit qdã te,docuit te. Sed aliqñ cor trãsfigit,vel herba potẽti itinctũ est,vt statim deijciat hoĩem,& mutet,cũ.grã efficax adest. Tũc illud elã tur ꝙ Ps. ait, Sagittas suas ardentib. effecit.i. ardẽtes effecit,vel reb. ardentib. & ignitis itīxit,qb. vulnerat⁹ hõ,ad Dei pedes cadit,ut Magdalena. Sagittę tuę acutę,populi sub te cadent. Alios uero Dei verbũ vulnerat,sed nõ ĩ corde,q non statim uitã deserũt carnalẽ,q fero sagitt̃ę dñt,ergo errauim⁹,et ueritatẽ agnoscũt diuini verbi sine fructu,quorũ mors inutilis est,& pessima. Ecce,ergo mulier, q̃ fera fuerat,uagãs in mõtib. & quasi filia onagri se liberã putabat,sagitta vero di-

2. Re. 1

Psal. 7.

Psa. 44

A uini verbi transfixa est.q̃ potentissima in tinctam herba ostendit, anxietas illius, ac dolor, quo ad Christi accepit pedes.

Sed attende qd in Magdalena effecerit diuinũ verbũ. Quid nã ne moleste ferũt, si veritatẽ audiãt, similes profunde dormientib. quib. molestũ est, q̃ fenestrã aperit, vt excitentur. Sic moleste fert auarus, si ei dicas iniustos ipsius contractus, & inhonestus, si inhonestã, & turpẽ ei9 vitã pponas. Audiet luxuriosus, & displicebat ei, ait. Sapiens. Sic cum spõsus excitaret sponsam, vt ei aperiret, illa ait, Nunc tunicã exui, nũc lectum ingressa sum, pmitte me nunc dormire; surgam postq̃ dormiero. Ita quidã Deo rñdent vocãti, sine me mõ pauli spes quiescere, in mundo delectari, cõcupiscẽtijs seruire, postea Deo me tradã. Venit lux ĩ mũdũ, & dilexerunt hoĩes magis tenebras, q̃ lucem, & iõ fenestrã claudere curant, ne lux subintret. Nõ sic Magdalena, sed Deo gratias agit quia lucẽ ei dedit, & vt cognouit, quo loco lux esset, ad eã venit, dñs Deus aperuit mihi aurem, ego autẽ non contradico. Sic puer Samuel moleste non tulit, q̃ in nocte vocaret a Deo, sed ait, ecce ego, q̃a vocasti me. Sic Magdalena vocata, adest Christo, ecce mulier uocata ait, ecce ego, quia uocasti me.

Eccl. 2.

Can. 6.

B

Esa. 50

1. Re. 3

Sed cũ dr. [Ecce mulier,] aliquid insigne, & consideratione dignum oñditur particula. n. ecce, id significat, quid ergo noui nunc est, qd inauditum, q̃ attendamus? Certe q̃ mulier virũ q̃rat, eius domum circundet, in eum irruat, ei blanditias paret, ac delicias, lachrymas corã eo fundat, vnguenta deferat. Attẽde rei huius nouitatẽ, quã prædixerat Iere. Vsq; quo delicijs dissolueris filia uaga, quia nouum creauit dominus sup terrã, fœmina circũdabit virum. Hęc verba de beata virgine accepi primum dñr, quęvero suo portauit uirum perfectum Christũ dñm, sed aptẽ, ac conuenienter ad aĩam referuntur, quæ Christum quærit, eiusq. domũ circuit, & inuentum blanditijs, ac delitijs mulcet. Quasi dicat Deus vsque quo aĩa peccatrix a me recedes? ego hãc nouitatẽ in terra ponã, efficiamq; vt mulier me virũ q̃rat, domũ circundet meã, mihiq; adhęreat. Sicut. n. cõe, ac vulgare est, vt vir mulierẽ q̃rat, eiusq; domũ circuat, ei blandiat, nouũ vero, q̃ è cõuerso id fiat, ita nouũ nõ est, sed antiquũ, q̃ ego aĩam q̃ram, diligã, circuiã. Sed nouũ est, q̃ aĩa id cũ Deo faciat. Hoc ergo nouum pmitit Deus, facturũ se sup terrã. cũ ait, mulier circũdabit virũ. Hoc vero in Magdalena nũc impletũ videmus, illa. n. domũ suã reliqt, & vt cognouit, in qua domo Chrs esset, ad eã venit, illam circuit, pedes illi9 vngit, lachrymis lauat Immẽsus Dei amor in aĩam oñditur, cũ p Esa. ait, gaudebit spõsus sup spõsam, & gaudebit sup te Deus tuus. Quib. verbis inumeras Dei ĩ aĩam blãditias explicat, similes his, quib. spõsus blãditur sponsę. Sed hoc vetus, ac antiquũ De9 dicit, nouum vero, q̃ mulier Deo blãdiat, & iõ tanq̃ nouum pponitur ab Euangelista inspiciẽdũ, cũ ait. [Ecce mulier.] Deinde mirabile aliud innuitur, cũ ait. Ecce mulier, quę erat in ciuitate peccatrix an nõ mirũ, q̃ in vili fœmina, ac peccatrice tãtã Deus grãm cõstituerit? An non mirũ in parua, & infima terra omnẽ cęlestẽ virtutẽ, & ordinẽ collocari? Simile huic illud Ezech. 4. Fili hoĩs sume tibi laterẽ & describe in eo ciuitatẽ Ierusalẽ, an nõ impossibile videtur, ĩ paruo latere, rudi, & inæquali materia, rẽ tantam depingi. Sed hoc miraculũ Deus nũc operatur, dũ in peccatrice muliere oẽm cęli ordinẽ, ac virtutem collocat. An nõ hæc mulier coruus fuerat, de quo in Genesi dr, egrediebat, & nõ reuertebatur, quia corporib. putridis inhęserat? Quo ergo nũc colũba fit, q̃ reuersa est ad arcã? Mirabilis profecto metamorphosis, cũ ex coruo in columbã repẽte mutat, e terra in cęlũ, è carne in spũm. Sicut ergo eximij pictoris est, pulcherrimam imaginem pingere in tabula, vel linteo mũdo, æquali, ac terso, sed mirabile esse, si ĩ linteo immũdo, & plurimis figuris obscurato pulcherrima depingeretur imago. Ita mirabilius est in peccatrice fœmina Xpm depingere, q̃ in Angelis, in Adamo, & iustis? Quis põt facere mundũ de immundo conceptum semine, nisi tu, qui solus es? Iob ait. Quis nisi De9 infinita sua po ten-

A

Esa. 62

B

Ezc. 4.

Gen. 8.

C

Iob. 14

A iēria mundare potuit, immūda Magdalenā quis eā bonis replere cæleſtibus? Et ió opus hoc nō ſolum Dei opus dr̄, ſed opus dexteræ eius, in dextera.n. pci pua
Pſa.97 virtus eſſe ſolet. Hic Pſaltes. Saluauit ſi bi dexterá eius & brachium ſāctū eius.
Luc.1. Et Maria fecit potentiā in brachio ſuo.
Pſal. 8 Opa digitorū Dei dn̄r cæli a Pſalte, ſed opus brachij, & dexteræ pctōris ſalus, qa licet Deo utrunq; ſit æque facile, ex ſe rñ difficilior eſt pctōris remedium, & eius pfecta ſal⁹. Sed accedit hæc mulier. (Vt cognouit qa Ieſus accubuit i domo Phariſæi.) Non ſine diuino numine res ſuas agebat Magdalena, & opportunū elegit tps, cū Ieſus eſſet in cōuiuio. Primo, qm̄ licet a Phariſæo uocatus ſit i cō uiuiū, ſed dulcē cibū, qui ei bene ſaperet
B nō appoſuerat, illa vero hūc defert. Quis
Ioan.4 cibus tu⁹ ò dn̄e, quo libēter ueſceris? Ci
1.Th.4 bus meus eſt, vt faciat uoluntatē eius, q
Pſa.30 miſit me, vt perficiā opus eius. Hæc eſt aūt volūtas Dei ſanctificatio ueſtra. Cor ergo contritū, & humiliatum Deus non deſpicit, ſed amat, ſed libenter comedit, hunc ei dulciſſimū cibum Magdalena apponit, ne in conuiuio fame cōficiatur.
Ge.27. Sicut Rebecca parauit cibos, ſicut uelle nouerat patrem illius, & ſic benedictio nē accepit Iacob. Deinde in conuiuium Magdalena venit, qa Deo gaudiū eſt, & cōuiuium peccatori ignoſcere, non igno ſcit Deus, vt hō, qui moleſte fert cum ve
Lu.15. niā dat, ſed cū gaudio, vt oñdit in parabola filij diſſipatoris, facit.n. cōuiuiū, & choros inſtruit, & ait epulari āt, & gau
C de te oportebat, qa frater tuus mortuus erat, & reuixit. Qm̄ in re ſumma Dei ap paret mīa. Maximum quidem malū pec catum eſt, & maius oī pœna, quia pœna creaturam offendit, culpa vero Deum. Et cum infinitum ſit malum peccatum, quia in Deum eſt, alia parte nobiſcū be ne actum eſt, ꝙ Deus ſit offenſus pecca to, & non creatura. Tot.n. ac adeo grauia peccata ſunt, ut offenſæ eſſent creaturæ, nulla creaturę patientia ſatis eſſet, vt illa ſuſtineret, ſed ſtatim vltio ī pecca tores deſæuiret. Cum vero peccatum in Deum ſit, ui infinite patiens, & miſeri cors eſt, nō cito iraſcitur, ſed ſuſtinet in multa patiētia uaſa iræ apta in interitū
& miſeret oium, quia oia pōt diſſimulās peccata hoium pp pnīam, & parcis Sa. 11
illis, & leui pnia, ac facili ingētia donat crimina, & feſtiuis gaudijs, & conuiuijs peccatorē excipit. Ió hoc tpe Magdalena acceſſit, & ió ſe inuitari Xp̄s noluit, qa in Magdalenæ cōuerſione gaudiū, & lætitiā, & cōuiuiū parat. Sed nunc intue ri liber mirabilis Magdalenæ oculos, q ſunt tanq̄ piſcinæ in Eſebon, lachrymis pleni capillos pulcherrimos, manus vnguentis plenas cor amore ſeraphico, in his.n. videbimus diuinæ mīæ inſignē, & eiuſdē uexillū erectū i Magdalena, quæ quaſi ciuitas eſt a diuina mīa expugnata Simul et i tuebimur Magdalenę cooperationē ad ſalutē aīę ſuę. [Lachrymis cœ pit rigare pedes eius, & capillis capitis, B
ſui tergebat, &c.] En lachrymas, q̄ aquę ſunt, in qbus corui ſoti in colūbas mutātur, q̄ pnici volatu, ac velociſſimo ferun
tur. Initio mundi dixit Deus, producant Gen. 1
aquę volatile ſuper terram. Nūc idipſū impletū videamus in Magdalena. Volauit hodie tanq̄ aquila grādis, nō ſup nubes ſolū, nō ſuper cælos duntaxat, nō ſuper angelos, & archangelos tm̄, inter ſeraphinos nidū collocauit. Ex vniuerſis.n. ordinibus Angelorum aliqui ceci
derunt, ut ait D. Tho. Cum vero Ange D. Th.
lorum ruinę reſtaurā dæ ſint ex hoībus, 1. p. q.
q ut lapides viui in cęleſtem Ieruſa'ē dū 63. ar. 7
cuntur, cui dubium eſſe poterit Magdalenā inter ſupremos eſſe Seraphinos? Si plus ardebat cæteris, & ió prima meret gaudia, cur nō primas ſedes aſcēdit? Nō
repeſcet Seraphinorum regio, Magdale C
næ cōſortio, cum ea dilexerit multum, ſicut, & illi. En uolatile ingeniū, & altiſ ſimè uolans Magdalena eſt. Sed quis nā hoc volatile produxit? Certè aquæ cæleſtes. Qm̄ auis aquis immerſa eſt, a volatu retardari ſolet, at vero aīa lachrymis im merſa altiſſime uolat, quia aquæ iſtæ è cælo ortum hn̄t, & ideo in cęlum ducūt, quia vnde exeunt flumina reuertuntur. De his aquis illud merito accipi pōt, qd Pſaltes ait, aquæ, q̄ ſuper cælos ſunt, lau
dent nomē dn̄i. Cæli quidem iuſti ſunt, Pſ. 146
qui innocentiam ſeruauerunt, ut Abel,

A Noe, Abraham, & Isaac, q in Deū grauiter nō peccauerunt, & adeo peregrinā impressionē nō susceperunt tanq̄ cæli. Sed sup celos istos aquę sūt, dū Magdalena, & Petrus, lachrymis, & pnia excesserūt eos, ac supauerunt illos, q nō peccauerunt, & lachrymæ veræ pniæ fecerunt, ut cælos excederent. An nō id in diluuio illo maximo quasi in figura ostē sum nobis est? Scriptū est. Rupti sūt oēs
Gen. 8 fōtes abyssi magnæ, & cataractę cę i apertæ sunt, & uenit diluuiū, q oēm perdidit carnem, exaltauit vero in sublimes mōtes Armeniæ arcā, in qua iusti erant. Intuere nūc diluuium aliud mirabilius in Magdalena, tūc terra, & cęlum aquā dedere immensam, nūc in Magdalena aquę plurimę lachrymarū sunt, q proce
B dunt ex eius oculis, ut a terra, & ex diuina gratia, & auxilio, vt ē cælo. Vtrinque .n. lachrymæ veræ pnię procedere dēnt. In his vero lachrymis, & diluuio oīs caro cōsumpta est, è ē peccatum deletum, oīs carnalis cōcupiscentia mortificata. Spūs uero ī sublime elatus est tanq̄ arca, cęlosq; penetrauit. Si .n. diluuiū quadraginta dierū arcā sup mōtes Armeniæ cōstituit, quo nō euehet Magdalenam diluuiū lachrimarū, q durauit pmultos ānos.

Sed iā capillos Magdalenæ cōtemplemur. Capillis tergebat pedes Christi capillis illaqueabat Xpm, uel potius se ipsam ligabat cum Xpo, capillis suis, vt ab eo duceretur in sublimē Ierusalē. Sicut
Eze. 8. olim cum Ezech. factum est dicētem ip
C so. Et emissa similitudo manus apprehēdit me in cincinno capitis mei, & eleuauit me spiritus inter terram, & cœlum. Nunc vero Xps magni consilij Angelus eleuat Magdalenā ī cincinno capitis eius. Illa pedibus Christi capillos applicat, ille vero manu sua è capillis eam apprehendens in cætū leuat. Simili arte in
Simile sublimem arcem miles ascendit, vt eam expugnet, cum auditus alia parte nō patet, si quispiā scalam demittat è superiori loco, q̄ alligat altissimæ petræ, ascēdit per eam miles, & arcem capit. Altissima profecto arx cęli est, & infimo in loco Magdalena iacebat, sed in supremo lapide arcis, in Christo Dño scalam capillo rū ligat, & p auream illam scalā in cœli arcē ascēdit, & vim eum capit. Mirabiles pfecto capilli, q scala cæli facti sūt, p
A Angeli ad tādescendūt, & illa ascendit in cælū. Si oī iusto dictū est, capill' d ca
Lu. 21. pite vestro non peribit, & capilli capitis
Mat. 10 vestri numerati sunt oēs, iure optimo de Magdalenæ capillis id pronunciari pōt, quia ad Christi pedes sanctificati sūt. Cū vero capillis cogitatio significetur hoīs, Magdalenā imitari possumus, si cogitatione, & meditatione pia nos Xpo ligauimus, vt ad cælestia ab eo ducamur.

Manibus vero vnguēta defert, quib. Christi pedes vngat. Multa illi erant ptiosa monilia, nec aliquod eorum defert sed dūtaxat pretiosum unguentū. Aspexit .n. vniuersam suā vitam, & pessimū peccatorum odorem sensit, quē Christo
B Dño, molestissimū fore putauit, & ideo alabastrū vnguenti defert, nouit .n. Deū bono odore delectari, ideo namq; phialas in tēplo esse voluit plenas odoramētorum. Licet vero vniuersa peccata fœtēāt, pcipuè tñ carnis, q proinde stercus dnr. Hinc Ioel Cōputruerunt vt iumen
Ioel ta in stercore suo. Et sapiens. Mulier for
Eccl. 4. nicaria quasi stercus in via. Sed iam bonus odor Xpi facta Magdalena est, & repleta est domus ecclesiæ ex odore vnguenti illius, & exempli pœnitentiæ.

Vidimus in Dna Magdalena diuinā misericordiam, ac bonitatē superātem illius militiem, ac penitus delentem, subijcientemq; sibi Magdalenā, q in oī ele
C cto similiter fit. Restat nunc uidendum, in reprobis quis superetur, num diuina bonitas hoīs malitiā, an malitia hominis Dei bonitatē? Et vt quidē diuinā bonitatē a malitia hoīs superari nō .n. superatur, malitia non vincitur in certamine. Diuinam vero bonitatem superari impossibile est, quid ergo dicemus? Superaret certe hoīs malitiā, nisi hęc duritia sua obstaret, qa vero Deus fecit hominem liberum, & reliquit eum in manu consilij, sui, cum oino subijci Deo nō vult, relinquitur a Deo, & certamē dissoluitur nullo superante. Sed ingens profecto malitia illa est, quæ à Dei bonitate non superatur in certamine. Ingens duritia, quæ

A quæ tot beneficijs resistit, ingens pertinacia, quæ tot uocationibus non obedit, impia fortitudo arcis, quæ tot machinis & tormentis non cedit. Oremus ergo Deum, ut rebelles nostras ad se cõpellat voluntates, non quidem vi facta, sed diuina gratia, qua nos cum Magdalena post se trahat, &c.

In Festo S. Iacobi Apostoli, Patroni Hispaniarum.

Thema. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei. Possumus. Matth. 20.

B Adest nobis festum patroni nostri cuit Hispaniarum fidem acceptã fert. Augu. in sermone cuiusdam
Augu. martyris, & quem solum inter Apostolos certum est in Hispaniam venisse, & in ea Christi fidem prædicasse. Licet.n. de Paulo, & Petro id aliqui asserant, nõ tamen est adeo certum, ut de B. Iacobo. Hispaniam etiam sacro suo corpore voluit honorare, ut uiuens, & moriens noster esset. Mortuus fuit prima die Aprilis, eadẽ die, qua Christus dominus Fuit ergo eius mors anniuersarium mortis Christi. Sed celebris ei dies hodie agitur quia hodie in Hispaniam corpus eius deuenit. Fuit illius martyrium celebre
C multis de causis, tum quia fuit primus Apostolorum, qui martyrium sustinuit, tum, quia omnes Apostoli ei morienti astiterunt, nondum enim dispersi fuerant per vniuersum mundum. Tum prę cipue, quia adfuit eis martyrio beatissima virgo Maria, soror matris Iacobi, & cum adesset virgo hæc, reginaque pulcherrima, quis nobilis vir coram ea minus fortiter agere posset? Maxime vero patronus nobilitatis, & decus illius Iacobus. Imo tam mirabilem ostendit fortitudinem, ac animi constantiam, ut eam miratus, is, qui eum ad tribunal adduxerat, se in Christum credere professus est, & cum ueniam a Iacob peteret ei respondit, pax tibi sit. Et simul cum eo martyr effectus est. Vt nos similiter accendamus, ad calicem Christi bibendum cum patrono nostro, gratia opus A est, quam per Mariam petamus.

Ex vniuerso mundo duodecim elegit Christus dñs in socios, vt essent cũ eo, et mitteret eos p uniuersum mundum, q principe Ecclesiæ extitere, qui duces exercitus dñici, qu primi Ecclesiæ parentes, & primogeniti Christi, quod primo loco uoluit esse in Ecclesia, tum militante, tum triumphante.

Sed inter hos duodecim tres elegit, quos præcipuo loco super alios esse voluit, in quos maiora dilectionis signa ostendit, sibi singulariter in socio adiunxit, quos transfiguratio ni adesse uoluit B & tristitiæ suæ in horto, & suscitationi filię Archisynagogi, & alijs multis, ut par est credi. Hi fuerunt Petrus Iacobus noster, & Ioãnes frater eius. Et ideo nobis præcipuo loco habendi hi sunt, ad quos reliqui Apostoli non peruenerunt. Cũ in 2. Reg. ponitur cathalogus fortium, 2.Reg.
qui militauerunt Dauidi regi, tres præcipui primum numerantur, deinde alij recensentur, sed semper scriptura de eis addit. Veruntamen ad tres primos nõ peruenit. Fortissimi profecto milites sunt in Christi exercitu, de quib. Paulus, fortes facti sunt in bello, sed tres præcipui fuerunt Petrus, Iacobus, & Ioannes. Et Heb.11
licet alij fortissimi, & nobilissimi sint, sed ad hos tres nullus peruenit. Hi pręcipuo loco habiti sunt a Xpo dño, & a nobis eodem in loco habendi, duodecim C
Apostolos elegit, soli Petro, Iacobo, & Ioanni nomina singulariter noua indidi, eo quod illos ex duodecim singularius sibi elegerat, quorũ opera ad Euangelium prædicandum præcipuè erat usurus, vnde eos præ alijs familiares habuit sicut etiam inter nobiles pueros, quos Nabuchodonosor elegit, noĩa imposita sunt noua. Danieli, Ananiæ, Misaeli, & Azariæ, qui regi cariores, & ei coniunctiores esse oportebat. D n 1.

En Iacobum nostrum principem inter principes. Eum uero appellauit Christus Dominus, & Ioannem fratrem, Boanerges, idest, filij tonitruir, Mar. ut Marcus explicat. Est uero Hebræa

A phrasis significans, eos tonitruũ mundo futuros fuisse, sicut filius pditionis, filius perditus, & filius iniqtatis iniquus dicit. Hoc ergo noie Boanerges nuncupati sunt Iacob. & Ioanes: quia similes tonitruo mundo futuri erant, qua rõne Ioannes tonitruũ fuerit, pter eis mirã prędicationẽ oñdit Euangeliũ eius, in quo uolui de cælo intonãs, oẽsq; sua voce percellẽs hæreticos inclamat, dicens: In principio erat verbũ. Iacob. vero nr̃ tonitruum dr̃ eo q diuina dogmata mundo intonuerit uelut tonitruũ: quodã de cælo auditũ. Id ab eo factũ, argumẽto est, q eũ Herodes ante oẽs alios neci dedit, eo gratificaturus Iudæis, indubie, q petrus præ alijs Apl̃is infestior Iudæi esset Euãgelij pdicatione.
B Singulari ẽr rõne Iacob. nr̃ tonitruũ appellat, quia primus Apostolorum martyr extitit. Tonitruum. n. fit ab igne in nube incluso, illã disrumpente, & tunc apparet lumen, q intus latebat. Ita lumen fidei, & charitatis in Iacobo inclusum apparuit in morte, qua ei⁹ corpus disruptũ fuit. Sicut. n. quandã, ut Ma
Iud. 7. dianitæ superarent, electi sunt trecẽti viri, qui cũ Gedeone essent, quib. dedit tubas in manib. lagenasq; vacuas, & lãpades in medio lagenarũ, & dixit eis, q me uiderit facere, hoc facite. Fregerunt lagenas, apparuerut lãpades, & tubis psonuerunt, & castra Madian turbata sunt,
C & superatã. Mirũ p fecto certamini genus, quo in figura nobis oñdit Deus qua rõne, et arte ab eo superandus mũdus esset. Thesaurus, fidei, & charitatis in uasi fictilib. erat abscõsus, tanq lampas in lagena. Apparuit vero lumẽ illud, lãpas illa, dũ cõfractæ lagenæ sunt, dum corpora morti tradiderunt pp Deum, & tunc tuba personantes, & sanguinẽ fundẽtes
Psa. 63 mundo admirationi, & stupori fuere, & conturbati sunt oẽs, qui videbant eos, & timuit oĩs hoĩ, & annunciauerunt opera Dei, & quasi tonitruũ mundo fuere, fra
Ps. 96. gore maximo edito, & luce prius inclusa apparẽte, & tũc alluxerũt fulgore eius
Ps. 135 orbi terræ uidit, & commota est terra. Et
Hiero. imp'etum est aliud. Ps. educẽs nubes ab extremo terrę, fulgura in pluuiam fecit. Vbi Hiero. ait. Fulgura in pluuiam factã sunt, dum prædicatione Apostolorũ ter- A
ra irrigata fuit. Qua ergo Iacob. primus Apl̃orum hoc martyrij tonitruũ mũdo erat daturus merito tonitruũ a Xp̃o dr̃.

Sed ecce in die solẽni. B. Iacobi, ppo- nitur nobis eius, & fratris ambitio. Quo in uiris tãtis ambitio reperiri potuit. Rñ deo. Hoies erãt, & ideo nihil humani ab eis alienũ fuit. Similitudine hoc perspicuum fiet, ut non mireris, qñ in iustis uideris defectum aliquẽ. Cũ in hac arbore inserere vis germen alterius arboris, ramos huius pscindit, & in summitate trũci ponis alterius arboris germẽ, & pcedunt inde rami sur sum, q sunt de natura inserti germinis, & fructũ illius reddunt. Sed qm̃ truncus inferior relictus est, qui de natura est prioris arboris, ramos aliquos in inferiori sui parte producit, q ei natiui sunt. Rami ergo arboris sursum ascendentes insiti sunt, qui uero deorsũ sunt, naturales arboris rami sũt. Ita plane nobis accedit. Hoies sumus, & natura filij irę, filij primi Adę, de terra terreni. Inserit in nobis diuinum uerbo iuxta illud Iacobi. Suscipite insitum uerbum, q põt saluare aĩas vestras, oĩa ope ra nostra, quæ ab hoc uerbo, & a gratia, & uirtutibus procedũt, cœlestia sunt, & diuina. Quia tñ in nobis relictus est trũcus prioris Adæ, quia hoĩes sumus, aliquos producimus ramos nobis natiuos, qui affectus humani sunt, quib. nos homines esse declaramus. Et hoc in Apl̃is etiam accidit, præcipuè ante spiritus diuini aduentum, & plenitudinem.

Simile

B

Iaco. 1

C

Sed petitionem Iacobi, & Ioãnis, per matrem factam attendamus, [Dic, ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistrã, in regno tuo.] Duplex quidem regnum Christi est, alterum, quo dñs regnauit a ligno, ut Psa. ait. Vbi crux thronus, spinea corona ei diadema fuit, & titulus regius ei inscriptus, Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Alterum regnum eius in cęlo est, ubi ad dexteram patris sedet cũ beatis. De quibus superius multa diximus in festo S. Ioãnis ante portã Latinã. Nunc ergo discipuli petunt dexterã, & sinistram in regno opulẽto Xp̃i, uel in cælesti, uel in ter re-

Ps. 95.

A reno, si eum regnaturum credebant in terra, Christus uero promittit eis calicẽ & dexterã, ac sinistrã in regno priori, in tribulatione, s. ut inde mercantur asseq dexteram, & sinistram in cœlesti regno quia uero nihil illi cogitabant de crucis, & tribulationis regno, audiunt.

[Nescitis quid petatis.] Sed cõtra esse vr, q illi petũt, sedere ad dexterã, & sinistrã, hoc vero est requies opulenta, hanc uero promisit Deus in lege grę, non er-
Esa. 32 go incongrue petunt. An nõ Esa. ait. Sedebit populus meus ĩ pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in reqe opulenta? Ecce quod discipuli petunt,
Ose. 12 qũo ergo nesciunt, qd petunt? Et Oseas
B ait. Adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus festiuitatis. Et hac de re gloriabatur spõsa dicens? Sub um
Can. 2. bra illius, q desideraueram, sedi. Sub umbra Christi sedere volunt, qui ad dexterã, & sinistrã eius petũt sedere. Rñdeo, multa bona hoibus pmissa esse, quę tpe Messiæ danda erant, hæc uero erant bona glię, & beatæ pñię, q nobis Messias tribuit. Et pterea multa bona spũalia in hoc sæculo, ex quibus pax, & gaudium procedit, q est centuplum illud, q nunc promittit. Iudæi mundo huic affecti expectabant Messiam bonis caducis, ac perituris abundantem, ut Salomon, & horum bonorum copiã sperabãt à Mes-
C sia. Sed regnum Xpi non est esca, & potus, sed iustitia, & pax, & gaudiũ in Spiritu sancto. Discipuli ergo tpalia petũt, & iõ nesciũt qd petũt. Quis hoib. hanc suadebit ueritatẽ, nescire q petunt, cum tpalia petũt? Desiderat iuuenis substantiam multam, domum amplam, cateruã famulorum, vestes pretiosas, nõ est magnũ in terra desiderat puella, pulchra in oĩum oculis hñi, ab hoib. spectari. O hoĩes nescitis quid petatis, filij hominũ,
Simile usquequo graui corde, ut qd diligitis uanitatem, & q̃ritis mendacium? Similes estis pueris fabricantib. domunculas luteas, & nihili, q statim decidunt, illo uero multa cura his incũbunt. Vsquequo
Pro. 1. paruuli diligitis infantiã, & stulti ea, quę sibi sunt noxia cupient? An non tibi ue-
Simile nenum terra est, qd cã esuris? Videt mř filiã terrã comedentẽ, terrã esurientẽ, & lachrymat, aitq; cito morietur filia mea, terrã. n. comedit. Quid putas tibi terrena oĩa esse, nisi q terra corpori est? q si concupiscentias tuas sequeris, uenenũ comedis. Quæris alienã substantiam? venenũ q̃ris; quæris mulierẽ, ut cõcupiscas eam? venenum quæris, quæris vindictã? venenum quæris, nescitis, quid petatis.

Sed ais, in lege gratię promissa est requies opulenta, gaudium, & lætitia, ubi ergo hęc sunt? Rñdeo, in cruce Christi, in eius calice, ĩ vita studiosa, in uita aspera. Sed qua rõne, ais, id esse potest? Certe ita est, et iõ regnũ Dei dř thesaurus absconditus, quid magis absconditũ q̃ uita sub morte? gloria sub tribulatione? honor sub ignominia? gaudium sub asperitate? Sed certe ita est, sicut. n. est uenenũ abscõditum sub uase aureo Babylonicæ mulieris, ita in uasis fictilibus est thesaurus absconditus. Attendite ergo bona legis grę vbi sint, discite, ubi sit sapientia, ubi uirtus, ubi longitudo uitę, & pax in Christi calice, in cruce, in abnegatione sui, sub vita amara pnĩæ est Christiana dulcedo. Attende thesaurum absconditum in Christo, cui propheta ait. Vere tu es Deus absconditus, regnũ illius absconditũ in cruce est, ibi abscondita fortitudo eius, corona regni spinea, thronus, crux, ita abscõditus est eius thesaurus, q magna multitudo dulcedinis tuæ dñe, q abscõdisti timẽtibus te? Dulcedo abscõdita est ĩ calice Xpi, & cũ hũc discipulis donat, eis dat, q petunt; sed nõ qũo petunt. Sitiunt illi petũt potũ; sed petũt calicẽ mulieris Babylonicæ, q aureũ est sed ueneno plenũ, dat eis Xps calicẽ suũ nõ aureũ, sed luteum, at nectare diuino plenũ. Bibite ergo amici, & inebriamini charissimi. Petunt illi potũ, quẽ si daret, eis vita adimeret, dat ille potũ, q vitã tribuat, & sitim extinguat, calix meus inebriãs, q pclarus est? Nõ ergo eis thesaurũ negat, sed potius vbi sit, oñdit ĩ calice ergo Xpi nos eũ q̃ramus, ibi abscõditus ẽ. Pręterea [nescitis qd petatis.] Sed ego audeo dicere sciunt, quid petũt. Sed cum veritas dicat, nesciunt, quid petunt, qũo dici põt sciunt, quid petunt? Certe sciũt,

Margin (right column): A; Ma. 13; B; Esa. 45; Psa. 30; C; Ap. 17.; Psa. 22

A & non sciunt, sed quo id fieri pōt? Audi
Simile Phrænetіcus hō aliqñ cordatè loquit, &
putāt, q eū audiunt, non eā infirmari, &
ideo medicamina nō adhibēt. Sed aliqñ
insanias loquit, & tunc infirmitatē ostē
dit, & nesciens qd dicat, dicit qd ei expe
dit, vt sanitas eius qrat, & medicina ei
adhibeatur. Erāt hi discipuli phrænetici
Ap. 17. ambitione, biberant de calice illo mulie
res Babylonicę, & insanierāt superbientes
Nō se agnoscebāt, ne superbiā suā uide-
bant, ideoq; medicinā non qrebant, qa
infirmitatē suā nesciebāt. Nūc ergo per-
mittit Xp̄s Dn̄s, ut insane loquant, ut pe
tant, qd nesciūt, ut ab eo curent, & sanē
tur, & illi infirmitatē agnoscāt, & humi
liatis medicinā sumāt, & sic nūc sciunt,
qd petunt, qa aperiūt occultam ægritu-
B dinē. Sed quoties nobis simile quid acci
dit, est hō sibi igni incognitus, & dicit, qa
diues sum, & nullius egeo, cū sit pauper,
miser, ac miserabilis, cecus, & nudus. La
tet in mēte ægritudo superbiæ, ambitio-
nis, impatiētiæ, immortificationis, & qa
id nō agnoscit hō, si non medetur. Per-
mittit uero Deus, ut in opus exeat exte-
rius, qd intus latebat in mēte, ut se agno
scat, ut medicinā adhibeat. Sic Petro cō-
tigit nimiū sibi fidenti negauit, agnouit
Ro. 8. infirmitatē suā, & sanatus est. Idē accidit
nunc Iacobo, & Ioāni. Et ita diligentib.
Augu. Deum oīa cooperant in bonum, et pec-
cata, ut Aug. ait, quia ex eis sui cognitio
Ps. 118. nē colligunt, & sanctitatem. Et tunc me
C rito dicunt cum Ps. Bonum mihi, qa hu
miliasti me. Cum ergo peccata tua uide
ris, ex illis prauas tuas affectiones, & in
clinationes agnosce, ut illis medearis.

[Potestis bibere calicem, quē ego bibi
turus sum?] En porrigit illis potū calicis
sui, aduersus uenenū, qđ biberāt è calice
Babylonico, ut illud euomāt, quod mor
tiferū est. Sicut. n. pomū putridū interi°
ex arbore facile decidit nullo decerpēte,
ita superbus, & arrogās intus putridus
decidet facile, sic è cœlo cecidit Lucifer
cū suis, qa inuenta est iniquitas superbiæ
in eo. Vt ergo uenenum hoc euom at,
adest Christi calix. [Dicūt ei possumus.]
Agnouerunt infirmitatē suā, & amarū
poculum, & purgatiuū accipere non re

cusant. Sed utiliter fidenter possumus, & A
uirilius pfecerunt, & opere impleuerūt,
q̄ verbis dixerūt. Attēde Iacobū nr̄um
quō impleuerit, q̄ promisit, Christo i cœ
lum sublato, pdicauit in Hierusalē, et cū
inde expelleret in Hispanias uenit lōgis
simo itinere suscepto. Et accepiā referā-
mus fidē nostrā, & recuperationē Hispa
niæ a Mauris, q ipso duce effecta est. Du
rior quidē Hispania fuit, nec facile fidē
Xp̄i suscepit. Sed similis petræ fuit, q dif
ficile figurā recipit, sed diu retinet. Sic
Hispania, q̄ difficile suscepit fidē diu reti
net nec unq̄ deseruit. Qua rōne aliq de
Hispania intelligūt illud Es. Laudate ha Esa. 4
bitatores petræ, de uertice mōtiū clama-
būt, ponent Dn̄o gloriā, & laudē eius in
insulis nunciabūt. Hi habitatores petræ
Vel ecclesiā, quæ petra est, habitātes, uel
agrestes hoīes, & barbari, q mōtana in- B
colunt accipi pnt, vel hispani, q terrā pe-
trosam, & montib. plena incolūt. Quod
si, ut cōiter doctores accipiūt, p petra ec
clesiā, vel mōtana accipias, pcipue tn̄ de
Hispania pphta loquitur, cū ea sola pl°
in hoc ope pfecerit, q̄ reliquæ oēs. Quæ
eīn natio unq̄ tot regna, & puincias in
cognitas inuenit, ut Hispania? q gens ue
xillū crucis, & Christi gloriā nunciauit
insulis, & remotissimis regionib. ut Hi
spania? Hæc insulas, hæc in Indiā Oriē
tis, & Occidētis fidem deduxit, hęc in re
motissimos Iaponis, & Sinas penetrauit C
& gloria Christi inter illos posuit, Et an
no proxime elapso 1585. legati venere
tres principes in Ecclesiam usq. Roma-
nā, ut obedientiā vicario Christi darent.
Venerunt uero ex Iapone insula maxi-
ma, et remotissima, q ab Hispania distat
p sex mille leucas. & sūma gratulatione
atq; lætitia Greg. XIII. Pont. Max. illos
suscepit, & Sixt. V. humanissime tracta
uit, & plurib. affecit munerib. Venerunt
vero hi legati nōīe Regū, & puinciarū.
Hoc uero opus Hispania, et Hispani pa
tres perfecerūt è Societate Iesu q in In-
sula Iaponia Chri fidē prædicātes prin-
cipes, reges, prouin ias, & regna Christi
fidei subiugarūt. Et nunc in Sinarū la
tissimū regnū ingressi, idē opus perag ūt
Est uero apud Iapōes, & alios Indos rā
rus

A tus nostræ religionis ardor, tanta uitæ sinctitas, vt nobis timendum sit, ne nobis derelictis, illo transmiget Christus Dominus, solet diues, & præpotens vir, qui domum incolit veterem, & ruinosã nouam ædificare, vt in eam se conferat, derelicta priore. Dereliquit dñs ueterẽ synagogam, & in nouam transmigrauit Ecclesiam. Ab hac ecclesia recedet nunquam. Ab hac gente, & prouinciare cedere nouit. Sumus nos domus eius nunc, cum eius fidem tenemus, sed domus plane uetusta, & quæ ruinam minatur, videmus Deum nouam in Indis cõcedere domum, non nouam Ecclesiam, sed nouam gentem in ecclesiam suã coaptat. Caueamus, ne a nobis discedat, & illic habitationem suam collocet. Et no B bis dicatur, q olim synagogæ dictum est
Esa. 1. ab Esaia. Derelinquetur filia Sion, sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas, quæ vastatur. Timẽdum ẽt nobis est, ne patronus noster Iacobus fiat nobis aduersarius, si rebelles fuerimus lumini, quod ab ipso
Ioãn. 1. suscepimus. An non de Moyse Iudæorum patronus Christus dominus, dixit est, Moyses, qui accusat vos, in quo vos speratis? Qui. n. obsequentibus patronus est, rebellib. fit aduersarius, Caueamus simile crimen, ne in simile incidamus iu
Simile dicium. Sicut. n. si flumini impedimenta ponas, ne hac via præterfluat, aliã uiam C inueniat, qua fluat impediri n. eius cursus nequaquam ualet. Ita cum diuinæ miæ in te fluenti obicem ponis, aliũ q̃ret, in quem dona sua effundat. Reijcis tu Deum, alius suscipit. Abiecit Iudæa Christum, transmigrauit in gentes reijcimus nos illum, properat in Indos.

[Calicem quidẽ meum bibetis, &c.] Calix dicitur certa sors bonorum, uel malorum, quæ a Deo cuiq; est ordinata, metaphora sumpta a ueterum ritu, qui
Esth. 1 in conuiuijs præponebat uirum, qui cuique dabat certam vini partem, quam ex hauriret. Hunc verò virum usus ita cõuiuio Assuerus. Aliqñ vero accipitur in bonã partẽ, vt significet bona, quę in hac vita, vel in futura a Deo iustis destinata
Psa. 15 sunt. Hinc Psal. dñs pars hæreditatis meæ, & calicis mei. Et iterum, & calix meus A inebrians q̃ preclarus est. Quia vero iusti, & peccatoribus sua mala à Deo destinata sunt, hæc ẽt dñi calix. Vñ adagiũ, eodẽ bibere poculo, idest ijdẽ affici ma- Psal. 12 lis. Hinc Ezec. in uia sororis tuæ ambulasti, dabo calicem eius in manu tua. Q. d. eius subibis flagella, cuius, imitata es Eze. 23 flagitia. Nunc ergo cum ait, calicem meum bibetis, significat, sicut ego passurus sum, & vos patiemini, sicut multa mala in terra ego sustinebo, ita & uos sustinebitis.

In his vero verbis aliqua notãda sunt. Primum illud sit. Ingenium malorũ esse tribulationes, q̃ à Deo ei proueniunt B non à Deo sibi venire credunt, vel attendũt, sed ab his, qui potius Dei virga sũt, Exo. 5. sic Pharao à Deo flagellatus uocat maleficos, qui similia perficiãt, quia nõ credebãt flagella illa à Deo venire, ẽt si magi ei dicãt, digitus Dei est hic. Sic & Phi- 1. Re. 6 listęi, qui manifestè a Deo percussi sunt, quia arcam ceperant, aiunt, si quidem p viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis malum hoc grande, sin autẽ minime faciemus, quia nequaquã manus eius tetigit nos, sed casu accidit. Sic tibi sæpe accidit, adest tibi tribulatio, infirmitas, persecuio, & casu C tibi accidisse putas, vel ab inimico tuo hæc uenire mala, ne Deũ cogitas, à quo malum pœnæ in nos proficiscitur. Iuxta illud prophetę. Si est malũ in ciuitate, q Amo. 3 nõ fecerit dñs. Hinc fit, vt tribulatione nõ proficias. Contra vero iustus, cũ tribulatur, diuinã agnoscit manũ ipsum flagellantẽ. Hinc X p̃s Dñs Petro ait, cali- Ioa. 18 cem, quem dedit mihi pr̃, nõ vis, vt bibã illum? Hinc Iob, manus Dñi tetigit me. Iob. 19 Hinc Dauid. Dñs præcipit, ut maledicat 2. Re. 1 mihi, & quis ei potest dicere, cur ita facis Hac rõne nunc Christus dñs ait calicẽ meũ bibetis. Calicem suũ, dicit, q a ab ipso eis propinatur. Hinc ẽt fit, ut iusti tribulatione proficiãt, & humilient sub potẽti Dei manu, & uias suas corrigãt flagellati.

Secundum ex his verbis Christi colligendum est, auide arripere hũc calicem, cum. n. sit Christi calix, non potest non esse nobis salutaris. Hinc Psal. ait, Cali- Ps. 115 cem

A cem salutaris accipiam, Amara quidem apparet potio, sed salutaris est. Similis amare potioni, quam medicus propinat infirmo, ut eum sanet, ejq. medeatur, sic tribulatio, quia hic à Deo affligamur, purgat peccata, humiliat nos, docetque, quod hoïes sumus, quod caro ĩfirma, sic cum Alexandro diceretur, non eum hominis esse filium, sed Dei Iouis. s. Amo-
Nu.22 nij, uidit se vulneratum, & ait, uulnus hoc docet me hominem esse, filium hominis, & mortalem. Sicut ergo olim docuit Deus prophetam Balaam, & per asinam eum erudiuit, quæ ostendit viam illius prauam esse. Sic sępe per carnem, quæ asina est spiritum edocet. Quid nã febris, quid dolor, quid deniq. uniuersa carnis miseria est, nisi loquela illius, qua
B nos edocet, peruersam uiã spiritus esse, Deoq; contrariam? Quid nobis loquit aliud, quam cinis es, puluis es? Sed atten de calicem iustis dari, qui breuis mensura est, quia momentaneum, & leue tribulationi nostrę, immensum gloriæ pon
Psa.79 dus operatur in nobis, Calix minor mẽsura est, quia vt Psa. ait, potum dabis nobis in lachrymis in mensura, nec in mẽsura solum, sed in breuissima mensura, Venit vero dies in qua audiamus, quod olim Iacob, non vocaberis ultra Iacob, sed Israel erit nomen tuum, Iacob lucta
C torem significat, Israel uidentem Deum
Ge.31. sm multorum doctorum sententiam. Ita Iacob patrono nostro accidit, fuit Iacob luctator, cum Christum sequutus est, cum audiuit, uos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, cum Christi Euangelium in Iudæa prædicauit, cum Hispanias veniuit, cum deniq.
Luc.22. decollatus est. Sed in morte audiuit. Israel erit nomen tuum, videns, s. Deum, ego dispono tibi regnum, ut edas, & bibas super mensam meam in regno meo. Fuisti ad Christi dexteram in regno tribulationis primum, eris ad dexteram eius in regno opulento, & magnifico, bibisti calicem passionis, bibes, & calicem gloriæ, ubi dominus pars hæreditatis, & calicis est, beata pars, præclarus uere, inebrians, & implens omni bono, &c.

In Festo Beatæ Annæ matris Mariæ virginis.

Them. Simile est regnum cælorum homini negociatori, quærenti bonas margaritas. Matth. 13.

MVlta in laudem B. Annæ dici possunt, sed omnium radix, ac origo fuit, q. mater Mariæ, & Christi dñi Anna fuerit, ut ei iure dici possit, quod Iaeli Delbora in cantico suo. Benedicta inter mulieres Iael, & benedicat in tabernaculo suo. In tabernaculo uero suo Iael, benedicitur, quia in eo Sisaram inter fecit. Vere benedicta inter mulieres Anna, & a nobis benedicenda in tabernaculo suo Maria, s. quam illa in Dei tabernaculum exstruxit. In eo tabernaculo occisus demon est, quia illa contriuit serpentis. Sicut ergo arbor ex fructu cognoscitur, & benedicitur, ita Annæ dignitatẽ ex Maria fructu illius cognoscemus. Benedicenda profecto arbor illa est, quę fructum uitæ Mariam nobis protulit. In hac verò die propitia nobis Maria erit, ut de laudibus matris dicamus, Eam salutemus, Aue Maria. — Iud. 5. — B

Traditio est Ecclesię, a grauissimis accepta patribus, Ioachim, & Annã nobilissimos filios Dauid Mariæ fuisse parẽtes. Ita tradit Hippolytus martyr discipulus Apostolorum, quem refert Nicep. lib. 2. ecclesiast. historiæ, c. 3. Et Epiph. 3 contra Coliridianos, hęresi. 79. Et Damasc. lib. 4. de fide ortodoxa c. 15. & B. Anatolius, in cantico de Mariæ natiuitate, Et Sergius Agipolita in homil. de eodem festo. Et Greg. Cedren. in compendio historiarum. Et Nicep. li. 1. cap. 7. & gloriosius Osiander in primum caput Matthæi, & multi alij. — Hipp. C Nicep. Epiph. Dama. Anato. Sergi. Cedré. Nicep. Osian.

De vita vero, ac moribus Ioachim, & Annę Augustinus lib. 23. contra Faustum Manichæum capite 9. & Epiphanius vbi supra, & hæresi 70. & Constantinopolitanus Patriarcha Germanus in sermone de Mariæ in templo oblatione & Gregorius Nissenus in homil. de humana Christi generatione, & Hieronymus, — Augus. Germ. Nisse. Hiero.

A mus, asserunt, eos fuisse nobilissimus, ac sanctissimos, & per viginti annos prole caruisse, quia Anna erat sterilis, & ideo a sacerdote despecti, orauerunt & ieiunauerunt quadraginta diebus, angelus vero eis apparens nuntiauit Mariæ ortum. Hieron. Asserit, in tres partes substantiã ab eius diuisam, quarũ vnã tẽplo aliam egenis præstabãt, aliam sibi seruabant. Sic ergo Annam salutare licet. Salue parens sanctissima, sacro beata côiuge, sacratiore filia. Nepote sacratissima. Et Rodulphus agricola ait. Conspicuos præstant alios bene facta parentum. Tu contra n. tæ nobilitate nites.

Ex dictis ergo Annę dignitatẽ, & sanctitatem pensemus. Tanquam ingens beneficiũ promisit Deus Abrahę, & Dauidi pgenitores Xpi dñi esse, licet a longe. Et hęc sunt illa maxima, q̃ Nathan dixit ad Dauid, cũ ait. Si hæc tibi parua vñt, adijciã tibi maiora. Enumerauerat tpalia Dei beneficia ĩ Dauid, maiora vero alia silentio prçterit. Sed q̃ nam illa? Certe quod Christus ei promissus sit ex eius semine nasciturus. Sed çur hoc nõ enumerauit Nathan? Certè ne desperaret Dauid, obrutus tanto bene ficio, cui ingratus extiterat, dum peccauit immẽsum. n. beneficiũ illud erat, & quod humanas vires longe superat, qua rõne Abraham, cum audiuit, ex Sara dabo tibi filium, cui benedicturus sum, cecidit ĩ faciem suam, pronos in terram, nõ solum gratias acturus, sed quasi pondus beneficij tanti ferre non sustinẽs, maximo sub onere deficit. Et hac rõne putat Hiero. fleuisse Ezechiam fletu magno, cũ ei nũciata mors a Propheta fuit, non pp mortem, sed pp pmissionẽ dñi ad Dauid, q̃ videbat ĩ sua morte periturum. Eo. n. tpe Ezechias filios non habebat, nã post mortem eius Manasses cum duodecim esset annorum, regnare cœpit, ex quo perspicuum est, post tertium annum concessæ vitæ Manassem esse generatum, ergo iste omnis est fletus, q, desperabat Christum de suo semine nasciturum. Si ergo esse Christi parentem a longe, res tanta est, vt cadat in faciem Abraham, cum ei promittitur, & maximum, quod Dauid concessum fuit, id esset, & quia id in Ezechia nõ cõplebatur, fleuit fletu magno, quanta obsecro res erit parentem esse Christi adeo prope, ut auia est? Nec solũ Anna auia Christi est, vt reliquę mulieres nepotum suorum, sed multo magis, nepos. n. tuus non adeo tuus dici potest, quia licet filius sit filiæ tuæ, sed nõ illius filius duntaxat, qa alium habet parentem. At Xps filius Marię, vt homo est sine patre, & ideo cũ solius virginis filius sit, magis ad Annam pertinet, q̃ alij nepotes ad auias, & sic est illa quasi mr. Quo vero res propinquior est principio alicuius rei, eo de illa magis participat, quo igni propinquior, eo ca lidior, quo soli, lucidior, quo Xpo dño, eo magis gratia, ac dona participat. Attende nunc, q̃ sit propinqua Anna Xpo domino gratiæ fonti sola Maria media est, & sũ gra prçcipue ornata, Maria arca est diuinorum sacrorum, in qua Deus inhabitat, Anna sancta sãctorum est, in cuius vtero Maria est. Si verò sancta sanctorum quod ol m arcæ præparatum est, tãta ful sit gloria, atque diuitijs, quot gratij ornatam putabis Annam, vt Marię locus conueniens esset? Solent auiæ nepotes suos nimium diligere quia côicatio illa remota perfectionẽ arguit, dum agit in longinquum, et videt se auia magis ęternitati mandari in nepotibus, & ideo eos præcipue diligit. An nõ Anna nepotem Christum summa prosequitur dilectione? Ille vero diligẽtes se diligit. Quod si forsan Anna defuncti non est ante Xpi ortum, desiderauit. n. illa summo desideria tm̃ videre ne otem, vt tunc dimitteretur, sicut, & Simeon, quo gaudio ipsum cõplectetur in sinu, foueret in gremio, quis dicendo consequi valeat?

Sed iam expendamus aliam ipsius dignitatem, quod Mariæ mater sit, qua 16 ne multas ei concessas gratias, manifestum est. Vt Deus Baptistam, & præcursorem summi omnibus commẽdaret, sanctissimos dedit parẽtes. Quales obsecro Mariæ parentes esse debuerunt? Si essicienda à Deo esset mulier, quæ mater esset oĩum electorum, tum hoĩum, tum et Angelorũ, qui humana carne fruerentur,

Marginalia: B (left, beside "uidi pgenitores"); 2. Reg. 12. (left, beside "ge. Et hęc sunt"); C (left, beside "gratias acturus"); Es. 38, Iie. 16 (left, beside "fleuisse Ezechiam"); A (right, first line); C (right, beside "Attende nunc"); B (right, beside "ortum, desideravit").

A tur,quanta obsecro mater hæc esse debe ret, vt digna mater tantorum filiorum esset? Si parum grę quisq; filiorum ei ob tineret, maximus efficeret, grę cumulus. Sed plus est, plus valet, plus obtinet Ma ria, q̃ vniuersus cętus sanctorũ, & q̃ di gna mater Marię futura est, dignior esse dẽt, q̃ quæ mater oĩum electorũ, & plus obtinuit Maria matri suę, q̃ cẽs electi ob tinerẽt matri oĩum. Maria grę est dispẽ satrix, & pcipue matri suæ deuincta est, q̃ ergo plurib. obtinuit grãm, & sanctita tẽ, cur eã, & maximã matri nõ obtineat? Sicut se habuit, ac gessit Xps cũ Maria, implens pceptum de honoratione parẽ tũ, & ideo eã pcipue exaltãs, sic se habuit Maria cũ Anna matre, vt in oĩb. Xpm imitaret. Sicut sũma vnio Xpi cũ Ma

B ria, ita summa vnio Mariæ cũ Anna. Si cut Maria dedit Xpo esse humanum, & inmẽsas ab eo recepit grãs, ita Maria ac cepit ab Anna esse humanũ, ei vero con tulit multa dona grę, ea ipsi impetrãdo: Cũ infimus de plebe in regnũ, aut maxi mã, dignitatẽ assumit, si iustus ille sit nõ obliuiscit parentũ, licet paupes sint, sed qd dico parentũ? imo nec aliorum, q ad eũ nõ adeo ptinẽt. Ita de regina Esther

Esth. 2 memoriæ proditũ est, q̃ patruus Mardo chæus nutrierat, cũ adhuc regina esset, Esther ita cũcta obseruabat, q̃ ei Mardo chæus pcipiebat, ac eo tpe solita erat, cũ eã nutriebat paruulã in domo sua. Ele uata fuit Maria ĩ Dei matrẽ, & cęli regi nã, sed nõ obliuiscit matris suæ, imo illi

C obediẽs ei⁹ iugẽ habebat ĩ orõne memo riã, qd ergo ei nõ obtineat? Certè maxi ma gloria Annæ Maria est, filius sapiẽs gloria est patris Christus ergo Mariæ gloria est. Annæ vero gloria Maria est, magna profecto gloria.

Sed sigillatim cõceptionẽ, natalem, et cõuersationẽ Mariæ expẽdamus, ex qb. Annę grãm colligemus. Et primũ cõce ptionẽ. Nouimus, tantã sanctificationis grãm Ioãni cõcessam, ut redundaret in matrem, q̃ Spũ sancto repleuit, vt Beda ait in Lucã. Cur hoc ipsũ non credamus in Mariæ sanctificatione effectũ, cũ hęc fuerit copiosior illa? Fuit Mariæ gaudiũ uniuersi, expectatio mundi. Aurora con surgẽs, stella maris irradiãs, cur magno, A bona in matre sibi ppinquissima nõ effi ceret. Non solũ aromata odorem spar gunt, sed ẽt panni, uel theca in qua sunt. Fuit in Xpo odor agri pleni, cui benedi xit dñs, nõ ergo ille solum odorem spar git grę, sed & Maria, quæ eum cõtinuit.

Sed iam felicissimã horam illam cõn tẽplemur, in qua Maria nata est, & mũ do affulsit. Nata qdem filia Annæ fuit. Sed nunc ideo minus lætata fuit, qa nõ filiũ, sed aliã pperit? Certè summo gau dio pfusa fuit, q filiã perperit, nec vll⁹ esset filius, q ei similẽ lętitiã conferre pos set. Et hãc Marię natiuitatẽ respexisse vr Ez. 36 diuinus spũs, cũ p Sapientẽ dixit. Omnẽ Lyra. masculũ excipiet mulier, & est filia me lior filia. Quo loco aliq, vt Lyra legunt, est filia melior filio, ait ergo Sapiens, oĩs B mulier, cũ parit, delectat cum masculũ edit, nec adeo gaudet, si fœminam pariat. Nihilominus tñ filia edita aliqñ magis gaudendũ est, qa est filia melior, q̃ alia fi lia, est mulier sup reliquas mulieres, vel est filia aliqua melior, q̃ filius, qa multis viris potior est. Hæc vero nulli ita cõue niunt vt Maria, q̃ melior est oĩ filia: qa licet multæ filiæ cõgregauerunt sibi di uitias, sed Maria supergressa est uniuer sas, & prior est oĩ filio, q puta creatura sit. Vt vero id manifestũ sit, attendendũ Pro. 31 est, tres ob causas desiderari potius filiũ q̃ filiã à parẽtibus. Primo qm viri digni tates reipublicæ obtinent, & loca supre ma, ac munera pcipua, fœminę vero non ita, sed carũ fortuna est, si probæ sint, Se cundo, pp educationis diuersam rõnem C fœmina. n. seruandæ sunt, ac custodiẽdæ maiori cura. Tertio quia in statu collo cet fœmina, multo opus est pecunia, vir vero multis alijs rõnib. sibi puidere põt. Hæc aũt oĩa in Maria locũ nõ habẽt, & ideo illa est filia melior oĩ filia, imo, & fi lio. Primũ. n. q ad bonores, ac dignitatẽ ptinet, tãta ei dignitas seruata est, vt in finita sit, tãtus honor, ut ab oĩ creatura, imo, & à Deo maximo in honore habea tur, tanq̃ regina oĩb. præcipiet creaturis imo, & ipse Dei filius fuit subditus illi, p ipsius intercessionẽ oĩa dona creaturis dãda sunt, denique ipsa est domina vni-

ver-

A uersorũ. Deo dr, dñs uniuersorũ tu es, Mariæ suo in gradu dr dña vniuersorũ es. Id uero olim in figura pcessit in Sara q̃ prius Sarai dicebatur, q interpretatur dña mea, sed postq̃ ei pmissus Isaac est,
Ge.17. dicta est, Sara, i. dña nullo addito. Prius nunq; q̃ Maria filiũ hrẽt Deũ, dña fuit huius, uel alterius, sed Dei mater effecta dña uniuersorũ est. nihil ergo est, cur Anna de filiæ ortu tristetur, cuius dignitas est immensa, nullũ potuit edere filiũ purũ hoiem, q ei similis esse posset. Secũm ẽt in Maria locũ non habet, nec.n. opus est parentib. nimia cura, ut Mariam seruent. Præcipua.n. mulieris custodia uirtutis studiũ est, & diuina gra, hanc uero sic participauit, ut in illa fuerit cõfirma-
B ta, ut nec veniale peccatũ ad mittere, aut imperfectionẽ posset, ut nec leuis simũ appetitus motũ in rõne sit passa, uel qa fomes ligatus, uel melius, qa penitus sublatus ab ea est. Sup hæc oĩa e cælo data ei
Can.3. custodia illa est, de qua in canticis dr. En lectulũ Salomonis sexaginta fortes ambiũt est fortissimis Israel. Qui illa custodiã uideret, diceret plane, castra Dei sũt
Ge.32. hæc. Eã uidit Dion. Areopagita Angelis circũseptã. Cum hæc ita se haberent non multa cura parentũ opus erat, ut Mariã seruarẽt. Nihilominus tñ in tẽplũ puella ducit, ut nos doceat occasionem fugere, cũ infirmi simus, quas illa fortissima fugit. De qua re multa, & pclara Chrys. in
C hom. contra cõcubinarios, ubi inter alia
Chryf. ait. Audi Iob fortissimũ, qui oẽs diaboli
Iob.31. vicit incursus durior ęre, q ferro ad oĩa aduersa, qui dicit, nõ reprehendit me cor meũ in tota vita mea. Adhuc tñ se custodit, & ait, pepigi fœdus cũ oculis meis, ut nec cogitarẽ de virgine, uidit.n. difficile esse aspicere, nec desiderare. At si paruus uobis vr ad pugnã Iob, q̃uis reuera nec stercore eius digni simus, si te eo fortiorẽ putas, audi Paulũ, q totũ circuit orbẽ, q raptus est iterum cælũ, plus oib. laborauit, q dicere potuit, uiuo ego iam non
1.Co.9 ego uiuit vero in me Xps post tot certamina, post tot triũphos, & uictorias, adhuc ait, castigo corpus meũ, & in seruitutẽ redigo, qũe tu absq; castigatione audebis tibi securitatẽ promittere, Addere possumus his, quæ Chry. dicit Mariam, A quæ terribilis est, ut castorum acies ordinata, q̃ insuperabilis, & inuicibilis, in templum se colligit, ut occasiones fugeret, quid nobis miseris est faciendum?

Tertiũ ẽt in Mariã locũ non hẽt, dos.n. a Deo ei cõcessa est, parentes non grauabit. Adamauit verbũ diuinũ Maria, eiq; despõsari voluit eãq; dotauit dote bona tot.n. ei gr̃as cõtulit, ut eas explicare Seraphini nõ ualeat. Et queãdmodũ Isaac Ge.24 futuræ sponsæ murenula, & inaures misit, aliaq; monilia, ita verbũ diuinũ Marię misit dona q̃ plurima. Et si ea, q a natura sunt, attendamus, ut in terra nuberet Maria, opus ei nõ esset dote. Erat.n. de semine regio, oium fœminarum pulcherrima, ingenio, ac moribus ornatissima Et ideo in reliqs cõiugijs donat fœmina, B ut q illi ex natura deest, dote suppleatur, ac uiro par sit, in Maria uero despõsatione nõ ita actũ est. Excedebat illa in imẽ sum uirũ, & iõ spõsus Ioseph dotandus est, ut Marię cõiugio sit dignus. Et ideo Ioseph sanctissimus pluribus a Deo muneribus affectus est, ut dignus cõiugio tanto sit. Iã uero tertiũ, q initio pposuimus expedamus, de conuersatione. s. Mariæ cũ Anna mr̃e. Si aliqua fuit Mariæ, uel fuisset pedisequa serua, sãctissima redderet Marię conuersatione, q d obsecro de Anna mr̃e credendũ. Ad suauẽ Dei pui dẽtiã prinet, ut ea, si fieri cõueniẽter pñt cõi, ut ita dicã, cursu, ac uia fiãt, & nõ miraculo. Modus vero cõis, quo bona educat filia est, si bonã hẽat mr̃em, Ita vulga C ti puerbio dicit sole, ex bona mr̃e, bona pcedit filia, licet.n. aliqñ id ita nõ fit, sed vt in plurimũ mr̃e bona fructũ pfert bonũ, multũ.n. recta educatio cõducit. Vt ergo Maria istituatr ĩ oĩ pfectione, cõcessa ei Anna est oĩ ornata pfectione. Sed qualis obsecro futura Anna est, q̃ mater magistra, doctrixq; Marię futura fuit, et exẽplar deniq. Mariæ, in q illa intuens, opa virtutũ pstaret? Certũ est superatũ esse à Maria exẽplar ei ppositũ, sed illud procul dubio excellentissimũ esse debuit. Deinde cõuersatione Marię, in qua gra supra modũ abundauit, indubium est, Annam maximos fecisse progressus.

Sed

Sed illud silentio prætereridũ nõ est, ex quo maximas grãs Annę concessas, colligere possumus, ꝙ maria in templo Deo obtulerit tanq̃ munus p̃clarũ. Vulgo iactari solet, dona nõ solũ corda, sed et rupes frangere, tm̃ ergo domũ, q̃tum Maria est, quo diuinũ cor nõ tangat, ut maxima ei donet, q tã p̃clarũ offert munus Duo munera oblata Deo sunt, gratissima. Primũ X p̃s dñs est, quẽ ei obtulit Maria in tẽplo, Scdm uero filio singulari quadam rõne oblatũ, Maria est, q̃ offert Anna post primũ mun⁹ nullũ huic ęquale est, nec est, aliqd, ꝙ huic conferri ualeat. Quid ergo magnificentissimus Deus faciat? Nunquid Annã vacuam remittet? Credi ne potest, ꝙ Anna magnifica, ac diues fuerit in Deum offerens rẽ B tantã summe dilectã. Deus uero auarus in eã sit? An non ille diues est in oẽs, qui inuocant illũ? Nihil in munere, ꝙ anna obtulit Deo desiderari põt, oĩa.n.q̃ præclarum reddunt munus, hẽt. Primũ, conueniens est Deo, cui offeretur. Conuenit maximè Maria Deo. Vnde ait: Dilectus meus mihi, & ego illi. Et Angelus ad eã, inuenisti grãm apud Deum. Sciti olim Adã videns Eua sibi similẽ, ac conueniẽtẽ ait: hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea, q.d. nunc inueni, ꝙ mihi cõueniebat, hæc mihi similes est, q̃ est ex carnẽ mea. Ita Christus dñs uisa Maria, q̃ ei offert, ait: hoc cõueniẽs mihi donũ est, ex hac carnem assumã, ut simus C ambo vna caro. Deinde aptũ hoc mun⁹ Deo fuit, ut carnẽ indueret humanã. Tũ vero Anna munus illud obtulit p̃cipua voluntate, maxima deuotione, nihil ego in munere desiderari põt, ut Deo s t gratissimũ? Cum altera Anna offerret Deo Samuelẽ in templo, ait ei Heli sacerdos. Reddat tibi dñs semen pro fœnore hoc, ꝙ cõmodasti dño, & ita factum est, reddidit.n.ei Deus filios plures ꝓ Samuele Vnde illa cecinit. Donec sterilis peperit plurimos, Multa ergo sine dubio dona Annæ cõcessa sunt, cũ Mariã obtulit. Solum modo cogitauit Dauid ædificare domũ dño, & ait Salomon. Voluit Dauid p̃r me⁹ ædificare domũ nomini dñi Dei Israel, & ait dñs ad Dauid patrẽ meum.

Ro. 10.

Canti.

Luc. 1.

Gen. 2.

1. Re. 1

1. Re. 2

3. Re. 8

Qd cogitasti in corde tuo, ædificare domũ nomini Deo benefecisti hoc ipsum A mente pertractãs. Et iterum dñs ad Dauid, quia voluit ei domum ædificare ait. Fidelis erit domus tua, & regnum tuum vsque in ęternum ante faciem tuã. Dñm ergo æternam ei promittit, quia voluit ædificare domũ dño. Sed Anna multo plus pręstat Deo, ędificatam.n. domũ ei affert, cum Maria obtulit, & domum nõ quale templum fuit, sed digniorem cœlis Thronus, ac Seraphinis. Maxime ergo accipere dona debuit a Deo.

2. Re. 7

Sed qs nũc cogitatione asseq poterit, qua gloria, et gaudio p̃dita sit in cęlo Anna, cũ uideat filiã suã ad dexteram X p̃i in eminẽtissimo loco sup oẽs cælos? De B bonis.n. Marię multũ illa participat, qa mater est, Sicut.n. immẽsa Mariæ gloria resultat ex X p̃i bonis, qa filius illius est, cuius bona mater quasi propria hẽt. Ita de Mariæ gloria ad Annã magna pars ꝑtinet, qa mater est. Quo gradu quisq; diligit alterũ, eo delectat de eius bonis, & hac rõne beatus plus gaudet de Dei bonis, q̃ de suis, qa Deũ plus se diligit. Cum ergo Anna summa dilectione Mariã ꝓsequatur, de eius dignitate, ac bonis in immẽsum gaudet, qa bona sunt dilectissimæ filiæ. Ille gaudiũ hoc Annæ explicabit, q Mariæ immensam dignitatẽ, & gloriã, ac honorẽ dicere valuerit. Id uero explicare qs poterit? Beatam illã dicunt C oẽs generationes, ex his vero immensis laudibus Anna participat, qa mater est, q̃ summe gaudet exaltatã videns filiam.

Sicut aũt illa Mariam præcipuo amore diligit, naturali, & supernaturali. Ita a Maria diligitur amore maximo naturali, & gratuito. Nec.n. gratia naturam destruit, sed perficit, nec amorem tollit, sed auget. Maximũ profecto dicendum est, quod tanto amore a Maria diligatur. Summum est bonũ diligi a Deo, huic proximũ est, diligi a Maria, quæ oĩa Dei bona dispensat. Quibus obsecro oculis Chrs respiciet Annam, quam tanta dilectione prosequitur Maria? Annæ dicere possumus, ut Mariæ iubeat, tanquam filię ‹…›

Sed qm̃ tũc p̃cipue sanctos laudamus cum eo imitamur, uidendum restat, in quibus

A quib. Annā imitari debeamus Certe in multis. Primo in maxima fide, ac spe cū viginti annis orauerit, vt proles ei cōcederet, & licet se viderit sterilē, & grādeuā, nō considerauit corpus suum emortuū, sicut Abrahā, & sic tandē obtinuit. Plurimi hoium pusillanimes sunt, ac modicæ fidei parumq; sperātes, vel de salute æterna cōsequendam vel de morū correctione, vel de spūali profectu in spiritu. Hæc vero diffidentia multa mala in aīa operatur sicut cōtra, spes, multa bona. Qui n. q desperat, tristis primū efficit, deinde ineptus operi exercēdo. Id in te ipso facile dephendes, si cor tuū attenderis. Et in Cain manifestū est, ad quē Dñs ait. Quare tristis es, & cur concidit vultus tuus? nōne si bene egeris recipies? Sicut spes gaudiū, ita desperatio tristitiā ingenerat. Spes gaudētes, ait Pau. desperatione tristes. Et inde pcedit opa bona relinquere, ait. n. q eiusmodi est. Inutilis ē labor meus, derelictus à Deo sum, ois operatio mea similis est ictib. mallei ī ferro nō cadēti. Hinc Sapiēs. Si desperaueris lapsus in die angustiæ, imminuet fortitudo tua. Vt opa bona non omitteret, dixit Deus ad Cain, nōne si bñ egeris recipies? Cum ergo verū sit illud Sapiētis. Manus remissa egestatē parat est, manº aūt laborātiū impinguabit, fit cōsequēs, vt is, q minus q̄ dēt, speret uirtutis laborē relinquat, & insīma deueniat egestatē.

Gen. 4

Ro. 12 B

Pr. 29.

Pro. 10

Sed q nā radix tati mali est. Certe spei fundm̄ est diuina bonitas, eius pmissio ad nos facta, Christiq; merita. Ideo ipse ait, Creditis in Deū, & in me credite, i. sperate ī meritis meis. Ita desperationis C fundm̄ est, miseria nr̄a, ac defectus, cum n. sciamus, conatum nostrum ad salutē esse necessarium, eius defectū vidētes desperamus. Inde ēt occasionē desperandi sumimus, quod differri, & in lōgū prrahi diuinas promissiones cernimus. Oramus, nec exaudiri cernimus. Ita diuæ Annæ cōtigit orāti p viginti annos. Hic pfecto opus est magna fide, quali pdita Chananæa fuit, & Anna Samuelis mr̄, cuius uultus non sunt amplius in diuersa mutati. Et Anna nr̄a, q per uiginti sperauit annos. Hæc vero magna fides

1. Re. 1

vniuersa, quę petit, impetrat, ut in his patet. Hinc Paul. Patiētia uobis necessaria est. ut uoluntatē Dei faciētes reportetis repromissionē. Et hac in re illi peccauerūt, de quib. Esa. ait, expecta, reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. Que uerba sunt increduli populi, q auditis Dei promissionib. q in lōgum deferebāt, lusum existimabant Dei verbum, & irridebāt prophetas dicētes, expecta, modicum eorum verba vsurpantes, expecta, reexpecta. Ad quos Esa. ait. Qui crediderit, nō festinet. Et Paul. Cupimus, unumquēq; uestrum eandē ostentare solicitudinē ad expletionē spei usq; in finem, ut non segnes efficiamini, verū imitatores eorū, q fide, & patiētia hæreditauerunt pmissiones Abrahæ, namq; pmittens Deus, sic lōganimiter ferēs, adeptus ē repmissiones, Distulit. n. Deus, q pmiserat, & ille diu expectauit. Sic Iosepho, & Dauidi principatus pmissus est, sed diu expectatus; nos ergo eorū efficiamur imitatores. Velles quidē, cum oras, exaudiri, statim liberari a tentatione, succurri tibi in necessitate, pfectionē acquirere, & ōpta tū obtinere Sed dico tibi, expecta, reexpecta cum Anna, Angelis oīa statim data sunt, hoībus non itē. Nonne agricola expectat patiēter terræ fructū, cur tu nō expectabis cœlestem? Si accedit in Curiā nobis vir, vt aliquod magnū beneficium a rege obtineat, an non audit, obsequere regi, pete beneficium, & expecta? Irridendus homo ille esset, si in momēto putaret se accepturum, quod petit, quę. n. magna sunt, nō facile acquirunt. C

He. 10

Esa. 28.

He. 6.

B

Simile

Sed cur Deus in lōgum differt, qd statim pōt cōcedere? Tpalia qdem differt, vt spiritualia præstes opera, & sic cœlestia acquiras, q potiora sunt, & deinde tēporalia, & sic plus tibi concedit, q̄ petas. Ita cū Anna factū est. Spiritualia quidē nō ita differt, qa statim aliquid præstat, si vero differt, ideo facit, ut illud merearis orans pseuerater, & ut illud magni facias. Quid. n. putas spūalia esse? certe Margaritæ sunt, thesaurusq; cœlestis, & ideo oportet, ut uniuersa, q hēs uendas, vt ea acquiras. Sed eis, multū a me exigitur. Attende quis nā hic thesaurus sit, &

videbis

A videbis nihil esse, qđ petitur. Thesaurus hic, margarita ista, nõ solum diuina gratia, & sapiētia est, per q̃ Deus possidetur sed ipse ēt Deus, qui a nobis per hæc acquiritur. Sed quot nobis diuitię in Christo sunt? dici non põt. Vnde Paulus, mi Eph. 3 hi oium sanctorũ minimo data est gratia hęc, euangelizare in gentib. inuestigabiles diuitias Christi. Sed ait, thesaurus ille est ĩ se mihi, uero qũo thesaurus est? Certe quia factus est nobis a Deo iustitia, sanctificatio, & redẽptio, ipse te gratũ patri reddidit, ille pretiũ tribuit operibus nostris, ut dignæ sint cælesti regno, ipse est tanq̃ margarita, quæ annulũ ornat, & preciosissimum reddit. Felix ꝓfecta diua Anna, cui necesse non fuit agrũ B emere, in quo thesaurus inuentus est. Quia Maria ager Annæ fuit, quã emere non oportuit, qa filia eius est, in ea uero thesaurus Christus dñs, repertus est.

Imitanda etiam nobis Anna si in iugi oratione, in larga eleemosynarum largitione in eo etiam, ꝙ orationi eleemosynas adiunxit, ut misericordiam præstãs, misericordiam obtineneret, &c.

C

Festa Augusti.

In festo Beati Petri ad Vincula.

Thema. Misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de ecclesia, &c. Apposuit autem ut apprehenderet & Petrum. Act. 12.

MIrabilis plane diuitię sapiētię dispositio, est in omnib. pręcipue vero in Ecclesię fundatione, et incremento, vbi multis formis illius sapientia innotescit, non hominib. solum, sed & principibus, & potesta tib. in cælestibus. Vnde Pau. ait. Vt innotescat prin- Eph. 3 cipibus, & potestatib. per ecclesiã multiformis sapientia Dei ſm præfinitionem sæculorum, quam fecit in Xpo Iesu quo loco D. Th. ait, nõ quidem didicisse. An- D.Th. gelos beatos ab Apostolis, quia inconueniens vr̃, beatum à viatore discere, sed innotuit Angelis per ecclesiæ successus, A quos uiderũt in Apostolis ꝑdicantib. diuina sapiētia mirabilis in Ecclesię gubernatione, ac dispõne, q̃ Angelis reuelata nõ fuerat ab initio, & iõ eã agnouerunt, cũ effecta apparuit forinsecꝰ. Sicut agnoscimus non conceptũ domus, qui in mẽte artificis latebat, in domo pfecta, q̃ exterius videmꝰ, sed q̃ nã ista multiformis Dei sapiētia est? ꝙ nã hoc secretũ in Deo absconditum? Certe mysteriũ hoc & absconditum sacrm est. Ecclesiæ fundatio per Christi crucem, Ecclesię persecutiones, Apostolorum cathenas, et mortem.

Cur dñe voluisti Ecclesiam tuã, q̃ nouella plantatio erat, persecutionib. maximis vexari? Cum arbor recens plantata Simile est, multa circũcirca ponuntur, ne lædi B facile possit, cum. n. non iecit altas radices, facile vel vẽto vel manu eradicatur, & perditur. Qua ergo rõne arbore ecclesiæ initio tot pſecutionib. exposita fuit Hic certe latet secretũ, hoc est mysteriũ. quo multiformis Dei sapientia apparet, & Angelis sanctis mirabilis fuit, dũ hac arte ecclesia nõ defecit, sed profecit, non est imminuta, sed creuit. Qua rõne? ò sũme Deus nũc pateris, ut dilectus Petrus vicarius tuus in carcerẽ mittatur, & cathenis vinciatur? Si videres, in regis Hi- Simile spaniæ curia satellitem ea audacia esse, C vt principẽ, regis filium, & hæredẽ caperet, in carcerem mitteret, & catenis ligaret, idq. rege ĩspectãte, et vniuersa curia, nec vllus ei quid piã mali diceret, an non id expauesceres, n: dũ mirareris? Illud vero ꝑcipue mirãdũ si filio suo rex regni gubernationẽ tradidisset. Attẽde nũc Petrũ Christi primogenitum, cui Ecclesiæ claues tradidit Xps, quẽ nunc inferni satelles capit, & cathenis uincit, nec quicq̃ Christus loquitur, an non id mirãdum?

Diuersum omnino iudicium Dei, & hoium, imo, & sanctorum, & nostrum. Nos quidẽ uile putamus cathenas esse, abiectum ducimus pati, humiliari, deijci gloriosum vero, diuitias, honorem, ampla domum possidere, in his gloriamur. Sed audi sanctorum iudicium. Non solum autem, sed, & gloriamur in tribulationib. ait Pau. De qua re multa, & pclara Ro. 5

A ra Chry.ho.8.in epist. Pauli ad Eph.enarras verba illa Pauli, obsecro ego vos ego uinctus i dño. Vbi ait. Magna dignitas, & regno quouis, & consulatu longe maior vinctū eē. Hoc ēt ad Philemonē cómemorat dicēs. Pau. senior nūc āt, & uinctus i Xp̄o, vinctū esse pp Xp̄m illustrius est q̄ siue Apl'm, siue doctorē, siue Euangelistā esse, Si qs Xp̄m diligit, isnouit, qd sit ꝙ dico. Si qs ardet amore Xp̄i eliget i vinculis eē ꝓ Xp̄o, q̄ cęlos inhabitare. Sed, & amplius addit Chr. ait. n. Maius est vincula sustinere ꝓ Xp̄o, q̄ regiū diadema, & forsan illustrius, q̄ sedere ad dexterā ei', honestius, q̄ sedere sup duodecim thronos, maximumq. Dei in hoies donū, ꝙ ipse ꝓ eis passus sit, & illi ꝓ eo paterent. Hinc ibāt Apl'i gaudētes a cōspectu Cōcilij, qm̄ digni habiti sūt ꝓ noie Iesu contumeliā pati. Si mihi optio daret, aut esse i cęlo, aut in cathena cum Paulo ꝑeligerē cathenā. Si aūt cū Angelis standum fuisset sursum, aut cū Paulo vincto, carcerē utiq. ꝑoptassem. Nō ita B. Paulū dico, ꝙ i paradisum rapt', atq. ꝙ in carcerē est cōiectus. Non ita beatū æstimo, ꝙ verba audierit ineffabilia, atq. ꝙ vincula sustinuit. Qd vero ille hoc pluris ducat, oñdit, dum cōtestat Eph. nō dicens, ego raptus in cælum, ego, q audiui arcana verba, sed ego vinctus in dño. Et qñ gloriari voluit, & cęteris se conferre Apl'is, ꝙ primū i sui cōmēdationē dicit, .i. ꝙ passus fuerat, enumerat. n. primum persecutiones, & flagella, quæ sustinuit.

Chrys.

Eph. 4.

AdPh.

Act. 5.

B

Sed nouū loquēdi genus hoc est, nouū certe, sed illud sācti didicere à nouo hoīe Xp̄o, q gloriā suā dicit ꝓ hoīb. pati. Vñ ait: Clarifica me tu pr̄, qd ais ò Dn̄e ad flagella, & crucē ꝑperas, & hāc dicis gloriā tuā. Vtriq; qa ista ꝓ dilectis patior. Si Xp̄s maiorē hanc reputat gl'iā, q̄ sedere in patris throno quia miseros nos dilexit, cur nos nō reputemus beatos, si pro eo patiamur? Beatiores manus Pauli ligatæ, q̄ dū Listris claudū erexit, viperāq. excussit. Cathenā. n. tū, & vincula reuerebat vipera, & vniuersum pelag', ꝙ ab sorbere ausus nō est socios Pauli, qa ibi vinctus Paul. ducebat. Nō tanti æstimo vniuersa sanctorū miracula, ac vincula,

C

Ioā. 17

Pręeligerē cathenā, q̄ mortuos suscitare. Sic. n. ad discipulos Xp̄s ait, Beati estis, nō qa mortuos suscitatis, sed cum maledixerint vobis hoīes, & ꝑsecuti uos fuerint, &c. Attēde vinculorū ꝓ Xp̄o potētiā. Act. 16. Cōmotus est carcer vincto Paulo, solutaq. sunt oīum vincula. Mirū est ꝙ vincula soluant vincula. Sicut Xp̄i mors mortē interemit. Vincula qdē vinciūt, & impotentē faciunt, at vincula ꝓ Xp̄o soluunt, & potentissimū reddunt. Vñ custos carceris ad pedes Pauli procidit, & credidit, exiuitq; ipse à uinculis infidelitatis, & peccati. Vide q̄ñ cathenæ Pauli nō carcerē tm̄, sed & cęlū aperiāt, dū totā illā domū ad Deū conuertit. De qb. forsan postea ait. Quos genui i uinculis meis, ò beatā cathenā, q̄ non solū illustrē reddit vinctū, sed & filios genitos i ea illustriores reddit, ꝙ in vinculis geniti eē. Hēnt aliqd amplius i vinculis geniti p̄ cęteris, s. vt ab ipso fidei exordio hoc sciāt gaudendum, & gloriādū in tribulationibus. Simili, qua Paulus cathena ligatus fuit Petrus, imo & cathenis. Et si mihi q spiā dixisset, elige vtrū velis, vis esse Angelus Petrū soluēs, an Petrus ligatus? Petrus vtiq. maluissē esse. Hucusq. Chry. Cuius verba sic accipiēda sunt, vt nō intelligas excelsius esse ꝓ Deo pati, q̄ eo in gl'ia frui: & q̄ i cęlis cū Angelis versari, & in quocūq. throno sedere citra diuinā uisionē, q̄ cū finis sit hoīs, excelsior est oī merito. Sed merito inqres. Vnde tāta ista dignitas vinculorū ꝓ Xp̄o dño? q̄ nō solum Chry. oñdit, sed & Ecclesiā hac die, cū vinculis Petri festum dicavit & infames carceris cathenas gloriosas dicit, qa illis ligatus Petrus ꝓ Christo ē. Nec vero Ecclesia solum, sed & ipse Deus eas glorificauit, miracula earū contactu pficiens. Certe uinculorum pro Christo celsitudo tanta est, qa amor hominis in Deum in eis pcipue oñditur, & diuina glor ia illis præcipue illustratur, dum talés ipsi ministri sunt, q i uinculis eū glorificant. Vt aūt hæc duo, q̄ illustrissimas cathenas reddunt, explicemus, attendendum est. Amoris duo esse valde propria & uelle se ostēdere, ac manifestare, & dilectū glorificare. Vtrūq; vero in vinculis

A

Mat. 5.

B

AdPh.

C

A pro amato ferẽdis,& in oĩ tribulatione perficit. Primũ quidẽ, qa in bonis nõ cognoſcer' amicus, ut Sapiens ait, ſed in ad
Ecc.12 uerſis pro eo ſuſtinẽdis. Præcipue dum cum Deo agimus cui bona nr̃a dare nõ poſſumus, reſtat, ut mala eius cã ſuſtineamus. Oñdit ille in nos dilectionẽ ſuam, bona ſua nobis cõicans,& mala pro nobis ſuſtinens, tu illi cõferre bona nõ potes, qa bonorũ nr̃orũ non eget, igit' mala pro eo ſuſtine. Vñ ſi Deus mĩa ſua mala nobis non deuiſſet, quæ pro eo pateremur, ex iuſtitia ea nos poſtulare deberemus, ut dilectionẽ in ipſum oñderemus.

Scdm uero, qm̃ Deo inde magna gloria reſultat, q̃ ſerui ei fideles ſint, q etiã ab eo,& pp eũ tribulati, ei nihilominus inſeruiunt. Quo facto oñdunt, Deũ adeo
B bonũ eſſe, ut pp ſeipſum ſine alia mercede, dignus ſit oĩ obſequio. Cum gl'iaret'
Iob 1. hac de re Deus, diceretq. ad Sathanam, nunqd conſideraſti ſeruum meũ Iob, q̃ nõ ſit ei ſimilis in vniuerſa terra? ait Sathã. Nunquid Iob fruſtra timet Deum, nunqd non tu vallaſti domũ eius ꝑ circuitum,& benedixiſti oĩb. operib. eius. Quaſi diceret. Nõ tu dignus es, cui gratis obſequiũ pſtetur, q̃ ſi Iob tibi iſeruit, hoc efficit pp maximã, q̃ ei confers mercedem, non.n. fruſtra, i. abſq. pmio id efficit, q̃ ſi id experiri vis, tange cuncta q̃ poſſidet,& recedet a te. Cito vero Iob
Iob 13. oñdit facto, q̃ ſit mendax dæmon, cum dixit & pſtitit facto dictum, ẽt ſi occiderit me, ſperabo in eum. Quia ergo tribu-
C latio, q̃ Dei cã ſuſtinetur dilectionis ſignum eſt pcipuum,& in Dei gloriam cedit maximum bonum eſt, Deique donũ & à nobis ſummo in honore habẽdum.

Nunc ergo ad dubia initio concionis ppoſita facile eſt rñdere. Videt quidem Xp̃s primogenitũ Petrum capi, in carcerẽ mitti,& cathenis ligari, nec ei durũ, i. imo vero iocundum,& gratũ ſpectaculum. Vidit etenim eum regia cathena ornatum, uidet corona inſignitũ, videt in ſummo throno collocatũ,& gl'ia, ac honore circundatũ. Cũ Pau. vinctus ſ' ſ'li cathena eſſet, quidã erubeſcebãt uincula eius, ea putantes vilia, ac infamia eſſe, quidã vero longe aliter philoſophabantur, vincula.n. honorabãt, tuncq. maximè Paulo adhærebãt, cum ille vinctus pro Xp̃o
A eſſet. Inter quos Oneſiphorus cũ domo fuit ſua. De quo Paul. det mĩam dñs Oneſiphori domui, quia ſæpe me refrigerauit,& cathenam meam non erubuit.
Multos uero ex Aſia cum dereliquiſſe 2.Ti.1
uinctũ, ſuperius cõmemorat. Qui ergo vincula,& cathenas inſpicit humanis oculis, mirabit' q̃ Petrus uinctus ſit, qui vero illuminatis fidei oculis perſpexerit, gl'ioſum Petrum dicet, cũ cathenis ligatus eſt. Qđ uero de Petri,& Pauli cathenis diximꝰ, de Xp̃o dño,& eius cruce dicendũ eſt. Quidã.n. in Xp̃i cruce ſcãdalizati ſunt, eã abiectã putãtes, dicẽteſq. cũ
Mic hol, q̃ gl'ioſus fuit hodie rex diſcoo- 2.Re.6
perIens ſe ſicut vnus de ſcurris. At uero
Dauid ait, ludã & uilior fiam,& tũc glo- B
rioſior apparebo. Crux.n. glorioſa eſt Xp̃o dño,& cathenæ Petro,& Paulo.
Miris uerbis hoc expreſſit Petrus, Cha- 2.Pe.4
riſſimi, nolite peregrinari in feruore, q̃ ad tẽtationẽ uobis ſit, quaſi noui aliquid uobis cõtingãt. Sed cõicãtes Xp̃i paſſionib. gaudete, ut & in reuelatione gl'iæ eius gaudeatis exultãtes. Si exprobramini in noĩe Xp̃i, bt̃i eritis, qm̃ q̃ eſt honoris,& gl'iæ,& uirtutis Dei,& q ẽ eiꝰ ſpũs, ſup uos requieſcit. Nemo ãt veſtrum patiat' quaſi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, ſi autẽ ut Xp̃ianus, nõ erubeſcat, gl'ificet aũt Deũ in iſto noĩe. Attendẽda ſunt verba ſingula, q̃ mire expẽdit D.Th. Nolite peregri- D.Th.
nari, i. nolite recedere à Xp̃o, i ſeruore, i.
in pſecutione q̃ uobis dat in tentationẽ C
quaſi id nouũ qđ ſ't, nouũ.n. nõ eſt, ſed uetus, ut pij pſecutiones patiant', ſed potius gaudete cõicãtes Xp̃i paſſionib. i. aliqđ earũ pcipientes. Dicit uero Xp̃i paſſiones i plurali, qa tota illius uita paſſio fuit. Si opprobria ſuſtinetis ꝑ Xp̃i noĩe beati eritis. Qm̃ ſi patimini pp Deũ, requieſcet ſup uos illud, q̃ Deo honor,& gl'ia fuit,& q̃ uirtus fuit Xp̃i,& eiꝰ ſpũs. Spũs Xi i fuit pati uirtꝰ, et fortitudo Xp̃i fuit paſſio, honor, et gl'ia Xp̃i fuit crux. Si ergo uos paſſi fueritis cũ Xp̃o, maxĩa gl'ia, et honore donamini, gaudẽdũ ergo nobis ẽ. Sicut ergo rex ornari uult filios ſuos,

A suos, sed pcipue primogenitū. Ita volēs fideles suos pati pcipue Petrum pati voluit. Sicut.n. pr cruce ipsum amauerat ita ille Petrum cathenis, & cruce ornare uoluit, haec.n. sunt ornamēta cęlestia qb. curię cęlestis mirabiles apparemus.

His ē ornamentis ornati uoluit spon sam suā Ecclesia, vt ei similis esset, & iō initio eā plus pati pmisit, qa nunc ut spōsa amplius ornari debuit. Nec obstat, q̃ nouella sit plātatio, qa nō rō infirmior, imo tunc fortior Ecclesia extitit, tūc in charitate amplius firmata, & radicata fuit, & iō melius persecutiones tolerare potuit. His ergo pſecutionib. ornata Ecclesia est, vt dicat illud Esaię, gaudēs gaudebo in dño, & exultauit aīa mea ī Deo meo, qa induit me uestimētis salutis, & indumētis iustitiæ circundedit me, quasi spōsum decoratū corona, & quasi spōsā ornatā monilib. suis. In quæ verba Hiero. ait. Quotquot i Xpo baptizati sum⁹, induimur Xpo, & hēm⁹ tonicā iustitiæ, cū ergo passionib. Xpi cōicamus, Xpm induim⁹, ornamurq; corona, et monilib.

Ex qbus illud nobis colligendum est tunc pcipuè aīas nr̃as ornari, Deoq; placere, cum cōicamus Christi passionib. Places quidē tibi, & mundi oculis, cum purpura, serico, auro, & gēmis ornaris, cum honorib. & munerib. decoraris. At vera Dei oculis tūc pulcherrimus appares cum pateris, cū pauper, & nudus es, cum dolorib. vrgeris, hæc uestis nuptialis, qua ornandus es. Hāc vestem elegit Christus, ut patri placeret, hāc oēs sancti, hanc hodie Petrus vinctus cathenis, qui nobis loquitur q̃ Paulus. Memores estote uinculorum meorum. Si aliqua pateris, memor esto cathenarum Petri, vinculorum Pauli. Et q cum eis in mēsa regni cœlestis discumbere vis, hic cōica passionib. eorū, cathenæ istę ferreę vr̃, sed aureæ sunt, quibus summus ornabit sacerdos, & de quibus multa in Exo.

Vt uero vinculorum Petri memores simus, eorum historiam recolamus, q̃ in epistola nobis Lu. proponit, Quæ sic ait.

Misit Herodes Rex mãnus, ut affligeret quosdā de Ecclesia, &c.] Phrasis scripturæ est manum mitteret, & significat opa s aliqd incipere. Sic & Oseas de Hieroboā ait. Extēdit manū suā cū illusoribus, i. libenter facere cępit, q̃ illusores fiebat. Sic ēt de forti muliere Salomōait, manum suā misit ad fortia. Certe cū manus Dñi manum nostrā adiuuat, manū nostrā ad fortia mittim⁹. Ita de Io. dictū est, etenim manus dñi erat cum illō. Sicut cum manus Elisei sup manus Ioas sunt sagittæ in Syros myssę victoriā pariunt. Si vero manus nr̃a sola relinquat labit, & in pctī decidit. Hic Sap. Egestatē opata est manus remissa, manus autē fortium diuitias parat. Manus hōis cum sola est, remissa est, iō egestatē opat, ora ergo Dei manum tibi cōcedi, q̃ tuā adiuuet. Operi manuum tuarū porriges dexterā, ait Iob. Ipse uero iterū ait, Deus nō pijciet simplicē, nec porriget manū maligno. Malignus, pfect Herodes erat, vt supplicium illius citò ostendit, cum eum percussit Angelus dñi, & consumptus à vermib. expirauit. Nō ei porrexit manū suā Deus, ille ergo man⁹ suas solas misit ergo egestatē operatæ sunt, & peccatū.

Ita sane, qm̄ ut Ecclesiā persequeret, manus misit. Ab initio namq; incuntis Ecclesię pſecutiones sustinuit, Herodes vero minister erat draconis magni, & rufi, de quo in Apoc. Ioannes meminit, qui mulierem pſequebatur, quæ sensu literali Ecclesiā designat. Ait.n Ioannes. Signum magnum apparuit in cælo, mulier amicta sole, & luna sub pedib. eius, & in capite eius corona duodecim stellarum, & in vtero habens clamabat parturiens, & cruciatur, ut pariat. Et ecce draco magnus, & rufus stetit ante mulierē, q̃ erat paritura, ut cum peperisset filium eius deuoraret. Et persecutus est mulierē, quę peperit masculū. Et misit serpens ex ore suo post mulierem aquā, tanq̃ flumen, ut eā faceret trahi à flumine. Describit hoc loco Ioānes Ecclesiæ persecutionē quæ tunc erat, & futura erat tpe Antichristi. Dicit uero Ecclesiā amictā sole, & habentē lunā sub pedibus. Quia vt Gre. ait in sole illustratio ueritatis, in luna autē quæ menstruis suppletionib. deficit, mutabilitas tps accipitur. Sancta autē Ecclesia, qa superni luminis splen-

L 2 dore

Marginalia: A; Ose. 7; Pr. vl.; Luc. 1.; 4. Reg. 13.; Pr. 10.; Es. 61.; Iob 14; Iob 8; B; Hiero.; 1. Co. 1; Ap. 12; C; Col. 4; Ex. 28.; Gr. 84. mo. c 7.

A dore protegit,quasi sole vestitur. Quia vero cuncta tpalia despicit,lunā sub pedibus premit. Ideo vero dr in cœlo esse, qa conuersatio eius in cęlis est. Hoc est Ecclesiæ institutū,hæc eius lex,& finis, vt in cælo cōuersef,licet quidā ex ea terrena sapiāt. Vel sol,quo Ecclesia induit, Chrs est,quo amicit Ecclesia,vt Paulus ait. Quicunq;.n.in Xpo baptizati estis, Christum induistis, Christo.n.ecclesia adhæret ab eo protegit,& inde luce honorum operum fulget. Duodecim stellę,quæ caput Ecclesiæ ornāt, duodecim Apli sunt,quib. vt stellis nascēs ecclesia ornata fuit. Caput vero ,p initio accipit, qa primum membrum corporis est. Inter has vero stellas Lucifer Petrus fuit

Gal. 3.

B cæteris fulgētior,quia licet oēs Apli stellæ sint,sed stella differt a stella in claritate. Clamabat vero Ecclesia parturiens, qa tāta erat persecutio tyrannorum, vt maximis laborib.& dolorib. filij gignerent,& baptizarētur. Persecutionē vero describens ait. Ecce draco magnus rufus,diabolus se rufus uero dr,q color sāguineus est, pp nimium sanguinē fidelium fussum. Draco ēt est rex Herodes rufus sanguine Iacobi, hic stabat ante Ecclesiam,ut eius filios deuoraret. Sed & in ipsam ecclesiam absorbēdā fluuiū misit. Aqua persecutio est,ut ibi expositores aiunt,sed tanq̄ flumen aqua excreuit pp uiolentiā. Tyconius hom. 10. ait. Misit post mulierem aquā, si violentā p secutionem,sic.n.& Psal. ait. Cum exurgeret hoīes in nos,fortes viuos deglutissēt nos. Cū irasceret furor eorū in nos,

Ps. 123

C forsitā aqua absorbuisset nos. Absorbuerat Herodes Iacobū nūc ī Petrū irruit. [Apposuit,ut apprehenderet,& Petrū.]

Ondit vero cām,cur non eum statim occiderit. [Quia erat dies azimorū.] Pascha tunc celebratur,cum supplicijs tps nō erat,& ideo sedecim militibus custodiēdum tribuit in carcere vinctū duab. cathenis,vel viginti, qm̄ quaternio dicebat,qui super quatuor milites erat,vnde sedecim erāt milites,& quatuor quaterniones,ita Glossa,Post Pascha vero volebat eū ,pducere populo, & eis illū tradere,ut occideret. Sed qd in tāto capitis

Glossa

discrimine Ecclesia facit? [Orō autē fiebat ab ecclesia ad Deū ,p eo. En ecclæ remediū in oī periculo,Laur. Ius. ait. Videns Xps appropinquare sibi passionē,orat,ut nos exēplo suo doceat,i tribulatione orōnis q̄rere refugiū. Poslet Xps sine orōne ī passione firmiter stare,sed orat, vt nos doceat. Quid tu ō homo agere debes? nū validior.q Xps succinctes armis? Nunqd tu Xpo fortior,& saluatore cōstantior? ille sine orōne quia pugnę noluit hre cōgressum, & tu in pericula irrues orōne nō munitus? Iō vulneraris ac occideris, qa sine diuino adiutorio in tribulatione qs stetit? Audi forte Dauid qd fecerit. Ad dnm,cū tribularet,clamaui,et exaudiuit me. Et iterū tribulationē & dolorē inueni,& nomē dni inuocaui, ō dne libera aīam meā. Initio bellorum oīum orauerat Iudas Machab. & uictoriā reportauerat. Semel nō orasse legit, & uictus,ac occisus est. Memēto Moysē cōtra Amalech orasse,vt uinceret, Iosue aduers⁹ Gabaō, Gedeō aduersus Moab, Iepte cōtra Amō, Sāpson in ruina Philistijm Samuelē,qd memorē? Ezechiā, Eliā, Iudit? & deniq; Esther ragina pauēs piculū confugit ad dnm,in tuis ergo,& tuorū periculis ora. Quid uero orō est, nisi eleuatio mētis in Deū,qua se illi cōmittit,sibiq; auxiliū postulat? Ab amico auxiliū sæpe postulas,& rato accipis,qa tibi auxiliari,sæpe nō ualet, De⁹ vero ppotēs est auxiliari,& iō est diues in oēs, q inuocant eum,i. diuitias suas effundit, opē,ac auxilium in eum, q ipsum inuocat. Cum Iō ait, tibi non possum auxiliari,pauperē se dicit,dum se nō posse facere. At Deus diues est oīb. inuocātib. cū, potens.n. est,simul vero uult nobis adesse,nec ei deest ptās,nec uero uolūtas. Iō Iesus dr,qa ei ,ppriū est adiuuare, & saluare. Attende fructū orōnis ecclesię pro Petro. Descēdit angelus,ut eū liberaret.

A
Laur. Iustin. lib. de trium. Chri agone capi. 6.
Ps. 119
Ps. 114
B
Ro. 10
C

Sed nō sine mysterio factū est,ut angelus Petrū reperiret cōstrictū duab. cathenis. Licet.n. Herodes sic eū uinxerit ad custodiā De⁹ uero, q Petrū cathenis ornare uouit,alti⁹ mysteriū itēdebat. Vtergo secretū duarū cathenarū ostendam⁹, atēdēdæ sūt duę alię cathenę misticæ,q in

uestc

A veste erant summi sacerdotis, coniungebátq; rônale cũ suphumerali. De qbus sic in Exo. scriptũ est. Facies in rônali cathenas sibi inuicẽ cohęrente? ex auro purissimo, et duos annulos aureos, quos pones in utraq; rônalis summitate. In rônali duodocim lapides ꝑtiosi erant, & in eis scripta noĩa duodecim tribuũ. Rônali dicebat, q ratrône ꝑditũ uidebat̃ fatidicũ.n. erat, quia, in eo rñsa de futuris dabant. Vñ Iosephus ait. Quoties Deus sacrificijs placabat, magnus fulgor ex vna gẽmarum illatum prodibat. Sed mirabilius est, q̃ nunc dicturus sum. Per duodecim gẽmas, quas in pectore pôtifex insutas Esseni gestat, in bello prænunciare Deus victoriã solebat. Nã priusquã exercitus se moueret, tãtus fulgor ex eis emicabat, ut toti populo facile innotesceret, adesse Deũ opemq; & auxilium suũ inuocantibus esse allaturum. Qua pp Græci, q a nostra religione no abhorrent, cũ hoc miraculũ pro cõpertissimo habeant ita ut negari nõ possit, Essena vocãt, hoc & oraculum. Desijt tam Essen sacerdonix fulgorẽ emittere annis ducentis, anteq̃ hæc commentaremur, irato Deo, pp legũ suarum ꝑuaricationem, Hęc Iosephus. In rônali uero ponit̃ doctrina, & veritas. Huius vero rônalis tropologiã Greg. exponẽs, ait. Hinc diuina voce ꝑcipitur, ut in Aaron pectore rôna'e iudicij uitris legãtib. imprimat̃, quatenus sacerdotale cor nequaquã cogitationes fluxe possideãt, sed rô sola cõstringat, nec indiscretũ quid, uel inutile cogitet, q ad exẽplũ alijs cõstitutus, ex grauitate uitę sẽper dẽt oñdere, quantã in pectore rône oportet. In quo ẽt rônali vigilãter adiungit, ut duodecim noĩæ Patriarcharũ describãtur. A scriptos etenim patres semp in pectore ferre, est antiquorũ vita sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irreprehensibiliter gradit̃, cum exẽpla patrum ꝑcedentium indesinenter intuet̃, cũ sanctorum vestigia sine cessatione cõsiderat, & cogitotiones illicitas deprimit, ne extra ordinis limitem operis pedem tendat. Hæc Greg. Origenes, ait. In rônali esse doctrinã, & veritatẽ, uel, vt ille legit, manifestationẽ, et veritatem

Ex. 28.
Ioseph 3. de antiq. c. 9
B
Gre. 2. pa. past c. 2. & li. 1. ep. 24.
C
Or. homil. 6. i Leuit.

Non.n. sufficit pôtifici hęc sapientiã, & scire ueritatẽ, n nisi possit ẽt populo manifestare, q̃ nouit, iõ ergo imponitur rônali manifestatio, vt possit rñdere oĩ poscenti se rõnẽ de fide, & ueritate. Sed & ipse ordo rerum, q sanctus sit, & mirabilis, intuere. Nõ ante rônale, & postea humerale, q non ante sapientia, q̃ opera, sed prius opera haberi debent, & postea quærenda sapientia est. Deniq; propheta hunc eundẽ ordinẽ seruat, cum dicit, seminate uobis ad iustitiã, et metite fructũ vitæ, illuminate vobis lumen scientiæ. Hæc verba ex Osea sunt, fm translationẽ Septuaginta. Beda vero addit, Cathenulæ aureæ significant cõtinuationẽ charitatis, q a sicut cathenula ex plurimis auri virgultis una contexit̃, ita charitas ex multifaria virtutum operatione perficitur. Duæ sunt, q a & erga Deum charitas est, & erga proximum. Annuli autẽ, è quibus pẽdent cathenulæ significant iugem memoriã perpetuæ, & nunq̃ finiende charitatis in patria cælesti. Duo vnci ni super humerales eminẽtes aureis annulis, qbus inserebantur cathenę, significãt firmissimã intentionem Deo placẽdi, & iuuãdi proximos, tã in prosperis, q̃ in aduersis rerum euentibus. Hęc Beda.

Ose. io Be. c. 5.
B

In mysterio igit̃ duabus cathenis Petrus ligatus est, q a summus sacerdos cũ sit duabus in aĩa cathenis aureis ligatus erat, duplici. s. charitatis actu, in Deũ, & proximum. Et licet uniuersis hæc ꝑcipiatur charitas, sed amplior a pastore exigit̃, & iõ cathena dr̃, qua ligatus, & religat̃ est. Sed quia Petrus eam perfectissimam habuit, interrogatur a Dño, ter, diligis me plus his? vt trinę negationi trinus amor rñderet. Et qm ternatius numerus est perfectionis, ut Aristot. ait, & ideo ei tunc cõmissum est ouile Christi tanquã digniori, & plus q̃ cæteris dilizẽti. Nunc a cathenis liberat̃, nõ ut eas effugiat, sed ut immensis expletis laborib. in Romã tandẽ veniat, & cathena alia sub Nerone uinceretur, en cathenas tres Petri respondentes trinæ amoris confessioni, q̃ perfectissimam indicant charitatem. Ex Hierosolima adduxit Eudoxia Augusta cathenã Petri, q pôtifici monstrauit.

C
Io. 21
Aristo.

Sanct. L 3 Ille

A Hæc vero ostendit aliam, qua sub Nerone vinctus fuit. Et factũ est ut ipsæ cathenæ inter se connecterentur, ut una fieret quæ miraculis claruit. Et hinc festũ hoc vinculorum Petri institutum fuit, &c.

In Festo dedicationis Sanctæ Mariæ ad Niues.

Thema. Beatus uenter, qui te portauit, & vbera quæ suxisti. Luc. 11.

Ap. 13. INter alia, quæ de Antichristo, & eius membris memoriæ prodidit Ioannes vnum illud est. Aperuit os suũ in blas-
B phemias ad Deum, blasphemare nomẽ eius, & tabernaculum eius, & eos, qui in cælis habitãt. Perditissimus.n. ille homo initio sãctitatẽ, simulabit, postea uero in-
Metho Athan. cipiet blasphemare, id.n. est aperuit os suũ. Loqui incipiet blasphemias, Sed qd' est Dei tabernaculũ, ꝙ post Deum ab eo est þcipue blasphemandum? Methodius in hypopante dñi, & Athan. in Euangelisis de Deipara, aiunt Mariam hoc tabernaculum esse. Confirmatq; hoc ex illo Ps. sanctificauit tabernanaculum suũ al-
Ps. 45. tissimus. Hoc ergo Dei tabernaculũ, & sanctos blasphemando per Antichristũ & suos þdicit Ioannes. Cuius rei initia, nunc in Anglia, Germaniaq. uidemus. cum innumeræ dicantur blasphemiæ in Mariam, & sanctos. Quib. à uobis ocur-
C rendum est þcipua veneratione, ac laudib. Vt uero id hodie þstemus, gfa nobis opus est, q̃ Mariæ intercessione petam⁹.

Dama. Damas. li. 4. de fide orth. c. 16. ait. Oẽs sancti a nobis honorandi sunt Dei filij, quos Deus ipse honorat. Hinc ipse ad
1. Re. 2. Heli ait. Quicunq. honorificauerit me, glorificabo eum, qui aũt cõtemnunt me, erunt ignobiles. Et Christus dñs ait. Si qs mihi, ministrauerit, honorificabit eũ pater meus, qui est in cælis. Hinc iusti di-
Ioã. 12 cunt, præcipuo in honore sãctos hẽre. Iõ
Ps. 14. Psa. ait, Ad nihilum deductus est in conspectu eius (iusti, s. de quo ibi loquit') mali-gnus, timentes aũt dñm glorificat. Licet vero vniuersi sancti nobis sint honorãdi, pręcipue tñ Maria. Quæ cũ tri-

plex adorationis genus a sanctis tradat', A latria, dulia, & hyperdulia, hæc soli Mariæ tribuitur. Sicut.n. Deus propria adorõne colitur latria. s. tanq̃ oĩum supremus. Ita Maria tanq̃ q̃ uniuersos sanctorũ ordines inestimabiliter excedit, propria colitur adoratione, q̃ hyperdulia dr̃. Sanctorũ.n. reliquorũ plures sunt ordines, & aliqui eorũ, ut Ioãnes Baptista, & Apostoli reliquos nimiũ excedun t. Nihilominus ille excessus tantus non est, ut aliud eis adorationis genus tribuatur. At uero Maria in immensũ excedit sanctos oẽs, ut die credatur, plus grãe, ac gloriæ ipsam possidere q̃ uniuersus sanctorum cætus simul collectus. Et iõ propria adoratione colitur, q̃ alteri nõ concedit.

Aliæ ẽt rõnes sunt, quib. Mariæ singularẽ demus reuerentiã, amorẽ, ac cultũ. B Et prior illa est, ꝙ illa singulari nos dilectione prosequitur tanq̃ mater, & ꝙ interest inter amorẽ matris in filiũ, & amorẽ aliorum propinquiorum, hoc interest iter Mariæ dilectionẽ in nos, & dilectionẽ oĩum sanctorũ. Illa mater est, & quasi mater nos diligit, nostraq; curat. Reliqui sancti propinqui sunt, nostra quidẽ curantes, sed longe aliter, q̃ Maria. Qm̃ illa nos respicit ut mẽbra filij sui, & ita nos tanq̃ mater fouet. Et qa sicut Christus Marię, simillimus fuit corpore, ita Maria simillima fuit Christo aĩo. Et iõ sicut Christi in nos dilectio supereminet oĩ scientię, ita & dilectio Mariæ in nos oẽm excedit modũ. Quæ dilectio tempe- C rauit in ea passionis Christi dolorẽ dum uidit hoĩes sic redimi a dęmonis potestate. Secũda eiusdẽ singularis uenerationis rõ est, quia vniuersalis oĩum hoĩum, & oĩum malorũ aduocata est. Honoratur þcipue a nobis Christus nõ solum, quia Deus est, sed ẽt qm̃ vniuersalis aduocatus est, p cui⁹ merita, a manus oẽ bonũ a nobis est suscipiendũ. Hinc ipse ait. Pa- Ioan. 5 ter oẽ iudicium dedit filio, ut oẽs honorificent filium. Sicut honorificant patrem Sicut þcipuo honore habitus est Ioseph Aegyptijs, quia frumentũ, eis distribuit. De Christo dño conuenientius quã de Ioseph dici potuit, qd' ei Pharao ait. Ego sum Pharao, absq; tuo imperio nõ mo- Ge. 41.

A uebit quisquam manum, aut pedem ĩ oĩ terra Aegypti, Xp̃m profecto uerba hęc
Ioa. 15 respiciebant, q̃ ait. Sine me nihil potestis facere. Simili ergo rõne, suo ordine Maria nobis colenda est singulari honore, quia vr̃is interpellatrix est, sine cuius intercessione nihil boni ad nos descendit à
Bern. filio, quia vt Bernardus ait. Decreuit Deus, nihil dare, nisi per Mariam.

Sed cum tanta Maria sit pauca de ea Euangelistæ locuti sunt. Primo, q̃a ineffabilius hic debet̃ honos, ut silentiũ illis sit laus, ne cum pauca dicta sint, putent̃
3. Reg. 10. oĩa dicta. Sicut ergo considerauit regina Sabbia domum Salomonis, & ordinem eius, amplitudinẽ, ac magnitudinem, & non habuit ultra spiritum, sed aĩo defe-
B cit. Ita Euangelistæ hãc Dei domũ cõtẽplantes, ineffabilia in eã uiderunt, & iõ defecit eorũ spiritus, lingua, & calamus. Deinde, si pro dignitate de Maria loquẽdum esset, occasionẽ noui fideles sumerent colendi eam, ut Deũ. Et in primitiua Ecclesia error fuit quorundã, qui adorabant Mariam tanquã Deum, & sacrificia panis offerebant. Qui error cito e-
Epip. uanuit, ut Epiphan. ait. Hac vero de cã corpus Moysi non apparuit, ne coleret̃, vt Deus a Iudæis sicut serpens æneus adoratus fuit. Et iõ ẽt affirmant aliq̃ Angelorũ creationẽ traditã à Moyse nõ fuisse, ne populo ad idololatriã ꝓpenso ansa daret̃ eos adorãdi. Et demum uniuersa, quę de Maria dici poterãt, colligi p̃nt
C ex illis verbis. [Beatus uenter, qui te portauit.] Considerandũ .n. nobis est Mariã perfectissimam fuisse Dei imaginẽ, ab ipso summa arte, ac singulari prouidentia depictam, vnde cum de ea audis, ꝙ Dei
Simile mater sit, debes inde reliqua colligere, sicut ex ungue leonẽ. Sicut .n. cũ homo debita mẽbrorũ proportione cõstat, si eius manũ uideas duntaxat, ex illa colligere poteris uniuersi corporis magnitudinẽ pp proportionẽ, q̃ inter se mẽbra seruarẽ dent. Ita cũ audis Mariã Dei esse matrẽ, inde reliqua colligere poteris. Sũma .n. proportione uniuersa in ea posuit cælestis artifex, & iõ reliqua dona huic dignitati cõmensuranda erant. Atq; adeo vniuersas Marię laudes unico verbo col-

legit hodie mulier de turba, dicẽs. [Bea- A
tus uenter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti.] Hic uero attendẽdum uobis est illud Sapientis Magna potentia Dei so-
lius, & ab humilib. honorat̃. Sed qua in Eccl. 3
re hęc magna potentia apparet? Q̃d ab humili honoret̃, ꝙ infima mundi elegit, ut confundat fortia. Nunc efficit, ut mulier de turba eũ cõfiteat̃, & honoret eum: cum blasphemabant pharisæi, & scribæ dicentes, in Beelzebub principe dæmoniorum eijcit dæmonis. Superbia intumuerat facies eorum, & iõ uidere nõ poterant. Sicut sibi quondã contigisse fatet̃
Aug. in confessionibus. Facies mea infla- Aug.
ta erat, & nõ poteram videre. Sicut .n. nimia inflatio faciei uisum impedit, ita superbia hoĩem excęcat. Nunc ergo imple- B
tum uidemus, ꝙ ille ait. Ego in iudicium Ioan. 9
veni in mundũ, ut qui non uidẽt uideãt, & q̃ uident cæci fiant. Ecce pharisæi videntes cęcutiunt, & parua, ac de infima plebe muliercula uidet, & Xp̃m, eius matrẽ cõfitet̃, Dñt aliqui, hãc fuisse B. Marcellã, q̃ Marthæ ministrabat. [Loquente ergo Iesu ad turbas.] Illuminata a Deo fuit, dignitatẽ loquẽtis agnouit, pulso oĩ timore, maximo affectu, ut iudicat, cum voce extollit, parata mortẽ oppetere pro Xp̃o, eũ laudat, & ipsius matrem uerbis miris, at oẽs ab ea dicere possimus, q̃m Xp̃m, & ipsius matrẽ laudare dẽamus. Nec mirũ, ꝙ nos ab ea discamus, cũ vniuersa Ecclesia ab ea didicerit, & uerbis illis filiũ, ac matrẽ laudet, cũ ait. Beata ui- C
scera Mariæ virginis, q̃ portauerũt æterni p̃ris filiũ, & beata ubera, q̃ lactauerũt
Xp̃m dñm. O beata mulier, q̃ laudare Luc. 1.
cœpisti Mariã implẽs, ꝙ ipsa futurũ p̃dixerat. Ecce .n. ex hoc beatã me dicẽt oẽs generationes. Laudauit quidẽ Gabriel Mariã, sed in penetralibus. Laudauerat Elisabet, sed in ꝓpria domo, ubi nulliũ timere poterat. Tu vero p̃fecta in charitate, foras misso timore, corã oĩbus, ẽt coram inimicis, ac hostibus acerrimis Xp̃m, & Maria laudas, cũ maximo uitæ discrimine. Et ꝙ postea Ap̃li, & martyres p̃stitere laudãtes Xp̃m, & eius matrẽ corã inimicis, tu nunc p̃stas, & ducẽte eis p̃bes, atq; magistrã. Mulier videbaris infirma.

A Sed certe virago es,& typum geris ecclesiæ,quæ a te edocta publice Xpm,& Mariã confitetur. Tu capita hæresum amputas qm eã dicens matrẽ, Xpm uerũ hominẽ ostendis,& beatã nuncupans, filiũ Deũ dicis. De Maria uero omnia dixisti,cum Dei matrem eam appellasti.

Sed in hac laude illud attẽdendũ est, nõ dixisse Mariã beatã, qa Deo acceperit,sed qa Deo dederit,beatus,ait,uẽter, qui te portauit,& ubera,q̃ suxisti. Beata quidẽ Maria est pp dona, q̃ a Deo accepit. Sed nunc hæc beatitudo,uel tacetur, vel innuit solũ. Comedat uero, qa Deo dedit,qa ille plane beatissimus est, qui
Act.20 Deo plura,& maiora dat,& licet magnũ sit,à Deo Dona accipere, sed maius est,
B illi dare. Vñ Paul.meminisse uero oportet verbi dñi Iesu , quia beatũ est magis dare,q̃ accipere, Hinc est, ꝙ pati ꝑ Deo & oĩa eius cã relinquere,ꝓfertᵣ multis alijs pijs opib. qa in his Deo damus, in a-
2.Cor. 12. lijs uero potius recipimus. Et hic est legitimus sensus illorum verborũ Pauli pro hmõi gloriabor, ꝑ me ãt nihil gloriabor nisi in infirmitatib. meis. Dixerat Paul. innumera Dei reuelationes, & plura, q̃ à Deo receperat, & statim ait pro hmõi gloriabor, i. cã vrĩ, hæc dixi,q hęc magni facitis,q̃ a Deo accepi,quib. maxima apparent diuinæ reuelationes , ac miracula. Pro me vero,q melius noui,qd ĩ sum
C mo habendũ sit pretio,nõ gloriabor,nisi in passionib. meis. Hoc vero statim manifestius explicat,dicens. Propter ꝙ placeo mihi in infirmitatib. in cõtumelijs, in necessitatibus,in ꝑsecutionib. ĩ angustijs ꝑ Xpo. Hęc.n.maxima sunt,qa,in illis hõ Deo dat, ꝙ dare põt. Solet paup dño suo parua dare munuscula,& multa recipit,ita nos,cũ Deo hẽmus. Parua ei dare possumus , sed si hæc libenti aĩo tradamus,maxima suscipiemus , centuplũ in hac vita , & in futura uitam æternã. Si ergo passionis tibi materia suppetit,libenter ꝑ Deo patere, sic. n. ei dedisti,ꝙ beatissimum est ab eo magna suscipies. Et iõ Beatissima Maria est, qa plus oĩbus Deo dedit, & iõ plurima recepit. Sicut regina Sabba plura dedit Salomo
3.Reg.10 ni , plurima uero ab eo recepit. Sed hoc interest inter ea, q̃ reliqui iusti Deo dãt, A & ea, quę Maria ei dedit. Qd iusti aliqua Deo dñt dare,nõ quia ipse in se ea suscipiat,sed qa eius cõspectui apparẽt dona, quib. tñ Deus nõ vtitᵣ, qa bonorũ nostrorũ nõ eget. At vero licet Maria plurima
Heb.2 hmõi dederit,sicut reliq iusti, sed aliqua ẽt dedit, q̃ Deus in te suscepit. Qui.n.bonorũ nr̃orum non eget, eguit humanitate,ut opus redẽptionis ꝑficeret. Hanc uerõ à Maria accepit,& sibi in vnitatẽ sup positi copulauit. Beatus ergo vẽter , q te portauit,eguit lacte, paruoq; lacte pastᵘ est,ꝑ quẽ nec ales esurit, & hoc suscepit à Maria,beata ergo vbera,quæ suxisti.

Sed illud valde mirãdũ est, ꝙ cũ Xp̃s B fuerit maxime filius Marię,nec ullus fuerit filiorũ,q ita matris suæ filius esset,ac Xp̃s,nec qui sic matrẽ dilexerit, ac honorauerit,ac subditᵘ ei fuerit, vt vere dici possit filius matris,ut vulgo dici solet. Qua rõne nunc non ita vr̃ matris honori cõsuluisse, nec rñdisse , confirmasseq; mulieris laudem. Dicere.n.potuit. Præclare dixisti o mulier , beata mater mea est,& beatior , q̃ quisquã excogitare valeat. Nõ ita ait, sed potiᵘ illud negare vr̃, cũ dicit. [Quinimo,beati, q audiunt verbũ Dei,& custodiũt illud.] Profunda ꝑfecto aqua,uerba ex ore viri Christi, licet
Pro.18 cum negare uideatur, cõcedit , ac simul C nos instruit. Cum ergo ait.] Quinimo, &c.] significat. Beata quidẽ mr̃ mea est, quia me genuit, sed aliud in ea est excellentius, ꝙ tu nescis , & ideo ego illud dicã, ex quo ꝑcipue laudanda est , & illud est, ꝙ me concepit mente priusquã uentre . Qd si ventre solo concepisset , non mente,beata nõ esset. Ex quo plane manifestum fit nullum illustre genus , nec vllam aliam humanam rem hoiem beatum reddere,nisi uirtutem , ac cognationẽ spiritualẽ,q̃ cum Xp̃o contrahitur fide,ac charitate. Si.n.cognatio adeo propinqua,qualis est matris in filium,beatã nõ redderet Mariã,nisi adesset spiritualis cognatio, multominus reliqua oĩa id ꝑstabunt. Et ut hãc ueritatẽ mẽtibus nr̃is imprimeret cælestis magister,quoties cognatio carnis ei ꝓponebat, spiritualẽ cognitionẽ cõmẽdat. Sic.n. cum ei dictum

fuit

A fuit. Ecce mr̃ tua, & fr̃es tui foras stant,
Ma. 12 q̃rentes te, ait. Quę est mr̃ mea, & q̃ sunt fratres mei? Qui fecerit uolũtatẽ patris mei, q̃ i cęlis est, ipse meus frater, soror, & mr̃ est. Maximũ, p̃fecto est, Dei verbũ seruare; sic.n. cognati efficimur Xp̃i, & adeo p̃pinqua cognatione, vt simus fratres, & matres eius. Et beatiores ipsa matre Xp̃i, si illa solo vẽtre, & nõ mẽte filiũ cõcepisset. Sed null⁹ fuit, nec erit ita beatus, ut Maria. Quę sicut carnis cognatione p̃ximior fuit Xp̃o, ita sp̃ũali ei maxime vnita fuit. Nihil propinquius f̃m carnem Xp̃o, quam mater, nihil f̃m spiritũ & ideo beatissima merito prædicatur.

Accepit Christus a matre humanitatẽ, illum in vtero pauit, & postea lacte, & labore manuũ nutriuit. Caro ergo il-
B la, qua redẽpti sumus, Marię caro est, qa eã illa Xp̃o dedit, ac nutriuit, & ipsa eam nobis donat, dicẽs. Venite, comedite pa-
Ioã. 9. nẽ meum, bibite vinũ, q̃ miscui uobis. Merito panẽ suũ dicit, quẽ in utero suo coxit, vinũ vero mixtũ dicit, qa cũ Deus solũ erat, vinũ erat purũ, sed nunc hõ factus, uinũ est mixtũ aqua, q̃ facile potari põt. Prius tremebãt hoies, & pauebat ad cõspectũ, & uerba illius, sed hõ factus ẽt pueri ad eũ accedunt, eos ille cõplectitur & p̃hibentes accedere pueros ad se, carpit. Panis ẽt Deus est fortissimus, & quẽ infirmi stomachi sustinere non poterãt. Sed sicut nutrix panẽ in lac vertit, & infantẽ nutrit, ita Maria lactẽũ nobis dedit Deũ puerũ benignũq;. Beata ergo ybe-
C ra, q̃ suxisti. An nõ grati erimus b̃n̄ficio, ac dono tãto? Mittit tibi amicus cibaria optima, & ei gratus es, & ingratus eris Marię, q̃ panẽ cæli dedit tibi? Cur nõ clamemus, ac uociferemus cũ hac muliere, beat⁹ vẽter, q̃ te portauit? Certẽ qa Xp̃i dulcedinẽ nõ gustam⁹, ei⁹ dona nõ participamus, & bona, q̃ i illo nobis sũt parata, nescimus. Iõ grati Mariæ nõ sumus, iõ ei nõ obsequimur, cã non laudam⁹, iõ cor nr̃m non liq̃sit eius noie audito Sed hęc beata mulier agnouit Chr̃m, et ip̃i⁹ bona, & iõ clamat, beatus vẽter, q̃ te portauit. Qui uero fide mortua Chr̃m credit licet eũ redẽptionẽ appellet, n̄ eius redẽptione nõ fruit̃, & licet Chr̃s obtinuerit remissionẽ pc̃ti, g̃ram adoptionem filiorũ, æternãq; gloriã tñ peccator vinculis pc̃torum cõstrictus tenet̃, & bonis, q̃ ei Xp̃s parauit, nõ utit̃, & iõ sic se hñt, ac si Xp̃i i mũdũ nõ uenisset, & iõ Mariã nõ laudat, nõ uenerat̃, sicut nec Xp̃m. Qui
Simil: vero redẽptionis fructũ experit̃ in se, q̃ bona inumera pcipit, liberũq; se pc̃ti seruiture agnoscit, clamat. Beat⁹ uẽter, &c. Sicut si nũc q̃spiã peste irremediabili laborãs cũ p̃xim⁹ iã morti esset arborẽ inueniret, ex qua fructũ colligeret, quo integrę valetudini restitueret̃, diceret, ac ẽt clamaret, b̃n̄dicta hęc arbor sit, & b̃n̄di
Luc. 1. ctus fructus eius. Ita p̃fecto ei accidit, q̃ pc̃ti peste laborabat, q̃ inuenies fructũ
Iud. 13 & 15. Xp̃m, ex arborę Mariæ collectum, quo pc̃tũ supauit, q̃d agat nisi clamare cum Elisabet. B̃n̄dicta tu i mulierib. & b̃n̄dict⁹ fruct⁹, &c. & cũ hac mulierẽ. [Beat⁹
B vẽter, q̃ te portauit] An nõ sic b̃n̄dicebãt Iudæi Iudith. dicentes, b̃n̄dicta tua dño qa p te ad nihilũ redigit inimicos nr̃os. Et nõn reddit laus tua ab ore hoium. Si recepisti ò hõ, salutẽ p fructũ vteri Mariæ, nõ recedat laus eius ab ore tuo in occulto, et in manifesto, i cubiculo, et i Ecclesia. Sed ais singulari affectione tradi
Ec. 24. di ego me ipsũ B. Mariæ. Audi ergo eã ad te dicẽtẽ, Trãsite ad me oẽs, q̃ cõcupiscitis me, & generationib. meis ad iplemini. Quid ẽ, trãsite ad me? Trãsite ad factionẽ meã. Relinq̃te carnis ac mundi factionẽ, adimplemini Xp̃o, hęc.n. g̃natio Mariæ est Imitatores mei estote, sicut et
C ego Xp̃i. Nũc ergo filij audite me, beati q̃ custodiũt via meas hęc uera duotio cũ Maria est. Sicut.n. illa g̃ra Deo fuit, qa audiuit, & custodiuit Dei verbũ, ita ipsi gratia nos erim⁹. Grati Marię fuere duo nobilissimi Ro. q̃ p̃le a Deo nõ suscepta Mariã taq̃ filiã oiũ bonorũ h̃r̃ de istituere decreuerũt orãtes ipsã, utoñderet, quã re vellet eorũ diuitias ilumi. Quib. illa reuelauit, ut Ecclesiã noi eius ędificarent eo i loco, q̃ niue optus appareret, cũ summi calores in urbe essẽt. Qd & factũ est. Sed qua rõne signũ dedit niuis Maria?
3. Reg. 10. aut castitos, et puritas Marię oñdat̃, q̃ alba est ut niх. Est.n. illa mirabilis ille thronus eburne⁹ Salomõis, uestit⁹ auro purissimo

A. simo, cũ ipse albus esset, ut nix, & simile opus uisũ nõ est ĩ vniuersis regnis terræ. De quo alibi multa. Scdm, signũ Mariæ nix est, ut effectum ostdat intercessionis suæ. Sua.n.orone nobis obtinet refrigeriũ cõtra cõcupiscẽtiæ calorẽ, q nos exurit. Põt illa cũ Deo q̃cunq; vult, obtinet vniuersa, qa mr ẽ. Nobis ẽt multa bona desiderat, qa mr est. Dulcissimũ.n. cor mris in filios esse solet, cor vero Mariæ ĩ nos plusq̃ maternũ est, nec oblita illa est, vniuersos fideles ei datos in filios à
Ioã.19 Xpo ĩ cruce pẽdente, cũ dixit. Mulier ecce fili⁹ tu⁹, q, de discipulo dixit, qa ĩ q̃tũ discipulus eã matrẽ accepit. Qũo inuitur
3.Re.4 oẽm Xpi discipulũ. Mariæ filiũ esse. Ait Ioab ad mulierẽ Thecuitẽ Lugere te simula, et ĩgredere ad regẽ, ut ei recõcilies
B Absalõ. Nõ necesse est Mariæ, simulare luctũ, licet.n. passionẽ amiserit, cũ in cælũ assũpta est, sed nõ compassionẽ. Orat vero Thecuitis ꝓ filio, q filiũ alterũ occi-
Exo.31 derat. Ita Maria ꝓ hoĩe, q Xpm peccatis suis crucifixit. Semel, aut iterũ Moyses Deũ iratũ tenuit, ne ĩ vltionẽ ꝓcederet, & dicẽti Deo, Dimitte me ut irascat furor meus ĩ eos, se opposuit ꝓ populo. Sed Maria sepissime id agit. Nobis vero ĩtercessione sua grãm obtinet, ut peccati iugũ excutiamus, ut calorẽ cõcupiscẽtiæ supemus, iuuat.n. illa maxime hoĩs
Iob 38. vt casti sint, & concupiscentiã, & calorẽ noxiũ, quasi nix cohibet. Loquit dñs ad Iob. Nũq ingressus es thesauros niuis, aut thesaurus grãdinis aspexisti, q̃ ꝑparauit Deus ĩ tps hostis, in diæ pugnæ, &
C belli. Certè multorũ naturaliũ effectuũ cãm traditã ab ipsis philosophi putãt, cũ tñ eã exactã nõ tradiderint. Sed eã ad diuinã potẽtiã referre debeamus, q̃ illa opatur infinita sua sapia. De ventis plura philosophi tradũt, quo pacto generẽtur. Sed Dauid melius inqt. Qui ꝓducit uen-
Ps.134 tos de thesauris suis. Sic ẽt de niue, grandine, tonitruis, & fulgorib. dicẽdum est, quarũ rerũ exactã cãm reddere nõ possumus, licet aliqui putent eã se reddere, quasi ĩ illos ingressi essẽt thesauros. Sed mira illa diuino sunt, & thesauri a Deo recõditi. Paratos uero dicit in diẽ belli, & cõtra hostes, qa illis sæpe hostes debellauit populi sui, & pater refecit inimicos, A
ut patet 1.Reg.12. & Exod.9. & in Psal. 104. & Iosue. 10. & Esa. 30. Niuẽ diximꝰ Mariã esse, ĩ qua thesauri Dei sunt nobis parati in diẽ pugnę, & belli, Si uolueris, ò hõ, decertare cum hostib. thesauri tibi necessarij sunt. In tẽpore.n. belli thesauri seruant a regib. pp nimios belli sũptꝰ. Hos uero thesauros ĩ Maria reperies si ad eã supplex accesseris, illa æstũ refrigerabit passionũ tanq̃ nix, illa tecũ ꝓcedit in pugnã ut Delbora cum Barac. Dixit Iud.4.
.n. Barac. Si veneris mecũ, ibo in pugnã si nolueris venire mecũ, non pergã. Aliã ẽt de cã nix signum Mariæ est, qm illa, sicut calorẽ noxium de cordibus tollit, ita ẽt calorẽ viuificũ, & cõuenientẽ fouet, & nutrit. Id etenim nix ĩ terra facit. Et hic est sẽsus illius, q dr in Psal. Qui dat niuẽ Ps.149
sicut lanã, nebulã sicut cinerem spargit. Quid est niuẽ sicut lanam. Certe similis nix est lanę in cãdore, similis ẽt in copia, qua terram operit uniuersam, sicut lana pecus: sed præcipue in hoc similis est nix lanæ, qa sicut lana operit aĩal, ac conseruat calorẽ natiuũ, quo aĩal uiuit, ita cum terra euaporaret calorẽ uiuificum, quo semina fructũ ꝓducunt. nix eã operiens p antiperisthasim effecit, ut calor ille in viscerib. terræ recondatur, vtq; in ea cõseruetur, quo medio semina terræ mandata vberius crescunt. Nix ẽt melius, q̃ aqua terrã irrigat, ac fęcundat, vt fructũ proferat suũ, & ideo p Esa. dñs ait. Quõ Esa.55
descẽdit imber, & nix de cęlo, & illud vltra nõ reuertitur, sed inebriat terrã, & ĩ- C
fundit eã, & germinare eã facit, & dat semen serenti, & panẽ comedenti. Sic erit verbum meum, q egredietur de ore meo, nõ reuertetur ad me vacuum, sed faciet quęcũq; volui, & ꝓsperabitur in his, ad q̃ misi illud. Nix ergo inebriat, & infundit terrã, & germinare eã facit. Ita ergo Maria nix est. Sicut eni m illa conseruabat oĩa uerba Xpi cõferẽs in corde suo, ita in nobis sua orone cõseruat charitatis calorẽ viuificũ, quo germina uirtutũ crescãt, & nos irrigat pluuia illa uoluntaria, q̃ segregauit Deus hrditati sue, ne simus quasi terra absq; aqua, q̃ nullũ põt ꝓferre uirtutis germen. Hinc Zach. ꝓ- Zach.
pheta

A pheta ait. Petite à Dño pluuiã i tpe serotino, & dñs faciet niues. Pluuia serotina est, q̃ tpe Maij cadit, illud uero dr̃ tps serotinũ, q̃a illa pluuia fruges ad maturitatẽ pducunt. Sicut pluuia tpanea, seu matutina ẽ, q̃ Mẽ e cadit octobris, cũ semẽ in terra iacit. Hortat ergo Proph. hoĩes vt a Deo petant doctrinã euangelicã, & grãm Euang. lij, q̃ est serotina, sicut doctrina veteris testi erat tpanea. Hier. in
Hiero. 28. c. Iob & Cyr. in Zac. aiũt pluuiã tpa
Cyril. neã, & serotinã esse vet⁹, et nouũ testm. Recte vero Euã. serotina pluuia dr̃, quæ fructus ad maturitatẽ puenĩt, q̃a nihil
Heb. 7 ad pfectũ adduxit lex, vt Pau. ait. Sed cũ pluuiã hãc hoĩes peterẽt, dat Deus niuẽ, recte nix dr̃. Euangeliũ, q̃ sua doctrina ac gr̃a hoĩum concupiscẽtiã refrigerat.
B Et iõ de eius pdicatorib. dr̃. Sicut frigus
Pro. 25 niuis ĩ die messis, ita legatus fidelis ei, q misit eũ. Cũ ergo hõ pluuiam peteret, dñs niuẽ dedit, q̃ melior est pluuia, q̃a potẽs est abundãtius facere, q petimus, aut intelligimus, & nõ solũ doctrinã dedit, sed doctrinam refrigerantẽ calorem noxium. Et cum a Deo mundus peteret pluuiã cęlestem. Nix primum descendit Maria, quę pluuiã istam attulit mundo. Si ergo ò homo optas concupiscentias superare, ardorem libidinis frænare, appone niuem, Mariã, scilicet si germina virtutũ producere, si terram cordis ad id irrigare, Mariam aduoca illa nix est, illa nubes pluens iustum, & iustitias, &c.

In festo Transfigurationis Iesu Christi Domini nostri.

C

Thema. Transfiguratus est ante eos, &c. Matth. 17.

CVm dñs elegisset Ezechielẽ in speculatorẽ domus Israel in quo munere labores plurimos perpessurus erat; ne in eis deficeret, gloriam suã
Eze. 3. illi oñdere uoluit. Ait ipse. Facta est sup me manus dñi, & dixit ad me. Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecũ. Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gl oria dñi stabat, Huius gloriæ cõtemplatio efficit, vt labores iusti neri possint. Hinc Pau. Gloriamur in spe glo A
riæ filiorum Dei. Non solũ aũt, sed glo- Ro. 5.
riamur in tribulationib. sciẽtes, q tribulatio patientiã operat, patientia aũt probationem, probatio vero spẽ. Quia ergo Apostoli multa passuri erãt, eadẽ hodie gloria illis oñditur. Quam si nos fide, et grã illuminatis oculis cõspexerimus, in labores pferendos accendemur. Sed ut recte hãc gloriã aspiciat Ezechiel, in campum egredi iubetur, & ĩ idẽ hodie Xps suos ducit in Thabor montẽ. Non. n. in Aegypto gloria dñi videtur. Et si etiam super Ezechielẽ manus domini, vt hæc supernos fiat Mariam oremus, &c.

Prima Dei opatio, ęterna absq; principio, & ante oĩa sęcula fuit efformare se, & vt ita dicã se figurare, sui expressam figurã pducere. Hęc opatio ad intra est, C
qua filiũ infinite simĩlẽ sibi pditur. Cũ pictor imaginẽ aliq̃ pingit, solũmodo exteriora, q̃ in re sunt, effigiat, & seipsũ pfectè depĩgere, nõ valet, nec. n. se intuet directè, sed pr̃ ęternus se pfectissime contẽplẽs, penicillo diuini sui itellect⁹ se pfectissime effigiauit, oẽm suã substantiã in filiũ trãsfudẽs, atq; adeo sui pfectissimũ figurã pduxit, q̃ filius est. Hic Pau. Qui Heb. 1
eum sit splẽdor glorię, & figura substãtię Io. 14.
eius. Figura ita pfecta, vt dixerit, Philippe, q videt me, videt & patrẽ meũ. Cum vero audis angelum, & hoiem imaginẽ Dei esse, noli cogitare eũ imaginẽ esse, ad fili⁹ est, iõ facti dñr ad imaginẽ, & similitudinẽ Dei, q ex nihilo effecti, & iperfecta imago sut, illud. n. tẽdẽtiã significat. At filius ex substantia patris procedens substãtialis, pfectissimaq; Dei figura est. Gen. 1
C
Vt hæc patris figura spũali & ĩ inuisibili mũdo fieret manifesta, superindura ẽ figura alia visibili, ac corporea. Et hoc ẽ Phil. 2
illud Pau. Qui cũ in forma Dei esset in primo, s. figura, in qua nõ rapinã arbitratus est esse se æqua ẽ Deo exinaniuit semetipsum, formã serui accipiẽs, en secũdum figurã. Vñ trãsfiguratio est trãsitus ab hac secunda figura in primam, q a q secundũ figurã assument exinaniuit se, nunc diuinã gloriã ostendens. Deum, & Dei filium, & patris splẽdorẽ se esse manifestat. Et iõ pater ait, hic est filius me⁹ dile-

A dilectus,q̃ ante fili⁹ solũ hois apparebat. Sicut ergo olim rex Israel mutauit habitũ suũ,& ingressus est bellũ,vt dr̃ 3. Re. Ita Xp̃s dñs mũdã veniẽs ĩ bellũ, mutauit habitũ suũ,nõ solũ amittẽs,sed occultãs. Nũc vero vestib. ĩduit regijs,ac diuinis. Cito vero eas deponit,& ĩ figurã serui mutat. Sicut.n. Dauid idut⁹ est armis Regijs Saulis,tẽtauit vero si illis ĩdutus incedere posset,ac p̃liari,nec poterat, iõ rursũ pastoris vilẽ vestẽ resumit,qua icedit libere,pugnat,& Goliat supauit. Sic nũc Xp̃s dñs ĩduit arma regia vestes diuinas,tẽtãsq; an his uiã salutis nr̃ę ĩcedere posset,hostesq; deijcere vidit id nequaq̃ fieri posse,qa cum doloribus, morte, sanguinis effusione opus illud pagẽdum esset,nõ gloriæ vestibus,sed pãnosis, & humanis pficiendum erat. Vt quid ergo ais,hodie g̃liã,& decorẽ induit? De passione sua,& de cruce a nobis ferẽda sermonẽ habuerat cũ discipulis,sed sermo hic eorũ stomacho nõ bñ insidebat,crucẽ horrebãt,nũc ergo g̃lia ostensa,q̃ termin⁹crucis,et fruct⁹ est facilẽ reddit passionẽ. Et quẽ admodũ auro tegit̃ amara, purgatiua esca,q̃ vulgo dr̃, pildora. Ita nũc auro g̃lię passio,cruxq; operit̃. Id vero est q̃ iustis aium,viresq; adijcit. Hinc Sapiẽs,cogitat⁹ sẽsati in oi t pe vel metu nõ d prauabit. Sicut paleę ĩ excelsis,& cęmẽta sine ĩpesa posita cõtra faciẽ vẽti nõ pmanebũt,sic cor timidũ cogitatiõe stulti cõtra ĩpetũ timoris nõ resistet. Timor iste,ac pusillanimitas maximũ est impedimẽtum,ne cęli uiã tenens. Hinc Sap. ait. Dicit piger leo est ĩ uia. Et leænã ĩ itineribus. Sicut ostiũ uertit̃ ĩ cardine suo,sic piger ĩ lectulo suo. Hic uero timor preci C puè foras mittit̃ g̃liæ consideratione, iõ eã hodie Xp̃s ostendit,ut labores nõ formidẽt discipuli,qb. tãta acquirit̃ beatitudo. Hic optat,oratq; Pau. ut diuitias,g̃liæ Dei agnoscam⁹,sic.n. ois labor facilis apparebat,ait ille. Nõ cesso,g̃ras agẽs p vobis,memoriã v̄ri faciẽs in orõnib. meis, vt Deus dñi nr̃i Iesu Xp̃i pr̃ gloriæ, det uobis Spũm sp̃iæ,& reuelationẽ,in agnitionem eius illuminãs oculos cordis v̄ri. vt sciatis,quæ sit spes uocationis eius,& q̃ diuitiæ g̃liæ hr̃ditatis eius in sãctis. Cũ

3. Reg. 12.

1. Reg. 17.

B

Simile

Ecc. 22

Pr. 26.

Eph. 1

A operarius in aliqd opus cõducit̃,duo cõsiderat,laborẽ,& mercedẽ,si uidet mercedẽ laborẽ supare,libẽter opi incumbit. Vocamur oẽs in opus,& laborẽ, hodie vero oñdit̃ mercedis magnitudo immẽsum excedẽs laborẽ,vt eũ nõ fugiamus. Dixerat Xp̃s passionẽ suã,& Pe. ad illã absit à te dñe nõ erit tibi hoc. Et Xp̃s, vade post me Sathana,& tũc cõuocatis oibus discipulis,eis cęli uiã oñdit,dicẽs,nõ ipsum dũtaxat passurũ,sed & eos oẽs. Si quis,ait,vult venire post me,abneget semetipsum tollat crucẽ suã, sed qa dicere poterãt discipuli, difficile eis mũgi op⁹, addit Xp̃s operis mercedẽ. Filius.n. hois venturus est in g̃lia pr̃is sui,& tũc reddet vnicuiq; s̃m opa sua. Sed qa dicere poterãt,qdnã illud est,q̃ Xp̃s reddet? addit, sũt qdã de hic stãtib. q nõ gustabũt mortẽ,donec videãt filiũ hois uenientẽ in regno suo. Quibus verbis Leo Papa, Aug. Chr.& alij dñt, pmisisse q̃ nsurum se in trãsfiguratione g̃liã,q̃ pmiserat, & hoc hodie pstat oñsa solũmodo g̃lia corporis,q̃ minimũ beatitudinis est, hęc vero tãta est, ut oẽm laborẽ supet,oẽm ẽt cogitatum. Attende q̃ta g̃lia corporis tui erit in cęlo. Nõ ea fruebat̃ Pet. sed illã in Xp̃i corpore intuebat̃,& tãta mentẽ eius repleuit, vt dicat,bonũ est nos hic eẽ,nihil aliud capere poterat,nihil ampli⁹ desiderabat. Quid obsecro diceret,si ipse gloriã illã corporis possidere? Tũc vero plenum se diceret. Hoc vero ĩ nobis aliqñ afficiẽdum est,cũ vt Pau. ait,reformabit corpus humilitatis nr̃ę cõfiguratum corpori claritatis suę. Si tibi nunc e duobus vnũ eligendum pponeret̃, vel cũ m di frui delectatione p dic unum, vel eo die cum B. virgine cõuersari, et aspectu frui illius gloriosissimi corporis, sine dubio hoc peligeres? Si ergo tm̃ est bonũ frui aspectu gloriosi corporis,q̃tum erit corpus hr̃e gloriosum? Et inde ẽt q̃ta sit aię gloria colligi põt,cum.n. corporis gloria redũdãs sit ab aiæ gloria,quanta illa erit,a quo tanta redũdat. Gutta est corporis gloria aiæ vero gloria fons,si adeo gutta satiat,qd fons efficiet,cum illũ ore gustaueris,ac hauseris? qm̃ apud te ẽ fons vitæ,Ps. ait. Hãc vero rẽ quãta sit ex eo conie-

Simile

Ma. 16

Leo Augu. Cyril.

C

Psa. 35

A cõiecturari licet, si oĩs delectatio, q̃ vniuersitas creaturarũ diuersis hoib. dedit ab initio mũdi vsq; in finẽ, in unũ conueniret, & uni daret hoi simul maxima ꝑfecto illa foret, qm̃ diuitiæ, honores, & voluptates plurimas, maximasq; cõtulerũt delectationes seorsũ, Sũptæ, qd facerẽt, si in unũ conuenirẽt, sed oĩa qd nam sũt, si cũ delectatione, q̃ a Deo clare viso ꝓficiscit, cõferat, plane, ꝙ interest inter Deum, & creaturas, illud inter delectationẽ, q̃ Deus efficere põt, & eam, q̃ creaturæ, ille mare est, istæ, guttę, ille infinit⁹ istę suis limitib. cõcludit, vere delectationes in dextera tua usq; i finem. Sapor cibi naturæ cibi conformis est, sapor creaturæ quãlibet sit dulcis, creaturæ tamen B est, at creatoris, dulcedo, & suauitas, immẽsa sit, est necesse, ut Deo cõueniẽs sit.

Locus uero in quo gl'iam suã manifestat, eã aliquõ exprimit. ∫ Assũpsit Iesus Petrũ, &c. Et duxit eos in mõte excel'sũ seorsum. ∫ Turris ut fortissima sit, consti tui solet in eminẽtiori loco, & q ꝓpe locũ aliũ eminẽtẽ nõ habeat, ex quo possit expugnari. Terrena oĩa ĩ ĩfimo loco sũt cælestia uero ĩ eminẽtissimo, ẽt deide terrena, q̃ alta apparẽt circũ circa multa a-
Iob. 26 lia hẽnt, ex quib. expugnãt quot curis regũ cor affligit, & oium principũ, diuitũ, ac supborũ? Merito Iob ait, ecce gigãtes gemũ sub aqs, & q habitãt cũ eis. At in cęlo eo in loco bona oĩa sũt, ubi a nullo expugnari valẽt, sõ mõte excelso, & seorsum posito significãt, nulla ibi afflictio, mæror nullus, aut qppiã aliud, ꝙ fælicẽ
C illã patriã valeat cõtristare, atq; p uicos eius semper Alleluia cantatur, ibi enim omne bonũ est, & longe omne malum.

Inardescit cõtinuo aĩa his auditis, & ait cũ Ps. cõcupiscit, & deficit aĩa mea in atria dñi. Sed interrogas cum Ps. Quis
Ps. 38. ascẽdet in mentẽ dñi? aut, qs stabit in lo
Ps. 23. co sctõ eius? Rñdet Psal. innocens manibus, et mundo corde, qs nõ accepit, in uanoaĩam suã. Certe Ioannes cũ Xp̃o dño hunc ascẽdit montẽ, qui gr̃a interpretat, & Iacobus, qui luctator dr̃. Peccator ergo exclusus ab hac ciuitate est. Nõ utiq; qm̃, & Petrus, qui negauit, in hunc montẽ a Christo dño ducitur. Peccatores ergo ingredi in eã pñt. Gloriosum, ac pclarum hoib. nuncium hoc est. De quo Ps. A Ps. 86.
Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei, memor ero Raab, & babylonis, scientium me. Ecce alieni genæ, & Tyrus, & populus Aethiopũ, hi fuerunt illic. Felix, faustumq; nuncium, ꝙ peccatori aditus non præcluditur in illã ciuitatẽ. Sed ais ergo in peccato maneamus. Non ita Philosophandum tibi est, sed e conuerso, nec. n. peccator, qui in peccato est, in eã admittitu, sed qui pniam egit, & peccatum reliquit. Non Petrus negãs in hãc intrat ciuitatẽ, sed Petrus flens, nõ Dauid adulter, sed pænitens. Non Magdalena lasciuiẽs, sed q̃ dilexit multũ, quia nihil coin- B
quinatam intrabit in eam, aut abominationẽ faciens, foris canes, & ueneficí, &
oĩs, qui facit iniquitatẽ, ut Ioãnes ait. Si Ap. 22
ergo peccato inquinasti vestimenta tua, ea ablue, illi. n. solum in hanc ciuitatem admittuntur, qui lauerunt, & dealbauerunt uestimenta tua in sanguine agni.

∫ Assumpsit ergo Iesus Petrũ, Iacobũ, Apo. 7.
& Ioãnẽ fratrẽ eius, & duxit eos in montẽ. ∫ Oẽs gentes aliquid diuinũ in mõtib. esse crediderũt, & iõ in illis tẽp'a ędificabant. Et Xp̃s ẽt dñs sæpe in monte suos ducit, ꝙ cũ id faceret, pp corporeũ locũ aliquid nobis in ea re mysteriũ innuit, et illud est, spũalia nobis curanda, relictis his, q̃ caduce, & infima sunt. Sicut in orbe isto sunt montes, & sunt cãpestria, ita in hoĩe, q maior mundus dr̃, est spũs, est & corpus. Qua parte hõ spiritũ hẽt, illu- C
stris & altior oĩ re mundi, Angelorum Act. 17
frater, Dei genus sumus, ut Pa. ait. Hæc pars in nobis mõs merito dr̃. Qua uero parte corpus hẽt infimus est, brutis similis, puluis, & cinis. Cũ ergo hõ caduca, et terrena tractat, descẽdit, quia infima curat, & spũalẽ aĩam, ac diuinã in peritura ac caduca deprimit. Hinc patet, illos omniũ esse abiectissimos, ac utilissimo, q curã carnis faciũt in desiderijs suis. Cõtra uero, qui his relictis, spũalia, & cælestia tractãt, in mõtẽ cõscẽdũt excelsũ, qm̃ ẽt
super id, ꝙ natura spiritualis ualet, ascẽ Seneca
dũt, Seneca epist. 124. ait id tibi peragendum esse, cũ uirtuti incumbis, ꝙ ille pręstat, qui mõtẽ cõscẽdit, cũ uero circa ca,

quæ

A q̄ corporis sunt, occuparis, il'ud ꝙ p̄stat, q a mōte descēdit. Cū ascēdis, ī mōtē vniuersum corpus ī anteriora ꝓiicis, cū descēdit, illud detines, cū ascendis calcaria equo adhibes, fræno tunc non uteris, ut equū detineas, cum descēdis, cōtra facis, fræno.n. equum tenes, ne forte corruat, teq; p̄cipitē det. Si ergo cum ea, q̄ virtutis sunt, p̄stas, vniuersā adhibe fortitudinē, oēm pone conatum, vt dicere possis cū Ps. Fortitudinē meā ad te custodiam tunc calcaria adhibenda sunt, ut curras. Cū vero ijs, q̄ corpori sunt, intendis fręno tibi utēdum est, & aliqd minus sumēdū est, q̄ appetas. Hinc Sapiēs, quā sufficiēs est uiro erudito vinū ex exiguū, & in dormiēdo nō laborabit ab illo, & nō sentiet dolorē uinum delectationes huius vitæ significat, iuxta illud Sapientis. Ne intuearis vinū, qn̄ flauescit. Hoc uero moderate sumendū est, exiguū, ait Sap. Vtere medico uino, ait Paul. Sicut.n. nimiū vinū efficit grauē somnū, et infirmitates alias, sic nimia corporis delectatio, ac uoluptas, aīæ ꝓfundū somnū cōciliat, & eā infirmari facit. uinū, ait Sap. in iocūditatē creatū est, nō in ebrietatē. Ita eo, q̄ corporis sunt, moderatē accipiēda sūt. Hinc Propheta. Qūō vinum putantē decipit, sic erit vir superbus, & non decorabitur. Bibit hō nimiū vinū cum dulcedine, sed ebrius factus deridet. Hmōi est hō ille, q tpalib. ac caducis inhiat, non decorabit, imo dehonestat, ac risui hēt, Val. Max. lib. 4. c. 4. mira docet de Romanorū continētia. Iō Xp̄s in montē suos ducit, nos docēs sites aq lis esse, quę sp in sublimib. morātur, & si aliqn̄ in ima descēdunt, illud est, ut p̄dā capiāt continuo uero in altā redeunt. Ita te gerere debes, ut ad hæc infima aliqn̄ descēdas, ut corporis necessitati subuenias, sed conuersatio tua in cęlis sit. Si ergo nosse vis, quis ascendet in montē dn̄i, aut qs stabit in loco sc̄tō ei⁹, ille certē in mōtē glīę conscēdet, q nunc in uirtutis montē ascenderit. Vt montē expugnare possis, in alium tibi mōtē cōscendēdum est. An nō periculo plenū est si cogites, te in cælū uiā agere, cū in inferos descēd[illegible] Ridere hoiem dicētem, in orientē ꝓficiscor, cū uiā, q̄ in occidentē

Simile

Ps. 58.

Ecc. 21

Pro. 23

1. Ti. 5

B

Hab. 1

Valer.

Simile

C

vergit, arripiat. Dic mihi hō, quo dirigis iter tuum? dices mihi, in cælum, sed uideamus, quo dirigis pedes tuos, an in viā pacis? Si uirtutis montem cōscendis, recte dixisti. Si te vineis. ac mortificas, si terre na relinquis in cælum te propera re crede. Si uero descendas e monte, si solicitus es eorum, quæ in mundo sunt descendis e monte, & uiæ tuæ, uiæ inferi. A

[Et trāsfiguratus est ante eos.] Mōs, in quo Xp̄s dn̄s trāsfiguratus est a docto rib. cōmuniter dr̄ fuisse Thabor. Distat duabus leucis a Nazaret. De quo multa Hiero. de locis Heb. & Ioseph. lib. 4 de bello Iudaico, c. 2. Hunc montē, & in eo factā trāsfigurationē respexisse uī Psal. cum ait, Thabor, et Hermon in noīe tuo exultabunt, tuum brachium cum potentia, firmet ma nus tua, & exaltet dextera tua. Hermon mons est terrę promissæ, pars q; uel collis ei⁹ mōtis, & q caluariū cōtinet, sunt.n. eiusdē mōtis colles, significat uero Hermō mōte paruū. Ait ergo Ps. Duo hi præcipui montes exultabunt in nomine tuo, ī uerbo tuo, ꝙ in illis mirabilia perficiet. In utroq; .n. brachium tuum q filius est, p quē operaris, mirabilis apparebit potētia. In his firmabit ma nus tua, & exaltabit dextera tua, qa fili⁹ tuus gloriosus, e ī mirabilis apparebit. In mōte paruo in Hermō in caluario mirabilis plane potentia fuit Xp̄i dn̄i, ibi.n. mortē deuicit, & diabolū. Et queadmodum arca testī nusq̄ eam fortitudinē. ac maiestatē ōndit, ac cū capta fuit ab inimicis Dagō.n. deiecit, inimicos demolita ē. Ita Xp̄s dn̄s mirabilē potentiā in Caluario ōndit, cū in inimicorū man⁹ traditus fuit, cū crux ifixus, mira qdē eius tū fuit fortitudo, sed abscondita, ut Habac. ait. Cornua in manib. ei⁹. Ibi ab scōdita ē fortitudo eius, ante faciē ei⁹ ibit mors, &c. At nunc in Thabor brachiū Dei cū potētia ostēdit, & manifesta illius potētia, & gloria est, dū trāsfiguratur. Sic dn̄s ab Iob loquitur. Si habes brachium sicut Deus. & si uoce similis tonas, circunda tibi decorē, & ī sublime erigere, & esto gloriosus, & speciosis induere uestibus. Hoc Iob efficere non potuit, effecit uero hodie Christus dn̄s, ut se Deum ostendat.

Hiero.
Ioseph
B
Ps. 88.
1. Re. 5
C
Hab. 3
Iob. 40

Sed

A Sed quō,ais, Xp̄s trāsfigurat⁹ est? Vnitū erat corpus Xpi uerbo diuino,& portio supor aiæ Chri Deū clare u debat, ex hac uero uisione,& unione naturaliter ī corpus resultare debuit glia summa,ea. f.qua hodie fruit ad pris dexterā, sed qa illa glia corpus redderet ipassibile,ut ꝑ nobis pati posset,cōtinuit eā gloriā ī portione aiæ supiore,ne in inferiorē,et ī cor

D.Th. pus descēderet. Si qras qd aiæ portio superior,& inferior sit,rñdet B.Tho. Superior,est aīa ipsa,ut eleuatus est intellect⁹ & uolūtas diuino lumine,& gra,ut cōtēplet ęterna,& illis fruat inferior uero ea

B dem aia est,vt cōsideret inferiora pctā,s. hoīum atq; adeo eadē Xpi aīa vidēs, patrē,sume lætat,vidēs pctā summe dolet Cōtinuit ē eliā ne ī corpus descēderet. Nūc uero nihil aliud efficit,ut transfiguratetur q uenā paruā, & rimulam aperire,p q glo iæ radins a diuinitate,& gloria aiæ in corpus descēderet,& sic gloria

Simile plenū effectū est. Quēadmodū cū prope occasum sol uergit,solet nubes obscura eius radijs iduj,qb.diuersimode a nube participaris,ratu tār ī nube varij,mirabilesq; col res,aurei,rubei,viridesq;,qbus pulcherrima nubes reddit. Sic cū radius

C glia Xpi corpus eius attigit, cōtinuo resplēdu facies ei⁹ sicut sol,& capilli eius similes auro Arabiæ reddiri sūt,& oculi eius : les smaragdis soli oppositi,radios charitatis mittebā,labia eius pulchriora saphiris reddita sunt,& vestin ēta facta sunt alba sicut nix & tātā eius gloria, ac maiestas extitit,ut discipuli caderēt ī terrā ea inspecta. Qui de aialium natura di

Simile sputāt,asserit Carbunculū aīal esse, q ī frōte lapillū illū gestat ptiosissimū,q solē uce imitat sua, illū uero operit ruga quad,cū vult,& discooperit aliqn,cū,s. in mōte sol⁹ uersat,cū uero ei appropiāt hoīes,iterū operit. In Xpi Dñi capite gloria erat aiæ,in supori illa,q diximus,portione,hāc ille celabat,ac operiebat dū cū hoīb. cōuersat,nūc uero in mōte illā, reuelet. In hac uero transfiguratione Xpi aliqua sūt nobis cōsiderāda. Primū nos passiones volumus vitare,eas fregimus, & ī gloriā sine passione trāsire vellem⁹. Xp̄s cōtra gloriæ impedimētum ponit, ne ī corpus descēdat,ut pati possit, adeo A auidus passionis est ut miraculū efficiat impediēs gloriæ trāsitū in corpus,ut passiones sustineat. Iosue 3. vt trāsire posset Israel in terrā ꝑmisā,aquæ Iordanis in supiori parte fluminis coaceruant,ac detinetur, q uero inferius erāt defluxerūt, ut sicco uestigio Israel trāseat. Sic factus est nobis Xp̄s uiā in cælū,utq, ī illud trāseamus,cōtinuit in supiori aiæ portione immēsas illas glorię aquas,de qb. scriptū est,torrente voluptatis tuæ potabis eos. Defluxere vero inferiores aquę,qm oēm Psa.35 abiecit mundi delectatioē,& sic passus est ipse,& eius passio,atq; ariditas nobis effecta uia est in terrā viuentiū, Hinc nobis dicendū est, nō fugere sed qrere pas- B siones,non vitare, sed occurrere tribulationib. Cōsolationes vero,q de terra sūt, fugere,ac detrectare,ut dicamus cū Psa. Psa.76 renuit cōsolari aīa mea,in his. s. q in terra sunt. Scdm nobis his colligēdū est, tā, ræ glorię spe accēdi,ut caduca, ac peritura relinquamus, & cœlestia speremus. Nec.n. semināndo dispgere semē agrico- Simile la nisi multiplicādū in messe occulta fide p cepisset. Ondit nobis hodie uberrimus centesimus, & millesimus fructus eorū, quæ in Dei obsequiū seminamus. Quis iā terrena nō relinquat,cū tanta ei ꝑmittat gloria? Hinc est, vt nobis cū nūc illud efficiat, q quodā cū filijs Israel,qb. Num.1 in via lassatis adducit, botrus ille mirus īter duos uiros,vt tāta fertilitate, ac abūdātia terræ ꝑmissæ,ī itineris labores,& belli discrimina ciuum resumerēt,ita nūc C nobis si pęnitētiæ labore,ac ieiunij lassamur, botr⁹,hic Cypri dilectus Xp̄s Dñs Can.1. proponitur inter duos viros Moysen,& Eliā,ut uideas labores tuo minimos esse si tāta mercede munerādi sunt, cū.n. difficile tibi iniungit opus,si summa pro mittat merces, leue apparet. Expoliandā ac diripiēda proponit urbē opulētissimā dux ut militum aīos accendat in pugnā. Considera nunc, quanta sit illa ciuitas,q tibi expugnāda tradit,quanta,quę promittitur merces. Hinc Pau. enumeratis egregijs sanctorum factis,ait,aspi- He.11. ciebant.n. in remunerationē. Merito nobis Pau. loquitur. Nō sunt cōdignæ pas- Ro.8. siones

A sionis huius tpis ad futurā gloriā, q̄ reue labit' in nobis. Et iterū, pp q. nō deficimus, sed licetis, q foris est hō nř corrum pat', tñ is, q intus est ronatur de die ī diē. Id. n. qd in psenti est momētaneū, & leue tribulationis nřæ, supra modū i sublimitate æternū gloriæ pōdus operat' ī nobis. Aliqñ hoc immēsum pondus gloriæ nobis donandū erit. Ambulauit arca p desertū cilicijs, & pellib. uilib. opta, sed reposita tandē in tēplo Salomonis inter Cherubin, & Seraphin est reiectis pellibus illis, ex quib. tētorium cōficiebatur. Sic Xpō contigit, q humili, sordida, abiectaq; ueste usus fuit ī hoc mundo, sed in cælo gloriosa vestis ei cōcessa à pře est, q̄ B hodie induit, ut corpus suū pparet in passionē. Hoc manifestis uerbis Zacharias oñdit, dicēs. Et Iesus erat idutus uestib. sordidis, & ait Angelus. Auferte uestimēta sordida ab eo, & dicit ad eum, ecce abstuli à te iniquitatē tuā, & indui te mutatorijs, & dixit, ponite cidarim mundam super caput eius. Id uero ipsum nobis cōtinget, cū reformabit corpus humilitatis nřę, cōfiguratū corpori claritatis suę, nunc cilicijs induimur pellib. ut Adā à Deo vestitus est, nunc ueste sordida vtimur, infirmo, miseroq; corpore, sed ue- C stē hanc deponem', & veste gloriosa induendi sumus. Hac spe roboremur, hac viua fiducia firmemur, ut sanctissimus hoc nos Ioānes monet. Scimus, qm̄ cū apparuerit, similes ei erimus, qa videbimus eū sicuti est, & oīs, q hēt hāc spē in eo, sanctificat se sicut, & i le sanctus est. Vere cū hæc uiua spes i corde hoīs reposita est, facile sanctificat se, & ab oībus, q̄ mūdi sunt, abstinet. Sicut vocatus ī regem, facile alia munera abiecta despicit.

2. Co. 4

Ex. 35.

Zac. 3.

1. Io. 3.

Tertio vero aduertendū illud est, qd Lucas ait[Et facta est dū oraret, spēs vultus eius altera.]Orās Xps trāsfiguratus est, ut nos doceat, orone trāsfigurādos. Oro a sanctis definit', accēsus mentis ad Deū, qua terrenis egrediēs, in cælestibus cōuersat', & tūc vere aīa trāsfigurat'. Audi Pau. hāc explicātē trāsfiurationem. Nos aūt reuelata facie gloriā dñi speculantes, in eādem imaginem transformamur a charitate ī claritatē, tanquā à dñi

2. Co. 3

spiritu. Speculamur, ait diuinā gloriā, & A sic trāsformamur ī imaginē Dei, dij facti. Sicut. n. cū speculū tibi pponis, resultat in Speculo tui similitudo, alter tu. Sic cū te Deo obijcis ī orone, tu quidē Deū cōspicis, ac cōtēplaris, pponisq; te Deo speculū, resultatq; ī te diuina similitudo, qua Deus diceris, cūq; hō Dei imago dicat', tū pp naturā, tū pp grām, maxime tñ ait, D. Th. 1. p. q. de imagine diuina in nobis efficit' similitudo cū eū contēplamur. Illabit', tunc Deus aīæ, fitq; Dei habitaculū. Et queādmodū cū rex domū aliq̄ eā inhabitaturus ingredit', ornat' domus regio cultu, ac supellectili, sic aīa, q̄ Deus ingredit', ut inhabitet eā, ornat' in orone diuinis muneribus, ac donis, splēdetq; ī ea oīs virtutū ornatus. Iustus oēs virtutes possidet, sed dū non orat, nec cōsiderat, eas hēt, ac hēt pcipua fęmina gēmas, & monilia, ac ornamenta in thecis B recusa. Dum uero orat, virtutes oēs hēt ad eū modū, quo monilia, & ornamenta hēt regina, cū ijs se ornat, eisq; splendet Dici, ei tunc: pōt oīs lapis ptiosus ornamētū tuū, oīs. n virtus in orāte splēdet, ibi splendorē fides mittit, spes, & charitas. Impleturq. illud Esa. impleuit splendorib. aīam tuā, & eris quasi hortus irriguus. Quę verba de orāte ppheta pnunciat, q splēdorib. virtutū plenus est, & similis horto irriguo, in quo oīs pulcher splēdet flos Orone oīs uirtus, ut ita dicā actuat, ac viuificat'. Hinc Ps. Ego dixi in abūdantia meā, non mouebor in æternū dñe in uoluntate tua pstitisti decori meo virtutē, decor nř à virtutib. pcedit, sed huic decori uirtus tribuit' in orone, fit. n. C aīa quasi nubes, q̄ superius diximus cū opponit' soli oī pulchritudine, ac luce induta, ita, ut potius cælestis, q̄ terrena uideat'. Hinc ēt est, q aīæ pulchritudo filiis à spōso pdicat' pulchritudini Lunę, pulchra, inquit, vt Luna. Sicut. n. oīs Lunæ pulchritudo ex eo pendet, ut se obijciat Soli, ab eoq. lumē recipiat, ita oīs aīę pulchritudo ex eo pēdet, ut se sciat in orone curā Deo pponere, ab eoq; lumē mutuare, in eaq. impleat' illud Ps. Accedite ad Deū, & illuminamini, et facies vřę no cōfundat'. Si ergo trāsfigurari, si illuminari uis,

Simile

D. Tho

Simile

Simile

Ez. 28.

Esa. 58

Psa. 29

Can. 4

Psa. 33

A ad Deum accede pia meditatione, orationeque assidua.

Sed obijcies mihi, ego diu oraui, choro astiti, septiesq; in die laudes Deo dixi nec tñ hac orõne profeci, nec illustratus sum cœlesti lumine, nec transfiguratus. Hoc certè iõ fuit, quia solo orasti ore, nõ corde, non spiritu uerba illa Pauli superius citata, in eandẽ imaginem transformamur. Amb. legit, in eandẽ imaginem reformamur, quia orõ, inquit ille, est reformatio hoïs interioris. Sũt.n. (ut philosophi aiunt) actiones transeuntes, q̃ in exteriorẽ transeunt materiã, illamq; perficiunt, vt elaborare lapidẽ, domum ædificare. Sunt vero actiones immanentes, q̃ interius in hoïe manent, atq; adeo interiorem pficiunt hoïem, & hmôi orõ est, quæ actio est immanens, atque adeo interiorem hoïem pficere debet, si ut decet fiat. Est ergo triplex orõnis genus, est orõ mala, de qua scriptum est. Et oratio eius fiat in peccatum, qñ sic oras, vt magis pecces, q̃ proficias, quia sine reuerẽtia, & attentione oras, est orõ imperfecta, qñ spũs parum attendit orationi, & iõ parum proficit. Est orõ perfecta, qua interior hõ reformatur, ac transfigurat. De qua Paul. ait. Nam si orem lingua, spũs meus, orat, mens, aũt mea, sine fructu est, quid ergo est? Orabo spũ, orabo & mente, Psallam spũ, psallam & mẽte. Quasi dicat, ut ibi D. Thom. exponit. Si spũ meo mouente me in orõne, vel etiã Spũ sancto, orem lingua solum, non intelligens, quæ oro, tunc mens mea sine fructu est, quia licet adsit meritum, non tñ deuotio, & reformatio mentis. Quid ergo faciendum, vt orõ non solum meritoria sit, sed et mentem reformet, & deuotionem augeat? Certè orandũ est lingua mẽte, psallendum ore, & corde, tũc transfiguratur hõ, reformatur interius. Attende ergo ijs, quæ oras corde pleno, totaq; mentis intentione, & sic magno cũ fructu te orare uidebis. Inter scelera Achaz supremum pponit a diuina scriptura illud, Direptis itaq; Achaz oïb. vasis domus dñi, atq; confractis, clausit ianuas tẽpli Dei, vt nullus oraret. Supremum illud fuit malum, iõ totis uiritb. curauit Pharao impedire iter filiorum Israel in desertũ, ne dño sacrificarent, & solum cõcedebat, ut i Aegypto sacrificarent, in tumultu. s. non in deserto, ubi toto corde eis erat orãdum, maximè.n. dæmon curat orõnem impedire, nec saltẽ ne ex toto corde ores, sed i Aegypti medio inter mũdi occupationes, ac curas.

Ambr.

Ps. 108

C

1. Co. 4

D. Th.

Oranti vero Xpo, ac trãsfiguratio, apparẽt Moyses, & Elias cũ eo loquentes. Quid uero loquant Luc. ait, [Dicebat, ait, ex casum eius, &c.] Operæpretiũ est videre, qd tãti viri in tã pcipuis comitijs loquuti sint. Adsuit ibi è cælo Trinitas, ex terra Xi ihumanitas, ex ueteri, & nouo testõ pricipes viri, vt dici possit illud Psal. Principes populũ cõgregati sunt cum Deo Abrahã, tantaq; hæc solemnitas fuit, ut ad eã, reliqui Api nõ fuerint inuitati. Quid ergo in tam celebri senatu actũ est, certè de Xpi morte, ac hominũ redẽptione. Cũ rex terrę comitia celebrat, & principes uiros ad illa uocat, de regis utilitate tractari solet primũ, de redditib. suis amplificandis, de noua exigẽda pecunia, deinde aliqua tractant de cõi utilitate. At rex hic cœlestis multo aliter se hẽt, non.n. de nña agit utilitate, de passione sua, q̃ redẽptio nña est, de resurrectione uero, q̃ illius erat cõmodum nec uerbum agit. Optimi procuratores Moyses, & Elias, qui regni attendentes vtilitatem, de Xpi morte loquunt, nunc vero non ita agi solet, sed quia procuratores sibi utilia quærunt, non quod regno vtile, sed quo principi placet, dicũt. Dignius aliquid, aut maius tractari nõ poterat, q̃ Xpi passio, nõ quidem Petri iudicio, sed Dei, qui nihil putauit sublimius, q̃ pp patris obedientiã, & hoïum redemptionem pati. Qd si angeli hoïb. inuidere possent, hoc solum inuiderẽt, q p Deo pati possunt, quod illi non pñt, nihil.n. in terra sublimius, quam p Deo pati: q pclare ostendit Deus ipse uerus rerũ ponderator, cum p mundi redẽptione Xpi mortem uoluerit, quasi rem omnium gratissimam, & adeo gratam, vt illi plus placuerit, quam displicuerint oïa mundi peccata. Xpo uero gratissimũ hoc colloquiũ est, pp passionis fru-

A

B

Psa. 26

Simile

C

A ctum, cum excipitur in Ierusalem cum ra nis, lach ymatur o' illud excidiũ, ho die vero exultat passione sua me m orata ob nostram redemptionem, ꝙ perfectæ charitatis est.

Sed cur excessus dicitur passio Christi? Infirmatur quispiam, inquiris, qua de cã infirmatus sit, & audis ꝙ excessit. Excessum fecit Adam cum fructum gustauit veritum, & ideo nociuum, malũ vero, & infirmitas Christo adest, ex i lo prouenienss excessu. Omnia peccata nña excessus sunt, Christo uero adhęrent ex trinseca imputatione, & propter illa pa
Eph.2. titur ille. Ex essus Adam i m patet. Sed qui excessus Christi est? Certe amoris
B propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos Deus, Paulus ait, nimia charitas excessus est. Mẽsura nulla est huic dilectioni, ideo excedere omnia dicitur. Appone mensuras oẽs; & videbis cunctas excedi. Audi ipsum dicentem. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Sed quid est, sic? Nũ
Ioan.3 vt mater vnicum diligit filium, quẽ turpẽ, deformem, & infirmũ diligit, o diuina bonitas nos dilexisti miseros, deperditos, sed, & hæc matris mẽsura parua est, maior est diuina dilectio, excedit manifeste, ut ille ait, per Esa. 49. Et si illa obli ta fuerit, ego tui non obliuiscar, in manibus meis scripsi te. Quo ergo nos diligit nũ ut pr̃ exigua hęc mẽsura est, plus nos
C diligit quam pr̃. Et iõ ait. Nolite uocare
Ma.23 vobis patrem super terrã, vnus est enim pater vester, qui in cęlis est. Quo ergo? num vt vir vxorem? Excedit nimiũ diuinus amor, vnde ait per Ieremiam. Vulgo dr̃ si dimiserit vir vxorem suã, &c. tu autem fornicata es cũ amatoribus multis, tamen reuertere ad me. Quo ergo? num vt amicus am dum, de quo ait, est al ter ego? Excedit diuinus amor, ille. n. alter est, at diuinus amor effecit, vt idem suppositum sit Deus, & hõ. Vere amor Dei omnia excedit, ideo excessus dicit̃. Nec inueniens Ioannes mensurã amoris, ait, sic Deus, nihil nominat, cui comparat, quia nihil illi conferri potest. Diligamus ergo eum, qui prior in nostri dilectione excessit.

Concio prima, in festo beati Laurentii martyris. A

Thema. Nisi granum frumenti cadens &c. Ioan. 12.

AVgustinus in concionibus, quas de martyribus ad populum habuit, utitur sæpe metaphora belli, uocans martyrium pugnam, & conflictum. Hanc uero similitudinem ex Paulo usurpat; qui etiam ea sæpe utitur, ut statim dicemus. Cum uero omnis homo naturaliter scire desideret, ut Philosophus ait, ea præcipuè nobis placent, & curiosè indagamus, quæ ab bella pertinent, eaque dulcius audimus. Nunc ergo uobis proponam inclytam pugnam, bellum acre, in quo dimicatum est fortiter à beato Laurentio. Intueamur illius pugnam, in qua belli, ꝙ a nobis geritur, speciem videbimus, ut discamus nos pugnare cum hostibus, eosque superare, ut coronam consequamur, quam Laurentius est assecutus, sed gratia ad hoc nobis necessaria est, quam Maria obtinebit. August. Arist. B

Diximus, Martyrium pugnam esse, atque certamen forte, ut ergo ostendamus, hodiernum certamẽ, a beato Laurenrio initum fortissimum, & admirandum fuisse aduertendum est, quinque esse, quæ certamen aliquod mirabile reddere solent. Primum, dignitas, & excellentia pugnantium, ac eorum fortitudo qualis fuit pugna inter Hectorem, & Achillem, & nunc ea esset, quæ inter duos terræ principes gereretur, qui fortissimi, atque robustissimi essent Secundum, causa maxima, cuius ratione in pugnam descendunt. ut si super orbis imperio pugnaretur. Tertium, arma inclyta pugnantium, & fortissima, quæ a pugnantibus geruntur in certamine. Quartum, celebris conuentus hominum, qui ut certamen uideãt, conuenerunt, ut is esset, in quo vniuersi terrę principes adessent. Quintum denique terminus, ac finis pugnę, ac certaminis. Hæc omnia in Euangelio C

A mirè ostensa nobis uidebimus, & eorũ praxis in martyrio B. Laurẽtij apparet, & iõ eius martyriũ illustrissimum fuit. & insigne inter omnia martyria. Et idcirco merito B. Laurentius Hispanus, ratione omnium Hispanorum fortissimus, ac robustissimus dici debet, & decus, ac ornamentum patriæ nostræ.

Primũ, ꝙ diximus certamen inclytũ, reddere eã dignitas, & fortitudo pugnãtiũ. Hæc vero q̃ta sit in Christi militib. pcipue in Laurentio, oñdunt verba, quę initio Euangelij nobis proposita sunt, (nisi granũ frumenti cadens in terram mortuum fuerit.) Hoc certè granum X ps dñs primum est, qui caput est martyrum, q ea fortitudine prædirus fuit, vt innumera torméta sit passus, & similis

B effectus grano frumenti, ꝙ in terra absconditur. & moritur, ut fructũ reddat, & atterit, & in minutissimum puluerẽ, reddigitur vt panis fiet. Cui similes sunt iclyti martyres, quorũ ea fuit fortitudo, vt nulla timerent, tormenta, qui attriti sunt, mortui sunt, vt panis Christi essẽt.

Ignat. Sic aiebat Ignatius. Frumentum Chri sum dentib. bestiarum molar, ut panis

An. se. S. Dicẽtij. Chro efficiar. Aug. oñdens certantium fortitudinẽ, ait. In cõflictu martyrii martyres, nullis generib. tormentorũ cedũt persecutores, nullis miraculis cõuertuntur, illi imméfa patientia, hi summa crudelitate. Vt ergo recte martyrũ tormenta explicẽt, merito grano frumẽti similis dñt, licet. n. oẽs, qui pie uolunt viuere in

C X po, persecutiones patiuntur, sed longe diuersæ sunt martyrũ persecutiones ab alijs. Martyr. n. granũ frumenti eum, ꝙ mortuum est, ꝙ in area triturat, quod conteritur oino reliquorum vero persecutiones, ac labores multo inferiores, sunt. Quib. Paulus loquitur, nondũ vsq; ad sanguinẽ restitistis, peccato repugnã-

Esa. 28 tes. De vtrisq; Esa. mare loquitur, cũ ait. Non. n. in serris triturabitur Gith, nec rota plaustri sup Cyminũ, circuibit, sed in virga excutietur Gith, & Cymiũ in baculo panis aũt cõminuetur, uerũ non in perpetuũ triturans tribulauit illum, neq; uexabit eum rota plaustri. Quibus verbis oñdit propheta diuersas iustorũ tribulationes in diuersis terræ seminib. in Gith,. n. Cyminum non triturantur sicut tritiũ, sed ivrga excutiuntur leui ictu, non sic frumentũ, ꝙ pañe propheta dicit, sed i serris, & plaustro triturat. Ita ex iustis quidã similes sũt Cymino & Aneto, qui leui tãguntur virga, & tribulatione, quidã vero vt grana frumẽti rota plaustri, & serris triturantur, quia pondus graue tribulationũ subeunt, vt martyres, qui secti sunt mortui sunt, ꝓ Christo. Oñdit tñ martyrũ tribulationẽ, etsi grauem, diuturnum tñ nõ fore, & iõ ait, veruntñ non in perpetuũ triturãs triturabit illam, q. d. cito finietur tribulatio, nõ dabit in æternum fluctuatio nẽ iusto, ut Psaltes ait. Ad pũctũ derelin- Psa. 54 cti sunt, sed breui cum vita eorũ tribulatio finẽ accipiet. Vidimus martyrũ fortitudinẽ, similẽ grano frumenti, q certa- B men subeunt forte. Vidimus tyrannorũ impiã crudelitatẽ, qui nullo sanguine, et tormentis satiantur. Id vero pręcipue in Laurentij martyrio apparet, in quo summa eius fortitudo, & Decij impietas enituit, atq; adeo ex priori causa fortitudine, s. pugnãtium grande, ac fortissimum certamen hodiernum erit.

Sed vt hodierni certaminis magnitudinem, vt par est, perpendamus, attẽdendum est. Non solos Laurentium, & Decium in hac descendere pugnam. Sed cum ei Christum, & Luciferum, qui in suis militib. pugnant. In martyribus. n. patitur, & pugnat Christus dux, in tyrãnis decertat dęmon ipsorum caput. Doctrina hęc ab Augustino in sermonibus C martyrũ sæpe traditur. Et manifeste ex Augu. diuina scriptura colligitur. Ad Saulum Christus ait, Saule, Saule quid me persequeris. Et ego sũ Iesus Nazarenus, quem Acto 9 tu persequeris, manifeste ergo i suis persecutiõe Chrs patitu. Hinc etiam Paulus ait. An experimẽtum q̃ritis eius, qui 2. Cor. 13. in me loquitur Chrs? Quo loco Chry. Chry. legit, an experimentum quæritis præliantis id me Christi. Virtus animi martyrum, & verba confessionis eorum a Christo & illius spiritus sunt ipso dicente. non estis uos, qui loquimini, sed spũs patris uestri, qui loquitur in uobis. Mira

 verba

verba fortitudinis Laurentij, quib. tyrānū prouocabat, mira audacia, nō a Laurentio, sed a Chro, & eius spū procedebat. Vnde Ps. ait, Mirabilis Deus in sanctis suis, De⁹ Israel ipse dabit uirtutē, & fortitudinē plebi suæ, benedictus Deus. Dei quidā pcipue illa fortitudo est, q eā suis tribuit, quod uero tyrannus dęmon sit, q præcipuè decertat aduersus martyres, manifeste Paulus ostendit, cum ait. Non est nobis colluctatio aduersus carnē, & sanguinē, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores, tenebrarum harum contra spūalia nequitiæ in cælestibus ppēa accipite arma tur Dei, vt possitis resistere i die malo. Quasi dicat, cū ab hoibus persecutiones patimini, nolite putare contra uos illos precipue decertare, dæmon, n. q in eorum cordib. positus in uos pugnat. Si. n. homo solus esset, quo pacto tanta a bonorum resistentia? qūo pulcaeia tanta? qūo tot ad inuētiones tormentorum ab hoie excogitari possent? aliena a corde humano est crudelitas tanta. Quod non in tyrannis solum verum habet, sed & in alijs sępe. Cor namque, q oī custodia homo custodire debuit, dæmoni tradir, pbens ei consensus sui clauem, ingrediť illud dæmon tanq̄ fortis armatus in atriu suū, custoditq; sibi ipsi illud, curans ne quid boni in illud ingrediatur, & vt innumera peccata committat, & tāquam mācipio peccatore ipso vtitur in malū. D. Th. ostendit caput iniquorum dæmonē esse, qui eos tanq̄ caput membra in malū mouet, & ipsa cpaid testatur: Videbis. n. hoiem, qui ad ea, quæ mūdi sūt, hoiem se pręstat, in his vero, q̄ Dei sunt, homo non est, qa a dæmone impeditur. Si. n. ad bellū procedit fortiter se gerit, si fidē suā astringit, stat promissis, si amici eū obsecrarit, cedit eorum uoluntati, & uinci se patitur, si proximi calamitatē videt, compatitur. En hoiem i his, q̄ humana sunt. In his uero, quæ ad salutem aiæ pertinēt, homo non est, bona facere nescit, in pugna cum dæmone, & carne infirmus est, statim inimicis subdit, fidem Deo, & vicario il ius, cōfessario, s. sæpe abstrinxit, nec eā seruat Dei obse-

creationibus nequaq̄ cedit, nec misereri nouit aiæ suæ. Imo vero, vt pctā perpetret, innumera adinuenit, & viriliter agat, & difficilia agredit, q solus dæmon vř posse adinuenire, & aggredi, nec mirū, a dęmone. n. mouet, quē imitatur dęmon: ergo in pctōre operatur, & iō Xps dñs ad Petrum ait, valde post me Sathanā, quia humano affectu ductus, Chri pastione impedire voluit, dęmonē dicit, qa ab eo motus fuit, ut id diceret. Qūo nō Sathā dicēdus est tyrānus in martyres psequēs? in honestus virgines tētās, ira cūd⁹ prouocāt rixas? In hodiernū ergo certū ueniunt dux Chri Laurētius, dux dęmonis Decius, & in eis Chrs, & Lucifer, mirabile profecto expectandum est certū, cum certantes validi, & pugnatores fortissimi in arenam descendant.

Sed iā ∫m videamus, q. s. fit cā tāti certāminis, qd quisq; eorū asseq conetur. Certè maximum, ac summū qd. Quod sequētib. verbis Euangelium explicat, cum ait [ipsum solum manet, si aūt mortuum fuerit multum fructū affert.] Tyrānus exigit martyre, vt viuat, nēgetque Chrm, martyr vero ait, moriar, ne Xpm negem. Tyrannus suadet, vt cœli fructu maximo relicto, terrenū accipiat, ac fruet. Martyr uero æternā uitam cōsequi vult, & oīa arbitrat, vt stercora, ut Xpm lucrifaciat. Hęc ergo causa certaminis est Xpm cōfiteri, aut negare uitā æternā lucrari, aut perdere. Nulla cā huic æqualis i v llo alio certamine fuit, aut esse pōt, contēditur. n. super Xpi honore, & cælesti regno. Hinc Pau. Et illi quidem vt incorruptibilē coronā accipiant, nōs autē incorruptā. Et hæc causa fuit, q̄ fecit, vt viriliter martyres gererent in certamina, qa pro Xpi decertabāt honore, et pro æterna vita acquirenda. Hoīes qdē erāt nobis similes, nec eorū caro ænea erat, cruciabant, igne verberib. & tormentis sed cū i eis positi suscipiebat Xpm, cuius cā ista patiebāt, & ęternā coronā, eos ex pectatē, nihil; ducebāt vniuersa toruētā supabātq; carnis infirmitatē, ac timores, & ultro se i tormēta dabāt. Naturaliq dē affectu uitā diligebāt, & eā tueri uolebāt se cū Xps amittēdus esset, ut uita conseruare

Marginalia (left): Psa. 67 — Eph. 6. — B — D. Th. 3. p. q. 8. ar. 7. — C
Marginalia (right): A — Ma. 16 — B — C — 1. Co.

A uaret, eam libenter profundebat. Eisq; accidebat, quod mercatori accidere solet, q
2.Re.5 ex Indis venit onerata naui mercib. ,ac
Luc. 1 diuitijs, si.n. tẽpestas oriatur subito, q di
scrimen vitæ offerat, nec vllum superest
Ma.11 remedium, p̃ ter quã nauim exhonerare,
dñtq; nautæ merces in mare proijce, ne
oẽs pereamus, pugnãt tũc in eius corde
Psa.95 amor diuitiarũ, & amor vitæ, & utraq;
cõseruare uellet, sed cũ id fieri nequeat,
vincit id, quod maius est, & amor vitæ effi-
cit, vt nõ solum merces proijci in mare
ab alijs patiat, sed & ipse eas pijcit. Ita
certè martyri accidebat. Homo erat, &
humano affectu nolumus expoliari, sed
superuestiri, vt Paulus ait, nollet qdem
vitã, ac opes profundere, sed aborta tyrã
B ni persecutione videt, ipsi amittẽdã vitã
aut Xpm, opes terre, aut cęlestẽ glam,
nũc id, quod maius est, superat, & vniuersa
tpalia expunit, vt cęlestia acqrat. Et hoc
est, quod Paulus significat, cum ait. Ois di-
sciplina in p̃senti quidem vr, nõ esse gau
dij, sed mœroris, postea aũt fructum pa-
Ioã.59 catissimũ exercitatis, per eã reddet iusti
tiæ. Propter quod remissas manus, & soluta
genua erigite, & gressus rectos facite pe-
dibus vestris, vt nõ claudicãs quis erret.
magis aũt sumetur. Quasi dicat. Ois tr
bulatio p Xpo suscepta nũc mæroris eã
est, sed postea multum, & ęternũ fructũ
afferet. Ideo milites Chri manus erigite
qua mortis metus remiserat, genua eri-
gite ne corã idolis curuent, ne a recta fi-
dei via declinetis, ne in æternũ pereatis:
C Fidelitas vero illa martyrum ad Chrm
Ge.44 Dñm illi maximè debita est. Cum.n. ip-
se in horto Gethsemani cogitaret mor-
tis suæ tormẽta, cępit pauere sicut homo
mortẽ, sed uidens eã necessariam esse ad
hoium salutem, pcessit ad inimicos, &
in eorũ manus se tradidit, & nihil ei oĩa
videbãt prę amoris magnitudine. Et cũ
in columna ligatas flagellaret & cruci-
affigeret, & intrarẽt aquæ tormẽtorum
vsq; ad aiam eius, recordatus salutis no
stræ, quæ sic agebat, sibi dulcescebat, aie
batq; nihil hoc est, dum homo Dei gra
restituat. Simili ergo oĩne martyr i tor-
mẽta posit, ac dolẽs, gaudio perfũdi dẽt
Dama. cum recordatur hæc Chrs causa se pati.

Hic monet Pa. Deponẽtes oẽ p dus, & A
circũstãs nos pctm, per patiẽtiã curra-
mus ad ppositũ nobis certamẽ, aspiciẽ-
tes i autorẽ fidei, & cõsũmatorẽ Iesum,
q pposito sibi gaud o sust nuit cru ẽ cõ
fusione cõtẽpta, atq; i dextera Dei sedet.
Gaudiũ, quod sibi Chrs ppofuit, ut crucẽ su
stineret, n fuit solũ corporis sui suscitati
gloria, sed gra, & gloria corporis sui my
stici. Nos ergo ait Pau. Hi rõne ducti cur
ram ad martyria, & tribulatiões Chri.
n. cũ patimur, & p ęterna decertam co
rona, Si ergo certũ martyrij illustre est
propter certãtiu dignitatẽ, & fortitudi-
nẽ illustrissimũ et est propter cãm, qua
suscipitur, quæ Chrs est, & uita æterna.

Sed iã tertiũ videamus qb. s. armis in B
bellũ procedat tum martyres, tum tyrã-
ni, & q egregia facinora ab eis pręstẽtur
Hoc Chrs dñs docet ijs verbis, q i Euã-
gelio sequũtur. (Qui amat aiã m suã per-
det eã, q odit aiam suã i hoc m do in vi-
tam ęternam custodit eã. Arma pugnan
tium mire describit Aug. martyr arma
defert spũalia, qb. aia protegit. Vñ Pau-
lus. Arma militiæ nr̃æ nõ carnalia, sed
potẽtia a Deo. Corpus vero il ius inerme
est. Vñ Paulus, nõ uos defendentes cha
rissimi, sed datæ locum iræ. Cõtra uero
tyrannis armis corpus induit, aiam in- Cant.7
ermem relinquit. Hinc illud procedit, ut
quisque uulnera patiat ea in parte, quæ i
ermis est liber vero, & sanus in ea, q ar
mis induta. Armis induta aia marty ris
sana, liberaque a certamine procedit in Psa.21
gloriam, corpus inerme plura patitur C
vulnera sanguinem, & vita fundit. Con
tra tyrannus, qa sine armis spũalibus
processit in pugnam, in aiæ inermi plu-
ra vulnera patitur, dũ innumera pecca-
ta admittit, & vitam aiæ amittit, corpus Hiero.
vero eius integrũ, ac sanũ relinquit, quia
annis indutum erat. Sed hæc diuersitas
quod aia spũalis, & æterna est, corpus ve
ro tpale, & iõ aiæ sanitas, q martyri re-
linquit, æterna est, cõtra vero aiæ vulne
ra, quæ in tyrãnis sunt, in æternum do-
labunt, cũ eorum supplicio in inferno.
At uero corporis vulnera, quę martyres
susceperunt, breui finem acceperunt cũ 2.Reg.
vita ipsa, & gloriosa corpora in resur- 12.
Sanct. M 3 rectio-

A rectione accipient. Corporis uero sanitas, q̃ tyrannis relicta est, cũ uita finẽ cito accepit. Hæc uniuersa Christus dñs ostẽdit, cũ ait. [Qui amat a iam suã, pdet eã.] Quasi dicat, q̃ corpus induit armis, & illud seruare vult, ne pereat, nec illud exponit pro me, cum oportet, pdet illud in ęternũ licet ad breue tps seruet, q uero corpus pdiderit, ut aiam seruet, accipiet vitã æternã. Mirabile profecto armorũ genus utrumq; quo in bellũ pceditur.

Sed rursum arma militum Christi cõtẽplemur, quib. eos Chrs induit, præclara. n. sunt, & cõsideratione digna aptissimaq. ad hanc pugnã. Arma. n. quæ militem proptegere bene debẽt, talia futura sunt, q̃ aduersarij armis resistãt. Audi ergo aduersariorum arma, ut colligas. q̃ p

B claris armis suus induat Christus. Quę mire expendit Au. dicens: Duplicẽ aciẽ

Au. ser de ma. mundus producit cõtra milites Christi, blandit, ut decipiat, terret, ut frangat. En duo mundi arma, multa bona tpalia pmittit Christi militib. si eum relinquãt, honores diuitias, uoluptates. Simul etiã alio armorũ gñe vtit, terrore, s. & minis tormentorum, ut eos frãgat. Cõtra duo ista armorũ gña, suos Chrs induit dupliciarmatura fide, s. bonorũ æternorum, qua facile psentia cõtemnant, & patientia, qua mala, & mortem libenter sustineant. Hoc duplex annorũ genus oñdit

Phil. 2. Paulus, cũ ait, Vobis datũ est, nõ solũ ut in eũ credatis, sed & ut pro illo patiamini. Et iterum, imitatores eorum, q fide,

C & patientia promissiones hæreditauerunt.

Heb. 6 Libet uero intueri, quo modo sancti his armis usi fuerint, Attende regium athletã dicentem. Renuit, consolari aia mea, oẽm terrę cõsolationem abieci, qa

Ps. 76. memor fui Dei p fidem. s. in quo delectatus sum. Attende quid de magno Moyse Paulus dicat. Fide Moyses grãdis factus negauit se filiũ filię Pharaonis, ma-

He. 11 gis eligens affligi cum populo Dei, q̃ tpalis peccati hre iucunditatẽ, maiores diuitias æstimãs improperiũ Xpi thesauro Aegyptiorum. Fide ergo protexit se ab oĩ uoluptate, honore, ac diuitijs tpalib. accedit nũc dęmon, ut iustũ expugnet, aduersus illum pugnat armis delectationũ, dicens, en delitias, pciosa indumẽta, suaues cibos, delectare nũc gaudet, & epulare. Quib. armis se proteget iustus? Fide profecto, q̃ docet, plorabitis, & flebitis uos, mundus aũt gaudebit, sed tristitia uestra conuertet in gaudium. Et iterum væ, qa ridetis, qm flebitis. Et iterũ q amat aĩam suam, perdet eã. O pręclarũ armorum genus aduersus oẽm tentationem, merito Ioannes ait. Hæc est uictoria, q̃ vincit mundũ, fides nostra. Et Paulus sumẽtes scutum fidei, in quo possitis omnia tela neq́ssimi ignea extinguere.

A

Ioa. 16

Luc. 6.

1. Ioã. 5

Eph. 6.

Aduersus terrores, ac minas tormẽtorum, suos Christus induit patiẽtia in aduersis, ut nihil paueãt. Hinc cælestis dux ait in patiẽtia uestra possidebitis aĩas uestra. Quasi dicat. Curat dæmõ aĩas possidere vestras, & hac decã tyrannos monet, ut uos psequantur, ut terrorib. victi ei cedatis, & aĩas vr̃as amitatis, uos uero patiẽtia securi eritis, & aĩas ur̃as possidebitis. Hæc est armatura Dei, qua induẽdi sumus, ut securi simus in bello. Arma hęc Xps cõficit, his suos induit, non sunt ergo arma ita fortia, non scuta fusilia, nõ arma incantationibus confecta, q̃ his ualeant comparari. Hinc Aug. ait, de martyribus, q his armis induti egregia facta præstiterũt. Putares, q durarct flãma, non ureret, nõ tã martyrẽ cruciabãt plurima tormẽta, q̃ tyrannum uastabat insania, infligere vulnus curabat martyri, & eũ plus amabat, se uero percutiebat

B

Lu. 21.

Augu.

C Nunc aũt uidenda restãt insignia, egregiaq; facinora, quę his armis circũdatus Laurẽtius pstitit in pugna. In carcerem eõiectus est, sed ibi plurimos sanauit infirmos, & cęcis uisum restituit. Quo ostẽdit aĩam ipsius liberã esse, licet corp' vinctũ teneret. Iudici sistit, & forti aĩo cum esset, nihil coram impissimo tyranno timet, quia pfecta charitas foras mittit timorem. 1. Ioã. 4 Tunc iudex oẽ genus tormentorum ante se afferri pcepit. vt illorum terrore victus, Dijs sacrificaret. Cęditur primum scorpionib. & Laurentius ait, his epulas ego semper optaui. Tu quidem o tyrãne, amaras misisti i olam colochyntidas, ut me dolore afficeres, sed farinã ego immiscui diuini amoris, qua in dulces

A ces epulas mutatę sunt, & Xpi mei me-
4.Re.4 mo iã, q granũ frumẽti attritã est, & in farinã uersum, quo amara in dulcia mutant miscui mirrhã cũ aromatib. meis,
Can. 5 sicut sponsa fecit, mirrhã.n. dolorũ miscui cõsideratione cęlestiũ, qua factũ est, ut mihi dulce saperet. Deinde flagellis dure cæditur. Sed Laurentius ait. Agnosce miser, qa nõ sentio tormenta tua, nõ mala reputabat, sed bona, licet.n. malorũ spẽm hñt, sed nõ veritatẽ. Tunc laminę ardentes lateri illius admotę sunt. Sed quẽadmodũ Solis calor maturos redit terræ fructus, & acres, ac accidi cum sint, i dulces mutat, ita diuinus amor dulcorauit acria hæc tormẽta, & dulcia reddidit nec mirũ, potens.n. est ipsam mortẽ in dulcedinẽ mutare. Deinde in catacastas traditus est; ꝙ genus est tormẽti,
B in quo funiculis ligatũ corpus distendit vt dispactũ, ossa a neruis, nerui a carne separent. Tūc Laurentius orauit, dñe Iesu suscipe spũm meũ. Et vox de cœlo ad eum facta est, adhuc multa tibi debent certamina. Sed cũ ei debita dicãtur, merito inquirẽdũ est, qua rõne ei debeant. Certe maiori charitati, et fortitudini plures dẽntur psecutiones maiori fidei, & patiẽtiæ, plures sustinẽdi dolores ut charitas, fides, fortitudo, ac patientia manifesta fiãt, & lumen in abscondito nõ sit, sed sup candelabrũ, vt oĩbus luceat. Et iõ quẽadmodum in diluuio factũ est, ut crescentib. & inundantibus aquis, arca
C Noe sursum eleuaret, & tandẽ qesceret sup mõtes Armeniæ, ita cõfessio eius super cęlum, & terrã, quo.n. plura tormenta, eo plus exaltatus Laurentius fuit.

Demum in craticula ponitur, ut igne torreat, & assef, ut Deo sit gratissimus
Rupe. cib. Rupurtus Abbas li.8. de diuinis officijs, c.10. ait, Laurentius vnus, & bene notus, de magnis illis piscib. piscis magnus, idemq. assus, cuius assatura suauiter in tota flagra Ecclesia, in illo igne, q̃ bene mãducauerat, & biberat, ait Aug. tanq̃ illa esca saginat⁹ et illo calice ebri⁹ tormẽta nõ sensit. Iõ de magnis illis piscib. quos Petrus traxi ad terrã, conuenienter hic electus est, q X po asseret, & maxime fortis, sequit Sixtum, accepit o-

raculum, puenit ad triumphum, ut dicit A
Aug. Fortiter vero Laurẽtij martyrium clamat ad oẽs, ut eum imitemur. Vñ idẽ
Ruper. in li.4. de diuinis officijs. c.6. ait: Rupe.
Sicut in primę ętatis Ecclesia protomartyris Abel sanguis iustus clamat de terra, si i Romana ecclesia ptiosa mors B. Laurẽtij nouo et inaudito gñe passionis clamauit in cælũ, & audita est p mundũ vniuersum. Quę clamorem suũ ipse sanctus martyr ia puidens, dicebat Hippolyto. Magis in abscõditis, in interiore homine abscõde Xpm, & postmodũ, dum clamauero, audi, & ueni. Nos ergo tãto audito clamore eamus cũ illo, & moriamur p Chro. Aliquid patiamur pro eo, cum uideamus, tãta Laurẽtium passum. B

Sed pcurrẽdũ nobis nõ est ĩ hac Laurẽtij craticula imo diutius immorãdum
in ea. In qua fuit, quasi thus redolens in Ecc.50
dieb. æstiuis. Obtulit.n. Deo gratissimũ sacrificium, & holocaustum, cum totus in igne arserit. Et huius diuini sacrificij olim figura præcesserat, cũ in Leuitico
dictum est. Sion ãt de craticula fuerit sa Leu.2.
crificium, ęqua similia oleo cõsperget, q offerẽs dño, trades in manib. sacerdotis, qui cũ obtulerit ei, tollet memoriale de sacrificio, & adolebit sup altare in odorẽ suauitatis dño. Iure optimo asserere possumus B. Laurentiũ obtulisse sacrificiũ craticulæ, dum in craticula assatus fuit. Oleo ergo conspergat. Sicut oleum ignẽ plus ardere facit, ita deuotio Dei au-
get, amorẽ oleo ergo feruoris conspergatur, quo plus ille assari desideret, ꝙ tirannus assare. Oleo, & vnctione fieri solet, ut ꝙ assatur, igne nõ cõburat, & hoc fer uore factum est, ut cum in igne esset, aĩa illius nõ periret Et iõ in eo impletum est
illud Esaię. Cum ambulaueris per ignẽ, Esa.43
nõ cõbureris, & flãma non ardebit in te. Cum.n. ignis corpus cruciãs desideratus a Laurẽtio fuerit, non potuit aĩam lędere, q non læditur, nisi ab eo, quod aduersum est. Dignus uero fuit Laurentius hoc oleo, & illud meritus fuerat, cũ mĩa maxima in pauperes usus fuit. Viro etenim misericordi hoc axilium postulauerat regius Psal. cum ait, dñs opẽ ferat
illi sup lectum doloris eius, uniuersum Psa.41

M 4 sta-

A statum eius versasti in infirmitate eius. Merito craticula lectũ doloris dr, in quo recubuit B. Laurentius, sed in hoc lectulo doloris dñs opẽ tulit illi, & oleũ miæ in eũ effudit, quia i le dispsit, deditq; pauperibus, & uniuersum hũc doloris lectũ versat, & circuit Chrs, vt eo cõsoletur ei adsit, illiq; opẽ ferat. Sed in eo sacrificio craticulæ, q olim efferebat, notandũ est sacrificiũ illud fuisse panem confectũ ex simila, q flos farinæ dr, & optimũ illius ac purissimum est, hic panis oleo vngebat, & sacerdoti tradebat, qui eius partẽ capiebat, & super altari cõburebat. Vere sunt simila B. Laurentius, granum frumenti contritum, martyres. n. uniuersi ĩ cælo, quasi simila sunt, quia nihil maius martyrio sancti putauerunt. Inter hos

B simila Laurentij eminet potius in craticula hic panis fuit, unctus uero fuit oleo sed quonã oleo? Illo certe, de quo Ps. ait,

Ps. 44. Vnxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis præ cõsortib. tuis. Super oes martyres hoc oleo exultationis, & lætitię unctus Laurẽtius est. Sicut oleo pugiles olĩ ungebant, ita oleo vnctus est pugil nr, oleũ supnatat cæteris liquoribus, & charitas virtutibus. En oleũ, quo vnctus in craticula Laurẽtius fuit, ut hilari vultu, & serena frõte uniuersa pareret tormẽta, qa hilarẽ datorẽ diligit Deus. Sed pfe

2. Co. 9 cto mirũ ualde est, hilare hoiem esse, dũ in tormẽtis, & igne est. Sed huic dubio

C facile occurrit, si attẽdas, q cũ duo agentia cõtraria agunt in unũ subiectum, q fortius est, & potẽtius supabit, & subiectũ ad se trahet, ẽt si cõtrarium agens renitat. Id nunc in Laurentio uidere licet, Tyrãnus cõtẽdit tormẽtis adhibitis Laurẽtium cõtristare. Deus vero oleum consolationis in eum effundit, quid tãdem fiet, nisi illud Pauli, Superabundo gaudio in oi tribulatione nrã, qa potentior

2. Co. 7 Deus est tyrãno? Si ois creatura voluerit & curauerit, hoiem consolari, Deus uero eum cõtristare voluerit, contristabit, vincente, ac superante Deo, qui fortior est. Ita contra fit, vt is gaudio abunderit cui Deus oleum exultationis dederit, licet vniuersa in eum deseuiat creatura.

Vidimus iam celebre, & illustrissimũ certamen Laurentij ex trib. causis, fortitudine, s. pugnantium, cã pugnæ armis, & egregie fortitudinis actib. Quartã iã explicemus, & quintam. Quarta erat celebris cõuentus principum, qui vt certamen inspicerent, uenerunt. Quinã fuere qui certamini martyrum, pcipue Laurẽtij astiterunt? Certe uniuersa curia cælestis, & Romana ẽt, q tunc terræ curia erat. Audi, qd Pau. dicat ad eos, qui pro Xpo aliqua perpessi fuerãt. Rememoramini pristinos dies, in quibus illuminati magnũ certamẽ sustinuistis passionũ & in altero quidem, opprobrijs, & tribulationibus spectaculum facti. Ecce quõ Paul. certamen uocat martyrum passionem. Addit uero, cum illi paterentur opprobria, & tribulationes, spectaculũ factos esse. Nõ dicit quib. hoc spectaculũ propositum sit, q a oibus cęlestibus, & terrenis. Sicut alibi dicit spectaculũ facti sumus mundo, angelis, & hoib. Mirus profecto conuentus principum hic est, qui Chri milites intuetur certantes. Idẽ vero nos intuetur, cum milites Dei sumus, & p illius gloria certamus, vel tribulationem fortiter sustinẽtes, vel tentationi repugnãtes, & iõ laborare, & decertare demus, ut strenui milites, quos Deus, & vniuersa celestis curia pugnantes in stadio intuetur. Si n. inter duo regna bellum gereret, durissimum, & tandem paciscerentur, ut duo nobiles, & præcipui uiri eligerentur, qui in arenam descenderent, & inter se pugnarent, & quiex eis vinceret, non solum sibi aduersũ subiugaret, sed etiam uniuersum regnum illius, ut olim in prælio Dauidis cum Goliath factum est, conuenirent tunc principes utriusque regni, ut suos athletas decertãtes uiderent. Et conspectus regis, ac principum efficeret, ut quisque eorum fortiter ageret nunc ego o homo, cum in bellum aduersus dæmones uenis non solum pro tua gloria, sed pro Dei gloria, certas spectante uniuersa cælesti curia, cuius causam agis labora ergo, ut bonus miles Christi Iesu, strẽne pugna fortiter age uiriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes, qui speratis in Domino.

Quin-

A Quintum denique, quod illustre reddit certamen, est finis ac terminus illius. Hic vero in fine Euangelij proponitur cũ Xps ait. [Qui mihi ministrat me sequatur & vbi ergo sum illic, & minister meus erit, & si qs mihi ministrauerit, honorificabit eum pr meus, qui in cęlis est.] En terminũ certaminis martyrium, esse in gloria, in qua Xps est ab instanti conceptionis, & honorificari in cęlesti regno a patre cęlesti, ac decorari aurea regni corona, & aureola martyrij, qua insignis reddatur, & oib. honori habeatur. De hoc cælesti honore proxima sequenti cũcione sermonem habebimus.

Concio secunda in festo B. Laurentij martyris.

Ps.118
B

Thema. Qui mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus, qui est in cælis. Ioan. 2.

Esa.49

Diem festum hodie agimus vniuersi fideles, sed pręcipuè Hispani Hispano fortissimo, ac illustrissimo, qui Hispanæ decus est, & ornamentum, & q fortitudine, ac fide vniuersos Hispaniæ duces, ac principes longè superauit. Adeo, ut de eo sanctus Maximus pronunciet, puritate innocentis vitæ, fortissimæq; mortis triumpho Apostolico se consortio copulauit. Nec immerito eũ

Psa.95 Apostolorum supparem prædicamus, cuius & castitas animi Leuiticum mini-

C sterium dedit, & plenitudo fidei martyrij contulit dignitatem. Eius martyriũ celeberrimum, ac dignissimum fuit. De quo proinde clarissimi sancti conciones ad populos habuere. Leo magnus, Ambrosius, & Maximus ad Italos, & Leo ait, q clarificata est Ierosolyma Stephano, tam illustris fieret Roma Laurentio Augustinus ad Afrifice populos, Gregorius Nazianzenus, & Chrysostomus ad Græcos. Mirantur omnes sancti inuictum illius animum, ac robur, Ambrosius, & Augustinus, illum conferunt tribus pueris, qui in fornacem missi sunt, & aura cælesti recreati. Et ait, vniuersam curiam cælestem tanto spectaculo ad fuisse. Emit quidem cœlestem regnum, non vili, sed caro pretio, si ea solum, quæ oculis cernuntur, considerarnus. Vt uero eũ imitemur, & ignem, si opus est, sustineamus, ac dicamus cum Psalte: transiuimus per ignem, & aquam, & eduxisti nos in refrigerium, opus nobis gratia, q Maria, ob inebit, sic eam adierimus humili corde.

Virtuti honorem deberi, oībus manifestum est, est.n. virtus diuinum quid, & ideo procidit coram ea vniuersus mundus, tanq coram te diuina, virtus namque hominem quodammodo in Deum mutat, & pp eam dr mortalibus, ego dixi, Dij estis, & filij, excelsi omnes. Nihilominus tñ, mirum ualde est, q Christ⁹

B dñs nunc ait. [Honorificabit eum pater meus, qui est in cęlis.] Licet.n. naturali lumine appareat, virtuti honorem deberi, non tamen assecuti sunt philosophi (qui diuinam erga hoies prouidentiam agnouerũt) hoies pp illam a Deo in magno honore, ac precio haberi. Excedit.n. Eph.4. naturalem rationem, quod Deus infinitæ maiestatis vilissimum figmentũ magnificat. Vnde Iob diuino illustratus lumine hoc admirans ait Quid est homo qa magnificas eum, aut quid apponis, erga eum cor tuum? Sicut mirum esset, si rex maximus vilissimum puerum, &

C vt vulgo dr, terræ filium, magnificaret, ac honoraret, & è terra in triumphalem currum eleuaret. Nunc ergo cęlesti magistro docente agnoscimus, non solum virtutem ab hominibus honori habendam, & studiosum virum honorãdum, Grego sed a Deo ipso, (honorificabit eum pater meus.) Sicut olim etiam dixerat quiũque honorificauerit me, glorificabo eũ, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

Licet uere omni uiro studioso, hic honos debeatur, præcipua tamen ratione martyribus, & inter martyres Laurentio, tanquam illustrissimo martyrum. Cuius rei prior ratio ex Diuo Thoma est. Quia martyrium inter omnes actus uirtuosus maximè demonstrat perfectionem charitatis, quia

tanto

A tanto magis ostenditur aliquis, aliq̃ remamare, quanto pro ea rem magis amatã cõtemnit, & rem magis odiosam eligit. Manifestum est ãt, q̃ inter oĩa alia bona p̃sentis vitę, maxime amat hõ ipsam uitã, & è contrario, maximè odit mortẽ, p̃cipue cum dolorib. corporalium tormẽtorum, quorum metu & bruta aĩalia à maximis voluptatibus abstrahũt, ut Augu. dicit in lib. 83. quæst. Et secundum
Ioa.12 hoc patet, q̃ martyrium inter cæteros actus humanos, est perfectior quasi maximæ charitatis signum s̃m illud Ioannis Maiorem charitate nemo habet, quam vt aĩam suam ponat quis p amicis suis.
Simile Hæc D. Th. vbi supra. Hinc Augu. ait, sancti patres nihil maius voluerunt esse
B martyrio Et Theodoretus ait. Hinc est quod cũ multi viri fuerint in mundo celebres, tum victorijs clari, tum regia potestate, nulli eorum nunc honos tribuitur, nullius gloriosum est sepulchrum, nisi martyrum. Vbi. n. nũc sepulchrum Alexandri, Iulij, Augusti, aut Pompeij? Memoria uero martyrium durat, & eorum nomina imponũt fidelib. & eorum suntsepulchra gloriosa, q̃ ab oĩb. inuisũtur, & eorum ossa uenerationi hñt. Impletumq; est illud Psal. Nimis honorati
C sunt amici tui Deus. Ad illos, n. hoies accedunt in necessitatibus, & periculis, vt eruantur, & postea redeunt grãs acturi, & figuras ceræ impressas eis apponunt in beneficij memoriã. Hæc Theo. Vt intelligas venerationem sanctorum, & reliquiarum antiquissimã in Ecclesia fuisse. Recte ergo colligimus, si uirtuti ho-
Exo.3. nos dẽtur, ergo summę uirtuti summus,
2.Co.4 est uero martyriũ p̃cipu⁹ charitatis act⁹ ei ergo summus deferendus est honor.

Vidimus, honorabile esse martyriũ pp charitatem imperantem. Nunc idẽ videamus pp fortitudinem elicientem. Fortes. n. præcipuo in honore habiti in mundo sunt. Licet. n. qui sapiẽtię opam dãt, & alijs virtutib. ornati sunt, honorẽtur, pręcipuè tñ fortes. Et viri, qui vulgo dicunt famosi fortes fuere, & quos scriptura vocat viros famosos, gigantes fuere, scientes bellum. Et in oĩ republica viri fortes p̃cipuos honores obtinuerũt, & maxima pręmia, in Olimpio ĩ Romana republica, triumphis, orationibus, & coronis. Et nunc nobilib. honos deferr̃ pp fortitudinẽ patrum, & auorum. Et oĩs regnorũ historia de hac re p̃cipue agit, de fortitudine. s. regũ, ducũ, & militum Nec solum humanę historię, sed & diuinę enumerãt egregia facta regũ, ducum & fortium, quorum noĩa æterni tati mãdarunt. Vnde in Regũ historia dr̃. Hæc noĩa fortium Dauid, vbi eos in catalogum refert, & eorũ facta. Id ipsum Pau. ad Heb. facit. Aliqd sine dubio magnũ in fortitudine latet, cuius rõne tantus ei honor tribuit. Sed qd illud est? Amb. ait Nunc de fortitudine tractemus, q̃ est ex celsior cæteris. Sed qua rõne excelsior, & honorabilior? Certè multis. Prima sit
B qa cum virtus uersef circa difficile, fortitudo versatur circa difficillimũ, quia circa mortem, quæ est oĩum terribilissima. Vnde Arist. ait. Præcipue uersari fortitudinẽ circa mortẽ, aĩum. n. hoĩs cõfirmat, ne mortis timore bonum deferat. Scda
Ca fit, qa cũ dignior sit hõ reb. suis, reliquæ virtutes uersanf circa res hoĩs, fortitudo ãt circa ppriã personã, q̃ periculo exponit, & iõ maxime laudabilis. Tertia ex Arist. qui ait, iusti, & fortes maximè amantur, quia utiles maxime sunt Reipublicæ in bello, & in pace. Fortitudo ergo hẽt utilitatem vniuersalem, ad tuendam
C rempublicam, ideoq; præcipuo honore eam homines prosequuntur.

Si ergo fortitudo honore digna est, martyrium honorabile est, maxime, qa
Ioã. pręcipuus actus fortitudinis est. Cũ. n.
Ioan fortitudinis sit aĩum cõfirmare in bono virtutis, ne eũ deserat pp periculum mortis, ĩ reliquis bellis, & certaminib. mors certa non ẽ, imo putat fortis, se illatutũ alijs mortẽ, & licet vitam periculo exponat, non tñ credit eã amittendã. At martyr uitã manifeste profundit. Et cõfirmare aĩum usq; ad uitę profusionem manifestam, maximum est opus fortitudinis, & iõ maximè cõmendabile, ac laude dignum: Vnde Cyp. ò beati martyres, qui bus uos laudib. p̃dicẽ? o milites fortissimi, robur corporis nr̃i, quo p̃conio uoces explicẽ? Vidit admirãs p̃sentiũ multitudo

A titudo cæleste certamē,& in ꝑlio stetisse seruos Xpi voce libera, mente incorrupta, virtute diuina. Præcipuos ergo honore martyres honorādi sūt, qa difficilli mū subiere, certamē, ī quo vitā exposue re. Et ecclesię Dei vtilissimi fuerūt, dum sanguine suo eā plantauerunt, ac tutati sūt, merito ergo de martyre dr. [Honorificabit eum pater meus, q in cœlis est.

Sed qm̄ marty.iū vnum illustrius est altero, si pugna sit acrior, ac difficilior, & diuersæ olim coronę tribuebanť, pro diuersitate certaminis, ac fortitudinis, manifestū est, īter martyres primū locū tenere Laurentiū, & ideo ꝑcipue honorandū. Sicut ecclesia facit, ei tribuens vigiliā, & dies octo festinos. Hoc vero, vt

B manifestū faciamus. Notādum est, duo in martyrio īterceslisse, charitatē imperantē, & fortitudinē elicientē, quo ergo maior fuerit in martyre charitas, atque próptitudo, ac feruor, & maiora passus fuerit tormēta, eo illustrior est, & honorabilior. Oēs quidem martyres ꝓ Deo pas si sunt, qa martyrem non tam facit

Augu. pęna, q̄ causa, ut Aug. ait. Vnde cœlestis magister ait. Beati, qui ꝑsecutionem pa

Mat. 5 tiunť pp iustitiam. Oēs imitati sunt Iose

Ge. 39. phum, qui pallium reliquit, ne fidē amit teret, ita illi carnē, & uitam, ne fidē Deo debitam relinquerent. Sed quidā eorum promptiori animo, maiori alacritate, potiori caritate, & pluribus perpessis tormentis, & hi illustriores habendi sunt.

Hęc uero duo in Laurentio contéple

C mur, maxima.n. sunt, & q̄ illustrissimū illius martyrium reddiderīt. Et primo charitatē, ac animi promptitudinem, à qua ꝑcipue martyrium ualorē mutuat. Attendamus ergo charitatis feruorē, ac desiderium, quo ardebat, cum diceret. Quo progredieris sine filio pater? quo sa

Ambr. cerdos sancte sine ministro ꝑperas? Tu nunq̄ sine ministro sacrificium offerre cōsueueras, qd ergo in me displicuit paternitati tuæ? Attēde flāmas ignitas charitatis scintillas ꝑferētes verborū. Sed nō minus attēdēda sunt verba Sixti papæ eū cōsolantis, ac dicētis. Noli męrere fili nō ego te desero, neque derelinquo: maiora tibi debenť pro Christi fide certamina. Nos quasi senes leuioris pugnę cursum accipimus, te vero quasi iuuenē manet gloriosior de tyrāno triumphus, post triduū me seqris. Quæ uerba enar

Au. tractā. 27. ī Ioan. rans Aug. ait. O consolatio. Nō ait, noli mœreri fili, desinet ꝑsecutio, & salu' eris. Sed noli mœrere, ꝙ ego ꝑcedo, tu sequeris, nec cō secutio tua differtur, triduum medium erit, & mecū eris. Accepit oraculum, vicit diabolum, peruenit ad triūphum. Mirabile ꝑfecto genus consolationis, quod soli charitati ꝑcipue, ac maxime dari potuit, plura tormēta patieris maiora te certamina manent. Quis nūc accederet ad tribulatum hoiem, ac diceret, vt eum cōsolatione leuaret, noli dolere, qm̄ post triduum maiores te manēt

B tribulationes. Diceret ille planè, nō hęc consolatio est, sed desolatio, consolator onerosus mihi es, & ita plane res hēt, si magna caritate ꝑditus nō es, sola.n. ꝑfecta caritas eā recipit consolationē, si hāc non habes spūm Laurentij non habes. Et ideo orat ecclesia. Excita Dn̄e in ecclesia tua spūm, cui B. Laurentius leuita seruiuit, vt eodē nos repleti, studeamus amare, quod amauit. Sed quid amauit Laurētius? Deū, dolores, passiones, tormenta ꝓ Deo. Hic spūs Laurentij fuit. Vnde in medio tormentorū dixit. Gr̄as tibi ago Dn̄e, quia sic ianuas tuas ingredi merui, nō solum gr̄as agit, quod in cœlum recipiť, sed quia p innumera tormēta, p cruciatus, p ignē, quia sic expenden

Lu. 24. dum illud, sic, est. Sed videamus, an hoc,

C sic, Laurentij r̄ndeat, cōueniatq; cū, sic,

Psal. 1. Xpi Dn̄i. Conuenit certè, nec.n. vir tantus à dn̄o suo dissimilis esse debuit. Audi, sic, dn̄i. Oportuit Xpm pati, & sic intrare gloriā suam, Audi simile, sic, Laurentij: gr̄as tibi ago dn̄e quia sic ianuas tuas ingredi merui. Simile ꝑfecto utrūque sic, est. Sed non sic impij, nō sic, sed tanq̄ puluis, quē proijcit uentus a facie terræ. Non.n. per passiones, & dolores sed p delitias, & uoluptates ingredi ꝑsumūt in regnum: Iusti uero p multas tribulationes, quas Dei donum esse putāt. Sicut, qui ait, vobis datum est, non solū, vt in eum credaris, sed ēt vt ꝓ illo patia

Phil. 1. mini. Et ideo gr̄as Deo referunt ꝓ su-

scepta

A vltio de inimico Dei utere homine, quē vt ipse eruciaretur, crucifigi uoluit, vt destrueret corpus peccati, ut iam nō ser uiamus peccato.

Hoc ergo est, quod sæpius in Euangelio inculcat, q̃ iteratis verbis nobis ppōnit, vt homo sibi ipsi vt inferat, resistatq; prauis affectib. nec illis se duci pmittat.
Luc.6. Ma.16 Hoc vocat Xps iā abnegationē sui dicēs fundam̄ esse vitæ spūalis, qui vult venire post me, abneget semetipsum. Iterū uocat uiolētiā, q̃ sibi homo infert, cū ait, re-
Ma.11 gnū cælorū uim patit, & uiolēti rapiūt il
Ro. 8. lud: Paulus mortificationē uocat, cū ait. Si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis, Et iterū uocat crucifixionem
Gal.5. cū ait; q sunt Xpi carnē suā crucifixerūt cū uitiis, & concupiscentijs suis. Iterum dicit repugnantiā, & obedientiam appe
Ro. 6. B titui: nō ergo regnet peccatum in uestro mortali corpore ad obediendum concupiscentijs. Nunc uero Christus uocēt odium animæ suæ. Mi lemodis nobis pponitur hæc sententia, quæ ualde nobis necessaria est. Adeo ut ad hoc gr̃a nobis concessa fuerit, dicente Paulo, qs me li-
Ro. 6. berabit de corpore mortis huius? gratia Dei p Iesum Xpm. Data olim fuit hoī originalis iustitia, q̃ plenissime appetitū rōni subdebat, nunc concessa nobis gr̃a est, qua possumus appetitui resistere, si uelimus nobis uim inferre, Et hoc est discrimē inter iustos, & iniquos, q̃ iusti appetitui resistūt, iniq sec⁹. Vtriq; .n. rebel
C lionē carnis patiunt, sed illi eā odiūt, hi uero amant. Sicut ergo uita piscis in eo
Simile agnoscit, si contra ictum fluuij conet, & natet, mortuus vero piscis agnoscitur, cum ab ictu fluuij ducit, Ita uita gr̃æ dignoscitur, dum homo carni resistit, q uero ab ea ducit, mortuus est. Hinc dr̃. To
Iosu.5 rens Cyson traxit cadauera mortuorū.

Hoc ergo est, quod nos Christus nūc monet, cum ait, [qui odit animam suam &c.] Sed mire expendit Chrys. non dixisse Christum, qm̄ nō parcet aīæ suę, q carni non obtemperat, qui ei non assentitur: hoc. n. uidetur esse. Addit uero maximu. n. cum ait, qui odit aīam suā, quasi non satis fit carni nō obtemperare, sed illam odisse, necesse sit. Quia quemadmodum quos odio habemus, ne uocem quidem audire, nec vultum eorum uidere æquo aio patimur, ita, & aīa siqd præ- Rupe.
ter Dei uoluntatem nobis imperat, acriter reijcienda est, odienda, nec ullo modo ferenda est. Sit nobis hac in re exemplum, q̃ caste uirginis accidere solet, q̄ si impudicas literas recipiat, quas sibi serua neq̃ defert, non solum eis nō delectatur sed, rumpit, sed discerpit, & seruam uerberib. pcutit ne similia ad se deferat nuncia, si qua uero uirgo eas acciperet literas, eisq; delectaretur, eas perlegere, licet diceret, nolle se quippiam mali agere, facile malum perpetraturam diceremus. Cum caro blanditur, eum aīæ suggerit praues cogitationes, ut abstracta,
B & illecta malo consentiat, an non serua accedit nuncia inonesta, literas impu- Ecc.
dicas deferrens? Si tu blande carnem excipis, si nihil illi mali facis, aut dicis, si cogitationib. prauis delectaris, licet non morose, an non signū das propinqui in peccatu casus? Quid ergo facto opus est. Leu.2.
Certe odi carnem tuā, eam auersare, ini quo aīo sustine cogitationes prauas, corpus tuū in seruitutem, redige, ne talia tibi deferat nuncia, & dic ego faciā, ut potius cibū cogites, q delicias. Sicut Hilariū dixit, referēte Hiero. in eius uita. Nr̃a hac tēpestate uir fuit mihi ualde notus, q carnales cogitationes sic excipiebat. Dicebat corpori suo, caue ne talia cogites, qđ si ter admonitū non parebat, durissimis
C se flagellis uerberabat, donec uires deficerēt, sicq; factū est, ut dū carni suæ diceret, caue, tremeret, ét oēm repelleret cogitationē turpē: Primū ergo caro, & eius cupiditas nobis supanda est, illa. n. est, q̃ nos reliqs inimicis tradit diripiēdos, illa armamētū ē, quo reliq inimici nos supe- Esa.43
rat, q̃ si nos nō deceperit, nihil mali ab alijs inimicis nos ueniret. Sicut sine Dalida nihil mali inferre potuerūt Philistęi Sāpsoni, illa eū ligauit, illa hostib tradidit. Ita caro nos ligat, notq; dęmonib. diripiēdos cōcedit, odiada ergo, & reijcienda ē. Sed qm̄ difficilis hęc pugnā ī carnē ē, qa eā diligimus, ppōnit nobis exēplar Xps dn̄s, qui se dicit frumēti granum, q̄ nisi mortuum fuerit, solū manet, si uero mor-

A mortuũ fuerit, multum fructũ affert, & oib. nobis loquitur, qui mihi ministrat me sequatur, ut illuc perueniat, quo ego sum, & gloriã, & honorẽ Dei assequatur Nunc ergo granũ istud contemplemur, q ait. [Nisi granũ frumenti cadens in terrã mortuũ fuerit, ipsum solũ manet, &c.] Dixerat prius, uenit hora, ut clarificetur filius huis, explicat continuo qualiter facienda sit hæc clarificatio, p mortẽ nẽpe, qa sicut tritici granum in terra seminatũ nõ multiplicatur, nisi moriatur, ita verbũ Dei cadens in terrã, hõ factus nisi p mortẽ non multiplicabitur,
Ef.63. mortuus uero multũ fructũ dedit, iuxta illud Esai. Si posuerit p peccato animã
Orige. suã, videbit semẽ longeuũ. Optime no-
hõm.8 tat Origenes, Iudæos existimasse, morte
in Ier. Christi se effecturos, ut nomen eius de
Sap.2. terra deleretur, at cõtra euenit, sic.n. clarificatus, & multiplicatus est. Illi aiunt: venite mittamus lignum in panem eius & eradamus eum de terra viuentiũ, & nomen eius non memoretur amplius. At cõtra Christus ait, si mortuũ fuerit, multũ fructũ affert. Sicut ergo potuit Deus alia uia frumentum multiplicare, uoluit tñ, & ordinauit, ut seminatione, & morte grani id fieret. Ita potuit alia via hoies redimere, ordinauit tñ, ut morte filij sui
Chry. id efficeret, & iõ hac via factũ est. Qua in re attendit pclare Chrysost. diuersitatẽ regni Christi ab alijs regni, & regib. Alij.n. reges ĩ uita sua soli nõ sũt, sed plurimas ecs ministrorũ turba circundat, tũc eorũ splendet gloria tunc eis statuæ eriguntur, tunc leges eorum seruant. In
C morte uero soli relinquuntur, & perit memoria eorũ cũ sonitu, tunc eorum abrogari leges solent, euerti statuę, quia cũ
Ps.48. interierit, nõ sumẽt oĩa, nec descẽdit cum eo gloria eius. Cõtra uero Christus rex, in uita solus est, in morte tñ clarificatus est, & multũ fructum attulit. Tunc ei statuæ, & imagines erigũtur, tũc eius leges promulgantur, & seruantur, tũc generationẽ eius quis enarrabit? tunc Angelis & sanctis comitatur regrediẽs cũ duab. turmis, ut alter Iacob. In hac uero regni Xp̃i, & mundi diuersitate, ostẽditur diuersitas iusti, & peccatoris, Peccatoris .n. regnum de hoc mũdo est, hic floret, A hic clarificatur, hic comitatus incedit, famulis stipatus, gloria ornatus, at in morte oĩb. derelinquit, solus manet, nec descẽdit cũ eo gloria ei᷒. Cõtra, uero, iustus in hac vita solus est tanq̃ granũ frumẽti dũ viuit, in morte uero multũ fructũ affert, Et iõ Sapiẽs ait. In malitia sua expel- Pro.14. letur impius, sperat aũt iustus in morte. sua, Tunc.n. fructũ plurimũ dabit, tunc solus non erit, tunc.n. Angeli suscipiunt aĩam Lazari, & ducũt in sinũ Abrahæ, Lu.16. tũc opa eorũ sequuntur illos, ut Ioannes Pro.31. ait tũc laudãt eũ in portis opa eius, tunc, Ap.14. gloria filiæ regis, q̃ ab intus erat, apparet

Sed iterũ attendamus hoc granũ frumenti, qđ est diuina psona, q̃ tunc in terra seminata est, cũ uerbũ caro factũ est. Et mortuus est, ut nobis uitam donaret, nostrã assumpsit mortẽ, ut suã donaret, B uitã, fecit e cælo terrã, ut terrã faceret cælũ. Attende minimũ illud granũ, q ait. Ps.21. vermis sum, et nõ hõ, externus quid paruum, intus vero, & in virtute maximũ, & infinitũ, qa aceruus magnus est tritici, quo mundi uniuersi fames ablata est, factus est cibus hoĩum, nec sumptus cõsumitur. Est.n frumentũ illud immẽsũ, Ef.53. q olim seruauit Ioseph, vt Aegypto, & mundo cibus esset. Hoc granũ portat vniuersa verbo virtutis suæ. Cecidit in terrã, ut nos erigeret paup fact᷒ est, vt nos ditaret, esurijt, vt vos satiaret, oportuit, vt moreretur, ut horrea Dei impleret. Ex huius grani morte oĩs grã, & gloriæ fructus collectus est. Sicut.n. ex radice arbortis in decore, & fęda, pcedunt oẽs rami, C flores, ac fructus. Ita Chr̃o in cruce posito, cui nõ erat species, neq; decor, sed ascẽdit sicut virgultũ, & sicut radix de terra sitienti, ut Esaias ait, oĩs ecclesiæ pul- Ge.41. chritudo pullulauit. Ne ergo despicias radicẽ indecorã, ex ea.n. oĩs pulchritudo cælestis Ierusalẽ pcessit, nec illa solum, sed oĩs grã, oẽ domũ cæleste, quod hoibus cõcedit, fruct᷒ est grani huius emortui. Sed miru valde est, quod se dicat solum, si hoies secum non hẽat, ait.n. [ipsum solũ manet] Qũo dñe, solus eris, si mortuus nõ fueris? Certẽ quia hoĩe ĩ salui non erunt. Sed licet hoĩes tecum non

habeas

A habeas, cur solus eris, an non millia millium Angelorum ministrant tibi, & assistunt coram te. non ergo solus es. Attende Christi sposi in ecclesiam suam dilectionem præcipuam. Solum se dicit, si hominum Ecclesiam nō habet, licet Angelos innumeros habeat. Sicut enim Adam solus dicitur fuisse, antequā Eua produceretur, licet innumera animātia ad eum adduxerit Deus. Vnde ait, non est bonum, hominem esse solum. Ita sacramentum hoc magnum est, ego uero dico in Christo, & ecclesia, quia Christus Dominus solus dicitur donec ei adiungatur ecclesia hominum. Vxor quidem solam se dicit, dum uir in domo nō est, licet plures ei sint famuli. Ita & vir solus est, dum vxor absens est, licet plures adsint ministri. Ita Adam solus dicitur, cum Eua formata non est. Ita Christus solum se nominat, dum hominum ecclesiam secum non habet, licet Angelos plures habeat. Potiori uero ratione anima solam se reputare, ac nuncupare debet, si absque Christo sponso sit. Vnde Hierem. ait. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. Sola dicitur, quia sine viro suo Deo. Licet ergo uniuersa, quę mundi sunt, habeas, solum te dic, si Deum non habes. Christus Angelis stipatus solum se dicit, si te non habet, & tu dæmonibus circundatus solus non diceris, si absque Christo es? Audite uerbum Domini, ait Hieremias. Nunquid solitudo factus sum Israeli, aut terra serotina, quare ergo dixit, recessimus, non ueniemus ad te? Quasi dicat. Num solus est Israel, cum ego ei adsum, numtunc non præclare comitatus, cur ergo a me recedit?

Gen. 2

Eph. 5

Simile

B

Thr. 1

Hie. 2.

C

Sicut ergo Christus, ut fructum det, mortuus est, ita homo mortificari debet, ut fructum referat. Et ideo subiungit Christus [Qui amat animam suam perdet eam qui odit animam suam, in hoc mundo, in uitam æternam custodit eam.] Vt ergo eam custodiamus, hic moriamur, & Laurentium imitemur. &c.

Concio prima, In Assumptione B. Mariæ Virginis. A

The. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.
Lucæ 10.

QVi in regis curia cōsanguineum habet regi charū, vel in regis in domo matrē sui amantissimā, auxilium sibi certum in negotijs futurū sperat. Assumpta hodie in cæli aulā Maria est mater nostra. Auxilio ergo nobis erit. Ideo ad eam Ecclesia ait monstra te esse matrem. Quod si mater in India versaretur, & ingentem auri, & argenti copiā haberet, filios uero pauperes in Hispania reliquisset, indubie eis mitteret pecunias multas. Cui dubiū esse poterit, quod mater nostra Maria, quę in cælesti regno diuitijs abundat, nostri memoriā habet, ac dona mittat filijs. Vt sicut dicimus, omne datum optimum, & omne donum pfectum de sursum est, descendēs a patre luminū, ita & à matre luminum descēdere, dicere possumus. Cum in dubium uocaret Esther, ad regem ingredi, ut pro populo suo oraret, ad eam Mardochæus ait. Et quis nouit, utrū idcirco ad regnū ueneris, ut in tali tpe pareres? Venit hodie Maria in regnū, non uit uero illa, nō solum sui cā in regnum venisse, ut regno fruatur, sed et ut negotia nostra peragat. Sicut. n. filius eius ascēdit in cęlum, vt appareat vultui Dei pro nobis, ita illa ascendit, ut aduocatā hominum ageret. Ad eam ergo accedamus, salutantes eam, Aue Maria.

B Simile

Iaco. 1

C

Et festis diebus, qui sanctis dicati sūt, præcipuus hodiern⁹ est, quia B. Virgini dicatus, q̄ sancta sanctorum est, & inter illius festa hoc pcipuū est, quia reliquorum finis, & cōsummatio. Celebramus nunc gloriā, triumphū, & coronationē Marię. Hodie arca ueri Noe undis iacta tā diluuij, tandē requieuit sup mōtes armenię. Hodie reducit arca à Philistæis in Bethsames, idest, domum solis uitulis mugientib, quia eā non sequunt. Hodie arca, q̄ huc usq; in tabernaculis, & papilionibus

Gen. 8.

A liorib. habitauerat, reponit in magnifi centissimo Salomonis tēplo. Hodie Salomon consedere facit matrem ad dexterā suam, pmittens ei exauditionem in oīb. reb. Hodie Esther corona regni insignit, quia sup omnes placuit mulieres Hodie Iudith regredit Bethuliā, & summo excipit gandio, quia caput amputauit Holofernis, Hodie implet illud Ge. Laudauerunt Sarai principes apud Pharaonem, & sublata est mulier in domū Pharaonis. Hodie facta est pulchra, vt luna plena, quæ prius eclypsim dolorū passa fuit. Hodie, q̄ plus oīb. se humiliauerat, exaltatur sup oēs, vt tm̄ ascendat fons, quantum descēderat prius. Hodie fons paruus creuit in fluuiū maximum & in aquas plurimas redundauit, & in lucem solemque conuersus est. Hæc est regina Esther. Et tandem, ut Damas. ait Hodie virgo, q̄ erat animatū cœlum nō in terram uersa est, sed in cœlestib. collocatur. Et q̄ huc usq; in omnib. optimam partem elegerat, i morte similiter facit. Quod in alijs optimam partē elegerit patet: nam bonum est, post natiuitatē gr̄a sanctificari, melius in vtero, optimum in conceptione, hoc est, quod Maria elegit. Bonum est pœnitere, melius gratuitet nō peccare, optimum nec uenialiter delinquere, hoc Maria elegit. Bonum est matrimonium, melior uirginitas, optimū fœcunditas matrimonij cum uirginitate, hoc elegit Maria. Nūc er. o in morte optimum elegit, cum præ amore filij mortua est, & die tertia suscitata tanq̄ filius & in cœlum assumpta. Nec uero mirandū, Mariā in oīb. optimā partē elegisse, ē n. illi cœlestis Ierusalē, de qua Psal. ait. Adipe frumēti satiat te. Alij. n. licet farina cōedant, sed furfurib. admixta, Mariæ uero farinæ adeps sine ullo furfure.

3. Re. 2

Esth. 2

Iud. 13

Ge. 12.

Est. 11

B

C

Ps. 147

Immēsa uero gloria est, qua hodie ornat Maria, sicut summa fuit illius gr̄a ac merita, q̄ hoīum & sctorum oīnb superant. Sed ut rei tantę uestigium aliquod inuenire possimus. Notanda est doctrina D. Thomę. 1. p. q. 25. Quo loco interrogat, utrum potuerit Deus meliores condere creaturas, q̄ condiderit. Et rn̄dit, ad infinitā Dei potentiā ptinere, ut meliores, & perfectiores creaturas condere possit. Sicut. n. potētiæ nullus finis nō est, ita nulla excogitari pōt creatura, ut meliore fieri nō possit. Si uero curiose inquiras cur ergo meliora nō cōdidit, cum potuerit. Rn̄deo in duos fines creaturas ab eo ordinatas, primū, ut hoīs necessitati accurreret. Secundo, ut hoīs cor in Deum ducerent, pp primum eas bonas condidit & ualde bonas, sed s̄m attendens, meliores facere noluit. Si. n. nunc cor hoīs in creaturis detinetur eisq; nimiū afficitur qd obsecro, faceret, si multo essent p̄stantiores. Sed iterū interrogat D. Th. licet in uniuersum loquēdo meliores creaturas Deus cōdere potuerit, condidit ne aliquas ita p̄stantes, ut meliores facere non potuerit, nec habuerit, quo ultra pgrederet ipsius infinita potētia? Rn̄det tria huiuscemodi a Deo cōdita esse, & illa sunt gloria beatorum, Xp̄s hō, Maria mater. Hęc. n. adeo sunt magna, ut quo vlterius pgrediantur, nō habeat. Sed obijcis. Hoc dicto limitē posuisti diuinæ potētiæ, Rn̄deo, imo qa infinitus Deus est, & magnitudinis eius nō est finis, ideo illa tria meliora esse non pn̄t. Si. n. p̄statior esse posset, aliqd Deo p̄statius inueniri, & excogitari posset, & qa Deo nihil excellētius esse pōt, ideo illa tria excellētiora esse nequeunt. Etenim melior possessio, q̄ Deū possidere esse nequit, & hęc est beatorū gl̄ia. Melior homo, q̄ Deus hō, esse non pōt, qa suppositum est diuinum. Melior mr̄ in rōne matris q̄ Maria esse nequit; quia melior filius cuiquam dari non potest, quam Christus, dignitas uero matris a filij dignitate magnitudinem hēt. Quid ergo Maria est? Certè creatura sed tā, vt dignitatē hēat infinitā ab infinito filio. Sicut. n. potior iudicatur, & dignior mr̄ principis, q̄ mr̄ nobilis viri, & mr̄ regis, q̄ mr̄ pricipis, & Augusta ipe-ratoris uniuersi mūdi mr̄, q̄ mr̄ regis, ita q̄ mr̄ Dei est īfinita polles dignitate, qa infinitus ei filius est. Sicut ergo infinita dignitas p̄ris æterni est, de qua ille īfinite gloriat, q eius filius īfinitus sit. Ita suo ordine, ac gradu īfinita dignitas Mariæ est, q eundē hēat cōem cū patre filium. Sicut. n. pater principiū substantiale est

C

D. Th.

filijs

A filij, ita & Maria, licet fm diuersam naturã, eiusdem rñ filij. Dubitant aliq an Maria adeo bona mater dici dẽat, ac bonus est pr̃ æternus. Et certè diuersa ad
Mar. 3. medum gñatio est, & diuersa natura, q̃ pater filio dedit ab ea, q̃ mater dedit, & a gñatione, qua illa genuit, & hac in re excedit æternus pater Mariã matrẽ. At verò si duntaxat filiũ ab vtroq; genitũ attendamus, in nihilo pater excedit matrem, idẽ.n. filius est ab vtroq. genitus, & hac rõne adeo bona mater Maria est, ac æternus pater. Magna planè & infinita dignitas, nome sup omne nomẽ, ꝙ creaturæ dari potuit, matris Dei nomẽ.

Hinc cũ Mariæ typum in pclara quadã ciuitate oñdisset Deus Ezec. in oĩum, q̃
Ezc. 48 de ea scripsit fine, ait. Et nomen ciuitatis ex illa die dñs ibidẽ. Q.d. Multa erãt peráplo, ac magnifica in ciuitate illa, sed ꝙ supremũ in ea erat, ꝙ illustrius, ꝙ ei nomen inclytũ dabat. id erat dñs ibidẽ, ꝙ in ea Deus habitabat, ꝙ Dei domiciliũ. Ita licèt plura magnalia i Maria sint, sed supremum oĩum est, quod mater sit Dei, ꝙ Deũ ventre, & mente concepit.

Ex quibus colligit̃. Consilium inijsse diuinã sapientiã, ac tres diuinas psonas cũ Maria mater condenda fuit, & necessariũ fuit singulare consilium, ut ea conderetur. Nec solũ consilium adhibitũ fuit, verum, si sic loqui fas est, quasi dubia, & anceps fuit diuina sapientia in Mariæ cõ
C structione. Qd verbũ, quia durũ ẽ, mox explicabit̃, vt nulla in Deo imperfectio sit. Vis hanc videre consultationẽ, ac, vt ita dicamus, perplexitatẽ? Audi sponsũ, qui diuina sapientia est loquentẽ, ac con sultãtem. Soror nr̃a parua, & vbera non
Cant. 8 habet. Quid faciemus sorori nostræ, in die, qñ alloquẽda est? Q.d. Nunc Maria paruula est, filiũ nõ genuit, ubera nõ habet, & iõnunc dubiũ non est quid ei faciendum sit. Sep citò veniet aureũ illud tp̃s, qñ alloquẽda est, i. qñ ad eã mittendus est Angelus Gabriel, ut nuncium ei deferat maximũ, qñ Dei mater futura, qñ vbera hẽbit, qd ergo ei faciemus in illã diẽ? quib. eã ornamentis ornabimus? quib. bonis ditabimus? En consultãtem diuinã sapientiã, & quasi hærentẽ, ac dubitantẽ, nõ qa dubitet, sed qa hoc loquẽdi mõ mysteriũ maximũ innuat. Sed q̃
A nam cã dubitationis, & consilii est? Duplex certe. Prima, qa in Maria diuersa admodũ, & inter se pugnantia cõstituẽda erant, & in cõsultatione opus fuit. Sicut. n. cũ lis tibi est, & multa scripta sunt à tabellione, & plura aduersa, & inter se cõtraria, et anfractib. ac dubijs plena, cõsiliũ adhibes pluriũ iuris cõsultorum, vt abscõditã ueritatẽ eruãt in lucẽ, & inter se pugnãtia conciliẽt. Ita cũ no Deus nr̃ agere solet. Et ideo cũ vniuersa cõdidit, i quib. cõtrarietas nulla erat, nihil aliud dixit, nisi producat terra herbã virentẽ, & producant aquæ reptile aĩæ viuentis.
B Sed cum ad hominis creationẽ deuenit, consultatione singulari vsus est, dicẽs faciamus hoĩem, &c. Et qua decã in hac re consultationem adhibuit? Certe quia in hoĩe plura inter se aduersa cõstituere voluit, aĩam spũalem, in carne mortali appetitum rationalẽ, & brutũ. Simili de cã cũ Maria cõdenda fuit, cõsultatio est adhibita, quia plura sibi inuicẽ cõtraria in ea ñgẽda fuerũt, qualia sunt, virgo & mr̃, filia & parẽs, genitrix creatoris, filia
2. Co. 3 Adæ sine ei⁹ macula. Res pfecto digna cõsilio ẽ, quo pacto hęc cõuenire possit.

Seda vero eiusdẽ cõsultationis, & quasi hæsitationis rõ fuit, qa cũ dignitas infinita Mariæ collata sit, dũ Dei mater ef-
C fecta ẽ, Deus vero p muneris dignitate gr̃am, ac dona cõferat, iuxta illud Pauli
Esther q idoneos nos fecit ministros noui testi, merito cõsultat, ac quasi dubitat, qd faciem⁹ sorori nr̃æ in die, qñ alloquẽda ẽ? Dignitati. n. infinitæ cõuenire vr̃ gr̃a infinita, & dona immensa, hęc uero pura creatura nõ capit, qd ergo faciemus ei? Siľem cõsultationẽ in Xp̃i humanitate & ei collatis donis uidere facile ẽ, si illa verba attẽdas, q̃ Assuer⁹ dixit, ad Amã i hui⁹ rei figurã. Quid fiet hoĩ, quẽ rex honorare desiderat? Meritò dubitãdũ hoc est, ac cõsultãdũ, q̃ erũt dona, q̃ i humanitate ea collocũda sũt, q̃ De⁹ sibi i vnitatẽ suppositi assũpsit. Ita de Maria cõsiliũ agit̃, qd faciem⁹ mulieri, q̃ De⁹ honora-
Ps. 112 re decreuit, cui⁹ fili⁹ futur⁹ est ei, subdit⁹ Certè si vniuersa hũana sapiẽtia ad hoc

Sanct. N consi-

A consilii accederit, diceret, nescire se hac in re resolutionem inuenire. Si.n. nunc oib. nobis proponeret, scitote, q Deus homo fieri vult, matrē vero quærit tāto Deo dignā, vos ergo nunc eā fabricate, & dicite, quib. donis ornāda est tāti Dei mater. Certe cum plura diceremus, tan dē dicere oporteret, oīa ista parua sunt, q excogitare ualemus, diuina sapientia domum sibi ædificet, matrem sibi con-
2. Pa. 2 struat, nulla.n. humana sapiētia est, quæ rem tantam attingere possit. Sic.n. de tēplo Dei, q Mariæ figura fuit sapiētia Salomonis pnunciauit, quis prçualebit, vt ædificet domum noi Dei nri & ideo domus ista, quā ædificauit digna non est, tāto nomine, vt Dei domus dicat, sed tātū vt in ea adoleatur incensum dño. Sed
B quid mirum humanam sapientiam hac in re superari, cum diuina sapientia consilium meat, & quasi dubitet, quomodo fabricanda sit, quibus diuitijs ornanda?

Sed ais, hæsitauit ne in hac re diuina sapientia? Nequaquā, hæsitare.n. ignorātis est. Sed queadmodū ad alia mysteria significāda humanis affectib. Deū duci sæpe dr. Ita nūc dubitasse significat, consultasse, ac inquisiisse, vt p hæc oñdat, immēsa dona illa esse, immensam grā, ac
Ansel. glīā, q Mariæ collata sunt, & q hoīum intellectum superant. Vñ Ansel. lib. de ex-
C cellentia Virginis, ca. 5. & 6. ait, grām, &
Psa. 86 charitatē Mariæ excedere Angelicā cognitionem. Hinc Ps. Nūquid Siō dicet, hō natus est in ea, & ipse fundauit eā altissimus? Siō, in qua hō natus st, q eam fundauit, Maria est, hāc uero explicare, eius diuitias dicere, aut cogitare hō non valet. Deus.n. magnificus est, & magna dat dona ēt cū pauperi tribuit, qa donās magnus est. Sicut Alexāder pauperi dedit quinquaginta talēta, quia Alexander erat. Cū ergo mri grām, ac gloriā dedit, maximā pfecto, & q humanū captū superāt, concessit, Quia ergo dignitati infinitæ matris Dei dona Mariæ pportionari dñt, sūma illa sunt, & si nosse desideras, q̄ta eius grā fuerit, scito, grā mris Dei inuenisse. Si scire cupis, quo oraret Maria, scito, quasi matrē Dei eā orasse. Si deniq; reliqua oīa. & demū illius gloriā immensam, eā certe oīa ista fuerunt, qualia esse oportuerunt, q matrem Dei spectabant. Vniuersis fœminis, q intraturæ erant ad Assuerū, dabant ornamenta q uolebant. Quid obsecro daret Esther reginæ iā factæ? Si reliquis sanctis plurima collata sunt dona, qui tñ sunt quasi pedissequæ Mariæ, quid reginæ Mariæ conferendū nō fuit? Summa ergo illius grā, immensa eius merita, & ineffabilis gloria ei hodie concessa, nō in aīā solū, verum ēt corpore, in quo assumpta est.

Sed hāc glīæ Mariæ immensitatē aliquo mō explicemus p partes, qm simul eā nō capim⁹. Diuersitas bonorum hui⁹ vitæ, & futurę est similis diuersitati, q ē inter terrā, & celū, sicut.n. palmo terræ, rñdet cęli lōgissimū spatiū, ita bonis, & E
consolationibus, q in terra sunt rñdet in cęlo copia maxima, ac superabundans. Licet ergo plurima dona: pceperit Maria in hoc mūdo, sed videbat Deū in speculo, & in ænigmate, posteriora Dei uidebat, nō faciē, vmbrā, non corpus, guttas pcipiebāt, non fontē. Sed aīa à carne soluta, & in cęlū ingressa, finge glīam ei collatam paulatim, nō simul, vt collata fuit. Sed nūc eā cōtēplare, cū ad infimū gradū glīæ puenit, & vidit Deū facie ad faciē. Cū ibi gradum figeret, tūc vidit, et mirata est, affluit, & dilatatū est cor ei⁹, & dixit. Tāta ne res Deus meus erat? tāta bona mihi parauerat? adeo supremā glīā mihi seruauerat? adeo glīosus fruct⁹ laborū meorū erat? Cōdignę nō erāt C
vniuersę passiones ad glīā tātā, nūq̄ cogitatione mea assecuta fueram, hanc eē immensam glīā. Aliqñ in terra eo perueni, ut ampli⁹ qd nō uideret restare, cū.n. in vtero cōcepi Xpm, exultauit spiritus meus in Deo salutari meo, tunc.n. disrupti cæli sūt, & in me effuderūt oīa bona sua. Immēsā lętitiā habui, cū Xpm in utero gestaui, cū oculos in me cōuertēs videbā cęlestē in me abscōditū esse thesaurū. Cū verò eū peperi, vidi, cōtrectaui, et amplexata sum, sūmo sum affecta gaudio. Quid dicā de ea lętitia, q̄ suscepi, cū eū glīosū, suscitatūq; vidi? Sed illa oīa, si cū hoc gaudio, quo nūc potior, cōferant nihil sunt. Tūc beata plene nō erā, nunc vero

A vero beatisſima ſũ. Tunc videbam filij humanitatẽ pulcherrimã à me vt à monte exciſam, nũc vero diuinã video, a qua ego exciſa ſum, qua viſa ſic delector, vt beata eſsẽ, ẽt ſi humana filij natura a me auferret. Sed audi ò virgo beatisſima, nõ hic locus tuus eſt, nõ hæc tibi parata mãſio eſt, ſuperior loc⁹ tibi ſeruatus eſt, nec indiuidua numerabimus, quia plurima ſunt, nunc in infimum gradũ glę peruenisti, ſupremus vero tibi parat⁹ eſt, aſcẽde nunc ad chorũ confeſſorũ, & innumeros, q in eo ſunt trãſi, & ad chorum virginũ rocede, & inde ad martyrũ chorũ, inde ad Apoſtolorũ ordinem, inferiores relinque vniuerſos angelos, Archãgelos, Dñationes, principatus, virtutes, Thronos, Cherubinos, & Seraphinos, q pene innumeri ſunt. Sicut.n. ex cœleſtib. corporib. maiorẽ molẽ Deus condidit, qa pfectiora sũt, corpora, ita ex Angelis plurimi cõditi ſunt, qa pſtãtisſimi, & eadẽ de cã diuerſa admodum glia donati. Sed vniuerſos ſctõrũ, & Angelorũ ordines ſuperare dẽs, qa merita tua maiora ſunt. Nullus ex cõfeſſorib. tibi cõferri vale, illi.n. delictorũ pniam egerunt, tu vero oĩ caruiſti pctõ. Nulla virginum cõferri tibi valet. Nullus martyrum tibi ſiſs, cũ uitã filij obtuleris p hoium ſalute, & pris glia. Nõ Apli, nõ Cherubini, aut Seraphini, qa licet multę filiæ cõgregauerint ſibi diuitias, ſed tu ſupgreſſa es vniuerſas. Nec ſolũ aĩas hoĩum excedis ſed & vniuerſos Angelorũ ordines. Nullus angelus puritate tecũ conferre valet, nullus Thron⁹, cũ tu ſis thronus ille mirabilis, de quo ſcriptum eſt, non eſt factũ ſiſe opus ĩ vniuerſis regnis terrę. Nullus cherubinorũ tibi cõferri põt, q̃ pris concepiſti ſapiã, & iõ oib. ſapientior. Nullus Seraphinorũ tibi ſiſis, licet.n. illi charitate ardeãt, ſed tu amplius, q̃ ignẽ cęleſtẽ ĩ vtero portaſti, & pectore amplexata es nõ ſolũ conuerſos cęleſtes Maria ſupar, ſed immẽſũ excedit, quaſi regina miniſtros. Quale obſecro Mariæ gaudiũ q̃ta glia, cũ ſub ſe uideat innumeros quorũ quiſq; rex eſt? Deſcribi iuſſerũt Dauid, & Auguſtus vniuerſos ſibi ſubditos, vt de hac ſubditorũ multitudine inaniter gliarẽt, ſed Maria iure gloriat' numeros vidẽs ſubditos nõ pauperes, ſed vniuerſos reges, & reges inclytos. Adeo vero altè volauit hæc Aquila grãdis, & ita in arduis poſuit nidũ ſuũ, vt a moniti angeli dicãt, q̃ eſt iſta, q̃ aſcendit de deſerto delitijs affluẽs, innixa ſup dilectũ? Quaſi dicãt, q̃ nã iſta eſt, q̃ aſcẽdit ſup oẽs cœlos, & adeo pxima ẽ Deo, vt eũ cõtingit, & innitat' ad dexteraq; ſibi ſit, ſicut ille ad dexterã pris? Sed vt irãdũ valde eſt, q ali. qd noui cõtingat cęli ciuib. qd.n. ita magnũ eſſe pt, vt ĩ admirationẽ rapiat eos, q Deũ vidẽt, qd noui addiſcere pñt hi, q diuinã ſapiam clarè vidẽt, in qua ea oĩa ſunt, q̃ fuerũt, aũt, & erũt, & q̃ poſſibilia sũt. Hinc Gre. qd nõ videt, q vidẽtẽ aĩa videt? D.Th.Rndet. Vſq; ad mundi finẽ noua q̃dã ſup futura, q̃ Deus ſctĩs angelis oñdat circa diſpõnẽ iuſtorũ. Licet ergo in viſione diuinæ eſsẽtiæ nulla ſit varietas, ſed eadẽ ſemp pſeueret, q̃ ab initio eis pro meritis cõceſſa fuit, tñ multa ab initio eis nõ reuelauit, q̃ attinẽt creaturas, & eas pcipite, q̃ maximè ſut, ĩ q b. ſuã De⁹ oñdit gloriã, ac mirabilẽ diuinæ ſapiæ diſpõnẽ. Et cũ ſe totũ eis clarè vidẽdũ pbeat, ſed nõ oẽs creaturas oñdit, nec oẽm diuinã diſpõnẽ circa eas. Et de ĩde ſciẽdũ eſt, eſſe admirõnẽ, q̃ ex ignorõne rei pcedit, & aliã, q̃ nõ ab ignorãtia, ſed a magnitudine rei, q̃ admirõ illa explicat. Sic Eſa. deſcribit mirãtes angelos Xpm aſcẽdẽtẽ. ac dicẽtes, qs eſt iſte, q uenit de Edõ, tinctis ueſtib d Boſra. Iſte formos⁹ ĩ pulchritudine ſua, grad.ẽs ĩ multitudine virtutis ſuę? Nouerãt qdẽ Xpm eſſe, ſed illis uerbis exprimũt illi⁹ imẽſã gloriã, ac maieſtatẽ. Id ipsũ ĩ Marię aſſũptione dicẽdũ eſt, cui⁹ inæſtimabilis pulchritudo & glia angelos admirõnẽ traduit, ut dicerent. q̃ eſt iſta, &c. Qũo a uili terra puenire pt cęlo theſaur⁹ tatus? Licet ali⁹ è terra ĩ cęlũ nõ aſcẽderet, ſatis eſſet Maria ac uniuerſas Angelorũ ruinas ĩplerepl⁹.n. illa bona ẽ, q̃ dæmones uniuerſi mali, uicit illa bonitate rorũ malitiã, & pl⁹ illa grã, ac gliæ obtinet, q̃ uniuerſi dęmones, ſi ueritate ſtetiſsẽt, obtenturi erãt. Dixim⁹ aliqd de glia aũt Mariæ. Sed de corporis ipſius glia qd dicemus?

Marginalia: B; C 2.Reg. 10.; A; C Greg. D.Th. 1.p.q. 106.a.4; Eſ.63.; B

A nius? Certũ est surrexisse die tertia ĩ corpore glorioso, & ĩ cælo ascẽdisse. vñ Dã. in ser. de hoc festo ait: Ex antiqua accepim⁹ traditione Apostolos oẽs conuenisse diuina virtute ĩ Ierusalẽ, vt morti Mariæ adessẽt. Et visio eis apparuit Angelica, & audita ẽ psalmodia cęlestiũ, ptãtũ, & sic cũ diuina gl̃ia ĩ man⁹ Dei sãctã tradidit aĩam. Eius vero corp⁹ cũ angelica, et Apl̃ica hymnodia elatũ ĩ loculo fuit depositũ Gethsemani. Quo loco angelorũ hymnodia pmãsit p tres dies, & tũc cessauit. Venit vero Tho. post tertiũ diem & cũ uoluisset corpus sãctissimũ adorare locu[l]o apto inuentũ nõ est, sed ea, qb. fuerat inuolutũ linthea mirabili odore fragrãtia, Eiusq; mysterij obstupefacti miraculo, hoc solũ cogitare potuerunt, q̃ cui
B placuit, ex ea carnẽ assumere, & inuiolatã ei⁹ seruare virginitatẽ, placuit ẽt corpus gloriosũ suscitare ante cõem ĩsurrectionẽ. Alloq̃tur Dã. sepulchrũ Mariæ, et ait. Tu vero, ò sacrorũ sepulchrorũ sanctissimũ, post dñi qdẽ sepulchrũ, tecũ loquar, tãq̃ cũ aĩato. Vbi nã est aurũ illud purũ, q̃ man⁹ Aplorũ ĩ te cõdid erũt? Vbi diuinæ, q̃ cõsumi nequeũt? Vbi nouũ volumẽ, ĩ quo ieffabiliter De⁹ verbũ sine manu scriptũ fuit? Vbi abyss⁹ grẽ? Vbi ẽ desiderabile illud Deiparæ virginis corpus. Quid q̃ritis ĩ sepulchro eã, q̃ ad cęlestia trãslata est tabernacula? Cur a me custodiæ rõnis exposcitis? Nõ possũ ego diuinis iussis resistere. Sacrosãctũ corpus mihi quoq; sãctitatẽ impertiuit, & me ptiosissimi vnguẽti frãgrãtia repleuit, et diuinũ
C tẽplũ effecit. Abijt raptũ ĩ sublime, comitãtib. agelis, archãgelis, & oĩb. cęlestib. potẽtijs, Nũc me circũdãt angeli, nũc diuina ĩ me habitat grã. Ego euasi officina medicinę ęgrotãtib. Ego sũ fons pennis curationũ, ego remediũ aduersus dæmones, ego ciuitas refugij oĩb. ad me confugiẽtibus. Ascẽdit ergo Maria vniuersa cęlesti curia comitãte ĩ corpore, & aĩa gloriosissima. Ingredit̃ quasi regina Sabba
3. Reg. 10. Ierusalẽ cęlestẽ cũ multo comitatu, deferẽs aurũ, argentũ, & aromata ĩnumera. Hũc uero ascẽsum cõsiderãs spõsus ait.
Can. 7 Quã pulchri sũt gressus tui ĩ calceamẽtis filia principis. Pulchri pfecto fuerũt Ma

riæ gressus, dũ ĩ hoc mũdo cõuersati fuit, sed pulchriores multo gressus. quos nũc ĩ cęlũ ascẽdẽs dat, quos spõsus cõtẽplat̃. Notat vero nõ discalceatũ, sed calceatã pcedere, & iõ ait, in calceamẽtis. Sed vt hęc Mariæ calceamẽta explicemus, notãdũ est illud, q̃ Moysi accidit. Erat Deus ĩ rubo ignis ardẽs qdẽ, ac splẽdẽs, sed nõ cõsumẽs. Ait vero Moyses, vadã, & videbo uisionẽ hãc magnã. Accedebat itrepidos, sed audit. Ne accedas huc, solue pri⁹
Exo. 3. calceamẽtũ de pedib. tuis. De⁹ qdẽ nr̃ in hac vita ignis est, sed ignis ardẽs, & cõsumẽs. Sic. n. Moyses ait. De⁹ vr̃ ignis cõsu
Deu. 4 mẽs est. Qm̃ si ĩ te Deus est, statim plura cõsumit, corp⁹. n. macerare facit diuitias in paupes erogari passionib. resistere, & sic aliqñ hoies iustos cõsũptos mũd⁹ ap
B pellare solet At vero Deus ĩ cęlesti beatitudine ignis est ardẽs, lętificãs, & illuminãs, sed nõ cõsumẽs, nec. n. ibi corp⁹ macerãdũ, nec passiones mortificãdę, nec diuitię ĩ paupes erogãdę, De⁹ ergo ĩ rubo, vbi ardebat, & nõ cõsumebat, significat Deũ ĩ pr̃ia, vbi nihil est, q̃ cõsumat. Ibi visio magna ẽ, de qua Moyses ait, vadã, & uidebo uisionẽ hanc magnã, uisio pfecto magna illa est, qua De⁹ vr̃ facie ad faciẽ. Eo uniuersi tẽdim⁹ cũ Moyse. Sed audiã⁹, qd Moysi dicat̃, id ipsũ. n. & nobis dr̃. Solue pri⁹ calceamẽta de pedib. tuis. Quid uero p calceamentũ nisi mortale corpus significat̃, ac Ber. quo aĩa calceata ẽ, quasi pelle emortui aĩalis? Hoc ergo corpus mortale exemplũ nobis est ut ad
C Deũ accedam⁹. Sola etem aĩa nũc ĩ cęlũ admittit̃, ĩ resurrectione vero cũ surget corp⁹ spñale, ac gl̃iosũ, dignũq; cęlo, nũc & ipsũ in cęlũ intrabit, nũc vero ĩ terra mãere oportet, iõ solue calceamẽtũ. Sed Maria, tãq̃ filia prĩcipis singulari gaudet priuilegio, vt ĩ calceamẽtis nũc pcedat ĩ cęlũ. Cũ. n. nobiles viri regẽ comitãt̃, aut reginã, pcedentẽ in aulã regiã, uniuersi ante ianuã aulæ regis equos deponũt solus rex, aut regina equo, quo vehit̃ aulã ĩgredi pmittit̃. Eq corũ caro, ait Es. Hos
Es. 31. equos, hæc corpora relinquere nos oportet, vt aĩa cęlũ ĩgrediat̃, Sed Maria tanq̃ filia principis equo suo vehit̃, & eo intrare pmittit̃ in cęlũ, corpus. n. q̃ ineffabili ra-

A li rõne Deum suscepit dignius est cælo suscipiẽdum ergo statim a cęlo est. Si n. domus Raab libera ab euersione est, qa exploratores suscepit, cũ reliquæ domus diruuntur, multò potiori ratione Marię domicilium incorruptum seruandũ est, quod dñm suscepit. Pulchri ergo Mariæ gressus sunt in calceamentis. Sed q̃ nam calceamenta Mariæ sunt? Ioãnes ait. Luna sub pedib. eius, luna ergo calceus Mariæ est. Sed quid in hac re innuit? Certè ante uniuersalẽ resurrectionem Mariæ corpus resurrecturũ. Et huius rõ est, q̃m ex Planetis Luna est, q̃ uelocius cursum suum cõsummat. Saturnus etenim triginta annis, Iuppiter duodecim annis, Mars duob. annis. Sol anno uno cursũ cõsummat ꝓpriũ. At uero Luna uiginti & octo dieb. ut ergò signet Mariæ corpus in cælum priusquã reliquos deueniré, luna calceus eius fit. Nos verò hos Marię gressus contẽplantes, & eos, quos in terra dedit, curramus post eã in odorẽ vnguentorũ eius, ut eã imitantes, eò perueniamus tandem, quo ipsa iam peruenit, &c.

Ap. 12

Concio Secunda in Assumptione beatæ Mariæ.

Thema Mariam optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Lucæ. 10.

C DEsiderandus nunc esset a nobis concionator, qui de Mariæ morte, & assumptione uerba haberet, unus certè ex his, q morti, uel assumptioni eius astiterunt, ille. n. de re tãta aliqd dicere posset. Exaltata hodie Maria sup oẽm creaturã, & merito, quia humillima oĩum. Quis eã in hoc mundo uideret, & nũc aspiceret, in terra humillima parua, nunc maxima, & sup oẽs exaltata, oĩa subiecit Deus sub pedib. eius. Sed qs nũc ad eã accedat, si adeo alta est? Nũ memorat paruulorũ? nũ benigna nunc est, & oẽs recipit, sicut cum in terra fuit? aiunt. n. honores mutãt mores, & q in alto est, uel nõ uidet, uel a longe respicit. Num id Marię accidit? Absit, imo uero, quo Deo ꝓpinquior, & quo altior, eo humilior, ac benignior, eo magis abiectorum curã gerit, id. n. ad ueram nobilitatẽ pertinet. Et sicut architectus fabricã eò magis in fundamentis humiliat, quo eã plus exigere in altum disponit, ita quem Deus exaltare decreuit, humilitate, ac benignitate ꝓcipue ornat, & iõ Maria quo altior, humilior, & benignior nobis est, nec solum nobis humanior, ac benignior nunc est, sed & cum Deo potẽtior cum exaltata in tm̃ regnum est, fiducialiter orat ꝓ nobis. Promisit dñs per Nathan Dauidi domũ ædificaui tibi fidelẽ, & regnum tuum firmum erit. Hac promissione in spe roboratus est Dauid, & ait. Quia tu dñe reuelasti aurẽ serui tui, dicẽns, domũ ædificabo tibi, propterea inuenit seruus tuus cor suum, ut oraret te oratione hac, Hier. ait. inuenisse dicit cor, quia audaciã, & spem inuenit, ut peteret a Deo beneficia, qui promissionem regni acceperat. Si ergo sola ꝓmissio regni terreni spem dedit Dauidi, ut Deum oraret, qd obsecro faciet donatio regni æterni, q̃ hodie Marię dat? Certe fiducialiter ꝓ nobis orabit. Ad eã accedamus,

A

2. Re. 7

Hiero. B

Beatus Andreas Cretensi diuinus dictus a Nicephoro, ait in oratione de virginis assumptione, Mariæ in hunc mundũ ingressum, siue ortũ, simul, & postremum eius decessum plenũ esse miraculo nec humanæ mẽtis acumine posse cõprehendi. Et merito id asserit, licet. n. in oĩb. mirabilis fuerit, sed hodie maxime qñ dicere põt cũ Iudith. Magnificata est hodie aĩa mea ꝑ oĩb. dieb. uitæ meæ, Merito dicit iustum ꝑferr cõceptioni purissimæ natiuitati & conceptioni Christi, & diei, quo inuenit filiũ inter doctores, & cũ uidit resurgentẽ, & ascendẽtem in cælum. Hodie. n. integre recipit, q̃ tũc ꝑ partes acceperat. Si. n. in cõceptione pura ingredi in orbem terræ, nunc purissima, & quasi cãdor lucis æternæ in cælũ. Si in Xpi cõceptione plena se uidit Dei humanitate, nũc diuinitate plena est. Si in natiuitate uidit filiũ a pastorib. & Magis adoratũ, nũc cum eo ipsã adorat toti cęlesti curia. Si eum inuenit in medio doctorũ, nunc in medio diuinarũ personarũ. Si eum uidit gloria, & honore c r

Andr.

Iud. 12 C

A cũdatũ i resurrectione, & ascẽsione, sed hodie ampliori uidet glia ornatũ ad patris dexterã, & seipsã cũ eo gliosã videt.
Excedamus nos mẽte in hac festiuitate, sicut cę'li uniuersum gaudio excessit. & p excessum aliqu adicamus. Sed qd dicemus? Certè maius hoc festum esse, q̃ illud, ꝙ maius est ipso. Probè diximus p excessum nos dicturos, hæc.n.quæ dix imus contraria inuicem apparent. Sed ea explicamus. Festus dies, qui pcipuus cœlo fuit, ac erit, dies fuit, quo Christus rex ascendit. Gaudium fuit tale tunc, ut etiã cęli ciues, qui illud expertj sunt, uix illud explicare valeãt. Nul us sic exceptus unquã est, nec similis illi ascẽder, uiderãt.n.
B cum hoiem factum ascendere, quem ut Deum colebant, q eos condiderat, ac glorificauerat. Viderunt regẽ ciuem suũ factum, & humanitate Xpi immensa gloria accumulata est eis, est.n. illa etiã An-
Esa. 63 gelorum panis, mire eos reficiens. Et iõ interrogãt, quis est iste, q uenit de Edõ? Norunt plane, quis sit, sciunt illum, sed nimia dulcedine refecti, uellent plus scire, & plus gustare, & ideo interrogant, qa norunt, & gustant. Nunc ergo dico, maius hoc festum Assumptionis Mariæ esse, q̃ festũ Ascensionis Chri, ꝙ maius fuit. Absolute.n. illud maius est, quia dignior psona ascendit. Sed hoc dicimus maius esse, quia nunc illud festũ, & hoc
C psens est, & huius psentia renouat illud, & qa nunc Xps descendit, ut matrem secũ duceret, & ambo simul ingrediuntur cælũ, & uterq; nunc excipit summo gaudio. Et sic illi ipsi spũs, qui in Xpi ascẽsio ne interrogauerũt, nunc ẽt interrogant.
Can. 8 Quæ est ista, quæ ascẽdit de deserto delitijs affluens. Viderant hoiem ascendisse vsq; ad pris dexteram, sed cũ Deus esset, non mirum, ꝙ eo peruenerit, Deus.n. locum suum amittere nõ debuit, sed illuc hoiem leuare. Sed nunc uident puram creaturã usq. ad filij dexterã ascendere, iõ de sola ea interrogãt, quenam sit, quę sic illos uniuersos excedit, & pcipuum ẽt gaudiũ ẽis Maria cumulauit. Hic cõside rant mirũ casũ Luciferi pp superbiã, mirã celsitudinẽ mulieris p humilitatẽ. Et simul quãta sit dignitas matris Dei cum in sublimi loco tan q̃ oĩum regina collocet. Et iure id quidẽ, vt q̃ prope D eum habuit in terra, iuxta Deum sit in cælo, q̃ hic fuit plena gratia, ibi sit plena gloria. A
Sed euãgelica lectio nõ apparet huic festo cõueniens. Sicut inferiores Ecclesiæ cũ matrice, ac maiori Ecclesia conuenire dent in diuinis officijs celebrandis, ita Eccl̃ia militans, cũ triũphãte. Id uero nũc nõ uidemus, in cęlis etenim Maria axaltat, in Euãgelio ad pedes dñi sedere dr̃, ibi requiescit, in Euãgelio Martha sollicita ondit, ibi pulchra Rachel ostendit, hic Lia lippa supponit, ibi Maria ab oĩb. laudat. Hic a sorore obtrectata dr̃, qũo ergo hęc inter se cõueniũt? Qñ insignis Simile B
aliqua victoria de hostib. reportata est festa agi, ac celebrari solẽt, tũ in exercitu, q victoriã obtinuit, tũ uero in regia curia, sed diuersimode: nã in curia exagitãtur tauri, ludi alij exercent, cãtus, ac saltus in regia aula. At uero in exercitu longe diuersa festa agunt, tormẽta.n. bellica iaciunt, & quasi ad leuẽ pugnẽ pcedunt milites, & sic eorũ festũ sić est pugnæ, & quo ad alterũ bellũ cõmittendũ exercent. Insignis pfecto Marię victoria fuit qua caput cõtriuit serpentis, & terribilis vt castrorũ acies facta vniuersos dæmones, ac mortẽ superauit. Celebranda est victoria tãta, sicut victoria Iudith ab Is- Iudith
raelitico pp̃o celebrata est, & dies elect' est in anno, quo celebri memoria festa ager ẽt victoriæ obtẽtæ. Ita dies hic ab Eccl̃ia institut' est, ut Marię uictoria cõcelebret. Sed diuersa rõne hoc festũ agit i cælo, ac in terra. In cęlis nãq. uniuersa festi C
ua sũt, curie illa cælestis est, & quasi i curia oĩa laudẽ, & glia resonãt. At vero in terra, ubi militãs Eccl̃ia est, quasi in exercitu festũ agit, cũ militum insignib. specimenq. dat ꝑtę militaris, & quasi ad pugnã in eundum exercet Eccl̃ia, vulgo dr̃ (con ensayos de guerra y escaramuças.) Et iõ i Euãgelio ondit Qũo Maria vicerit, ac pugnauerit, qũo Marię, et Marthæ munera obierit. Et simul nos docemur, qũo nobis pugnãdũ sit. Hæc uero Ecclę festa respexisse vr̃ spõsus, cũ ait: Can. 6
Quid videbis ẽ Sunamite. nisi choros castrorũ. Chor' significat cętũ eorũ, q festi
uis

A vis gaudijs,ac saltibus ludũt,castrorum vero,ac militũ hos choros esse,dicit,qm ludi castrorum, & saltus militum sunt leuiores pugnæ, & exercitia militaria.

Sed qd Mariæ cũ hoc Euãgelio? Certe Euangelistę narrationẽ suã in Xpi assũsione finierũt; & iõ aliunde oportuit Euãgeliũ mutari. Conuenientissimũ vero hoc fuit Euangeliũ,ut Ansel.ait, in eius exposit,in festo Assumptionis,& Eusebius Emissenus in serm. de Assumpt. Virg.qui ait: Merito sancti pres cõstituerunt,ut in hac solennitate B.Vir.Marię hoc Euangeliũ legeret, q̃ singulari rõne p has duas mulieres significat,qa uitę actiuæ,& cõtẽplatiuæ præ cęteris omnib. priuilegia custodiuit. Ipsa melius q̃ Martha suscepit Xpm nõ in domũ solũ, sed intra uteri sui claustra,ipsa eum peperit, B pãnis inuoluit,& ei sp ministrauit. Ipsa ẽt Maria verbũ eius audiebat,&in corde custodiebat,nobis legendũ,& audiendum. Addit vero Gualricus ser.4. de Assumpt. Marię. Qñ Euangelium sola ea verba contineret, Maria optimam partem elegit,satis erat,ut Mariæ conueniret, quæ optimum semper elegit. Nec incongruum, si q de vna Maria dr, ad alterã trasfer at,cum ad cõuenientiã trãsformationis similitudo nõ solũ nois,sed ẽt operis suffraget. Cum ergo Ecclesia hoc nobis Euãgelium pponit,q. d. Si ulli vnq̃ Martha Xpm suscepit, si ulla Maria Chrm audiuit,ac dilexit,si ulla fem ẽ Dei recepit in optimo corde, ac custodi- C uit,si ulla optimã partem sibi elegit, hęc Maria est,q hodie in cęlis optimum obtinet locum. Ecce ergo Mariã, q in actiua,& cõtemplatiua uita primas sp obtinuit partes,& sic optimã in gloria posti der. In Maria diuersa quæda,& aliqñ cõtraria miro modo Deus coniunxit, fecit eã Adæ filiã sine culpa, virginem,& matrẽ,corpus, & aiam summa pace unita, vitã actiua,& cõtemplatiuã,Marthã coniunxit cum Maria. Hinc Gualricus sermo.4.de Assumpt. Mariæ,ait: Actio,& cõtẽplatio sic in Maria conuenerunt, ut cõtemplatio summa,ac extatica sp esset i ea,& simul actio, & cura multa circa Chrm. Fuit.n. Maria arca illa Noe in

Ansel. Euse. Emis.

Gualr.

Gualr.

qua uniuersa aĩalia ĩ summa pace degebant,cum prius,& postea sibi inuicẽ aduersarent. In nobis quidem rõ aduersat carni,corpus spiritui, & passiones inter se aduersæ esse solent,& actio cõtemplationi,& cõtemplatio actioni impedimẽto esse solet. At in Maria vniuersa ista in summa fuerũt pace. Vñ vniuersa eius uita fuit extatica,& unica cõtemplatio,incredibili feruore condita,incredibilibus plena reuelationibus, vt sine miraculo grãdi factũ nõ sit, ut immenso illo tot sacrorũ pelago mẽs eius nõ obrueret, ipsa que tm lumen uidere,tantumq; pondus sustinere posset. Ita asserit Richelius. li. 2.de laudib. virginis,articulo vltimo. Et nihilominus actioni intenta erat,& filij obsequio summa cura. Iã ergo ea,q dixi B mus in Euangelio videamus. [Intrauit Iesus in quodã castellũ.] Qñ regnum aliquod in regẽ rebellauit,curãt rex aliquẽ obtinere munitissimũ locũ, ex quo possit regnũ recuperare. Rebellauerat mundus contra Deũ,dixitq; illud. Nolumus hũc regnare sup nos. Occupauit tyrannus dæmon regnum Dei. Intrauit ergo Iesus virginis castellum,q munitissimũ est,nec aduersus illud Abimelech pualere potuit, imo manu fęminæ occubuit. Et inde exijt,vt mũdum sibi acquireret, & mundi principẽ foras mittat. Venit pastor cęlestis q̃rere ouem,q perierat,& cum in ppria venerit, sui eum nõ receperunt. [Sed mulier q̃dã excepit illũ in domũ suã. O singularis,ac mirabilis mulier,de qua Ioães ait, signũ magnũ apparuit ĩ cęlo,mulier amicta Sole. O mu C lier nõ mulier,mulier sexu, virgo statu, mulier bñdicta inter mulieres, q emolli uit virum,uicit fortẽ,mulier, cui similis non est in mulieribus. Non est talis mulier in pulchritudine,in aspectu, & in sẽsu verborũ,De mundo actum esset, nisi mulier hæc ei adesset. Mulier, q unicornium mitem adeo reddidit, ut ligari se pmiserit,flagellati, ac crucifigi. Mulier, quæ virgo,& signũ uirginis merito dicitur. Signũ uirginis benignum est, & leue,& cũ illud Sol intrat,incipit tps autumni,& fructus maturi redduntur,& calor nimius temperatur. Cum intrauit Iesus

A Gen.6

Rich.

Lu.19.

Ap.12.

Iud.10

A sus i Mariã, ingressus est Sol in virginis signũ, tunc ita Dei uersa est i mãsuetudi ne, tunc Leo mutatus in agnũ est, descen dit gr̃æ pluuia & fructus gr̃æ copiosi. ve re est [mulier quadã,] Singularis, virgo singularis, q̃ exprimere nõ possumus, et iõ, dicet mulier q̃dã. Si.n.eã dixerimus cælũ amplior cælo est, si thronũ Dei ma ior est, nihil dicemus, quo maior illa nõ sit dicamus ergo eã mulierẽ quandam.

4.Re.4 [Excepit eũ in domũ suã.]en mulierẽ q̃ peregrinanti Eliseo in terra fecit cubi culũ, in quo ei posuit mensam, candela brũ, lectulũ, sellã, lectulũ in utero, mensã in pectore, candelabrum in intellectu, sellã in memoria. Recepit uero eũ in do mũ suã, & oĩno suã. Sola Maria dicere

B põt, hæc domus oĩno mea est, quia nun quã fuit dæmonis. Recepit vero illũ mẽ tẽ, & ventre, & vtraq; domus illius est, mens nunq̃ ab ea aufugit, corpus illi sp subditũ fuit, nec unq̃ recalcitrauit. Qua rõne licet uniuersæ aiæ desiderent corpo ri reuniri, pcipue tñ Mariç aia id exopta bat. Reliquorũ. n. sanctorũ corpora ini mica fuerunt spiritui. Multis pfecto de causis Mariç aia optabat statim corpori uniri ptimo, pp relationẽ, et dignitatem mris Dei, q̃ est cõpositi, & nõ solius aiæ, & iõ ea relatione carere per lõgũ tẽpus nõ debuit, & illa pręcipue eã exoptabat. Secũdo ex Marię corpore sũptũ est Xpi corpus, propter quod illa mater Dei est.

C Tertio, nunq̃ corpus obicẽ ei posuit, nec fomitẽ habuit, summa.n.gr̃a, & vir tutes Mariæ effecerunt, ut oĩno tráqui l lus, & obediẽs appetitus esset rõni, & rõ nõ solũ nõ fuit impedimẽto aiæ, ut i Deũ tẽderet, imo fuit adiumẽto, cũ excitarę à rõne passiones circa uirtutis obiecta, ten debat in ea, nõ mente solum, sed & cor pore. Vñ sp sibi usurpare poterat illud

Psa.83 ꝙ semel, aut iterũ Dauid dixit, cor meũ, & caro mea exultauerunt in Deũ uiuũ. Et hoc est mirabile illud, ꝙ se facturum Dñs ait, quo mirabilẽ suã potentiã ostẽ

Iob 38 deret, nec tñ ullus hoium efficere põt, ꝙ explicat ad Iob loquens Nunquid uale bis coniungere micãtes stellas Pleiades, aut gyrũ Arcturi dissipare? septẽ stellæ Pleiades vulgo dñt se, tẽ Caprę. Arctu

rũ uero est currus ille, qui cõtinuo motu A circa polum mouet. Septem stellæ pleia des, ita sp coniunctæ sunt, ut unum, quid efficere videant, ita uero diuidunt inter se, ut nunq̃ coniungant, sed una hac re spiciat, alia illac. In quatuor stellis corp⁹ ex quatuor elementis cõpositum signifi cat, in trib. vero rõ, q̃ trib. potentijs con stat, hæc hoiem quidẽ unum conficiunt, sed sibi inuicẽ aduersant. Idipsũ in gyro Arcturi significat, in quo septẽ sunt stellę lucidissimę, & sic mouent continuo mo tu, ut ille nunq̃ cesset, & cum quatuor stellæ superius sunt, tres deorsum iacet, cum uero tres ascenduut, quatuor descẽ dunt. Quare significat motus hoĩs, qui nunq̃ in eodẽ statu permanet, sed iã rõ B sursum est, & corpori imperat, iam cato dñatur, & spiritus deorsum iacet. In pec catore, & iusto hæc manifesta sunt. Sed & iniusto licet simplr rõ sp sit superior, sed in quibusdã, cum.s. venialiter peccat, caro aliquo modo dñatur, & spiritum su perat. Irrequirẽs motus iste, gyrusq; est & nullus hoium clauum apponet, vt gy rus dissipetur. Deus uero oĩa mirabili sua gr̃a in Maria dissipauit hunc gyrum, & clauum apposuit, & septem stellas pleia des coniunxit, ut in unum sint, cum car nem Marię sic spiritui subdidit, ut nunq̃ dñari psumeret, sp spiritui adhæsit, nec unq̃ uiam aliam arripuit, & ideo sum C ma pax in Maria fuit, & summe corpus suum dilexit, ut seruum obediẽtẽ, ac fide lem, qui ut aia propria diligi dẽt dicente Salomone, est tibi seruus fidelis, sit tibi, Eccl.7 quasi aia tua. Nunquam Maria dixit, ꝙ Ro.7. Paulus infelix ego homo, qs me libera bit de corpore mortis huius. Qũo.n.cor pus, ꝙ uitam generauit, mortis corpus es se potuit? Et tandem Maria corpori uni ri optauit statim, ut filio suo plene frue ret. Licet.n.spũs aliquo mõ corpore frua tur, nõ tñ per se, ac proprie, nec propter spũs corpora condita sunt, sed propter aiã corpora, & ideo proprie corpus gau det corpore. Desiderauit ergo maxime Maria corpus suũ, tanquã sibi amicum, dulcissimum, & fidelissimũ comitẽ, cum quo iugem, ac perpetuã habuit pacem. Excepit ergo eum in domum suã Ma ria,

A ria. Sed quanta gloria domus illius fuit tanto hospite excepto? Hodie salus domui huic facta est, dicitur Zachæi domo quia una die in ea Christus commorat° fuit. Si gloria domini impleuit templum, quando arca in illud ingressa fuit, quenā fuit illa gloria, qua Maria plena fuit, cū in eam Deus ipse ingressus est?

Sed quanta cura ei ministrauerit, qs dicat? Vniuersa miæ opere in eum exercuit. Peregrinum suscepit, nudū induit, sindonem fecit, & uendidit, & cingulū tradidit Chananæo, ex lino leui ei uestē tradidit, ut uiam salutis facile curreret, & ex sindone cingulum fecit, quo eum præcinxit. O pulcherrimum Chananæū virgineo cingulo contractum. Habebat Chananæus hic ab initio amplissimas

Ps. 118 uestes, solo cinguso indigebat, quo im-
B mensas uestes, exuberantesq. colligeret, vt uiam salutis percurrere posset. Vis videre amplissimam illius uestem? Audi

Esa. 49 Esaiā, & ea, quæ sub ipso erant, replebāt tēplum. Vis simul uidere cingulum, & vestes? Audi Psaltem, dñs regnabit deco rē indutus est, indutus est Dominus fortitudinē, & præcinxit se. Ecce uestes; ecce cingulum, uestes a patre, cingulum a matre, vestes ab æterno, cingulum ex tēpore. O quales uestes, decorem induit amictus lumine sicut uestimento. Audi cingulū, exinaniuit semetipsum, formā serui accipiens, quam præcincta æterni-

Psa. 95 tas sub vnius diei paruulo, sapientia in fante, potētia in tenello, maiestas in paruulo. Visitauit etiam Maria morientem in cruce, sepeliuit mortuum, panem cœ-
C li illa pauit vbere de cælo pleno, quid officij reliquit in filium? An non Martha fuit? Attende illam in uili tugurio paupe rem, aspice fugientem in Aegyptum in tempesta hyeme, uidi eam inter Barbaros septenio commorantem, & postea reuertentem, & semper Christum sequentem, & ei ministrantem, & dices Martham nascenti, Martham uiuenti, Martham morienti, Martham officio, ac hospitio recte profecto impleuit, quod initio dixit: Ecce ancilla Domini.

[Huic uero erat soror noie Maria, q̄ sedens secus pedes dñi, &c.] Ber. ait. Distingue in illa suprema Maria duplicem A portionē Martha in corpore erat, Maria in spū, Martha in ministerio, Maria in otio, miro, namq; spiritus artificio non se hæc impediebant. Quis enarret quo feruore ad Christi pedes spūs Mariæ agebatur, quot radijs sol ille licet nebula carnis tectus purissimā huius uirginis mentem erradiabat, quali nectare intus potabatur in cōuersatione cum Iesu puero, adolescente, ac uiro, quæ illorum colloquia, quæ oracula, quæ mysteria? O felicissimam sobolem, ubi infinita sapiētia magister est, & Maria discipula, quid a tanto magistro non didicisti? Certe corpus Mariæ tenerum irruētis voluptatis torrentē non posset tolerare, nisi eā spiritus sanctus desuper obumbrasset. Et Iud. 3. ideo miraculo deputandum est, non defecisse eius vitā in his. Si enim quod vni Esa. 62
uersi sancti gustauerunt, in unū coacer- B
uaretur, parum quid est cum eo collatū, Ps. 118
quod Maria gustauit. Cum. n. natura e sit uehementem affectum manifestare se uelle, & Christi anima summis affectib. urgeretur, eos Mariæ exprimebat. Quid ergo audisti ò Maria? quid didicisti? omnem certè excedit cogitatum.

Hæc vero, quæ tunc didicit, aliqñ eru ctauit, & Apostolos, ac Euangelistas po Euseb. stea docuit. Vnde Eusebius Emissenus in sermone huius festi ait, Mariam ut sapientissimam matrem, oia uerba Christi in corde suo conseruasse, ac cōtulisse, ac memoriæ mandasse, ut tandem ipsa C docente, narrante, atque nunciante scriberentur, & uniuerso Mundo prædicarentur. Ab ipsa enim Apostoli audierūt Eze. 1. & ipsa dictante scripserunt, nobisque legendi mandauerunt.

Vnde Rupertus in caput 2. Matthæi ait. Duplex Mariæ tempus, tacendi, & loquendi. Dum filius eius fuit in terris, tēpus fuit illi tacendi, ubi uero ascendit in cœlos, tēpus loquendi, & talia loquendi, qualia prius Apostoli portare non potuissent. Licet enim spiritus sanctus eos primo docuerit, tamen etiam Maria testimonium suę uocis adhibuit, & taliter locuta est, ut recte ei dicat. Fauus distilās labia tua, mel, & lac sub lin

gua

A gua tua, emissionis tuæ paradisus, fons hortorum, puteus aquarum uiuentium, quæ fluunt impetu de libano. Ideo Ignatius eam vocat religionis nostræ, & pœnitentiæ magistram. Addit vero Rupertus in primo libro in cantica, Mariam præfuisse primo Concilio Apostolorū, in quo de ceremonijs Iudaicis actū est, & eam definisse veritatem illam. Et qđ propter Mariȩ dictum, & authoritatem dixerunt, & scripserunt Apostoli, visum est spiritu sancto, & nobis, quia hæc uirgo est, quæ vniuersam hæreticam prauitatem interemit. Adeo enim manifeste Spiritus sanctus in Maria habitabat, ac loquebatur, vt quod illa dicebat, à spiritu diuino profectum non dubitaretur, ideo dicunt Apostoli, uisum est Spiritui sancto, qui in Maria loquitur, & nobis. Nec verò per id, quod dicit Rupertus, negandum est, Petrum præfuisse illi Cōcilio, & Spiritum sanctum ei astitisse, sicut reliquis Concilijs œcumenicis. B

Sed illud etiam in hac Mariȩ contemplatione altissima cōsiderandum, quod in Euangelio dicitur. [Dic illi vt me adiuuet.] Non ait Martha sorori, adiuua me, sed Dominum orat, vt id præcipiat. Sed qua de causa? Certè quia perfecta contemplatio carcer est diuini amoris, quo vinctus tenetur, qui Deum uidet, ac diligit. Sicut ergo cum in carcere homo tenetur, non ei dicis, exi a carcere, sed prætorem obsecras, ut illum educat. Ita si plene quis Deum in contemplatione gustauit, in carcere est, licet eum ores, ut è carcere exeat, non exibit; ora Deum, ut ille præcipiat exitum, & tunc exibit. Hinc Martha non rogat Mariā, vt surgat à Christi pedibus, sed Christum, ut id præcipiat. Hinc cum Moyses cum Deo in monte esset, ad eum Dominus ait, vade, descende, populus tuus peccat. Ait, vade quia nisi Deus præcipiat, non ibit, quia cum eo loquebatur. Hunc degustauerat carcerem, qui absconditus fuerat à Saule in loco orationis, ideo ait. Vnam petij à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnib. diebus uitæ meæ, ut uideam uoluptatē Domini. Tota uita in loco orationis cōmorari vult, ut Domini uoluptate fruatur. Et forte ille est carcer, de quo Sapiēs ait: Inijce pedes tuos in compedes illius & in torques illius collum tuum, subijce humerum tuum, & porta illam, & ne accedieris in uinculis illius, & erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & torques illius in stolam gloriæ, & uincula illius alligatura saluti. Torques est circulus ferreus quo ligatur seruicollum, quod Latinis est numella. Describit ergo carcerem strictissimum, in quo pedes, humeri, collum, & manus, ac brachia, ligantur, significat uero, debere hoīem omnino se subijcere diuinæ sapientiæ, & in eius carcerem intrare, vt oēs affectus, cogitationes, & opa in Deo solo versentur, q̃ in Maria factum ostēdimus, quam imitari debemus, &c.

C Simile

Exo. 32

Psa. 26

Eccl. 6.

In festo S. Bernardi Abbati

Thema. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis, &c. Matth. 19.

Diem hodie festum agimus Diuo Bernardo, qui cum Apostolis dicere iure potuit, ecce nos reliquimus oīa, & secuti sumus te, adolescens enim ordinem Cistercensium ingressus est, in qua uitam cælestem, ab omni caducarum rerum appetitu immunem agit, mirabili continentia, cūq; fres ei īpedimēto esse uellent, ipse eos oēs post se traxit, & cum triginta optimæ spei adolescentibus monasteriū ingressus est. Nec semel mundana contempsit, cum enim deinde pingues ei offerrentur episcopatus, eos recusauit omnibus uirtutibus clarus fuit, eaque prȩditus sapientia ut ipse confessus sit, aliquando sibi oranti, sacram omnem, uelut sub se positam, & expositam sibi apparuisse scripturā. Enituit uero in eo pius affectus ad Dei matrem, cuius encomia mire concionibus celebrauit, & a qua beneficia magna accepit, eā nos nūc salutemus, &c. C

Mirantur, stupentq; multi excelsum, ac maximū sanctorum animum, qui terrena

A rena omnia despicit, ac relinquit. Quidā vero & execrāntur, putantes id naturæ cōtrarium, & ideo à Deo autore naturæ esse non posse. Cū.n. natura desideret uoluptates, diuitias, ac honores, qd illi magis aduersum, q̄ hæc cōtēnere, atq; relinquere? Quid.n. magis contrarium humano affectui esse potest, quā illud Ioannis
2.Io.1. fratres nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt, quia si qs diligit mundum, non est charitas patris in eo.

Vtriq; profectò laborant ignorantia eius ce situdinis, ad quā hō per gfam eleuatus est, & inde illorum admiratio, & horum execratio procedit, si.n. eam nossent, facile id, ac planū esse conspicerēt, nec gfam naturæ contrariam, sed illam perficientē agnoscerent. Sed quæ na ista celsitudo, ac dignitas est? Certē homo
B natura sua infinitū est itellectualiū, sed gfa ornatus eleuatur super naturā uniuersam, ēt Seraphinorū. Quod si Deus innumeros adhuc crearet Angelos superiores his, qui nūc sunt, excedit homō gfa prȩditus eorum omnium naturam, gfa enim supernaturalis cum sit, suo nomine ostendit, esse super oēm naturam, quia diuinȩ naturæ participatio est, &
2.Pe.1 ea fit homo filius Dei, & Deus participatione, gloria, & honore coronatus. Et cum vnaquęq; res operetur secundum esse, quod habet, qui super omnem est eleuatus naturam, quid mirum si ea contēnat, quæ inferioris sunt ordinis? tenetur
C enim, non degenerare à patre cælesti, & ab altis cogitationibus filij Dei. Si enim angelo in natura sua considerato dares nunc vniuersa bona corporalia, ea quidem despiceret, qm̄ naturȩ superioris cū sit, usui illius non sunt apta. Vnde dixit Raphael Tobiæ, offerenti sibi diuitias,
To.12. ego cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus uideri nō potest, vxor. Quid ergo mirandum, si homo, super omnem angelorum naturam eleuatur, eadē despiciat, & diuinus effectus diuina quærat?

Ne vero quia causetur gratiam naturæ contrarium esse, attendendum, gfam perfectionem esse naturæ, tam longe abest, vt eam destruat, ideoque per eam nō effici, vt quę natura desiderat, homo non quærat, sed potius, vt ea, quęrat, sed A pfectiora, sed meliora. Sic.n. gfa naturæ ait, optat diuitias, honores, uoluptates? sint hæc tibi, hæc qre, sed ueras, sed magnas, & celsitudini, ad q̄ euectus homo est, per gfam, conuenientes quære honorem, & gloriam, sed quæ apud Deū est, de qua scriptum est, honorificabit eū pater meus, qui in cælis est, & in Ps. nimis, Io. 1.
honorati sunt amici tui Deus. Quere diuitias, sed veras, non fallaces thesauriza Ps. 138
tibi thesauros in cælo, non in terra, vbi Mat. 6
ærugo, & tinea demolitur. Et iterū suadeo tibi, emere a me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias, prȩcipe, diuites Apo. 3
fieri in bonis operib. Paulus ait, quęre 1.Ti. 5
absconditum thesaurum, veras margaritas, non falsas. Quære delitias, sed non brutas, & quibus erubescas, sed illas de Ma. 13
quibus Psal. ait torrente uoluptatis tuæ B
potabis eos. En gratia naturam non destruit, sed perficit. Si.n. homo infimę sor Psa. 35
tis in Regem Hispaniarum assumeret, iure ei diceret, vt priore conuersatione 1.Reg.
relicta, nouam quæreret, non contrariā 10.
priori, sed perfectiorem, & altiorem. Sic de Saule dr, mutatus est in virū alterum Saul, cum regnare cæpisset. Sic & mutatus Nabuchodonosor, cū dato ei sensu, è Dan.4
bestia transijt in regnum. Quid ergo mirum, si id ipsum gfa in homine efficiat, cū hoīem eleuet super omnes reges, & omnē denique naturam? Non agnoscit mundus hanc filiorum Dei dignitatē, et ideo miratur eorum conuersationē. Si- C
cut cum princeps uiam agit habitu mutato, ne agnoscatur, & plura p̄stat hospitibus, plura despicit, admirationi habetur, quia eius dignitas ignoratur. Nunc filij 1.Io.2
Dei sumus, sed nondum apparuit quid erimus, mūdus nō nouit nos, qa non nouit Deum, ideo miratur, ac stupet, cum videt, caduca relinqui a principibus cælestibus, sed id mirandum, nequaquā est, si eorum dignitas attendatur.

Sed audiamus loquentem unū ex his principibus oīum nomine. [Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis,] Sicut duo sunt astra borealia, Elice, & Cynosura, quę vulgo poli nuncupantur, in quibus uniuersa cęe

A ſtis machina uoluitur. Ita duo ſunt ſimiles poli, vel aſtra, quæ hoĩum vitã regũt, & in quib. humanus uolutatur affectus & in quæ reſpiciunt nauigantes hoc mare magnum. Alterum eſt. [Quid erit nobis?] Vt Petrus ait, alterum vero qđ eſt nobis, vt mũdani hoĩes dicere conſueuerunt. Iuſti æterna, & futura conſiderant pctõr præſentia, & caduca attendit. Iu-
1. Co. 4 ſtus ait, nõ contẽplantibus nobis, q̃ vñr, ſed quæ non vñr, quę. n. vñr, tpalia ſunt q̃ nõ vñr, æterna. De peccatoribus uero
Da. 13. apud Dan. dr̃, clauſerunt oculos ſuos ne videãt cælum. Hæc uero inter hos diuerſitas eſt, quod iuſti quærũt veras diuitias vera bona, peccatores vero apparentia tm̃, & quæ hoĩem decipiunt, ar in ſe nihil cõtineat ueritatis. De quibus Sa. Va-
Ecc. 34 na ſpes, & mendaciũ viro inſenſato, &
B ſomnia extollunt imprudẽtes, quaſi qui apprehẽdit umbrã, & pſequitur uentum ſic, & q attẽdit ad viſa mẽdacia. Merito vanã dicit peccatorum ſpem, cum.n. ille putauit, ſe ſatiandum, ac implendum re concupita obtenta contrarium accidit. Addit Sapiẽs, extollit peccator ex his, q̃ ſomniat, ſicut ſe extolleretur infimus de plebe homo, qñ rex ſibi vr̃ in ſomno, ita accidit, q putat ſe aliquid eſſe pp tpalem celſitudinẽ, cum nihil ſit, ſimiles. n. eſt ei q apprehendere conat̃ vmbram, vel vẽtum, nihil. n. cõprehendit, & cũ manifeſtè expertus ſit, eſſe mẽdacia nihilominus illa ſequitur. Expertus es pcti v anitatẽ, & dulcedinẽ in eo non eſſe, ſed dolorem ſed infirmitatem, ſed amaritudinem, &
C nihilominus illud ſequeris, ſũma vani-
Pſa. 72 tas iſta eſt. Vnde Pſ. Velut ſomniũ ſurgentium dñe, imaginẽ ipſorum ad nihilum redigẽs putat. n. ſomnians, imaginẽ illam uerã eſſe, q̃ ei apparet, ſed cito ad nihilum redigeť, dum ſurgit electo. Ita ĩ alia vita continget, ſed & in hac, cũ conuertens oculos ad priorem vitam turpẽ nil inuenis pter uanitatẽ. Hinc diuitias
Ma. 13 fallaces Xps nuncupat, cum ait. Quod aũt ſeminatum eſt in ſpinis hic eſt, q verbũ Dei audit, & ſolicitudo ſæculi iſtius, & fallacia diuitiarum ſuffocat uerbum & ſine fructu efficitur, & iõ Paul. diui-
1. Ti. 6 tias ſęculi incertas dicit, dicẽs. Diuitibus huius ſæculi pręcipue, non ſublime ſapere, nec ſperare in incerto diuitiarum ſuarum. Et dñs apud Lucã ait. Si in iniquo Luc. 16
A
mãmona infideles fuiſtis, q verum eſt, quis credet vobis? & ſi in alieno fideles non fuiſtis, quod veſtrum eſt, quis dabit vobis? Quibus verbis diuitię falſæ, & nõ verę dñtur, & alienę a nobis, quia nobis inuitis tollit fortuna, latro, & denique mors. Iuſti vero vera bona q̃runt, neglectis falſis, bonas margaritas relictis manib. Eſt Lydius lapis, vulgo dict', vel cõtraſte, quo metalla pbant, eius. n. tactus diſcernit aurũ ab auricalco. Eſt ĩ morib. datus nobis Xps dñs, qui lapis eſt, ab hominib. qdem reprobatus, a Deo aũt electus, & honorificatus. De quo Eſ. predixit, ut ſciat reprobare malum, & eligere Eſa. 7.
bonũ, ipſe lux eſt, uniuerſa manifeſtans qualia ſint, ipſe ſecundus Adã noĩa vera
B
reb. imponẽs, ille dicit oĩa caduca, & peritura uana eſſe, hoc ergo ita eſt; Ille dicit. Spũalia bona vera eē, ita ergo res ſe hẽt. Poſt hũc lapidẽ, lapis ẽt Petrus eſt, q à petra Petrus dr̃, hic n̄ ait. [Ecce nos reliquimus oĩa.] Quaſi uana, vana ergo illa ſunt. Qui vero eã putat aliquid eſſe, Gen. 2.
puer eſt ſenſib. Similiq; pueris, & puellis, qui paruas hoĩum, & mulierum effigies formãt, quas vulgò dñt muñecas, et hanc regẽ dicunt, illam uero reginã, eiſque exhibent reuerentiam tanq̃ principib. Vſquequo paruuli diligitis infatiã? Simile
Nolite paruuli effici ſenſibus, ſed malitia paruuli eſtote. Cum eſſem paruulus, ſapiebã vt paruu'us, cogitabã ut paruulus, loquebar ut paruulus, qñ aũt factus ſum vir, euacuaui, q̃ erant paruuli, & cũ reliquis Apoſtolis dixi, ecce nos reliquimus oĩa, quia illa vilia reputaui. De quibus proinde Pſa. ait, dñe a paucis de terra diuide eos in uita eorum de abſcondi tis tuis adimpletus eſt uenter eorũ, ſaturati ſũt filijs, & diuiſerũt reliquias ſuas paruulis ſuis, ego autem in iuſtitia appa Prou. 1 1. Cor. 14.
C 1. Cor. 13.
rebo conſpectui tuo, ſatiabor cum appa ruerit gloria tua. Q. d. Separa Dñe iniuſtos a paucis de terra, ideſt à potẽtibus, q pauci ſunt, & eos fulciũt, uel à iuſtis, qui pauci ſunt, eos diuide: vẽtrẽ. n. ſuũ impleuerunt (ideſt, deſideriũ) abſconditis tuis Pſa. 16

ideſt,

A id est, Thesauris, & opibus, quæ abscōdi ta dicit, qa recondi solent, uel potius tan q̃ vilia ea Deus abscōdit. Sicut in princi pum domo pretiosa ob oculos oīum po nunt, uilia uero absconduntqa indigna cōspectu. Ita gratiā, & dona cælestia in oīum oculis Deus posuit, aurū uero, & gemmas abscōdit in mari, & terræ vi sce ribus. De his ergo absconditis illi satiati sunt, & filiis, ac nepotibus ea reliquerūt. Ego vero, ait Dauid, hæc in pretio non habebo, sed curabo iustitiā, & gloriā tuā, in qua plena satietas est. Et ideo Petrus ait, qd ergo erit nobis? Hinc factū est, ut cū Bernardus cum fratrib. seculum relin quentes in ordinē Cisterciensem prope rarent, qd primogenitus ad puerem Ni uardū, q minimus natu erat, dixit, ad te B solū respicit terra possessionis nostrę. Et ille licet puer ætate, non tamen sensu, dixit uobis cælū, mihi terra? non exequo diuisio hæc facta est. Et sic paulo post fra tres secutus est omnibus relictis.

Sed cū Petrus ait. [Quid ergo erit no bis? [Amore cōcupiscentię mercedē pe tit. Est uero amor amicitiæ purisimus, q soli Deo debetur, quē pp se diligere dem mus, & oīa pp illum, qui amor nobis in est a natura, & gr̄a, a natura quidē natu ralis, a gr̄a supernaturalis. Natura qdē nos inclinat, vt Deū sup oīa diligamus, quia oīs res magis inclinatur in id, cuius est, q̃ in seipsam, & sic pars se exponit p toto, & licet totū eā exponat, sed id sua- C uiter efficit f̄m inclinationē patris. Et in Aristo. politicis id apparet cū bonus ciuis se ex- ponit periculo pro tuenda ciuitate, quia ergo bonū vniuersale est Deus naturali ter plus diligit ab hoīe, & Angelos. Sup istā naturalē inclinationē charitas eā per ficiens additur, q̃ Deū diligit ut bonū su pernaturale, & ad eū cuncta refert. Sed qm̄ amor, quo nos ipsos diligimus, vehe- mens nimiū est, & amabile bonum, sed vnicuiq; proprium, & experientia osten dit in oībus fere rebus attendere nos, qd nobis conueniat, uxorē, ut amicos nobis iungamus, licet potuerit Deus velle, dili- gi a nobis solo amore amicitiæ, ut tū eū amplius diligeremus, uoluit etiā amore Ma.12 cōcupiscentię diligi tanq̃ bonū nostrum

Vnde ait, diliges dn̄m Deum tuum, q.d. A dilige eū, qa bonū tuū est. Quid si utilita tē qras, & bonū tibi, nihil melius tibi es se poterit, q̃ Deus, qui nunc tibi centu- plum erit, & in alio sæculo vita æterna. Licet ergo homini Deo obsequi pp mer cedē. ut definitur in Cōcilio Trid. sess.6. Hinc Dauid ait. Inclinaui cor meū ad fa Cōc. c. ciēdas iustificationes tuas pp retributio 23.et 31 nē. Et nunc Pet. [Quid ergo erit nobis?] Ps.118 Et contentione facta plures in uinea la- borauerunt, qui denariū recepetūr. Hoc uero licere nobis, ratio manifesta osten dit. Si.n. tēporalibus utilitatē meam cu- Ma.20 rare possum, multo potiori iure in spiri tualibus. Verū qdē est, nō satis esse, Deū diligere amore cōcupiscētiæ, sed necessa riū ēt nobis esse eū diligere amore ami- citiæ sup oīa, postq̃ ergo homo Deum di lexit, vt bonum suum, dēt se, suaq; oīa in Deū ordinare amore amicitiæ. Deo ue- B rò obseq amore amicitię, pfectius est, & ideo maiori retributione dignum, chari tas.n. durissima, utilitatē nō quærens, eā ampliorē recipit. Et hinc factū est, ut hi, qui una hora in uinea laborauerunt, de nariū reciperent, sicut illi, qui tota die la borauerāt, qa nulla facta conuentione ierunt in uineam, cū reliqui conuentio- ne facta in eam uenerint. Quo, n. plus di ligitur Deus amore concupiscentiæ, eo minus diligit, amorē amicitię, ut D.Th. D.Th. ait Duabus ergo rōnibus homo ducitur, 12.q.29 vt Deo adhereat, & ei obsequatur. Prior arti. 4. est illius bonitas, q̃ respicit pura charitas C Altera est vtilitas, q̃ respicit amor concu piscentiæ. Miro artificio vsus Deus est, vt maxime diligamus, & in eius obse- quio psistamus, nec deficiamus, nos ergo ducit uelis, remisque amoris sui, & nr̄i. Vna inclinatione ducitur lapis in centrū propria, s. inclinatione in bonum pro prium sed altera inclinatione ascindit, p ordinem vniuersi, qn̄ impleri vacuum oportat. Has uero diuersas inclinatio- nes posuit Deus in nobis, & utraq; ducit nos in Deū, & eius amorē, & obsequiū. Diligis vniuersale bonum? diligis o ho mo totum? Deus bonum uniuersi est, Deus totum est, dilige ipsum, Diligis te, & commodum tuum? Dilige Deū, qui est

A est precipuũ tuũ bonũ, ex cuius dilectio ne summã vtilitatẽ cõsequeris. Si bonita tẽ attendere volueris, infinitã in Deo re peries, si utilitatẽ cum Petro dicente[qd erit nobis? hic cẽtuplũ recipies, & in futuro infinita bona. Vtrumq; attendebat Aug. in Soli loquij. Primũ, cũ diceret. Amo te Deus meus, magisq. semp amare cupio, quia tu es reuera oĩ melle dul-
Augu. cap. 19 ciot, o ignis, q semp ardes, & nunq̃ extin gueris, o amor, q semp ferues, & nunq̃ tepescis, accende me, accẽdar inq̃ totus a te, ut totus diligãte, minus.n. te amat, qui tecũ aliqd amat, ꝙ pp te non amat. Diligã te dñe, qm̃ tu prior dilexisti me, vt.n. tibi totus seruitẽ, oĩa quæcunq. feci sti, in meũ seruitiũ tradisti. Vtilitatẽ ve-
Augu. cap. 21 ro attendebat cum diceret, si tanta facis nobis in carcere. quid agas in palatio? Si
B hæc, q̃ bonis, & malis parasti, adeo sunt delectabilia, qualia erũt, q̃ solis bonis pa rasti ẜm infinitã magnificentiã tuam, & dulcedinem diligentib. te? Sicut non est finis bonitatis, & magnificentiæ tuæ, ita non est finis retributionis tuę, sed sicut magnus es tu, ita sunt magna donaria tua, qm̃ tu ipse es pręmiũ, & donũ. Si er go dixeris, ꝙ erit nobis? si utilitatem quę ris, infinitam reperies, Quod si dixeris, quo tanta bona cõsequi potero? Respon det Bernardus, qui in uisione accusatus
Berna. a dæmone est, & qui cœlesti regno esse dignum contendebat. Ad quem Bernar dus ait, ego quidem a me ipso indignus sum, sed Christus dñs meus duplici titu lo, ac iure exigere regnũ cælorum potest
C pp hæreditatẽ patris, & meritum passio nis, & altero ipse cõtẽtus, alterum mihi donat, meritũ, scilicet suum, quo ad tm̃ præmiũ assequendũ peruenire potero.

2 Sed visa Petri interrogatione, quid ei Christus dñs rñdeat, videamus. [Amen dico uobis, quod uos qui secuti estis me &c.] Quib. verbis multa docemur. Primũ. Si quis in Deũ diues fuerit, & erga eũ liberalis, experietᷣ in se magnificẽtissi mũ Deũ, qui.n. iustorũ capillos, & gressus dinumerat, qui potum aquę frigidæ sine mercede esse non patitur, quo pacto maxima non donabi ei, qui pro eo oĩa reliquerit? Multi quidem parci sunt, parceq; seminant, dũ Deo sua tribuunt, qui tñ in his, quæ mũdi sunt, vniuersa sua effundere nõ uerẽtur. In quos Deus inuenitur p Hieremiã. Nunquid terra steri-
li sego sum, aut serotina? quare ergo dixit populus meus recessimus non veniemus vltra ad te? Sñi agricolæ pdia duo, Hiere.
quorũ alterũ sterile est, alterũ uero ita pingue, ut semper ei reddat fructũ centesimũ, cum ille seminat in priori agro, dolens seminat, & parce seminat, timet .n. seminis iacturã, cũ uero in agro pingui, libẽter, largeq; semẽ effundit, nouit .n. nimis multiplicandum. Nunc ergo ad uos sermonẽ conuerto o homines, q in mundũ liberales estis, in Deũ uero parci, & auari. Nostis ne, q̃ sint diuersi agri 5.
mundus, & Deus: Multa mundo dedisti, cũ eius uanitati inseruisti, quẽ ex his Ro. 6.
fructum habes? quẽ fructum habuistis in his, in qbus nunc erubescitis? centũ seminasti, & unum nõ messuisti. Nũc er B
go loqtur Deus tuus, nunqd ego terra sterilis sum? num, uel serotina? Qd sero tina nõ sim, manifestũ est, cũ in hoc secu lo reddam centuplum, ꝙ sterilis nõ sim, eadẽ ratione patet, centuplũ.n. cumulatus fructus est, & vita ęterna mille millib. imo infiniti abundãs fructibus, quare ergo in hoc pdio oĩa tua non semina bis? Nunc ergo ad Aplos ait, qa me secu ti estis pauperes facti, & minimi in hoc sęculo, eritis principes in regeneratione, & tanquã regni magnates, cũ reliqui ad stent, corã tribunali iudicãte, uos sedebi tis tanq̃ principes. Magna profecto Dei C
merces. Hinc sancti libẽter vniuersa p Deo reliquerunt, & nimio feruore ẽt cor poris uires attenuabant, & pœna corpus extinguebant, ut Deo obsequiuũ pstaret Qua in re sic Bernard. excessit, ut uitio ei datũ, sit, ꝙ corpus suum nimiũ affixerit, Sed recte ait socius ipsius, q eius con scripsit vitã Guillelm⁹ Abbas. Fælix, cui Guille.
soli reputat ad culpam, ꝙ cæteri psumere sibi solet ad gloriã. Hinc ẽt iugis illius cura, qua sibi aiebat, Bernarde ad qd ve nisti? Hinc ita diuinis redditus fuit, ut sẽ tiens non sentiret uidens nõ uideret, co medens nõ gustaret. Hinc Ecclesiæ vniuersalis cã innumeros subijt labores, ut schis-

A schisma tolleret, quod & pfecit. Et qm pp Deum spes multa in sæculo reliquit, & q princeps esse potuit, pauper, & nudus effectus est, super principium capita Deus exaltauit, & adeo, illustrem miraculis fecit, ut eorũ certa rõnem dare nullus possit, innumera etenim fuere. Adeo ut ipse quoq; tanta miracula miratus sit ait Godifredus in vita D. Berna. Disputans. n. secum in cogitationib. suis, & ex ipsa demum loquutus abundantia cordis sui, domesticis sui qbusdam aiebat. Plurimũ miror, quidam sibi hæc miracula uelint, aut quid uisum sit Deo, talia lactitare per talem. Nihil mihi uideor in sacris paginis super hoc genere legisse signorum. Siquidẽ facta sunt aliqn signa p sanctos hoies, & perfectos, facta sunt & p fictos. Ego mihi nec perfectionis cõscius sum, nec fictionis. Scio. n. sanctorũ mihi non suppetere merita, quæ miraculis illustrentur. Confido aũt, nec ad eorum sortẽ me pertinere, q uirtutes multas in noie Dñi operant, & à Dño ignorant. Et tandem opportunũ exitum reperit. Scio, inqt, huiusmodi signa non ad sanctitatẽ unius, sed ad multorũ spectare salutem, & Deum in hoie, per quem talia opatur, nõ tã pfectionem cõsiderare, q̃ opinionẽ, ut in eo cõmendet hoib. quę illi credit, inesse uirtutem. Neque. n. p eis fiunt hæc p quos fiunt, sed pro his magis, q uident illa, uel sciunt. Nihil ergo mihi, & signi istis, qñquidem meæ illa famæ magis q̃ uitæ nouerim exhiberi nec ad meã fieri cõmẽdationem, sed ad commonitionẽ potius aliorum. Mirabilia profecto Bernardi signa innumera, qb. uisum cęcis, salutẽ ægris, claudis gressum, & infinitus ppe laborãtib. opẽ tulit, sed mirabilior eius aĩus humilis, q sic interpretatus est miracula tãta. Sicut ergo miracula miramur, imitemur affectus Mercedẽ Apostolis concessam uidimus dum principes fiunt, q paupes pro Christo esse uoluerunt, cuius principatus participes sancti illi sunt, q eos imitant, vt Bern. Nobis uero quid relinquitur, qb. difficillimũ apparet, ad eum venire principatum? Addit Dñs. [Omnis, q reliquerit domum, &c.] Duo nobis in hoc Euãgelio cõmendantur, relictio tpalium, & Xpi sequela, hęc. n. summa est totius pfectionis. Duo. n. mala in peccato sunt recessus à Deo, & cõuersio ad creaturam. Ita Duo cõplectit perfectio uirtutis, quę illis opposita sunt, recessum à tpalibus, & accessum ad Xpm. Similis est motus aĩæ mortui corporis, i quo est terminus à quo, & ad quem, recedimus ab uno, ut veniamus in alium. Ita aĩæ motus perfectus est, cum recedit à tpalibus, & accedit ad Xpm. Hoc est, q Petrus ait, reliqmus oĩa, & secuti sumus te. Hæc oĩum summa uirtutum, Virtutes. n. quædam theologicæ sunt, quædam cardinales, hę hoiem à terrenis separãt, illæ uero Deo agglutinant. Hinc Aug. to. 4. in li. 83. q̃stionum ait. Charitatis uenenũ est spes adipiscendorum, aut retinẽdorum tpalium, nutrimentum eius est immutatio cupiditatis, pfectio nulla cupiditas. Quisquis igit eã nutrire vult, instet in immunẽdis cupiditatibus. Hæc Augu. Hinc sancti, ut liberius, expeditiusq; Xpm sequerentur, oĩa reliquerunt, quia omnis, qui in agone contẽdit, ab omnibus se abstinet. Accidit illis, q Syris accidisse Regũ historia ait. Siquidẽ Dñs sonitum audiri fecerat in castris Syrię curruũ, equorum, & exercitus plurimi. Surrexerunt ergo, & fugerunt, & dereliquerunt tẽtoria sua, fugeruntque, animas tantũ suas saluare cupientes, & vestes, & uasa proiecerunt in uia, Sic Deus intonare solet voce grandi, & metum æternæ dãnationis in corde ponere, & ut illam iram homo effugiat, ut certiorem salutem reddat æternam, uniuersa relinquit.

Sed ais, nonne possum salutem consequi, et si diues sim? non ne Patriarchæ diuites fuerũt? Certe difficile ab affectu dimittitur, quod effectu retinetur. Hinc Bern. in declamatione super hoc Euangelium ait: Hæc causa fugiendarũ diuitiarũ præcipua est, quia aut uix, aut nunq̃ ualeant sine affectu retineri facile cor humanum oĩbus, quæ frequentat, adheret. Et ideo ut ab hac difficultate se sancti liberarent, effectu omnia reliquerunt, ut certiorem salutem suam redderent. Salus nãque æterna tantum est bonum,

Marginalia: A; Godif. lib. 3. c. 36.; B; C; B; Au. q. 36.; 1. Co. 9; 4. Re. 7; C; Bern.

num,

A num, ut sub dubio relinqui non debeat, sed omnibus modis, ac uijs certior reddi. Quod si vnquam difficile fuit, diuitem intrare in regnum cœlorum, nunc maxime, quando mundi uanitas, ac peruersitas supra modum excreuit. Cum enim tranquillum est mare, potest nauis onusta mercibus securius uiam agere, sed si mare intumuerit, & tempestas orta fuerit, oportet, alleuiare nauem, & vniuersa i mare proijcere merces. Fuit aliquando mundus serenus, ac tranquillus, cum patriarchæ diuites essent, tunc ciborum nulla pretiositas uestium cultus moderatus, fastus, & arrogantia nulla fere, & iõ diuitijs onerati melius niã agebant in cœlum. Sed nunc tempestas exorta est, uides ò homo cor tuum tanquam mare feruens, quod quiescere non ualet, vides affectus inimicos exurgentes, quibus diuitiæ uim tribuunt, ac fomenta ministrant agitur iam de periculo animæ tuæ, proijce uniuersa in mare, omnia relinque ut facilius saluus sis. Patriarchæ non uiderant Deum pauperem, quem imitarentur, tu uero uidisti eum, qui diues est, pro te pauperem factum. ut eum, ergo imiteris, pauper esto. No' uero metuere, quod ideo miser futurus sis, & ærumnosus, licet enim minus habeas, cum pauper fueris, sed melius est modicũ iusto super diuitias peccatorum multas, Non enim melius, aut lautius comedit infirmus, quam sanus, licet enim delicatiora manducet, & dulciora, sed non illi melius sapiunt, quam sano grațiora, nec pretiosior cibus, sed gustus lautam fecit mensam. Sic pueri illi apud Danielem leguminibus pasti pulchriores fuerũt reliquis, qui cibo vtebantur regio. Et in hoc uerum habet illud Exodi, qui plus collegit, non inuenit plus, nec qui minus parauit, reperit minus. Vnde colligit Paulus. Qui multum, non abundauit, & qui paucum, nõ minorauit. Si ergo paupi minus à Deo datur, non ideo minus habere dicitur, cum ei dulcius sapiat, quam diuiti plura, quæ obtinet. Cui accidit persæpe, uod Rebecæ, quæ liberos nimium optauit, quibus sic grauata est, ut diceret, si sic futurum erat, quid necesse fuit, me concipere? Desideras temporalia multa, obtinebis forsan ea, sed ita te grauabunt, ut aliquando dicas, si sic futurum erat ut quid hæc optaui, & acquisiui? &c.

Simile
B
Psa. 36
C
Dan. 1
Exo. 16
2. Co. 8
Ge. 25.

In festo S. Bartholomæi Apostoli.

Thema. Cum dies factus esset, uocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis. quos & Apostolos nominauit, &c. Luca 6.

A PRimus quidem locus in Dei domo Xpo principi debetur, & eius gratia in genere gr̃æ infinita est, Illud Paulus late probat ad Heb. & Eph. oñedens præstare ipsum In Dei domo reliquis sanctis, sicut excellit princeps Hispanię patris sui seruis, sicut caput membris. Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, & omnia subiecit sub pedibus eius. Et sicut sol excedit stellas, quæ ab ipso lumen mutuant, & sicut mare fontes, qui ab eo procedunt. Recte sponsa. Sicut malus inter ligna siluarum, sic dilectus meus inter filios.

Secundus uero locus Mariæ debetur, vt innumeræ rationes ostendunt, & cõcors sanctorum, & Ecclesiæ sententia. Cui proinde illud Canticorum conuenit, Sexaginta sũt reginæ, octuaginta cõcubinæ, adolescentu'arum non est numerus, vna est columba mea, perfecta mea, hæc est Maria, quæ adeo diuitus donis, & gratia pulchra est, ut sua pulchritudine sanctos quodammodo obũbret, & ipsa inter eos lilium uideatur inter spinas. Cum enim sancti uniuersi lilia sint, coram. Maria spinæ apparent, sicut pulchrum coram pulcherrimo, minus pulcrum uidetur.

Tertius Ecclesię militantis, & triumphantis locus post Christum regem, & Mariam reginam Apostolis, quorum hodie electio proponitur in Euangelio, debetur. Quibus adnumerandus est Io. Bapeista, vt Apostolus patris, missus à Deo, sicut Paulus Apostolus fuit Spiritus

B
Heb. 1
Eph. 1.
Can. 2.
Can. 6.
C
Can. 2.

A tus S.Apostoli ergò excedunt reliquos sanctos gratia, & donis cælestibus, & iō eos primum in Ecclesia Christus posuit Vnde hanc electionē Apostolorū enarrans Marcus, ait, eos Christū elegisse vt essent cū eo, & vt illos mitteret ad pdicādū. Primū pertinet ad propriū ipsorum pfectū, vt. s. familiarissime cū ipso essēt illiq. propinquissimi, vt magis ab eo discerent mysteria regna, & exēpla Xpi intuerent, & iō plura dona à Christo perceperunt, quo, n. res aliqua propinquior est causæ, eo vim eius plus participat, sicut pꝓpinquius igni plus calefit. Secūdū pertinet ad profectum Ecclesiæ, pp quā missi sunt, ut eā doceāt. Addit uero Marcus, dedisse eis potestatē pellendi dæmones, & curādi infirmos. Sicut enim olim Moyse fecit Deum Pharaonis, tradens ei virgā qua miracula patraret, ita Apostolos constituit Deos mundi, tradita eis miraculorum pōtāte. Latè oñdit Paulus plus à Deo clarificatos Apostolos, quam Moysen, quia potioris testi iniqui erant. Apostolus Græca dictio est, quasi missus nuncius, non quidē vt tabellio, sed q ore negotium agit, vt orator, & legatus. Primum vero nomen hoc Christi dñi est, dicente Paulo. Considerate Apostolum & Pontificē confessionis nostræ Iesum, est. n. missus à patre, vt ille sępe dixit, est que missus p excellentiā in mundi remediū. Deinde vero nomen hoc tribuit ille discipulis, quos ipse misit in mundū suprema autoritate, & potestate, tū faciendi miracula, tū docendi vniuersam Ecclesiā. Vñ oīs Apostolorū scriptura est sacra, tū gubernandi oēm Ecclesiā, & iō missi p excellentiā dñi. Sic ad eos Chrs ait. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, idest, ea ptāte, & authoritate, qua me pater misit, vos mitto, uno Regni solio uos pcedam, ut dixit, Pharao Ioseph. Et iō Apostoli sunt Ecclesiæ fundamenta, ut Paulus ait, supędificati sup fundm Apostolorū. Et Ioannes uidit duodecim fundamēta Hierusalē descēdentis de cælo, in quib. noīa duodecim Apostolorū erant scripta. Sed ait D. Th. nō quia fundamēta, inferiores censendi sunt. In ędificijs enim in terra fundatis id tā accidit

Mar. 3.

Exo. 5.

B

Esa. 1.

C

Ioā. 20.

sed in ædificio, cuius fundamentum est A in cælo, quale est ędificium Hierusalem de cælo descendentis, fundamenta sunt superiora domus. Significauerunt hos duodecim Apostolos duodecim filii Iacob, quo ad autoritatem. Psal. 12 Duodecim fontes in Helim reperti, quo ad doctrinæ effusionem. Duodecim panes propositionis, quo ad gratiæ refectionem, Quo ad Eze. 2 constantiæ stabilitatem, duodecim lapides grandes, positi in ripa Iordanis. quo ad maturitatē, duodecim boues templi. Quo ad cęlestiū contēplationē, & lucē, duodecim stellæ, q in mulieris capite erant. Quoad robur fortitudinis, duodecim leones sustinentes thronū Salomonis. B Quoad scientiā cęlestiū, duodecim exploratores missi in terram. Quoad lu Nu. 13 minis claritatem, duodecim horæ diei.

Diximus aliquid de duodecim Apostolis, quorū electio hodierno Euāgelio 1. Re. 6 proponitur. Dicamus iam aliquid de B. Bartholomęo, cuius celebrē diem nunc agimus. Vt vero quis ille fuerit, nouerimus, recolēda nobis est dulcis historia, q apud Ioannem est, q mire expendit Rupertus in eū locum. Vocatus est Philippus Apostolus a domino, qui os lampadis interpretatur. Inuenit uero Philipp9 Nathanael, & illum tanquam lampas il C luminat, dicens, inueniemus Mesiā, & duxit illum ad Christum, quem intuens Christus ait. Ecce uere Israelita, in quo dolus non est. Verus Israelita erat Nathanael, idest verus filius Iacob, uirtutis illius imitator, & uerus filius Iacobi, quia vnus est exprędestinatis, promissus Ioā. 1. Abrahæ, & Iacob iuxta illud Pauli, non omnes, qui ex Israel, ij sunt Israelitę, sed Ro. 9. qui filii sunt promissionis, ęstimantur in semine. Respōdit Nathanael, vnde me nosti? Non est delectatus laude sua, sed vere humilis cū esset, ait, vnde me nosti falsū. Israelitæ laudibus suis delectātur. Cui Christus dñs ait, Cum esses sub ficu, uidi te. His uerbis aliqd occultū, soli que Deo notum ei significauit, quo se Deū ostendit. Forsan aliqua diuina uisitatio, aut reuelatio ei facta sub ficu erat. Quasi ergo ei dicit, licet ut homo non te uiderim, uidi tñ ut Deus, q ubiq; plens

A sum. Nec solũ Nathanael sub ficu vidit, sed Adamum, & vniuersum genus ho-
Gen.3. minum sub ficu aspexit nudos, & oculis misericordiæ suæ respexit, vt liberaret.
Adeo vero occultum, & intimum illud fuit, q. Christus Nathanaeli dixit, ut ille statim rñderit, tu es filius Dei, tu es Rex Israel. Idest Messias in lege promis-
Augus. sus, uerus Deus, & homo. Augustinus,
Cyril. Cyrillus, Beda, Rupertus, & alij dicunt
Rupe. confessum fuisse illis uerbis Christi diui-
Beda. nitatem, quia non solum eum dicit filiũ Dei, sed præposuit articulum illum euphrasim habentem, dicens, tu es ille fili⁹ Dei excellentissimus, & summus. Ex quibus Nathanaelis maxima fides ostenditur, qui cũ primum Xpm vidit, id ipsũ de eo confessus est, quod Petrus postea
Ma.16. multis signis visis, cũ ait, tu es Christus filius Dei viui. Id ipsum Nathanael pri⁹ confitetur, cum ait, tu es filius Dei, tu es
B Rex Israel. Quod si Petri confessio tot laudibus celebrat, quid non dici pôt de hac Nathanaelis confessione? Merito. pinde audit, videbis cęlos apertos, et Angelos descendentes, & ascendẽtes super
Ge.28. filium hoïs, tanq̃ verus filius Iacob idvidebis, ille.n. scalam uidit, & Angelos descendentes, & ascẽdentes, tu id ipsum videbis. Impletum hoc est in Christi Dñi Ascensione, & forte alias sæpe, licet ab Euangelistis memoriæ pditum non sit.

Loco psenti subsistit animus, & nosse
C cupit, quo deuenerit magnus hic Nathanael verus Israelita post tam sonoram Christi confessionem, quia nusquam de illo in Euangelio sit mentio, nisi apud Ioannem, cum erat in naui cum Petro,
Ioã.21. Ioanne, & Iacobo, & eis Christus apparuit suscitatus. Quis non optaret, ut lucerna tãtæ claritatis non lateret sub modio, sed oĩbus præponeretur? Quis non optaret, ut talis Christi confessor inter magnos numeraretur Apostolos? Quis enim dignior societate Christi illo, qui vere Israelita est, & in quo dolus nõ est? Si animalia ad sibi similia conueniunt,
Ecc.27 ut Sapiens ait, quis Christo similior? de
Esa.53 eo enim dicitur, qui peccatum nõ fecit, nec inuentus est dolus in ore eius, de Nathanaele ipse ait, ĩ quo dolus nõ est. An non hæc simillima sunt? Si Petrus con- A
fessione sua promeruit primatum Apostolici chori, cur Nathanael simili cõfessione non meruit Apostolorũ choro ad numerari? Sed forsan dices, Nathanael legis peritus erat, & ideo forsan Apostolus nõ fuit, qa stulta mundi elegit Deus, vt sapientes confunderet. Sed hoc cõuenienter dici nequit, scientia.n. vnum ex donis Spũs sancti numeratur, ideo fidei meritum non minuit, sed auget, & docta sanctitas sanctã rusticitatẽ præcellit testãte Angelo, docti fulgebũt sicut stellæ firmamẽti, &c. Et Paulum ad Gama- Dan.4
lielis pedes eruditum ab Apostolica gŕa Christus non repulit. Vbi ergo delituit tãtus Nathanael? Per vestigia nobis inquirendus hic est. In Euangelio comparimus, cum Apostoli numerarentur, cohęrentem Bartholomęum Philippo, per Philippũ vero Nathanaelẽ uocatum ad Xpm, iã diximus. De Bartholomæo uero, qñ fuerit uocatus, nescimus, sicut de Nathanaele non nouimus, quo deuenerit, postq̃ uocatus est. Deinde Ioãnes, q dixerat aliqua de Nathanaele, cum reliquos Apostolos noĩat, de Bartholomæo nõ meminit. Et reliqui Euãgelistę, q Bartholomæũ noĩant, de Nathanaele non meminerũt. Deinde Bartholomæus nomen propriũ non est, sicut nec Bariona significat.n. filius Tholomęi, Nathanael vero nomen est proprium. Deinde Bar- C
tholomeus Syriacũ nomen est, & significat filius suspẽdẽtis aquas, Nathanael vero nomẽ est Hebręũ, & significat domum Dei. Fortassis ergo hic Nathanael Bartholomæus fuit, q erat à Chana Galilęæ, cuius occasione Xps ad nuptias inuitatus, aquas in vinũ vertens, illas ĩ admirationẽ discipulorũ credẽtiũ suspẽdit. Iõ dr Bartholomæus filius suspendentis aquas. Cũ.n. Bartholomæus coniungat Philippo, ondit ab eo vocatus, coniũgunt.n. Euangelistę Apostolos numerãdo, quos uocatione Deus coniũxerat, & Petrum, & Andream, Iacobum, & Ioãnẽ. Et pterea enumerãs Ioãnes apparitiones Xpi Apostolis factas iungit Apostolis Nathanaelem: idem ergo ipse est Nathanael, & Bartholomęus. Hæc est sen-

A sententia Ruperti vbi supra, ex quo ea, quæ diximus, vsurpauimus. Eadē est sententia Montani & aliorum.

Vidimus initia suprema Apostolatus D. Bartholomei in Nathanaelis. In Euāgelio ondītur electio ipsius ī Apostolū, & hodie exitū, & mortem illius celebramus. Initia Apostolatus ita preclara fuērunt, ut ei nullus Apostolorū valeat conferri, exitū nūc videbimus in martyrio crudelissimo, si prius aliqd de electione dixerimus, vt Euāgelium explanemus.

Act. 1. Inspiciamus ergo Xpi manus, & opera, nec.n. minus nos docet operans, quā loquēs, cępit.n. illa facere, & docere. Hinc

Esa. 30 Esa. ait. Erunt oculi tui videntes præceptorē tuum, & aures tuę audiēt vocem,

B post tergum monētis, hęc est via, ambulate in ea qa non solū Xpi magistri nři verba audiēda sunt, sed & facta vidēda,

Iud. 7. vt similiter nos faciamus, ꝙ me videritis facere, hoc facite, ait iudex Israel. Et Iesus, exēpłū n. eū dedi uobis, vt queadmodū ego feci, ita & vos faciatis. Quid

2. Io. 3 ergo facit dňs electurus Apostolos.

Exijt ī montē orare.] Vsurus excellētiæ potestate, ad q̄ ptinet, Apostolos eligere, & sacra instituere, orat primum. Quia sicut oīa bona terrę è cęlo, & eius influentijs pendent, a quo expectanda sunt, sic vniuersa hoīum bona Deo, qa

Iac. 1. vt Iacobus ait, oē datum optimū, & omne domum pfectū de sursum est, descen

G dēs à patre luminum. Et iō, vt bona nobis

Ps. 120 proueniant, illud peragendum est, ꝙ Psal. ait. Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxiliū mihi. Et iterū.

Psa. 24 Oculi mei semper ad dñm, qm̄ ipse euellet de laqueo pedes meos. Hoc uero miris verbis Deus significauit olim populo suo, dicēs. Hæc dices domui Iacob, &

Ex. 19 annunciabis filijs Israel. Vos vidistis, q̄ fecerim Aegyptijs, qūo portauerim vos super allas aquilarum, & assumpserim mihi, Si ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactū meū, & eritis mihi ī peculium de cūctis populis, & vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. Sed quid est regnum sacerdotale? Hoc verbo oñdit Deus diuersitatem regni ipsius ab alijs regnis, reliqua.n. regna verum Deum non habent, à quo auxilium petant, & iō uirib. suis curant se A tueri, ac cōseruare, sed Dei veri regnū, cum Deum habent, qui ei bona cuncta dare possit, a Deo suo pensare debent, eūq; fiducialiter orare. Hoc significat, regnum sacerdotale. Cum.n. munus sacerdotum sit orare, regnum sacerdotale est regnum, ꝙ oratione stabilitur, atque firmatur. Tu ergo in omnibus negotijs Deum ora, & ad regnū sacerdotale pti nebis. Hic Apostolus. Nihil soliciti sitis, Phil. 4 sed in omni oratione, & obsecratione petitiones vestræ innotescāt apud Deū. Ex Græca lectione constat, hunc Pauli locū sic legendum esse, vt stamus in ea dictione omni, quasi Paulus dicat, soliciti ne sitis, sed in omni re, & negotio, oratione vtimini, qua a Deo bona petatis. B

Si vero in oīb. negotijs Deum orare debemus, in arduis, & difficilib. siue animum spectēt, siue corpus, diutius nobis orandum est, ut ex voto nobis succedāt. Ita Xpus dominus electurus Apostolos pnoctat in oratione. Si ergo difficili tētatione vrgeris, si statum tibi, aut filio eligere debeas, longa tibi pręmittenda oratio est, nec tua solum, sed aliorum. Quia vero id non agimus, multi accidunt nobis infælices successus, deceptiones quāplurimæ. Sic Iosue, & uniuerso accidit Iosu. 9 Israeli, vt deciperētur a Gabaonitis, qa os dñi nō interrogauerunt. Si ergo tibi optimos desideras successus; dic Deo, ꝙ Ex. 33 olim Moyses, si tu non pcedas nos, non C educas nos de loco isto, accede ad Deū per oratone, & ora, vt præcedat te in oī negotio, & sic tibi prosperū erit. Ita Sapiens ait. Et lætatus sum ī omnibus, qm̄ Sap. 7. antecedebat me ista sapiētia. Orauit cœlestis magister, & post rationé tales elegit Apostolos, contra quos non pualuit omnis mundi sapientia, ac potentia, omni dæmonis malitia, & astutia, & oratione sua obtinuit Xps, vt dæmones, ac mūdū superarent. Et sicut olim Ioseph Ge. 43 plorauit super singulos fratres, ita nunc Iesus sup singulos apostolus, petens cuique dona cœlestia. Nunc fudit orationē pro Petro, de quo postea ait, ego rogaui Lu. 22. pro te, vt non deficiat fides tua, simi-

A lia pro reliquis orauit.

Sed,[pernoctans erat in orõne Dei.] Vt nos doceat i orõne pseuerare. Chry. in hom. de profectu Euangelij, ait in trã quillitate es, ora Deum, vt ipsa tibi tranquillitas maneat. Tempestatẽ vides graué, ora Deum, vt auertat ipsam exauditus es, gr̃as age, nõ exauditus es, pseuera vt exaudiaris, & differt aliqñ Dñs, non id odio facit, neq; re aduersat̃, sed differendo, diutius te secum seruare. Sicut, et parẽtes filios indulgẽtius armãtes, quo illos diutius apud se detineãt, quos desides vident, debita opera morantur, aliquid daturi. Deinde ait Amb. in hunc locũ, si nostra salus adeo cordi X̃pi fuit, ut causa illius pernoctaret, q̃. eadem cordi nobis esse debet. Quid. n. pro salute tua te

B facere oportet, qñ pro te X̃ps in orõne pnoctat: Vidisti patrem plus habentem filios, quos vt alat nocte laborat, alta? Huiusmodi X̃ps est pater futuri sæculi: Vidisti ẽt patrẽ noctem vigilãtem, vt cogitet de filiorũ remedio, & insomnis ille est hæc cogitãs, cum filij sopore opprimuntur id ipsum nunc X̃ps prestat. Sed nũ accidit tibi, ut isomnis, & vigilias agens fueris, cogitans salutem æternam? Cura hec somnum aliqñ a te abstulit, vt

Thr. 2 nunc Christo Dño? Audi Hieremiam, Cõsurge in nocte in principio vigiliarũ. & effunde sicut aquã cor tuum in dñm.

Ps. 133 Et ps. In noctib. extollite manus uestras

Es. 26. in sancta, Et Esaiam, anima mea deside rauit in nocte, sed & spiritus meus i præcordijs meis de mane vigilabo ad te.

C Post orõnem vero ait Lucas cũ dies fact⁹ esset. [Elegit duodecim, quos Apostolos nominauit.] In hac electione duo

1. Co. 1 nobis considerãda sunt. Primum, quod Paulus multis verbis exponit, qđ cũ posset eligere, potentes, sapientes, & diuites elegit pauperes, & infirmos, & non glorieť oĩs caro, nec Euangelij victoria tribuatur potẽtiæ, aut sapiẽtiæ mundi, sed

Iud. 5. Deo. Hãc uictoriã i typo cõcinit Delbora dicens. Noua bella elegit dñs, portas inimicorũ ipse subuertit clypeus, & hasta si apparuerũt in quadraginta milib. Israel. Merito nouũ genus pugnat, illud dicit, in quo inermes eligunt milites sine hasta, & clypeo, quia iter se defendebat nec alios lædebat Apostoli, nullũ armorũ genus ipsis erat, de qb. mũdus gloriat̃ & i qbus cõfidit. Hoc uero facto, Deus ostẽdit ipsũ subuertisse portas inimicorũ, & eius uirtute bellũ cõfectũ eẽ. Hoc ptinet ẽt a Gedeone parta victoria, i trecẽtis militibus, q aquas manu lãbebant, & sine armis decertauerunt. Aquã vero manu solũ lãbere, tribuit Iosephus eorũ timori, nõ. n. audebãt proijcere se in terrã, vt liberent, pp hostium formidinẽ, ideo sola manu aquas ad os trahebant. Iosef. de an.

A Secundũ vero in hac electione nõ cõsiderãdum solum, sed, & mirãdum est, q Iudam elegerit, cũ sciret eius futurã proditionẽ, Alias. n. cum multi crederent in ipsum, ipse nõ credebat se illis, quia ipse sciebat, qđ esset in homine, ut Ioannes ait, qbus verbis significat, aliquos credidisse in X̃pm, q illi adhærere uolebant sicut discipuli, qbus tñ noluit Christus societatẽ suam cõcedere, & familiarem cõuictum, qm̃ sciebat, secum nõ duraturos, imò à Pharisæis, & Scribis superandos fore munerib. aut timore. Qũo ergo nunc Iudã eligit, nõ solum in discipulũ, sed ẽt in Apostolum. Primo rñdet Theophylactus, nõ erat tunc Iudas indignus Apostolatu, postea uero a recto statu decidit. Id ipsum Hiero. asserit, qui ait nõ laudãtur in Christianis initia, sed finis, Paulus male incepit, sed bene finiuit, Iudæ laudantur exordia, sed finis proditione damnatur. Quia in re timenda sunt nobis diuina iudicia, cum psalte dicente a iudicijs. n. tuis timui. Saul elect⁹ a dño in regem est, qm̃ melior erat in populo Dei, postea peruersæ agit Salomon dilectus dñi appellatus est, & dedit maculã in gloriam suam, Nicolaus unus ex septẽ primis diaconibus ab Apostolis electus heresiarcha factus est, a quo heresis Nicolaitarum initium sumpsit. Nullus ergo sibi fidat licet maximus uideatur, Lucifer a cęlo decidit, Adam æ Paradiso Iudas ab Apostolatu, verè iudicia Dei abyssus multa tremendaq; nobis, Recte ergo nos manet Apostolus. Cum timore, & tremore, vestrã salutẽ operamini. Et licet in sublimi stes, time, & qui stat, videat,

Ioan. 7 B

Ps. 118 C

Apo. 2.

Phili. 2

A videat, ne cadat. Nullus securũ se putet, Timor hoĩ est, q̃ naui pondus, q̃ in inferiori eius parte ponit̃, ne huc, illucq; vẽtis agitetur. Scdo dico, Dei amorẽ in nos limirib. non concludi, tu Deum, & amicum sic diligis, ut nõ vniuersa præstes, q̃ dilectio exigit, sed prius in multis consideras, an tibi conueniam, an honorem tuũ deceant, Deus vero non sic, sed ait, dummodo hoĩ hoc bene sit faciendũ id mihi est, sit mihi asperum, aut molestũ, nõ curo. Quia ergo ex hac Iudæ electione multa nobis commoda prouentura erant, eum eligit, licet societati ipsius cõ ueniẽs non esset, quia diabolus erat (sic .n. eum appellauit ipse) expediens ergo hoc nobis erat, quin plura nos in hoc do-
B cuit. Primum ostendit in ecclesia malos permixtos bonis esse dñe, & iõ malos tolerandos a nobis, quia Ecclesia area est, in qua triticum, & paleæ simul sunt, donec permundetur area dñi. Secundum, ne despiciamus congregationem bonã, quia vnus, vel alter prauus reperiatur.
I. Ioã. 2 Hinc Ioannes, ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent vtiq, nobiscũ. Tertium, ne quis in hac vita securum se putet, licet in statu sit sublimiore, de qua re
Bern. præclarè Bern. Episto. ad Coloniensem Archiepiscopum. Quartum, ut nouerit iustus, cum post orõnem, & considerationẽ aliquid facit, q̃ Deo gratum putat sibiq; conueniens, non quidem errare, sed rectè agere, licet successus id nõ pro-
C bet. In plurimis.n. error est speculatiuus sed non practicus. Nullus hominium tenetur, non deuiare a recto, sed oĩs tenetur diligentiã adhibere, ut a recto nõ deuiet, q̃ cum præstiterit, licet erret, non errat. Vnde cum prudẽtia dictat, fac hoc, non errat practicè, licet speculatiuè erret, & ideo ante Deum mercedem recipiet, qui sic operat̃, licet error speculatiuus intercedat. Dedisti eleemosynã ei, quem putasti pauperem esse, si forsan pauper non erat, eleemosyna grata Deo fuit. Recepisti prophetam in noie Prophetæ, mercedem prophetæ accipies, ẽt si propheta non sit. Sic in similibus.

Sed si Iudas electus Apostolus diabolus est, quia cupiditate terrenorum fur fa- A ctus fuit, & deinde cadẽ ductus. Xpm̃ prodidit, Bartolomeus ei per omnia contrarius simul electus est, qui nõ solum terrenam exuit substantiam, sed & ueste, sed & pellẽ pro Christo dedit, implens illud
Iob. 18 Iob, pellem pro pelle, & cuncta, quæ habet, dabit homo pro aĩa sua. Dederat il- la cuncta, q̃ possidebat, demum pellem ipsam dedit, Sed illud significat dæmon, cum ait Deo, pellem pro pelle, &c. & q̃ illud? Certè hoĩem, ita sui amanrẽ esse, vt pro vita tuenda, uel animi desiderio explendo det vniuersa animi bona, & ipsam Dei gratiã, qua vt pelle induit̃ Vt indueret aĩam Bartholomæus, exuit corpu, tu uero, ut induas corpus, exuis anima. Quid obsecro dementius? Præstitit B Bartholomæus, q̃ serpens, qui vt nouã
Ge. 39. induat tunicã, velerem exuit, per angustias petrarum transiens. Olim Ioseph, pallium dimisit in manib. heræ, ne adul
Ma. 14 ter esset. Adolescens alter dimisit sindonẽ, & nudus ꝓfugit. Qui pallium dimittit, vt Ioseph, minus facit, adhuc.n. vestitus manet, qui sindonẽ relinquit, plus facit, qm̃ nudus omnino relinquitur, sed nihilominus integer ipse manet. At Bartholomeus non pallium solum, non sindonem, sed pelle pro Christo reliquit, hoc uere maximum est. Et quod sponsa significat, cum air. Inuenerunt me custodes ciuitatis, percusserunt me, & uulne-
Cant. 1 rauerunt me tulerunt pallium meũ custodes murorum. Sed qua fide, o Barthlomæe pellem relinquis? Certe fidẽ secu- C rus sum, sed qua? illa certè, quam Iob explicuit, dicens. Scio, quod redemptor
Iob. 19 meus viuit, & in nouissima die de terra surrecturus sum, & rursum circundabor pelle mea. Eã nunc relinquo mortalẽ, suscipiam vero gloriosam. En in Bar
Leui. 1 tholomæo impletum illud Leui. Detracta pelle hostiæ, artus in frustra cõcidet. hostia Deo gratissima Bartholomæus fuit, cui, primum detracta pellis est. Sed ad quid nobis Bartholomei pellis, vtilis est? nulla animalis pellis, vel ꝓtiosissima huic Bartholomæi pelli conferri potest, nulla sic nos a frigore protegere, ut pellis Bartholamei, nulla pellis Salomonis

A huic similis. Quoniam sicut animalium pelles protegebant tabernaculũ, ut pluuiæ,& temporis iniurijs non pateret, ita Bartholomæi pelle protegere nos possumus, ne tribulatione lædamur. Amisisti o homo diuitias, liberos uxorem, nũ pellem amisisti, ut Bartolomæus? Audi Apostolum similibus uerbis monẽtes eos,
Mic. 3. qui aliqua leuiã pro Xpo sustinuerunt. Recogitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus aduersum semetipsum cõtradictionem, ut ne fatigemini aĩs uestri deficientes. Nondum .n. vsq; ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes,& obliti estis cõsolationis. quæ vobis tanquam filijs loquitur, dicens, fili mi noli negligere disciplinam domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris, quẽ .n. diligit Deus, castigat, q̃rellas fundis
B o homo, quod multa patiaris, restitisti ne usque ad sanguinem? dedisti pro Deo pellem? excoriatus fuisti? si ista passus non es, quid conqueris?

Si rectis oculis inspiceremus Bartholomæum, qui nobis hodie proponitur inspiciendus, leuaremur in tribulationib. imo gaudentes in eis gloriaremur. Quid
Ro. 6. .n. ille est, nisi uirga decorticata, similis virgis illis, quas Iacob proposuit ouibus in carnalibus? Vt eas intuẽtes, varios cõciperent fœtus,& miraculosos? Sicut ille uarias virgas posuit, hanc cortice optam, aliam decorticatã, ut uarij illi colo-
C res ab ouibus in specti efficerent, ut varios fœtus ederent. Ita uarietate virtutum ornemur, plures sancti nobis obijciuntur, qui diuersis uirtutib. fulserunt: Sed nunc proponitur vobis decorticata virga, Bartholomeus pelle detracta, ut eum contemplemur. mirabilis plane visio nobis offertur, ut dicamus cum Moyses vadam,& uidebo visionem hanc ma
Ap. 41. gnam. Confregit uir sanctus idolum. q̃ Astiages rex adorabat,& ideo ligatur in ligno nudus,& Sathana instigante atrocissimum supplicij genus,& inauditum in eum exercetur. Accedunt ad eum carnifices acutis nouaculis, & incipiunt a summo capitis vertice, vsq; ad pedes pellẽ detrahere, Inspiciebat seipsum Christi Apostolus, & placebat sibi in infirmitatibus,& doloribus,& tunc se rege pur A pura indutum putabat, quia similem se Christo videbat in cruce pendenti, a quo multitudine flagellorum pellis fuerat detracta, Ioseph (citatus a Methaphraste) Ioseph Meta. ait, ecce aureum candelabrum, in quo fax illa Spiritus sancti effulsit toti mundo. Tu es diuini Solis lucidus radius, qui a summo cælo ad infima terræ penetrãs illuminasti eos qui in tenebris sunt. Tu stella lucidissima, florens paradisus, diuinæ gratia tuba, uitis fœcundissima, oliua fructifera, miraculorum fons, dæmoniũ profugatio, Apostolorum gloria,& omnium honorum thesaurus, Spũs sancti calamus, uelociter scribẽs legem nouam sagitta acutissima verbi potentis, q̃ percussisti dæmones, & animas sanasti sau B cias. Quod nobis loquitur, decorticata hęc virga est, pellem pro pelle dare pro animę æterna salute, si necesse fuerit. Nec solum mãdata seruanda, sed vniuersa pro Deo relinquenda, & postquam omnia præstiteris,& ut Bartolomæus etiam pellem, audies, quia gratia Dei vita æterna, & dabo ei bibere de fonte a- Exo. 3. Ge. 38. quę uiuæ gratis, etiam si pellem dederis, gratis tibi datur gloria, qui licet eam męrearis, tamen gratis uenditur, quia paruo pretio tibi datur, q̃ maximum, est.

Deinde disce, pellem tuam detrahere te odiendo, non alienam. Vt illi, de quibus Michæas, audire principes Iacob nunquid non uestrum est He. 12. scire iudicium, qui uiolenter tollitis pelles eorum desuper eis,& car- C nem eorum desu per ossibus eorum, qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt?

In

A In festo Sancti Augustini.

Thema. Vos estis lux mundi, &c. Matth. 5.

Augu. SVmma Christianæ Ecclesię laus ea est, quod cęlesti quam simillima est sicut ait Augustin. illud Exod. 25. fac secundum exemplar, quod tibi in mõte monstratum est, esse verba patris ad filium dicentis. Ecclesiam in terra con-
Iob 38 strue ad similitudinem eius, quam in cœlo vidisti. Sicq; præstitit Christus, quod Iob præstare non potuit, cui dicit. Nunquid nosti ordinem cœli? aut rationem eius pones in terra? Ordinem cœli nouit Christus Dominus, qui est in sinu patris, & posuit eius rationẽ in terra, dum
B Ecclesiam fundauit ad cœlestis similitudinem. Inde Ioannes Ecclesiam describens Apocalyp. 21. ait. Vidi ciuitatẽ sanctam Hierusalem descendentem de cœlo, Adeo enim similis est cœlesti, vt de cęlo descendisse videatur. Nec uero solum
Simile est similis, sed est etiam eadem cum illa Sicut enim cum supplicatio publica fit, vna, est licet pars eius in Ecclesiam deuenerit, & quiescat, & pars perambulat per uiam publicam, & quemadmodum idem est exercitus, qui ex parte pugnat, & ex parte colligit spolia. Ita una ecclesia est militans, & triumphans am-
C bulans per fidem, & quiescens in cœlo.
Dion. de cæl. Hier. Sicut autẽ in cælo sunt illuminantes, & illuminati, vt Dionysius dicit, ita in Ecclesia. Hodiernum vero Euangeliũ eos respicit præcipue, qui sunt illuminantes prælatos, scilicet, doctores, & gubernatores ad hos Christus loquitur cum ait?

[Vos estis sal terræ.] Idest, sapor, dulcedo, consolatio, refrigerium, lætitiaque mundi, hæc efficit sal in cibo, quem condit, hæc vos efficere debetis in terra. At-
Es. 61. Luc. 4. tende quomodo hæc præstiterit, primũ salis granum, exponens locum Esaiæ de se dictu n. Spiritus Domini super me eo quod vnxerit me, ad annunciadum pauperibus misit me, vt mederer contritis corde, ut prædicarem captiuis indulgentiam, clausis apertionem. Et inde Euangelium dicitur eius doctrina, quod bo- A
num nuncium sonat. Hinc Paulus, vt Ro. 25
per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus. Vere scriptura diuina in consolationem facta est in idem prælatus, & prædicator, ideo sal dicitur, quia gustum bonum, saporemq; tribuit. Aliquando quidem necessarium est, terrere homines inferni igne, & iudicij metu. Hinc Paul. 2. ad Thimothũ 2. Solicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis. Probabilis Deo exhibetur minister, cum a Deo approbatur, & cum talis est, ut dicere possit cum Psalte, proba me Deus, Psa. 25
& tenta me, qui cum probatur à Deo approbatur, ille se exhibet probabilem B
Deo. Addit Paulus, operarium inconfusibilem, qui, scilicet, verecundia non prematur, quando mercedem recipit. Cum enim in opus conducis hominem, & ille, vel male, vel nihil operatur, cum recipit postea mercedem, confunditur, verecundaturq; conscientia sua attestante, non mereri se mercedem, cum opus non pręstiterit. Cura ergo, vt sis operarius inconfusibilis, recte addit, tractantẽ verbum veritatis, idest, libere prædicantem veritatem sine hominum timore. Sed verbum Græcum, quod ibi ponitur loco illius, tractantem, significat diuidẽtem; quod est, dicere recte diuidentem C
verbum veritatis. Cum enim mœstum cõsolaris, perfectum adhortaris, iustum spe firmas, impium terres, tunc verbum veritatis recte diuidis. Sicut enim in mẽsa principum est præfectus mensæ, qui vulgo dicitur, [maestre sala,] qui omnibus cibum diuidit conuenienter, talem esse oportet prædicatorem, qui omnib. det conuenientem cibum. Arguit Ezechiel 13. per vniuersum illud caput Prophetas hoc non præstantes, & tandem ait: Pro eo quod fecistis męrore cor iusti mendaciter, quem ego non contristaui, & confortastis manus impij, ut non reuerteretur a via sua mala, & uiueret, propter ea vana non videbitis, & diuinationes non diuinabitis amplius. Licet ergo terrere homines opus fit aliquan-

A do, sed timoris annunciatio potius ad legem, quam ad Euangelium pertinebat. Quia vero propria annunciatio Euãgelii, a legis est amor, misericordia, dulcedo, sicut legis antiquę timor, iõ nunc dr vos estis sal, q̃a propria Euangelij pdicatio est benignitatis, & humanitatis saluatoris nostri ideõ sal dicunt eius pdicatores. Sed audiqd ois adijciat Dominus.

[Quod si sal euanuerit, &c] Prælati casus similis est ca ui Angeli, qui irreparabiliter cecidit. Licet enim p̃latus delinquens reparari possit, sed difficile. Sed mirum profectō, qd sal infatuari possit.
B Hinc facile colliget, sibi non superbiendum. Summe hominẽ deijcit, ac humiliat cum uidet, deficere possum, infatuari possum. Et hoc est, qd sanctos, & sanctissimos uiros in humilitate, & timore
Greg. in Iob initio. continuit Gregorius, proponũtur nobis viri sancti aliqñ in certaminibus victores, vt Iob, & Thobias, aliqñ superati, vt Dauid, ut idẽ speremus, hinc timeamus,
Psa.51 & humiliemur. De qua re Psaltes, ait. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Qd est dicere, quid male
Ps.103 gloriaris, qui deficere potes? qui potens adhuc es, malum facere? Appellat alio loco Angelos sanctos potentes uirtute, modo homines potentes iniquitate, nõ est hęc potestas, sed infirmitas maxima quæ proinde nos humiliare debet.

Sed si deficere posse, nos deiectos, hu-
C milesque facere debet, quo nos deijcere deberet defecisse? & in peccata prolapsos esse? Audi Esaiam. Descende, sede in
Esa.47 puluere virgo filia Babylon, non est solium filię Chaldæorũ. Vere deijciendus, humiliandusq; peccator est, non enim illi gloria conuenit, non solum. Iã nunc
Ex.33 depone ornatum tuum, dicitur Israeli, cum uitulos adorauit, non enim ornamenta peccatores decent, sed uiles pan-
Psa.37 ni, humilitas maxima. Humiliatus sum nimis, ait Psaltes, rugiebã a gemitu cordis mei. Merito nimis humiliatur, qui nimis exaltauit se, qui super Deum se erigere uoluit deijciatur in infimam creaturam. Adijcit cælestis magister. [Vos estis lux mundi.]Quia prælatus sapiẽtia maxima pditus esse debet, per quam lux sit, Ecclesiastici. 9. In manu artificum opera laudabũtur, & princeps populi in sapientia sermonis sui. Id est, laus artificis est, quod domum pręclara ædificauit, vel imaginem optimam pinxit, sed principis laus sapiẽtia est. Sed est duplex sapiẽtia, alia honorabilis, honore digna, alia secus. Sapientia digna honore est illa de qua Ecclesiast. 1. Dilectio Dei honorabilis sapientia. Est uero sapiẽtia humana cognitio, scilicet, omnium naturalium, & ipsius etiã Dei, ut agnitus est à philosophis, & hæc in se considerata bonum quid est, sicut homo in communi bonũ est. Sed sicut in particulari, hic, & ille homo bonus est pp opera bona, sic illa scientia qñ est in homine peccatore, nec eam in Deum ordinat, bona nõ est, imò nihil est, & ideo sapientia absolute dicenda non est, ut D. Thomas asserit 2.2. quæst. 45. Et de hac sapiẽtia Iacobus ait, Non est hæc sapiẽtia, quæ de sursum est, sed est animalis, terrena, diabolica. Si peccator ordinat illam scientiam in bona terrena acquirenda, sapientia terrena est, si in delectationes, est animalis, si ad superbiam, diabolica, si ad vniuersa ista, erit terrena, animalis, ac diabolica. Hinc Paul. Vbi sapiens, vbi scriba? vbi doctus? vbi inquisitor huius sæculi? non ne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? vere stulta sapientia illa est, nec honore, & nomine sapientiæ digna. Ideo postea Paulus ait, comprehendum sapientes in astutia eorum. Non dicit in sapientia, sed in astutia, quia uera sapientia nõ est, sed vulpis calliditas. Hinc omnis peccator stultus dicitur, licet scientia omni sit pręditus. Non ergo glorietur sapiens in sapientia sua, quia si gratia caret, vera sapientia non est, nec honore aliquo digna. Quę est ergo vera sapientia, & honorabilis? amor, & timor Dei honorabilis est sapientia, Iob vigesimo octauo. Cum inuestigaret, ubi sapientia esset tandem ait: Ecce timor Domini ipsa est sapientia, & recedere à malo intelligentia. Ratio ad hoc manifesta illa est, quia ille simpliciter, & absolute est sapiens, qui se omnia sua nouit diligere in ultimum finem, non uero qui in fines par-

Marginalia (right column): A; B; D.Th. Iacob.; i.Co.7; C; i.Co.5; Hie.9.

A particulares, qui cum non sint bonū hominis simpliciter, it nec simpliciter est sapiēs, q ea nouit acquirere, & sibi comparare, id.n. ulpina astutia dici potest, non sapientia hominis. Sicut.n. bonū simpliciter hominis beatitudo est, reliqua verò ſm quid bona sunt, ita simpliciter dr̄ sapiens, & absolute, q beatitudinem nouit
Iere.4. sibi acquirere, seu ſm quid, qui alia bona sibi comparare nouit, & huiusmodi eorū sapientia, de quib. Ieremias: Sapiētes sunt, ut faciant malum, bonum autē facere nescierunt. Qui verò finē vltimū assequitur, qd est bonum hominis, sim-
Psa.36 pliciter dr̄ absolutè sapiens. Hinc Psal.
Ps.115 Os iusti meditabitur sapientiā, & sapiētiā præstans paruulis. De astutia verò dr̄ Esa.19. Dns miscuit in medio eius, s. Aegypti, spūm vertiginis, & errare fecerūt Aegyptum in omni opere suo. Vertigo est infirmitas, qua caput, mensque hominis
E turbatur, vt ne sentire ualeat, sed in circuitu voluatur, talis est oīs sapientia, qū deest ei diuina grā, turbatur, & obtecatur, obscuratum est insipiens cor eorum
Ro. 1. dicentes se esse Sapientes, stulti facti sūt errant quasi ebrij, & alios errare faciūt, at diuina sapientia hoīem componit, vt niuerium. Et vt dr̄ Sap.8. Sobrietatem .n. & prudentiam docet, & iustitiam, & virturem, i. fortitudinem, quib. utilius nihil est, in uita hominib. Hæc uera est sapientia, quæ docet, oēm virtutem, hęc est
Ecc.15 salubris sapientia. De qua dr̄, aqua sapiē-
Sap.8. tiæ salutaris potabis eos. De hac Salomon. Præposui illam regnis, & sedibus. habeo pp hanc immortalitatem, &cæt. Vbi innumera eius bona enumerat, uenerunt mihi omnia bona pariter cum
C illa, & innumerabilis honestas per manus illius? Ideo meritò nos admonet Baruc 3. disce, vbi sit sapientia, vbi prudentia, vbi lumen oculorū, & pax, ut scias simul, vbi sit longiturnitas vitæ. Et hanc sapientiā oēs possunt, possidere, ab hac, quæ verum est bonū, excluditur nullus.

Quando verò huic sapientiæ adiſcit scientia humana est, illi maximum ornamentū. Secundū illud Dan.12. qui docti fuerunt fulgebunt sicut stellæ, & sicut splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt plurimos, fulgebunt in perpetuas æternitates. Cū.n. utraq; ista sapiētia in hoīe est, non sibi duntaxat, sed vniuerso mundo lucet, & qui hæc hn̄t, vere lux sunt mundi. Qua in re quantū excelluerit Aug. superfluum est ostendere, sicut superfluum esset amplificare solis lu- Au. iec
men. Hinc ethnicus Aui. cēna dixit, Sciētia Augustino quantū dedit sup oēs hoīes, & quantum dare potuit, illi concessit nō Aug.
Platoni, nec Aristoteli. Quām rem ipse August. humilis ostendit hom. 49. ad fratres in eremo, tom. 10. Cū deramus inquit, utrum ea, q̄ uicta sunt de tpe Abrahā, inclinare possumus ad me Augast pa trem uestrum, Abraham ſm Hebræos tria habuit noīa sub diuersis tpibus. Primò dictus est illā, cū esset in Chaldea in domo patris, q idem sonat q excelsus. Sed ascendēs ad terrā Chanaam uocat a Deo, dictus est Abrā, q interpretat pr̄ B
excelsus, tandem postq̄ circuncisus est, dictus est a Deo Abraham, i. pr̄ multarū gentium. Attendatis, & uos frēs in prem vestrum. Nam primo uocatus sum excelsus philosophis, etiam.n. inter oēs magnos nominatissimus, & liberalium artium sagacissimus indagator. Excelsus iniq̄ eram celsitudinem sciæ, q̄ inflat nō charitatis q̄ ædificat, nā cedrum odorificum uocabat me Romani Principes, folijs abundantē, sed nō habebā fructū, excelsus erā super oēs coetaneos meos, elatus, & superexaltatus sup cedros Lybani. Accessit mater pietate plena, pdicatio sancti viri episcopi, uita, & exēpla sāctorū patrū Pauli, & Antonij, & Simpliciani, & cū his omnibus nox dñi crucifigētis cedros, cōminuit cedrū lybani, & hostia pparata est ad victimā in odorē sua C
uitatis. Et sic factus sum pater excelsus. Deinde ad Africā veni, cū fratrib. religiosis, & factus sum eps, tunc factus sum pr̄ excelsus multarū gentiū, Pontifices.n. sicut uocantur pastores, & ita patres plebis, & tūc factus fui sicut oliua fructifera in domo Dei. Nā oleū illuminat, pascit, & fessa mēbra fouet, sic psul illuminare dēt verbo, pascere exēplo, fouere egēres tpali beneficio. Studeo sacram scripturam exponere, sicam ab ortu, & occasu,

A casu,ab Aquilone, & Austro uiget nr̃a doctrina,& expositio. Factus sum uitis abũdans in laterib.domus Dei,cuiusdo mus latera sunt,legẽtes,orãtes,coniuga ti,oĩbus documẽta ꝓposui. Hęc ad verbũ ex Augustino,q lux fuit contra errores oẽs,malleus hæreticorum, vt Bern. dicit,oĩ statui legẽ ꝓposuit. Cuius tanta fuit in Ecclesia authoritas, vt ipse referat initio retractationum,multa se ex tẽpore dixisse,q̃a cũ Ecclesiã q̃libet intrare B ret ꝑdicante epõ,uel presbytero eum cogebant,prędicare,illiq; loqui cessabant, qua ratione,ait, multa dicta esse à se ex tempore,& sine vlla premeditatione.

Bern.

Aug. 1 con. Fuit ergo August. Ecclesię lux, solq; eius,sicut sol refulgens in templo Dei.

Sed num semper fuit lux? Imo aliq̃n tenebræ,nunc ãt lux in dño. Ipse uero humillimus oẽs suas tenebras aperuit in lib.confessionũ,easq; testatas reliq̃t, summa humilitate,q̃ nullũ post Apostolos legimus fecisse. Illas uero ostendit in sui confusionem,& medici gloriã,nõ.n. hæc videri potest,nisi agnita infirmi miseria. Sup profundã humilitatẽ hanc mirandum non est, mula,magnaq; a Deo ædificata esse,sicut cõtra mala innumera in superbum ueniunt. Audiamus, ac C attẽdamus aliqua ipsius uerba, q̃ nobis sint in ꝓfectum. Quoties,ait, videns me peccatis uinctũ suspirabã,vidẽs meis uirib. liberari nõ posse. Vocabat me Deus & respondebã ei,expecta me modicum, & illud modicũ in longũ protendebat. Nouerat dæmon,captiuum se tenere in clytũ,maximiq; precij,ideo solicite eum custodiebat. Sed tandẽ audita Antonij cõuersatione ait. Surgunt indocti,& rapiunt regnũ cęlorũ, nos vero cũ nostris scientijs mergimur in profundũ. Ingressus hortũ,& sub ficu se ꝓstrauit,ut dici ei possit quod Nathanaeli, vidi te sub Ioan.1 ficu. Ibi orauit,vsq; quo Dñe obliuisceris me in finem,vsq; quo auertis faciem tuã me,vsq; quo exaltabit inimicus meus super me? Si aliq̃n ad te veniam,cur non modo, si nunq̃, d quid mihi vita? Venit tunc ad eum è carne cogitatio quid facis, ò Augustine. in æternũ delicias à te speras? Cumque sic anxius esset audiuit uocẽ dicentẽ sibi tolle,lege,& aperto A libro offendit locum illum Pauli. Non in comessationibus,& ebrietatibus, nõ in cubilibus,& impudicitijs, sed induimini dñm nr̃um Iesum Xp̃m. Hoc audito verbo descendit in eius animam, lux oẽm abigẽs timorem, pellens tenebras,viditq; se liberari a gratia Dei facilique ei esse oẽ, quod difficile uidebatur. Tunc cecinit,dirupisti uincula mea,tibi sacrificabo hostiã laudis,erexit eum dñs de luto,statuit supra petrã gressus ejus, immisit in os eius canticũ nouum. Ecce ad præceptum tuum eleuabitur aquila, in arduis ponet nidũ suum. Sicut inter Euangelistas Ioannes Aquila est,ita inter doctores August. Et ueram illi concessam sapientiã,qua in vltimũ finem se dirigeret,& oĩa sua. O si vel hinc disceres peccator,q cathenis vinctus a dæmone teneris,clamare ad liberationẽ,& seruatorẽ aĩarum,qui facile te solueret a vĩculis Cum seruitute sæpe pp pc̃tã ꝑmerẽtur Israelitæ,clamabant ad dñm,& continuo subiungit scriptura,& misit illi saluatorem. Seruitute durissima pressus es clama ad Deum,mittat tibi auxilium de sancto,& Sion tuatur te. Si aliq̃n filius magni regis in manus hostiũ incidit.ab eis que inhumanissime tractat,q̃a,qua si vilem seruũ eũ ligant,moleq; addicunt, ut eã trahã vt Sãpsoni accidit,an non clamet si audiri posset,ut in libertatem a tã misera seruitute assereretur: Filius Dei eras,dæmonis mancipium effectus es ab eo male vexatus,an non clamabis cum Psalte,Eripe me de inimicis meis fortissimus. Sed forte ais:adeo lõge factus sũ a Deo peccatis grauissimis,vt ĩ extrema terræ abierim nõ me audiet clamantem non liberabit? Vide quo abierat Augus. & reuocatus est,vide quo abierat prodigus,certe in regionem longinq̃. Sed audi,super hac re diuinam promissionem Si ductus pęnitudine cordis tui in vniuersis gentibus, in quas dispersit te dñs Deus tuus,& reuersus fueris ad eum,& obedieris eius imperijs,reducet te dominus Deus tuus de captiuitate tua,ac miserebitur tui, & rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te antea disper-

Ro.13

Ps.115 Psa.39

Iob 40

B

Iudit.3 & sępe.

Simile

Psa.17

C

Luc.15 De.30.

A sperser? Si ad cardines cæli fueris dissipa
Iob 12 tus, inde te retrahet Dñs Deus tuus, & assumet, atque introducet in terram tuã, Deus. Circũcidet Dñs cor tuum, vt diligas dñm Deum tuum i toto corde tuo, & in tota aia tua, vt possis viuere. Hoc loco dñs promissiones bonorum temporalium, & spiritualium iungit, easq; prò ponit ijs, qui ab eo defecerũt, & innumeris peccatis meretibus inter inimicos dispersi erant. Hæc vero maximè in lege gfæ conceduntur, cum.n. opus hoc gratiæ sit, non legis, vbi gra abundat, abundãt & iste promissiones, vbi abundauit delictum superabundauit & gratia. Tu ergo confortare, proijce te in Deum cũ Augustino, & excipiet te diuina luce circufusus Paulus, ex lupo agnus factus, in
B medio luporum venit, bellum eis indicit, miraq: operatus est. Simile Augustino contigit, qui in prælio spirituali mirò modo excelluit, omnẽ hæresim insectatus, hæreticos enim ore & scriptis confutauit, nullo loco passus est consistere Ecclesiam tutatus est, eamque eripuit.

Sed cum strenue militantibus, & præclara, ac egregia facta præstantibus terræ reges insigna, stigmataq; dederint, quibus pclara viri virtus omnib. pateat, q̃ insignia Augustino data sunt? Duo profecto mysterio plena. Primum ecclesia,
Hiero. q̃ manu gestat, qa eam defendit ab ini-
Ep. ad micis, adeo ut Hieron. eum dicat nouæ
Augu. fidei conditorem. Quod nomen simili-
He. 12 mũ est illi, quod Paulus Christo tribuit, autorem fidei, & consummatorem Ie-
C sum, merito uero nomẽ adeo inclytum
Simile Augustino tribuitur. Sicut.n. si regina Hispaniæ circundata esset, obsessaq; ab hostib. in aliqua ciuitate, cumq; in summo esset discrimine, a dueniret fortissimus dux, q hostib. deuictis, & profligatis reginã eriperet, merito ei daret insigne reginæ effigies. Sic Ecclesia Christi obsessa primum est a tyrannis, sed iam pse cutiones decem abierant. Deinde circũdata est ab hæreticis, qui et circuierunt castra sanctorum, & ciuitaté dilectã, vt Io. ait. Hos expugnauit Aug. Hæretico-
Ap. 20. rum malleus, & Ecclesiam in libertaté asseruit, merito figuram Ecclesiæ manu portat, & hoc eius insigne primum est. A
Secundũ uero est cor sagittis trãsfixum, quo signat illius ardentissima charitas, Aii ipse sagittaueras tu dñe cor meum charitate tua. Sed quanta illa fuit? Certè post Apostolos Augustinus fuit oĩũ confessione, qui uniuersos sapientia superauit, sed charitas eius sapiẽtiã vicit. & sic si sapientia superat reliquos, qa maxima charitate superabit, quæ adhuc ĩ illo fuit maior q̃ sapientia: Sed ais, qũo charitas Augustini eius sapiẽtiam superauit? Audi loquenté illum Deo suo in hunc modum, vt dici solet a pluribus. Tãta te domine psequor dilectione, ut si ego Deus essem, & tu Augustinus, te ego Deum facerem, & ego me redderem Augustinũ. B
Mirabilis certe charitatis vis, nulli legi subiectæ. Sed interrogo ego te Augustine, si tu Deus esses, nõ ne te agnosceres, & uidens in te bonitatem infinitã non eam super omnia diligeres qũo ergo alium super te diligere posses? Hoc penitus impossibile erat. Similiter impossibile esset, si tu Deus esses, alteri diuinitaté cõcedere, & a te abdicare. En qũo amor sciẽtiã vicit. Factus est insipiẽs Augustinus. Hæc dicẽs, trãsit a schola scientiæ, ad scholã amoris, & in hac tm̃ didicit, vt eum obliuisci faciat, eius, quod in schola didicit scientiæ. Amor extasim facit, factus est extra se præ amore, plus ergo diligit, q̃ sciat. Et si aliòs sciẽtia superat, se, etiam amore superat. Merito ergo eius insigne cor est sagittis transfixum. C

Hoc autem Dei amore primum munus quod doctorum, prælatorumque est proprium, peregit, seruare, scilicet Ecclesiã, custodé esse eius, bella periculaq; pro ea nõ uereri. Pro cuius expositione notandum est, maximè apparere dilectionem ad rem aliquam in eius vigili, ppetuaque custodia. Sic pretiosum custodis thesaurum, & rem omnem nimis dilectam. Amor ergo diuinus in Ecclesiam maxime apparet in custodia maxima erga illam. Primo enim eam ipse custodit vt dici Psal. Montes in circuitu eius. & Ps. 124
Dñs in circuitu populi sui. Sic eũ custodẽm Iob vocat, quid faciam tibi ò custos Iob 7.
hoĩum. Maxime vero ex quo factus homo,

A mo, pastor est hominum, gregem suum custodit Eze. 34. ostensa negligentia pastorum in grege dominico custodiendo addit dñs. Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas, sicut visitat pastor gregē suū in die, qñ fuerit ī medio ouiū suarum dissipatarum, sic visitabo eas, & liberabo de omnibus locis, in quibus dispersæ fuerant in die nubis, & caliginis.

Super hanc diuinā custodiam, etiam angelos destinauit, vt nos custodiant, q sunt milites ei assistentes. Vnde psaltes,
Psa. 90 angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnib. vijs tuis. Et Esa. 62. Super muros tuos Ierusalem cōstitui custodes, tota die, & nocte in perpetuum non tacebunt. Quemadmodum si esset regi adeo dilectum castellum, vt in eius custodiam omnes magnates, ac nobiles
B viros regni sui mitteret. Sic ait Paulus
Heb. 7 omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis.

In super Ecclesię dedit custodes alios prælatos, scilicet, & doctores. Quib. dr illud 3. Reg. 20. Custodi virum istū, qui si ceciderit, eris anima tua pro aīa eius. His enim dominico præcepto incumbit necessitas custodiēdi Ecclesiam. De quibus dicitur Zac. 9. Circundabo domum meam ex his, qui militant mihi. De eisdem canticorum 3. En lectum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & bella doctissimi. Horum gladius est, ille gladius spiritus, quod est verbū Dei, quo
Nu. 22 gladio angelico terretur asina Balaam,
C vt relinquat viam pessimam, Deoq; contrariam. His custodibus redditur Ecclęsia terribilis, vt castrorum acies ordinata, quia eorum doctrina vicit tyrannos, superauit hæreticos, insequitur uitia, & de omni denique hoste triumphat. Ex qua sequitur, necessitas, quæ prælatis, & doctoribus incumbit Ecclesiam custodiendi, qa eorum hoc est munus Eph. 4. Ipse dedit quosdam apostolos, quosdam autem prophetas, alios uero Euangelistas, alios uero pastores, & doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerij, i ędificationē corporis Christi. Hinc ex his unus ait, væ mihi si non A
euangelizauero Et Ezech. 33. Specula- 1. Co. 9
tor si uiderit gladium uenientem, & cecinerit buccina & annuntiauerit populo, audiens autem, q̄s q̄s ille est, non obseruauerit se, veneritq; gladius, & tulerit eū, sanguis ipsius super caput eius erit, quod si speculator viderit gladiū venientem, & non insonuerit buccina, & populus si non custodierit, sanguinem eius de manu speculatoris requiram.

Sed qūo populus pastorum, & doctorum, qui custodes sunt, cura uti debeat, vt seruetur, ostēditur Esa. 21. ad me clamat ex Seir, custos, qd de nocte? custos quid de nocte? dixit custos venit mane & nox si quæritis, quærite, cōuertimini, & venite. Cuius loci sensus ad literā hic
est. Erat propheta Esaias a Deo cōstitutus custos super altam speculam, vt viderent, an venirent inimici, & id annuntiaret. Ait ergo clamant ad me gentes ex Seir, in quo mōte habitabant filij Esau, quid in hac nocte videtim, an scilicet, veniant inimici ad eos, vel qd eis euenturum sit. Hoc vero interrogant a longinquo scilicet, ex Seir, ego uero custos videns eos a longinquo interrogare, intelligo parū eos hanc rē curare, qa quasi rē minimi ponderis eam a longe quærunt & sic eis ego rñdeo, nihil, solumq; dico rem inutilem, oibusque notā, scilicet, uenit nox post mane, vel ijs verbis significat, uideo prospera. & aduersa significata per mare, & noctem. Addit vero Esa. qui nosse cupit rem certā, & quę ad eum pertineat, nō a longe interroget, sed propius accedat, & rñdeo ei. Hoc significat, cū ait, si quæritis, quærite, cōuertimini, & uenite. Ex quo sequtur, sæpe Deum p suos custodes non rñdere pctōribus, qui a longe interrogant. Sic Sauli non respondit, nec per sacrificia, nec per prophetas, quo se iratum ostendit. Vult aliquando peccator ī peccato manere, substantia aliena retenta consulit doctorē, ut eum securum reddat, nō animo restituendi. Iudicio Dei iusto decipitur à confessario, ut dānetur, nec ei cōsilium salutis datur. Hinc Ier. 14. Homo, homo de domo Israel, q scandalum iniqtatis posuerit
B
C
1. Reg. vltim.

A fuerit contra me, venerit ad Prophetam vt interroget me per eum, propheta cum errauerit, ego Dñs accepi Prophetam illum. Quia ille interrogat, non vt pareat Doctori, sed vt Doctorem in suam ducat sententiam; quod cum non perfecerit, alium consulit. Si ergo rectè interrogare vis, proprius accede animo parendi, peccatumque omnino relinquendi. Vel cum interrogant, custos, quid de nocte? significare volunt qua ratione in tribulationum nocte sint a Deo derelicti, quibus respondetur, uenit mane, & nox, idest, aliquando luxit vobis mane prosperitatis, nunc vero accedit atra nox tribulationis, vox autem cum manet esset, mei obliti estis, in nocte tribulationis ad me accedit is; ut uobis præstem auxilium, si ergo illud desideratis, accedite ad me, non in nocte solum, sed in mane, ideo enim sæpe in tribulatione a Deo derelinquimur, quia in prosperitate eius obliti sumus. Similes facti fonti q est in Cyrene, qui media nocte feruet, media die alget, ut author est Pomponius Mela. Vt ergo doctrina doctorum nobis ꝓficua sit, accedamus prope ad Deum, derelinquamus omnino peccatum, & tunc nobis proderit, &c.

B

Pomponius

In decollatione Sancti Ioannis Baptistæ.

C *Thema. Herodes metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum, & sanctum. Marc. 6.*

Chrys. CHrysostomus in concione huius festi multa enumerat mala, quæ mulieres mundo attulerunt. Eua enim ruinam mundo vniuerso attulit. Dina Sichimitarum perditio fuit, & uxor Leuitæ in causa fuit vt tribus Beniamin deleretur. Helena funditus Troiam euertit. Et demum Herodias caput abstulit Ioannis, & caput tantum redditum est, pedib. saltatricis, filiæ Herodiadis. Sed nihilominus p mulierem unam vniuersa bona mũdo allata sunt, quæ caput cũtriuit serpentis, quę caput Ecclesiæ Christum e cælis attulit, & corpori uniuit, Ecclesiæ, scilicet, eam nunc exoremus.

A

Mirabile nouis proponitur, cũ dr, Herodes metuebat Ioannẽ. Si e diuerso diceretur, Ioannes metuebat Herodẽ, facile eius causa appareret, qm̃ Herodes rex potens erat, ac crudelis, Ioãnes uero pauper, & nudus. At quod Ioannẽ Herodes timeat, a ratione alienum uidetur. Sed nequaquam est, qm̃ sciebat eum uirũ iustum, & sanctum, & ideo nouerat esse Deum cum eo, & ueritatẽ, quæ omnib. dominatur. Sic.n. de alio rege dr. Timebat Saul Dauid, sciẽs, qm̃ Dñs recessera se, & transierat ad illum. Tres ẽt custodes corporis Darij dixerunt alteri, alteri dicamus unusquisque nostrum sermonem, quod præcellat, & cuiuscunque apparuerit sermo sapientior alterius, dabit illi rex, Darius dona magna. Vnus scripsit, forte est unam, alius scripsit, fortior est rex, tertius scripsit, fortiores sunt mulieres, super omnia autem vinci ueritas. Si historiã, quæ hodie in Euangelio proponitur, illi nossent, ex ea quisque suam suam probare posset. Potentia enim uini hodie apparet, illud.n. effecit, ut tm̃ scelus ꝑpetraret Herodes, nec.n. tãtum piaculum admitteret, licet tyrannus esset nisi ab alio tyranno, vino scilicet, pręoccupatus esset. Potentia regis hodie ẽt manifesta fit, qui verbo suo cuncta euertit ciuitates, regna, & iura, & Baptistam verbi p[illegible] necem [illegible]. Potentia mulieris ẽt hodie palam fit, mulier.n. causa facinoris tãti fuit. Sed potentia ueritatis maxima declaratur, dum metuebat Herodes Ioannem annunciantem ueritatem. Licet in carcere vinctus Ioãnes sit timetur ab Herode, quia potentior est ueritas vino, rege, muliere. Veritas intima regis ꝑcordia cõmouet, ac efficit, ut ei cib. nõ dulcescat. Tãtæ sui uirtutis Iob grauitas, ut iuuenes cũ intuẽtes timerẽt, & iuuenilia tractantes absconderentur, hinc ipse ait. Videbãt me iuuenes, & abscondebantur. Id ipsum de Catone Censorino memorię proditũ est. Qua in re edocemur, ut tanta sit morũ grauitas, ac uitę sãctitas ĩ fidelibus, at tñ in peccatũ odium, ac detestatio, ut coram eis nullus

1. Reg 8
3. Esd. 3

B

C

Iob. 29

A lus audeat quippiã mali perpetrare, sed omnibus timori, ac venerationi sint, vt Ioannes fuit Herodi.

Ioannes ergo veritatis est p̃co, Christiq; testis, & iõ voluit dñs, in ueritatis testimoniũ capite eum plecti, ut testis appareat oĩ exceptione maior, qui adeo amãs veritatis est, ut sanguinẽ fundat, ne veritatem taceat. Voluit X̃ps dñs testes suos oĩ authoritate p̃ditos esse, & cũ primus ipsius testis Ioannes sit, q uenit ut testimoniũ phiberet de lumine, decreuit, ea uitæ sanctitate ipsum ornare, vt ei oẽs crederent testimoniũ de X̃po danti. Mirabile plane id est, q testificatur, Deũ.s.hoiem factũ, mirabilis vita, & sãctitas illius futura erat, quæ illud credi efficeret. In idipsum martyriũ Ioannis ordinaui, q.n. ueritatẽ ita dilexit, vt uitã dederit, ne eã reticeret, i. pculdubio ueritatẽ ẽt diceret, dum de Christo testimoniũ p hibet. Et sic Ioannes oĩbus muneris absolutus relictus est, dum illud impleuit Sapientis, vsque ad mortẽ certa pro iustitia. Quã in re id Deus Ioannes efficit, q in operib. suis facere consueuit. Sicut.n. qui in libro aliquo, uel pagina lõgas scripsit rationes, in eius fine, eas oẽs in epilogũ refert, & vnã scribit oẽs cõtinentẽ, ita cũ plures creaturas Deus cõdidisset. hominẽ die sexta creauit, qui epilogus, & sũma oĩum creaturũ, est & iõ nomine oĩs creaturæ intelligitur, ut Grego. ait, in illud Marci p̃dicate Euangeliũ oĩ creaturę. Ita cum Deus in lege naturæ, & scripta, plures sanctos mundo ostẽderit, in fine illarum legũ Baptistam condidit, q a lex, & Prophetæ usq; ad Ioannẽ, in Ioanne ergo epilogum oĩum, & summã conscripsit, vniuersa bona, quę præcesserant, continentẽ. Et cum ẽt initium fuerit Euangelij tanquam in principio omnem virtutem Euangelicã in eo posuit, ut nihil illi desit in ulla gratia. Et ideo Ioannes Apostolus fuit Patri, quia fuit homo missus a Deo. Apostolus uero missus est, fuit uirgo, et purissimus, ac Angelicus, Propheta, & plusq̃ Propheta, ut Christus ait Patriarcha, & p̃r Eremitarũ, & Religiosorum, Doctor Ecclesiæ, & ne quid boni in alio inueniri posset, quo ipse careret, Martyr hodie efficit. Quid iã in eo desiderare possum? Hinc Ecclesia trina cẽtenocumulata fructu te facer ornat, q a trib. laureolis in cęlo decoratus est, doctoris, Virginis, & Martyris. Nec solũ his laureolis ornatus ut cæteri, sed supra cæteros, differt.n. stella a stella in claritate, & ita Baptista tanq̃ lucifer oĩb. stellis splendidior est. Doctores multi sunt, sed Baptista sup doctores collocat, sicut sup prophetas, q a plusq̃ doctor, & ꝓpheta est, & q Apostolorũ magister fuit. Virgines plures fuerũt, sed qs puritati Ioãnis ualeat cõferri? martyres multi sunt, sed insignior inter eos Ioannes, q morit ꝓ X̃po, anteq̃ X̃ps pro illo mortẽ oppetat. Reliqui sequunt, non præcedunt X̃pm, & ideo mirabilius Ioãnis martyriũ. Et deinde qm̃ sine ullo cõsolationis leuamine passus est. Martiriũ subibat Stephanus, sed videbat cęlos aptos, & Iesum stantẽ, q eũ expectabat in cæli foribus, ut eũ reciperet statim uidebat vno cursu in cęlum ascendere sese, et finẽ laboris, mercedẽq; statim percipiebat. Id ipsum reliquis martyrib. accidit. At Ioãnes uitã fundauit, cũ clausum cœlum est, cũ nulli patebat in illud aditus potiori eguit charitate, ut iũbes occũberet, cui nulla sic merces dabat. Hic laudans Nazian. Machabęos martyres ait. Nã q ante X̃pi passionem subire martyrium, q d post X̃pm in p̃secutione, eiusq; ꝓ nobis obitę mortis imitatione facturi fuissent? quorũ.n. nullo ꝓposito exẽplo talis, tãtaq; uirtus fuit an nõ ij exemplũ illud intuentes, fortius in certamẽ descẽdissent? X̃ps.n. verbo, & exẽplo leuiorẽ crucẽ redidit, fuit.n. vermis lignũ corrodẽs, & leuigãs, & ideo facilius portatur. Hinc Paulus: Curramus ad ꝓpositũ nobis certamẽ, aspicientes in authorẽ fidei & consummatorẽ Iesum, q ꝓposito sibi gaudio sustinuit cruce. Tali nãque viso exẽplo qs non prõptior ad certamẽ fiat? Hinc armiger Saulis uidẽs ipsum irruisse in gladium, fecit similiter. Ioannes uero ẽt, sine exemplo Christi martyriũ fortiter sustinuit, q adeo illustre est, ut ob eam causam ex omnib. sanctis veteris legis solum festum Machab. martyriũ celebret

Marginalia: Ioan. 1 — B — Eccl. 4. — Grego. Ma. vl. — C — Ma. 11 — Ioan. 1 — A — B — Acto. 7 — Naziã. or. 20. — C — He. 12 — 1. Reg. vlt.

A lebret ecclesia, cũ nec Abrahæ, nec Dauidis, aut alterius festum celebretur.

Decollationis uero Baptistæ causam hodie ꝓponit nobis Marcus dicẽs. [Misit Herodes, ac tenuit Ioannem, & uinxit eum in carcerem pp Herodiadẽ vxorẽ Philippi fratri sui dicebat enim Ioannes Herodi non licet tibi habere uxorẽ fratris tui] Tres fuere Herodes. Primus Ascalonita, q innocẽtes occidit. Secũdus Antipas, q Ioannẽ occidit, & Xp̄m illusit ueste alba. Tertius Agrippa, q Iacobũ interfecit, & Petrum cõprehendit. Antipas ergo vxorẽ fratris accepit eo uiuente, cuius incestum Ioannes carpebat, & ideo missus in carcerẽ fuit, sustinere correctionẽ non ualens, sicut de alio Ezec. ait. Miserunt eũ in carcerem, ne audiretur uox eius ultra super montes Israel.
B
Ez. 19.

Proponitur nobis Herodes, in quo intueri licet, quo hominẽ ducat inordinatus affectus, tulit. n. uxorẽ fratris, & Ioãnem de medio tulit. Passio. n. vehemens non solum appetitũ deordinat, sed iudicium excecat, & uoluntatẽ deprauat. Excæcat uero hominẽ duplici de causa. Primo, quia considerationẽ utilium aufert, innumeras. n. parit cogitationes appetitui cõuenientes, & ideo reliquas foras mittit. Sicut n. is, q magna urget febri, ac siti, cogitat flumina, ac fontes, ita irat⁹ uindictas, cupidus pecunias, superbus honores, inhonestus delitias. Hinc Ps. cogitauerunt iniquitates in corde, tota die constituebãt prę lia. Passio. n. ac affectus uehemẽs, qu isi funis est hominẽ ligans, ut illa cogitet, quæ appetitui placent. Similisq; est formicarũ foramini, in quod innumeræ cogitationes, ueluti formicę intrant. Ad hos Michæas loquitur. Ve, qui cogitatis inutile, & operamini malum. Simile horũ cor est domui cõtractuum agendorum, & ideo licet fidei oculos habeant, sed clausos, q a illius consideratio impedita est, & ideo fides non operatur Et inde est, ut in illis uerũ habeat illud Psalmi, oculos habent, & nõ uident, aures habẽt, & non audient. Ideo nos monet Ieremias, laua cor tuum Ierusalem, vsque quo morabuntur in te cogitationes noxiæ? Sicut uero inutiles, ac uanæ
C
Ps. 139
Mic. 2.
Ps. 134
Iere. 4.

cogitationes aĩam pdũt, ita bonæ, ac sanctæ animam impinguant. Hinc Berna. ait, animę uita, Dei memoria. Cælestia ergo considera, ut dicas cum Paulo, nostra autem conuersatio in cælis est.
A
Berna.
Phil. 3.

Secundo vero passio excecat, q a iudiciũ turbat, ut malũ bonũ uideat, et cõtra bonũ malũ. Vehemẽs. n. passio uehemẽtem causat apprehensionẽ, q̄ estimatiua sequi facile solet, & nimius ad rẽ affect⁹ ac desiderium bonũ facit apparere, q cõcupiscit, Similisq; hõ est ei, qui ocularia hẽt colore aliquo infecta, quibus oĩa apparẽt illius esse coloris. Ad quos Es. ait. Væ, q dicitis bonum, malum & malum bonum, ponentes tenebras lucẽ, & lucẽ tenebras. Et licet iudiciũ ẽt speculariuũ aliqñ errare soleat, ut in hęreticis, practicũ tñ in omni peccatore errat. Quæ obsecro maior cæcitas esse põt, q̄ uilem muliercula plus æstimare q̄ Deum, ut Herodes fecit? An non id psimile est illi, qđ Iudæi fecerunt, dicẽtes, nõ hunc, sed Barabã? pluris ducẽtes Barabam q̄ Iesum, dic ò homo, quãrum bonũ Deus est? an nõ infinitum? qũo ergo ei pręfers breuẽ, & inanẽ delectationẽ? thesaurũ cælestẽ relinquis ꝓ argẽteo? quod nã maius bonum est, Deus, an id, qđ inordinate diligis? Miserum ꝑfecto, ac luctuosum cõmercium, q peccator facit. Et tñ ille lubẽs, ac gaudens in illud uenit. Deũ uẽdidisti triginta argẽteis, & nõ doles? amẽs, & cæcus es. Cõtractũ dissoluo, potes. n. qm̄ vltra dimidium pretiũ deceptus es. Et si Herodi similis fuisti hucusque, nũc Ioannem audi dicentem Herodi.
Esa. 5.
B
C

[Non licet tibi habere uxorem fratris tui.] Cõstans Ioãnes est, nec regi parcit. filius veri sacerdotis, & ipse sacerdos. In 1. Paralip. plures referuntur sacerdotes, postq̄ de Azaria meminit, sed de eo dũtaxat scriptura ait, ipse est, qui sacerdotio functus est in domo, q̄ ędificauit Salomon in Ierusalem. De solo Azaria dr̄, sacerdotio functus est, q a ipse uirili animo Ozię regi restitit, cum uoluit usurpare sacerdotij dignitatẽ, & incẽsum offerre, ut in Paral. dr̄. Statim ingressus est post eum Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes Dñi septuaginta uiri fortissimi, restite
1. Pa. 6

A stiterunt regi, atq; dixerunt. Non est tui officij Ozia, ut adoleas incēsū dño, sed sacerdotū, egredere de sanctuario. Sic ét Theodosius Imperator aiebat, referēte historia ecclesiastica, nullū se, inuenisset epm ī Italia, nisi Ambrosiū, q ei restitit.

Hist. eccles.

Chry. ho. 62. ad pop. Antio.

Hinc Chrysostomus, siue qs dux militiæ sit, siue præfectus, siue princeps diademate coronatus, indigne aīt accedat prohibe, maiorē illo ptātem habes, hæc vra dignitas est. Præclarum se exhibet sacerdotē Ioannes cum ait Regi. [Non licet tibi, &c.] Sed forsan ais, non aspera fuit reprehensio, nec dura increpatio, nec. n. eum dixit adulterum, aut inferni titionē, non ei, cōminatus est mortē, aut īferi pœnas, sed tm̄ ait, [nō licet tibi &c.] Certe satis dixit Ioannes, cū ait, [non licet,] hoc. n. uerbo dixit, esse illud lethale peccatū, reliqua oīa hinc manifeste colB liguntur, & facile quisque nouit, Scis. n. mortē, ac iudiciū futurum, infernumq; æternū tibi paratū, si in peccato decesseris. Deinde cū ait, [non licet,] ostendit illud contra Dei uoluntatē esse, hoc uero, satis esse dēt, ut illud nullo modo admittas, licet rō nulla alia esset. Satis. n. filio esset dēt, nosse aliquid contra uoluntatē pris forē. Et adeo grauis, ac vrgēs hęc rō est, ut Ioanni uisum sit satis eā futuram ét Herodi, ut Herodiadē m a se pelleret.

Th. 2. Hinc Thobias nihil amplius dixit cum ait: Videte, ne forte furtiuus sit, reddite eū dn̄s suis, quia non licet nobis, aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Satis se dixisse putauit, cū ait, non licet nobis Hoc ipsum Ioannes ait, nō licet tibi. Sa

C tis sit, ꝙ modicus dicat, hoc uenenum ti-

Sap. 6. bi e st, licet n on dicat, qūo a stomacho p uenas in cor veniat, si ego noui, hoc uenenū esse satis mihi est, noui. n. procul à me abijciēdum. Satis ergo tibi sit nosse, hoc lethale peccatum est, ut ab eo recedas, uenenum. n. tibi est, quia homo per malitiam occidit aīam suā. Cū dr̄ [nō licet,] dr̄, impossibile id esse hoī rōne utēti, & sicut impossibilium simpliciter nō est uoluntas, ita nec esse dēt circa ea, quæ

Amos impossibilia sunt secundum rationem.

[Herodias āt insidiabit͡ei, &c.] Quia, ut Amos ait, adio habuerunt corripientem in porta, & loquentē perfecte abominati sunt Hinc sapiens; Qui odit correctionē, uestigiū est peccatoris, i. dæmonis, qui est incorrigibilis. Vñ Rabanus in eu locū ait, qui odit correctionē, indiciū præbet dominātis in ipso diaboli, ut uestigiū accipiat pro indicio, et peccator pro diabolo, Lyra ait. Odor increpationis dr̄ uestigiū, peccatoris, qa imitat̄ diabolum. Græcis uero est, ut ait Iansenius. Qui odit correptionē in vestigio est peccatoris, hoc est, firmiter inhæret in uijs peccatorū, ut qui ex illis nō possit abduci, quia odit correptionē, per q̄ abstrahēdus erat, econtra uero subiungit Sapiēs de timente Deū, qui timet Deū, cōuertetur ad cor suum, i. timens Deum, cū correptus fuerit, conuertetur ad cor, ut uideat defectus, & corrigat. Herodias uero firmiter decreuerat perseuerare ī uia peccati, ideo correptionē, & corripientē odio persequebatur. Hinc Chrysostomus ait. Nulla bestia in hoc mūdo similis est mulieri malæ. Quid leone iter quadrupedia sæuius? Quid serpentibus, aut draconib. atrocius? Sed hæc aīalia ei in malo inferiora sunt. Iustum Danielem in lacu leonū reuerti sunt Iustum. Nabot Iezabel interfecit. Cetus Ionam in ventre custodiuit, Dalila Sansonem tradidit Philisteis Dracones, & aspides surdæ, & cornutæ Ioannē in deserto uiuentē subdita feritate timuerunt. Herodias eū decollauit, Eliā corui pauerunt, & Iezabel post redditā pluuiam, cuius ipsa beneficio uiuebat, ipsum persequebatur.

A Ec. 21.

Raba.

Lyra.

Iansen.

Ec. 21.

B

Chry.

C

Non poterat tū Herodias Ioannē occidere, qa Herodes metuebat Ioānem, [& libēter eū audiebat, & audito eo multa faciebat.] Sed ô Ioannes cur hoc cōtētus nō es? libēter te Herodes audit multaq; efficit ex ijs, quę pręcipis, an nō hoc satis est? Nequaquā, quia qui offenderit in uno, factus est omnium reus, & licet ex affirmatiuis præceptis multa facere satis sit, sed ex negatiuis, ab omnibus seruare nos oportet. Nihil. n. tibi proderūt plurima opera pia, si Herodiam domi contineas. Præcepit dn̄s Sauli, ut uniuersum Amalech vastaret. Pepercit illi regi, Agag, & pinguibus gregibus, & ait Sa-

Iac. 2.

1. Re. 15

A Samuel, qs est iste balatus quẽ audio, aliqd reliqsti, & seruasti ex Amalec, piecir te dñs. Caue ergo ô homo ne in domo tua aliqd relinquas, ex Amalec, pp illud náq; peribis. Licet oĩa alia reliquas pc̃tã, si Herodias i domo manet, nihil te fecisse crede. Velles qdẽ tu, ut illud tibi De⁹ reliqueret, quo magis delectaris reliqua facile cõtẽneres, sed illud primo à te relĩquendũ est, q̃ te à Deo separat, licet tibi sit dulcissimũ. Q̃ñ cõcionator alienum carpit, uitiũ, optimũ dixisse dicis, uide, q̃ ad te ptinẽt ad & Herodiã pijce abs te.

[Et cũ dies oportunus accidisset Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, &c.] Ritus hic gẽtiliũ erat, ut diem natalis celebrarẽt, vt patet hoc loco, &

B Mach. 6. Des qdẽ natalis nr̃ flendus potius, ac maledicẽdus, q̃ celebrãdus est, qa in pc̃tõ nati sumus. Ita ei maledicũt Iob & Ieremias. Pereat dies, in qua natus sum. Qua rõne oĩs hõ plorans nascitur.

Sap. 7. Vñ Sapiens primã uocem similem oĩb. emisi plorãs. Solus Zoroastres pessimus

Augu. incãtator natus est ridens, vt Aug. & alij

Valer. tradunt Valerius cõmẽdat Thraces, qa plorant cum puer nascit̃, rident uero cũ morit̃, qa certè melior est dies mortis, q̃ dies natiuitatis, ut Sapiens ait, qualis.n. materia gaudẽdi, q̃ qs i mare descendat eius picula, pbaturus? aut q̃ ĩ pugnã veniat? In die ergo natalis tui attẽde pluri mos elapsos annos vitę tuę incassum, ex qb. aut nihil, aut parũ fructus collegisti. Sed Herodes eũ diẽ gaudio celebrauit.

C [Cumq; introisset filia ipsius Herodiadis, & saltasset, & placuisset Hero-

Simile di, &c.] Saltus nihil aliud est, quã isania qdã, sed placare solet. Q̃ñ sono, q in cithara fit. cõuenit, ac, vt ita dicã, conformat̃. Si nunc quispiã hinc ingrederet̃ saltis, diceres cum amẽtia correptũ, sed cũ cithara pulsante, q saltat, placet, tibi, nec insanum apparet, licet sit, qa sono aptatur motus saltantis. Nihil aliud est mundani, ac pc̃tõris uita, q̃ saltus, & insania. Sicut.n saltãs huc illucq; mouet pedes, manus corpus deniq; quasi insanus. Ita pc̃tõr, dum vindictã exercet, dũ per insanes vias gradit̃, dum superba curãt, d aliud, q̃ salu⁹ insanos peragit? Sed huiusmodi hoĩes insani nõ iudicant̃, nõ quia nõ isaniãt, sed qa eorũ saltus cõformes sunt sono, quẽ eis pulsat mundus, & iõ cordatos uiros dicit eos, qui terrena sapiunt, alta petunt uindictãm de inimicis

Amo. 3 qrunt. Sed hęc insana esse, ostendit Propheta, cũ ait. Videre insanias multas, q̃ sunt in medio eius. His vero, q corpora sua saltare docuerunt, & insanire, illud accidit, q̃ olim ciuitati Geris Italia, q ita delitijs dediti fuerũt, vt docuerint equos saltare ad sonitũ fistulæ. Cumq; postea decertare vellent cum hostib. ipsi fistulas pulsauerunt, & æqui saltare cœperũt, nec in hostes irruerunt, & iõ vastati sũt. Sic nũc accidit hoib. luxui deditis, cũ.n. nunc pugnæ tps sit, cũ in quadragesima

B decertandum cum hostib. saltare solẽt, & delitijs tradere, quibus assueti sunt.

Alij uero sunt iustorum saltus, q stultitia vñr amatorib. sęculi huius, cũ tñ sapiẽtia pleni sint. Quos significauit salt⁹ Dauidis ante arcã, quos irrisit Michol. 3. Re. 6

Stulti hĩ saltus apparet mundo, quia nũ audit interiorã musicã, & sonum, quem De⁹ pulsat iustis, cui salt⁹ aptãnt̃. An nõ crux Xp̃i stultitia apparuit? An non plurib. stultũ vr̃, oĩa relinquere ,pter Deũ? Non audis tu cælestẽ musicã, q fit in corde oĩa relinquentis, & iõ insenus tibi vr̃, cum sapiẽtissimus sit. Sic saltãti ,pmittit Deus, nõ dimidium regni, ut Herodes, sed integrum regnum cęlorum. Et hi saltus sunt, de quib. sponsus ait. Quid vide

Cant. bis in sunamite nisi choros castrorum?

C Duo ,pfectò ualde diuersa copulat choros, & castra, chorus.n. saltãtiũ est, castrę pugnãtiũ, qũo ergo hæc conuenire in ecclesia pñt? Certè in aĩa perfecta utrumque videre licet, & simul sunt, quia fortiter fecũ, & cum mũdo decertat, & iõ castra hẽt fortia, simul uero chorum, quia plura hac in pugna efficit, q̃ stulta vñr, cum tamen plena sunt diuina sapientia.

Cũ petisset caput Ioãnis, [cõtristatus est rex, sed pp discũbẽtes, &c.] Ne iudicaret̃ infidus verbo suo discũbẽtib., Ioãnẽ occidit. De leone tradunt, q naturas

Simile rerũ scripsere, fugere aliqñ cum nõ vr̃, si vero videat se uideri, ne fugere uideatur, lento procedit gradu, ut rex intrepidus

A dus appareat. Ita mundani hoĩes cũ ab alijs cernunt, verbis, ac ꝓmisis stāt, nō vt fidem seruent, sed vt seruare uideant, qn.n. fidem frangere possunt secreto eā non curant. Ita pp discumbentes. Herodes fidem seruat puellæ. Tu uero Deo fidem dedisti in conuersione tua corā uniuersa curia cœlesti, q̃ tūc læta est, & testis fuit uerbi, qđ Deo ꝓmisisti, nec tñ illud seruas. Fidē adstrinxisti hoĩ, & eā seruas, & cum alter petit, vt oppositū ꝑstes fidei promissæ, ais, facere nō possum, q̃a fidem adstrinxi meā. Cur ergo idipsum nō rñdes ei, qui rē illicitam a te petit? An non Deo fidē dedisti? cur eā irritā facies. Licet vero contristetur Herodes, tñ Ioānē occidit, ut occulte adulterium sicut
B Dauid occidit Vriam, vt adulterium celaret. Quid prodest dicere nollem peccare, si tandem peccas, sicut Herodes?

[Præcepit afferri caput Ioannis in disco, & dedit illud puellę, & puella dedit mri suæ.] In extremā cōuiuij escā caput
Am. li. 3. d uirgi. Ioānis in disco affert. Ambr. ait. Postremo, qđ et oēs barbari horrere consueuerūt, inter epulas, atq; cōuiuia cōsūmādæ crudelitatis ꝓfert edictū, & è cōuiuio ad carcerē, de carcere ad conuiuium feralis flagitij circumfert obsequiū. Quis nō cū è conuiuio ad carcerem cursari uideret, putarēt ꝓphetā dimitti? Quid crudelitati cū delicijs? Quid cū funerib. uoluptati? Merito preciosissimū caput a uilissima fœmina tollēdū est, & Ecclesiæ in di
C sco tradēdū, illa caput hoc indigno hēbit
Simile ꝑtio, ꝑcipue uero si singulas illius partes attēdat. Vides pulchrā imaginē depictā, & laudas, accedit summus pictor, & singulas illius partes cōsiderās, maxime eas cōmēdat. Nūc ergo singulas huiꝰ capitis partes attēdamus. Et primū oculos, de q
Ambr. bus Amb. ubi supra. Cerne oculos in ipsa morte sceleres tui testes, auersātes cōspectū delitiarū. Claudunt lumina, nō tā mortis necessitate, q̃ horrore luxuriæ. Lyncei ꝑfecto fuerunt oculi Ioannis, & q vterū matris, & Mariæ penetrare potuerunt, & Xpm viderunt, ut exultaret infans in utero matris. Et cū ad eū Xp̄s accederet inter pctōres, vt baptizaretur. Ioānis oculos latere nō potuit, sed parietem humanitatis penetrauit, & agnouit A agnum Dei tollentē pctā mūdi. Et cum ei clarissimi fuerint oculi, nō est scādalū passus, iō ad eum Xp̄s ait, beatus, qui nō fuerit scādalizatus in me, quia in humanitate non stetit ut Iudęi. Beati profecto Ma. 11 oculi, qui uidere meruerunt, ꝙ reges, & prophetæ nō viderunt. Oculi clarissimi nō solum sine trabe, uerum, & sine festuca, quia ne leui saltē maculare nitā famine posset, antra deserti petijt. Oculi, qui pctā nō excusauerunt, ꝙ in pharisęis essent, ad eos ait, genimina viperarū. Nec Luc. 3. quia in rege, ad quem ait, non licet tibi.

Sed iā diuinas illius aures attēdamus Ioan. 3 Ait ipse, Amicꝰ audit uocē spōsi, & lętat. In auditu auris obediuit Deo, qa statim cū factū est uerbū dñi ad eū, exiuit prędi B cās baptismū pniæ. Si gustus sēsum attē Luc. 1. das, nihil comedit ꝑter locustas, & mel siluestre. Si os, & linguā, audi Amb. ubi Ambr. supra, os aureū illud exāgue, cuiꝰ snīā ferre nō poteras, cōticescit, & adhuc timet. Quas emisit os illud uoces, est viā salutis uniuersę terrę ꝑdixit? uere uos uerbi fuit.

Quod si interiora capitis aspiciamus, ꝑrionus apparebit. Intra caput imaginatione ꝓpria solet uanus hō se erigere, & sui imaginē maximā hēre, putans se aliquid esse, cū nihil sit. At nō sic Ioanes qui humilia, & modesta de se cogitās, indignū se dicit, ut soluat corrigiā calceamēti. Dicit, se nō Prophetā esse, nec Eliam. Ioa. 1. Sed se dicit nō eē. Et quia tētatꝰ, ut Deū C se cōstitueret, noluit assentiri, super oēs Seraphinos in cęlesti sede in throno Luciferi collocatus est, qui Deus esse uoluit. Vere caput hoc lucerna est ardens, & lucēs, & ideo super candelabrum poni debet, ut luceat oibus, qui in Ecclesia sunt. Audiamus nos caput hoc Ioannis, quod ad nos clamat uoce grādi, ne sı̄mus Herodi, qui nō audiuit, sed decolauit, qui ideo uerbum audire non meruit a Christo in passionē cū ad eū illum misit Pilatus. Quo modo.n. vox Christi ad Herodē fieret, qui eius vocē Ioannē de medio Lu. 23. sustulerat? Tanq̃ desperatū, & incorrigibilē reliquit Herodē Christus, quia Ioānē nō audierat. Nos ergo ne Herodi similes inueniamur, Ioānē audiamus, &c.

A *Festa Mensis Septembris.*

Concio prima, In Natiuitate Beatæ Mariæ.

Thema. De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Matth. 1.

SVmma dulcedine ęternus pr Christi domini, & misterium eius recordabatur, summæ quę eius memoria delectabatur, & hac ratione inuumeris figuris, & sacrificij eum, ut ita dicā, figurentib. vtebatur quasi non satiaretur eius cōspectu. Eadem de causa affirmare
B possumus summo etiā gaudio affectum recordatione Mariæ, quam hac rōne in finitis, prope figuris sibi mundoq; obijciebat, iam in paradiso, iā in arca Noe, iam in scala, iam in tabernaculo, iam in templo, iam in throno eburneo, eam depingebat, quasi eū semper præ oculis desiderans haberi. Inter alias vero huius virginis figuras illa modo est considerāda Cantic. 3. Ferculum fecit sibi rex. Salomon de lignis Libani, columnas eius fecit argenteas, reclinatorum aureum, ascensu vero purpureū. Ostendit vero qua rōne hoc sibi ferculum fecit pp filias, inquit. Hierusalē Maria merito ferculum eius, qui plusquam Salomon est,
C dicit pōt, quam non solum pp se, sed & pp nos factam ostendit, dicens pp filias Hierusalem, pp fidelium animas, ut in hoc ferculo quiescant, & in eo auxilium querant. Accedamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius ut misericordiā inueniamus in auxilio opportuno, maxime hodierna die, qñ hoc ferculum fa-
Simile ctum est, & mundo pp nos positum.

Naturale inest desiderium artifici pręclaro efficiendi opus aliquod suæ artis omnib. numeris absolutum, in sui gloriam, & artis suæ ostensionem, ꝙ etiam simul sit exemplar, & forma omniū aliorū operum, quę effecturus est. Hoc vero maxime conuenit primo artifici Deo optimo, & maximo, qui oīa operatus est, ut splēdeat eius diuina gloria, & bonitas manifestetur oīa.n. propter semet A ipsum operatus est Dominus, & iō eius est maxime proprium, cum in operibus naturæ, tum in operib. gratiæ, exemplar efficere præclarum, quo seipsum manifestet, & potentiā, ac sapientiā suā ostēdat & ei conformentur reliqua opera ab eo Pro. 16 efficiēda. In operib. naturæ hoc loco cō stituit luciferum, de quo ideo dr̄ Ezech. 28. Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & decore perfectus, qui pulchritudine sua oēm aliam naturam longe superaret, ideoq; subdit ibi propheta tu Cherub extensus, & protegens, alijs transferunt obūbrans, quasi sua pulchritudine omnē alia obumbraret. In operib. vero gratiæ aliud oportuit esse exēplar, & normam, & ostensionē diuinæ virtutis, & potentiæ. & licet Aug. uocet B Iesum Christum gratiæ exēplar, tamen non ita proprie ille fuit gratiæ manifestatio, tum quia gratia in illo nō fuit gratia ratione suppositi, tum ēt quia qñ nullam habitualem habuisset gratia rōne suppositi, operaretur, ac operatus est, vbi ergo gratia omnino fuit gratia, & ī operibus illa ostensa est, fuit ī Maria, quæ in gratia perfectissima fuit, & gratię exemplar merito dici potest, ī qua proinde artem suam ostendere voluit supremus ille artifex, & potentiam, uimque gratiæ demōstrare, quæ proinde gratia sua oes gratiosos obumbrat, adeoq; pulchra hodie in mundum procedit, ut et ipsis Angeli sit mirabilis, quorum illa uox est Cātic. 5. quæ est ista, quę progreditur quasi aurora consurgēs, pulchra ut luna, ele C cta ut sol, terribilis, ut castrorum acies ordinata? Eiusque contingit, quod olim ducibus Holofernis uisa Iudith. Erat in oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis.

Has uero gratiæ immensas diuitias ostendit Maria in uniuersa uita, & operib. Sicut.n. mirabilis lux apparet in nube vndique luce circunfusa, ita plane diuina gratia mira apparet in humana natura, cui adiungitur, quam ornat, & splēdoribus cęlestibus implet, eoque mirabilior gratia cōditur, quo ea copiosior, & natura a gr̄a remotior. Vnde admirādis

A magis apparet gra in natura humana, quã in Angelica, & in fœminea, quam in viro. Hoc ergo operum Dei mirabilius est inter gratię gratum facientis opera, quod natura humana ex se varia, & infirma fuerit in Maria tanta ornata gratia, ut cum libere operaretur, semp tã grę ductũ sequuta est in omni cogitatione, verbo, ac opere, nec vnquã a gratia declinauerit, uel vna linea. Cũq; natura humana tã sit multiplex, & varia, nec in uno statu p̃manens, vt nõ sit musicũ instrũ, quod adeo facile distemperetur, ac illa, nihilominus tñ in Maria sic extitit ordinata, vt ne uno quidẽ puncto deordinata fuerit. Sicut ergo mirũ valde foret, si cithara, vel lira sic tem perarentur, ut pulsata septuaginta annis nullo puncto distẽpera ta appareret, aut si horologiũ tãto ordine cõstitueretur, vt per septuaginta annos nõ deordinaretur, sic plane mirabile est, naturã humanã tanto ordine per gratiã ordinari vt p multos annos nulli deordinatiõi sit obnoxia. En Mariã horologiũ Achaz, in quo sol retrocessit decẽ lineis, quod cum horam suã foret, uenit plenitudo tpis, in quo Deus misit filiũ suum in mundum. Cæli nõ seruant tm̃ ordinem ac Maria, illi enim aliquando retrocesserunt aliquando steterunt, sed nõ Maria, non tam stabilis terra est, ac Maria, illa n. aliqñ uentis erumpentib. scinditur, ac tremit, sed non Maria licet impetus maximi in eam erruperint.

Simile

B

Esa. 38

Gal. 4.

Hæc uero in re nos decet imitari Mariam implentes illud Pauli, considerantes nequid desit gratię Dei, ne qua radix amaritudinis germinet sursum, et impediat. Quia facile a bono impediamur, quã facile deordinemur, quis loquatur? Aura tenuis nos deijcit, verbum leue nos vulnerat, res nihili nos detinet. Currebatis bene, (ait ad quosdã Paulus) quis vos impediuit? Quũ vniuersus in te surgeret mundus, qñ oẽs irruerent tentationes, cũ tibi profundẽdus sanguis, uniuersus pro Deo, adhuc stare debuisses, & peccatum repugnare vsque ad sanguinem. Superior omnibus dæmonibus eras, qñ gratiã Dei õĩa potes in eo, qui te confortat, ne ergo dilabaris a gratiã ... illucque

Hebr. 12

C

Ad Gal. 5.

iacteris, ut puluis, quẽ proijcit uentus a facie terræ. Cura, p modulo tuo exemplar gratię inueniri. Vt uideant, ait, opera uestra bona, & glorificẽt patrem uestrũ, qui in cælis est. Talis exigitur a fideli cõuersatio, ut miraculũ mũdi sit, nouus homo appareat. Sicut. n. plus glorię refultat artifici ex aliquo ope pfectissimo, licet uni cũ sit, quã ex plurib. imperfectis, sic magis Deum glorificat unicus uir perfectus, quã mille imperfecti. Et illis ergo m esse curã, de quibus dr, oẽs, qui viderint eos, cognoscent illos, & dicent, isti sunt semen cui benedixit Dominus. Iam ad Beatã virginem nostra redeat oratio.

A

Psa. 1.

Mat. 5

Esa. 61

Perfectissima illa, gratiaq; ornata p cedit, angelisq; sãctis mirabilis, quos pulchritudine sua lętificat. Sed et uniuersos et hoĩes lętitia afficit, illa. n. veniente, remediũ aduenit mũdi, nox seculi finita, ẽ nobis cõsurgit pulchra auroral. horas p cedẽtis noctis numerat Euãgelista Matthæus, in Mariæ genealogia, quilibet patrũ una erat illius noctis hora. Cũ ve ro ad Mariã p ͤuenitur, iam dies incipit gratiæ. Augu. super Ioannis octauũ caput, versãs illud Es. 21. ad me clamat ex Seir, custos qd de nocte? custos qd de nocte, & dixit custos, uenit mane, dicit. Voces ilias esse hoĩum interrogationes quę rentiũ a Deo, o custos hominũ, quãtum adhuc noctis suum est? qñ dies adueniet? Cui simile cõtingere quod infirmo solet, cuius dolores nos grauat, cũq; vt lenet, diẽ desiderat, interrogare solet, an iã nox transierit, an aurora appareat. Illis vero clamorib. ...der custos. Venit mane Iã maria, quã aurora ẽ cõsurgẽs, iã dies grę propinquat. Dimitte me, ait Angelus, Iacob, qa iã ascẽdit aurora. Iã nobis litigã dũ nõ est, iã tps aduenit pacis, iam hõ benedicẽdus est, hoĩ cælesti benedictione. qa ascẽdit aurora, orta est Maria, iã lex gratiæ incipit, iã nouus mũdus ostendi de quo scriptũ erat. Ecce ego creo cęlos nouos, & terrã nouã, & nõ erũt i memoria priora. Aliud iã hemisperiũ uidem?, aliã terrã ditissimam, & oĩ grã refertam. Quemadmodũ n. ille, qui lõgissimũ iter p terrã, uel lõgissimã nauigationẽ p mare confecit, ... dĩ.

B

Augu.

C

Ge. 32.

Esa. 65

A di, multa regna, & linguas tãdem ad antipodas deueniens, è subli mi monte uidet altã Elicem, stellas alias, terrã aliã, regna diuersa. ita pertrãsierat Euangelista plures reges, ac patriarchas ducesq; multos, perueniens tandem ad Mariam montẽ altissimum, à quo lex gr̃æ initium sumit, alium orbẽ speculat', aliã legẽ, alium sacerdotiũ, aliud sacrificium. Apo. 11. vidi cęlũ nouum, & terram nouã, primum .n. cęlum, & prima terra abijt, & mare iã nõ est. Loco Synagogæ iã est ecclesia, loco legis gr̃a, loco egenorum sacrorum diuina, & gratiam continentia sacra, loco sacrificiorum sacrificiũ corporis X̃pi. Sed vñ hæc oĩa initium recipiunt? Vtiq; ex Maria, inde hæc oĩa videmus ut ex al
Es.49. tissimo monte, de quo Esa. 2. Et erit in
B nouissimis diebus præparatus mons domus dñi in uertice montium. Mons' quidem pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum est dño habitare ĩ eo. Dr̃ uero ab Esaia in uertice montium constituta pp̃ summam eius celsitudinẽ quam significabat Thiara summi sacerdotis, quæ sup oĩa eius ornamenta ponebatur tota aurea, in qua Dei nomen ineffabile erat scriptum, Exo. 28. Vestis X̃pi omnes sunt iusti s̃m illud Esaiæ. Viuit dñs, quia omnibus his uelut ornamẽto uestieris. Sed super omnes Maria tota aurea, nihil enim in ea terrenũ, nihil de veteri Adamo in eam descendit culpæ.

Merito ergo in hac natiuitate uniuersus mundus lętatur, diemq; festum agit. Lętat' primũ. Deus Veluti solet artifex gaudere, cũ pfecit op' optimũ, ꝙ illi ma-
C xime placet. Cõstituto hoc uniuerso, requieuit Deus die septima. Quo loco ver
Gen. 2 bũ Hebræum requeuit, significat, gauisus est, placuit Deo opus, quod fecerat, eiq; gaudiũ dedit. Si ergo cum fecisset domũ primo Adæ conuenientẽ, lætatus est, ꝙ mirum si delectetur cõstituta conditaq; domo secundo Adę cęlesti conueniente, quę multo potior, & maior est priori. Quia quẽ cæli, & terra capere non pñt, suo cõrulit gremio. Quanto sit hæc domus potior priori, satis colligit' ex eo, ꝙ illa Adamo terreno constituta est, hæc vero cęlesti. Lętant' hodie Angeli corã nata regina per q̃ sedes Angelorum uacuę restaurandæ sunt, letet' et vniuersus mũdus, vt Ecc̃ia ait, Natiuitas tua Dei A genitrix virgo gaudiũ annunciauit vniuerso mũdo. Sicut lætari solet ciuitas egẽs pane, cũ nauigiũ vidit uenire frumẽto onustũ. Sicut gaudere solet obsessa ab inimicis ciuitas, vidẽs uenientẽ classẽ in auxiliũ, qua facile inimicos supabit. Ingredit' hodie in mundũ mulier fortis, facta quasi naui institoris, de lõge portans panẽ suum. Panis quidẽ erat prius, sed fortiũ panis Angelorũ, sed mulier hæc illum fecit panẽ hoĩum, in castis eũ includẽs viscerib. panẽ, q cor hoĩs confirmet, hũc defert panẽ famelico mũdo, an non gaudeat? Illa terribilis est, ut castrorũ acies ordinata cõtra inimicos, ea adiutrice facile hinc cem' expugnãtes nos, an nõ B
lętãdũ nobis? Hoc lętũ nũciũ defert Bernardus patrib. dicẽs. Lętare pr̃ Adã, sed Berna.
magis tu mr̃ Eua exulta, qui sicut oĩum parẽtes, ita oĩum fuistis peremptores, & ꝙ infælicius est, prius perẽptore, q̃ ꝓgenitores. Ambo igit' consolamini super filia, & tali filia. Quid dicebas ô Adã? Mulier, quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi. Ecce redditur tibi hodie fęmina pro fęmina, prudens pro fatua, humilis pro superba, quę pro ligno mortis gustum tibi porrigat uitæ.

Ex dictis uero nobis colligendum est Ro. 13
diẽ nobis iã esse. Maria, pręsente. Nox ꝓcessit dies aũt appropinquauit. Quid inde? Abijciam' ergo opera tenebrarũ, & induamur arma lucis inimica tenebrarũ aurora ẽ, q̃ tenebras fugat inimica pc̃ti
Maria. Sicut nõ Deus volẽs iniqtatẽ tu Psal. 5.
es, sic Maria oẽ pc̃m abhorret, oditq;. C
Sed uñ tm̃ odiũ Mariæ aduersus pc̃m? Vtiq; quia est illa, de qua nat' est Iesus, q uocat' X̃ps. Qui dicit Iesũ Chr̃m, dicit summũ peccati inimicũ. Vis hoc nosse? Iesus Chr̃s Deus, & hõ est, inqtũ Deus infinito odio ꝓsequit' pc̃m, q a cõtrariũ infinitę bonitati suę. Hoc uero odiũ manifeste ostendit in ira cõtra dęmonẽ, & hominẽ iniustũ, q cũ sint eius imago & Sa. 14
hac parte amabiles, sola iniqtas eos Deo fecit detestabiles in æternum. Odio sũt Deo ĩpius, & ĩpietas eius. Quãtũ sit hoc

A odium, ex acerbitate, & æternitate pęnarum inferni facile colliges. Inquantũ homo vero, adeo est pc̄tī inimicus, ut nulla vnq̄ fuerit inimicitia, q̄ huic ualeat cōparari, nec ullus unq̄ inimic⁹ talia, ac tāta fecit in inimicum, qualia Christũ, vt peccatũ destrueret. Alij nãq; hostes uitã exponunt periculo, ut inimicum perdant, at Xp̄s vitam nō exposuit solum, sed libenter amisit, & ex intentione dedit, ut peccati regnum euerteret. Eandē inimicitiã in eo rn̄dit, q̄ non est ei adeo arcta amicitia cũ aliquo, quam nō oīno pdat, ac destruat peccatũ, & amicissimum in æternã damnabit, & in obliuionē ponet
Ez. 18 oēs eius iustitias, si modo peccauerit. Si auerterit se iustus à iustitia sua, & iniquitatē fecerit, oēs iustitię eius non recordabunt amplius. Cum ergo Maria sit Xp̄o
B ꝓpinquissima, ac simillima, iniquitatē odio hēt, & abominat. Sicut ergo q̄ dili-
Psa. 96 gitis dn̄m, odite malũ, sic q̄ diligitis Mariam, omne pc̄m fugite nos sitis noctis filij, ac tenebrarũ, dic ergo cũ Psalte, iniquitatē odio habui, & abominatus sum.

Ps. 118 Sed iam operæpretiũ esse uidere, q̄d de hac tanta virgine loquat Euangelista Matthæus, [de qua, inquit, natus est Iesus, qui uocatur Xp̄s.] Sed obsecro, non amplius hēs, q̄d dicas de Maria? tã exiguis uerbis tanta res declaranda fuit? nihil aliud in Maria vidisti laude dignũ? Certè Euangelistas describēs Ez. 10. & Ioannes in Apocalypsi, dicit eos, oculis
Apo. 4 plenos ante, & retro, nō desunt oculi Euangelistis, quib. oīa videat, imo eis, abũdant. Adhuc tñ nihil aliud Mattheus vi-
C sus est uidisse, nisi q̄ ex illa natus est Iesus. Sed ne hoc tibi paru uideat. attende Quãta obsecro dignitas m̄ris Dei? Innuta gloria p̄ri est, talē habere filium, sicq;
Psal. 2 ait se glorificat, filius meus es tu, ego hodie genui te, quia gloria p̄ris filios sapiēs Eidē uero filio Maria ait, filius meus es
Ma. 17 tu ego genui te. Et p̄r ad filium. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bn̄ cōplacui. M̄r de eodem ait, hic dilectus vnicè filius meus ĩ quo mihi complacui. Filius ad dexteram p̄ris est m̄r ad dexteram filij, medius inter p̄rem, & matrem filius est. Hunc uocat filius p̄rem illã m̄rem.

Et ad Angelos q̄dem dicit, q̄ facit Ange- A
los suos sp̄us, & ministros suos, &c. Ad m̄rem vero, tu genuisti me, ad p̄remq; si a verba loquit tu genuisti me. Hęc dignitas m̄ris infinita est, satisq; fuit, hunc explicare dignitatem, ut ex ea, vt ex ungue leonem colligamus, qualis quantaq; Maria fuerit. Hoc est nomen ei⁹, & hoc noīe ab alijs oīb. discernenda est. Aliquibus viris sanctissimus, ut eos Deus mũdo cōmendaret, m̄res dedit sanctas, ut filij parentib. ornarent. Si ergo non mō una futura fuisset m̄r oīum sanctorũ, qui ĩ cęlo sũt, sed & oīum Angelorum, q̄ta ad hoc m̄r diligenda foret? Certe m̄rem oīum Deorũ, q̄ Pandoram poetę dixere, oīb. bonis cumulatã dn̄s, ut q̄ tales filios peperisset. Maiora uero Mariæ collata sunt dona, quia Deum peperit, q̄ conferrent, si infinitos Baptistas, & Serephinos fuisset paritura, nō. n. oēs illi licet infiniti essent æquarent gr̄am unionis Xp̄i dn̄i. Illi oēs adoptione filij essent, at Xp̄s naturalis Dei filius est. Multo maior Mariæ dignitas, q̄ Deũ habeat filiũ, q̄ si infinitos hēret q̄tumlibet sanctissimos. Mariæ etiam dignitas ex eo colligi aliquo mō pōt. Cũ Abrahã, & Dauid maximè Deo placuissent, vt eos sũmo bn̄ficio afficeret, promisit ex eorum semine Chr̄m Ge. 17
Dn̄m gignendũ. Q̄d audiēs Abrã procipit in terrã. Tn̄ hoc reputãs donũ, ut eo tacto oñderit uires ei deesse, ut tm̄ pondus sustineret, & qua sferre nō ualens, ĩ terrã decidit, oñdens nulla gratiarũ actionem tãto bn̄ficio satis esse. Si ergo à lōge ꝓgenitorem Chr̄i esse tãta res est, C
qualis obsecro Mariæ dignitas, q̄ ipsum in utero habuit hac peperit? Hieron. in Esaiã exponens fletũ Ezechię ait. Fleuit Hiero.
Ezechias fletu magnopp ꝓmissionē dn̄i ad Dauid, q̄ uidebat in sua morte periturã, eo. n. t̄pe Ezechias filios nō hēbat, nã post mortē eius Manasses cũ duodecim annor. esset, regnare cæpit, ex quo perspicuũ est, post tertiũ annũ cōcessæ uitę Manassē eē g̃natũ, cũ 15. anni ei additi sint. Ergo iste est oīs flet⁹, q̄ despabat Xp̄m de suo semine nasciturũ, uide q̄ta sit res uel à lōge ꝓgenitorē Xp̄i dn̄i esse. Quãta ergo est Mariæ gl̄ia ipsum gignētis? Ma. 10
Si

A Si qui recipit Prophetā in noīe Prophetæ mercedē prophetæ accipiet, qualis, erit ei merces, recipit Deum in noīe Dei,
Ma. 88 deditq; ei corpus, aīamq; uiuit, vitā dedit, an non merces ei erit diuiua? Quam ergo dicemus Mariā esse? Nō utiq; Deū diuinā tñ dicere possumus. Audi qualē eā dicat Dionysi. (multis auctorib. hoc referentibus licet in Dionisii opusculis, quos præ manib. hēmus illud non inuenìatur) Areopagita. Cū ait, ductus fui ad conspectū Virginis, tantus me diuinus splendor circūfulsit exterius, & plenius irradiauit interius, tāta ēt odoramentorū ipsius fragrantia in me redundauit, vt nec corpus infælix, sed neq, spūs tātæ possent fælicitatis insignia sustinere. Te
B stor Deum, q erat in virgine, nisi diuina me docuissent, hāc Deū verū putauissē, quoniā nulla videri poterat maior gloria meritorū. Hæc Dionysius. Sed qua arte huius tātę dignitatis possimus esse participes, videdū nobis est. Qd hoc nobis possibile sit, saluator ostendit, dicens Matt. 12. q̄ est mater mea, & qui fratres mei, quicūq; .n. fecerit voluntatem pris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, soror, & mater est. Sup q̄ verba Greg. ho.
Greg. 3. ait: Cū is, qui uoluntatē patris fecerit, soror, & frater dñi dr, pp vtrumq. sexū, qui ad fidē colligit, mirū nō est, mirādū vere ualde est, quo modo ēt mr dicat. Fideles. n. discipulos fratres vocare dignatus est, dicēs, ite nunciate fratribus meis
C Qui ergo frater dñi fieri ad fidē uenien
Ma. 88 do p stuerit, quærendū est, quo modo ēt, & mr esse potuerit. Sed sciendum nobis est, quia q Xpi soror, & frater est credendo, efficit mr pdicādo, quasi. n. parit dñs qui eū cordi audiētis infundit, & mater eius pdicādo efficit, si p eius vocē amor dñi in pximi mēte generat. Ad q̄ rē nobis idonee cōfirmādā adest beata Fælicitas, q̄ credēdo extitit ancilla Christi, & pdicando facta est mater Christi. Septē qppe filios, sic post se timuit uiuos in carne reinquere, sicut carnales parentes solēt metuere, ne mortuos pmittāt. Vt vero id, q diximus, intelligas, attēde. Sicut sculptor rudi accepto ligno, illud laborat, donec paulatim Chri dñi, vel alteri⁹ sancti effigiē efficit, sic cū ex peccato in A
gratiā hō duci, efformat in illo Chri dñi effigies. Hinc Paulus ad Ga. Filioli mei quos iterū parturio, donec formet Chrs Gal. 5.
in uobis. Et idē. Sicut portauim⁹ imaginē terreni, portemus. & celestis, Imago terreni Adæ, & imago bestiæ in peccatore est imago Xpi in iusto, qa quos præ 1. Cor.
sciuit, & pdestinaui cōformes fieri imaginis filij sui. Cū ergo exhortatione tua Ro. 8.
hoc opus pficis, Xpm genuisti in corde fratris, mr merito diceris Xpi. Grāde q̄ dē hoc opus est, & Angelis dignum, ad Deū creaturas ducere ab eo auersas. Si te inqt Xps audierit, lucratus eris fratrē Ma. 18
tuū. Maximū lucrū aīam lucrari, p qua Xps dñs sanguinē libēter pfudit. Cūq; maius reputet Augu. opus conuersionis B
peccatoris. q̄ mundi creationē, q Deo in hoc cooperat (vt Paulus ait Dei adiutores sumus maius perficit opus, q̄ si Deo Augu.
fuisse cooperatus in vniuersi creatione. 1. Co. 3
Quāta obsecro dignitas creaturę illi esset, q Deū adiuuisset ī creatione vniuersi? Posset illa usurpare verba illa diuinę sapiētiæ. Qn pparabat cælos, aderā q̄do Pro. 8.
certa lege, & gyro uallabat abyssos, qn æthera firmabat sursū, & librabat fontes aquarū, qn circūdabat mari terminū suū, & legē ponebat aquis, cū eo erā cūcta cōponēs maxima pfecto ista gloriatio. Sed maior adhuc illa est, de qua Paulus, Dei aduitores sumus, in ope, s. reparationis hoīum. Et iterū, adimpleo ea, q̄ Colo. 1
de sunt passionū Xpi ī carne mea p corpore eius, q est Ecclesia. Hoc. n. ē quasi C
Xpm gñrare, eius matrē effici, & cū hoc efficit, gra, & dona supnaturalia aīę dātur, q in immensū excedūt oēm naturalē perfectionē, q̄ i creatione oī creaturæ collata est, ēt angelicā. Ex dictis ēt colligitur, q̄ta dulcedine, ac charitate maria respiciat iustos uniuersos. Quanta namq; Xpm psequat nnli⁹ sermo sufficit enarrare, oīs uero iustus, quasi qdā Xps est, eius est forma, & effigies, ei⁹ mēbrū, tan q̄ ergo ad uerā matrem nobis accedēdū Ps. 117
est ad Mariā hæc porta dñi iusti itrabūt Ez. 44.
p eā porta, clausa qdē, ut Ezechiel vidit principi p uirginitatē, sed parēs p intercessionē. Si aliqs ait, Ber. ad Mariā accessit, Bern

A fit, nec obtinuit ad eã amplius non accedat. Nec tñ solis iustis locus est i hac domo, sed et peccatorib. sicut in arca Noe, nõ solũ mũda aĩalia recepta sunt, sed & immũda. Et i tẽplo triplex erat locus sacerdotũ, filiũ, & infideliũ. Et tandẽ Ge. 24. Ait Eliezer. Virgo, q̃ egredief ad hauriendam aquã, & audierit a me, da mihi paxillũ aquæ ad bibẽdũ de hydria tua, & dixerit, & tu bibe, et camelis tuis hauriã, ipsa est mulier, q̃ pparauit dñs filio dñi mei, ꝙ qm Rebeca dixit, & fecit, electa est in matrẽ Israel. Quo significatũ est illã Dei matrẽ futurã, q̃ tanta arderet charitate, ut non solum iustos recipiat, sed peccatores, camelis psimiles, foueat

B ad aquet, & ꝑtegat. Si tãta pertulere sãcti ꝑ hoĩum salute, q scintilla solũ chari

2. Ti. 2 tatis ardebãt, ut diceret quidã, oĩa sustineo pp electos, vt ipsi salutẽ cõsequantur, q̃ est in Xpo Iesu, q̃ non faciet Maria, q immensis ignib. charitatis ardet? Eius uero charitatis ignis q̃rus sit, illud facile ostendit, ꝙ intra se cõtinuit infinitũ cęli ignẽ, & cũ in ea nulla esset resistẽtia, prorsus ignita est. Hoc ergo igne charitatis ingemiscit, & parturit peccatores Audi de hac re ioãnem dicentem Apoc.

C 12. Signũ magnũ apparuit in cælo mulier amicta Sole, & Lunã sub pedib. ei⁹, & in capite eius corona stellarũ duodecim, & in utero habens clamabat parturiens, & cruciat, vt pariat. Hanc mulie-

Berna. rẽ Ber. dicit Beatisſimã virginẽ Mariã, Sed qũo clamat parturiens? qũo cruciatur? Non hoc de partu Xpi accipiendũ est, quẽ summo gaudio peperit, quæ ergo hæc parturitio? qs hic cruciatus? Ex-

Gal. 7. plicet nobis hoc B. Paulus, cui simile qd contigit. Filioli, ait, mei, quos iterum parturio, donec formet Xps in uobis, donec Deo reconciliemini. Vere peccator Benoni est, Mariæ filius doloris, cruciãs matrẽ, donec nascatur filius dexteræ. Audi Deũ s̃r parturientem. Audite me do

Ge. 45. mus Israel, qui portamina meo utero,

Es. 46. q gestamini a mea uulua. Hic ergo Marię clamor est, hoc eius maximũ desiderium; ꝙ peccator iustus fit, hoc illa maxime curat, ad eam ego iustus, & peccator accedat, in ea exaudientur in omni periculo. Impletũ in Maria est, ꝙ olim Salomon petijt tẽplo suo, 2. Paral. 6. Quicunque orauerit in loco isto, exaudi de habitaculo tuo, & ꝓpitiare. Si superatus fuerit populus tuus Israel ab inimici, peccabunt. n. tibi, & conuersi egerint pniam, & obsecrauerint nomen tuũ, & fuerint deprecati te in loco isto, tu exaudies de cælo, & propitiare peccato populi tui Israel, & reduc eos in terrã, q̃ dedisti eis. Si clauso cęlo, pluuia nõ fluxerit pp peccata populi tui, & deprecati te fuerint in loco isto, & confessi noĩ tuo, & cõuersi a peccatis suis, cum eos affixeris, exaudi de cælo dñe, & dimitte peccata seruis tuis, & da pluuiã terrę. Fames si orta fuerit in terra, & pestilentia, et ugo, & locusta, et bruchus, et hostes vastatis regionibus portas obsederint ciuitatis, omisq; plaga, & infirmitas ꝑcesserit, si quis de populo Israel fuerit deprecatus, cognoscẽs plagã, & infirmitatẽ suã, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies de cęlo. Externũ quoq;, q nõ de populo tuo Israel, si uenerit de terra longinqua pp nomẽ tuum magnũ, & adorauerit in loco isto, tu exaudies, de cælo, & facies cuncta, ꝓ quibus inuocauerit te ille peregrinus. Sic exaudiri postulat euntes in bellũ, adorantes contra domũ hac, & victos, atq; captos ab hostib. adorantes contra hoc tẽplũ. Et deinde in c. 7. dicit. 2. Pa. 7

Apparuit aũt ei dñs nocte, & ait. Audiui orõnẽ tuã, oculi quoq; mei erunt aperti, & aures meę erectæ ad orõnem eius, qui in loco isto orauerit, elegi. n. & sanctificaui locũ iustũ, ut sit nomẽ meũ ibi i sempiternũ, & permaneat oculi mei, & cor meũ ibi cunctis diebus. Petijt Salomon tẽplum illud uniuersis esse refugij domum in oĩ necessitate, & angustia, tũ spũali, tum tpali, Israelitis, & gentibus. Exauditus est a Deo, qui hoc maxime in Maria ostendit impletum, quæ peccatori tribulato, Iudęo, Pagano ad eam accedenti auxilio est, ut miracula eius testantur, quibus fidelibus, & infidelibus adfuit, etiam Iudaicæ perfidię, ut in ciuitate Segouiensi ostenditur. Ad hanc ergo accedamus, hãc oremus, cum in pugnã proficiscimur, vel inimicorũ tẽporaliũ,

vel

A uel spiritualiũ,hanc obsecremus, cũ fuerimus uicti,ad hanc tandé in oĩ malo,et periculo veniamus. Cum.n.templũ Salomonis Maria figura fuerit, in ea præcipua ratione inuenienda sunt, quæ illi templo fuerunt a Deo concessa,&c.

Concio secunda, in Natiuitate Beatæ Mariæ Virginis

Thema. De qua natus est Iesus, &c. Matth. 1.

Ez.40. CVm vellet, Deus Ezechieli Prophetæ ostendere domum sua, ait ipse c.40. Facta est sup me manus
B Domini, & adduxit me in terrã Israel, & dimisit me super monté excelsum nimis, super quem erat ædificium ciuitatis uergentis ad Austrũ Hodierna die proponitur nobis cõtéplãda vero Dei domus, quæ sine dubio Maria est in qua ille, proprie, ac vere habitauit. De qua di-
Ps.131 cit per Ps. Hic habitabo quoniã elegi eã. Vt eã videre possimus, in monté nobis conscendendũ est, super cęlos ipsos. Indignemus insuper Dei manu, q̃ fiat sup nos. Diuinum imploremus auxiliũ, q̃ ille tribuit petentibus, maxime tamen illud implorãtibus in eius domo. De qua dicitur, Mat. 21. domus mea domus orationis vocabitur, atq; adeo in oĩs, qui pe-
C tit, accipit, & qui quærit inueuit, & pulsanti aperietur. In domo tua nõ omnis, qui petit, accipit, sæpe enim dicis paupéri, iuuet te Deus, quibus uerbis ad Dei domum eum emittis. At vero in Dei domo omni pulsanti aperitur, & omni petenti tribuitur, nec enim est alia Dei domus ad quam mitti possit, qui in ea refugium non inueniret. O Israel quam magna est domus domini loquebatur olim
Baru.3 Baruc. Sed multo rectius nos hęc uerba usurpare possumus, Mariam contéplantes, quæ oẽs capit homines, iustos, peccatores, fideles, infideles, omnes audit, & exaudit, ad eam ergo cum fiducia accedamus, salutantes. Aue Maria.

Euãgelij, quod Ecclesia nobis hodierna festiuitate proponit, initiũ est. [Liber generationis Iesu Christi. Librũ alterũ A scripsit Moyses, de quo ipse loquitur Genes.5. Hic est liber generationis Adam, quia licet in eo multa alia describantur sed qa oĩa ,ppter Adã condita, ideo eius dr liber. De quo Ezec.2. dicitur, scriptę erant in eo lamentationes, carnem, & væ. In eo namq; culpa, & pena homini pro ea inflicta continetur. Ideo eo libro ve, & lamentationes scriptę erant. Sed est nunc alter liber generationis Iesu Christi, in quo licet alia plura cõtineantur. Christi tñ dr, quia oĩa propter ipsũ, & ideo Paulus ait; in ipso condita sunt Ad Co-
vniuersa, siue quę in cęlis, siue q̃ in terris los.1.
idest propter ipsum. Sed iste liber nõ cõtinet lamentationes, & væ, imo gaudiũ, B & lætitiam, quod ideo euangelium, dicitur, id est, bonum nuncium, quia in eo mundi reparatio, culpę euacuatio, & oĩs mali remedium describitur, ipse namq; Christus uniuersa instaurauit. In priori libro describitur generatio, & posteritas Adæ, in hoc vero generatio, & posteritas Christi, qui generationem aliam diuersam omnino à generatione Adã in mundum induxit, de qua scriptum est in Psal. Hæc est generatio quęrentium Psa.23
Dominum, quærentium faciem Dei Iacob. Longe diuersa est generatio Adami ab hac, quę Christi est, ut ostédit Pau i.Co.15
lus. Qualis terrenus, tales, & terreni: & qualis cœlestis, tales, & cœlestes, sicut C ergo portauimus imaginem terreni, ita portemus imaginem cœlestis.

Hic ergo liber generationis Iesu Xpi gaudiũ continet, & lætitiã. Vis hoc oculis tuis subijci? Audi. [De qua natus est Iesus, qui uocat Christus.] Christus, & Maria gaudiũ mundi sunt? Audi Ecclesiã in hac sacra solennitate dicenté. Natiuitas tua Dei genitrix virgo, gaudiũ annunciauit uniuerso mundo. De qua re multa uerba facit Angelus Beatę Brigi- B. Bri-
tæ, ut in eius reuelationibus continetur, gita in
Ait.n. Beatis Angelis ab initio glorię suę suis re-
fuisse Mariã lętitiã, & exultationem, ut uelatio-
impleretur in ea illud Iudith. 7. tu glo- nibus.
ria Hierusalem, tu lætitia Israel. Cum enim Deus seipsum lumine gloriæ Angelis ostendit, simul et ob eorum ... o.

propositit

A proposuit Beatā Mariam, per q̄ restaurandæ erant Angelicæ ruinę, videruntque sedē, & coronā supremā ei preparatam, q̄ sola diuina maiestas excedebat, illiq; maxime propinq̄. de qua Deus maxime lætabatur, ideoq; sancti Angeli sūme diuinā gratiā affectantes, de Maria, cui sedes, & corona tanta seruata erant, maxime lætati sunt, ꝙ nouerunt p eam summe Deū glorificandū, Angelorum ergo lætitia ab initio mundi vsq; in finē est, Maria. Nec vero solis Angelis sanctis Maria ab initio gaudium extitit, sed & hominib. vniuersis, partibus, & Prophetis, quos Deus lætificauit, ostendens eis Mariā, & filiū eius. Dolebant sancti innumera peccata videntes, qbus Deus offendebatur, & aduentū in mundum differebat, consolatione uero, & gaudió

B afficiebaturintelligentes, venturam Mariā in mundum, quæ bonitate, & meritis suis totius mundi peccata, & malitiā victura erat, & Deū e cœlis in terrā tractura gr̄a sua. Dolebant videntes tēplū pollui, & destrui, gaudebant vero agnoscētes venturū in mundū templū aliud nusquā polluēdum. Tristabantur, cernētes Hierusalē deprædari ab hostibus sed lætitia perfundebantur scientes, in Maria Christum dn̄m induendū armis, & scuto, vt exurgeret in adiutoriū nostrū. Sū

Gen.6. mo mœrore primi parētes nostri confēcti fuerunt, uidentes a tanto se deturbatos culmine, vniuersā potestatem, in ma

C la inumera incidisse. Qua cōsolatione le

Gen.6. uari potuerunt, nisi Mariæ aduentū fœlicissimo, quē illis ad hoc Deus reuelauit, dicens serpenti, ipsa conteret caput tuū?

Tristatus est Noe de mundi excidio, diluuio illo tremendo, sed mirabilis arcæ fabrica i lum uoluptate perfudit, in qua uniuersa animantia seruata sunt, q̄ sic bitumine liniuit, ut aquę guttæ eam non intrauerit, tam fortiter cōpacta, & constituta est, ut nulla aquarum inundātium vis, nullusque ictus eā potuerit dissoluere, In diluuio illo agnouit Noe peccatorū inundationem, quæ eū maximè cōtristauit, sed gaudio pfusus est, videns in arca vt figura Mariā, quæ mulier est fortis, nullis tentationū procellis supera tu adeo constās, vt nulla in eam cupiditas subintrauerit, tanta amplitudine cōstituta, ut oēs reciperet, tum iustos, tum peccatores. Doluit Iacob se exulē a domo patris, pcipue uero tristatus est, qd

Ge.28. exul esset à patria celesti. Sed consolatiōne afficitur uisa scala, cui Deus innixus erat, per q̄ omnibus in cœlum aditus pa

Ge.32. rabatur, quæ est Maria. Affligitur tā longa in nocte lucta, recreatur ascendente aurora, in qua benedicitur à Deo. Hæc vero ascēdens aurora Maria est, de quā

Can. 2 dicitur, quasi aurora consurgēs. Tristat,

Ge.49. qd moriens relinquit filios in Aegypto,

Ad He 11. sed uersus ad lectuli caput, & ad virgę summitatē orans consolatur, vidēs Ma

Ge.15. riā, uirgam, in cuius capite Christus dn̄s ut flos erat. Dolet Abraham, sacrificio

B oblaturus filium, sed gaudio perfunditur, uiso die Christi domini, quo exultauit. Doluit Moyses Israelis seruitutem

Exo. 3 duram in Aegypto, consolat eū Deus, tum rubo, tum uirga, Mariam significātibus, per quam eruti sumus a dæmonis potestate. Et tandem omnibus ptophetis reuelata Maria à Deo est, ut eius expectatione mundū consolarentur. Hæc Angelus ad Beatam Brigittam.

Expectabat ergo mundus hanc fortē mulierem, quę caput conteret serpentis, quæ Deū uinceret, & in terras traheret. Hinc factum est, ut cum infirmas mulieres videret, nihil eas curaret, ēt si alas optimæ essent. Cum uero fortem aliquā, ac uirilē offendisset, ea uisa maximè lęta

C batur, recogitās, ne forte illa esset mulier illa fortis, a Deo repromissa in mūdi remediū, & oīum malorū leuamen. Sic vi

Iudi.4. sa iudith forti, lætatus est. Tūc lætitia Israel, eo ꝙ Holophernis caput abscidit. Sic uisa Debora pugnatrice, quæ Sirarā

Iud. 4. vicit, Iael quæ illum interemit, Hester,

Hest.6 quæ populū liberauit suum, oī.n. suauitate plenū spectaculū est, mulier fortis. Sic ēt Deo, Angelis, et hominib. theatra le miraculum aīa fortis, fortiter se gerēs aduersus oēs dæmonū phalanges. Sicut .n. dulce est spectaculum, hoiem videre in circo cum tauro pugnantē uel cū leone, & urso contendentē, illumq; superātem, sic cum te videt Deus tentationib.

vexa-

A vexari, nec uinci, à dæmonib. oppugnari, sed non expugnari, imo te uictorē euadere, dæmones fugare, carnē, & eius appetitus domare, pclarum Deo, & Angelis de disti, spectaculū, cōtinuo accedūt. Angeli, & ministrāt tibi, ac congratulantur, dicētes, euge, euge q̄ præclare pugnasti. Si
3. Reg. 17. cut obuiam Dauidi exierūt ex Israel, caput gesēti Goliath, ei cōgratulātes. Contra uero turpe, fœdum, tristeq; spectaculū est, hoīem uidere à tētatione superatū dæmoni succūbentem, a carne pessundatum, persimileq; illi, quo uides hoīem a leone discerpi. Audi, quale hoc spectaculum, quāq; triste dicat sibi fore Pau. Ti
2. Cor. 12. meo. n. ne forte cū uenero, nō quales uolo, inueniā uos, & ego inueniar à uobis,
B qualem nō uultis, ne forte cōtentiones, æmulationes, inflationes, seditiones sint inter uos. Ne iterum cum uenero, humiliet me Deus apud uos, & lugeā multos ex his, q ante peccauerūt, & nō egerunt pænitentiam super immunditia, & fornicatione, & impudicitia, quā gesserunt.

Sed ad Mariā nostrā iā redent oratio, Lętabat' mundus muliere uisa forti. Sed nōdum aderat illa oīum fortissima, q̄ expectabat, q̄ caput serpentis cōterret. Vn
Pr. 30. clamabat; Mulierem fortem quis inueniet. Sed hodie natiuitas tua Dei genitrix uirgo gaudiū annūciauis uniuerso mūdo. En mulierē fortē, q̄ serpētis caput conteret. En arcam Noe, q̄ mūdi semen liberet. En scalam, q̄ nos in cęlum ducat.
C En auroram consurgentē, ut uincamus. En virgam, q̄ adoremus, en rubū, & virgā Moysi, quā eruamur. En tandē mulie
Gen. 2 rem, q̄ uere sit in adiutorium viri. In hoc prima mulier cōstituta à Deo fuerat, sed illa in adiutoriū Sathanæ effecta est contra virum. Sed nunc Maria uere in adiutoriū uiri est, ut spūm adiuuet cōtra dæmonē pugnātem, q̄ nos reddat spūales. Nō sicut mulieres illæ de quib. dr. Vidē
Gen. 6 tes filij Dei filias hoīum, quod essent pulchræ, acceperūt sibi uxores ex oīb. quas elegerāt, Et hæc q̄dē hoīes effecere adeo carni deditos, ut cōtinuo de eis Deus diceret. Nō pmanebit spūs meus in hoīe; qa caro est. Quibus similes extitere Ma
Nu. 25 Exo. 1. dianitidę, quę Israelē peccare fecerūt. Et has Pharao reseruerat in instrumēta uiuorū, ex quib. hodierna die multas dęmō seruat, ac oñdit, earūq; figurā proponit, talis mulier illa Apo. ppinans calicē uęneni, quo gētes intereāt. Quid. n. mulier cōpta, & ornata, q̄ se in oīum cōspectum dat, ut oēs inficiat, an nō meretrix Babylonica? De qua Ecc. 9. Cū saltatrice ne assiduus sis, nec audias illā, ne forte pereas in efficacia illius uirginem ne cōspicias: ne forte scādalixeris ī decore illius. Auerte faciē tuā a muliere cōpta, & ne circunspicias speciē alienā, pp speciē mulieris multi perierunt, & ex hoc cōcupiscentia quasi ignis exardescit. Multa hic Spirit' sanctus cauēda nobis pponit. Primum a saltatrice. Quid obsecro diceret de inhonestis saltibus, q hodie in mūdum irrepserunt. Intolerabilis abusus iste est, & oīno tollendus. Inter pclara Regis Assa facinora, illud memoriæ proditum est, 3. Reg. 15. Fecit Assa rectū ante conspectū dni, sicut Dauid pater eius, & abstulit effęminatos de terra. Insuper Maachā matrē suā amouit, ne esset princeps in sacrīs Priapi, & in loco eius, quē cōsecrauerat, subuertitq; specum eius, & cōfregit simulachrum turpissimum, & cōbussit in torrente Cedron. Vis nūc in ciuitate, vel in domo tua rectū agere? Aufer effęminatos de domo tua, oēm libidinē procul abige, oēm saltū, & cāticum inhonestum procul tolle, an nōn hæc sacra Priapi? qdnā homo, vel mulier inhoneste saltans est, nisi simulachrū Priapi? Cōfringe, cōbure simulachrū hoc, crure sic saltātis confringe, ne iterum saltet 2. Para. 14. addit' de Assa. Matrem suam ex Augusto deposuit imperio, eo q fecisset in loco simulachrum Priapi? Quo facto docemur, eos vili pēdare, & nihil habere, qui huiusmodi saltibus delectātur. Apo. 18 B C

Nōn sic Maria mulier fortis, quæ uirgo virginū purissima, in spūs adiutoriū facta est cui ea gra a dño data credit', ut nobiles authores testātur, vt aspectu suo hoīes castos redderet, & oēm turpē pelleret cogitationem, licet incredibili esset pulchritudine. Helena in inspicientibus flāmas libinis accendebat, quapropter refert Arist. dixisse sapiētes Gręcię de ea Gal. de arce, 1 dei. Canis. in Mariali. Arist.

fuge

A fuge, fuge, ne scādalizeris ī decore illius. Cōtra uerò Maria ait Amb. aspectu suo
Ambr. hoīem modestū reddebat. Si.n. aliquib⁹ ꝓtiosis lapidib. hoc cōcessum dr̄ cælesti īfluētia, ut castos reddāt hoīes, qd nō hoc hēat Maria? Si regulus aspectu occidit, qd mirum, ꝙ Maria uiuificet? Sicut ergo Moyses ex dn̄i consortio lucem accepit, q̄ reuerentiā excitabat, & sicut hō uultu præsefert excellentiā, qua terret multa aīalia, ac eum reuereri facit, & in principiū uultu aliqñ maiestas apparet. Sic in Mariæ vultu posuit Deus maiestatē cęlestē, q̄ hoīes timebāt, & reuertebant. Et ī tāto illa ꝓtio castitatē habuit, ut ī dubiū
Luc. 1. reuocaret, an mr̄ Dei futura esset, si ob hoc virginitas uiolanda foret. Quo facto oīb. cultoribus suis ostendit, q̄ illi grata
B virginitas, castitasq; sit, & q̄ longe a turpitudine oī illi dn̄t, qui eam colunt, qñ ea
Eph. 6. sic castitatem coluit, ut nec licitū admitteret matrimonium, vt Dei mater efficeret. Illud ergo Pauli sp præ ocul's nobis habendum est. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in nobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo, aut stultiloquium.

Sed quia initio diximus, Mariā mūdi esse lætitiā, hoc iterum ostendamus. Est illa mundi gaudium, qa ex illa est ortus sol iustitiæ Christus Deus noster, cumq; illa in mundo nata fuit, cōtinuo Deo domus conueniēs extitit, ut ad nos diuertere
C posset, nec iā excusationem antiq̄ prætendere ualet, ꝙ venire ad nos nō possit qa domus ei cōueniēs nō sit inter nos, Desiderium mundi, quo Dei aduentum expetiuit, manifestū est. Ideo desideriū collium æternorum dicebat, & desideratus cunctis gentibus, oīa.n. bona in eius aduentu ꝓmissa erant. Sed ille uenire ad nos recusabat, quia digna habitatio non erat, q̄ eum exciperet. Hinc ipse, dicebat Esa. 66. Quæ est ista domus, q̄ ędificabitis mihi, aut quis est iste locus requietionis meę? facta sunt vniuersa ista, ad quē āt respiciā nisi ad pauperculum, & cōtritū spū, & trementem sermones meos. Q. d. Putatis ne dignam mihi domū esse tēplum hoc Salomonis, factum hoc est hoīum manib. nō hęc cōgitua mihi habitatio, sed illa, q̄ ego manib. meis, construxero, sapiētia.n. ędificauit sibi domū. Et A
hoc ipse Salomō itellexit, q tēplo pfecto ait. Quis ꝓualebit, ut ędificet domum nomini Dei nr̄i, si cælum, & cæli cælorum te capere nō possunt, q̄to magis domus hęc, q̄ ędificaui? sed ad hoc tm̄, vt adoleatur incēsum corā te. Sed ais, si tēpl. illud cōgruens locus nō erat Dei habitationi qm mortuum qd erat, alia uiua tēpla fuere multæ sanctę mulieres, in quib. potuit habitare. Fuerāt quidē, sed spinis plenæ, ipse uero ī lilio habitare disponebat. vis has cōspicere spinas? Attēde vniuersas, q̄ in hodierno Euangelio numerant, & in omnib. spinas uidebis. [Genuit Obedex Rut.] Hæc quidē sancta fuit mulier, sed B
ecce spinā, ex gentib. orta gentium aliqñ errorib. paruit, quid ꝙ sequitur. [Dauid genuit Salomonē, ex ea, q̄ fuit Vriç.] En spinā, Bersabee hęc est adultera. Præterea. [Iudas genuit Phares, & Zaram de Thamar.] Eo spinā, icestu.n. hos genuit filios. Veniant oēs illustres mu'ieres, q̄ Mariam pcesserunt, quæ earum dicere poterit, se sine spina esse? nulla utiq;. atque ad eo nec digna. Dei domus ulla earū esse potuit, nec conueniens habitaculum. Hęc cura Dauid urgebat, dicentem
Si dedero somnum ocul's meis, & palpe Ps. 131
bris meis dormitationē, donec inueniam locum dn̄o, tabernaculū Deo Iacob. Veniat ergo Maria, q̄ est liliū inter spinas, in qua spina nulla cauēda est, in qua secura Deo habitatio sit, elegit eā in habita- C
tionē sibi. Maria in mūdo constituta aderit Deus continuo, iuxta illud Apoc. 21. Vidi ciuitatē sanctam Hierusalē nouam descēdentem de cęlo, a Deo paratā, sicut sponsam ornatā uiro suo Ecce tabernaculum Dei cu hoīb. & habitauit cū eis. & ipsi populus eius erūt, & ipse Deus cū eis erit eorū Deus. Si tabernaculū Deo cōueniēs ī nobis est, Deus nobiscum habitabit Maria uero hoc est tabernaculū, q̄ Ioānes dicit Hierusalē cęlestē, & merito. de ea namq; scriptum est Es. 33. Oculi tui uidebunt Hierusalem ciuitatē opulentā, tabernaculum, ꝙ nequaq̄ transferri poterit, nec auferent claui eius in sempiternum, & oēs funiculi eius non rumpen-

1. Pa. 2.

A petur, quia solum ibi magnificus est dñs nr̃ Maria Hierusalem dr̃, quia uisio est pacis, in ea nãq; apparuit ille, q est pax nr̃a. Dr̃ vero opulenta ciuitas, quia quis multæ filiæ congregauerint sibi diuitias sed Maria supergressa est uniuersas. Est aliqñ ciuitas egens, & misera, venit vero ad eã classis diuitis suma ex Indiæ remotis regionib. dete scit ciuitas, repletur argẽto, & auro, vt aliud nõ spectet per vias publicas. Si Maria pauper fuisset, misera cũ in eam Xp̃s dñs descẽdit, (in quo oẽs thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei) opulẽta ciuitas redderetur, omnib. abundans gratijs, reperto thesauro illo abscõdito, q oẽ aurũ, & lapidem p̃tiosum excellit.

Pro. 31

Simile

B Quã ergo erit opulentissima, q̃ cum añ fuisset diuitissima oĩ grã, nunc denuo repletur Spũ sancto adueniente, & filio Dei, facto filio virginis? Merito uero eã de sẽdere de cœlo uidit Ioãnes, quãdo cœlesti Deo cæleste habitaculum conueniens erat, ut locus rñdeat locato, qui n. à sinu p̃ris in mr̃is uterum descẽdebat, nõ nisi cælestẽ mr̃em eligere debuit. Hoc tabernaculum, dicit Esa. non trãsferendum, nunq̃ ab inimicis capiẽdũ, funiculos eius nõ rũpendos, clauos non auferẽdos, tãta nãq; grã ornata fuit, ut nunq̃ caro a spũ dissẽderet, nunq̃ ab inuicẽ separentur affectu. Et tandem ait, ibi solum magnificum fuisse dñm, licet. n. magnifice Deus fecerit cum alijs, multa donãs, tñ eorũ cõparatione, q̃. Mariæ donata sunt, nihil esse oĩa alia censetur. Vnde illa ait,

C fecit mihi magna, q potẽs ẽ. Maxima ergo cã lætitiæ Maria mundo extitit, quia ex ea ortus est sol iustitiæ Xp̃s Deus nr̃. Quia Deo domus iã digna in mũdo est.

Luc. 1.

Nec tñ Deo soli cõstructa domus est ĩ Maria, sed & oĩbus nobis. Tabernaculũ nostrũ, Maria est, requies nr̃a est. Cũ multorum expẽsis domus aliqua fabricatur, illi oẽs ius hẽnt in ea habitandi, ac se mendi. Oĩum expensis fabricatam Mariam dicere poterimus, si. n. Adam non peccante Xp̃s non descẽderet, ut D. Th. ait, si peccata non essent, & miseriæ, De⁹ homo non fieret, nec Maria mater Dei esset, si ergo mr̃ Dei est, hoc fuit, quia peccata extitere, & mala oĩum nostrorum

Simile

D. Th.

nr̃is ergo cõmodis, & expensis Maria fabricata est, omnibus ergo nobis domus ista cõstruitur, oĩbus licet eam adire, & in ea quiescere. En ergo nobis tabernaculũ, quo protegamur. De quo forte Esa. vaticinat⁹ est. Et tabernaculũ erit, i. vmbraculũ diei ab æstu, & in securitatẽ, & absconsionẽ à turbine, & pluuia. Oĩum hoc tabernaculum esse ostendit, e. nulli singulariter dr̃ esse futurũ. Est. n. Maria uniuersalis interpellatrix, oĩum mr̃, gallina pullos cõgregans, turris Dauid oẽs protegens, est refugiũ in oĩ tribulatione, absconsio in oĩ tentatione, misericordibus abundat in oẽs pauperes, & tãdẽ domus est refugij omnib. confugientib. ad eã. Eam uero nos imitemur, eĩ se quamur eius vestigijs inhæreamus in oĩbus. In duobus tñ p̃cipue, q ex dictis colligunt. Primum sit dignam mentib. nostris domũ p̃parare Deo nr̃o, illa Dei domus fuit, & nos tẽplũ Dei, esse possumus templum sanctum Dei, quod estis uos, ait. Pau. Illa mr̃ Dei fuit, & nos possum⁹ mr̃es Dei esse. Sed maximũ hoc, inquies, maximũ plane, sed ille ipse hoc testatus, est, qui de virgine nat⁹ ẽ, cũ ait: qui facit voluntatẽ patris mei, qui i cælis est, ipse meus frater, soror, & mr̃ est. Tanta res est Dei verbũ audire, & illud custodire, vt illud faciẽs Dei dicat mr̃. Imo uero, & mr̃ Dei proponat, cũ dr̃ quin imo beati, qui audiũt verbũ Dei, & custodiunt illud. Laudauerat mulier matrẽ Xp̃i, p̃ponit Xp̃s audientẽ, & seruantẽ verbum Dei possumus ergo esse Dei matres, & plus q̃ mr̃es Dei uerbũ custodiẽtes. Sed ne tibi hoc incredibile appareat, audi aliud adhuc maius, põt hac rõne Deus effici. An nõ legisti, ego dixi Dij estis, & filij excelsi oẽs? illos autẽ dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est. Maxima gratiane, & inaudita dignitas. Sed quo pacto eã assequemur? Si tibi diceret facilẽ tibi via esse, ut rex fieres, q̃ anxie interrogares, qua rõne tantã dignitatẽ assequi posses, & q̃to feruore eã arriperes uiã, dr̃ vero tibi potes esse mater Dei, & plures q̃ mr̃ Dei, & Deus, hoc audito torpes? nõ mouaris, ñ interrogas qua rõne Deus esse? Vis hoc nosse? Audi Dei verbũ, & custodi illud.

A

Esa. 4.

B

1. Co. 3.

Mat. 12

C

Psal. 81

Io. 10.

A lud erunda cor tuum, vt ait illud Deus descēdat. Aiebat ille. Faciēntq; mihi fan
Ex.25. ctuariū, & inhabitabo in medio eorū. Quia.n.domū Dei decet sanctitudo, oportet mūdari cōscientias nrās ab operibus mortuis n. ūdemur ergo q esse cupimus vasa dñi. Hęc oīs sāctorū cura fuit, sese magis, ac magis mūdare purgareq; vt dignā Deo domū construerent. Quicquid ergo videris, in corde tuo versari, q Dei displiceat oculis, tolle, & ueniet ad te, cęnabit tecū, efficietq; te domum suā, matrem suā, imo & filiū suum, & tandem Deū te efficiet, factus ipse unus spiritus tecū. O summā Dei dignationem? ò altissimā hominis dignitatē? ò sūmā mortaliū sortem, si tamen ea uti uoluerint.

Sed obijcies, ex dictis seq uidetur, nō admodum esse suscipiēdā Dei matrem,
B nec adeo magnifaciendā eius dignitatē si nos eā, & ea aliqd maius tū facie obtinere possumus, sed non recte collegisti, imo summa hęc matris Dei dignitas, & plane infinita. Vt ergo ea, q̄ dicta sunt pcipias, considera, duos esse rerū ordines, alius est ordo gratię, alius vero officiorū, dignitatūue, vt matris Dei Apostolorū, ꝓphetarū, Seraphinorū, Thronorum, &c. Si hos duos ordines inter se conferas, & oīno separes ab inuicē, ordo grāt potior est. Da mihi hoīem, vel Apostolorū, vel Prophetā, Angelū, vel Seraphinū, q tū gratia careat, confer cum alio, qui his careat dignitatibus, grā tn̄ sit ornatus, sine dubio inferior erit eū, qui grā ornatus quacunq; pręfulgeat dignitate. Apostoli dignitate
C perfulgebat Iudas, qui tn̄ cum grā careret, audit melius erat ei, si natus non fuisset homo ille. Similiter Lucifer Cherub. extentus erat, sed gratia priuatus uilissimus dęmon effecitur. Similiter dico d dignitate matris Dei, da mihi mulierem matris Dei, sed sine gratia, inferior illa esset iusto gratiam habentem.

Hinc Au. Fęlicior est Maria, quia cō cepit Xpm mēte, q̄ ventre sola dignitas Xpi dñi, et vnio illa hypostatica, qua filius Dei naturalis hō ille est, excedit grāt ordinē, quia grā unionis superior est grā qualibet. Sed ut uideas quanta res sit dignitas Marię matris Dei, attende ex illo superiori gratię ordine donare Deū cuique sīdm dignitatē, & gradum, ad quē a Deo eleuat, quia idoneos ille facit ministros. Sic Seraphinis abūdantiorē cōcessit gratiam, deinde Cherubinis, deinde Thronis, ꝓ gradu diuersitate. Sic et Apostolis supremā cōcessit grām, qa eos primo loco ī ecclesia posuit. Cum ergo matri suę Marię, sam ꝓ dignitatis merito cōcedere debuerit, summā bōum ei contulit, quia īfinita illā decorauit dignitate dignitas namq; matris Dei infinita est. Vnde de ordine grę summa oīum ei concedēda fuit. Sed pp hanc gratiam potior Maria censenda est quam pro dignitate matris Dei, & sic omnia consonant.
A
eleem.
B

Secūdū uero, quo Maria nobis imitanda est, illud sit, ut quisq; prout illi possibile fuerit, refugiū sit paupis. Quo res nobilior atq; perfectior, eo se magis, magisque diffundit, & alijs benefacit. Hinc Deus īfinite se cōicat, nec unquam dare cessat, sed quasi perēnia fons semp emanat, vt merito dici possit, dator, largitor q; bonū. Inter creatās Maria Deo ꝓpiquissima, eiq; simillima, īnumera cūctis bona largitur, hoc.n. summę nobilitatis est perpetuo benefacere. Sicut ergo tibi dere'ictus pauper, orphano tu eris adiutor, ait Ps. Ita Marię derelict⁹ est pauper Tibi ergo eadē cura sit, & hæc satis tibi ad hoc rō uideatur, q pauper filius Xpi est filius Mariæ. 2. Reg. 9. ait Dauid. Putas ne est aliquis, cui remanserit de domo Saul, vt faciam cum eo miam pp Ionathā? Superest ait Siba Regi, filius Ionathę debilis pedibus. Vbi, inquit, ē? Misit ergo Rex Dauid, & tulit eū de domo Machir, eiq; dixit, faciens faciā in te misericordiā pp Ionatham patrem tuū, & tu comedes panem in mensa mea semper. Miser, claudusq; Mephiboseth pp Ionathā Patrē cibo Regis alitus est. Licet ergo tibi pauper miser appareat, recordare tn̄, q Xpi filius est, & Mariæ, tibiq; dictū est, q vni ex his minimis meis fecisti, mihi fecistis. Quemadmodum.n. beneficia, quæ filio pręstas, mater illius, paterque sibi collata putant, at ita deuincti tibi sunt, ac si illa eis præstitisses, quoniam filio præstitisti, qui unum cum eis
Psal. 9.
C
Ma. 25
Simile

A eis est. Sic ait Deus per Esa. Hęc est re-
Esa.28 quies mea reficite lassum, & hoc est meum refrigerium, Deum reficis, cum pauperem cibas, Mariam pascis cũ pauperi escas, das, &c.

In festo Exaltationis Sanctæ Crucis.

Thema. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Ioan. 12.

NVnquam à memoria nostra crux excidere debet, tenemur semper illius recordari, qa per ipsam no
B bis vita cōcessa est, ei vitam, & uniuersa bona debemus. Hac uero ratione dice-
Ps.118 bat Psaltes, nunquam se obliuioni traditurum Dei mandata, & ait. In ęternum non obliuiscar iustificationes tuas, qa in ipsis viuificasti me. Nunc ergo simili exigente ratione dicamus, in ęternum non obliuiscar crucem tuã domine, quia in ipsa uiuificasti me. Simul utilissima nobis hęc memoria est crucis, & Christi in ea crucifixi, illius.n. recordatio mira ĩ no
1. Co.1 bis operatur. Qua ratione Paulus ait. Verbũ.n. crucis pereuntib. stultitia est,
C his aũt, qui salui fiunt, i. nobis Dei uirtus est, uirtus, & fortitudo Christi in cruce est, quia per eam à patre obtinuit mũdi reconciliationem, & per eãdem à nobis obtinet plura uirtutum opera, ut hodie dicit. [Omnia traham ad meipsum] Crux ergo Christi uirtus est. Sed ut illius agnoscamus mysteria, opus nobis est gratia, & eam obtinebit nobis Ma-
Ioa.19 ria, quæ proximior huic cruci astitit imo & ei adhæsit, Stabat iuxta crucem Iesu Maria mater eius, &c.

Ad crucis exaltationem, & honorem illud in primis facit, quod eam Christus honorauit, dum eam thronum fecit regni sui in qua regnare uoluit, & exaltari se dicit, cum in ea ponitur. Fecerunt qui dã aliqui reges pretiosissimos thronos, qui dicebãtur solia regni. Ita de Assuero dr̃. Ille residebat super solium regni sui
Est.15 indutus uestibus regiis, Salomon ẽt fecit thronum de ebore grandem, & uestiuit A
eum auro fuluo nimis, non est factũ tale 3.Reg.10.
opus in uniuersis regnis. Venit in mundum rex regum, & dñs dominãtium, & crucem in solium regni elegit. Ita testa
tur Psaltes, cũ ait. Dicite in nationibus, Ps.95.
quia dñs regnabit à ligno, Iudæis quidẽ scandalum est, crux, & ideo abstulerunt à Psalmo illud uerbum, à ligno. Sed in Psalterio Romano ita legitur, & ita legit B. August. & alij, & Ecclesia illud recipit, cum ait. Impleta, sunt, quę concinit
Dauid fidelis carmine, dicẽs ĩ nationib. Berna.
regnauit à ligno Deus. Et Bernar. enar se.1.de
rans illa uerba, si rex Israel est, descẽdat resur.
de cruce, & credemus ei. Nõ est, inquit, Ma.27
hoc Caipha, quod paulo ante dicebas expedit, ut unus homo moriatur pro populo. At quia illud uerum erat, nõ a remetipso dicebas. Hoc plane tuum est, magis aũt eius, qui mendax est ab initio. Quid
enim consequentię uĩ habere, ut descen B
dat. Si rex Israel est, & non magis ascendat. Sic nõ meministi, q̃ confusus discesseris olim, cum dixisti, mitte te deorsum & hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Sic tibi Iudæ excidit, quod audisti, quia Dñs regnabit à ligno, ut gregẽ abneges, quia manet in ligno? Imo uero quia rex Israel est, titulum regni non deferat uirgam imperii nõ deponat. A cru ce uero regnare Xps dr̃, quia ibi superatur diabolum, & mortẽ, & eiecit eum foras, ibi omnia traxit ad se, & data est ei potestas in cœlo, & in terra, ibique potẽtior, ne gloriosior, quàm unquam appa-
ruit. Figi uero in cruce clauis uoluit, ut C
regni ipsius stabilitas, ac firmitas ostenderetur, quia ut Angelus Mariæ dixit re Luc.1.
gni eius non erit finis.

Hoc uero facto, sic crucem honorauit, ut quod prius fuerat maledictum, & infamia malefactorum, nũc fit super capita principum, & eadem adoratione latriæ, qua Deus ipse adoretur. Amplius exaltari non potuit. Impletumque est illud Ezechielis. Et scient omnia ligna re
gionis, quia ego dñs humiliaui lignum Ez.17.
sublime, & exaltaui lignum humile, & siccaui lignum uiride, & frondere feci lignum aridum. Quo loco Hieron. hæc refert

A refert ad Christum in cruce, vbi dæmonis regnum dissipatum est, & Christi regnum erectum. Lignum profectò humile crux fuerat, sed exaltatum à Christo domino miro in modo fuit.

Pro cuius rei dulcidiori intelligentia, aduertēdum est, ꝙ Christus incarnatione sua vniuersum honorauit, & exaltauit mundū, quia quodammodo uniuersa sibi copulauit, dū humanitatē assumpsit, quę continet oīa. Sed non solū bona, q̄ erant in mundo, honorare uoluit, verum & mala. Mala, n. pęna sumēs, illa quasi diuina reddidit. Sic diuinam crucē fecit, vt iā hoīes dicāt, mihi absit gloriari

Gal. 6. nisi in cruce. Sicut. n. humanitatē diuinā fecit, q a eā sibi uniuit, ita suo modo crucem, ac labores diuinos reddidit, q a eos

B

Acto. 5 assumpsit, vt iam Andreas crucem salutet, adoret, & amplexet, & Apostoli gaudētes ꝓcedant à cōspectu Cōcilij, qm̄ digni habiti sunt ꝓ noīe Iesu cōtumeliam pati. Sicut, n. nubes deformis, ac nigra, cęlestes, ac pulcherrima reddit, si sol occidēs radios ī illā mittat, ita occidēs Xp̄s in crucē radios suos mittēs, eā illustrissimam, ac omnib. honorabilem reddidit.

Sed quid obsecro mirū, si nobis crux venerabilis appareat, cū olim ante Xp̄m in veneratione fuerit habita? Audi quid

He. 11. Paulus de Iacob dicat. Fide Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit, & adorauit fastigiū virgę eius. In q̄

D. Th. verba D. Th. ait. Hoc habetur Gen. 50.

Ge. 48. vbi dr̄, adorauit ad caput lectuli, ut dicit litera nostra, vel fastigium uirgę eius, vt dicunt 70. Ipse. n. erat senex, & ideo ad benedicendum accepit uirgam, vel sceptrum Ioseph, quē adorauit, adorauit vero Deum innixum ad cacumē virgę Io

C seph. Ad ꝙ motus fuit ex consideratione potestatis Christi, q̄ potestas Ioseph figurabat. Ipse. n. tanquam præfectus Aegypto portabat sceptrum in signum pote-

Pieri⁹. statis. Addit uero his, quæ diximus Pierius, sceptrum, uel virgam potestatis Aegptiorum, aratrū suisse cōiugo beum cuius si attendamus summitatem, crucē reperiemus. Ingressum ergo Ioseph est, ut patrē inuiseret, afferebat uero uirg m, aut sceptrum, quod sgnū, erat suę potestatis, cuius fastigium erexerat; quia A iugum aratro impositum erat. Sedit vero Ioseph ad caput lectuli, & uirgam ibi deposuit, quam Iacob sumpsit, vt sustentaretur quia pedes extra lectum misit, quos postea collegisse dicitur. Crucē ergo manutenens iuramentum à Ioseph petit, quod eum spoliat cum Abraham, & Isaac. Iurauit tunc Ioseph forsan manu cruci imposita, ut nunc fit. Deinde Iacob adorauit crucē, quæ in fastigio erat virgæ, dixitq; salutare tuum expectabo Dn̄e, & sic obiit, cruce adorata, & in manibus posita, & inuocato nomine Iesu, quod est idem ac salutare. Sācta quidem B. pretiosa mors Iacob, & adoratio crucis per antiqua, quam Iacob adorauit. Fide uero adorasse dicitur Iacob, q a ibi Christi crucem, & Christum crucifixum adorauit, quem fide cognouit, dum eum ex pectare se dicit.

Sed iam mira, quæ in cruce perfecit Christus dn̄s, in Euangelio uideamus, ait ergo. [Nunc iudicium est mūdi.] Idest adest tempus mortis meæ, in quo ferēda est sententia pro homine contra dęmonem, & iusto iudicio eripiendus homo est a potestate eius, cui traditus fuerat à Deo, ut vero hoc iudicium magis expli- C cemus, notandum est ex August. Quod

Au. li. 3. de li. ar. c. 10. quia homo a dæmone uinci se permisit, iuste a Deo ipsius dęmonis potestati traditus fuit, ut ei subditus sit. Hęc uero dæmonis in homines potestas est, qd a peccato homo suis uiribus liberari non potest, nec eius tentationibus, in peccatum nouum impelientibus, in uniuersum resistere, nec mortem, in quam eum conicit, superare, pp hęc dicitur dęmō regnare in homines. Cum uero dicitur, homo iuste dęmoni traditus, non est intelligendum, dæmonem ius habere, aut iustitiā ex se ipso in hominem, sed Deus eum iuste tradidit, sicut homo reus traditur iuste tortori, in quē nullum ius tortor habet, sed iudex iuste tradit. Deinde sciendum est, ex eodem Augustino, ubi su-

Aug. pra, & lib. 13. de Trinitate, capite. 12. & 13. & ex Leone sermone 5. de passione

Leo. domini. Potuisse Deū sua potestate, ac potentia hominem liberare à dęmonis pote-

A ptāte sine vlla iniuria dęmonis. Sicut iudex pôt liberare reū traditum tortori si ne ulla tortori iniuria facta, aut iniustitia. Noluit tñ De⁹ hac uia agere, nec hac potentia vti, sed aliā uiā iustitię inijt perinde, ac si demū propriā iustitiā in hoīe habuisset. Hæc uerò iustitię uia fuit De⁹ factus est hō. Et cū dæmon in hoīes sæuiebat peccatores, diuinæ iustitiæ limites trāsgressus nō est. Cū uerò in Xp̄m innocentē, dęmoniq; nō subditum desæuit, eū tentās, ac occidi curans, concessæ sibi à Deo ptātis terminū transilijt, & iō dæmon dānatione factus est dignus. Iudiciū a it corā patre, ad quē Xp̄s ait, dæmon in me desæuit, qui ei subditus non eram, nec in me hēbat quicq̄, amittat ergo

B ptātem, q̄ in hoīes peccatores hēbat, & ita snīa in eum iusta lata est, ut q manum misit in eum, qui dñij ipsius non erat dñio priuaretur eorum, quos prius sub se hēbat, & sic hō erutus de ptāte tenebrarū Et hoc signat, cum ait. [Nunc iudicium est mundi.] Idest, nunc sententia ferēda est, ad quem hō pertineat, ad me, an dæmonē. Iudicabit uero ad me ptinere, tāq̄ ad ue um principē, & dęmon expoliabit dñio, & hoc est, q addit. [Nūc princeps huius mundi eijcietur foras.] Dr̄ diabolus princeps huius mundi, rōne superius dicta, ppter pc̄tm̄, s. & mortem. Cui addit Cyril. lib. 1. in Ioannē, c. 40. & Greg. Nazian. in orat. de calamitate aīæ suæ.

Cyrill⁹ Nazi.

C Cum diabolus per superbiā principatum appeteret, nec in cælo hr̄e posset, eum in terra q̄siuit, quē. n. principatum uerum non hēbat, fictum, & in opinione hoīum hr̄e studuit, & ideo, ut Deus coli uoluit in mundo, & per pc̄tm̄ regnauit in orbe terrarum, quia non cōsiderata gr̄a Xpi, per q̄ eruti ab eo sumus, oēs hoīes in pec cato tenebat, nullus se liberare poterat, nec mortem euadere æternam. Sed qūo foras missus est? Certè in principe duo consideranda sunt diuersa, potestas, & possessio regni sui. Aliqñ. n. princeps ius hēt, & ptātem in regnum, non tñ possessionem, quia eam tyrānus abstulit, Xpi ergo more dæmon priuatus est ptāte, ac iure in homines oēs, quia per Chr̄m data est libertas oī peccatori emergendi pec cato, & tentationib. resistendi, ac diabolum uincendi, & sic uniuersus mundus liberatus à Christo est. Sicut cum supremus princeps subditos inferioris principis liberat à iuramento, & obligatione subiectionis, dr̄ destruere, & priuare eū ptāte, ac principatu, quātum ad dñium. Sed si aliq subditorū uelint manere sub eius ptāte, iā non necessitate, sed uoluntate subditi essent. Sic ergo Christus diaboli principatum destruxit, & foras eum misit, quantum ad ius, & ptātem, potest. n. hō utens gr̄a Christi dęmonem superare. Si uero hō uelit sub peccato esse, manebit in dœmonis ptāte spontaneè, non coactè. Et ideo quantum ad possessionem, non penitus eiectus foras est dæ

B mon, licet magna ex parte ēt possessio ab eo ablata sit, dum plura regna ei parētia Christo adhæserūt. Si uero nunc dæmō tentat, nō hoc est, quia princeps, sed quia seruus coronæ inseruit iustorū. quos uero superat, non ptāte superat, sed uoluntāte cedentiū sibi. Quod si ante Chr̄m aliqui superauerunt dæmonem, sed illi pauci fuerunt, & Christi uirtute, & ideo nunc ait, nunc eijcietur foras, quia nunc cū ponitur omnis eiectionis præteritæ, & nunc multo plures, ab eius potestate eripientur, ac possessione.

C Maxima profectò hoīs miseria erat, cū captiuus à dęmone teneret & iō summa fuit mīa, cum ab illius ptāte liberatus est. Nudus relictus homo est per peccatum in Paradiso, sed eius nuditas, tūc à Deo opera fuit ueste pellicea. Nuditas uero animæ multo erat deterior, operiri non potuit animalium pellibus, licèt multa Deo oblata fuerint. Operuit vero hanc Christus dominus charitate sua, ac cruce. Nudatus est in tabernaculo suo Noe, sed duo eius filij eius nuditatē cooperuerunt incedentes retrorsum, palliumq; mittentes super pacem. Eodē pacto Adæ, & omnium hominum nuditatem Christus charitate, & cruce operuit. Merito se filium hominis sæpe compellat, quia nullus fuit filius Adæ, qui eius nuditatem operiret, nisi Christ⁹. Sed quomodo eā operuit? Certè retrorsum incedēs, quis uideret Christum crucem Gen. 6.

A baiulātem, ac interrogaret, quo dñe ꝓcedis? Diceret, ille, ut Adę, ac oīum hominum nuditatem operiā. Sed ô dñe quo incedis hāc viā? nōne tu offensus peccatores, quo offensoris partes agis? et pctm̄ soluis, qd̄ in te cōmissum est? Certè e diuerso ambulat Xp̄s, q̄ oīs homo ambulat, retrorsum graditur. Nōne tu dñe caput es, quo ergo pro membrorum defensione uitā exponis, membra etenim exponi pro capite solent? è diuerso ambulat Christus. An non scriptum est, filius non portabit iniquitatem patris, quo tu portas iniquitatem Adæ? retrorsum incedit Christus. Scapulas ad nos uertit non faciem, non. n. aspicit nuditaté nostram, ut nos puniat, sed ut operiat. E di
B uerso ẽt omnium hominum Xp̄us ambulat, quia cum illi honores, diuitias, ac uoluptates quærant, ipse crucem amplectitur, & sic malis nostris medetur, quia medicina morbo contraria esse debet.

Exponit deinde qua uia princeps omniū sit cōstituēdus, & ait, [Et ego si exaltatus fuero à terra, oīa traham ad meipsum.] .i. Diaboli principatu destructo, ego uniuersorū princeps existā. Licet. n. aliqui dęmoni adhæserit, subditi nihilo minus Xp̄i sunt, sed rebelles subditi, & inobediētes, tñ ad eius iurisdictionē ptinēt, q̄a oīum est redēptor, et iudex. Ita ẽt
Ioā. 17 alibi ait, sicut dedit ei ptātem oīs carnis, nō. n. malos punire, & bonos remunerare posset, nisi uniuersorū princeps esset.

Vel oēs trahere dr̄ ꝓdestinatos, uel ex
C oī hoīum genere, ac regno. Omnia vero
Augu. trac. 52 in Ioā. ista baculo crucis acquisiuit Xp̄s, sicut olim Iacob diues factus est, & regressus cum duab⁹ turmis, cum tñ ex patris domo solū baculum sumpsisse dicat. Sic. n.
Ge. 32. ille ait, in baculo meo trāsiui Iordanem istum, & ecce regredior cum duab. turmis. Mirum profecto est, q̄ ditissimi, & amātissimi parētes Iacob, quē primogenitum constituerant, pauperem à domo dimitterēt, & nihil pter baculum darēt. Id uero ipsum Xp̄o dño accidit, q è domo patris in mundum ueniens nihil p̄ter crucē accipit, quę illius baculus fuit.

Sed pclarus hic baculus est, eo. n. oīa traxit ad se, & oīum dñm se fecit. Hoc uero mysteriū forsā subodoratus Isaac A
filio dilecto unicum tribuit baculū, sed q figura crucis erat, & iō in eo ei dedit uniuersa, q̄ in illo lucratus est, quasi in prænuncio optimo baculum dedit, quo
exaltatus est. Simili uero rōne nos exaltandos nouerimus, si multa Dei causa Gen. 8.
patiamur. Sicut. n. a quæ supra modum Sap. 10
crescentes arcam Noe nō demerserunt, imo eleuauerunt in sublime, ita tribulationes exaltant iustos, & dignos æterna mercede efficiunt. Hinc de laboribus iusti dr̄, honestauit illum in laboribus, & Gala. 6
compleuit labores illius, sic honoratus, & exaltatus est Xp̄us cruce. Hinc uero fit, ut licet alij in alijs glorient̄, iusti Iudit. 1
tñ in cruce glorianť cum Paulo, qui ait, mihi autē absit gloriari, nisi in cruce dñi B
nr̄i Iesu Christi Gloriabať Arphaxat, et Ps. 48.
Holofernes in potentia sua, in exercitu forti, sed uana hęc gloria est, qm̄ cito in Hero.
nihilum redigit̄, ut illis accidit. Alij uero in multitudine diuitiarū suarum gloriant̄, ut Ps. ait Inter quos annumerandus est Cresus Lydorum Rex. De quo memoriæ ꝓdidit Herodotus, sæpe diuitias suas inspicere solitum, & in hoc prę Ps. 75.
cipue delectatum. Sed uana ẽt gloriatio ista est, quia diuitiæ istæ non ueræ, sed fictæ, & insomnium quoddam sunt. Et iō Ose. 5.
Ps. ait. Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarum in manib. suis. Alij de nobilitate gloriātur. De quib. Ose. ait, Ephraim, quasi auis auolauit, gloria eorum à partu, & ab C
utero, & à cōceptu, Ephraī cōstitutus est Iacob primogenitus ante Manassem, Ge. 49.
ait ergo Ephraim putat se auem esse cęli, & reliquos reputat reptilia terræ, hoc .n. nobiles putare solent, se maximos esse, alios uero nihil, se in alto uolare, reliquos humi reptare, & eorum gloria nō est, qd̄ aliquid præclare gerant, sed à partu, ab utero, à conceptu, qd̄. s. geniti sint à præclaris parentib. Sed gloriatio ista inanis est. His enim uerba illa Psalmi Psal. 2.
accōmodari aliqua rōne possunt: Quæ utilitas in sanguine meo, dum descende in corruptionem, id est, quæ utilitas in sanguinis nobilitate, si in infernum trudaf nobilis suis demeritis exigentibus.

Vel

A Vel ea Prophetę uerba sic accipienda sunt, ut gloriaretur Ephraim in multitudine sua, quia plurimi essent, & id est a partu, ab utero, & a conceptu, i. in numerositate prolis, ita Hier. in ea uerba, de qua etiam re nobiles iactari solent. His omnibus Hiero. ait. Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua, & non glorietur diues in diuitijs suis, sed in hoc glorietur, qui gloriatur, scire, & nosse me.

Hiero. Hier. 6

Ion. 3. Sed quę vera gloria fideli est? Certe si glorietur in cruce. Crux. n. arbor est uitę, qua salutem aīæ per gratiam, & salutem ęternam consequi possumus. Sicut. n. exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut oīs, qui credit in eum, non pereat, sed habeat uitam ęternam. Posuerat, sed B mendaciter dęmon hominis gloriam in arbore uetita, cum dixit eritis sicut Dij, si ex eo comederitis. Sed ueram gloria in cruce nobis posuit Xp̄s si enim eam tulerimus, si uirtutes in ea splendentes imitati fuerimus, uere gloriosi erimus, & exalbimur cum Christo in regnum ęternū. Ille cruce glorificatus, exaltatus est, & regnum acquisiuit, eadem uia nobis procedendum est, ut exaltemur, & gloriari possimus. Sed prinsquam ad alia uerba procedamus expendendum est uerbum illud, oīa traham ad me, illud. n. trahā, uim quandam importat, quę cum uoluntate nostra pugnat, quō ergo trahi dicimur? Certe vis quędam hoī dr̄ inferri, non simpliciter, sed aliqua rōne, cum ea in eum conferuntur beneficia, ut quasi C cogant redamare amantem, & benefacientem usq. ad mortem. Hac vero uim Xp̄s hoībus intulit ex cruce, eam. n. bonitatem, ac dilectionem in hoīes ostēdit, ut quasi cōpellat nos eum diligere. Hac vim explicat Es. cum ait. Timebunt, qui ab oriente nomen Dn̄i, & qui ab occidēte gloriam eius, cum uenerit quasi fluuius uiolentus, quem spiritus Dn̄i coegerit, & uenerit Sion redemptor quo loco propheta similem asserit futurum redēptorem Sion flummi uiolento, qui oīa post se rapit, & iō cum ille venerit, eos, qui in oriente, & occidente sunt, abs eo

Gen. 2

Es. 59.

trahendos. Hanc uim, quam Christus A ex cruce intulit, sentiebat Paulus cum diceret. Charitas Xp̄i vrget nos ęstimātes hoc, qm̄ si unus pro oībus mortuus est, ergo oēs mortui sunt, & pro oībus mortuus est Xp̄s, ut qui uiuunt, iam nō sibi uiuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est. Expendendum est uerbum illud, urget nos, qua si compellit; & uim quodāmodo infert. Certe si non est, qui se abscondat a calore solis, cum in cœlo exaltatur, sed terram exurit, quis se tueri poterit ab igne quem nisi in terram Christus in cruce positus? Multa in nos cōtulerat beneficia, antequam hō fieret, sed illis allexerat, at cruce trahi. Posuit in collo suo Hiere. Propheta cathenam ligneam, quam confregit Ananias Propheta, & ait Dn̄s. Cathenas ligneas contriuisti facies pro eis cathenas ferreas. B Quib. significare uoluit, oīno seruiendum est Nabuchodonosori, qm̄ chathenis ferris alligandi erant, quę frangi nullo modo poterant. Ad eum modum dicere possumus his qui alligati prioribus. Dei beneficiis, ea fregerunt, & paruipendentes ea, à Dei obsequio recesserunt. Faciet dn̄s cathenas alias potentiores, beneficia immensa præstabit, quib. uix resistere valeatis, quæ erunt uobis cathenę ferreę. Hęc uero sunt Christi immensa charitas, ac misericordia in cruce ostensa, quibus homines quasi ui ad se traxit. C

2. Co. 5

Psa. 18

Hi. 28.

Sed audi quid turba dicat, audita, Xp̄i cruce, ac morte. [Nos audiuimus ex lege quia Christus manet in æternum, &c.] Quasi dicat, tu dicis, te Christum, hic, autem, secundum legē manet in æternum. Tu etiam ais, exaltandum filium hominis in cruce, quomodo hæc sibi cohærēt, aut de quo filio hominis loqueris? Quod Christus maneat in æternum, colligitur ex illo Ps. tu es sacerdos in æternum, & ex illo Dan. potestas eius potestas æterna, & regnum eius, regnum oīum sæculorum. Sed cæci cum essent, non attendebant, etiam in legem prædictam Christi mortem, Esai. n. de ea multa dixerat. Si posuerit pro peccato animam suam, &c. Daniel ait, occidetur Christus. Nec attenderunt mortem non repugnare re

Ps. 109 Dan. 6

Esa. 53 Dan.

Q 2 qui

A gni æternitati, quia cito surrecturus erat & tanquam Deus mortuus non est, sed ut homo.

Respondit Iesus. [Adhuc modicū lumen in uobis est, ambulate, dum lucem habetis, ut non nos tenebræ comprehendant.] Quasi dicat. Adhuc modicum tépus superest, in quo ego, qui lumen sum, ero in uobis, ueritatem docens, & uiam uitæ uobis tradés. Ambulate ergo dum hanc lucé uobiscum habetis, ne si nūc lucem neglexeritis, cōprehendamini a tenebris. Lumen quidē X ps fuit qui uiam

B uitæ ostendit crucem esse, quam qui non tenent, comprehenduntur a tenebris, quia nulla alia in cœlum uia est, nisi X pi crux, & sicut ille crucifixus est, ita oēs crucifigi oportet, qui uiā in cœlum tenēt.

Gala. 5 Hinc Paul. qui sunt Christi, carnem suā crucifixerunt, cum uitijs, & concupiscētijs suis. Hinc Psaltes, cōfige timore tuo

Ps. 118 carnes meas, à iudicijs enim tuis timui.

Ambr. Quo loco verbum Græcum significat,

Augu. configere clauis. Ideo Ambr. & Aug. legum confige clauis a timore tuo. Sed vt carnem non configi, sed animam, ait, n. a iudicijs tuis timui. Rēdet Euthymius

Euth. Multi in anima Dei iudicia timent, sed eorum caro hoc timore non detinetur a prauis. Hoc ergo orat, Psaltes, ut timore animæ caro detineatur. Ne in illicita properet. Et hoc est, quod ex Paulo diximus carnem suam crucifixerunt. Non

C enim anima solum crucifigenda timore

Iosu. 10. est, sed & caro. In cuius refiguram, quinque reges, qui impedire nitebant, ingressum terræ promisse, calcantur, crucifigūtur, & in spelunca clauduntur. Hi quinque sensus sunt, qui in nobis regnare uolunt, ab aīo uero uiriliter capiendi sunt, ne dn̄ari præsumant, calcandi sunt, quia contemnendi, & in spelunca claudendi, Sic ille agebat, qui ait Pepigi fœdus cum

Iob 31 oculis meis, ut nec cogitarem quidem de virgine. Et tandem crucifigendi sunt tenendiq; in recta uia, à qua si aliqn̄ declinauerint, castigandi sunt, ut flagello instructi uideant, iterum mala non perpetranda. Hinc Sapiens seruo maleuolo

Ecc. 33 tortura, & cōpedes. Non ergo sat est animā contiere diuino timore, ac meditatione nisi corpus crucifigatur castigatione. Sicut enim primum ferrum ignitur, & deinde tunditur ictib. vt efformetur, ita homo in meditatione ignitur, sed afflictione, & corporis maceratione in diuersa uirtutum officia efformatur. Tūc anima fortis est, cum illa crucifixa corpus etiam crucifigit, similis forti illi mulieri de qua Salomon ait, procul, & de Pro. 31 ultimis finibus pretium eius. Procul, uero, & in ultimis, finib. esse dicitur si nostra consideremus, quia in Aegypto, & Scythia hic rigor pænitētiæ olim uiguit, qui apud nos nunc refrixit. De duobus Gen. 4 nepotibus Adæ ait scriptura, alter erat malleator, & faber ferrarius, alter uero pater canentium cithara dum hic canebat cithara, illa incude ferrum feriebat. B Secundus uero Adam filios, & nepotes habet, qui utrunq; perficiunt; Animam enim dulciter eleuant in contemplatione, & corpus castigant uerberatione. Vtrumque Magdalena in deserto præstabat. Sed quibus clauis caro crucifigetur? Certe castigatio clauus est. Deinde timor, qui ex Dei minis colligitur de quibus. Sapiens ait. Verba sapientum quasi stimuli & quasi claui in altum defixi. Di Ec. ult. uina enim uerba comminantia gehennam, satis sunt, ut animam, ac corpus crucifigant, ut ea tremere faciant. Hinc C Iob, semper enim, quasi tumentes fluctus super me timui Deum. Et Psaltes Iob 31 ait. Cōfige timore tuo carnes meas. Quæ Ps. 118 uerba iuxta Hebraicam ueritatem uertit Heron. Horripilauit à timore tuo caro mea. Nam in Hebræo loco, de ly con Hiero. figere, ponitur uerbum, Samar, quod significat ita inhorrescere, ut pili erigantur. Sed Dauid, qui in lege uersabatur, timore carnem configi postulat, quia timor legis proprius erat, sed eo caro non ita configebatur, ac gratia, quia ut Paul. Ro. 7. ait caro a lege occasione sumpta, excitata, est in concupiscentias uarias. In lege uero Euangelica configitur plene caro per gratiam, & charitatem, qua anima sponsæ uulnerata est. Hodie ergo exaltatur ab Heraclio crux exaltemus nos eā, crucifigētes in ipsa animas, & corpora, &c.

In

A In festo S. Matthæi Apostoli.

Thema. Vidit Iesus hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine, & ait illi, sequere me, &c. Matth. 9.

Simile. De eximio pictore Apelle, memoriæ proditum est, depinxisse in tabula Helenam mira pulchritudine, & ut ipsius memoria in sæcula duraret seipsum in eadẽ depinxit tabula. Ita diuinus pictor Matthæus Chrm dnm in suo pinxit Euãgelio diuina quadã arte, seq; ipsum in eodem Euangelio nunc depingit, non quidem uane, ut Apelles, sed humiliter, ut Apostolum decebat. Sicut solet pictor circumcirca imaginẽ præcipuam aliqua alia pingere, quę vulgo dicuntur [los lexos,] ut imago magis illustret, & si in oĩum oculis det, ita Matthæus seipsum, q longe à Deo erat, describit, ut Xpi mia magis appareat. Humilia; quę ipsius erãt, ipse dixit, vt q sedebat in telonio. Quod erat laudis lucas scripsit, ut q reliquit oĩa, quod fecit conuiuium magnum. Vt ad illud ingredi possimus cum peccatores simus, humiliter accedẽdum nobis est, & ad Mariæ pedes ueniendum, &c. Luc. 5.

In festo S. Matthæi eius nobis proponi cõuersio, qua eum à telonio in Apostolum, & Euãgelistam suum Deus vocauit, auferens ex eius manib. librũ telonij, & dans illi librum historiæ magnalium Dei, & ex infima sorte hoĩum, in qua uersabatur, eum euexit in altissimã Ecclesię dignitatẽ, quæ proculdubio Apostolica est, dicente Paulo posuit in Ecclesia Deus primum Apostolos, i. primo loco. Assumpsit eum in consiliariũ suũ, fuit ergo Matthęus unus ex illis duodecim lapidibus, quos Iosue ex Iordanis alueo eduxit, qui dicere potest cum Psal. Eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fęcis, & statuit supra petrã pedes meos & direxit; illum Ecclesię suæ fundamentum, & lapidem pretiosissimum. Septimo loco Matthæus numeratur inter Apostolos, & septimum fundamentum cęlestis

C

1. Cor. 12.

Psa. 39

Hierusalem descendentis de cęlo Chrysolitus est, ut Ioannes ait. Et ideo merito hic lapis Matthæo tribuitur de Chrysolito Plinius ait. Chrysolitos Aetiopia mittit aureo colore translucentes. Optimæ sunt, quæ in collatione aurum albicare quadam argenti facie cogunt. Hẽt etiam scintillas ardentes, ut ait Beda, Isidorus ait, Chrysolitus auro similis est, cũ marini coloris similitudine. Ab hac marini coloris similitudine Hebraicè dicitur Tharsis, quod mare significat, ut auctor est Hieronymus in illud Danielis 10. & corpus eius, quasi Chrysolitus, Matthæus in hac gemma indicatur, qui maris. i. sęculi huius colorem aliquãdo habuit, cũ publicanus esset, & peccator, & maris in portu telonio erat. Postea vero sapientia, & charitate fulsit, ut aurum & scintillas misit ardentes, tam ore docendo, quam scribendo Euangelium, & miraculis corruscando.

A Apo. 21. Plin. li. 37. ca. 9

Beda Isi. lib. 16. Etymo. c. 14. Hiero. Ribera in Apo.

B

Sed in hac Matthæi uocationi illud attendendum est, quod sicut, ut ostenderet Deus potentiam, & sapientiam suã, infirma mundi elegit, ut non glorietur omnis caro. Ita, ut summam ostenderet mĩam, maximos elegit peccatores, vt Paulũ, & Matthęum, vt nouerit peccator, non solum non esse à gratia exclusum, si sibi prospiciat, sed nec à maxima gratia, cum maximos uocauerit Christus peccatores, & principes regni fecerit.

Maximum profecto malum peccatũ est, & adeo malum, ut si in hac parte posueris uniuersa mala pœnæ, quæ sunt in mundo, & uniuersa etiam, quæ patiuntur iusti in purgatorio, & impij in inferno; in alia uero peccatum unum, & hæc inter se conferas, maius malum unum peccatum est, quam uniuersa illa pœna mala. Et qui recte iudicaret, prælig eret illa omnia mala pati, potius quã peccatum incurreret. Si uero adeo malum vnicum est peccatum, q̃tum obsecro erit innumera peccata, in quibus homo ex consuetudinẽ incidit, & in quibus sedet, quasi in pestilentiæ cathedra, in qua ille sedebat, qui in telonio non stare, sed sedere dicit. Tria significat pec

C

A catoris mala, uel triplicē potius statum Psaltes cū ait. Beatus vir, qui nō abijt in cōsiliorū impiorū, & in uia peccatorum nō stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. In cōsiliū impiorū abijt, q semel, aut bis peccauit, sed in uia peccatorū stetit, qui gradū in peccato fixit. Pro uia in Hebræo est dereth, & proprie significat iter, φ pedib. calcat, sed metaphoricè sumit pro more, & cōsuetudine doctrina, & operibus. Sic in Genesi dr, oīs quippe caro corruperat uia sua Basil. ait, uia dr ipsa uita, per q̄ quilibet natus properat ad finē motu continuo, & irrequieto, ac cultoq. ut q in nauigijs dormiunt. Vidisti in uia plantam, herbam, aq̄, aut aliud quoduis non indignū, spectatu, nō nihil decerpsisti oblectationis, hæc interim à te defluxerunt. Rursus in lapides incidisti, in conualles, & præcipitia. Hinc non nihil cōtraxisti mæroris. Mox ista reliqsti. Talis est uita, q nec delectabilia. nec rurs⁹ acerba, & tristitia diu retinet. Sed nec uia hæc tua est, nec psentia tua sūt. In uiatorib. primus vestigium mouit, & post eū alius. Considera parum per num res humanæ sint consimiles. Hodie terrā coluisti, cras alter colet, & post eum ali⁹. Vides agros hos, & domos sūptuosas, quot noīa iā unumquodq; horū permutauit? Cur ergo uita nostra non dicetur uia? Hæc Basilius. Qui statim adiungit. Duæ sunt uiæ inter se contrariæ, vna lata, altera angusta. Beatus ergo vir, qui in uia lata peccatorum non stetit. Cum ait Psaltes, in uia peccatorū, pro peccatorum, in Hebræo est. Athaim à verbo Atha, φ significat errare; siue aberrare à via, & qa peccator aberrauit à uia recta ideo hoc noīe peccator significat. Hoc loco Psalmi hēt istam geminam significationem, significat. n. eos, quos Latini dnt errones, cuiusmodi dnr auctore Vlpiano serui, qui non quidem fugiunt, tamen frequenter, & sine causa vagantur & tpe in res nugatorias consumpto serius ad domum redeunt. Hæc il e.

Psal. 1.

Gen. 6

Basi. in Psal. 1.

B

C

Vnde rectè consonat, quod tradit Sāctus Pagninus, & alij, Athain significare illos, qui habitū peccādi contraxere, & qui non peccant per imprudentiam, sed consulto, & cogitato. Pro illo verbo stetit, φ Psal. primo ponitur, in Hebræo est. Hamath, φ significat consistere, aut persistere. Hinc Michæas, Stabit, & pascet eos. Vbi Hierony. ait, dñs, qui prius ambulabat, & cū Iudæis, nec dum fixū hēbat gradum, & stabit, i. manebit sp cū eis, non ambulabit, quasi aliqñ eos relicturus. Ita prior gradus peccatorum est in peccatis ambulare, cum tñ necdum fixum gradum in peccatis teneant. Secundus, eorum, qui stant, & manent, quasi nunq̄ eam uiam relicturi, quos gradus superiorib. verbis Psaltes expressit. Tertium uero exprimit cum ait, & in cathedra pestilentiæ non sedit. In Hebræo est gradatio sedēdo sedit, i. firmissime sedit. Pro pestilentia, in Hebręo est. Lethsim, a verbo significante sapere peruerse sibi, & alijs. Hinc Sapiens. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris. Si autem illusor, solus portabis malum. Qui ergo non solum pctōr est, sed uita, & doctrina peccata effundit in alios, in cathedra pestilenti sedit, quia eorum uitium more pestis grassatur, & alios inficit. De quib. dominus ait. Veruntamen vę homini illi, per quem scādalum venit. Et huiusmodi designatur Matthæus fuisse cum dicit sedens in telonio, ut i propria mercatorū cathedra. Pro diuersitate namq; horum pestiferorum hominum diuersæ cathedræ eis accommodātur. Magdalena sedebat in cathedra deliciarum. Sauuls in cathedra persecutorū. Matthæus in cathedra auaritiæ. In cathedra superbię illi, qui amant primos accubitus in cenis, & cathedra i synagogis, & uocari Rabbi. In cathedra erroris, qui falsa docent, de qua i Apocalypsi dicit. Scio ubi habitas, ubi sedes est Sathanæ, & tenes nomē meum, & non negasti fidem meam. Cauendum maxime ab hoc statu, qui summi periculi est. De quo Amos ait. Qui separati estis in diem malum, & appropinquatis solio iniquitatis, solium iniquitatis cathedra est pestilentiæ.

Mic. 4.

Hiero.

B

Pro. 9.

Luc. 1

C

Ma. 23

Apo. 2.

Amo. 6

Solēt uero, q eiusmodi sunt, in peccatis quiescere, de Dei misericordia psumētes, dicere, q solent, Deū pro sua mia hominem tollere semper ex hac uita, cū in optime

A optimo statu est, & id dum in pctó fuerint, non morituros, sed expectaturum Deum eorum pœnitentiã. Philo disertissimus Iudæorum memoriæ prodidit. Ophini, & Phinees filios Heli sacerdotis huic errori credidisse, ac patri ipsos corrigenti rñdisse, meliorẽ statum hoīs Deus expectat, ut eum de mũdo tollat. Nos ergo in senectute pniam agemus. Sed eos Deus statim in bello occidit, vt Regũ testat historia. Hmōi uero hoib. illud accidit, q Hie. ait. Quare factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis renuit curari? Facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium. Attendenda pfecto similitudo est, q̃ usurpat Propheta. Quænā sunt aquæ istæ infideles? Certe aquã ĩfidelis illa est, q̃ sua pspicuitate hoīem decipit, dũ putat, paruã, & non nimiã aquã esse, & terrã firmã prope esse, q nõ pede solum, sed & manu contigere liceat, Cum tñ homo in eã ingredit, profunda est, ita ut eum absorbeat. Sic pfecto multis accidit peccatorib. sicut Ophini, & Phineas, qui securos se esse credunt, repentinus eis superuenit interitus, & non effugiunt. Quia vt Sapiens ait. Non est tutus in malis [illegible] Sicut. n. Israelitæ, q phirimã substatiã in Babylone acquisierãt, inde exire nolebãt, licet facultas ei data esset reuertẽdi i Hierusalẽ à Cyro rege. Ita assiduus i malo multas in pctō, & alias radices mittit, & elegit pctō seruitute perpetua, & ab ea exire non uult, et si annus Iubilæi adsit, in quo liberari possit. Sed nũ tanto malo, remedium est? Est certe, qa licet grauissima infirmitas sit, sed Deo nulla est insanabilis, qui hodie medicũ se dicit. Dixerat uero idẽ in Exodo, ego sum dns Deus tuus, medic⁹ tuus. Sed nũc e cælis descẽdit hic medicus, vt nos uisitaret. Et sanguis illius medicina est potẽtissima, & idẽ ois ĩfirmitas facile curat. Vt vero id nobis cõpertum esset, hodie hoiem sanat, q in cathedra pestilẽtiã sedebat, nec sanat solum, sed tãte restituit saluti, ut eum efficiat salutem mũdi, dũ Apostolũ facit. Eo ergo inspecto, fidendum nobis oib. est, si diuina gravi voluerimus. Sic. n. de seipso Dauid testatur, plures confisuros de Dei misericordia, cum ipsum uidissent à pctō erectũ, ait. n. Eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis, & statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos, & immisit in os meũ cãticũ nouum, carmẽ Deo nostro. Sed quid inde? Audi. Videbunt multi, & timebunt, & sperabunt in dño videtis hodie multi, Matthæum eductũ de lacu miseriæ, de luto fæcis, de cathedra pestilẽtiæ, ergo sperare in dño. Et sim cathedra pestilẽtiæ es, dic Deo, in hoc ego pcipuè te glorificare possum, ac laudare, si nunc in te sperem, & de tua bonitate psumã. Hoc. n. est, q Deo summum pręstat honore, si peccatorẽ deperditum sanet. Vñ Psaltes, ait. Ego ũt semper sperabo, & adijciam sup oẽm laudẽ tuã. Sed qd est ò Dauid, q adijcere possis ad Dei laudes, quib. eum celebrat oĩa creatura terræ, & cęli? Certè hoc ego adijciam, q semper sperabo in eo, licet in luto fæcis sim, licet desperatus uideat spero me ab eo sanandum fore, & hoc est, cum laudare, imo & adijcere super oẽm illius laudẽ. Quia tunc medicũ magni ducimus, cum credimus, et desperatos ab alijs, & in aiam agentes sanare posse. Attendamus nũc Matthæi curationẽ, ut speremus, & qua pacto sanandi simus, uideamus.

[Cũ trãsiret inde Iesus, uidit hoiem.] Nõ solũ eũ aspexit oculis corporis, sicut cæteros, sed magis oculis aĩ, oculis gratiæ. Vidit Zach. in lapide oculos septẽ, Et Ioãnes in capite agni oculos septem, qui sunt septẽ Spiritus S. dona, aspicere, hoiem his donis, est illa cõicare, ac tribuere. Erat Matthæus ueluti lucidũ speculũ, sed ad terrã, & ad terrena conuersũ, cũ esset, efficieba t in eo terræ, & imago, & imago et bestię, q̃ intendebat. Sed nunc Christus eũ inspicit, firq; in eo effigies hominis. Et ideo Matthæo tribuit facies hominis ex illo quatuor, de quib. Ezechiel, & Ioãnes meminerunt. Erat prius Matthæus miser, & paup, sed nũc respectus à Christo erigit a miseria sua. Et in eo efficit illud Sapiẽ. Est hõ marcidus, egẽs recuperatione, plus deficiẽs virtute, & abundans paupertate, & oculis Dei respexit illũ in bono, & erexit eũ ab hu-

Marginalia (left): Philo de biblicis antiqu. — 1 Re. 4 — Hie. 15 — B — Simile — Eccl. 5 — C — Ex. 17
Marginalia (right): A — Psa. 30 — B — Psa. 70 — C — Zac. 3. — Apo. 1. — Simile — Ezec. 1 — Apo. 4. — Ecc. 11

A humilitate ipsius,& exaltauit caput ei*, & mirati sunt in illo multi,& honoraue runt Deum. Et inferius eodē capite ait. Facile est.n.in oculis Dei,subito honesta re pauperē. Sicut.n.sol aspectu suo pluri
Simile ma,ac ꝑtiosa metalla producit in terræ uiscerib.& gēmas,ac lapides ꝑtiosos. Ita Xp̄s sol iustitiæ in corde Matthęi diuersa germina virtutū aspectu suo ꝓduxit. Hinc erat Psaltes. Respice in me,& miserere mei. Nec mirum eā inesse vim in oculis Xp̄i. Si.n.aliqui sunt serpentes adeo pestiferi,vt visu occidāt hoīes,ut Arist.& alij testant̄. Quid mirum est,si in oculis Xp̄i vis sit uiuificatrix? Iō respexit dn̄s Petrū,& fleuit amare. Respexit Matthęū,& effecit,vt seipse resipiceret,si biq; ꝓspiceret. Sicut struthio visu oculo
B rū uiuificat oua sua,nec eis incubat, vel
Esa.8. vt alij dicunt,sol aspectu suo ea uiuificat
Lu.14. Cum significare uis,aliquē à rege multis beneficijs affectū,Rex oculos suos cōiecit in illū,vulgo dicis,ha puesto los ojos en fulano. Ita nūc uidit Matthęum,oculos coniecit in illum,& facile est in ocu-
1.Io.3. lis dn̄i,subito honestare pauperē. Et hoc est,ꝙ Dauidi promittit̄. Firmabo sup te oculos meos. Et in Exo.dr̄. Respexit dn̄s filios Israel,& cognouit eos. Et Sapiēs. Gratia Dei,& mīa in sanctos eius,& re
1.Cor. spectus in electos illius. Et Psal. Oculi dn̄i super iustos. Ita respexit dn̄s Matthæum,& uidet in eo aurum, licet tunc tp̄is terræ mixtum,sed quod ipse purum
C facile reddere poterat,ut fecit.

Non tm̄ illū vidit,sed allocutus ēt est dicens.[Sequere me,& surgens secutus est eum.] Refert Hiero. Porphirium, & Iulianum apostatā leuitatis arguere apo
Or.ho. stolos,ꝙ statim à Xpo uocati eū fuerint
1.in Io secuti,quē nō agnoscebāt? Nō erāt illi ex
sue. perti diuinæ vocationis vim, quo verò virtus agētis maior est,eo citius operat̄. Insensibilia Dei verbo in momento obediunt,quasi sentiant. Hinc Baruc,qui amittit lumen,& vadit,& vocauit illud, & obedit illi in tremore,stellæ aūt dederunt lumē in custodijs suis, lętatæ sunt, vocatę sunt,& dixerunt,adsumus. Hinc Esa. Audite cęli,& aurib. ꝑcipe terra,qm̄ dn̄s locutus est. Hoīum verò obedientiā

ad uocē Xp̄i eos uocatis ꝓdixit. Hier.di- A cens. Perdix fouit,q̄ nō peperit, fecit diuitias suas nō cum iudicio,in nouissimo dierū suorum derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiēs. In q̄ uerba Hiero.ait,asserere eos,q̄ de natura scripsere quasdam esse perdices steriles,q̄ cum ꝓpria oua non habeant,aliena furant̄, & eis incūbat,sed cum fętus adoleuerit, & 1.Cor.
audierit uocē matris propriæ, q̄ oua ge- 10.
nuit,derelinquit alienā matrem,q̄ potiꝰ nutrix,q̄ mater est,& parentem sequit̄. Id verò cū dæmone agendum Propheta denunciat. Sterilis quidē dæmon est, hoīnē ille nō genuit,sed furatus oua fuerat,cū in lege naturæ,& scripta hoīes i- Esa.30
perfectos,quasi oua rapuit,dicente ipso. Hiero
Inuenit quasi nidū manus mea,& sicut colligunt̄ oua,q̄ derelicta sunt, sic vni- B
uersam terrā ego cōgregaui. Procreauerat dæmon hoīes sibi in filios,cū ēt Dei essent. Venit vero Xp̄s uerus parens,& uocē emisit,cū uocauit ad se hoīes. Quid illi faciant,nisi relicta adulterina matre, ad verā euolare? Id nūc Matthęus ꝓstat Xp̄i audita uoce. Lucebat in Xp̄i facie diuinitas,ut hic Hier.ait,qua hoīes adse facilè trahebat. Sicut ferrū ignitū ignit. Et queādmodū magnes trahit ad se ferrum,illud vero ferrum immediate magneti vnitū, à magnete accipit,vt aliud, & aliud ferrū ad se trahat,ita diuinū verbum ad se traxit humanitatē Xp̄i,sibiq; immediate vniuit, humanitas verò illa C
assumpta à verbo,ab eo vim accepit trahēdi ad se hoīes vocatione,ac verbo. Qd Ps.215
si multi hoīes ad Xp̄m accedebāt, ab eo vocati,ꝑcipue tm̄ hi,quos ille in Apostolos,& mūdi principes elegerat,ad primā Esa.9.
Xp̄i vocem venire debuerunt. Cum.n. tubę Moysi datę fuerunt à Deo,vt cōuocaret Israel,dictum est. Si semel clanxeris,veniēt ad te principes,& capita multitudinis Israel. Satis ergo esse debuit Apostolis,qui principes,& capita erāt, q̄d semel clanxerit Christus,quod semel uocaret,vt venirent,& sequerentur eum.

Sed attende ò Matthęe quē sequaris, ad crucē.n. properat. Recta utitur ille ratione,aitq; secū. Si secutus Xp̄m fuero, ꝙ de Xpo factum fuerit, de me ēt fiet.
Sic

A Sic ipse ait, ubi ego sum minister meus erit. Et Dauid ait ad Abiathar. Mane
Ioã. 12 mecũ si qs quæsierit animã tuã, quæret,
Ier. 17. & mea mecumq; seruaberis. Hinc Ieremias ait. Nõ sum turbatus pastorem sequens. Quia magna gloria seq dñm, ut Sapiẽs ait. Sicut vilias maxima alia seq.
Ecc. 32 An nõ stultũ hominẽ iudicares, q, oĩbus relictis, vmbras, & uentũ sequeretur? Audi ergo Sapientẽ, ut noueris, qd sequaris cũ tpalia, & caduca tãto studio qris. Quasi q apprehẽdit vmbrã, & sequitur uentũ,
Ecc. 34 sic qui attendit ad uisa mendacia. Audi
Iere. 6. Ieremiã, oẽs apprehenderunt mẽdaciũ.
Prou. 7 Quid sequeris ò miser umbrã? Quid apprehẽdis mendaciũ? Alias uero delectationẽ seqtur, sicut ille, de quo Sapiẽs. Et
B eã sequitur quasi bos ductus ad uictimã. A bestia ne duci te permittes? quomodo ergo a sensualitate duceris? & quoniã te ducit? an non in macellum? an non via eius via inferi sunt? Cordate ergo Matthęus umbris relictis Christũ sequitur. Precedere impossibile est, sed nec comitari, q põt prestar, dum Iesum seqtur.

Mirabilis plane Xps ostendit in uisu & verbo, dũm eis tantã in Matthęo mutationẽ efficit, ut oĩa relinquat, ipsum sequat, conuiuiũ paret, publicanus uocet, & ad Xpm trahat, quis nã uniuersa ista
Ruper in Mat operatus est? visus, & verbũ Christi. Rupert. Abbas ait. Ad gloriam filij hoĩs. &
Ge. 16. Matthæi dicat. Tu Deus, q vidisti me, si
C cut dixit Agar. Attẽdit Agar se respecti a Deo, adiutãque in maximo discrimine vitæ filij cui solus Deus accurere potuit, & ió vim diuini respectus expta ait? tu vere Deus es, q sic respexisti me. Eodẽ pacto Matthęus, cũ attẽdit Xpm se respicientẽ, vim tantã oculorũ Christi expertus in corde est ut merito dicat. Tu Deus, q sic respexisti me, q virtute oculorũ pditus es, ut cor mute. Effecit.n. in corde Matthęi illud, q Iob mire expendit.
Iob. 28 Ferrũ de terra tollitur, lapis quoq; solutos calore in ęs vertitu. Ad salicẽ extẽdit manũ suã. Subuertit a radicibus mõtes, in petris riuos excidit. Et oẽ preciosum vidit oculus eius. In q; uerba Grego. per
Greg. ferrũ potẽtes, & forte intelligi affirmat, qm ferrũ uniuersa metalla domat, Terra uero uilis, & abiecta est, & q leuiter
A percussa cõteritur. Homo ergo terra est, post peccatum.n. id audiuit a Deo, terra es, & in terrã ibis. Ex hac infirma terra Deus educit ferrũ, cũ ex infirmis hoĩbus
Gen. 3 fortes fecit, quibus mundũ expugnaret. An non Matthæus terra erat? ait Greg. sed ex hoc homine terreno, & cupido arma Deus fecit, quib. mundum expugnauit, Linguã eius in gladiũ mutauit spiritus, quo hostes deiecit. Addit Iob ex lapide ęs factũ. Lapis natura sua durus sicut & frigidus est. Ei uero psimilis cor erat Matthęi, durũ, lapideũ, frigidũ, sed diuino conspecto, & uerbo cor emolliuit, calore soluit, ac liquefecit, & in æs mire resonans mutauit, dum Euangelium cõscripsit, & pdicauit. Cũ Matthæũ apprehẽdit, ad salicẽ infrugiferã manuũ misit,
B & eũ mutauit in arborẽ frugiferam, dignã, q in paradiso dñi plãtetur. Subuertit ét a radicib. mõtes, dum alterũ, ac superbũ cor humiliauit, diuitię.n. exaltãt corda hominũ, unde diuitib. huius sæculi pręcipit Paulus iubet, nõ sublime sape
1. Ti. 6 re. Ostendẽs ergo uanitatẽ diuitiarum, eas contemni facit, ac relinqui, & sic qui mõs prius sibi apparebat, nunc exiguus puluis vĩ. In petris etiã riuos excidit. lachrymarũ, sut in Magdalena, & Matthæo factũ est. Et rãde oẽ preciosũ videt oculus eius. Mine ralia agnoscit Deus ét si in infirma terra sit. Opertus terra erat Matthęus, sed minerale auri erat, & ait
C Xps ptiosũ quid hic uideo fodiã hic, ut thesaurũ educã, rõ sequere me. Vis videre, q letabat aurũ, statim oĩb. relictis secutus est eum, nec incepit solũ, sed consummauit. Multi incipiũt, sed nõ consãmãt. Qui similes sunt Zarã, qui primus nasci cæpit, & cũ obstetrix filio signauit, sed ille dolore tactus manũ, q̃ emiserat retraxit, & natus est, primũ Phares, qui
Ge. 38 ideo primogeniturã accepit, & proamis Christi factus est. Huic Zaram, similes illi sunt, qui nasci incipiũt in spũali vitã & uiã salutis agrediuntur, sed paruo dolore, aut difficultate oblatis, facile retrocedũt. Hi cũ respiciant retro, nõ sunt apti regno Dei, nec ut æterpũ pcipiãt maioratum. Alius illum præripiet, cui similis

A sitis sit Phares, qui intrepidus nascitur. [Fecit vero conuiuium magnũ in domo.] Lucas addit, in domo sua, Matthęus vero solũ ait, in domo; q̃a oĩa reliqt ex
Luc. 5. animo, nec domũ iudicabat suã, sed communẽ oĩb. iuxta illud Actor. 4. Nec quisquã, q̃ possidebat, suũ esse dicebat, sed erant illis oĩa cõmunia. Conuiuiũ uero facit Mathæus lætitiæ signũ. Sĩ. n. Hero
Mar. 6. des infeliciter natus die natalis sui insigni conuiuio celebrat, cur non celebretur dies, quo in uitã spiritualẽ, & æternã regeneratur homo? q̃ui prius mortuus fuerat, sed nunc reuixit, Abrahã fecit cõuiuiũ in die ablactationis Isaac. Ita Mat
Ge. 21. thæus uidens se ablactatum a venenatis mundi diuitis, & ad solidiorem, & cęlestẽ cibum translatum conuiuium parat.
B An non lætitur homo ereptus a durissima seruitute, & magnis ditatus opibus? Quid ni lęteur Matthæus a durissima crepatus seruitute peccati, q̃ cęlestib. donis locupletatus? Ideo die exitus de Ae
Ex. 12. gypto paschate perpetuo celebrari dñs voluit. Hanc uero prẹcipuam lętitiam sensisse sese dicit Augustinus, ac clamans
Aug. in conc. se, o Dñe q̃a ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuę, dirupisti Dñe vincula mea, tibi sacrificabo hostiã laudis. Et huius lętitiæ affectũ statim indicat, dicens, q̃ suaue mihi subitu factũ est, carere suauitatib. nugarũ Et quas amit-
Esai. 9. tere metus erat, tunc dimittere gaudium fuit. Videt. n. homo, iugum peccati, & carnis a se auferri, & ideo ait Esaias. Le
C tabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicu exultant victores capta prada, q̃n diuidunt spolia. Iugum. n. oneris eius, & virgã humeri eius, & sceptũ exactoris eius superasti, & hac ratione ibat Eunuchus Candax per viam suam gaudens, quia hac libertate donatus fuerat, & gratia Baptismi locupletes. Ita nunc Matthæus gaudet, cõuiuas uocat, quasi dicens, congratulamini mihi, non quia iuueni ouem, sed me, quem perdideram.

Ex hoc uero gaudio peruenit, ad Xpm uocare peccatores, ut Matthæus fecit. Id enim distat inter amorem cęlestium, & terrenorũ, quod qui terrena diligit, ea sibi soli seruare cupit, sicut qui aiebat, habes anima mea bona in an-
A nos plurimos. Qui vero cęlestia bona in
Luc. 12 Augu. uenit, ea oĩbus communicare cupit. Vnde Augustinus. Vbi gustauerã Domine lumen tuum fundebã, quod alij indicare nõ posse. Qui enim Deum pleno gustauit ore, desiderat p plateas clamare, ac dicere, o filij hominũ quanta bona re linquitis. Inuenit pauperes illi diuitias
4. Re. 7 & escas, & aiunt. Si tacuerimus, sceleris arguemur. Quid non dicant, qui cœlestia inuenerãt? Hinc Sapiens. Vsq; quo
Pr. 9. parauli diligitis infantiã? & stulti ea, q̃ sibi sunt noxia cupient? & imprudentes odibunt scientiã? Conuertimini ad correptionẽ meam. En proferam uobis spiritum meum, spiritus autẽ meus super mel dulcis, & hæreditas meã super mel
B & fauũ. Hinc Ioannes, qui audit dicat,
Ap. 22. veni. Ideo cortinæ sic inter se connexę
Ex. 26. erant. vt cortina cortinam traheret.

Murmurant Pharisei. Sed Christus respondet illud Osee, miam uolo, & nõ sacrificium, id est, plus quam sacrificiũ. Quasi dicat. Adeo grata Deo mĩa, est, vt sacrificijs proponatur, etiam mĩa, qua malum corporis leuatur. Quanto ergo gratior erit Deo misericordia, quam ego in animas exerceo, eas a peccatis eruens. Sed dubitas, qua ratione misericordia præponatur sacrificijs. Respondeo, primum, quia misericordia per sesam Deo grata est, sacrificium vero nõ quaquam, sed pp Dei institutionem ad tempus, & deuotionem offerentiũ. De
C inde licet sacrificia actus sint religionis, quę est precipua moralium virtutum, tamen misericordia hic dicitur, non illa preciso, sed vt charitatem includit, charitas vero religionem superat.

Misericordiam vero plenissime effudit Christus in Mattheum, implens il-
Ro. 8. lud Pauli. Nam quos præsciuit, & prędestinauit, conformes fieri imaginis filij sui. Quos autẽ prædestinauit, hos & uocauit, & quos uocauit, hos, & iustificauit, quos aũt iusticauit, illos & glorificauit, uel magnificauit, ut alij legunt. Vidi Matthæum, cum eum prædestinauit, inde sequitur, ut eum uocaret, dicens, sequere me, traxit ad se libere, & infallibiliter,

A liter, tu enim scis cor iudicis ad causam tuam trahere, an non sciet Deus Christo ostenso hominem ad se trahere? Statim iustificauit, cum Christū sequutus est tandem magnificauit; & glorificauit, efficiens illum Euangelistam, Apostolum, & miraculis illustrem. Et in coelo glorificauit, vbi solum magnificus est Dominus Deus noster, &c.

Concio prima, In die Sancti Michaelis Archangelis.

Thema. Angeli eorum semper uident faciem patris mei, qui in caelis est, &c. Matth. 18.

B Daniel. 10. Ostendit ei Dńs Angelum. Leuaui oculos meos, & uidi; & vir vnus vestitus lineis, & renes eius accincti auro obryzo, & corpus eius quasi Chrysolytus, & facies ei⁹ velut species fulgoris in oculis eius ut lāpas ardens, & brachia eius, & quę deorsum sunt usq; ad pedes, quasi species aeris candentis, & uox sermonū eius, ut uox multitudinis. Vidi uisionem grandem hanc, & non remansit in me fortitudo. Magna prorsus uisio. Vestis linea significat Angelorum puritatē, cingulum aureum charitatē, corpus quasi chrysolitus immortalitatē, facies ut fulgur summam agilitatē, qua et motu discreto mouētur, oculi ut lampas, pspicacissimum intellectum, quo sine discursu oīa penetrāt, corpus ut æs candens, omnium oīa opera plena charitatis igne. Ideo Psal. ministros suos ignē urentē, uox ut multitudinis fortitudinē plusquam uirilem. Quis ad tā spectaculum non paueat? Apoc. 19. uidit Ioannes Angelum, & ait: Cecidi ante pedes eius, vt adorarem eū, tanta in gloria est Angeli, ut Deus uideatur. Apoc. 18. Vidi Angelum descendentem de cælo habentem potestatē magnam, & illuminata est terra à gloria eius. Oculi nostri debiles, & infirmi auxilio gratiæ indigēt vt quasi pulli aquilæ non conniueant ad hoc lumen solare. Hanc petamus à regina Angelorum Maria. Delectatur hodie mater ecclesia dulci memoria Michaelis, & Angelorū eius, q̄ sunt castra Dei pp quę dr̄ Dn̄s exercituum. Egregia eorum facta nobis ob oculos ponit, & festum diē angelis agit, q̄a nos defendunt, & pro nobis pugnant. Qn̄ est ciuitas parua, & pauci in ea uiri (Eccl. 9.) & venit contra eā rex magnus, & uallauit eam, extruxit munitiones per gyrum, & pfecta est obsidio, & in tps longū protrahitur, vt iā desit uictus, & milites lassentur, si ueniat tunc fortissimus exercitus in ciuitatis defensionē, lętum diē ciues agunt sperantes victoriā inimicorū. Præcipue vero similites in auxilium uenientes fortiores sunt inimicis, & q eos iam ante uicerunt, tūc.n. terrori sunt inimicis, & victoria iam parata putatur, & ideo maiorem lętitiam eorum aduētus parit. Cōsidera statum militantis Ecclesiæ, uere ciuitas parua, & pauci in ea uiri, uenit contra eam rex magnus, qui est rex super oēs filios superbiæ, & non est potestas super terrā, quæ cōparetur ei, vallauit eam. Vt dr̄ Apo. 2. Circuierunt castra sanctorum, & ciuitatem dilectā. Quænam est ciuitas dilecta? quę castra sanctorum nisi Ecclesia? quæ et gemebunda clamat per Psal. circuudederunt me, & expugnauerunt me gratis. Gratis profecto expugnatur homo à dæmone, cui malum nullum intulit, sola q; inuidia id agit. Videt sic Ecclesia uersantē in periculo pp violentos hostes, uim faciebant, q querebant animā meam, uidet, quia pauci in ea viri, viriles animi deficiūt in ecclesia, occidente Pharaone viros eius, muri uirtutum fere corruerunt, in tanto periculo quid faciat Ecclesia nisi illud Ps. Leuaui oculos meos in montes unde veniet auxilium mihi. Venit hodie ei in auxiliū exercitus cęlestis, cuius dux Michael, an non lętabitur? an nō cum gaudio eos excipiet? Tali enim uiso exercitu pōt dicere, quod Heliseus plures sunt nobiscum, q̄ cum illis, hunc enim exercitū ille uidit in curribus igneis. Hodie ergo mittit nobis Deus exercitus suos in auxilium. Implens illud Ps. Immittet Angelus Dn̄i in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Alij uertūt, castra metabitur Ange-

Marginalia: A; Simile; B; Iob 41; Ps. 108; Ps. 37; C; Exo. 1.; Ps. 120; 4. Re. 6; Psa. 33; B; C; Ps. 102

A Angelus Dñi, ita Basil. & alij. Si ergo ue-
Basil. niūt Dei castra in auxilium nostrum, ut nos liberent, certa salus nostra est, & lætitia, si auxilio vti uelimus. Et ut maior sit nostra lętitia, certaq; victorię spes, nouimus, exercitum auxiliarem nostrū iā ante uicisse inimicos, q circūdāt nos, potentiores multo sunt illis, potentes sunt virtute. Vterq; exercitus cōflixit in cælo
Ap. 12. & factū est prælium magnū in cælo. Michael, & Angeli eius præliabātur cū dracone, & draco pugnabat & Angeli eius nō ualuerunt, neq; locus inuētus est eorum amplius in cęlo. Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, q uocatur diabolus. Certa nobis victoria est talibus auxilijs, si modo pugnare uelimus.

B Si nosse desideras, quale fuerit bellū hoc in cęlo factū. Plane inter spiritus spirituale fuit certamen, nō carnale, arma militię eorū nō corporea, sed spiritualia. Pro cuius expositione nota. Initio mundi cōdidit Deus nouē Angelorū ordines nobilissimos spiritus, in quos mire effudit bonitatis suæ diuitias, minimus.n. eorū, oīa corporalia excedit in immēsum. Ornauit eos mirabili largitate, intellectū eorū ornauit speciebus, & sciētijs infusis, ut simplici intuitu sine discursu oīa naturalia nossent, & quæ tot philosophi multis laborib. nō sunt assecuti, illi sine labore assequunt. Dedit eis uoluntatē in

C bonū propensam, cui nullus erat aduersus appetitus, vt in nobis, dedit tantā naturalē vim, vt oīa corpora eis obediāt in
Aristo. locali motu. Vnde mouēt hanc maximā cælorū molem, vt probat Arist. 12. meth. & oīa corporalia euoluere possunt, & euertere. Nō solum magnificū se ostēdit eis in naturalib. sed maxime in gratuitis dedit.n. eis grām tantam, vt unico actu excellentissimā gloriā meruerint, in qua in uniuersum hoīes excedūt, excepta Maria, q̄ eos excidit in immēsum. Et tanta fuit in eis grā, ut quo illi unō actu peruenerunt, homo difficile perueniat innumeris. Tot eos uirtutibus ornauit, ut de eorū uno dicat Eze. 28. in delitijs paradisi fuisti, oīs lapis pretiosus operimentum tuū, perfectus in uijs tuis a die cōditionis tuæ, donec inuenta est iniquitas in te.

A Cumq; Deus se eis prbuerit adeo magnificū, ex eis quidā eleuati sunt, & pulchritudinē suā intuentes in ea perstitere. Dei obliti, & cōtra Deum eleuati seditionem nouerunt uolentes æquari ei. Hinc
Eze. 28 Ezec. ait Eleuatum est cor tuū in decore tuo, dixisti, Deus ego sum. Nec uero intelligendū est, adeo stultū fuisse demonē vt Deus fieri uoluerit. Eius fuit peccatū,
D. Th. vt dicit D. Th. 1. p. q. 63. ar. 3. qđ appetijt esse similis Deo, qa appetijt, vt finē ultimū beatitudinis, id, ad quod uirtute suæ naturæ poterat peruenire, auertens appetitū, a beatitudine supernaturali, q̄ est ex grā Dei, noluit hoc hr̄e per virtutem suę naturæ, nō ex diuino auxilio, sicut Deus disposuit. Vel ergo in his, q̄ habuit sterit, nihil aliud optās extra se, quasi Deus esse, uel uoluit Deū adipisci sui uirib. non

B ex grā, qđ interpretatiue est, Deū se esse uelle, & sic Dei oblitus est, nec in eū cuncta, ut debuit retulit. Et sic dicit apud Es. 14. In cælū cōscendam, super astra Dei exaltabo solium meū, & sedebo in montem restamenti, ascendā super altitudinē nubium, & similis ero altissimo. Sed Michael, & Angeli eius, uidentes seditionē hāc, & offensam diuinæ maiestatis, Dei erexit vexillū, & contrarium oīno facientes, ceciderunt in cōspectu throni in fa-
Ap. 15. cies suas & adorauerunt Deū, dicentes amen, benedictio, claritas, & sapiētia, & grārū actio, honor, uirtus, & fortitudo Deo nr̄o ī sęcula sæculorū. Lucifer dicit, sedebo. Michael proidit, ille, similis ero

C altissimo, Michael qs sicut Deꝰ. Ecce oppositas acies Angelorū, & demonum, & aduersas, nō.n. solū cōtraria fecerūt, & dixerūt, sed ī modū pugnæ, qa ordinauerūt cōceptus q̄sque suos in alios, ostēdentes eis, mētes suas cōtrarias, vt fit ī disputat. hominū. Cū āt ueritas Michaelis, & Angelorum patuit, confusus est demon, & proiectus à cœlo in æternum est.

Descēdit diabolus in terrā, ita plenus,
Ap. 12. hoī bellū indixit, vel potius Deo ī hoīe. Væ terrę quia descēdit ad eā draco habēs irā magnā, & uno impetu deiecit primos nr̄os parentes, deinde Cain, & eius posteritatē, & factionē īproborū hoīum secum iunges, ædificauit ciuitatē Babylonis,

A lonis, & oĩbus iustis bellum indixit, en exercitũ dæmonũ, & hoĩum in Babylone constitutũ. Quid facient iusti, cũ non
Eph. 6 sit eis colluctatio aduersus carnẽ, & sanguinẽ solũ, sed & aduersus principes, & rectore tenebrarum harũ, cõtra spũalia nequitiæ cælestib. Mittit Deus Michaelem, & Angelos uictores in iustorũ auxiliũ, en iterum cõmittitꝰ pliũ magnũ in cęlo, s. ecclesia añ solum erat pugna spiritũ cõntra spũs nunc spirituũ, & hoĩum contra spũs, & hoĩs. Sicut. n. in duas factiones spũs diuisi sunt, sic & hoĩes ĩ ciuitates duas, Hierusalẽ, et Babylonẽ, Abel Seth, & eius posteri Deo adhęrentes, ciues fuere Hierusalẽ, deĩde Enoch, Noe, Abrahã, & eius posteritas. Hunc colligit exercitũ Michael. Nec tñ somno corripitꝰ tunc Lucifer, aduocat, & ipse milites
B suos, Cain, & eius posteros, Nemrot, q ædificet turrim cõtra Deũ, armat gigantes famosos, viros potentes sęculo. Ecce factionẽ ĩ pborũ. Iã pugna est iter hoĩes et Angelos simul. Et Michael, q dux fuit in bella in cęlo fęliciter abeo gesto, ipse idẽ dux est belli, ꝙ in terra cõmittitꝰ, nec solũ iuisibiliter pugnat, sed, & uisibiliter apparẽs Dei gessit negotia in terra, & iustorũ se ducem oñdit. Quẽ. n. putas fuisse angelũ illũ, qui Exo. 3. apparens Moysi, eũ mittit, ut bellũ indicat Pharaoni? Quis angelꝰ ille, qui ĩ colũna ignis duxit Israel exeuntẽ de Aegypto, & columna nubis excæcauit Aegyptos, & inde eos respiciẽtes demersit ĩ pfundũ? Quis ille,
C q pgẽtẽ Balaã, vt malediceret Israel, perterrefecit ense euaginato, dicens, puersa est uia tua nudiq; cõtraria. Nu. 22. Quis ille, qui Ios. 5. ipsum confortauit dicẽs, princeps exercitus dñi ego sum. Quis ille, qui Iu. 6. cõfortat Gedeonẽ, ad pliũq; ducẽt cũ 300. innumeros prostrauit Madianitas. Quis dux currũ ignitorũ, qui erãt in circuitu Helisęi. 4. Re. 6. Quis Angelꝰ, qui una nocte 4. Re. 19. 185000. Assyrios pstrauit? Quis qui altercatꝰ cũ diabolo, ne corpus Moysi oñdatꝰ, ne sit cã idololatrię Iudęis? Quis semper astitit sinagogę ĩ ei labore, & angustias? Quis nisi Michael princeps magnus qui stat pro filijs populi tui Da. 12. Cuius adiutorio fretus Angelꝰ, qui loquitꝰ ad Da. c. 10. di- A
cit, licet princeps Persarũ restiterit mihi (qui sm Hie. erat dęmon Persarũ, scdm Hie. e. Greg. Angelus bonus resistens libertati Greg. Iudęorũ, quia eorũ consortio Babylonij, pficiebãt in bono) sed venit in adiutoriũ meũ, Michael, vnus de pricipib. primis, quo rẽ cõfectã puta. Hoc ergo auxilium de cęlo nobis uenit. Qd tñ est bñficiũ, ut p eo debitas grãs rependere nõ ualeat humana ĩfirmitas, & ut Deo debitę Ps. 102
exoluantꝰ grãrum actiones, iuitat Ps. ipsos angelos, qui hoc pstãt. Bñdicite dñm oẽs angeli eius potẽtes uirtute facientes verbum illud. Bñdicite dñõ oẽs uirtutes eius ministri eius, qui facitis uoluntatẽ eius. Fortissimi sine dubio exercitus sũt dęmonũ nos ĩpugnantium, & angelorũ p nobis pugnãtiũ. Sed qs est ordo horũ exercituũ, ĩ quo maxime fortitudo exercitꝰ ẽ? Quis pugnãdi modꝰ, vt hoc loco B
edocti discamꝰ, quo nos pacto defẽdere possimꝰ? Ordo exercitꝰ demonis sine dubio est idẽ, quẽ in Dei uidet exercitu, nouit. n. ille, nullum posse iueniri cõuenietiorẽ. Attẽde utrumq;. Vnicuiq; hoĩ, cum nascitꝰ, datꝰ à Deo, & Michaele angelus vnꝰ, qui eum sp custodiat, & tueatꝰ. Sitr lucifer unicuiq; nato opponit diabolum qui eum ppetuo ĩpugnet. Cuiq; opido pficitꝰ superior angelꝰ illũ seruas eiꝰ bonũ curãs. pficit lucifer sitr dęmonẽ superiorẽ, qui eiꝰ ruinã curet. Cuiq; puicię prefecitã Deo adhuc supior angelꝰ, uniuersi curã gẽtes regni. Sitr præficit dæmõ malum curãs. Hi dñr in scriptura principes C
regnorum. Quid ꝙ oĩb. corporalib. præficiũtꝰ angeli qui ea curẽt, eis principentꝰ, hoĩesq; p ea moueãt a Dei cognitione, & amorẽ, sic sũt angeli fluuiorũ, fontium, arborum, hortorum, plãtarum, mõtium & oĩum demq; corporum. Sitr sunt dæmones oĩb. his præfecti a lucifero ad eorum interitũ, sed maxime ut p hęc hoĩes abducãt a Dei cultu, & ad uita per hac perducãt. Sic sũt dęmones ad hoc prefecti, ĩ siluis, mõtib. fõtib. hortis, et oĩ denią; re corporea. Quid ꝙ omni uirtuti pręficit Deꝰ ãgel. plures, q̃ solũ itẽdũt ut hoĩes ad cã uirtutẽ ducẽt, sic sũt angeli caritatẽ incẽdẽtes, prudentiã ducentes, castitatem,

A i. vt colatur suadētes, ad patiētiā adh rtātes, & sic i oi virtute. Similiter sunt dęmones oīa vitia suadētes, & cuiq; virtuti aduersi, dæmones sunt ad vitiū opposi tū hoīes pertrahētes. Sic sunt dęmones tentātes de luxuriā, impatiētia, &c. Qui dæmones sępe a Deo ostēsi sunt sanctis patrib. De quib. S. Elias eremita dicebat referente beato Antonio. Qui perfecte de aliquo vitio triūphauit, recipit a Deo virtutē expellēdi a corporib. hoīum oēs dæmones de eo tentātes vitio. Inter ea, quę oculos hoīum oblectare possūt sub cęlo, illud plane præcipuum est, si uiderent exercitus duos instructos, iamq; paratos ad prælïū uarijs armorū generib. decoratos. Quis ergo nūc aperiret oculos mentis nr̄æ, ut uidere possimus exercitū lucidissimū Angelorū oīum, q nos defendunt, q sine numero sunt, quia nō est numerus militū eius tot armis instructos, mirabili sapientia pditos, exercitū insup dęmonē, qui sua multitudine vincunt quodammodo atomos adeo astutiè pugnātes, adeo validos robore, vt nō sit potestas super terrā, quæ uni eorū cōferri possit. Quam describit Deus mire loquēs cū sancto Iob noīe Behemoth. Ordo oīum mirabilis, arma spiritualia, astutię innumerę, ut p magno dixerit Paulus, nō ignoram⁹ cogitationes eius. Sed interim vel hinc agnosce ò homo dignitatē tuā, quātusq; sis, pro quo uno tā diuturnū est bellū ab initio mundi usq; in finem, adeo durū pliū tāta cōtētione. Qualis, quantaq; illa esse ciuitas, p qua expugnāda, & obedientia sapientissimus rex exercitū mille milliū nobilissimorū eā circundātium mitteret, & p cētū annos ab obsidione non cessaret? Quid est homo dn̄e, q sic magnificas eū, vt pro eo obtinēdo exercitū mittas Angelorū? Tu vero ò homo qui si nihil esses, te pro nihilo inimico tradis. Sed q diuturnę pugnę sine grādi cā esse nō solent, dubiū est q moueat inimicos nr̄os dæmones, ut nos ppetuo expugnēt, tātæ ne aīs cęlestibus irę? Quid contra Angelos, ut custodiāt nos quasi pupillā oculi, nec vnq̄ lassentur in pugna diuturna p nobis inita? Greg. ait. Bellū inter dęmonē, & Deum

Anto.

Iob 25

B

Iob, 40
2. Cor. 2.

C

Greg.

est, sed materia belli homo est. Vt id manifestū fiat, notādū est. Odiū dęmonis in Deū summū esse, & ppetuum, q in æternū durabit, qm̄ ppetua pęna, maximaq; afficit a Deo Hinc. Ps. superbia eorū, qui te oderūt ascendit semper velletq; si posset Deū in nidilum redigere. Hāc rabiē in Deū exercere nō pōt, contra quem nihil pōt altissimū posuisti refugium tuū, non accedet ad te malum. Videns ergo hoīem imaginem, & filiū Dei, & de quo Deus ait, qui uos tangit, tangit pupillam oculi mei, arbitratus est, se occasionē nactū magnā, Deo im pperādi, Deū lædendi, & vilipendēdi, si hoiem nō solum tāgeret, sed & pderet, ac cōculcaret. Sicut ille, q iratus cōtra patrem, quē nō pōt lædere, lædit filiū, in quo patrē lęsisse arbitratur. Huius rei exēplū, & figurā habes Thob. 1. Cū reuersus esset Sennecherib. rex, fugiens a Iudęa plagā, q̄ circa eū fecerat dn̄s pp blasphemiā suam, iratus multos occidebat ex filiis Israel, & hoc pp̄ter dn̄m Deū ipsorum, & q uindictā in Deū Israel nō pōtuit exercere, in Israelitas filios eius exercuit. Sicut. n. honos imagini exhibitus exhibet rei, cuius est imago ita & uituperiū. Licet ergo superbia, & inuidia in hoiem, stimulet dęmonē, ut eū persequat, sed maxime odium in ipsum Deū. Ex quo primū collige, cū odium cōtra nos fundetur in odio in Deū, & hoc est immortale, ita rabies in nos ē maxima, & perpetua. Ideo dr̄ Apo. 12. habēs irā magnā, q ex mago pficiscitur odio, & in ipsis inferis q maximè eū mouet, vt crudelis sit hoī, est, q in eo uidet Dei imaginē. Maxima ergo cautela nobis cauendū a tanto inimico, ut monet 1. Pet. 5. Fratres sobrij estote, & uigilate q ad uersarius uester diabolus, tanq̄ leo rugiēs circuit, quærens, quē deuoret. Si leo rugiens pambularet ciuitatē, an nō clauderes vitiū domus? O iners Chr̄ianæ q audisti, tot te hostes crudelissimos habere, tanto odio psequentes, tot leones rugiētes circuire, qūo dormis? qūo sensuū ostia non claudis? Secundum collige ianuam diuinæ misericordiæ nobis patere volentib. & petentib. eius auxiliū, q pp Deū nobis pcipue aduersatur dęmō, & nos

A

Psa. 73

Psa. 90
Zac. 2.

B

C

A nos pdere curat, q Dei filij sumus. Hic Ps. Apprehende arma, & scutũ, & exurge in adiutorium mihi. Et pp te mortificamur tota die, æstimati sum⁹ sicut oues occisionis, exurge dñe adiuua nos, & redime nos, propter nomẽ tuũ. Si.n. Iosue liberat Gabaonitas obsessos a qnq; regib. qa obsidionẽ patiebant pp fœdus initũ ab ei cũ Iosue, qũo non ad Deum pertinet cã nr̃a, & defensio, si pp eum patiamur? & hac de cã non contentus Deus missione sanctorũ Angelorũ in hoium auxilium, & defensionem, ipse descendit e cælis, & dux noster in hoc bello factus, impleuit illud pp nomẽ tuum dux mihi eris. Sicut.n. cum summum imperium, aut regnum in victoria vnius prælij constitutum est, solẽt reges ipsi adesse plio, & inter certantes ipsi certare, qm regis presentia animosiores milites reddit. Sic Deus noster adesse decreuit prælio militibusq; suis se præsentẽ exibuit, vt aio recuperato ingenti, in hostes irrũpamus. Quod petit Ps. 24. Accingere gladio tuo sup fæmur tuũ, potissime, qm multi bellantes aduer.um me ingredit rex Israel bellum mutato habitu, & vbi maximũ imminebat periculũ ibi adstat Apo. 19. Vidi cælũ apertũ, & ecce equus albus, & q sedebat sup eũ vocabat fidelis, & verax, & cũ iustitia iudicat, & pugnat, & vestitus erat veste aspersa sangine, & uocabatur nomẽ eius verbũ Dei φ exercitus, q sunt in cælo, sequebantur eũ in equis albis, vestiti byssino albo, et mundo. Et vidi bestiũ, & reges terre, & exercitus eorũ congregatos ad faciendũ plium cum illo. Ecce prælium maximũ φ vulgo dr̃, [depoder, apoder,] Xps, & ois militia cæli cũ iustis ex hac parte, ex altera uero bestia cũ oib. impij. Sed inæqualitas exercituũ manifesta ẽ, ex parte iustorum Xr̃s brachium patris. Angeli potentes uirtute, qs dubitet de victoria? Ideo addit Ioannes ubi supra, vidi angelũ stãtẽ in sole, & clamauit uoce magna cõgregamini ad cænã magnã, & manducetis carnes regnum, & tribunorũ. qa fine dubio superãdi, & occidendi. In cæli bel o sãguis nõ fuit, qa inter puros spũs sed in hoc bello Xps aspersus est sanguine, & iusti oẽs, qa gladij ancipites in manib. eorũ ad faciendã uindictã in nationibus. Agnosce miser hõ imbecillitatẽ tuã, atq; miseriã, in exercitu es Xpi sub duce tãto, sub crucis uexillo dæmoni formidabili, accessisti ad Siõ multorũ milliũ Angelorũ frequentiã, in exercitu victore es, & adhuc tu iners, & ibecillis, vt vincaris ab hostib.? Abstulit Deus tuus arma ab inimicis tuis, & spolia, in qb, cõfidebat, tibi dedit armaturã Dei, ut possis bellũ igredi securus & ecce iaces vulnerib. cõfossus. Surge iduere fortitudine tua Siõ, induere vestimẽtis gloriæ Hierusalẽ, ut iã nõ adijciat incircuncisus te calcare, in oib. sume scutũ fidei, in quo possis oĩa tela nequissimi extinguere. Sed uideamus arma inimicorũ nr̃orũ pcipua. Oĩa, q in mũdo sunt, eis arma sunt, cęlũ elemẽta, mixta, dies, nox cib⁹, uestitus, oĩa uertũtur in nostrã pniciẽ, et ex oib. curant nobis cõficere uenenum. Sed pcipue arma eorũ sũt puersæ iclinationes nr̃æ. Iõ monet Ro. 6. ne exibeatis mẽbra vr̃a arma iniquitatis pctõ, sed exibete uos Deo tanq̃ ex mortuis uiuẽtes, & mẽbra vr̃a arma iustitiæ Deo. Et Iac. Vnde bella, et lites in vobis nõne ex cõcupiscẽtijs, varijs q militãt ĩ mẽbris vr̃is? Iõ monet Petrus abstinere a carnalib. desiderijs, q militãt aduersus aiam. His armis dæmõ cõtra nos pugnat, & iõ sępe expugnat. Iõ mortificate membra uestra, q sunt sup terrã & erit inimicus tuus sine armis. Et in hũc sensũ Orig. exponit uerba Euãgelii φ nobis hodie ppositũ est. [Si oculus scadalizat te, &c.] i. mortifica inordinatas sesũ affectiones, claude oculos tuos & auerte, ne videant vanitatẽ, ut dicas cũ Iob, pepigi fœdus cũ oculis meis, ut ne cogitarẽ qdẽ de virgine: circũcide man⁹ & pedes, & oĩa, q in te sũt, ne sint arma peccati, hoc est abscinde ea, & piice abs te. Sed ais durũ hoc est, dura pugna contra passiones. Esto sit dura, sed si durã pugnã quidã iniere, solũ p gloria militari, vt Vexor rex Aegypti, q primus istruxit aciẽ, alij p regnis ac redditis, tu, q pugnas p cælesti gloria, p eterno regno, terreberis pugnę difficultate? Et illi quidẽ ut corruptibilem coronã accipiant, nos aũt in-

Margin notes: Ps. 34. — Ios. 10 — Lu. 11 — Eph. 6 — Iaco. — 1. Pe. 2 — Ro. 6. — Orig. — Iob. 31

A incorruptā. Ideo labora sicut bonus mi-
1.Co.9 les Christi Iesu,nō.n.coronabit,nisi qui
2.Ti.2. legitime certauerit. Si placet corona,pla
ceat & pugna, quia sine hac ille nō est,ꝙ
si adeo acriter,& instanter ꝓ te pugnat.
Angelus tu⁹,q̄uo te pugnare oportet,cu
ius interest victorā cōsequi. Sed q̄uo gra
tus ero Angelo me custodienti,& ꝓ me
pugnāti? Sequere eius ducatū, acquiesce
Ps.137 eius cōsiliis, grās ei age, memor eius,sic
cōuersare, ac in cōspectu Angelorū. Ps.
in cōspectu Angelorū psallā tibi, caue a
dęmonū cōsilijs. Si modo rex Hispanię
oēs Hispanos a consilijs sui deturbaret,
& Turcas euocatos ad cōsilium asciſce-
ret,& cuncta eorū ageret consilio,quē fi
nē,& euentū expectares? an nō regni in
B teritu? Quia Roboā senum consilio reli
cto,iuuenū cōsiliū secutus est,amisit de-
cē trib⁹ quid nō amittet, qui cōsilio An-
gelorum relicto, amicorū fideliū, demo
nū cōsilio cūcta gubernat sua? Dic miser
peccator cuius consilijs duceris,cū ludo
substātiā pdis,cū te tradis meretrici, et
sequeris eā,ut bos duct⁹ ad victimā, quē
miser seqūis,nisi dęmonē te ducētē quo
vult? quo tali ductore peruenies,nisi eo,
quo ipse puenit? Reuerere ergo ad Dei
Angelos,eorū stā cōsilio ipsorū sequere
ductū. Sed ꝙ pcipuū Angeli cōsilium,ꝙ
exēplum? utiq; humilitas,p q̄ ille stetit.
Hāc nos docet uerbo, hāc exemplo. Hāc
docet hodie Xp̄s paruulo ꝑposito. [nisi
efficiamini sicut paruuli.] vide peuri mo
res,& ingeniū,q̄ta in eis innocētia, q̄ta
C simplicitas, q̄ta puritas, q̄ta humilitas
nulla in eis ambitio nulla ipaliū solici-
Cir.1. tudo. Nollite ergo pueri effici sensib. sed
malitia paruuli estote. Paruulus puer de
corus,simplex,amabilis,grat⁹ est,ade ei
intellectū,ꝙ erit nisi human⁹ Angelus?
Talē te presta, ut intres ī regnū cælorū.
Ps.50. Oportet ad hoc nos nasci denuo, vt puri
tatē mitemur Angelicā,pete a Deo. Cor
mūdū crea ī me De⁹,nā nō dicit, nisi effi
ciatis vos,sed nisi efficiamini qa pl⁹ hoc
opus diuinæ est grę, qui industriæ nrę.
Magnus esse vis? efficere paruul⁹,ille.n.
vere est magnus,qui corā Deo est, nō q
corā mūdo,essendi.n. regula De⁹ est, &
ꝙ ei non placeat,nihil est. Aedificata est
domus, ingēs Deo, ī qua multi consūpti
thesauri despicit eā De⁹ dicēs,cælū mihi
sede ē,terra aūt scabellū pedū meorū,q̄ ē Esa.66
ista domus,q̄ ædificabi⁹ mihi? domus
hæc vrā est,ut ī eo petatis bona,nō mea.
Si tāta dom⁹ tibi nō placet,dic nobis qd
tibi placeat, hoc.n. desideriū nrm ēe det,
sicut desiderat seru⁹ regis ei⁹ beneplaci-
tū nosse id ondit. Ad quē respiciā nisi ad
pauperculū,& tremētē sermones meos?
Bndictus Deus,q nobis ondit, quid pla
ceat ei,& iterū bndictus, ꝙ sibi placeat,
res adeo facilis,q ab oib. inueniri possit,
ad paupculū.i. humilē,ait Gl. interlinea
ris,ad eū ,qui se nouit pauperē,nihilq; a
se hre,& sic a Deo pēdet, & eius mīa,ab B
eo petit eleemosynę noīe oīa,ī eo cōfidit
nō in se,qui tremit ad Dei vocē, quia au
dit,cū loquit' De⁹, obedit,cū præcipit,tre Glossa
mit, si iratus loquit'. Hic tibi dne placet,
hoc tēplū tuū, hæc domus requietionis
tuæ. O altissime Deus amato infirmorū
Deus magne, amator paruulorū Ps. Qui
sicut dn̄s De⁹ nr̄,quis in altis habitat,& Ps.112
humilia respicit in cælo & in terra? Grā
de miraculū, De⁹ magnus inimicus ma
gnorū,amic⁹ paruulorū. Celsitudo uera
hoc hēt ꝓpriū,paruulos exaltare, eorū
curā gerere. Vis nosse uere nobilē,& ex
celsū attēde si minimos respicit, si fauet
abiectis, si parcit victis,atq; subiectis,hic
uere hēt cor nobile. Qui superbit īter par
uulos, & extolit' inter minores, despicit
abiectos, hic tyrānus est,nō magnus,cū
ergo Deus sit solus altissim⁹, & uere no
bilis,minimos respicit, pr̄ dr̄ orphanorū C
iudex viduarum, dn̄s erigit elisos. Et re
uera hi humiles magni sūt,qa corā Deo
tales habentur,& se uidentes ex se nihil
esse Deo adhærē,dicētes, mihi adhęrere Ps.72.
Deo bonū est, ut accidentia substantiæ
adherētia,aliqd sunt. Superbi sibi adhæ
rentes nihil vere sunt, ut accidēs substā
tia remota,hi putant se aliquid esse cum
nihil sint adijcit uero dominus. Hiero.
[Qui scādalizauerit. Hie. hic ait,apud
Iudęos mos fuit, ingentiū peccatorum
patratores in profundum legato saxo de
mergerentur, ideo hac pęna plectendū
cū dicit Xp̄s,qui scādalū est fratri. Sed
quis hic est; Qui scandalum ponit in uia
cœlis

A celi? Ingrediť ille Dei uiã, tu exẽplo malo, uel cõsilio impedis uiã eius, scandalũ ei posuisti. Ve malis parentib. qui malo exẽplo filijs sunt scandalo. Væ falsis amicis, qui uitijs irretierũt amicos melius tibi fuisset, uiam amittere, q̃ scandalo illi fuisse? Sed ais, qd mali ei feci? Intrastido mum eius, rapuisti ei Deũ, & oĩa bona cęlestia ab eo abstulisti, & dicis, quid mali feci? qũo tñ resarcies damnũ? Væ ijs qui portæ inferi facti sunt. Si.n. sanguis Abel sic clamat ad dñm contra fratrem occisorẽ, quanto fortius clamabit aĩa perpetuo igni tradita in su interfectorem. Hier. 2. Quid nitetis bonã oñdere uiam tuã ad quęrendã dilectionẽ, quę insuper malitias tuas docuisti uias tuas, & ĩ alijs tuis iuuentus est sanguis aĩarum pauperũ, & innocentiũ? Quasi dicat, uis à me
B diligi, te iustum dicis, cũ docueris alios peccata tua, & sanguinẽ aĩarum fuderis non sanguinẽ corporũ, sed aĩ-rum. Caue maximẽ a scandalo Rom. 14. Noli cibo tuo illũ perdere, pro quo Xp̃s mortuus est, si peccati solus, fecille tuo peccato remediũ est, Dei gr̃a tibi est ad manum, & pñia, sed si alteri peccãdi occasio fuisti, nõ sic remediũ adest. [Vę mundo à scandalis, necesse est.n. &c.] Hæc necessitas antecedentis est, nõ cõsequẽtis, ut si homo currit, moueť, sed nõ necesse est, cum currere. Quia mundus est, & mundani
1. Io. 4. sunt necesse est scãdala esse. Vis nõ scandalizari? exi de mũdo. Fratres uolite di-
Ps. 118 ligere mundũ, nec ea, q̃ in mundo sunt. Tunc pax multa diligẽtib. legem tuã, &
C non est illis scandalũ. Sed ais, difficile ẽ, à mundo exire, & à peccatorib. me separere. R̃ñdet Xp̃s. [si oculus tuus scandaliza te, erue eũ, &c.] Sicut dẽs cauere alijs scãdalo esse, sic tibi cauendũ, ne scandalizaueris, & si oculus tuus, i.e. id, quod amas ut pupillã oculi, scãdalizat te, exue te illo, care illius cõmodo, ne amittas uitã æternã. Tm̃ b n Deus est, ut pro eo oĩa sint facile dimittenda, & arbitranda detrimẽta, seruandus, ac custodiendus Deˀ sup oĩa, licet caro uideať pretio. Maledictˀ, q ꝓhibet gladiũ suũ a sanguine, cũ Dei cã interest. Separa à te oẽ, q̃ scandalizat te, licet sit sanguis fundendus, intret gladius diuini uerbi, & separet filiũ A
à patre, vxorẽ à uiro, licet sãguis effluat. Qñ Deo obsequeris sine sanguinis effusione parũ feceris, si vsq; ad sanguinẽ resistis peccato, tũc aliquid fecisti, nec tibi dicere põt Apostolus, nondũ usq; ad sanguinẽ restitistis. Præterea, si oculus tuus Hc. 12
scandalizat te, i. si rõ tua titubat in altissimis fidei mysterijs, in diuina gubernatione, & ꝓuidentia, in his, q̃ circa te disponit, erue oculos, auerte eos: Beatus, q non fuerit scandalizatus in me. Qui ergo in oĩb. diuinæ conformať uoluntati, Ma. 11
suamque illi subijcit, ille beatus est, nec scandalizatur oculo suo. Melius ergo tibi fit, salutem æternam consequi sine amico, qui est tibi oculus, pes, uel manus, quam cum eo damnari in æternum.

Hic locus euãgelicus, & s̃ses, licet difficiles uideanť, exponẽdi tñ sunt cõueniẽ B
ter, Qua rõne in Exo. posito ope cẽdelabri, p̃cipit dñs aurea effici emũctoria, qbus lucerne purgarenť, ut plus luceret, Ex. 25.
& vasa in quib. ea, q̃ emuncta sunt ponanť, & tũ emũctoria, tũ uasa ex aurofieri p̃cipit. Quid uerò candelabrũ illud cũ lucernis significat, nisi Ecclesiæ doctrinam, præcipuè uero eam, q̃ Xp̃s docuit? Huc.n. iux est. Lucerna pedib. meis uerbum tuũ, & lumen semitis meis, ut Psa. Ps. 118
ait. Sed quia ĩterdum lucernę nõ satis lucent, qa q̃dã doceanť, q̃ lucem obscurare vñr, dum nonnulla tradunť, q̃ rectæ rõni conuenire non vñr, ut cum Deo membra, & affectus hoĩum tribuuntur, cum oculum eruere, & dexterum abscindere C
p̃cipiť, emunctoria adhibẽda sunt, ut lucernæ plene luceãt. Emunctoria verò sunt explicationes, quib. sua lux reddiť ueritati. Sed hæc ex auro purissimo esse dẽnt, ex eadem materia, ex qua candelabrum, quia dñt esse ueræ, & germanę explicationes, cum doctrinã scripturę conuenientes. Vasa ẽt, in quibus ea, q̃ emuncta sunt exinguantur, aurea esse debet, quia fidelis anima non contemnerẽ verba illa, quæ ueritatem obscurare uidebãtur, sed fide dure amp lecti, & pia animi deuotione uenerari debet, quia non sine causa verbis illis usus est Christus dñs, vel diuinus spiritus, & magna utilitas,

Aineſt in illa obſcuritate, ut fides, & humilitas exerceatur, & humiles erudiantur, & ſupbi repellant, & qui probati ſunt manifeſti fiant. Myſterium ergo in his latet uerbis, & illud eſt, quia ea animi contentione nobis curanda ſalus ſpūalis eſt vt nihil prętermittatur, etiam ſi uita profundenda nobis ſit, ideo ait, manum abſcindendam, oculum eruendum, non ꝙ hæc, ut iacent, facienda ſint, ſed quia ea, & plura alia etiam difficiliora ſubeunda eſſent, ſi oporteret, pro regno cœlorum, &c.

Concio Secunda, In die ſancti Michalis Archangeli.

B

Thema. Angeli eorum ſemper uident faciem patris mei, qui in cælis eſt, etc. Matt. 18.

Ariſto. LOcus iſte ad dicēdum ampliſſimus deſiderat ſemper, non hoīum eloquentiū linguas, ſed Angelorum, hodie tn̄ maximè cum de Angelis dicendum eſt, Angelus de Angelis rectius loqueretur quam homo, de quo Ariſtoteles ait, ſicut oculus noctuę ad lumen ſolis, ſic intellectus noſter ad manifeſtiſſima naturę, quia cum noſtra cognitio ortum habeat à ſenſu quo Angelus percipi non poteſt, quid de eo cogitare exacte poſſumus? Fere omnia, quę de hoc nouimus, aliunde accepimus ex reuelatione ſcilicet ſanctis facta. C Maximè ergo hodie nobis neceſſaria eſt gratia, quam etſi noſtris meritis à B. Virgine obtinere nō poſſimus, tn̄ ſic de ea bene meriti ſunt Angeli, ut pp illos nobis donandam merito confidamus. Quis .n. ad eam miſſus ut nunciaret remedium mundi, & eius exaltationem ad dignitatem matris Dei. Miſſus eſt Angelus Gabriel Luc. 1. Quis diuinum eius partum diuinis feſtis concelebrauit? Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cęleſtis. Lu. 2. Quis monuit fugam in Aegyptum, & reditum? Ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Ioſeph, Lucæ 2. Qui fuere perpetui eius ſocij in uita, niſi Angeli? Cāt. 3. En lectulū Salomonis ſexaginta fortes ambiunt, &c. Qui eā deduxere ī cęlū, niſi Angeli. Tāta ieā officia à memoria excidere nō poſſūt. unū ex eius noīb. pcipuis eſt, regina Angelorū, offeramus ergo ei Angelicā ſalutationē, q̄ ei ſine dubio grata erit, nobis, ut grām ipetret, licet immeritis, &c.

Hūc ordinē ſeruauit naturę autor in rerū creatione in ſublimioribus, & pfectiorib. collegit, & adunauit oīum inferiorum perfectiones, ī mixtis qualitates elemētorū, in plantis perfectiones mixtorum, in amantib. perfectiones plantarum, in homine uirtutes animātium, & in ſole cā uniuerſali, ſuperare uirtutes cauſarū oīum inferiorum. Et ideo metaphyſici dixere, eſſētias rerū eſſe ſicut numeros, q̄ in ſuperiore cōtinetˀ inferior. B Volens ergo ſeruator nr̄ vno verbo cōplecti oīa, q̄ de Angelis ſancti tradiderūt explicuit ſummam eorum operationem dicēs uidere eos Dei faciē, & ex hac una vt principio colliguntur oīa, quæ de Angelis noſſe poſſumus, quæ ad duo præcipue reducuntur, primum, de eorū ſubſtātia, & nobilitate, ſecundum, de eorū cura erga nos, & perpetua, vigilique cuſtodia.

Primum colligitur ex his uerbis, Angelos eſſe quod uniuerſa ſcriptura atteſtante manifeſta fides eſt, Moyſes ī mūdo opificio eorum non meminit, uel q̄a rudi populo loquebatur, qui ſpiritualia nō percipiebat, neve eis ad idololatriā pbenſis anſam daret, plures Deos colendi, uel ut Aug. vult, cum lucis mentionē fecit, Angelos intelligi uoluit. Fuit hæreſis negantiū Angelos eſſe, quæ fuit Sadducæorum, ſed non ſola fide conſtat, ſed & lumine naturali eos eſſe. Id aſſequuti ſunt Plato, Ariſtoteles, & oēs, qui recte de natura philoſophati ſunt. Ratio D. Th. 1. p. q. 50. ar. 1. eſt. Neceſſe (ait) eſt ponere aliquas creaturas incorporeas, id enim ꝙ præcipuè in rebus creatis Deus intendit, eſt bonum, quod conſiſtit in aſſimilatione ad Deum. Perfecta autem aſſimilatio effectus ad cauſam attendit, quando effectus imitatur cauſam, ſecundum illud propter quod cauſa producit effectum, ſicut calidum, facit calidum Deus aūt creaturam producit per intellectum Auguſ. C

A lectum & uoluntatẽ. Vnde ad perfectionẽ vniuersi requiritur, ꝙ sint aliquę creaturæ intellectuales. Hæc D. Th. Et sic est pfecta similitudo artificiati ad idem, cũ nõ solũ assimilatur ideæ, in hoc ꝙ factũ est, sicut idea ostendit faciendum, sed ẽt assimilatur ipsi naturæ, ideę, quæ cum sit in Deo purus spũs, necessarium fuit, esse creaturas omnino a materia separatas. Et tandem, cum Dei perfecta sint opera, mundus hic omnino perfectus esse debuit. Eius verò perfectio est omni rerũ genere constare. Genus verò vniuersi est corporeum, incorporeum, mixtum. Omnibus his constat Angelis, corporibus, homine ex utroque compacto.

B Secunda rõ oñdens Angelos esse, est, vt cõueniẽter mũdus corporeus gubernet. Quis.n. ingentem molem cęli moueret, nisi angelus? quis eis uim daret gignẽdi uiuentia nisi Angelus? quis pręsideret oĩbus corporib. & ea tutaretur nisi Angelus? quis hoiem defenderet, illuminaret, dirigeret, nisi Angelus? Heb. 1. nõne oẽs sunt administratorij spũs in ministerium missi. pp eos, qui hæreditatẽ capiũt salutis? Oẽs incũbunt operi salutis nr̃æ, sed non oẽs executione, sicut omnes artifices ædificant domum, hi pcipiendo, & dirigendo illi exequẽdo. Et sic accipiẽdum est ꝙ Gre. ait, sup illud Dan. 7. millia milliũ ministrabant ei, & decies cẽtena millia assistebant ei. Alij assistũt, alij ministrant, ait Gre. Sed addit D. Th. sup locum Pauli, qui assistunt, ẽt incumbũt operi Ecclesię, qm̃ dirigunt, & pcipiunt, ꝙ inferiores Angeli exequi dẽnt. Et hac de causa Angelica Christo dño nr̃i dicũtur, cum ait angeli corũ, nostri.n. dicuntur, pp tutelam. Sicut ergo rex duo obtinens regna, alterum oĩno pacatum, eiq; per omnia obediẽs, alterum verò inobediens, & inquietum, ex pacato obedienteque viros fidos mittit, ut præsint regno inquieto, illudq; gubernẽt, sic rex noster Deus regnum habet angelorũ super cœlos, oĩno in pulchritudine pacis securũ, nõ solum quia eum videntes clarè, ab eo discessionẽ facere non possunt, sed ꝙ natura sua immobiles sunt spũs angelici, immobiliter adhærentes suo bono, sue

Greg.

C D.Th.

Simile

malo, cui semel adhæserunt, vnde Psalt. Lauda Ierusalem dñm, & qui posuit fines tuos pacem. Sicut.n. contingit tam forti ictu, tantaq; vi aliquẽ parietem ense confodere, vt extrahere herensẽ non ualeat, sic spũs cęlestes, oĩa simul uidẽtes si alicui rei inhærent, indę oĩno discedere non possunt, adhęrẽtes ergo summo bono immobiliter ei adhęrere, tum natura sua, tum pp statum glorię, de quo dr̃ i Psal. posuit fines tuos pacem, en regnum oĩno pacatum, est Deo aliud regnũ inobediens, in quo ei dr̃ illud, nolumus hũc regnare super nos, Luc. 19. & qui hodie subijcit animam suam Deo, dicens cum Psaltes, nõne Deo subiecta erit aĩa mea, eras dicit, quis nr̃ dñs est: mira hominis mutatio, facillimaq; a bono in malum, nunq̃ in eodem statu permanet, & qui ad pedes confessarij positus ingẽtia promittit, inde exiẽs nec minima pstat, corã Deo in oratione dicit cum Psalt. Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum, statim factus est conturbatus, huius ergo ciues regni iã obediunt, iã rebellant, iã humiliantur, iam superbiunt. Veniant ergo ex pacatissimo regno fideles Dei ministri qui semper faciũt uolũtatẽ eis, ut dicit Psal. facientes uoluntatem eius, præsint nobis, gubernent nos, dirigantque pedes nostros in uiam salutis.

Ps. 14-
Simile

Psa. 26

B

Ps. 102

Inter hos spũs præcipuus est Michael, cuius hodie festum agimus, cui uniuersę ecclesiæ cura demãdata est, cuiq; hoĩum angelus destinatus est a Deo, cuiq; ciuitati superior angelus, prouinciæ, & regno adhuc superior, ecclesiæ vero vniuersę pficit supremus, hic uero est Michael, cui antiquitus fuit synagoga commissa, nũc ecclesia, sic Dan. 10. dr̃ Michael princeps vester, & Daniel 11. Michael princeps magnus, qui stat pro filijs populi tui, qua rõne de eo canit ecclesia, cõstitui te principẽ super oẽs aĩas suscipiendas, & antiquissimæ eius imagines in Ecclesia stateras habent, quib. aĩas hoium ponderat. Quã licet spirituum ponderator sit dñs Prou. 16. tamen hic dñs Michaelem præfecit uniuerso operi ecclesię militãtis, ad quẽ pertinet, animas hic elaboratas suo loco in cœlo coaptare. Sicut enim in do-

C

 mo

A mo cōſtruenda operant̄ multi, polientes lapides, ligna, & alio, ex quib. vt materia domus cōſtruit̄, ſed ea oīa iungere, ſuiſq; locis coaptare, q̄ eſt domū ædificare, ptinet ad archetypū, ſupmū opificē. Sic reliquorū Angelorū munus eſt aīas cuſtodire lapides illos viuos polire ī dom⁹ cęleſtis ędificiū. ſed Michaelis tādē eſt, vt primi opificis, eas ſuis coaptare locis, pōderatis eorū meritis, et officijs. Qua ī re nobis, valde timendū, ac cauēdū eſt, ne fortè reprobemur, & reijciamur tanq̄ lapides inutiles à tali ædificatore lapidē, quē re ꝓbauerūt ędificante hoīes terreni, factus ē ī caput anguli, qa mēdaces in ſtateris filijs hoīum, multi. ſr lapides ꝓbati erunt hoīb. q̄ Deo reprobi erunt, & angelis eius. Cū de muris Ieruſalē dubium eſſet, an ſecuri, & fortisſimi cōſiſterent, B architecti oēs, q̄ eis inſpectis, & vndique ſm artē cōſideratis, dixere ſecuri ſūt, nec ruinā minant̄, imo aduerſariorum ictib. obſiſtēt, iō nec ab hoſtib. timēdū, ſed deſcēdit Angelus, de regula ſua eos diudicās dixit, cito corruēt, q̄ & factū eſt, artifex hō regula ſua dimetiēs dicit, ſecurus eſt, & bn̄ compactus murus. Angelus di rectiori regula uſus, cōtrariū ꝓnūciat, vt intelligas nō te iudicādū iudicio tuo, quia nō q̄ ſemetipſū cōmēdat, ille probatus eſt, ſed, & multi iudicio hoīum Sācti & iudicio cōfeſſariorū ſecuri, iudicio angelorū reprobi oñdent̄, confidit Ierico ī muris excelſis, q̄ cęlū uidebant̄ attingere, ſed tubis reſonātib. coruūt canet nouiſſima tuba angelus, qn̄ vixiuſtus eſt ſecurus, uir iuſtus ſaluabit̄, & tunc corruerēt multorū eximia opa, q̄ apparebant munitisſimus murus, quia plura nobis placēt, q̄ Deo & angelis diſplicebāt. Placet tibi depicta tabula, & oīb. numeris tibi abſoluta v̄r, ſed ob oculos ſūmi artificis poſita, mille defectib. pronūtiat̄ obnoxia, ſic nobis ignorātib. uita iuſta apparet, q̄ angelorū oculis immūda, ſicut pannos mēſtruatę videbit̄, cura ergo te, & cia opera tua talia exhibere, ac iudicanda, & lucernis ſcrutanda Angelicis,

Pſ. 117
Pſa. 61
2. Cor. 10.
C
Ioſ. 10

Scdo colligit̄ ex illis verbis. [Sp uidēt faciē Patris.] eos ſpūales ſubſtantias, nec .n. corporalib. oculis facies patris uideri pōt ſunt uero ſpūales ſolū nihil habētes de materia, & iō intelligentię dictę ſun a philoſophis, qa ſolū exercent opera rōnis ex quo D. Th. eorū colligit perfectionē ſummā in natura. Quia ſicut cęleſtia corpora à principio oēm receperūt perfectionē, nec in ea creſcunt inferiora uero per motū ea acqrūt, ſic aīa humana, vt inferior ītelligētia ope ſenſuū, & rōnis pficit̄ in ſapiētia, at angelus, vt ſuperior ītelligētia à principio oī ſcīa, & ſapiētia donatus eſt, in qua non creſcit. Et iō notat Ber. in cantica Angelos aliqñ dici oues, ut in parabola de 99. ouib. dimisſis in mōte, aliqñ mōtes, ut cū dicit, ſaliēs in mōtib. trāſiliens colles. Eſt. n. ouis, quia intelligibilib. paſcit̄ ueritatibus eſt vero mōs in quo paſcit̄, quia intra ſe innatas hēt à principio oīum rerū ſpēs, nec eas accipit aliūde a principio cōditus in ſapiētia, & decore ē. Hō uero ſolū dr̄ ouis nō mōs, quia paſcit̄ intelligibili veritate ſed nō hāc inuenit, cū ſit uelut tabula raſa, in qua nihil eſt depictū, ſed a reb. acceptis ſpēb. ab extrinſeco paſcit̄. Eſt ergo tāta angeli perfectio naturalis, ut oī ſcīa & ſpem a principio ſit ordinatus, ſimpliciq; intuitu oīa naturalia nouerit. Hoc vero peccantē angelū ine xcuſabilē reddidit, & eius pc̄tm̄ inexpiabile, & exps redemptionis, & q̄ leuis culpa v̄r, eſt ex maxima, hoīs uero pc̄tm̄ cōtra fuit excuſabile. Iuxta illud Pſ. Qūo miſeret̄ pr̄ filiorū, miſertus eſt dn̄s timentib. ſe, quia ipſe cognouit figmentū nr̄m. Adeunt regē allocaturi princeps, & agricola, uterque inurbanus in his, q̄ ad regi s ſpectāt maieſtatē colendā, hic excuſat̄, ille dānat̄ hunc excuſat ignorātia, & utilitas, illum accuſat celſitudo, ac magnitudo. Sic excuſat̄ ignarus, & vtlis homuncio, ubi dānat̄ angeli celſitudo. Me ergo deſperes, ſi ignoraſti, ſed dic, ignorantias meas ne memineris, & erraui ſicut ouis, q̄ perijt, q̄re ſeruum tuum dn̄e. Errauit angelus, & q̄ſitus non eſt à Deo, errat homo, & quæritur, quia ignoranter errauit. Vidimus Angelos eſſe ſpirituales omnino.

A
D. Th.
Berna.
Lu. 15.
Can. 2
B
Pſ. 102
Simile
C
Pſa. 31
Pſ. 118

De numero eorū philoſophi diuerſa dixerūt Ariſ. tot poſuit quot cęlos ſed fides nr̄a innumeros eſſe dicit. Da. 7. Millia Ariſto.

A lia milliū, &c. Et in Apocalypsi, & erat numerus corū millia milliū. Domū aūt & maiestaté infiniti Dei, hoc decebat, vt dici posset illud Iob 26. nō est numerus millitū eius. Vnde Dionysius 9. cęlestis hierarchiæ ait. Ea proportione, qua cælestia corpora excedūt hęc inferiora, vt palmo terrę rūdeant de cœlesti corpore millia milliū, ea proportione excedunt Angeli numero hæc inferiora, de optimis. n. plura Deus condidit. Et cum tot sint Angeli numero hoc eorum cetum reddit pulcherrimū, ꝙ oēs diuersæ sunt naturæ, & speciei, nec. n. sicut oēs hoīes vnius sumus naturę, sic Angeli, sed sicut differt equus à leone, sic illi inter se species sunt diuersi. Mira profectò illius patriæ pulchritudo, & digna, q̄ desideret.

B Concupiscit, & deficit aīa mea in atria dñi, in qua primus Angelus excedit pulchritudine oém corporea spém, & decoré. Secundus Angelus superioris speciei excedit primum in immensum. Tertius 2m, & sic usq; ad supremum Seraphinum. Et tādē uidebitur infinita Dei pulchritudo oīa excedendo infinitè. Interrogo nunc a te carnalis homo, uenun datus sub peccato elige è duobus vnum vel p horā frui oībus mundi delirijs, vel Angelico intuitu, consortio, & colloquio, sine dubio hoc pręeligeres, & putares te beatum per horam, si tali esses dignus aspectu. Cogita ergo, quale erit illud gaudium, cum in æternū frueris oībus Angelis simul oīum decore, oīum alloquio tā fœlici. Quid terrenum. ꝑ tanta obtinenda fęlicitate nō aspernēdum?

C Vidit unum Angelum Ioánnes Apo. 22 & tanta erat eius pulchritudo, ut Deum suspicatus, eum adorasset, nisi ille prohibuisset, q̄ gloria erit, oēs videre, spiritus eorumq; pulchritudinem intuere. 3. Re. 10. nō remanet spiritus in regina Sabba. vidente domum Salomonis, ordinesq; ministrātium. Si sic admirata est mortalis, mortalē, quæ erit aīę admiratio vidētis in cęlesti Ierusalem tot Angelorum ordines, quorum quisq; Deus apparet.

Tertio ex eisdē uerbis colligitur, maximam gratiam angelis datā esse, per quē ad tantam peruenire gloriā, ut faciē patris mereant' aspicere. Nen. n. pōt esse a deo excelsa natura creata, cui gloria cōtingat nisi per grām. Super aurum ergo naturæ angelicæ, & oēm naturalem perfectioné superaddit Deus decoré gratiæ diuinæ. Augusti. Erat in eis Deus simul condens natura, & largiēs gratiam, quã gratia accepta primo instanti, in secūdo qdam ex eis bene vsi sunt, diligētes Deū eumq; reuerentes, & hi in tertio instanti uiderunt faciē patris summam adepti gloriā, unoq; instanti tm̄ iter pfecere, & ad tāta deuenere bona, qa maxima gratia operantes, & ex toto conatu, summā adepti sunt fęlicitaté. Quę tñ nobis non cōtigit, nisi p multa opera, atq; labores. Arist. 2. de cœlo & D. Th. 1. p. q. 77. ar. 2. ait. Quæ sunt in rebus infima, non pōt consequi perfectam bonitaté, sed aliquā imperfectam consequuntur paucis motibus. Superiora, vero his adipiscuntur pfectam bonitatem morib. multis. Suprema aūt adipiscuntur perfectam bonitatem morib. paucis, Summa vero pfectio inuenitur in eo, q sine motu perfectā assequtur bonitatem. Sicut ī fine est ad sanitatem dispositus, qui non potest perfectam asseq sanitatem, sed aliquam modicam cōseqtur paucis remedijs. Melius autem dispositus est, q potest perfectam consequi sanitatem, sed remedijs multis. Et adhuc melius q remedijs pauci. Optime uero, qui absq; remedio perfectam sanitatem hēt. Sic res, quæ sunt infra hoiem, quędam particularia bona cōsequuntur per paucas actiones. Homo perfectam assequtur beatitudinē. sed qa est ī ultimo gradu secūdū naturā eorum, q bus competit beatitudo, multis, & diuersis operationibus eam assequtur. Angelus, quia superior, vna actione, & motu. In Deo uero non est aliqua potentia, uel actio præter eius essentiam. Velles, ò homo una actione beatitudinē cōsequi, sicut angelus, sed nō potes homo es, non angelus, satis tibi longo itinere, eo tandem peruenire, quo angelus breui. Deus nullo. Ideo cum breui itinere Deus posset Israel ducere in terram promissam, longissimo tñ duxit. Ideo angelus ad Eliā. Surge comede grandis tibi

Margin: A, August., Arist., D. Th., B, C, Exo. 1., 3. Re. 1

A restat uia. Caue ne tibi contingat quod Israeli Nu. 21. Tædere cœpit populum itineris, ac laboris, loquutusq; est contra dñm. Quod pretiosum est, & optimum magnis laboribus acquiritur, quis labor est magnus, quod iter longum, si æterna est retributio, quid meritũ causatis magnum, quid tempori ad æternitatem?
Ier. 31. quiescat ergo uox tua à ploratu est, merces opi tuo, & merces magna nimis, ecce. n. merces uestra copiosa est in cœlis.
Matt. 5

Quarto ex ijsdẽ verbis colligitur, qua cura, qua dilectione, quo affectu nos. Angeli custodiãt, nobis ꝑpetuo assistãt, nobis monita dent salutis, nosq; in oĩb. cõ
Hiero. tinentur, quia uident faciem pris. Hier. Magna dignitas aĩarum, ut unaquaque hẽat ab ortu natiuitatis ĩ custodiam sui angelũ delegatũ. Sed & maxima in nos
B diuina dignatio, angelis suis Deus man
Psa. 90 dauit de te ut custodiant te in oĩbus vijs tuis. Si cuicunq; puero in hac ciuitate orto, est ex minima familia, cõtinuo mitteret Rex principẽ curiæ suæ, ut puerũ comitaret, nutriret, ac custodiret, an non oẽs hos pueros in filios, & hæredes adoptare uideret? stupẽda hęc esset dignatio regis ĩ hac ciuitatẽ. Nec uero stupemus, quod tanto maius est, Deũ infinitæ maiestatis oĩ homini et uilissimo mittere principẽ curiæ suæ, ut eũ ducat, reducat, custodiat, comitet, & oĩa opera in eum expleat, quæ Rephael Thobię exhibuit in uia impleturq; illud Esa. 60. Et erũt res nutritij tui &c. Et mamilla regũ lac
C ctaberis. Imo, & Angelos quasi ministros, & seruos nostros facit. Sed qd mirum hæc fecisse, qui seipsum seruum, & ministrum hoĩum exhibuit? Ego in me
Ma. 20 dio uestrũ sum, sicut qui ministrat, q uenit ministrare nobis is, facit oẽs administratorios spũs in ministerium missos propter iustos, qa omnia uestra, uos autem Christi, si omnia nostra etiam Angeli. Ita sanè, qa Christus dixit [Angeli eorum,] ergo Angeli paruulorum sunt.

Sed super humana infirmitas, dubitans, qũo Angelus tantæ dignitas in natura ut oẽs excedat hoĩes, tantæ et sublimitatis in gratia, & gloria, uelit, & optet hoĩem uilem vermem custodire, & comitari? quasi esset seruus eius emptitius. An non hoc opus eius incõgruum, & indecens. Dedignaretur princeps ho
A mo uilem puerum sic custodire, qũo nõ dedignat princeps angel⁹? Rñdet Christus, quia uidet faciem patris mei, ex hac enim uisione diuina, oritur in eis summa charitas, vnus affectu, unaq; uoluntas, & indiuidua cũ diuina. Cum ego uideant diuinum cor uersum ad hoĩes tãto desiderio, & amore, ut eis uellet se ipsum tradere, sine ullo limite, cumq; intelligãt, gratissimam esse Dei hoĩum salutem, sicq; eam sitire, ut uitam, & sãguinem in hoc libentissime impenderent, norunt, in hoc maxime Deo se placituros, si huic operi incumbãt, eius facti coadiutores, & cũ hi antiquissimi Dei serui, hoc solum magni faciant, Deo place
B re ei obsequi redentissimo desiderio hominũ tutelã suscipiunt, & tanta erga nos charitate ardent, ut nobis sit inter cogitabilis. Qua rõne Psaltes ait. Qui facit
Ps. 103 Angelos suos spũs, & ministros suos flãmam ignis, id est, qui eos, quos creauit spũs, facit Angelos, & nuncios suos ad nos, & quos ministros nros efficit, uult, vt tanta in nos flagrent charitate, vt sint quasi flamma ignis. Eisque cõtigit. quod Ioab 2. Reg. 14. Vidẽs Ioab, quod cor regis uersum esset ad Absalon, curauit cõtinuo eius reconciliationẽ: Vident Angeli cor Dei uersum ad nos profuges filios, & eo illi corda uertunt sua, quo vident diuinũ uersum. Hinc Raphael An
C gelus ad Thobiã c. 12. Cum essem nobiscũ, per uoluntatẽ Dei eram, nolite timere, id est. Non miremini, quia cum in eo Deo placere, mihi gratissimũ erat filio tuo inseruire. Et cũ charitas, qua ĩ Deũ ardẽt, ostẽdit, nequeant, in eo, ut in Deo quippiam ponãt aut augeant, quia aug
Ma. 25 mentũ non capit diuina bonitas, uident vero hoĩem Dei imaginem, Dei filium, & audierunt, quod uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis, omnibus ujs curant hominum bona, nullum nõ mouent lapidem, ut eũ iuuent, & in eo promouendo se Deo gratos exhibeant.

Secundo ad hoc opus Angelos maximè excitat cognitio ualoris aĩarum, qua

A rum prēciū tunc, agnoscunt probe, cum vident faciē patris. Vident humanitatē illā à verbo assumptam, q̃ sic suscipiunt, ac uenerantur, ut dicant Ioannes Apoc. quinto. Vidi, & audiui uocē Angelorum multorum in circuitu throni, & erat numerus eorū millia milliū, dicentiū uoce magna dignus est agnus, q occisus est, accipere uirtutem, & diuinitatem, & sapiētiam, & fortitudinē, & honorē, & gloriā, & benedictionem. Qui vero tāti faciunt agnū, quanti facient sponsam agni? Apoc. 21. dicit Angelus Ioanni. quasi quid magnum, veni, & ostendā tibi sponsā agni.

Cū ēt intuētur beatissimam Virginē B Mariam, cuius pulchritudinē sol, & luna mirantur, & iubilant oēs filij Dei, quō despicere possunt humanam naturā? imo uerò eam sic in pretio hñt, ut dicant, quod principes Holophernis de Iudith dixerūt. Quis contēnat populū Hebręorum, q tam decoras hñt mulieres, vt nō immerito pro ijs pugnare debeamus contra illos. Illi vt inimici dñt contra illos, hi ut amici, pro illis satis fuit Iudith, vt maximè hrētur populus Hebręorū, & ideo dicta est honorificētia populi sui, satis est Maria, ut in pretio habeatur C humana natura, & ideo est gloria nr̃a. Lapidicina, ex qua tales lapides secti sūt ad ciuitatis Ierusalem ædificium, quō contemnenda? Vena, ex qua tot educti thesauri, quō paruipendenda? qm̄ ex humana natura in cœlo solum esset Christus, & Maria, hi satis essent, ut illa suspicere tur, & magni haberet ab Angelis. Vidēt Esa. 6. āt ex eadem Apostolos, martyres, uirgi-Can. 8. nes, cōfessores, & in numeros uiros præ-Nu. 13 claros, qa ex quo Deus descēdit ad nos, terra facta cęlum est, & cęlo dedit manna illud, q est hoc? An non, quid est hoc Christus, & Maria est? Audi dicentes: Quis est iste, q venit de Edom. Et de Ma ria, quæ est ista, quę ascendit de deserto, delitijs affluens? Tulerunt illi botrum è terra nr̃a, & fructus vberrimos pp quos se accingunt ad eius expugnationē. Viderunt inter ligna siluarum malum optimum, & malos complures, & cedros, ex quib. ædificat regia domus Salomonis, ligna domorum nostrarū cedrina, quō

siluam nr̃am non dicant voluptatis hor A tum, paradisumq; Dei? Cum vero vidēt, tanti Deum hoīes fecisse, ut pro eis de cælis descenderet, homo fieret, cum hominib. conuersaretur, & adeo indigna pateretur, videntes diuinam maiestatē infinitam sic pro hoīs remedio exinanitam quid ni ipsi omnia faciant pro homine.

Hoc ardēs desiderium boni nostri auget in beatis spiritib. superbia, & diabolica dęmonis inuidia, & psecutio in nos, Gen. 34. adeo zelatores sororis se ostendunt filij Iacob, vt violatores eius occiderim cū vniuersa ciuitate, dicētes. Num B quid vt scorto abuti debuerunt sorore nostra? Natura nr̃a p gratiam soror fit. Angelorum, sed hanc dęmonis corrupti inuidia, qua mors intrauit in orbē terrarum, Angeli ergo fratres nr̃i zelantes honorē nr̃m, cōtra diabolum armant dicētes, num vt scorto abuti debuerunt sorore nr̃a: Non qdē interficiūt sancti Angeli dæmones, quia vitam grǣ iā illi amiserūt, vita verò naturę i dęmonib. immortalis est, sed vindictā in dæmones exercēt, eis resistēdo, nos eripiēdo, techna eorū ostendēdo, eos calcādo. Itē auget desiderium vtilitas ipsorū Angelorū, & cumulus gloriæ, q̃ ex nr̃a salute sperāt. Licet. n. essentialis gloria nō crescat in eis, C crescit tñ accidētalis nō paruipēdēda, tñ qa magna, tū qa ęterna. Cū gaudet beatus de gloria alterius beati, ut de sua, ex nobis spectāt vacuas sedes impleri, & cumulāt bñficijs hoīes, quos i ęternū amicissimos hēbunt in cęlis. Et uidentes Dei faciē, agnoscūt finē nostrum infiniti momenti, ac pōderis esse. Illi recte norunt, quantū bonū sit, Deū asseq, iō curāt maximè ne rē tantā amittamus incuria nostra; O ergo beati serui Salomonis, q ei semp assistitis, pincernęq, eius, ne obliuiscamini Ioseph in carcere positi, suspirātis p libertate filiorū Dei, ô diuini consiliarij dissonite cōsilium Achitophel, ne pauper Dauid pereat. O diuini exploratores, qui uidetis faciem patris, estote duces nostri, iā uidimus per fidem terrā promissam, introducite nos in eā, expugnatis hostib. nr̃is, ne pereamus in deserto. Tollite iā gladium de ostio paradisi, & il

A lum in fauorem nostrum conuertite, ut possidemus edere de ligno uitæ. Iam nũcium pacis mundo, tulistis, dicẽtes, interra pax. Concludite ergo gladiũ in uaginã. O serui Salomonis, exite obuiã arcæ testamenti Ecclesię Dei, ducite illa in sancta sanctorũ, vbi Deus vr facie ad faciem ducite, & reducite Thobiã, vt incolumis redeat ad patris domum, eripite a deuoratione piscis, dęmonum alligate, & cõpescite. Defendite aĩam inter pericula versantẽ, ut custodistis Iudith euntẽ, cõmorantẽ, & reuerentem, q coinquinari non permisistis, sed victricẽ reportastis.

Sed dubitas, quid hodierno Euãgelio cum Angelis? Multum per oẽm modũ. Steterunt Angeli boni per humilitatem exciderunt dęmones per superbiã, ideo
B eius malum nunc oñditur. Apoc. 12. Vę terræ, & mari, quia descendit ad uos diabolus habens irã magnã. Sed unde tãta in hoĩes ira? qd mali ab hoĩe habes? fuit ille tui casus cã? non vtique, sed sola supbia, & inu dia agitatur, aitq; num lutum eo ascendet, vnde ego descẽdi? num sub terræ pedibus ero? Absit, venenum noui mortiferum, ꝙ oẽs bibentes occidit, etiã Angelos, quos è cœlo deturbat, ẽt intersi dera nidum habentes, hoc veneno potabo eos, & cadent hoĩes, sicut ego cecidi. Superbia Angelum diabolum fecit, qd faciet hominẽ, qui quo a superbia magis debet esse alienus, eo superbiẽs mag is est
C pęna dignus? Adit Euam, inebriauit eã hoc absinthio, deinde Adam, & uitium quasi natura inoleuit, vt vix a nobis separari possit. Hinc nobilis despicit ignobilẽ, diues pauperẽ, doctus indoctũ, maior minorẽ. Miraculi loco habe, si inueneris hoĩem non magnum corde, & clarum aĩo, ẽt si minimus sit. Quis dicit, nihil sũ? ad nihilum redactus sum, & nesciui? qs dicit se nihil esse? Quod Angelus supbierit non adeo mirum, sed homo lutum vile? quid superbis terra, & cinis? Si inter elementa dissymbola difficilis, est transitus, ut philosophi dicunt, quis tam facile vertit terram in aerem? Quid tibi cũ superbia, uile figmentum? Eo usq; potens est superbia, vt discipulos Christi impederit, ẽt ipsi uenenum hoc biberũt, & oc-

A casione trium ad trãsfiguratiõnẽ uocatorum. & tributi redditi pro Petro, ut capite superiori dictum est, accedũt ad Christum dicẽtes, [Quis putas maior est in regno cęlorum? & aduocans Iesus paruulum, &c.] Si sic Christo placet paruulus, & eius proprietates, quæ in eo natura sunt, non virtus, quantũ placebit humilis, in quo hæc uirtutis nomen, & rem habent? Ab initio mũdi oñdit in paruulos dilectionẽ, eligens minores filios in suos cum contra hoĩes facere consueuerint, maiores. n. natu præferunt. De qua re alibi multa serm. dominicæ 10. post Pentecosten. In mundum ueniens paruulos uocat ad se, his afficitur, quia humiles ei semp placuerunt. Excelsus dñs, & humilia respicit in cælo, & in terra. Sicut. n. cũ Ps. 137
tibi quispiã placet, eius ẽt imago tibi grata est, sic ostendat dñs quantum humilitas ei placeat, in paruulos dilectionẽ, & affectum ostendit. Quanta vero hęc dilectio sit, apparet in his, quæ sequuntur in Euangelio, [qui susceperit unũ paruulũ me suscipit, qui scandalizauerit, expedit ei, &c.] vere custodiens paruulos dñs, humiliatus sum, & liberauit me. Ne ergo attingas terminos paruulorum, quia ppinquus illorum fortis est, ut ait Sapiẽs. Et tandem paruulos sic dilexit, ut pp illos paruulus effici dignatus sit, paruulus natus est nobis. Non audisti Eliseum paruulũ effectum cum paruulo. Et ꝙ magis mirũ est, hac paruitate paruulum suscitauit. B Ps. 114 Pr. 23. Esa. 9. 4. Re. 4
Quid hoc significat, nisi quod Deus magnus paruulorũ amore factus est paruulus, & hac sua humilitate nos suscitauit, atque redemit? Hac etiam humilitate uicit Michael Luciferum, dicẽs, quis sicut Deus? quod illi in nomen relictum est, id enim significat Michael. Cuius humilitatem, & modestiã laudat Iudas in sua Canonica. Cum Michael altercaretur cum diabolo de corpore Moysi, ait, imperet tibi Deus, nihil supbe dixit diabolo, sed solum imperet tibi Deus. Et hac humilitate forsan eo ascendit, ut supremus sit Seraphinorum, in eo enim bello, quod Ioannes in Apocalypsi narrat factum cum dracone, & angelis eius, dux belli nominatur Michael cum dicitur, C Iudas.

A Michael, & Angeli eius præliabātur cū dracones. Cum autē omnes Angeli pugnauerint eo in bello, qui dux omnium fuit, & principatū gessit, supremus omnium esse debuit, nec.n. aliter ducatū gereret. Et tanquam primus in dilectione ad homines, sæpius q̃ alter pro eorum salute apparuit. Et in summa hominum
Da.12 tribulatione tempore Antichristi cōsurget pro Ecclesia, ut Daniel dicit, & Antichristum interficiet. Eum uero in maxima humilitate imitemur, qua Deo placeamus, & inimicos uincamus, adeo.n. Deo grata humilitas est, ut etiam imper
3.Reg. 21. fecta, & quodammodo coacta Deo placeat. Sic loquitur ad Eliam dñs Nonne uides humiliatum Achab coram me? non inducam in diebus eius mala. Quid non faciet uera, & ex corde pleno profi-
Luc.1. cisci humilitas? Respexit humilitatem
B ancillæ suæ, respiciet, & tuam, & humili spiritu excipiet gratia, & gloria, &c.

Festa Octobris.

In festo sancti Francisci Confessoris.

Thema. Confitebor tibi pater Domine cæli, & terra, quia abscondisti hæc a sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Matth. 11.

C
Bona. Diuus Bonauentura initio uitę sancti Frācisci, ei merito tribuit uerba illa Esai. Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones
Esa. 66. meos. Ita namque humilitate excelluit. Franciscus, ut inde cognomen humilis adeptus sit, ut Franciscus humilis dicatur. Egregium certe cognomen, quo ostenditur omni gratia, ac dono eum ornatum, quia humilibus gratiam suam Deus dat. Inter dona uero beati Francisci unum non contemnendum fuit, quod humillime Mariæ singulari affectu, ac deuotione inhæsit. Et ideo Ec-
Iaco.2 clesiam beatæ Mariæ de portiuncula uir sanctus amauit prę cęteris mundi loc is, ut ait Bonauentura, ubi humiliter A
cœpit, virtuosè profecit, & fœliciter consummauit, & fratribus commendauit. Aduertit ergo nobis Maria, ut Francisci laudes dicamus, si eam humiliter salutauerimus.

Ex officij, ac muneris dignitate ad quam Deus hominem eligit, colligitur gratia, ac dona, quibus ab eo ornatur. Qui idoneos facit ministros noui testamenti. Hinc colligitur Mariæ celsitudo super omnes sanctos. Hinc Apostolorum maxima gratia, quoniam in supremum munus sunt electi. Vt ergo 2.Co.3
Francisci celsitudinem explicemur, uidendum est, ad quod minus sit electus à Deo. Sed quis illud probe explicabit? Certe Deus ipse id ostendit ipsi Francisco, & Innocentio Pontifici. B
Cum enim in Ecclesia Sancti Damiani oraret, & in crucem intenderet. Vox ad eum è cruce ter facta est, dicens, Francisce uade, & repara domum meā, quæ, ut cernis, tota destruitur. Innocentius etiam Pontifex in somnis vidit Lateranensem basilicam fore proximam ruinæ, quam homo pauperculus, modicus, & despectus, proprio dorso submisso, ne caderet, sustentabat. Qui hoc viso dixit, vere Franciscus est ille, qui opere, & doctrina Christi sustentabit Ecclesiam. Si ergo nosse cupis, quod fuerit Francisci munus, scito illi à Christo demandatum, repa- C
rare Dei Ecclesiam labentem, sustentare, ac fulcire eam humeris suis. Pręcipuum plane munus, & Angelicis humeris formidandum. Finxere poetæ, Athlantem Gigantem humeris sustentare Vniuersum. Sed ecce Franciscum uerum Athlantem, qui Dei Ecclesiam humeris sustentat. In laudem Simonis Sapiens ait. Simon Oniç filius sacerdos magnus, qui in uita suam suffulsit domum, & in diebus suis corroborauit templum. Quod vero ille præstitit in templo Dei materiali, & Franciscus in spirituali Ecclesiæ templo fecit: Suffulcit enim labentem Ecclesiam, & eam corroborauit. Ex quib. colligitur, Francisci tempore Dei Ecclesiam prope

ruinam

A ruinā fuisse,& a dæmonibus, ac uitiis fe re uastatā. Huic excidio se opposuit Franciscus,similis factus Matthatiæ, q uidēs templi euersionē, legis Dei trangresionē,& populi uastitatem, sedit in monte Modin,& scidit uestimenta sua,& operuit se cilicio, & exclamauit uoce magna in ciuitate: Oīs,qui zelum hēt legis, statuens testm̄,exeat post me, & fugit ipse,& filij eius in montes,& reliquerunt, quæcunq; habebant in ciuitate. Tūc descenderunt multi quærentes iudiciū, & iustitiā in desertum. Ecce, qd Frāciscus, & eius sectatores fecerunt, ut templum Dei dirutū instaurarent,sicut Mathatię filij fecerunt. Sed expendamus munus
B hoc Frācisci,qd adeo excelsum est,ut humanas superet uires. Quodnā hoc munus est? Certe Dei Ecclesiā labentē restituere. Sed quis id pstare poterit, nisi ille qui eā fūdauit,& primū erexit? Quis Ecclesię fundator? Chrs Deus,Deus funda uit eam in æternum, ut Psaltes ait. Et
Psa.47 ideo ad eum Esaias ait. Vocaberis ædifi
Esa.58 cator sæpiū,auertēs semitas iniquitatis?.
Ma.16 Et ipsemet ait. Super hanc petram ædificabo. Ecclesiā meam. Quis ergo Ecclesiam labētem restituere, & fulcire poterit,nisi ipse,qui eam primum erexit. Cū casu aliquo ædificium magnę domus rui
C nā minatur,uocati solet architectus, qui eā cōstruxit, & illius ordinem probe nouit,ut eam fulciat, ac corroboret, Christus ergo iterum è cœlis euocandus vr, vt Ecclesia a se constructam instauret. Sed dices,sæpiᵘ ēt alij artifices resarciūt, quod alius primum ædificauit. Ita certe est. Sed aliqua sunt artificiata ea mirabili arte effecta, ut nisi eorū artifex ea resarcire non possit,ut si horologiū a Ianelo nuper confectum,in quo uniuersi cælorū motus continentur,restaurandū esset,nullus id efficeret, nisi supremus ille artifex, qui ipsum primū confecit, quia adeo mirus,illius ordo est,ut nullus præter ipsum eū penetrare ualeat. Vis nosse quo ordine, qua mira arte Ecclesia Dei sit cōstructa. Vere horologiū est, in quo celestis ordo ac ratio constitura est, & ideo a solo Dei effici potuit, & ideo ad Iob ait. Nūquid nosti ordinē cęli? Aut po

nes rationem eius in terra? Quasi dicat A
nequaq̄ id tu efficies, illud opus meum Iob 38
est, q̄ ego faciā,cum cæleste Ecclesiā ædificabo,in quo ordinem cæli statutā, quæ proinde regnum cælorum dicet. Sed ecce Francisci tpe horologiū hoc, & illius ordo ac ratio quasi perijsse uidetur, qua si deordinatū horologiū est, quis ergo illud restituet in gradū pristinum? An nō ad hoc opus Christus desiderandus est? Oremus ergo eū, ut iterū descēdat è cœlis. Sed quid ille orāti mūdo respōdeat? Xp̄m desideratis, ut Ecclesiā restituat. Primus Christus descēdere iterum non dēt, sed dabo uobis ēm Xp̄m, qui uices mea gerat,qui sit prorex meus, qui id p̄stet,q̄ ego facturus erā. Hic uero Franciscus est,quem,ut sciatis meas gerere uices,& Cp̄m Dei esse,plagis meis ornabo,ut alter Xp̄s appareat. Ego fui petra fundamenti elaborata quinq; plagis, simili ratione elaborabitur Frāciscus, qui fundamentū est instaurationis Ecclesię. B

Obsecro nunc,quæ sunt insignia Ecclesiæ. Quod eius uexillum? Quæ eius stigmata? Certe Crux Christi, & eiᵘ uulnera, in his nos gloriamur, ac dicimus. Nec predicamus Christum crucifixum, 1.Co.1
Iudęis scandalum,gentib. stultitiam, nobis autem Dei uirtutem, & Dei sapientiam. Attende ergo, quo exaltauerit humilitas. Frāciscum. Humiliatus in Cruce Christus exaltatus est super omnem creaturā. Humilis Franciscus insignitur C
Christi uulnerib. ut alter Christus appareat,ut hodie dicere possimus, nos prædicamus Franciscū crucifixum. Ecce minor Christus Franciscus est, quem imitemur qui dicere potest cum Paulo. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.

Ad foramina petræ uocabat sponsus spōsam,ut ī eis quiesceret,ac diutius mo i.Co.ii
raret,quia ī Christi uulnerib. nos cōsiste Can.2.
re debemus,& habitaculū cōstituere, ut securi simus. In Frācisci ergo uulnerib. cōsistamus paulisp. Eo puenerat mūdus Frācisci dieb. ut similis esset necessitate, ac fuerat,cū Christus è cælis descēderat, adeo suæ salutis oblitus,ac Dei sui,ut necesse uideret,ad mundū excitādum iterū Deū descēdere,& crucē subire, quia tanti be-

A ti beneficij obliti hoies iam erant, quasi illud nō recepissent. Et licet ad humani generis redēptionē necessariū non esset iterū descēdere, qa una oblatione pfecit hoc opus in cruce, cū dixit, cōsummatū est, tñ opus erat, ut iterum Xps crucifigeret, ad renouandā hoīum memoriam, et recordationē tāti beneficij, qd iam pene obliuioni traditum erat, & simul uia cæli iterum aperiendam, quę crux est Christi. Cum vero Christi resurgēs ex mortuis iā non moriat, & mors illi ultra dña ri non possit, adinuenit diuina sapentia modū, quo iterū Xps crucifigeret in seruo suo Frācisco, cuius vulnerib. īspectis renouata in mundo est memoria vulnerum Christi, & imitari ceperunt pfectionem
B Euangelij, Christumq; crucifixum & ad eum accesserunt uocantē: Venite ad me oēs, q laboratis, & onerati estis.

Simile Vt uero mundus Francisco crederet Euangelicā perfectionē prædicanti, insignitus est Xpi vulnerib. Quemadmodū em̄ eximia pontificum, ac regum priuilegia, & edicta sigillo Pontificio, & regio muniri solent, ut a pontifice, uel rege pfecta sciant, eis honos, hac fides habeat.
Exo. 21 Ita Francisco vulnera Christi data sunt, q eius sunt insignia, ut ei plenā fidē mundus heāt. Perforabat olim subula auris illius, q seruus erat sempiternus, nec a domo dñi discedere uolebat, cū ei libertas a lege cōcedebatur. Et cum illud vulnus seruo dabatur, quasi ferro inurebat, &
C signo, ac sigillo dñi, vt nossent vniuersi, seruū illum ad se pertinere in æternū. Vere Franciscus seruus Christi est sempiternus, qui se tradidit in seruū Chro Dño nō ad tps breue, vt alij solēt, sed ī ęternū & ideo stigmatibus Christi inuritur, vulneribus signatur. Ideoque vsurpare sibi
Gala. 5 Frācíscus pōt verba illa Pau. De cætero ne molestus sit, ego. n. stigmata Dñi Iesu in corpore meo porto, in quæ verba D.
D. Th. Thō ait. Stigmata proprie sunt quædam nfæ alicui impressæ cū ferro cadenti, sicut cū seruus ab aliquo dño signatur in facie, ut nullus eū sibi vendicet, sed quiete dimittat dño suo, cuius stigmata portat. Et ideo Apostolus dicit, se stigmata Dñi portare, quasi insignitus sit seruus Christi, quia portabat insignia passionis Xpi, dum pea multa patiebat. Et ideo ait, nemo mihi molestus sit, nullus me rapere sibi curet, nā ergo porto insignia Dñi mei Iesu Christi in corpore meo, et sic nullus super me ius hēt, nisi Christus Hęc D. Th. attende vero, qūo uerba ista sibi usurpare Franciscus pōt, qui tanquā seruus sempiternus Christi eius nota inuritur, eius plagis insignitur, & hoc ferro cādēti, Seraphino, s. incenso igni, qui quasi ferrum candens fuit, cum ei vulnera impressit. Nemo ergo Frācisco molestº sit, nemo eū a Xpo separare curet, seruus est sempiternus eius stigmata portat.

Ostendimus, Franciscū fuisse mundo fm, ac minorem Xpm, qui in opus desti- B
natus a Deo fuit, ad quod ipsemet Xps necessarius uidebatur. Ex quo illius excellens gr̄a oñditur, & similitudo maxima Christi. Si. n. corpore similimº Xpo est, non minus similis est aīo, ac spiritu, vnde vniuersa illiº vita imitatio est uitæ Christi, & Euāgelicæ pfectionis norma. Quā ut in eo melius conspiciamus, illud nobis expendendū, est qd' initio conuersionis fecit, cū coram epo, & patre, non solū bonis paternis cessit, sed & uniuersa uestimēta deposuit, & oino nudus relictus est, sicut Xps in cruce pendens, & patri dixit. Vsq; nūc patrē te vocaui ī ter- Bonav.
ris, amodo aūt secure dicere possum. Pa- C
ter noster, qui es in cælis, apud quē oēm thesaurum reposui, & omnem spei fiduciā collocaui. Ipsum moriens præstitit deportari. n. se uoluit ad sanctā Mariā de Portiūcula, ut ubi acceperat spiritum gratiæ ibi redderet spiritū uitæ. Qui cū fuisset perductus, vt ueritati sexēpio mōstraret, quod nihil erat illi cōe cum mundo, pximus morti super nudam humū se totum nudatū in spiritus feruorē prostrauit, quatenº illa hora extrema, ī qua poterat adhuc hostis irasci, nudus luctaretur cum nudo. Miranda, & prædicanda hæc nuditas, & rerum omnium contemptus, quem semper habuit, & suis testamento reliquit, in cuius declaratione Simile
paulisper nobis immorandum est.

Solet pictoris ars in multis ostēdi pcipue vero in depingendo corpore nudo

A d... facile.n.est pictori hoĩem vestitũ depingere, at difficile admodũ nudũ pingit tãtũ.n. in corpore humano sunt, & adeo diuersa, ut pfecte effigiari nõ possint, nisi a supremo artifice. Ad hunc modũ gr̃æ quidem munus est, depingere in hoĩum animis Xp̃m Dñm. Hinc Paulis. Filioli quos iterum parturio, donec formetur Xp̃s in vobis, qa cõformes nos fieri vult imagini filij sui. Sed in qbusdã gr̃a diuina pingit Christum indumẽtis ornatũ, & id facile gratia præstat. In aliis uero depingit Christum nudũ, ut in Francisco, & id quidẽ difficile admodum est, & nisi eximia gr̃a id non præstat. Vt.n. homo se oĩbus expoliet, maxima indiget gratia. Id facile ostendam, si attẽderitis iuuenẽ illum, qui ad Chr̃istũ accessit, ut uiã uitæ B addisceret, qui audiẽs, serua mãdata, gratanter accepit r̃nsum, & dixit. Hęc oĩa seruaui a iuuentute mea, facile id p̃stiterat, qui uestit⁹ erat, multis abũdabat possessionib. atq; diuitijs. Sed nõ ei p̃ponitur nudi:as oĩum, ac audit. Si uis pfectus esse, uade, vẽde oĩa, q̃ habes, & da pauperibus, & sequere me, abijt tristis. Erat.n. habẽs multas possessiones, & difficile ei apparuit, oĩb. nudari. Sicut facile pictori est pingere vestitũ hoĩem, sed difficile est nudũ depingere. Robustorũ.n. est, se nudare, nõ uero infirmorũ. Hinc Amos ait Et robustus corde iter fortes nudus effugiet in illa die, dicit Dñs, Qui iter fortes robustus, & fortis est, sine dubio fortissimus erit, hic ergo nudabit se, & effugiet C Dei iram. Sed ais, cur difficile est, hoĩem nudari? Certe in teipso id cernere poteris, nolum⁹.n. expoliari, sed superuestiri vt Pau. ait. Attende, quot tibi q̃ras, ac uelis indumẽta. Nudus erat Adam in paradiso, nec se nudum esse attẽdebat sed ut cognouit se nudum, uestimẽta quesiuit. Quid oĩa terrena sunt, nisi indumẽta nuditatis, ac miseriæ nostrę? Ad hoc diuitię honores, ampla domus, vestium cultus ordinant̃, ut nuditas nostra tegat̃. Amor uero sui efficit, ut hõ plura sibi querat indumenta. Quis ergo efficere ualebit, ut vniuersa abijciat? Oĩa cõtemnat? Et nudus relinquat? Plane diuina gr̃a id efficiet, sed non quis gr̃a, sed excellẽs, difficile.n. id opus est, & robusti hoĩs. Mirabilis plane gr̃æ uis ostendit̃, cũ hominẽ nudat omnino, cum uniuersa abijcere facit qm̃ naturæ uis alio ducebat hominem, eũ ergo in diuersum mutare, mirabile, ac diuinum est. Et tanq̃ maximũ, illud Xp̃o proposuit Petrus, cum dixit, Ecce, Nos relinquimus omnia, & secuti sumus te.

Gala. 4

Ro. 8.

Ma. 18

Amos.

1. Co. 5

Mat. 9

Nunc ergo mirabilẽ in Francisco gr̃a attendamus, mirabilem illius nuditatẽ, ac rerum omnium cõtemptum, quo non solum corpus, sed aĩum exiuit, & suos exuere fecit. Dñam suã paupertatẽ dicebat, & nunq̃ veste usus fuit, nisi accõmodata, & in morte lætus fuit, quia fidẽ sp seruauit dñæ paupertati. Nullus auarus sic diuitias coluit, ut Frãciscus paupertatem. Sed forte inquiris, cur ita nudari uoluerit? Multę profecto rei huius cãæ sũt. B Prior illa est, quod ardenti in Chistum charitate erat, & sicut nimius calor efficit, ut uestes tollas, ita flagrans eius caritas eũ nudauit. Audi q̃d simile in 1. Reg. lib. Inierunt autẽ Dauid, & Ionathas fędus, diligebat.n. eum quasi aĩam suã, nã expoliauit se Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit eã Dauid, & reliqua uestimẽta sua vsq; ad gladium, & arcũ suũ & vsq; ad baltheum. Ita ergo Frãciscus præ nimio in Xp̃m amore se nudauit. et oĩa pro illo reliquit. Secunda est, ut uniuersis mũdo oñdat, qd' Esaias uni populo ostendit, cum ad eum dñs dixit. Vade & solue saccum de lumbis tuis, & calceamẽta tua tolle de pedib. tuis, & fecit sic, C vadẽs nudus, & discalceatus. Quo significauit Aegyptũ, & Aethiopiã nudãdas esse, ac perdendas. Ita Frãciscus nuditas sua oñdit, q̃ cum oĩ hoĩe mundus tandẽ aget, cum eum oĩb. bonis demum expoliabit, & in morte vniuersa auferet bona, vt dicere possit cũ Iob. Nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Mirabili uero prudentia. Frãc. usus est, dũ se ille expoliauit, prius q̃ à mũdo expoliaret̃, p̃uenit inimicũ, & quod ille auferre debuit, ipse dereliquit, & sic in æternũ sibi seruauit, & abijciens nunc uestes eas custodiuit in cęlo, implet uitque illud Apocal. Beatus, qui custodit uestimenta sua, ne nudus ambulet,

1. Re. 18

Esa. 20

Iob. 1.

Ap. 16

Id

A Id uero ipsũ filijs suis pcipit. Sicut olim Ionadab filius Rechab filijs pcepit, ut Ie
Hie.35 remias ait. Domũ nõ ædificabitis, semẽ tẽ nõ seretis, & uineas nõ plãtabitis, neque hẽbitis, sed in tabernaculis habitabitis cũctis diebus vr̃is. Quę in re Deo maximè placuerunt. Id ergo Franciscus in
Nu.21 mũdo efficere uoluit, ꝙ olim Israel ĩterra Sehon. Misit Israel nuncios ad Sehõ regem Amorrhæorum, dicens. Obsecro ut trãsire mihi liceat p terrã tuã, nõ declinabimus in agro, & uineas, nõ bibemus aq̃ ex puteis uia regia gradiemur donec trãseamus terminos tuos. Transire uoluit Frãciscus per ea, q̃ mũdi sunt, non ea usurpare sibi. Sed nũ ꝓpterea possessio nulla ei relinquit? Imo maxima, Deꝰ.n.
Nu.18 possessio illius est, quia oẽm abiecit terrenã possessionẽ, Sic.n. olim tribui Leui
B dñs dixit. In terra eorũ nihil possidebitis nec hẽbitis partẽ inter eos. Ego pars, & hr̃ditas tua in medio filiorũ Israel. Ecce partẽ, & hr̃ditatẽ Frãcisci, dicere ille põt.
Psa.15 Qm̃ hr̃ditas mea pclara est mihi. Vide quos collegerit, & colligat fructus Frãcisus, & sui non spũales duntaxat, sed ẽt tpales, ex qua nã hr̃ditate adeo vbere fructus colligunt? Certè ex Deo, qui infide liũ cordib. amorẽ Frãcisci possunt, ut eius filijs bñfaciant. Et certiores fructus obueniunt ex ea hr̃ditate, q̃ si mille hr̃ditates possideret. Demum nudari uoluit Frãciscus, q̃a ad certamẽ properabat cũ diabolo, & nudus cũ nudo melius luctetur, si.n. quisq̃ vestitus luctet̃ cum nudo
Grego. citius ad terrã trahit̃, quia hẽt vñ teneatur, vt Gr. ait. Noli sunt maligni spũs nihil possidẽt ĩ terra, qui ergo ad certamẽ cũ eis uenit uestimẽtã abijciat, ne succũbat. Hac uero de cã nudus ĩ sterquillinũ Iob uenit, quia ĩ arenã descẽdebat cũ dęmone. & iõ indumenta abiecit. Hi uero qui sic nudi sunt, fortissimi ĩ pugna sũt corona dęmones armant̃ milites in pu-
C
Ps.126 gnã, sed ad spãle certamẽ nudus aptior, ac fortior est. Hinc Ps. Sicut sagittę ĩ manu potẽtis, ita filij excussorum, ꝓmiserat pijs liberos à Deo cõcedẽdos esse de quibus nunc ait, fore similes sagittis in manu potẽtis, q̃ sunt ualide, ac fortes cõtra hostes. Sed quid significat uerbũ illud excussorũ. Hebraicẽ ẽ (Nehurim) à verbo
A (Naar) Hier. in epis. ad Marcellum ait. Dictio Hebræa hic posita põt significare iuuentutẽ, & põt esse participiũ passiuũ verbi (Naar) significãs excussos, quia (Naar) est excutere. Septuaginta uero hoc loco p excussos significare iuuenes voluerunt, nã Nehemiæ 4. eãdem dictionem eodem mõ uerterũt. Nã ubi nos legimus. Media pars iuuenũ faciebat opꝰ Septuaginta uerterunt. Medio excussorum, ubi per excussos iuuenes intellexerunt, sic eos appellãtes, ꝙ excussi essent, hoc est, expediti ad opus. Excussos.n. cõsuetudo sermonis humani, vegetes, & robustos, & expedites uocat, quia liberi sũ ab oĩ operãdi impedimẽto. Sũt ergo filij
B excussorum filij iuuenũ, hoc est ad literã filij, qui electis ĩ adolescẽtia nascũt̃, filij quidẽ robusti similes sagittis potẽtis, & filij iuuenum robustarũ. Hæc Hier. qui vt tanq; cõciliat expositionẽ uerbi illiꝰ (Neburim.) Sed illud uerbũ excussorũ,
Gene. vt Genebrar. ait, ꝓpriè significat, piorũ vexatorũ, exagitatorũ, quasi uentilatorũ, & eorũ, qui cõcussi, & exagitati sunt, ꝙ est priorũ epithetum, qvos Deꝰ uarijs tribulationib. ꝓbat. Ait ergo Ps. filij piorũ, qui uexati sunt, potẽtes erunt similes sagittis ĩ manu ualidi, q̃ apres suos senes tuebũt̃. Vel filij excussorũ, i. liberatorũ, & eorũ quos à seruitute Deus eripuit, &
Titelũ. excussit ut Titelmanus ait. Certẽ filii in uenturus Apostoli fuerunt qui initio uascentis ecclesię, cũ adolescentula esset, geniti sunt, Apostoli ẽt excussi, ac tribuiati à Deo sunt, & in maximas angustias conjecti, quorum filij eorũ imitatores fuerũt, ut Franciscꝰ, & alij, q̃ similes sunt sagittis, quas potẽs Deus in mundũ misit, vt cũ superarẽt. An nõ ualida sagitta, & de manu potẽtis emissa Frãciscus, q̃ exẽplo, & doctrina innumeros ad se traxit, & Deo subdidit? Quasi filius Aplorum eorũ exẽplum imitatus, oĩa reliq̃t, nudus in certũ uenit, sed similis factus est sagittæ, q̃ non est reuersa inanis, sed innumeros Deo subiugauit. Licet ergo inermis, & nudus uideat̃, potens tñ est opere sermone. Eadẽ uero potẽtia sui ꝓditi sũt, tãquã filij excussorum, excussus, et exagitatus,

A tus,ac probatus Franciscus fuit, & eius filij similes sagittis in manu potentis, cũ uniuersum mundũ discurrerint ad Dei gloriam propagandam. Sed mirandum ualde est, ꝙ ad tm̃ opus homo infimus de plebe a Deo eligatur, qui hoiũm oculis nullus erat, ꝙ tunc ipis reges, principes, prælati, sapientes erant. Sed ut labẽtem Ecclesiam susciperet Franciscus eligitur pauper, & nudus, & nullis humanis dotib. hoium oculis commẽdatus, Hoc
Ioã. 16 Dei mirabile consilium Christus probans ait. [Confiteor tibi pr̃ Dñe cœli, & terra, quia abscondisti hęc a sapientibus
B & prudentibus, & reuelasti ea paruulis] Quib. uerbis duo significat. Primũ, ꝙ infima mundi elegerit, & ea, q̃ non sunt, vt ea, q̃ sunt destrueret, de quo alibi multa diximus. Scdm, ꝙ elegerit humiles, quos noie paruulorum significat, reiecerit uero superbos, quos dicit sapientes, & prudentes, non ꝙ reuera sint, sed ꝙ sibi tales uideantur. De Francisci humilitate quis dicat? Vidit socius ipsius in extasi factus inter multas in cęlo sedes vna
Bo.c.6. præ cæteris digniorem, preciosis ornatã lapidib. & oi gloria refulgentem. Mirat' intra se ꝓcelli refulgẽtiã throni, anxia cępit ogictatione ꝑquirere, qs ad illũ dẽret assumi. Audiuit inter hęc vocẽ dicẽtem sibi. Sedes ista unius de ruentibus fuit,
C & nunc humili seruatur Francisco. Cũ uero Franciscus iter cum eo socio ageret interrogatus ab eo est, quid de seipso sentiret. Ad quem humilis Xp̃i seruus. Videor, ait, mihi maximus peccatorũ. Cui cum frater diceret ex aduerso, ꝙ hoc nõ posset sana cõscia dicere, nec sentire, subiunxit. Si quãtuncunq; scelaratũ hoiem tanta fuisset Xp̃s mia prosecutus, arbitror sanè, ꝙ multo q̃ ego Deo gratior esset. Confirmatus est fr̃ ex tam admirabilis humilitatis auditu de ueritate uisionis ostensæ. Impleuit planè Franciscus, ꝙ nunc Xp̃s ait. [Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.] Nulla gratia, virtus nulla Deo placet sine humilitate quæ adeo grata est. ut in mirabili illa paradiso, q̃ sibi dñs fabricauit, in qua oẽm grãm, ac uirtutẽ plãtauit, humilitas fuit, q̃ ad se diuino traxit oculos, dicẽte ipsa.

Quia respexit humilitatẽ ancillę suæ, ꝙ A
de uirtute humilitatis intelligit August. in sermone de Assumpt. Marię, & Origenes ho. 8. in Lucã. Respicit vero Deus aĩam humilẽ, quia eam bonis replet, sicut Psal. ait. Respice in me, & miserere mei. Qd̃ si a Deo non respiceris, respice teipsum, & inuenies in te superbiã, qua tibi magnus appares, ꝑpter q̃ a Deo nõ respiceris. Et ideo rectam uiam in cælũ non tenes. Quia vero te errare videt cælestis magister, sp̃ ad te ex Euangelio clamat, ac uiam rectã ostendit, dicens. [Discite a me, q̃a mitis sum, & humilis corde.] Sicut persæpe accidit, vt quispiam a via declinet, & uersus præcipitia tendat, & pastor in alto consistens clamet, non rectã uiã tenes, illa tibi, nõ istac eundum est, ne pereas, August. serm. 2. de uerbis Apostoli. Vbi superbis, ibi, ꝙ acceperas, perdis, Chrys. ho. 59. in Matthæum ait. Nihil ita hominem fatuum reddit, ac superbia. Si. n. hoiem videret, qui sibi appareret altior monte, & ad sidera usq; pertingere, an non eum dementatum diceres? Ita certè amens superbus est, q sibi vr̃ alios antecellere, ac supergredi. Hinc Paulus. Si quis existimat, se aliquid esse, cũ nihil sit, ipse se seducit. Qũo negare potetis, te nihil esse, cum tibi dicatur. Quid habes, ꝙ nõ accepisti? Male se Deus cũ superbis habet. Quia Deus superbis resistit, superbus se magnificit, Deus despicit, ipse magnus apparere uult, Deus eũ deijcit. A sęculo Deus cum superbis contendit. Voluit ascẽdere lucifer super altitudinẽ nubiũ, & detracta est ad inferos superbia eius. Voluit Adam Deo similis esse, & cõparatus est iumentis, & similis factus est illis, & qm̃ Deo subijci noluit, ipsa eius caro in eũ rebellauit. Sicut Salomoni accidit, q Deo subijci noluit, & ideo in eũ plurimi insurrexerũt, & inter eos Hieroboã filius Nabat, seruus Salomonis leuauit manum contra regẽ. Et ideo sicut dñs est cœli, & terrę, ita in cœlo, & in terra gradientes in superbia humiliat. Sed illud ualde mirandum est, ꝙ tortores uidemus, ac carnifices, qui occiderunt superbos parẽtes nr̃os, nec tamẽ superbiam fugimus. Quid obsecro, vbi-

August.
Orig.
Psa. 24
August.
Chrys.
B
Gal. 6.
Iac. 11
C

A uersæ corporis mala, & incōmoda sunt, nisi carnificos, qui occiderunt superbos parētes nostros: hos quotidie uidemus, experimurque eorum uiolentiam, nec tamen superbire cessamus. Imitemur ergo humilem Franciscum, & humilem Deum, quia non esse superbum hoīem docuit humilis Deus, &c.

In festm B. Lucæ Euangelistæ.

Thema. Designauit Dominus, & alios septuaginta duos, &c. Luc. 10.

INter plura, quæ in laudem D. Lucę dici possunt, illud silentio prætereundum non est, quod B. Mariæ fuit amantissimus, & familiarissimus, cui illa dixit uniuersa, q̄ de Chri incarnatione, & infantia Saluatoris ille fidelissime scriptis mandauit, de qb. alii Euāgelistę pauca dixerunt. Eo uero affectu ille fuit ad B. Virginem, ut eius effigiem, ad uiuum in tabula sibi exprimeret quę Romę seruatur usq; in pręsentem diem. Solēt. n. hi, qui pręcipuo amore sponsas diligunt earum figuras in tabulas expressas secū gestare, in maximi amoris signū, expresserat quidem in corde suo Lucas Mariæ effigiem expresserat, & in Euāgelio, sed uis amoris eum impulit, ut in tabula ēt exprimeret, uere Mariæ filius qui eā sic dilexit, ad eam ergo accedamus, ut B. Lucæ laudes dicere possimus, &c.

Ex doctrina Pauli in Epist. ad Rom. præcipuè ex c. 5. & 7. colligunt sancti, & doctores triplicem mundi statum. Primum, ab Adam usq; ad Moysen, secūdū à Moyse usq; ad Christum, tertiū à Xp̄o usq; ad mundi finem. Primus status erāt legis naturæ. Secundus legis scriptę. Tertius legis Euangelicæ. In priori statu legis naturæ omnino regnauit peccatum, unde Paul. Regnauit mors ab Adam usque ad Moysen, & dæmon principabatur in mundo, lex. n. illa uires nō pręebat, ut peccatū uinceretur. Nec malitia peccati plenè agnoscebatur, licet. n. agnosceretur tanq̄ malum, non tñ sciebant homines, Deum infinito odio illud prosequi, & eo summè eo irritari, ac prouocari, & alia ēt peccati mala incognita erāt. Et his rōnib. homines facile peccabant, & peccatum ac dæmon latè dominabantur in mundo, quasi pacifici eius domini. Et tūc illud efficiebatur, quod cęlestis magister ait. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia, q̄ possidet. Per ea uero, quæ à nobis de hoc statu dicta sunt, nō est intelligēdū, in eo statu non fuisse uiros iustos, & timentes Deum, fuerunt enim aliqui huiusmodi. Sed significamus id, quod in plurimum tunc accidebat. Sed quemadmodū tunc fuerunt uiri perfecti, qui in lege, & statu imperfecto perfectissimi euaserūt, ut Abel, Seth, Abraham, Isaac, Iacob. Itanūc in lege Euāgelica aliqui sunt peccatores, qui ad illum statum pertinere uidentur. Qui, scilicet, malitiam peccati non agnoscunt, sed illud admittunt, quasi nihil esset, similes illis, de quib. Ezechiel ait: uiolabant me ad populum meum propter pugillum hordei, & fragmē panis. Agnoscis ne carbunculi pretium, qui illud cōmutas pro fragmento panis? Agnoscis ne, o peccator Deū, q̄ in eum peccas eum amittis, & derelinquis pro nihilo? Rectè Ioā. ait. Qui dicit, se nosse Deum & mandata eius non obseruat, mendax est. Hi etiā quasi in statu illo priore sunt dum in eis peccatum omnino dominetur, ut inierint pactum cū morte, & impossibile eis appareat, à peccati seruitute recedere, nec sensu aliquo, aut dolore afficiuntur, dum peccant. Et cum peccatū sit gratis[illegible] animo tormentum, propter uermem rodentem iugiter conscientiam, ipsi nihil sentiunt, sed aiunt illud: Traxerunt me, & non sensi, uulnerauerunt me, & non dolui. In hoc ergo misero statu, in quo nunc aliqui fideliū sunt, erat in statu naturæ uniuersus fere mundus propter maximam Dei, & peccati ignorantiam.

Cum sic mundus esset, accessit secundus status legis scriptæ in qua uidit mundus peruersum statum suū, agnouit peccati malitiam, & Deum eius uindicem, agnouit diaboli tyrannidem, & quod amarissima esset pax, quam cum eo inierat,

A rat,& quod expediés ei esset, abijcere iugú diaboli à se,& regnum peccati. Sed licet hęc oĩa agnoscerét p legé eis latá, nó tñ eis lex illa vires,grãm,& arma submini strabat,ut diabolú vincere possent,& ei' tyrannidé declinare. Qua rõne pauci e-
Simile rant,q ab eo liberi inuenirentur. Et ideo similes erát captiuis,q nũc Argerij, aut Constantinopoli detinent̃, q infelicem suá sorté norũt, desiderátq; rebellare in Turcas,sed vires non hént.quib. id pficere possint, & ideo in misera seruitute versant̃. Huius status uestigium modo reperies in quibusdá fidelium,q pcti ma lum agnoscũt,& ab eo discedere uellét, sed qa grã,& eius medijs nó vtunt̃, impossibile eis apparet, à peccati seruitute recedere,de quib. Esa.ait,nó poterit auo lare de angustia sua. Et ille inuitatus ad
B
Esa. 8. nuptias dixit. Nó possú venire. In hoc sta
Lu. 14. tu,sicut de priore diximus, iusti fuerunt plures,q grãm dñi susceperunt. Sed hæc nó ea abũdátia cóferebat̃, nec à lege, sed à Xpo dño erat,& ideo vt in plurimum homines erant sub diaboli tyrannide.

1.Io.3. En mundi statum ante Christi dñi ad uentum,venit ergo filius hoĩs,ut dissol uat opa diaboli,vt eius regnum euertat, & Dei regnum stabiliat in terra. Adhoc uero plenam peccati,& eius malitiæ cognitionem tribuit,& simul grãm, ac vi-
1.Cor. res donat,quib. Sathanam vincere possimus, Deo aut grãs,qui dedit nobis victo riá per Iesum Xpm dñm nrũm. Et uiros designat fortes,q̃ diaboli regnum e-
C uertant,& Dei regnú in terra fundẽt, ut hodie in Euangelio dr̃,quib.dedit virtuté calcandi serpenté antiquũ,& eius ma litiá. De qua re multa luculenter,& præ-
Or.ho clarè. Orig.scripsit. Quo loco ait, Iosue
1. in Io datum est nomé Iesus primum Exo. 17.
sue. capite,vbi dr̃. Venit Amalec,& expu. na bát Israel,& dixit Moyses ad Iesum in Raphidim. Elige tibi uiros potentes ex oĩb. filijs Israel,& egredere, & confilge cum Amalec die crastino. Non audet Moyses certũ hoc inire, nec se uincere posse putat,& ideo Iosue uocat,qui uin cat,qui eligat viros potétes,quos eligere Moyses non poterat,nec.n.grãm,& uires præstare poterat. Hic vbi primo inue nio nomé Iesus,ibi cótinuo video myste rij sacrm,lex.n.uincere non potuit, nec eligere uiros,q uincant,hoc ad Iesum ptinet, ille solus uincere potuit, ille solus eligere viros potétes,q diaboli regno ex pulso,Dei regnum in mũdum inducat. Lex.n.agnitioné peccati dedit, sed non grãm,& uires,quib.uinceretur, Christ' vero utrumque tribuit,& ideo hodie mi
1.Cor. 10. lites designat,quos cælestibus armis induit,thorace iustitiæ,scuto fidei, galea spei,gladio diuini uerbi,quo regnum Sathanæ deiecerunt,unde Paul. Arma militiæ nostræ non carnalia sunt,sed poten tia à Deo ad destructioné munitionum
Esa.30 Et hoc ipsum Esa. significare. Hie.ait in
Hiero illis uerbis sm septuaginta uersioné. Ad vocé dñi superabunt̃ Assyrij plaga,qua
B pcutiet eos,& erit ei per circuitum,unde habebat spem auxilij,in quo cófidebat, ipsi cum tympanis,& cithara pugnabũt contra eum ex commutatione,quib. uer bis ait Hiero. significari a Propheta,con tra diabolũ pugnaturos eos,q ei quondá subditi fuerant,& cum gaudio,atque lætitia certaturos,ex commutatione subita,dum intelligétes errorem suum, eius regnũ destruét,à quo decepti fuerát. Addit uero Propheta,decepto fuisse dæmoné,qa putauit regnũ suũ æternum fore, ait.n. Tu.n.ante dié decipieris,nunqd et tibi regnũ paratũ est? Lętitiá vero pugná tiũ Xps explicat,dũ ait. Messis qdé mul ta,eos adhortat̃ ad messem,in qua lętitia
C magna esse solet,dicente Ps. Venientes
Ps.125 át uenient cũ exultatione,portantes ma nipulos suos. Et Esa. Lętabunt̃ corá te,sicut q lętant̃ in messe,sicut exultát uictores capta præda,quando diuidũt spolia.
Esa. 9. Vt ergo opus hoc eximium perficiát. [Designauit Dns, & alios septuaginta duos.] Aduenit iam gratię tps, de quo Paulus ait. Peccatum vobis nó dominetur,non.n.estis sub lege, sed sub gratia. Lege naturæ licet integra excusatio peccatori esse nó posset,erat tñ aliqualis, di cere enim poterant homines, non plené nouimus peccati malum. Similiter in lege scripta dicere possent,uires mihi lex non concedit ad expugnandum dæmonem. Sed quo lex infirmabatur per carnem

A nē, ueniēs Iesus nobis oia cōcessit, & integrā cognitionē, & grām. Egrediamur ergo à captiuitate pcti in regnum filij Dei. Si.n. uti uoluerimus remedijs legis grę, facile uniuersa pctā superabimus, et erunt nobis praua in directa, & aspera in uias planas. Timore pculsi sunt Israelitæ audientes cū Gigantib. se pugnaturos, & redire i Aegyptū disponebāt. Sed Iosue, & Caleb. aiunt. Terra optima est & sicut panē, sic eos possumus deuorare, nolite timere. Audisti, ò hō de cęlesti patria innumera bona, q̄ tibi exploratores nūtiauerūt. Audisti dicētē. Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec i corhois ascēderūt, q̄ pparauit Deus his, q diligūt eū. Audisti dicētē. Nō sunt condigne passiones huius tpis ad futurā gloriam, q re uelabitur in nobis. Audisti dicentē. Torrente voluptatis tuæ potabis eos. Terra ergo illa optima est terra uiuētiū, siti es inire pugnā cū Sathana, & satellitib. ei⁹ audi Iesum tibi dicētē. Sicut panem, sic eos poteris deuorare. Cōfidite, ait: Ego vici mūdū alligatus est fortis armat⁹, expoliat⁹ armis suis? qd times? qd trepidas

Nu. 14

1. Co. 2

Ro. 8.

B

Psa. 35

Io. 16.

Lu. 11.

Ne uero timeam⁹, mittit fortissimos duces, q nos præcedant. Apłos. s. & discipulos, quos hodie designat in hoc opus & sicut olim accepit de spū Moysi, & dedit septuaginta uiris, q etiā prophetauerūt, & iuuerunt Moyſen in regimine populi. Ita pr̄ ęternus accipit de spū Christi & dat his septuaginta discipulis, ut eum iuuent i mundi conuersione, q ei cooperatores sint. Erat mundus in tenebris infirmus, dormiens, oppressus à diabolo, designat, nūc, & mittit luces, qb. tenebrę appellant̄, medicos, q ęgros curēt, duces, qui bella contra dæmones gerāt, & aios hoīum in pugnā accendāt. Quib. deniq; ait. Sicut misit me pr̄, & ego mitto uos, quasi dicat, missus sū ego in mūdi salutē, ut sim lux, dux rex, medicus, ut dęmones pellā, ut ęgros curē, ita ego uos mitto, mea ptāte, ac munere. Per hos uero discipulos significat̄ ordo sacerdotū sicut p Apostolos ordo prelatorū, sacerdos uero sacer dux eē dēt fidelib. ad bella spūalia gerēda. Quia uero Apostoli satis non erāt uniuerso mūdo discipuli eis adijciūtur, ita qm̄ plat i nō er t, & aliqn̄ somno opprimēdi mittit̄ odio sacerdotū, & religiosorū, q eos iuuent. Sicut olim obsesso capitulo à Gallis cū speculatoribus dormientib. Galli ascenderunt per murum voce anseris excitati Romani sunt, ne irerirēt. Ita aliqb. prælatis dormiētib. excitant̄ fideles a sacerdotib. & religiosis.

Nu. 11

C

Io. 20.

A

Mittit uero binos. Dixerat.n. ille, ubi sunt duo, uel tres cōgregati in noīe meo ibi sum in medio eorū. Cū ergo bini irēt nosse poterāt, Deū cū illis esse, & ut mutuo se iuuent, iustus.n. comitē q̄rit iō, de iusto ait. Ps. Iustus, ut palma florebit. Inter arbores uero hoc sigulare palma hēt ut florē, et fructū nō pducat, nisi pxima illi sit alia palma, quasi uir, hinc ēt Apostoli sibi socios i pdicatione adiūgebāt.

Ma. 18

Psa. 19

Sed. [Añ faciē suā,] mittit, [in oēm ciuitatē, & locū, quo erat ipse uent urus.] Primo añ faciē suā eos mittit, & sunt similes uenatorib. q regē comitant̄ in uenationes, & feras inquirūt, quas ad regē pducunt, ut eas ille capiat, & occidat. Iō Hier. ait. Mittā eis multos uenatores, & uenabunt̄ eos de oī monte, & de oī colle, & de cauernis petrarū, discipulorū ergo est, aīas feras ad Chr̄m ducere, & è cauernis suis educere, ad sacra deducere, vbi Xp̄s rex eas expectat, ut saggitis illis trāsfigat, de qb. ps. ait. Sagittę tuę acutę, populi sub te cadēt, i corda inimicorū regis. Increpa ergo ò hō pdicator feras arūdinis, ut ad Chr̄m ueniant, & mortuæ pctis iustitię uiuant. Deinde añ faciē suā mittit, quasi eis dicat, ita vr̄m mun⁹ præstate, ac si corā facie mea essetis, hoc præstabit Pau. cū diceret. Non sumus sicut plurimi adulterantes uerbū Dei, sed ex sinceritate, sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquitur. Et iterū corā Deo in Christo loqmur. Sed q nā est, q adulterat verbum Dei? Primo q diuersum sensum Dei verbo tribuit, q̄ Deus intenderit. Scđo, is adulterare dr̄ Dei uerbum, q plausum populi querit, uel tpale lucrum nō uero gnationē filiorū Dei, & aīarum utilitatē. Sicut adulter non filium intendit, sed delectationem. Vt uero discipuli id non faciant, mittit eos añ faciē suā ut sic predicēt, quasi presens Christus esset

B

Simile

Hie. 16

Psa. 44

Psa. 67

C

1. Co. 2

1. Co. 1

A Et eadem de cã eos mittit in ciuitatẽ, & locũ, quo erat ipse uenturus, quo uerbo eos vrget, ut uideãt, qũo laborẽt, ipse .n. post eos uadit, ut eorũ opus uideat. Sicut. n. discipulus exactus opus exeqtur, & perfectius, qñ nouit a magistro illud statim inspiciendum. Et cũ agricola seruis suis, uel operarij ait, ite, laborate i vinea mea, ego uos sequor, statimq; in uineã ĩbo, eos his verbis admonet, ut laborĩ incũbant, ut operarij sint inconfusibiles. Ita Xp̃s seruator nr̃ ait, ite in ciuitates, & loca, ad quę ego statim ibo, q.d. videbo opera ur̃a, ideo strenue laborate. Quo docemur, sic uitã cõponere nostrã, sicq; operari, quasi q Deũ hẽamus inspectorẽ. Hoc considerabant sancti cũ dicerẽt. Viuit dñs, in cuius cõspectu sto. Hic ẽt dr̃, oĩa corda scrutat̃ Deus, & uniuersas mẽtium cogitationes intelligit. Sicut

3. Reg. 17.
1. Par. 28.

B vero discipulis ait, se uenturũ, nec tñ dicit, qñ sic oĩbus nobis dixit uenturũ ad nos in iudicium, & mortem, nõ tñ nouimus, qñ ueniet, ut sp parati simus. Quidã. n. se esse tpis dños, arbitrant̃, & quẽadmodum si pannus esset, eum diuidũt, dicuntq; hoc tẽpore delitijs fruar, illo vero pn̄iam agam, cum tñ nobis dicat cęlestis magister. Nõ est vestrum nosse tempora, uel momenta, quę pater posuit in sua potestate. Noli ergo putare in tua esse, quæ in sola Dei potestate sunt.

Acto 1

Sed quid eis dicit, cũ eos mittit? [Messis qdem multa, operarij aũt pauci, rogate ergo dñm messis, vt mittat operarios in messem suam.] Sub Xp̃i oculis erat tunc uniuersus mundus, quẽ eius pr̃ati pr̃ tradiderat, dicens. Dedi te in luce gẽtium, ut sis salus mea, usq; ad extremum terrę. Ideo messis multa est, sed operarij pauci sunt, quia omnes quęrunt, quę sua sunt, quia omnes quęrunt, quę sua sunt, nõ quę Iesu Xp̃i. Ideo bonus operarius orat Deum, ut alios mittat operarios, q utilitatem dñi, & non suam quærit gaudet, cũ operarij alij adueniunt, qui eũ iuuent, ut opus celerius perficiatur. Qui vero suam qrit utilitatem, tristat̃, qm̃ illius merces minuitur, ita qui quærit ea, quæ Christi sunt, rogat dominum messis, ut mittat operarios in messem suam, & il-

Esa. 49
C
Phil. 2

lis aduenientibus congratulatur. Nõ sic qui quærit, q̃ sua sunt. Audi inconfusibilẽ operarium Paulũ, q ait. Quidam qdẽ per inuidiam, & contentionẽ, qdam aũt per bonam uoluntatẽ Xp̃m prędicãt, q d .n. dum omnimodo siue per occasionẽ, siue per ueritatẽ Xp̃m annunciant, & ĩ hoc gaudeo, sed & gaudebo. Orate uero oportet dñm, ut operarios mittat, si .n. hi non essent ecclesia periret. Vnde Paulus, qũo inuocabũt eum, quem non crediderunt? Qũo credent eũ, quem nõ audierunt? Qũo audient sine prædicante? Qũo prędicabũt, nisi mittant̃? Sicut salutis bonũ non agnoscit̃, cũ hr̃, sed cũ non hr̃, ita cõcionatorum necessitas nõ agnoscit̃, nisi cũ absuerit. Statim. n. Ethnici oẽs essent, sed quatuor Euangelistæ Dei singulari munere ad ecclesiã missi sunt, quasi illa quatuor flumina, de quibus in Ge. dr̃. Fons egrediebat̃ de paradiso ad irrigãdã uniuersam superficiem terræ, q inde diuiditur ĩ quatuor capita. Fõs qdem Chr̃s est cælestis magister, cuius doctrina diuisa est in quatuor euãgelia, qbus aqua sapientię salutaris cõtinetur. Quanta uero dignitate Euangelistę cęteris emineant, (ait Beda) testatur Ezechiel, & Ioannes, qui mirabiliter describunt ea quatuor aĩalia, q̃ Euangelistas significant, tantę qdem erat dignitatis illi, qui uerba, & facta redẽptoris scribendo memoriæ tradiderunt, ut non solum prophetico, sed ẽt Apostolico essent testimonio commẽdandi, tantę erãt dignitatis, vt vtriusq; testĩ scriptura eis merito testimoniũ daret, & Apo. 2. capite dr̃, Cum darẽt quatuor aĩalia gloriã, & honorem, & bñdictionẽ sedenti super thronũ, procidebat uigintiquatuor seniores ante sedentẽ in throno, & adorabant uiuentẽ in sęcula sęculorũ, & mittebãt coronas suas ante thronũ. Ex quo colligit̃ maximas laudes Deo ꝓcedere ab Eugelij scriptoribus. Similiter ergo ĩ terra quoties regis ęterni magnificentia ostẽditur ex Euangelio procidere oẽs debemus. Vere operarij inconfusibiles Euangelistę sunt, recte tractantes verbum veritatis, quod literis mandauerunt, facti chronographi regis cęlestis.

A
Phil. 1.
Ro. 10
B
Gen. 2.
Beda
Ezec. 1
Apo. 1.
C

Adij-

A Adijcit verò Xp̃s dñs. [Ite, ecce ego
mitto vos, ſicut agnos inter lupos.] Ite,
ait, ſed quo? Ad meſſem ad agrũ dnicũ,
non ad ludũ, non in venationẽ, ſed vt tri
ticũ in horrea dñi recordatis. Ecce greſ-
ſus ſacerdotis, quo dirigi dẽnt, ne ſit illud
prophetę. Sicut populus, ſic & ſacerdos.
De quibuſdã.n. Sapiẽs ait. Infames greſ
Pro. 2. ſus eorũ, & uiæ perſę, uię eius, viæ inſe
Prou. 2 ri, Xp̃s vero ſuos mittit in meſſem, dicit
Pſ. 125 quærite, ꝙ illi peregerĩt. Vnde de eis Pſ.
regius ait. Euntes ibant, & flebãt, mittẽ-
tes ſemina ſua, venientes aũt uenient cũ
exultatione, portantes manipulos ſuos.
[Ecce ego mitto vos.] Emphaſim ha-
Fœlix. bẽt hęc verba. Fęlix Papa epiſt. 1. ait, his
verbis ſignificari auctoritatẽ Dei mittẽ-
tis, quis.n. in vniuerſum mundũ mittere
ſuos poſſet, niſi Deus? Quis auctoritatẽ
faciẽdi miracula dare poſſet, niſi Deus?
qñ Deus vſurpat hoc pronomen ego, ali
quid magnũ innuit, ꝙ ille ſolus põt, cum
B ergo ait. Ecce ego mitto uos, idem eſt, ac
ſi diceret, ſi ali⁹ vos mitteret poſſetis for
midare, & excuſationes pretẽdere. Sed
cum ego vos mittã. ite ſine timore, licet
agni ſitis, ad lupos, cũ.n. rex legatos mit
tit, illis neceſſaria largit̃, vt legationẽ im
plere poſſint. Ego ergo vobis dabo os, &
ſapientia, cui non poterũt reſiſtere, nec
contradicere oẽs aduerſarij ueſtri. Dabo
vobis Spũm ſanctum, vt nihil nõ aggre
di poſſitis. Ego omnipotẽs vos mitto, do
minus fortis, & potens, dñs potẽs in præ
lio, ego in vobis ero, & pro uobis pugna-
2. co. 13 bo, vnuſquiſq; veſtrũ me in corpore ſuo
gerit, ideo Paulus dixit. An experimẽtũ
quæritis pręliantis in me Xp̃i? Sic Chry
ſoſtomus legit. Sicut quõdã cõſtitui Moy
C ſen Deum Pharaonis, cũ illum ad eum
Chryſ. miſi, ita vos conſtituo Deos mundi, ad
Exo. 7. Moyſen ait. Veni, mittã te ad Pharaonẽ
Exo. 3. & ego ero tecũ. Miſſus Moyſes diuina
auctoritate, tanq̃ Deus eſſet, loquit̃ Pha
raoni, dicitq;. Dimitte populũ meum, ut
ſacrificet mihi. Et poſtea ait. Nõ põt ita
Exo. 8. fieri, abominationes.n. Aegyptiorum ſa
3. Re. 8 crificabimus dño Deo nr̃o? Simili aucto
ritate, rñdit. Elias regi, Achab, nõ ego tur
baui Iſrael, ſed tu, & domus patris tui, q
dereliquiſtis dñm. Eodẽ imperio loquit̃

Eliſeus ad Iorã. Quid mihi, & tibi ẽ? Va A
de ad prophetas pr̃is tui, uiuit dñs, quaſi
non vultum Ioſaphat Regis Iudę erube
ſcerem, non attendiſſem quidem te, nec 4. Re. 3
reſpexiſſem, En diuina auctoritate loq-
tur, quia a Deo miſſus erat. Hinc dñs ad
Hieremiã. Ne timeas a facie eorum, quia Hie. 1.
ego tecum ſum, vt eruam te. Licet ergo
agni ſitis, lupos ſuperabitis. An non Pau
lus lupus rapax, cum erat ſpirans mina
rum, & cędis in diſcipulos dñi. Sed ſupe
ratus ab agno eſt. Sic explicat Aug. illud Auguſ.
Beniamin. Lupus rapax, mane rapiet p̃- Ge. 49.
dam, & ueſpere diuidet ſpolia, mane di-
ripuit prædam, cum iuſtos perſequebat̃
primum, ſed deinde ſpolia diuiſit agnus
effectus cum Chriſti diuitijs, doctrinã,
& gratiã fidelibus partitus eſt. En illud
impletum: Habitabit lupus cum agno, Eſa. 11
quia lupus mutatus eſt in agnum.
Sed cur Deus agnos mittit, vt lupos
ſuperẽt? Ad Iob, ait: Nunquid ingreſſus B
es theſauros niuis? Aut theſauros gran- Iob 38.
dinis aſpexiſti, quę præparaui in tempus
hoſtis, in die pugnæ, & belli? Hæc verba
Greg. refert ad Chriſti diſcipulos mini-
mos, quibus mundum ſuperauit. Sic, & Gre. 29
in Pharaonem non miſit leones, aut ty- mor. c.
grides, ſed cyniſes, & muſcas, & contra 11.
Holofernem infirmam mulierem, ꝙ il-
la cauens aiebat, dñs omnipotẽs nocuit Iud. 16
eum, & tradidit eum in manus fęminæ,
non.n. cecidit potens eorum à iuueni-
bus, nec filij Titan percuſſerunt eũ, nec
excelſi gigantes oppoſuerunt ſe illi, ſed
Iudith filia Merari diſſoluit eum. Horũ
oĩum rõnem Paulus dicit. Vt non glorie
tur omnis caro coram illo, ideo ea, quæ
non ſunt, elegit, vt ea, quæ ſunt, deſtrue-
ret. Ex quibus colligitur, nihil eſſe imbe- C
cillius hoie, cum Deus ab eo receſſerit. 1. Co. 1
Nihil uerò fortius homine, in quo Deus
eſt, audi Paulum. Omnia poſſum in eo, Phil. 4.
qui me confortat. Et iterum: Quis nos ſe Rom. 8
parabit a charitate Chriſti? &c. Quo lo-
co oĩbus creaturis ſe oſtendit potentio-
rẽ. Si ergo, ò homo Deus tibi adeſt, dic cũ
Iob. Pone me iuxta te, & cuiuſuis man⁹
pugnet contra me. Lucanus memoriæ Iob 17.
prodidit, dixiſſe Cæſarem nautæ, qui di- Lucan.
cebatur Amicla, mari intumeſcente, ne

A timeas, qm̃ fortuna Cæsaris tecum est. Et dñs populo suo ait. Si exieris ad bellũ
De.20. contra hostes tuos,& videris equitatus, currus,&c.nõ timebis eos,quia dñs Deꝰ tuus tecum est. Si ergo ô homo tecum Deus fuerit,nihil timeas, oĩa spera, oĩa aude. Viriliter agite, & confortetur cor
Psa.30. vr̃m,oẽs,qui speratis dño,vt Ps.ait: Sive ro Deus à te recedit, time,nihil tibi erit prosperum,nihil efficies arduum. Putabat Sanson,magna se acturum & nescie
Iud.16. bat,quia dñs recessisset ab eo,& ideo egit nihil. Hinc Sapiẽs. Fugit impius nemine sequente,iustus,ut leo confidit. Si-
Pro.28 cut ergo agni lupos superant Dei uirtute,ita tu superabis omnes uires inimici, passiones & habitus prauos, Deo ergo adhære,& nihil non procliue uidebis.

Sed attendendum est, qua celeritate suos ire velit Chrs,cum subiungit.[Nolite portare sacculum,neq; perã,& nemi
B nẽ per viam salutaueritis.]Idest nullam morã facite,nulla vos res detineat, quia
Esa.18 estis Angeli illi veloces.de quibus Esaias ait,ite Angeli veloces ad gentem conuulsam,& dilaceratam,ad populum terribilem,post quem non est alius ad gentem expectantẽ,& cõculcatam,cuius diripuerũt flumina terrã eius,vt ergo tm̃ resarciatur damnũ,oportet,veloces ire angelos. Sed hinc peccator discat,quanti eius intersit,cito à peccato recedere,cuius.n. magis interest hæc festinatio prædicatoris,an peccatoris? Manifestum est,pecca
C toris plus interesse,sicut imber magis necessarius est terræ,q̃ nubi. Si ergo prædicator veloci cursu ire dẽt, ut nulla re detineatur. Quo tu miser peccator differs à peccato recedere? Præcipitur medico, ut q̃ citissimè medicinã conficiat,& tu differs eã sumere? Nec ad punctum morari prædicatorem vult Christus,& tu in annũ,& annos differs? Non sine mysterio Hiere. uocat fugam exitum ex Aegypto, & Babylone. Fugite,ait,de terra Aquilonis,fuga.n. cursu effici solet,sic ergo nobis à peccato exeundam est veloci cursu quasi fugientes. Cũ egrederentur filij Israel à seruitute Aegypti festinanter,vniuersa peragebant, vt citò exirent comedunt agnum festinanter,vt ergo eruaris à dæmonis ptãte,festina. Si domus tua ar
A det,ut eruaris per fenestras aliqñ te deijcis,si pestis ciuitatem inuadit, ab ea exis festinus. Qũo ergo pro aĩæ salute non facies,ꝙ pro corporis salute? Noli dicere cum Pharaone cras,nescis.n.an tibi cras erit,venit.n.mors concito gradu super quũ tpis,ꝙ uelocissimè currit,caue ne te intercipiat. Sine mora curãda nobis aĩæ salus est. Qñ cõmutatio aliqua,emptio, vel negotiũ tc tibi offert,in quo maximũ tibi lucrum cedit,citissime illud perficis, nullã morã facis. Audi nũc, ꝙ ꝑ manib. negotiũ hẽs,audi cõmutationẽ,q̃ tibi offert,ut ex dæmonis mãcipio efficiaris Dei
B filius,ut ꝓ inferno æternã acquiras glo riã. Vt relicta morte æterna,quæ stipendium peccati est, infinita recipias bona cũ sapiẽtia Dei. An occasio ista ꝑtermittẽda tibi est? An differendum pactũ hoc?

Sed quid prædicant mundo discipuli? [Appropinquauit in uos regnum Dei.] Dicite vniuerso mundo,hucusq; regnauit i te dæmon,pctm̃,mors,iam uero ꝓpe est,vt morte mea deleatur,iniquitas,
& peccatum,& finẽ accipiat præuaricatio,& adducatur iustitia sempiterna. Iã Dan.9.
iam princeps huius mundi eijcietur foras,& Christus omnia trahet ad se,factꝰ rex oĩum. Expectabat Israel tpe Messiæ
regnum,de quo discipuli interrogant. Si Act. 8.
in tempore hoc restitues regnum in Israel? Et rursum,nos sperabamus,quia ip Luc.24
se esset redempturus Israel,in quo regno
Ioãnes.& Iacobus petebant dexterã, & C
sinistrã. Sed illy,& oẽs nos audiamꝰ Paulũ,ostendentem,quale hoc Christi regnum
sit. Regnum Dei non est esca, & potus, Ro.14.
sed gaudium, iustitia,& pax in Spiritu sancto,hoc regnũ stabilire in terra Xps venit,quo super fideles regnat. Quos p̃ ripuit de potestate tenebrarum, & transtulit regnum filij dilectionis suæ. Hoc regnum appropinquabat tunc,sed nunc stabilitũ in terra est. Ad illud ergo citissimè intrans eramus,si in eo nõ sumus; solue ergo uincula colli tui virgo filia Sion, vt qd miserũ mãcipiũ,dæmonis esse vis? Audi dñm te uocantẽ per Hieremiã: nũ
quid seruus est Israel, aut vernaculus? Hier.2.
Quare ergo factus est in prædam? Super

cum

A cũ rugierũt leones. Cur ò homo seruus eris peccati, quem Christus sanguine redemit? Cur in terra inimicorum es, qui patriam cęlestem propinquum habes? appropinquauit in nos regnum Dei, ad illud nos transferamus, &c.

In festo Sanctorum Apostolorum Simonis, & Iudæ.

Thema. Hæc mando uobis, ut diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

IN Vniuersis sanctorum festis lętatur ecclesia, quia in quolibet sanctorum aliquid inuenit pręclarum, laudeque
B dignum, quod imitari possit, in martyre fortitudinem, in uirgine puritatẽ, in confessore perseuerantiã, in doctore lucem. Præcipuò uero gaudio afficit in Apostolorum festis, tum quia illa patres, & progenitores eius fuerunt, cui esse, quod habet, acceptum ferre dẽt. Tum ẽt quia vniuersa gratię, atq; uirtutes in eis perfectissimæ fuerunt, de quibus proinde Esaias
Esa.61 ait, Omnes, qui viderint eos, cognoscent illos, & dicent, hi sunt semen, cui benedixit dñs. Patres uerò nostri, qui nos genuerunt, Apostoli sunt, ut Esaias ait, qui
Esa.60 sunt isti, qui vt nubes volebant, & quasi columbæ ad fenestras suas? Quo loco alij legunt, quasi colũbæ cum pullis suis, pulli vero popu'i fideles sunt, quos Apostoli Xp̃o genuerunt. Hinc Paulus Corinthijs ait. Non vt confundã uos hæc
1.Co.4 scribo, sed ut filios meos charissimos moneo. Nã si decẽ nulla pædagogorum
C habetis in Xp̃o, sed non multos patres, nam in Chr̃o Iesu p̃ Euãgeliũ ego uos genui. Reliqui sancti, quasi pædagogi sunt, qui fidelium mores instruũt, Apostoli uerò parentes Ecclesiæ sunt. Quos ideo Chr̃s à mortuis suscitatus fratres uocat, dicens.
Ioã.20. Vade ad fratres meos, & dic eis. Illi ue-
De.25. rò tanq̃ fratres legem impleuerunt, dum defuncto sine liberis Chr̃o fratri semen suscitauerunt despon ati Ecclesiæ, quæ sponsa Chr̃i fuit. Et ideo nobis dederunt

A nomen, non suum, sed Chr̃i, quia nos genuerunt Chr̃o, non sibi, & ideo Christiani dicimur, non Pulini, aut Petrini. Et hoc significat Paulus, cum dixit: In Chr̃o Iesu per Euangelium ego uos genui id est, genui vos ego non mihi. Sed Chr̃o. Vnde fideles carpit Paulus, eo q̃d diceret, ego sum Pauli, ego sum Cephæ, 2.Co.2. ego sum Apollo. Nunquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in noĩe Pauli baptizati estis? Et ideo cum alteram uitam transijt Christus, eos dicens fratres, ostẽdit, regenerationis tẽpus aduenisse, eoq; nomine docet, ut legem impleant suscitãtes fratris semen. Lex.n. fuit, ut si frater De.25. sine liberis decederet, frater, aut propin- Rut.4. quus uxorem defuncti duceret, & filios procrearet fratri suo, qui sine liberis decesserat, cuius nomen, & hæreditatem filij usurpabant. Id vero sancti Apostoli p̃ B stiterunt, quorum festos dies præcipuos Ecclesia habet, quia parentum sunt, qui eam Christo genuerunt.

His ergo spiritualibus mundi patribus primum legem suam proponit, quẽ seruent, & filios seruare doceant, sed quænam ista lex est? [Hæc mando uobis, ut diligatis inuicem.] Qui audiret, hæc mando uobis, putaret, innumera præceptorum, sed vnum præcipit, & id facile, ut diligatis inuicem. Rectè profe- Iob 36 cto Iob ait. Excelsus in fortitudine, non est ei similis in legislatoribus. Nullus p̃ fectu legislator Christo ualet conferri, C taceat tunc Trimegistus legislator Aegyptorum. Ligurgus Spartanorum, Solon Atheniensium, Numa Pompilius Romanorum. Immo uero taceat Moyses legislator Hebræorum, qui legem tulit longam, & asperam, & testamentum confecit clausum, & ita clausum, ac obscurum, vt visque in hodiernam diem omnino apertum non sit. Sed audiamus legislatorem, cui nullus est similis, audiamus legem, & testamentum ipsius quod in vngue, vt vulgo dicitur, portari potest. [Hæc mando uobis, vt diligatis inuicem.] An non suauis lex ista Psa.29 Rectè Psal. ait. Dulcis, & rectus Dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in uia. Dulcis profecto, ac melle

A suauior lex ista est,& merito vir iustus i ea delectatur,& sibi complacet,iuxta illud
Psa. 1. Psa.& in lege Dñi uoluntas eius. Vbi pro voluntate,in Hebræo est,heptis,quod significat cõplacentiã,& delectationẽ, seu uoluptatem. Hinc intelliguntur uerba difficilia Ps.magna opera Dñi, exquisita in oẽs uoluntates eius.in idest,intra oẽs uo
Ps. 10. luptates eius.Quib.uerbis Propheta ingẽtes Deo gratias agit, quod multa in eum beneficia contulerit, & magna opera fecerit in eius utilitatẽ, sed præcipue, quod ea manauerint ab aïa Dei lubẽtissimo. Nã qd' Hispane dicimus, [Deınuy entera voluntad] Hebræi dñt in plurali, oẽs
Lu. 11. uolũtates.Qui.n.non spõte aliquid efficiunt,solent hře uoluntates quasi contra
B rias, ut amicus ille accomodare voluit amicos tres panes pp importunitatẽ,sed voluntatem hẽbat non accõmodandi, ni alter instasset importune. Sensus ergo illorũ uerborum Psalmi est. Magna opera Dñi,magna beneficia in nos contulit,exquisita in oẽs uolũtates eius,idest Dei in nos integra volũtas, & infinitus amor fecit,ut excogitaret,& inquireret, beneficia in nos maxima, qm plena vo
Ps. 15. luntate,& uoluptates ea præstaba. Simile est illud Psa. Sanctis,qui sunt in terra eius mirificauit oẽs uoluntates meas in eis. Quæ uerba sunt Xpi,estq; ibi trãspositio Hebraica,sensus uero est. In sanctis,q in terra versantur,Deus mirabilem
Prou. 8 fecit beneuolentiã oĩs mea uoluntas in
C eis est. Iuxta illud Prouerbior. Delitiæ meæ esse cũ filiis hoĩum? Vnde sanctis, qui erant in cælo,quasi relictis, ad terrã descendit ubi aliqui sancti erant? An nõ cũ uoluptate ad nos descendit,& legẽ amoris plenã dedit, cũ nihil aliud pter dilectionẽ pcipit, merito ergo in lege Dñi
De. 23. oĩs uoluntas iusti esse dẽt, ut integra voluntate ille amplectatur,quod Deus plena uoluntate,ac dulcedine cordis dedit.

Integro ergo corde legem audiamus. [Hæc mando vobis, vt diligetis inuicẽ.] Recte Moyses ait. In dextera eius ignea lex,amoris legẽ igneã appellat, qa amor ignis dici solet, eã uero in dextera tene
Ioã. 14. re dr, tum quia ea ipse implet, vñ alibi ait sicut ergo dilexi uos, tum vero quia

lex ista fecit filios dexteræ, hi.n.in iudi A
cio ad dexterã erunt, qui hanc legẽ dilectionis seruauerint. Sed qua rõne hoc dilectionis præceptũ adeo commendauit Apostolis,& oĩb.fidelibus? Rñdeo, Apostolis singulari rõne dilectionem cõmẽdatam esse,ut ea finẽ conuersionis mundi assequerentur. Dixerat.n. superioribus verbis Xps. Posui vos,ut eatis,& fructũ afferatis,& fructus vester maneat, ut ergo hunc fructum afferatis, mando uobis,ut diligatis inuicem,sic.n.perficietis quod dixi,& mundum ad me trahetis. Conuenientia instrã Deus dare cõsueuit, & apta in finem consequẽdum, fortissima vero dilectio est, ut hoiem ad se trahat.
Natiuum hoĩs ingenium est,amorẽ dũci nulla similia vincula hoiem ligant, ac B
dilectionis. Taurũ ligabis funib. leonem catenis, hoiem dilectione, & beneficijs.
Et cum uoluit Deus, oĩa ad se trahere, Ose. 11
his vinculis usus est. Vnde per Oseam ait in funiculis. Adam trahã eos, in uin Iud. 6.
culis charitatis. Cor hoĩs uim non patitur, & ideo amore ducendus, sicut Sampsõ, quod interpretatur, qui uim nõ patitur, nullis uinculis teneri potuit, sed amore Dalilæ captus est. Oĩa vincit amor, oĩa superat, iõ ignis dr. qui oĩa domat. Quid durius ferro, aut metalla? igne tñ liquescit, ut q voluẽris figuram, ei aptes. Ita cor durum amore lenitur. Ideo nomen fortis dilectioni tribuitur. Fortis est ut
mors dilectio, sicut.n. mors omne supe C
rat, ita amor, sicut mors oĩa relinquere facit honores,diuitias, malam consuetudinem,alienam substantiam, vindictã, ita amor, si cor tuum occupat,omnia relinquere faciet. Amor hoiem captiuum reddit, sed aurea catena eum ligat, quis vero sic ligatus esset, ut exire ab hac ca
ptiuitate non posset? Hoc fuit Apostolo Can. 8
rum priuilegium post Spiritus sancti aduentum,ut in gratia, ac dilectione cõfirmati fuerint. Sicut aliquando hectica febris ossa occupat,ut nulla naturæ vi curari possit,ita dilectio in cordibus Apostolorum fuit infixa, vt nulla ui pelli potuerit,in quibus illud impletũ est, de cælo misit ignem in ossibus meis, & erudiuit me. Hoc igne per uniuersum mũdũ discur-

A discurrerunt, nec desierunt, similes pilę ferreę, q̃ a torméto bellico pcedit igne erúpente, ac illũ proijciente. Hoc ergo amore labores facile tolerauerũt, & mũdũ ad se alluxerunt. Hoc igne ducti sũt. Simõ, & Iudas per uniuersum mundũ. Esa.66 Et impletũ est illud Es. Et mittã ex his, Esa.21 q saluati fuerint ad gẽtes. q nõ uiderunt gloriã meã. Venerunt in Persia, ac Babyloniã. Et impleta est Esaiæ uisio duorũ equitũ, q Babylonẽ uastauerunt, & idola eius cõfregerũt. Eximia uero Apostolorum horũ charitas, ac fides ostẽdit, in Ap.21. duob. lapidib. ex his, qui in Apoc. numerati sunt, q fundaméta sũt illius cęlestis Ierusalẽ, in qb. noĩa duodecim Apostolorum scripta erãt. Ex qb. iuxta ordinẽ Apostolorum cõueniunt Simoni, & Iudę Chrysopassus, vel Chrysopassius, & B Hiacynthus. Hiacynthus uiolacei coloIs. lib. 16.c.7. ris est, de quo Isidorus ait: Hiacynthus nõ rutilat ęqualiter. Sed cũ facie cęli mutat, sereno. n. perspicuus est, atq; gratus, nubilo corã oculis euanescit, atq; marcescit. Huic Simon similis est, cęlestib. morib. prædicus, ad terrena immutabilis, cũ solus cęli facie mutari solitus, i. cum Dei uolũtate. Chrysopassus uero viridis Is. lib. 16.c.7 est, aureis interuenientib. guttis, ut Isid. ait. Cui persimilis Iudas Thadæus est, pter eximiam eius fidem, & charitatẽ.

Hęc insuper charitas Apostoli nimiũ commendata est, quia ea fortes i mundi Plato. expugnationẽ redditi sunt. Vt hoc ostẽdã notandũ est ex Platone in conuiuio C de amore, moratione Phædri duo esse, q̃ a pueritia ducere illum debent, qui sit pclare uicturus in reb. turpidus uerecũdia, inhonestis studium, q duo nihil sic pstare põt ut amor: Nã si turpe aliquid quis agat, nõ sic erubescit patrẽ, aut matrẽ, ac erubescit, si comprehendat ab eo. quẽ diligit, ne ab eo uilipendatur. Si quo pacto ciuitas, aut exercitus cogi posset, partim ex his, q amant, partim ex his, q amantur, supra q dici põt, fortiter agerent, administrarentq; singula, dum per verecundiã à torpib. abstinerẽt, & ad honesta, quasi quadã ęmulatione contẽderent. Talesque pauci numero uniuersos homines superarent. Erubesceret enim summe amans coram amato fugere, fortissimeq; coram illo pugnaret. Nec quisquam adeo ignarus est, quem amor nõ inflammet, & ad uirtutẽ diuinũ reddat, vt vir fortissimus euadat. Etenim quod Homerus inquit, uim, furoremq; a Deo quibusdã heroum inspiratum, hoc amor amantibus dedit. Vnde, & pro amatis mori facile putant. Hęc Plato. Missurus ergo Christus suos in bellica discrimina, in quibus multa fortiter patranda, et vita fundenda esset, furorem, & vim in heroes inspirans, ait. [Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.] Hæc. n. dilectione fortes eritis.

Et demum cum statim dicat, uniuersum mũdum ei aduersum esse, oportet eos charitate uiciri, & unum fieri ne pereãt. Hoc. n. à natura reb. oĩbus insitum B est, ut cum contrarium aliquod circunstat, res, ut se tueatur, unit, ac colligit se. Id uero pri mi fideles præstiterunt, cũ, vt Acto. 4 Lucas ait, multitudinis tredentium erat Plutar. cor unum, & aĩa una. Quod Plutar. mirẽ expressit Apophtegmate uiri Scythę qui moriens filijs dedit frangendas uirgas collectas, ac colligatas, quas cum illi frangere nõ possent, ipse fregit, cũ prius eas dissoluisset, & filijs dixit. Si mutuo amore colligati fueritis, nullus uos confringere poterit, si uero ab inuicem separemini, infirmus ubisque nos perdet.

Postquam dilectionem Apostolis, necessariã uidimus uobis quoq; pernecessariã esse facile se ostẽdemus. Primo, vt C nos fructum efferamus, hic uero fructus nr dilectio est, de quo aliqua superior diximus in sermone B. Barnabæ Apostoli. Modum uero cuius dilectionis alio loco ostendit, dicens. Sicut ego dilexi uos, Io.15. quia sicut ille propter se, & nulla sua uti Ex.25 litate inspecta, sed sola bonitate dilexit, ita, & nos proximum diligamus pter Deum, non attendentes utilitatem nostrã. Est. n. in dilectione magna diuersitas, quidã. n. proximum diligit pp Deũ, quidam uero pp utilitatẽ ei ex amico puenientẽ. Hęc vero diuersitas in Cherubinis olim adumbrata fuit. Nam Cherubini, qui erant in propitiatorio, mutuo se respiciebant, uersis tñ uultibus in pro

S 4 pitia-

A piatoriũ, qua figura significat dilectio proximi pp Deum, respice ergo ò homo proximum pp Deum, q medius iter vos
2.Pa.3 est, Deus.n. primũ diligendus, & pp eũ ꝓxim⁹. Sed alios duos Cherubinos ĩ tẽplo fecit Salomon, quorum vultus respiciebãt ianuã tẽpli, qui oñdunt amicitiã huius seculi, qua inspicit hõ utilitatẽ, q̃ sibi prouenit ab amico ianuã, p q̃ ipsi ꝓuenit bonum, uel ianuã, per q̃ ingressus estis, s. cuius intercessione bona consecutus est, qui illi ianua fuit, qua ãscẽderet. Et iõ scriptura ait, facies eorum erãt versę ad exteriorem domum. Amicitia.n. huius seculi exteriora q̃rit, in eaq; respicit charitas uero Deum. Scdo loco ostẽdit Xp̃s dñs, psecutiones, quas tolerare oportet Ap̃los, q̃ obstare non dẽnt charitati proximorũ. Oñdit uero pluribus
B rõnib. eas ab eis sustinendas esse patienter, quarũ prior, & efficacissima illa est. [Si mũdus nõ odit, scitote, quia me priorẽ uobis odio habuit.] Est energia maxima in his uocibus me, inq̃t, qui de cœlis pp eum descendi, q tot ei bñficiã cõtuli. Et priorẽ me, nõ.n. vos priores ĩ pericula mitto, prius ego hęc, subij, tãto ergo exẽplo vobis proposito, nõ est cur retrocedatis. Cõe q̃dem iustis, & ĩiustis est, vt multa mala sustineãt, sed ĩiusti sustinẽtiã amiserunt, & impatientes sunt. De
Eccl. 2 quib. Sapiens. Vę ijs, qui perdiderunt sustinentiã, & qui derelinquerunt uias rectas, & diuerterũt in uias prauas. Amissa namq; patientia, q̃ iter rectũ est, diuertit impatiẽs in uiã prauã, in odia, in uindictã, & similia. Iusti uero patiunt̃ simi-
C lia, sed aĩo forti, atq; constanti, quia quẽadmodum ĩ periculis sanguis ad cor uenit, ut illud tueatur, ita in aduersis virtutes oẽs accedunt ad cor iusti, ut id leuent consolatione, & iõ in medijs fluctib. cõ-
Chry. stans est. Hinc Chr. ait. Quemadmodũ
Simile columna, cum recta est, si pondus super eam ponis, stabilior, ac firmior reddit̃, si uero inclinata sit, & distorta, pondere imposito ruit, ita iustus rectus est, & iõ pondere non deijcitur, peccator uero, quia a regula declinauit, misere cruciatur in tribulatione, & frangitur. Hinc de iusto, ait Psaltes, iustus, ut palma florebit

non florebit, ut peccatores, qui florent, ut gramen terræ, q uirorem, & formã A
Psa.91 suũ subito pdit, sed queadmodũ palma, q̃ uiuacissima est, & sp uiret & hyeme, quia in prosperis, & aduersis diuina gr̃a virebit, & fructum suauissimũ p̃feret. Et queãdmodum palma, quo magis premitur onere, hoc magis tollit onus, quia sicut cæteræ arbores nimio põdere pressæ ĩ ima descẽdunt, ut frangant̃. Palma vero onere pressa sursum leuatur. Ita iustus tribulatione oppressus sursum cor erigit, & magis in Deum tendit, ueluti ignis maximus, q aere, & aqua ĩcremẽtũ percipit. Id uero à Deo procedit, qui ĩ iusto habitat. Ideo.n. rubus ardet, & nõ Exo.3.
cõburit̃, nec consumit̃, quia in ea Deus erat. Hinc Paulus, in oĩbus tribulationẽ 2.Co.4
patimur, sed non angustiamur, &c. Sed B attendendę sunt rõnes, quibus Christus suos fulcit, ne in persecutione deficiant.

Prior illa est. [Scitote, quia me priorẽ vobis odio habuit.] Quo quisq; iustior ẽ, eo plus eum mundus persequitur. Hinc Psa.43
Psaltes. Aestimati sumus, sicut oues occisionis. Sicut.n. solent hi, q oues, aut arietes in macellum ducunt, considerare pinguiores, ac meliores, ita mundus eos præcipue persequit̃, qui uirtute, ac iustitia impugnati sunt. Et ita primũ Christum dominum in macellum duxit, tanquam agnum pulcherrimum sine macula. Sed dubitari iure põt, q nam fieri possit, ut Deus odio habeatur cum obiectum odij sit malum, Deus uero infinita sit bonitas, & inquantum homo totus C
sit desiderabilis? Certè Deus in seipso, et probe cognitus odio hr̃i non põt, nihil .n. in eo mali est, unde odio haberi possit. Sed aliq̃n fit, ut homo fingat sibi imaginatione Deum, aliter q̃ sit in se, & sic odio hr̃i potest. Sępe namq; accidit, vt tibi appareat illum, uel illum despexisse te, uel te non honorasse, ut debuit, & odio eum prosequeris, cum tamen omnino ille uacet cul pa simplici.n. corde fecit, quo tu putas aliter factum, & tunc ille gratis odio haberi dr̃, sicetiam a phrenetico odio haberi solet medicus, q puter, sibi malum inferre, & a filio pr̃, qui eum corripit, & cũ id solo amore faciat, putat filius

A filius odio facere. Ita omnino Deus noster odio heri pot, sed gratis odio hr, ut in fine Euãgelij dr, quia medicus, ille est vulneribus & ęgritud inib. nostris mederi ualtipmere est nos corripiens, & qd ille amore ductus facit, putat homo odio fieri, & insanit homo in Deũ sibre freneticus cũ uitia nobis displicere deberẽt, nõ medicus ea curans, vt Augustinus ait. Augu.

Cum ergo nos mundus psecutus fuerit, [scitote,]id est memẽtote, [Quia me priorem odio habuit.] Contra uniuersas mundi pcellas remedium præclarũ est Christi memoria, qui ea fidẽ sustinuit Ambrosius in hexamero, li. 5. c. 9. & Basilius hom. 7. in hexamero de equo marino, q dr herinaceus, memoriæ prodiderunt, qđ imminentẽ præsentiens tẽpestatẽ, petrę alicui adhęret, & sic in medio infani maris firmus sistit, nec vi fluctuũ extra mare iactatur. Quo nos docet, u in medio tentationũ tribulationũ, ac psecutionum memoremur lapidis illius, ab hoibus quidẽ reprobati, a Deo aũt electi, & honorificati, mihi adhærere Deo bonum est, ait Ps. Hoc ergo refugiũ nostrum sit. De quo forsan loquit Psaltes, cum ait, mõtes excelsi ceruis, petra refugium herinaceis, id est. Sicut ceruus venatores uidens, in montẽ excelsum se recipit, ut liber sit, ita herinacius petra se munuit, ne pereat. Hinc nos Apostolus monet. Recogitate eum, q talẽ a peccatoribus sustinuit contradictionẽ, ut non fatigemini animis uestris deficiẽtes, Pręclara hæc Christi rõ est. Quo. n. magis rex suaderet militib. subire labores, est, si in eosdem se ille daret, Christum ergo regem sequamur persecutiones sustinẽtẽ. Qui hęreditatem Xp̃i adire cupis, cũ cum suo onere accipe, onus vero est, illud, quod ipse testamẽto suo dixit. Oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, quid ergo mirum, si tu patiaris, ut in alienam intres?

Ambr. Basil. B Psa. 72 C Lu. 24.

Sed qm̃ difficilis carni est uia ista crucis, ac persecutionis nõ unica ratione cõtentus, secundã adijcit, dicens. [Si de mũdo fuissetis, mundus quod suũ erat, &c.] Quasi dicat. Quia iusti estis, iniquus mũdus uos odit, si ei conformaremini, & iniusti essetis, vos ille diligeret, Multo uero uobis melius est, cũ iustitia odiũ mũdi sustinere, q̃ cum iniquitate eius dilectionẽ assequi, q futilis, ac vana est. Si ergo caussam, & originẽ odij cõsideretis, magna cõsolatione afficiemini, ut mundi odium constanti animo toleretis. Hac ratione usus Paulus in persecutionib. gaudebat, ait enim. Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatib. in persecutionibus, in angustijs pro Christo, id est, caussam considerans, quia pro Christi iustitia ea patior. Signum ergo recti est, mundo displicere, ab eo odio prosequi, quia simile non agit in simile, vnde Paulus, Si adhuc hominibus placerem, seruus Christi non essem, Aliquando quidem mundus odit iniustum cum sibi dissimilis in aliquo est, iustum uero odit semper, quia contrarius est præcipue si doctrina eius uitia corrigat.

A 1. Co. 12 Gal. 1. B

Cum uero signum recti sit, malis displicere, ab eisque odio haberi, ac persecutiones pati, cũ pauci nunc odio habeãtur, & persecutiones patiantur, pauci pfecto sũt iusti. Præcipue uero pauci discipuli Christi, qui libere ueritatem annunciẽt, & mũdo dicãt, qualis ille sit. Sed forsan dices, audio oblatrari iustis, ac murmurari de ipsis. Ne obsecro, hãc dicas psecutionẽ, nec enim est, si n. lapidib. non impetitur iustus, si nõ crucifigitur, si nõ suspenditur, psecutionẽ non patit. Hæc vero faceret mundus, si ea libertate, qua Apostoli eius mores carpserunt, nos carperent. Sed nõ id agimus, ideo psecutionẽ non patimur. Si nunc Simon, & Iudas hãc ingrederentur ciuitatem, & eius mores intuentes, uiderent clericorum auaritiam, luxum domos ornatas, tanq̃ si principes sæculi essent, eorum in pauperibus subleuandis incuriam, ciborum mensæ apparatum, clamarẽt certe, & in eos inueherentur, ac dicerent, Vę pastoribus Israel qui pascebant semetipsos, nõne greges a pastorib. pascuntur, Lac comedebatis, lanis operiebamini, & qđ crassum erat, occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis, quod confractum est,

C Ez. 34

A est, non alligastis, quod abiectum est, nõ reduxistis, & quod perierat, nõ quęsistis.
Za. 11. Et o pastor, & idolum derelinquens gregem. Si conuentum Senatorũ aspicerét, in quo quisque sua curat, non vero quæ Reipublicæ sunt, vociferarentur, & confunderét fideles, pponentes eis Romanum Senatum, in quo cum ethnici conuenirét, nihilominus publicam respiciebant utilitatem. Vnde in Machabęorũ
1. Ma. 8 libro dicitur, multa bona de Romanis audisse Iudã Machabęum, & inter alia ait. Et quia Curiam fecerunt sibi, & quotidie cõsulebunt trecentos uiginti, consilium agẽtes sp de multitudine, ut quę digna sunt, gerant. En non est inuidia, neque zelus inter eos. Nos vero illa, & hęc cernẽtes, tacemus, canes sumus, non ualentes latrare, & ideo psecutionem non patimur. Si ẽt mores fideliũ deperditos
B uiderent, si iudicum auaritiam, ac tyrannidem, si ministrorum ipsorum rapinas si nobiliũ infames gressus, si ludos, si tps incassum deperditum, si fœminarum indumenta preciosa, & deniq; morum licentiam, clamarent certe, nec sustinere
Iudas. ualerét, diceretq. Iudas, quod in sua scripsit Canonica. Vę illis, qui in uia Cain abierũt, & errore Balaã mercede effusi sunt, & in contradictione. Chore perierunt. Hi sunt in epulis suis, maculę cõuiuantes, sine timore temetipsos pascẽtes nubes sine aqua, quæ a uentis circũferũtur, arbores autumnales, infructuosę,
C bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feri maris despumantes suas cõfusiones, sydera errantia, quib. procella tenebrarũ seruata est in ęternum. Mira energia hominum mores deperditos Iudas arguit. Vę, ait illis, qui in uia Cain abierunt, idest, qui inuidi sũt in fratres. Et errore Balaam &c.
D.Th. Vbi Glossa, et rore Balaam pereunt, qui
Glossa pro amore terrestrium commodorũ ueritatem, q̃ nouerunt, impinguant. In cõtradictione Chore pereunt, qui increpatione sanctę Ecclesię nolunt emendari, sed appetitu primatus efferuntur. Dicit præterea maculæ conuiuantes, quia non solum in comessationibus, & ebrietatibus pereunt, & maculantur, sed ẽt sunt maculæ aliorum, & dicuntur maculę ad maiorem expressionem, & causaliter, A. quia alios maculant. Dicit eos nubes sine aqua, quæ solem obnubilant, & pluuiam non dant. Arbores autumnales infructuosæ, uel quia arbores ĩ autũno plãtatæ fructũ non referunt, uel quia in autumno fructus nullus ĩ arborib. est, quia iam collectus. Bis mortuos dicit in corde, scilicet, & opere, eradicatæ a Deo, & charitate Fluctus mare, quia in altũ efferuntur, & alios conturbant. Sidera errantia, per quæ nauigationẽ nullus dirigere debet, his procella tenebrarum ęterna seruata est. Si hæc nunc diceremus. Apostolica libertate deperditis hominibus lapidarent certe nos, at uero tacemus nihil dicimus, quod eos tãgat, ideo persecutionem non patimur. B

Tertiam rationem in idem proponit cœlestis magister dicens. [Mementote sermonis, quẽ ego dixi uobis, non est seruus maior Domino suo, &c.] Memoria ait, retinere sermones meos, non enim obliuioni tradẽdi sunt, ego uero dixi uobis superius capite scilicet 13. Ioãnis nõ esse dignioris cõditionis seruum, quam Dñm, si ergo ego dñs ista passus sum, nõ miremini, si uos serui ea patiamini. Simile, quid dixit per Matthęum. Si patrem Ma. 10 familias Beelzebub uocauerunt, quanto magis domesticos eius? Hac ratione querelas, uniuersas eorum, qui tribulantur, abstulit Dñs ratione manifesta, quia scilicet, non est seruus maior dño suo. Finge nunc dominum seruum habere, & C Simile Dñs uilibus induitur pãnis, cibis utitur vulgarib. mensa parca, laborat, & operi tota die incumbit, seruus uero eius otiari vult tota die pretiosis indui, & laura frui mensa, an nõ diceres, stultum, & inuerecundum seruum esse, qui melioris cõditionis esse uelit, quam dominus? An non iuste cum eo expostularetur, si seruus es, cur domino preferri uis? De qua uanitate Sapiens ait. Vidi seruos in Ecc. 10 equis, & principes ambulantes super terram quasi seruos. An non princeps Christus rex? An non principes Apostoli quos, constituit principes super omnem terram? Hi ambulant quasi serui uilibus induũtur, cibo uulgari vtũtur, la-

borant

A borant usque ad mortem, tu uero otiari uis,& frui delitijs ? Simon,& Iudas Mesopotamiam, Aegyptum, Persidem percurrerunt,& martyrio simul in Perside coronati sunt,&c.

Festa Nouembris.

Concio prima, In festo omnium Sanctorum.

Thema. Merces uestra, &c. Matth. 5.

HEsther 1. In illo permagnifico cōuiuio, quod Assuerus principibus regni sui exhibuit. ut ingens lætitia conuiuis cumularetur, præcipit Rex
B Reginam Vasthi intrare locum conuiuij, ut supra pulchritudine omnium oculos oblectaret, quæ renuit, & ideo à regno est deturbata. Celebramus hodie Dei conuiuium, quo in sanctis ostendit infinitam bonitatem suam, in quo Regina omnium Maria non deest, imo adest omnibus, incredibile adaugēs gaudium incredibili sua pulchritudine. Vnde canit Ecclesia, cuius pulchritudinem sol, et luna mirantur, & iubilant omnes filij Dei. Quæ illis omnibus hodie adest, eos mirifice lætificans, nobis etiam non deerit eius patrocinium postulantibus. Aue
C Maria,&c.

Vt manifestè appareat, sanctos à nobis maximè venerandos, satis illud esse debet, quod Io. 12. Christus ait. Qui mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus, qui est in cælis,& 1. Regum. 2. Quicunque honorificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Si enim uideremus regem Hispaniæ maximum honorem alicui præstare, quis eum nō iudicet à se ho-
Ps. 138 nore afficiendum? Inde Psal. Mihi autē nimis honorati sunt amici tui Deus. Et
Psa. 14. iusti uiri declarans ingenium ait. Ad nihilum deductus est in cōspectu eius malignus, timentes āt dominum glorificat. Omnes uerò causę, atque rationes, quibus honor quipiam deferēdus est, in san

ctis maxime inueniri, est manifestū. Primo. n. omnium philosophorū, imò omnium hominum cōsensu honor uirtuti debetur. Vnde Prou. 26. Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, sic q tribuit insipienti honorem. Quem locum sic septuaginta uerterunt. Sicut qui ligat lapidem in funda; sic qui tribuit insipiēti honorem,& ita legit Amb. lib. 2. exēplo 7. Sicut enim illud est uanum, nec lapis à funda in altum deuenit, sed in ipsa manet, sic cum peccator honorificatur, uanum illud est, nec honor in eum peruenit, quia indignus illo est, sed in honorāte manet. Vel significat. Sicut lapis positus in funda, proijcitur lōge, & perit, ita honor datus insipienti. D. Th. 2. 2. q. 63. ar. 3. secundum nr̄am uersionē hunc locū enarrans, ait. Antiquos computasse p lapillos. Mercurium uero dicebāt Deū rationum. Significat ergo Spiritus sanctus. Sicut qui præter ordinē mittit lapidē in aceruum rationum, qui est Mercurij, stulte agit, cumque lucratus non fuerit lapidem illum ponit, sic qui defertstul to honorem, Notat Iansen. super hūc locum; Pro eo quod nos habemus, aceruū Mercurij. Hebræis unica dictio est, Margema, quæ significat congregationē, vel aceruum lapidum à uerbo ragana, quod lapidare, uel lapidib. obruere, significat. Et sic aliqui hunc locum sic explicāt. Sicut qui proijcit lapidem pretiosum in aceruum cōium lapidum, quod est in decorum,& in perditionem lapidis pretiosi, sic qui tribuit insipienti honorē, proijcit illum vbi non conuenit, sed vbi omnino perit. Alij vero vt Septuaginta, & Chaldęus Paraphrastes, intelligunt margema significare fundam,& sic explicāt, vt supra dictum est. Alij dicūt margema purpurā significare,& sic sēsus est, sicut q ligat lapidem ui em in purpura, ueste preciosa, quod est ineptum, sic ineptum facit, q dat honorem insipienti, Beda aliter intelligit, sicut qui apponit lapidem in tēplum Mercurij errat, dans ei diuinū honorē, qui e non competit, sic qui insipientem honorat, tribuit honorem ei, cui nō debetur. Nec verò ideo mali superiores honorandi nō sunt, quibus honor

A (margin); Ambr. (margin); D. Th. (margin); B (margin); Iansen (margin); C (margin); Beda. (margin)

con-

A concediturr, quod Dei psonam repræsentat. Oēs uero similitudines ꝓpositæ ostēdunt uirtuti honorem deferendum. Et ideo philosophi dixerunt præmiū virtutis honorē esse, non quod sufficiēter virtutis satisfiat honore, sed quia nō ualens mundus altiori præmio eā prosequi, quā honore, hunc illi tribuit. Cum.n. homo p uirtutē efficiatur maximus in ratione hoīs, virtus est proprium hominis bonū ideo pp eam honore, & æstimatione dignus est, non propter exteriora bona, q̄ ideo aliena dr̄ a Christo dn̄o, quia adiacentia sunt, nō intrinseca. Sicut aūt pannus nō æstimatur pp arcam, in qua est repositus, uel pp operimentum eius, aliqn̄ enim bonus malus est operimentis indutus, & econtra, sed pp bonitatem eius intrinsecam, sic homo non ꝓpter ampla domū, & diuitias multas honore dignus est habendus, sed pp bona intrinseca hominis, q̄ habentē faciunt bonum, hę uero virtutes sunt, ideo gloria, & honor in oēm animā hominis operantis bonum. Cū uero in sanctis fuerit, & nunc sit uirtus in gradu heroico, atque perfecto, merito eis summus est honor deferēdus. Voluit Marcus Marcellus Romæ templum ædificare honori ducatū, nec ei permissū est a Senatu, nisi prius templum virtut ædificaret, & vtrūque construxit, cōiunctaque erant templa, ita tñ ad honoris templū ingressus esset per templum uirtutis, ut quod dictum est, significaretur.

Lu. 16.

Simile

B

1. Ro. 2

Secundo fortitudini inter virtutes maximus in mūdo honor defertur. Inde Alexander, Iulius Cæsar, & similes tanto honore cumulati sunt. Sed omnis eorū fortitudo collata sanctorum fortitudin nihil fuit. Illi.n. homines vicerunt, hi dæmones, quorum tāta fortitudo est, ut nō sit potestas super terram, quæ comparet ei. Illi alios uicerūt, hi se ipsos. Et melior est patiens uiro forti, & qui dominatur animo suo expugnatore vrbiū. Omnes ergo sancti fortissimi fuerunt. Vt nunc missam faciamus martyrū fortitudinē, quæ in immensum omnem aliā excessit.

C

Pro. 16

Tertio honor alicui solet a nobis exhiberi, quia eoualde egemus, & per eum multa nobis bona proueniunt. Hinc regū familiares ab hominib. honori sunt q̄ per eos superent bona q̄ plurima. Oīa bona nostra a Deo pendere manifestū est, quod vero p sanctorum intercessionē hæc nobis largiatur, ēt est manifestū sicut reges p familiares suos. Sic erat Abrahā per Abimelech, & exaudit, Isaac pro Rebecca, ut concipiat, & exauditur Iob pro amicis. Et tandem Ps. Voluntatem timentium se faciet, & deprecationē eorum exaudiet. Vnde Iob 5. voca si est, q tibi rn̄deat, & ad aliquem sanctorū cōuertere. Et queadmodū si rex modo dicere, q equid a me petierit Ioannes obtinebit, illum maxim eomnib. redderet honorabilē, sic maximo honore dignos sanctos reddit, quod nulla eorum oratio oblata deliberata uoluntate non exaudit. Quarto honor exhiberi solet pp dignitatem, qua ratione superiores, ēt discoli, honorandi sunt, quanta uero sancti digni tatis sint, illi solū agnoscere possunt, qui norunt, quantus sit Deus, cuius illi filij sunt. Hinc Ioannes: Fratres nūc filij Dei sumus, sed nondum apparuit, q erimus, &c. Sed mundus non nouit nos, quia non nouit Deum, sicut ubi Rex Hispaniæ non agnoscitur, licet dicatur hic est filius regis Hispanię, nihil curat, sed vbi agnoscit rex, maximo honore eius filius habetur. Ecce quō cōputati sunt inter filios Dei, aiūt improbi de iustis. Oīa denique, ꝓpter q̄ honos deferri solet in sanctis maxima, præcipua apparent. Eorum maxima domus cælestis adeo ornata, vt Deus a plurib. fuit reputata. Nobilitas generis, qui non ex sanguinibus, sed ex Deo nati sunt. Diuitię, quæ tantę eis sunt, ut Deus sit eorū possessio. Et tādem vt Assuerus ait, qd fiet homini quē rex honorare desiderat? Oēs coram ei genuflectāt. Huiusmodi sūt sancti, quē Deus honore dignos oib. honorandos exhibet. Vere nimis honorati sunt amici tui Deus: Nimis, inquit, quia nulla est ratio honoris, quę in eis nō sit, & nimis sit, nimis ergo honorandi sunt.

A

Ge. 26.
Ge. 25.
Iob 42.
Ps. 144

B

1. Io. 3.

C
Ioan. 1

Hest. 6

Ps. 138

Attēdēs ergo Ecclesia multos sanctos a nobis non honorari, nec uero posse de oib. festos dies agi, instituit diē oib. solēnē, quo oib. deferamus honorē, ut ab oib.

petamus

A camus patrocinii. D.Th. 2.2.q.102.art. 4.ad 10.argm,exponens festa populi antiqui ex Num.c.28. & 29.ponit duo vltima,festum tabernaculorũ,& festum cœtus,atq; collectę. Primum in memoriam diuinæ protectionis in uia deserti, qñ in tabernaculis habitabant. Scdm uero in memoriam quietæ possessionis in terra promissa,& tunc eleemosynæ petebantur ad tabernaculi sumptus. Et per hoc festum dicit significari congregationẽ fidelium in regno cælorum, & ideo hoc festum dicebatur sanctissimum,quod nos hodie celebramus, in memoriã.n. reuocamus quietã possessionem cælestis gloriæ sanctis datã. In hac uero die eleemosynę nobis petendæ sunt a sanctis pro tabernaculo Dei. Hoc.n.certum est,nunquam a nobis exhiberi officium aliquod Deo,uel sanctis,qn nobis adsit ex eis beneficium maximum, quod in multis superet officium nostrũ, cum ergo oĩb.sanctis hodie exhibeamus officium,ab oĩb. petendum est beneficium. Oẽs quidem egeni sumus,quis non eget, quibus eges tu?ais puritate,patientia, orone, tolerantia,&c. Hodie oĩum pete remedium. Sicut.n. miser hõ,cuius uniuersa substãtia igne perijt,ingressus ditissimã ciuitatẽ,p oẽs eius vicos incedit, & domos maximas cõtemplãs,eas ingredit,pauperiem suã ostẽdit,sperãs a diuitib.misericordiã obtinere. Ita modo ,pponit tibi ob oculos cęlestis illa Hierusalẽ. cui⁹ inęstimabiles diuitias,q̃ lingua enarrare sufficiet Tota ciuitas aurũ mũdum,eã ergo consideratione conscende, vbi inuenies ditissimos potẽtissimosq; uiros,a qb.eleemosynã pete, ut tabernaculũ Deo dignũ in aĩa tua cõstrui possit. Quod & in Dei gloriã dabit,iõ facilius obtinebis,q̃ petieris ingredere ergo Virginũ purissimũ vicũ, vbi inuenies Catherinã, Agnetẽ, Luciam Agatã. Vrsulã,q̃ cũ sexu mundũ & vicerunt, pete ab eis Angelicã illã puritatem, animiq; cõstãtiã. Transi in illustrissimũ Confessorũ ordinẽ, vbi inuenies grauissimos uiros, Ecclesiæ Doctores,heremitas,plãtos,pete ab eis mirabilẽ illã,cælestemq; uitã,oĩb.ornatã uirtutib. sui despectũ,odiũ. & mirabilẽ in sui castigatione ardorẽ. Transi in Martyrũ triũphantem exercitũ, ubi inuenies Stephanum, Laurentiũ, Vincentiã,& similes, quorũ mira fortitudo & Angelis fuit admirationi, pete ab eis animi constantiã in aduersis, desideriũ flagrãs pro Deo patiendi. Trãsi in Apostolorũ ordinẽ, qui pñes nostri extitere,principesque. Ecclesię,& quasi filius corã patre eos, & quenq; illorũ adora, pete fidẽ maximã, charitatem eximiã, qua illi prædititi fuere. Deniq; ab his pete paupertatẽ spiritus, ab illis mansuetudinẽ,ab illis pacẽ,ab illis misericordiã,ab illis in psecutione cõstãtiã, ab his lacrymas, ab illis esuriẽ iustitiæ. Pete & ab Angelis tutelã. Sed cũ ad.B. Virginẽ B puerus fueris,peruẽisti ad turrim Dauid de qua scriptũ est,quia mille clypei pẽdẽt ex ea, oĩs armatura fortiũ, oĩa ab ea petẽda, q̃ vis, & oĩum in oĩbus est interpellatrix, mater est, a qua oĩa pete possis. Dubiũ tibi esse nõ dẽt, si eleemosynã uedẽs in tãta ciuitate petieris, te sine dubio ditissimũ ex ea reuersurũ. Maxime cum non tibi solũ petas,sed vt tabernaculum Deo dignũ in aĩa tua cõstruas. Si.n. Ex. 35. ,p tabernaculi cõstructione oũ pretiosum offert ab Israele,& 1.Parali. vlti.p tẽpli constructione innumera obtulere principes Israel,qũo principes cælestes tibi multa non dabunt, ut in te dignum Deo tabernaculum construas?

B Sed qua rõne,ac ordine a nobis in nobis ipsis sit cõstruendũ hoc tabernaculũ, oñdit hodierno euãgelio. Et sic hodie nobis ,pponunt Ambo illa festa antiqua tabernaculorũ, & cœtus, qa & gloria sanctorũ,& uię,qb. ad eã deuenire oñdunt in Euangelio,qui est liber uitę,ueritatis, & uię,dicẽs nobis,hęc uia,ambulate ĩ ea et nõ declinetis ab ea,nec ad dexterã nec ad sinistrã. Vt sic sãctos imitemur eorũ sequuti vestigia. Videamus iã ei⁹ uerba.

C [Ascendunt in montem.] Hunc mõtẽ oculis propheticis aspiciebat. Es.2. Et erit in nouissimis dieb. pręparatus mõs domus Domini, in uertice montium(id est,mons, in quo dominus erit) & leuabitur super colles, id est super omnes doctrinas,& fluent ad eum omnes gentes, & ibunt populi multi, & dicent: Esa.30.

Venite

A Venite, ascēdamus in montē Dñi,& ad domum Dei Iacob,& docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius. Quot uirgines, martyres, cōfessores, ad hūc accessore montē, ut Xp̄m audirent, docentem uias suas? Rectè uerò ait uias suas eū docere, qa verè docet, q̄ opere cōpleuit. Si dicit: beati pauperes, ille p nobis factus est pauper. Si dicit; beati mites, ille ait: discite à me qa mitis sum, & humilis corde. Si beati misericordes, ille est Samaritanus nr̄i misertus. Si beati pacifici: ille pax nr̄a. Si beati mundo corde: ille speculum sine macula. Si beati q psecutionem patiunt: ille passus multa. Vias ēt dicit, qa multi sunt status, in quibus oībus diuina est salus. De quo optimè Chrys. tom. 1 hom. super illud; Astitit regina, &c. Vbi dicit, mare Israeli aptum multis uijs, ut signum esset, in multis statib. salutem æternam consequi nos posse. Et Iosue 7. ait Deus: Sit quisque miles in suo ordine. ego oīb. ianuas apertam, qui bus in Hierico intient. In quo Deus humanissimè nos tractauit, relinquens status electionem omni homini.

Ma. 11

Lu. 10.

Chrys.

B

Chry.

In montē uerò cōscēdit, ait Chrys. ut impleret illud Esa. 40. Sup montē excelsum sta, tu qui euāgelizas Siō. Ascendit Moyses montē, legē recepturus, sed eā laturus descendit, qa nihil ad perfectū adduxit lex. Sed Xp̄s in mōte legē dat, qa lex eius perfecta est, dans gratiā, qua eā possis implere. Cōsiliū lex Moysi dabat, sed non operari illud, sed Xp̄i lex utrumque. Licet. n. in illa lege gratia daret, sed lex eā non dabat, sed Deus rōne Xp̄i habita. Sicut recepturus ab aliquo margaritā exim ij ualoris, partē pretij prius dare soles, dicens sit hoc in rōnē, & partem pretij ei⁹, qd recepturus es, sed data margarita integrū das pretiū. Recepturus ergo Deus Xp̄i sanguinem, pp illum olim aliquid grā dedit, sed integrā gratiā iam recepto sanguine. Hanc grām iā lex nr̄a dat, q̄ Xp̄m continet. Vñ nulla relinquit excusatio legem non implenti. Si. n. lex præcipit, simul ēt dat auxiliū, ut impleas præceptum, unde inexcusabilis oīno redderis, si non imples. Vñ Pau. Peccatum uobis non dominet, nō. n. estis sub lege, sed sub gratia. Iam dat tibi uelle, & perficere. Sicut. n. si magnati præciperet rex ut reginam ab extero regno in Hispaniā deduceret, ille vero se inopia se excusaret, si ei ex regis thesauris darent maximæ copiæ auri, & argenti, nulla reliqua esset accusatio. Si ergo præcipit tibi ut castus sis, ut patienter mala toleres, & similia, difficilia tibi vñr, & sunt qdem, sed Dei gr̄a facilia tibi reddentur. Sicut cum Moysi dr̄, educ Israel de AEgypto, ait ille, qūo ego tantū opus peragere potero? Ego ero tecum, ait Dñs, quid iā tali adiutore formidandum. Hoc idem tibi modo dr̄ hoc Christi in montē ascensu, ego ero tecum, ego do legem, quæ te ducat in montem, quæ gratiam donet, ne timeas.

C

Simile

Ro. 6.

A

Simile

Exo. 3

[Et cum sedisset] Nihil sine grādi mysterio in diuina scriptura dictū est. Regula est Greg. hom. 2. in Eze. p t̄ps, locum, modum, quē scriptura cōmemorat mysteriū aliqd innui. Nunc ergo sedet Xp̄s, & ostendat, hanc legem ppetuam fore, sedere. n. æternitatis est, Dñs in cęlo sedes eius. Iō Xp̄s sedere dr̄ ad p̄ris dexterā, & Ephes. 2. sancti cū Deo sedere dn̄t, Moyses ergo legē tulit sed temporariā, ac mutandam, ideo sup alas Cherubim erat Propitiatoriū, quasi aliqñ inde auolaturus Dñs esset, ut dr̄ in Ps. At in hac Ecclesia Dñs ait, ero uobiscū usq; ad consummationē sęculi. Et lex hęc ęterna est vñ Ps. Dñs in templo sancto suo, Dñs in cęlo sedes eius, non est ausus dicere Dñs in tēplo sedes estis. Miratur Cyprianus, qūo nō irascit Deus Moysi tabulas frangenti digitō Dei scriptas, quas ipsemet Deus fecerat, & illę tabulæ non frāgunt, quas ipsemet Moyses fecit Deo pcepto. Sed hoc dicit in mysterio factum esse, qa lex prima a Deo solū data tādem erat, sine acceptura, sed quam Deus hō inscriberet ppetua futura erat. Sed etiā, ostendens quietem, & pacem, quam hæc lex in corde recepta efficit. Pax multa diligentibus legem tuam. Et simul debere quiescere, ac sedari passiones, ut hæc lex audiatur, & recipiat. Auari. n. Pharisei deridebāt Chr̄um loquentem de mundi contemptu. Stultitia est lex Xp̄i homini inordinatas habenti passiones. Sed eant

Greg.

B

Psa. 10

Psa. 98

Ma. vl.

Psa. 10

C

Cypri.

Ex. 33.

Ps. 118

Luc. 16

A ego, & uidebis mirabilia de lege Chri-
Remi. [Et aperiens os suū.] Remigius, vbi cūq; legit dn̄s os aperuisse, solerter in inspiciendum est, qa magna sunt, q̄ sequūtur.
Iob 2. Aperuit Iob os suū, patefaciens, quæ in corde suo erāt. Sicut aperto vasis ore, patet, quæ in uase cōtinentur, ita aperto Xp̄i ore, patent thesauri sapiētiæ, & sciētiæ Dei in eo reconditi. Simul his uerbis ēt ostendit, q̄ libēter loquit. Solent. n. q̄ grauate loquuntur, vix os aperire, qui uero amanter loquitur aperit os. Vnde 2. Cor. 6. ait Os nostrū patet ad uos ô Corinthij, quia scilicet effundebat in eo uiscera sua &. 1. The. 2. Cupiebamus dare vobis non solum Euangelium, sed aīas nostras quia charissimi nobis facti estis. Aperit ergo os suum, uolens dare aīam
B suam, viscera sua, aperti sunt thesauri, et euolauerunt nebula. Eccl. 44. Præterea, [aperiens os suum.] Tāta gr̄a diffusa est in Christi labijs, vt solum aperire labia,
Ge. 45. sit dignum cōsideratione. Ait Ioseph fratribus, nunc uidetis, q̄d os meum loquatur ad uos. Qui prius per interpretē loquebatur, iam per seipsum loquens fraterna pandit viscera. Hanc aūt oris Dei apertionē optabat mundus. De quo p̄clare Iob 11. vtinā Deus loqueret̄ tecū, & aperiret labia sua tibi, vt ostēderet tibi secreta sapiētiæ, & q̄d multiplex esset lex eius Q. d. Velles tu, & omnis homo id optat, vt Deus ei loqueretur, & aperiret labia sua, sed nunc qa id nō conceditur, ego ad
C te loquar. Quod ergo Deus loqueretur mundus optauerat, sed usq; hodie nō implet, ante. n. multifaria, multisq; modis olim loquēs Deus patrib. in p̄phetis, nouissime loquutus est nobis in filio. Cum Deus dr̄ loquutus Adę, Abrahę, Moysi, nō Deus loquebat̄, sed Angelus in eius figura. Vt modo Regiū cōsiliū loquitur Regis noīe. Sed iā aperiēs os suū, immēsæ sapientię fontē effudit, q corde latebat, quasi si à mari egrediat̄ fluuius maximus. Ego quasi fluuius dorix. i. medicamētū, nō. n. dorix est singularis q̄spiā fluuius, ego quasi aquæ ductus exiui de paradiso. Ecc. 24. Quia. n. hęc aqua sapiētiæ est salutaris, iō dorix. i. medicamētū appellat̄. En iā impletū illud Ps. 77. Aperiā in parabolis os meū, eructabo absc ōdita à cōstitutione mūdi. Videntes ergo Xp̄m os aperire attendamus quasi discipuli diuinā sapientiā loquētē Basil. ho. 1. A
de laudib. ieiunij ait. Fregit Moyses tabulas legis vidēs idololatriā, & uitia populi, indignū iudicās, ebriū populū lege tali. Attēde ergo ne tu p̄ctis tuis indignū te reddas hac diuina doctrina, à teq; tollat. Quid. n. auaritia tua, nisi idolorū cultus? Quid delectatio turpis nisi idolū in honesti, ufer ergo ista, ne tanto priueris bono. Audi verba Xpi ne tibi cōtingat illud Deu. 18. vbi ad literā de Xpo loquutus p̄r, ait: Ponam uerba mea in ore eius qui aūt verba eius, q̄ loquet̄ in noīe meo audire noluerit, ego ultor existā. Quā iusta in eū vltio desęuiet, qui legē amoris à Deo latā, doctrinā salutis plenā nō receperit, de qua scriptū est: Vita sunt inuenientib. & vniuersæ carnis sanitas. Vñ cū Heb. i. dixisset Pau. Nouissime loquutus est nobis in filio, continuo, c. 2. addit. Propterea abūdantius oportet, obseruare nos ea, q̄ audiuimus, ne forte p effluamus. Si. n. pp Angelos dictus est sermo factus ē firmus, & oīs p̄uaricatio, & inobedientia accepit iustā mercedis retributionem, qūo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutē, quę cū initium cœpisset enarrandi à dn̄o &c. Si. n. dicto regis inobed:ēs punitur, ēt si per nuncium ei mandet̄, quo punietur, qui inobediens est ipsi regi per seipsum præcipienti?
Basil.
B
Prou.
[Beati pauperes spiritu.] Quā apte exorditur naturæ autor, quiq; hūana probe nouit. Agnoscit desideriū insitū, innatūque beatitudinis immensum, iō ait, beati, &c. Aug. refert, parasitum quendā in celebratissimis nundini, corā multis dixisse, dicā oīum uestrū desideria. Et oīb. audiētib. ait, vultis caro vēdere, vili emere. Ait uero Au. Si diceret, oēs beati esse vultis miseri esse non uultis, diceret, q̄d nullus nō agnosceret in medio cordis, situm. Iā ergo Xp̄s attētionē captat, ostendā uobis o hoīes qūo beati esse possitis, [Beati ergo pauperes spiritu.] Quæritis beati esse, coaceruatis diuitijs, honorib⁹, voluptatib. & beatū dixerunt populum cui hæc sunt. Sed ego notas uobis faciā C
Augu.
Ps. 143
uias

A vias vitæ. Via ergo uitę prima est paupertas spũs. Nõ dicit beatos pauperes, sed spũ pauperes, i. qui voluntate, & electione pauperes sunt pp Deum, oĩa terrena

Augu. vilipẽdentes. Au. super illud Ps. 85. Inclina dñe aurẽ tuã, qa inops, & pauper sũ ego, ait, Pauper, nõ erat rex Dauid, cum Rex esset, sed interius pauper erat. Pr. 13. Est quasi diues, cũ nihil hẽat, & est qua si pauper, cũ in multis diuitijs sit. Probe .n. esse põt, vt aliqñ aliud interius, aliud exterius sit. Sicũt multi sũt exterius pauperes, interius diuites desiderio, sic cõtra multi exterius diuites, interius pauperes spiritu. Vñ spũs paupertas si diffiniat, est despectus cordis, quo oĩa tẽporalia arbitratur stercora, ea nihili faciẽs, etiã si ea possideat. Vide diuitẽ exterius, interius

B pauperẽ Iob 31. Si putaui aurum robur meũ, & obryzo dixi fiducia mea. Si lętatus sum super multis diuitijs meis, & qa

1. Ti. 6 plurima reperit manus mea. Ideo Paul. Diuitibus huis sæculi præcipe, nõ sublime sapere, nec sperare in incerto diuitiarũ suarum. Viditis virũ pauperẽ in spiritu ante Euangeliũ Iob. Vide ẽt mulierẽ, Hes. 14. Tu scis, ꝙ abominer signũ superbię, & glorię meę, ꝙ est super caput meũ, ĩ dieb. ostẽtationis meę, & detester illud quasi pannum menstruatæ, & nõ portẽ in dieb. silentij mei, & quod nunq̃ lætata sit ancilla tua, nisi in te dñe. Miranda ꝑfecto regina Hester hac in re fuit, cum

C corona regni, qua insigniebat dieb. solẽnioribus, cũ à populo uidebatur, q̃ dicit superbię signum, fuerit illi quasi pannus mẽstruatæ, & detestabilis, nõ certe adhęserat regnũ cordi illius. Mirum & illud, ꝙ nunq̃ læta sit nisi in Deo suo, nõ in viro nõ in diuitijs, & regno. Sed qa difficile est multas possidere diuitias, nec cor eis apponere ideo plurimi nõ affectu solum, sed effectu diuitias reliquerunt, qui oĩno apparent spũ pauperes, dum re ipsa paupertatẽ sunt professi. Quãta vero

Ma. 19 fit difficultas, cũ tẽporalia possideas sine affectu ea possidere, oñdit iuuenis ille, q abijt a Christo tristis, erat. n. habẽs multas possessiones. Vnde Xp̃s intulit cõclusionẽ illã formidandã, q̃ difficile est diuitẽ intrare in regnũ cælorũ, facilius est camelũ per foramen acus trãsire. Tãta res A hæc est, ut grãde miraculũ à Spiritu sancto dicatur. Beatus vir, q post aurum nõ Ecc. 31. abijt, nec sperauit in pecuniæ thesauris, quis est hic, & laudabimus eũ, fecit. n. mirabilia in uita sua. Non unum fecit miraculum sed plura, & tãta, vt qui mortuos suscitabant, cæcos illuminabant, hæc miracula nõ ausi facere, omnia dimiserint dicentes ecce nos reliquimus omnia.

Sed dubitas, quid grande ego acquiro Ma. 19 in hac rerum oĩum abdicatione, ut ex eo beatus dicar? non vnũ tñ, sed multa, Primum, gaudium maximum, et à miserijs, & curis cor abstractũ. Qua ratione naturali lumine nota, multi philosophi voluntarie pauperes sunt effecti, vt Socrates, Diogenes, Crates. Et Seneca ait, B felix appertas, & lęta. Val. li. 4. c. 4. multos refert Romanorum Principes, qui iõ diuitias dimiserunt. Diues. n. mille curis angitur, solicitudine occupatur, vere Psa. 75 captiuus est. Iõ uiri dicuntur diuitiarũ, quia illi serui earum. Hę sunt spinę quas Christus dñs dixit semen diuinum suffocare, cor diuitis vere mare est, ꝙ quiescere non potest. Sic ille diues cogitabat, destruam horrea mea, &c. Et iusto Dei iu Lu. 12. dicio, qui amat diuitias, fructũ nõ capiet ex eis. Vnde ei dr̃, stulte hac nocte repetent aĩam tuã. Hinc Iosue 7. Turbatus est Acham auaritia, & uniuersum turbauit Israel, donec lapidatus est, diuitię. n. turbant hoĩes, pp has iudicia, lites con- C tentiones, bella, ẽt inter pios. Hinc non possunt simul habitare Abraham, & Ge. 13. Loth, quia multa erat eorũ substãtia. Est tãdem radix oĩum malorum cupiditas, 1. Ti. 6 quã eo usq; ducit, ut addat Pau. q quidã appetentes circa fidẽ naufragauerũt, & inseruerunt se dolorib. multis. Vt ergo ab oĩbus his difficultatib. libereris, optimũ cõsilium est, cuncta relinquere. Sm vero bonũ pretiosius, ꝙ ex hac paupertate oritur, est, quo te bonis priuas, & eo uas terrenis, eo magis cælestib. impleris. Oĩa arbitratus sum, vt stercora, ait Phi. 3. Paulus, vt Xp̃m lucri facerẽ. Hãc uiam exẽplo suo nos Xp̃s docuit, q cũ diues esset, ꝓ nobis pauper factus est, nascens in stabulo moriens in cruce, viuens nõ habet

A bet ubi caput reclinet. Hanc viam Apo-
2.Co.4 stoli tenuerunt, omnia relinquentes. Vsque in hanc horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, &c. operantes manib. nostris. Et de alijs sanctis idem ait:
Heb.11 egentes angustiati, afflicti. Hi ergo ditissimi sunt bonis cœlestibus. Inde Paul. 2. Cor. 8. Altissima paupertas eorum abũdauit in diuitias simplicitatis eorum, sic enim omnibus rebus reiectis animus ad hærens Deo vnus spiritus sit cum eo, & cœlestibus donis repletur, quod dicit Hie
Hiero. ronym. esse centuplum, quod in hac vita eis promittitur.

Beati ergo hi pauperes quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Primo est eorum regnum cœlorum in hoc mundo,
Ro. 14 quod dicit Paulus non esse escam, aut potum, sed est iustitia, pax gaudium in spiritu sancto, hoc regnum pauperi conceditur.
2.Co.6 Hinc Paulus, qui hoc regno fruebatur, sicut tristes, semper autem gaudentes, sicut egentes, multos autem locuple-
B tantes, tanquam nihil habẽtes, & omnia possidentes, pauperes nummis, sed diuites gaudio, miseri exterius, interius beati. Esa. 25. Super hoc, laudabit te popul⁹ fortis, ciuitas gentium robustarũ timebit te, Angeli, s. quia factus est fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes à turbine, vmbraculum ab æstu
Psa.40 quia, ut dicit Psal. tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor. Eius etiam est regnum cœlorum, idest beatitudo.
Luc.16 Quod exemplo disce diuitis epulonis in inferno sepulti, & Lazari pauperis in sinum Abrahę ducti, infęlix substãtia, cuius finis interitus æternus, fœlix paupertas, cuius exitus regnum cęlorum, non quod diuiti negemus hoc regnum, sed
C quia facilius, ac certius pauper spiritu, q omnia reliquit, illud assequatur. Sed quomodo hoc regnum peculiariter pauperum sit, qui iudicaturi sunt, uide in secũdo in nouissimo de iudicio, cum de assessoribus agitur in tomo quarto, mearum concionum.

Augu. Sed August. aliter accipit hanc spiritus paupertatem. Dicit enim in sermone Domini in monte, præsumptio quidem spiritus audaciam, & superbiam significat, vulgo et magnum spiritum sup A bi habere dicuntur, & merito: nam spiritus uentus uocatur, quis vero nesciat, superbos inflatos dici, quasi vento distentos? ideo pauperes spiritu rectè humiles dicuntur, quasi non habentes inflantem spiritum. Eundem sensum sequit Chrysostomus Roma. 12. non alta sapientes, Chryś. sed humilibus consentientes Es. 66. Ad quem respiciam nisi ad pauperculum, contritum spiritu, & trementem sermones meos? Et hi etiam alia ratione eisdem verbis significantur. [Beati pauperes spiritu,] id est, quos spiritus facit pauperes, ostendens eis, nihil eos esse, nec aliquid boni ex se habere. Sic exponit Hieronymus qui ideo securi sunt, quia Deus est Hiero. firmamentum eorum. Esa. 14. Pascẽtur primogeniti pauperum, & pauperes fiducialiter requiescent. De quibus Es. 25. factus est fortitudo pauperi, &c. quia dũ ipsi dicunt cum Paulo, non quod simus, 2.Co.3 sufficiẽtes cogitare aliquid à nobis, Deus B eorum curam gerit, eis factus refugium Superbi uero sunt, qui aliqua bona sua intuentes, sicut uidentur sufficere. De quibus Apo. 3. Dicis, quia diues sum, & nullius egeo, & nescis, quia miser es, & miserabilis, & cæcus, & nudus, & pauper. Sæpe in scriptura notantur superbi, quod glorientur in fortitudine sua, & in multitudine diuitiarum suarum.

Hanc verò humilitatis uiam ostendere Christus venit in mundum, quę prius erat ignota. Hæc prima beatitudo est, quia fundamentum uirtutum humilitas. Sicut enim domus priusquam eri- C gatur sursum deijcitur ad ima in fundamento, sic cum ad Dei conspectum ueniendum Christiano sit, altissimam fabricam, construi necessarium est illi pro fundum fundamentum, hoc autem humilitas est. Beati ergo humiles, qui rectè fundati, non in se qui arena sunt, sed super firmam petram stabile ponentes fundamentum, stabilem et domum erigunt & securam, a castique immune, &c.

Sanct. T Con-

A Concio Secunda, In festo omnium Sanctorum.

Thema. Gaudete, & exultate, ecce enim merces uestra copiosa est in cælis.

NOmen huius Ecclesiæ, in qua versamur est Ecclesia militans. Et Iob 7. militia est uita hominis super terram. Bene ait super terram, quia qui super cælum sunt, triũphant, qui sub terra tanquam victi captiui tenẽtur obscuro, et vili carcere, qui sup terram, pugnamus. In tpali republica quidam attendũt bello, alij gubernationi republicę, alij agris
B colendis, sed in Ecclesiæ republica oẽs
Apo.7. bello intendunt. Unde omnes sanctos, vidit Ioãnes palmis ornatos, palmę vero post bellum dabant triumphãtib. omnes ergo pugnarunt omnes vicerunt.

Sed interrogas, contra quos nobis gerendũ est bellum? Rñdetur. Sicut Israel inimicos expugnaat, qui viæ eius impedimento sunt, & terram promissam vi capiũt, sic nobis pugnãdũ aduersus inimicos, dęmonẽ, mundũ, & carnem, qui nobis impedimento sunt, & capiẽda, & debellanda est Hierusalẽ cęlestis, quam vi & armis certaminibusq; expugnare debemus, quamque sãcti bello iam superauerunt. Hinc Psa. 47. circundate Siõ, &
C complectimini eam, narrate in turribus eius, ponite corda vestra in virtute eius, & distribuite domos eius. Primum ait, circundate Hierusalem illam cęlestem, obsidete eam, & complectimini eam, i. ab obsidione nullo modo cessetis, donec eã capiatis. Narrate in turrib. eius, i. narrate turres eius, ex quibus agnoscetis, opulentissimam esse ciuitatẽ. Ponite corda vestra in uirtute eius, i. considerate innumera bona, quæ in ea sunt, ut sic accẽdamini ad eius expugnationem. Distribuite domos eius, idest, postquam ui eã ceperitis, cum in ea sint plures mansiones, eas inter vos distribuite. Hoc ẽt significare voluit Ezec. 4. Fili hominis, sume tibi laterem, & scribe in eo ciuitatẽ Hierusalem, & ordinabis aduersus eam obsidiones, & ædificabis munitiones.

Sic enim Hierusalem illa cęlestis ab hominibus capienda est. Quod manifestus A Christus ostendit, Matthæi 11. Regnum cœlorum vim patitur, & violẽti rapiunt illud. Quod de Ecclesia præsenti, & de Hierusalem cœlesti intelligitur, vt Bernardus ait. Ad prædam filij mi ascendisti violenter, ergo age, fortiter pugna. In Berna. huius signum paradisum terrestrem districto gladio Cherub custodit, ut osten dat nisi per vim, & arma nulli illuc patere ingressum. Si Adam non peccasset, sine bello nobis regnum pateret, sed iam Gen. 3 omnes in bellum accingantur, oportet, & cum Cherub pugnandum, qui districtum habet gladium.

Videndũ ergo hodie nobis est bellum mirum, quod sancti aduersus regnũ cęlorum fecerunt, & qualiter illud rapuerũt vt discam⁹ nos similiter illud debellare. B Quid enim putatis fuisse cœtum sanctorum dum in hac vita versati sunt, nisi castra valida, ac fortia? Ideo dicitur Ecclesia terribilis, vt castrorũ acies ordinata, & quid videbis in Sunamite nisi choros castrorum? Sed antequam uideam⁹ hęc Can. 6. moueri castra, vt cœlum expugnent, & prius quam nos arma capiamus ad eam expugnandam, oportet mitti exploratores fidos, qui vniuersam ciuitatem contemplentur, nobisque referãt eius diuitias, vt ad expugnationem eius accendamur, simul nobis ostendãt muros, munitionesque, & situm eius, vt videamus, quomodo ordinanda sunt castra nostra quomodo ciuitas expugnanda. Sic quõdam misit Moyses, qui terrã promissã C explorarent, & uberes eius fructus deducerent, quibus populus accenderet̃ in bellũ. Sic etiam mitti solent, & pręmitti exploratores in vrbem expugnandam.

Sed quinam in cœlestem Hierusalẽ poterunt ex nobis euolare, qui ad nos remeare possint? omnes enim, q illo ascendunt, eo etiam permanserũt, nec ad nos redire voluerunt. Nihilominus inuenimus exploratores, qui ad nos redeant, et ea referant, quę nos nosse oportet. Querũ primus sit Esa. qui illã cęlestem Sion cõtẽplatus, ad nos ait. Respice Sion ciuitatẽ solẽnitatis nr̃æ. Oculi tui uidebunt Esa. 33

Hie-

A Hierusalem ciuitatē opulētam,tabernaculum,quod nequaquam transferri poterit,nec auferent clauí eius in sempiternū,& oēs funiculi eius non rumpentur, quia solum modo ibi magnificus est dñs noster. Populum imprudentem non uidebis,regem in decore suo uidebūt. Dicitur ciuitas solenuitatis,quia ibi omnes dies festi sunt,nullꝰ laboris dies, hi ēm
Apo.12 abierunt. Et ciuitas opulēta, qa ibi magnificus dñs ostēditur, ibi suas effundit diuitias,ibi aurum quasi lapides,ciuitas omnino secura perpetua pace, & charitate,ubi Deus uidetur facie ad faciem.

Audi exploratorem alium Thobiam c.13. Beatus ero,si fuerint reliquiæ seminis mei ad uidendam claritatem Hierusalē,porte Hierusalē ex Saphiro,& Sma-
B ragdo ædificabuntur,& ex lapide ꝑtioso
Aristo. oīs circuitus murorū eius,ex lapide cādido,& mundo oēs plateæ eius sternētur, & per vicos eius alleluya cantabitur.

Sed qui oīum melius Ierusalē explorauit,nobisq; eam expressit,fuit Euangelista Ioan. Apoc.21. Vidi sanctam ciuitatem Hierusalem nouam &c.qui vicerit
Ez. 28 possidebit hæc, erat structura muri eius ex lapide iaspide, ipsa uero ciuitas aurū mundum,simile vitro mundo,fundamēta muri ciuitatis omni lapide ꝑtioso ornata,& duodecim portę,duodecim margaritæ sunt,& lucerna eius est agnus,& ciuitas in quadru posita est, & longitudo eius tanta est,quanta,& latitudo,murus eius cētum quadraginta quatuor cubitorum, & reges terræ afferent gloriā suam,& honorem in illam &c. Vniuer-
C sam lustrauit ciuitatē,non exterius solū
Iud.15 eam uidit,sed oīa interiora eius penetrauit. Audi ergo ciuitatem uere opulentā. Si nūc diceretur ciuitas apparuisse,quæ tota aurum est,qua auiditate ad eius expugnationē accederes? Vide modo huius ciuitatis diuitias inestimabiles. Qđ si operimentū exterius litera significatū adeo est diuitijs plenū,qualis erit abscōditus intus thesaurus? sic cortex adeo ꝑclarus,quid obsecro nucleus erit? Ciuitas tā lōga est,ac lata,qa ibi oīa cōpleta, nihil desiderādum in ea,hic.n. si tibi est substantia multa,deficit nobilitas,uelut

letudo,uel filij,nō oīa sibi inuicem,com A
mēsurant,sed cui plus de uno, minus de altero ē,ibi ueto oīa simul in unū cōpleta sunt. Portæ uerò eius margaritæ pretiosissimæ,ut uerò ex omni parte mūdi, Senec
& ex oī statu illuc intrare possint, duodecim portas habet ad quatuor mundi partes. Tota ciuitas aurum mundum simile uitro mundo, ibi.n. totū charitas,et amor omnino purus,sine ulla admixtione,& diaphanū,quia oēs sibi īuicē patēt nihil inuicē abscondentes. Lux eius est agnus,qui est eis lucerna,hereditas, ho- Sap. 4.
nos,deliciæ,q̄ oīa quanta sint,dici nō potest,cū erit Deus oia oībus,quantus uero Deus sit,qui est eis oīa,quis ualeat dicendo consequi? Obsecro uos, digna ne B
appareat hæc ciuitas, quæ expugnetur? Hier. ait. Recordamini ꝑcul dñi,et Hierusalem ascendat super cor uestrum. Vere qui hęc cōsideraret,gliscceret,& inhiaret in illam cum Ps. Quā dilecta tabernacula tua dñe uirtutum,cōcupiscit,& deficit anima mea in atria dñi. Hęc recordatus sum,& effodi in me aīam meam, qm̄ transibo in locum tabernaculi admirabilis,usque ad domum Dei.

Iam ergo auditis exploratoribus, qui pręclara nunciant, ordinemus exercitū sanctorum illuc properantiū, ut Hierusalē expugnēt. Scribam exercitus uideamus primū,qui numerum militū descri- C
ptum habet. Hic est Ioannes Apoc. 2. in Luc.21
hodierna epistola scribēs. Audiui numerum signatorū centumquadraginta quatuor millia signati ex oī tribu filiorum Israel,qui in duodecim diuidunt partes vt vnicuiq; portæ sint milites eam expugnātes. Per hunc uero numerum significātur oēs fideles. Quem numerum, uidit idem Ioannes nunc quidem pugnantē,sed postea triumphantem cum agno Apo. 24. Agnus stabat super montē Siō Tho.
& cū eo cētū quadraginta quatuor millia,habētes nomen eius, & nomē patris eius scriptum in frōtibus suis. Sed dicit Ioānes eos signatos ad pugnam,sed quo signo sancti signati sūt? In omni.n. bello signa dantur militibus,ut se inuicem agnoscāt,milites hi signū habent Christi crucē. Sic dr̄ Ezec.9. Signa Tau in fron

A tibus eorũ, quod antiquit' erat crux, ut Ier. dicit, signũ ergo crux est Xpi, qui uult uenire post me, &c. Et qui sunt Christi, carnẽ suam crucifixerunt, qui uero carnis voluptatib. est deditus, miles non est, signo caret. Violenti rapiũt regnum Dei qui sibi uiolentiã inferunt. Hoc vero signũ in fronte ponit, nobisq; positum eo loco est in Baptismate, quia non dẽt erubescere hõ Euangelium, sed in illo gloriari, nã qui erubuerit me corã hoib. erubescam, & ego eũ corã patre meo. Hoc fuit & signũ Exo. 12. positũ in domib. Israelitarum, vt liberarent' ab Angelo percutiente, quia utrũq; ungentes postem, signũ crucis sanguine pficiebãt. Sed quis dux hui' exercitus? Plane Chrs dñs. Sic
Apo. 12
B Mich. 5. Ex te exiet mihi dux, qui regat populum meum Israel. Et Esa. Ecce testem populis dedi eũ, ducẽ, ac præceptorem gentib. Hunc regem petebant, & ducẽ 1. Re. 18. Egrediet' ante nos rex nr, & pugnabit bella nra. Vere dux optimus, quod egredit' primus in hellũ, & oĩa, quæ nos facere pcipit, prius ille fecit, si dicit, estote pauperes, ipse primum &c. Deniq; cœpit facere, & docere. Optime ducis munus præstabit, qui potens, sapiens, benignus, hostibusq; terribilis est. Fugiamus ait Pharao, Israelẽ, quia dñs pugnat pro eis, dñs mihi adiutor, & ego despiciã inimicos meos. Et pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Videamus iã milites, ex quibus alij equites, alij pedites sunt, equites merito uirgines dicunt, qui super carnẽ suã sp stetere, equi vero eorũ caro. ait Esa. hi pfecto p̃cipua
Aristo.
Ez. 28
C exercitus istius pars sunt, & nobilissimi hi dñi, sicut esse solent in bello equites, qui. n. à carne potentiss' me inimico victi nunquam sunt, pclaras uices ostenderunt. Horũ militũ dux Maria, de qua scriptũ est, Adducent' regi uirgines post eã, quia illa dux est, quæ prima virginitatis statũ uoto firmauit in mũdo. Nec mirũ, quod illa ducẽ agat in bello, hoc. n. bellũ oium est, nec ab eo mulieres immunes. Ideo illius typũ gessit fortis Iudith, & Delbora, quæ & ducem agebat Israelis. Dux ista terribilis dæmoni, vt castrorũ acies ordinata, eius uexillũ albũ, & in eo signa lilia sũt, fælices, qui sub tali vexillo, & duce pugnant. A
Iud. 15
Reliqui fideles pedestres sunt milites nõ. n. super carnẽ stare potuerũt, quorũ i castris hic ordo fuit. Primũ. n. in hoc ordine patriarchæ fuerũt, uiri magni in fide, in operib. miræ, qui & Angelos suscipere meruerunt in hospites. Inter quos dux Abraham. Scdm, Prophetæ, quib. Deus mysteria reuelabat. Statim sequit' Apostolorum chorus, principes super oẽm terrã, de quib. Ps. 46. Principes populorũ congregati sunt cum Deo Abraham, inter quos dux Petrus, cui dr. Et tu aliquãdo cõuersus, confirma fres tuos. Statim martyrum exercitus sequit', leonib. ferociores, Sãcti ludibria & uerbera expti, insuper, & uincula, & carceres, secti sunt, tentati sunt. Incredibilis horum fortitudo, sed Xpo auxiliãte tot sustinuere tormenta, vt ostẽdit ille apparens duci martyrũ Stephano stans quasi in adiutoriũ eius, ostẽdens oib. martyrib. præsto esse, ut eos iuuaret. Sequit' continuo confessorũ turma, inter quos multi sunt ordines, primus Pontificum, secundus Religiosorũ tertius continentium, quartus cõiugatorum, in quib. omnib. mirabiles extitere vtri, qui egregia facinora præstiterunt.
Seneca
Sap. 4
B

Sed quia in præcipuis castris necessariũ est aliquos eẽ à cõsilijs, qui ea ostẽdãt, in quib. difficultas esse possit, quomodo cũ inimicis cõtendendũ, quo ordine, quæ insidiæ parãdæ. Ad hæc oĩa Doctores Ecclesiæ sunt, qui à cõsilijs sunt in hoc exercitu. August. Amb. Hier. Greg. & similes quorum innumera, & optima habemus cõsilia. Sed quia & tubis opus est. Et Nu. 10. duas argẽteas tubas dns præcipit fieri, tuba. n. mirè aium militũ i pugnã excitat, & equos & feroces reddit. Iob vbi audierit buccinã dicit. baha. Tubæ hę pdicatores sunt. Esa. 40. Clama, necesses, quasi tuba exalta uocẽ tuã, duæ vero tubæ significãt, vel geminam charitatem, quã dñs iubet prædicari, uel fidẽ, & opera. Argenteæ esse debẽt, quia prędicare tenentur illa Dei eloquia, de quib. Ps. Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum.
C
Luc. 22

Ecce vniuersum exercitum sanctorũ constatum ex omni gẽte, nihil profecto desiderat, vt exercitus sit ualidus, sed in

viam

A uiã agãt uersus Hierusalẽ. Exercit⁹ mul
tus est, nõ una uia oẽs incedere pñt, q̃ dã
viam amplam mandatorũ tenent, vxora
Psa.83 ti. s. quidã uero semitas cõsiliorũ ut Reli
Phil.3 giosi. Sed vñ discedũt? vtiq. ab hoc mũ
do nequam, & ibũt de virtute in uirtutẽ
q̃ retro sunt obliuiscẽtes ad interiora se
ipsos extendentes, donec peruenient cor
de, oculis, & cõsideratione in cęlestẽ Hie
rusalẽ. Quia licet corpore in terra sint po
siti, sed nr̃a conuersatio in cęlis est. Ecce
iã ꝓpe ciuitatẽ sunt, oportet mõ eã expu
gnare, muros eius perforare tormẽtis, ut
possint ciuitatẽ intrare. Muri alti sunt cẽ
tũ quadraginta quatuor cubitis in altitu
dine. Nisi ergo suffodiant, & subit terrã
intrent milites, uel muri rũpant, intrare
nõ licebit. Tormẽta ergo adhibeãtur, &
bellicæ machinæ ut murus deijciat. Hęc
B vero orõnes, gemitus, cõsiderationes sũt
è torrente (vt alter Dauid,) scripturę lapi
des, colligi, quib. pugnes, ibi cõsiderãda
reperies, ibi orõnes, quas iaculari possis
in cęlũ: Qd uero illa cęli muros penetrẽt
Ecc.35 audi. Orõ humiliantis se penetrat nubes
suspiria nr̃a, lachrymæ, & gemitus, ęter-
norum desideria, uoluntaria paupertas
Can.2. oĩa arma sunt. Vide qũo his armis cœle
stes, imo, & Deũ ipsũ uulneramus. Vul-
nerasti cor meũ soror mea sponsa in uno
oculorũ tuorũ, & in uno crine colli tui,
vna cogitatione, una intentione Dei cor
uulneram⁹. Humilitate uero muros sub
tus fodimus, mina facta, qua nobis intra
C re licebit. Cęlestes ergo uulneramus om
ni nr̃o ope uirtutis, ꝙ in Euãgelio hodie
ꝓponit, Sed sancti militãt ẽt in nos. Qd
uero illi adhuc milites sint, eorũ oñdit ve
stitus, de quo Aba.3. ut ascendã ad popu
lũ accinctũ nr̃m, accinctus uocat quasi
miles ad pręliũ. An non uulnerãt nos, ĩ sa
lutẽ, dũ inspirationib. & orationib. suis
nos gemere faciũt quasi uulneratos? Illos
ergo uulneramus gemitib. nr̃is, q̃a com-
mouent misericordia nr̃i, illi nos vulne-
rant misericordiis, & inspirationib. q̃b.
nos gemere faciunt, & tandẽ a nobis su-
perãt. Maximũ plane, ꝙ hõ in hoc bello
uincat, oĩpotentem, & oẽm cęlestem mi
litiã, sed misericordia, & amore uincunt
An non de X̃po canit ecclesia, q̃ te uicit

clemẽtia? An non Iacob inualuit ad An A
gelũ, & Deũ in Angelo pugnantẽ, quem Ge.32.
non dimittit, nisi benedictione suscepta?
Sed q̃ est bñdictio? illa utiq; nõ uocabe-
ris ultra Iacob. i. luctator, sed Israel erit
nomẽ tuum, q̃a si cõtra Deum fortis fui- Ose.12
sti, &c. Ostẽdit uero Os. ꝙ Iacob supera
uerit angelũ, & Deũ in eo his uerbis. In
fortitudine sua directus est cũ angelo, &
inualuit ad angelũ, & cõfortatus est. Iob
30. Quasi rupto muro, & apta. Ianua ir-
ruperũt super me. Ecce iṗletũ illud Psa.
Complectimini eã, intrauit. n. sancti cęle
stem illam Hierusalem, quam ui capiũt.

Nunc uero spolia eius diuidẽda sunt. In
bellis nr̃is, qui fortiores sunt minus acci Lu.11.
piunt de spolijs sed infirmiores plus, qui
tpe, quo fortissimi in imicos iugulant, ĩ li
rapiunt. Non sic in cęlo, ĩ quo spolia oĩa B
corã X̃po duce, & rege ponunt, ab eoq;
diuidunt pro cuiusq; merito. Reddet uni
cuiq; ſm opera sua. Ille trãsiẽs ministrat
singulis pro merito. Dat primum Ap-
stolis deinde mactyrib. & sic reliq̃s, vsq;
in satietatẽ Es. 9. lętabunt corã te, sicut
qui lætant in messe, sicut exultant uicto-
res capta præda, qñ diuiduut spolia. Quã
ta tunc lætitia meminerunt oium prio-
rum angustiarum, laborum, atq; certa-
minũ. Enarrabunt alij alijs certamina,
& pericula sua, qui tunc dicẽt innumeris
ditati bonis, q̃ oẽm superãt cogitatam, tã
ta nobis reposita bona erãt? qui hæc sci-
ret, talia, ac tãta esse, q̃ non faceret, ut his
potiret bonis, q̃d fuere oẽs angustię no- C
strę? quid ois pnię labor? quid oĩa tormẽ
ta? uere in paucis uexati, in multis bene Sap.3.
disponimur, quod momentaneum, & le 2.Co.4
ue est, tribulationis, immensum gloriæ
pondus operat: non sunt condignę pas- Ro.2.
siones temporis ad tantam gloriam.

Sed ò fœlicissimi, terq; quaterq; beati
q̃ amisti estis ad maximum Assueri con Hest.1
uiuium, ubi oĩb. bonis fruimini, micã sal
tẽ è mẽsa adeo opulenta ad pauperẽ La-
zarum famelicum mitte, qui fr̃ ver est,
atq; ad mõtes oculos leuat, uñ ei ueniat Hest.2
adiutorium. O fœlices aĩæ admissę iam
ĩ magni Assueri spõsas, recordamini ter
ræ huius, q̃ tricliuiũ fuit, ubi ornatæ fui-
sti, ut ei⁹ oculus placeritis. Huc ergo ocu

A los conuertite uestros, vt aspectu sup cęlestiũ planetarũ oĩa bonam nos proueniant. O fęlices messores magni Booz, q dũ hic fuistis, i lachrymis seminastis, nũc vero cũ exultatione messem immẽsam
Rut. 2 meritis, ex ĩdustria pijcite spicas aliquas quas pauper Ruth colligat sine rubore, vt ex superabundantia uestrorũ merito
Nu. 13 rũ possit ecclesia pa up i terra degẽs ali. O fęlices exploratores terrę pmissæ, in quorũ manib. iã bort⁹ est, & ois illi⁹ fructus, aĩos erigite nostros, vt q iam p fidẽ puenimus ad tãtę terrę cõspectu, non deficiamus in uia, sed ad eã possidẽdam
Can. 5 intremus. O colũbę sãctæ sedentes, iam in ligno uitę, vbi sine timore ancipitis iã sedetis, respicite fluẽta mundi, decurren
Can. 4 tesq; aquas nostrę miserię. O grex ouiũ
B sanctorũ, q ascendistis de lauacro huius mundi, q̃ pascimini in montib. Israel in pascuis uberrimis, compatimini ouib. q̃ errant in mõtibus inter leones. & lupos orate pastorem bonũ, nos secum ad uos ducat. Et uos fratres nostri, qui sedetis iã sub arbore, cuius fruct⁹ du'cis gutturi vr̃o, ubi fructus colligitis uitæ æter
3. Re. 3 nę, aliqd huius fructus ad nos dimittite & tu ò sapiẽtissime Salomõ, plusq̃ Salomõ, q nosti ligna, ex quib. hęc cælestis Ierusalẽ ędificat' ex Libano mũdi huius portata esse, & quotidie portari, da nobis oleum, & panẽ, ex terra tua, ut agere
3. Reg. 19. possimus uiã cum Elia usq; ad mõtem Dei Oreb, in quo Deum facie ad faciem videamus, duc nos tanquam dux, ut in
C te inimicos nostros uentilemus cornu.

Nos ãt fratres pugnã hanc nõ absoluimus, adhuc nobis bellũ ẽ, nec gloriari possum⁹ accincti, quasi discincti essem⁹ quo ergo nobis sit pugnãdũ, oñdit' i Euãgelio, in quo primũ dr̃. [Beati pauperes spũ.] Mira res, iã beatum dicis pp solam spẽ regni, quale obsecro erit regnũ, q nõ possessione solũ, sed spe ẽt beatũ facit? Si princeps dr̃ filius regis Hispanię, q eius regnum hr̃ditate sperat, cur beatus non dicat', qui regnum Dei expectat, & filius est? Maxima profecto beatitudo illa est, quæ etiam sperata sperantem beat.

¶ Sed quid ad hanc ineundam pugnam paupertas pdest? Multũ oino, qui. n. pugnaturus est, & luctam, uel bellũ aggressurus, oĩa exuat, q̃ ei impedimento esse pñt, oportet. Sic 2. Co. 3. Ois qui in agone contendit ab oĩb. se abstinet, & illi q dem ut corruptibilẽ coronã accipiãt. nos ãt incorruptam. Deut. 20. qui plantauit uineam, domum ędificauit, uel sponsam accepit, bellũ non ingrediatur. Et qñ Gedeon hoc in publicũ edixit. 20000. redie re a prælio, non. n. aptus est bello qui im peditus est temperalibus. Vnde etiam re te reliquit Petrus. Cum. n. in cœlum agẽ da uia sit, recedere à certa oportet. Et ut Greg. ait Luctandum nobis cum diabo lo est, ille nudus est, nihil possidẽs, nude mus & nos, nam si cum nudo luctetur uestitus, citius succumbit, quia habet unde teneatur. Memorare quoties dęmon te deijcerit, & in peccatum impulerit p pter aliquid temporale, quo ut indumẽto utebaris, & inde te tenẽs, uicit te. Hic Cæsar li. 2. de bello Gallico, & Tit⁹ Liuius 3. de bello Chartaginensi uocãt impedimenta belli uictualia, & utensilia, quæ à militibus deferuntur. Multũ impediunt hæc milites. Similiter autẽ bellum spirituale impedit' multis diuitijs. Ideo Gr. uestimenta abijciat ne succumbat. [beati ergo pauperes.]

Iud. 5.
Greg.
Cęsar Titus.
Greg.

Secundum maxime necessariũ militi est mãsuetudo. [beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.] Mãsuetudo facit oĩa mala æquo aĩo tolerari, procedit hæc ab humilitate, & potentia. Est uero maxime necessaria militãti, qm̃ innumera sunt in bello incõmoda, q̃ sine patientia, & mansuetudine tolerari nequeunt C iã. n. à fratrib. iam à teipso, iam a Deo multa tibi uenient incommoda, quę nisi manu sete toleres, aptus nõ es ex huic bello 2. Ti. 3. Seruum Dei non oportet litigare, sed mansuetũ esse ad oẽs. Ad oes, ait, quia ab omnib. orient' tibi commoda, etiam ab amicissimis. Et ad Ti. 3. admone illos subditos esse omnẽ ostendentis mãsuetudinẽ ad oẽs. Huius uirtutis exẽplar se nobis Christi oñdit, dicens, disci Ma. 12 te à me, quia mitis sum. An non mitis, q quasi agnus mansuetus portabat' ad uictimam, qui coram tondente se obmutuit? Vide quãta ille passus, & sine uoce, quasi

A quasi agnus innocēs,& pisce ab eo, qui cum malediceretur,non maledicebat.

Vide etiam Dauid exemplum, quem ꝑsequitur Saul,& cum illum occidere bis
Ps.131 posset, non id fecit,nec de Semei uultus est,quod ille proponit Deo petens ab eo misericordiam. Memento dñe Dauid, & omnis mansuetndinis eius. De Moyse et dr,erat mitissimus super omnes homines,qui erant in terra. Nu.12. Nec tñ gubernator pp mãsuetudinem,qua maximæ indiget,relinquere debet iustitiam etenim Moyses mansuetissimus occidit idololatras.Greg.3.par.pastor.c.17.ait. Mansuetus sit superior, sed sine iustitiæ præiudicio. Agnus mansuetus Christus sed facit flagellum ex funiculis, vt eijceret uendentes de templo. Multa ergo tibi mansuetudine dissimulāda sunt, sed
B cum videris graue peccatum, flagellum sume. Mansuetudinis vero præmiū est,
Glossa [ipsi possidebūt terrā.] Glossa.triplex est terra,quam gerimus,quam terimus,quā quærimus. Primo ergo conceditur mihi terra ista,q̄ terimus,quia sedes ducū superborum destruxit Deus, & sedere fecit mitte pro eis,Eccle.10. Sic dñs terræ Aegypti factus est Ioseph mãsuetus. Terram et possidet mansuetus,i.hoies, qui terra sepe dicuntur, qui oēs mansuetis se tradunt. Eccl.3. Fili in mansuetudine
1.Re.14 opera tua perfice, & super gloriam hominum diligeris. Attēde q̄ro Dauid mãsuetus lucratur Saulem. Quem perseqũris rex Israel,canem mortuum? &c. Cōtinuo mitigatur Saul,& ait,iustior tu es
C quam ego secundo mitis possidet terrā, quam gerit,sc.s.& cor suum,ut explicat
Hilar. Hilarius,quę ꝑfecto maxima est possessio,plusquam si uniuersum mundū possideret. Eccl.10. Fili in mansuetudine ser-
Luc.10 ua animam tuam. Et in patientia vestra possidebitis animas uestras. Irrogat̃ tibi iniuria,cares mansuetudine, cōtinuo meditaris uindictam,perdis aīam tuam te,& omnia tua amisisti,sed,si mansue-
Pro.16 tus es,cui es dñs,grandis hæc possessio, grande opus. Melior est patiens viro forti,et qui dominatur animo suo,expugnatore urbium. Mirabilis plane uirtus,quę hominem in illum quasi reuocat statū, in quo erat in paradiso,cum cui dñs erat A
& omnium. Et terra cordis proferēs spinas,& tribulos,mansueto non profert, quia moderatas passiones habet,quibus dñatur, nec verò terra miti profert spinas. Sicut enim si Adam non peccasset, proferret quidem spinas, sed non Adæ, venenosa,sed nō homini,ita modo contra mitem nihil ꝓfert mali, q̄a nihil ei nocet,imo ei oīa proficiūt,& licet inimicus eius proferat ei spinas,sed mitis hūc possidet,cū uincit in bono malū, & q̄a oīb. ille se subijcit,oīa Deꝰ ei subdit. Nec verò in hoc diuina bonitas sistit cū mite imo ei dat possidendam terram uiuorū, de qua scriptū est,credo uidere bona dñi B
in terra uiuentiū,& portio mea in terra Psa.26
viuentiū. Et de hac terra intelligit Chr. Psa.41
possidebūt terrā. quia ergo mitis se oib. Chrys.
calcandum ꝓbuit,datur ei cęlum,calcandum,nec.n.minus mirādum est cor hominis se calcandū prębere,q̄ cęlū,qui ergo primū mirabile fecit,ꝑm quoque propterhoc in terra sua duplicia possidebūt.

Beati,qui lugēt &c. Pulchra arma,atque fortissima, vt vim inferamꝰ cælorū Esa.16
regno lachrymę sunt pęnitētis, pp quas dicit Soto Christum dixisse,à dieb. Ioan Soto.
nis Baptistę regnum cœlorum uim patitur, ꝓpter pœnitentiam, quæ quasi uim cœlo infert,faciens repente ex hoste hæredem. Sed noua profecto doctrina, & mundo inaudita,beati pauperes,non diuites mites,non uindictam exercentes, C
lugentes,non ridentes,nec vero alio quā Christo hæc dicenti crederetur. Eccl.8. inducit mundum aliter loquentem. Laudaui letitiam,quod non esset homini bonum sub sole,nisi quod comederet, atq; gauderet, & hoc solum secum auferret de labore suo. Hoc quilibet homo dicit, & omnium hominum opera eo intendunt,ut gaudeant,& lætentur. Quomodo ergo beati,qui lugent? Paul.2.Cor.7. Duo genera lachrymarum explicat, & tristitiæ. Quæ secundum Deum tristitia est,pœnitentiam in salutem stabilē operatur,sæculi autem tristitia mortem operatur. Sęculi tristitia est,quę ortum h̄et ex amissione eorum,quæ inordinate diliximus. Vide tristitiam mulieris filium amit-

A amittentis, de quo non doluit, cum pecca torem vidit. Hæc tristitia mortem operatur, cũ corporis, cui nocet, sicut tinea vestimento, & uermis ligno, ita tristitia nocet cordi. Prou. 25. Sunt multæ ineon solabiles lachrymæ, similes Aaronis lachrymis, qui Leu. 10. etiam sacrificia Dei oblitus est prę tristitia mortis filiorũ, De hac Prou. 30. Tristitiam longe ex pelle a te multos enim occidit, & nõ est vtilitas in illa.

Alia uerò est tristitia fundamentũ habens altissimum in Deo, & bonis æternis, & hæc beata tristitia, quæ ẽt in maximum cadit animum, imo quo maior animus, eo magis hac tristitia absorbetur. Hac tristitia super Ierusalem, & Lazarũ Christus plorauit. Triplices uerò huiusmodi lachrimæ sunt, quædam enim pro
B pter peccata funduntur. Cum enim anima cælesti lumine contemplatur Dei immensam bonitatem, & eius beneficia innumera, consideratq; in eũm peccasse à lachrymis se temperare non ualet, Reco
Esa. 38 gitabo tibi oẽs annos meos in amaritudine animę meæ. Laboraui in gemitu
Psa. 38 meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis, stratum meũ rigabo. Hæc fuerũt lachrymę Magdaleuę & Petri immensæ. O si nosses peccator, quantũ sit malum sine Deo esse, qũo la
Iud. 81 chrymis te rigares? Deos, quos mihi fecit, tulistis, & oĩa bona mea, & dicitisq̃d tibi est? ait Micheas Exo. 2. c. 8. Legit librum legis, in quo viderunt peccata cõ
C missa, & flebat oĩs populus, cum audiret uerba legis, q̃a ibi audiebant pctã, q̃ con tra eam admiserunt. Hæ lachrymæ sunt ſm animæ baptisterium. Hoc mare ęneũ quo sacrificia lauãtur. Exo. 30. Hic fons irrigans animam, ut sit quasi hortus irriguus omni uirtute præditus. Hæc natatoria
Ioã. 19. Siloe, hic Iordanis, ubi leprosi mũ
Exo. 14 dantur. Hoc mare rubrum in quo Aegy
Psa. 72 ptij suffocantur. Cõtribulasti capita draconis in aquis. Sed beati, q̃ sic lugẽt, qñ ipsi consolabuntur Prou. 14. Cor, quod nouit amaritudinẽ animæ suæ, i gaudio eius non miscebit extraneus. Verè tanta lachrymis illis mixta est consolatio, ut dulces sint. Beati, qui sic lugẽnt, qñ enim audit: Homo remittuntur tibi peccata A
tua, tũ impletur illud, auditui meõ dabis gaudium, & lætitiã, & exultabunt ossa mea humiliata. Hoc gaudium Dauid, cũ audiuit, dñs quoque transtulit peccatum tuum, & ut hoc nobis si præberet gau Psal. 50
dium, è cęlis in terram uenit, sicut ipse ait, ut mederer contritis corde. Huius 2. Re. 12
consolationis testes estis oẽs, qui uera, ac perfecta cõfessione peracta, gaudium, & Esa. 61
pacem spiritus in cordibus experti estis, maiorem omni humana consolatione.

Aliæ uero sunt lachrymę compassionis, cum Christum cõsideras pro te vulneratum, uel cum proximum uides afflictum. Sicut plõrauit Christus super Hierusalem. Iob 30. Flebam quõdam super eum, qui afflictus erat. Huiusmodi la B
chrymas multas Hieremias fudit, & Samuel, cui dicit, usquequo tu luges Saul? Aliæ uero sunt lachrymæ, quæ dici possunt irriguum superius, lachrymæ dulce 1. Re. 16
dinis, & amoris, similes illis, quas spõsa propter sui sponsi absentiam fundit. Cũ enim anima considerat desponsatam se Christo, quem absentem tam diu uidet, lachrymis saturari non potest. Sed dicit super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Siõ. Sicut captiuus patriæ recordatur, & flet cogitatque quando in patriam reuocabor? Anima ergo, quæ se captiuam agno Ps. 136
scit, & in exillo positam, qũo non lachry Augu.
mabitur suscipiens Sion? Petit Augus. à Deo in soliloquijs lachrymarum donũ. C
ut illis pro libito satiari ualeat. Sed & Patri nostro Ignatio hoc donum concessũ est, & aliquid amplius, ut lachrymis imperaret, easque cum uellet haberet, cum nollet, cessarent, nõn cessante tamen diuina consolatione. Et has lachrymas sequi solet spirituale animæ deliquiũ, quo Cant. 2
præ amore deficit, & ait, quia amore lan gueo, quibus nulla est in creatura consolatio: quæcunque sit illa, imo omnibus dicit illud Esa. 22. recedite, amare flebo, nolite incumbere, ut consolemini, & cõ Iob 16
solatores onerosi omnes vos, vt Iob air. Ps. 119
Ideo clamat. Heimihi, quia incolatus Ioã. 20
meus prolongatus est. Et cum Magdale na, tulerunt dominum meum, Et cum

Psal.

A Psal. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi vbi est Deus tuus? (Psa.41)

Sed beati, qui sic lugent, etenim hic consolantur diuina cósolatione, sed eos manet summa in cęlo consolatio, quando implebitur illud Esa. 25. Pręcipitabit mortem in sempiternum, & auferet dominus Deus lachrymam ab omni facie. Apoc. 21. Absterget Deus omnẽ lachrymam ab oculis eorum uide messem, quę sequitur lachrymarum semina Euntes, ibant, & flebant, mittentes semina sua, venien tes autem uenient cum exultatione, &c. (Ps. 125) Esa. 61. Dabo eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris. Fœlices ergo lachrymæ, & beatæ, quibus talis messis parata est. Modo enim lugent, iuxta illud: Auferetur ab ei sponsus, tunc lugebunt, sed quando eis fuerit redditus, nó auferendus in ęternum, tunc gaudiũ vestrum nemo tollet à vobis. (Ma. 9. B; Ioan. 6) Diximus vero merito has lachrymas esse irriguũ superius, quia a charitate procedunt. De quo irriguo illud accipi potest, quod filia Caleb patri dixit. (Iud. 1.) Terram arẽtem dedisti mihi, iunge & irriguam aquis, & dedit eis Caleb irriguum superius, & irriguum inferius. Irriguũ superius lachrymæ sunt, quę a Dei dilectione procedũt, inferius uero, quę a timore, &c.

C Vidimus gradus aliquos ex his, quos nobis Christus in Euangelio proponit, quibus in cælum ascendimus, qui difficiles apparent carni præcipue. Inter alia, quæ Ezec. uidit in domo domini, vnum fuit, palmę elatæ, ad quas per octo gradus ascendebatur. Palma uictoris insigne est, quam sancti in manibus tenent, vt uidit Ioannes in Apocalypsi. Vt hanc consequamur palmam ascẽdendum nobis est per octo gradus, octo, scilicet, beatitudines. Sed dices, difficilis hic ascẽsus est summa enim distantia a terra in cęlũ est, in qua cum adeo pauci sint gradus, non potest non difficilis ascensus esse, facilis enim ad ascendendum scala illa est in qua uni pedi altitudinis unus respondet gradus. Nunc uero a terra in cęlum distãtia maxima est, & gradus octo sunt difficilis ergo ascensus iste erit. Ita sane, A ideo enim Christus ait, arcta est uia, & angusta porta, quæ ducit ad uitam. Sed audi, quo pacto facilis reddatur. In tertio Regum, cap. 10. dicitur classis Hiram, quæ portabat aurum de Ophyir, attulit ex Ophir ligna thina multa nimis. Fecitq; Rex de lignis thinis fulcra domus domini, & domos regię. Et in secundo Paralipomenon dicitur. De lignis thinis fecit gradus in domo Domini, & in domo regia. Ligna illa thina alba erant, & preciosa, vt Glossa ait, ex quibus gradus, & fulcra facta sunt. Sed quænam sunt fulcra? Lyra in ea uerba ait. Rabbi. Salomon, dicit, quod ex illis lignis fecit Salomon gradus ad ascendendum B de domo Regis in domum domini, & dicuntur fulcra a fulciendo, quia in lateribus ascensus prædicti erant ista ligna, ad quod ascendentes appodiarent se ibi. Erat ergo opus illud, quod uulgo dicitur. [Passamano de la escalera para tener se a la subida, y no cansar se.] Similo opus in hoc Euangelio proponit Christus dominus. Proponit octo difficiles gradus, octo beatitudines, quibus in cælum ascendas, simul uero proponit fulcra, quibus sustenteris, ut facile ascẽdas, & cuique gradui fulcrum apponit. Si paupertas difficilis gradus est, fulcrum ei apponitur, ut facilis reddatur, cum dicitur, ipsorum est regnum cælorum. Si C mansuetudo difficilis est, attẽde fulcrum appositum, quia mites possidebunt terram, hoc fulcro facilis redditur, & sic in reliquis.

Vt uero facilior hic ascensus sit, Angeli in hac scala sunt, ut in scala Iacob, vt nos iuuent ascendentes, eorum implora auxilium, & tibi aderunt. Et in summitate scalæ Deus est, quem consequeris, si uiriliter ascenderis. Ne ergo formides ascensum, licet difficilis appareat, &c.

A In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

Thema. Sancta ergo, & salubris est cogitatio, pro defunctis exorare, ut a peccatis soluantur, &c. 2. Machab. 12.

VEra thematis conclusio est, q̃ Spiritu sancto inspirante colligit author libri Machabæorum ex facto illustri iudæ Macbabæi, qui cum pugnasset, aduersus Gorgiam, eumq; superasset, contigit, paucos ruere Iudeorum & cum corpora prostratorum tolleret, vt sepeliret cũ patribus, inuenerunt sub
B
Deu.7 tunicis interfectorum de donarijs idolorum, a quibus lex Deutoronomij prohibet Iudæos, omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruisse. At uero Iudas facta collatione duodecim millia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum, bene, & religiose de resurrectione cogitans. Ex quo facto colligitur proposita in themate conclusio. [Sancta ergo, &c.] Hoc ipsum, quod tũc Iudas præstitit, Ecclesia pro fidelib. defunctis præstat, offerens sacrificia, & dona pro peccatis mortuorum. Hoc uero sanctum, & salubre est, ut ostendemus, quia defun
C ctis hęc memoria necessaria est, & nobis proficua, & salutaris.

Pro cuius rei expositione notanda est
D.Th. doctrina D. Thomæ, remissa culpa p pæ
3.p. q. nitentiam sæpe manere reatum ad ali-
86.art. quam pœnam temporalem. Hoc uero
4. manifeste colligitur ex eo, quod Dauidi
2.Reg. accidisse sacra Regum testatur historia.
22. Admonitus enim de culpa ait, peccaui dño, & Propheta ad eum, Dñs quoque transtulit peccatum tuũm, non morieris, veruntamen filius, qui natus est tibi morte morietur. Quo loco remissa culpa, mors filii relinquitur illi in pœnam.
Nu.20 Moysi ẽt remissa est culpa dubitationis ad quas cõtradictionis, sed pænã subit, dum nõ ingreditur in terram promissã.
2.Reg. Simile qd Absaloni accidit, q reductus est a Ioab, & remissa ei culpa homicidij fuit à Dauide, sed per biennium regis faciem nõ uidit, quod figura eius est, quod A cum animabus iustis fit, quibus remissa culpa, est, sed in purgatorio detinentur, ne Dei faciem uideant. Et huius rei rationem assignat D. Th. Qm̃ in peccato duplex est malum, auersio ab incommutabili bono, & conuersio inordinata ad bonum commutabile. Ex parte auersionis consequitur ad peccatum pæna infinita, vt qui contra bonum ęternum peccauis, in æternum puniatẽ. Ex parte conuersionis inordinatę sequitur ẽt reatus alicuius pœnæ, quia inordinatio culpę non reducitur ad ordinem iustitię, nisi per pęnam, iustum.n.est, ut qui uoluntati suæ B plus indulsit, q̃ debuit, contra uoluntatẽ suã aliquid patiatur, sic.n. erit æqualitas. Vnde in Apoc. dr̃. Quantũm glorificauit se, & ĩ delitijs fuit, tm̃ date illi tormẽ Ap.18. tum, & luctum. Quia tñ hæc conuersio est finita, ex hoc nõ debetur ei ęterna pæna, ut patet in peccato ueniali, ubi est inordinata conuersio ad bonum commutabile, quia tñ est sine auersione à Deo, debetur ei finita pæna. Cum ergo homo remissa mortali culpa, gratiã recipit, tollitur auersio à Deo, quia aĩa ad eũ cõuertitur, & sic p cõsequens tollitur infinita pæna, põt tñ remanere reatus pæna tẽporalis pp conuersionem ad commutabi- C le bonum, qñ cõuersio nõ eo dolore fit, vt huic inordinationi satisfaciat. Hęc uero pæna in purgatorio soluiẽ. Vbi ẽt pęna uenialium tollitur, quę in mũdo hoc soluta non est. Sicut.n. si uas aureum in Simile sterquilinio ponas, & ibi diu iacere permittas, licet aureum maneat, tñ impuritates contrahit, & maculis inficitur, & ideo mẽsæ regis aptum nõ est, donec purgetur, & lucidum reddatur. Ita anima, usti aureum, quidem uas est, ornatum omni lapide pretioso, omni uirtute, sed du in terra conuersatur, maculas peccatorũ uenialium admittit, dũ septies in die cadit, quib. indignus redditur diuino cõspectu, donec oĩno purus reddatur. Etsi ipsi animę optio daretur, ut ante Deum, & curam uniuersam cœlestem apparere uellet cum minima macula, vel igne purgatorij prius mundari, præeligeret, igne ardere, licet deuorante, dum nulla

in

A in ea manet macula, q cum illa Dei oculis apparere. Quemadmodum, cũ sponsa uidenda a sponso, & omni regis curia est, si macula aliqua fœdatur, eligeret potius difficile & asperum remedium, quo macula tolleretur, quam fœda uideri a sponso, & uniuersa curia.

Simile

Vt ergo vniuersę maculę tollantur, quę post pęnitentiã manent in anima: iniungitur a confessario pænitentię satisfactio, & indulgentiæ a summo Pontifice, & prælaris Ecclesię. Et tandem relinquitur purgatorium, in quo oĩs in hac uita relicta macula in aĩa iusta purgatur, & tollitur. Hanc doctrinã insigni loco Paulus docet, dum ait. Fundamentum aliud

1.Co.4 nemo põt ponere, p̃ter id, ꝙ positum est,

B quod est Xp̄s Iesus. Si quis aũt superædificat supra fundamẽtum hoc aurũ, argẽtum, lapides prætiosos, ligna, fænum, stipulam, uniuscuiusque opus manifestum erit, dies. n. Dñi declarabit, quia in igne reuelabit, & uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus mãserit, quod superædificauit, mercedẽ accipiet. Si cuius opus arserit, detrimẽtum patietur, ipse autem saluus erit, si tñ, quasi per ignem. Quæ uerba exponens D. Th ait.

D.Th. in. Paulũ. Sex ponit D. Paulus contra se diuisa, ex vx parte aurum argentum, lapides pretiosos, quæ habent quandam inclytã claritatem, prętiositatẽ, & inconsumptibilitatẽ, ex altera parte alia tria lignum, stipulam, & fænum, q̃ sunt obscura, & vilia, & facile ab igne cõsumuntur. Vnde

C p tria priora intelligitur aliquid præclarum, & stabile, per posteriora aliqd tẽporale, & transitorum. Cũ aũt hęc superædificari dicãtur super Xp̄m fundamentum, oportet, hæc intelligi in eo, in quo Christus habitat per fidẽ formata. Ideo p horum intelligentiã notandũ, ꝙ actus humani summũt speciem ex obiecto, duplex autẽ est obiectũ humanorũ actuum res corporalis, & res sp̃ualis. Quæ obiecta differũt tripliciter. Primo nam spiritualia sunt perpetua, corporalia uero trãsitoria. Vnde Paulus, quæ vñr tempora

2.Co.4 lia sunt, quę aũt non vñr, æterna. Secundo, quia spiritualia claritatẽ habẽt, vnde

Sap.6. Sapiẽs, clara est, & quæ nunq̃ marcescit sapientia, corporalia obscuritatẽ habent ex materia. Tertio qa spiritualia sũt prętiosiora corporalibus. Ideo sapiens ait, pretiosior est cunctis opibus. Et iterum omne aurum in comparatione eius arena est exigua, & tanq̃ lutum æstimabit argentum in cõspectu illius. Ideo opera quibus homo intendit reb. spiritualibus & diuinis comparantur auro, argento, & lapidi pretioso, q̃ sunt solida, clara, & prętiosa, ita tñ, ut per aurum intelligant ea, quibus homo intendit in ipsum Deũ per contẽplationem, & amorẽ. De quo auro dr̃ in Apoc. suadeo tibi, emere ame aurum ignitum. Per argentum vero significatur actus charitatis cũ proximis. Ita explicat Glossa. Ideo in Ps. pennæ columbę describuntur deargentatæ cuius superior pars, idest, superiora dorsi dñt esse in pallore auri. Per lapides pretiosos intelliguntur opera aliarum uirtutũ, quibus aĩa ornatur. Vnde dr̃, quasi uas auri solidum, ornatũ oĩ lapide pretioso. Opera uero humana, quibus homo intendit temporalibus intelliguntur per ligna, fęnum, & stipulam, quia homo his comparatur, Iudic. 9. ierunt ligna siluarũ, ut eligerent super se regẽ, E s. 40. Omnis caro fænum, & Ps. pone illos, ut rotam, & sicut stipulam ante faciem venti. Nũc ergo superędificate aurum, argentum, & lapides prætiosos, est, superædificare opera dilectionis, Dei, & proximi, & aliarũ virtutum. Superędificare vero lignũ stipulã, & fænum, & intendere operib. humanis. His vero potest homo tripliciter intendere. Primo constituendo in eis finẽ, & tunc non superædificat super Christum, imo aliud fundamentum collocat nã finis est fundamentum in appetibilibus. Secundo, ea omnino in Dei gloriã referendo, & quia opera specificãtur ex fine intento, tunc iam non sunt ligna, fœnum, & stipula, sed potius aurum, argentũ, & lapides pretiosi. Tertio, cũ his reb. afficitur plusquam oportet, & retardatur per hæc ab eis, quę Dei sunt, ꝙ est peccare uenialiter. Et hoc proprie est superædificare ligna, fænum, & stipulã nõ quia ipsa superædificẽtur, proprie loquẽdo, sed quia opera ad temporalium curã

A Pro. 3. Sap. 7. Apo. 3. Psa. 67 B Eccl. 5. C

per-

A sti, cui interdicta est diuina diuisio?

Secundo purgatorij pœna grauissima est pp ignem aiam cruciantem, qui idẽ est cum igne inferni. Vnde Aug. ait, idẽ ignis purificat aurum, & paleas cõburit adeo grauis pœna illa est, vt si canè uide remus eam sustinentem, cõmouerentur viscera nostra. De illius duratione certũ est, pro criminum qualitate, & penæ pro eis debitæ, nec in hac uita solutę, magis, minusve, ac diutius aĩas cruciare. Graues verò sanctorum historię ostendunt, diu animas in purgatorio detineri. Aug.

Ex dictis tria nobis colligenda sunt. Primum sit, aĩas purgatorij à nobis iuuã das, cu in extrema sint necessitate, & in B maxima pęna, quam licet oculis nõ cernamus, fide tñ nouimus, quæ certior est uisu. Præcipuè verò tenemur, testamenta implere, & sacrificia, & eleemosynas pro eis offerre, quæ pij fideles in testamẽ tis pręceperunt fieri. Clamãt quidẽ aĩæ illæ sanctæ ex igne purgatorij pro eis, q eas eleemosynas sacrificijs, & oŕone iuuant, scdm doctorum uirorũ sñiam, clamant uero contra eos, qui bona eorũ diripiunt, sibiq; vsurpãt, nec pia legata implent. Quibus accidit illud Prophetę. Bibentes vinũ in phialis, & optimo unguẽ to delibuti, & nihil patiebantur sup con tritione Ioseph, Hi. n. substantiam defũ cti deuorant, & in delitijs insumunt, & C nõ compatiuntur super eorum contritione, Recte vero Ioseph missus in fouẽa, et carcerem, cui fratres cõpaßi non sunt, animam purgatorij significat. Sancta ergo cogitatio est, pro defunctis exorare, est. n. illis est memoria debita. Et hocfor san est, quod Sapiens significat, cum ait. Mitte panem tuum super trãseuntes aquas, quia post tpa multa inuenies illum da partem septem, necnon, & octo, quia ignoras, quid mali futurũ sit super terrã. Quibus verbis eleemosyna consolit qua sidicat. Semina frumentum tuũ in terra irrigua, id est, in paupere, pręcipuo iusto, inuenies, n. illud in alio sęculi. Vel aliter mitte frumentum tuum sup flumina de currentia. licet. n. tibi uideat amisisse te illud, sed inuenies in alia uita. Cũ. n. eleemosyna dat, vř quidem iacta in fluuiũ, vel mare, quia perditum illud apparetat A vero nõ sic est, quia nobis seruatur in cę lo. Sunt etiam aquę transeuntes fideles defuncti, qui vt aqua dilabunť, q3quid vero pro eis præstamus, inuenieimus aliquando, vt statim ostendemus. Addit Sapiens. Da partem septem, hominib. s. nec non, & octo, idest, multis, & oib. iuxta illam saluatoris sñiam omni petenti te tribue. Vel septẽ da partem, i. uiuis pauperibus, quia septenario includitur numerus dierum hebdomadæ, quia uiuamus, & octo hominibus da partem, i. de Luc. 6. functis, qui transierunt septem huius vitæ dies, & sunt in octaua, in alia. s. uita, quia ignoras, quid futuri sit mali sup terram, alij legunt, subtus terram, in purga B torio, s. Vel ignoras, quid mali tibi impẽ deat, ut legit Montanus, & ideo ut malo omni libereris, da eleemosynam uiuis, & defunctis. Amo. 6 Ecc. 11

Secundo, ex superius dictis colligitur cauendum nobis esse ab omni peccato, etiam ueniali, nec minimũ reputandum est illud, cuius causa Christus Dominus animam sponsam suam priuat sui conspectu, & tanto cruciat igne. Si dispensa reť rex præcipuè fœminæ, & cum dies nuptiarum adesset, præciperet reginam in carcerem trudi, & uinculis ferreis alligari, non minimam intercessisse causam putaremus, sed maximam. Audi nũc qd C animæ iustæ accidat propter unum ueniale peccatum, cui condignam satis actionem in hac uita non adhibuit. Desponsata Christo regi erat, dum in hac vita fuit. Sic enim Paulus ait, despõdi uos 2. Co. 2. vni viro. Hora uero mortis, nuptiarum hora est, qua introducenda est anima in regis domum, de qua Ioannes ait. Venerunt nuptiæ agni, & uxor eius præparauit se. Si uero tunc minima veniali cul Apo. 19 pa fœdetur, non in reginam ducitur, sed in purgatorium, quod carcer est acerimum, & durum. Magnum ergo aliquid nec paruipendendum ueniale piaculum est.

Tertio tandem colligitur oportere in hac uita pœnitentiam à nobis agi, & fructus dignos pęnitentię pręstari, iubilea, & idulgẽtias magni fieri, vt à purgatorij igne

A uerent, memores fuerũt animarum defunctorum, & in earum liberationem intenderunt. Ita docent Doctores plures Scholastici.

Cũ ergo sancta,& salubris hæc cogitatio sit,piũ ,pfectò,ac valde vtile est, non solum hac die,sed quotidie hanc habere memoriam defunctorum singulari aliqua oratione. Præcipue verò pro his,q bus deuincti sumus singulari aliqua causa. Lex quædam est inter Partitę leges, quę ait,si tenetur filius patrem e carcere liberare,cum in ea tenetur propter debita,quibus soluendo non est,magis tenetur parentes è carcere purgatorij liberare,cum in eo detinentur propterpeccatorum debita, est enim carcer iste multo acrior,& durior.

B

Tandem salubris,ac vtilis nobis cogitatio,ac memoria defunctorum est, dũ nobis reducit in memoriam,quid de nobis agendum sit. Quid enim aliud nobis defuncti loquuntur,nisi illud Sapientis.
Ecc.38 Memor esto iudicij mei,sic.n.erit,& tuũ mihi heri,& tibi hodie. Longo interuallo videmur à morte distare,sed certe propè est. Nobisq; accidet,q passeri accidere solet,qui in uiridi arbore est,dulciterque canit,& omnia circunspicit,nihil sibi timet mali,sed aucupem non videt, à tergo venientem, nec arcum, & sagittã illius,& dum id non præuidet,sagitta percussus interit. An non huic persimilis diues ille fuit,qui dulciter sibi canens aiebat, hẽs anima mea in annos plurimos, gaude,& epulare. Sed attende aucupem dicentem, hac nocte repetent animam tuã a te,& quæ parasti,cuius erunt? An non idem contigit Balthasari in conuiuio,cum laudabat Deos suos, & epulabatur splendidè,vidit uerò cõtinuo manum aucupis,sñiam aduersus eum ferẽtem: Ideo Paulus ait. Dies dñi,sicut fur i nocte veniet,quia subito, dum non speratur,uenit cõtritio peccatoris, qa dum a lhuc hõ orditur,succiditur,& cum inania secum cogitat,& dulciter sibi canit, ac inter delitias est,de medio tollitur.

Simile

Luc.12

C

Dan.5

Vtilis ergo defunctorũ memoria nobis est,quia mortis cogitatio in nobis efficit,vt ea, quæ mundi sunt nihili duca-
Leu. 1. mus. Et hac rõne præcepit Deus,ut pennæ auis in sacrificium offerendę in loco cineris apponerẽtur,sic.n.gratum ei offerebatur sacrificium. Vis holocaustum Deo gratum esse? pẽnas primum pone in cineris loco. Sed ais, quæ sunt mihi pennæ? Certè ea omnia, quę te eleuant, quibus in altum uolas. Hic nobilitate sua se super omnes erigere vult, ille sapientia,ille diuitijs,ille munere,atq; officio,ille dignitate. Hæc ergo uniuersa in loco cineris colloca,in morte,s.& ea despicies, & Deo sacrificium acceptum eris. Diues es? duc diuitias in diẽ mortis, & uidebis illud Sapientis. Non proderunt diuitiæ in die ultionis,& illud Psalmi: Cum interierit,nõn sumet oĩa, neq; descendet cum eo gloria eius, Simili modo reliquis phylosophiadum tibi est. Oĩa .n.humana in morte finem habent. Sicut ergo nauta in puppi sedem collocat, quæ extrema nauigij pars est,& inde vniuersum nauigium rectè gubernat,ita si uitam tuam componere, ac probè gubernare uis, in morte sedem colloca tuam,memorare nouissima tua,& non peccabis,imò rectè uniuersam uitam diriges. Ideò Phylosophi dixerunt, sapientis uitam esse mortis meditatio sapientem, ac iustam uitam efficit. Salubris ergò hæc cogitatio est, quæ salutem animæ adfert æternam. Licèt ergo amara sit mortis memoria,sed salutaris est, similisque medicamento,cuius amara potio est,sed salutaris infirmo,etc.

A
Pro.11
Ps. 48.
B
Simile

C

In

A de Iob 5. Voca, si est, qui tibi rndeat, & ad aliquid sanctorũ conuertere. Et innumeri tpalia & spũalia, et primã gratiam accipiunt pp sanctorũ intercessione, q bus affecti fuere, quo qui caret auxilio, non hñs patronos sanctos, experietur il lud Iu. 18. Percussit trib. Da. Lachis nullo penitus ferente præsidium, eo φ procul habitarent a Sydone, & cum nullo hoĩum haberet quicq̃ societatis, ac negotij. Si nosti innumeras necessitates tuas in qb. es, & eris cur tibi amicos nõ cõcilias, q tibi auxilia ferat? Conciliant uero hi amici affectione maxima ad eos, iugi eorũ memoria crebra ad eas orone pijs operib. in eorum ueneratione exhibitis.

Secũda rõ intercessionis sanctorum, pro nobis colligitur ex illo Heb. 11. Nõ B acceperunt repromissiones, Deo pro nobis melius aliqd disponẽte, ut nõ sine nobis consummarent. Non.n. consummati sunt pres antiqui ante Xpi aduẽtum quo ad gloriã essentialem aĩæ, nec modo quo ad gloriam corporis sancti consummabuntur sine nobis. In quo Deus pro nobis melius disposuit, ac prouidit, quia scientes sancti prisci non se consummãdos ante Xpi aduentum, maxime orabant, & feruentissime illum a Deo petebant, sic et modo ordinauit Deus in bonum nostrũ, ut sancti, qui in cœlo sunt, non oĩno in gloria consummentur, donec nos in eadem gloria simus, ut sic nõ solum nostri, sed et sui amore moueant, & desiderio gloriæ suæ, ut pro nobis orent. Ideo licet essentiali gloria fruatur C, sm merita non tñ gloria corporis, q̃ tãto expetunt desiderio, ut aĩę beatæ pro illa gemere dicantur. Apoca. 6. & gloria accidẽtali maxima, q̃ ex nra percipient societate, quę ut recipiãt audirent. Apo. 6. Dictum est illis, ut requiescerẽt adhuc tps modicum, donec compleantur conserui eorum, sic.n. fit, ut pro nobis feruẽ tius, orent ex bono nostro eorum etiam consummata gloria pendent. Vnde psal tes. Me expectant iusti donec retribuas mihi. De qua re multa Bern. in illud Cãticor. dilectus meus mihi, & ego illi. Vbi ait sponsa. Me etiam indiget sponsus meus, sed ut qd? Ad uidendum in bonitate electorũ tuorum, ad lętandum in lętitiã gentis tuæ, ut laudaueris cum hære ditate tua. Nec hoc parum est, donec.n. hoc perficiatur, nullum Dei opus perfectum erit renouatio.n. oĩs creaturę reuelationem filiorum Dei expectat. Angeli impleri ruinas suas desiderant. Et denique cœlestis illa ciuitas non se psecti ui debit, donec hoc fiat. Aude o dicere, ait Bern. mea salute multã me gloriam beatis cumulaturũ. Si.n. mea conuersione lætati sunt, qd mea æterna salute faciet.

Ps. 141
Berna.

Nec uero huic ueritati q̃spiã obstat, q Xps solus dicatur hoĩum aduocatus, & mediator. Vn⁹ mediator Dei, & hoĩum Xps Iesus. Ipse.n. se solis talis est, sancti 1. Ti. 2.
uero p Xpm tales sunt, quib. ille nomen hoc, & officiũ cõicauit, sicut & alia. Sicut unus est magister, pastor, & fundũ, fecit tñ plures doctores, & pastores, & B fundamenta ecclesię. Vnde ait ille patri. Claritatẽ, q̃ dedisti mihi, dedi eis. Necuero hoc tollit unitatẽ pastoris, magistri, et Ma. 23
aduocati, qa ipse est oĩa hæc i suo corpore, & mẽbris, & illi hęc sunt in Chro, & Ioã. 17
p Chrm, non.n. sancti in se, & p se exau diunt, sed in Chro. & p Chrm, sicut, & 2. Cor. 13.
Paul. ait, an experimentũ q̃ritis eius, qui in me loquit Xps? Sicut et cũ maiora opera suis cõcessit, q̃ q̃ ille fecit, cum ait maiora horũ faciet, totũ id i gloriã Chri Ioã. 14
cedit, quo illa pcedunt. Sicut fructus rami a radice, palmitis uero a uite. Sancti sunt ueluti speculum Chri in qbus Chri imago splendet. Sicut.n. Xps imago est bonitatis æternę, & pfecti glorificat, osten C
dens, q̃ sunt in ipso, ea cũ, q̃ hẽt a patre sunt. Sic suo mõ sãcti sunt Chri imago, in quib. mundo apparet, quid Chrs sit, oĩa ab ipso hñt, & quo maiora in ipsis uidemus, eo plus Chrs glorificat, qui oĩa illa operat. Sunt sancti Chri facturi eius opus, ideo in oĩbus suis Xps glorificat. Sicut cũ q̃spiã alio est ex infimo statu in magnũ prouectũ dicere soles, hic est factura illi⁹. Oĩs sanctus a Chro ex nihilo i statũ maximũ elatus est, oẽs factura eius sunt, i oĩb. eũ glorificãtes. Et sicut pater glorificat filiũ, concedens, q̃ in eius noĩe ab eo petunt, sic Christus sanctis, concedens ea, q̃ in eorũ noĩe ab eo postulantur,

A lantur. Imo petere in noīe sanctorū, est petere in Christi noīe, Christus.n. & ecclesia unum est corpus. Nec petimus in sanctorum noīe, ut qd separatū a Christo, sed ut unum sunt cū Christo, ab ipso participantes, ut exaudiantur.

Iā uides, q̄ merito ecclesia omniū sanctorū memoriam agat, à qb. orōne sua tōta bona sperat. Sed quia ꝙ maximam

Ro. 5. spem obtinendi petita sanctis tribuit est ꝓ Chro passos multa esse, ut Paulus ait. tribulatio patientiā operat͛, patientia ꝓbationem, probatio uero spem, restat de vltima beatitudine dicamus. [Beati, qui persecutionē patiunt͛ pp iustitiā.] Quæ est ultimus gradus huius scalę, & difficilior, & q̄ magis superat oēm humanum intellectū. Licet.n. superet, ꝙ beatus sit

B pauper mansuetus, &c. sed maximè humanū superat captū, ꝙ cum iniurijs afficior, sērior, interficior, nō illū à quo hæc fiunt, odio habeā, sed diligam, & ei bñficiē, nō trister, sed glorier i tribulationib. & tunc ne beatū dicā, maximum plane hoc, & sup cēm rōnē. Hæc perfectio est Christiani, nec te putare des perfectum, donec hunc conscēderis gradū, hoc tibi restat agēdū, postq̄ alia pfeceris imo agēdū nihil, sed patiēdū. Licet plurib. studijs vacaueris, adhuc restat hoc examen ante gradū suscipiendū, ut q bona a Deo recipere nouit, mala, et pro eo sustinere norit. Aurum est Chrianus, qui in septē beatitudib. exercitatus est, sed igne examinādus est, & probandus, ut elaboret͛, vt dicere possit. Igne me examinasti, &

Psa. 16 nō est iuēta me iniquitas. Et Sap. 3. tan-

C q̄ aurū in fornace probauit electos dn̄s. qm̄ Deus tētauit illos, & inuenit eos dignos se. Ec. 27. Vasa figuli ꝓbat fornax & oēs iustos tētatio tribulationis. Nec

Greg. .n. in pace militis fortitudo vr͛, nemō uires suas in pace cognoscit, ait Gre. in illud Iob. 33. Tabesce caro eius, & ossa, q̄ recta fuerāt, nudabunt͛, quia ī tribulatione uirtutes apparēt Chrianus Chri triticū est, ꝙ seminat͛ humilitate, & spūs paupertate radicatū est māsuetudine, ī terra putrefactū, lachrymis rigatū est, mīa creuit, spicā misit, & gr̄a, fame, & siti iustitię, uētilatum est in area, & purgatū cordis mūditia, pace ī Dei horreа repositum hunc molat͛ oportet, & in camino reponat͛, ut pānis Deo efficiat͛, talis. B. Igna. A

Ignat. qui ait frumētū Xp̄i sum. dētib. bestiarū molat ut panis Dei efficiat. Sic ꝓbatus ē Abrahā, Isaac, Iacob, Iob, Dauid, Thobias. Iob 23. Ipse scit uiā meā, & ꝓbauit me, quasi aurum, ꝙ per ignē trāsit. lu. 8. Oēs, qui placuerunt Deo, per multas tribulationes, trāsierunt fideles. Si pati huc usq; nō nosti, ꝓbatus nō es, ut probatus Dei amicus sis, te multas pati oportet. Si me persecuti sunt, & nos psequent͛, &c. Ioā. 15

Sed addit Chrs. [pp iustitiā.] Nō.n. sola passio, sed cū iustitię beatū redit. Multi.n. ut lucra reportēt, ut uindictas exerceāt, ut cupitis fruant͛, patiunt͛, quorum ī fames sunt passiones, & gressus nedum beatę. Qui et patit͛, qa malefactor, licet si patiēter sustineat, fit ei meritū, sicut cū infirmitatē patiēter tolerat, sed nec hic B dr̄ ꝓpter iustitiā pati, sed ille, q̄ virtutis cā psecutionē tolerat, ut q pp fidei defensionē, uel pp uirtutē, vel qa bonus est, & iustus psecutionē patit͛, uel qa uirtutem operat͛, uel qa malū declinat. Hos Xp̄s beatos dicit. De qb. 1. Pe. 4. Si exprobramini i noīe Xp̄i, beati eritis, qm̄ ꝙ est honoris, & glorię, & uirtutis Dei, & q est eius spūs, super uos requiescet. Nemo vestrū patiat͛, vt fur, aut homicida, aut maledicus, aut alienorū appetitor, si aūt ut C Chrian᷒, nō erubescat, glorificet āt Deū in isto noīe. Hoc.n. est, ꝙ passiones nr̄as gratas Deo facit, vt idē Ap̄s c. 2. dixerat 2. Pe. 2 Hęc est gr̄a, si pp Dei cōsciam sustineat qs iniurias, & tristitias patiēs iniuste: in hoc.n. uocati estis, quasi dicat, hoc est esse Chrianum. Continuo subiūgit exēplū Chri, Chrs passus est ꝓ nobis, nobis relīquēs exēplū, ut sequamini uestigia eius. Et hoc maximū est signū diuinę electionis, pro Chro pati. Vn cōgratulat͛ Paul᷒ Phili. 2 Philippen. de hac re. Vobis donatum est nō solum ut in eum credatis, sed et vt ꝓ illo patiamini. In hoc.n. uer᷒ Dei amor ostendit͛ Iacob. 1. Oē gaudium existimate fratres, cum in uarias tētationes incideritis, scientes, quod probatio fidei uestræ patientiam operatur, patientia aūt opus perfectum habet, ut satis perfecti, & in-

A & integri, in nullo deficiẽtes. Donec patiaris ꝓ Xpo, nõ es, pfectus, & integer. Sicut pfectus amicus nũ probat, donec pro amico pati nouerit, ut dicere possit:
Can. 8. Aquæ multę non potuerunt extinguere
Ro. 8. charitatẽ, nec flumina obruerunt illã. Talis Pauli charitas, q̃ ait: Quis nos separabit a charitate Xpi? tribulatio, &c. Cum ergo te uideris ꝓ Xpo aliquid pati, grãs Deo age, quia martyr esse cœpisti, quod minus, tibi est morte, minus es matyrio.

Sed quia naturę difficile est pati, rationib. munienda est, ut libenter illud amplectat. Quarũ prima sit, memoria culparum nostrarũ, Prius quã humiliarer
Ps. 118 ego deliqui, ait Ps. Vnde cum cõtrã Dauid Absalon insurgeret, & Semei eum
B malediceret patienter ferebat memor peccatorũ suorũ, & Gen. 44. Merito hæc patimur, q̃a peccauimus in fratrẽ nr̃um. Id ipsum dicemus in oĩ tribulatione. si rememoraremur iniquitates nostras, uideremus. n. oẽm afflictionẽ minus esse, quã id, quod pro merito nobis infligendum erat, Iam dñi portabo, quia peccaui ea,
Goeg. Mich. 7. Vnde Greg. tũc illata cõuitia bene toleramus, cum in secreto mentis ad male perpetrata recurrimus. Et tanto quis patientius medici ferrum tolerat, q̃to putridum esse cognoscit, quod secat.

Secunda sit sanctorum exemplũ, qui oẽs tribulati fuerũt. Iac. 5. Exẽplum accipite, fratres exitus mali, & longanimitatis, laboris, & patientiæ, Prophetas, qui loquuti sunt in nomine dñi. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerũt. Veneramur
C oẽs sanctos, eos ãt magnificamus, qui sustinuerũt, multa, discamus et nos, aliqua sustinere, sed maxime intuere Chri exẽplum quod efficacissime mouet. Ideo illud maxime Petrus, Paulusq; commendat, hic Heb. 12. Recogitate eũ, qui talẽ a peccatorib. aduersus semetipsum sustinuit cõtradictionẽ, ut, nõ fatigemini animis uestris deficientes. Et ille 1. Canoni
1. Pe. 4 ca, c. 4. Christo ãt passo in carne, & uos eadẽ cogitatione, armamini. Sicut. n. arma operiunt, & securũ a vulnerẽ tuent armatũ, sic hæc cogitatio nos armat contra oẽm tribulationem. Thrẽ. 3. dabis ei scutũ cordis laborẽ tuũ. Labor. n. & passio Xpi securũ ẽ cordis aduers⁹ oĩa mala A

Tertia, summũ pmiũ regni cęlestis, q̃ laborib. acquiritur, Habã. 3. via fecisti i mari equis tuis, i luto aquarũ multarũ. i. in maximis tribulationib. eis. parasti iter, q̃ ingredi desidero, ideo ingrediatur Ps. 118
putredo in ossib. meis ut requiescam in die tribulationis & ascendã ad populum accinctũ nostrum. Quis labor nõ uertet in gaudiũ, si attendatur, hanc esse ad cęlũ uiã: Ps. ait. Memor esto verbo tui seruo tuo, in quo mihi spẽ dedisti, hęc me cõsolata est in humilitate mea, quiã eloquiũ tuum uiuificauit me. Promissio. n. regni cęlesti cõsolatio est in oĩ humiliatione, B
& uiuificat nos mortificatos. Sed quia hęc est omnis nostra consolatio, de hoc nobis latius agendum est, de quo in Euãgelio dicitur: Gaudete, & exultate, ecce enim merces vestra copiosa est in cęlis.]

Maxime necessaria est Christiano huius mercedis cognitio, ut pater ex eo Pauli ad Eph. 1. Nõ cesso grãs agẽs pro uobis, memoriã uestri faciẽs in orõnib. meis, ut Deus dñi nr̃i Iesu Christi pater glorię det nobis spũm sapientię, & reuelationis in agnitionem eius, illuminatos oculos cordis vr̃i, ut sciatis, q̃ sit spes vocationis eius, & q̃ diuitiæ glæ hrditatis eius in sãctis. Sic. n. inteligere valeret hõ quid De⁹, & illius beatitudo sit plurimũ duceret cũ audiret, potes illum consequi C
Homo oĩs boni cupidissimus, est, si ergo audiat, potes acqrere thesaurũ infinitũ, quale nuntiũ ei erit? Vide desiderium illius. Quemadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarum, &c. Sitiuit aĩa mea ad Deũ fontẽ uiuum. Qui nõ anhelat, non P. a. 41
suspirat, nondũ bene nouit, q̃ Deus sit. Vide an placeat tibi infinitũ bonũ æternaliter possidendũ? Qd bonũ Deus est? Dicat ipse. alius. n. dicere nõ ualebit. Iõ Apoc. 2. Vincenti dabo manna abscõditũ, mãna est, quid est hoc? quia icõprehẽsibile est illud bonũ, tenẽs sp in admiratione fruẽtes, Quã facile terrena contenneret, qui huius tãtæ promissionis magnitudinẽ cõtemplaret q̃ facile uirgo repudiaret uiles uiros, cui Rex esset sponsus. Sed qualis beatitudo nr̃a est? Certe diuerse fuerũt philosophorũ de hac re sen

A amittentis, de quo non doluit, cum peccatorem vidit. Hæc tristitia mortem operatur, cũ corporis, cui nocet, sicut tinea vestimento, & uermis ligno, ita tristitia nocet cordi. Prou. 25. Sunt multæ inconsolabiles lachrymæ, similes Aaronis lachrymis, qui Leu. 10. etiam sacrificia Dei oblitus est prę tristitia mortis filiorũ, De hac Prou. 30. Tristitiam longe ex pelle a te multos enim occidit, & nõ est vtilitas in illa.

Alia uerò est tristitia fundamentũ habens altissimum in Deo, & bonis æternis, & hæc beata tristitia, quæ et in maximum cadit animum, imo quo maior animus, eo magis hac tristitia absorbetur. Hac tristitia super Ierusalem, & Lazarũ Christus plorauit. Triplices uerò huiusmodi lachrimæ sunt, quædam enim pro B pter peccata funduntur. Cum enim anima cælesti lumine contemplatur Dei immensam bonitatem, & eius beneficia innumera, considerat & in eum peccasse à lachrymis se temperare non ualet, Reco Esa. 38 gitabo tibi oẽs annos meos in amaritu Psa. 38 dine animę meæ. Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis, stratum meũ rigabo. Hæc fuerũt lachrymę Magdaleuę & Petri immensæ. O si nosses peccator, quantũ sit malum sine Deo esse, quõ lachrymis te rigares? Deos, quos mihi fe Iud. 8 I cit, tulistis, & oĩa bona mea, & dicitis qd tibi est? ait Micheas Exo. 2. c. 8. Legit librum legis, in quo viderunt peccata cõ C missa, & f ebat oĩs populus, cum audiret uerba legis, q̃a ibi audiebant pctã, q̃ contra eam admiserunt. Hæ lachrymæ sunt ſm animæ baptisterium. Hoc mare ęneũ quo sacrificia lauãtur. Exo. 30. Hic fons irrigans animam, ut sit quasi hortus irriguus omni uirtute prædītus. Hæc nata Ioã. 19. toria Siloe. hic I rd nis, ubi leprosi mũ Exo. 14 dantur. Hoc mare rubrum in quo Aegy Psa. 7: ptij suffocantur. Cõtribulasti capita draconis in aquis. Sed beati, q̃ sic lugẽt, qñ ipsi consolabuntur Prou. 14. Cor, quod nouit amaritudinẽ animæ suæ, ĩ gaudio eius non miscebit extraneus. Verè tanta lachrymis illis mixta est consolatio, ut dulces sint. Beati, qui sic lugent, qñ enim audit: Homo remittuntur tibi peccata A tua, tũ impletur illud, auditui meó dabis gaudium, & lætitiã, & exultabunt ossa mea humiliata. Hoc gaudium Dauid, cũ audiuit, dñs quoque transtulit peccatum tuum, & ut hoc nobis si præberet gaudium, è cęlis in terram uenit, sicut ipse Psal. 50 ait, ut mederer contritis corde. Huius 2. Re. 12 consolationis testes estis oẽs, qui uera, ac perfecta cõfessione peracta, gaudium, & Esa. 61 pacem spiritus in cordibus experti estis, maiorem omni humana consolatione.

Aliæ uero sunt lachrymę compassionis, cum Christum cõsideras pro te vulneratum, uel cum proximum uides afflictum. Sicut plorauit Christus super Hierusalem. Iob 30. Flebam quõdam super eum, qui afflictus erat. Huiusmodi la- B chrymas multas Hieremias fudit, & Samuel, cui dicit, usquequo tu luges Saul? Aliæ uero sunt lachrymæ, quæ dici possunt irriguum superius, lachrymæ dulce I. Re. 16 dinis, & amoris, similes illis, quas spõsa propter sui sponsi absentiam fundit. Cũ enim anima considerat desponsatam se Christo, quem absentem tam diu uidet, lachrymis saturari non potest. Sed dicit super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Siõ. Sicut captiuus patriæ recordatur, & flet cogitatque quando in patriam reuocabor? Anima ergo, quæ se captiuam agno Ps. 136 scit, & in exillo positam, qũo non lachry Augu. mabitur suscipiens Sion? Petit Augus. à Deo in soliloquijs lachrymarum donũ. C ut illis pro libito satiari ualeat. Sed & Patri nostro Ignatio hoc donum concessũ est, & aliquid amplius, ut lachrymis impetraret, easque cum uellet haberet, cum nollet, cessarent, nõn cessante tamen diuina consolatione. Et has lachrymas sequi solet spirituale animæ deliquiũ, quo Cant. 2 præ amore deficit, & ait, quia amore langueo, quibus nulla est in creatura consolatio: quæcunque sit illa, imo omnibus dicit illud Esa. 22. recedite, amare flebo, nolite incumbere, ut consolemini, & cõ Iob 16 solatores onerosi omnes vos, vt Iob ait. Ps. 119 Ideo clamat. Hei mihi, quia incolatus Ioã. 20 meus prolongatus est. Et cum Magdalena, tulerunt dominum meum, Et cum

Psal.

A Psal. Fuerunt mihi lachrymæ meæ pa-
Psa.41 nes die, ac nocte, dum dicitur mihi vbi
est Deus tuus?

Sed beati, qui sic lugent, etenim hic consolantur diuina cõsolatione, sed eos manet summa in cęlo consolatio, quando implebitur illud Esa. 25. Pręcipitabit mortem in sempiternum, & auferet dominus Deus lachrymam ab omni facie. Apoc. 21. Absterget Deus omnẽ lachry-
Ps.125 mam ab oculis eorum uide messem, quę sequitur lachrymarum semina Euntes, ibant, & flebant, mittentes semina sua, venientes autem uenient cum exultatione, &c. Esa. 61. Dabo eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris. Fœlices ergo lachrymæ, & beatæ, quibus talis messis
Ma. 9. parata est. Modo enim lugent, iuxta il-
B lud: Auferetur ab ei sponsus, tunc lugebunt, sed quando eis fuerit redditus, nõ auferendus in ęternum, tunc gaudiũ ve-
Ioan.6 strum nemo tollet à vobis. Diximus vero merito has lachrymas esse irriguũ superius, quia a charitate procedunt. De quo irriguo illud accipi potest, quod filia
Iud. 1. Caleb patri dixit. Terram arẽtem dedisti mihi, iunge & irriguam aquis, & dedit eis Caleb irriguum superius, & irriguum inferius. Irriguũ superius lachrymæ sunt, quę a Dei dilectione procedũt, inferius uero, quę a timore, &c.

C Vidimus gradus aliquos ex his, quos nobis Christus in Euangelio proponit, quibus in cælum ascendimus, qui difficiles apparent carni præcipue. Inter alia, quæ Ezec. uidit in domo domini, vnum fuit, palmę elatæ, ad quas per octo gradus ascendebatur. Palma uictoris insigne est, quam sancti in manibus tenent, vt uidit Ioannes in Apocalypsi. Vt hanc consequamur palmam ascẽdendum nobis est per octo gradus, octo, scilicet, beatitudines. Sed dices, difficilis hic ascẽsus est summa enim distantia a terra in cęlũ est, in qua cum adeo pauci sint gradus, non potest non difficilis ascensus esse, facilis enim ad ascendendum scala illa est in qua uni pedi altitudinis unus respondet gradus. Nunc uero a terra in cęlum distãtia maxima est, & gradus octo sunt difficilis ergo ascensus iste erit. Ita sane, A
ideo enim Christus ait, arcta est uia, & angusta porta, quæ ducit ad uitam. Sed audi, quo pacto facilis reddatur. In tertio Regum, cap. 10. dicitur classis Hiram, quæ portabat aurum de Ophyir, attulit ex Ophir ligna thina multa nimis. Fecitq; Rex de lignis thinis fulcra domus domini, & domos regię. Et in secundo Paralipomenon dicitur. De lignis thinis fecit gradus in domo Domini, & in domo regia. Ligna illa thina alba erant, & pretiosa, vt Glossa ait, ex quibus gradus, & fulcra facta sunt. Sed quænam sunt fulcra? Lyra in ea uerba ait. Rabbi. Salomon, dicit, quod ex illis lignis fe-
cit Salomon gradus ad ascendendum B
de domo Regis in domum domini, & dicuntur fulcra a fulciendo, quia in lateribus ascensus prædicti erant ista ligna, ad quod ascendentes appodiarent se ibi. Erat ergo opus illud, quod uulgo dicitur. [Passamano de la escalera para tener se a la subida, y no cansar se.] Simile opus in hoc Euangelio proponit Christus dominus. Proponit octo difficiles gradus, octo beatitudines, quibus in cælum ascendas, simul uero proponit fulcra, quibus sustenteris, ut facile ascẽdas, & cuique gradui fulcrum apponit. Si paupertas difficilis gradus est, fulcrum
ei apponitur, ut facilis reddatur, cum di- C
citur, ipsorum est regnum cælorum. Si mansuetudo difficilis est, attẽde fulcrum appositum, quia mites possidebunt terram, hoc fulcro facilis redditur, & sic in reliquis.

Vt uero facilior hic ascensus sit, Angeli in hac scala sunt, ut in scala Iacob, vt nos iuuent ascendentes, eorum implora auxilium, & tibi aderunt. Et in summitate scalæ Deus est, quem consequeris, si uiriliter ascenderis. Ne ergo formides ascensum, licet difficilis appareat, &c.

In

A In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

Thema. Sancta ergo, & salubris est cogitatio, pro defunctis exorare, ut a peccatis soluantur, &c. 2. Machab. 12.

Vera thematis conclusio est, q̃ Spiritu sancto inspirãte colligit author libri Machabęorum ex facto illustri iudæ Macbabæi, qui cum pugnasset, aduersus Gorgiam, eumq; superasset, contigit, paucos ruere Iudeorum & cum corpora prostratorum tolleret, vt sepeliret cũ patribus, inuenerunt sub
B tunicis interfectorum de donarijs idolo
Deu.7 rum, a quibus lex Deutoronomij prohibet Iudæos, omnibus ergo manifestum factum est, ob hanc causam eos corruisse. At uero Iudas facta collatione duodecim millia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri pro peccatis mortuorum, bene, & religiose de resurrectione cogitans. Ex quo facto colligitur proposita in themate conclusio. [Sancta ergo, &c.] Hoc ipsum, quod tũc Iudas præstitit, Ecclesia pro fidelib. defunctis præstat, offerens sacrificia, & dona pro peccatis mortuorum. Hoc uero sanctum, & salubre est, ut ostendemus, quia defun
C ctis hęc memoria necessaria est, & nobis proficua, & salutaris.

Pro cuius rei expositione notanda est
D.Th. 3.p. q. 86.art. 4. doctrina D. Thomæ, remissa culpa p pœnitentiam sæpe manere reatum ad aliquam pœnam temporalem. Hoc uero manifeste colligitur ex eo, quod Dauidi
2.Reg. 22. accidisse sacra Regum testatur historia. Admonitus enim de culpa ait, peccaui dño, & Propheta ad eum, Dñs quoque transtulit peccatum tuũ, non morieris, veruntamen filius, qui natus est tibi morte morietur. Quo loco remissa culpa, mors filii relinquitur illi in pœnam.
Nu.20 Moysi ẽt remissa est culpa dubitationis ad quas cõtradictionis, sed pœnã subit, dum nõ ingreditur in terram promissã.
1.Reg. Simile qd Absaloni accidit, q reductus est a Ioab, & remissa ei culpa homicidij fuit à Dauide, sed per biennium regis faciem nõ uidit, quod figura eius est, quod
A cum animabus iustis fit, quibus remissa culpa, est, sed in purgatorio detinentur, ne Dei faciem uideant. Et huius rei rationem assignat D. Th. Q̃m in peccato duplex est malum, auersio ab incommutabili bono, & conuersio inordinata ad bonum commutabile. Ex parte auersionis consequitur ad peccatum pœna infinita, vt qui contra bonum ęternum peccauis, in æternum puniatᷣ. Ex parte conuersionis inordinatę sequitur ẽt reatus alicuius pœnæ, quia inordinatio culpę non reducitur ad ordinem iustitię, nisi per pœnam, iustum .n. est, ut qui uoluntati suæ B
plus indulsit, q̃ debuit, contra uoluntatẽ suã aliquid patiatur, sic .n. erit æqualitas. Vnde in Apoc. dr̃. Quantũm glorificauit se, & i delitijs fuit, tm̃ date illi tormẽ Ap. 18.
tum, & luctum. Quia tñ hæc conuersio est finita, ex hoc nõ debetur ei ęterna pœna, ut patet in peccato ueniali, ubi est inordinata conuersio ad bonum commutabile, quia tñ est sine auersione à Deo, debetur ei finita pœna. Cum ergo homo remissa mortali culpa, gratiã recipit, tollitur auersio à Deo, quia aĩa ad eũ cõuertitur, & sic p cõsequens rollitur infinita pœna, pót tñ remanere reatus pœna tẽporalis pp conuersionem ad commutabi- C
le bonum, q̃n cõuersio nõ eo dolore fit, vt huic inordinationi satisfaciat. Hęc uero pœna in purgatorio soluitᷣ. Vbi ẽt pęna uenialium tollitur, quę in mũdo hoc soluta non est. Sicut .n. si uas aureum in Simile
sterquilinio ponas, & ibi diu iacere permittas, licet aureum maneat, tñ impuritates contrahit, & maculis inficitur, & ideo mẽsæ regis aptum nõ est, donec purgetur, & lucidum reddatur. Ita anima, usti aureum, quidem uas est, ornatum omni lapide pretioso, omni . . uirtute, sed du in terra conuersatur, maculas peccatorũ uenialium admittit, dũ septies in die cadit, quib. indignus redditur diuino cõspectu, donec oĩno purus reddatur. Etsi ipsi animę optio daretur, ut ante Deum, & curam uniuersam cœlestem apparere uellet cum minima macula, vel igne purgatorij prius mundari, præeligeret, igne ardere, licet deuorante, dum nulla

in

A in ea manet macula, q cum illa Dei ocu lis apparere. Quemadmodum, cũ sponsa uidenda a sponso, & omni regis curia est, si macula aliqua fędatur; eligeret potius difficile, & asperum remedium; quo macula tolleretur, quam fęda uideri a sponso, & uniuersa curia.
Simile

Vt ergo vniuersę maculæ tollantur, quę post pęnitentiã manent in anima: iniungitur a confessario pænitentię satisfactio, & indulgentiæ a summo Pontifice, & prælatis Ecclesię. Et tandem relinquitur purgatorium, in quo oĩs in hac uita relicta macula in aĩa iusta purgatur, & tollitur. Hanc doctrinã insigni loco Paulus docet, dum ait. Fundamentum aliud
1.Co.4 nemo põt ponere, pter id, q positum est,
B quod est Xps Iesus. Si quis aũt superædificat supra fundamẽtum hoc aurũ, argẽtum, lapides prætiosos, ligna, fænum, stipulam, uniscuiusque opus manifestum erit, dies. n. Dñi declarabit, quia in igne reuelabit, & uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus mãserit, quod superædificauit, mercedẽ accipiet. Si cuius opus arserit, detrimẽtum patietur, ipse autem saluus erit, si tñ, quasi per ignem. Quæ uerba exponens D. Th ait.
D.Th. in. Paulũ. Sex ponit D. Paulus contra se diuisa, ex vx parte aurum argentum, lapides pretiosos, quæ habent quandam inclytã claritatem, prętiositatẽ, & inconsumptibilitatẽ, ex altera parte alia tria lignum, stipulam, & fænum, q sunt obscura, & vilia, & facile ab igne cõsumuntur. Vnde
C p tria priora intelligitur aliquid præclarum, & stabile, per posteriora aliqd tẽporale, & transitorum. Cũ aũt hęc super ædificari dicãtur super Xpm fundamentum, oportet, hæc intelligi in eo, in quo Christus habitat per fidẽ formata. Ideo p horum intelligentiã notandũ, q actus humani summũt speciem ex obiecto, duplex autẽ est obiectũ humanorũ actuum res corporalis, & res spũalis. Quæ obiecta differũt tripliciter. Primo nam spiritualia sunt perpetua, corporalia uero trãsitoria. Vnde Paulus, quæ vñr temporalia sunt, quę aũt non vñr, æterna. Secun
2.Co.4 do, quia spiritualia claritatẽ habẽt, vnde
Sap.6. Sapiẽs, clara est, & quæ nunq̃ marcescit sapientia, corporalia obscuritatẽ habent A ex materia. Tertio qa spiritualia sũt pręciosiora corporalibus. Ideo sapiens ait, Pro.3. pretiosior est cunctis opibus. Et iterum Sap.7. omne aureum in comparatione eius arena est exigua, & tanq̃ lutum æstimabit argentum in cõspectu illius. Ideo opera quibus homo intendit reb. spiritualibus & diuinis comparantur auro, argento, & lapidi pretioso, q sunt solida, clara, & prętiosa, ita tñ, ut per aurum intelligantur ea, quibus homo intendit in ipsum Deũ per contẽplationem, & amorẽ. De quo auro dr in Apoc. suadeo tibi, emere ame Apo.3. aurum ignitum. Per argentum vero significatur actus charitatis c ũ proximis. Ita explicat Glossa. Ideo in Ps. pennæ co Psa.67 lumbę describuntur deargentatæ cuius B superior pars, idest, superiora dorsi dñr esse in pallore auri. Per lapides pretiosos intelliguntur opera aliarum uirtutũ, quibus aĩa ornatur. Vnde dr, quasi uas auri solidum, ornatũ oĩ lapide pretioso. Opera uero humana, quibus homo intendit temporalibus intelliguntur per ligna, fęnum, & stipulam, quia homo his comparatur, Iudic. 9. ierunt ligna siluarũ, ut eligerent super se regẽ, Es. 40. Omnis caro fænum, & Ps. pone illos, ut rotam, & Eccl.5. sicut stipulam ante faciem venti. Nũc ergo superędificare aurum, argentum, & lapides prætiosos, est, superædificare ope C ra dilectionis, Dei, & proximi, & aliarũ virtutum. Superędificare vero lignũ stipulã, & fænum, & intendere operib. humanis. His vero potest homo tripliciter intendere. Primo constituendo in eis finẽ, & tunc non superædificat super Christum, imo aliud fundamentum collocat nã finis est fundamentum in appetibilibus. Secundo, ea omnino in Dei gloriã referendo, & quia opera specificãtur rex fine intento, tunc iam non sunt ligna, fœnum, & stipula, sed potius aurum, argentũ, & lapides pretiosi. Tertio, cũ his reb. afficitur plusquam oportet, & retardatur per hæc ab eis, quę Dei sunt, q est peccare uenialiter. Et hoc proprie est superædificare ligna, fænum, & stipulã nõ quia ipsa superædificẽtur, proprie loquẽdo, sed quia opera ad temporalium curã

per-

A sti, cui interdicta est diuina diuisio ?

Secundo purgatorij pœna grauissima est pp ignem aiam cruciantem, qui idē est cum igne inferni. Vnde Aug. ait, idē ignis purificat aurum,& paleas cōburit adeo grauis pœna illa est, vt si canē uide remus eam sustinentem, cōmouerentur viscera nostra. De illius duratione certū est, pro criminum qualitate,& pœnæ pro eis debitæ, nec in hac uita solutę, magis, minusve, ac diutius aīas cruciare. Graues verò sanctorum historię ostendunt, diu animas in purgatorio detineri.

Augus.

Ex dictis tria nobis colligenda sunt. Primum sit, aīas purgatorij à nobis iuuādas, cu in extrema sint necessitate, & in B maxima pęna, quam licet oculis nō cernamus, fide tñ nouimus, quæ certior est uisu. Præcipuè verò tenemur, testamenta implere,& sacrificia, & eleemosynas pro eis offerre, quæ pij fideles in testamētis pręceperunt fieri. Clamāt quidē aīæ illæ sanctæ ex igne purgatorij pro eis, q eas eleemosynas sacrificijs,& orōne iuuant, scdm doctorum uirorū sñiam, clamant uero contra eos, qui bona eorū diripiunt, sibiq; vsurpāt, nec pia legata implent. Quibus accidit illud Prophetę. Bibentes vinū in phialis,& optimo unguēto delibuti,& nihil patiebantur sup contritione Ioseph, Hi.n. substantiam defūcti deuorant,& in delitijs insumunt, & C nō compatiuntur super eorum contritione, Rectè vero Ioseph missus in foueā, et carcerem, cui fratres cōpassi non sunt, animam purgatorij significat. Sancta ergo cogitatio est, pro defunctis exorare, est.n. illis est memoria debita. Et hoc forsan est, quod Sapiens significat, cum ait. Mitte panem tuum super trāseuntes aquas, quia post tpa multa inuenies illum da partem septem, necnon,& octo, quia ignoras, quid mali futurū sit super terra. Quibus verbis eleemosyna consolāqua sidicat. Semina frumentum tuū in terra irrigua, id est, in paupere, pręcipuo iusto, inuenies, n. illud in alio sęculi. Vel aliter mitte frumentum tuum sup flumina decurrentia. licet.n. tibi uideat amisisse te illud, sed inuenies in alia uita. Cū.n. eleemosyna das, vr quidem iacta in fluuiū, vel mare, quia perditum illud apparetat

Amo.6

Ecc.11

vero nō sic est, quia nobis seruatur in cęlo. Sunt etiam aquę transeuntes fideles defuncti, qui vt aqua dilabunt, q; quid vero pro eis præstamus, inuenimus aliquando, vt statim ostendemus. Addit Sapiens. Da partem septem, hominib. s. nec non,& octo, idest, multis,& oīb. iuxta illam saluatoris sñiam omni petenti te tribue. Vel septē da partem, i. diuiis pauperibus, quia septenario includitur numerus dierum hebdomadæ, quia uiuamus,& octo hominibus da partem, i. defunctis, qui transierunt septem huius vitæ dies,& sunt in octaua, in alia. s. uita, quia ignoras, quid suturi sit mali sup terram, alij legunt, subtus terram, in purgatorio, s. Vel ignoras, quid mali tibi impēdeat, ut legit Montanus,& ideo ut malo omni libereris, da eleemosynam uiuis, & defunctis.

A

Luc. 6.

B

Secundo, ex superius dictis colligitur cauendum nobis esse ab omni peccato, etiam ueniali, nec minimū reputandum est illud, cuius causa Christus Dominus animam sponsam suam priuat sui conspectu,& tanto cruciat igne. Si dispensaret rex præcipuè fœminæ, & cum dies nuptiarum adesset, præciperet reginam in carcerem trudi,& uinculis ferreis alligari, non minimam intercessisse causam putaremus, sed maximam. Audi nūc qd animæ iustæ accidat propter unum ueniale peccatum, cui condignam satis actionem in hac uita non adhibuit. Desponsata Christo regi erat, dum in hac uita fuit. Sic enim Paulus ait, despōdi uos vni viro. Hora uero mortis, nuptiarum hora est, qua introducenda est anima in regis domum, de qua Ioannes ait. Venerunt nuptiæ agni,& uxor eius præparauit se. Si uero tunc minima ueniali culpa fœdetur, non in reginam ducitur, sed in purgatorium, quod carcer est acerimum,& durum. Magnum ergo aliquid nec parui pendendum ueniale piaculum est.

C

2.Co.2.

Apo.19

Tertio tandem colligitur oportere in hac uita pœnitentiam à nobis agi,& fructus dignos pęnitentię pręstari, iubilea, & īdulgētias magni fieri, vt à purgatorij igne

A uerent, memores fuerũt animarum defunctorum, & in earum liberationem intenderunt. Ita docent Doctores plures Scholastici.

Cũ ergo sancta, & salubris hæc cogitatio sit, piũ pfecto, ac valde vtile est, non solum hac die, sed quotidie hanc habere memoriam defunctorum singulari aliqua oratione. Præcipue vero pro his, qbus deuincti sumus singulari aliqua causa. Lex quædam est inter Partitę leges, quę ait, si tenetur filius patrem e carcere liberare, cum in ea tenetur propter debita, quibus soluendo non est, magis tenetur parentes è carcere purgatorij libera-
B re, cum in eo detinentur propter peccatorum debita, est enim carcer iste multo acrior, & durior.

Tandem salubris, ac vtilis nobis cogitatio, ac memoria defunctorum est, dũ nobis reducit in memoriam, quid de nobis agendum sit. Quid enim aliud nobis defuncti loquuntur, nisi illud Sapientis.
Ecc. 38 Memor esto iudicij mei, sic.n. erit, & tuũ mihi heri, & tibi hodie. Longo interuallo videmur à morte distare, sed certe prope est. Nobisq; accidet, q passeri acci-
Simile dere solet, qui in uiridi arbore est, dulciterque canit, & omnia circunspicit, nihil sibi timet mali, sed aucupem non videt, à tergo venientem, nec arcum, & sagittã
Luc. 12 illius, & dum id non præuidet, sagitta pcussus interit. An non huic persimilis dives ille fuit, qui dulciter sibi canens aiebar, hês anima mea in annos plurimos,
C gaude, & epulare. Sed attende aucupem dicentem, hac nocte repetent animam
Dan. 5 tuã a te, & quæ parasti, cuius erunt? An non idem contigit Balthasari in conuiuio, cum laudabat Deos suos, & epulabatur splendidè, vidit uerò cõtinuo manum aucupis, sniam aduersus eum ferẽtem: Ideo Paulus ait. Dies dñi, sicut fur ĩ nocte veniet, quia subito, dum non speratur, uenit cõtritio peccatoris, qa dum adhuc hõ orditur, succiditur, & cum inania secum cogitat, & dulciter sibi canit, ac inter delitias est, de medio tollitur.

Vtilis ergo defunctorũ memoria nobis est, quia mortis cogitatio in nobis ef-
Leu. 1. ficit, vt ea, quæ mundi sunt nihili ducamus. Et hac rõne præcepit Deus, ut pennæ auis in sacrificium offerendę in loco A
cineris apponerẽtur, sic.n. gratum ei offerebatur sacrificium. Vis holocaustum Deo gratum esse? pẽnas primum pone in cineris loco. Sed ais, quæ sunt mihi pennæ? Certè ea omnia, quę te eleuant, quibus in altum uolas. Hic nobilitate sua se super omnes erigere vult, ille sapientia, ille diuitijs, ille munere, atq; officio, ille dignitate. Hæc ergo uniuersa in loco cineris colloca, in morte, s. & ea despicies, & Deo sacrificium acceptum eris. Diues es? duc diuitias in diẽ mortis, & uidebis illud Sapientis. Non prode- Pro. 11
runt diuitiæ in die ultionis, & illud Psal- Ps. 28.
mi: Cum interierit, nõn sumet oĩa, neq; descendet cum eo gloria eius, Simili mo B
do reliquis phylosophiadum tibi est. Oĩa Simile
.n. humana in morte finem habent. Sicut ergo nauta in puppi sedem collocat, quæ extrema nauigij pars est, & inde vniuersum nauigium rectè gubernat, ita si uitam tuam componere, ac probè gubernare uis, in morte sedem colloca tuam, memorare nouissima tua, & non peccabis, imò rectè uniuersam uitam diriges. Ideò Phylosophi dixerunt, sapientis uitam esse mortis meditatio sapientem, ac iustam uitam efficit. Salubris ergo hæc cogitatio est, quæ salutem animæ adfert æternam. Licèt ergo amara sit mortis memoria, sed salutaris est, similisque medicamento, cuius amara potio est, sed salutaris infirmo, etc. C

In

A de Iob 5. Voca, si est, qui tibi rndeat, & ad aliquid sanctorũ conuertere. Et innu meri tpalia & spũalia, et primã gratiam accipiunt pp sanctorũ intercessionẽ, q bus affecti fuere, quo qui caret auxilio, non hñs patronos sanctos, experietur il lud Iu. 18. Percussit trib. Da. Lachis nul lo penitus ferente præsidium, eo ꝙ pro cul habitarent à Sydone, & cum nullo hoĩum haberet quicꝙ societatis, ac nego tij. Si nosti innumeras necessitates tuas in qb. es, & eris cur tibi amicos nõ cõci lias, q tibi auxilia ferãt? Conciliant uero hi amici affectione maxima ad eos, iugi eorũ memoria crebra ad eas orõne pijs operib. in eorum uenerationẽ exhibitis.

Secũda rõ intercessionis sanctorum, pro nobis colligitur ex illo Heb. 11. Nõ B acceperunt repromissiones, Deo pro nõ bis melius aliqd dispõnẽte, ut nõ sine no bis consummarent. Non.n. consummã ti sunt pĩes antiqui ante Xpi aduẽtum quo ad gloriã essentialem aĩæ, nec modo quo ad gloriam corporis sancti consum mabuntur sine nobis. In quo Deus pro nobis melius disposuit, ac prouidit, quia scientes sancti prisci non se consummã dos ante Xpi aduentum, maxime ora bant, & feruentissime illum à Deo pete bant, sic et modo ordinauit Deus in bo num nostrũ, ut sancti, qui in cœlo sunt, non oĩno in gloria consummentur, do nec nos in eadem gloria simus, ut sic nõ solum nostri, sed et sui amore moueant, & desiderio gloriæ suæ, ut pro nobis o rent. Ideo licet essentiali gloria fruãtur C sm merita non tñ gloria corporis, q tã to expetunt desiderio, ut aĩę beatæ pro illa gemere dicantur Apoc. 6. & gloria accidẽtali maxima, q ex nr̃a percipient societate, quę ut reciplãt audirent. Apo. 6. Dictum est illis, ut requiescerẽt adhuc tps modicum, donec compleantur con serui eorum, sic.n. sit, ut pro nobis ferue

Ps. 141 tius, orent ex bono nostro eorum etiam

Berna. consummata gloria pendent. Vnde psal tes. Me expectant iusti donec retribuas mihi. De qua re multa Bern. in illud Cã ticor. dilectus meus mihi, & ego illi. Vbi ait sponsa. Me etiam indiget sponsus meus, sed ut qd? Ad uidendum in boni- tate electorũ tuorum, ad lętandum in lę A titiã gentis tuæ, ut laudaueris cum hære ditate tua. Nec hoc parum est, donec.n. hoc perficiatur, nullum Dei opus perfe ctum erit renouatio.n. oĩs creaturę reue lationem filiorum Dei expectat, Angeli impleri ruinas suas desiderant. Et deni que cœlestis illa ciuitas non se pfecti ui debit, donec hoc fiat. Aude o dicere, ait Bern. mea salute multã me gloriam bea tis cumulaturũ. Si.n. mea conuersione lætati sunt, qd mea æterna salute facient.

Nec uero huic ueritati qspiã obstat, ꝙ Xps solus dicatur hoĩum aduocatus, & mediator. Vn⁹ mediator Dei, & hoĩum Xps Iesus. Ipse.n. se solis talis est, sancti 1. Ti. 2. uero p Xpm tales sunt, quib. ille nomen hoc, & officiũ cõicauit, sicut & alia. Si cut unus est magister, pastor, & fundñ, fecit tñ plures doctores, & pastores, & B fundamenta ecclesię. Vnde ait ille patri. Claritatẽ, q dedisti mihi, dedi eis. Nec ve Ma. 23 ro hoc tollit unitatẽ pastoris, magistri, et aduocati, qa ipse est oĩa hæc i suo corpo re, & mẽbris, & illi hęc sunt in Chro, & Ioã. 17 p Chrm, non.n. sancti in se, & p se exau diunt, sed in Chro. & p Chrm, sicut, & 2. Cor. 13. Paul. ait, an experimentũ qritis eius, qui in me loquit Xps? Sicut et cũ maiora o pera suis cõcessit, q ille fecit, cum ait maiora horũ faciet, totũ id i gloriã Chri Ioã. 14 cedit, quo illa pcedunt. Sicut fructus ra mi a radice, palmitis uero a uite. Sancti sunt ueluti speculum Chri in qbus Chri imago splendet. Sicut.n. Xps imago est bonitatis æternę, & pteni glorificat, osten deus, q sunt in ipso, ca oĩa, q hẽt a patre C sunt. Sic suo mõ sancti sunt Chri imago, in quib. mundo apparet, quid Chs sit, oĩa ab ipso sint, & quo maiora in ipsis vi demus, eo plus Chs glorificat, qui oĩa il lã operat. Sunt sancti Chri facturi eius opus, ideo in oĩbus suis Xps glorificat. Sicut cũ qspiã alio est ex infimo statu in magnũ prouecith dicere soles, hic est fa ctura illi⁹. Oĩs sanctus a Chro ex nihilo i statu maximũ elatus est, oẽs factura e ius sunt, i oĩb. eũ glorificãtes. Et sicut pa ter glorificat filiũ, concedens, q in eius noĩe ab eo petunt, sic Christus sanctis, concedens ea, q in eorũ noĩe ab eo postu

A lantur. Imo petere in nõie sanctorũ, est petere in Christi nõie, Christus.n. & ecclesia unum est corpus. Nec petimus in sanctorum nõie, ut qd separatũ a Christo, sed ut unum sunt cũ Christo, ab ipso participantes, ut exaudiantur.

Iã uides, q̃ merito ecclesia omniũ sanctorũ memoriam agat, à qb. orõne sua tãta bona sperat. Sed quia ꝙ maximam
Ro. 5. spem obtinendi petita sanctis tribuit est ꝓ Chr̃o passos multa esse, ut Paulus ait. tribulatio patientiã operat̃, patientia ꝓbationem, probatio uero spem, restat de ultima beatitudine dicamus. [Beati, qui persecutionẽ patiunt̃ pp iustitiã.] Quæ est ultimus gradus huius scalę, & difficilior, & q̃ magis superat oẽm humanum intellectũ. Licet.n. superet, ꝙ beatus sit
B pauper mansuetus, &c. sed maximè humanũ superat captũ, ꝙ cum iniurijs afficior, sẽtior, interficior, nõ illũ à quo hæc fiunt, odio habeã, sed diligã, & ei bñficiẽ, nõ trister, sed glorier ĩ tribulationib. & tunc me beatũ dicã, maximum plane hoc, & sup cẽm rõnẽ. Hæc perfectio est Christiani, nec te putare des perfectum, donec hunc conscẽderis gradũ, hoc tibi restat agẽdũ, postq̃ alia pfeceris imo agẽdũ nihil, sed patiẽdũ. Licet plurib. studijs uacaueris, adhuc restat hoc examen ante gradũ suscipiendũ, ut q bona à Deo recipere nouit, mala ẽt pro eo sustinere norit. Aurum est Chr̃ianus, qui in septẽ beatitudib. exercitatus est, sed igne examinãdus est, & probandus, ut elaboret̃, ut dicere possit. Igne me examinasti, &
Psa. 16 nõ est ĩuẽta me iniquitas. Et Sap. 3. tan-
C q̃ aurũ in fornace probauit electos dñs. q̃m Deus tẽtauit illos, & inuenit eos dignos se. Ec. 27. Vasa figuli ꝓbat fornax & oẽs iustos tẽtatio tribulationis. Nec
Greg. .n. in pace militis fortitudo v r̃, nemo uires suas in pace cognoscit, ait Gre. in illud Iob. 33. Tabescet caro eius, & ossa, q̃ recta fuerãt, nudabunt̃, quia ĩ tribulatione uirtutes apparẽt Chr̃ianus Chr̃i triticũ est, ꝙ seminat̃ humilitate, & sp̃us paupertate radicatũ est mãsuetudine, ĩ terra putrefactũ, lachrymis rigatũ est, mĩa creuit, spicã misit, & grã, fame, & siti iustitię, uẽtilatum est in area, & purgatũ cor dis mũditia, pace ĩ Dei horrea repositum hunc molar̃ oportet, & in camino reponat̃, ut pãnis Deo efficiat̃, talis. B. Igna. Ignat.
qui ait frumẽtũ X p̃i sum. dẽtib. bestiarũ molat, ut panis Dei efficiat. Sic ꝓbatus ẽ Abrahã, Isaac, Iacob, Iob, Dauid, Thobias. Iob 23. Ipse scit uiã meã, & ꝓbauit me, quasi aurum, ꝙ per ignẽ trãsit. Iu. 8. Oẽs, qui placuerunt Deo, per multas tribulationes, trãsierunt fideles. Si pati huc usq; nõ nosti, ꝓbatus nõ es, ut probatus Dei amicus sis, te multas pati oportet. Si me persecuti sunt, & nos psequent̃, &c. Ioã. 15

Sed addit Chr̃s. [pp iustitiã.] Nõ.n. sola passio, sed cũ iustitię beatũ redit. Multi.n. ut lucra reportẽt, ut uindictas exerceãt, ut cupitis fruant̃, patiunt̃, quorum ĩ fames sunt passiones, & gressus nedum beatę. Qui ẽt patit̃, q̃a malefactor, licet si patiẽter sustineat, sit ei meritũ, sicut cũ B
infirmitatẽ patiẽter tolerat, sed nec hic dr̃ ꝓpter iustitiã pati, sed ille, q virtutis cã psecutionẽ tolerat, ut q pp fidei defensionẽ, uel pp uirtutẽ, vel q̃a bonus est, & iustus psecutionẽ patit̃, uel q̃a uirtutem operat̃, uel q̃a malũ declinat. Hos X p̃s beatos dicit. De qb. 2. Pe. 4. Si exprobramini ĩ nõie X p̃i, beati eritis, q̃m ꝙ est honoris, & glorię, & uirtutis Dei, & q est eius sp̃us, super uos requiescet. Nemo vestrũ patiat̃, vt fur, aut homicida, aut maledicus, aut alienorũ appetitor, si aũt ut C
Chr̃ian⁹, nõ erubescat, glorificet ãt Deũ in isto nõie. Hoc.n. est, ꝙ passiones nr̃as gratas Deo facit, vt idẽ Ap̃s c. 2. dixerat 2. Pe. 2
Hęc est grã, si pp Dei cõsciam sustineat qs iniurias, & tristitias patiẽs iniuste: in hoc.n. uocati estis, quasi dicat, hoc est esse Chr̃ianum. Continuo subiũgit exẽplũ Chr̃i, Chr̃s passus est ꝓ nobis, nobis relĩquẽs exẽplũ, ut sequamini uestigia eius. Et hoc maximũ est signũ diuinę electionis, pro Chr̃o pati. Vn cõgratulat̃ Paul⁹ Phili. 2
Philippen. de hac re. Vobis donatum est nõ solum ut in eum credatis, sed ẽt vt ꝓ illo patiamini. In hoc.n. uer⁹ Dei amor ostendit̃ Iacob. 1. Oẽ gaudium existimate fratres, cum in uarias tẽtationes incideritis, scientes, quod probatio fidei uestræ patientiam operatur, patientia aũt opus perfectum habet, ut satis perfecti, & in-

A & integri, in nullo deficiẽtes. Donec pa-
tiaris ꝓ Xpo, nõ es, pfectus, & integer.
Sicut pfectus amicus nũ probaf, donec
Can. 8. pro amico pati nouerit, ut dicere possit:
Ro. 8. Aquæ multę non potuerunt extinguere charitatẽ, nec flumina obruerunt illã. Talis Pauli charitas, q̃ ait: Quis nos separabit a charitate Xpi? tribulatio, &c. Cum ergo te uideris ꝓ Xpo aliquid pati, grãs Deo age, quia martyr esse cœpisti, quod minus, tibi est morte, minus es martyrio.

Sed quia naturę difficile est pati, ratio nib. munienda est, ut libenter illud amplectaf. Quarũ prima sit, memoria culparum nostrarũ, Prius quã humiliaret
Ps. 118 ego deliqui, ait Ps. Vnde cum cõtra Dauid Absalon insurgeret, & Semei eum
B malediceret patienter ferebat memor peccatorũ suorũ, & Gen. 44. Merito hæc patimur, qa peccauimus in fratrẽ nrum. Id ipsum dicemus in oĩ tribulatione, si re memoraremur iniquitates nostras, uideremus. n. oẽm afflictionẽ minus esse, quã id, quod pro merito nobis infligendum erat, Iam dñi portabo, quia peccaui ea,
Goeg. Mich. 7. Vnde Greg. tũc illata cõuitia bene toleramus, cum in secreto mentis ad male perpetrata recurrimus. Et tanto quis patientius medici ferrum tolerat, q̃to putridum esse cognoscit, quod secat.

Secunda sit sanctorum exemplũ, qui oẽs tribulati fuerũt. Iac. 5. Exẽplum accipite fratres exitus mali, & longanimitatis, laboris, & patientiæ, Prophetas, qui loquuti sunt in nomine dñi. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerũt. Veneramur
C oẽs sanctos, eos ãt magnificamus, qui sustinuerũt multa, discamus et nos, aliqua sustinere, sed maxime intuere Chri exẽplum quod efficacissime mouet. Ideo illud maxime Petrus, Paulusq; commendat, hic Heb. 12. Recogitate eũ, qui talẽ a peccatorib. aduersus semetipsum sustinuit cõtradictionẽ, ut nõ fatigemini ani
1. Pe. 4 mis uestris deficientes. Et ille 1. Canonica, c. 4. Christo ãt passo in carne, & uos eadẽ cogitatione armamini. Sicut. n. arma operiunt, & securũ a vulnere tuentur armatũ, sic hæc cogitatio nos armat contra oẽm tribulationem. Thrẽ. 3. dabis ei scutũ cordis laborẽ tuũ. Labor. n. & pas-

sio Xpi securũ ẽ cordis aduers⁹ oĩa mala A
Tertia, summũ pmiũ regni cęlestis, ꝙ laborib. acquiritur, Habá. 3. via fecisti i mari equis tuis, i luto aquarũ multarã. i. in maximis tribulationib. eis. parasti iter, ꝙ ingredi desidero, ideo ingrediatur
putredo in ossib. meis ut requiescam in Ps. 118
die tribulationis & ascendã ad populum accinctũ nostrum. Quis labor nõ uertef in gaudiũ, si attendatur, hanc esse ad cęlũ uiã? Ps. ait. Memor esto verbo tui seruo tuo, in quo mihi spẽ dedisti; hęc me cõsolata est in humilitate mea, quia eloquiũ tuum uiuificauit me. Promissio. n. regni
cęlesti cõsolatio est in oĩ humiliatione, B
& uiuificat nos mortificatos. Sed quia hęc est omnis nostra consolatio, de hoc nobis latius agendum est, de quo in Euãgelio dicitur: Gaudete, & exultate, ecce enim merces vestra copiosa est in cęlis.]

Maxime necessaria est Christiano huius mercedis cognitio, ut pater ex eo Pauli ad Eph. 1. Nõ cesso grãs agẽs pro uobis, memoriã uestri faciẽs in orõnib. meis, ut Deus dñi nři Iesu Christi pater glorię det nobis spũm sapientię, & reuelationis in agnitionem eius, illuminatos oculos cordis vři, ut sciatis, q̃ sit spes vocationis eius, & q̃ diuitiæ glæ hẽditatis eius in sãctis. Sic. n. inteligere valeret hõ quid De⁹, & illius beatitudo sit plurimũ
duceret cũ audiret, potes illum consequi C
Homo oĩs boni cupidissimus, est, si ergo audiat, potes acqrere thesaurũ infinitũ, quale nuntiũ ei erit? Vide desiderium illius. Quemadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarum, &c. Sitiuit aĩa mea ad
Deũ fontẽ uiuum. Qui nõ annelat, non Ps. 41
suspirat, nondũ bene nouit, ꝙ Deus sit. Vide an placeat tibi infinitũ bonũ æternaliter possidendũ? Qd bonũ Deus est? Dicat ipse. alius. n. dicere nõ ualebit. Iõ Apoc. 2. Vincenti dabo manna abscõditũ, mãna est, quid est hoc? quia icõprehẽsibile est illud bonũ, tenẽs sp in admiratione fruẽtes, Quã facile terrena contemneret, qui huius tãtæ promissionis magnitudinẽ cõtemplaret q̃ facile uirgo repudiaret uiles uiros, cui Rex esset sponsus. Sed qualis beatitudo nřa est? Certe diuersę fuerũt philosophorũ de hac re sen-

A tentiæ, sed Christiana philosophia, q̃ in oĩo, suprema quædã, & infinita docet, in hac quoq; te sicut in alijs excellit, ponit .n. beatitudinẽ in Dei visione faciali, & eius fruitione. quod infinitum est bonũ.

Sed ut tanti boni magnitudinẽ aliquo modo assequamur, aduerte. Oĩs delectio fundat in unione, & apprehẽsione alicu ius boni, & quanto maius est bonũ, & u- nio maior, eo delectatio excellẽtio causa tur. Ex quo patet visionem Dei, & dele-
Ex. 33. ctationẽ inde prouenientem esse oẽ bo nũ ostendam tibi oẽm bonum, dr̃ Moy si. Si. n. hoĩ nunc concederet simul frui oĩ re creata maximum profecto bonum & summa esset ei delectatio. Si uero da- retur fruitio mille mundorũ, cresceret bonũ, & delectatio. Cũ ergo det hoĩ ap-
B prehendere, & frui bono infinito, a n nõ omne hoc est bonũ, & infinitũ bonum? Cum ergo tibi dicimus, uirtutẽ sequere, nõ tibi adimimus bonũ, & delectationẽ sed q̃uo assequaris oẽm oñdimus. Prop- ter scientiarum speculationem philosophi multa delectabilia dimiserunt, nõ se de lectatione priuantes, sed minorem relin quentes, ut maiori fruerent, quid si asse qui possunt cognitionẽ naturalẽ supre- mi Seraphini? sed hæc nihil est respectu cognitionis beati? Quid est uidere Deũ?
Aristo. est quasi esse Deũ. Arist. ait, & cog noscẽ te, & cognitio unũ fieri, q̃ hic magis lo- cũ hẽt, cũ Deus non solũ sit obiectũ, sed,
C & spẽs, qua ipse cognoscit. Vere similes
1. Ioã. 4 ei erimus, quia uidebimus eũ, sicuti est.

Præterea ut beatus summo persunde ret gaudio, adinuenit, Deus modũ mira bilẽ, quo beatus unus beatitudinẽ mille mi liũ obtineret. Si nunc tibi diceret, tibi seruata est gloria oĩum beatorũ, an non maximã eã futurã sperares? Audi ergo, qua via, atq; rõnes mirabili id Deus esse cerit, amor ꝓprius coarctat nos, ac relin qt nos solis nobis ipsis, sed charitas aĩæ dilatat sinus, & bonũ alterius meũ facit, quia efficit ut de eo later, sicut de ꝓprio bono. Maximũ charitatis lucrũ. Ego bo na recipere nõ possunt, nisi q̃rum capio, charitas facit, ut oĩa ego capiã, q̃ aliorum
Bern. sunt, & ut bono alieno fruar, ac si meum esset, Ber. O charitas magna virtus, quę neminẽ, expolians, oĩa rapis. Dilige pro A ximũ, & oẽ bonũ eius tuũ est, rapuisti ti bi, & aliũ nõ expoliasti. Attende ergo ad inuentionẽ, & artificiũ mirũ inuentum ab autore oĩum bonorũ, ut unius fruatur oĩb. bonis, & hoc pacto cum uni benefa cit, oĩb. benefacit, qui charitate uni sunt. Ego non possum Deũ videre, & eo frui, nisi ut unus charitas facit, ut eo fruar qua si ego solus essem oĩs hõ, qa bonũ alte- rius meũ facit. Si prope fontẽ esses p̃cio- Simile sissimi balsami, & paruũ esset tibi uas, optares millia milliũ hr̃e, ut oĩa implens domũ portares, est beatus ꝓpe fontẽ bo ni infiniti, paruũ est illis uas, inuenit mil lia milliũ sanctorũ, qui Deo fruunt, e̅s vasa sunt, quib. ille sibi colligit balsami immensam copiã. Si cũ oĩ beatõ unionẽ B hr̃es, q̃ pr̃ cũ filijs hẽt, q̃tum gauderes ui dẽs oẽs filios tuos beatos? multo maior est beatorũ unio, sicut olim in terra eorũ Acto. 4 cor unũ, & aĩa una, quid in cęlo? O bea tissima patria, ò ciuitas gloriosa, uere Ps. 84. gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei. Et aĩal sociale, inde tot in mundo cõgrega tiones institutæ, sed nulla fuit unq̃ sine aliquo dissidio. Sed in cælo unũ cor una aĩa, oẽs sibi inuicem bona cõicant, ibi ue re nõ est meum, & tuum, frigidum, illud Chrys. verbum. Nec uero per ea, quæ diximus, tollitur diuersitas graduũ glorię ut uerũ i. Co. 15 sit, q̃ dr̃, sicut differt stella ab stella in cla ritate, sic, erit, & Resurrectio mortuo- rũ, quia quilibet his omnibus gaudet se- cundum mensuram charitatis, q̃ diuer- sa est in diuersis, unde diuersa gloria.

Sed iam rationes aliquas perpenda- C mus, quę ab intrinseco oñdunt gloriæ immẽsam magnitudinem. Quarum pri ma sit immensa bonitas diuina, quam in glorificatione sanctorum oñdere, & ef- fundere, vult. Potuit Deus infinitos con dere mundos, & se infinitis modis cõica re, sed oĩa in hoc unum collegit, ut hanc gentẽ cõcederet, & exaltare. Si summus ar tifex diceret, infinita opera possem perfi cere, sed oĩa collegi in hoc uno opere, in quo me oñdere uolui, grãde hoc opus esset. Hoc ergo opus est finis operum Dei, quo oñdit quis ille sit. Et locus præ mij id oñdit, quod cęlum est, q̃ terrena in im-

A in immensum excedit, adeo vt terra pũctũ dicatᶜ sphera, quo ostẽditur, cœlestia bona incõparabiliter terrena superare.

Augu. Secunda ratio Aug. lib. 1. de doctrina Christiana, ꝙ serm. 2. de Epiph. Quia iudex, q nobis præmium daturus est, ipse est, qui sanguinẽ, & uitam dedit, ut illud nobis acquireret. Quod maxima bona dare posSit manifestum est, quia oĩpotẽs est, & sic non sunt intelligibilia bona tã ta quin maiora ille dare posSit. Solũ de uoluntate dubium restare uidebatur, an velit maxima dare, sed hęc q̃ta sit, ostendit, dum uitam dedit, ut nobis magna darentur. Qui vitam dedit in pretiũ, quid dabit in præmiũ? Si cum adhuc inimici essemus, recõciliauit nos sanguine suo, amicis q̃ nõ dabit? In redemptionis ne-

B gotio, duo erãt difficilia ualde. Primum indignitas nostra, quia inimici. Secũdũ operis difficultas, quia uitã fũdere oportebat. Sed in sanctorum glorificatione, sunt duo cõtraria, dignitas, & meritũ in sanctis cui debetur merces de iustitia, et

Ecc. 11 facilitas, difficile enim Deo non est, nos exaltare, quia facile est ĩ oculis dñi, subito honestare pauperẽ. Duo priora impedimẽta maxime obstabant redemptioni nostrę, & adeo obstabant, vt nõ solũ nos tale quid cogitare Deum facturum, nõ possemus, sed nec ipsi Seraphini Dei videntes infinitã bonitatem, & misericordiã, in Deus reuelasset. Duo uera ad uersa maxime facile reddunt glorificationem sanctorũ, imo Deũ deuinciunt,

C quia fidẽ adstrinxit suã. Si ergo cõtra tã ta impedimenta præualuit diuina misericordia, & non obstante demerito nostro, & operis difficultate, adeo fuit magnificus ĩ nostri liberatione, ut sit copiosa redẽptio, quãtus obsecro, q̃ immẽsus, & magnificẽtissimus erit in præmio debito reddendo, qđ sine difficultate dare põt? Hic uerba deficiunt, intellectus hæret, nos superatos a magnitudine rei agnoscamus, Gen. 47. ait Pharao ad Ioseph. Pater tuus, & fratres tui uenerunt ad te terra Aegypti in conspectu tuo est in optimo loco fac eos habitare, Ioseph uero patri, & fratrib. suis dedit possessionẽ in optimo terræ loco. Quod Ioseph figurã Xpi gesserit, Saluatoris nomen ondit. Quãto interuallo Iesus superet Ioseph ũ in suorũ dilectione manifestũ est, in ptãte etiam q̃tum superet, patet, quia licet sedś sit in trinitate in psona, sed nõ ptãte. Vnde Pau. cum uocat dñm glorię. 1. C

Bona uero; quę nobis daturus est, talia esse debent, q̃ impleant eius amorem & ęquent desideriũ boni nostri. Dicit ergo ei pater, hi fratres tui sunt rõni consonũ est, eos magni facias dñs glorię es, da eis sedes, prout libuerit. Si ergo res hæc in manib. Christi est, sine dubio magna bona sanctos expectant, cum ab illis ea sperent manibus, quæ pro eis cruci affixæ sunt. O diuitię omnino inęstimabiles.

Tertia rõ, ꝙ multa à suis petat, ut eis ista donet. Petit captiuitatem itellectus, uolũtatis amorem super oĩa, & qđ para ti sint, uitã millies profundere Dei causa & similia. Quę oĩa licet Dei respectu nihil sint, sed nostra infirmitate considerata, opa sunt pclara. Si ergo nos ille adeo liberales, ac magnificos esse vult secum, q̃tus ille nobiscum erit? Et adhuc cũ hęc oĩa fecerimus, tñ est, ꝙ nobis ille elargitur, ut dicat gratis se illud dare. Gr̃a Dei uita ęterna, ait Paulus, res. n. tãta gloria est, ut unum eius momentũ nõ mereret hõ, etiam si mille annis igne arderet, nisi adesset diuina gratia, & promissio. B Ro. 6.

Ex eo ẽt magnitudo glorię colligi põt ꝙ nõ tam opera nr̃a in se prẽmio afficiũtur, ac Xpi merita nobis applicata p bona nostra opera. Sicut 2. Reg. 19. officia Berzelai in Dauid uoluit in filios suos munerari, & sic sederunt ad mẽsam Regis. Cum ergo Christi merita ẽt in quolibet eius opere infinita sint, & infinitis mundis sufficerent. Ait Christus Patri, infinitis hominibus possem merito à te gloriã petere, sed paucos eligo, in quos bonitatis tuæ thesauros effundas, colligatur, ĩ his, ꝙ in plures erat diuidẽdum, sine dubio hi maximo sunt pmio afficiẽdi. Et hac rõne pater vltra condignum prẽmia dat, quasi rex, qui ministro ultra mercedẽ plura dona ex liberalitate tribuit, vt eo facto ostendat merita Christi in mensa, pp quæ sola multa tribuit non alias debitã. Hoc ergo, quod ex libera- C

A litate propter Christum ultra merita sanctis donatur maximum credendum est esse. Iustum ergo est, vt Deus paucis magna donet cum multis potuerit X^s petere. Sicut qn̄ nobilis vir potuit à rege petere omnibus propinquis dona, si vni solum petat maxima illi donāda sunt. Cum ergo pater in sanctis muneraturus sit uitam diuinam, qd nō illis dabit? Et hoc est illud. Mensurā bonam, & cōferam, & cogitatā, & supereffluentē dabunt in sinum uestrum. Mensura debita erat, sed conferta, & supereffluens ex liberalitate dat. Et inde fit, vt satiet omnino, nec unq̄ fastidium generet, quia qn̄ id, q uod datur desiderium nō implet nō quiescit desiderans, & ideo nihil temporale pacem dat, quia omne illud minus est desiderio. Sed qn̄ quod datur superat desiderium, implet desideriū, nec vnquā astidium generat, quia plus est, q̄ desideretur, vnde semper est, quod desideretur ut satietas fastidium generare non possit. Ideo dr̄ gloria thesaurus indeficiens, corona immarcessibilis, semper noua pseuerans, ex eo, enim qd desiderium superat semper est, quo fruaris. Hinc Io. uidi ciuitatē sanctā Hierusalem nouam, descendentē de cœlo, tanq̄ sponsam ornatam viro suo. Noua dicitur, quia semper noua apparet, & talis, ac tanta, ut digna sit agni sponsa. Sicut alibi ait, uidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, id est tanta erat eius gloriā, quanta decebat filiū Dei, Ita nunc tanta est gloria sponsæ, quanta decet Deum spōsum, & semper noua, qa sine fastidio. Ideo Seraphini apud Esa. duabus alis uolant faciē, quia Deus est incōprehensibilis. Duabus pennis, qa sic gaudēt, vt dici, aut explicari non possit. Duabus volant, quia semper cum uidere desiderant, nec satiantur fastidientes.

Demū uero illud ostendit quāta sint gloria donandi sancti, quod mēbra futuri sunt illius magni capitis Christi, quātū vero ornandum sit membrum, ut tanto cōgruat capitis, quis enarret? Vna gutta aquæ è cœlo allata poterat tēperare omnem inferni ardorem, & ideo ex con[...]us diues erat. Quarn duis obsecro, esset mellis guttæ, quæ in mare immissa sufficiēs esset omnē ab eo amaritudinē, tolleret? Necdum Lazarus Dei fruebatur facie ad faciem, sed iam prope erat, tantaq; consolatione afficiebatur, ut uisum esset diuiti mare tormentorū tollendum gutta aquę digiti eius. Quid si Deū videret futurū speraret? Auget uero gaudium, q à mari erepti in tranquillum portum ueniunt. Si quispiam per plures annos in lōgissimā fecit nauigationem, nec terram uidet, sed innumeris procellis exagitatus, cum in portum intrat, q̄ta cum lętitia ingrediat, dicat, qui expertus est. Cum ergo homo in hoc mari nauigauerit procellis iactatus, qn̄ peruenerit i illum glorię portum, quomō lętabitur. Certē, torrēte uoluptatis tuæ potabis eos. Sed qmō ego torrētem bibere possum? poteris quidem Deo dilatante os, & cor tuum. Ex q̄bus demum sequitur, omnibus neruis intendendum, ut hanc gloriam consequamur, & uniuersa opera nostra in hunc finem dirigenda esse. Si qua uero aliorum tendunt, pdita puta. Hinc cęlestis magister ait. Quando facis conuiuium, noli inuitare eos, qui te re inuitent, sed pauperes, vt retribuatur tibi, ut in retributione iustorum. Omnia ergo in Dei gloriam facito, alias perdidisti, licet omne præmium mundi tibi detur, qa respectu gloriæ nihil est, omne, quod tibi dari pōt in terra. Ibi erit Deus oīa in omnibus. Quid est mors negatio eorum, quæ hic sunt. Quid infernus? negatio omnis boni. Quid cęlum affirmatio bonorum omnium, omne bonum. Si nunc comedis, nunc laudis, ludis, sed festa nō uides, quia uinum bonū, & delectatio alia impedit. Illi uero non sic, sed omne bonum est simul, ostendam tibi omne bonum, anima simul cum corpore omni bono fruetur. Ideo guttur sponsę, quo Deum gustat, non assimilat alicui rei cum reliquorum similitudines p posuerit sponsus, sed solum suauissimū dicitur: quia Dei gustus, cui assimiletur nō est. Beatus popu'us cuius Dominus, Deus eius, melius quā Salomoni Christo dicitur, beati serui tui, qui astant coram te semper, &c.

Margin notes: Simile; B; Ap. 21.; C; Esa. 6.; Luc. 16; Psa. 35; B; Luc. 14; C; Ex. 33; Ps. 143; 2. Reg. 10.

In

A In festo Sancti Martini Confessoris, & pontificis.

Thema. Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, &c. Lucæ. 11.

Litera Euãgelij obscura est, & ideo primum breuiter explicanda. Dixerat Christus dñs se plus esse Salomone, & Iona, nec mirum, cũ illi serui, iste dñs esset. Nunc addit de se, quod cum sit lucerna mundi, non debet esse in abscõdito, sed manifesta re operibus, & sermone, vt omnes intrantes Eccle-B siam eo illuminentur. Sed quia de se, q est communis omnium lucerna, dixerat, hinc sumpta occasione, de lucerna speciali, quę in vnoquoque homine est, loquitur, quæ nõ sp est lux, ut prior, & ideo docet, quo pacto non obscuranda sit. Ait ergo: Lucerna corporis, ostẽdens, qũo corporalia sint agenda, est oculus, quo claro existẽte, omnia corporis opera clara efficiuntur, tanquam in luce facta sed si oculus sit lippidus, fiunt opera mala, & tenebrosa. Quibus verbis significat cęlestis magister, esse in quolibet hominum interiorem oculum, rationem scilicet, quę est lucerna dirigens C opera, & cum hæc est simplex, sine contrarij admistione, corpus est simplex, & lucidum, idest, uniuersa hominis opera sunt clara. Si vero hic interior oculus nequam fuerit, opera praua erunt. Omnis enim malitia operis prouenit ex aliqua admixtione extranei, quæ est in ratione, lumen enim naturale rationi inditum in bonum tendit, & in virtutem dirigit, admixtione vero extranei deprauatur. Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebræ sint, idest, vide, ne ratio tua obtenebrescat, & nitorem amittat, vt aurum mixtum terræ. Si ergo corpus tuum lucidum fuerit, idest, opera tua clara, & bona, non habens aliquam partẽ tenebrarum, tunc erit totum lucidum, & sicut lucerna illuminabit te. Id est. Cum opera tua bona sunt est lucerna illuminans te, & omnia tua sunt, tunc ratio tuã clarificans. Vel aliter. Cum opera tua sunt clara, & lucida, a lucerna interiori, ratione scilicet, tunc lucerna fulgoris, Christus scilicet, qui est lucerna communis, illuminabit te. Nam ipse ait. A Si quis facit uoluntatem Dei, hic cognoscit de doctrina mea, an ex Deo sit. Qui vero non recipit doctrinam Christi, lucernæ communis, habet lucernam rationis tenebrosam. In lumine ergo tuo videbimus lumen, cum bene viuentes Christum agnoscimus. Ideo gratiam petamus per Mariam, qua illuminetur mens nostra. Ioan.7 Psa.35

Duplex ex dictis colligitur hominis lucerna, extrinseca, & intrinseca. Extrinseca, & cõmunis Christus dominus est, intrinseca, & specialis cuique, ratio est. B Sicut etiam corporis duplex est lucerna, extrinseca, & communis sol, intrinseca, & specialis lumen oculi.

Prior lucerna Christus est, super crucis candelabrum positus, vt sit lumen ad reuelationem gentium, qui venit illuminare his, q in tenebris, & in vmbra mortis sedent. Et ideo ipse se appellat lucem mundi. Et in eo impletum Euangelista testatur illud Esaiæ. Populus, qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam, sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. Hanc lucem petebat Psaltes, cum diceret: Emitte lucem tuam, & veritatem tuam. Et huius figura præcessit in Dauid, qui dictus est lucerna Israel. Vnde ad eum serui dicunt, iam non egredieris nobiscum in bellum ne extinguas lucernam Israel. Iure vero C Christus lucerna mundi dicitur, lux, & sol, quia sicut lumine vniuersa manifestantur, quæ, & qualia sint, & lumen efficit, ut certa de reb. iudicia habeamus, omne enim, quod manifestatur, lumen est, ait Paulus, explicat uero. D. Tho. id est, lumine aliquo manifestatur. Ita per Christum, & eius doctrinam iudicium rectum de rebus habetur, quod lumen si non adsit, omnia tenebræ, & error erunt. Erat mundus in tenebris ante Christum. Et ideo innumeri in eo errores, tum in Dei cognitione, tum in his, quę ad mores pertinent. An non ...s, in tene-

Luc. 1. Ioan. 9 Mat. 4. Esa. 9. Psa.42 2.Co.2 Eph. 5. D. Th.

A nebris versabantur, qui ligna, & lapides & dæmones colebant? qui innumeris irretiti uitijs, nesciebant, vbi corruerent? qui caduca, & peritura magni ducebát cum æterna, aut non cognoscerent, aut parui penderent. Venit Christus in mũdum factus mundi lucerna, & Dei sciētiam attulit, æterna manifestauit, temporalia nihil esse ostendit, opere, & verbo,
Gen. 2 ecce lucernam illuminantē. Sicut enim condito primo Adamo ueniunt ad eum vniuersa animantia, & eis nomina imposuit, & omne, quod uocauit Adam, ipsum est nomen eius. Ita veniente in mũdum secundo Adam cœlesti, nomina rebus ipse imponit autoritatiue, vt ita loquar, & quodcunque vocat hic secundus Adam, ipsum est nomen eius, quicquid cæcus dixerit mundus. Quod ille
B honorem dixit, verus est honos, quod ille pretiosum docuit, vere pretiosum est, quod abiectum, & vile, itidem nihil censendum est, quicquid cęca hominum iudicia dicant.

Incertum, & varium hominis iudiciũ est, & ideo conueniēs regula esse nõ pôt, non bonum diceres lapidem Lydiũ in cuius contactu appareret nunc hoc metallum aurum, postea argentum, postea ęs? Regula certa esse debet vt sit regula Lesbia. Humanum iudicium variũ est, quod nunc ei placet, postea displi
C cet, quod nunc illi pretiosum est, postea vile apparet, nõ ergo conueniens regula esse pôt. Stella Elice, vt regula nauigationis sit, stabilis, & fixa esse debet. Hinc nobis humana iudicia irridenda sunt,
1. Co. 4 cum Paulo, qui ait, Mihi p minimo est vt à vobis iudicer, aut ab humano die, q
Ro. 3. autem iudicat me, dñs est, quia est Deus verax, & omnis homo mēdax, vt idem Paulus ait. Lucerna ergo certa, inuariabilis, quæ obscurari nõ potest, Christus est, cuius luce dirigendi sumus, q̃ inspicere debemus. Iusti hanc nunc lucernam vident, & opera sua eius luce dirigunt. & ideo eis accidit illud, qui ambular in
Io. 11. luce, non offendit, quia lucē huius mundi videt. Peccatori vero accidit illud He
1. Re. 3 li, non poterat uidere, priusquam extingueretur lucerna domini. Cum lucem lucerna præbebat, videre non poterat,
A cũ lucerna extinguebatur, videbat. ita peccator nunc cum ei Christus lucet, nõ videt, licet oculos habeat, videbit vero in nocte, cum ablata ab eo lux fuerit. Si cut noctua. Tunc dicent, quid nobis pro fuit superbia? diuitiarum iactātia, qd cō tulit nobis? in inferno dicent, ergo errauimus, & sol iustitiæ non ortus est nobis, sed tunc videbunt, cum videre nihil proficiet, tunc errorem, agnoscent, cum illum corrigere non valebunt. Nunc ergo inspice lucernam Christum, qui te illuminat, nunc cum dies est, quando operari uales, cũ manus solutæ sunt, postea enim ligatis manibus, & pedibus proijcietur peccator in tenebras. Sap. 5.

Deinde Christus lucerna dicitur, qa nocte ambulantibus lucem prębet, ut rectam viam teneant. Qui iter difficile B
in nocte agit, lucem quærit, qua dirigat pedes in viam pacis. Vita nostra via est, Hinc Iob, breues dies hominis trāseunt Iob. 16
& semitam, per quam nõ reuertar, ambulo. Rectam vero tenere viam, vel ab ea declinare, tāti hominis interest, quanti est, vel Deum amittere, vel eum consequi. In via hac mille sunt laquei, deceptores plures. Hinc Psaltes, in via hac, Ps. 141
qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi. Miratur Chrys. hom. Chrys.
10. in epist. ad Rom. quod insidiatorem dæmonem non timemus, cum uiam agens paucas audiens grassatores in via esse. Curat te decipere dæmon, curat, & mundus prauis exemplis, & opinionibus. Sed aduersus hęc omnia Christus C
lucerna factus est, & dux viæ fidelis. Hinc Psaltes. Lucerna pedib. meis verbum tuum, & lumē semitis meis. Hinc Ps. 118
Esaias, & erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient Esa. 30
verba post tergum monētis, hęc est uia, ambulate in ea. Et idem, Ego Deus docent te utilia, & gubernans te in via, qua Esa. 48
ambulas.

Qua in re illud valde considerādum est, & pręcipue attēdendum, quod cum in mundum venerit ille, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & sciētię Dei, & hominum præceptorem se constituerit,

innu-

A innumeraq; secreta cęlestia, & terrena docere potuerit, nihil tñ docuit, nisi viã in cœlum, non cælorum numerum, aut influentias, nõ herbarum proprietates, vt Salomon, non Angelorum, ordines, sed ea solam, quæ ad salutẽ æternam cõ f quendam apta erat. Docuit nos humilitatem, mãsuetudinẽ, misericordiã, charitatẽ. Attende q̃ recte impleuerit, quod per Esa. dixerat, ego Deus docens te vtilia, nõ subtilia, aut curiosa, & gubernãs
Ec. 15. te in viã, qua ambulas. Et ideo Sapiens ait. Cibabit illũ pane vitæ, & intellectus & aqua sapientię salutaris potabit illũ vere sapientia vitæ, sapientia salutaris illa dr̃, quæ nos docet salutem consequi æternã. Et ideo Petrus ait quo ibimus?
B verba uitę æternæ hẽs, quia verba Chri
Ioan. 6 sti eo tendebant, vt docerent, q̃ño æterna vita conquirẽda esset. Scientia vero salutaris hæc est nosse, qua pacto sa utẽ consequaris, reliquæ vero si cum hac cõ ferãtur inania sunt. Hinc Iob timor do-
Iob. 28 mini ipsa est sapientia, & recedere a malo intelligentia. Hinc vero docemur, multa vanã, & curiosa relinquere, quæ ad salutem nõ conducunt. Hinc Sapiẽs
Ecc. 32 in multis esto quasi inscius. Et Ieremias
Iere. 4. ait: Stultus populus meus nõ cognouit filij insipientes sunt sapientes sunt, vt faciant mala, bene autẽ facere nescierunt.

Christus ergo lucerna nobis est. Nec ille solum, sed sancti etiã lucernę nobis
C sunt. Sic. n. superius de Dauid diximus, lucernam fuisse Israelis, & de Baptista
Ioan. 5 Xp̃s ait, ille erat lucerna ardẽs, & lucẽs. Et uniuersum de sanctis omnibus pronunciat Apostolus, in medio nationis
Phil. 2. prauæ, atq; peruersæ, inter quos lucetis. tanq̃ luminaria in mundo, verbum uitę cõtinentia. Inter hos vero B. Martinus merito lucerna Ecclesię dr̃, cũ luce sua illa illustrauerit plurimum. Quidam lucere volunt sicut sol, qui sic mundum illuminat, ut integer in se maneat, nec cõ sumitur. Sed Christus martinus, & sancti luxerunt tanquam lucernæ, q̃ dum lucent, consumuntur, minuuntur, & deficiũt. vide Christum lucernam quomodo luxerit, Christus passus est p̃ nobis
2. Pe. 2 nobis relinquẽs exemplum, ut sequamini vestigia eius Consummatus in passione est, ut nobis lux esset, & exemplum, A
in cruce constitutus, ut in candelabro esset, vbi ab oĩb. videretur. Sed nunc attendamus Martinum lucernam, qui ẽt luxit cõsummatus, imminutus, & moriẽs, Audi dicentẽ. Si adhuc populo tuo sum necessarius, nõ recuso laborẽ. In ianua cæli pedem iam posuerat, & tñ ait, si necessarius sum oĩb. gloriam nunc relio, & labores plurimos sustinere non recusabo. An non lucerna est, qui sic lucet? An nõ hæc Apostolica illa charitas, qua Paulus cupit anathema esse a Xp̃o pro Ro. 9.
fratribus? Sed silentio prætereundum non est gregium illud factũ, quod Xp̃s dñs commendauit, & Angelis ostendit. Pallium. n. diuisit, ut pauperi daret, cũ aliud, q̃ tribueret, non hr̃et. En lucerna, B
quę consumitur, ut luceat. Et Xp̃s ait, hac me ueste Martinus cathecumenus cõtexit. Mirum profecto, q̃ homo Deo vestẽ tribuit, habitu inuentus vt homo, vestem humanitatis, suscepit ex Mariæ visceribus. Et nunc iterum vt priorem uestem operat, vestem a Martino accipit.

Sed attendendum, quomodo lucerna nostra nos docet, quid operari debeamus. Mediam vestem tribuit Deo, mediã sibi seruat, quidã namq; uestẽ, a paupere tollunt, quidã uestis nullam partẽ pauperi dant quidam integram uestem dant, quidam uero mediam cum Martino, & hi sunt, qui recte agunt. Sed quis est, qui vestem a paupere tollit? Ille certe, de quo apud Iob. dr̃, abstulit. n. pign⁹ C
fratrum tuorũ sine causa, & nudos spo- Iob. 22
liasti uestib. aquam lasso non dedisti, & esurienti subtraxisti panem: De ijs etiã, q pauperi uestem auferunt ait Iacob. Nõ Iaco. 2
ne diuites per potentiã opprimunt uos, & trahunt ad iudicia? Alij uero contra integrum pallium pauperi dare uolunt, 2. Co. 8
ẽt si ipsi nudi maneant. Ad quos Paulus ait. Non ut alijs sit remisio, uobis autem tribulatio, sed ex æqualitate. Quasi dicat. Non oẽm substantia detis pauperi, ut uos nudi sitis. Necesse fuit, ut Paulus hoc p̃dicaret eo tpe cũ charitate feruente homines uniuersas substãtias pauperib. dare uolebant. Iam uero cũ refri-

xit

A xit charitas multorũ,necesse est prędicare,ne pauperẽ spoliemus,id impluris faciunt,quib. illud Sapiẽtis cõtinget. Dens putridus,& pes lassus, q sperat in infideli in die angustie, & amittit palliũ in die frigoris. Quenam dies angustiæ? Certe dies mortis,dies iudicij,tũc.n. peccator dicet,angustię sunt mihi vndiq; Qui eo die hẽbit pedẽ lassum, ne fugere irã Dei possit,nec in cælũ uiã agere? qs dentẽ putridũ,quo edere nõ valebit? Certe,q sperat in infideli. Sed q s sperat in infideli?

Pro.25

Pro.11 Qui cõfidit in diuitijs suis corruet, ait Sapiẽs,hic sperabat in infideli mamona,& ideo corruit, qa amittit palliũ in die frigoris. Qui.n. nunc surripit,palliũ pauperis,tunc palliũ propriũ amittit,cũ eo indigeat in die frigoris. Hinc Ioãnes. Beatus,qui custodit vestimẽta sua,ne nudus ambulet. Custodit vero vestimẽta sua, q pauperi tribuit,in cælo.n. ponit,ubi nec ærugo, neq; tinea demolit, vbi fures nõ effodiũt, neq. furant. Confici ergo cura multas vestes tibi,ueniet dies mortis, q̃ dies frigoris est,& pallio nõ indueris,qa vt Psaltes ait.cũ interierit,nõ sumet oĩa Sed ais,& ita multi loquunt, eleemosynæ nõ fiũt,qa diuitię ia nõ sunt substantia multorũ perijt. Sed ego, e diuerso dico ideo substantia multorũ perijt, iõ diuitię nõ sunt, qa eleemosynę non fiunt, sic.n. Saluator ait. Date,& dabit vobis. Hoc in martino videre licebit, q diuiso pallio Xpm cõtexit,ut ipse ait,& ipse ẽt Martinus opertus fuit. Esa.aiebat olim: Palliũ breue est, duos operire non põt. Sed ecce Martini pallium duos operit, Xpm, & Martinũ, qa eleemosyna diuitias nõ tollit,sed auget, ut nos docuit vidua Sereptana. Merito ergo Martin⁹ lucerna dr ardens, & lucẽs, ideo hodie nobis proponit in exẽplu, ut q ingressi sumus Ecclesiã, lumẽ uideamus. Vidimus Xpm lucernã esse diximus, sãctos lucernas esse. Nũc ad lucernas intrinsecas veniamus,de qb. multa in Euangelio dñr

Ap.16. B

Mat.6.

Ps. 48.

Luc.6.

Esa.28 C

3.Reg. 17.

Diximus,lucernã, & oculũ hoĩs rõnẽ esse uide ergo, ait Iesus, ne lumẽ,φ in te est, tenebræ sint. Dixit uero hęc uerba his,q inuidia,& odio cõmoti,cũ dicebãt blasphemũ nobilissimũ, & ingenuũ est uiuere ẽm rõnẽ, & hanc uitam beatam Arist. dixit, & Seneca ait, hoc maximũ hoĩs pręmium esse operatum fuisse ẽm rõnem, & quæ hoiem decent. Quia cũ pars rõnis,q in hoĩe est,sit diuina,q ẽm rõnem viuit,homo diuinus est,qui vero contra rõnem,homo non est. Hinc est, φ ingenuit, nobiles viri promissis stãt, mendaciũ execrant,detractionẽ fugiũt, ẽt de inimicis bona loquunt, furta non faciunt,ita nõ facile corripiunt, iniuriæ verba non dĩt, quia hæc oĩa, & similia abiecta iudicant,& inonesta,nec virum dicere. Si ergo oculus hic rõnis simplex fuerit,nec in eo tenebrę sint, nihil mali in hoĩe est, sed totum corpus lucidũ erit.

A

Aristo. Seneca

Sed cum tenebrę in ratione sunt, plurima in homine mala proueniunt, semper peccans est ignorans,quia inconsideratio in eo est, & iudicium errans in singulari præcipuens,fac hoc peccatum. B

Sed quib. de causis obscuratio rõ hominis,ut tenebræ dicatur? ex multis certe. Primo p ignorantiam,sicut illi,de quibus dr. Filij Hæli, filij Belial,nescien tes dñm:nec officium sacerdotũ. Plurima mala oriunt,ex ignorantia diuinæ legis. Ideo Paulus ait. Si quis ignorat, ignorabit. Qa verbũ durus dicit pr Christiano q̃ ignorabit? Qd nam illud verbũ asperum,de quo Psal. nisi illud, nescio nos. Illos uero Deus nescit, qui ne scierũt eũ. Iõ Paulus. Euigilate iusti, & nolite peccare, ad reuerentiã nobis dico ignorãtiã .n. Dei quidam habẽt. Ideo Esa. ait Propterea captiuus ductus est populus me⁹, qa nõ habuit scientiam, & nobiles eius interierũt fame,& multitudo ei⁹ siti exaruit. Propterea dilatauit infernus aĩam sua,& aperuit os suũ absq; ullo termino & descendent fortes eius, & populus eius,& sublimes,gloriosiq,eius ad eum. Id quod Propheta dixit olim impletum nunc uidemus,maxima.n. ignorantia legis Dei laborat populus Christianus,et ideo innumeri damnantur. Superãt nos Iudæi,Saraceni,Ethnici in legis sciẽtia, illi enim leges suas falsas probe norunt, fideles vero legem suam non nouit,eius rationem nescis dare si interrogetur, populus profecto insipiens dici potest,

1.Re.2

1.Cor. 14.

2.Cor. 15.

C Esa. 5.

Quod

A Quod si diuinæ legis ignoratio reprehē... semp fuit, tūc tñ maxime, postq̄ Xps magister noster factus reuelauit nobis secreta cælestia, nunc præcipua rō ne tenetur hō Deum agnoscere, & ideo grauius peccat, si ignoret. Et hoc est il-
Ioa. 3 illud Ioannis. Hoc est iudiciū, qa lux uenit in mundū, & dilexerūt hoīes magis tenebras, q lucē. Huius uero ignorantiæ mala plurima sunt, ignorās. n. fræno caret, & ideo liberius peccat, & ad infœlicissimū statū deuenit, q est, Dei & bonorū ipsius despectus. Sicut contra diuinæ legis sciā iuuat, vt recte viuamus. Hinc Psaltes in corde meo abscondi eloquia tua, ut nō peccē tibi. Qui. n. in regē suū peccauit, si eū agnoscat, & ab eo plura beneficia acceperit, & maiora speret? Si
B cut ergo fulcit domus columnis, ita aīa sciā Dei, q cum abest, fruit uniuersa domus. Corpus ergo, qđ corrumpit aggrauat aīam, lex uero Dei cognita eā fulcit, & erigit. Deinde hęc ignoratiò nō solū plura efficit peccata, sed, & plures peccatores. Ideo Esa. ubi supra dixit, dilatabit infernus os suū absq; termino Pauci, n. dānantur, q agnoscant, & uideant se ipsos dānari, plures verò, q id nesciunt, q a nesciūt, vbi corruāt. Sicut plures aues ca
Psa. 83 piuntur laqueis absconditis ab aucupe, q manifestis. Hinc Psaltes. Nescierūt, neque intellexerunt, in tenebris, ambulāt. Sicut ergo auis vidēs cibū, & nō laqueū accedit, & capitur, ita ignorans Christianus, inspicit escā delectationis, nec aspicit Deum, inferni æternas pęnas, & ideo
C peccat, Deinde hęc ignorantia efficit, ut postquam homo in peccata incidit, nesciat vti remedio, qa illud ignoras & medicamina nō adhibet, quia ea nescit. Cauēdum ergo maxime, ne ratio nr̄a ignorantia laboret, tunc enim tenebrę fit.

Scđo, passio vehemens, & excedēs, rōnē obscurat, & i tenebras couertit. Hinc
Da. 13 Daniel ad senē ait, species decepit te, & cōcupiscentia subuenit cor tuum. Hinc
Arist. Aristoteles dixit, qualis unusquisq; est talis finis sibi vr̄, idest, qualiter affectu qs ē dispositus, ita iudicat. Hinc snīa oium philosophorū, ut prudentia in intellectu cōstet, necessariū est passiones appetitus per virtutes morales sedari, quia cū vehemens est affectus, intellectū excæcat. A
Si. n. vapores è terra surgentes obscurat diē, & solem, ita passiones appetitus rōnem, & adeo obscurāt, ut rectum appareat, quod turpe est. Hinc deridebant Iudęi Xp̄m de contēptu diuitiarum dissētentē, quia erāt auari. Et ad superbos ipse aiebat. Quō uos potestis credere, qui gloriā ab inuicem accipitis? Et demum Paulus ait. Obscuratū est insipiens cor eorum, putantes se esse sapientes, stulti facti sunt. Vide ergo, ne lumen, qđ in te est, tenebrę sint, & Deum consule humili orōne. Sicut. n. sol nebulam aufert, ita, & Deus mentis caliginem. Consule ēt eos, qui a Christo dn̄e lux mūdi, & excessum passionum tolle, & nimium tui amorē, sic. n. fiet, ut oculus tuus sit simplex, & ab eo procedat lucida cuncta. B
Lu. 16.
Ioa. 5
Ro. 1.

Sed, & illud silentio pretereundū non est, q̄ superius diximus significari illis verbis, [si corpus tuū lucidū fuerit, &c. sicut lucerna fulgoris illuminabit te.] Illud uero est, q̄ sicut rō simplex, & lucida, illuminat uniuersa hoīs opa ut lucida, & iusta sint ita bona opera rōnem illumināt, vt lucidior sit, ītellectus uolūtatē illuminat, & volūtas recte intellectū, quia ut philosophi aiūt, causę sūt sibi in uicem causę. Hinc Sapiēs. Aīa uiri sancti enūciat aliqñ vera, plusq̄ septē circūspectores sedēres in excelso ad speculandū. Hinc Psaltes, a mandatis tuis intellexi. Hinc Gregor. in hom. ait. Non illuminantur discipuli Xp̄m audientes, & illuminant eū pascentes Huius uero rei rō prima est, quia puro, & simplici corde abundātiorē Deus lucē tribuit. pura etenim uita efficit hoiem Spiritus sancti tēplum, in quo ille habitās lumine cōplet. Hinc Ioānes. Vnctio docet uos de oib. sicut. n. purū speculū obiectū soli, nō solum fit lucidius, sed, & illuminat alia, ita pura uita illuminet intellectū, Deo lucē dignā p̄bente filio lucis. Hinc Iob. Qñ splendebat lucerna eius sup caput meū, & ad lumē eius ambulās in tenebris. Et Esaias. Implebit splēdorib. aīam tuā. Secūda eiusdē rei rō est, qđ intellectus, & uolūtas mutuo se iuuāt, intellect⁹ etenim illuminatus
Ecc. 37
C
Ps. 104
Greg.
1. Io. 2.
Iob. 29
Esa. 58

A minatus mouet, & illuminat uolútaté, vt amet Deũ, & uicissim uolútas amãs mouet intellectum, vt dilectum cogitet. mediteturq; & sic ampliore recipit lucé.

Plures sácti, atq; doctores per simplicem oculũ intelligũt, intentionis puritaté, qua soli Deo placere desideramus, ex qua ꝓuenit, vt opera nostra recta sint. Cum enim plura attendantur in opere, vt rectum sit, pręcipue attéditur intétio finis, à qua bonitaté, & speciẽ actus hu-
Gre.9. mani sortiuntur. Vnde Greg. Sicut domus fabrica colũnis, colũnę aũt basibus innitũtur, ita bona opera nostra uirtutibus, uirtutes ãt intima intentione innixę subsistunt, Dei ergo uoluntas, & eius gloria nobis quærenda est in omni ope-
1. Cor- re. Ideo Pau. ait. Siue comeditis, siue bi-
10. bitis, siue qd aliud facitis, oĩa in gloriam
B Dei facite. Quemadmodũ oĩa, q̃ in templo erãt, uel aurũ, uel deaurata erant, ita q̃cquid in aĩa (q̃ Dei tẽplũ est uiuũ) fue-
3.Re.6 rit, uel charitas, vel a charitate imperatũ, & ipsa deauratum esse oportet. Quid vero mirũ, exigi à te, ut Dei amore ducaris in operibus tuis, cũ ipse tui amore ductus tanta opera peregerit? pót quidẽ homo recta operari pp Gehennæ me-
Hiere. tũ. Hac.n. rõne Hieronymus ad Eustochiũ ait, se dãnasse ad horrẽdum deserti carceré. Potest similiter pp glorię retributionem bona agere. Sic.n. Psaltes agebat, cũ diceret. Inclinaui cor meũ ad faciẽdas ædificationes tuas pp retributionẽ. Sed in his homini sistendum nõ est,
Ps.118 sed ulterius ꝓcedendũ, se, suaq; vniuersa in Deũ, & eius gloriã referens, & uniuersa sua bona in eũ ut ultimũ finẽ dirigere. Et ideo pfecta charitas foras mittit
C timorem, & ut Bernardus ait, Charitas mercenaria nõ est, sed sine mercede maxima nõ est. Et hac de re, calumniari uo
2.Io.4. luit dęmõ sanctissimũ Iob, qđ ad hãc ca
Berna. ritaté nõ pueniſſet, ſed sola mercede du-
Iob 1. ctus, bona ageret. Vnde cũ Dñs diceret, nunq̃d cõsiderasti seruũ meum Iob, qđ nõ sit ei similis in terra, vir simplex, & rectus? R̃ndit, nũquid Iob frustra timet Deũ? nõ ne tu vallasti domũ eius per circuitũ, &c. Quasi dicat. Sola mercede ducit, vt te timeat, & tibi obsequat, nõ glo-

riã quærit tuã, sed propriũ cõmodũ. Sed A
Iob vir cũ esset simplex, oculũ ẽt simplicẽ habebat, & unã eã intentionẽ, qua soli Deo placere intendebat. Et cum pro filij sacrificia offerebat, licet eorũ bonum attenderet, Deũ tñ præcipue intendebat nos docẽs, vt cũ pia opera facimus pro filijs à Deo impetrãdis, vel pro ipsorũ, & nostra salute, pro frugib. terræ, & similibus, non in his gradũ figamus, sed pręcipuè opera illa præstemus Dei cã, & ipsum temporale, q̃ asseq curamus, ĩ Deũ referamus. Sic.n. fiet, ut opera nr̃a maxima mercede sint digna. Licet.n. charitas mercenaria non sit, ut ex Bernardo diximus, maximã tñ mercedẽ asseq tur. Et sicut aurũ purũ in summo hr̃ pretio inter metalla, ita opus à pura profectum charitate, summi est apud Deũ meriti. B
Hinc Ioannes. Suadeo tibi, emere à me Apo.3.
aurũ ignitũ, ut locuples fias. Hoc.n. est, quod hoĩem diuité reddit, & si charitatẽ habeat, qua omnia opera sua aurea reddat, dũ ea in Dei gloriam facit. Vulgo iactat, petrã esse philosophicã, vel quintã quandã essentiã, quæ aurũ purissimũ est Simile
quo facile efficit, ut uni uersa metalla in aurum mutent, q̃ ego commentum potius credo, q̃ veritatem, licet plures nr̃a hac tempestate curauerint hunc efficere lapidem, ut diuites essent. Nõ hoc Deus concessit, vt diuites in mundo simus, cõcessit uero in spiritualibus, cũ charitatẽ diffundit per spiritũ sanctum in cordib. nostris, quę aurum purũ, & ignitum est, quo oĩa nostra in aurum mutare possumus, & diuites fieri in bonis operibus, q̃ quamlibet sint minima, si hac charitate fiant maximi apud Deũ sunt meriti, & C
ei præcipuè placent. Et hac de re spõsam Can.4.
ille commendat suam, cum ait, uulnerasti cor meum soror mea spõsa, in uno oculorũ tuorum, & in vno crine colli tui. Mirũ profecto est, posse hominem vulnerare Dei cor. Sed quę erit adeo uiola ta sagitta, ut impassibilem Deum uulnerare possit? Certè unus, & simplex oculus, unica intẽtio, quæ fertur in Deum, vnus capillus, una cogitatio diuinæ gloriæ. Si hunc oculũ simplicem habeas, sagitta tibi est, qua Dei cor vulneres, petra

A tra tibi est, qua vniuersa in aurū mutes.

Sed inquiens, quo pacto homo sui amans ad hoc peruenerit, ut sui oblitus propter Deum operetur? Audi ethnicum de hac re disserentem, vt noueris facilè tibi id esse, si gratia vti volueris, quã illa non agnouit.
Sene. a Seneca de beneficijs ait: Propositum est nobis, secundum rerum naturam uiuere, & Deorum exemplum sequi. Dij autem quodcunque faciunt, in eo nihil præter ipsam faciendi rationem sequuntur, nisi fortè existimas, illos fructū operum suorum ex fumo extortum, & thuris odore percipere. Vide quanta quotidie moliantur, quanta distribuant, quantis terras fructib. impleant, oia illa sine mercede, sine vllo ad ipsos proueniente
B commodo faciunt. Hæc quoque nostra ratio, si ab exēplari suo non aberrat, seruet, nō ad res honestas conducta veniat, pudeat, vllum venale esse beneficium, gratuitos habemus Deos, si Deos quidē imitaris, da & ingratis beneficia, nam & sceleratis sol oritur, & piratis patent maria. Hæc ille. Deus utilitatem non quærit, sed nec quærere potest, quia nihil illi adijci potest, tu ergo noli utilitate duci, sed honestate, & si vtilitatem quæris, eā in Dei gloriam quære, & ita simplicem habebis oculum, qui lucerna erit te illuminans.

Demum hanc tuam lucernā non sub
C modio ponas, sed super candelabrū. Sub modio enim lucernam collocat, qui bonis operibus terminum præscribit, qui charitatē solis amicis tribuit, cum tñ latum debeat esse hoc mandatū, & ad oēs extēdi, qui parce seminat, paruā tribuens eleemosynā, qui semel in anno confitetur, qui parum orat. Hi oēs sub modio lucernā ponunt. Sed qui dimidium pallium pauperi tribuit, vt Martinus, qui anathema optat esse a Christo pro fratribus, vt Apostolus optauit, qui iugiter bonis operibus intendit, vt ille intendebat, hic super candelabrum lucernā ponit. Qui in populo est exemplum bonorum operum lucerna est super candelabrum constituta vt qui ingrediuntur, lumen uideant,
Mat. 5. videant opera uestra bona, & glorificēt patrem vestrum, qui in cœlis est.

In festo præsentationis B. Mariæ. A

Thema. De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. *Matth. 1.*

Mirabilis in omnib. Maria est, sed verborum ipsius potestas planè admirabilis. Potuit. n. verbo suo Chrm è sinu patris in uterū suū deducere, Potuit verbis, & salutatione uniuersā Zachariæ domum Spiritusancto implere. Poterit ergo nunc Xpm dnm, & eius Spiritum ad corda nostra spiritualiter ducere. Sed præcipuè hodierna die, qua Dei cor in mundo dulcissimum est, ac gratissimum. Q ia hodie ei obtulit mundus gratissimum donum, & post filij sibi oblati donum, nullum huic valet comparari. Hodie. n. in templum Maria ducitur, vt X po desponsetur. Illa hodie maxima recepit dona. Sed non illa duntaxat, sed & nos omnes, si disponi voluerimus. Cuius rei præcessit figura in Rebecca, q̃ cum assumpta fuit in sponsam Isaac plura recepit dona ab Eliezer, quæ Isaac misit. Adijcit vero diuina scriptura. Fratrib. quoq; eius, & matri munera obtulit. Hodie ergo nobis donabuntur dona grã, qa damus sororem nram sponsam Christo dño. Ad eam vero accedamus, eā salutemus, & dicamus q̃ fratres Rebeccæ dixerūt, soror nostra es, crescas in mille millia, & nos tua cū, & intercessione crescam°. Salutemus ea. Aue Maria. B Gen. 24. C

Similes quidem noīe, sed plus similes re fuerūt Anna mater Samuelis, & Anna Mariæ mater, adeo vt sorores ex eadē classe esse videant. Illa. n. lōga vexata sterilitate, & ob hoc cōtemptui habita, orauit dñm, vt prolem acciperet, uouens se eā dño consecraturam. Exaudita oratio illius est, accepitq; Samuelem, quem ablactatum in tabernaculū duxit. Simili tōne Anna Mariæ mr post longam sterilitatem accepit Mariam, q̃ oratione impetrauit, & trimam in teplo hodie offert. Ita Gregor. Niss. in homil. de humana Christi generatione. Ita etiam sanctissimus, & diuinus Euodius in epistola, qui 1. Re. 1. Euod.

fuit

A fuit qi imus post Petrũ Antiochenæ Ecclesiæ eps, quem Ignatius in ep. ad Antiochenos appellat beatissimum. Et Nicephorus dicit diuinũ. Ita etiam S. Germanus patriarcha Constantinopolitanus, & D. Andreas Cretensis sermo. de dormitione B. Mariæ, & alij plures.

Andr. Germ.

Sciendũ ergo, a constructione tabernaculi aliquas fuisse deuotas mulieres, q̃ spreta sæculi vanitate soli Deo uacabãt. De quibus meminit Moyses dicẽs. Fecit & labrũ æneũ cum basi sua de speculis mulierũ, q̃ excubabant in ostio tabernaculi. Hæ nanq; specula sua Dño offerebant. Et qđ dñt, has mulieres dici exercitum dñi, ita Rabbinus Abenacara in c. 38. Exo. Et has mulieres violabãt filij Heli, vt dicit Ioseph⁹ li. 5. Antiq. c. 11. & manifestè colligitur ex 1. Reg. dum ait: dormiebant cum mulieribus. Quæ obseruabant ad ostium tabernaculi. Quos ideò Deus occidit, qm̃ zelo singulari mouetur in eos, qui sacras virgines uiolant, q̃ ipsius singulari ratione sponsæ sunt.

Exo. 38 Iosep. 1. Re. 2 B

Cum verò tẽplum constructum fuit à Salomone, locus habitationis his uirginib. constructus est inter altare, & parietem templi. Vbi habitabant, ac orabant. Ita Greg. Niss. vbi supra. & Orig. tract. 26. in Matth. qui addit. Beatam Mariã etiam Christo nato ibi orasse, quod cum alij reprehenderent, Zacharias pr̃ Ioannis defendit. Idẽ asserit Cyrillus Alexã. li. aduersus Antropomar. c. 27. & Theophylactus in caput Matthæi 23. & Cedrenus in cõpendio historiarum. De his virginibus dr̃. 2. Mach. 3. Virgines, q̃ cõclusæ erant, ob tumultum exortum ad Oniã summum sacerdotẽ confugerunt.

Nisse. Orig. Cyrill. Theo. Cedre

C Hic ẽt fuit mos ab initio nascentis Ecclesiæ Christi, vt virgines Deo dicarẽtur quæ olim diaconissæ dictæ sunt. De quibus Clemens li. 2. constitutionum Apostolicarum cap. 61. & Ignatius in epist. ad Antiochenos, & Tertullianus lib. 1. ad vxorem, & lib. de castitate. De quib⁹ ex Cæsareis redditibus alendis literas dedit Constantinus magnus ad præfectos prouinciarum, ut refert Niceph. li. 8. historię Ecclesiasticæ. cap. 26. Et his fœminis regulam Basilius dedit, ut dicit

Clem. Ignat. Tertu. Nicep.

Gregorius Nazianzenus in oratione de laudibus Basilij. Has vero Hier. in epist. ad Eustochium Nonnas, & August. in Psalm. 83. sanctimoniales appellat. Ex quibus patet antiquitas religiosarum fœminarum. A Hiero. Augu.

Hodie ergo celebri festo colimus diẽ. quo B. Maria ducta est in templũ à parẽtibus, cum trima esset, ut ibi soli Deo vacaret. Quod festum in Oriente perantiquum est. de quo extant homiliæ sanctorum, quos supra memorauimus. Nunc vero in Ecclesia Romana anno 1581. institum est à Sixto Quinto.

Sed qua rõne nunc Deo offertur Maria? nõ unica rei huius rõ est. Prima, ut ea, q̃ mr̃ Dei futura erat, oĩbus titulis, & rõnibus esset Dei. Et iõ hodie Dei efficit parentum voto, & donatione. Ipsi Ecclesia tribuit uerba illa Sapientiæ, dñs possedit me in initio uiarum suarum. Voluit verò Deus, ut Maria oĩno ipsius esset, iõ millies eã dicit suã in canticis, colũba mea, formosa mea, pfecta mea. Grande profectò miraculum, ꝙ in natura humana, q̃ semp fugit à Deo à primo Adæ peccatò, quo primus parẽs fugit, inueniret fęmina, q̃ in nulla re, uel in minima cogitatione a Deo fugeret, aut recederet, & ideo de ea verba illa Iob accipi possũt Annunciat de ea amico suo, quod possessio eius sit, & ad eã possit ascendere pr̃. n. filio annunciat, quod ad Mariam diuertere põt, & licèt cum uenit a pectore pr̃is in vterum matris. descendisse dicatur, tñ cum à cœlis, & thronis in Mariam venit, ascendisse dr̃, quia in altiorẽ venit locũ, ac digniorẽ, & iõ ait: ad eã possit ascẽdere. Est Maria aurum illud optimum, ꝙ gignitur in fluuio paradisi, quod mirè elaborandum est, ut annulus ex eo fiat, in quo lapis infiniti pretij uerbum diuinum ponatur, & ideo vt elaboretur aurum, in tẽplum uenit, Est Maria domus saltus, q̃ sibi in Libano ædificauit Salomõ, ut sibi in delitijs esset, cum tñ regiã haberet in Ierusalẽ, quia Christus dñs in pectore patris, ut regia habitãs, uoluit in delitias uas domum ædificare in vtero Virginis, ut delitiæ eius essent cum filijs hoĩum. Proportio vero magna requirit inter

B Prou. 8 Cant. 1 Gen. 2. Iob 26. C Gen. 2

inter

A inter regiā,& domum saltus,nec.n.regi côueniens est tugurium in saltu. Sed ob secto qualis domus fabricata in Maria est,ut ad eā diuertere digne posset, q ex patris pectore descēdebat? Adeo mira, ac miranda in domo saltus.Salomō posuit,vt ibi defecerit spūs reginæ Austri, referēte Ioseph. Tāta.n.Maria est, ut deficiat meus illā contemplans. Voluit quidem Deus Mariæ esse oib. titulis,& nominibus oportuit uero, ut ipsa illius esset eodē pacto. Et iō in templum ducit. Vt uerum sit illud Cātic. Dilectus meus mihi,& ego illi. Hinc nobis colligendū est,ut si uelimus, totum Deū nobis donari,ut sit ille nobis omnia, nos ēt totos Deo tradamus,& munus hodie Deo offeramus,quo nos,& omnia nostra Deo demus. Velles quidē, o homo, qđ Deus oīno tuus esset, nihil sui à te reseruaret, sed oīa tibi esset,recte postulas. Sed audi iustam Dei legem. Quantum mihi dederis de te ipso,tm̄ tibi tradam ex me, nihil ergo tibi seruā,totū te dono,da Deo, & Deus tuus erit oīno. Hoc uero profectum,& bona nostra impedit, quod Deo nos nō tradimus totos. Sicut enim pars ligni missa in ignem ignitur, q̄ uero in igne nō est frigida est, ita ea parte, quā nos Deo damus, sancti sumus. Sed plura Deo subtrahimus. Audi, ꝙ Paulus oret. Ipse aūt Deus pacis sanctificet vos per oīa,ut integer spiritus uester, & aīa, & corpus sine querela in aduentu Dñi C nostri Iesu Christi seruetur. Fidelis est, qui uocauit uos,qui etiam faciet.

Iosepb

Can. 2

B

1. Th. 5

Simile

Secūdo, offert hodie Maria in tēplo. Quēadmodum cū uis, pulcherrimā tibi depingi imaginē offers pictori tabulam optimā,vel cū uis aliquas literas præcipuas,titularesq; tibi scribi, quæris membranā optimam,q̄ scriptori offers. Erat qdem imago illa uiua Dei in mēte pris erat verbū illud in Dei corde, ꝙ illud eructauerat. Sed in lumine innaccessibili erat,uidere imaginem illam nobis nō licebat, verbum illud legere non poteramus. Hinc Baruc aiebat. Nō est, q scire possit uias eius,neq. qui excogitet semitas eius,sed qui scit uniuersa,nouit eā sapientiam,s. Et Esai. Vere tu es Deus ab

Baru. 3

Esa. 45

sconditus. Desiderabat mūdus hāc imaginē videre,hoc uerbum legere, vt dicere posset cū Ioanne. Quod uidimus, qđ audiuimus, quod manus nostrę contrectauerūt,de uerbo uitæ. Et uita manifestata est,quæ erat apud patrē. Ad hoc ergo defertur hodie Maria, q̄ membrana est,tabula est preclara,in qua imago patris ponatur,uerbum patris scribat. Sicut primis tabulis fractis Moyses alias præparauit,in qb. Dei digito lex secūdo scriberetur. Ita euacuato priori mandato,ac lege,lex dulcedinis,ac amoris scribenda fuit. Et ideo Maria in tēplum ducitur,eius vero in tēplum cōscensus merito celebri die agitur, qa prænunciā est remedij hominum,qm̄ sicut olim ascendente nubecula parua de mari,ait Elias magna descēdet pluuia, qua terræ sterilitas finē accipiet. Ita ascendente Maria in tēplum,expectare cito possumus pluuiam illam uoluntariam, q̄ segregauit Deus hæreditati suæ. Nunc implebitur illud Esa. Rorate cæli desuper,& nubes pluant iustum,aperiatur terra,& germinet Saluatorem, & iustitia oriat simul.

A

2. Io. 1

Ex. 34.

B

3. Reg. 18.

Esa. 45

Tertio in tēplum Maria uenit, ut pugnā cum Deo ineat,& eū superet, ac in terrā deijciat. Tēplum vero locus est huius certaminis,stadium,in quo curritur, qa in eo agone nobis cū Deo contendendum est. Pro rei huius intelligentia, aduertendū est. Quod licet Deus pura, ac mera gratia decreuerit, in mundū uenire factus homo, uoluit tñ mundum disponi,ad eum digne suscipiendum,& ut mūdus id mereret,non qdem de condigno,& iustitia,sed de cōgruo,ut D. Th. & alij dnt. Quia sancti patres meritis,et oratione obtinuerūt, ut Deus descenderet,non quidē iustitia id exigēte, sed qa côueniens fuit,ut Deus homo fieret, id exigentib. ac postulantibus tot sanctorū meritis,& orationibus. Sed hoc meritum de congruo impletum non fuit,donec Maria in mundū uenirct,& suis meritis, ac oratione Deum è cœlis in terrā deduceret. Illā vltimā lineam, ac manū huic operi imposuit. Nescio, an hanc rē subodoratus fuerit Homerus,in lege.n. naturę fuit aliqua, licet obscura cognitio in-

C

Homerus.

A tio icarnationis i factis, à qb. philosophi aliqua didicerūt, Finxit ergo Homerus mirabilē catenā, q̄ magni fecit Plato, Augustinus. Macrobius, & alij, & ea dr catena Homeri. De qua ipse ait, q cum Iupiter uellet brachij sui potentiā ostendere, dixit ad uniuersos Deos, ego faciā catenā, cāq; manu tenebo in cęlo, in extrema uero illius parte, q terrā tanget, multæ erunt catenulę. Vos ergo oēs descendite in terrā, & quisq; catenulam suā teneat. Et conatu uniuerso posito curate
B me in terrā trahere, ego uero conabor solus, ut in cę. u nos ducā, & ita fiet, quo, liquido patebit oipotētia mea. Quid hac fictione significare uoluerit Homerus, incertum est, multæ. n. expositiones a doctoribus traditæ sunt, Sed forsan Dei in mundum descēsum significare uoluit, catena, pfecto Xpi genealogia, quæ in Euang. tradic, est, quisq; Patriarcharū, ac regum annulus est catenę. Oēs uero sancti conati sunt, ut Deū è cælis in terrā deducerent, Sed nullus id pficere ualuit, donec illa uenit. De quā natus est
C Iesus. Hæc ipsum traxit in terrā, hęc inuincibilē supauit. Eadē uera catena, nos Deus dixit in cælum. Sed unde catenæ vis tāta? Certe qa ultima eius pars Maria est. Hæc oēs iustos longo interuallo superauit. Hæc uniuersa peccata bonitate sua uicit. Et cum uniuersa hominum peccata conarentur, ne Deus in terram ueniret, illa ea oia bonitate supauit sua, effecitque, ut descenderet. Illa tandem Deū uicit, & margaritā, quæ in patris pectore erat sibi usurpauit, uerbum. s. diuinum. In stadio quidem oēs currunt, sed unus accipit brauiū. Margarita, q tanq̄ premiū sanctis proposita fuit, Christus fuit. Vniuersi cucurterunt, ut illud arriperent. Sed oēs iuxta fidē defuncti sunt, nō acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes. Exulauit Abraham, ut videret diem Xpi, vidit, & gauisus est vidit quidem, se nō potuit arripere. Sic cum, vidit Iacob innixum scalę, sed non ascēdit p eam, Odoratus est illum Isaac cū dixit, Ecce odor filij mei quasi odor agri pleni, sed gustare nō potuit, vsq; ad summitatē virgę puenit, Iacob, vt eum

He. 11
Ge. 28.
Ge. 27.
Ge. 49.

A arriperet, sed nō ualuit, unde dixit, salutare tuū expectabo dn̄e. Præclarum cursum confecit Ioseph, q ut expeditius curreret, pallium reliquit. Sed ad umbram solum puenit, qū dictus est Saluator mūdi in Christi figura, Maria uero ita fœliciter cucurrit, ita aquila magna uolauit, vt ad cedrū altissimā peruenirct, ad patrem, s. & medullam arriperet, & margaritam, quę in eius pectore erat. Illam uero pater ei dedit, cum in eius utero Christum posuit, & in eius pectore.

Fœlix profecto nuncium, atq; pclarū hoibus dum monile, qd in patris pectore erat, q super Cherubin uolauerat, & inueniri difficile poterat, a altissimum posuerat refugium suum. Iā facile inuenitur in brachijs Marię iā est. Imo & in B sacerdotis manu, vt eum facile recipias. Qui vero eum ad nos adduxit? Maria plane, fœlix pfecto mulier, q ad Deum vsq; peruenit cursu suo. Sed ut fœlicem hūc cursum absoluat, à longe, ac retro, vt vulgo dr, cursum inchoat. Quidā. n. sero cursum inchoāt, qui sero agnoscūt bonitatē infinitā, pulchritudinem antiquā. Quidā uero ab infantia currere cęperunt, vt Samuel, Alij ex vtero matris, vt Hieremias, & Ioānes. Sed Maria, tāquā qa, q multo maiorē cursum perfectura erat, à cōceptione currere cæpit, Et cū triennis esset in tēplum, pperat, & tandē Xpm ad nos deducit. De qua natus C est Iesus. Cauēdum vero valde, ac timēdum nobis est, si cursum istum, tarde inchoamus. Sicut ille, qui sal tū magnū per fecturus est, cursum a longe sumit, ut cū saltandum est, magnum terræ spacium pteruoles. Sic ille, qui ex hac uita in aliā migraturus est, & Deū assequi conatur, caueat ad mortē differre pænitentiā, saltus certe magnus est à longe ergo capiēdus est cursus, ne in baratrū incidamus. Hinc nos Paulus monet, Sic currite, ut cōprehendatis. Currendum ergo est, ut ab infantia Deo nos offeramus, sic ut hodie Maria oblata est. Parētes vero id agere cum filijs dēt, q parentes Mariæ, qui eam ducunt in templum, cum infans esset, & q pater Thobię, de quo sic scriptum est, genuit filium, quē ab infantia sua

1. Co. 9
Thob. 1.

A sua timere Deū docuit, & abstinere ab oi pctō. Id ipsū Salomonis mī pstabat,
Pro.4. vt ipse ait. Nā & ego fili⁹ fui pris mei, tenellus, & vnigenitus corā matre mea.
Et docebat me, atq; dicebat possidē sapiētiā, posside prudentiā, nec dimittas eā, &
Thr.3. custodiet te, dilige eā, & conseruabit te. Hinc Ieremias. Bonū est viro, cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Cū.n. ab īfantia uirtuti, qs incūbit est ei, quasi ā natura insita. Quia.n. Samuel à puero ī tēplo fuit, sanctissimus euasit. Sicut.n. qui ab infantia in aula regia nutrit, & inseruit pricipi postea illi grātior est, ac plura bnficia recipit. Itaq Deo ab infantia
Psa.21 adhæret. Qd apud Deum allegabat psāltes cū diceret. In te piectus sum ex utero, de ventre matris meę tu es protector
B meus. Hoc hodierna die exēplo tuo nobis Maria ondit. Emissus ab arca coru⁹ est, nec reuersus, cadauere forsā illectus. Emissa colūba est, & nō inueniēs, ubi re
Gen.8 qesceret pes eius, regressa est in arcā, deferēs oliuæ ramū. Oēs à Deo emittimur per creationē, sed pctór ī creaturis ma-
Chry. net, nō uero sic Maria. Chrys. ait. Sicut aqua nō est ea pdita soliditate, ut q spiā ī ea figere gradū possit, qa cōtinuo labit. Ita in mūndo nihil est, in quo cōsistere possimus, & iō colūbæ sīles simus, dicamusq; cū psaltē. Quis dabit mihi pēnas
Psa.54 sicut colūbæ, & uolabo, & reqescam, in Deo. s. meo. Et iō uocat spōsus, sponsam colūbā, uenit colūba mea. Ramū uero
Gan.2. oliuæ Maria sine felle colūba defert, orōnē, s. implēs illud Pauli. Sine itermissione ora te, & illud. Meditabor, ut colūba.
C Etiā dū colūba cibū sumit cęlū respicit,
1.Th.5 granū ore capit, & cęlū suscipit. Ita Ma
Esa.38 ria agebat oiaq; ī Dei gloriā referebat.

Sed operepretiū erit nosse, quo pacto Maria ī tēplo educata sit, qualēq; uitam egerit. Cōtinuo sedes liqsti paruula auitas, tēpli ad vris oblata parētū debita uotis. Sed qd ī tēplo egeris, qūo fueris conuersata, nosse cupimus. Snīa cōcors sanctorū est, & ea certissima, singulari spūs sancti prouidentia Mariam esse educatā. Si.n. singulari cura Sāpson, Samuel & Baptista educati sunt, q ad munera grādia a Deo electi fuere. Maria, q̄ a Deo

dignioti munere pparabat, singularis si
A ma, si sic loq licet (cura nutrieda erat, ut in oib. esset absolutissima. Vt fundamē ita huius diuinæ dom⁹ toti cōgruerēt ædificio. Vn sicut ī ueteri domo, q̄ Mariæ fuit typ⁹, fundamēta iacta sūt ptiosis lapidib. Ita in Marię initijs summę uirtutes
3.Re. effulserūt. Hic de ea canit ecclesia, cū essē paruula, placui altissimo. Hic Dam.
Dama. l.4. de fide ortho. c.15. ait, Maria ī tēplū adducta, & oblata, nō sec⁹ ac oliuā fructiferā se pstitit, q̄ ī domo Dei plātata, & diuino spū īpinguata, fructus pulcherrimos, ptulit, & uirtutū oīū domicilium effecta est. Greg. ī cō. orone de Maria ī tē-
Gre. in com. plo oblata ait. Erāt Mariæ mores ī cōpa rabiles, & agēdæ uitæ rō cōposita uirtutib. & plena diuinis reuelationib. Consi
S imile B derādū.n.ē Mariā sīlem fuisse pulcherrimę imagini, q̄ pcipu⁹ pictor regi depingit, dicet.n. cū reliquas imagines depigit, aliqd ipse faciat, multa tn̄ relinqd faciēdā ministris, & pictorib. rudib. Cū uero imaginē regi depigit, nihil illis alijs permittit agēdū, sed ipse opus ichoat, ac pficit, qa ī ea imagine nihil eē dēt, ꝙ vndiq pfectū nō sit. Ita plane, cū ī religs sanctis multa Deus ꝓ diuina sua bonitate posuerit bona singulari, eis reddita grā, in pluribꝰ tn̄ eos pmisit agere, ut hoīes, errare decipi, labi uel minus pfecta agere. At cū Maria ei pficiēda fuit, ī qua attēdit nō solū, ꝙ ab ipso fieret, sed ēt ꝙ regi maximo parabat, ꝙ sapiētia ædificabat sibi domū parabat, ubi tabernaculū, oīa, quę ad eā spectāt, māu ppria perficit, & singulari grā uniuersā ornauit, ut nihil eēt nō
C absolutissimū. Si.n. cū mūdū cōdidit primo. Adę, ubi dignitas hoīs, cui fiebat pexigua erat, vidit cūcta, q̄ fecerat, & erāt ualde bōa, q attēdit seipsū, q ea faciebat, cuius opa pfecta sūt. Cū ēm mūdū cōdidit. Adę cęlesti Mariā, s. q̄ nō minor mūd⁹ dici dēt, sed maior. Quia quę cęli, et terra capeē n̄ poterāt, suo cōtulit ī gremio ī cui⁹ mūdi cōstructione attēdere dbuit, nō solū qs illū efficeret, sed cui. Quo pacto ī eo n̄ erūt oīa ualde bōa, ac perfecta?
Sciēdū ergo est, ꝙ eo tpis momento, quo rōnis usus Marię datus est, eā nino viuinus amor possedit, nihil in ea relinquens

Sanct. X quens

A quæ non ignitū. Quicquid pter. Deum erat, nihil ducebat, vñ à mūdana gloria auideq; sic abhorrebat, sicuti corruptū aerē, qui fœtore suo plures ifficit. Et sicut anius alicui negotio nimis intētus, ad alia sit nullus, ita Maria Deo itēdebat, vt alijs oib. nulla esset, ut ia re usurparet il-
Can.7 lud Cant. Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Et ueluti accidens pēdēs à substantia, ita à Deo pendebat Maria, nihil cogitabat pter Deū, & contēplata Dei innumeras mīas, pcipuè uero illam qua hō fieri, & mori decreuerat, nec aliud a nobis exigere pter sui amorē, decreuit eū toto corde diligere, ut nihil illius alteri cōcedere. Et sic corpus gubernari decreuit, ut soli Deo seruiret. Et sicut nauclerus, nauim gubernās, memoria tenet pericula, à quib. cauere dēt, &
B portū, quo pgit, ut illuc nauim applicet. Sic Maria corpus suū ab oī Scyla, & Carybdi, eripere cupiens, ne propinquorū conuersatio ei impedimento esset, ne tota in Deum curreret, templum adiit.
Hiero. In tēplo uero ab Angelo nutrita fuit,
Ce.N. q ei cibū afferebat, ut Hie. affirmat, vbi
Berna. supra, & Ced. i cō. hist. & Gre. Nicome. vbi supra. Nec id adeo mirū, cū alijs sanctis sit cōcessum. Regula vero Ber. sit nihil Mariæ negatū, q alijs sit cōcessū. Et recte ait Greg. Nicomediens. uidimus, Deū ei dedisse filiū, qd mirū, q reliqua
Sabel. oīa pster Sabel. li. 2. Exemplor. c. 4 & 9. ait, maiorū eē traditionē, q Maria à prima luce, usq; ad tertiā orōni uocabat. A tertia, usq; ad meridiē operi manuū in-
C cūbebat. Statim parcissime cibū sumebat. Reliquū vero tpis lectionis scripturæ ipēdebat, & eius meditationi. Gal. li.
Gala. 7. de arcanis catholicę ueritatis. c. 5. ait. Oīa virginis mēbra à pedib. usq; ad caput, oēsq; eius sēsus, & cogitationes aīæ in pio absq; repugnātia obtēperasse. Adeo, ut oculi ei⁹ nihil illiciti unq̄ aspexerint, imò nec oculos unq̄ leuauit, nisi orās. Atq; eo ipsū prophetiæ donata est, ut si forte aliquid i licitū audire, vel videre debuisset, i lico eius aures, & oculi clauderent. Ita, vt non nisi uoluntati diuinę seruire uiderentur. Nec hoc mirū videri dēt, quoniā sūma Marię gra, & uirtutes, latere potuerint, ut exterius nō apparerēt. Addi uero Amb. lib. 2. de Virg. A. Ambr
deo Dei charitatē plenā fuisse, ut ēt cum corpus dormiret, eius uigilaret aius, uñ in Canticis ait. Ego dormio, & cor meū vigilat. Quæ verba ad Mariā pertinere Can.5
adnotauit Ruper. lib. 7. in Cant. Si ergo ruper.
Paulus in tertiū raptus est cęlū, si Baptista mira eleuatus contemplatione fuit, & si alij viri sancti, inebriati fuerūt charitate, & extra se facti, si reuelatiōes plures habuerūt, Maria multo his maiora ruper.
recepit, vt ait Rupertus libr. 3. in Cant. quia fecit in illa magna, qui potens est. Hāc introduxit rex i cellā vinariā, ut eā Esa.66
inebriaret cor eius, & caro exultauerūt in Deū uiuū. Fuit Maria tota cęlestis, tota diuina, qa sedes illi⁹ futura erat, q ait. Cęli mihi sedes est. Hinc demū Ambr. vbi supra ait, talis fuit, ut vni⁹ uita oium B
esset disciplina. Et iō ecclesia ait. Sola sine exēplo placuisti dño nro Iesu Xpo. Et iterū. Cui⁹ vita iclita cūctas illustrat ecclesias. Et tandē ait Dion. Cartusian. Dion.
li. 1. 2. 3. de pconijs Marię, ad Originalis iustitiæ statū peruenisse melius, quā Adā, quia in eo nulla fuit rebellio, & plena erat gratia, ac omni ornata uirtute. Bonau

Sed illud mirandū est, q D. Bona. in meditationib. de vita Xpi c. 3. ait: Reuelasse B. Mariā sanctæ Elisabeth hec verba. Filia tu credis, q oēm grām, q̄ habui habuerim sine labore. Sed nō ē ita, imò dico tibi, q nullā gratiā, donū, uel uirtutē habui à Deo sine magno labore, continua orōne, ardenti desiderio, profunda C
deuotiōe, multis lachrymis, & multa afflictione, dicēdo, cogitādo tp placita sibi sicut sciebā, & poterā, excepta sanctificationis gratia, qua sanctificata fui in utero matris. Et ideo pro firmo scias, q nulla gratia descendit in animā, nisi per orationem, & corporis afflictionē, hucusq; Mariæ reuelatio. Ex qua re docemur, operi, ac labori incumbere, ut perfectionem, ac uirtutē, acquiramus. Sine labore, ac afflictione perfici cupimus, sed id nulli præstatur, cum Mariæ nihil cōcessum sit sine labore excepta priori sanctificatione, labora ergo sicut bonus miles Christi Iesu, vt coronā consequaris, &c.

In

A In festo B. Catharinæ Virg. & Mart.

Thema. Simile est regnum cælorum decem virginibus,&c. Matth. 25.

INter alia, quæ illustrem reddunt ciuitatem Hierusalem cælestem, unum est, varietas ciuium illius, quã attendit Ioannes, cum ait. Post hęc uidi turbã magnã, quã dinumerare nemo poterat, B ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis. Sicut in terra insignis illa ciuitas esset, in quã ex uniuerso hominum genere, & ex omni natione ciues præcipui inuenirentur. Ecclesia militãs simili de causa ornatur varietate statuum. Hinc Psaltes ait. Astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato, circundata uarietate. Licet enim vestis aurea iustorum, sit una, sed simul est multiplex in diuersis uirtutum officijs, pro statuũ diuersitate. Hinc eam Paulus confert humano corpori, in quo diuersa sũt mẽbra, nec.n. totũ illud est oculus, aut manus. Et sicut in regis domo plures, diuersique ministri sunt, & omnes regi obsequuntur, ita in Ecclesia diuersitas est ministrantium.

Psa, 44

2. Cor. 12.

C

Sed uarietas ista statuũ reducitur ad duo præcipua. Sicut diuersitas corporũ ad alia duo nempe ad cęlum & terram, qua propter dicitur. In principio creauit Deus cælum, & terram. Ita Ecclesię status ad uirginitatem, & matrimoniũ. virginitas est cœlum propter incorruptionem, & celsitudinem, matrimonium uero terra propter fœcunditatem. Et ideo cum Ecclesiæ diceretur. Reuertere, reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere, ut intueamur te, ait ipsa. Quid uidebis in Sunamite, nisi choros castrorum? Quia sicut in castris duo sunt ordines militum, equestres, & pedestres, ita in Ecclesia virginis, & vxorati. Equites virgines sunt, qui super equos sunt suorum corporum, à quibus in terram deiecti non sunt. Quibus accõmodari potest illud Esaię, quod in alium censum ipse dixit, equi eorum caro. Equites ergo illi sunt, qui super carnem sedentes, eiq; dominantes, Deo militãt. Et rursum virgines equitatus Dei dicitur, quia caro, q alijs est uitiorum materia, ac fomes ipsis seruit, ad iustitiam, & ut spiritus in illa pugnet, & p eã uincat. Ad quod respexisse Paulus vr, cum ait. Sicut exhibuistis membra uestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibere mẽbra uestra seruire iustitię in sanctificationẽ. Loquitur ea uerba Paulus continentib. qui prius superati a carne fuerunt. Verba uero posteriora uirginibus conueniunt, qui exhibent corpora sua, ut seruiãt iustitię in sanctificationẽ. Sed ais mirum ualde est, cũ caro equus sit ferox indomitus, & effrænis, qua rõne in eo pugnari possit. Certe mãsuescere caro potest, & frenari, si dure tractetur. Et iõ virgines, ut in ea pugnare possint, nõ eã delicate nutriunt, ut incrassata recalcitret, & ascensorem in terram deijciat, id. n. agere solet equus nimiũ incrassatus, nec in cursum ductus. Illud ergo virgines præstant, quod dominus Iosue ait. Equos eorum subneruabis. In quẽ locum. Origines ait. Equus subneruatur, cum caro ieiunijs, & pœnitentia affligitur, ne cõtra spiritum pugnare possit. Licet ergo alij sunt milites in domini exercitu, q pedestres sunt, quoniam carni in aliquibus assentientes, nec omnino ei imperentes, aduersum illicita pugnãt, quos vxorates dicimus, tamen, quia virgines sunt pars potior dominici gregis, vt Cyprianus ait & fortissimi milites in Christi exercitu, ideo ab eis nomen vsurpat Ecclesia, & similis dicitur decem virginibus. Et ideo in canticis ad ipsam ait. Equitatui meo in curribus Pharaonis assimulaui te amica mea.

Gen. 1.

Can. 6

Esa. 31

A

Ro. 6.

B

C

Cant.

Dicuntur etiam virgines Dei equitatus, quia certamen castitatis fortissimũ est, in quod solum fortissimi milites descendere possunt. De quo proinde saluator ait. Qui potest capere capiat. Et cuilibet virginum dici illud potest, quod dę Ioseph Sapiens, ait: Certamen forte dedit ei, vt vinceret. Quod non solum dictũ est propter multa, quæ sustinuit, sed ẽt, quia luxuriam superauit, & à domina abstinuit etiam cum ab ea solicitaretur.

Ma. 19

Sap. 10

A Aug. Vn Aug. ait: Inter oīa certamina Christianorū duriora sunt prelia castitatis, nā ibi cōtinua pugna, & rarior victoria. Et
Bern. Ber. Differunt qdē inter se virgo, & Angelus, sed fœlicitate, nō uirtute. Nam etsi unius castitatis fœlicior illius tñ fortior esse cognoscit. Et in huius fortitudinis ostensione laureola donat virgo, de qua re multa diximus in concione B. Agnetis. Hanc virginū insignē fortitudinem agnouerunt pres illi eremitæ, qui in collatione oīum cōsensu dixerunt. Maius miraculū est de carne propria fomitem eradicare luxuriæ, q̃ expellere immūdos spūs de corporib. alienis. Et maior est uirt⁹ libidinē carnis extinguere, q̃ nequitias dæmonū extrinsecus subiugare.

B Ecc.26 Ex quib. patet, virginum statū altissimū in Ecclesia esse. Hinc Sapiens. Gra super gratiam mulier sancta, & pudorata, oīs aūt pōderatio non est digna cōtinentis aiæ. Gratia super gratiam, i. gratia superans alias gratias, i. eximia est gratia mulier sancta, & virgo. Oīs uero poderatio non est illa digna, i. nihil conferri
Hiero. pōt virgini, excidit. n. cuncta. Et ita ait Aug. & Hier. contra Iouin. in oī hoīum genere optimus virgo fuit. Inter hoīes optimus Xp̄s, hic virgo fuit. Inter mulieres optima Maria, hæc uirgo fuit, inter Apostolos Paulus per excellentiā Apostolus dr, & virgo hic fuit. Inter marty-
C res Stephanus, & Laurentius, virgines extitere. Inter prophetas Ioannes Baptista, virgo fuit. Inter Euangelistas, Ioannes, uirgo fuit. Inter confessores Martinus, Antonius, Basilius, virgines fuerūt. Addit Hiero. Sicut se hn̄t hæc metalla
Aug. ferrum, argentum, aurum, ita se habent, coniugiū, uiduitas, virginitas. Au. ait. Sicut se habent, stella, luna, sol, ita illi tres status, virginitas autem Sol est, per quā efficitur homo par Angelis, q̧ distat cœlum a terra, Angelus ab hoīe, hoc distat virgo a non virgine, quia quod Angelus natura est, virgo est gratia.

Inter has virgines post Mariam merito secundo loco Catherina adnumeranda, est quam ea singulari gloria ornauit, cum filio suo unigenito despōsauit, quo facto eam in nurum, & filiā suscepit. Vere fuit virgo sapiens, & una de numero A prudentū, q̃ accipit oleū in uase suo. Virgo q̃dē fuit purissima, & adeo sapiens, ut vniuersam mūdi sapientiā superauerit, & quinquaginta sapientes cōuerterit ad fidem, & tm olei in aīa sua accepit, ut in corpus eius redundauerit, & nunc sepulchrū illius oleū manat. Et eius corpus tāquam Angelicum Angeli sepelierūt, qa Angelus illa erat gratia. Mirū profecto sepulchrum, q̧ Angeli Angelo extruxerunt. Sileant miracula Memphis, sileat Mausoleū, & Aegypti pyramides. Nul-lus regū, aut imperatorum ab Angelis B sepelitur, nisi virgo, q̃ Angelus est. Si ergo Catherina virgo purissima est, si martyr illustrissima, si doctrix sapientissima; qs dubitet trib. eā ornari coronis in cœlesti regno? Sed quō virgo hæc uigilauerit. & sponsū exceperit uidebimus facile si literā Euāgelij explanauerimus. In ea uero parabola proponitur, ex qua eam conclusionē cœlestis magister concludit, vigilate itaq; quia nescitis diē, neq; horam. Hæc. n. diuersitas est inter iustos, & peccatores, q̧ iustus timet, pauetq;, & de salute æterna solicitus est, & ideo maxima cura se parat, ne imparatus inueniatur. Peccator vero uana securitate confisus C salutē suā negligit, & ideo imparatus inuenitur. Audi iustū solicitum, et cum sibi morti proximus iam uideretur, ait enim. Putásne, saltem ibi erit requies mi- Iob 17 hi? qua si dicat, in hac uita iam nullam requiem expecto, qa morti pximus sum, sed num in alia uita erit mihi requies? In quæ verba multa dicit Greg. de solicitudine iusti, q̃ Christus vigiliā dicit, sicut contra peccatorum incuriam somnum appellat. In illa Ionæ tempestate nautæ Ionę 2 nauim alleuiabant, Deum orabant, uela complicabant. At Ionas descēdit in inferiora nauis, & dormiebat sopore graui. Sæpe audiuimus, & manifesta experientia agnoscimus uitā nostram nauigationem esse periculis plenam, q̃ in naui corporis peragimus. Sed tp̄s nobis tranquillū nō est, sed iugis tēpestas, atq; procella innumera. n. adsunt pericula, tētationes atq; Syrtes. Hoc attēdētes iusti uigilant, seq; custodire curāt. Hinc Es. Sup speculam Esa. 21

A lam dñi ego sum stãs iugiter per diẽ, &
sup custodiam meã ego sum stans, totis
Ap.16. noctibus. Et dñs in Apoc. Ecce uenio si
cut fur beatus, q vigilat, et custodit vesti
mẽta sua, ne nudus ambulet. Et attẽdẽs
iustus p sensum rimulas aquã subintra-
re, q nauim mergere põt, eã foras sacro
rũ frequẽtiam pellere curat. Peccatór tñ
sñs Ionę dormit, negligitque. Descẽdit
ad inferiora nauis cũ Iona, in sensuali
Psa.72 .n. delectatione uitã agit, q explicat Ps.
cũ ait. Transierunt in affectũ cordis, re-
liquerunt rectã rõnem, q locus natura-
lis hois est, & transierũt ad affectus cor
dis, q locus est bestiarum. Ibi uero dor-
miũt, quasi tempestas nulla esset. Quod
Pro.23 mirè expressit Sapiens, cũ ait. Et eris si-
cut dormiẽs in medio maris, & quasi so
pitus gubernator, amisso clauo, & dices
B verberauerũt me, sed nõ dolui, traxerũt
me, & nõ sensi. Aqua pctõrum immẽsa
in eos intrat, qua demergendi sũt in pro
fundũ, sed nõ curãt, imo vt Iob ait. Abo
Iob.13 minabilis, & inutilis homo, q bibit iniq
tatem quasi aquam. Et sic ipsius, cũ in p
fundum malorum uenerit, contemnit.
Vt hoies ab hoc excitaret somno, uenit
Xps in mundum. Ita loquit pr filio per
Esaiam. Dedi te in fędus populi, vt susci
Esa.49 tares terrã, vt possideres hæreditates dis
sipatas, vt diceres his, q uincti sũt, exite,
& his, q in tenebris, reuelamini. In uni
uersa uita sua nihil aliud egit, q̃ discurre
re p ciuitates, & castella, ac dicere oĩb. ui
gilate. Et vt opus hoc tandẽ peragerer, si
C cut Dauid è rupe uocauit Saul, & Ab-
1.Reg. ner, eosq; excitauit. Ita Xps crucẽ ascen
26. dit, & ibi clamore ualido hoies uocauit,
clamauit, qdem uoce magna, clamauit
sũma sua charitate, humilitate, patiẽtia,
an nõ clamores hos audies. Deus tui cã
in cruce est, & tu in eũ peccas? Certè qui
tm clamorem non audit, mortuus po-
tius quam dormiens iudicandus est.

Sed nũc parabola vtitur, vt nos exci-
tet. Et ea est. [Simile est regnum cęlorũ
decem virginibus, quæ accipientur lãpa
des, &c. Ad fideles hæc parabola dirigit
Fideles .n. virgines in scriptura dñtur,
sicuti idolatræ adulteri appellant, quia
Deo relicto, q vir erat legitim⁹, ad Deos
alienos diuerterũt. Nec uero de oĩb. fide A
lib. parabola loquit, sed de his, qui multa
uirtutũ opera præstat, ait.n. exisse obuiã
sponso cum lãpadib. q opera pia signifi-
cãt. Sed terret valde, q ex his plures dã-
nent. Qd ij infernum descendat, qui de
prauatis morib. sunt q nihil boni agere
curãt, sed desperantes tradiderunt se ipu
diciciæ, & oĩ immunditiæ, mirũ non est.
At vero, q ex ijs, qui multa opera pia fa
ciũt, plurimi damnẽt, terribile est, ac tre
mendum. Quid.n. sibi putat futurũ, qui
oĩno peccatis se tradidit? Hoc est, quod
Petrus dixit. Si iustus vix saluabitur, im
pius, & peccator vbi parebunt? Sed qua 1.Pe.4
rõne illi damnentur, qui bona plura pręstiterũt? Certè quia exteriora bona ege-
runt, sed oleum charitatis non habue-
runt interius. Cõsidera ergo an exterio- B
ra, quæ agis à vera charitate procedant,
an aliquid lateat in corde, q Dei dilectio
ni super oĩa cõtrarium sit, si.n. honor,
aut diuitię, aut quid aliud ĩ corde lateat,
q pluris facias q̃ Deum, oleo caruisti,
& tanquam fatuus à regno excluderis.

Sed mira similitudine exponit Xps
dñs curã, qua putare aĩas nr̃as debem⁹,
vt ei occurramus. Ait.n. similes nõ esse
debere virginibus, quæ se ornant, ut re
gijs nuptijs assistant, & festina gaudia ĩ
nuptijs celebrent. Si.n. nũc rex nuptias
faceret filio suo, & in eas vocaret vni-
uersos regni sui principes, tum viros, tũ
fęminas, vt festina gaudia agerent ludis
militarib. viri saltibus uero fœmine, vi-
ri quidẽ præclare se ornaiẽt, sed fœminę C
supra modũ, vt nunc in pulchritudine,
& gloria regis oculis, & principum ap-
pareretur, iõ cultum vestium nimiũ cu-
rarẽt ornamẽtũ lapillorũ, capillorũ pul-
chritudinẽ, capiti pcipua ornamenta a-
ptarẽt. Eã à vobis Xps exigit curã, vt ei
occurramus cum uniuersarũ uirtutum
ornamento. Plorauit Arsenius visa mu
liere ornata, dicens. Nunquam ego sic
curaui aĩam ornare, ac ista corpus. Mi-
ra pfecto hoium væcordia est, qui plus
ornant corpora, ut mundo placeant, q̃
aĩas ut Deo. Cum ergo ornatas, ac com
ptas mulieres uideris plora, quia non sic
tu animam ornas, ut Deo sposo placeas,

A [Sed quinque,ait,erãs fatuæ,& quinque prudentes.] Sed qũo fatua dr̃ aïa, q̃ exit obuiã X po,& lãpades bonorũ operũ defert? Certè iure fatua dr̃, quę multa bona opera p̃stat,& multũ laborē ponit in Dei obsequio,& vniuersa hęc amittit qa oleũ charitatis secum nõ detulit. An nõ stultus dicẽdus est,q ieiunas, eleemosynas p̃stas,& similia multa bona pagis & uniuersa amittis,qa in Dei grã ea nõ fuisti operatus,qa aliquid in corde lr tebat,qd Deo p̃ponebas,qa iniuriã non remisisti,vel tandē in statu peccati ea fecisti. Audi Paulum monentē. Videte vosmetipsos,ne perdatis,quæ operati estis. Memoria retinendũ verbũ illud est, videte vosmetipsos,id est,considerate interiora vestra,circũspicite vniuersum cor ne forte oleũ charitatis vobis desit,& vacua sint mercede opa vestra, stultus.n. est,q sic laborat,vt nulla ei merces det. | 1.Co.3 | B

Sed attẽdendum est,tum fatuas, tum prudentes exire obuiã sponso,qa oĩb. fidelib. dr̃,quod Abrahę dictũ est. Egredere de terra tua,& de cognatione tua, & de domo patris tui. Sed quo pacto exhibimus? Certè exhibimus obuiã Deo, si intra nosmetipsos intrauerimus. Mirũ profectò est,q tunc exeat homo,cum intrat. Intrauit Angelus,& non exiuit obuiam Deo,qa plures ĩ se diuitias vidit, ĩ eis mãsit nec processit in occursum Dei & iõ perditus misere est. Sed si homo,vere,ĩ se ingredit̃,videbit miseriam tantã, vt libenter à se exeat, vt Deo occurat. | Ge.13.

C Sed quid est exire a se? Abnegare se, mortificare se. Si à te nõ exieris, Deũ non inuenies. Audi qd sponsæ acciderit, q̃renti sponsum,ait illa. In lectulo meo per noctē quæsiui,quẽ diligit aïa mea, quęsiui illum,& non inueni. Ber.ait: Si extra lectũ suum processerit,sponsa,& in cruce, q̃ est sponsi lectulus,eu quæreret inueniret certè. Planè vt Deum inueniat intellectus noster,exire debet à se, & iõ Paulus fidē appellat captiuitatē intellectus, in captiuitatem redigẽtes intellectum in obsequium X pi,qa sicut captiuus ducit̃ in alienã patriã ita intellectus volens natura sua videre,à se exit,dum credit,quę non uidet. Simili lectione uoluntas exire dẽt à se,duci se pmittēs à diuina volũtate? A voluntate tua auertere,ait. Sap. i.exire à se,nõ duci desiderijs ꝓprijs,sed Dei beneplacito. Fatuę virgines exierũt obuiam spõso,sed solo intellectu, quo si dei credebãt, & aliquali volũtatis mortificatione,qua aliqua pia opa præstabãt. Sed nõ oĩno exierãt volũtate, qa oleum charitatis non habuerunt charitas vero est, q̃ voluntatē oĩno extra se ducit, ut Deo obuiã veniat,& iõ extasim dr̃ facere,qa efficit,vt sui oblitus homo in amatũ tẽdat. Prudẽtes virgines oleũ habẽtes omo exierunt. Audi Paulum,qui exitũ, & oleum deferendum monet. Exeamus ad eũ extra castra, ĩproperiũ ipsius portantes,i. nosmetipsos mortificantes. Et inferius ait. Beneficentiæ aũt,& cõionis nolite obliuisci,talib.n. hostijs promeretur Deus, En oleũ charitatis, q à nobis dum eximus,deferẽdum est. Charitas ẽt à iustis defert̃,cum ex hac uita migrant, quia in cęlo fides,& spes nõ erit,at vero charitas nũquam excidit,vt Paulus ait. | Can.3. | Berna. | 1. Cor. 10. | A Ec. 18 | He.13. | B | 1. Cor. 13.

[Moram aũt faciente spõso dormitauerunt omnes,& dormierũt.] Dormire peccare est grauiter, ac lethaliter, dormitare est peccare venialiter,& negligẽter aliqua agere. Omnes vero virgines dormiũt, vel dormitant, qa in pctã incidũt, vel mortalia, vel uenialia. Si dormire,nõ esset peccare,& somnus pctm̃ significaret,nõ Paulus dixisset, hora est iam nos de somno surgere, Et iterũ. Nõ dormiamus,sicut & cęteri. Et surge,qui dormis & exurge à mortuis & illuminabit te X ps dormitare uero,q uon est perfecte dormire peccare venialiter est, peccatũ .n. veniale nõ contra Deũ est,sed pręter. | Ro.13. | 1.Th.5. | Eph.5. | C

Sed audi prauũ hoĩs ingenium, vnde occasionē nãciscitur dormiẽdi qa morã facit spõsus. Sic iniquus seruus in corde suo dixit,morã facit dñs meus,& iõ cœpit percutere cõseruos,& mãducare, ac bibere cum ebriosis. Diuina bonitas,ac mĩa nos expectat,vt priũ mãgamus,& lento gradu pcedit in uindictã,& iõ morã facit. Hĩc peruersi colligũt,posse se libere peccare. Audi Petrũ de his loquentē. Veniẽt in nouissimis dieb. ĩ deceptione illusores,iuxta proprias concupiscentias | Ma.24 | 2.Pe.3

A rias ambulãtes, dicentes, vbi est promissio, aut aduentus eius? Ex quo.n.patres dormierunt, oĩa sic perseuerant ab initio creaturæ. Latet.n.eos hoc volentes, qđ mundus aqua mundatus periit. Nõ tardat Dñs promissionẽ suã, sicut quidã existimãt, sed patiẽter agit pp vos, volẽs aliquos perire, sed oẽs ad pænitẽtiam reuerti. Adueniet aũt dies Dñi ut fur. Similes homines fuerunt tpe Ezechielis, ad quos ille ait. Quod est prouerbium istud nobis in terra Israel dicentium. In longũ differuntur dies, & peribit oĩs uisio. Q.d. Multi restãt dies, in quib. nihil mali accidet, & postea Deo placebit, vt nihil mali eueniat. Ita nunc impij dicere solent, multi anni uitæ nobis restãt, moram faciet dñs. Et cũ venerit, pænitebo. His vero falsis cogitationib. rñdet dñs p Matthæũ. Quod si dixerit malus ille seruus, morã facit dñs meus, nõ veniet, &c. Veniet dñs in die, qua nõ sperat, diuidetq; eum, & partẽ eius põnet cũ hypocritis. Præclare vero Petrus ubi supra occurrit impiorum rationi, dicentium, mutatio nulla veniet in mũdo. Satis.n. fuit diluuium, qđ oib. cõstat fuisse, ĩ quo mundus perijt, ut simile expectemus p ignẽ efficiẽdũ in iudicio. Et licet vniuersale iudicium proximũ nõ sit, iudiciũ tñ tuum, quod in morte fiet, proximum est cuius consideratio efficit, vt negligentes non simus. Et ideo Psaltes, vt linguã suã frænaret ab iniuriis, & cõuitio, cum consisteret peccator aduersum eũ, orat Dñm. Notum fac Dñe finem meum, i. ostende mihi, me iã iam mori, morti proximum esse, Ecce (ait) mensurabiles posuisti dies meos, quo loco est verbũ Hebræum Thesacot, quod significat mẽsurã quatuor digitorum. Breues certe dies hoĩs sunt, pauci, & mali, q digitis numerari possunt unius manus, & supererit digitis vnus. Et tandem cõcludit, & substãtia mea tanq̃ nihilũ ante te, idest, duratio mea, & cõsistentia nulla est. Et tandem. Petrus concludit, hãc Dei moram ex diuina procedere misericordia, nolẽs aliquos perire, sed oẽs ad pænitentiã reuerti, q diuina misericordia puersĩ male vtuntur. Peccauit Angelus, & statim

Eze. 12 — B — Ma. 24 — Psa. 38 — C (left margin)

dãnatus fuit, nec expectatus ad pænitentiã. Homo vero expectatus, sed tandem venit dominus, vnde subditur. A

[Media aũt nocte clamor factus est, ecce sponsus venit, &c.] Ecce qũo media nocte veniat tanq̃ fur. Hinc Paulus dies Dñi sicut fur ĩ nocte, ita veniet, Q.I vero dies iudicij vniuersalis dies dñi dr id ipsum, de morte cuiusque possumus, media nocte dñs venit, cũ minus sperať eius aduẽtus, ab eo, q morič, & ab aliis. Hinc procedit, vt fere sp de morte hominum miremur, ac dicamus, fieri ne potuit, vt ille adeo cito moreret? Mors qdem noua in mũdo non est, vt admirationẽ pariat, sed quod nunc mors adueniat, illud miramur, qa tunc nõ sperabatur. Fere omnib. accidit, quod diuiti illi dictũ. Aĩa habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autẽ illi Deus. Stulte hac nocte aĩam tuã repetent a te, q̃ aũt parasti, cuius erunt? Media nocte ingressus Aegyptũ interfecit uniuersa primogenita. Quia sicut cum auis in viridi est arbore, & forsan dulciter canens, vel cibum capiens, auceps inopinatus adest, qui missa sagitta eã interficit, ita repentinus hoĩ adueniet interius, cum minus illud cogitabat. Sicut ergo fur illud tps expectat, quo pater familias dormit, ac securus est, ita Deus qua hora non putatis, adueniet. Hinc Sapiens. Nescit homo finẽ suum. Sed sicut pisces hamo, & aues laqueo, ita hoĩes capiuntur tpe malo. Nullus putat se cito moriturum, sed puer putat ad iuuentutẽ se peruenturum, iuuenis ad virilem ętatẽ, vir ad senectũ, senex, ad ætatẽ decrepitam, & cũ in ea est, nõ putat eo anno se moriturum. Vt vero securus nullus sit, mortẽ Deus immittit oĩ hoĩum ętati. Mixta senum, ac iuuenũ densantur funera. Et eadem de causa plura nobis mortis nuncia relinquit, q nos sp moneant morituros esse. Hęc vero sunt dolores, ęgritudinesque minores, quib. homo perpetuo laborat. Au. ait, An nõ fragiliores sumus, q̃ si vitrei essemus? Certe multo fragiliores, qm vitrũ seruatũ durat plures in annos homo vero ab intrinseco babet proxi-

1. Thes. — B — Lu. 12. — Exo. 12 — Simile — Eccl. 9 — C — Augu. (right margin)

A minatus mouet, & illuminat uolūtatē, vt amet Deū,& uicissim uolūtas amās mouet intellectum,vt dilectum cogitet. mediteturq; & sic ampliorē recipit lucē.

Plures sācti,atq; doctores per simplicem oculū intelligūt, intentionis puritatē,qua soli Deo placere desideramus,ex qua ,puenit', vt opera nostra recta sint. Cum enim plura attendantur in opere, vt rectum sit, prçcipue attēditur intētio finis,à qua bonitatē, & speciē actus hu-
Gre.9. mani sortiuntur. Vnde Greg. Sicut domus fabrica colūnis,colūnę aūt basibus innitūtur, ita bona opera nostra uirtutibus, uirtutes āt intima intentione innixę subsistunt,Dei ergo uoluntas,& eius gloria nobis quærenda est in omni ope-
1. Cor. re. Ideo Pau.ait. Siue comeditis,siue bi-
10. bitis,siue qd aliud facitis,oīa in gloriam
B Dei facite. Quemadmodū oīa,q̄ in templo erāt,uel aurū,uel deaurata erant,ita q̄cquid in aīa(q̄ Dei tēplū est uiuū) fue-
3.Re.6 rit,uel charitas, vel a charitate imperatū,& ipsa deauratum esse oportet. Quid vero mirū,exigi à te, ut Dei amore ducaris in operibus tuis, cū ipse tui amore ductus tanta opera peregerit? pōt quidē homo recta operari pp Gehennæ me-
Hiere. tū. Hac.n.rōne Hieronymus ad Eustochiū ait,se dānasse ad horrēdum deserti carcerē. Potest similiter pp glorię retributionem bona agere. Sic.n. Psaltesagebat,cū diceret. Inclinaui cor meū ad faciēdas ædificationes tuas pp retributionē. Sed in his homini sistendum nō est,
Ps.118 sed ulterius ,pcedendū,se,suaq; vniuersa in Deū,& eius gloriā referens,& uniuersa sua bona in eū ut ultimū finē dirigere. Et ideo pfecta charitas foras mittit
C timorem,& ut Bernardus ait, Charitas mercenaria nō est,'sed sine mercede maxima nō est. Et hac de re,calumniari uoluit dęmō sāctissimū Iob,qđ ad hāc ca-
2.Io.4. ritatē nō puenisset,sed sola mercede du-
Berna. ctus,bona ageret. Vnde cū Dñs diceret,
Iob 1. nunqd cōsiderasti seruū meum Iob,qđ nō sit ei similis in terra,vir simplex, & rectus? Rñdit,nūquid Iob frustra timet Deū?nō ne tu vallasti domū eius per circuitū,&c. Quasi dicat. Sola mercede ducit,vt te timeat,& tibi obsequat,nō gloriā quærit tuā,sed propriū cōmodū. Sed A
Iob vir cū esset simplex,oculū ēt simplicē habebat,& unā eā intentionē, qua soli Deo placere intendebat. Et cum pro filij sacrificia offerebat, licet eorū bonum attenderet,Deū tñ præcipue intendebat nos docēs,vt cū pia opera facimus pro filijs à Deo impetrādis,vel pro ipsorū, & nostra salute,pro frugib. terræ,& similibus,non in his gradū figamus,sed prçcipuè opera illa præstemus Dei cā, & ipsum temporale,q̄ asseq curamus,i Deū referamus. Sic.n. fiet, ut opera nr̃a maxima mercede sint digna. Licet.n. charitas mercenaria non sit,ut ex Bernardo diximus,maximā tñ mercedē asseqtur. Et sicut aurū purū in summo hr̄ pretio inter metalla,ita opus à pura profectum charitate,summi est apud Deū meriti. B
Hinc Ioannes. Suadeo tibi,emere à me Apo.3.
aurū ignitū,ut locuples fias. Hoc.n.est, quod hoīem diuitē reddit, & si charitatē habeat,qua omnia opera sua aurea reddat,dū ea in Dei gloriam facit. Vulgo iactat, petrā esse philosophicā, vel quintā quandā essentiā,quæ aurū purissimū est Simile
quo facile efficit,ut uni uersa metalla in aurum mutent, q̄ ego commentum potius credo,q̄ veritatem,licet plures nr̃a hac tempestate curauerint hunc efficere lapidem,ut diuites essent. Nō hoc Deus concessit,vt diuites in mundo simus, cōcessit uero in spiritualibus, cū charitatē diffundit per spiritū sanctum in cordib. nostris,quç aurum purū,& ignitumest, quo oīa nostra in aurum mutare possumus,& diuites fieri in bonis operibus,q̄ quamlibet sint minima, si hac charitate fiant maximi apud Deū sunt meriti, & C
ei præcipuè placent. Et hac de re spōsam Can.4.
ille commendat suam,cum ait, uulnerasti cor meum soror mea spōsa,in uno oculorū tuorum,& in vno crine colli tui. Mirū profecto est, posse hominem vulnerare Dei cor. Sed quę erit adeo uicl n ra sagitta,ut impassibilem Deum uulnerare possit? Certè unus,& simplex oculus,unica intētio, quæ fertur in Deum, vnus capillus,una cogitatio diuinæ gloriæ. Si hunc oculū simplicem habeas, sagitta tibi est,qua Dei cor vulneres, petra

tra

A tra tibi est, qua vniuersa in aurũ mutes.

Sed inquiens, quo pacto homo sui amans ad hoc pueniet, ut sui oblitus propter Deum operetur? Audi ethnicum de hac re disserentem, vt noueris facilè tibi id esse, si gratia vti volueris, q̃ ille non

Sene. a agnouit. Seneca de beneficijs ait: Propositum est nobis, sm rerum naturam uiuere, & Deorum exemplum sequi. Dij autem quodcunque faciunt, in eo nihil præter ipsam faciendi rationem sequuntur, nisi forte existimas, illos fructũ operum suorum ex fumo extortum, & thuris odore percipere. Vide quanta quotidie moliantur, quanta distribuant, quantis terras fructib. impleant, oia ista sine mercede, sine vllo ad ipsos prouenienre

B commodo faciunt. Hæc quoque nostra ratio, si ab exẽplari suo non aberrat, seruet, nõ ad res honestas conducta veniat pudeat, vllum venale esse beneficium, gratuitos habemus Deos, si Deos quidẽ imitaris, da & ingratis beneficia, nam & sceleratis sol oritur, & piratis patent maria. Hæc ille. Deus utilitatem non quærit, sed nec quærere potest, quia nihil illi adijci potest, tu ergo nõli utilitate duci, sed honestate, & si vtilitatem quæris, eã in Dei gloriam quære, & ita simplicem habebis oculum, qui lucerna erit te illuminans.

Demum hanc tuam lucernã non sub

C modio ponas, sed super candelabrũ. Sub modio enim lucernam collocat, qui bonis operibus terminum præscribit, qui charitatẽ solis amicis tribuit, cum tñ latum debeat esse hoc mandatũ, & ad oẽs extẽdi, qui parce seminat, paruã tribuens eleemosynã, qui semel in anno confitetur, qui parum orat. Hi oẽs sub modio lucernã ponunt. Sed qui dimidium pallium pauperi tribuit, vt Martinus, qui anathema optat esse a Christo pro fratribus, vt ipse optauit, qui iugiter bonis operibus intendit, vt ille intendebat, hic super candelabrum lucernã ponit. Qui in populo est exemplum bonorum operum lucerna est super candelabrum constituta vt qui ingrediuntur, lumen uideant,

Mat. 5. videant opera uestra bona, & glorificẽt patrem vestrum, qui in cœlis est.

In festo præsentationis B. Mariæ. A

Thema. De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.
Matth. 1.

MIrabilis in omnib. Maria est, sed verborum ipsius potestas planè admirabilis. Potuit. n. verbo suo Chrm è sinu patris in uterũ suũ deducere, Potuit verbis, & salutatione uniuersã Zachariæ domum Spiritusancto implere. Poterit ergo nunc Xpm dnm, & eius Spiritum ad corda nostra spiritualiter ducere. Sed præcipuè hodierna die, qua Dei cor in mundo dulcissimum est, ac gratissimum. Q̃a hodie ei obtulit mun- B dus gratissimum donum, & post filij sibi oblati donum, nullum huic valet comparari. Hodie. n. in temp' uni Maria ducitur, vt Xpo desponsetur. Illa hodie maxima recepit dona. Sed non illa duntaxat, sed & nos omnes, si disponi uoluerimus. Cuius rei præcessit figura i Rebeccã, q̃ cum assumpta fuit in spõsam Isaac, Ge. 24. plura recepit dona ab Eliezer, quæ Isaac misit. Adijcit vero diuina scriptura. Fratrib. quoq; eius, & matri munera obtulit. Hodie ergo nobis donabuntur dona grẽ, qa damus sororem nrãm sponsam Christo dño. Ad eam vero accedamus, eã salutemus, & dicamus q̃ fratres Re- C beccæ dixerũt, soror nostra es, crescas in mille millia, & nos tua eã, & intercessionẽ crescam⁹. Salutemus ea. Aue Maria.

Similes quidem nõie, sed plus similes 1. Re. 2 re fuerũt Anna mater Samuelis, & Anna Mariæ mater, adeo vt sorores ex eadẽ classe esse videant. Illa. n. lõga vexata sterilitate, & ob hoc cõtemptui habita, orauit dñm, vt prolem acciperet, uouens se eã dño consecraturam. Exaudita oratio illius est, accepitq; Samuelem, quem ablactatum in tabernaculũ duxit. Simili tõne Anna Mariæ mr post longam sterilitatem accepit Mariam, q̃ oratione ipetrauit, & trimam in tẽplo hodie offert. Ita Gregor. Nissi. in homil. de humana Christi generatione. Ita etiam sanctissi Euod. mus, & diuinus Euodius in epistola, qui fuit

A fuit quintus post Petrū Antiochenæ Ecclesiæ eps, quem Ignatius in ep. ad Antiochenos appellat beatissimum. Et Nicephorus dicit diuinū. Ita etiam S. Germanus patriarcha Constantinopolitanus, & D. Andreas Cretensis sermo. de dormitione B. Mariæ, & alij plures.

Andr.
Germ.

Sciendū ergo, a constructione tabernaculi, aliquas fuisse deuotas mulieres, q̄ spreta seculi vanitate soli Deo uacabāt. De quibus meminit Moyses dicēs. Fecit & labrū æneū cum basi sua de speculis mulierū, q̄ excubabant in ostio tabernaculi. Hæ nanq; specula sua Dño offerebant. Et qđ dīt, has mulieres dici exercitum dñi, ita Rabbinus Abenacara in c. 38. Exo. Et has mulieres violabāt filij Heli, vt dicit Iosephº li. 5. Antiq. c. 11. & manifestè colligitur ex 1. Reg. dum ait: dormiebant cum mulieribus. Quæ obseruabant ad ostium tabernaculi. Quos ideò Deus occidit, qm̄ zelo singulari mouet in eos, qui sacras virgines uiolant, q̄ ipsius singulari ratione sponsæ sunt.

Exo. 38
Iosep.
1. Re. 2

B Cum verò tēplum constructum fuit à Salomone, locus habitationis his uirginib. constructus est inter altare, & parietem templi. Vbi habitabant, ac orabant. Ita Greg. Niss. vbi supra. & Orig. tract. 26. in Matth. qui addit. Beatam Mariā etiam Christo nato ibi orasse, quod cum alij reprehenderent, Zacharias pr̄ Ioannis defendit. Idē asserit Cyrillus Alexā. li. aduersus Antropomar. c. 27. & Theophylactus in caput Matthæi 23. & Cedrenus in cōpendio historiarum. De his virginibus dr. 2. Mach. 3. Virgines, q̄ cōclusæ erant, ob tumultum exortum ad Oniā summum sacerdotē confugerunt.

Nisse.
Orig.
Cyrill.
Theo.
Cedre

C Hic ēt fuit mos ab initio nascentis Ecclesiæ Christi, vt virgines Deo dicarētur quæ olim diaconissæ dictæ sunt. De quibus Clemens li. 2. constitutionum Apostolicarum cap. 61. & Ignatius in epist. ad Antiochenos, & Tertullianus lib. 1. ad vxorem, & lib. de castitate. De quibº ex Cæsareis redditibus alendis literas dedit Constantinus magnus ad præfectos prouinciarum, ut refert Nicephor. li. 8. historię Ecclesiasticæ. cap. 26. Et his fœminis regulam Basilius dedit, ut dicit

Clem.
Ignat.
Tertu.
Nicep.

A Gregorius Nazianzenus in oratione de laudibus Basilij. Has vero Hier. in epist. ad Eustochium Nonnas, & August. in Psalm. 83. sanctimoniales appellat. Ex quibus patet antiquitas religiosarum fœminarum.

Hiero.
Augu.

Hodie ergo celebri festo colimus diē quo B. Maria ducta est in templū à parētibus, cum trima esset, ut ibi soli Deo vacaret. Quod festum in Oriente perantiquum est. de quo extant homiliæ sanctorum, quos supra memorauimus. Nunc vero in Ecclesia Romana anno 1581. institutum est à Sixto Quinto.

Sed qua rōne nunc Deo offertur Maria? nō unica rei huius rō est. Prima, ut ea, q̄ mr̄ Dei futura erat, oībus titulis, & rōnibus esset Dei. Et iō hodie Dei efficit parentum voto, & donatione. Ipsi Ecclesia tribuit uerba illa Sapientiæ, dñs possedit me in initio uiarum suarum. Voluit verò Deus, ut Maria oīno ipsius esset, iō millies eā dicit suā in canticis, columba mea, formosa mea, pfecta mea. Grande profectò miraculum, ꝙ in natura humana, q̄ semp fugit à Deo à primo Adæ peccatò, quo primus parēs fugit, inueniret fęmina, q̄ in nulla re, uel in minima cogitatione a Deo fugeret, aut recederet, & ideo de ea verba illa Iob accipi possūt Annunciat de ea amico suo, quod possessio eius sit, & ad eā possit ascendere pr̄. n. filio annunciat, quod ad Mariam diuertere pōt, & licèt cum uenit a pectore pr̄is in vterum matris. descendisse dicatur., tn̄ cum à cœlis, & thronis in Mariam venit, ascendisse dr̄, quia in altiorē venit locū, ac digniorē, & iō ait: ad eā possit ascēdere. Est Maria aurum illud optimum, ꝙ gignitur in fluuio paradisi, quod mirè elaborandum est, ut annulus ex eo fiat, in quo lapis infiniti pretij uerbum diuinum ponatur, & ideo vt elaboretur aurum, in tēplum uenit. Est Maria domus saltus, q̄ sibi in Libano ædificauit Salomō, ut sibi in delitijs esset, cum tn̄ regiā haberet in Ierusalē, quia Christus dñs in pectore patris, ut regia habitās, uoluit in delitias suas domum ædificare in vtero Virginis, ut delitiæ eius essent cum filijs hoīum. Proportio vero magna requirit

B
Prou. 8
Cant. 2
Gen. 2.
Iob 26.
C
Gen. 2

inter

A inter regiã,& domum saltus,nec.n.regi couueniens est tugurium in saltu. Sed ob secto qualis domus fabricata in Maria est,ut ad eã diuertere digne posset, q ex patris pectore descẽdebat? Adeo mira, ac miranda in domo saltus. Salomõ po-
Ioseph suit,vt ibi defecerit spũs reginæ Austri, referẽte Ioseph. Tãta.n.Maria est, ut deficiat meus illã contemplans. Voluit q-dem Deus Mariæ esse oib. titulis,& nominibus oportuit uero, ut ipsa illius esset eodẽ pacto. Et iõ in templum ducit.
Can.2 Vt uerum sit illud Cãtic. Dilectus meus mihi,& ego illi. Hinc nobis colligendũ est,ut si uelimus, totum Deũ nobis donari,ut sit ille nobis omnia, nos ẽt totos Deo tradamus,& munus hodie Deo offeramus,quo nos,& omnia nostra Deo demus. Velles quidẽ, o homo, qđ Deus
B oĩno tuus esset, nihil sui à te reseruaret, sed oĩa tibi esset,rectè postulas. Sed audi iustam Dei legem. Quantum mihi dederis de te ipso,tm̃ tibi tradam ex me, nihil ergo tibi seruã,totũ te dono,da Deo, & Deus tuus erit oĩno. Hoc uero profectum,& bona nostra impedit, quod Deo nos nõ tradimus totos. Sicut enim pars ligni missa in ignem ignitur, q̃ uero in igne nõ est frigida est, ita ea parte,
1.Th.5 qua nos Deo damus, sancti sumus. Sed plura Deo subtrahimus. Audi, ꝙ Paulus oret. Ipse aũt Deus pacis sanctificet vos per oĩa,ut integer spiritus uester, & aĩa, & corpus sine querela in aduentu Dñi
C nostri Iesu Christi seruetur. Fidelis est, qui uocauit uos,qui etiam faciet.

Simile Secũdo, offert hodie Maria in tẽplo. Queadmodum cũ uis, pulcherrimã tibi depingi imaginẽ offers pictori tabulam optimã,vel cũ uis aliquas literas præcipuas,titularesq; tibi scribi, quæris membranã optimam,q̃ scriptori offers. Erat qdem imago illa uiua Dei in mẽte pñs erat verbũ illud in Dei corde, ꝙ illud eructauerat. Sed in lumine innaccessibili erat,uidere imaginem illam nobis nõ licebat, verbum illud legere non poteramus. Hinc Baruc aiebat. Nõ est, q scire
Baru.3 possit uias eius,neq. qui excogitet semitas eius,sed qui scit uniuersa,nouit eã sa
Esa.45 pientiam,&c. Et Esai. Vere tu es Deus ab sconditus. Desiderabat mũdus hãc imaginẽ videre,hoc uerbum legere, vt dicere posset cũ Ioanne. Quod uidimus, qđ audiuimus, quod manus nostrę contrectauerũt,de uerbo uitæ. Et uita manifestata est,quæ erat apud patrẽ. Ad hoc ergo defertur hodie Maria, q̃ membrana est,tabula est preclara,in qua imago patris ponatur,uerbum patris scribatr. Sicut primis tabulis fractis Moyses alias præparauit,in qb. Dei digito lex secũdo scriberetur. Ita euacuato priori mandato,ac lege,lex dulcedinis,a camoris scribenda fuit. Et ideo Maria in tẽplum ducitur,eius vero in tẽplum cõscensus merito celebri die agitur, qa prænunciũ est remedij hominum,qm̃ sicut olim ascendente nubecula parua de mari,ait Elias magna descẽdet pluuia, qua terræ sterilitas finẽ accipiet. Ita ascendente Maria in tẽplum,expectare cito possumus pluuiam illam uoluntariam, q̃ segregauit Deus hæreditati suæ. Nunc implebitur illud Esa. Rorate cæli desuper,& nubes pluant iustum,aperiatur terra,& germinet Saluatorem, & iustitia oriatr simul.

A
1.Io.1
Ex.34.
B
3.Reg.18.
Esa.45

Tertio in tẽplum Maria uenit, ut pugnã cum Deo ineat,& eũ superet, ac in terrã deijciat. Tẽplum vero locus est huius certaminis,stadium,in quo curritur, qa in eo agone nobis cũ Deo contendendum est. Pro rei huius intelligentia, aduertendũ est. Quod licet Deus pura, ac mera gratia decreuerit, in mundũ uenire factus homo, uoluit tñ mundum disponi,ad eum digne suscipiendum,& ut mũdus id mereret,non qdem de condigno,& iustitia,sed de cõgruo,ut D.Th. & alij dñt. Quia sancti patres meritis,et oratione obtinuerũt, ut Deus descenderet,non quidẽ iustitia id exigẽte, sed qa couueniens fuit,ut Deus homo fieret, id exigentib.ac postulantibus tot sanctorũ meritis,& orationibus. Sed hoc meritum de congruo impletum non fuit,donec Maria in mundũ ueniret,& suis meritis, ac oratione Deum è cœlis in terrã deduceret. Illã vltimã lineam, ac manũ huic operi imposuit. Nescio, an hanc rẽ subodoratus fuerit Homerus,in lege.n. naturę fuit aliqua, licet obscura cognitio in-

C
Homerus.

A fua timere Deū docuit, & abstinere ab omni peccato. Id ipsū Salomonis mihi præstabat, ut ipse ait. Nā & ego filius fui patris mei, tenellus, & unigenitus corā matre mea. Et docebat me, atq; dicebat: posside sapientiā, posside prudentiā, ne dimittas eā, & custodiet te: dilige eā, & conseruabit te. Hinc Ieremias. Bonū est uiro, cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Cū.n. ab infantia uirtuti, q; incubuit est ei, quasi iā natura insita. Quia.n. Samuel à puero i téplo fuit, sanctissimus euasit. Sicut.n. qui ab infantia in aula regia nutrit, & inseruit principi postea illi gratior est, ac plura bñficia recipit. Itaq Deo ab infantia adhæreret. Qd apud Deum allegabat psal tes cū diceret: In te proiectus sum ex utero, de ventre matris meę tu es protector

B meus. Hoc hodierna die exéplo tuo nobis Maria ōndit. Emissus ab arca coruus est, nec reuersus, cadauere forsā illectus. Emissa columba est, & nō inueniés ubi requiesceret pes eius, regressa est in arcā, deferēs oliuæ ramū. Oēs à Deo emittimur per creationē, sed pctōr i creaturis manet, nō uero sic Maria. Chrys. ait. Sicut aqua nō est ea pdita soliditate, ut q spiā i ea figere gradū possit, qa cōtinuo labit. Ita in mūdo nihil est, in quo cōsistere possimus; & iō columbæ sitles simus, dicamusq; cū psalte. Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ, & uolabo, & requiescam, in Deo. s. meo. Et iō uocat spōsus, sponsam columbā, uenit columba mea. Ramū uero oliuæ Maria sine felle columba defert, orōnē, s. implēs illud Pauli. Sine intermissione ora te, & illud. Meditabor, ut columba.

C Etiā dū columba cibū sumit cęlū respicit, granū ore capit, & cęlū suscipit. Ita Maria agebat oiaq; i Dei gloriā referebat.

Sed operęprętiū erit nosse, quo pacto Maria i téplo educata sit, qualéq; uitam egerit. Cōtinuo sedes liq sti paruula auitas, tépli ad uris oblata parētū debita uotis. Sed qd i téplo egeris, quō fueris conuersata, nosse cupimus. Snia cōcors sanctorū est, & ea certissima singulari spūs sancti prouidentia Mariam esse educata. Si.n. singulari cura Sāpson, Samuel & Baptista educati sunt, q ad munera grādia a Deo electi fuere. Maria, q a Deo ad digniori munere pparabat, singularis sima, si sic loq licet cura nutrieda erat, ut in oib. esset absolutissima. Vt fundamenta huius diuinæ dom? toti cōgruerét ædificio. Vn sicut i ueteri domo, q Mariæ fuit typ?, fundaméta iacta sūt ptiosis lapidib. Ita in Marię initijs sūme uirtutes effulserūt. Hic de ea canit ecclesia, cū dicē paruula, placui altissimo. Hic Dam. l. 4. de fide ortho. c. 15. ait. Maria i tēplū adducta, & oblata, nō secus ac oliuā fructiferā se pstitit, q i domo Dei plātata, & diuino spū ipinguata, fructus pulcherrimos, pculit, & uirtuti oiū domicilium pfecta est. Greg. i cō. ofone de Maria i téplo oblata ait. Erāt Mariæ mores i cōparabiles, & agédæ uitæ rō cōposita uirtutib. & plena diuinis reuelationib. Considerādū.n.e Mariā sīlem fuisse pulcherrimę imagini, q pcipu? pictor regi depingit dicet.n. cū reliquas imagines depīgit, aliqd ipse faciat, multa tñ relinqd faciēdā ministris, & pictorib. rudib. Cū uero imaginē regi depigit, nihil illis alijs permittit agédū, sed ipse opus ichoat, ac pficit, qa i ea imagine nihil eē dēt, q vndiq pfectū nō sit. Ita plane, cū i reliqs sanctis multa Deus, p diuina sua bonitate pfuerit bona singulari, eis reddita grā, in pluribus tñ eos pmisit agere, ut hoīes; errare decipi, labi uel minus pfecta agere. At cū Maria ei pficiéda fuit, iō qua attēdit nō solū, q ab ipso fieret, sed ēt q regi maximo parabat, q sapiētia ædificabat sibi domū parabat, ubi tabernaculū, oiā, quę ad eā spectāt, māu ppria perficit, & singulari grā uniuersā ornauit, ut nihil eēt nō absolutissimū. Si.n. cū mūdū cōdidit primo. Adē, ubi dignitas hoīs, cui fiebat pexigua erat, vidit cūcta, q fecerat, & erāt ualde bōa, q attēdit seipsū, q ea faciebat, cuius opa pfecta sūt. Cū eni mūdū cōdidit. Adē cęlesti Mariā. s. q nō minor mūd? dici dēt, sed maior. Quia quę cęli, et terra capere n poterāt, suo cōtulit i gremio i cui? mūdi cōstructione attēdere debuit, nō solū qs illū efficeret, sed cui. Quo pacto i cō n erūt oia ualde bōa, ac perfecta. Sciēdū ergo est, q corporis momento, quo rōnis usus Marię datus est, eā diuinus amor possedit, nihil in ea relinquens

Pro. 4. Thr. 3. Psa. 21 Gen. 8 Chry. Psa. 54 Can. 2. 1. Th. 5 Esa. 38 3. Re. 5 Dama. Gre. in com. S imile

A quæ non ignita. Quicquid pter. Deum erat, nihili ducebat, vñ à mūdana gloria laudeq; sic abhorrebat, sicuti corruptū aerē, qui fętore suo plures ificit. Et sicut aius alicui negotio nimis intētus, ad alia fit nullus, ita Maria Deo itēdebat, vt alijs oib. nulla esset, ut iure usurparet illud Cant. Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Et ueluti accidens pēdēs à substantia, ita à Deo pendebat Maria, nihil cogitabat pter Deū, & cōtēplata Dei innumeras mias, pcipuè uero illam qua hō fieri, & mori decreuerat, nec aliud a nobis exigere pter sui amorē, decreuit eū toto corde diligere, ut nihil illius alteri cōcedere. Et sic corpus gubernari decreuit, ut soli Deo seruiret. Et sicut nauclerus, nauim gubernās, memoria tenet pericula, à quib. cauere dēt, & portū, quo pgit, ut illuc nauim applicet. B Sic Maria corpus suū ab oī Scyla, & Carybdi, eripere cupiens, ne propinquorū conuersatio ei impedimento esset, ne tota in Deum currerent, templum addit.

Hiero. Ce. N. Berna. In tēplo uero ab Angelo nutrita fuit, q ei cibū afferebat, ut Hie. affirmat, vbi supra, & Cedr. cō. hist. & Gre. Nicome. vbi supra. Nec id adeo mirū, cū alijs sanctis sit cōcessum. Regula vero Ber. sit nihil Marię negatū, q alijs sit cōcessū. Et recte ait Greg. Nicomediens. uidimus, Deū ei dedisse filiū, qd mirū, q reliqua oīa pstet Sabel. li. 2. Exemplor. c. 4 & 9. ait, maiorū eē traditionē, q Maria à prima luce, usq; ad tertiā orōni uocabat. A tertia, usq; ad meridiē operi manuū incūbebat. Statim parcissime cibū sumebat. Reliquū vero tpis lectionis scripturę ipēdebat, & eius meditationi. Gal. li. 7. de arcanis catholicę ueritatis. c. 5. ait. Oīa virginis mēbra à pedib. usq; ad caput, oēsq; eius sēsus, & cogitationes aiæ in pio absq; repugnātia obtēperasse. Adeo, ut oculi ei⁹ nihil illiciti unq̄ aspexerint, imò nec oculos unq̄ leuauit, nisi orās. Atq; eo ipsū prophetiæ donata est, ut si forte aliquid illicitū audire, vel videre debuisset, illico eius aures, & oculi clauderent. Ita, vtnon nisi voluntati diuinę seruire uiderentur. Nec hoc mirū videri dēt, quoniā sūma Marię grā, & uirtutes,

Sabel.

C

Gala.

latere potuerint, ut exteriùs nō appareret. A Addi uero Amb. lib. 2. de Virg. Adeo Dei charitatē plenā fuisse, ut et cum corpus dormiret, eius uigilaret aius, uñ in Canticis ait. Ego dormio, & cor meū vigilat. Quæ verba ad Mariā pertinere adnotauit Ruper. lib. 7. in Cant. Si ergo Paulus in tertiū raptus est cęlū, si Baptista mira eleuatus contemplatione fuit, & si alij viri sancti, inebriati fuerūt charitate, & extra se facti, si reuelatiōes plures habuerūt, Maria multo his maiora recepit, vt ait Rupertus libr. 3. in Cant. quia fecit in illa magna, qui potens est. Hāc introduxit rex i cellā vinariā, ut eā inebriaret cor eius, & caro exultauerūt in Deū uiuū. Fuit Maria tota cęlestis, tota diuina, qa sedes illi⁹ futura erat, q ait. Cęlū mihi sedes est. Hinc demū Ambr. vbi supra ait, talis fuit, ut vni⁹ uita oīum esset disciplina. Et iō ecclesia ait. Sola sine exēplo placuisti dño nro Iesu Xpo. Et iterū. Cui⁹ vita iclita cūctas illustrat ecclesias. Et tandē ait Dion. Cartusian. li. 1. 2. 3. de pconijs Marię, ad Originalis iustitiæ statū peruenisse melius, quā Adā, quia in eo nulla fuit rebellio, & plena erat gratia, ac omni ornata uirtute.

Ambr. Can. 7 Can. ruper. ruper. Esa. 66 B Dion.

Sed illud mirandū est, q D. Bona. in meditationib. de vita Xpi c. 3. ait: Reuelasse B. Mariā sanctæ Elisabeth hęc verba. Filia tu credis, q oēm grām, q̄ habui habuerim sine labore. Sed nō ē ita, imò dico tibi, q nullā gratiā, donū, uel uirtutē habui à Deo sine magno labore, continua orōne, ardenti desiderio, profunda deuotiōe, multis lachrymis, & multa afflictione, dicēdo, cogitādo tp placita sibi sicut sciebā, & poterā, excepta sanctificationis gratia, qua sanctificata fui in utero matris. Et ideo pro firmo scias, q nulla gratia descendit in animā, nisi per orationem, & corporis afflictionē, hucusq; Mariæ reuelatio. Ex qua re docemur, operi, ac labori incumbere, ut perfectionem, ac uirtutē, acquiramus. Sine labore, ac afflictione perfici cupimus, sed id nulli præstatur, cum Mariæ nihil cōcessum sit sine labore excepta priori sanctificatione, labora ergo sicut bonus miles Christi Iesu, vt coronā consequaris, &c.

Bonau

C

In

A In festo B. Catharinæ Virg. & Mart.

Thema. Simile est regnum cælorum decem virginibus, &c. Matth. 25.

INter alia, quæ illustrem reddunt ciuitatem Hierusalem cælestem, unum est, varietas ciuium illius, quã attendit Ioannes, cum ait. Post hęc uidi turbã magnã, quã dinumerare nemo poterat,
B ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis. Sicut in terra insignis illa ciuitas esset, in quã ex uniuerso hominum genere, & ex omni natione ciues præcipui inuenirentur. Ecclesia mili-
Psa. 44 tãs simili de causa ornatur varietate statuum. Hinc Psaltes ait. Astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato, circundata uarietate. Licet enim vestis aurea iustorum, sit una, sed simul est multiplex
2. Cor. 12. in diuersis uirtutum officijs, pro statuũ diuersitate. Hinc eam Paulus confert humano corpori, in quo diuersa sũt mẽbra, nec. n. totũ illud est oculus, aut manus. Et sicut in regis domo plures, diuersique ministri sunt, & omnes regi obsequuntur, ita in Ecclesia diuersitas est mi-
C nistrantium.

Sed uarietas ista statuũ reducitur ad duo pręcipua. Sicut diuersitas corporũ
Gen. 1. ad alia duo nempe ad cęlum & terram, qua propter dicitur. In principio creauit Deus cælum, & terram. Ita Ecclesię status ad uirginitatem, & matrimoniũ. virginitas est cœlum propter incorruptio-
Can. 6 nem, & celsitudinem matrimonium uero terra propter fœcunditatem. Et ideo cum Ecclesiæ diceretur. Reuertere, reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere, ut intueamur te, ait ipsa. Quid uidebis in Sunamite, nisi choros castrorum? Quia sicut in castris duo sunt ordines militum, equestres, & pedestres, ita in Ecclesia virginis, & vxorati. Equites virgines sunt, qui super equos sunt suorum corporum, à quibus in terram de-
Esa. 31 iecti non sunt. Quibus accõmodari potest illud Esaię, quod in alium censum ipse dixit, equi eorum caro. Equites ergo illi sunt, qui super carnem sedentes, eiq; dominantes, Deo militãt. Et rursum virgines equitatus Dei dicitur, quia caro, q̃ alijs est uitiorum materia, ac fomes ipsis seruit, ad iustitiam, & ut spiritus in illa pugnet, & p eã uincat. Ad quod respexisse Paulus vr, cum ait. Sicut exhibuistis Ro. 6.
membra uestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibere mẽbra uestra seruire iustitię in sanctificationẽ. Loquitur ea uerba Paulus continentib. qui prius superati a carne fuerunt. Verba uero posteriora uirginibus conueniunt, qui exhibent corpora sua, ut seruiãt iustitię in sanctificationẽ. Sed ais mirum ualde est, cũ caro equus sit ferox indomitus, & effrænis, qua ronę in eo pugnari possit. Certe mãsuescere caro potest, & frenari, si dure tracte- B
tur. Et iõ virgines, ut in ea pugnare possint, nõ eã delicate nutriunt, ut incrassata recalcitret, & ascensorem in terram deijciat, id. n. agere solet equus nimiũ incrassatus, nec in cursum ductus. Illud ergo virgines præstant, quod dominus Iosue ait. Equos eorum subneruabis. In quẽ locum Origines ait. Equus subneruatur, cum caro ieiunijs, & pœnitentia affligitur, ne cõtra spiritum pugnare possit. Licet ergo alij sunt milites in domini exercitu, q̃ pedestres sunt, quoniam carni in aliquibus assentientes, nec omnino ei imperentes, aduersum illicita pugnãt, quos vxoratos dicimus, tamen, quia virgines sunt pars potior dominici gregis, C
vt Cyprianus ait & fortissimi milites in Christi exercitu, ideo ab eis nomen vsurpat Ecclesia, & similis dicitur decem virginibus. Et ideo in canticis ad ipsam ait, Cant.
Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea.

Dicuntur etiam virgines Dei equitatus, quia certamen castitatis fortissimũ est, in quod solum fortissimi milites descendere possunt. De quo proinde saluator ait. Qui potest capere capiat. Et cuili- Ma. 19
bet virginum dici illud potest, quod de Ioseph Sapiens, ait: Certamen forte de- Sap. 10
dit ei, vt vinceret. Quod non solum dictũ est propter multa, quæ sustinuit, sed ẽt, quia luxuriam superauit, & à domina abstinuit etiam cum ab ea solicitaretur.

A Vñ Aug. ait: Inter oïa certamina Christianorũ duriora sunt prelia castitatis, nã ibi cõtinua pugna, & rarior victoria. Et Ber. Differunt q̃dẽ inter se virgo, & Angelus, sed felicitate, nõ uirtute. Nam etsi unius castitatis felicior illius tñ fortior esse cognoscit. Et in huius fortitudinis ostensione laureola donat virgo, de qua re multa diximus in concione B. Agnetis. Hanc virginũ insignẽ fortitudinem agnouerunt pr̃es illi eremitæ, qui in collatione oĩum cõsensu dixerunt. Maius miraculũ est de carne propria fomitem eradicare luxuriç, q̃ expellere immundos sp̃us de corporib. alienis. Et maior est uirt⁹ libidinẽ carnis extinguere, q̃ nequitias dæmonũ extrin secus subiugare.

Aug.

Bern.

B Ex quib. patet, virginum statũ altissimũ in Ecclesia esse. Hinc Sapiens. Gr̃a super gratiam mulier sancta, & pudorata, oïs aũt põderatio non est digna cõtinentis aiç. Gratia super gratiam, i. gratia superans alias gratias, i. eximia est gratia mulier sancta, & virgo. Oĩs uero poderatio non est illa digna, i. nihil conferri põt virgini, excidit. n. cuncta. Et ita ait Aug. & Hier. contra Iouin. in oĩ hoĩum genere optimus virgo fuit. Inter hoïes optimus X p̃s, hic virgo fuit. Inter mulieres optima Maria, hæc uirgo fuit, inter Apostolos Paulus per excellentiã Apostolus dr̃, & virgo hic fuit. Inter martyres Stephanus, & Laurentius, virgines extitere. Inter prophetas Ioannes Baptista, virgo fuit. Inter Euangelistas, Ioannes, uirgo fuit. Inter confessores Martinus, Antonius, Basilius, virgines fuerũt. Addit Hiero. Sicut se hñt hæc metalla ferrum, argentum, aurum, ita se habent, coniugiũ, uiduitas, virginitas, Au. ait. Sicut se habent, stella, luna, sol, ita illi tres status, virginitas autem Sol est, per quã efficitur homo par Angelis, q̃ distat cœlum a terra, Angelus ab hoïe, hoc distat virgo a non virgine, quia quod Angelus natura est, virgo est gratia.

Ecc. 26

Hiero.

C

Aug.

Inter has virgines post Mariam merito secundo loco Catherina adnumeranda, est quam ea singulari gloria ornauit, cum filio suo unigenito despõsauit, quo facto eam in nurum, & filiã suscepit. Vere fuit virgo sapiens, & una de numero prudentũ, q̃ accipit oleũ in uase suo. Virgo q̃dẽ fuit purissima, & adeo sapiens, ut vniuersam mũdi sapientiã superauerit, & quinquaginta sapientes cõuerterit ad fidem, & tm̃ olei in aïa sua accepit, ut in corpus eius redundauerit, & nunc sepulchrũ illius oleũ manat. Et eius corpus tã quam Angeli. [illegible] Angeli sepelierũt, qa Angelus illa erat gratia. Mnũ profecto sepulchrum, q̃ Angeli Angelo extruxerunt. Sileant miracula Memphis, sileat Mausoleũ, & Aegypti pyramides. Nullus regũ, aut imperatorum ab Angelis sepelitur, nisi virgo, q̃ Angelus est. Si ergo Catherina virgo purissima est, si martyr illustrissima, si doctrix sapientissima; qs dubitet trib. eã ornatã coronis in cœlesti regno? Sed quõ virgo hęc uigilauerit. & sponsũ exceperit uidebimus facile si literã Euãgelij explanauerimus. In ea uero parabola proponitur, ex qua eam conclusionẽ cęlestis magister concludit, vigilate itaq; quia nescitis diẽ, neq; horam. Hęc. n. diuersitas est inter iustos, & peccatores, q̃ iustus timet, pauetq;, & de salute ęterna solicitus est, & ideo maxima cura se parat, ne imparatus inueniatur. Peccator vero uana securitate confisus salutẽ suã negligit, & ideo imparatus inuenitur. Audi iustũ solicitum, et cum sibi morti proximus iam uideretur, ait enim. Putãsne, saltem ibi erit requies mihi? quasi dicat, in hac uita iam nullam requiem expecto, qa morti p̃ximus sum, sed num in alia uita erit mihi requies? In quæ verba multa dicit Greg. de solicitudine iusti, q̃ Christus vigiliã dicit, sicut contra peccatorum incuriam somnum appellat. In illa Ionæ tempestate nautæ nauim alleuiabant, Deum orabant, uela complicabant. At Ionas descẽdit in inferiora nauis, & dormiebat sopore graui. Sæpe audiuimus, & manifesta experientia agnoscimus uitã nostram nauigationem esse periculis plenam, q̃ in naui corporis peragimus. Sed tp̃s nobis tranquillũ nõ est, sed iugis tẽpestas, atq; procella. innumera. n. adsunt pericula, tẽtationes atq. Syrtes. Hoc attẽdẽtes iusti uigilant, seq; custodire curãt. Hinc Es. Sup speculam

A

B

Iob 17

C

Ionę 2

Esa. 21

A lam dñi ego sum stãs iugiter per diẽ, & sup custodiam meã ego sum stans, totis
Ap.16. noctibus. Et dñs in Apoc. Ecce uenio si cut fur beatus, q vigilat, et custodit vesti mẽta sua, ne nudus ambulet. Et attẽdẽs iustus p sensum rimulas aquã subintrare, q nauim mergere põt, eã foras sacrorũ frequẽtiam pellere curat. Peccator tñ fitis Ionę dormit, negligitque. Descẽdit ad inferiora nauis cũ Iona, in sensuali
Psa.72 .n. delectatione uitã agit, ꝙ explicat Ps. cũ ait. Transierunt in affectũ cordis, reliquerunt rectã rõnem, q locus naturalis hoĩs est, & transierũt ad affectus cordis, q locus est bestiarum. Ibi uero dormiũt, quasi tempestas nulla esset. Quod
Pro.23 mirè expressit Sapiens, cũ ait. Et eris sicut dormiẽs in medio maris, & quasi sopitus gubernator, amisso clauo, & dices
B verberauerũt me, sed nõ dolui, traxerũt me, & nõ sensi. Aqua pctõrum immẽsa in eos intrat, qua demergendi sũt in profundũ, sed nõ curãt, imo vt Iob ait. Abominabilis, & inutilis homo, q bibit iniq
Iob.15 tatem quasi aquam. Et sic ĩpius, cũ in ꝓfundum malorum uenerit, contemnit. Vt hoĩes ab hoc excitaret somno, uenit Xp̃s in mundum. Ita loquit pr̃ filio per Esaiam. Dedi te in fędus populi, vt susci
Esa.49 tares terrã, vt possideres hæreditates dissipatas, vt diceres his, q uincti sũt, exite, & his, q in tenebris, reuelamini. In uniuersa uita sua nihil aliud egit, q̃ discurrere p ciuitates, & castella, ac dicere oĩb. uigilate. Et vt opus hoc tandẽ perageret, sicut Dauid è rupe uocauit Saul, & Ab-
C ner, eosq; excitauit. Ita Xp̃s crucẽ ascen
1.Reg. 26. dit, & ibi clamore ualido hoĩes uocauit, clamauit, qdem uoce magna, clamauit sũma sua charitate, humilitate, patiẽtia, an nõ clamores hos audies. Deus tui cã in cruce est, & tu in eũ peccas. Certè qui tñ clamorem non audit, mortuus potius quam dormiens iudicandus est.

Sed nũc parabola vtitur, vt nos excitet. Et ea est. [Simile est regnum cęlorũ decem virginibus, quæ accipientes lãpades, &c. Ad fideles hæc parabola dirigit. Fideles.n. virgines in scriptura dñtur, sicuti idolatræ adulteri appellant, quia Deo relicto, q vir erat legitim⁹, ad Deos alienos diuerterũt. Nec uero de oĩb. fidelib. parabola loquit, sed de his, qui multa ui rtutũ opera præstat, ait.n. exisse obuiã sponso cum lãpadib. q opera pia signi- A
ficãt. Sed terret valde, ꝙ ex his plures dãnent. Qđ ij infernum descendat, qui de prauatis morib. sunt q nihil boni agere curãt, sed desperantes tradiderunt se ipudicitiæ, & oĩ immunditiæ, mirũ non est. At vero, ꝙ ex ijs, qui multa opera pia faciũt, plurimi damnẽt, terribile est, ac tremendum. Quid.n. sibi putat futurũ, qui oĩno peccatis se tradidit? Hoc est, quod Petrus dixit. Si iustus vix saluabitur, impius, & peccator vbi parebunt? Sed qua 1.Pe.4
rõne illi damnentur, qui bona plura pręstiterũt? Certè quia exteriora bona egerunt, sed oleum charitatis non habuerunt interius. Cõsidera ergo an exterio- B
ra, quæ agis à vera charitate procedant, an aliquid lateat in corde, ꝙ Dei dilectioni super oĩa cõtrarium sit, si.n. honor, aut diuitię, aut quid aliud ĩ corde lateat, ꝙ pluris facias q̃ Deum, oleo carruisti, & tanquam fatuus à regno excluderis.

Sed mira similitudine exponit Xp̃s dñs curã, qua putare aĩas nr̃as debem⁹, vt ei occurramus. Ait.n. similes nõ esse debere virginibus, quæ se ornant, ut regijs nuptijs assistant, & festina gaudia ĩ nuptijs celebrent. Si.n. nũc rex nuptias faceret filio suo, & in eas vocaret vniuersos regni sui principes, tum viros, tũ fęminas, vt festina gaudia agerent ludis militarib. viri saltibus uero fœminę, viri quidẽ præclare se ornarẽt, sed fœminę C
supra modũ, vt nunc in pulchritudine, & gloria regis oculis, & principum appareretur, iõ cultum vestium nimiũ curarẽt ornamẽtũ lapillorũ, capillorũ pulchritudinẽ, capiti pcipua ornamenta aptarẽt. Eã à vobis Xp̃s exigit curã, vt ei occurramus cum uniuersarũ uirtutum ornamento. Plorauit Arsenius visa muliere ornata, dicens. Nunquam ego sic curaui aĩam ornare, ac ista corpus. Mira ꝑfecto hoĩum væcordia est, qui plus ornant corpora, ut mundo placeant, q̃ aĩas ut Deo. Cum ergo ornatas, ac comptas mulieres uideris plora, quia non sic tu animam ornas, ut Deo spõso placeas,

A [Sed quinque, ait, erãs fatuæ, & quinque prudentes.] Sed quõ fatua dr̃ a͞ia, q̃ exit obuiã X̄po, & lãpades bonorũ operũ defert? Certè iure fatua dr̃, quę multa bona opera p̃stat, & multũ laborẽ ponit in Dei obsequio, & vniuersa hęc amittit qa oleũ charitatis secum nõ detulit. An nõ stultus dicẽdus est, q ieiunas, eleemosynas p̃stas, & similia multa bona pagis & uniuersa amittis, qa in Dei gr̃a ea nõ fuisti operatus, qa aliquid in corde lætebat, qd Deo p̄ponebas, qa iniuriã non remisisti, vel tandẽ in statu peccati ea fecisti. Audi Paulum monentẽ. Videte vosmetipsos, ne perdatis, quæ operati estis.

1. Co. 3

Memoria retinendũ verbũ illud est, videte vosmetipsos, id est, considerate interiora vestra, circũspicite vniuersum corne forte oleũ charitatis vobis desit, & vacua sint mercede opa vestra, stultus.n. est, q sic laborat, vt nulla ei merces det.

B

Sed attẽdendum est, tum fatuas, tum prudentes exisse obuiã sponso, qa oĩb. fidelib. dr̃, quod Abrahę dictũ est. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Sed quo pacto exhibimus? Certè exhibimus obuiã Deo, si intra nosmetipsos intrauerimus. Mirũ profectò est, q tunc exeat homo, cum intrat. Intrauit Angelus, & non exiuit obuiam Deo, qa plures ĩ se diuitias vidit, ĩ ob. mãsit nec processit in occursum Dei & iõ perditus misere est. Sed si homo, vere, ĩ se ingredit, videbit miseriam tantã, vt libenter à se exeat, vt Deo occurat.

Ge. 13.

C Sed quid est exire a se? Abnegare se, mortificare se. Si à te nõ exieris, Deũ non inuenies. Audi qd spõsæ acciderit, q̃renti sponsum, ait illa. In lectulo meo per noctẽ quæsiui, quẽ diligit a͞ia mea, quęsiui illum, & non inueni. Ber. ait: Si extra lectũ suum processerer, spõsa, & in cruce, q̃ est sponsi lectulus, eu quæreret inueniret certè. Planè vt Deum inueniat intellectus noster, exire debet à se, & iõ Paulus fidẽ appellat captiuitatẽ intellectus, in captiuitatem redigẽtes intellectum in obsequium X̄pi, qa sicur captiuus ducit in alienã patriã ita intellectus volens natura sua videre, à se exit, dum credit, quę non uidet. Simili lectione uoluntas exire dẽt à se, duci se pmittẽs à diuina volũtate? A voluntate tua auertere, ait. Sap. i. exire à se, nõ duci desiderijs pprijs, sed Dei beneplacito. Fatuę virgines exierũt obuiam spõso, sed solo intellectu, quo si dei credebãt, & aliquali volũtatis mortificatione, quã aliqua pia opa præstabãt. Sed nõ oĩno exierãt volũtate, qa oleum charitatis non habuerunt charitas vero est, q̃ voluntatẽ oĩno extra se ducit, ut Deo obuiã veniat, & iõ extasim dr̃ facere, qa efficit, vt sui oblitus homo in amarũ tẽdat. Prudẽtes virgines oleũ habẽtes omnino exierunt. Audi Paulum, qui exitũ, & oleum deferendum monet. Exeamus ad eũ extra castra, ĩproperiũ ipsius portantes, i. nosmetipsos mortificantes. Et inferius ait. Beneficentiæ aũt, & cõionis nolite obliuisci, talib. n. hostijs promeretur Deus, En oleũ charitatis, q à nobis dum eximus, deferẽdum est. Charitas ẽt à iustis defert, cum ex hac uita migrant, quia in cęlo fides, & spes nõ erit, at vero charitas nũquam excidit, vt Paulus ait.

Can. 3.

Berna.

1. Cor. 10.

A Ecc. 18

He. 13.

B

[Moram aũt faciente spõso dormitauerunt omnes, & dormierũt.] Dormire peccare est grauiter, ac lethaliter, dormitare est peccare venialiter, & negligẽter aliqua agere. Omnes vero virgines dormiũt, vel dormitant, qa in pc̃tã incidũt, vel mortalia, vel uenialia. Si dormire, nõ esset peccare, & somnus pc̃m̃ significaret, nõ Paulus dixisset, hora est iam nos de somno surgere, Et iterũ. Nõ dormiamus, sicut & cęteri. Et surge, qui dormis & exurge à mortuis & illuminabit te X̄ps dormitare uero, q uon est perfecte dormire peccarẽ venialiter est, peccatũ .n. veniale nõ contra Deũ est, sed pręter.

1. Cor. 13.

Ro. 13.

1. Th.

Eph. 5.

C

Sed audi prauũ hoĩs ingenium, vnde occasionẽ nãciscitur dormiẽdi qa morã facit spõsus. Sic iniquus seruus in corde suo dixit, morã facit dñs meus, & iõ cœpit percutere cõseruos, & mãducare, ac bibere cum ebriosis. Diuina bonitas, ac m͞ia nos expectat, vt priũ placeamus, & lento gradu pcedit in uindictã, & iõ morã facit. Hic peccuersi colligũt, posse se libere peccare, Audi Petrũ de his loquentẽ. Veniẽt in nouissimis dieb. ĩ deceptione illusores, iuxta proprias concupiscentias

Ma. 24

2. Pe. 3

A tias ambulãtes, dicentes, vbi est promissio, aut aduentus eius? Ex quo.n. patres dormierunt, oĩa sic perseuerant ab initio creaturæ. Latet.n. eos hoc volentes, qđ mundus aqua mundatus periit. Nõ tardat Dñs promissionẽ suã, sicut quidã existimãt, sed patiẽter agit pp vos, volẽs aliquos perire, sed oẽs ad pænitẽtiam reuerti. Adueniet aũt dies Dñi ut fur. Similes homines fuerunt tpe Ezechielis, ad quos ille ait. Quod est prouerbium istud nobis in terra Israel dicentium. In longũ differuntur dies, & peribit oĩs uisio. Q.d. Multi restãt dies, in quib. nihil mali accidet, & postea Deo placebit, vt nihil mali eueniat. Ita nunc impij dicere solent, multi anni uitæ nobis restãt, moram faciet dñs. Et cũ venerit, pænitebo. His vero falsis cogitatoinib. rñdet dñs p Matthæũ. Quod si dixerit malus ille seruus, morã facit dñs meus, nõ veniet, &c. Veniet dñs in die, qua nõ sperat, diuidetq; eum, & partẽ eius põnet cũ hypocritis. Præclare vero Petrus ubi supra occurrit impiorum rationi, dicentium, mutatio nulla veniet in mũdo. Satis.n. fuit diluuium, qđ oĩb. cõstat fuisse, ĩ quo mundus perijt, ut simile expectemus p ignẽ efficiẽdũ in iudicio. Et licet vniuersale iudicium proximũ nõ sit, iudiciũ tñ tuum, quod in morte fiet, proximum est cuius consideratio efficit, vt negligẽtes non simus. Et ideo Psaltes, vt linguã suã frænaret ab iniurijs, & cõuitio, cum consisteret peccator aduersum eũ, orat Dñm. Notum fac Dñe finem meum, i. ostende mihi, me iã iam mori, morti proximum esse, Ecce (ait) mensurabiles posuisti dies meos, quo loco est verbũ Hebræum Thesacot, quod significat mẽsurã quatuor digitorum. Breues certe dies hoĩs sunt, pauci, & mali, q digitis numerari possunt unius manus, & supererit digitis vnus. Et tandem cõcludit, & substãtia mea tanq̃ nihilũ ante te, idest, duratio mea, & cõsistentia nulla est. Et tandem. Petrus concludit, hãc Dei moram ex diuina procedere misericordia, nolẽs aliquos perire, sed oẽs ad pænitentiã reuerti, q diuina misericordia puersi male vtuntur. Peccauit Angelus, & statim

Eze.12 — B — Ma.24 — Psa.38 — C

dãnatus fuit, nec expectatus ad pænitentiã. Homo vero expectatus, sed tandem venit dominus, vnde subditur.

[Media aũt nocte clamor factus est, ecce sponsus venit, &c.] Ecce qũo media nocte veniat tanq̃ fur. Hinc Paulus dies Dñi sicut fur ĩ nocte, ita veniet, Q I vero dies iudicij vniuersalis dies dñi dr̃ id ipsum, de morte cuiusque possumus, media nocte dñs venit, cũ minus sperat̃ eius aduẽtus, ab eo, q morit̃, & ab aliis. Hinc procedit, vt fere sp de morte hominum miremur, ac dicamus, fieri ne potuit, vt ille adeo cito moreret̃? Mors qdem noua in mũdo non est, vt admirationẽ pariat, sed quod nunc mors adueniat, illud miramur, qa tunc nõ sperabatur. Fere omnib. accidit, quod diuiti illi dicẽti. Aĩa habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autẽ illi Deus. Stulte hac nocte aĩam tuã repetent a te, q̃ aũt parasti, cuius erunt? Media nocte ingressus Aegyptũ interfecit uniuersa primogenita. Quia sicut cum auis in viridi est arbore, & forsan dulciter canens, vel cibum capiens, auceps inopinatus adest, qui missa sagitta eã interficit, ita repentinus hoĩ adueniet interitus, cum minus illud cogitabat. Sicut ergo fur illud tps expectat, quo pater familias dormit, ac securus est, ita Deus qua hora non putatis, adueniet. Hinc Sapiens. Nescit homo finẽ suum. Sed sicut pisces hamo, & aues laqueo, ita hoĩes capiuntur tpe malo. Nullus putat se cito moriturum, sed puer putat ad iuuentutẽ se puenturum, iuuenis ad virilem ętatẽ, vir ad senectũ, senex ad ætatẽ decrepitam, & cũ in ea est, nõ putat eo anno se moriturum. Vt vero securus nullus sit, mortẽ Deus immittit oĩ hoĩum ętati. Mixta senum, ac iuuenũ densantur funera. Et eadem de causa plura nobis mortis nuncia relinquit, q nos sp moneant morituros esse. Hęc vero sunt dolores, ęgritudinesque minores, quib. homo perpetuo laborat. Au. ait. An nõ frãgiliores sumus, q̃ si vitrei essemus? Certe multo fragiliores, qm̃ vitrũ seruatũ durat plures in annos homo vero ab intrinseco habet proxi-

A — 1.The. — B — Lu.12. — Exo.12 — Simile — Eccl.9 — C — Augu.

A me corruptionis principia. Vnde Hier. Quotidie morimur, quotidie immutamur, & tñ æternos nos esse credimus.

Hier.

[Fatuæ aūt sapientibus dixerunt. date nobis de oleo vestro.] Imparatas eas inuenit sponsus charitatē nō habebāt, quę lux, & vita reliquarum uirtutum cū sit, si ea non adsit, lāpades virtutum extinguuntur. Sed attēde diuersum iustorū, & peccatorū ingenium ait Chrys. Oēs volumus oleum charitatis habere, oēs desideram⁹ Dei amici esse. Sed iusti hoc charitatis, & amicitię oleū i uita vniuersa hře uolunt. At vero peccator in vita quidē amicus huius mundi esse uult, & in morte cū Deo amicitias componere vellet. Licet vero pęnitentia in morte vera esse possit, raro tñ ea inuenitur, & iō pęnitentia illa secura nō est, qa an sit vera plena, & ex toto corde, dubitat. His .n. qui in morte pęnitentiam agūt, id accidere solet, qd hoī, in quem exagitatus taurus irruit, fugit ille, oēs vociferantur, cum uero taurum prope se homo videt palium proijcit, uel ut taurum detineat, vel vt liberius currat: si uero discrimē illud euadat, & saluus fit, qa pallium nō ex corde dimisit, sed ut periculum euaderet, statim palliū repetit, & iterū eo se induit. Ita oino uideas hoīem, q multa bona aliena possidet, q inimicitias gerit in lectū incidera, grauat infirmitate impetit cū mors, en taurum eum insequentē, tunc palliū relinquit, & testō cōfecto, pcipit multa dñis restitui, amicitias componit promittit uitā se in melius mutaturum. Sed si discrimē hoc euasit, & integræ saluti restituitur, iterū pallio se induit, bonis alienis fruitur, inimicitias gerit ut prius, & q mundi sunt, sectatur. Signum pfecto illud est, uero non fuisse pænitentiā, nec palliū ex corde reliquisse. Sera hæc pęnitētia, q in morte est, dubia est, & hic sensus est huius parabole, q̃ hodie Xp̃s proponit, in qua fatuæ dñe virgines, quæ oleū tunc curāt, cū spōsus adest, quia fatuus oino est, q tunc bene uiuere uult, cum iā viuēdū nō est, qui in morte pænitentiā differt. His uerò vt in plurimū accidit, q virginib. fatuis, ut audiāt nescio uos. Ex quo nobis illud colligere oportet, quod Sapiens monet. Memento creatoris tui in dieb. iuuentutis tuæ, antequam veniat tps afflictionis tuę, & appropinquent anni, de quibus dicas, non mihi placent.

Chry.

B Simile

C

A Ecc. 11

[Ideo vigilate, quia nescitis diē, neq; horam.] Nullum aliud uerbū ita in Euāgelio repetitū est, ac hoc, uigilate. Quo nobis significat Dñs, ita nostra gerere, ut sp parati simus ad mortē, nihilq; nobis restet aliud agendū, cum audierimus ueni, q̃ ire, cum nobis dictū fuerit, ecce spōsus uenit, nisi pcedere, nec tūc oleū q remedium est, nec aliud agēdum. Si ergo nosse uis, qñ ut Christianū decet, uiuas, qñ uirgo sis prudens, qñ uigilare diceris, tūc certe, cū tua oīa ita disposueris ut si tibi diceretur, nunc tibi migrandū ex hac uita est, dicas migrem⁹ hinc. Nūc ergo attende te ipsum, & circūspice, an ita tua oīa disposueris, ut si nūc audires Moriendum tibi est nūc, nihil tibi aliud restaret agendum, q̃ mori, & tunc prudens uirgo es, sin minus, fatua. Attende, qd Moysi dicat Dñs. Ascende in montē istum Abarin, in montem, Nebo, & uide terrā Chanaam, q̃ ego tradam filijs Israel obtinendam, & morere in mōte. Mortuusq; est ibi iubēte Dño, ut postea dr Mirabilis plane uir Moyses, q obediuit Deo usq; ad mortē. Et mirabilis eius uigilia sunt, qui ut moreret, inducias nō petiit, nihil agendum illi supererat, & iō statim mortuus est. Hoc consilium semper uigilādi nobis Xp̃s tradidit pluribus parabolis. Et Lucę 12. capite, & Matth. 24. & Marci 13. quod uobis dico, oībus dico uigilate. Maximi momenti res ista est, quę toties nobis à Xp̃o proponitur. Si enim uigilaueris, dies ille non sibi ueniet, ut fur non uigilantibus. n. ut fur aduenit, uigilās enim illum expectat. Hinc in Apoc. Christus ait. Si non uigilaueris ueniam ad te tanquam fur, Et Pau. Vos autem fratres non estis in tenebris, ut uos dies ille tanquam fur cōprehendat. Dormiētibus mors, ut fur adest qui omnibus eos bonis expoliat. Vigilantibus uero secus, quia illam expectant, & non solum bona non auferet, sed ęterna bona tribuit, &c.

B

De. 32

De. 34

C

Apo. 3.
1. Th. 5

In

A **In die S. Andreæ Apostoli,**

Thema. Venite post me faciam uos fieri piscatores hominum, &c. Matth. 4.

VOlens Christus dñs illud inchoa re ædificium, ad quod perficiendũ in mundum uenerat, de quo loquitur ad eum pater Es. 51. Posuit verba mea in ore tuo, & in vmbra manus meæ protexi te, vt plantes cœlos, & fundes terra, & dicas ad Sion, populus meus es tu. Primos ad hoc lapides Apostolos elegit, qui fundamenta huius ædificij futuri erant, quos ex aquis colligit, vt hodie patet, Iosue 4. Cum siccasset dñs Iordanẽ, vt esset trãsitus in terrã promissã,
B ait Dñs ad Iosue. Præcipe, vt tollant de medio Iordanis alueo duodecim durissimos lapides, quos ponens i loco castrorum. Et qñ interrogauerunt uos filij uestri, dicẽtes, quid sibi uolunt lapides isti? rñdebitis eis, defecerunt aquæ Iordanis ante arcam fœderis Dñi, idcirco positi sunt lapides isti in monimentum filiorũ Israel in æternum. Fluuius impediens transitum in cælum peccata erant, quæ per Christum ablata sunt, & iustis eum sequentibus facta est noua via in cœlũ.
Ro. 8. Quia nihil nunc damnationis est ijs,
Hab. 3 qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. De quo mirabili ait Habac. iam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. In huius miraculũ testimoniũ colligant duodecim lapides de medio aquarum, duo-
C decim Apostoli, qui rei huius, & testes, & munimentum sunt, quia eorum labore hoc factum est opus. Vnde interroganti. quid sibi uolunt Apostoli? Dicemus, hi sunt testes redẽptionis Christi, viæque nouæ in cælum apertæ, testes denique totius Euangelij. Cum vnus Iu-
Act. 1. das defecisset, ait Petrus, alium eligendum testem Christi, hi ergo sunt fundamenta fidei nostræ, & Ecclesiæ cœlestis.

Sed mirum uidetur, ad tantum ædificium, uiles e igi lapides. Adeo amplum, & magnificum ædificium hoc futurum fuit, ut de eo dictum sit. Ne memineris priorum, & antiqua ne intueamini, ecce ego creo noua, & non erum in memoria priora. Et iterum, ponam te in superbiam populorum, gaudium in generatione, & generatione. Nihilominus tamen abiectos lapides adhuc elegit, [& ideo ambulans iuxta mare Galileæ, &cæt.] Si potentes quæreret, ambularet iuxta Romam, si sapientes iuxta Græciam, sed quia stulta eligit, & ea, quæ nõ sunt ambulat iuxta mare Galileæ. Sicut vt vincantur Madianitæ eliguntur trecenti infirmiores, qui tãto inimicorum metu correpti erant, ut nõ auderet se in terrã prosternere, vt biberent, sed manu aquam lambebant, ut ait Iosephus li. 10. Antiquit. Sicut ergo ex Aegypti aquis principem Synagogæ Moyses eduxit, ita ex Galileæ aquis principes Ecclesiæ. Hoc uero factum asserit Paulus, vt non glorietur omnis caro. Cum enim vili instrumento opus grande perficitur, non instrumento, sed principali agẽti gloria tribuitur. Sic orat Iudith. Erit enim hoc memoriale nominis tui, dum manus fœminæ deiecerit eum 2. Reg. 12. cum iam capiẽda esset vrbs, ait Ioab., vocate Dauid regem, ne nomini meo adscribatur victoria. Iustum æquumque erat, ne alicui hominum adscriberetur tanta Euãgelij victoria, ideo piscatores huius belli duces elegit. Gloriosissimi profecto hi principes, ex quorũ mirabilibus effectis Deo maxima gloria resultauit: Et infelicissimi fideles, illi quorum talia sunt opera, vt de eis dicatur, propter uos nomen Dei blasphematur inter gentes, Paulus. Acto. 17 citat ex Prophetis, peccatores vocari contemptores. Es. 1. ipsi uero spreuerunt me, uidete contemptores, & admiramini. Et quare Dñe non respicis cõtemptores? Mirabili profecto Dei infinitam maiestatem, ab Angelis adoratã, ab hoĩe contemptui haberi, Sed tandẽ, qui me contẽnunt, erũt ignobiles, & qui glorificauerit me, glorificabo eum. Sic glorificati sunt Apostoli, licet peripsema essent huiusmodi, quid illi Deũ glorificauerunt. Nobisq; illud contingit, quod intran-

Esa. 43
Esa. 60
Iud. 7.
Ioseph
Exo. 3
B
2. Cor. 10.
Iud. 9.
C
Ro. 2.
Haba.

A intrāt in sculptoris domū, q duos videt truncos viles, sed post tps illuc regrediēs, inuenit ex truncis vilibus factas imagines Petri, & Andreæ, easq; adorat, sic abiecti hi piscatores, & contēptui habiti, nūc à mūdo adorantur, glorificāturque, & merito, qa per eos glorificatus est Deus.

[Venite post me.] Primus prędestinationis effectus vocatio est, quos prædestinauit hos, & vocauit, ut nossēt illud: non vos me elegistis, sed ego elegi vos.
Ioā. 16 Vñ cū vides hoiem ī melius mutatū, dicit, vocauit eū Deus, qa nemo uenit ad
Ioan. 6 me, nisi pater meus traxerit eum. Quod hoc perspicies exēplo. Sagitta apta nata
Simile est in duo tendere loca, in centrū, & in scopum, sed hac diuersitate, qd ad cen-
B trū per seipsam tendere pōt, nullo dirigēte, sed ut in scopū tēdat, opus est sagittante, q eā dirigat. Sic hō ut descendat, atq; deficiat p se illud efficiet, ac poterit, sed ut in finē supernaturalem tendat, q est scopus nr, indiget dirigente, & destinante, directio illa destinatio est, ars dirigētis pdestinatio dr, Deus ergo pdestinatione sua nos destinat, dirigitq; in finē supernaturalē. Hoc uero efficit primū uocatione sua, q̄ ēt uocationē multis exhibet, ēt non pdestinatis, ut notat
Matt. 22. Aug. li. 83. quæst. q. 68. Vbi notat ad regis conuiuium nullū uenisse non voca-
Ge. 19 tum, sed non oēs uocati venerūt. Vocāt Angeli ēt generos Loth, sed exire noluerūt. Loth vero exijt efficaci uocatione,
C ita prędestinatos efficaciter uocat, facitque oīa relinquere, sic hos modo uocat, & postea Paulum, q ait ad Gal. 1. Cum autem placuit ei, q me segregauit ex utero matris meæ, & uocauit per gratiam suā, vt reuelaret filium suum in me, continuo non acquieui carni, & sanguini.

Sed duplex est uocādi modus. Primº, quo Xp̄s vocat ad se, secundus quo uocat venire post se, primo innuit se finē, secundo medium, & uiam, idem. n. nobis uita est, qd est finis, & uia, qd est medium, de utroque dicamus. Ostendit se
Matt. 11. finem, cum ait: Venite ad me oēs, qui laboratis, & onerati estis. Ad me ait, tanquam ad finem, & terminum motus uestri. Sed qui uenturi sunt? Qui laborāt. Sed qūo laborat, qui in delicijs est? uel qūo reficiet cruce Christi, & doloribus eius? Vere laborat peccator, & graui onere pressus est, & oīs mundana consolatio non quietem præstat, uniuersa onus est, sed ab uno humero in alium onus transfertur, & hoc consolationem dicis, & leuamen. Lassaris ludo, deambulas, lassaris deambulatione, ludis, lassaris ludo, cum amico colloquetis, lassaris colloquio, quiescis in lecto, oīa onus & pondus sunt, sed ab uno humero in alium trahis illud, nihil est, quod nō molestia afficiat, quod non grauet, ideo cito relinquitur. Et si modo dicis, hoc onus non sentio, dormis modo, euigilabis in alia uita, sentiesque, & dices: Lassati sumus in uia iniquitatis, recte ergo laborantes uocat. Sap. 5. B.

Sed qūo hic laborās reficietur à Christo, cum eius debeat accipere crucem? Rñdetur, labor bonorū nobilis, & honorificus est, labor uero malorū uilis, & infamis, ideo primus honor appellatur, secundus labor. Præficitur dux bello, & laborat quidem, sed honore eum à rege affectum dicis. Laborat in triremi dānatus ob culpā, hic uere labor dicitur, quia Pro. 12 & 14.
infamis. Sic infames gressus eorum, dicitur de peccatorum labore. At de iu- Sap. 20
stis, honestauit illum in laboribus, & 1. Pet. 4
compleuit labores illius. Quia ut dicit Petrus, quod est honoris, & gloriæ, & uirtutis Dei, super nos requiescet. C

Sed modo aliter uocat, [uenite post me,] innuēs, se medium, & uiam. Sicut. n. in difficilem uiam ductorem quæris, Thob. 5.
& Thob. filio ait, inquire tibi aliquem fidelem uirū, q eat tecum. Multo potiori, iure in uiā celi ductore opus nobis est, De illa. n. Christus asserit, pauci inue- Mat. 1.
niūt eā. Maxima fuit in nos misericordia, talem hre ductorem, Xp̄m, s. Quod pōderat Esa. 30. Et erūt oculi tui uidentes pręceptorem tuum, & aures tuæ audient uerbum post tergū monentis, hæc est uia, ambulate in ea. Olim de sanctis, dicebatur, ambulauit corā Deo, non solum quia eorū talis erat uita, qualis esse decebat in Dei conspectu, sed etiā quia Deū ductorem, exemplaq; dantem non habe-

A habebant, ideo ante Deũ ambulabãt, qa eum præcedebant hoĩem factũ. Nos vero ambulamus post Deũ, quia Deus gra dicante nos, ꝙ maxime nos deuincit, vt eum sequamur. Sumus vero similes posteriori ex his, q botrũ terræ ꝓmissæ portabat, qui botrum intuebatur præcedentem. Sed nota verbum illud,] post me,] quasi famuli herum sequentes.

Sic Iacob ad Esau Gen. 33. Præcedat dñs meus añ seruũ suũ, & sequar paulatim vestigia eius. Sic ꝑcedit arca Israelitas in iordanẽ, illi sequunt̃. Quo signat̃, ꝙ sicut dñs ꝑcedens ministrũ ducit, quo
Iosu. 3. vult sic nos Deꝰ ꝑcedit, vt ducamur, quo
B ille voluerit, nõ nos ꝑcedamus, vt uelimus eũ ad nostrã ducere voluntatẽ. Nõ
Ma. 16 ꝙ ego uolo, sed ꝙ tu. Sic Petro dr̃. Vadẽ
Ma. 26 post me Sathana, id est, nõ ego te seq de beo, sed tu me. Et sicut sequẽs sp intuet̃ præcedẽtẽ, sic hõ Deũ. Prouidebã dñm in cõspectu meo sp, ait Ps. Sed quõ Xp̃m sequatur Andreas, mirũ est, quia sequitur
Ps. 15. eũ usq; ad uitę finẽ, vsq; ad crucẽ. Multi quidẽ nõ solũ vsq; ad crucẽ Chr̃m nõ sequuntur, imo crucis inimici sunt. De quibus Paulus, multi ambulant, quos sæpe dicebã vobis, nunc ãt, & flens dico ini-
Phi. 3. micos crucis Chr̃i, quorũ finis interitus, quorũ Deus vẽter est. Hi sunt quorum oĩs cura est, ut sibi placeant, nihilq; crucis experiatur. An nõ hi stultissimi? Stultus in biuio positus uidet hanc uiam planam, delectabilem, illã asperã, atque du-
C ram, & arripit delectabilẽ, nec interrogãt, an illa recta tẽdat in patriã sapiẽtes uero, si nouit p asperã in patriam tendere eam sequitur, ita peccatoꝝ uiam dulcẽ tenet, iustus asperam, licet pedes eius in ea pungantur, nam Christi etiam caput punctum fuit spinis.
Ma. 26 Alij Chr̃m sequuntur, sed a longe, ut Petrus, q̃ sequabantur Iesum a lõge, cũ imperfectus erat, & hit andẽ eo deuenere, quo Petrus deuenit. Chr̃m negãs. Nũ in domo tua sustineres ministrũ, qui nollet te a ꝓpinquo comitari, sed a lõge, ne seruus tuus esse uideretur? & ne tecum esset in discrimini si forte accidere? Recte Chr̃s ait. Qui erubuerit me corã hoĩ
Luc. 9. bus, erubescam & ego eum coram pa-

tre meo. Alij vero sequunt̃ Chr̃m, & a- A
deo ꝓximi illi sunt, ut usq; ad crucẽ cũ eo ꝑueniãt, horũ Andreas unus est, qui nõ solũ, usq; ad crucẽ ꝑuenit, sed cũ ea lętatꝰ sic est, ut ei amatoria multa dixerit. Pauci admodũ fuere sãctorũ, qui amatoria huius mundi dixerint tormẽtorũ suo rũ instrũs. Vñ miratus hoc Ber. interrogat. Hõ ne hic est, an Angelus? Rñdet, Hõ quidẽ, sed melior Angelis. Sicut. n. Berna.
circulus aureus pretiosior est argẽnteo, sed talẽ poteris argenteo addere lapillũ, vt multo pretiosior sit circulo aureo, sic natura Angelica humanã; excedit perte Simile
ctione, sed tãta gr̃a esse põt in humana, vt excedat angelicã. Sed aliud est hic miraculum ꝑpendendum, ꝙ scit Ber. tra- Berna.
dit. Timet, tremiq; Xp̃s appropinquante passione, & discipulus lętatur, & gau- B
det, num discipulus s. magistrũ? Rñdet Bern. Christi infirmitas nostra fortitudo est, & sicut Adæ tollit os, ut Euę det, Gen. 2.
& replet carne pro osse, ita inde robora tur Ecclesia, unde infirmatus est Chr̃s. Illa ergo Chr̃i infirmitas nostra est, hæc fortitudo Andreæ Christi est, os eius est Andreæ datum. Felices prorsus animę, q̃ glorianutr in cruce, quib. contingit, ꝙ Delboræ Iud. 4. Erat Delbora Prophetissa, quę indicabat populum in illo tempore, & sedebat sub palma, quę nomine illius uocabatur. Fœlix anima, quæ in arduis ponens nidum suum in cruce, scilicet ibi habitat, & inde vniuersa iudicat, ibi princeps indicatus est mundi, ibi omnia, quę mundi sunt condemnatur.

In Andrea impletum uidemus ad literã illud Oseæ. 2. & dabo uinitores ex C
eodẽ loco, & uallem Achor, ad aperiendam spẽ, & canet ibi iuxta dies iuuentutis suæ. Promittit Deus Ecclesię uinitores ex eodem loco. i. Apostolos ex eadẽ Ecclesia desumptos, & insuper uallẽ Achor. De quo ualle Ios. 5. dr̃ in eo lapidatum Achã, dr̃ uero uallis Achor. i. turbationis, quia furto suo conturbauit Israel Vallẽ ergo turbationis, & tribulationis promittit Deus suis in pręmium. Sicut, Ma. 10
& in Euãgelio dr̃ cẽtuplum accipiet, cũ persecutionib. reseruntur. Et ad hoc aperiendã spẽ. Maria. n. spes in sanctis origi-
cum

A cum pro Deo passi fuerint. Et cauet ibi iuxta, dies iuuentutis suæ. i. in medio tribulationũ gaudebit, & canet, vt canere solebat in consolationib. quas initio accepit. An non canit in ualle Achor Andreas salutans crucem? & cũ ea gaudẽs?

Et sic ẽt in eo impletũ est illud Esa. 65 Et erũt cã pestria in caulas gregũ, & vallis Achor in cubile armentorũ populo meo, qui requisierunt me Gregib. & armentis suis ꝓmittit Deus munera, sed diuersa diuersis. Greges minora aĩalia sunt, ut oues, arietes, capreæ. Armenta maiora sunt ut boues, bufali cameli. Minorib. ergo aĩalib. Dei ꝓmittit cãpestria pascua vberrima, uitam, s. tranquil lã, cõsolationẽ abundantẽ. Ar armentis, maiorib. animantib. promittit vallẽ Achor tribulationem. s. & crucẽ. Ecce cubile Andreæ, q fuit armentũ maius, crux est, vallis Achor est, q in cruce requiem inuenit, armẽtũ maius est, de quo dicetur.
B

Apo. 7. Hi sunt, qui venerũ de magna tribulatione. Maximum ergo qđ spectamũs in Andrea, & in quo imitari eũ debemus, est, in tribulatione canere. Es in cruce paupertatis, infirmitatis, doloris, ĩfamię

Rom. 5 Cane ibi, gloriare ea in cruce cũ Paulo non solũ aũt, sed & gloriamur in tribulationib. Vñ Iacob. Oẽ gaudiũ existimate fratres, cũ in uarias tentationes incideritis. Quia sapienti maximũ domum crux, & tribulatio est. Vnde Paulus. Vo
Iaco. 1.

Simile bis donatũ est, non solũ ut in eum credatis, sed ẽt ut pro illo patiamini. Hoc vero armentis suis Deus, cõcedit. Sic. n. piscis Sabalus oua sua, & filios paruulos in fluuiorũ aquis dulcib. reponit, cũ uero cre-

C uerint, inudans hyberno tpe aqua eos rapit, & in mare mergit, ubi pisces grandes fiunt. Sic cum iustus paruulus est, aquis dulcib. a Deo enutritur, cũ uero cre-

Heb. 1 uerit, in mare mergit' tribulationum in uallẽ ducitur Achor. Sic moyses grãtis factus, negauit se filium filiæ Pharaonis magis eligens affligi cum populo Dei, q̃ temporalis peccati habere iucũditatem, maiores diuitias æstimã improperium Christi thesauro Aegyptiorum.

Sed audi quid ad hos magnos Christus dicat, [faciam uos fieri piscatores hoĩum.] Primus hoĩum piscator Deᵘˢ ẽ. & hamus eius bonitas infinita est, q̃ ua hoĩes capit, Duo hrẽ dẽt hamus, at piscibus capiendis aptus sit, primũ ut fortis sit, ut teneat piscẽ, quẽ semel cæperit, 2m vt hẽat suauitatẽ escę, qua capiat pisces.

A

Prædatus ergo hamus Dei bonitas est, fortitudo. n. illius maxima est, ut quẽ semel cæperit, fortiter teneat. Vñ Xp̃s Io. 10. Nemo rapiet eas de manu mea. Qua diuinę bonitati fortitudine fisus Paulus dicebat. Quis nos separabit a charitate Chri? tribulatio, & Suauitas vero escæ, quæ in hoc hamo est, suma est. De qua Psal. Quã magna multitudo dulcedinis uiæ dñe? Et suauis dñs vniuersis. Tanta vero hæc cũ fortitudo, cũ dulcedo est, vt q plene hamũ traiecerit, qui oĩno gustauerit, vt beatus impossibile sit nõ trahi necessario diligit Deum. Sed quia oportet hamum traici, vt piscis piscari possit iõ Deus infinitã suam bonitatẽ studuit ostendere, qua recte agnita hoĩes raperet, & ideo uniuersum condidit, quo diuina bonitas maxime manifestatur, ut oĩum ad se corda traheret. Sap. 16. a magnitudine speciei creaturæ põterit creator horũ cognoscibiliter uideri. In oĩ. n. creatura apparet aquæ gutta, pfectionis scintilla, q emanat a Deo intra creaturã existente, Greg. sicut in montis cauerna immensa aqua est, quę per rimulas mõtis guttatim emergit, qui siti maxima fatigetur aquę guttas profluentes colligit, ser si rupto monte aquam immẽsam in ius clausam biberet, tunc plane sitim sedaret. Sic intra creaturas Deus cõsistẽs, infinitũ bonũ cum sit, guttam bonitatis p quãlibet creaturam emittit, quam homo gustat, sed si uideretur intus latẽs bonitas infinitas plene satiaret, sed gutis illis se ut põt nunc manifestat, guttas nũc bibimus, ideo non plane satiamur, erit cum torrente uoluptatis nos faciet.
Ro. 8.
B
Ecc. 38
Luc. 12
C
Dan. 5.

Sed audi malorum ingenium, q esca erat, ut in Deũ traherentur, est illi finis, & eo impediuntur, ne in Deũ tẽdant. Eueluti pisces callidi, qui escã hami corrodũt exterius nec oĩnõ escã, & hamũ traijciunt, ita peccatorin his sistit creaturis, quæ ei diuinã oñdunt bonitatem, quã tũ
gregor.

ille

A ille non curat. De quib. Sap. 14. Creaturę Dei in odiũ factę sunt, & in tentatione aĩæ hoĩum, & in muſcipulam pedib. inſipientium. Sed q̃ merito dictũ ſit, pedib. inſipientium, facile agnoſces hoc ſubiecto exemplo. Mittit ſponſus ſponſæ effigiem, & imaginẽ ſuã, ut eum diligat, ei efficiat, eũ deſideret, ſi illa accepta imagine pulcherrima, adeo ei efficeretur, ut oblito ſponſo, imagini deſponſaret, eam ſolum diligere, ſponſum nõ curaret, an nõ inſipiens, fatuaq; virgo hæc eſſet, & merito inter fatuas virgines cõputanda? Vide ſi Dei hęc de te q̃rela ſit illa Ezec. 16. Vbi exprobrãs peccata Iſraelis ait. Feciſti tibi imagines maſculinas, & fornicata es in eis. Quid.n. creatura oĩs amabilis, pulchraq; eſt niſi imago Dei, q̃ ad B te miſit, ſit ex ea colligeres ſponſi tui pulchritudinem, ac decorem, & ſic eũ deſideres, eumq; diligeres? tu uero imagini adheſiſti, ei nupſiſti, eam dilexiſti, oblito vero Deo, qui ſponſus tuus eſt. Populus
Hier. 2 uero meus oblitus eſt mei diebus innumeris, ait ipſe per Hieremiam.

Videns ergo Deus, hũc piſcãdi modũ non ex uoto ſuccedere, ſed creaturas, & earũ cognitionẽ impedimẽto potiꝰ eſſe hoĩb. ne in eũ tẽderent, aliud piſcandi genus adinuenit. De quo Paulus 1. Cor. 1.
D.Th. loquit, ut ibi explicat D. Th. Nã quia in Dei ſapientiã nõ cognouit mundus per ſapientiã Deũ placuit Deo, per ſtultitiã pdicationis ſaluos facere credentes, i. cũ C Deus ſuã ſapientiã oſtendiſſet in creaturis, in quas ſapientiã effudit ſuã nec tñ earũ cognitione in Deũ deuenerunt, placuit Deo aliã aperire viã, qua hoĩes intelligerẽt Deum. Hñt.n. ſe creaturæ ad Dei ſapientiã manifeſtãdã ut uerba hoĩs ad ſapientiã, q̃ manifeſtat in corde latentẽ. Sicut ergo magiſter, qui uerbis curanit docere diſcipulos, cũ uidet ſuã ſapientiã, illis uerbis non intelligi, nec percipi a diſcipulis eorũ tarditate, alia uerba excogitat, qb. eis mentẽ aperiat ſuã ita, uidens Deus manifeſtaſſe ſe ſapientiam hoĩb. per creaturas, nec ab hoĩb. fuiſſe intellectam, placuit ei aliter manifeſtare, p ſtultitiam, ſ. prædicationis, i. p fidei pdicationẽ, q̃ ſtulta vr̃ humanę ſapiẽtię, ad q̃ ſtultos eligit pdicatores, q. ſ. humana ſapientia non pollent, quos hodie in piſcatores A elegit hoĩm. Vñ pmiſerat Paulus. Vbi ſapiens? vbi ſcriba? vbi inquiſitor huius ſæculi? q. d. nõ inuenietis tales inter Xpi Apl̃os, ſed Petrum, & Andream, Iacobum, & Ioannẽ. His ergo dicit, [faciam vos fieri piſcatoris hoĩum.] Fides hic Apoſtolorum cõmẽdat grande munus eſt hoĩes piſcari, cum ad illud deſcenderit e cælo dñs. Vñ ergo tibi o Andrea vires ad hoc ſuppetunt? Certe ſicut credidit Abrahã Deo, & in ſpe cõtra ſpẽ credidit, nec conſiderauit corpus ſuũ emortuum, & ſic reputatũ eſt ei ad iuſtitiam. Credidit Moyſes Deo & fide aggreſſus eſt grande opus, quale fuit. Iſrael ab Aegypto liberare, & obtinuit tandem. Sic uocant Apl̃, vt piſcatores ſint Regum. B Imperatorum, Sapientum. Vbi retia in hanc capturã? Crediderunt Deo, & obtinuerũt, & ſicut crediderũt, factũ eſt illis.

Si hoĩes piſcandos dicit Xps, ſine dubio hoĩes piſces ſũt, & in aquis ſunt mũdi huius, & piſcatores Apl̃i ſunt, hæc ergo oĩa perpẽdamus. Et primo locus horum piſciũ mare rectẽ dr̃. Quid.n. ſæculum hoc niſi mare eſt? In hoc piſces grãdes parui, & mediocres, ſed oẽs in aqua amara maris natãt, ac alunt. Putas ſolũ paruos in aquis ſalſis eſſe? pcedãt in medium Imperatores. Regesq; terrarũ, coronis, & ſceptris ornati, pcedant aulici eorũ pcedant Principes, & oẽs dicent, eſſe ſe in aquis amaris, ſalſiſq; maris, q̃ amariores ſunt aquis Marat, & fontib. Ierico, ſed q̃a hic hi nõ ſunt ut hæc teſtentur C veritatẽ, p eis eã teſtabit Spiritꝰ ſanctus 1. Re. 4 Iob 16. Ecce Gigantes gemunt ſub aqs & q̃ habitant cũ eis, Vbi Greg. p Gigantes potentes ſeculi, & ſuperbos intelligit Greg. nã quãto qs hic altius erigit, tanto curis grauiorib. onerat. Licet.n. olla eis videat dulciſſima parata, nũq̃ deeſt, q eis amaras colocynthidas in eã mittat, ut clamẽt, & dicant, mors in olla. Vt Amã fortunatiſſimo cõtigit, cui Mardochæus colocynthidas dedit, dũ eu nõ adorabat. Hinc dicunt, potius ſe mori, q̃ uiuere. Hoc potẽ- Iudas. tes, cum in peccatis uerſant, uocat Iudas in ſua difficili Canonica, fluctus feri ma-

A ris despumantes suas confusiones. Videbis fluctū maris tanq̄ montē altū venire, quasi terrā absorbere velit, sed cū litus, arenanq; cōtingit deficit, nihil relinquēs præter gracilē spumā, & paleas, immunditiãq; o hō superbe, & insana, qua si mare elatū, ꝙ quiescere, non ualet, oēs q̄ celsitudines in spumā, & confusionem deficiunt. Videbis potentē quasi fluctū maris, sine ut in orā ueniat maris, in sepulchrū, & tunc illa die peribunt oēs cogitationes eorū, & eorum memoria non erit amplius, ut ipsi tādē dicent, & prius dixit Sap. 5. Oia transissent uelut nauis cuius nec uestigium manet. Transit nauicula, nec curas, qa parua est, uenit nauis immensa grandi strepitu, tanta aquę diuisione, sed cū pertransierit, nec eius B vestigium erit: Transeunt per mare mūdi huius pauperes nauiculis suis transeunt reges nauib. magnis, qualis erat illa Tyri, & cū trāseūt magnus fit sonitus, sed cum transierint, perit memoria eorū cū sonitu. Vidi impiū superexaltū sicut cedros Libani, transiui, & ecce nō erat.

Simile

Hie. 27

Psa. 9.

Ps. 36.

Mūdus ergo mare est, sed vide turbatū mare. Ingredit mare Ionas insurgit tēpestas, soliciti sunt oēs, qui in naui sūt, sed Ionas pp quē tempestas orta est, dormit, & gubernator, ait uela deprimite, aquā extrahite, uento resistite. Sed o gubernator, noli putare, hāc tempestatem casu factā, ppter pctōrē Ionam orta est. Inuenit eū nauclerus, & ait, qd' tu sopore deprimeris? surge, inuoca Deū tuū, si forte recogitet de nobis. An nō uides Ecclesiæ tēpestatē? qd putas in ea esse? Certe pctā, si peccas crede, qa ppter peccata tua in tēpestate Ecclesia est, qūo ergo sopore deprimeris? Qd' si solum tu dormires, tolerandū forte esset, sed cū Deus se nobiscum gerit ad eū modū, quos nos gerimus cū illo, qn̄ nos dormimus, dormit ipse. Sic dormit Xp̄s in nauicula, & procella insurgit. Quid est Deum, tot Ecclesiæ dissimulaf pericula? dormit Xp̄s. Qua rōne ille dormit? Quia tu dormis. Iō expergiscimini ebrij. Excitat tu Christum dormientē, dicque illi, exurge, quare obdormis domine, exurge, & ne repellas in finem, salua nos, perimus.

Ionę 2

C

Ioel. 1.

Ps. 43.

Luc. 4.

Vidimus mare, uideamus pisces in eo cōmorantes, q piscandi sunt de qb. Habac. Et facies hoīes quasi pisces maris, Aug. in illud Psa. oīa subiecit sub pedib. eius, &c. & pisces maris, q perambulant semitas maris, dicit per hęc aīalia intelligi oē genus peccatorū, quos Xp̄o piscandos pr̄ dedit. Merito uero peccator piscis df. Primo si piscis in aqua fortis est, & uelox, industria pollet, ac uirib. sed si in terram trahat, nihil pōt, tantisper mouetur, & cito morit. Sic peccator ad ea, q mūdi sunt, diligēs, acutus, fortis, solicit' sed si ad negotia aīæ eū diuertas, statim torpet, Sapientes sunt, ut faciāt malū, bn̄ facere aūt nescierū. Sūt qdā pisces q singulari rōne improborū figurā gerūt, Leuit. 11. Pisces, q sine alulis, & squammis sunt, immundi Deo reputant, ut angula. Qd exponēs Greg. 5. Mor. c. 6. ait Pisces, q hn̄t pennulas, saltus dare superaquas solent, soli ergo sunt electi, qui in eo, ꝙ imis deseruiunt, aliqn̄ ad superna conscendere mentis saltib. sciūt ne semp in pfundis curarū lateant, & nulla eos amoris summi quasi liberis auris aura cōtingat. Qd bene in duob. illis fratrib. designatur Gen. 25. Factus est Esau vir gnarus uenādi, & hō agricola, Iacob autē vir simplex habitabat in tabernaculis in uenatione Esau eorū uita significat, qui exteriorib. uolupratib. fusi, carnē sequunt. Qui & agricola df, qa amatores huius sæculi tāto magis exteriora colūt, quāto interiore sua inculta derelinquūt, Iacob vero simplex domi manet, qa in exteriorib. curis spargi refugiēs, simplex in cogitatione itera cōsciam suā habitat. Squāmas et hi nō hn̄t pisces, qa quo ictibus resistat, peccator nō hēt, oīq; tētioni obnoxius est, uidimus mare, & pisces, uidemus piscatores Apl̄os, qui Dei adiutores sunt, Dion. Oīum diuino rū diuinissimū est, Deo cooperari in aīarū salute. Sed piscatores sumit, non uenatores, hi. n. postea successere. Hinc Hie. 6. Ecce mittam piscatores multos, dicit dn̄s, & piscabunt eos, & post hæc mittā eis multos venatores. Piscator paup assūpto rete sine strepitu domū exijt, & multis piscib. collectis, domū redit. At uero uenator

A Hab. 2

Au gu. Psa. 6.

Hie. 4.

B

C

Dion.

A uenator diu ras antequam exeat, vt tenet nocte strepitu plena domus est summo mane similiter, multis comitibus procedit, & post multos labores, ac sudores tã dem autem vnam venatur. Sic antiqui prædicatores, piscatores erant, sine strepitu non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in virtute spiritus, maximum cũ fructum referebant. Sed iam venatores sumus, nocte præcedente pulsatur campana pulsatur in concionẽ, similiter summo mane campana pulsat, & post multos clamores, post multa verba composita fere nihil fructus colligit. Et huius ratio est, quia plurimi sunt, de quib. Paul. ait, adulterantes verbũ Dei. Sed quisnam adulter est, & quis maritus verbi Dei? Certè maritus filios intẽdit, adulter delectationẽ solum. Ita veri prædicatores curant Dei filios in spiritu procreare. Sicut Pau. Filioli, quos iterũ parturio, donec formetur in vobis Xp̃s. Falsi vero prædicatores adulteri sunt, q hos filios non intendunt, sed suum nomen, delectationẽque, Esa. Ego Deus tuus docens te vtilia. Vbi Hiero. non subtilia. Iõ prędicante Paulo Athenis, multi ex his, qui fuerant curiosa sectati combusserũt libros multos magni pretij. Multa vero in auditoribus culpa est, qui curiosa audire desiderant. Nescis confiteri peccata tua, de eis dolere, & vanas desideras theologias? Hęc fuit inscitia Adę, cui datę sunt arbores duæ, altera scientiæ, altera uitæ, edit de ligno scientiæ, reliquit lignum vitæ, & perditus est.

1. Co. 2 & 4.
B
Gala. 4
Esa. 48
Hiero.
Act. 19

[Illi continuo relictis omnibus.] Maximũ est homini remedium, si continuò accurrat vulneri, & sanguinẽ teneat, & vulnus curat, ne putrefiat. Quando te Deus vocat, continuo dic cum Samuele, Loquere Dñe audit seruus tuus. Ideo tanta cura pręcipit offerri sibi agnũ anniculum, anteq̃ tonderentur, & uitulum antequam iugum portaret, quia antequã mundus tondeat te, antequam super te mittat graue suum iugum Deo offerendus es, Amb. ait, multis cõtingere, quod Dionysio Syracusano, qui uidens idolũ veste aurea contectum, eã rapuit, dicens nullo modo tale pallium conuenire idolo, in vere enim multi erat ponderis, hyberno tempore non calefaciebat. Sic multi dicunt, virtutem nec iuueni conuenire, nec seni, ideo nunquam Deum sequuntur, iuuentuti non conuenire dicũt, tunc. n. homini gaudendum, mundoque fruendum, senio vero confecto, iam non licere per ætatem virtutum officijs se tradere, & ideo licet à Deo vocentur, non eum sequuntur. Sed certum est, uirtutis officia omni tempore conuenientissima esse. Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua.

C
1. Re. 2
Leu. 1.
Nu. 19
Ambr.
A
Thre. 3

Sed ais, se ar Christum, sed postea Aug. 8. confes. Omnis peccator ait, aliqñ Deum sequar, sed non modo Exo. 8. ait Moyses, cõstitue mihi tp̃s, qñ deprecer pro te, & pro seruis tuis, vt abigatur ranæ à te, & ab omni Aegypto. Qui rñdit, Cras. O peruerse atque scelestè, ait Ambrosius, cur non hodie dixisti, sed in crastinum differs? Nonne melius esset continuo à te recedere malũ? Figura est Pharao peccatoris conuersionẽ differentis. Ideo hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. An nõ irreuerentia summa Deum uocantem cõtinuo, non sequi nænijs detentum? Qualis irreuerentia in regem esset, si eo uocãte, vt eum sequereris, respondeas, sequar sed vsque mane nonpossum, hodie enim est mihi negotium, & quod negotium? paleæ mihi colligendæ sunt an hæc excusatio est? Dic mihi quare detineris cum à Deo vocatus sis, ne post eum venias? Dicere profecto erubesceres, facere ergo magis erubescendum est.

Augu.
B
Ambr.
Psa. 49
C

[Vidit alios duos fratres.] Sed quid uidit in his, & illis, vt vocaret eos. Primo vocat hos, quia vult. Hinc Ps. Saluũ me fecit, qm̃ voluit me. Sed & in eis aliquid videt, quod ei placuit, ꝙ fratres simul esse conspexit, quod maxime placet ei. Sententia Diony. & Augustini est, inter creaturas corporeas Solem esse, qui maxime Deum repręsentet, cuius pulchritudini nulla cõparari põt, & unum eius radium non efficiet oẽs corporea natura penetrat cęlos oẽs, viscera terræ, aquas, & arenas maris oĩa lumine, & influentia, implet, alta, infima, propinqua, remota.

Psa. 17
Dion.
Augu.

A remota. Quibus Deum repręsentat, cu-
ius bonitas in oīa se diffundit, humilia
respicit, illuminat omnem hominem, et
infimum, vt hodie manifestum est. Et
quemadmodum vt ad te Sol ingrediať,
non expectat, vniuersam ei aperies fene
stram, sed vel per paruulam rimulam in
greditur, sic licet posset Deus merito di-
cere, nolo animam tuam ingredi, nisi to-
tam eam mihi aperias, sed non sic, sed q.
Act. 10 stat ad ostium, & pulsat, si tantillum ape
rias, eo ad te ingreditur Centurio rimu-
lam aperit eleemosynæ, & per eam in-
Act. 8. greditur ad eum. Eunuchus aliam, libri
sancti lectionem, & per eam ingressus
est. Ad hos fratres hodie ingreditur, quia
Ma. 18 fratres eos videt, animo concordes, quod
ei gratissimū est. Quia vbi fuerint duo,
B vel tres congregati in nomine meo, ibi
sum in medio eorum. Amator est vnita
tis, & pacis, & ubi hæc sunt, signum est,
ad quod ille volitat continuo. Quisque
illud potissimum respicit, quod ei maxi-
mè placet, nā trahit sua quemque volu-
ptas. Intrat plures ciuitatē magnam, q
affectus est architecturæ, ædificia consi-
derat, qui templis, templa, qui picturis,
picturas. Tu ergo Domine ad quid respi
cis? ad quæ afficeris.

Esa. 66 Super quem respiciam, ait ille p. Esa.
nisi super pauperculum, & trementem
sermones meos? Respicit hos fratres ve-
rè pauperculos, & trementes sermonem
Dni. nam continuo vocati eum sequun-
C tur: qu a hoc Dñi ingenium agnouit Ps.
Psa. 24 ait. Respice in me, & miserere mei, quia
vnicus, & pauper sum ego. Multi cōque
runtur, quod à Deo nō respiciuntur. Vi-
de ne forte de illis sis, quib. dr̄: Dicis quia
Apo. 3. diues sum, & nullius egeo, cum sis pau-
per, & agnosce te pauperem, & nihil es-
se respicierisq; à Deo, & Mat. 24. dicunt
discipuli Christo, magister non aspicis,
quales lapides, & quales structuræ? Sed
non superba ædificia contēplatur Chr̄s,
humilia respicit, alta à longe cognoscit,
Audi, & alia, quæ Dei rapiūt oculos, qa
rapiunt, & animum. Eccl. 25. In trib. be-
neplacitum est spiritui meo, quæ sunt p
bata coram Deo, & hominibus, concor-
dia fratrum, amor proximorum, vir &
mulier bene sibi consentientes. Libenter A
ergo hæc aspicit Deus, qm̄ hæc placent
ei, eidem sentiamus omnes idem loqua-
mus, & beneplacitum Deo erit in nobis Luc. 1.
& respiciet nos. Attende hoc in Zacha-
ria, & Elisabet, ambo idem dicunt. Al-
ter scribit, Ioannes est nomen eius, alte-
ra: nequaquam, sed uocabitur Ioannes.
Diuisio linguarum maledictio fuit ędifi
cantium Babel; ut cum peteret aquam Ge. 11.
quis, alter ei porrigeret lignum. In vltio
nem inimicorum Dei ait Ps. Diuide lin-
guas eorum. Cum diuisas linguas in do- Psa. 54.
mo videris, & viro dicente vnum, mu-
liér diuersum loquitur, frater asseueran-
te, frater negat, eos pditos iudicare po-
tes. Hinc Oseas. Diuisum est cor eorum
nunc interibunt. Vt ergo te respiciat Ose. 10.
Deus, esto consentiens, non fratri solum
sed & aduersario tuo in uia. Quod si ad
hoc necesse fuerit, te aliqua pati, aliquid
iuris tui amittere, amitti oportet, ne cha
ritas amittatur. Sic Petri animum bilio B
sum patienter Andreas tolerabat. Si .n.
tabulæ duę iungendæ sunt, vt aliquid o-
peris ex eis conficiatur, si queque dicat,
ego tangenda non sum, nec ex me ali-
quid adimendum, nullo pacto coniungi
poterunt, cum omnino integræ sint, sed
eas dolari, & expoliri necessarium est, vt
opus conficiatur. Hinc tibi discendū est
vt animo cum proximo tuo coniunga-
ris, vt charitatem serues, vt structura do-
mus ex te & illo efficiatur, amittendum
tibi aliquid de iure tuo, nec integer esse
debes, aliàs solus eris. Væ autem soli.

[Reficientes retia sua.] Iā hoc facto o-
stenditur, quid à Ioanne postea perficiē-
dum sit. Ille enim, qui nunc retia reficit C
postea retia Euangeliorum reficit. Non
quod in eis defectus aliquis esset, sed
quia de Christi diuinitate non adeo ma-
nifeste fuerant loquuti alij Euangelistæ,
propter quod multi pisces e reti Ecclesię
exibant, reficit retia Ioannes, manife-
stissime, & multis edisserens Christi di-
uinitatem contra Ebionem, & Cherin-
thum. Quo facto etiam ostendit. Dei
verbum proponentibus, ut doctrinæ re
te reficiamus, rumpunt enim eam pisces
grandes, qui ea nolunt contineri. Ver-
bi

A bi gr̃a. Doctrina sanctorum est, diuersos esse status, unde diuersis vestitus, & cultus. Hinc occasionem sumit vanitatis, q̃ viro nupsit, ut pretiosas induat vestes, ac superfluas, cum nuptis dixerit Petrus. Quarum nõ sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti uestimẽtorum cultus. Reficienda ergo doctrina est, ut sic diuersa indumenta concedantur sæcularibus, ut uana non sint. Simili rõne in alijs refici oportet doctrinam, Doctrina est, non est deficiendum in his, ad quę status obligat deuotioni inseruiatur. Hinc alter sumit occasionem vt omnẽ relinquat deuotionem, ut sacramenta non frequenter, &c. reficienda er B go doctrina est, ut sic ea, quę statũ decet, impleas, vt non relinquas plurima pietatis opera, quæ simul præstare potes.

Præterea omnibus exemplum relinquunt Iacobus, & Ioannes retia reficientes, vt cõsciẽtiam nostram reficiamus. Sicut enim rete rumpitur, uel quia lapides, ligna q; colligit, uel quia rupi adhæsit: Sic oĩa in mari mundi huius piscantes, rete conscientiæ nostræ per peccatũ sæpe rumpimus, dum autem rete ruptũ est, piscib. colligendis aptum non est. Sic dum mortali peccato obnoxij sumus, nihil gratia, aut gloria dignum efficimus. Inspiciamus ergo rete cõscientiæ nostrę, an peccato ruptum sit, & reficiamus illud ne labores nostri vani sint. De exa- C mine ad hoc adhibẽdo, & exemplo Dei nostri, qui uidebat opera quæ faciebat, plura à nobis dicta sunt in secundo tomo nostrarum concionum, Dominica 4. post Pentecosten, ex qua concione plura alia ad hanc colligi possunt, &c.

Festa Decembris. A

De B. Nicolao, vide in communi Confess. pontificum.

De B. Ambrosio, vide in communi Doctorum.

Concio I. In Conceptione B. Mariæ Virginis.

Thema. De qua natus est Iesus, &c. Matth. 1. B

Attingit Deus noster a fine, usque ad finem fortiter, sed suauiter vniuersa disponit, ut Sapiens ait: Sap. 8. Hæc vero suauis Dei dispositio in eo potissimum consistit, quod certo ordine, statutisq; legibus vtitur in mundi gubernatione, quas regulariter obseruat, & quibus uniuersi ordo conseruatur. Sic cibum homini præstat, terræque fructus pluuia, Sole, & agricoltura, sic etiam salutem infirmo præstat medicamẽtis varijs. Sed ordini ipsius vniuersi conueniens, fuit, rationiq; consonum, ut aliquãdo Deus hunc ordinem non seruaret, C sed mirabilia efficeret, miraculaque patraret, quibus Dei omnipotentia manifesta omnibus fieret, nec eum legibus alligatum, ueluti si causa foret non libera, sed naturalis, & se potius ostenderet liberrimam causam, Dominum naturæ, & super omnem legem, & ordinẽ principem existere. Hac ratione plura in Aegypto mirabilia operatus est, & in deserto. Hac Solem stare voluit medio in cursu, & aliquando etiam retro incedere per decem lineas, & similia multa fecit, quibus eum glorificatum scriptura testatur. Qui vero hæc diuina opera, quę miracula dicuntur, & super omnem regulam, & ordinem sunt, metiri voluerit communi regula omnino errabit, quia super illa sunt.

Proponitur hodierna festiuitate opus Dei Maria. Domus Dei, quã sibi sapien-

A sit, nihilque in ea sit non sanctum, vndique sanctitate circunuallata, ut nullus sit locus, quo peccatum in eam intrare possit.

Qua in re proponitur nobis exéplũ domus nostrę construẽdæ. Erigit Deus in terra domũ sibi hodierna die, ut mũdum perditum erigat, primum vero, ꝙ in domo sua collocat, gratia, sanctitasq; est, & omnis virtus. Non sic in mundo vsu venire solet, sed ut homo domum stabiliat filijs curat multam coacervare substantiam, honoresque, sicque stabi-
Amb. litam domum suam credit, etiam si uirtus ab ea procul sit. Ambros. regnum, domus, respublica, i qua uirtus corruit, stare nullo modo potest, multa regna,
B multęque domus funditus euersæ sunt unius virtutis defecto, uel quia iustitia, vel temperantia caruerunt, uel castitate, aut misericordia. Si ergo unius virtutis defectus, regna disturbat, quo pacto domus stabit tua, si nulla uirtute ful
Tho.4 ciatur? Prædicens Thobias Niniuæ castitatem, ait. Video enim, quod iniquitas eius finem dabit ei. Dum religio, iustitiaq; fuit in Israel, prosperatum est illius regnum, cum ea desuere, finem ac
Pro.14 cepit. Quia, vt sapiens ait: Iustitia eleuat, gentem, miseros autem facit populos peccatum. Virtutes namque colum
Pro.9. næ sunt, quibus domus fulcitur. De quibus sapiens loquitur. Sapientia ædificauit sibi domum, & excidit columnas septem, idest, virtutes septem, quib. ful-
C citur. Qua ratione construere uolens Christus dominus ecclesiam perpetuã, eam sanctitate firmauit, ac stabiliuit, eã sanctam efficiens. Vnde dicitur: Credo sanctam Ecclesiam. Curandum ergo tibi domi tuæ est, vt primum omnium virtus in ea sit, ac dominetur, sic.n. domus tua stabit, cum super firmam petrã fuerit fundata, & nec uenti, nec flumina
Pro.24 eam diruent. Hinc Sapiens, Sapientia ędificabitur domus, & prudentia roborabitur.

Qua etiam in re nobis exemplo Maria est, illa namque ab initio sancta est nullo vnquam temporis momento peccato abnoxia. Ne ergo tu dicas, ut multi dicunt, sanctus ero, & mundus. in tẽplũ Dei me consecrabo, sed non nunc, modo enim indulgere volo vẽtri, deseruire cupiditatibus, postea vero Deo me tradam. Miser, quid te dicere putas aliud, quam nunc stabulum bestiarum esse uolo, postea Dei templum efficiar? Si Deum aliquando suscepturus es, cur non modo? A

Inspice Mariam continuo sanctam, & impollutam, & omni prędítam virtute, in qua illud Esaię impletum est. Glorla Libani ad te ueniet, abies, & buxus, & pinus simul ad ornandum locum sanctificationis tuæ, & locum pedum meorum glorificabo. Quasi dicat, omni te ornabo virtute, & gratia initio ex quo efficietur, quod inferius propheta eodem capite ait. Non audietur vltra iniquitas in terra tua, uastitas, & contritio in termini tuis, quia in conceptione ornata omni gratia fuit Maria, & in ea sic roborata, ac confirmata, ut per totam uitam nullo actuali peccato, uel veniali fuerit inquinata. Quod signum est purissime illius conceptionis. Sic namque augustinus arguit de Christo, nullum habuit actuale peccatum, ergo nec originale. Domum ergo tuam sanctifica, templum statim construe, in quo Deus habitare possit. Esa.6 B Augu.

Sed cum plura miracula in Maria efsecta dixerimus, inter quę hoc enumerauimus, sine peccato eam conceptam, & addiderimus, totam Mariam miraculũ esse, & pręstantissimum orbis terræ miraculum, operæpretium erit inquirere, qua ratione Deus voluerit Mariam miraculum esse, & hoc miraculum conceptionis eius purissimæ efficere, quod adeo mirum est, ut aliquibus appareat incredibile. C

Respondetur, Deum aliquãdo mira aliqua opera, præstare, & super omnem legem, & ordinem, eo quod in finẽ maximum, ac pręstantissimum rem illam mirum ordinat. Hac ratione, ut Paulũ lucraretur, rem miram peregit, descendit de cœlo ipsemet, nec homini, vel Angeli ministerio usus est in eius conuersione, eo quod uas electionis effi- Act.9.

A ria efficeretur propter filij eius honorē. Dedecus enim Christi esset, si eum diceremus filium peccatricis. Nec satis est dicere eam peccato fuisse obnoxiam, antequam Christus ex ea gigneretur. dedecus. n. filij est, si mater eius infamia notetur, etiam antequam eum gignat. Sicut ergo Deus cum in munus aliquod hominem vocat, idoneum eū facit munere tanto: idoneos, ait Paulus, nos fecit ministros noui testamenti, Sapiens. n. ea, quæ sunt ad finem conuenienter fini aptat. Et iura dicunt, cum princeps assumit aliquē in dignitatē, cum eo dispensat, si forte aliqua ratione incapax illius redditus fuerat. Cū ergo Mariā in Dei matrē degerit, eam præparauit a conceptionem nunc finē. Dixit Eliefer. Hæc est mulier, q̃ præparauit dn̄s filio domini mei Dicamus & nos, hæc est mulier, q̃ pater præparauit filio suo unigenito, ideoq; inuenisse dr̄ gratiam apud Deū. Nec idonea esset mater Dei, si aliqua macula fuisset infectas esset. n. hoc dedecus filio. Hinc Cyril. cōtra Nestoriū ait, propter filium temerarium est in Maria virgine ponere culpam aliquam, vel peccatum. Et B. Augu. lib. de natura, & gratia contra Pelagianos, c. 36. ait, excepta itaque sanctæ virgine Maria, de qua pp honorē dn̄i, nullam prorsus cum de peccatis, agitur habere uolo quæstionē. Inde enim scimus, quod ei plus gratiæ collatum fuerit, ad vincēdum omni ex parte peccatū, quia concipere, & parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac ergo virgine excepta, nullus sanctus absq; peccato. Expēdenda nunc illa verba sunt ꝑpter honorem dn̄i. Sicut ergo pp Christi honorē caruit omni peccato veniali, omni infirmitatē omni denique imperfectione, ꝙpter eundem originali care debuit. Et hoc Paulus significat, dicens. Secundus homo de cælo cælestis idest de uirgine cœlesti incōraminata, purissima. Idipsum attinet ad patris honorem, cum habeant communē utriusque filium, sicq; affinitate patri æterno coniuncta sit, & quasi consanguinitate. Idem ēt honos ad Spiritum sanctum pertinet, cum eis

1. Co. 3

B

Ge. 14.

Augu.

C

Cyril.

1. Co. 15

illa præcipuæ sponsa sit, ideoque omnino indecens erat, Angelos, & Euam illam superare conceptione, ac conditione sua, quod siue dubio foret, si in peccato concepta fuisset. A

Demum tertia de causa eam ab omni peccato, immunem Deus fecit, ut potentiam suam manifestam faciat, legibusque nullo modo se subiectum, sed p libito eas mutare: quod cum ille debuerit facere cui alteri creaturæ id conferre debuit quam matri? sine dubio in ea diuinā potentiam ostensam? illa declarat dicens. Fecit mihi magna qui potens est & sanctum nomen eius, sicut. n. si miraculi causam q̄ras audies, fecit hoc Deus qui potens est. sic mira multa in se Maria uidens, hānc oīum rationē reddit fecit mihi magna, qui potens est. Audit vero & misericordia eius a progenie in progenies, aliis misericordiam exhibitā dicit eum. n. in peccata lapsi fuerint, misericordia oēs indigent, ut saluentur. Sibi uero potentiā arrogat. Licet. n. misericordia ēt indiguerit, ne in peccatum laberetur rn̄ quia misericordia ei exhibita super omnem legem fuit, & potentia absoluta Deus circa eā usus fuerit, recte hanc illi adfuisse memorat. Omnis ergo causa, & ratio, qua miracula effici solent in maria fuit, ut mira multā in ea efficerentur, & mirabile hoc purissimæ conceptionis. Merito ergo de ea Ps. Sanctum est templum tuū mirabile in æquitate, quia sancta Maria est, & mirabilis in gratia, donisq; cœlestibus, ipsi ab omni potente Deo concessis.

B

Luc. 1.

C

Ps. 64.

Sed cum omni ex parte mirabile Mariam fuisse oportuerit, docuit tn̄ ut præcipue mirabilior esset hac in re, ut scilicet, a peccato omni, quam longissime abesse, quia est illa. [De qua natus est Iesus, qui uocatur Christus.] Oportuit mirabilia multa esse in Marię corpore, & adhuc mirabiliora minima, ut illū concipere, & parere mereretur, qui Deus est: At præcipuum miraculum in Maria efficiendum, illud fuit, ut omni labe peccati careret quia est illa, de qua natus est Iesus, qui uocatur Christus qui ideo summo odio peccatum detestatur. Vt

A Deus est, infinito illud prosequitur odio, vt homo est immensa etiam detestatione illud execratur. Et in hanc causam solum se cruci, mortique tradidit, vt illud omnino destrueret, atque deleret. De qua re uide multa sermone de Marię Natiuitate quam longissime ergo a peccato eam distare oportuit, quæ illum erat conceptura, & paritura. Expendamus nunc matris Dei dignitatem quę his verbis exprimitur, de qua natus est Iesus, & ex ea illud facile colligemus Cum primus adam e sopore euigilans
Gen. 2. Etiam conspexit, ait. Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quæ
Hiero. verba sic explicat Hieron. Hoc nunc
B idest, hac vice ita factum est, ut e primo Adamo Eua prodiret, quasi innueret, postea alteraque vice alter efficiendum esse, ut, scilicet, secundus Adam ab Eua procederet, secunda, factus ex muliere,
Gala. 4 vt Paulus ait. Sicut ergo inter primun Adam, & Euam multa fuere, in quibus maxime conuenient: ita intar Mariam, & Christum, multa inuicem data, & accepta dona sunt, Ille ab ea suscepit naturam humanam, illa ab eo gratiam, quæ participatio est diuinæ naturæ. Illa præstitit ei pulcherrimam, & omnibus numeris consumatam naturam, & ille mátri concessit excellentissimam gratiam. Quam ille a matre accedit naturā, nunquam dimisit, quam illa accepit a filio
C gratiam, nunquam amisit. Qua patre ille homo est, filius Mariæ est, quia ab ea humanitatem sumpsit. Qua patre illa gratia ornata est, filia filij sui est, quia a filio gratiā suscepit. Nec iste tam diuersa inter se aduersantur, aut mutuo contradicunt. Sicut nec in filio diuina, & humana natura, humana, & diuina voluntas.

Qui ergo Maria mater Dei est. innumera in ea mirabilia esse opportuit, præcipue vero vt omni careret peccato, etiam originali. in cuius rei ostensionem vti possumus argumento Pauli, Heb. 1. literis duabus duntaxat mutatis. Ait ille de Christo domino. Tanto melior Angeli effectus, quanto differentius præ illis nomen hęreditauit. Nos de Maria dicamus. Tanto melior Angelis effecta, quanto differentius præ illis nomen hęreditauit? Angelis ministrorum seruorumque nomen concessum Ps. 103
est. Omnes sunt administratorij spiritus, Paul. ait. Et Psal. Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammā ignis. Conserui nostri sunt, ut eorum Apo. 19
quidam Ioanni dixit. At Marię nomen mater, & regina est, quodque in regis domo interest inter reginam regis matrem, & ministros, hoc in Dei domo interest inter Mariam, & Angelorum, sanctorumque cœtum. Quod si in Angelis, & uitis sanctissimis mirabilia multa ab eo effecta sunt, qui dicitur mirabilis in sanctis suis, quę erunt mira, quę in B
Maria posita erunt. Qualis obsecro, Ps. 67.
quantaque illa mulier futura est, quam Deus matrem dicit, quamque hac ratione dominam appellat, & illi se subditum confitetur. Merito Diuus Ansel. in D. An.
oratione ad Mariam, ait: O nimis exaltata, quam sequi conatur affectus animę meæ, quo aufugis acie mentis meę? O pulchra ad intuendum, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad amandum, quo euadis capacitatē cordis mei? Mira res in quam sublimi contemplor Mariam locatam, omnis natura a Deo est creata, & omnis Dei natura ex Maria est nata, Deus omnia creauit, & Maria Deum genuit, Deus qui omnia fecit se ex Maria fecit, & sic omnia, quæ fecerat refecit. Hucusque Anselmus. C

Ex quibus colligitur. Mariam ab omni originali labe immunem esse. Si namque Angelis concessa gratia est primo conditionis suę instanti, si illis omnimoda puritas data, qua ratione matri Deis reginæ Angelorum, hæc neganda erant?

De Arminio naturale philosophi tradunt, tanta cum puritate nitere, sicque sordem omnem abhorrere, vt si in ostio foueæ ipsius lutum apponatur, illam nullo modo ingrediatur, etiam si vita eis eripienda sit, etiam si insequenter canes uideat, qui cum lacerent. Ne ergo in luto pedem ponat, capi se, & interfici permittit. Ideoq; titulus, stemmaque Armi-

A Arminij est: Malo mori, quam fœdari. Quid de infinita Dei puritate credendum est? Num Mariam ingrederetur, si in ea impurum aliquid fuisset? Merito Psalm. Domum Dei decet sanctitudo, nec enim congruum Deo habitaculum fuisset, si vel minima culpa macula ta foret. Ps. 92.

At dicunt aliqui, mundata fuit, priusquam Deus in eam intraret, eripuit eam quàm citissime. Si tam cito liberanda fuit, & hoc super omnem legem, qua ratione per illud instans labi permissa est? Quid enim ad rem pertineret, continuò liberandam per breue tempus inimicis tradere? Si nunc regina in Hispaniam veniret, vt regi iungeretur coniugio, cumque per mare uiam ageret, classis adueniret turcarum, vt eam captiuam duceret, classis vero prope esset Hispanica, quæ eam facili negotio liberare posset. Si dux Hispanicæ classis diceret, permittamus nunc reginam à Trucis capi, dehonestari, conculcari, iniurijs affici continuo, eam liberabimus ab hostium manibus. An non merito ad eum diceres, vt quid regina capienda, & dehonestanda, si continuo liberanda est? An non melius multo erit, vt in manus inimicorum minime veniat? Si ergo Mariam cœli reginam dicimus, Dei matrem confitemur, si post instans liberandam, cur non in instanti primo libera? cur eam dęmonis seruam, vel ad instans, Deiq; inimicam dicamus? Simile B C

Hinc etiam nobis illud ediscendum est, nec ad momentum in peccato consistere: Beatus vir; qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum nó stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit, sed in lege domini voluntas eius. Maximum omninoque fugiendum, ac vitandum malum est & peccato stetisse vel ad instans, ideo nobis summe cauendum, vt Mariam imitemur, &c. Psa. 1.

Concio Seconda, In Conceptione Beatæ Mariæ. A

Thema. De qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Matth. 1.

CVm iã hominib, placabilis Deus voluit apparere, tabernaculum sibi construi statuit, in quo inter homines habitaret, illud uero uoluit hominum donariis, eorũ pecunia, & sumptibus effici. Potuisset quidem, è cælo illud demittere, sed voluit in terra confici, & ex his, quę Israel voluntarie in id opus obtulit. Ne uero quisquam se excusaret causans paupertatem suam, & ob eam causam nihil dono daret in tabernaculi cõstructioné, præcepit, de pilis caprarum operimenta tabernaculi fieri, vt qui pauper esset, nec aurum, gẽmas, aut argenrum haberet, quæ dono daret, saltẽ pilos caprarum offerre posset. Tabernaculum illud typũ gessisse Mariæ, nullus est, q. dubitet. Sumptib. vero nostris, ac pia largitate Mariæ tabernaculum cõficitur, cum conceptio illius immaculata non de fide nobis credenda proponitur, sed deuotioni nostræ relinquitur, ac pietati, quam in Mariam nos habere decet. In huius etiam virginis laudem omnis creatura afferre tenetur, quia cũ omnibus illa benefecit, ab omnibus merito est prædicanda, vnde illa ait. Ecce enĩ ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia omnibus generationibus salutẽ attulit. Beati spiritus in hac festiuitate offerrent aurum, gemmas, & reliqua precio digna, nos uero pusillis pilos caprarum offeremus, sed nec hos recusat, & renuit Maria, hos excipit tanquã pia mater. Donum hoc per exiguum est, ni accedat gratia, illud ornans ac eleuãs, hanc petamus per Mariam. Ex. 35. B C Luc. 1.

Si de Deo nostro uera dicenda sunt, ac prędicanda, magna utique pdicanda sunt, quia magnus dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius no est finis. Hoc Christiana religio a cęteris mũdi sectis differt, quod istę quidẽ, ridicula, uana, & abiecta de Deo loquuntur, at Ps4.

A Christiana religio maxima,& q̃ Deum plane decēt. De dijs gētiū ea p̄dicabant eorū chronographi, q̃ dedecus,ē no esset,ēt hoib.de plebe infimis, vñ martyres dicere solebant idolorū cultorib. Sic M̃r tua similis. Veneri,q̃ colis meretrix Mercurio impostori Ioui,crudelis,& īpudico. Et nunc Iudæi,& Sarraceni ea de Deo p̄dicator,q̃ blasphema,&īfima sunt. De qb. Ps. narrauerunt mihi iniq

Ps. 116 fabulationes,sed nō ut lex tua. At Christiana religio, nihil nisi infinitū de Deo p̄dicat immensum.n.nulla alia decēt nisi immensa. Si uero obijcias. An nō dicimus,Deum hoiem factū crucifixum,& mortuū,Et hęc parua vñr. Sed ego dico

B parua nō sunt,sed maxima qa signa sūt infinitæ bonitatis,amoris, & misericordiæ,& q̃ Deū in his infinitū ostendunt. Hoc uero in laudem Dei maxime cedit, nihil.n.æque gloriosum, q̃ optimū esse; & ideo prius dr̃ Deus optimus, q̃ maximus,licet.n.in Deo oīa unum sint, nobis tñ pręcipuus titulus,& quo maxime honoramus, quem uolumus honorare est,cum eum optimum dicimus. Si ergo nosse vis,q̃ sunt illa,quę Christiana religio superaddit ad ea,q̃ de Deo nostro lumine naturali cognoscimus, ea plane sunt, q̃ ostendunt in eo infinitā bonitatem,misericordiā,ac amorem. Et huiusmodi sunt,Deum hoiem fieri,crucifigi, mori,&c. Nihil ergo non immēsum de Deo prædicamus,sed nec p̄dicare possumus,si modo uera prædicamus.

C Ad eundē modū si de Maria uera dicenda sunt, sp magna prædicanda sunt quia oīa,q ad eam pertinēt,magna sunt

Luc. 1. Facit, inquit illa,mihi magna, q potens

Iud. 16 est. Eius figurā expressit Iudith, de qua dr̃,magna facta est,in Bethlia,nec erat, qui loqueret de illa verbum malū. Quis ergo uerbum malum audeat loq de Maria? An non verbum malum, an nou uile,& infinitum,maculata conceptio. Indigna prorsus locutio de Maria,quę ma

Ap. 12. gna est. Hæc est mulier illa,de qua dr̃ signum magnū apparuit in cœlo. Hæc ru

Exo. 3 bus illa,de qua Moyses,vadam, & uide bo visionē hanc magnam. Hæc domus

2. Pa. 4 Dei,de qua Salomon, Domus,q̃ ædificare cupio, magna esse dēt, qa magnus A dñs Deus noster super oēs Deos. Hęc ille,de qua Baruc. O Israel q̃ magna est Baru. 3 domus dñi,& q̃ ingens locus possessionis eius. Hęc demū altare illud, de quo Iosue 22. Raben,Gad, & Menasse ante Iordanem ædificauerunt altare infinitę magnitudinis, qd uocauerunt testimoniū nr̃m,qd Dn̄s ipse sit Deus. Interrogat uero Israel ædificatores huius altaris. Num aliū Deum colitis,q aiunt nō, nec hoc altare sacrificij est,id.n.solū tabernaculu esse oportet, sed testimoniū est,quod ēt noster est Deus, sicut est vester,ideo altare testimonij dicatur. Vere altare Maria est,in qua posita est imago B vera patris,non depicta, sed uiua est vero testimonij altare, quo ostēdit Deum esse,nr̃m,ne unq̃ Angeli dicere ualeant Deum illorū esse,non hoium. Ecce Ma Esa. 7. ria factus est Emanuel, idest nobiscum Deus,nobis ergo datus est Deus p Mariam,nobis natus. Dr̃ uero infinitæ magnitudinis esse,qa cum Dei mater sit,infinita dignitate erecta,eleuataq; est. Vnde cū oīa,q̃ ad Mariam pertinent, huic infinita dignitati proportionari dēant, oportet illa oīa maxima esse,huic maxima conceptio,maxima natiuitas,maxima uita,maxima mors. Sed quæ magna nō capiet illa,q̃ Deum ipsum capit? Aliquib.aliqua ita magna vñr,ut Maria illa non capit. Sed uere q̃ Deum capit,reliqua oīa facile capiet, minora oīa sunt C Deo,qui intra hanc domum cōtinetur.

Sed nunc adeo parua Maria uidetur, vt magnum de illa dici nō possit,infans est unius diei,quid magnum de illa prædicare possumus.

Multa profecto,ac præcipui, quorum 3. Re. 5 primum illud sit,quod de templo Salomonis dictum est. Tu scis,ait Salomon ad Hirā,uoluntatē Dauid patris mei,& quia nō potuerit ędificare domum nñi Dei sui pp bella imminentia per circuitum,nūc aūt requiem dedit Deus mihi per circuitum,& non est Sathan,nec occursus malus,iō cogito ædificare domū dño sicut,templū illud ædificari ceptum est,cum bellum non esset, cum Sathan nō esset,nec occursus malus. Sic Maria

for-

A formata, conceptaq; est nullo imminẽte bello sine occursu vllo malo, Sathan, & oẽ peccatum procul abfuit, & hoc est, quod hodierna festiuitate recolimus, neq; vero id duntaxat, sed scdm adde, ut uideas de infantili puella magna esse, & præclara, q̃ dicant̃ nõ solũ nãq; oẽ pc̃m abfuit, sed maxima gr̃a adfuit, dona cœlestia, q̃ plurima, & ingenia illi cõcessa fuere in cõceptione. Noe ullus sanctorum tanta

Pro. 6. gr̃a ornatus fuit in fine vitæ, q̃ta Maria in cõceptione sua, quia sapientia ędificauit sibi hanc domũ, & multo aliter Deus ędificia construit, q̃ hõ. Cum tu domum ędificas, in eius fundãmentis lapides collocas non elaboratos manu artificis, sed

B rudes, ac impolitos, elaboratos uero, ac cultos lapides seruas in superiorem ædificij partem, quo ab omnibus cerni, spectariq; possint. Non sic Deus ædificare solet, In fundamentis.n. optimos ponit & pretiosos collocat lapides maximeq; elaboratos. Attende hoc in Ecclesia, q̃ ille fundauit atq; extruxit, primum posuit

1.Co.3 in fundamẽto lapidem Christum dñm. De quo Paul. Fundamentum aliud nemo põt ponere, p̃ter id, quod positum est, quod est X p̃s Iesus. Sed q̃ sit pretiosus hic lapis, quis dicat? Ab hoibus quidẽ reprobatus, sed à Deo electos, & honorificatus

Esa.28 est. De quo Esaias. Ecce ego mittã in fundamẽtis Sion lapidẽ angulare, lapidem probatũ, pretiosum, in fundamento fundatũ. Cõtinuo vero adiecit fundamenta

Eph.2. alia huic primo lapidi p̃xima Apostolos

C superædificati sup fundamentũ Apostolorum, Pau. ait, & Ierusalẽ cælestis duo-

Apo.21 decim fundamenta Ioãnes videt duodecim lapides p̃tiosos, & i illis scripta noĩa duodecim Apostolorum agni. Hi etiam lapides pretiosissimi extitere. Ad huius rei instar sapientia ædificauit sibi domũ Mariã. Cum nos ædificemur, in conceptione, vbi fundm̃ collocauit hoĩs nihil pretiosum inueniet, sed rudia, ac impolita vniuersa. At in Marię conceptione cũ à Deo ędificata sit, singulari prouidentia pretiosissimi iacti sunt lapilli gratiarũ cęlestium, & bonorum. Qui rõne. 3. Reg. 5. In templi constructione scriptura meminit pretiosos lapides in fundamẽto à Salomone loquatur vt significaretur, in Marię constructione, q̃ templo illo figurabatur simile quid à Deo agendum esse, vt s. immunera gratiarum dona ei con cederentur in purissima conceptione. A

Nec id in Mariã effectũ fuisse adeo est mirãdum. Est nãq; illis cęlestis illa Ierusalẽ, cui per Psalmistã dr̃: Lauda Ierusa lẽ dñm, Lauda Deũ tuũ Sion, qm̃ cõfortauit seras portarũ tuarũ, & benedixit filijs tuis in te q posuit fines tuos pacẽ, & adipe frumẽti satiat te. Mittamus nũc reliqua, & solum illud expendamus, adipe frumẽti satiat te. Quasi dicat. Aliis sic farina cõcedit̃, vt simul cum adipe frumẽti furfures accipiant tibi uero frumenti adeps, farinaq. similæ, ac flos sine ullo fur fure dat̃, id vero facile erit cõspicere, n. per singula discurram⁹. vxori filios parẽti farina filiorũ cõcedit̃, sed quod ibi furfures sint patet. Str virgini, furfur ẽ quod filio careat. Sed Marię virginitas, filiusq;, concedit̃. En procul abest oẽ furfur. Pet. Pau loq. concessa gloria aĩę est; en frumenti adipe, sed si furfures spectare velis attende, in cinerẽ versa eorũ corpora. At Marię gloria corporis, & aĩę tribuit̃, nullum ergo furfur. Str oĩ Adæ filio in conceptione natura concedit, q̃ farina est, sed culpa continuo adest, q̃ furfur est. At Mariæ adeps duntaxat frumenti datur, cui simul gr̃a cum datura conceditur, sicut Angelis de quibus pręclare August. ait, Deus erat simul cõdens naturam, & largiens gratia. Quasi dicat, hac manu naturam, illa uero gratiam conferebat. Ps. 147 B Aug. C

Sed p̃tereũdũ nõ est verbũ illud Psalmistę, satiat te, q a usq. ad satietatẽ cõcessa gr̃a Marię est. Hinc Hiero. Alijs data est gr̃a per partes, sed Marię tota se infudit grę plenitudo. Hinc Psa. fluminis impetus lętificat ciuitatẽ Dei, sãctificauit tabernaculũ suũ altissim⁹. Quib. verbis exprimit̃ p̃cipuis sanctificationis mod⁹ mirabilis Dei tabernaculi, cũ gratiarum flumẽ in ipsum intrasse perhibet̃. Nõ ergo aque uas, nõ panis bucella Marię cõcessa, sed flumen integrũ gratiarũ, messa panis integra. Illud vero p̃cipuis verbis explicasse Ps. vr̃, cũ ait, laudare dñm in sanctus eius, laudare eũ ĩ firmamẽto virtutis Hiero. se. de assumpt. Psa. 45 Ps. 150

A tutis eius. Merito quidem in sanctis suis laudandus Deus est, q mirabilis i eis est, & multo mirabilior, q in toto uniuerso. Sed q obsecro est firmamentu illud, qd inter sanctos adeo pcipuum est, vt è regione eorū ponat, solumq; noietur, cum ante cetus ois sanctorum dictus esset. Sine dubio firmamentu illud Maria est, q è regione sanctorum oium posita, ea sola i'los oés superat longo interuallo. Sed quid est in Maria, vt firmaméti nomé ei tribuamus? Maxima profecto, ac præcipua similitudo. Firmamentum.n.a phylosophis dr octaua sphera, q innumeris est ornata stellis, & maximis, queq; scintillare vnr, hoc vero cælum præcipua ratione Mariam significat, q animatū cælum a Damasceno dr. Et primo cælum Maria est, quia cum cælum locus sit beatorum, in Marię vtero Xps homo uidit diuinam essentiā, cęlum ergo illa est, cęlestis rota Maria est, nec in illa aliquid nō cęleste reperies, sed & firmamétum est, octauaq; sphera merito dr, quia cum reliqui cęli una ornentur stella firmamentum iunumeris ornatur, & maximis, in hac vero re inter alia Maria oés sanctos superauit, q illi quidé ornati sunt oi uirtute, nec.n. una uirtus sine alia inueniri pót, sed qlibet eorū una pcipua uirtute pditus est, qua excelluit, ppter q de eorū quolibet concinit Ecclesia, nō est inuentus similis illi q conseruaret legé excelsi. Et illā optimo iure planetā cœli illius dices, quo illud pcipuè ornatur, sic Apostoli charitate, Prophetę spe, Martires fortitudine, virgines puritate, cōfessores lōganimitate pditi, ornatiq; fuere. At uero si oculos in Mariā cōuertas, firmamétū videbis innumeris decoratum stellis, qa oi virtute, & gra ornatā cōspicies, & ois in ea virtus sic splenduit, ut in earū qualibet cōsummata, perfectaq; fuerit, & oés reliquos iustos superauerit longo interuallo, qua rōne Maria ét merito scdm nomé suū mare dr, qa sicut initio mundi congregationes aquarū appellauit Maria. sic origine ecclesię congregationes gratiarū appellauit Maria. Qua rōne de ea dr Cant. 4. Sicut turris Dauid collum, mille clypei pédent ex ea oīs armatura fortiū, Mariā Ecclesię collū esse merito Rupertus ait, quia sicut collum caput corpori unit, sic Maria Xpm Ecclesię copulauit, & sicut ois capitis influxus ad corpus per collū descédit, ita p Mariā ois gra in Ecclesiā a Xpo procedit. Hoc ergo collum Maria similis phibet turri Dauid in qua oīs est armatura fortium, quia in ea oīs virtus sanctorū est. In ea fides Abrahę prophetarū scientia fortitudo martyrum, puritas virginū, & denique oīs lapis pretiosus operimentū eius.

Dam. ser. de Assu. — B — Gen. 1 — C

Fœlicissima prorsus Maria, q omnium virtutum fructu vberrima est. Soler hęc terra hunc producere fructū, illa alium, sed omnib. laudib. extollenda illa esset, quæ oi fructu abundaret. Fœlicitas uero ista seruata est terrę i'li, ex qua veritas orta est, quæ fructum dedit suum, cū Xpm peperit, & fructum item suum cum omne uirtutis germen in illa pullulauit.

A — Rupe. — Simile — B

Sed mirum aliud in hoc firmaméto, Maria non est silentio pretereundū, in quo similem se prębuit firmamento materiali, & quodnam illud? certe Stellę inferiorū cęlorum, q planetę dnr, quia prope nos sunt, non scitillant, q vero in firmamento sunt, quia remotissimæ sunt, scintillant, est āt ea, ut ita dicā, scintillatio, oculi titubatio, nō ualentis plene, securęq; conspicere ré adeo remotissimā. Qua in re nobis ostenditur, q longo interuallo Mariæ virtutes superent aliorū sanctorum uirtutes, vel excellétissimas, sanctorum.n. dona, & facinora egregia, atq; uirtutes mirabiles quidem stellæ cęlestes sunt, attamen planetarum more à nobis plene conspici possent, imitari facile eos possumus, & plures eorū æquare, ac si volumus superare. Si.n. Abraham filiū obtulit, multi nunc id efficerent, si Deus pręciperet. Si martyres pro fide decertātes, sanguinem fuderunt suū, plurimi hac tépestate id ét pstant, pręstarētq; multi alij si tyrāni adessent. Sic et virginum puritas, prophetarum spes, a multis hodierna die imitatione æquatur.

C

At Marię dona, gratiæ, atq; virtutes stellæ sunt firmamenti, adeo remotæ, vt scintillent, quis nam eas assequi ualeat? quis, vel cōspectu plane cōsequi potest? Im-

A Imitare, si places, virginẽ esse, & matrẽ, conceptionẽ purissimã, nullo prauo affici motu, nulla, uel leui culpa iquinari? Adeo hæc sublimia sunt, ut titubent, ac cõtremiscãt oculi nostri debiles ad horũ conspectũ, & nisi fide oculos mentis firmaret, plura horũ cõspicere nõ ualeret, Qua rõne mira hęc Marię pulchritudo merito pulchritudine, ac decore incredibili Hesther reginæ significat, de qua
Esth. 2 dr, icredibili pulchritudine oĩum oculis gratiosa videbat. An nõ icredibilis pulchritudo, virgo mater? & cætera quæ de Maria diximus? Si ergo nosse vis, q̃ sint quę dignè de Maria dñtur, planè illa, q̃ icredibilia sunt, quæ i intelligibilia, quę in inuestigabilia, hæ stellę decent hoc firmamentũ, ad quorum conspectum oculus mentis nr̃æ titubet, ac contremiscat.
C
Simile Huiusmodi vero est immaculata conceptio, digna planè stella cęlo tãto. Dic obsecro, si rex nunc tibi diceret, quære mihi sponsam, sed incredibili pulchritudine eam præditam esse oportet, ita ut nec nævus in ea sit. Adduceres ne ei in sponsam mulierẽ turpẽ, fędã, atq; deformẽ? Tãta pulchritudine expetiuit sibi sponsã Dei filiꝰ, ut ad eã dici possit: tota pul-
Can. 4 chra es amica mea, & macula non est in te, nec nęuũ venialis delicti i ea passꝰ ẽ, qũo ergo deformitas tãta, qualis originalis est culpa i ea inueniẽda fuit, q̃ dęmonis serua, Deiq; inimicam cõstitueret?
Eccl. 6 Fingamus ergo nũc Mariæ aĩam corpus ingredientẽ timorem correptã, non inficienda esset, cum domum luteam ingrederetur, sicut oĩum hominum aĩæ in-
C
Luc. 1. ficiunt, [poniendose del lodo,] vt vulgo dici solet. Dicamusq; ei ne timeas Maria, qa inuenisti grãm apud Deũ, q̃ uerba, vt aptius p̃senti festiuitati accommodent, resq; melius pcipiatur, fingamus aĩas prius a Deo creari, q̃ infundi, sicut quorundã fuit error, oẽs initio mundi à Deo esse creatas, deinde uero corporib. successu tẽporis infũdi, ꝙ quidem error est. Sed nunc illud fingamus effectũ, potuit. n. fieri, maxime cũ non educãtur de potentia materiæ, ut brutorum formæ, posito ergo casu possibili, qđ oẽs animę simul creatæ forent, & cuique diceret cuius corporis unoquæq; esset habitura co- A
merciũ, illisque p̃dicerẽtur status, munera fortunæq; ipsis parata. Huic diceret ingrediens, ò aĩa in corpus pulchrum, optimè dispositum, & eris rex, consul, dux tibi parati honores, diuitiæ, &c. Tu uero contra miserũ ingredieris corpus, eris uilis, abiectusq; homo, an nõ scdm diuersitatẽ eorũ, q̃ illis prænunciant, aliæ aĩæ lætitia pfunderent, aliæ contra dolore, atque mæstitia? si uero has aĩas fingamus diuina ornatas grã, non adeo dolerẽt, & si dura, & aspera eis nunciarent futura i uita, nec. n. ex ea illis obstaret, ne Deũ tandẽ in beata patria assequerẽtur, iuro vero, iacturã opum aut filiorũ ęgritudines, acerbos casus agnoscerẽt nõ esse signa irati Dei, imò tũ maxime elemẽtis, q̃ seruos suos p ignẽ, & aquã vectos, ducit ad refrigerium. Atq; adeo hæc ma- B
lorũ genera bono aĩo aĩæ iustæ expectarent, & sese ad ea ferẽda firmissimas, imperteritasq; preberent. Sed finge uni earũ sic loquentẽ Angelum Dei nuntium, Parat tibi, o aĩa oĩpotens rerũ cõditor, elegãs, pulchrum, decorum corpus, cui infundaris, corpus inquã egregię puellę, & inter Adę filias facilè, principis, puellam inquã, q̃ ipse sibi Deus inscrutabili, & ęterno cõsilio pelegit sibi matrẽ, matrẽ inqua, sed virgineo pudore integro paritura, paritura inquã, sed partum dolorum expertẽ. Ad hęc qs nõ uidet hilarescentẽ aĩam, lætabundam, exultãtem, nec se præ gaudio capiẽtem? Sed nondũ finitum oraculũ est, ꝓsequitur Angelus attẽde ò aĩa, & adhuc aduertito, audies C
ꝙ no les audiuisse, non re canto palinodiã, in his, q̃ hucusq; præcinni, sed triste aliq d tibi denũcio, qđ futura sis, tãtisper Deo inimica, sed cito mũdaberis. Quo affectu nunc hãc aĩam affectam putas? Vtiq; summo dolore, & si ei optio concederet, præeligeret, si iusta esset, ac sancta, ut diximus, illis oĩb. bonis nõ potiri nec corpori cõiungi, ut euaderet culpam illã, q̃ contracturã sciebat in unione corporis, & aĩæ, diceretque, nolo illa oĩa bona, si tanti sper futura sim Deo inimica, [con tal contrapeso] ut vulgo dr. Et quod tunc in ea metus fuisset, nunc detestatio est.

A est. Dicamus ergo nunc animæ Mariæ sic tremēti, ac trepidanti corporis ingressum. Ne timeas Maria, inuenisti gratiā apud Deum, oīno ex quo manifeste colligitur, in Maria, nō fuisse peccatū, quod si illa præsciuisset, & uitare posset, præeligeret, non esse, quā sic esse. Ne ergo timeas, tu. n. sponsa sūmus sacerdotis, es, quæ scdm legem nec uidua, nec repudiata, nec alienigena futura erat. Tu terra nō maledicta secūdo Adæ formādo præparata. Tu terra sacerdotalis ab oī immunis tributo? Tu arca testamētide qua Leu. 10. dr̄. Cum surgeret arca ad ambulādum, dicebat Moyses, Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius. In cōceptione vero tua uiā uitæ inchoas, tunc inimici oēs dissipantur, & fugiunt. Si in sepulchro nouo, & sindone munda reponendum fuit mortuū Xp̄i corpus, quo loco reponēdum, cum opere Spiritus sancti formatum est, nisi in Maria, in qua nusq̄ dæmon habitasset. Si mater Sampionis prohibet ab omni immūda esca, an nō mater Dei. Tu demum Hierusalem illa es, cui ꝑmittitur 4. Re. 19. Assyrius non intrabit in eā, nec circundabit eā, nec uero sagitta eius muros Hierusalem penetrabit. Quibus verbis in figura ostēditur liberam Mariam ab omni peccato mortali, ueniali, ac originali. Eam .n. aīam Assyrius intrat, ac uastat, quæ per mortale pc̄tū demonem in se admittit. Eā uero Assyri⁹ circūdat, q̄ uenialia admittit. Est. n. ueniale peccatū dispositio ad mortale, & cum ueniali culpæ aīa obnoxia est, dæmoné puniri se circundantem appropinquantéque, ut expugnet, Originale uero peccatū significat sagitta, q̄ a longe mittit, qui à primo parēte in oēs posteros hęc labes descēdet. Tu ergo, ò Maria, q̄ Ciuitas Hierusalē es, nihil horum patieris. Tu ergo nobis es ciuitas refugij, tu nobis E lice, tu nobis Cynosura per altū. In te securi sumus, ac in Ciuitate munita, ad te nobis cōfugiēdū q̄ firmissima turris es. Sicut ergo turris fortissima nomen Dn̄i, & oīs q confugerit ad illam saluabitur, ad eum modum turris fortissima Maria, turris Dauid, in qua omnis est armatura fortiū, & om-

De. 21.
Ge. 47.
B
Iud. 13
C
Pro. 18

nis, q ad eā confugerit, saluus erit, est nā que illa terribilis, vt castrorum acies ordinata. Sed qn̄o pulchra, ut luna, electa ut sol, terribilis, ut castrorum acies? pulchritudo namque & terribilitas, non bene conuenire uidentur. Vtique diuisit hæc Deus in hominum genere, uiris dedit fortitudinem, fœminis pulchritudinem. Sed in Maria uniuersa bona congessit, ille pulchra est, ut sol, atque luna, illa fortis, ac terribilis, ut castrorū acies, ad eā ergo cōfugiamus ut saluemur, &c.

Concio Tertia, In Conceptione Beatæ Mariæ.

Thema. Dominus possedit me in initio uiarum suarum ante quam quicquam facere a principio. Prou. 8.

Quid dulcius, quid ve suauius, quā de Maria loqui? An non seruus Dn̄i sui domum, in qua pascitur, agnoscere tenetur, an non ad eam. Venite, & eius in dulcedine recordari? Quid vero Maria sit, audi. Non est hic aliud, nisi Domus Dei, & porta cęli. Qn̄ enim Deo optimo, & maximo complacuit, in terris habitare, & cum hominibus conuersari Mariam in domum elegit illum. Dixitque illud Ps. Hic habitabo, qm̄ elegi eam. Si nosse, vis, quo in loco omnia bona, omnes thesauros suos repositos, ac reconditos Deus habeat, scito in Maria domo sua eos condidisse. Eam scrutatus fuerat, inspexeratq; propheticis oculis, qui dixit Gloria, & diuitiæ in domo eius. Non facile lætabatur regius Psaltes, sed unum fuit, quod eā summa affecit lætitia. Lætatus, ait, sum in his, quæ dicta sunt mihi. Sed quænā nuntia tam læta ad te peruenerunt ò rex? num insignis aliqua hostium uictoria? non classis aliqua ex Ciphir venit tibi auro onusta? Non ista me lætificauerunt. Quid ergo? In domū Dn̄i ibimus. Et quid boni inde tibi? Replebimur, ait, bonis domus tuæ. Attende innumerabilius domus bona, dū ait, replebimur, in bonis eius. O domus ingens, domus ditis-

A
B
Gen. 2.
Psa. 13
C
Psa. 11
Psa. 12

A ditisſima, domus theſauri Dei, ĩ qua oẽs Dei theſauri reconditi, ò domus, in qua oĩs excutitᷣ moneta, & pecunia redemptionis nr̃æ confecta eſt, eique figura humanæ naturę impreſſa, domus oĩ abundãs bono, in qua replemur bonis, in qua oĩs qui petit accipit. Si ergo ſ... diſſipatori filio per alienas diuagari domos ſumus, redeamus in domũ patris. licet. n. peccatis deformati alieni ab hac domo videamur, ſed loquela oſtendet nos ad hanc domum pertinere, ſi Mariam ſalutantes, dicamus, Aue Maria.

Dulcedine diximus plenũ eſſe de Maria loqui de ea hodie nobis agẽdum eſt. B Sed quid in hac feſtiuitate dñam? vtiq; in conceptione illi datã primam, maximãque gratiã, nec vnq̃ peccati labe infectã. Oſtendẽda ergo mariæ nobilitas, ac ingenuitas eſt, eamq; liberam dicimus ab oĩ peccati tributo, tanq̃ ſacerdotalis Ae-Ge.47. gypti terra, q̃ nulli tributo obnoxia fuit. Hæc hodierna feſtiuitas: ſed num id hodie nobis probandum eſt, multiſq; rõnibus oſtendendum. Abſit, probatione in re manifeſta opus non eſt, ne Mariã iniuria affeciſſe videamus. An non contumelioſus videretis in nobiliſſimũ, uirũ, Simile regni principẽ, uel magnatẽ, ſi ab eo peteres, vt nobilitatis tibi oſtenderet chirographũ, quod vulgo dr̃ executoria de ſu hidalgua. Ab infimis de plebe hæc exigenda ſunt nobilitatis teſtimonia, nõ a principib. Sic plane Mariæ irrogarᷣ iniu C ria, ſi excellentisſimã illius nobilitatem, ac ab oĩ peccato libertatem, q̃ tã eſt manifeſta vniuerſæ eccleſiæ conſenſu, probare nunc argumentis, & teſtimonijs tẽtaremus. Illud ergo tanq̃ manifeſtũ relinquamus, & hac rõne Pius Papa Quĩtus decreuit motu ꝓprio, ne in hanc rẽ rõnes adducerentur, cum ad populum conciones hñr. Quid quod, ſi hæc virginis Mariæ nobilitas in dubium, ac diſcrimẽ uocarẽᷣ, maximum adhuc nos eam liberam oĩno, & ab oĩ peccati labe immunẽ credere, ac prædicare oporteret, Simile quod hoc exẽplo facile perſpicies. Eſt tibi amicus vnice tibi charꝰ, dilectisſimuſ que, eius vero nobilitas in dubiũ uocarᷣ, nec iudicis eſt illuſtrata ſnia. Oĩb. uero index conceſſit, ut eũ nobilẽ habeãt, uel ignobilẽ, ut cuiq; placuerit, eũq; admitãt ad nobiliũ numera, vel excludant, dũ in lite, & diſcrimine res uerſarᷣ. Quis te urgeo, cũ amico iſto præſtares, num eũ tu nobilem diceres? num ad munera nobilium admittere, an vero excludere? Manifeſta res hęc eſt, dum. n. tibi, liceret, eũ nobilem hr̃e, in numera nobiliũ admittere, id plane faceres amicitia hoc a te impetrãtes nec. n. te iactare poſſes illi amicisſimum, ſi, cum eũ poſſes hoc honore afficere, non afficeres. Sit ergo in æquilibrio virginis ingenuitas, liceat tibi eã ingenuã dicere, vel ignobilem, ſi ei te pluri ma dẽre fateris, ſi te illi deuinctum dicis B & ꝑcipua deuotione ei addictum, an nõ eam honore hoc afficies, an non dices, eam nobilẽ, & ab oĩ labe immunẽ? Summa vero nobilitas, ac ingenuitas hęc eſt ab oĩ peccato liberam eſſe. Qñ ergo res iſta dubia eſſet, nos oẽs in hanc ſniam conuenire oportet, quod nulla originali labe ſit infecta. Hoc manifeſtis verbis Anſe. Anſel. ait in epiſt. de concept. Virginis, Gers (quem citat Gerſon. in ſerm. de Concep. Mariæ, in fine illius.) Non eſt, inquit, verus amator virginis, qui reſpuit diem ſuę conceptionis colere at res hæc dubia iã non eſt. Licet enim fide certa id non teneatur, ſed communis eccleſiæ conſenſus, ratio, urgens, & eccleſię feſtiuitas, id adeo manifeſtum facit, ut in ea re explicanda verba plura non ſint inſumenda C nec huius nobilitatis Mariæ teſtimonia expetenda. Ad altiora ergo de Maria dicenda. ſermonem conuertamus.

[Dñs, ait poſſedit me in initio viarũ ſuarũ.] Hęc verba diuina ſapientia ad literã dicta ſunt. Ea uero eccleſia Marię tribuit, illaq; ſibi uſurpat. Cuius obſecro oculi, et ſi aquilini ſint, contemplari poterunt Mariæ celſitudinẽ, q̃ tãta eſt, ut ſi ibi merito vſurpet verba, q̃ de creata ſapientia dicta ſunt? Adeo mirabili modo diuinũ eſſe participauit, tantã ex diuino illo fonte hauſit aquã, tam magnã partẽ accepit diuinorum bonorũ, adeo facta ſimilis Deo eſt, ſic ĩ eã ſe ille efformauit vt ſicut uidentes hoĩem ſumma preditũ ſapiẽtia, dicere ſolemus, ilium videri ip ſam

A sam esse sapientiam. Sic Mariæ tribuūt diuina noīa, nō, q̄ illa Deus sit creatura eīm est, sed in diuinis donis oīnat, diuitijs cęlestib. affluit, ut diuina illa noīa dem⁹. Oīs e dem iustus diuinā participat simi litudinē,& quasi qdā Deus est, cū i eo efficitur illud Pauli. Nos āt reuelata facie 2.Co.3 gloriā dñi speculātes, in eandē imagine transformamur, diuersimode tñ ſm diuersitatē participationis gr̄æ Dei, q̄ cum fuerit ī Maria plenissīma, fuit ēt plenissima assimilatio diuinę sapiētię, et bōitati

Ad cuius explicationē notādū ex D. D.Th. Th. opusculo de charitate Dei in fine, diuinā similitudinē diuersimode hic p̄ gratia, & in cęlo p̄ facialē visionē participari a sanctis. Qd hoc exēplo apparet. Cū B speculo obijcit̄ res aliqua distātia rei specie emitentis,& speculi recipientis, causat diuersitate similitudinis, nā quo minor distātia, eo maior similitudo. Vera eīm, & tota facies resultat ī speculo distāte, sed in minus distante plenius ſm q̄titatē, & iō similius. Si ergo plura specula abijciant̄ alicui faciei in diuersā distātia in oīb. illis speculis tota facies splēdet, et eius similitudo, sed inequaliter, in eo.n. q̄ lōgius abest, minor apparet facies, in eo q̄ p̄pius maior, in eo q̄ p̄xie obijcit̄, ęqualis est imago res repræsentatæ, Deus ergo est, q in cordib. ipsum diligētiū imprimit spēm, & similitudinē suā, C & oīs iustus p̄ grām, & beatus p̄ facialē visionē, recipit ipse, vt ī speculo totā Dei faciem, qa Deus non hēt partē, & patrē sed nō recipit eā totaliter, ſm totā quantitatē virtutis. In solo Dei filio resplēdet diuina imago, oīno totaliter, & infinitè, vt est in patre, in oī vero creatura, q̄ finita est, atque adeo a Deo elōgata, recipit̄ qdē diuina facies, & tota facies, & imago eius cōpleta, sed non recipit̄ totaliter ſm plenā eius magnitudinē, pp distāiā, non quidē loci, sed diuersitatis. Quo vero creatura magis appropinquat creato Simile ri, eo efficitur speculum cōiuncti⁹, ut plenius repræsentet, & recipit diuinā imaginē. Sic Angeli superiores,& sancti pręstātiores plenius recipiunt diuinā similitudinē, q̄ inferiores. Vt vero se repræsentaret pręcipue Deus fecit sibi p̄pinquissimum speculū beatissīmā virginē Mariā A qua in cognoscendo, & diligendo Deū, oīum creaturarū psonarū coītatem, inęstimabiliter excessit, q̄ dr̄ speculū sine macula. De qua Ber. Hāc dñe fecisti imagi Berna. nē bonitatis tuę, qa Deo oīum propinquissīma est adeoq; proxima, vt in utero suo Dei imaginē non participatā, sed veram, & infinitā continere valuerit. Hęc D.Th. atque adeo vt Deo simillima verba sibi diuina usurpat dicēs. [Dñs posse dit me in initio uiarum suarū.] Sed mysterio nō uacat, noīa usurpare diuina, & verba illa, q̄ de se ipsa sapiētia loquitur, cum.n. oīs creatura aliqd Dei represen tet, tanq̄ eius participatio, & quęlibet earū theatrū mundi huius ingrediat̄, ut aliquid Dei hominibus ōndat. Maria inter B vniuersas creaturas psonam egit diuinę sapientię eius similitudinē induit, eā pręcipue repræsentauit, vnde loquit̄ verbis sapiētiæ, ac si ipsa sapiētia esset. Et huius rō multiplex est, prima qa Mariā condidit sapientia singulari quadā arte, atque Simile industria adhibita. Sicut.n. cū tibi lis est difficilis, & ambigua, & in eius actib. ac scriptis multa sibi inuicē aduersa, atque pugnātia, sunt, multos iuris peritos cōsulis, eosque cōuenire facis, ut re maturius multis cōsiderata, tādē veritas extrahat̄. Sic p̄rsus Deus noster cū simplici verbo fiat. f. cēs cōdidisset creaturas, dū hominē condere uoluit, qa in eo cōtraria, & apposita multa erant, caro, & spiritus, appetitus, & uoluntas, cōsultatione, C et singulari quadā prouidētia usus est, dicēs faciamus hominē. Singulari ergo sa Gen.1. piētia opus fuit in hoīs cōditione, vt iter se aduersa faceret conuenire. Cum ergo Maria condenda fuit opus erat summa sapientia: diuersa nāq; & inter se maxime distātia in ea cōuenire debuerūt, qualia sūt mater, & virgo creatura, genitrix creatoris, filia Adæ sine culpa. Sigulari ergo p̄uidētia, ac sapiētia ędificauit sibi domū, ideo verba sapiētię illa usurpat.

In idem secunda ratio est, quod sapiētiā ipsam in utero gestauit suo, nec Dei similitudinem solum habuit, ut cæteri sancti, sed Deum ipsam sapientiam increatā in utero portare meruit. Pretio-

fus

A ſus oĩs lapillus inde pretio dignus cenſe tur, qđ ſolis ſplendorẽ imitet, qđ influẽtiam peculiarẽ ſolis acceperit, qua efficitur, ut ſplẽdat, & illuſtrior ceteris ſit: Sed mirabilis plane ille lapillus foret, q nõ influentiã duntaxat ſolis cõtineret, ſed ipſum ẽt ſolẽ intra ſe haberet. Iuſti oẽs ſoli iuſtitiæ radios ſuſceperunt, & inde in ei duo magno hñr ſuper reliquos ho-
Apo.12 mines. At Maria hoc ipſum habuit ſup oẽs ſanctos, & præterea ipſum continere intra ſe iuſtitiæ ſolem. En mulierem amiciẽtem ſolem, & ſole ẽt amictã, mirabilis plane mulier, & q̃ merito ſapiẽtię uerba illa arrogat, quaſi ipſa ſapiẽtia eẽt.

Tertia uero ad idẽ rõ eſt, ꝙ in Maria diuina ſapientia uoluerit ſui ipſius ima
B ginẽ efficere, & ſui ſpeciẽ oib. in illa exhibere. Naturalis ſimũ uiuẽtib. eſt, teſte
Ariſto. Ariſtotele, naturam cõicare ſuam, ſibi ipſius ſimilia efficiendo, Deus uero maxime uiuens eſt, iõ hoc ei maxime proprium. Principio ergo ad intra Deus id pręſtitit gñationem diuini uerbi, ꝙ ſimilitudo, imagoq; pñs eſt. Sed ad extra id ipſũ effecit i Lucifero, q ppea dr ſigna-
Ez. 28 culũ ſimilitudinis, qb. verbis exprimit, ſimile, qđ in Lucifero effectu ei, qđ efficitur, cũ ſigillo in cera impreſſo, ſimilitudo ſigilli i cera manet exp̃ſſa, ſic ſe Deus in Lucifero expreſſit. Sed delata figura hæc eſt pctõ, licet q̃ naturalis erat ſimilitudo manſerit gratuita tñ, & ſupernaturalis, q̃ oĩ ex parte maior erat, penitus perit. Aliud ergo ſignaculũ ſimilitudinis, aliud grę exẽplar cõſtituendũ fuit. Hoc ergo in Maria factũ eſt, ſicut.n. oĩa quæ
C Holofernis fuiſſe probata ſunt, data ſũt
Iud. 15 Iudith, co ꝙ eius amputauerit caput. Ita prorſus Mariæ cõcedenda ea oĩa ſũt quæ Luciferi fuerunt, q a eius caput contriuit, & multa plura, atq; ampliora. Cõceſſum ergo ei eſt, ut ſit ſignaculum ſimilitudinis, imago Dei perfecta, ipſum exprimens, atq; adeo eius uerba uſurpãs. Sic uero Deũ imago iſta pręſentauit, vt Dionyſium Areopagytã fide contineri oportuerit, ne eã ut Deum uerum coleret. Vltra uero quo progrediatur imago non hẽt, cum ſic ad viuũ rẽ exprimit, ut ipſamet res eſſe uideatur, ſed ĩ ſpexiſti, ò beate Dionyſi, q̃ exteriora ſunt Marię. A
ſi tibi interiora eius uidere liceret, qđ de Ps. 44.
Maria diceres? Oĩs namq; gloria filię regis ab intus. Sicut.n. tabernaculi exteriora ſub pellib. caprinis, & cilicijs operiebat, interiora uero ꝓtioſiſſima erant.
Sic exteriora, q̃ in Maria apparebãt, nõ Can. 4.
adeo erant pretioſa, ac interiora. Hinc illa loquitur, nigra ſum, ſed formoſa filię Hieruſalem, ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis. Quaſi dicat. Sicut Arabũ tabernacula exterius uilia ſunt, interius uero ornamẽta contiẽt ꝓtioſa, & ſicut tentoria Salomonis parata in belli tp̃s, exterius nigra interius ornata auro, & argento, ſic ſe hẽt pulchritudo mea, exteriora namq; oĩa parui ſũt momenti ſi cũ his, q̃ interius latent, conferã
tur. Hinc eſt, qđ ſpõſus Mariã pcipuè in B
Canticis laudans, cũ exteriora eius mul Can.
tis laudauerit, ait, abſq; eo, ꝙ intrinſecus latent. Quaſi dicat, q̃ exterius apparent, aliquo modo laudari poſſunt, ea tñ, quæ interiora ſunt nullis uerbis, nullis laudibus commendari pro dignitate ualent. Si ergo ijs, qui minora erant in Maria, uiſis, tale quid de ea pronunciauit Dio. qđ diceret, ſi ei interiora uidere liceret? Simillima quidẽ Deo Maria eſt, atque adeo ipſi cũ Maria contigit illud ipſum
quod Adamo Eua conſpecta. Adduxe Gen. 2.
rat Deus uniuerſa aĩantia ad Adã, ut uideret, quid uocaret eã. Adæ uero non inueniebat ſimilis, ſolus ergo erat Adam, nec ſocietatẽ inire potuit, aut, ſedus cum ullo aĩalium. Vbi uero Euã cõſpexit, ait. Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de
carne mea. Quaſi dicat. Hęc eſt, q̃ mihi C
placet, hãc ergo quærebam, hãc amabo, huic ſociabor. Illud hoc nũc hiſpane dr̃, [eſto ſi eſto es lo que yo queria.] Qua rõne dixit Deus, faciamus ei adiutoriũ ſimile ſibi. Ad hunc modũ pr̃ ęternus adduxit filio ſuo uniuerſos iuſtos, qui Mariã pręceſſerant, ſed oẽs illi aĩalia erant, alia quidẽ mũda, alia immunda, ſed uerbo diuino nõ inueniebat ſimilis, nec.n. ſimilitudo dr̃ eſſe inter duo alba, ſi unũ eſt albũ decẽ, aliud uero albũ ut unum. Licet ergo aliqua ſimilitudo ſit inter Chriſtũ, & Abrahã, Iſaac, & Iacob, ſed remo

ta ni-

A ta nimiũ, adhuc nõ hẽt Deus, quo cũ societatẽ ineat, iõ carnẽ nõ assupsit, donec Maria inspecta ait, hæc nũc elegi ex hac carnẽ assumã, hanc ego quærebã, hanc exoptabam, ex hac carnẽ libenter suscipiã, qa dilectus meus mihi, & ego illi[sones para en uno.] Hoc explicat diuina sapientia verbis illis. Hãc amaui, & exquisui a iuuentute mea, & q̃siui sponsam mihi eã assumere, & amator factus sum formæ illi⁹, hæc mihi simillima est. Qua rõne Ansel. ait. Decuit virginẽ ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequiret intelligi, ex quo patet manifeste, q̃ ab oĩ peccato libera fuerit, quæ Dei perfectissima imago est, q̃ sapientiam sic exprimit vt verba, noĩaq; sapientię sibi usurpet.

Can. 2

Sap. 8.

Ansel.

Sed iã verba illius ppendamus. [Dñs ait possedit me in initio uiarũ suarũ, anteq̃ quicq̃ faceret à principio.] Sed quæ nã sunt uiæ Dei? Via in ciuitatẽ, illa dr, qua in ciuitatẽ imus. Viæ ergo Dei sunt ea, qb. in Dei cognitionẽ, ac dilectionẽ venire possumus. Viæ ergo Dei creaturæ sunt, nos. n. ducunt in Deũ cognitione, & amore. Hinc Sapiẽs. A magnitudine. n. spei creaturæ, cognoscibiliter poterit creator horũ uideri. Cũ. n. oĩs creatura participatio sit diuini esse, oĩs illa ostẽdit aliqd Dei. Vñ infert Sapiẽs, Sap. 13. Vani aũt sũt oẽs hoĩes, in qb. nõ subest scĩa Dei, & de his, q̃ vñr bona, nõ potuerũt intelligere eũ, q est, neq; operib. attẽdentes agnouerũt, qs esset artifex. Hi pfecto in uia steterũt, nec ad terminũ peruenerũt. Quo cõtra ille, q ait. Bonũ est, confiteri dño, & psallere noĩ tuo altissime, qa delectasti me dñe in factura tua, & in opib. manuũ tuarũ exultabo. His oculis cõspiciẽda oĩs creatura est, ut aliqd Dei, ut uia ad ipsũ, ut imago illius, vt p eã Deũ cognoscam⁹, & diligam⁹. Oĩs. n. pulchritudo creaturæ oñdit, infinita Dei pulchritudinẽ, oẽ ptiosum thesaurũ Dei ĩfinitũ, & sic scala nobis est oĩs creatura, qua in Deum cõscendamus, sed ut Psal. ibidẽ ait, vir insipiẽs nõ cognoscet, & stultus nõ intelliget hæc, qa creaturã uidens in ea gradũ facit, nec ulterius in Deũ pgredit. Vidisti mulieris pulchritudinẽ, & in ea gradũ fecisti, uidisti auri

B

Sa. 13.

Psa. 95

C

Simile

ptiũ, & ultra pgressus tu es insipiens, & stultus es, ĩ uia stetisti. Similis fact⁹ stultæ spõsæ cui spõsus mittit, sui ipsius effigiẽ, expssam, vt ipsi afficiat, eũq; desideret, illa uero ĩ imagine sponsi sibi adeo cõplacet, vt spõsum nõ curet, sed imagini despõsat, & pp illã sponsũ obliuiscitur suum. An nõ insipiẽtia magna hæc. Merito ergo Ps. vir insipiens nõ cognoscet, &c. His ĩsipientib. creaturæ scandalũ, & laquei sunt, iõ scriptũ est. creaturæ Dei ĩ odiũ factæ sũt. Et in tẽtationẽ aĩæ hoĩum, & in muscipulã pedib. ĩsipiẽtiũ. Viæ ergo Dei creaturę sũt, qua rõne de Lucifero dr, ipse est initiũ uiarũ Dei, qa potissima, primaq; oĩũ creaturarũ fuit.

A

Iob. 40

Sap. 1.

Nũc igit' Maria ait, [Dñs possedit me ĩinitio uiarũ suarũ.] Sed qua rõne illud Maria dicere pt, initio nãq; creaturarũ facti sunt Adã, & Eua, qũo ergo Maria? Rñdet, philosophis tritũ est illud, primũ in intentione, est posterius in executione. Vis cõstruere domũ primũ in tua intẽtione, illud pfecto est, ut tibi cõstituas cubila, in qb. habites, sed hoc est ultimũ q executioni madat, prius. n. fundamenta collacas, parietes erigis, & demũ cubicula, q̃ primo cogitaueras, ędificas. Sicergo cũ Deus fabrica hãc, atq; mollẽ grãdẽ ędificare uoluit primũ, q intenditfuit. Iesũ, & Mariã, q̃ fuerũt cubicula, ĩ qb. habitat plenitudo diuinitatis corporalr, i. vere, & realiter, non figura. Cũ ergo illi sint pcipuũ inter ea oĩa, q̃ Deus condidit, ea Deus primũ intẽdit, tanq̃ finẽ oĩũ operũ suorũ, reliqua uero oĩa, q̃ cõdidit, uoluit, ut media in hũc finẽ, licet ergo ea executione sint ultima, sed itẽtione, priora extitere, & iõ merito Maria ait, [dñs possedit me in initio uiarũ suarũ.] quia eã intendit' primũ ante oẽm creaturam. Sicut ergo pictor primũ intendit imaginem pĩgere ĩ tabula, q̃ imago sit Mariæ, vel Xpi dñi, sed multa etiam alia supaddit, & pingit, q̃ ornamento sint pcipuæ figuræ, illamq; exornant. Ita Deus, q pcipue intendit efficere in hac uniuersi tabula fuit Xps, & Maria, sed in eorũ ornatum, ne sola essent, condidit reliqua uniuersa tum uisibilia, tũ inuisibilia, pcipuũ ergo, atq; primũ à Deo intentũ Iesus,

B

C

Simile

A sus,& Maria sunt, Et hæc fuit sñia Hebræorum antiquorũ, referẽte Galatino lib.7.de arcanis fidei. Nã inter eos Rabbi ille, q tantæ fuit apud ipsos autoritatis,ut ipsum dicerent Rabbenu Hachados,i.magistrũ sanctũ nostrum,in libro quẽ Galeracei; i.reuelatorẽ arcanorum nuncupauit,rñdens, ad sextã Antonini consulis Romani petitionẽ,hæc ait: Agnoscens Deus Adã peccatorũ, & totũ orbem infecturũ, nolebat mundũ creare,uerbũ aũt Dei instabat esse creandũ. Videns uero Deus benedictus,ex Israel excidẽdam esse illam petram primariã, ex qua Messias futurus erat,huius petræ dilectione, q mater Messiæ est)& Messiæ mundũ condidit, ꝑ arcanũ dictũ est Hier.33. Nisi pactum meũ stetisset, diẽ ac noctẽ leges cęlo,& terræ non posuissem. Hæc Rabbenus ille. Legitq; Hieremiæ locũ aliqua diuersitate nostra uulgata. Addit vero Galatinus hęc nomina Iesus,& Maria hebraicè eundem constituere numerum, quẽ constituit nomen Hebręum, ꝑ ponit loco illius dictionis pactum, ꝑ est berit, q numerus est 612. Quasi dicat Hieremias, nisi pacti meũ esset,i.nisi Iesus,& Maria essent,nisi illud pactum meum cum natura humana esse dẽret,mundum,neutiq̃ condidissem. Cum, n. mundus sit pp hoiem, & hõ pp beatitudinẽ,q̃ impedita erat Adę peccato,si Iesus, & Maria non essent, q remediũ huic malo attulerũt,nulla mundi constituendi rõ super esset,& nisi illi fuissent,q finis sunt operũ Dei ea,q̃ media sunt,in uanũ fierẽt,est ergo Maria finis operũ Dei primaq; in eius intẽtione ex quo eius excellẽtia, miraq; perfectio colligitur, & q̃ erat oĩno perficienda, nullaque macula unquam deturpanda.

Galat.

B

C

Fr.vin. Quibus oĩb. addendum est ex Fräcisco Veneto in Harmonia mundi Cantico 1.to.5.c.6. Fuisset recõditis imum Hebræorum arcanum, vn i apud Deũ esse primam creaturarum, q̃ oĩum reliquarum perfectionẽ continet,q̃ illi uocant, Mitatron Serapenim,ꝑ sonat princeps facierũ,cuius est semper ut tui Dei assistere,& eius munus,ac officiũ est introducere reliquos oẽs bñmeritos ad Dei conspectum,& hãc dñt sum Moysi locutã in rubo,eumq; subdexisse, ut tandẽ uideret, loqueretur q; cum Deo facie ad faciẽ. Hoc uero mun⁹ priusq; Maria in mundum ueniret, præstitit supremus Seraphinus, Marię tunc uides gerẽs,sed Marię munus hoc ꝓprium est, ut patet ex supputatione numerorum, q̃ in mysterijs plenã Hebręi dñt nomen uero Maria Hebreis constiterit numerã 290. & eũdẽ reddunt numerũ extremæ litteræ illorum noium Mitatron Serapenim. Est ergo Marię mun⁹, ꝑ sit mr Dei, mater et hoium, Deo ꝓxima, hoĩes ĩtroducẽtes ad Dei conspectum uide'is hoium ĩterpellatrix coram Deo, omniumq; bonorum nostrorum causa, in oẽs namq; se extendit eius misericordia. Quia vero plena sit misericordia, vel ex eo colligis, ꝑ in vtero portauit ipsam misericordiã, eum, s. de quo scriptum est, Deus meus misericordia. Si.n.qa manu attrectasti aromata eorũ odorẽ retines. Si, quia paruas guttas odoriferæ aquæ in linteũ ꝓijcias, odore plenus est, quid mirũ misericordię odorẽ Mariæ inesse, q̃ sic Xpm dñm contrectauit, q̃ rore cęlesti sic irrorata est? Iudith 16.dr Porro Iudith uniuersa uasa bellica Holofernis, quę dedit illi populus, & conopeum, quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema obliuionis. Obtulerat sedissimi ni, ut populum eriperet, offert ẽ oĩa illi cõcessa à populo tẽplo ornãdo, ut ibi glo. explicat,& Nicolaus de Lyra, qua significatum est Mariam seipsum, filiumque suum pro nobis sæpe patri æterno obtulisse. Et deinde omnem gratiam sibi cõcessam, & quam quod dñm illa inuenit, in commodum, bonumq; nostrũ ab ea offerri, ut nos ornemur, hic illa obsecrat, & orat, & gratia sua obtinet. Ab ea ergo supplices accedam⁹, ad eius genua obuoluamur, teneamus eã, nec dimittamus, donec bñdixerit nobis, potẽs est.n. nẽpe uel⁹ est mediũ inter rorẽ, & arcã, mulier inter solem, & lunam, Maria inter Christum, & Ecclesiam constituta.

B Psa. Simil.

Glossa Lyra.

C

De Beata Lucia vide in communi virginum.

A

In festo expectationis partus Beatæ Mariæ.

Thema. Missus est Angelus Gabriel à Deo, &c. Luc. 1.

TRiplex festum hodierna die cœlebramum. Primũ Annunciationis beatæ Mariæ incarnationisq; diuini verbi. Cũ.n. illud festum in quadragesima celebretur, cum ecclesia præcipuè attendit Christi passioni, prælati Hispaniæ placuit in Concilio Toletano decimo, quod tempore Recinsundi Gottorum regis celebratum est, vt hoc etiã tempore celebri festo incarnationis memoria ageretur. Secundum, quod hodie celebramus est, partus, expectationem, & aduentus Christi desiderium. Tertiũ denique festum agimus diem ppetuæ virginitatis Mariæ. Tres enim uenerũt in Hispaniam hæretici, vt suscitarẽt per uersum dogma Heluidij, quod mirè cõfutauerat Hieronymus eos uero confutauit sanctus Idelefonsus, & ideo meruit hac die à Beata Maria suscipere casulã. Vulgo dicitur, festum hoc Beatæ Mariæ. O: quic litera hac uniuersa, quæ diximus significat Incarnationem quidem, quia sicut in litera. O. principium iungitur fini, ita in incarnatione ille, qui ait, ego sum, principium humanæ naturæ copulatus est. Expectatio uero mundi, ad desiderium aduentus, ac natiuitatis Christi exprimitur apte per, O, quod optantis interiectio est. Et ideo ab hac die antiphonæ celebres, quarum initio. O. ponitur, inchoantur, quibus mundi desiderium exprimitur aduentus Christi Domini. O denique virginitatem Mariæ præclarè explicat, quia litera est omnino clausa, & ideo rectè illam significat, de qua Ezechiel ait, porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi. Sed quid est, erit clausa principi? Certè princeps transuit per eam, & nihilominus clausá ei fuit, quia inuiolatus fuit partus. Simili uero ratione omnibus nobis clausã, & patens est, clausa virginitate, sed patẽs intercessione. Vnde de ea Psaltes ait. Hæc porta Domini, iusti intrabunt per eam, sed si iustis solum patet, quid miseri peccatores agẽt? Humilientur, & ad eam ueniat, vt gratiam obtineant humiliati ergo salutemus eam. Aue Maria.

Conci. Tolet.

B

Ioan. 8

C

Ez. 44

A

Desiderium, quo mundus desiderauit Xpi aduentum, & natiuitatẽ nullis verbis exprimi põt. Cum.n. innumeris permeretur malis, & oĩum remediũ in eo situm esset, illum summis uotis desiderauerunt. Adeo vt dictus sit desideriũ mũdi, & desideratus cunctis agentibus. Desiderauit ergo mundus Xpm, ut infirmus morti proximus medicũ, ut captiui redemptorem, ut obsessi ab hostib. liberatorem, ut mendici diuitẽ, qui eos aleret, ut subditi regẽ, qui eos à tyrãno eriperet. Hinc Iacob moriens ait. Salutare tuũ expectabo dñe. Est deniq; Xps. O. & desiderium mundi. Hoc est illud. O. Dauidis, cum dixit. O. si quis daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quæ est in porta. Nõ adeo ei in desiderijs fuit aqua cisternæ illius, q̃ alatam non bibit. Sed domino libauit potissimum ergo expetiuit Christum dominum, qui aqua illa est, de qua Propheta eam ẽt sicut Dauid sitiẽs, ait. Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustũ, aperiatur terra, & germinet saluatorem. Hæc uero aqua cisternæ Bethlehemiticæ in porta esse describitur, quia in Maria est, quam orientalem portam diximus, & in Bethlehem nasciturus erat Christus Dominus.

Sed O. illud impletũ nobis est, quod antiquis in tantò fuit desiderio. Nec uero nos in eo pretio illud habemus, quo antiqui habuerunt. Confunder à erubesco, ait Bern. quod nos tepide cum suscipimus, quem prisci patres maximo desiderauerunt feruore. Accidit uero hac in re nobis, quod vulgo dici solet, bonum salutis non agnoscitur, nisi cum illa deest nobis, & infirmitate urgemur. Cum Christus aberat, tunc bonũ illius magis agnoscebatur, quia plura desiderabuntur in hominibus, quæ eis deerant. Sed quænam ista? multa plane,

Defun-

Agg. 2

B

Ge. 49.

1. Pa. 11

Esa. 64

C

Berna.

A Defunctis quidē manifestum est desiderari multa, qm̄ ī limbo tenebātur, donec Christus veniret. Viuis uero, qm̄ nouerant cæli ianuas occlusas, facta, & legem grām non conferre, nec uero facere ex attrito contritum, nisi forte circuncisionē, nec copiā grē, & auxilij cælestis, tunc
Esa. 32 cōcedi. Et hinc Esa. attendens pp inopiā grāæ paruā se, & reliquis prophetis fructum colligi, ab Apostolis uero eximiū, ac maximum propter grāæ animas irrigantis abundantiam, aiebat, ad Apostolos loquens. Beati, qui seminatis super omnes aquas. i. super terram irriguam, q̄ multum fructum dat. Felices ergo nos putemus, qui in lege gratiæ sumus, quib.
B Christus adest quibus ianua cæli aperta est quib. sacramenta plena gratia dātur, quibus effunditur gratia copiosa.

Sed nūc restat nobis aliquod O. quod optemus? Restat plane. Illud uero est, ut effectus aduentus Xpi in nobis compleatur, ut ille nobis, & in nobis nascat. O ēs
Sap. 5. .n. iniusti dicēt illud Sapiētis. Sol iustitię non ortus est nobis, quia licet uniuerso mundo Xp̄s nascatur, non tū omnibus proficit, illud ergo nūc O. n̄ostrum esse debet, ut illius participemus dona.

Nullus est, homo in hoc mundo, qui non habeat suum O. ut ita nunc loqui liceat, per O. vero desiderium intimū cordis accipe. Quidā. n. ait. O. Quis innumeras possideret diuitias, alias ait. Quis honores obtineret alius vero: O. quis delitijs frueret. Hæc O. vel desideria, Deo festū diē non agunt, imo infestū, uniuersa
Zac. 2. uero ista superflua O. ac desideria Chri-
C stus de medio tollere uoluit. Vn̄ ait Zacha. Et ego ero ei, ait dn̄s, murus ignis in circuitu, & in gloria ero in medio eius O. O. O. fugite de terra Aquilonis, dicit dn̄s. O Sion fuge, quæ habitas apud filiā Babylonis. Lauda, & lætare filia Sion, quia ecce ego uenio, & habitabo in medio tui, ait dn̄s. O. illud Zach. diuersum aliquomodo est ab O. quod hodie celebramus, sed illius sn̄ia conuenit cum eo quod nunc dicebamus. Exhortātis. n. & uocātis est. O Zacha, ait. Ego uero ueniā in mundū, & ero in gloria in medio. Ecclesiæ, i. illā glorificabo, & ornabo, ideo

vos fideles fugite à Babylone. i. à mūdo A
hoc, qui nomine Babylonis sæpe in scriptura significat. Idipsum Propheta significat, q̄ B. Ioannes, cū ait: Fratres nolite 1. Io. 2.
diligere mundū, nec ea, q̄ in mūdo sunt. Nihil. n. in mūdo est desiderabile, nulla illius bona. O. dici possunt, qa illa clausa oīno litera est, nihil vero mundi cor claudit, & implet, solus Deus id pstat. Et si nosse vis, ad qd Deus factus sit homo certe, ut ista O. ac desideria carnis tolleret. Vn̄ Ecclesia. O admirabile cōmercium, & c. largitus est nobis suā deitatem. Sed q̄ūo O. ac desideria carnis abstulit homo factus? Certe duplici uia, ac rōne id fecit. Primo carnē assumpsit sine ijs, B
q̄ illa optat, ac desiderat, sine ciuitijs, honoribus, ac voluptatibus, q̄ oīa ille spreuit, ac nihili duxit, quo facto hominē docuit, illā spernere, ac p nihilo hr̄e. Idque mūdo accidit id uidenti, q̄ accidere solet Simile
ijs, q̄ falsas margaritas vendunt, & magno in ptio habēt, q̄ a putāt ptiosissimas esse, sed si adsit lapidarius, qui eas probe noscit, & illas despectui habeat, dicēs falsas, ac adulterinas esse, statim reliquū eas nihili ducunt. Simile qdē est regnū cęlo Ma. 13
rū homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Putabāt uero hoīes pretiosa esse, q̄ in mundo sunt, & uano colore decepti ęstimabāt hic veras eē diuitias, ac gloriā, sed de cælo venit rerū pōderator optimus, q̄ pretium oīum nouit, & hæc vniuersa vana esse ostendit, ea despexit, qd homo faciat id vidēs? Secundo vero C
id ipsum fecit, cū largitus est nobis suam deitatē, & hoīem diuinū fecit, sic. n. caduca, & peritura à corde facile abstulit. Sicut. n. virgo, quæ nuptias optat, si forte princeps maximus eā adamauerit, inferiores amatores statim despicit. Ita pfecto humana natura nupsit Verbo in Xpo, & aīæ nr̄æ illi desponsatæ cū sint, qd mirū si sola cælestia diligat, & terrena post habeat? O ergo ac desideriū nostrum Christus sit, & bona sp̄ialia, quæ ille detulit, quibus ipse possidet. Hoc O. restat in nobis implendum, & ideo illud nobis pręcipuo desiderio expetendū est.

Sed quoniam de tribus ijs, quæ initio diximus hodie celebrari, in Euangelio

A Philippus pr tot regna sibi subiungabat nihil.n.mihi relinquet, aiebat, qd ego faciam? Sic de Cyro, & alijs plura tradun tur similia. Ita plane Maria, q eo tandē processura erat, vt oēm superaret creaturam incōparabiliter, ab ineunte ætate huius magnitudinis indicia, & specimē prębuit, q ideo se Deo oīno consecrauit & virginitatē vouit. Cuius rei duplex ī ea rō fuit: Prior naturę Marię perfectio summa, pfectissima.n.ēt in natura condita fuit, vt ex ea pfectissima humanitatis Xpi sumeret, fuit.n.illa tela, ex qua sibi uestē confecit. Vnde natura pfectissima instigante magnanima fuit Maria, & nihil uile, & abiectū cogitabat, nedū faciebat. Est aūt fomitis infimæ nubere,
B & virginitatē amittere, ut cōstat ex illo, sub uiri ptāte eris, & ex illo qd Loth, ait,
Gen.3. hēo filias, humilitate eas. Atq; adeo Maria magnanima cum esset, sic humiliari
Ge.28. non pateretur. Sed potissima huius rei rō fuit sūma gratia Marię concessa, qua fomes oīno ab ea sublatus est, & tranqlitas in ea cœlestis fuit, & cogitationes oēs diuinę: cū vero diuinū qd sit virginē esse, ad id sēper illa aspirauit. Et licet ei postea pr filium suum dederit, id tñ fuit salua integritate, sicut.n.ille gñat filiū sine ulla corruptionē, ita & Maria generandū concessit, qa idē est filius. Actiones āt, q terminantur ad eūdē terminū. eodē modo fiunt. Licet.n. Maria hoiem peperit, sed is est, q in principio erat verbū. Verbi uero hæc est natura, ut sine mē
C tis corruptione producat, imo cū perfectione maxima, imo mentis corruptio perfecti verbi generationē nō patit, vt D. Thomas ait: qñ.n.mens non est integra nō pt pfecte concipere. Filius autem Marię est verbū pfectissimū, ideo necessaria sunt summa integras, vt cōciperet, & pareret. Hęc vero virginitas fuit summę laudis in Maria. Primo, qa cū res aliqua difficilis, ac ardua est, primus, q eā pficit, summā meret laudē, & amplissimā mercedē, plus q illi, q cū sequunt. Vt ille q indorū regionē prior penetrauit. Prima vero Maria fuit, q uirginitatis statū voto firmatū inuenit, q tantę laudis est, adeoq; arduus, ut de eo cęlestis magister dixerit. Qui pōt capere, capiat. Scdo uero eximiæ laudis ī Maria fuit virginitas pp finē, in quē ordinata fuit. Snia Augu- A Ma.19
stini est in libro de nuptijs matrimoniū Abrahæ ęquale fuisse virginitati Ioānis Augu.
nec in minori habēdū pcio, qa finis illi matrimonij fuit, vt Deus hō gigneret. Si ergo matrimoniū, q infimū est rōne huius finis adeo excelsū redditū est, q excelsa erit Marię virginitas, q in se altissima cū fuerit, meū finē directe ordinata fuit, & immediatè, vt Deū nobis oīe daret.

Sed attendēda sunt verba Lucæ. [Ad virginē desponsatam viro.] Qd optimū erat, virginitas, s.opertum erat desposatione exteriori, exterius non virgo apparebat, sed nupta interius, vero virgo erit. B
Iustorū namq; ingenium est, ut interiora magis pficere curēt, q exteriora. Hic sponsus ait Murenulas aureas faciemus Can.
tibi vermiculatas argento. Ecce aurū interius erat, Exterius vero argentū, quo vermiculatę erāt murę nulę. Sed an non melius foret, si e diuerso fieret, ut murænulę argenteæ essent, aurū vero de sup imponeretur (Ita plane efficiunt filij huius sæculi, quorum oīs gloria in exteriorib. est, exterius fulgent, interius fordēt, exterius sepulchra dealbata, & speciosa interius putredo, & vermis. Sed non ita iustus, imo vero ut Psaltes ait. Oīs glo- Psa.44
ria filiæ regis ab intus. Et ideo spōsa ait, Nigra sum, sed formosa, sicut taberna- Can.
cula Cedar, sicut pelles Salomonis, quæ exterius deformes, interius pulchræ. Sicut tabernaculū Dei, q interius aureum erat exterius pellibus operiebatur. Ideo C
laudans spōsus exteriora sponsæ, adijcit Can.4
absq, eo, q intrinsecus latet, id.n.nō laudat, quia maius est oī laude. Curandū ergo nobis est aīam pficere, ac ornare potius q corpus. Et cū aīa virtutū officijs ornatur, potius nobis curandum est interiora perficere, q exteriora, interius fulgeat aurum charitatis, & mortificatio passionum, ac mundi despectus, hęc enim interiora potiora cēlenda sunt.

Licet vero virgo desponsata esset, sed incognita viro, virgoq; purissima. voluit vero Deus carnem assumere ex purissima uirgine, qa affect futurus erat incē-

A nationis, vt caro nostra purificaretur, & caro carnem nō saperet, sed spiritū: omnis quippe caro per peccatum corrupperat uiam suam, sed in cārne uerbum Dei ponitur, ut diuina iam efficiatur, &
Ps. 83. cęlestis, ut dicere possimus cum Psalte. Cor meum, & caro mea exultauerūt, in Deum uiuum. Id vero efficitur, cum caro mortificata carnalia despicit, & cęlestia appetit, & aspera libenter amplecti
Ps. 102 tur, dices: Cinerem tanq̃ panē manducabam. Nec mirum, q̄ caro diuinum saporem contineat, cum Deum in se habeat. Ió nanque simile dr̃ regnum cęlo-
Ma. 13 rum fermento, q̄ accipiens mulier, abscōdit in farinę satis trib., donec fermentatum est totum. Insipida siquidem farina est, sed fermentum in ea positum sa-
B porem p̄stat. Ita carnem nostram, q̃ insipida fuerat, verbum Dei suscipiens, qđ fermentum est, cęlestem reddidit, & diuinus aduenit spiritus in carnem, q oēm illius gloriam abstulit, quæ flos fęni est.
Isa. 40 Quia oīs caro fęnum, & oīs gloria eius vt flos fęni. Exiccatum est fęnum, & cecidit flos, quia spiritus dñi insufflauit in eo. Ex diuina uerbi incarnatione, & ex eius spiritu ortum habuit, q̄ plures pueri, & puellæ mundum, & eius delicias spreuerint, ac reliquerint, & ad martyria alacres festinarint, quia insufflauit Deus in carnē, & flos illius cecidit. Posuerunt. Philistæi arcam iuxta Dagon,
1. Re. 5 quem illa deiecit continuo, & licet iterū cum erexerint, illa trucidat, qa Deus nō patitur carnem nostram sibi a latere es-
C se, quasi ęqualem, ideo caput tollit, non .n. illa caput erigere, sed obsequi, & seruire debet. Vbi Deus habitat, caro non dñatur, quod si illam dominari videas, lōge ab eo loco Deus est. Ad hoc ille venit in mundum, vt idola eius euerteret, ne ergo tu rursum ea erigas. Quicquid enī q̄ finem in anima erigis tua, idolum
Phil. 3. erigis, ió Paulus, Quorum Deus uenter est. Sicut ergo incensus carbo ponitur in plurimorum carbonum medio, vt eos incēdat, ita Christus homo factus, ignis consumens est, & in medio, omnium ponitur, ut nos igniat. Accedamus ergo ad eum precipue in Eucharistia, ut accendamus, & ignem cælestem participemus quem ille è cælis attulit. A

[Ingressus Angelus, &c.] De Angeli salutatione uide in concione de Annunciatione B. Mariæ. Nunc ad Mariæ responsionem, & turbationem ueniamus [Quæ cum audisset turbata est, & cogitabat, qualis esset ista salutatio.] Nuncium ac legationem Angeli audiuimus, attendamus nunc facta, uerbaque Mariæ. Vnum ex his, in quibus dignitas, ac ualor, ut ita dicā, personæ alicuius ostenditur, est si legatum, qui ad se uenit super negotio maximo conficiendo, præclare audiat prudenterque eum tractet, ac illi apter r̄ndeat. Considera nunc Mariam, quæ legatum ex cælo suscepit Seraphinum altissimum, & negotium, qđ tractabatur, infiniti erat pōderis, & missus fuit a Deo. Videamus ergo, quō Maria cum eo se habeat, quidque illi respōdeat. Summæ enim eius uirtutes nunc præcipuè spleuduerunt, charitas, fides, spes, prudentia, humilitas, obedientia, uirginitas. Omnes enim hæ uirtutes nunc obuiam processerunt uenienti regi uirtutum, & in ciuitatem suam intrāti, & uniuersæ ornatæ sunt supra modū, ut regem exciperent suum. Et huius rei causa fuit, quod nunc supremis his uirtutum āctib. eo Maria processit, ut Dei digna mater efficeretur, ac eum mereretur in utero concipere. Scripsit uero ista Lucas, quæ a Maria excepit, cui fuit charissimus. Nunc fides præcipuam se ostendit credens ineffabile mysterium. Vnde ait B. Elisabeth, Beata, quæ credidisti, q̄m perficientur ea, quæ dicta sunt tibi a dño. Nunc in Deū spes fulsit, dū ei se totam, & honorem suum cōmittit cum spōso uideri posset, eam adulteram ex aliquo hoīum concepisse. Nunc charitas oīum uirtutū regina processit. Cuius est unum facere cum dilecto, & Mariam sic Christo coniunxit, ut unū nunc reputentur. Nunc uirginitas eo processit, ut matris Dei dignitatem cum acciperet, doleret si uirginitatem amittere deberet. Nunc humilitas mirabilem se exhibuit, dum quæ in Dei matrem assumitur ancillam se nominat, Nunc prudentia B C Luc. 1.

A dentia apparet, dum turbata est in sermone Angeli, & cogitabat, qualis esset ista salutatio. Sicut examen apum procedere solet ex suo paruo domicilio, ita ex Maria examen virtutum nunc procedit. Merito de ea pronunciauit Diuinus. Dion. cum eam intueri meruit, Iure virgo Maria abscondita hominũ oculis est, si enim in publicum prodiret, & cum hominibus cõuersaretur, infirmis occasio preberetur, vt idololatriæ efficerẽtur, eam enim, ut Deum uerum adorarent, videntes summa vultus maiestatem, & in verbis, ac factis prudentiam, ac omnium virtutum excellentiã. Ostendit uero Lucas omnino oppositam Euæ Mariam, & ex Euæ historia quasi texit Mariæ historiam. Sicut enim tunc missus est à Lucifero dęmon ad virginẽ desponsatam viro, cui nomen erat Adam, & nomen virginis Eua, & ingressus ad eam dixit, cur præcepit uobis Deus, &c. Ita nunc missus est Angelus Gabriel à Deo ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph, & nomen virginis Maria. Sed nimium expendendum est, valdeque mirandum quod Eua turbata non sit, cum audiret dæmonem loquentem sibi per serpentem, id enim horrorem nunc inducere, & quasi cum serpentibus fuerit illa commorata, & cum dæmonibus conuersata, nihil timet, non turbatur. Quam diuersa ratione Maria procedit. prudens, & circunspecta est, ideo turbatur, etiam Angelica locutione, turbatur vero tanquam humilis de tam magnifica salutatione. Verbũ Græcum, quod habetur Ioan. 5. cum ait. Descendente Angelo turbabatur aqua. idẽ ponitur a Luca nunc, cum asserit, Mariam turbatam. Sed domina quid nunc turbaris? vbi magnanimus spiritus tu⁹. Audit Sara parituram se filium ab Angelo, & non turbatur, sed ridet, quid tu turbaris? Rñdet Bernardus, & Beda. Suspicata est, ne forte esset Angelus Sathanæ uidit epistolæ inscriptionem, nec sibi cõueniens videbatur. Optabat enim illa, ac postulabat à Deo ut ancilla, & serua esset matris Mesiæ, nunc uero assumi se videt in matrem Dei, & ideo cogitabat, qualis esset ista salutatio, Vbi græce habetur, quãta esset ista salutatio, quã grandis, quam magnifica, cum dicitur vnica inter mulieres, quod soli Mesiæ matri proprium erat.

Dion.

B

C

Ge. 19.

Bern. Beda.

Videns Angelus turbationem Mariæ ex humilitate procedere, vt sciat se Angelum esse lucis, eam iuuat in humilitate dicens. [Ne timeas Maria, inuenisti gratiam apud Deum.] Quasi dicat. Non tibi do arrogantię causam, sed humilitatis, licet enim pręcipui, ac maximi sint tituli, quos tibi dedi, sed illi ex Dei gratia processerunt, non ex te, nec quisquam extolli debet ex his, quæ à gratia sunt. Inuenisti, ait, id est, casu inuenisti, id enim verbum græcum significat, qua si qui thesaurum reperit aliud agẽs, gratia ergo tibi concessa est Dei munere, nõ merito tuo. Sic Moysi ait, inuenisti, gratiam coram me, & noui te ex nomine. Et de Noe dicitur, inuenit gratiã coram Deo. Sic ẽt de Esther dicitur. Habuit Esther gratiam, & misericordiã coram Assuero super oẽs mulieres, & posuit diadema regni in capite eius. Id ipsum Marię cum Deo accidit. Non ergo oppositi sunt humilitati hi magni tituli, imo iuuant humilitatem in eo, qui nouit Dei dona esse. Hinc Sapiens, Quanto maior es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.

A

B

Ex. 33.

Gen. 6

Esth. 2

Eccl. 3

Tandem Maria ait. [Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum uerbum tuũ.] Mirabile profecto fuit verbũ illud Marię, fiat, cum quo illud, fiat vniuersorum hominum conuenit, de quo Ps. Et dicit omnis populus fiat, fiat Mirabile profecto fuit olim illud Dei, fiat, cũ dixit, fiat lux, & facta est lux, fiat firmamentum, & factum est cũ ipse dixit, & facta sunt uniuersa Maria profecto Dei potentia, qui uerbo suo tanta condidit, sed mirabilius est fiat Mariæ, quo effectum est, vt Deus homo fieret, facta enim lux est hominum, illuminans omnes, factum est cœlum in Christo domino. Ad Mariam ergo accedamus nos, vt verbo suo ac oratione in nobis fornicetur Christus, &c.

Ps. 104

C

A In festo S. Thomæ Apostoli.

Thema. Quia uidisti me Thoma, credidisti, beati qui non uiderunt, & crediderunt. Ioan. 20.

OMnia, quę sanctorum sunt, maxima sunt, quia illi maximi sunt, & ideo vniuersa, quę ad eos pertinent, magna digna consideratione. Inter, quę nō minimum est, quibus viis, ac modis Deus usus sit, vt ad se traheret vniuersos prędestinatos nullus eorum perierit, ut filios Dei, q erant dispersi, con-
Io. 11. gregaret in unum. Ad patrē ait. Quos de-
Io. 17. disti mihi ego custodiui, & nemo ex eis
B perijt. Qui nūc uniuersum mundi aurū congregaturus esset in unā massam, diuersis vijs, ac rationibus illud pficere deberet, aliud .n. ex infima terra, aliud ex mari, aliud ex hoc, aliud ex illo regno colligere deberet. Ita collecturus in unū Dei filios, qui erāt dispersi, Christus, dñs qui merito aurum dici possunt diuersis vijs, ac rationibus utitur, & ex diuersis locis cōgregat, hos ex Hispania, illos ab extremis terræ, alios ab insulis, hos ex Maurorum gente, illos ex Iudęa. Ideo
Esa. 43 Esa. ait. Ab oriente adducā semen tuum & ab occidente congregabo te. Dicam Aquiloni, & da Austro noli prohibere affer filios meos de longinquo, & filias
C meas ab extremis terræ. In hoc opere qđ opus Dei dr̄ per excellentiā, sunt mirabilia Dei gesta, quę cum nobis manifeste ostēderit, in cœlo, mirabimur plane,
Apo. 5 & obstupescemus, dicentes illud Apoc. Redemisti nos dñe Deus in sanguine tuo ex oi tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnū. Fœlix certe prędestinati sors est, q Deus eo loco habet ut si oporteat, eius saluandi causa, uniuersum mundū euertet, nullo labori parcit. Quod adeo uerū est, vt hæc de causa uoluerit populū suū vniuersum in captiuitatē duci, ut aliqui ethnicorum, qui in sorte prædestinatorum erāt, salui fierent. Hoc manifestis
Th. 13 uerbis Thebias asserit, loquēs Israeliti. Ideo dispersit uos inter gentes, q̄ ignorant eū, vt uos enarretis mirabilia eius A
& faciatis scire eos, q a nō est alius Deus præter eū. Et hoc intendebat Angelus regni Persarum apud Danielem, cū re- Da. 10
sistebat Angelo Israelis, nec volebat populu Dei a captiuitate exire, vt pficerēt in melius aliqui Persæ. Et Chrys. de lau- Chry.
dibus Pauli asserit. Cum delata fuit uniuersa trib. Beniamin, relictos fuisse sexcentos viros, pp Paulum ex ea tribu nasciturum. Et tandē, sicut cum in animo Simile
tuo decreuisti rem aliquam tibi emere, quia nimirum tibi placuit, & nullū pretium non dare statuisti, vt eam habeas, licèt cures minori emere precio, tñ cum id perficere nequeas, uniuersum das, qđ venditor postulat, & aliquādo dicere soles: mitte manum in marsupium, & qđ volueris accipe. Ita Deus firmiter sta- B
tuit omnem prędestinatum ad se trahere, & nullum non pro eo precium dare, ideo q quid hac de causa facto opus fuerit, perficiet. Vide fœlicem hanc prædestinatorum sortem in Thoma, qui vnus ex eis, & inter præcipuos erat. Statuit ille Christi resurrectionem non credere, nisi eum uideat, & uulnera contrectaret, Deus uero id ei concedit, dicēs affer manum tuam, & mitte in latus meū &c. & noli esse incredulus, sed fidelis. Quasi ei dicat. Vniuersum, quod postulas pro anima tua, accipe, mitte manum in crumenam, & cape quod libuerit. Sic Act. 9.
etiā cum opportuit, iterum e cœlo descēdere pp Paulum, id fecit. Sunt. n. electi fructus, & finis mundi huius, cū vniuer- C
sa propter electos sūt condita. Quod si 2. Ti. 2
Paulus ait. Oĩa sustineo, ppter electos, vt & ipsi salutem cōsequantur, quid obsecro dicet electorum pater, & caput Xp̄s? Nullus ergo electorum tādem peribit, quicquid mundus, & demō machi- 2. Ti. 2
netur. Hinc Paulus. Sed firmū fundamētum Dei stat, habēs signacu'um hoc, cognouit dñs, qui sunt eius. Q. d. Licet Hymeneus, & Filetus hęretici current subuertere fidem, non poterunt; præcipuè in electis, quia fundamentum Dei firmum stat. Hoc vero fundamentum illi sunt, quos Deus uoluit fundamenta esse Ecclesiæ, firmiter perseuerantes in fi-

de

A de,& gratia,& ideo licet concurrant fu mina,& uenti nō decidēt. Et addit Paulus, habens hoc ſignacu'um, ideſt, hæc eſt ſignū huius firmitatis. Ioh.3. Qui autem acceperit teſtimonium eius, ſignauit,quia Deus uerax eſt. Et hoc eſt primum ſignaculum ex parte diuinæ prædeſtinationis,nouit dñs,qui ſūt eius. Et diſcedat ab iniquitate,omnis,qui inuocat nomen domini,quia.n. liberè operatur electus,ſecundum ſignum prædeſtinationis eſt,diſceſſus ab iniquitate. Hęc diuus Thomas in ea Pauli verba. Hoc vero ſignum electionis oſtenditur etiā hodie in Beato Thoma.

Eius uero fidelitas primum in Euangelio proponitur, cum credere noluit diſcipulis oib.annunciantib. Chriſti Reſurrectionem. Sed dices,in die ſanctorū ſolenni illud peragendū eſt, quod Sapiens ait,Sapientiā eius enarrabunt gētes, & laudē eius enūciabit Eccleſia. Qua ergo de cā ſtultitia,& infidelitas ſancti Thomę nobis ꝓponit: Multis qdē de cauſis.

Primo,ut diuina gloria,& miſericordia illuſtretur, q̄ nouit ex cōfracto uaſe mirabile vas efficere,ex uaſe cōtumeliç, vas gloriæ,uas admirabile,opus excelſi. Sic oñenſum Hieremiæ eſt in domo figuli,qui uas confractum rapuerit. Confractus Angelus eſt, non tñ reparatus, confractus homo reparator Dei miſericordia. Terga uertit Angelus Dei miſeri illum inſequutus Deus eſt,ſed in æternū dereliquit. Terga dedit homo Deo, & eum Deus pro ſua inſequitur bonitate. Hinc Eſaias ait. Et erunt oculi tui uidētes præceptorem tuum,& aures tuæ audient uerba poſt tergum monentis, hæc eſt uia. Quaſi uidebat hō Deum,cum in paradiſo ei bonum oſtēdit,ſed terga uertit Deo homo,cum ſuperbiēdo ab eo receſſit, non tñ cum Deus dereliquit, ut Angelum,ſed fugientem inſequitur, & audit homo fugiens uerba Dei poſt tergum monentis,hæc eſt uia. Simili rōne cum reliquis hoib. ſe habet Deus. Quaſi uidet Deum homo,qui in Dei gratia eſt qm̄ faciem ad Deum conuerſam habet. Sed terga uertit cum peccat, & Deū dereliquit.ſi cū alio hoie id faceret, iraſceretur ille, ac delinqueret deſpicientem ſe. Sed nō ſic Deus,quia miſericordia eius magna eſt ſuper nos,inſequitur Deus fugientes,obſecrat cōtemnentes, & reducere in amicitiā ſuā conatur hoſtes ſuos Infinitæ bonitatis indicium hoc eſt,quo Dei gloria p̄cipue illuſtrat, & cum q ſanctorum potius uelit Deum honorificari,q̄ ſe ipſum dicentib. vniuerſis illud Io. Illum oportet creſcere,me autem minui, dum Dei gloria illuſtretur gratiſſimum ſancto cuique eſt, ſi eius ingentia ſcelera vniuerſis manifeſta fiant.

Secūdo,ſanctorum peccat nobis manifeſta fiunt in die laudis ipſorum,quoniam in electis,præcipuè in principibus id diuina gratia effecit, vt in eo, in quo delinquerunt, poſtea adeo fuerunt inſignes uirtute,vt illud magis in eis ſit laude dignum.

Audiſti Magdalenæ in puram uitam ſcito ergo,poſtea ad Angelicam aſcendiſſe puritatē,& vbi abundauit delictu, ſuperabūdauit,& gratia,& quæ inſignis fuerat in immunditia, inſignior acta eſt in caſtitate. Audis Petri leuitatem,dum ad puellæ vocem Chriſtum negauit,intellige ſummum fidei firmitatem ei traditam,tanquam Eccleſiæ fundamento. Legiſti Pauli perſecutionem in ſanctos, ſcito, poſtea acerrimū fuiſſe Chriſti defenſorem,fidei propagatorem, & plura fidei cauſa patientem. Id ipſum Thomæ accidit, incredulus fuit, ſed poſtea ita fide enituit,vt diceret. [Dominus meus, & Deus meus.] Et eccleſia eius fidē nobis imitandam proponit. Vnde in oratione ait,& fidem eius congrua deuotione ſectemur. Qui in re Deo cum ſanctis id accidere ſolet,quod principi cum vaſe pretioſiſſimo, cuius forte baſis confracta fuit, non enim vas proijcit, aut collidit, ſed potius auri baſim ei confici iubet,quo vas pretioſius, ac pulchrius redditur. Ita profecto iuſtis accidit. De quibus Pſaltes ait. Cum ceciderit, non collidetur, frangitur quidem aliqua ex parte,ſed omnino perit,ideo Deus gratias,ac donis ſuis eū ſic ornat, & fracturam reſarcit,vt pretioſior redditur, quā antea fuerit.

Sed

Marginalia: A; B; Ecc.39; Hie.27; C; Eſa.30; A; Ioā.3.; B; C; Simile; Pſa.36

A Sed quodnam pctm̄ Thomę fuit? Voluit uidere, ut crederet, sic. n. ait. [Nisi videro in manib. eius &c. Duo nobis sunt magistri valde inter se diuersi sensus, & fides. Qui sēsu ducit, similis ē brutis, quorum ductor sensus est. Fides uero assentit non uisis. Sensus credere uoluit Tho. Cui similes hoīes sunt, q, nisi mercedem oculis eorum subijcias, nihil operantur cum tñ operari debeant fide, & spe futurorū. De qua re præclare. Oseas loquit, Ephraim uitula docta diligere triturā. & ego transiui sup pulchritudinem colli eius ascēdam sup Ephraim, arabit Iudas, & confringet sibi sulcos Iacob. In quorū uerborum explanationē notandū est, hoc distare inter triturantem, & arātem, q hos triturans coram oculis pabulum hēt, & pōt cū uoluerit cibum sumere, arans uero nō sic expectare. n. debet messem. Nunc ergo Oseas ait, populus meus diligit triturā, qa in tpalib. delectari caput, q habet coram oculis, & quæ capere pōt, cū uoluerit, pmisi ei tpalia, & caduca, & ille in eis sistit, diligit triturā. Sed ego faciam, vt aret, & cōfringat sulcos, i. ego docebo eum spūalia diligere, & contemplari, q non uidet, sed sperat. An nō ita edocti erāt illi, de quibus Paulus. Non contemplantib. nobis, q vñr, sed q non vñr, q. n. vñr tpalia sunt, q non vñr æterna. Hinc. Sapiens monet. Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & usq; ad canos inuenies sapientiam. Quasi is, qui arat, & qui seminat accede ad eā, & sustine bonos fructus illius, in opere. n. ipsius exiguum laborabis, & cito edes de generationibus illius. Quasi dicat. Sicut q seminat, & arat, in spe erat, non. n. pñs est fructus, sed absens, ita disciplinam suscipe, licet statim tibi merces nō reddatur, reddetur certè, sed sustine, i. expecta bonos fructus illius, noli sensu duci, sed fide. Vis oculis tuis subijciā hoīes diligentes trituram, & sensu non fide ductos? Si rex diceret, quoties hoīum quisq; confessus fuerit, & sacrā synaxim susceperit dabo ei mille aureos nummos, quot nā esset, qui hoc tpali premio illecti sacra sepius susciperent? Certè innumeri. Deus vero ait, dabo gratiam, & gloriā, & ferè nullus mouet. An non hæc maior merces? an nō merces magna nimis est certè, sed suam oculis cernit, statim reddit, hæc uero expectanda est, ille triturat, q illam accipit, hic, qui hanc seminat, & arat. Nunc ergo recte Sapiens ait, si agricula seminat, & arat spe fructus colligēdi, tu similiter operare, Quia ergo Tho. sensu duci uoluit, non fide, deliquit.

Ose. 10

B

2. Co. 4

Eccl. 6

C

Sed licet Tho. incredulus fuerit, & deliquerit, aliqd boni prę se ferebat, & ostēdebat. Et quodnam illud? Certè queādmodum is, qui nimio desiderio aliqd cupit, difficile credit, id se hēre, nisi uiderit, & manibus contrectauerit, ita Thomas præcipuo desiderio desiderauit Xpi Resurrectionem, & eum dilexerat nimiū, & ideo nō plene credit, Xpm suscitatum. Sicut si auarus dicas, thesaurus infinit⁹ est i agro tuo, nō credit, nisi uideat, Sicut Iacob, q uiderat intinctā sanguine tunicā Ioseph, nō credit undecī filijs dicētib. ipsum uiuere, & regnare in Aegypto, qa illud ualde cupiebat, & uehemēter filiū diligebat. Ita nunc. Tho. uiderat Xpi corpus sanguine intinctum, uiderat mortuū, cū nunc audit, eū uiueret, & regnare nō credit, nisi uideat, qa id ardēter desiderat. Pręcipuus uero Apostoli Thomæ amor in Xpm ostendit, cū reliqs Apostolis trepidātib. iterum uenire i Iudæam cum Xpo, ipse ait. Eamus, & nos, & moriamus cum illo. Mortē non timet, dū Xpm comitet. Persimilia verba ista Thomę sunt uerbis Ethai, qb. ad Dauid ait, uiuit dñs, & uiuit dñs meus rex, quia in quocunq; loco fueris, siue in morte, siue in uita, ibi erit seruus tuus. Quæ uerba magni fecit Dauid, & ideo eum ducem constituit unū de trib. q pręcipui erāt. Ita nobis datus in ducē Tho. est, præclarus profecto dux, qui mortem non timet. Pręclare Ethnicus, dixit, præstare exercitum ceruorum, in quo dux leo est, exercitui leonum, in quo ceruus dux preficitur. Preclarus ergo dux Thomas, qui leo est confidens, & ad nullius pauet occursū, nec ipsius, quidē mortis. Eam⁹, & nos, & moriamus cū illo. Dux quidē leo est nobis, sed uis nos uidere timidos ceruos? Thomas ait eam⁹, & moria-

A

B Gen. c. 27.

Ioā. 11.

C 2. Reg. 15.

A riantur, nos vero ire post Christum nomus ad uitã, pre eligis mori cum dem one, q̃ videre cum Xp̃o, mancipium diaboli esse, q̃ regnare cum Deo. Cum Xp̃s vocat te, quo putas te uocari? ad vitã, an ad mortem? Si in mortem vocareris, di-
Ioã. 10 cere deberes, eamus, & moriamur cum illo, sed ad vitã uocaris. Audi ipsum dicẽtem? Ego veni, vt vitã habeãt, & vt abundantius hẽant. Cum a dæmone vocaris,
Ps. 33. quo putas te uocari, nisi in mortem æternam? q.a, ut cælestis magister ait, fur nõ veni, nisi, vt mactet, & perdat. Hinc Ps. ait, Quis est hõ, qui vult vitã diligit dies videre bonos? Prohibe linguam tuam a malo, q̃ labia tua ne loquantur dolum, diuerte a malo, & fac bonũ, inquire pa-
B cẽ. Hãc hodie offert Xp̃s dicens, pax vobis. Sed, ut incredulitatẽ Tho. auferat Iesus, & summa eũ fide polere faciat, iterũ Apostolis apparet, & tũc ibi Thomas erat, ad quẽ ait, [infert digitũ tuũ, &c.] Loquitur verbum Dei verba amoris, & dulcedinis plena, verba, q̃ procedunt a pectore, & corde transfigo, nõ lancea solum, sed amore. Quasi pater videns filiũ aĩam agentẽ, qui ait, quid vis? fiat, vt uolueris. Et quemadmodum cum colũba
Gen. 8. reuertitur in arcã, educit manum Noe, & eam recipit in arcam, ita cum manũ suam Thomas mitteret in Christi latus per foramen illud misit manum suam Christus, & apprehendit Thomæ manum, & factus tunc ex coruo columba,
C & defert in ore oliuæ ramum confessionem, s.illã. [Dñs meus, & Deus meus.] Sed, o dñe mirabilia opera tua sunt, & q̃ humanum superant intellectũm, ante lucam venit Magdalena in monumentum aromatibus onusta, & cum discipuli recederent, ipsa non recessit, sed cum lachrymis ibi perseuerauit, appares ei tãdem; & tamen cum pedes tuos tangere uoluit, ais, noli me tangere, nec summitatem pedum tangere ei permisisti, nunc vero incredulo discipulo apparens, non solum pedes tangere permittis, sed manum mittere in vulnera, qua ratione singulare hoc donum ei concedis? Certe, quia necessarium hoc fuit, vt Thomę incredulitas tolleretur, & a initio concio-

nis diximus, nihil Deus relinquit, quod A
ad electi salutem necessarium sit.

Maximum profecto donum Thomæ concessum fuit, quis enim ad Nili origine peruenit? Quis ad fontẽ paradisi, vnde vniuersa terra irrigatur? En paradisi cęlectis fontes manu contrectat Thomas. O felix manus, q̃ in horologio mystico Achaz horam diuinæ miæ designas, & hominib. ostendis. Si ergo bona oĩa cupimus, manus, & cor, & nos vniuersos his Christi vulneribus applicemus. Similem dicit Paulus hoĩem germini, q̃ in trũco inseritur, ut fructum referat, quod Ro. 11
vim omnem a trunco recipit, in quo insertum est. Inserimur nos in Christo domino, ut fructum referamus, sed quo in loco? Certe vulnera Christi domini scil B
suræ sunt trunci, quę ideo facta sunt, vt eis nos inseramur. Si ergo his plagis adhæserimus, si in eas ingrediamur, omnem uim, ac virtutẽ accipiemus. Sic enim Thomæ accidit, cum primum ad hæc vulnera accessit, remedium inuenit. Solent aliquando infirmi ita male se habere, vt medicus dicat tollite eos, & du- Simile
cite in p̃riam, ibi.n. aera cõuenientia naturæ ipsorũ sunt, & terra natiua, ibi melius habebunt. Vulnera Christi p̃ria nr̃a sunt, in quibus nati, & renati Deo sum⁹ & in filios Dei regenerati, ibi omnis ęgritudo tollitur. Hinc de se refert Hiero- Hiero.
nymus, quod cum molestissimis carnis tentationibus vrgeretur, & nullo medicamine adhibito remedium inueniret C
ad vulnera Christi cum primum accederet, non medelam solam reperiebat, sed Angelicam experiebatur puritatem, Can. 2.
Vt ad hæc ueniamus, vulnera nos sponsus inuitat. Surge propera amica mea, columba mea, & veni in foraminib. petrę, in cauerna macerię. Si columba es pulchra, gratias age vulneribus Christi, coruus enim eras, natura filius irę accede ergo, & propera, nę distuleris, veni ad foramina petræ, ad Christi uulnera cauerna macerię uulnus est lateris. Opta- Ex. 33.
bat Moyses uidere faciem Dei, ad quem Deus, posteriora mea uidebis, ponam te in foramine petræ, nunc enim faciem meam uidere non poteris. In cęlo Dei faciem

A ciem cōtemplabimur, nūc uero in foraminib. petræ, in vulneribus Christi nostrum cor constituamus, illuc confugiamus in omni tentatione, sicut columba ad foramen petræ, si ab herodio insectetur. Si ergo videris animam tuam tentationibus impugnari, fuge tanquam columbæ ad foramen petræ, considera vulnera illa, in eis abscondere, & tutus eris quia ad turrem Dauid confugisti, altissimum posuisti refugium tuum, non accedet ad te malum, ibi fortitudinem accipies, qua non solum ab inimicis non vincatis, sed eos superes, ac fugere facias. (Ps. 90.)

Vnde putas tantam fortitudinem in Apostolis fuisse, vt in oēm terram exiret sonus eorum? Vnde Thomas in ea virtute præditus est, ut usq; ad vltimos terræ fines peruenerit? Certè, quia in his B Christi vulneribus nidum constituerat. Expertus Thomas fuit vulnerum vim, & ideo perpetuo his vulneribus mente adhæsit. Sic etiam reliqui Apostoli egerunt, de quib. proinde Esa. ait. Qui sunt isti, qui, vt nubes volant? & quasi columbæ ad fenestras suas? Pręclara similitudine Apostolicam prædicationem propheta describit. Sicut.n. Sol mittens radios in mare, & terrā uapores sursum leuat, qui in nubem congelati, aquam continent, vento vero dicuntur per vniuersam terram, & eam irrigant. Ita veniēs Sol iustitię in mundum, & radios oculorum mittens in mare Gallileæ, & illos discipulos inde educit, ex alio loco alios, sursum eos leuauit, & doctrinæ sanctæ aqua salutari replet, ventus vero Spiritus sancti eos duxit, & dispersit per vniC uersum mundum, quem aqua doctrinæ impleuerunt, sed ita illorum mentes rigant, vt ipsi sibi sint simplices, vt columbæ, & ad fenestras volant, cum in Christi vulnera consideratione veniunt, ubi habitaculum sibi faciunt, & inde aquam hauriunt doctrinæ, quam in populos effundant. (Esa. 60)

Sed operæpretium erit nosse, quibus rationibus adductus sit Christus dominus, vt post resurrectionem suam vulnera reliquerit in carne gloriosa. Prior huius rei ratio est, ut gloriæ suę consuleret, (Augu. 20. de ciuit. c. 22.) sunt enim ei gloriosa vulnera in quibus A ipse præcipuè gloriatur. Augustinus asserit martyrum cicatrices post resurrectionem mensuras in eorum gloriam, si enim gloriatur nunc miles in vulnerib. acceptis in prælio contra infideles gesto, quid mirum glorietur martyr in vulneribus pro Christo susceptis? Fortiter miles agit, cum inimicum percutit, non cū perculitur, & tamen gloriatur de vulnere, quia signum est, quo ostenditur in prędio stetisse viriliter, & pugnasse i hostes. Sed fortissime agit martyr, cum vulnera patitur pro Christo, quid ergo mirū, si in eis glorietur, & ea in eius gloriā relinquantur in ęternū? Si ergo in gloriā Christi vulnera relicta sunt, ipse enim iurę in eis gloriatur, quia sola bonitate, B amore, & patris obedientia ea passus est Vnde ad patientes pro Christo Petrus ait. Quod enim est honoris, ꝙ gloriæ, & virtutis Dei super vos requiescet. Passionem dicit honorē, & gloriā Dei. Hinc (1. Pe. 4) attendenda est immensa Christi in nos misericordia, non solum pati pro nobis voluit, sed in passione gloriatur, ꝙ minoris misericordiæ non est, quā ipsa passio. Mirum quidem non est, hoīem gloriari de his, quæ Dei causa patitur admirandum valde, quod Deus glorietur in passione pro homine suscepta, & in sui gloriam seruet vulnera in carne sua.

Secundo, vulnera seruat, ut ostendat, nō pęnitere sese, quod passus pro nobis C fuerit. Posset forsan aliquis cogitare, visa hominum ingratitudine, pœnituisse Christum, quod pro ingratis passus sit, Pęnituit enim eum, quod hominem fecisset, quia omnis caro corruperat viam (Gen. 6.) suam, pęnituit eum, quod constituerit (Gen. 8.) Saul regem, quia inobediens fuit, simili (1. Reg. 15.) ratione penitere posset, quod homo factus sit, quod crucem subierit, sed quia de hac re pœnituit nunquam, nec pœnitebit, ideo vulnera seruat, nec delet. Sicut voluit, ut mortuus cum esset, lancea latus eius aperiretur, ut nouerimus nos ab eo diligi, etiam mortuo, Christi namque passio, non est passio duntaxat, sicut illius, q nunc a iudice damnatur in mortem, sed est etiam actio. Cum uunc a iu

dice

A dicit damnatur homo ad mortem patitur solum ideo ratione mortis illius a iudice inquiri oportet, qui eũ dãnat. Non talis mors Christi est, ipsi n. tradidit semetipsum in mortẽ, oblatus est, qa ipse uoluit, & ideo ait, nemo tollit aiam mea à me, & ego eã pono propria uolũtate ego in meipsum iniam fero, vt meã in homines dilectionẽ ostẽdam, & cadẽ de causa vulnera seruat, vt testes sint immensæ dilectionis Christi in nos. Iulio Cæsari renunciatum est, militem illius strenuum proditionem in ipsum Cæsarem machinari, quã suspicione commotus Cæsar fuit, id vero sciens miles ad Cæsarem venit, & ei cicatrices vulnerũ ostẽdit, q̃ passus ĩ bello fuerat ꝑ ipsius cã, quo
B facto plena fidelitatis ipsius satisfactionem Cæsar habuit. Vt ergo homo certus sit de Christi ipse dilectione, ut nihil dubitet, vulnera seruat, quæ sp ostendit.

Vidit Thomas Christi vulnera, & ideo similia pati voluit, relisque cõfessus est, vt verus minister fidei, ac Euangelij
Col. 1. esset. Sicut Paulus, qui ait. Cuius factus sum ego Paulus minister, qui nunc gaudeo in passionibus pro uobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia. Quæ uerba difficilia sunt, qui enim deesse potest Christi passionibus,
D.Th. cum cõsummauerit una oblatione sanctificatos? Respondet Diuus Thomas in Paulum. Primo, Christus, & Eccle-
C sia sunt unum corpus mysticum, cuius caput Christus, Deus ergo prædestinauit merita, tum capitis, tum corporis, capitis infinita, membrorũ uero finita pro cuiusq; gradu, quæ præcipue attendutur secũdũ passiones sãctorũ. Adimpleo ergo (ait Pau.) merita mea, & passiones meas id est, addo merita mea meritis Christi.

Vel secundo (ait Diuus Thomas) Christus non solum passurus erat pro Ecclesia in carne propria, sed etiam in suis Apostolis, & martyribus, qui ad Ecclesiæ utilitatem passuri erant. Deerat ergo hoc, quod sicut Christus passus fuerat in persona propria, ita pateretur in membris suis, in Paulo, Thoma, & reliquis. Præmiserat Paulus, nunc reconciliauit in corpore carnis eius per mortem, addit vero, nunc non solum Christus contulit primum beneficium dum
A proprium sanguinem pro nobis dedit, sed addit secundum, cum Apostolorum sanguinem fundit, quod deesse poterat,
Caiet. Paulũ. Caietanus ait, adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in carne mea, id est, ea, quæ desunt carni meæ passionum Christi, quod indubie uerum est, quousque enim quis ea uniuersa sustineat, quę Deus præordinauit, aliqua ei desunt ex Christi passionibus, aliquid ex Christi calice ei restat bibendum. Vel aliter adimpleo ea, quæ desunt passionib. Christi, scilicet, ut coniungantur passionibus
Chry. meis. Chrysostomus ait. His uerbis ostenditur Christi amor, qui paratus est, millies si oporteret, pro nobis pati, dum non contentus sua passione, etiam
B membra sua pro nobis sępe pati voluit. Vel forsan significat Paulus, hoc deesse passionib. Christi, quod ille exemplum fuit passionis innocentibus, cum innocens pateretur. Peccatoribus uero Paulus exemplum est patiendi, cum peccauerit, quod etiam Thomę accidit.

Visi Christi vulneribus Thomas ait: [Dominus meus, & Deus meus.] Pauca, & concisa loquitur verba, magna etenim, vel silentio, vel verborum concisione magis explicari solent. Vides amicum vehementissimo dolore stomachi laborantem, interrogas, nimius ne dolor est? & ille, tantus est, ut, & nihil amplius addit, sensum non perficit,
C dolore prohibente. Sic Psaltes anxietatem cordis explicat dicens: Anima
Psa. 11 mea turbata est valde, sed tu domine usquequo? Non ait, quando me liberabis, vsquequo nõ eripies, anxietas enim maxima uerba perficere nequit. Simili, ac potiori ratione uerum, hoc est in cœlestibus consolationibus, quæ enarrari non possunt, & ideo verbis concisis dici ea oportet, quia pro dignitate nullis verbis ualent explicari. Hinc Psal-
Psa. 88 tes. Beatus populus, qui scit iubilatio-
Greg. nem, iubilatio gaudium est, ait Gregorius, quod experiri licet, explicari tamen non potest. Qua ratione concisis verbis

A verbis de ea loqui sancti solent. Hinc
Ps. 115 Psaltes. Calix meus inebrians, nihil bis uerbis addidit Psaltes, concisa ei re liquit, quod enim additur, quam præclarus est, ab interprete additum est claritatis gratia, sed uersio Hieronymi ex Hebræo ostendit, ea uerba, quam præclarus est, dicta non esse a Dauide, qui calicem sanguinis Christi considerans, nihil pro dignitate de eo dicere ualuit. Ita nunc Thomas ait, Dominus meus, & Deus meus, propositionem non perficit, sensum non exprimit, quia sensu, & animo percepit, quod verbis exprimere non ualuit. In Manhu hæc expressa sunt, qui sicut illud explicari non potuit, & ideo Manhu dictum est, ita diuina consolatio nullis verbis exprimi ualet. Quod si iusti consolationes in
B hoc exilio tātæ sunt, si tantum gaudium Thomæ, cum Christi humanitatem uidit, quale, obsecro in cœlo gaudium erit uisa Christi humanitate gloriosissima, & diuinitate, quæ abyssus omnium bonorum est. Si Thomæ proponeres, ut unum è duobus eligeret, uel uniuersa mundi gaudia, uel gaudium, quod ex uisa Christi humanitate suscepit, sine dubio hoc præeligeret, illa respueret, & non similiter eligeremus, si nunc ea nobis optio daretur. Sic ergo omne mundi gaudium minus est gaudio, quod ex uiso corpore glorioso suscipitur quale obsecro gaudium erit ipsius beati, cuius uisio sola tantum parit
C gaudium? Si solum uidere in alio bonum illud, tantum gaudium parit, quale pariet possessio boni illius? & quale tandem possessio Dei, & uisio diuinitatis. certe omne bonum hos est, quo habito nihil restat appetendum. &c.

De Apostolis omnibus, propriæ habentur conciones, ideo nihil de communi hic ponitur. A

In communi Euangelistarum.

Thema. Designauit Dominus, & alios Septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam, &c. Luc. 10.

CHristi Domini Ecclesiam usque ad mundi finem duraturam, certum est. Ipse enim dixit. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, & regius Psal. Regnum tuum, regnum omnium sæculorum, & dominatio tua à generatione in generationem. Et Daniel, in diebus autem regnorum illorū suscitabat Deus cœli rægnum, quod in æternum non dissipabitur, & regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet autem, & consumet uniuersā regna hæc, & ipsum stabit in æternum. Sicut enim arborem seruas, ut fructum det, quem si non dat, succidis. Ita mundus hic propter electos seruatur, qui fructus illius sunt. Cum uero collectus fuerit numerus electorum, & completus, mundum finem accipiet, Deo ipsum iudicante. Ma. vl. B Ps. 144 Dan. 2 C

Sed quomodo ecclesia in finem durabit iustis, & fidelibus morientibus? Certe sicut hęc, & illa nobilium progenies, ac familia conseruatur in filijs, nepotibus, & natis natorum, & his, qui nascentur ab illis. Ita Ecclesiæ familia durat, ac durabit proper spiritualem generationem filiorum, ac nepotum. Primi quidem parentes Ecclesiæ Apostoli fuerunt, sed quoniam illi ex hac uita discessuri erant. Designauit Dominus, & alios septuagintas duos, quo facto ostendit, curiæ ei esse, alios, ac alios parentes ecclesię suę prouidere, quorum opéra illa durare possent.

Hinc Paulus. Omnis, qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Quomodo Ro. 10

A do inuocabunt, quem non crediderunt? Quomodo credent eum, quem non audierunt? Quomodo audient sine prædicante? Quomodo prædicabunt nisi mittantur? Sicut scriptum est. Quam speciosi pedes euangelizantium pacē, euāgelizantium bona. Euangelistę ergo Doctores, & prædicatores sunt ecclesię parentes, q semine verbi Dei filios Deo generāt, quorum opera Ecclesia in æternum durabit. Merito Christus ait. Rogate Dominum messis, ut mittat operarios in uineam suam, Hieronymus exponens illud Iob. Frumentum desiderat nubes, & nubes spargunt lumē suū, ait, frumentum est illud, de quo Christus ait, triticum autem congregare in horreum meum, hoc frumentum uiuum, qui sunt electi desiderant nubes, idest prædicatores. Sicut dicitur in Actibus. Rogabant Paulum, & Barnabam, vt loquerentur eis uerbum Dei: & nubes spargunt lumen doctrinę suæ. Et idem Hieronymus in epistola de tribus uirtutibus, edisserens illud Psa. Qui educit nubes ab extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit, ait: Apostoli, & discipuli Christi nubes fuerunt, qui ab extremo terræ, educti sunt, quia ab infimo, & humili loco vocati, humiles enim fecit nubes, de quibus Paulus, Puto quod Deus nos nouissimos Apostolos ostendit. Nō ergo ex consulibus fecit Apostolos, sed ex infimis, fulgura vero in pluuiam facit ait Hieron. quoniam dicunt naturaliū causarum scrutatores, quod fulgura ex nubium collisione generantur, more lilicum duriorum ques cum collisceris sibi, medicus ex iis ignis extritus elabitur atque ita cum fulgore pariter, & contritu mugire, tonitruo, scilicet, sonitum indicante concussis, & fulgura excussi luminis claritate; Si intellexisti exemplū, considera nunc nubes rationales; Moyses nubes erat, Iesus Naue nubes erat, isti, si secum colloquantur; ex sermonibus eorum fulgura micabit, Hieremias, & Baruc nubes erant, sermocinetur inuicem, & uidebis rutilare fulgura. Sic Paulus, & Siluanus duę nubes in unum conuenerunt, & ecce totum mundum

Hiero.

Iob. 37

B

Act. 14

Psl. 134

1. Co. 4

C

epistolarum eorū fulgor illluminat. Et sic fulgura in pluuiam abire facit, nos enim eorum irrigamur doctrina, ideo discipulos binos mittit, ut se mutuo iuuent, feriant & fulgurent. Hęc Hieronymus sicut ergo terræ infimæ uapores calore solis, sursum eleuati nubes fiunt, quę plura terram irrigant, ac fœcundant, fructibusque abundare faciūt, vt semper eorum generatio duret. Ita cum designauit Dns septuaginta duos discipulos, nubes ab extreme terrę eduxit, sursum eleuauit diuina gratia sua, à qua doctrinæ impleuit, & in mundum misit, vt illam irrigarent, & germina bona in æternum conseruarent. Et sic Ecclesiæ iurabit in finem, quia Deus fundauit eam in ęternum concedens ei parentes, qui semine verbi Dei eā reddant perpetuam. A

B

Hac ego de causa. [Designauit Dominos & alios septuagintaduos] Solebat Deus, vnum, aut alterum concionatorem populo suo mittere, nūc Esaiam, postea Hieremiam, nnnc Eliam, Deinde Eliseum, sed nunc postquam duodecim elegerat Apostolos, eosque miserat in Israel, septuaginta duos discipulos designat, eosque mittit in populum suum, Est uero eximij signum amoris, tot prędicatores mittere, qua in re maximam dilectionem in Ecclesiam ostendit, cum ei innumeros concionatores concedit. Hoc optabat Moyses, eū diceret. Quis det, ut omnis populus prophetet, & det eis Deus spiritum suum. Sed hoc Dei beneficium in condemnationem peccatorum cedet, cum tot Dei adinuentionibus, & diligentijs non profecerint. Hinc Ezech. Væ ciuitati sanguinum, cuius ego grandem faciam pyram. Cuius vltionis rationem inferius subiungit, dicens. Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius. Innumeri sudores ministrorū Dei sine ullo fructu sunt. Ideo Hieremias ait. Defecit sufflatorum in igne, consumptum est plumbum, frustra conflauit conflator, malitiæ enim eorum non sunt consumptæ. Argentum reprobum, vocate eos, qa dns proiecit illos. Similitudine etiā sima

Nu. 11

C

Ez. 24.

Iere. 6.

A tione igitur opus, vnde nullus est profectus, dicēte Ecclesiastico. Vnus ædificās alius destruens, qd prodest nisi labor? qs.n. medico credat consulēti diuersum ab eo, q ipse peragat? Dicit tibi quispiā, ne tenueris hanc uiā, peruersa.n.est, &
Ma.11 plures in ea grassatores sunt. Ipse vero eā ingredit viam, quō credes eū serio loqui? Quis non hęret exhortationem hostes insequēdi, cū ab eo fieret, qui ex parte hostium se tenet? Hinc Hier. Nō crediderunt reges terrę, & uniuersi habitatores orbis, pp peccata prophetarū eius.
Lu.14. Ideo uerbi Dei ministris Petrus ait. In quo admirantur, non concurrentib. uobis in eandem luxuriæ confusionem.

Mittit uero suos sicut agnos, eisq; mā dat. [Nolite portare sacculum, neque pe
B rā, &c.] Rectè agnis dr, vt non portent sacculū, &c. Sicut.n. agni gubernatio, & cura penes pastorē est, ita Xps ait. Mihi vos curæ estis, nihil vobis deficiet, cū ego pastor vobis sim. Audi quendam ex agnis id dicentē; Dns regit me, & nihil mihi deerit. Quis ex mūdi diuitib. aut ēt principib. dicere poterit, nihil mihi deerit? Solū agni nouelli Christi dñi id dicere pñt, ideo ab eis, q̄rit postea, Xps. Qñ nisi vos sine sacculo, & pera, nunqd aliqd defuit, vobis? Et rñderūt, nihil. Ideo
He.11 operarij dñr, qui in agro dñi laborant, quib. dñs cibaria mittit. Ab oī ergo terrena cura eos liberos, vult, vt tanto operi insistant: Pharao sacerdotib. suis prędia
C dedit liberè. Sed non sic Deus nr, qui ait ad Aaron. In terra eorū nihil possidebitis, neq; habebitis partem inter eos, ego pars, & hæreditas tua in medio filiorum Israel. Xps ergo suos prædicatores seruat, & pascit sine sacculo, & pera. Et de Dei pdicatore Noè ait D. Petrus, Noè iu
i.Ioā.1 stitię preconē custodiuit diluuiū mundo impiorū inducēs. Ex qb. verbis colligit, multa passum Noè cū prædicaret mundo, diluuiū, dñs vero eum custodiuit, q a prædicator erat iustitiæ diuinæ. Multo vero potius seruabit pcones misericordiæ suæ, discipulos, ēt sine sacculo, & pera. Refert D. Matthæus, dixisse discipulo Xpo dño, cum plurima ibi turba esset Desertus est locus, & hora iam præterit, rit, dimitte turbas, vt euntes in castella, A emat sibi escas, Iesus aūt dixit eis. Nō habent necesse ire, date illis vos manduca
Ps.21. re. Considerandū uerbū illud est, nō habent necesse ire, cū mecū sint, sed quale hoc verbū est illi, q ideo peccat, vt cib. ei nō deficiat? Si Xpm sequutus fueris, nihil tibi deerit, si ab eo recesseris, nihil bo
2.Co.c ni habebis. Sine sacculo, & pera suos Xps aluit, vt dicerent, nihil nobis defuit te quoq; pascet, si ei adhæseris. Cum ego Xpi discipuli hanc in Deū fiduciā mundo prędicare deberēt, oportuit, ut exemplo eā ostenderent euntes sine sacculo, & pera, ut docerēt oēs spem in Deum habere, ēt cum subsidia tpalia non essent, Hinc Esdras ait. Prædicaui ibi ieiunium B iuxta fluuium Ahaua, vt Affligeremur corā domino Deo nostro, & peteremus ab eo viā rectā nobis, & filijs nostris, vniuersęq; substātiæ nostræ, eru bui.n. pe
Simile tere à rege auxiliū, & eqtes, q defēderēt nos ab inimico in uia, q a dixerimus regi. Manus Dei nostri est sup oēs, q q̄rūt eū in bonitate, & imperiū eius, & fortitudo eius, & furor sup oēs, qui derelinquunt eū. Ieiunauimus, & rogauimus Deū p hoc, & euenit nobis psperè. Cū pdicasset Esdras Dei potētiā, erubuit petere auxiliares copias, opere etenim ostēdere debuit, q̄ ore prædicauerat. Sic ergo pdicator, q docturus est fiduciā in Deo contemptum temporalium, erubescere
Berna. debet, si terrenis imitatur, & illa hēat.
Gen. 2
Sed qua ratione suis Christus necessaria prouidit? [In quamcunq; domum C intraueritis, primum dicite, pax huic do
1.Reg. 18. mus, &c.] Vt ex Euangelio hoc, & ex Matthæo, & ex actis Apostolicis constat. Hoc ordine procedebant Xpi discipuli, dum irent in ciuitates ad prædicandum. Primo ingressi ciuitatem prędicabant Dei uerbum, & si aliquis eos inuitabat, in eius domum diuertebāt. Si nul
Ioā. 17 lus id præstitisset, interrogabant, quis di gnus sit hospitio eorum, i. quis in hac ciuitate est, deditus operibus misericordię & hospitalitatis.

Hic enim dignus est, vt suscipiat Apostolos, & Angelos, ut Abrahā, & Loth accidit, & dominum etiam Angelorum

A vt B. Greg. contigit. Cumq; ad hanc domum venirent, primum eã salutabant, dicẽtes. Pax huic domui. His vero verbis uim tribuit Xp̃s diuinam, vt his auditis cõmouerentur, q̃ digni erant, ad suscipiendos dñi discipulos. Postquã verbũ caro factũ est, mirabilem verbis tribuit efficaciam. In sacris id manifestum est, q̃ verbis cõficiuntur tanquã forma, Sed & alijs verbis vim impressit diuinã, cũ .n. misit duos discipulos, vt asinã, & pul
Ma.21 lum ei deferrẽt, ait. Si quis uobis aliquid dixerit, dicite, dñs his opus hẽt, & continuo dimittet eos. Vis ergo diuina in illis verbis erat, quib. auditis, statim dñi dederunt asinam, & pullũ. Similẽ uim
Luc.22 alijs verbis indidit, cũ ait. Dicite dño domus, apud te facio Pascha. Quib. auditis statim dñs ille acquieuit. Sic cũ discipu-
B los mitteret sine sacculo, & pera, dedit eis verba ista. Pax huic domui, quib. vi indidit diuinã, vt his auditis susciperent eius discipuli hospitio, & pp horum verborum vim dr̃ in Actib. Christianos in-
Acto.2 Exo.11 & 12. uenire gratiam apud oẽs. Cuius rei exẽplum olim præcessit, cũ pręcepit dñs peti ab Aegyptijs vasa aurea, & argentea, ait. n. dabit dñs gratiã populo suo corã Aegyptijs, & sic expoliauerũt Aegyptũ. Pro crumena ergo, & pera tulerunt discipuli verba ista: Pax huic domui. Quę
Luc.22 q audiebat, illis necessaria ministrabat. Vñ illi dñt. Nihil eis vnquam defuisse.

His vero verbis hanc uim Christus indidit, quia pacem, q̃ ipse attulit mundo, prędicabant nunciantes illũ, qui est pax nostra. Prius. n. quam hoi bellum indicat, pacẽ offert. Sicut populo suo præce-
C De.20. pit, cum ait: Qñ accesseris ad expugnandam ciuitatẽ, offeres ei primum pacem. Meritò Esa. Quam speciosi pedes euan-
Esa.52 gelizantium pacem. Sed quænã ista pax est? Attende, Deus noster in seipso nõ solum pacem hẽt, sed summa pax est, quia simplicissimus est, nec vllam habet compositionem, unde pax turbari solet. Et ideo cum humanam naturam cõdidit,
i.Co.14 pace eam stabiliuit, quia, ut Paulus ait. Non est Deus dissensionis, sed pacis. In natura integra, & innocentiæ statu totus homo pace plenus erit, ratio Deo subdebatur, rationi appetitus, & hoi vniuersa aĩantia, Tunc regnum Dei, quod intra hoĩem erat, pace fruebatur maxima, quia oĩa in suo erant ordine pp originalem iustitiam cuncta ordinantem. A
Sed turbata pax ista est, pomo discordię q dæmon intulit in hoc regnum, ut pacẽ de medio tolleret. Quo factũ est, vt ratio in Deum rebellauerit, caro contra rationem, & cuncta aĩantia contra hominem. Et factum statim est illud, q cœle- Luc.11
stis magister ait: Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. Quod ẽt Ethnici agnouerunt, cum eorum quidam dixit. Cõcordia res paruę crescunt, discor- Salust.⁹ i Catilinar. cõiur.
dia res magnæ dilabuntur. Ita hõ perditus, & miser, & relictus est, quasi ciuitas quæ uastatur. Rectè Sapiens ait, Deus fecit hoĩem rectũ, ipse vero immiscuit se infinitis quæstionib. Bene infinitas dicit q̃stiones, quia cum Deo, cum proximis, cũ aĩalibus, & cum seipso bellum gerit. B
Qũo ergo pacẽ recuperabimus? Plena quidem, & imperturbata pax seruatur ĩ aliam uitã, cũ in cælo sedebimus in pulchritudine pacis, & in requie opulenta. Illa quidem, omnimoda erit pax, in qua inimicus nullus est, & plenior multo, q̃ fuerit in innocẽtiæ statu, tunc. n. relictus homo est in manu consilij sui, & potuit pacem amittere, & hostes hr̃e. At in cœlo nullus erit hostis, nullũ bellũ. Sicut .n. cęlũ ipsũ materiale contraria nõ hẽt, & peregrinas impressiones induere nõ põt, ita eius ciues pace fruunt, quę turbari non põt. Hinc Psaltes Regius congratulatur cęlesti Hierusalem. Lauda Hie- Psa.12
rusalẽ dñm, lauda Deũ tuũ Sion, &c. Posuit fines tuos pace. & adipe frumẽti saciat tẽ. Vt hũc pacis locũ nobis aperiret, & occlusas fores ei⁹ referaret, venit Xp̃s princeps pacis. Hac pace frui in terra nõ possumus, hostes. n. nũc sunt, qui aduersus nos mi itant. Dęmon aduersari⁹ circuit quęrens, quẽ deuoret. Mũdus circũdat nos vndiq;, vt expugnet caro blanditur, ut decipiat. Et ideo armis nos indui oportet & strenue, acriterque pugnare marcet sine aduersario uirt⁹, & sicut oli relictus est Iebusęus ĩ terra promissa, ut Israel otio nõ marcesceret, sed exerceret C

ad

A ad pliũ. Ita nobis relicti sunt hostes, qb. cũ pugnemus, sicut boni milites Christi Iesu. Sed ais, quæ ergo nunc mihi pax relinquitur? Quam nam pacem. Audi Ps. Orietur in diebus eius iustitia, & abũdãtia pacis. Et Angeli eo nato canunt. In terra pax hoib. bonæ voluntatis, & Psa. Pax multa diligentib. legem tuã. Et demum Apostolus. Pax Dei, quæ exuperat oẽm sensum, custodiat corda vestra. Multa similia in scriptura sunt. Nec solum pacẽ allatam per Xpm nouimus, sed & abundantiam pacis, sic Ps. ait, ubi supra. Et Esa. Et declinabo super eã, qua si fluuium pacis. Pax ergo nobis a Xpo

Ma. 11

Lu. 14

B allata multiplex est. Prior cũ Deo ipso, à quo diuisi eramus per culpam. Peccata vr̃a, (ait Esa.) diuiserũt inter uos, & Deũ vestrũ, reconciliati verò sumus Deo per Xp̃i sanguinem, qua pacificauit ea, quæ ĩ cęlis, & terris sunt. Et ideo pax nr̃a dr̃. Satisfecit. n. patri de rigore iustitię pho minũ delictis. Simul vero gratia sua hominẽ ornauit, qua Deo ille subditus sit, & caro rõni, vt sic in hoĩs regno pax sit, dũ oĩa parent regi suo. Vnde cum infœlicem se Paulus dixisset pp intestinũ carnis bellum, subiũgit. Quis me liberabit de corpore mortis huius. Gratia Dei per Iesum Xp̃m. Pacem ẽt inter hoĩes stabiliuit, dum dissoluit maceriã diuidẽtẽ Iudæos, & Gentes, abrogans legem ueterem, & destruens idolatriam, vt vterq;

C populus conueniret in Christi lege, & sic filij Dei, qui erant dispersi, congregati sunt in unum. Dispersi quidẽ fideles erant, dum hi legem Moysi, illi uerò legem naturalẽ seruabant. Relicta utraq; lege, & Chr̃i sola seruata, pax cõstituta est. Et tandem cum vniuersa Xp̃i lex dilectionis sit, dilectio vero causa pacis est, lex pacis dici merito põt. Quam uero sit illa hoĩbus necessaria, ostendit facile, q̃ ipsi, qui pacẽ turbant, sine pace uiuere non pñt. Grassatores ipsi inter se pacem stabiliũt, ut uiuere possint. Quid q̃ efferа, & crudelissima aĩalia pacem seruant cũ his, q̃ suæ sunt speciei, sic aquilæ, leones, tigrides, uulpes, & lupi pacem inter sese seruant. Quid ergo mirum, si pacẽ seruare teneat homo, qui inter Dei crea

Ioã. 1

turas maximẽ unus est, nam Angeli oẽs specie inter se differunt, nec in eadẽ specie duo Angeli sunt, scdm D. Th. hoĩes uero unius specie, sunt. Et cętera animãtia non ita unum inter se sunt, ac homo. plura. n. in una specie creata à Deo sunt nec ab uno oẽs procreati. At in humana spẽ, unus conditus Adam est, ex quo Eua sumpta, à quib. hoĩes uniuersi originem ducunt, ut hæc consanguinitas eos uinculo pacis magis liget. Ideo hoĩem fecit aĩal sociale, simul ẽt infirmum, & alijs indigentem, ut sic uinculo pacis mutua necessitate copularentur. Et demũ adeo necessaria pax est, ut cum inter se inimicissimi dæmones sint, pacem tamẽ stabilierint, ut eorum regnũ durare possit. Vnde Christus ait, omne regnum in se diuisum desolabitur, si ergo Sathanas in seipsum diuisus est, quõ stabit regnũ eius? Si pacẽ seruant dæmones, ut noceant, an non hoĩes eã seruare tenentur, ut bene eis sit? Huius pacis pręclaram similitudinẽ Paul. Corin. proposuit, dicẽs. Nos unius corporis membra esse, ideoque inter nos eam seruandam pacem, q̃ membra inter se seruant, Pes namq; nõ dicit capiti, ego uolo caput esse, sed serui illi, ambulatq; eo, quo capiti cõuenit, oculus uidet pedibus, ut rectè ambulent manus laborant, reliquis membris, aures audiunt, quæ expediunt reliquis mẽbris. Vidistine aliquando, membra unius corporis inter se diuisa? Vidisti mẽbrũ, quod alteri nocere uelit, ẽt si læsum ab alio casu sit? Vnũ ergo corpus sumus fratres, vno uiuimus spiritu, eodem cibo, et potu alimur, eam ergo seruemus pacẽ, q̃ unũ corpus decet. Meritò ergo prædicatores Euãgelij pacẽ primũ annunciãt dicẽtes. Pax huic domui. De hac pace multa diximus in 2. to. Cõc. Dom. 1. post Pascha. Adiũgit Xp̃s dñs. [Et si tibi fuerit filius pacis, requiescet super illũ pax uestra, sin autẽ ad uos reuertetur.] En copiosam retributionẽ eius, qui Xp̃i discipulus excipit, qm̃ requiescet super eum pax, quam illi prædicant. Magnificus retributor Deus eis est, qui suos excipiunt, Abrahã Angelos suscipit, & ei promittit filius Isaac, & innumera ex eo posteri-

A

Ps. 21.

2. Co. 5

B

Simile

Berna.

Gen. 2

C

1 Reg. 8.

Ioã. 17

ritas, Loth Angelos suscipit, & ab eis eripitur ab incendio, Raab exploratores Iosue recipit, & libera, ac incolumis fuit
4.Re.4 cum omni domo sua, Et Eliseus promittit hospitæ suæ filium, quem et suscita-
3.Re.7 uit. Et Elias viduam sustetat apud q̃ fue
2.Re.6 rat hospitatus. Benedicitur domus Obededon pp arcam in qua lex erat uetus, Multo ergo magis benedicendus is este qui prædicatorem suscipit, qui arca est legis nouæ. Ex quo colligitur, ꝙ licet omnis eleēmosyna cuilibet pauperi elargita Deo sit grata, præcipue tñ illa, quę prędicatori datur. Qui est pauper voluntarius, cuius dr̃ regnum cęlorum esse, qui iudicaturus orbem est, & daturus locum
B in cælesti regno his, qui de mammona iniquitatis eum amicum fecerunt. En mercedem suscipientis prædicatorem, requiescet superillum pax uestra.

Sed quid illud significat. [Sin autē ad vos reuertetur?] Primum his uerbis significatur, non debere turbari discipulorum animos nec commoueri, si non suscipiantur hospitio. Ideo ait, ad vos reuertatur pax, quā hospiti precabamini, si uos non suscipit, Ne forte sitis similes Iacobo, & Ioanni, qui videntes, non su-
Luc. 6. scipi Christum à Samaritanis, dixerūt. Vis, dicamus, ut descendat ignis de cælo, qui eos absumat? Quib. ait animarū seruator. Nescitis, cuius spūs sitis. Non venit filius hominis animas perdere, sed saluare. Secundò illis verbis significat Christus, non fraudandum præmio prædicatorem suum, qui pacem annun-
C ciat, etiam si non excipiatur pax, tunc.n. ad prædicatorem reuertitur, quia ei premium conceditur laboris. Prædicauit Iacobus Hispania, & pauci admodum cōuersi sunt, prædicauerunt prophetę priores, & paruipendit Israel eos, cum doctrina sua, prædicauit Ionas in Niniue, & oēs conuersi sunt. Non ideo Ionas plenam mercedem recipiet, & reliqui secus. Meritum.n. prædicantis non ex cōuersione audientium pendet, sed ex Dei gratia, & dilectione, qua ille opus suum exercet.

Et tandem ait. [Nolite transire de domo in domū.] Quasi dicat, cum vos homines uiderint, eritis eis admirationi. A
Oēs cupient vos in domos ducere, vos nolite hospitiū mutare, loci.n. stabilitas conducit ad ai stabilitatem. Qui loci mutatione putat se melius habiturum, audiat illum. Cęlum non animum mutāt, qui trans mare currunt. Similes effecti Horat.
infirmis, qui putant melius habituros loci mutatione, quod tamen non ita est. Sicut ergo arbor, quæ uno in loco nō relinquitur radices mittere, & crescere, ac fructum ferē nequit. Ita, qui plura mutat loca, status, & munera, qui stabilis nō est. Hinc Sap. Si Spiritus ptātem habentis Ecc.10
ascenderit super te, tu locum tuum ne dimiseris. Et iterum. Confide in Deo, & Ecc.11
mane in loco tuo. Ideo Paul. monet. Fra 1.Co.15
tres stabiles estote, & immobiles. Et ite- 1.Th.4
rum. Rogamus uos fratres, ut operam B
det.s, ut quieti sitis, scitis, quemadmodū oporteat, imitari nos, quoniam non inquieti fuimus apud uos. Hinc ad inquietos Hierem. ait. Dilexit mouere pedes suos, & non quieuit, & Domino non pla Hie.14
cuit. Et Sapiens. Sicut auis transmigrās Pro.27
de nido suo, sic uir, qui relinquit locum suum in bonis suis. Animi uero instabilitas à peccato ortum habuit, dicēte Hieremia, peccatum peccauit Hierusalem, Thre.1
propterea instabilis facta est, Et ideo Iob ait. Si iniquitatem, quæ est in manu tua abstuleris à te, & non manserit in tabernaculo tuo, iniustitia, tunc lauare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis. Sic de Ioanne Christus pronun Iob 11.
ciat, non esse arundinem uento agitatam, quæ facile huc, illucque uertatur: Discurrit quidem per Mat.11
uniuersum mundum C
illuminet, sed hospitium, non mutat locum non desérit, à domo Dei non discedit, &c.

A In communi Martyris.

Thema. Qui vult uenire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suã, & sequatur me. Matt. 16.

SAncti patres nihil magus voluerunt esse martyrio, & iure id quidē, cum Io. 13. Christus dominus dixerit. Maiorē hac dilectionem nemo habet, quam vt Mat. 10 animam suam ponat quis pro amicis suis. Et iterum. Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo. Ratio uerò manifesta docet, innumera à Deo bona con cedi martyribus, quoniam illi adeo in Deum liberales extiterunt, ut uniuer- B sum substantiam, honorem, ac uitā pro Deo reliquerint. Quid ergo mirum, si Deus in eos magnificentissimus sit? Vni 2. Co. 9 uersum, quod pôt Deo offert martyr, maxima ergo dona recipiet. Paulus ait, Qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet: id est, qui copiosum semen spargit, copiosum in messe fructum colliget. Qui ergo seminauit vniuersum, quod potuit, vniuersa, quæ habuit, & seipsum proculdubio copiosos manipulos reportabit.

Maxime hoc verum habet, si Dei ingenium attendas. Hoc verò est, pro minimis maxima concedere, & ingratis C etiam, ac inimicis maxima præstare beneficia. Sæpe sæpius cum in Deum peccas. Dona ab eo recipis, & sibi inuicem occurrunt Dei beneficia, & peccata nostra. Qui ergo in hostes beneficus est, quãta suis bona præstabit, ijs præcipue, q seipsos, suaque omnia ei tradunt? non Ge. 22. se potuit continere Deus cum virilem Abrahæ animum attendit in filij sacrificio, sed ait. Per memetipsum iuraui, dicit Dñs, quia fecisti hanc rem, & nō pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Benedicam tibi, & multiplicabo semē tuū sicut stellas cœli, & velut arenam, quæ est in littore maris. Et benedicentur in semine tuo oēs gentes terræ, quia obedisti uoci meæ. Quid ni hęc, & his maiora martyri dicantur, qui ut obediret Deo suo, non filium offerre voluit, sed seme A tipsum obtulit holocaustum Deo. Si calicem aquæ frigidæ æterna gloria munerat, si minimos suorum capillos, idest, cogitationes munerat, quibus muneribus eum prosequetur, qui se, suaque omnia ei tradidit?

Hinc colligunt sancti plura martyrū priuilegia. Primum, quod omnia peccata martyri remittuntur omnino, vt nulla ei in futuro sæculo maneat exoluēda pœna, licet prius grauissima scelera per- Aug. l. petrasset. Quia, ut dicit Aug. idem opera de ciu. tur martyrium in martyre, quod baptis c. 7. & l. mus in baptizato, baptismus uerò om- li. de u- nem culpam, & pœnam delet, ut docent ni. bap. omnes sancti, & Concilium. Tridenti- B num, ergo & martyrium. Ideo de martyribus Ioannes ait: Hi sunt, qui uenerunt de magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & candidas eas fecerunt in sanguine agni. Apo. 7.

Ex hoc uerò priuilegio manifestè colligitur, quod peracta morte, statim in cęlum admittitur martyr, nulla facta mora, plena enim reddita satisfactione, nihil restat impedimenti. Hoc uerò in primo martyre Stephano manifeste o- Act. 7. stensum est, qui dixit: Ecce uideo cœlos apertos, & Iesum stantem à dextris uirtutis Dei. Martyri etenim aperta est ianua regni cœlestis, nec morabit in eius introitu. Hinc ortum habuit celebris Augustini sententia, iniuriā facit marty- C ri, qui orat pro martyre. Quam pro- Au. se. bat Innocen. III. in capite, cum Mar- 17. de thæ, de celebratione missarum. Accidit uerb. ergo martyri, quod iusto latroni, qui au- Apost. dire meruit. Hodie mecum eris in para diso. O beata passio. O fœlix confessio Ma. 27 soluitur à corpore anima tormentis, sed suscipitur ab Angelis æternis triumphis. In momento omnia commutantur, loco carnificum Angeli, loco tormentorum gaudia, loco carcerum cœlum, loco tyranni Deus succedit. In pau cis uexati, in multis bene disponentur. Sap. 3. Tormenta enim breui tempore durarunt, sed gloria æterna succedet. Tormenta adinuenit hominum malitia, sed præmia, & coronas diuina bonitas,

A intendit nimium homo, vt torqueret, intendit Deus, vt premijs afficiat. Transijt tépestas, & anima quiescit in securo portu, & subito mutatio ista facta est. Sicut Ioseph è carcere ducitur in regnum Merito sibi martyres vsurpant illud Ps.
Gen.4. Ps.123. Anima nostra, sicut passer erepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Laquei enim fuerunt minæ, atque tortores, promissa vana, & blanditiæ, sed ex his omnibus incolumes eua serunt.

Tertiū demum martyrū priuilegiū, ꝗ ex ratione superius dicta colligit, est. Quod non solum gratia, ac gloria martyrib. cōfertur, sed maxima gratia, & pcipuè gloria, in qua ēt laureolis ornati sunt, & in choro sedent proximo Apo-
B stolis. Pro cuius rei intelligentia, notāda
Gre.40 Mo.c.8 est doctrina. Greg. Probatio, ait sanctitatis nō est signa facere, sed charitas i Deū & pximum. Nā qa vera virtus in amore est, non aūt in ostēsione miraculi, ve-
Ioā.13. ritas demonstrat, quę ait. In hoc cognoscēt oēs, qa mei discipuli estis, si dilectionē habueritis ad inuicē, qui. n. nō ait, in hoc cognoscetur, quia mei discipuli estis si signa feceritis, sed ait, si dilectionē habueritis, apertè indicat, quia veros Dei famulos non miracula, sed vera charitas pbat. Hæc Greg. Cum ergo martyr supremum charitatis signū pręstet dicē
Ioā.15. te dño. Maiorem hac dilectionē nemo habet, ꝙ vt animam ponat, qs pro amicis suis, manifestè colligitur, martyrem maxima gratia, ac gloria ornari, & ideo
C tanquam sanctissimum venerandum. Innocentes martyres licèt voluntate ppria martyres non fuerint, pręcipuo habentur loco, quo ergo in loco erunt, qui voluntate propria obtulerunt animas suas multis tormentis, & morti?

Diximus aliqua de martyrū magnitudine, ac celsitudine. Nobis verò id ac-
Chrys. cidere solet, (ait Chrys.) quod ijs, qui spectaculis publicis adsunt, vident. n. è fenestra gladiatores fortiter decertantes, alios cum bestijs pugnantes, gaudentque eo spectaculo, & laudāt strenuos athletas, at ipsi in certamen nō descendunt, nec simile aliquid patrare student. Ita nos martyrum certamina cōspicimus, A laudamus, ac celebramus, sed eos imitari nolumus, bellum ingredi recusamus. Nō ergo pigeat imitari, ꝙ celebrare delectat, socij eorum erimus, si tñ compatimur, vt cōglorificemur. Quia non coronabit, nisi q legitimè certauerit. Hoc vero in pposito nobis Euágelio docemur, quo nobis celestis magister ostēdit, qua ratione sanctos Martyres imitabimur.

Ait ego Matthæus, post insignē Petri de Christo confessionē, post eius laudē. Cępit Iesus dicere discipulis manifestè passinnē suā. [Tunc assumens eum Petrus, cępit increpare illum dicens, absit à te Dñe, non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit Petro. Vade post me Sathana, scandalum es mihi, quia non sapis ea, q Dei sunt, sed quæ hominum. Tūc Iesus B dixit discipulis suis. Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, &c.] Cū pater cœlestis Petrum docuit, mirabilē confessionem protulit, at cum caro, & sanguis eum docuit, nesciuit, quid diceret. Plurimæ erant humanæ rationes, quæ ostendebant sententiam Petri verā, dicētis, absit à te domine, non erit tibi hoc. Nec enim gloriæ Dei conueniēs passio uidebatur, nec autoritati doctrinæ Christi. Sed profundiora sunt diuina mysteria, & altior illius ratio, per crucē enim glorificandus Deus est, & eius doctrina stabilienda, nomē eius super omne nomen exaltandum, & homo redi- C mendus. Et ideo merito Christus Petrū uocat Sathanam, i. aduersarium; quia dum impedire conatur passionē, aduersatur glorie Dei, & hoīum saluti, & sic aduersarius Dei, & hoīum est. Quia in re solceret nobis intuendum est, plures nobis esse, qui amicos se simulant, qui nobis aduersarij sunt, quibus Sathanę nomen tribuere possumus. Et qui nam hi? Certe, qui alta, & sublimia re sequi suadent, qui crucem declinare, & uitam Christianam non amplecti consiliatur. Nec hi pauci sunt, plurimi enim in mundo fuerūt, & sunt, vnde Paul. Multi ambulant quos sæpe dicebam vobis, nunc aūt & flens dico, inimicos crucis Christi, qui terrena sapiunt, &c. si tpe Pauli Phil.3.
plures

A plures erant hmōi,an non plurimi nūc? Sed illis aureis sæculis si plures erantinimici crucis,plurimi erāt,qui crucē amarent,qui sanguinē fuderēt, q eos deplorarent,q inimici crucis erant, q honorē crucis augerēt. At nunc pauci admodū, qui hæc pstent. Sed obsecro,qd magisdolendū,ac deplorandū,q̄ videre fideles adeo alienos à uita Xpi ? Qui crucem in qua redēpti sunt,venerantur,sed moribus eā fugiunt,& horrent ? Qui terrena sapiunt,nec sapiunt,quę Dei sunt,sed quę hoīum,qui nescit crucem, nescit,q̄ Dei sunt. Duæ sunt uiæ,altera crucis , altera delectationis,quæ sunt sapientiæ,altera Christi,altera mundi , uia, & sapientia Xpi crux est,uia,& sapiētia carnis delectatio est. Sed uia crucis in cęlum ducit, uia carnis in infernum. Vidēs uero Xps patris sapientia uiam crucis ab hominibus exprobrandam,despectuiq; habendam,ac contradicendam esse , sicut Petrus cum ipso fecerat,cum eā carpsisset, conuersus ad discipulos ostendit , nullā aliam in cœlum uiam esse,& ideo uit.

[Qui uult uenire post me,abneget semetipsum, tollat crucē suā, & sequatur me.] Duo necessaria sūt ei,qui iter agit, primū,nosse terminum uiæ,quo pergit. Si.n.uiatorem offenderes,& interrogares,quo uiam dirigeret,& ille assereret, se nescire,diceres eum omnino stultum. Secundum , nosse uiam rectam,qua in terminum perueniat. Stultus enim iudicaretur,qui uiam teneret, quā nesciret, C si recta est. Omnis homo uiator est , iter capimus,cū nascitur, uiam agimus , dū uiuimus , uiam perficimus, cum morimur. Ferè nullus est adeo inscius,qui terminū uię non agnoscat,hic.n.Deus est, & beatitudo, quam omnis homo natura appetit,& hoc ipsum ait fidelis,Turca,& Iudæus . Terminum ergo uiæ oēs norunt. Sed uiā rectam soli fideles,reliq.n.uiam inferi tenēt. Magna Dei in nos mia fuit , dum uiam in cęlum rectā nos Sap.10. docuit,quam exaggerat Sapiens,cū ait: Iustum deduxit dns per uias rectas , & oñdit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam sanctorum. Sed quæ nam scientia sanctorum est ? Certè nosse uiam rectā in cęlum, qui.n.illam tenēt sancti sunt, A Hoc petebat Psaltes,cum diceret : Vias tuas domine demonstra mihi , & semitas tuas edoce me. Psa.24.

Hoc ipsum erat, quod ardenti desiderio,flagitabat sponsa,cū ait? Indica mihi,quem diligit anima mea, ubi pascas, Can.1. ubi cubes in meridie, ne uagari incipiā, post greges sodalium tuorū . Viā agis,ò homo,in Deum,& maximi interest,rectā eam tenere,si.n.rectam uiā tenueris, Deum consequeris,si uero prauam,ī infernum descendes . Orandus ergo tibi Deus est,ut uiam rectam tibi demōstret Fidelis uiæ ductos Christus est , de quo olim prædixerat Esaias . Et erunt oculi Esa.30 tui uidentes pceptorem tuum , & aures B tuæ audient uerbum post tergum monē tis. Hæc est uia,ambulate in ea,& nōde clinetis ab ea,nec ad dexteram,nec ad sinistram. Hoc hodie Xps pręstat,docens uiam crucis, & abnegationis, ait ergo.

[Qui uult uenire post me.] Idest,quo ego uado] ad patrē,s. Dū ait.[Qui uult.] Duo significat,primum,arbitrij libertatem,quia ut Sapiens ait, Deus ab initio Ecc.15 constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Apposuit ignem,& aquam,ad quod uolueris , porrige manū tuam,ante hominem uita,& mors, bonum,& malum,quod placuerit ei,dabit illi. Quia tamen noluit hominem peccare,addit. Nemini mandauit impiè agere,& nemini dedit spacium peccandi. Concessit ergo homini libertatem, ut liberè operans mereretur,nō ut peccaret. C Ex quo patet,falso aliquos putare,ac dicere,non possum Christum sequi , non possum à uitijs abstinere. Cum enim liber sis arbitrio , & diuina gratia præsto sit uolenti uti illa,si uis,potes. Duplex hominis uoluntas est,efficax,& inefficax , qui uoluntate efficaci uult,oīa pōt , sed in eo,qui hominem confortat.

Si ergo potes,cur nō uis? Quę homini relinquitur excusatio,si ait,nolo uitam, nolo salutem æternam? Audi Psaltē clamātem. Quis est homo, qui uult uitam , Psal.1 diligit dies uidere bonos?

Sed quisnā hęc non uelit? Quis Christum sequi recuset? Certè uix unus est,q

A uelit uitā, q Xpm sequat. Hinc propheta. Circuite uias Hierusalē, & aspicite, & cōsiderate, & q̄rite in plateis eius, an inueniatis uirū, facientē iudicium, & q̄rētē fidē. Mirū hoc ualde, si.n. in plateis Damasci, aut Tyri nō inueniret homo hmōi, non adeo mirum esset. At in plateis Hierusalē, i Ecclesia, q̄s nō miretur. Nulla ergo hoi relinquitur excusatio, si iustus nō fuerit, si.n. uult, potest, nec.n. diceret cælestis magister: Qui uult, nisi uolens posset. Nec.n. dicit, qui uoluerit uolare uolet, id.n. fieri nequit.

Deinde cū ait. [Qui uult.] Innuit, eos qui ad eius obsequiū accedunt, nō ui, aut necessitate, sed uoluntate ppria, imo uo-
B luntate, ac desiderio, & affectu accedere dēe, ideo ait. [Qui uult.] Q.d. qui afficit obsequio meo, qui mihi adhærere caput, uoluntaria.n. obsequia mihi placent. Hinc Paul. Vnusquisq; prout destinauit in corde suo, non ex tristitia, aut ex
2. Cor. 9. necessitate, hilarē.n. datorē diligit Deus Id ipsum, q̄ Paulus de eleemosyna dixit de ieiunio Xps docuit, cū ait: Tu āt cum ieiunas, unge caput tuū, & faciem tuā laua. Hoc ipsum de oblatione facta ad tēpli constructionē scriptura sacra magnifecit. ait.n. Lætatusq; est populus, cū ista sponte promitterent, quia toto corde offerebant ea dño. Cuius rei gras Deo agit Dauid, dicens: Scio Deus meus, q̄ pbes corda, & simplicitatē diligas: Vnde, & ego in simplicitate cordis mei, lætus obtuli uniuersa hæc, & populū tuum, q
C hic repertus est, uidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria, dñe Deus custodi i æternū hanc uoluntatē cordis eorum, & sp in generationem tui mens ista permaneat. Gratissima Deo sunt munera, quę
Psal. 1. hac uoluntate, & affectu offerunt, ideo Ps. ait. Voluntariè sacrificabo tibi. Et licèt duo æra minuta offerant, maximā factā oblationē Xps dicit, quia prompto, ac alacri animo fit. Ideo ait. [Qui uult.]

Sed quid facturus est, qui uult sequi Xpm? quiā tenere dēt, ut in uitam perueniat: Certè. [Abneget semetipsum.] Sed quid est, seipsum negare? Id facile percipies, si attēdas, quid sit negare amicum. Erat tibi amicus intimus, ac familiarissimus, ab eo nunq̄ discedebas, eius uoluntati in omnib. parebas, in eadē domo, et mensa cum eo discumbebas. Forte expertus es, simulatum eum tibi amicum esse. ac proditionē i te cogitare, discessisti ab eo, iam cum eo non couersaris, eius uocem non audis, eius uoluntatē contemnis, hoc faciens, diceris negasse eum. Ita teipsum negare dēs, carni tuę adhęsisti, amicitias cū illa statuisti, ei? cupiditatib. obtēperabas. Nega ergo carnē tuam, q̄ pditionem in te machinat, ducit.n. te in ęternum interitum, discede ab ea, afflige eam, noli ei assentiri. Hoc est abnegare teipsum. Audi Paulū. Apparuit gra Dei oibus hoibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & sęcularia desideria, sobriè, & iustè, & piè uiuamus in hoc sęculo. Vis teipsum abnegare? Nega carni oia desideria uana, & sęcularia. Hic Paulus. Mortificate mēbra uřa, quę sunt super terrā fornicationē, immunditiā, concupiscentiā malā, & auaritiā. Sed qua ratione Deus uult, ut abnegem⁹ nos? Certè ęgrotauit hō peccato, & iō medicus hois factus eū à plurib. abstinere pcipit. Priusquam hō peccaret, abnegatione opus nō erat, sicut ergo sano cibus, ac potus nō prohibet, infirmo uerò secus, ne noxius humor eū interimat. Ita hoi post peccatū media pcipitur, & amare datur potiones, & philobothomiæ, sic.n. praui humores passionum prædominātur, ut hoiem in interitum ducant, & perditionē, & iō carni parcè danda sunt necessaria, superflua vero, ac noxia neganda, & hoc est abegnare teipsum. Hinc Sapiēs. Post cōcupiscētias tuas ne eas, & à uolūtate tua auertere, si pręstes aię tuæ cōcupiscētias eius, faciet te in gaudiū inimicis tuis. Infirmi propriū est, ea maxime optare, ijsq; delectari, q̄ noxia sūt, & mortē illi afferūt, à quib. eum medicus abstinere, pcipit, nec.n. infirmi uolūtate, sed vtilitate ducit. Bonum uisum est, & pulchrum, ac suaue ad uescēdū pomū Euæ, nec dęmō vetuit ne comederet, imo sua sit, vt manducaret. Nec.n. dęmon tibi dicet, abstine, sed comede, At uero medic⁹, qui de cœlo venit, vt vitā homo hēat, & abundantius hēat, primā regulā tradit mediæ,

Margin (right column): A; B; C; Ecc. 18; Gen. 3

A mediæ, præcipitã noxijs abstinere. Et ait. Abneget semetipsũ. Noli duci à carne, sicut ductus iuuenis ille est, de quo Sap.
Prou.7 ait. Irretiuit illũ multis sermonib. & blã ditijs labiorũ pertraxit eũ. Statim eã sequitur, quasi bos ductus ad victimã, quasi bos ductus in macellũ, quasi passer ductus in laqueũ. Ideo audi me, & attéde verbis oris mei, nõ abstrahatur in vijs eius mens tua, nec decipiaris in semitis eius, nã viæ domus eius, viæ inferi. Hac vero in re cõsiliũ optimũ est, à plurib. etã abstinere licitis, & plura negare rũ carni, tũ propriæ voluntati, licèt licita sint, q necessaria nequaq sũt. In his etenim prius, & mortificationis labor exercet, & facilior homo reddit, ac promptior ad illicita neganda, cum & licita negare consueuit.

Sed qm satis nõ est, mala nõ agere, nisi
B & bona fiat; addit cœlestis magister em, q is præstare dét, q eũ sequit, dicens: [Tollat crucẽ suã.] Nõ ait, crucẽ mea, qa hãc
Chryſ. solus ille portare potuit. Sed suã, qa satis nõ est, ait Chryſ. qd Xps crucẽ tulerit, nisi tu tuã portes. Deinde cum ait, suã, significat, cuiq; peculiarẽ crucẽ datã esse, q tollat, huic paupertas data, illi infirma valetudo, illi difficile, morosumq; ingeniũ, q ferat. Deus crucẽ cuiq; aptã posuit, illã quisq; portet. Apparet quidem hoibus, melius illis futurũ, si crucẽ alterius portarẽt. Sed reuera ita nõ est, cuique. n. cõ-
Ma.25 uenietissimã Deus dedit, sicut & ta enta dimisit iuxta ppriã virtutẽ. Quẽadmodũ medicus cuiq; infirmo potionẽ amarã, & alia medicaméta tribuit conuenientia. Quæ crux tibi à Deo imposita est, maxi-
C mo cõueniẽs est, eã amplectere, eã subi. Multæ q dẽ cruces sunt, q à nobis tolli debent. Prior crux ipsa Xpi crux dicipotest. Dũ in memoria retinere debemus Xpi mortẽ, & crucẽ, vt firmum sit i nobis propositũ, potius mortẽ obeundi, q pctm vllum admittamus. Vt crux Xpi tibi sit crux, in qua crucifixus sis, ne manum, aut pedẽ moueas in pctm, hoc nos
Ro. 6. Paulus monet cũ ait. An ignoratis fres, quicũq; baptizati sumus, i Xpo, in morte ipsius baptizati sumus, vt iã i nouitate vitæ ambulemus, hoc scientes, qa vetus hõ nr̃ simul crucifixus est, cũ eo, vt destruatr corpus peccati, vt iã nõ seruiamus A
peccato. Hac vero de cã cũ puer baptizatur, cruce sæpius insignit, vt intelligat, se crucifixũ, nec sibi licere, mouere pedes,
aut manus in pctm. Confige timore tuo carnes meas, aiebat olim Ps. Sed iã amo Pſ.118
re cõfigendi sumus, videntes Chrm pro nobis cruci affixũ. Hinc Mala. Si affiget Mal.3.
hõ Deu, qa vos cõfigitis me. Q. d. nũ hõ affiget Deũ, vt de Deo faciat, q ei libuerit, & eũ in suã ducat uoluntatem, & nõ magis hõ affigendus est, vt Dei pareat pcepto? Secũdo crucem tollere debemus, & ita nos gerere in vita, ac si ille gerit, q crucem baiulat, vt i ea crucifigat. Sic. n. nobis agendũ in uita est, ac si statim morituri essemus. Er rãdẽ cũ videamus caput nr̃um cruci affixũ, pudeat membrũ B
viuere delicatum sub capite spinato, vt Ber. ait. Hoc nos monet Paul. cũ ait, Iesus vt sanctificaret p suũ sanguinẽ populũ, extra portã passus est, exeamus igitur ad eũ extra castra, improperiũ eius portãtes. Cũ. n. viderimus eũ, crucẽ ferentẽ, qd nobis agẽdũ restat, nisi crucẽ tollere, vitã asperã, & laboriosã ducere, vt dicere possim° cũ Paulo, cũ Xpo cõfixus sũ Gala.2
cruci, Cũ Xpo crucifixus est, q pedes ligatos hẽt, ne currãt i malũ, q tribulationes patiẽter tolerãt. Claui sint timor, & amor. Cõfige timore tuo carnes meas, Pſ.118
en timor clau° est, sed & clau° clauo trudit. Cũ pfecta charitas foras mittit timo 1.Io.5.
rẽ. Qui vero cũ Xpo crucifix° est, cũ eo & regnabit, socius illius i regno crucis, C
soci° erit regni cœlestis. Si rñ cõpatimur, vt conglorificemur. Adijcit verò Dñs. Rom.8
[Et sequat me.] Magna glã est seq Dñm, ait Sap. Satis vero hoc esse deberet, ut Ecc.23
eũ sequeremur, q socios nos illi adiũgamus. Ille socius nr̃ esse noluit, factus hõ, & hoc facto vniuersam naturam nr̃am exaltauit, nos ergo socij illius simus, vt cũ eo glorificemur, cũ Deo ambulemus, vt ad eĩ regiã pueniamus. De prisc. pa
trib. Enoc, & Noe scriptũ est. Cum Deo Gen.5. & 6.
ambularũt, qa Dei uoluntatẽ implebat, nos uero maxime cum Deo ambulare dicimur, q nõ solum voluntatẽ eius ope iplem°, sed & eum ducẽ seqmur, vt dicere possimus, illud Iob. Vestigia eius, &c. Iob 28
Opor-

A Oportet verò eũ pseuerantèr sequi, non sicut Israel, de quo scriptũ est. Cæpit tędere populũ itineris, ac laboris. Ne deficiamus, donec cursũ cõsummemus, sicut ille. Exultauit vt gigas ad currẽdã viã salutis nr̃ę, nec stetit, donec dixit. Cõsummatũ est, ita, & nos faciamus. Consummabit.n. tandẽ labor, sed premiũ, ac merces Dei manet in æternum. Quod si aspera, & difficilis via apparuerit, attende, præcedere Xp̃m dñm, qui difficiliorẽ crucẽ subijcit. Simul & attende martyres, qui vt Xp̃m sequerent, sanguinẽ fuderunt, tu verò minora passus es, cum eorum socius esse velis. Audi Paulũ. Nõdum vsq; ad sanguinẽ restitistis peccato repugnantes. Sicut ergo Eliseus Eliã sequebat, & cũ ille diceret, mane hic, ille aiebat, viuit dñs, qa non dimittam te, ita nos cum Christo rege gerere dẽmus. Licet ille ad nos diceret, mane hic, noli me in hoc labore, vel illo sequi, nos dicere B oportet. Viuit dñs, quia nõ dimittam te. Sic.n. Ethai rñdit Dauidi dicẽti sibi, mane in ciuitate cum rege, aiuit dñs, & viuit dñs meus rex, quia in quocunque loco fueris, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus. Noli ergo in stadio stare, nec in medio cursu sistere, sed cursum consumma. Vt vero necessitatẽ eorum, quæ dicta sunt, ostendat dñs ait. (Qui.n. voluerit aĩam suam saluam facere, perdet eam, &c.] Quasi dicat, prius dixi. Si quis vult venire post me, quia voluntarium hoc est, nũc vero ad salutem dico, id necessarium esse. Si.n. quispiam velit aĩam saluam facere, oportet eam perdere abnegatione sui, ac mortificatione, simul ergo voluntarium, & necessarium C est, voluntarium, quia liberum cuiq; est, necessarium vero ad vitam æternam cõsequendam, & tandem concludit.

Nu. 21.

Mat. 27

Ecc. 18

Heb. 12

4. Re. 2

2. Re. 5

[Quid.n. prodest homini, si vniuersũ mundum lucret, &c.] Hanc rõnem desumit Xp̃s à sñia vulgi de perditione vitæ tp̃alis. Et est sensus. Sicut nemo adeò stultus est, vt velit iactura vitę huius corporalis lucrifacere, si possibile esset, vniuersum mundum, tum quod vita perdita nullus ei esset rerum huius mundi usus. Tum ꝙ vitam perditã nulla re recuperare posset. Sic multo magis stultum A est, lucro vitæ tp̃alis, imo totius mũdi facere verã aĩæ iacturã post hanc vitã, qñ ei nihil pdesse poterit acquisitio mundi præterea, nec pditam aĩam vlla re redimere poterit. Hoc.n. significant verba illa, q̃ sequunt. [Aut q̃ dabit hõ commutationẽ pro aĩa sua.] Deperdita, s. Aĩa eñ cum nõdum oĩno deperdita est, redimi põt, vnde Daniel ait Nabuchodonosori Peccata tua eleemosynis redime. At si semel perdatur oĩno, qđ fit, si decedat ex hac vita ĩ mortali culpa, redimi ullo modo non põt. Ideo Psaltes ait: Frater non redimit, redimet hõ? Non dabit Deo placationẽ suã, & precium redẽptionis aĩæ suæ, & laborabit in æternum, & viuet adhuc in finẽ. Significat Psaltes, vanas B esse huius mundi diuitias, quib. effici nequit, vt mortẽ effugiat diues, ait ergo, nõ poterit diuitẽ iuuare frater, nec redimere à morte, nec ergo quiuis alius id præstabit. Nec dabit Deo pcium, quo vitã redimere possit, & viuat in finẽ. Vel altiore sensu significat, vanas esse diuitias, & nihil pdesse hoĩ, si vniuersum mũdum lucret, iacturã vero faciat aĩę suę in æternum. Quia cũ semel hanc vitã transierit, si primogenitus in multis fratribus Xp̃s non redimet hoĩem à morte æterna, minus ergo alius hoĩum eũ redimere poterit, licèt filios diuites relinquant, q eius memoriã habeãt, & p eo pia opera faciant. Tunc.n. frater Christus nec C placationẽ, nec pcium dabit Deo p aĩa in infernum trusa. Quia furor viri non parcet, nec suscipiet pro redẽptione dona plurima. Ex quo sequit, quod laboret in æternum in inferno, nec vlla morte finiatur eius labor. Et hæc Xp̃s ostendit verbis, quæ sequũtur. [Filius.n. hominis venturus est in gloria patris sui, & tunc reddet vnicuiq. scdm opera sua.] Et tũc non proderunt diuitiæ in die vltionis, nec mundi uniuersi acquisitio. Curandũ ergo nobis est, ut abnegatione, & cruce, ac Christi sequela, mereamur ab eo percipere ęternum regnum.

Dan. 4

Psa. 48

Prou. 6

Pro. 11

¶In cõi plurimorũ martyrũ uide in festo S. Sebastiani, & ĩ triũpho S. Crucis.

In

In communi Confessoris pontificis.

Thema. Homo quidam peregrè proficiscens, vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Et dedit quinque talenta, &c. Matth. 25.

NOn adeo timendum nobis est, si diuinis careto beneficijs, q̃ habitis male vti. Quid.n. pdest diuinis onerã donis, si illis in profectum tuum non veteris. Diuinis munerib. circundatum est humanum cor sicut terra cœlo. Est cor hoĩs velut centrum, in quod bñficiorũ sagittas Deus dirigit. Sed factus est Ephraim quasi columba seducta nõ
Ose. 7. habens cor, vt Oseas ait. Sicut.n. colum
B ba inter volatilia demẽtior hac in re est, quia laqueum videt, & circumspicit nihilominus tñ vt esca potiatur, in eum se conijcit. Ita miser homo oblitus omniũ bñficiorum Dei, vt parua delectatione fruatur in manifestum, ac visum laqueũ incidit, Sicut ergo qui thesaurum habet quo vti nescit, nihil hẽt, ita qui diuina re
2.Pe.2 cipit talenta, si lucrari eis non nouerit. Hinc Petrus. Melius.n. erat illis, non cognoscere viam iustitię, q̃ post agnitionẽ retrorsum conuerti. Et quo cognitio veritatis non solum non prosit, imo, & in
2.Re.8 malum cedat ei, qui ea vti nescit. Capilli Absalon pulcherrimi, ei mortis causa fuere, dum ex eis suspẽsus est in quercu. Ita verò nobis accidere solet, vt id, quod in nobis pulchrius est mortem adferat. Hinc mulieri pulchritudo, homini nobi
C litas, diuitiæ, potest perditionis materia fieri, dum eis gloriatur, vt Nabuchodonosori in Babylonia.

Hoc ego mente retineamus, quicqd à Deo accipimus, siue tẽporale, siue spirituale sit, talentum esse nobis concessum, vt eo negotiemur, & æterna nobis acquiramus. Et de omnibus ratio exigenda à nobis est, si eis in Dei gloriam, & animæ nostræ profectum non vsi fuerimus. Et vsque ad minimam temporis instans inquirendum à nobis est, si illo bene vsi sumus, cuius rationem si non dederimus, otiosè à nobis impensum iudicabitur. Rectè Greg. Cum crescunt dona, rationes etiam crescunt donorum. A
Et vę ei, qui plura recepit talenta, nec aliquid eis lucratus est. De quo Sapiẽs ait. Est, & aliud malum, quod vidi sub sole. Eccl.6.
Vir, cui dedit Deus diuitias, & substantiam, & honorem, & nihil deest animæ suæ ex omnibus, quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus, vt comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud, Hoc vanitas, & miseria magna est. Hic persimilis hõ est, cui Deus multa dedit, Sed iusto iudicio, & demeritis illius id exigẽtib. negat auxilium excellens, quo eis rectè vtatur in aĩæ salutem, & sic bona illa nocumento potius, quam cõmodo ei sunt. Sicut.n. nimius cibus lędit hominem, cum calor in stomacho nõ est, B
quo cum in substantiam aliti conuertat, Ita bona vniuersa, cum in homine calor non est charitatis, qua eis in bonum vtatur, nocumento esse solent.

Sed forsan dicus: Nimium hoc est, qd à nobis exigit Deus, quo modo.n. vniuersa bona in eius gloriam, & animę salutem insumere possumus? An non corpori, ac mundo in aliquibus indulgendum erit? Certè nimia in hoc Dei charitas apparet, vt mox ostendemus, si primum dixerimus, iure à nobis exigi, vt in gloriam, & obsequium Dei cuncta, referamus, quia in hunc finem duntaxat vniuersa creatura condita est, vt diuinæ gloriæ inseruiat. Et ideo merito Paulus 1. Cor.
ait. Siue ergo manducatis, siue bibitis, si 1.
ue aliud quid facitis, omnia in gloriam C
Dei facite. Sed præcipua in nos charitas ostenditur, dũ ex omnibus vtilitatem nobis comparari voluit, & vniuersa ita disposuit, vt saluti, & profectui nostro cõuenire vidit. Vidimus amantissimos parentes erga filios suos, qui curant, vt victus, vestitus, et habitatio cõmoda sint filijs, aptaque, ac conuenientia. Sed aliqua minima non curant. Vidimus partem filij amantissimum, qui curãt, vt aliquod graue negotium filius rectè peragat, ex quo magnam sibi vtilitatem acquirere possit. Sed in terra visus pater non est, qui ita filij vtilitatem quærat, vt ex omni cogitatione, verbo, & gressu filij vtilitatem

A tatem ei cedere velit, quiq; vniuersa etiã minima filio ita aptare curet, vt oĩa fint ei cõuenientissima, & ex oĩb. fructum sibi colligat. Merito ergo Iesus ait. Noli
Mat.23 te vocare vobis patrem super terram, vnus est. n. pr vester, qui in cęlis est, qui ita vestri amãtissimus est, ita commoda vestrã, & vtilitatem curat, vt vniuersa, & minima vobis aptauerit, vt ęternę saluti proficiant. Et ex vniuersis operib. sermonib. & cogitationib. lucrum, ac vtilitatem nobis adesse curet in ęternum.
Sap.16 Hinc Sapiens, Propter hoc oĩa tũc transfigurata (idest, relicta sua natura, in alterius vim versa) oĩum nutrici gratiæ tuæ deseruiebant ad voluntatem eorum, qui à te desiderati sunt, vt scirent filij tui,
B quos dilexisti, qm non natiuitatis fructus pascunt hões, sed sermo tuus hos, qui in te crediderunt conseruat. Si ergo Deus, quia nos diligit, curat, ut omnia nobis in bonum cedant, cur nos id ipsũ non curabimus? Ideo Paulus. Adiuuan
2.Co.6 tes uerò exhortamur, ne in uacuum gratiam Dei recipiatis.

Vniuersa ergo diuina dona in libro ratione collecta sunt, & conscripta, ut de oĩum vsu rõ à nobis exigatur. Cauendũ ergo nobis est, & talentis negotiandum acceptis. Multi nunc in Curia sunt, qui à rege honores, & ptãtes, ac beneficia
Simile. postulant. Si vero rex in Hispania esset adeo prudens ac circunspectus, vt vnicuiq; eorũ, qui ab eo munera expectant, fidelissimum scribam adiungeret, q uniuersa eius uerba, ac facta considerans in
C libro scriberet, ut postea rex libro perlecto uideret, quantum meriti in vnoquoque illorum esset, vt iuxta cuiuiq; meritum ptãtes, & munera distribueret, quãta, obsecro, cura uiri illi essent, ne quid verbo, aut opere agerent, quod regi displiceret? Vniuersi nos contendimus à Deo obtinere æternum regnum, ptãtem infinitam, coronam immarcescibilem. Vnicuiq; vero nostrum adiunctus scriba fidelis est, qui in libro scribit vniuersas cogitationes, verba, ac opera nostra, vt eã vniuersa Deus uideat, ac perlegat, prius q̃ regnum concedat. Quem .n. alium eum esse putas hoĩem illũ, de quo

Ezech. ait, Vir vnus vestitus erat lineis, A Ezec.9 & atramentarium scriptoris ad renes eius? Certè insequit te iugiter Angelus custos, & dęmon, q̃ vniuersa, q̃ agis considerant, hic mala, ille bona, vt Deo referant. Aperient aliqñ libri hi, & vt Ioan- Ap.20. nes ait. Aperti sunt libri, & iudicati sunt mortus, ex his, q̃ scripta erant in libris. Cura ergo, ne quid indignum Dei conspectu agas, ne quid turpe, quod in libro dæmon contra te scribere possit. Videamus nunc in Euangelio talentorum distributionẽ, & rõnem, quam de eis serui reddiderunt. Ait ergo cęlestis magister,

Homo quidã peregrè proficiscens, vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, vni dedit quinq; talenta, &c. Non illi talenta surripiũt, sed à dño accipiunt. B Ora ergo Deũ, ut ille tibi det statũ, munus dignitatem, diuitias, nec tu vsurpes, sed à Dei manu illa accipe. Vt nemo assumat sibi honorẽ, sed q uocat a Deo tã- Eccl.2. quam Aaron. Qd. n. tibi Deus dederit, conueniens erit. Huius uero rei duplex est rõ, Prima, quia vt Sapiens ait: Oculi dñi multo plus lucidiores sunt super solem circunspicientes oẽs uias hoium, & Simile profundũ abyssi, qui ergo oĩa uidet, nouit quid magis expediat. Accidit aliqñ, homo iter agens ueniat ad caput duarum uiarum, & in biuio positus, dubitet, q nam via ei capienda sit. Videt initia viarum duntaxat, non media, ac fines, & aliqñ viam eligit prauam, & optimam derelinquit, quia initia solum uidens, attendit, huius initiũ bonum esse, C illius uero difficile, decipit uero, q a uniuersam uiã non uidet. Ille ergo rectè de uia capescenda iudicare posset, qui uniuersam uiã uideret, & discrimina, quę in eã sunt. Ita oĩno homo facile uiam prauam tenebit, & rectam declinabit, si sibi fides, uiam arripuerit, qua initia uię duntaxat uidet, non uero pericula, & labores, qui postea ostendendi sunt. Hinc Sa- Pro.14 piens. Est uia, quæ uĩ homini iusta, no- Pro.19 uissima aũt eius ducunt ad mortem. Et enim. Est uia, quæ uidetur homini recta, & nouissima ei? ducunt ad mortẽ. Deus ergo, qui uniuersa circunspicit, pronunciare recte potest, quænam tenenda sit uia,

A uia, ideo exorandus à nobis est, ut uiæ ignaros dirigat in piam pacis.

Seda huius rei rō est: Quia si statū, & munus à Dei manu accepisti, in oī discrimine, ac difficultate, cum tibi occurrit, libere Deum adire poteris, & si ab eo auxiliū postulare, quia ille tibi mun⁹ illud iniunxit: Et aderit ille tibi, sicut adfuit Moysi, quem ipse in ducē populi elegerat, in multis periculis, q̄ ipsi obuenerūt. Si uerò Dei neglecto cōsilio, amicorum arbitratu, & uoluntate tua, munus susceperis, merito à Deo derelinqueris, cum postea in discrimina incideris, & tibi Deus iustè dicet, uade ad eos, quorum cōsilio munus, ac statū suscepisti, ut tibi auxilio sint. Sic Esaias ait. Opera tua non

Esa. 57 ꝓderunt tibi, cū clamaueris, liberent te

B congregati tui, & oēs eos auferet uentus tollet aurat. Cōgregatos dicit eos, quos hō in cōsiliū uocauerat. Rectè uerò ait, eorū cōsilio mun⁹ suscepisti, eorū auxilio ꝑfice. Hinc & Oseas ait: Proiecit Is-

Oseę 7 rael bonū, inimicus ꝑsequet eum. Ipsi regnauerunt, & nō ex me, principes extiterunt, & nō cognoui. Decreuerat De⁹ liberare Israel per Machebæos, illis hoc munus demādauit, & auxilio eis fuit. Sed dr in 1. Macha. lib. Iosephus, & Azarias audientes magnalia Iudæ, & Ionathæ dixerunt. Faciamus, & ipsi nobis nomē, & eamus pugnemus aduersus gentes, q̄ in circuitu oro sunt. Existimantes fortiter se facturos. Sed fugati sūt cū magna plaga. Cuius rei rōnem scriptura reddit,

C dicēs: Ipsi aūt nō erāt de semine uirorū

Iud 10 illorū, p quos salus facta est in Israel. Nō erāt electi à Deo ad id muneris, & iō ꝑfecerūt nihil. Sepius Deūs nr̄ hoīes misit ad Deos illos, quos coluerūt, ut eos liberēt, & iure id ꝑdē. Sic filij Israel pcti ueterib. iūgētes noua, fecerunt malum in cōspectu dn̄i, & seruierūt idolis Baalim, & astaroth, dimiserunt; dn̄m. Cōtra quos dn̄s iratus tradidit eos i man⁹ Philistij, afflictiq; sunt uehementer. Et clamantes ad dn̄m dixerūt. Peccauimus tibi, qa derelinquimus Deum nr̄um, & seruiuim⁹ Baalim. Quib. locutus ē dn̄s. Nō addā, ut ultra uos liberē. Ita, & inuocate Deos, quos elegistis, ipsi uos liberēt

A in tpe angustię. Ita oīno Deus eos derelinquere solet, q eū dereliquerunt, q ab eo talēta nō acceperūt. Vt ergo tibi De⁹ auxilio sit, ab eo pete tibi dari bona, ac talenta. q b. proficias. Nouit Deus, quid cuiq; conueniēs sit, & iō ab eo postulandū. His reb. certè ꝑficies, quas tibi Deus dederit. Sicut i naturalib. sunt regiones aptè frugib. ferēdis, aliæ uino, & oleo, aliæ metallis, & ferro, & ea tibi abundāt, qa terrę cōueniūt, Deus uero id sciēs oia in aptissimo collocauit loco. Ita i eo munere, ac officio crescet, in quo à Deo collocatus fueris. Ab eo ergo talenta pete.

Sed usu tribuit. [Quinq; talēta alij uero duo, alij uero unū.] Diuersimode bona sua distribuit, nec tn̄ cōqueri pt, q minus accepit. Primo, qa dn̄s est bonorum

B suorum, nec cuiq̄ aliqd dēt. Et iō merito dr̄. Diuidēs singulis, ꝓut uult. Satis uero est, ꝙ sic ille uelit, ut rectū sit. Hinc Psa. 1. Cor. 12. Iudicia dn̄i uera, iustificata in semetipsa. Aliorū iudicia, & uoluntates, iustificata esse pn̄t, sed nō in semetipsis, nā à regula extrinseca mensuranē. Vnde iusta s Psa. 18 int regula. Sed regula ipsa iusta est i seipsa, qa non est aliud, p ꝙ regulat. Ita plane uoluntas nr̄a recta erit, cū diuinæ cōmensurata fuerit. Diuina uero uolūtas in se ipsa iusta est. Nullus ergo iure dicere ualet. Cur mihi minus cōcessit Deus, illi uero magis? Oībus ex gratia dat, nec quicq̄ alicui dēt. Nec dicere lutū pt figulo, quare sic me fecisti? Sedo, si inæqualiter bona distribuit unicuiq; dat s̄m propriā uirtutem, ut hodie in Euangelio dr̄.

C Quasi dicat Cui q; dedit id, ꝙ naturæ, & ingenio cuiusq; maximè cōueniēs erat. Nec plura tibi dat, qa eis nōn bn̄ utereris. Qua rōne nō solū iustè, uerū, & misericorditer plura Deus negat nouit. n. hoiem non bn̄ eis usurum. Ideo Isaias ait. Neq; audisti, neq; cognouisti, nec ex tunc aperta est auris tua. Scio. n. quia ꝑuaricans, ꝑuaricaberis, & transgressorē ex utero uocaui te. Qui unū talentum acGen. 2 cipit, & in terra abscondit. si plura recepisset, & abscondisset, & maiorem incurreret damnationem. Cōquereris, & ais, minimam mihi dedit Deus substantiam, & salutem. Stulte his, quæ habes

male

A male vteris, quid ageres, si plura recepisses? Esto fidelis in minimo, quod accepisti, vt super multa constituaris.

Tertio demum inæqualitas nō est in tpalium distributione bonorum, qa, vt Paulus ait: Qui multa, non abundauit, & qui modicum, non minorauit. Hoc vero Paulus collegit ex illo Exodi. Collegerunt, alius plus, alius minus, & mēsi sunt ad mensuram gomor. Nec qui plus collegerat, habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus. Sed singuli iuxta id, q edere poterant, congregauerunt. Ex quo colligitur, non plus hr̄e eum, qui quinq; talenta habet, quam ille, qui vnum. Sed ille plus habet, qui eo quod recepit, vtitur melius, & ille min⁹ habet, qui plurib. acceptis minus bene vtitur. Preclare ait Epictetus Platonicus in Enchiridion capite 22. Vitam hominum similem esse comædiæ, in qua quisq; suam agit personam. In comœdia vero nihil tua refert, si hanc vel illam psonam agendam susceperis. Illud uerò plurimum interest, si q̄ suscepisti personā conuenientissimè agas. Si pauperis personā agis, si diuitis, si serui, si dn̄i, si discipuli, si magistri, nō tibi curandum est vt alterius sumas personam, sed tuā probè age, quæcunq; illa sit, & plus oīb. placebis, licet infimā personam agas. Nec enim in comædia ille potior est, qui digniorem personam agit, sed ille, qui melius susceptam personam agit, licèt illa infima sit. Ideo si pauperes, cogita pauperis psonam agendā tibi à Deo demandatum, hanc personam optimè age, & eo plurimum placebis, & sic in alijs. Nō ergo minus habet q minus accepit, sed qui minus bene acceptis vtitur. Quia vero hæc intellexisse, plurimum refert, exēplis nobis ostendendum est. Quantum primum in tpe statuamus. Recipiunt duo nitæ tp̄s inæquale, hic plus, ille minus. Certè alter vnum talentum accepit, alter vero duo. Tp̄s.n. talentum est pretiosum, quo vitam æternam negotiari possum⁹. Nihil est in tpalib. quod magis nostrum sit, q̄ tp̄s, illud præcipuè nobis De⁹ dare dr̄, quia semper nobis præmanibus est, nec quisquā auferre valet, & eo vtimur pro libito. Alia vero caduca, & peritura potius nobis accommodant, q̄ dantur, facile.n. à nobis tolluntur. Hinc Seneca lib. 1. epist. 1. & 6. Oīa mi Lucille aliena sunt, tp̄s tñ nostrum est. Si alia deficiant in vita, tp̄s tñ deficere non pōt, quocunque ieris, tēpus sequit̄. Sed recipit vnus parum tpis, alius vero multum, non ideo hic melior, sed ille, q tēpore melius vti nouerit, & plus vnius pficit vno die, q̄ alter vno anno. Et amplius viuere dr̄ iustus, licèt paruo viuat tpe, q̄ peccator multo. Hinc Sapiens de iusto ait. Consummatus in breui expleuit tpa multa. Et qm̄ ad maturitatem peruenerat, licèt breui tpe, sublatus à Deo est. Placita.n. Deo erat anima eius, pp hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Properauerat iustus in pfectu animæ suæ, & ideo Deus pperat, vt educat eum in requiē. Ecce ergo qūo non plus recipit, qui multum tpis recipit. Sed ille plus habet, qui eo, quod recepit, melius vtitur. Alterum eiusdem rei exemplum in diuitijs est manifestū. Recipit hic diuitias plures, ille verò minus, non ideo hic minus habes. Sed ais, potest ille plura bona facere. Imo vero, qui minus habet plura facere potest, quia potest vniuersa, quæ diues, & insuper ex paupertate multa sibi bona comparare potest. Huius rei plura sunt exēpla. Primum in uidua illa, quę Deo obtulit duo æra minuta, & plus obtulisse dr̄, q̄ vniuersi principes, cū eam dicat Lucas paupereulam. Quia etsi re parum obtulerit, animo vero plurimum obtulerit. Secundum eiusdē rei exemplum in Petro, & Apostoli est, qui fere nihil habuerūt, & parum reliquerunt, vt Christū sequerentur, & tñ quasi vniuersorum domini fuissent, & mūdum reliquissent, aiūt. Ecce nos reliquimus oīa. Hinc Thobias filiū monēs ait: Si multū tibi fuerit, abūdanter tribue. Si exiguum tibi fuerit, et exiguum libenter impartiri stude. Qm̄ si libēti aīo, & prōpto ad maiora tribuēda, parum detur, multū Deo te dedisse crede. Nullus ergo dicat parum recepi à Deo. Multum.n. habes, si eo, quod habes, recte vti noueris. Si ars aliqua esset, qua

Marginalia: 1. Co. 8 — Exo. 16 — Epict. — B — Simile — C — Seneca — Sap. 4. — B — C — Luc. 21 — Tho. 4.

A qua ex talento vno auri centum talenta conficerentur, plurimi ars illa haberet. Hanc vero tanquam superfluam Deus non dedit circa temporalia, sed ad spiritualem profectum eam contulit. Si parum tibi est, quod Deo offeras, illud præsta sed animo grandi, ac desiderate plura offerre, & tunc plura obtulisti, nec fecisti solum id, quod opere compleuisti, sed omne quod uoluisti. In humanis id sæpe accidere solet, ut parũ quod recipias ab eo, qui te nimiũ diligit, & illud ĩ maximo ptio habeas, qa uides eũ cum paruo dono tibi et cor dedisse, ac paratũ esse plura dare, cũ possit. Hoc uero maxime in Deo nostro uerum hêt, qui bonorum nrorum non eget, & præcipue cor intuetur. Hinc Ecc. 35 præclare ait Sap. Da altissimo sm datũ eius. & in bono oculo adinuentionẽ facito manuũ tuarum, qm dñs retribuens B est, & septies tñ reddet tibi. Q.d. iuxta illud, quod accepisti à Deo, illi si multũ accepisti, multum tribue, si parum, parum etiam tribue, sed id libenti corde, id enim significant uerba sequentia, in bono oculo adinuentionẽ facito manuum tuarum. Bonus oculus est liberalis, & largus, ac beneuolus, quo dilectionẽ testamur in eũ, cui aliquid damus. Adinuentionem manuũ dicit, vel quod manibus proprijs acquisiuimus, uel quod manus nostræ adinueniunt, demus Deo oculo recto, & placido. Si n. parua inuenit manus nostra, quæ Deo offeramus, parua demus, si multa, multa. Fidelis retributor C Deus est, qui septies tantum reddet tibi.

Vidimus talenta nobis concessa naturalium donorum, quæ vniuersis hoibus data sunt. Sed ea nunc inspiciamus, quę nobis fidelib. singulari misericordia dedit, de quibus Ps. ait. Non fecit taliter oĩ Ps. 147 nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Orig. ait. Diuina eloquia, ac diuinorum cognitionẽ talentum esse fidelibus Orig. concessum, ut eo negotiari valeant æterna bona. Hinc Sapiens. Infinitus n. the Sap. 7. saurus est hoibus, qui vtiSũt, participes facti sunt amicitię Dei, pp disciplinæ dona commendati. An ex his uerbis non colligitur immensas acquiri diuitias ab eo, qui hoc talento negotiatur?

Diuersitas vero talentorum ostendit A diuersitatem huius cognitionis. Qui n. quinque talenta accepit, sublimem diuinorum cognitione assecutus est, de quibus Paul. ait. Perfectorum aũt est solidus cibus eorũ, qui pro ipsa consuetudine exercitatos habent sensus, ad discretionẽ boni, ac mali. Et iterum Sapientiã loquimur inter pfectos, quã nullus principum huius mũdi agnouit. De his et Ioã. ait. Vnctio docet uos de oĩbus. Et hæc est illa sanctorũ scientia, de qua scriptũ est. Dedit illi scientiam sanctorum. Hęc vero est donum Spiritussancti, donum sapientiæ, lux quędam interior dirigens hominẽ in oĩb. uijs suis, ut uideat homo in se impleri illud, quod Dauidi dr. Et fui tecũ in oĩbus, in quibus ambulasti. B Hæc est directio qdam singularis Dei, qua animam gubernat, ac dirigit, & qua si manu tenet in oĩ uia, ne erret. Quam cum anima experitur, lætatur maxime tali ductore. Quã rem experiebat, q ait. Et lætatus sum in omnibus, qm antecedebat me ista sapiẽtia. Et merito ait, lętatus sum in oĩbus, qa is, qui hac diuina luce illustratur, in oĩ euentu lætatur, intelligens in oĩb. diuinam adesse dispositionem, quæ vniuersa in bonum ipsius dirigit. Immẽsum hoc bonũ est. Est calculus candidus, & nemo scit, nisi qui accipit.

Heb. 5
1. Co. 2
1. Io. 2.
Sap. 10
1. Re. 7
Sap. 13
Apo. 2.

Sed rogas forsan. Quo ergo huc pore ro peruenire, & hæc quinque talenta accipere? Certe donum hoc eius proprium est, qui mundum cor habet, de quo dr. Beati mundo corde, qm ipsi Deum uidebunt. Non solum mundus corde in alio Matt. 5 sæculo Deum uidet, sed & in hoc quodammodo uidet, tum eius ductum expe C ritur, & testimonium in se fidei habet excellens, ac si uideret iam. Vnde præclarè Aug. ait. Dicit gẽtilis Christiano, ego August. ostendo tibi Deum meum, quia Solem, uel Lunam colo, ostende tu mihi Deum tuum. Ego, ait Aug. ostendã tibi Deum meum, sed videri non põt, nisi à mundo corde, munda cor, & uidebis Deũ meũ, quia beati mundo corde, qm ipsi Deum uidebunt. Sed forsan dices, Donum hoc quod per quinque talenta significatur, iam in mundo non est. Absit imò uerò est,

A est,& multis perfectis nunc conceditur. Cura ergo cor mundare,& hæc talēta, percipies. Mirum profectò id est, quod sæpe homines vitam,& vniuersa alia periculo exponunt,vt aliquid consequi valeant,quo adepto putant, feliciter ipsis uiuēdum. Et ferè nullus est,qui velit cupiditates relinquere,vt hæc quinque talenta accipiat,quibus acceptis uitam fœlicem degeret,quæ iam cælestis est,& plena iubilo.

Alius verò duo talenta accipit,qui scilicet, diuinorum cognitionem accepit, non in intellectu speculatiuo duntaxat, sed & i practico,qui ordinatur ad opus, & sic intellectu, & voluntate ornatis,
Eph. 1. duo talenta suscipit. Hoc orat Paulus, cum ait: Det vobis Deus spiritū sapien-
B tiæ,& reuelationis,in agnitione eius,illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis,q̄ sit spes vocationis eius,& quę diuitiæ glorię hæreditatis eius i sanctis agnitionem intellectus, & cordis oculos illuminatos dicit, hæc duo talenta sunt. Hæc duo talenta accepisse fideles,Ioan-
1. Io. 5. nes ait. Scimus,quoniam filius Dei uenit,& dedit nobis sensum,vt cognoscamus verum Deum, & simus in vero filio eius. Ecce duo talenta, cognoscere Deum,& esse in Deo. Eadem duo talen-
Ps. 118 ta,Psaltes receperat,cum ait. Et medicabor in mandatis tuis,quæ dilexi. Et leuaui manus meas ad mandata tua,quæ dilexi. Hi sunt,qui semen Dei recipiuntin
C corde bono,& reportant fructum trigesimum,sicut primi in corde optimo, & referunt centesimum.

Qui hæc talenta acceperunt, operati sunt,& lucrati plurimū, & ideo in Dei
Ap. 22. gaudium admissi. Qui enim iustus est, iustificetur adhuc. Operari enim iustus
Phil. 3. debet,& dicere cum Paulo. Ego non arbitror me comprehendisse, sequor aūt, si quomodo comprehendam. Sicut in stadio sistendum non est, donec cursus
Pro. 13 perficiatur. Hinc Sapiens. Anima ope-
Sap. 3. rantium impinguabitur bonis. Et iterum: Bonorum laborum gloriosus est fructus.

Alius vero vnum accepit talentum, qui scilicet diuinorum cognitionem speculatiuam assecutus est duntaxat. Qui
A minimum accepit à Deo,accepit naturalem cognitionem, quasi bene vteretur,acciperet diuinum lumen. Sed qui fidem accepit,si eam solam habeat, vnū habet talentum in intellectu, nihil verò in corde, & ideò licèt diuina agnoscat, nihil proficit. Illi vnum talentum accepērat,ad quod Moyses ait: Vos vidistis
Deu. 29 vniuersa, quæ fecit dominus in Aegypto,signa illa,portentaque ingentia. Et non dedit uobis dominus cor intelligēs & oculos videntes, & aures, q̄ possent audire,vsque in præsentem diem. De his etiam Esa. Aure audietis,& non intelli-
Es. 6. et Act. 28 getis,videntes videbitis,& nō perspicietis. Incrassatum est enim cor populi, & huius auribus grauiter audierunt, &c. Hi vero dicuntur videre, & nō videre, audire,& non audire,intelligere,& non intelligere. Sicut enim homini oculus
B datus est,vt videat colores,& vt gressus dirigat,qui primum præstaret,& non secundum,& videre, & non uidere dicetur. Huiusmodi est cognitio peccatorū, qui ideo videntes,& cæci dicuntur,quia licet uideant,quæ recta sunt,sed gressus non dirigunt in uiam pacis. Quo contra
Ps. 118 Psalm. ait. Lucerna pedibus meis verbum tuum,& lumen semitis meis. Mirum profectò atque stupendum est,uidere hominem uno talento præditum,qui fidem habet æternorum,& ita operatur ac si nihil crederet,fidelis intellectu,ethnicus moribus. Hoc vero præcipuè mirandum est,inueniri in fide nostra quæ summa, & infinita proponit homini,
C quibus nihil commoueri stupendum planè est. Quis enim æterna gloria, & immensa æternis,& immensis cruciatibus non commoueatur? At peccator ita se habet,ac si crederet nihil. Hinc aliqui putauerunt, fidem in peccatore non esse ueram, sed id hæreticum est. Sed certum est malitiam maximam in eis esse,
qui ueritatem Dei tantam,
iniustitia detinent, ideo
cura,ut ad volunta
tem perueniar
lux &c.

A **Concio I. In communi Doctorum.**

Vos estis lux mundi, &c. Matth. 5.

INnumera mala sunt ea, in quæ homo incidit, dum peccauit: exteriora corporis missa faciamus, nec.n.mala gratia sunt interiora grauissima consideramus, q̃ à sanctis patrib. tria præcipua numerant, corruptio appetitus, voluntatis infirmitas, ac debilitas, intellectus ignorantia, & cęcitas. Hęc tria mala ad uiuũ expressa nobis fuerunt in eo, qui descendens ab Ierusalẽ in Iericho, incidit in latrones? Primo eius vulnera ostendunt tumentes appetitus plagas proni ad malũ ab adolescentia sua. De q̃b. vulneribus loquitur Psaltes. Lũbi mei impleti sũt illusionib. & non est sanitas in carne mea. Ponderat, & merito Augustinus, summam appetitus nostri corruptionẽ, cum deordinet non à rõne solum, sed, & à seipso, qđ in alijs brutis nõ contingit, quæ cum conuenientia appetitui sumpserit, ijs contenti sunt, nec amplius capiunt. Nõ sic homo, sed appetit, quod appetitu conuenit, & quod non conuenit in cibis venereis, & in omni deniq; luxu. Scđo apparet in eo debilitas virium tãta, ac imbecillitas, vt semiuiuus relictus sit, non valens incidere, aut remedium proprijs virib. quærere, adeo.n. debilis natura nostra relicta est vt ad naturalia oĩa pręcepta, collectiuè, vt dicunt Theologi, implenda, uim non hẽat. Nec uero vt appetitus resistat. Vnde Paulus. Non quod uolo bonum, hoc ago. Ita debilis tandem, ut clamet, Dñe vim patior responde pro me. Tertio adeo cæcus effectus est, vt remedium petere nescierit à sacerdote Leuita. vel à Samaritano prætereũtibus, sed, & illos prætereuntes non fuerat intuitus: vnde Psaltes. Lumenq; oculorum meorum, & ipsum non est mecum. Et tenebræ peccatoribus concreatæ sunt, comparatus homo est iumentis insipientibus.

Hæc vero tria mala, nõ in figura, sed reipsa in primo peccatore videre licebit Adamo, cuius appetitus sic inordinatus est, vt ipse se ipsum erubuerit ad eo pauper, ac debilis relictus, vt indumentum, & defensionẽ folia ficus assueret. Ita deniq; cęcus, vt putaret, se Deũ posse effugere, & à facie illius abscondi. Hinc hoĩ dr̃ Apocalypsis 3. dicis, quia diues sunt, & locupletatus, & nu llius egeo, & nescis, quia tu es miser, miserabilis, & pauper cæcus, & nudus. Indiget homo hic Samaritano, qui oleum, vinum, & nummos ei præstet, ducatq; in stabulũ. Oleum in lumen, contra cæcitatẽ, vinũ mordẽs vlcera, vt sanet corruptionem appetitus, qua si sal, numạ mos & veluti lũ in infirmitatis auxilium. In hoc ergo Christus è cęlo in terram descendit, vt esset sal appetitui nostro, in corruptionis remediũ, lux intellectui, vt tenebras & ignorantiã pellat, ciuitas refugij imbecillitatis, & infirmitatis auxilium. En Christum factum sal, lucem, & ciuitatẽ super montem positam. Vis hæc tria uidere, Audi Psaltem Psal. 50. Dñs illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Dominus protector vitę meę, a quo trepidabo? Illuminatio intellectus contra tenebras, salus contra vulnera appetitus, protector uitæ contra debilitatem. Quomodo hæc omnia gratia sua perfecerit, & quotidie in omni homine gratiam recipiẽte perficiat facile est uidere. Fuit, estq; sal mundi in appetitus inordinati remedium. Hinc Paulus; Quis me liberauit de corpore mortis huius? gratia Dei p Iesum Christum. Qua ratione dr̃ verus homo noster simul cõ crucifixus, quia nobis gratiam dedit, qua facile inordinatum appetitum frænare possimus, rationiq; subijcere. Fuit, estq; mundi lumen contra tenebras ignorantiæ, ego sum lux mundi, & sedẽtib. in regione vmbræ mortis lux orta est eis. Tenebras depulit errorem, idola deijcit, viã veritatis ostẽdit. Fuit munita ciuitas supra montẽ posita, i qua protegamur, ciuitas refugij, ad quam confugiamus, Psaltes, Benedictus dñs, qđ mirificauit misericordiã suam mihi in ciuitate munita. De qua et Esaias, sic ait. In die illa erit dominus exercituum corona gloriæ, & sertũ exultationis residuo

Sanct. Bb popul-

Marginal notes: Lu. 10 (beside "Hęc tria mala"); B (beside "ni ad malũ"); Psa. 37; Augu.; C (beside "adeo.n."); Ro. 7.; Psa. 38; Psa. 38; Eccl. 11; Psa. 48; Lu. 1 (beside "hic Samaritano"); Co. 1; B; Ro. 7.; C; Ro. 6.; Ioã. 4.; Mat. 4; Psa.; Esa.

A putore, humoreq; noxiũ huius admixtione siccauerit, vltra non dicet, computruerit, & corruptę sunt cicatrices meę a facie insipientię meę. Hęc Hieronymus.

[Quod si sal euanuerit.] Sal, nialia põt salere, sed illud nulla alia res põt salere. Si enim subditus peccat, corrigitur a prælato, sed si prælatus peccet, quis eum corripiat? Leui. 4. & 9. pro sacerdotis peccato plura offerri Deus præcipit, quam pro peccato aliorum.

[Ad nihilum ualet vltra.] Ad quid.n. vtilis erit sacerdos malus? non est bello

B aptus ut miles, nõ est agris colendis idoneus vt agricola, nõ negotijs peragẽdis

Psa. 51 vt mercator. In labore hoium nõ sunt, qa hoium aliorũ officijs non uocant, si suo nõ incumbunt, ad quid apti erunt?

Berna. Hinc Bernardus in declinatione singulari super illud ecce nos reliquimus oĩa, dicit. Expellẽdos eẽ ab oĩ ordine hoium iustorum. Dicit.n. agricola ad meũ statum hic nõ pertinet, qa agros non excoluit, simile qd dicit ois artifex. Quid ergo restat, nisi quẽ ois ordo repellit, illum suscipiat locus ille, i quo null⁹ ordo, sed sempiternus horror inhabitat, Insuper,

De. 25. & hic conculcetur ab hoib. Deut. frater iubetur accipere fratris vxorem relictã sine liberis, qđ si ei nubere nolit discalciet, & expuat in faciẽ eius, q erat summæ ignominiæ Iudæis, dicaturq;, sic fiet

Ioã. 20 hoĩ, qui non ędificat domum fratris sui.

C Fratres Chri esse eius discipulos, testat ipse, qui eis talia mãdat. Vade ad fratres meos, & dic eis, ascẽdo ad patrẽ meum, & patrem vestrum. Eorum uero successores prælati eorum sunt, loco quib. suscitandæ sobolis cælestis demandata est cura, qui si id negligant, conculcentur ab hoib. & in eorum faciẽ expuat, qa semen fratri Chro nõ suscitant. Hoc ipsũ

Mal. 2. Malachias dĩt Vos aũt sacerdotib. loquitur, recessistis de via, & scãdalizastis plurimos in lege, ppter quod, & ego dedi vos cõtẽptibiles, & humiles oib. populis. Ecce sal conculcatũ, contẽptibile, & humi

1. Re. 2 le. Hinc, de filijs Heli sacerdotib. quos reijciebat, ait Dñs. Quicumq; honorificauerit me, glorificabo eum, qui aũt contemnunt me, erũt ignobiles. Hinc sacerdotes, qui olim præferebantur imperatoribus, iam uulgi loco habentur. A

[Vos estis lux mundi.] Cõtra ignorãtiæ, & peccatorũ tenebras, posuit Deus in hoie lucẽ naturalem, insup, & grãe lumen excellentissimũ, sed obscuratũ est insipiẽs cor peccatorũ tenebris. Hic mũdus plenus fuerit erroribus tũ circa Dei cognitionẽ, cũ idola coleret, tũ i moribus pditissimis. Venit Xps, ut diximus, ut lux mũdi eẽt, q fuit colũna ignis mũdũ Ex. 13. illuminãs, ac calefaciẽs, ducens nos p desertum mundi huius in terrã promissã. Sed & hoies luces esse uoluit qui ex pręditi luce essẽt, ut mundum illuminarent. Qđ clare oñdit Pau. 2. Cor. 3. dicens. Ministros noui testamenti maiori lumine pditos, q Moyses, qui idoneos, inqt, nos fecit ministros noui testamenti, nõ litteræ sed spũ. Et infra. Si ministratio dãnationis in gloria est, multo magis abũdat B ministeriũ iustitię i gloria. Si ergo Moyses legẽ ferens, lux extitit, ita ut splẽdente facie eius, multo magis doctores noui testi, legẽ promulgantes Euãgelicã, lux sunt mundi. Qđ manifesta experiẽtia cõprobatum est cũ doctrina sua errorũ tenebras depulerunt, idola deiecerunt, mores perditissimos correxerunt.

Sed Dñs ego sicut lucẽ sũ, idola nõ colo, uerũ luce spũs sit saluti. Adhuc tibi unũ deest, ut ambules sicut filius lucis, vt filij lucis ambulare, fructus uero lucis Eph. 5. in sanctitate, & bonitate, vt Pau. ait. Si peccator es, adhuc tenebrę te sũt, nã in tenebris ambulat, q peccat coram Dño, & sapiẽs ait stultus i tenebris ambulat. Ac C cede ergo ad Xpm, & ad sanctos, ut illumineris, qa lux illi sunt mũdi. Lucẽ cuius culicã dices. ubi aũt Ecclesię, q ea oĩa illuminat, & oñdit oĩa, q mea sunt, Xps Dñs, & ois iustus, q lux mundi est, ostẽdit uerbo, & exẽplo vanitatẽ oĩum eorũ q in mundo sunt. Vis nosse eorum q in mundo sunt uanitatẽ, ualorẽ uerũ, sĩnt certũ, accede ad Xpm, & ad dõs, de qbus ille ait. Vos estis lux mũdi, lux.n. oĩa manifestabit, oẽ.n. qđ manifestat, lumẽ est, Epl. ait Paulus, i. lumine aliquo manifestat. Quis unquam ut certum de re aliqua iudicium hẽat, ad tenebras accessit? nõ he

A stringit, hominesq; ad opera sua mouet. Non oes, q a foris hoies apparent hoies sunt, quida naq; ferarū more uiuentes lupi rapaces sunt, leones, tigrides, hi oes noctis tenebris obuoluti, uias suas pera gūt, in tenebris ambulāt, q peccauerūt, a dño. Sic Adā, cum peccauit, i vmbra, ybi condesa erat paradisi, absconditus est abscondi, inquit, me implens illud Iob 7. Sicut seruus desiderat umbrā, seruus fugitiuo, vt abhero abscodat, vmbrā quæ ut sic intelligit Augu. & legit uerba illa Iob. Hic et Dauid cū peccator esset, ait. Dixi, forsitan tenebræ cōculcabunt me, & nox illuminatio mea i delitijs meis. Hinc adulteriū celare curauit tot ingenijs artibusque. Sic & iuuenis ait Eccle. 23. Quis me uidet? Tenebræ circundat me, parietes cooperiūt me, & nemo circūspicit me, quē uereor delictorum meorū nō memorabit altissimus. Et non intellexit, qm oia videt oculus illius. Iuuenē ad viuū exprimit, q nocte in peccata pcedit, ille in corde suo dicit cū a nullo hominū uideat. Hę sunt Aegypti palpabiles tenebræ, quib. vt catena cōstricti tenebant Aegyptij, ut mouere se non possent, licet horribilib. auditis cōmouerentur, ut dicit Sap. Peccator. n. horribilia audit, minasq; terribilis Dei, sed, peccatorū tenebris tenet ligatus. Funes peccatorū circūplexi sunt me. Sunt ergo prelati lux mundi, solq; vt exulare faciant peccatore, ut uitiorū horrenda monstra in cauernas terrę proijciāt, ut bruta animātia abigant pcul, efficiantq; vt hō egrediat ad op' suū, vt virtus in publicū pcedat, ut rō dominet. Maximū uero argm est, defecisse lucē istā, q uidem' plurimā vitiorū, ut ita dicam bestialitatē passim grassari, publiceq; dnari. Quid. n. in cōi hominū cōuictu uidem' iugiter, ac audim', nisi bestiarū portenta, sibila serpentū, rugitus leonū, hinnitus equorum nec audet uirtus, rōq; in medium pcedere. Ex huius luminis defectu, puenit, vt superbus leo uindictæ cupidus, currat, discurratq; uelociter huc, illucq; lup' auarus insatiabilis, nunquā dicens, sufficit, cursum pagat suū, uulpes astuta decipiēs pualeat, inhonestus ursus vaget. Et hinc

Gen. 3

Ps. 138

2. Re. 11

B

Sa. 16.

Ps. 118

C

demum puenit illud Ps. Oēs declinauerūt, simul inutiles facti sunt. Hui' luminis defect' efficit, ut ueritas i plateis corruat, ut uirt' uix in angulo dom', exercere nō possit. Sed quo loco lux ecclesię poni dēt? Certe sup cādelabrū hęc ponit lucerna, i. super ecclesiam. Sic Ap. 1. per septē candelabra intelligit Io. septem ecclesias. Exo. 25. pcipit cādelabrū fieri, cū septem lucernis, & Za. 4. uidet simile cādelabrū, q a una est ecclesia cōplectens oēs ecclesias, q septenario numero significant. Hie. ait super Za. 4. Sicut candelabrum est lucis uehiculum, sic ecclesia est columna ueritatis, in qua sola est lux a Xpō pueniēs, cętera oīa occupāt tenebræ. Quia ecce tenebrę operient terram & caligo populos, super te at orieť Dñs, lux tua, atq; lucerna. Esa. 60. Nec mysterio uacat, qd Io. vidit candelabra aurea & Exo. 25. candelabrū de auro purissimo effici mandat, q idē Za. 4. dr. Nō solum ut ecclesię excellentia mōstret, q reliquas excedit cōgregationes, tanq aurū reliqua metalla, sed ut ostendat, q sicut aurum igne pficit, sic ecclesia tribulatione. Aurum, ut Pl. dicit li. 33. c. 3. igne pficit ad bonitatē, quo sępi' arserit, purius est, & huic vno in igne nihil deperit, atq inde pcipua gra huic metallo tributa est ab hoib. sic ecclesia igne tribulationis pfecit ad uirtutē, & nihil illi' deperit hoc igne, imo sic aucta mirum in modum est propter martyres. 1. Pe. 2. ut probatio fidei vrę multo pretiosior auro, q p ignē probatur, inueniat. Exo. 25. dnt hęc candelabra ductilia id est elaborata malleo & crebris ictibus, q ad ecclesię pertinet persecutiones, his in illa elaborata est. Et ijsdē elaboratur qlibet fidelis aīa, ut lucernam Xpm tenere possit. Sup hoc candelabrum ponit pręlatus, ut lucerna lucens, qn ecclesię pficit. Qualis uero ille esse dēat eo solo verbo satis ōnditur cum dr, poni sup candelabrum. Ad quēdam Paulus ait. Vt scias quomō te oportet conuersari in domo Dei, quid obsecro ei dicetur, qui non solum conuersari se præesse debet in domo Dei?

A Psa. 13

B

Plin.

1. Pe

C

1. T..

Sed iam uideamus postremum, quod initio proposuimus, scilicet, remedium.

A imbecillitatis, & infirmitatis nostrę [Nō potest ciuitas abscondi supra montē posita,] Ciuitas munitas turrisq; firma infirmis ſtatus esse dēt, & ut hoc munus prestet, supra mōtem posita esse debet. Sunt.n. ciuitates in ualle ædificatæ, quæ oino facile absconduntur. In valle ciuitatē suam ædificat, qui super appetitum suum sup cordis desideria ciuitatē, aut domum statuit, super arenā, non super firmam petram. Hic ciuitates extruxerūt suas habitatores uallis pinguissimę, Sodomitę, f. & Gomorrai. Adeo uero paruū, & humile hoc ædificiū est, adeo absconditum, ut his Dñs dicturus sit, nescio

Ma. 25 vos. Quod si Dei oculus hos non uidet, qs videat? Nihil hi sunt, nihil in eis, qd

Rom. 1 pspici possit, quid. n. magnū hēt homo hic, quo careat brutum? Tradidit illos

B Deus in reprobum sensum, ut contumelijs afficiāt corpora sua. Caue miser, sensualitas tua decepta est, decipitq; te, ac allicit, unusquisq; .n. tētatur a cōcupiscen

Iaco. 1 tia sua abstractus, & illectus. Qui nosset innumeros miserias, in quas Adam incidebat comedens pomum vetitum, quod ei pstabat Eua, an nō ad eum clamaret, caue Adam, Eua decepta est, & te decipere tētat, sic pīe c̄to clamādum est spiritui, quē appetitus tentat, ac allicit, caue miser, infinita te manent mala, si appetitui obedieris. Ne ergo ibi ædifices domum, & ciuitatē tuā. Alij vero ędificant super montē, super rōnem, super Xpm

C Horum ædificium pulchrum, spectatu dignum, abscondi non pōt, hi supra firmā petram ædificant. Multas huiusmodi ciuitates proponit nobis in dies singulas Ecclesia, ut earum contēplemur magnalia. Huiusmodi est Beatus. N. cuius mira quis enarrare sufficit? Vere fuit ciuitas illa magna, q̄ Io. Apoc. 21. uidit, cuius muri ex auro purissimo, portæ, & fundamēta pretiosę margaritę, & in medio eius arbor vitæ, fructus duodecim ferens per singulos anni mēses, & folia eius ad sanitatē gentiū. Huiusmodi prælatus esse debet, ciuitas refugij, oibus ad eum confugientibus, auro, gemmisque ornatus, nō extrinsecus solum in sacerdotalibus vestimentis, sed multo potius intrinsecus, ubi nihil debet esse quod non sit aurum purissimum, gemma sit pretiosissima. Cur eius arbor vitę esse debet, uerba eius, q̄ folia sunt, ad sanitatem gētium, fructus eius nimius, nullo tpe deficiēs. Erit tanq̄ lignum, qd

Psa. 1. plantatum est super decursus aquarum, q̄ fructum suum dabit in tpe suo, & folium eius nō defluet, & oīa quæcunq; faciet, super pspera buntur. Sicut ergo mi

Simile nora oppida in ciuitatē ueniunt, cū bellum inimicorum imminet, & vt medicamina accipiant, medicum consulant, & vt sibi escas, vestimēta, & oīa ad vitā necessaria coemāt, talis prælatus sit, oportet, vt ad eum accedant subditi tentationis tēpore, qñ bellum per urget, ibi quiescant quasi in munito loco, in eo uniuersa sibi necessaria subditi inueniant

B quasi in ciuitate. Sed & tu cum te tentari senseris, ad hanc propera ciuitatem, ad Christum, uidelicet, primum, dicesq; cū

Ps. 30. Ps. Benedictus Dñs qui mirificauit misericordiam suam mihi in ciuitate munita, expertus.n. diuinum auxilium, cum ad Christum accesseris, ea in uerba prorumpes. Tibi ēt accedendum est ad cū qui in terris tibi est sal, lux, ciuitas supra montem posita, ad confessarium, f. qui in his consulendus est, qñ indigueris medicina in morbis, quādo vestimento, ut induaris, omnia denique tibi quęrenda in Christo sunt, & in eo, qui eius uices in terra gerit. Demum ait Dominus.

C [Sic luceat lux uestra coram hominibus, vt videant opera uestra bona, &c.] Ostendit Dñs non uerbo solū eos oportere docere mundum, sed opere, atque exemplo, alias. n. doctor similis erit luci fulguris, q̄ cum pręsens est clarescere facit aerem, sed continuo obscurior redditur, quā antea fuerit. Hac rōne primum curandum est, exemplo, & opere alios

Ps. 118 illuminare. Hinc Ps. Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me. Prius bo

Ex. 40. nitatem postulat, quam discip'inam, & scientiam. Sic & Petrus prelatus consti

Ioā. 21 tuēdus interrogatur diligis me plus his? Ideo ascende in montem tu, qui euangelizas Siō, prius. n. vita eminere debes quam doctrina. Hinc cum daturus Dominus

A minus legem in montem Synai descenderet, prius mons cępit fumigare, & ardere Dei præsentia, deinde bucina audita est paulatim crescens. Arde ergo primum charitatis igne & deinde tuba resonet prædicationis. Opere comproba, facile esse factu, quod uerbis nunc doces. Virga namq; Moysi cum manu tenetur virga est, cum proijcitur, serpens apparet. Cum enim quæ prælatus præcipit, ipse opere complet, manuq; tenet, mandatum eius uim habet, uirga est equitatis, sed si manu non tenet, serpés est, qué cæteri horrent. Sacrificandi animalis pectus, & brachium dextrum sacerdoti dari lege præcipitur, sacerdotis. n. est cor sapiens, & operatiua uirtus. Bis X ps Dñs panibus paucis multos pauit, sed prius panes manibus accipiens, benedixit eis. Doctrina prælati panis est vitæ, sed ut omnibus usque ad satietatem sit manibus prælati accipienda est. Hinc Paul. imitator eius, qui cæpit facere, & docere ait. Nõ audeo, aliquid loqui, eorum, quæ per me non effecit Christus. Optime ex hortatur doctor doctrina illa, qua ipse à Deo exhortatus est. Ideo Paulus. Exhortamus per exhortationem, qua exhortamur & ipsi a Deo. Hæc uero licet ad prælatos præcipue pertineant, omnibus tñ si delib. dicta sunt. Paréres filiis sint exemplo, non uerbo solo, & tandem omnis fidelis cęteris exéplo debet esse. Ideo Phi. 2. Omnia autem facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, ut sitis sine querela, & simplices filii Dei sine reprehensione in medio nationis prauæ, & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, uerbum uitæ cõtinentia. C Sic uero fiet, ut exemplo tuo quam plurimos Christo lucreris, ex fratribus licet uerbo eos non instruas, & sic ad iustitiã erudies plurimos, fulgebisq; vt stellæ firmamenti in perpetuas æternitates. Ea sic, ait Petrus, fidelis mulieris conuersatio, ut si qui non credunt uerbo per mulierum conuersationem lucri fiant, in omnibus, ergo teipsum præbe exemplũ bonorum operum ut glorificent patrem tuum, qui in cœlis est, &c.

Ex. 19. · Exo. 3. · Leu. 7. · Ioan. 6 · Act. 1. · Ro. 15 · 1. Co. 1 · 1. Pe. 3

In Communi Doctorum. Concio Secunda.

Thoma. Qui fecerit, & docuerit, hic magnus uocabitur, in regno calorum. Matth. 5.

Omni Dei opera magna sunt, quia magnus ipse, qui fecit. Hinc Ps. Mirabilia opera tua & anima mea cognoscet nimis, idest summa consideratione illa inuenitur. Sed mirabilibus omnib. mirabilius est Ecclesia Christi, quæ adeo est inclyta, ut regnum celorum merito dicatur. Quod uero in hac republica precipuum est, hodierno euãgelio declaratur, qui scilicet, sint reipublicæ huius magnates, ac principes, de quibus Ps. Constitues eos principes super omnem terram. Ps. 118 · B · Psa. 44

In omni Republica quatuor sunt hominum genera. Primum eorum, qui uagantur per Rempublicã, nec certum locum tenet, nec officio alicui addicti sunt qui minimi in Republica sunt, & licet ad eam pertineant, non tamen est eorum aliqua apud ciues æstimatio. Secundum eorum, qui labore suo, arte, atque industria Rempublicam sustentant, huiusmodi sunt agricolæ, opifices omnes, & mercatores. Tertium nobilium, & illustrium uirorum, qui armis, & potentia Rempublicam tuentur, ac ab ostibus defendunt. Quartum principum, ac magnatum, qui regi sunt propinquisimi, & Reipublicæ precipua pars. C

Simili ratione in hac Christiana Republica magna, primũ genus hominum est peccatorum, quibus adhæsit sedes iniquitatis, qui in cathedra pestilentiæ sedetunt, qui a peccato superari, eius serui facti sunt, signatiq; charactere peccati, & nomine bestiæ, qui lętatur, cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis. Hos quidem, cum fidem non amiserint, Ecclesia recipit, sed sunt in ea uagi, qui uulgo dicuntur uagamundos. Primo eorum, qui hac uiam insit, dicitur uagus, & profugus eris super terram, certo loco non consistes. Et ille. Gen. 2. ait, ero

A vagus,& profugus. Et ad eius imitatores dr Oseę 9. Abijciet eos Deus meus, quia non audierunt eũ, & erunt uagi in natio nibus. Hi quamlibet exterius fulgeant, magnique in temporalib. sint, tñ in Ec clesia minimi censentur, peripsema ster cusque huius Reipublicæ sunt, ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus timentes aũt dñm glorificat. Malignum dicit nõ quemlibet peccatorem, sed qui peccati statum habet, cui cibus peccatum est, qui illud putat honorem. De his paulus: Eratis sine Deo aliqñ in hoc mundo seruientes desiderijs uestris. Vides vagatem. seruum, & dñm habet,
B sed ei oĩno non obedit, hunc dicis dñm non habere, licet.n. habeat, sic tñ se gerit, ac si non haberet. Ita hos sine Deo esse Paulus testatur, non.n. amplius Deũ reuerentur, quam si Deus non esset, sic eius pręcepta transgrediuntur, ac si Dei præcepta non essent. Malach. 1. Si ego dñs, ubi timor meus, si ego pater, vbi honor meus? Si ingrederetur quispiam ex gentibus hanc ciuitatem, audiretque clamantes, pueros decem sunt Dei nostri mandata, non iurabis, non furaberis &c. conuersusque ad ciues audiret iura innumera, videret fraudes plurimas, an non diceret, Deus horum, aut ligneus, aut lapideus est, nihili.n. curantur mandata eius, vel forte hi Deum non habet.
C Hi licet de Ecclesia sint, non tamen numerantur inter ciues. Ideo Psal. Nec me mor ero nominum eorum p labia mea. Et deleantur de libero uiuentium, & cum iustis non scribantur nomina eorum scribantur in terra.

Ps. 14. — Eph. 2 — Simile — Ps. 15. — Ps. 68.

Secundus hoĩum status huius Reipublicæ est eorum, qui tpalib. secularibusque occupati sunt negotijs, sic tñ ut non relinquant ęterna. Ad hos Greg. in mirabili hom. 36. pp q̃ solam meruisset doctoris Ecclesiæ nomen, & si aliud non scripsisset, ait ergo. Quid inter hæc fratres charissimi, nisi relinquere oĩa debemus, curas mundi postponere, solis desiderijs ęternis inhærere. Sed hæc paucis data sunt admonere vos volo, ut relinquatis oĩa, sed nõ psumo, si ergo cuncta mundi relinquere nõ potestis, sic tenere

Greg.

A quæ huius mundi sunt, vt tñ per ea non teneamini i mũdo. Sit ergo res tpalis in usu, & æterna in desiderio, sit res tpalis in itinere, desideretur æterna in fruitione. Notãda verba illa admonere vos uolo, sed non præsumo, non audeo, oẽs.n. oĩa deberent relinquere ęternis auditis, sed saltẽ sic tene, vt nõ tenearis, q̃ est illud, 1. Cor. 7. Tempus itaque breue est, reliquum est, vt q̃ habent vxores, tanq̃ nõ habentes sint, & qui utunt hoc mundo, tanq̃ non vtātur. Ad eos, qui in mundo sunt hæc dicit Gregor. & Paulus. Hi sunt, qui matrimonio sunt iuncti, quib. parcendũ est cũ Paulo, si tpalib. implicentur. Quorum figura extat. Num. 32. Ruben, Gad, & media tribus manasse uidentes terrã ante Iordanẽ uberem pascuis
B pecorũ, præcantur Moysen, ut eã illis in possessionem cõcedat. Quibus ille, nunquid fratres uestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis? Dicunt illi, non, armati pergamus ante filios Israel, donec introducamus eos i terrã, q̃ eis pollicitus est dñs. Quibus annuit Moyses. Ita nũc placet tibi vxor, negotiũ mundi huius, substatię acqsitio, delectatio aliquã temporalis, sic ista posside, ut pugnam cõtra uitia non deseras, si aliqñ cecideris, & nimiũ fueris implicatus, surge postquam sederis, qui manducas panẽ doloris, sic tandem transi per bona temporalia, ut nõ amittas æterna. Non reliquisti oĩa cũ Apostolis, aliqua relinque. Quod superest date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt uobis, mundauit eleemosyna, quod reliquum est in domo tua. Luc. 12
C

Tertius hoĩum status est religiosorũ & clericorũ, qui nobiles sunt Reip. huius milites eam custodiẽtes, quorum est, arma sp gestare in hoc opus, orationẽ, ieiuniũ, & cęteras corporis afflictiones, & ut huic operi assistant, tpalium curã reliquerit, quia omnis, qui in agone cõtendit, ab omnibus se abstinet. Ideo nõ manẽt ad sarcinas, nec in uia lassantur sed cum Dauid ad hostes peruenientes milliant, uincuntque inimicos. 1. Co. 9. 1. Reg. 30.

Quartus status principum huius Reipub. de quibus hodie Xps dñs. Qui fecerit, & docuerit, hic magnus uocabit in

A regno cælorũ. Oĩa cælestis magna, imo maxima sunt, minor stella terrã lõge superat magnitudine. Et cũ Ioan. adeo esset magnus corã dño, adhuc ea, q̃ i cęlis sũt tãta sunt, vt q minor est in regno cęlorũ maior sit illo. Quid obsecro erit magnũ ibi esse inter adeo magnos? Magnũ
Ma. 11 .n. in terra esse nõ magnũ est, qa est esse magnũ iter grana sinapis, sed magnũ esse in cælo summũ est, qa inter magnos ẽ magnus. Victus cæli quotidianus ẽt, cui solus panis ibi cõcedit̃ maximus est, sic quidã dixit Xpo, Beatus, q mãducat panẽ in regno Dei. Si sol⁹ panis regni Dei
Lu. 14. beatũ efficit comedẽte, q d efficiet cibus magnatũ, & mẽsa eorũ, nisi beatissimũ? Titulus iste magnus, in terra aliquib. cõcessus ẽ, sed paucis, & his ob egregia faci
B nora. Sic alex. Mag. dict⁹ est, sic Põpeius sic Cõstãtin⁹. Si ergo magnus ĩ cęlo vis hñi, magna tibi faciẽda puta, nõ. n. parui factis magn⁹ eris. Sed obsecro, cui⁹ aius nõ accẽdit, vt magnus in cœlo sit? Si tibi psuaderes, posse te in terra magnũ esse principẽ q̃ tã in hoc opus adhiberes diligẽtiã? Nosti vero, ꝙ in cęlo magnus esse potes, & torpes? Sed ais, qũo magn⁹ esse possum? Audi fide Moises grãdis factus negauit se filium filiæ Pharaonis, &c. Si mũdũ abnegares, & teipsum, ut Moyses
He. 11 si sal esses, si lux, si ciuitas, si faceres, & doceres, magn⁹ esses. [Qui fecerit, & docuerit, hic magn⁹ uocabit in regno cęlorũ.] Potes ergo i cælo magnus esse, hoc ergo
C cura, licet p ignẽ, & aquã trẽscũdum sit. Sed audi, qualis hic esse dẽat ille, qui magn⁹ futur⁹ est in cælo, Xps oñdit adijciẽs [Vos estis sal terræ, lux ciuitas supra mõtẽ.] Anteq̃ ad singula descẽdam⁹ operæpretiũ erit considerare qũo noĩa, q̃ Dei sunt, Xpique ꝓpria, nobis tribuant
i. Ioã. 1 Audi Ioã. Hæc ẽ annũciatio, q̃ annũciamus uobis. qa Deus lux est, & tenebræ ĩ eo nõ sũt vllę. Et p ꝓpropriationẽ Xps lux dr̃, qa veritas, & sapiẽtia pr̃is est, ide toties se ille lucem appellat. Si ergo dñe glã tuã alteri ñ dabis, qũo gloriosissima noĩa tua hoĩb. tribuis? Sed te interrogo, qq magis mirandũ est, ꝙ noĩa sua nobis tribuat, an ꝙ nr̃a ille sibi assumat? Mirabile ꝑfecto cõmerciũ noĩa sua nobis donat, nostra sibi sumit. Audi mirabile. Ait A
Xps in Ps. Lõge a salute mea uerba delictorũ meorũ. Sed qũo usurpare ille põt verba hęc, q pct̃m nõ fecit, nec inuentus Ps. 21.
est dolus in ore eius? Rñdet Paul. Eũ q nõ nouerat pct̃m, ꝓ nobis se pct̃m fecit, vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso. Nõ solũ Xps dr̃ suscepisse pctã, sed fact⁹ 2. Co.
dr̃ pct̃m, nõ pctõr solũ, sed pct̃m, ꝙ duri⁹ sonat. Qui ergo peccare non potuit, qũo pcti nomẽ assumit? Certe, quia oĩa pctã mea sua fecit, ut soluat, & hostia factus ẽ ꝓ pctis. Quid ergo dñe potius magnificiã? ꝓ quo horũ primas tibi grãs referã? ꝙ noĩa mea acceperis, an ꝙ tua dederis? Vtiq; potiores ei dẽmus grãs, ꝙ noĩa nostra susceperit, ꝙ pct̃m, & hostia ꝓ pctis nr̃is factus dr̃, q̃ quia noĩa sua nobis de- B
derit. Si cor fidele nobis esset, filioruq; sincerã ergo Xpm hrẽmus, sũme nos affligeret, ꝙ eum ꝓ nr̃is excessib. pati uidere mus. Si ꝓ filij excessib. pr̃ publice vapu- Simile
laret, qñ vocẽ pconis filius audiret, dicẽtis, uapulat hic hõ, qa eius filius fur est, dolore disrũperet̃, diceretq; in tãtã ignominiã mei cã uenit pr̃ meus? Es ne obsecro Xpi filius? Audis qũo pctã tua luat? an nõ dices, ego dñe feci, ut in tãtis malis esses, maledicta iniquitas mea, q̃ hoc cõmeruit. Sed vñ ista ꝓuenerunt? Hoc certe cõmerciũ inter nos, & Xpm factũ, ẽ, vt ille nobis donet bona sua, ac noĩa inclita, n os illi peccata, & miserias nostras Berna.
Quid mirum ait Ber. si quorũ caro una, Gen. 2
vox una? Impleeum est in Christo, erũt C
duo in carne vna, ideo nomen unum est nobis cũ illo. Prius numerabis cœli stellas, guttasq; maris, q̃ bona a Christo Ecclesiæ coĩcata. Cõglutinata est aĩa Iona- 1. Reg. 18.
thæ aiæ Dauid, exuit ille vestimẽta sua, quibus Dauid induit, qua de causa, quia eum dilexit, intra amorem maximũ rationẽ aliã ne petieris. Quæ sint indumenta Christi, quæ eius bona, quæ gloria, q̃ grã, quis eloqui possit? Sed num illa sibi Io. 17
seruat soli? absit, iduit nos vestib. illis nuptialib. ad patreq; loquens, ait; pr̃ sint vnum mecũ, sicut tu, & ego vnũ sum⁹, videant glãm meã, induant meipso, ac piãt gratiam a me. Hæc Xpi cura desideria: Beata tãtæ misericor... hæc ...ue uisce-

ra.

A ra. Sed vbi nűc diuitię istę nobis a Xpo collatę? vbi indumenta hæc? vbi viscera mia? vbi i aduersis letitia? vbi i Deű caritas? vbi libertas a dæmone, & passionibus? An nő hæc oĩa Xps dñs donauit? vbi ergo iã sunt? Offendis aliqñ in regione pcul sita filiű illustrissimi viri, q a patria tua pfectus est, videsq; eű sordida i veste eleemosynã petẽtẽ, vel porcos custodiẽtẽ, accedis ad eű, iterrogasq; es ne tu fili⁹ illustris illius viri? nő audet ille p verecűdia rñdere tibi. Ais vero ad eum, qua de cã adeo miser es? o q̃tű inter te, et fres tuos distat? imo siterte, & seruos pris tui, veni mecű, reducã te ad patrẽ tuű. Ille vero ait, nolo ad eű redire, est hő austerus, nő me sinit p arbitratű agere, ludo incűbere, iő esse cum illo nolo, ergo, qa

B ille bon⁹ est, & te bonű esse vult, iő eius cősortiű fugis. O miser pctőr, fili nő regis, aut pricipis, sed Xpi, sed Dei, qua de cã, adeo miser es, paup, & nud⁹ qűo por

Hie. 2. cos pascis? An nő sic Hie. Israelitas alloquit. Nunqd seruus est Israel? aut verna culus, qűo fact⁹ est in pdã. Quis te seruű

Lu. 15. fecit, qs porcorű custodiẽ? an nő tibi Xps grãm pmeruit? qűo adeo paup es o fili: dissipator? reuertere in domű pris tui, si nő pp eű, pp te saltẽ, qa mercenarij in ea abundãt panib. tu vero fame peris. Qua de cã putas tibi relictã miseriã tantã, & gladiű, quo aĩa tua cősossã est, dű in pctő es, nisi vt ad eű reuertaris? quã de cã ad eű uenire detrectas? an qa bonus eű sit,

C bonű te esse pcipit? Fieri ne pőt, tibi solű esse oculos, vt videas, an vestis, an dom⁹ bona sit, nec videas, an aĩa tua recta sit?

Augu. Quoties ait Aug. vidẽs me peccati seruű p libertate suspirabűt, tenebar vero vinctus, nő ferri catena, sed mea ferrea volűtate, dicebã vero, usquequo dñe obliuisceris me i finẽ, vsquequo exaltabit inimicus meus sup me? si aliqñ cőuerti debeo cur nő mő? Sed singula iã noĩa expendamus, q̃ Xpi cum essent, nobis ipse dedit. [Vos estis sal terræ.] Doctrina est sãctoroium, doctrinã Euãgelij saltẽ esse, sed

Mat. 9. ...torib. dr: Vos estis sal (cű reliqs dicatur hã... hete in vobis sal) qa sic dẽt esse sale cődit... doctor, ut versus uideat in salẽ, dẽt. n. ita esse pfect⁹, ut alios perficiat, perfectorű. n. est sibi sitia gñare, ita salit⁹, ut

A alios saliat. 1. Ti. 5. Nemo adolescentiã 1. Ti. 5. tuã cőtẽnat sed exẽp'ű esto fideliű. Exo. 28. Cű in ueste sacerdotis cã panulas poni pcipit, addit, u audiat sonit⁹, qñ igredit, & ęgredit, sãctuariű in cőspectu dñi, & nő moriat. Sonus iste exẽplű est bonorű operű. Sal vero dr dctrinã Euãgelica, primo, qa sicut sal oĩa cődit, sine quo sűt oĩa i sipida, nec apta v fuit Iob. 6. Aut poterit comedi in sulsẽ, q nő est sale condită? Sic nisi viuas fm Euãgelicã doctrinã, oĩa tua erűt isulsã, nobilitas, scia, pulchritudo, & reliqua. De pulchritudine dr Prou. 11. Circulus aureus in naribus sui mulier pulcha, & fatua, sic oĩa bona nãlia sine sale hoc fœdantur luto, ut au-

A reus annul⁹ in narib. suis, abuteris. n. in genio in superbiã, diuitijs i uoluptates, &c. Ideo Leu. in oĩ sacrificio offeres sal. Doctrina nãq; Euãgelica oĩa cődit, ostẽdẽs, qűo oĩb. vtendű sit. Sed nota, q sicut sal diuersum diuersis reb. dat saporẽ, cuique suű: si hæc doctrina diuersis diuersimode se aptat, & p statuű diuersitate diuersa mãdat, paupi patiẽtiam, diuiti eleemosynã, &c. Co. 3. In sapiẽtia ambulate ad eos, q foris sűt, sermo vester sp in grã sale sit conditus, ut sciatis, quo oporteat uos, unicuiq; rñde. Alia. n. maiorib. alia minorib. alia superiorib. alia inferiorib. dicẽda, alia vxoratis, alia religiosis. Qui præest i solicitudine, q miseret in hilaritate, etc. Mire hoc Gr. pstitit in admoni- Grego.

C tionib. Scdo, sicut sal a corruptione præseruat carnes, sic doctrina euãgelica hominẽ. Sine hoc. n. sale oĩa tua nő mő insipida erűt, sed & putrescẽt, & fetorẽ dabűt. Cast⁹es, adhibe tibi sal, ne putrescas sic ille; Castigo corp⁹ meű, & in seruitutẽ 1. Co. 9 redigo, ne forte cű alij prædicauerĩ, ipse reprob. efficiat. Vide ne forte accidat tibi illud. Es. 3. Et erit p suaui odore fetor qa. n. hoc sale te non cődis, euenire solet illud 2. Mac. 9. ita; ut de corpore ipij ver- 2. Ma. 9 mes scaturirent odore ẽt illius, & fatore, exercitus grauaret. Et cű nec ipse iã fætorẽ suű ferre posset, &c. Sed aĩæ, q̃ hic sale nő adhibito fætidæ sunt, nű cű hoc fætore relinquendæ sűt? Absit, asperius sal eis adueniet, ut nemo fætore offendat.

Hie-

A Hic Mat. Si oculus tuus scãdalizat te, eij ce eũ. pstat luscũ introire in regnũ Dei, q̃ duos oculos hñtẽ mitti in gehennam ignis vbi vermis eorũ nõ moriẽ, & ignis nõ extinguitur, oĩs. n. igne saliet ; & oĩs victima sale salietur. Cũ dixisset, præstare abscindi scandalizantẽ oculũ, q̃ igne tradi inextinguibili, reddit continuo rõnẽ, q. nõ extinguet ille ignis, qa ita oportet, vt fœtor uitiorũ igne hoc tollat, qm culpę ordinant p pęnas, nec aliter posset tolerari fętor culpę, nisi adhibito sale pęnę. Qd vt explicet, ait. sicut omni uictimę adhibet sal, sic dãnato in ęternũ ignis, hic est illi⁹ sal. Victima in scriptura sępe significat eũ, quẽ Deus atrociter punit, qa sicut victima occidebat, sic à Deo puniẽdus interimit, inde Esa. Gladius dñi repletus est sãguine, uictima. n. dñi in Bosra, & interfectio magna terra Edom, quia dies vltionis dñi. Et Hiero. Dies aũt illi dñi Dei exercituũ dies vltionis, ut sumat uindictã de inimicis suis, d uorabit gladius, & saturabit, & inebriabitur sanguine eorũ, victima. n. domini exercituum in terra Aquilonis. Nunc ergo sensus loci illius Marc. 9. est ignis, & vermis inferni æternus erit dãnato. & hic est sal, quo uictima illa dñi condẽda est, ne fereat, quia salẽ sapientiæ Dei eiecit. hũc salẽ experietur durissimum, quo fętor tollet ne alius male oleat. Eo loco Ps. Appone iniquitatẽ super iniquitatẽ eorum, est dictio Hebręa Ahonã, q̃ iniquitatem significat, & pęnã, vnde alij vertũt appone pęnã super iniquitatẽ eorum, quasi dicat, adeo male fętat iniquitas, vt nisi desuper pęna poneretur, ferri nõ posset. Audis atrocissimum crimen, statim irascetis, nec quietcis ferre fętorẽ nõ potes, sed eũ audis, grauissimo supplicio punitũ esse quiescis, iã nõ fœtet. Accipe ergo modo doctrinæ Euangelicę sal, ne vbi contingat salitio ignis. Væ impenitentib. Eccl. Memento irę, qm nõ tuæ dabit, humilia ualde spiritum tuũ, quoniã uindicta carnis ipij ignis, & uermis. Tertio ait Chrys. Euãgelica doctrina sal dr, qa non est adulatoria, sed mordicãs. Impone salẽ manui, nõ dolet, appone uulneri dolet, nec culpa est salis, sed

Margin (left): Esa. 59; B; Ier. 56.; Psa. 68; C; Eccl. 7; Chrys.

vulneris. Si mordet te Euãgelium culpa tua est. Nõ ego palpabo, nec sali vim adimã, nã qd ego rndere dño salis? Vis vide re salã iniustos mordentẽ? Eccle. Quam aspera est nimiũ sapiẽtia in doctis hoib. & non pmanebit in illa excors, quasi lapidis uirtus probatio erit in illis, & non demorabunt proiicere illã. Et Paulus. Argue, obsecra, increpa, erit. n. tps, cum sanã doctrinã non sustinebunt, sed psale mel uolent. sed lingua Esa. non melle sed igne tangit, vt urat. Quasi tuba exalta vocem tuã, tuba vero timorẽ incutit, annuncia populo meo scelera eorum.

[Vos estis lux mundi.] Quã Deus amicus sit lucis oñdit, cum eã primo die cr n diderit, & corã eo lucerna semper ardebat Exo. contra vero dæmon tenebrarũ amicus, iõ dr princeps tenebrarũ harũ. Qua in re persimilis est dęmõ fraudulento uẽditori, q, vt viciatas merces vendere possit, in tenebris eas vẽdere curat, ne earũ defectus uideat: sic hęretici ad lumen Ecclesiæ uenire recusant, ne eorũ falsitas detegatur. Suadet te dœmon, vel falsus frater ne inimico des ueniam propter doctrinam hanc in Euangelij lucem, & eius vitium apparebit, cum audieris, ego aũt dico vobis diligite inimicos uestros. Suadet dęmon, diuitem fieri, profer suasionem in Euangelij lumẽ & audies, qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationẽ, & ĩ laqueum diaboli, & qd prodest hoi, si vniuersum mundum lucretur, aĩę vero suæ detrimẽtum patiat. Suaderis ridere, ac gaudere, profer Euangelicum lumen dicens. Væ qui ridetis, qm flebitis, væ qui habetis hic cõsolationem vestram. Vide sanctorum vitam, & videbis dęmonis fallacias, nulla eos excusatio manet, quib. tanta est lux concessa. Sed quæ lux iniquis? mundus tenebris palpabilib. Aegypti oppressus cũ esset, similisq; statui mundi', cũ de eo scriptura ait, & tenebræ erant sup faciẽ abyssi, tunc dixit Deus, fiat lux, & facta est lux uera, illuminans oẽm hoiẽm uenientẽ in hũc mundũ, X ps. s. Sed qa lux ista in aliud hemispherium se contulit, ascendens in altum, in nocte absentiæ suę alias nobis luces reliquit doctores, s. qui

Margin (right): A; Eccl. 6.; 2. Ti. 4; Esa. 6.; Esa. 58; Ex. 27.; Eph. 2; B; Mat. 5; 1. Ti. 6; Mat. 16; Luc. 6; C; Gen. 1

A ... stellæ sunt nocte illuminãtes; iõ de eis
Da. 12. dr̃,q ad iustitiã erudiunt multos, fulge-
bunt quasi stellę in ęternitates ppetuas,
Qui ergo hic stellę fuerunt,erunt ẽt po-
stea in gloria stellę. Ad huius vero intel
Apo. 1 ligentiã notãda sunt uerba illa Apoc.&
hẽat in dextera sua septem stellas, ꝙ po
stea expones ait,septẽ stellę Angeli sunt
septem Ecclesiarum. Per Angelos vero
D.Th. D.Th.ibi,& oẽs sãcti intelligunt prę̃la-
tus,quib. Apo. Ioãnes scribit. Sic 1. Co.
11. pp Angelos velari præcipit in Eccle
Esa. 33 sia fęminas,i.pp sacerdotes. Et illud, An
Grego. geli pacis amare flebunt,exponit Gr. 34
Mor.c.7. 1. Apostoli amare flẽt Iudęos
Ro. 10 exclusos à regno Dei. Dñt vero Angeli,
qa missi,qũo.n. pdicabunt,nisi mittant
stellę ergo sunt plati, qa noctem sæculi
B huius illuminant. Qd verbo in Xpi dex
tera sunt, ostendit erga eos peculiarem
curã. Esa. 4. Ne timeas,qa ego tecũ sũ,su
Pro. 21 scepit te dextera iusti mei: Licet.n.oĩum
iustorũ aię sint in manu Dei, vt dr̃ Sap.
3. sed spãli quadã rõne dr̃ cor plati,ac re
gis esse in manu dñi,qa illud spãli ordi-
ne gubernat. Sed Ans. in illum locũ Ap.
Ansel. ait. Per dexterã potior pars intelligit. Si
cut intelligit Gr. illud uiderunt iuuenẽ
Greg. sedẽtẽ in dextris,Xpi.n.ad dextera erat
p resurrectionẽ. Sic ẽt. Ps. Astitit regina
Psa. 44 à dextris tuis,i.in potiori parte. Et iõ ele
ct' ad Dei dexteram collocant. Est nãq;
ĩ dextera corporis parte plenior virtus.
Significat ergo,prælatos, ac doctores in
potiori apud Deũ parte est', qa magnus
vocabit' ĩ regno cęlorum. Si.n. Pau. ait.
C 1. Ti. 15. Qui bñ prę̃sunt psbyteri,dupli
ci honore digni sunt maxime q laborãt
verbo simili rõne ĩ gloria potiorem par
tem obtinebunt. Et hoc significat 1. Pe.
5. Pascite,qui ĩ vobis est gregem Dei,for
ma facti gregis, & cum apparuerit prin
ceps pastorum, pcipietis immarescibilẽ
glorię coronam. Quo significat' excelsio
rem eis dandam coronam,q̃ reliquis de
tur,sicut hic excelsiorẽ tenuerunt locũ.

Sed dubitas,qua de cã Deus uoluerit,
hoĩb. hoĩes luces esse? Rñdet' primo, vt
oĩa uinculo cõnectat', indigeatq; homo
alterius hoĩs ope,oculus pede,pes ocu-
lo,nec dicere possit quispiã alteri, nõ es
mihi necessarius. Iõ etiam diuersis mun- A
di plagis diuersa concessit vitæ necessa-
ria vt inuicem uinculo nectereutur. Au.
in prologo de doctrina Christiana ait. Augu.
Non omnem lucem à Deo expectes,sed
magis intuere Paulum ad Ananiã mis- Acto 9
sum. Tu ergo lucem per hoĩem tibi dan
dam expecta. Suauiter ergo oĩa Deus di
sponens,sicut Angelos per Angelos illũ
minauit,ita homines,per hoĩes edocuit.
De qua re plura diximus in cõcione E-
uangelistarum,in illud misit illos binos.

Scdo vt hoĩb. summum bonum cõce
datur,dum eis altissimum dat ministe-
rium. Nesciebant gẽtes,quas gratias so-
li,luneq; referẽt pro luce eis exibita, nisi
ea colerent,adorarẽtq;. Quod si tãta res
est corporalis lux,quanta obsecro spãlis
erit? Si corporea lux,qua gressus dirigi- B
mus corporis, tanti hr̃, quanti habenda
lux illa est,qua animi pedes dirigimus ĩ
uiam pacis,in regnum Dei? & quãta du
cendi sunt,qui illã nobis prę̃stant? Angẽ
li altiora exercitia,officiave non habẽt,
Oĩum.n. diuinorũ diuinissimum est ad
Deum reducere creaturas. Sicut ergo
Deus in materiali hoc mũdo luminaria
posuit, vt præessent diei, ac nocti,& re-
rum pulchritudinẽ aperirent,& influen
do in inferiora,ea conseruarẽt,ac gigne-
rẽt,pducerẽtq; aurũ, & metalia reliqua
margaritas,& oẽm deniq; fructũ terræ.
Sic Ecclesię suę Doctores dedit,& pasto
res in cõsummationẽ sanctorum,ut ape
rientes res cęlestes,earumq; pretium,in
hoium cordib. uirtutes ingenerarẽt, &
oẽm cęlestẽ fructum in terra pducerẽt. C
Sicut ergo in cęlo est lux non illumina-
ta Deus illuminans illumata, supremi,
angeli illuminata,nõ illuminãs,inferio
res Angeli. Sic in Ecclesia,q̃ regnũ ẽt cę
lorum dr̃, est lux non illuminata Chri-
stus,lux illuminata doctores,illuminati
non illuminantes infimi de Ecclesia.

Tertio tãdẽ,vt oĩb. & omni statui sit
exemplũ,& doctrina in diuersis sanctis
Greg. in pœmio super librum Iob c.16.
ait. Iustũ est,inspicere uiros iustos, qui Greg.
cœli more in perpetuo sunt motu osten
dũtq; vt cęli diuersas stellas, virtutes.s.
ad hoc venit in mundum Abel, vt doce
ret

A rei innocentiam, Enoc, ut doceret spem, Noe, & Abraham, ut docerent obedientiam. Ecce q̃ fulgentes stellas, micantesque in cælo cernimus, ut in noctis tenebris ambulantibus lux fit. In cælo perpetuus dies est, ubi lucerna est agnus, q sol cum sit, diẽ perpetuum eis tribuit. Apud nos tenebræ sunt noctis, ideo stellæ nobis relictæ sunt, uirginum castitas, martyrum fortitudo, p̃seuerãtia cõfessorum doctrinæ Doctorum stellæ nobis sunt, Gre. exponens rotarum uolubilitatem, quæ Ezechiel ostensa est, dicit significare diuersitatẽ sanctorum, q nobis in exẽplum ꝓponuntur. Licet uero hac ratione oĩs sanctus lux sit, maxime tñ Doctorum, & prælatorum est, oẽs illuminare,
B omnẽ docere uirtutem, exemplo, uerboque, & sicut cœlestia corpora nec inferiora gubernant luce & influentia, quę continuo motu descẽdit, ita Doctor, ac prælatus luce doctrinæ, & motu, exemploq; suo influat i inferiores. Qui. n. dicit, nec facit, similis est tormento bellico, quod caret lapide, tonat. n. non tñ uulnerat. Inter has diuinas stellas, ac luces p̃cipua fuit hic sanctus. N. qui uniuersalis lux fuit oĩ statui oĩum exempla virtutum in se monstrans, & omni statui uiuẽdi normã relinquit. Ezech. 40. Vidit in monte Dei domum, & uirum, cui erat aspectus æris cãdẽtis & in manu eius funiculus, quo uniuersas domus partes metiebat. Quod ad literã X p̃m significat, q uita,
C ac doctrina sua mẽsurauit oẽm ecclesię statum, & unicuiq; diuisit secundum mẽsurã suã. Ep. 4. vnicuiq; data est gr̃a secũdum donationẽ X p̃i. Et idẽ nõ in immẽsum gloriamur, sed scdm mẽsurã, q̃ donauit nobis Deus. Sed id quod de X p̃o dño dr, etiam de doctorib. est accipiendum, p̃cipue de beato N. q fuit uere vir, oĩa, quæ sunt mundi contemnens, omni labori paratus, quasi ex ęre candenti, quod mire resonat; nihil. n. sic in ecclesia sonat, auditurq; ut B. N. Funiculus, quo domum metitur, sapientia est, qua omni statui legẽ præscripsit, uirginibus, uidu s, cõiugatis, monachis, &c. Ab his Doctorib. nobis regula accipienda operum est, qui sunt lux mundi, non uero ab alijs, q tenebræ sunt, non a socio uano, a proximo superbo. Es. 8. Quærite à Phythonibus, diuinis. Nunquid nõ populus à Deo suo requiret uisionẽ ꝓ viuis, ac mortuis? Ad legẽ magis, & ad testimonium, Irridet propheta eos, qui ab alio, q̃ a Deo, & eius lege uisionem quærunt. Sic omnino irridendi sunt illi, qui uitæ normã aliunde petunt, & nõ a Dei lege, & sanctis Doctoribus, in quib. lux diuina sapientiæ est. Necessaria est ergo in prælato lux sapientiæ, funiculus iste mẽsorum, cum oib. regulam tradere debeat. Et necesse est si lux, ait Hilar. vt ostendat, aperiatq; ciuitatẽ supra mõtem positam. Sed quæ ciuitas ista? utique humanitas X p̃i super montem diuinitatis collocata, cuius diuitias mundo ostendere debet. Sicut ille fecit, qui ait: Mihi omnium sanctorum minimo data est gr̃a hæc, euangelizare in gentib. inuestigabiles diuitias Christi. Nec. n. lucerna Christus ponendus est sub modio legis, & Synagogæ, sed super candelabrum, ut luceat uniuerso orbi Debet & sal esse, cum enim ueneno infectum pomum homo gustauit, gustum eius, palatumq; sic infecit, vt virtus ei amara sit uitium uero dulce, licet. n. corporis palatum tetigerit pomum illud, animæ tñ palatum infecit, & p̃didit, ex quo factum est, vt virtus indigeat iam sale, salitionibus, uulgo dr̃ Saynet s, u cemedi possit, hoc efficere prælatus debet. Nec uero quia legem nouam propono, ait Christus veterem soluo, imo proficio. Sicut enim pictor formaturus imaginem in tabula, prius rudem eius, & impolitam effigiem ponit, q̃ deinde coloribus perficit, nõ destruit, ita ego lege mea noua perficiam ueterẽ rudem, usq; ad illius minutissima. Præcepta enim naturalia, & moralia omnino perficiam, quæ sunt legis præcipua, & quæ primo Deus intendit. Cæremonialia uero, & legalia impleuit, dum opere ea ille seruauit, dum etiam quæ illa figurabant in. sua impleuit humanitate, dum etiam ostendit, quomodo ea spiritualiter intellecta debeant à Christianis impleri, & si omni ratione legem imple uit, &c.

Margin: Hilar. / Eph. / Simile

A In communi Abbatis. A

Thema. Ecce nos relinquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis. Matt. 19.

SI humanis oculis, ac iudicio hæc Petri interrogatio pensanda esset, potius præsumptionis, ac propriæ æstimationis, quam uirtus fuisse uidetur. Quid enim reliquisti, o Petre, ut dicas, Ecce nos reliquimus omnia? Num ducatus, aut regna, nũ maximas diuitias, aut imperia? Reliquisti paruã nauiculã, & scissum rete, quid te iactas, oĩa reliquisse. Cum innumera dona obtulisset
1.Pa.c. 29. David Deo, ait: Quæ de manu tua accepimus, reddimus tibi, nihil se dedisse putabat. Quid uero magnũ præstitisti, cũ Christum secutus es? Non tu elegesti eũ sed ille te, nõ tu ei contulisti beneficium
B Lu.17. sed ille tibi. An memoria excidit, quod audisti? Cum feceritis oĩa, quæ præcepta sũt vobis, dicite, q̃a serui inutiles sumus qđ debuimus facere, fecimus. Quid iure exigere potest seruus emptitius a Dño, si ei obsecutus fuerit? Nos uero Christi serui sumus iure creationis, ac redemptionis, qua nos emit, & ideo Psaltes non semel, sed bis, & ter seruum se nominat,
Ps.115 C dicens: O domine quia ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Si ergo seruus es, ò Petre, quid te iactas magna fecisse? quid exigis à domino?

Cum temeritate, aut præsumptione ductus Petrus loqueretur, carpebatur à Iesu, & Sathanas etiã dicebatur aliqñ, nunc uero non fit. Sed suscepit Iesus interrogationem, & mercedem eximiam promittit, non ergo temere interrogauit Petrus. Aliquod certe mysterium latet, quod palam fieri Petri interrogatione dñs uoluit in profectum nostrum. Et quod illud? Certe mercedem fidelem, atque copiosam esse seminanti iustitiam, & bona opera præstãti. Hanc uero mercedem esse asserit, nunc centuplum, in sæculo futuro uitam æternã. Quia opera in charitate factã digna sunt gratia, & gloria, merentur, & gratiam, quæ est

æternæ gloriæ futuræ. Ideo omni iusto dicit illud Propheta, Quiescat
Ier.31. vox tua a ploratu, est merces operi tuo, quasi dicat, Si Deo in seruis, si difficilia opera præstas noli plorare, noli mœstus esse, non fraudaberis mercede. Vt uero hanc explicemus, aliqua dicẽda sunt nobis, quæ incredibilia apparebunt, sed non ideo putãda sunt à ueritate aliena. Imo uero sicut Deus tãtus est, vt ea, quæ ei conueniunt immensa, & incredibilia sint, ita ea, quæ ad Deum ptinent, incredibilia esse oportet, & humanum captũ excedentia. Ex his ergo unum nunc videamus, q̃ nobis iucundissimum erit, quia bonum nostrum ostendemus immensum, & operum nostrorum valorem, ac precium infinitum.

Vt vero obscurã rem explanemus, à similitudine initium sumamus. Si pauper Simile homo viã ageris eam inueniret plenã lamnis argenteis, aureis, lapillisq; preciosissimis, quæ sibi sumere, ac usurpare posset, eũ beatũ, ac felicem iudicares, qui innumeras diuitias sibi põt coaceruare facili negotio. Si vero uideres eũ percurrentem uiam relinquentẽ argẽtum, aurum, lapillos, nec ea curantem, insanum certe eum diceres, & stultum. Caueamus, ne hac proposita similitudine ostendatur, oẽs nos stultos esse. Interrogo n. uos omnes, & illum etiam, qui multa bona opera præstat. Quoniam sunt pia opera, quæ præstare quisque uestrum posset facili negotio, nec tamen præstat, sed relinquit, sed missa facit? Quis, q̃ ñ debit, multa profecto hæc sunt. Possem n. ad sacra frequentius accedere, plura sacra audire, C plures eleemosynas facere, plures orationes fundere, sæpius carnem mortificare. Nunc ergo inquirẽdum restat, an hæc opera, quæ relinquis, preciosi lapilli sint, an forte aurum hæc fuerint, & aurum, 1.Co.3 & argentum, & lapides preciosos colligere potes, ut superedifices tibi à dño bonum (sicut Paulus ait) stultus iudicandus es, qui hæc preciosissima relinquis, quæ tibi uiui pare potes. Si uero ista, q̃ ñ dixamus, lapides uiles sunt si ligna, aut fœnum, mirãdum nõ est si eã missa facias.

Sed q̃ ratione ualorem, ac precium ope-

A operum istorum colligere poterimus? Audi memorabile, quod asserere, sed illud statim manifesta ratione ostendemus. Tantum est pretium, tantus valor boni operis, quod in gratia, ac charitate fit, ut cum iusto illius mercedem Deus reddere voluerit, nullam aliam dare possit, nisi seipsum: quod si seipsum praestet, plenam mercedem dabit. Si se non dederit, licet omnia, quae possidet, nequaquam persoluet illi stam mercedem, et si ex opum ... thesauris vniuersi ... proferat. Mirabilis plane res accedit, ... ad Deum iustus ... eleemosynam ... minimam orationem ... mercedis pro opere ... Si Deus dixerit, accipe decem millia ... iustus dicere ... non ... iustus est, non haec plena merces. Si Deus addat, accipe Hispaniae regnum ... hoc ... Iustus
B dicere valet: non ista digna merces est operi meo. Quod si Deus mundi vniuersi regnum dederit ... ac Angelorum similes, a infinitos mundos condiderit, eosque vniuersos iusto ... pro opere suo, iustus dicere valet, non ista plena est merces. Quae ergo digna merces est operi iusti? Deus ipse, sicut Thomas dixit dicenti sibi, quam accipies mercedem? Non aliam praeter te Domine. Si haec, quae diximus, manifesta ratione vera ostenderimus, plane probabimus opera iusti argentum, aurum, et lapillos pretiosissimos esse, immo vero haec omnia nihil reputanda, ac vilissima esse, si cum iustis operibus conferantur.

Sed interrogas, et merito, vnde ego scire potero, vera esse, quae asseruisti? Quis nam doctrinam istam tradidit? Certe non D. Thom. non Aug. sed Deus ipse, qui prima veritas est, et ideo doctrinae huic non
C pot subesse falsum, fides ... ac catholica est. Deus est, qui eam docuit, cum dixit
Gen. 15. Abraham. Noli timere Abraham, ego protector tuus, et merces tua magna nimis. Non ait, mundus vniuersus merces tua erit, non coeli, aut Angelorum chori, sed ego ipse, haec est merces tua, et merces magna nimis, quia infinita est merces. Deus ergo hic per gratiam in coelo per gloriam possessus merces est operum iusti. Hic Paulus beatitudinem dicit, coronam iustitiae

dum ait, In reliquo reposita est, mihi corona iustitiae, quam reddet mihi in illa die iustus iudex. Et tam fides certa definit in Conc. Trid. mereri iustum pijs operib. vitam aeternam, quae in Dei visione, et fruitione consistit. Vnde quia alia reciperet praeter Deum, minus reciperet eo, quod meretur. 2. Ti. 4. Conci. Trid.

Sed dubium restat dissoluendum, quo pacto tanta merces, qualis Deus est, dari possit minimis operib. ita, ut nulla alia sit res, quae dignum eis pretium reddat, mirabile namque est, quod minima iusti oratio, aut calix aquae datus pauperi, alia mercede persolui nequeat, quam Deo ipso. Certe mirabile, sed de his mirabilibus plena Dei lex est, dicente Psal. Reuela oculos meos, et considerabo mirabilia de lege tua. Inaequalitas, et improportio summa, quae est inter nos, et Deum, et inter opera nostra, et beatitudinem tanta est, ut meritum nullum sit in operib. nostris nude, et in seipsis consideratis. Et hoc pacto ait Paul. Non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis. Ex triplici vero radice procedit, ut hoc tantum meritum sit in nobis. Psal. 118 Rom. 8

Prima huius meriti radix est diuina gratia, quae salit in vitam aeternam, et inde eleuantur opera hominis, iuxta illud Ioannis. Fiet in eo fons aquae viuae salientis in vitam aeternam. Gratia etenim desponsat Deo animam, quae tanto viro copulata filios parit bonorum operum, haeredes regni coelestis, quia eorum pater Deus est. Exemplo perspicuum hoc fiet. Si Hispaniarum rex in vxorem duceret vilem, ac abiectam foeminam, et ex ea filios procrearet, in magno honore filij haberent, et haereditario iure regna plurima obtinerent. Quod si quispiam diceret, qua ratione filij ... matris tanto ... honore, et tanta bona haereditate acquirit? Facili negotio rideres, quia patrem habens Hispaniae regem, ex parte quidem matris pauca, vel nulla bona eis obuenirent, ex parte vero patris innumera. Hanc rationem de operibus iusti bonis philosophandum est. Mater eorum anima, ... abiecta planè mater, infirmior ... inter creaturas spirituales. At pater operum illorum Deus est, dicente Esa. Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine. Et ... D. Tho. 1. 2. q. merit. Ioa. 4. Simile Esa. 26

Sine

A Sine me nihil potestis facere. Si ergo opera illa attēdas, ut ab aīa nfē ꝓcedūt,
Ioa.15. parua sūt, & infirmi meriti, Si vero eā cōsideres, ut Dei opa a Spū diuino inspirata, & procreata, vt a gr̃a procedunt, p̃ q̃ spiritus sanctus aīę desponsatur, summi ꝓtij sunt, & tanquam Dei filij eius regnū merētur, & hęreditatem acquirunt.

Secūdā radix huius tanti meriti est diuina ꝓmissio, qua Deus fidē adstrinxit suam daturū se regnum ęternū ijs, q bona opa, ei quę grata, ꝓstitissēt. Nec vero sola ꝓmissione cōtentus, eā iureiurādo confirmauit, vt oīno certi redderemur.
Hab.6 Hinc Paul. ait. In quo abundantius volens Deus, ostendere pollicitationis heredibus (idest ijs, quibꝰ ꝓmiserat hæreditatē;) immobilitatē cōsilij sui, interposuit
B iusiurandum, ut p duas res immobiles quib. impossibile est mētiri Deū, fortissimū solatium habeamus.
Simile Certos .n. nos reddit Dei verbum, & eius iusm. Subiecto exēplo res ista manifesta erit. Aduocas hoiem, & dicis ito celeriter in curiā, & negotiū, q tibi pcipio intra decē dies pfice. Si id feceris, dabo tibi mille nummos aureos, & hanc ꝓmissionē iurō cōfirmo. Negotio ab illo confecto ex uoto posset ex iustitia petere a te mille aureos. Si vero tu causareris, ac diceres magna ista merces est labori exiguo. Iure ille te argueret, cum initio laboris mei pactū inisti, minori mercede ꝓposita potuisti cōuenire mecū, at cōuētione facta
C & iurō cōfirmata, ex iustitia mihi debet merces ꝓposita. Ita oīno, cū Deus hoī p̃cepit, vt in vinea sua laboraret, potuit ei laborē imperare nulla mercede, qa homo seruus est, & oīa obsequia Deo dēt iure creationis. Posset ēt minorē proponere mercedem. At vero pro sua bonitate, amplissimā mercedē proposuit conuētione facta ex denario diurno, q qui
Ma.20 dē cælestis est beatitudo, & cōuentionē iurō confirmauit. Et ideo hō ex iustitia petere hā mercedē pōt, q̃ Deus pollicitus est, & Deus iustus iudex eā reddet.

Tertia huius meriti radix est X̃pi meritū infinitū, cuiꝰ participes efficimur p bona opera nobisq; applicamus. Cūq; De iusto ꝓmia donat, nō solū eius opera attēdit, sed et opera X̃pi dn̄i, quæ ille participauit, tanq̃ illius viuū membrum. Hinc Paul. ait. Induimini dn̄m nostrū Iesum Christū. Sicut .n. Iacob indutus Ro.13. veste primogeniti eius, pcipit benedictio- Ge.27. nē, ita hō X̃pm induēs, illius meritū participat, & ęternā cōsequitur benedictionē. Similitudine ꝓposita, quā diximus illustremus. Nobilis vir, dux fortissimus Simile vocat a rege Hispaniæ, eique mādat, vt vniuersa cōficiat bela, q ipsum vrgēt, vt Angliā debellet, Germaniā inferiorē in seruitutē reducat, hęreticos Gallos expugnet, Turcas vniuersos superet, eorumq; imperiū prosternat, & denique vniuersam terrā suo curet subiugare imperio, sicut olim Nabuchodonosor præcepit Holopherni. Egressus e regis conspectu dux oīa ista pficit ex uoto regis, & uniuersa mundi regna expugnata regi suo B tradit. Innumera ꝓfecto beneficia, summa merces debet duci tāto. Sed cum rex Iud.2. ea pstare vult, morte pręocupatus dux illa suscipere non pōt. Sed epistola ad regē destinata, sic ad eū scribit: Non potui morte ꝓuentus experiri magnificentiā tuā, & dona percipere meritis meis debita. Filios tn̄ relinquo pauperes hæredes bonorū meorum, quos ēt hæredes instituo meritorum, illis obsecro beneficia cōfert, quę mihi cōferre decreueras, illi etenim, & ego vnū sumus, & q vni ex illis minimis fecisti, mihi fecisse te credo. His literis filij in curiā veniūt, & cū C parua præstent regio obsequia, maximā accipiunt mercedē, beneficia immensa, quia rex attendit, non eorum obsequia solum, sed cū illis patris sui immēsa merita. Ita ꝓfecto nobis accidit. Filij pauperes sumus, ac miseri, si nos ipsos cōsideremus, sed si patrē attendamus nobis a Deo concessum, diuites nos existimabimur. Sed qs nā pater nr̄ est? Certe ille, q ab Es. dictus est. Pater futuri sęculi prin Esa. 9. ceps pacis. Huius patris hæredes nos sumus, eius bona nr̄a sunt. Sed quāta pris nostri merita apud Deū sint, qs enarrare valeat? Oīno infinita sunt, qa infinite gratus filius patri fuit, & opera illius valoris infiniti, quia a summa gratia, & a diuina persona procedebant. Quid ve-

A ro mercedis illa recepit pro tantis obsequijs pri exibitis? Certe, vel nihil, uel parum. Gloria.n.essentialis aię ipsius ante oẽ meritum ei cõcessa est in instãti, quo creata fuit, quia diuino verbo vnita. propter merita ergo infinita accepit duntaxat corporis gloriã, nois, exaltationem. Parua hæc sunt, si cum meritis conferatur. Nũ igitur vacua a mercede merita tanta manebunt? Absit. In filios suos illa Christus transfundit, qui ea participent bonis operib. & pri ait: membris meis cõfero merita mea, in ipsis ergo illa mihi persolue, q illis dederis, mihi dedisti. O nos fęlices, & ditissimos meritis tãtis au

Eph.3. di Pau. Mihi oĩum sanctorum minimo data est gratia hæc Euangelizare in gentib. inuestigabiles diuitias Xpi, iuestigabiles plane diuitię Xpi sunt, quia infini

B tę cũ sint, comprehẽdi nequaq̃ pñt. Hæ vero diuitiæ tantę nobis relictę sunt. Et hinc fit, ut cũ parua nos opera, ac obsequia Deo pstiterimus, maximã mercedẽ, & infinitã gloriã percipiamus, quia nña efficimus Xpi merita operib. bonis, & vt nobis mercedẽ pater donet, nõ opera nña nuda conspicit, sed ornata operibus Christi. Nunc mirum videri non dẽt, si gloriã mereamur Dei, cum diuina Xpi

Ioã.15 opera nobis applicentur. Hinc ipse ait. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructũ multũ. Vere fructus multus gloria æterna est, sed eum colligimus, qñ in Christo manemus, & vnũ cum illo su-

C mus. Et hac rõne ait Paulus. Ex ipso ãt

1.Co.1 vos estis in Xpo Iesu, qui factus est nobis sapiẽtia a Deo, iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Vt quemadmodũ scriptũ est: Qui gloriať, in dño glorieť. Fact' dr nobis iustitia, quia illius iustitiam participamus, ut in eo gloriari possimus.

Ex quo colligere possumus, merita Xpi, & illius satisfactionẽ potius nostra esse, q̃ ip ius. Sicut fructus arboris po-

Simile tius eius dñi esse, q̃ ipsius arboris Licet. .n. arbor eos pducat, dñs tñ eis vtitur. Ita Xpi satisfactio ipsius, est, tanq̃ producentis, nostra vero, quia ea vtimur. Meritũ similiter potius nostrum q̃ eius est, ille produxit, & ille solum accepit, propter merita corporis gloriam. Nos vero propter illud a nobis participatum

A sacramentis, & pijs operibus, accipimus essentialem beatitudinem, diuinam visionem. Ex quo patet plus proficere merita Christi minimo iusto, quam ipsimet Christo Domino, plus fructus ex eis nos percipere, qua ipse percipiat, plus ergo nostra sunt, quam ipsis.

Ostendimus hucusq; prætiũ, ac ualorem immensum bonorum operũ iusti, & rationes meriti tanti, ex quib. colligitur, omne aurum, & lapillum arenam esse exiguam, si cum bonis operib. iustorum conferantur, hæc enim sunt pretiosæ margaritę, ac inestimabiles lapilli. quorum pretium Deus solus est.

Ex hac ergo doctrina tradita duo col ligere licet. Primum est, quanta sit diui- B

nę gratiæ dignitas, ac celsitudo, ea etenim efficit, ut opa nostra in se minima tãti pretij fiant. Sine charitate.n. & gratia maxima opera nostra nihil sunt. Vnde Paulus ait. Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem

nõ habuero, nihil sum, &c. Charitas vero, & gratia efficit, ut minima opera prę- i.Co.13

tij sint infiniti, gratiam ergo a nobis, q̃ri oportet, eam magnifacere dẽmus, eã omni custodia seruare laborauerunt ali qui, ut lapidem philosophalem conficerent, cuius vi fieri dicũt, ut metalla oĩa Simile

in aurum mutentur. Si hunc lapidem tu haberes, quanti eũ duceres? Quia foelici tudine custodires? Si amitteres, qua cura eum quæreres? Quid obsecro diuina gratia est, nisi lapis iste, & multo eo ptiosior, qua minima tua in aurum mutare C

potes in lapillos, & si sic loq tas est, quo dãmodo in Deum. Eleemosyna tua ex se calix aquæ est, cuius pretium minutũ æreum est. Si uero gratia Dei eleemosynam tangat, in aurum mutat, & quid dico in aurum? Deus solus illius pretium, ac merces est, hac de causa dixi in Deũ quodammodo transmutari. Quis ergo gratiam habitãm nõ magnificat? Quis habitam non omni studio tenet? Quis amissam inuenire nõ curet, & domum euertat, donec drachmam istam inueniat? Si gratiam, o homo, habes, ditissimos es, petram habes phylosophalẽ in-

Sanct. Cc ue-

A uenisti thesaurum in agro, serua illam, & ab omni occasione eam amittẽdi caue. Si non habes, dole, & satage quasi parturiens, conficere,& inuenies.

Scdm ex tradita doctrina colligendũ est, id quod inito proposuimus, stultos nos,ac amentes esse,qui negligentes sumus in his congregandis margaritis in colligendis thesauris bonorum operum, quę nobis passim occurrunt. Si stultum eum dices,qui in uia offendit aurum,argentum,smaragdos,saphyros, adamantes, & percurrit,ea non currans,qũo tu stultissimus iudicãdus nõ es, q innumera bona opera relinquis,quæ facile præstare posses, quorum quodlibet adeo est
B pretiosum, vt Deus eius sit prætiũ? Sed
Simile stultitiam istam alia similitudine explicemus. Si pauperi hoi nunc rex diceret, En triclinium meum,& domus thesauri,in qua vniuersę diuitię meæ collectæ sunt. Integram, sed solã diem tibi cõcedo,vt in ea possis ex meis thesauris tibi vsurpare oia,ꝓ volueris, q̃ tua erunt in perpetuũ. Si his auditis paup regis gratiam contemnens thesauros negligit,domũ eorũ, declinat,& ludis, ac comessationib. vacans, totã illam diem trãsigit, pauperq; manet, quis demẽtiam tãtam non exerceretur? quis illius misereretur? Quis inopiã eius amplius curaret? An non hoc ipsum tibi accidit? Quę est uita
Iaco. 4 tua? Vapor est ad modicũ parẽs, & deinceps exterminabit̃,vt Iacob.ait,die una est parua, & mala vel potius hora, aut
C momẽtum est. In hac vero die tua,q̃ ad pacẽ tibi concessa est,hãc tibi Deus gratiam fecit,ecce, ait, uniuersos thesauros meos,merita mea,ex illis tibi sume,quę volueris, per bona opera tibi ex thesauris meis vsurpa,q̃ placuerint, oĩa tua erunt in ęternum,quę acceperis. Tu vero quid huc usq; fecisti? Neglexisti Dei gratiam,contempsisti thesauros eius, & ludo,& inanib. uacans, nihil tibi boni acquisisti. Sed pauper ac miser es an non demens fuisti? Qd si uniuersa percurrat dies in ęternum pauper eris in inferno, nec ullus sanctorum miserabit̃ inopiæ tuæ. post hanc.n. vitam nullus locus re-
Exo.16 linquit̃ merito. Sicut in dieb. opera, ac labori destinatis, Manna colligebatur, in A sabbatho uero requiet nequaq̃. Ita merita nobis colligẽda in hac uita sunt, q̃ labori destinata ẽ,uita futura sabbathũ requiei est,in ea,q̃ nunc colligimus, possidebimus, lucrari vero noua neqmus. Duas vxores duxit Iacob, Liã lippã,sed
Ge.29. fœcundã,Rachel pulchrã,sed sterilẽ. Ita duæ nobis concessę a Deo vitę sunt, præsens,& futura. Præsens Lia est, nõ adeo pulcha, lippos hẽt oculos, quia per fidẽ ambulamus, & non per spem, ut Pau-
2. Co.5 lus ait,sed fœcunda meritis est. Vita uero ventura pulcherrima est, oculos hẽt columbę,sed sterilis est, merita.n. non parit,in hac ergo die merita nobis colligenda sunt,cum in futura locus nõ sit. Tũc videbimus, quãti sint prætij opera virtu B tis meritoria, sed locus merendi non erit. Si nunc, hõ ad ultimos vsq; penetraret Indos, regionemq; inueniret,in qua Simile innumeri essent lapilli ꝓtiosissimi quos ille non agnouit,& ideo Hispaniã reuersus quatuor,uel quinq; duntaxat secum detulit,quos regi oñdit quasi signum regionis illius, q̃ penetrauit, rex uero diceret, accipe quinq; ciuitates pro quinque his lapillis,obstupesceret ille,ac diceret, hoccinne pciũ lapillorũ est? Innumeros ego deferre potui,& rex ad eum, si innumeros detulisses, innumeras acciperes ciuitates,& regna,sed nũc esto sup q nq; ciuitates. Diceret ille, reuertar, iterũ sul- Lu. 19. cabo maria, Indos penetrabo, & plures afferã lapillos. Audit tñ a rege iã tps prę C terijt, nauigãdi locus nõ dat̃ vlli eo reuertendi. Doleret nimium ille,ꝙ tanta occasione vsus plane non fuerit aliqua in re similes huic hoi beati erunt, dissimiles quidã, qm̃ dolore, aut gemere non pñt, qm̃ dolor ois abscessit. Similes vero ea in re,ꝙ cum Deo sistitur beatus ex mũdi Indis ueniens, proferens merita bonorũ operũ, recipit pro eorum quolibet integrũ regnũ,gradũ,s.diuinę visionis, cũ vero mercede uiderit tantam. Mẽsurã bonã,coagitatã, ac superfluentem,q̃ nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit,decet, hæccine merces erat exigui Laboris? Plures ego labores ꝓstitissem,si hoc nouissem. Nũc ergo,

A ergo, cum tps hēmus operemur bonum

Deniq; audiamus sæpius nos monen
1.Cor. 15. tem diuinum spiritum de hac re. Paulus ait. Itaq; fratres mei dilecti stabiles esto te, & immobiles, abundantes, in oī opere dñi semper, scientes, quod labor ue-
Gal.6. ster non est inanis in dño. Et iterum. Bo
Ma.13 num facientes non deficiamus tempore. n. suo metemus. Similesq; simus negotiatori, quærenti bonas margaritas. Sunt. n. negotiatores terræ quærentes margaritas, sed uiri eas, falsas, solumque ueris persimiles. Et huiuscemodi sunt, q diuitias, uoluptates, & honores sæculi congregāt. Negotiator uero cœlestis, ueras diuitias, & prætiosas quærit margaritas. Hoc ergo nunc consilium suscipe, domum tuam abi, & tecum solus considera pretium harum margaritarū, & in
B corde tuo firmiter statue, innumeras cōgregare, tecumq; recogita, quotnā sint opera bona quę prestare facile posſis, ut ea, prestes, quot eleemosynę, quot sacra, quot orationes, & similiā. Presertim uero tecum statue sacrorum frequentiam, quæ cum multis alijs de causis utilis sit, ad merita tamen augenda utilissima est quia gratiam conferunt ex opere operato, & merita maxima gloriæ cœlestis, ac cumulant. Quod quoniam insigne, atq; utile est nos fusius explicare oportet.

Sacramenta legis gratiæ non sunt egena, & uacua elementa, ut sacra legis ueteris, sed gratiā continent, & prestant ex opere operato. Hoc uero uerbum, ex
C opere operato, duo significat sacramentorum priuilegia. Primum, qd cum atritus quis accedit contritus fiet, supplente sacro dispositionis ad gratiā defectum. Qua rōne utile est, ēt præcepto non urgente, sacrm suscipere, nescit. n. homo, an contritus sit nouit uero sacrm efficere ex attrito contritum. Scdm, quod suscipiens sacrm non solum gratiam, & merita acquirit ex opere operantis, ut per alia pia opera, i. scdm gratiam, & feruorem, quo operatur, sed ex liberalitate diuina multo ampliorem recipit gratiam, quā illius exigat dispositio. Verbi gratia. Orōnem fundis, uel ieiunas gratia, ac feruorem ut decē recipis decē gra

tia gradus pro men sura gratiæ, & feruo A
ris. Si uero eadē dispositione sacrm susci pis, recipis gratiam multo ampliorem Dei liberalitate, ac magnificētia, & illa gratia amplior, uel pars illa, q superadditur, dr conferri ex opere operato, q excedit operātis dispositionē. Exēplo hoc Simile
explicabitur. Res diues oēm lapillum emit, sed affectus adamatinis lapidib. est singulariter, ita ut dicat iustum pretium dabo omni uendenti mihi lapilles, at adamantes non solum iusto pretio emā sed duplum dabo, q ualeāt. Ita omnino. Deus, uniuersa bona opera, tanq lapillos emens, oībus cōfert gratiam, & gloriam iuxta operantis dispositionem. At uero sacra suscipientib. multo ampliorem. Sed qua id rōne. Certē affectu singulari in sacramenta pater est æternus, B
quia à filio unicè dilecto instituta, quia eius sanguinis uirtutem continent, & eius uasa sunt, qa Christi figura, & ideo ab eo in maiori pretio hnr. Et ideo etiā nobis præcipuè curanda sunt. Sicut negotiator lapillorum eos præcipue lapillos curaret, pro quibus rex duplum pretium soluit. Suscipientib. sacramenta il lud contingit, q Ruth. contigisse diuina Rut. 2
pagina testatur, cum. n. spicas colligeret in agro Booz, ille ad messores ait. De uestis manipulis proijcite de industria, & remanere permittite, ut absque rubore colligat. De industria. n. Deus suscipientibus sacramenta gratiam ampliorem relinquit, quam illi industria, & dispositione sua colligere possent. C

Vt ergo doctrina ista utilis ualde nobis nota esset, interrogauit Petrus. Quid ergo erit nobis. Et Christus suscepit interrogationem, promittens cētuplum in hac uita, & in futura uitam æternā, quia merces rectè operantis est gratia, & spiritualia dona, quę ēt nunc dantur iustis, vt Hiero. explicat in futuro uita ęterna, Hiero.
quæ Dei posſesſio est, merces magna nimis. Quam attēdentes sancti uiri, innumera præstitere opera pia, ac sancta, & ne uiam horam uacuam meritis sibi esse uolebant, cum alias ditissimi essent. Nos ergo paupes eos imitemur, & diuitias nobis cęlestes parare curemus, &c.

A Concio Secunda in communi Confessorum non Pontificum.

Themas. Et uos similes hominibus expectatoribus Dominum suum, quando reuertatur a nuptiis. Lucæ. 11.

Simile Similes nos esse vult Christus dominus hominibus expectantibus. Vita ergo Christiana expectatio quædam est. Persimilis Commedatarijs sancti Ioannis, qui crucem, habitumque religionis susceperunt: sed Commendatura (quæ vulgo dicitur) vel præceptiua B nondum eis obtigit, & ideo vulgo dici solent Commentarijs spei, sperant enim iugiter. Sicut, & illi, q maioricatus maximi hæredes sunt, sed nondum illũ obtinent. Omnes in Baptismo cruce signati sumus, induimusque gratiam, fidem, spem, donaque cœlestia, quibus di- Gala. 3 cimur Christum induisse. Hinc paulus. Omnes enim filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu, quicunq; enim in Christo baptizati estis, Christum induisti, ecce filij sumus, q si filij, & hæredes, sed nondum hæreditate potimur: Oẽs habitum induimus cœlestem, Christũ, scilicet, omnes cruce signati sumus, sed Commendatura non fruimur, merito ergo uitæ nostræ spes dicitur. Id verò subiecto exemplo magis patebit. Si fortè regis Hispaniæ filius per mare di- C scurrens, a Turcis caperetur, & in capti- Simile uitatem duceretur, rex vero, cum id nosset, filium dato pretio redimeret, & ex catenis eriperet, quibus tenebatur, sed classem nondum misisset, vt reduceret filium in Hispaniam, & ideo eius filius inter Turcas versaretur. Si ab eo quæreres, quæ nam sit eius vita, quid cogiret, quid agat. Respondebit plane, nihil aliud quam expectare, quando ventura sit pars classis, vt in regnum meũ ducat, & bonis paternis fruar. Hoc ip- Ti. 2. sum nos facere mouet Paulus Sobriè, & piè, & iustè, & viuamus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei, & saluatoris nostri Iesu Christi. Fuit enim homo Dei A filius, hæres regni cœlestis, sed captiuus ductus a Dæmone. Priori tamen Christi aduentu restitutus est libertati pretium redemptionis extollit, uincula abstulit, sed in regnum suum delatus non est, adhuc miser exilio versatur, dixit e- Ioã. 13 nim suis Christus: quo ego vado, vos non potestis venire modo. Quid ergo nobis agendum, nisi eum expectare, qui secundo veniet: Iterum veniam, & assumam vos ad me ipsum, vt ubi ego sum, Ioã. 14 & vos sitis. Hinc Paulus. Saluatorem expectamus dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, &c. Phil. 3.

Vita ergo Christiana tota expectatio est, hanc uero iustorum expectationem miris uerbis explicat Paulus expectatio B creaturæ reuelationem filiorum Dei Ro. 8. expectat. Vanitati enim subiecta creatura est non volens, sed propter eum, qui subiecit eam in spe, quia, & ipsa creatura liberabitur seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim, quod omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc, non solum autem illa, sed, & nos ipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem corporis nostri. Si autẽ quod non uidebimus, speramus per patientiam expectamus. Ecce iustorum vita expectatio est: Diuus Tho- D.Th. mas ea verba Pauli enarrans, ait: Hæc verba de iustorum expectatione accipienda esse. Creaturæ enim nomine in- C sti intelliguntur, qui præcipui inter Dei creaturas sunt vnde Iacobus ait: Voluntariè genuit nos verbo veritatis, vt simus initium aliquod creaturæ eius. Di- Iaco. 2. cit vero Paulus, hanc creaturam expectatione expectare, vt significet expectationis intensionem. Iuxta illud Psalmi. Expectans expectaui Dominum. Expectat uero reuelationem filiorum Ps. 39. Dei, quia, ut Ioannes ait, nunc filij Dei sumus, sed nondum apparuit quid erimus: occultatur enim dignitas diuinæ filiationis in iustis propter exteriores 1. Ioã. 3 passiones, reuelabitur vero in gloria iu-

A immortalitatis, dũ impij dicẽt, ecce qũo
Sap. 3. cõputati ſunt inter filios Dei. Oſtendit deinde Paulus neceſsitatẽ expectandi. Vanitati.n. ſubiecta eſt creatura non volens, vanitati, id eſt, tẽporalibus, quæ vana ſunt, & mutabilia, eſt vero ſubiecta pp neceſsitatem præſentis vitæ, circa ea occupationem habens, quia eis indiget. Miſerum profecto eſſet, videre principẽ mendicantem, ſed miſerius eſt, videre Dei filiũ, qui à creaturis inferiorib. emẽdicat uictui neceſſaria. Sed id facit non
Pſal. 4 volens, qa nõ ea diligit, ſicut illi, de qb. Pſ. vt quid diligitis vanitatẽ? ſed ꝓpter eum, ſcilicet Deum, qui ita ordinauit, vt eis ſubijciatur, ſed in ſpe, quod aliqñ liberabitur à ſeruitute corruptionis. Seruitus hæc corruptionis eſt cura quærendi victum, & ueſtitũ, & alia, quibus ſeruitur noſtræ corruptioni, quæ eſt ſeruitus
B magna. Sed ab ea liberabitur homo in reſurrectione. Nam licet nũc habeat libertatẽ iuſtitiæ, quæ eſt a ſeruitute, peccati, non tñ libertatem gloriæ, quæ eſt à
Iob 14. ſeruitute miſeriæ. Hinc Iob, omnibus diebus, quibus nunc milito expecto, donec veniat immutatio mea. Addit Paul. Scimus enim, quod oĩs creatura ingemiſcit, & parturit, vita enim hæc quaſi partus eſt futuræ. Hinc Dñs, mulier cũ parit, triſtitiã habet. Et Pſa. ibi dolores, vt
Io. 16. parturientis. Nec vero ſolum reliqui iu-
Pſ. 47. ſti, ſed & nos Apoſtoli, ait Paulus, licet ſummis gratiæ donis ornati ingemiſcimus, & expectamus. Hinc Sapiens. Gẽ-
Pro. 17 ma pretioſiſsima expectatio præſtolãtis id eſt, cito venientis, hæc eſt ſpes noſtra
C quib. poſt mortẽ ſtatim gloria paratur. Eſt vero gẽma pretioſa ſpes, quia ex gaudemus in tribulationibus. Hinc eſt, ut p
2. Ti. 4 fecti mortẽ deſiderẽt de quibus Paulus, non ſolum aũt mihi, ſed & ijs, qui diligunt aduentus eius, Hinc Ioannes. Ve-
Ap. 20 ni Dñe Ieſu & ſponſa, veniet dilectus
Can. 4 meus in hortũ ſuum. Et Iacob ſalutare
Ge. 49. tuum expectabo Dñe. Tunc.n. aderit redẽptor, ut nos in propriã ducat patriam

Secundo uita Chriſtiana, expectato eſt, quia tota Deo pendere debet, ab eo bona omnia expectanda ſunt temporalia, & ſpiritualia. Vita fidelis à Deo pendens eſſe debet. In cuius rei figuram dr̃ A
de terra promiſſa, terra ad quam ingre- Deu. 11
dieris poſsidendam non eſt ſicut terra Aegypti, de qua exiſti, vbi iacto ſemine in hortorũ morem aquæ ducuntur irriguæ, ſed montuoſa eſt, & campeſtris, de cœlo expectans pluuias ſuas, quã Dñs Deus tuus ſemper inuiſit, & oculi illius in illa ſunt. Gẽtes reliquæ verum Deum non agnoſcunt, & ideo in induſtria ſua, ac labore fidunt, in robore exercitus cõfidunt. Nos uero qui Deum uerum colimus, a quo nouimus bona cuncta procedere. ab eo illa expectare debemus, præcipuè uero ſpiritualia bona, qua ab auxilio Dei ſpeciali procedunt, à Deo expectanda ſemper ſunt, & ideo uita noſtra tota expectatio eſt. Hac uero de cau- 1. Re. 8
ſa Iratus Deus Iſrael fuit, cum regẽ petijt, dicebat.n. erimus nos ſicut cæteræ. B
gentes. Quo facto iratus Deus dixit. Nõ te abiecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos. Quia cum iudices Deus mitteret ſingulari prouidentia, quos ipſe Deus eligebat, illi regem habere uoluerunt, cuius filij, ac nepotes ſucceſsione gubernarent Iſrael, nec à Deo expectare uoluerunt gubernatorem. Quibus, perſimiles hi ſunt, qui humanis medijs fidunt, nec a Deo, vt par eſt, bona expectant.

Tertio dœmon expectandum nobis eſt, quia vt in Euãgelio dr̃, ſerui ſumus, 1. Ma. i
qui dominum expectare tenentur. Sicut enim de quibuſdam dicitur, venundati ſunt, ut facerẽt malum. Ita nos empti ſumus Chriſti ſanguine, ut faciamus bonum, emptitij ſerui ſumus, ut non no C
bis uiuamus, ſed Chriſto, eum ergo expectare oportet. Sic Abraham ad ſer- Ge. 21.
uos ſuos ait, expectate hic, ego autem, & puer illuc uſque properantes, cũ adorauerimus, reuertemur ad uos. Hinc Pſ. Pſa. 3
Expecta Dominum, & cuſtodi uiã eius. Aliam ẽt expectandi rationem in Euangelio cœleſtis magiſter proponit, ne fur uos imparatos inueniat. Sicut ergo uigilaret ille, qui nouit uenturam latronẽ, ita & nos agere oportet. Aliqui certe fideles uitam expectantium agunt. Plurimi uero ita uiuunt, ac ſi expectarent. nihil. Vides hominem operi alicui ni- Simile

A nium intentũ, vel solicite negotiũ agentẽ, nõ ei dicis, q̃d expectas? nõ.n.vr̃, quippiã sperare, sed negotiũ, quod gerit agere. Cũ vero vides hominem feriantem, oĩs circunspicientẽ, clamantem huic dices, quid expectas? Ita omnino cum videris Christianum nimium terrenis implicatũ, solicite curantem temporaliam qũo hunc expectantẽ dices? Quid tu rogo, amplius ageres ò auare, si aliam vitã non expectare, q̃ quod nunc agis? Qui vero terrena relinquit, qui hic delectari cũ possit, affligi elegit, qui cœlestia cõteplatur, qui Deum inuocat, hic certe expectat, & expectantis vitam gerit.

Hãc vero expectationis uitam mirè in Euangelio Christus describit dicens. [Sint lumbi vestri pręcincti, &c.]i. parati ad ambulandum, si Dñs venerit, sed
B in his verbis mysteria latent, q̃ nobis explicanda sunt. Signa quædã sunt in republica, quibus præcipua viri discernãtur à reliquis nobilib. insigne dari solet sancti Iacobi, vel Ioannis, vel simile cubicularij regis clauem auream gestãt. Ita iustorum signum cingulum est. Iustorum congregatio est hominũ, qui præcincti
Hab. 3 sunt. Ita Habacuc ait. Vt ascendam ad populum accinctum nostrum. Populũ accinctum populum iustorũ appellat. Et cum Ochozias à nuntijs quæreret.
4. Re. 1 Cuius figuræ, & habitus est virille, qui occurrit vobis, illi dixerunt, vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait. Elias Thesbites est, succinctus cum esset, prophetã Dñi agnouit. Et in Exo.
Exo. 12
C vt comederent agnũ, & egrederẽtur ex Aegypto Israelitæ, dr̃. Lumbos vestros
Mat. 3 accingetis. Et de Ioanne, Matthæus, &
Mar. 1 Marcus dicunt, zona pellicea accinctis renibus. Sed quo pacto accinguntur iusti? Certè corpore, & animo. Corpore
1. Co. 4 .n. accingitur, qui ait. Semper mortificationẽ Iesu Christi in corpore nostro circũferentes, vt & vita Iesu manifestet in corporib. nr̃is. Alius vero charitate, iustitia, veritate, & mẽtis puritate cingitur.

Vt vero nouerimus, qua ratione præcingẽdi simus in lege gratiæ ad Xp̃i imitationem, pẽsanda sunt verba illa Apo-
Apo. 1 calypsi. Vidi in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podere, & præcinctum ad mamillas zona aurea. Discincti male audiebant antiquitus, etiam apud ethnicos, quasi essent animi laxi pigri. A

Ne ergo vos inter eos annumeremus rectè Saluator ait. [Sint lumbi vestri p̃cincti.] Et Petrus, succincti lũbos 1. Pe. 1
mentis vestræ. Sed quale hoc cingulum esse debeat, exponit Esa. Et erit iustitia Esa. 11
cingulũ lumborum eius, & fides cinctorium renum eius. Idest, Messię erit ppetua iustitia, & sanctitas, & dictorũ certa fides. Persimilis uisio apparuit Danieli. Da. 10
Et ecce vir vnus vestitus lineis, & renes eius abcincti auro obrizo. Quod ĩ Apocalypsi dr̃ zona aurea. Sed quid est, q̃d Esa. ait. Messiam præcinctum ad renes, B
in Apocalypsi vero ad mammillas? Innuitur certè diuersitas inter legem no- Heb. 9
uã, & veterẽ. Olim.n. externus cultus, quem Paulus vocat sanctum sæculare, de corporis agebat continentia, & libidinosos carnis motus cingulo frænabat qui potissimũ lũbos, & renes, infestant. Sed noua lex consensum et mentis cohibet, & mentis lumbos cingit, vt diximus ex Petro. Hinc cœlestis magister ait. Audistis, quia dictũ est antiquis. Nõ Mat. 5
mœchaberis. Ego aũt dico vobis. Quicũque viderit mulierem, ad concupiscendum eã, &c. Ideo prius cingebantur renes, nunc vero cor. Ita aiunt Anselmus, Ansel.
& Ricardus, in c. 1. Apoca. Nec vero ex Ricar.
his puteis, in lege nõ fuisse prohibitum malum cõsensum, sed quia Pharisæi sic legem interpretabantur, licet malè. De C
qua re eos Christus dñs carpit. Si vero videre cupis hominẽ præcinctum ad re- Mat. 5
nes, & cor etiam ante Euangeliũ, attende B. Iob. Pepigi fœdus cũ oculis meis, ut Iob 31
nec cogitarem quidem de virgine. Quæ uerba enarrans Gregorius, citat prædi- Gre. 21
ctum locum Apocalypsis, & exponit de Mor. c.
cogitatione luxuriæ. Vbi etiam expedit 2.
illud Gen. 3. Super pectus tuum gradieris, & ait tunc dœmon graditur super pectus cũ suggerit malas cogitationes. Tunc super uentrem, cum opere explere, suadet. Cum ergo nunc Christus ait. [Sint lumbi uestri pręcincti,] intelligen

dum

A dum nobis est de lübis corporis, & cordis vt Petrus exposuit. Pierius refert Zonã Hierogliphicum fuisse castitatis Aegyptij. Aurea vero zona esse debet, quia charitate frænandi sunt appetitus, quæ in lege gratiæ abundantius, conceditur, qua cor maxime frænetur. Et ideo in ea singulari ratione cor præcingi dicitur potius quam in lege veteri.

Addit uero dñs. [Et lucernę ardentes in manib. vestris.] Sed qua rõne lucernas in manib. tenere præcipimur? Certe uia nobis peragēda est noctu, uia difficilis, plena periculis, ac laqueis. Attende ꝙ in medio laqueorum pertransis, necessariũ nobis lumen est, ne pereamus.

B Finge nunc uiã te agere p montis cliuũ, in cuius radice est ingens ignis, & uia arcta est difficilis, casuiq; propinqua. Maiora profecto discrimina in humana sunt vita. Super ila. n. oĩa dęmon nos insequitur districto ense. In misero nanq; Adę filios illa descendit maledictio Psalmi.

Ps. 34. Fiant uiæ illorum tenebræ, & lubricũ. Et Angelus dñi persequens eos. An non tenebris obruimur? An non innumera imminent pericula, scandala, & ignorãtiæ? in extremis uero, si decidimus, paratus nobis est æternus ignis. Lucernis ergo opus nobis est. Nec vero satis est una

Am. in Ps. 118 lucerna, sed ait. Lucernę ardentes. Quia ut ait Ambrosius, multę sunt tenebræ,

C multæ sunt lucernæ necessariæ, qa multis egemus virtutib. ad multa superãda vitia. Opera uero virtutis lucernę dñs, quia, & nos ipsos, & alios ẽt illuminãt, & uiam in cœlum ostendunt. Hinc Psa. A mandatis tuis intellexi. Et Sapiẽs ait. Iustorum semita quasi lux splendens, & crescẽs vsq; ad perfectum diem. Sibi ue

Ps. 118 ro, & alijs exemplo lucet. Sicut qui lu-

Pro. 4. cernam noctu in manu propria defert, sibi, & alijs uiam demonstrat. Ideo cælestis magister ait: Sic luceat lux uestra coram hoib. vt uideant opera vestra bo

Mat. 5. na. Hæc vero in te nimium cauere debemus, ne de illis simus, qui lucem, quidẽ portare nolunt, sed aliorum manib. non suis. Et cũ lucerna eos præcedere deberet, ipsi lucernã perire volunt, & eã post se relinquere, sic. n. non recte via illumi

nat. Huiusmodi sunt, q opera pstare nolunt, testificuere renuũt. Hæc uero uniuersa hęredib. & testamentarijs facienda relinquunt. Tu tibi hæc non pstas, & pstabit alter? bona opera lucernę sunt, pcedant ergo te, vt sic recte viam incedas: A

Sed attendendum est, nõ satis esse lucerna tenere, nisi ardeant. Ideo cœlestis magister ait. [Lucernę ardẽtes.] Sunt. n. aliqui, q pia opera præstant, sed in statu peccati sunt, & ideo lucernæ bonorũ operum ardentes non sunt, qa sine charitate parũ, vel nihil valent. Hi lucernas hñt, sed extinctas. De qb. Paulus ait. Si 1. Cor. 13.
distribuero in cibos pauperũ oẽs facultates meas, & si tradidero corpus meũ, ita, ut ardeam charitatẽ aũt non habuero, nihil mihi prodest. Sicut. n. moneta absq; imagine nihil ualet, ita opus bonũ nisi charitate insigniatur. Deinde mani B
bus has lucernas teneri oportet. Quidã solo corde tenent, qui multa se facturos dictũ, sed nihil prestant. De quib. Sapiẽs Pro. 26
ait. Sicut portauertitur in cardine suo, sic piger in lectulo suo. Et iterum. Nu- Pro. 35
bes, & ventus, & pluuię non sequentes, vir gloriosus, & promissa non complẽs. Non ergo bona cogitans, sed bona faciens aptus est regnos Dei. Hinc Ioãnes Apo. 14
de iustis ait: Opera. n. eorum sequuntur Pro. 31
illos. Hinc etiam de forti muliere dicitur. Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum.

[Beati serui illi, quos cum venerit dominus, inuenerit vigilantes.] Qui parati sunt, & dñm venientẽ expectant, serui eius sunt. Beatus plane ille, qui dicere C
põt cum Psalte. Tuus sum ego, saluum Ps. 118
me fac, qm̃ iustificationes tuas exquisiui Pauci profecto sunt, qui Deo dicere valeant, tuus sũ ego. Ad auarus id dicere poterit? Non certe, sed dicet pecunię suũ ego. An carnis voluptatib. deditus id dicet? Non plane, sed meretricis ego sum: & sic in reliquis peccatorib. Iustus uero ait: tuus sum ego, qa iustificationes tuas exquisiui. Nõ exquisiui aurum, aut delitias, aut honores, sed iustificationes tuas. Et ille certe seruus est, & miser seruus, q Greg.
peccato seruit nam qui Deo seruit, rex est. Vnde Greg. ait. Seruire Deo, regna-

A re est. Qua rõne Dei serui hoc sibi nomen sępe usurpant. Centies se X̃pi seruum Paulus dicit. Et psalte. Ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillę tuę. Merito ergo nũc X̃ps ait. [Beati sunt serui illi. De hac ergo re gloriemur, quod nunc X̃pi serui, & Ecclesiæ filij sumus.

Ps. 115.

Simile

[Cũ venerit, & pulsauerit, confestim aperiente ei.] Adultera nõ cõfestim aperit marito, donec adulterũ occultet, fidelis uero mulier confestim. Ita ex fideliũ. qui in Ecclesia sũt, quidam oĩno fideles sunt, non fide solum, sed ex morib. hi cõfestim Deo aperiunt. Alij vero adulterium in voluntate retinent, peccatum, s. & ideo curant multum mortem effugere, ac differre donec peccatum abscondant, sed illum latere Dei oculos nõ poterit. Vnde Psal. In operib. manuum suarum comprehensus est peccator. Hinc Paulus. Cum. n. dixerint, pax, & securitas, tunc repentinus eis superueniet interius: sicut dolor in vtero habentis, & nõ effugient, paratos nos ergo esse oportet, ut confestim aperiamus Deo. Sed quid vigilantibus seruis dabitur? Audi. [amẽ dico vobis, præcinget se, & faciet eos discumbere, & trãsiens ministrabit illis.] Significant hęc verba, iustis vigilãtib. concedendã esse cælestẽ mensã m, in qua sedeant. Et Dei fruitionẽ, cuiq; pro meritis. Sicut dñs, qui lętus a nuptijs venit, uidens seruos fideles, cum expectantes amplius lætatur, & dona eis largitur præcipua. Sed singula verba pensemus. Primum illud. [Faciet eos discumbere.] Qui discumbit, quiescit oĩno, ita in gloria quiescent sancti Deo obtento, & omni labore cessante. Hinc Esaias. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. Hic ambulant & laborãt iusti, sed amodo iam dicit spiritus, ut requiescant a laborib. suis. Nec uero solum discumbent sed ad mensam lautam, ac amplissimã, id. n. discũbere significat. De qua Esaias ait. Et faciet dñs oĩb. populis in monte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vindemię, pinguium medullatorũ, vindemiæ defęcatæ, & pręcipitabit mortẽ in sempiternum, & auferet dñs oẽm lachrymam ab oĩ facie. Et tunc addit Propheta, iustos dicturos. Ecce Deus noster iste, expectauimus eum, & saluauit nos, Iste dñs, sustinuimus eum, & exaltabimus, & lætabimus in salutari eius, quia requiescet manus Dñi in monte isto, id est. Nunc ostendit potentiam suam, ac diuitias in nos, sicut Assuerus in suo cõuiuio ostendere uoluit. Lætantur tunc, & exultant, quia Deum expectauerunt, cum tantam expectationis mercedem vident. Christus ait, estote similes hominibus expectãtibus, Esaias ait dicturos eos expectauimus eum, sustinuimus eũ. Sed incredibile apparet quod ait. [præcinget se, & transiens ministrabit illis.] Interrogauit Assuerus Aman. Quid fiet hoĩ, quem rex honorare desiderat? Et cum superbus supra modum esset, & arrogans, putaretque, seipsum esse, quem rex honorare volebat, multa dixit, sed diuersa, & inferiora multo ab his, quæ nunc Christus ait. Quod rex in mensa sua aliquem subditum sedere faciat, aliquando vidimus, sed quod rex illi ministret, inauditum est, quomodo ergo rex æternus præcinget se, & transiens ergo ministrat hoĩbus? Transiens quo ergo ministrat, dum per oẽs sensus, & potentias transiens oĩbus gloriam cumulabit. Vnde Psaltes ait. Beatus uir, cuius impleuit desiderium suum ex ipsis. Mãsiones plures beatorum in cęlo sunt, & per omnes illas transit dominus vt omnes gloria repleat. Sed quid est. [Pręcinget se?] Certe præcinget se per iustitiã. De quo cingulo Esaias ait. Et erit iustitia cingulum lumborum eius, secundum quam singulis reddet secundum meritũ suum. Quia in cælesti regno sedent sancti in Dei conuiuio, sicut fratres in conuiuio Ioseph, iuxta primogenita sua, ita illi iuxta meritum suum. & sic transiens per singulos, cuique dabit id, quod meretur. Præcinxit homo lumbos suos, ut Deo ministraret, præcingitur Deus iustitia, ut homini merita reddat. Transiens uero ministrare dicitur, quia cuique dat pro merito. Vel sancti cœlum ingressi trãseũt in suos ordines, & dominus immobilis transire dicitur, qa transeuntib. illi gloriam propriam cuiq; ministrat. Tẽpus

Esth. 1

B

C

Esa. 11

Ge. 43.

B

Psal. 9.

1. Th. 5

C

Esa. 32

Ap. 14.

Esa. 25

A pus humiliationis Christi prȩterijt iam, cum præcinxit se, ut leuaret pedes discipulorum. Iam tempus maiestatis est,
Ioã. 13 nec seruit, dat vero manu propria cuique gloriam tanquam dominus. Ferculum, tribuit, quod hic dare cōsueuit, qui ministrat. Qui ergo in terra fuit dator uirtutum, in cælo est distributor prȩmiorum, id uero ministrare dicitur. Sicut ēt
Sap. 16 Sapiens ait. Vt ius cuiusque deseruiens voluntati, ad quod uolebat conuertebatur, deseruire dicitur, quia bona largitur & escam tribuit. Transire vero dicitur, quia non unam omnibus in communi
Simile gloriam tribuit, sed singulis suā. Aliqñ proponitur in mensa ferculum magnū esca plenum, a quo omnes accipiant sibi
B escam conuenientem, & tunc non transit, qui escam ministrat. Aliquando uero cuique ferculum tribuit, & tunc transit ab uno in alium. Quia ergo dominus non unam proponit omnibus gloriam, sed cuique conuenientem, ideo transire dicitur, quia id efficit, quod transiens facere solet.

[Hoc autem scitote, &c. qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non fineret perfodi domum suam, & uos estote parati, quia qua hora non putatis filius hominis ueniet.] Dixerat superiore parabola de præmio vigilantium. Hac parabola explicat supplicium nō uigilantiū, illud uero est, perfodi domū a fure, sed illatio a Christo dño facta incongruens
C apparet. Si n. sic inferret, si sciret pater familias horā, qua fur veniet, vigilaret, ergo & vos vigilate, quia scitis horam, optima esset illatio, sed contraria est, illatio, vigilate, quia nescitis horam. Pro huius ergo intelligentia notandum est. Eo hanc parabolā spectare, ut ostendat, aduentū Chři futurum, vt furis hora, qua nō speratur, ideoque semper vigilandū, ne patiamus malum, quod pater familias, qui non vigilauit, quia nesciuit horā aduentus furis, & ideo ab eo peremptus est. Aduertendum ergo est, uerba græca nō de præsenti loqui, sed de præterito scilicet, si sciuisset pater familias, qua hora fur veniret, vigilasset, nec permisisset, domum suam perfodi.

Secundum quam lectionem proponitur in parabola pater familias, q a fure oppressus est, quia non vigilauit, qui vigilasset, si furem venturum sciuisset, cuius exemplo mouemur vigilare, ne in simile discrimen incidamus. Nam si dormierimos, ueniet mors vt fur, qua hora non putamus, & sic applicatio parabolæ hæc est. Si sciret pater familias, qua hora fur venturus esse, vigilasset, & uigilans damnum passus non esset, & qa non præsciuit horā aduentus furis, ideo non vigilauit, & ideo fur adueniēs hora inopinata, eum diripuit. Ideo ne vobis simile contingat, & vobis dormientibus, quia nescitis hora aduentus eius, vos opprimat imparatos, assidue vigilate, quia dies domini vt fur veniet, dormientes oppressurus. Quod ergo dicitur in parabola de patre familias, quod vigilasset, si sciret horam, nō ad hoc dicitur, vt in hoc eum imitemur, sed ut sic diceretur de illo, exempli necessitas exegit, quia uigila corporalis non potest esse perpetua, simulque significatur, non vigilasse illum, quia nesciunt aduentus horam, ut nos caueamus, ne & nos eadem de causa nō vigilantes, incidamus in simile damnum.

Sed secūdum nostram lectionem parabolæ applicatio sic fieri potest. Pater familias vigilaret, si sciret horā aduētus furis, ideo vos vigilate, quia scitis uenturum diem dñi tanquam furem, qua hora nō putatis. Si enim hoīes vigilant, ne pereat pecunia, multo magis vigilandū ne pereat anima. Nulla esset difficultas, si dixisset. Si sciret pater familias furem venturū nocte, vigilaret, ideo vos vigilate, quia filius hominis nocte veniet, qua hora nō putatis. Sed dicit, qua hora fur veniret, & ut sic diceretur exempli necessitas exegit, ut dictum est. In hoc ergo stat multitudo, sicut ille vigilaret contra furem, ita, & vos contra diē dñi, quȩ veniet ut fur in nocte. Id vero de aduentu in iudicium, & in mortem intelligendum est. Concludit tandem.

[Et vos estote parati,] Misericordia diuina in peccatores ostenditur, q̄ pluribus vocib., ac parabolis utitur, ut nos a p ec-

A peccato excitet: Dormit Saul, potest eũ occidere Dauid, vult Abisai dormientẽ configere, sed Dauid, id non patitur, qn
1. Reg. 26. potius uocib. eum excitat. Ita oĩno dormit peccator, fisus in lancea, & scypho, vt Saul, in iuuenili, scilicet, ætate, ac uiribus corporis. Diuina iustitia postulat ęternã ei inferri mortem. Christus vero iustitiam tenet, ne in te debacchet. Excitat vero te parabolis, ac clamoribus, tollit a te lãceam, & scyphũ, cũ te infirmitate præmit. Caue ne in somno peccati dures, ne te latrones interficiant, vt Isboseht. Caue diẽ mortis, qui ut fur, ueniet, & aliq̃do imparatos rapere solet. Nec .n. in optimo statu vniuersi decedũt, sed sæpe in deteriori, vt accidit Cain, Iudæ,
B Sauli, & omni peccatori, qui in peccato moritur post batismum, &c.

Ideo, uero, horã mortis nos ignorare voluit, ut super recte uiuamus, sp vigilemus, quia nulla nobis hora certa est. Qđ si incertus de uita in peccato dormis, si certo nosses, per plures annos te victurum multo magis in peccato quiescere.

In Communi Confessorum non pontificum.

Thema. Homo quidam nobis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reuerti. Vocatis autem de
C *cem seruis suis, dedit illis decem mnas, & ait ad illos; Negociamini dum venio. Luc 19.*

De litera Euangelij breuiter dicamus. Proponit Xp̄s parabolam hanc, eo, quod esset prope Hierusalem, & quia existimarent, quod confestim regnum Dei manifestaretur. Putabant Apostoli statim, regnaturum esse Chri-
Esai. 9. stum temporaliter, & continuo implendum illud Esaiæ. Super solium Dauid, & super regnum eius sedebit. Et cũ pro
Act. 1 ximè ascendere vellet in cęlum, interrogant. Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel? Vt ergo doceat, quo ordine, & quo tpe sit regnaturus, parabolam proponit, quo ostendit, prius in A cęlum se ascensurum, ubi regni cęlestis possessionẽ est accepturus. Interim vero relicturũ suis mnas, q b. negotiari ualeant. Postea uero reuersurum, ut terræ etiam regnum capiat, & omnia sibi subijciat. Ait ergo.

[Homo quidã nobilis abijt in regionẽ longinquam, accipere sibi regnũ, & reuerti.] Merito Xp̄s rex nobilis homo dr̄. Est. n. idem nobilis, quod bene natus tum Latinis, tũ Græcis. Est vero Iesus bene natus, ac fæliciter editus, cum reliqui misere nascantur. Duæ sunt Christi natiuitates, respondentes duab. illius naturis, & utraq; optima est. Prior natiuitas est, qua a patre ab æterno processit. Cum in principio erat uerbum, & verbum erat apud Deum. Cum eructauit cor meum verbum bonum, cum ex B vtero ante luciferum genuire. Hanc eius generationem quis enarrabit? Ibit hæres vniuersorum cõstitutus est, & cũ patris substãtia vniuersa illius bona accepit. Mirabilis plane, optimaq; natiuitas, propter quam merito bene natus, ac nobilis nuncupatur: Altera christi natiuitas temporalis est, qua ex Virginis utero processit. Et hęc etiam natiuitas optima est, quia de Virgine, sine corruptione, & dolore. Nullus hominũ sic natus est. Deinde nobili Christus dicitur, quia secundum diuinam naturam non rapinam arbitratrus est esse se æqualẽ Deo. Secundum humanam uero ab illustrissimis Regibus, & Patriarchis descendit C Regio longinqua, in quam abijt, ut sibi regnum accipiat, cælum est, in quod conscendit, ubi ad dexteram patris sedit, tanquam cœlorum rex. Reuersurus vero est ad iudicium. Vnde ait: Ecce uenio cito, & merces mea mecum est, dare unicuique iuxta opera sua. Apo. 2

Dum vero reuertitur, relinquit decẽ mnas decẽ seruis, cuiq; vnũ mna. Illud vero tribuit, ut negotientur, dicit enim: Negotiamini, dum uenio, usque ad mortem ergo nobis negociandum est. Videnda nobis, hæc sunt, quæ sit substãtia ac pecunia, quæ vulgo dr̄, el caudal, quæ nobis datur, ut negotiemur. Et quomodo

A do negotiationem exercere dèamus. Et quousq; vobis negotiandũ sit. Et primũ quidem, substantia nobis cõcessa, vt negotiemur, vna mna est. Sed q̃d est mna? Mna dictio est Græca, q̃ Latini dñt minam significat Atticis libram pecuniariã, hoc est cẽtum drachmas. Sed mina Hebraica longe maior est teste Iosepho
Ioseph l.14.anti.c.13 valet.n. duas libras cũ dimidia. Conuenit vero id cum eo, φ Ezechiel ait. Porro viginti sicli, & vigintiquinq; sicli, &
Ez.45. quindecim sicli mnam faciunt. Mna ergo 60. siclos continet. Siclus autẽ viginti obolos hẽt, q̃ sunt quadraginta drach
Exod. 30. mæ, vt in Exod. & Leuiti. hr̃. Drachma vero valet quadraginta dipondia cũ mi
Leu.ultim. nuto. Et sic mna continet sexaginta medios argenteos, q̃ conficiunt triginta ar-
B genteos. Hoc vero pretium fuit sanguinis Christi, φ Matthæus vocat pretium
Bude⁹. appretiati Budeus li.5. de asse, ait. Argẽteus Hebræus duas drachmas Atticas pendebat. Erant.n. argentei illi magni, ex quib. vidisse se vnum refert Budeus, ex illis inquam, qui pretium Christi fuere, qui erat Parisijs in æde sancti Ioãnis Lateranensis. Ego vero in Hispania alterũ ex illis ipsis vidi, quẽ Marchio Deniensis in domus suę maioricatu habet.

Hoc vero Christi domini pretiũ prę-
Zac.11 dixit Zacha. Et dixi ad eos, si bonum est in oculis uestris, afferre mercedem meã & si non quiescite. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Et dixit dominus ad me. Proijce illud ad statuarium decorum pretium, quo appre-
C tiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos, & proieci illos in domo dñi ad statuarium. Loquitur Christus dñs, & ait Iudęis. Si bonum est in oculis uestris, i. si placet vobis. Reddite mihi mercedẽ aliquam, & obsequiũ pro tot beneficijs, q̃bus vos affeci. Et si hoc non placet vobis, quiescite, quasi dicat, nõ uos cogam. Illi vero appẽderunt mercedem meam triginta argenteos. Idest, loco obsequij, & mercedis consilium inierunt, vt me occiderent, & Iudæ dederunt triginta argenteos, vt me proderet illis. Dominus vero dixit ad me. Proijce illud ad statuariũ pro statuario nomen Hebræũ ponitur, φ significat plastem, uel figulũ,
A uel statuarium, figuli.n. statuas ex luto conficiebant. Quod nomen sæpe in scriptura Deo tribuitur, qui nos, quasi figulus formauit. Et sic uerba prophetæ accipi possunt, ut significet, proijce hoc pretium coram Deo, qui probe nouit dignitatem tuam, ut iudicet, an digno pretio sis æstimatus, ut uideat quãta iniuria te Hiero.
affecerunt, ita Hieron. & Ruper. intel- Rupe.
lexerũt. Proieci, ergo, ait Christus in domo dñi, triginta illos argẽteos. Licet.n. Iudas, proiecerit, sed Christus proijcere dr̃, qui eum impulit, ut proijceret. Dicit uero decorum pretium ironicè, rei indignitatem intelligi uolẽs. Quidam uerũ uerbum illud statuarium intelligũt, thesauri esse custodem, ut significet prophe B
ta. Duc pretium illud in templum, & reponatur in thesauris templi, ut inde omnibus diuidatur.

Ex quibus omnibus colligitur, pretiũ sanguinis Christi in ecclesia esse, ut omnibus fidelibus diuidatur. Si ergo nosse cupis, quæ sint pecuniæ, quæ fidelibus dantur, quibus negotiari possint, certè pretium sanguinis Christi est, mna est, qua triginta argenteos pẽdet. Hoc mna omnibus nobis in Ecclesia proponit Christus, in thesaurique Ecclesiæ reponit, ut illo negotiari possimus innumera dona gratiæ, ac gloriæ. Exigit uero industriam nostram, & liberi arbitrij concursum, cum ille proponat pecuniam omnem, lucrum uero, quod ex negotiatione acquiritur, nobis solum reseruatur, Deo enim nihil lucrari possum⁹. C
Nam, ut Iob ait: Quid prodest Deo, si Iob.22
iustus fueris? Aut quid ei confers, si immaculata fuerit uita tua? Et ideo cum
feceritis omnia, quæ præcepta sunt uo- Lu.17.
bis, dicite, quia serui inutiles sumus, q̃a nihil utilitatis Deo acquirere potestis. Hinc uero p̃cedit, ut minima industria nostra bona maxima lucremur, propter infinitum hunc thesaurum, quo negotiamur. Sicut accidit in temporali negotiatione, ut parua industria multæ acquirantur diuitiæ, quia multa pecunia in negotiatione ponitur. Hinc enim procedit, ut calix aquæ frigidæ ęterna remune-

A muneratione donetur, & minima opera iusti gloriam æternam acquirant.

Si uniuersarum creaturarum thesaurus in unum conueniret, & negotiationi exponeretur, satis non esset tantæ negotiationi, quoniam in ea Deus acquiritur. Ego ero merces tua magnanimis. Gen.15. Et ideo, ut eũ assequamur, diuina Christi merita necessaria nobis sunt, ut Deũ lucrari possimus. Hinc uero colligendum nobis est, omnia à Deo sperare, ueniam peccatorum, dona maxima, gloriam amplissimam. Quid enim non speret se lucraturum, qui diuina merita pro se habet? Tanto exposito thesauro negotiationi, facile est, uniuersa acqrere. Aliqui doctores mna dicunt esse uniuersa ea bona, quæ Deus homini contulit, B siue naturalia, siue gratuita sint, quę omnia ei Deus concessit, ut negotiationi exponat, & eis rectè impensis lucretur uitam æternam.

Postquã mnas diuisit seruis, ait: [Negotiamini dum uenio.] Quasi dicat non hęc bona uobis concedo, ut illa in thecis reponatis, sed ut negotiationi exponatis. Sicut mulier illa fortis fecisse perhibetur, de qua Scriptũ est. Gustauit, & uidit, quoniam bona est negotiatio eius. Pro.31 Sed merito inquirendum nobis est, quæ sit bona ista negotiatio, cui exponere debemus uniuersa Christi merita, & uniuersa bona nostra. Nimium enim attendunt negotiatores terræ, quæ negotia agenda suscipiant, & quantum ex illis lucri acquirere possint.

C Primum ergo, quod prudens negotiator attendit in negotiatione, cui omnes diuitias suas exponit, est lucrum, qđ inde reportare potest. Nec lucrum attendit, quod initio negotiationis prouenire potest, sed quod in eius est fine. Stultus enim is negotiator esset, q uidens initio negotiationis aliquod lucrum, illud sic attenderet, ut eo deceptus in fine negotiationis maximum pateretur detrimentum. Simile Quid prodest, nunc dare pecunias in cambium, ac lucrari quinque, uel decem, cum centum dederis, si in fine cambij amittis triginta. E diuerso prudés negotiator agere solet, qui pecuniam dat in Hispania, ut eam recipiat in Flãdria, A & cum nunc eam dat detrimentum patitur, dat. n. centum, recepturus in Flandria nonaginta. Nouit tamen in fine cãbij, cum ex Flandria in Hispaniam pecunia datus, magno cum fœnore eam obuenturam. Certè nullus adeo imprudés negotiator est terrę, qui exitum negotiationis non consideret. Pauci uero sunt æternorum negotiatores, qui in his, quæ ad animam spectant, id attendat. Hæc profecto diuersitas est inter negotiationem iusti, & peccatoris. Quod iusti negotiatio initio laboriosa est, & ĩ ea detrimentum patit, sed exitus illius optimus est, & lucrum immẽsum. Negotiatio uerò peccatoris è diuerso ꝓcedit, initio. n. dulcis est, & aliquod lucrũ habet, exitus uero amarus, sicut absynthiũ, & immẽsum detrimentum est. Homo animal rationale est, & ideo finem inspicere dẽt, B quia homo est. Quia uero negotiator exitum negotiationis attẽdere, atq; adeo, nec terreri debet, si initio detrimentum patiatur, dummodo exitus fœlicissimus sit. Nec uero inescari dulcedine, & lucro quod initio negotiationis uidet, si in fine detrimentum sit maximum.

Procedit nunc dæmon, caro, ac mundus suadetq; tibi, ut cum ipso negotieris eiusque merces emas, & in eis diuitias tuas insumas, initio dulcedinem tibi ꝓponit, delectationem, lucrum aliquod. Sed caue negotiationem istam, eam attente considera, & respues. Audi Sapiẽtem. Ne intuearis uinum, quando flauescit, cum splenduerit in uitro color eius. Pro.23 Ingreditur blãdè, sed in nouissimo mordebit, ut coluber, & quasi regulus uenena diffundet. Vinum hoc loco significat C omne mundi gaudium, & delectationẽ, ut Bernardus ait in illud Cant. 1. Meliora sunt ubera tua uino. Rectè ergo monet Sapiens. Ne intuearis delectationẽ, Bern. cum splenduerit, initio, n. ingreditur blãdè, sed in fine, ut coluber mordebit, & ut regulus uenena diffundet. Qui huius negotiationis initia dũtaxat cõsideraverit, nec finem attenderit, qui colore uini huius decepti illud bibitur, usq; ad ebrietatem, & nihil aliud curãt, nisi, ut diuitias hono-

A honores & voluptates acquirant, in fine miseros se inuenient, cum tempus rationis aduenerit. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Ibi venenum apparebit, quod in vino latebat. Ibi detrimentum infinitum apparebit, quod patiuntur pro paruo lucro, quod initio fecerunt. Væ
Luc. 6. vobis, qui ridetis, quoniam flebitis. Tūc deceptos se agnoscent, cum deceptionem uitare non poterunt. Tunc veritatem illius sententiæ agnoscent, cui hic
Mat. 16 assentiri noluerunt. Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimētum patiatur? Hoc est illud vinum veneno plenū, de
Apo. 17 quo Io. ait Veni, & ostendam tibi dānationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas, cū qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt, qui habitant terram, de vino prostitutionis eius.
B Mulier illa Babylon dicebatur, vestibus regijs induta erat, & poculum aureum in manu eius. Sed statim Angelus clamauit. Cecidit, cecidit Babylon illa magna, quia omnis peccatorū cōgregatio, quæ in illa muliere significatur, peribit. Dic nunc, ò homo, si ratione vteris, præclarum putas te egisse negocium, si initio lucratus es decem, cum in fine mille amiseris: Quid tibi proderit, si vniuersum mundum lucreris, animę vero æternum detrimentum patiaris? Si diuitias tibi coaceruaris sicut Crassus. Si honores, & nomen acquisieris vt Alexander,
C & Cæsar, & reliqui orbis Monarchę. Si delitias, & gloriam habueris sicut Salōmon, & si omnes hos longè superaueris Quid lucri reportabis tandem, si animę tuæ detrimētum patiaris? Merito Moy-
De. 32. ses ait. Gens absque consilio est, & sine prudentia. Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Quid est, nouissima prouiderent? Certe exitum negociationis attenderent, non initiū. Nunc ergo veritatem istam considera vtiliter, quam inutiliter postea confiteb itis,
Sap. 5. sicut impij confitentur. Quid nobis profuit superbia, diuitiarum iactantia quid contulit nobis, ergo errauimus.

In negociatione vero iusti è diuerso accidit. Initia illius dura sunt, & in eis aliquod detrimentum est subeundum; A sed in fine lucrum est maximum. Hinc
Deu. 31 benedicit Moyses Zabulon. Lætare Zabulon in exitu tuo. Habitabat Zabulon
Ge. 49. in littore maris, ut Iacob ei predixit, Zabulon in littore maris habitabit, ibique negociationi vacabat. Merito ei dicitur, Letare in exitu tuo, quia prudens negociator in fine, ac exitu negociationis lætari solet. Hinc Pau'us. Omnis disciplina in præsenti quidē non est gaudij, sed
Heb. 12 mœroris, sed postea fructū pacatissimū exercitatis per eam reddet iustitiæ. Cum ergo fructum maximū huius negociationis expectemus, meritò monet nos ibi Pau. Propter quod remissas manus, & solutas genua erigite, & gressus rectos facite pedibus uestris. Attendite huic negocio uiriliter, nō manibus remissis, nō solutis genibus. Sed uiriliter agite, & cō
Psa. 29 fortetur cor uestrum oēs, qui speratis in Dūo. Hic felicissimus terminus huius negociationis fuit, ut sancti liberater uni-
B uersa mūdi bona relinquerent, ut martyres plura paterētur, nec putandum est edisse seipsos, nec diuitias suas, qui intelligebant, nō ea amitti, sed multiplicari. Qui.n. pecuniā in cambium tribuit, nō eam odit, neq; è domo eijcit, quia illi ingrata est. Sed pecunia ad breue tps carere uult, quia uult eam multiplicādam. Ita iustus delectationes abijcit, ut eas cumulatas recipiat. Hinc Petrus, Benedictus Deus, & pater Dñi nostri Iesu Chri-
1. Pe. 1 sti, qui scdm miam suam magnam, regenerauit nos in spem uiuam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem, incontaminatam, immarcescibilem, conser-
C uatam in cœlis. En finem fœlicem negociationis iustorum, quem ut consequantur, libenter nunc aliquod detrimentum patiuntur. Vnde addit Petrus. In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in uarijs tentationibus. Et quemadmodum prudens mercator lætari solet, non solum in negociationis fine, cum lucrū percepit, sed et initio, cū uidet optimæ negociationi expositā pecuniā: Ita Petrus, exultatis lætitia inenarrabili, & glorificata, reportantes finem

A nem fidei uestræ salutem animarum ue strarum. Quia cum iustus finem attēdit & lucrum maximum futurum sperat ēt tunc lætatur, cum detrimētum patitur. Optimus ergo finis negociationis iusto rum est, & ideo de forti muliere, quæ negociationi incubuerat ait Salomon. Ri-
Pro.31 debit in die nouissimo. Initia verò, ac fines harum negociationum mire descripta sunt historia Diuitis epulonis, &
Luc.10 Lazari. Quorum initio diuersa admodū fuere, sicut etiam exitus. Diues enim partam utilitatem, & delectationem in principio habuit, sed demum sepultus est in inferno. Lazarus uero, qui initio detrimentum passus est, in morte porta tus est ab Angelis in sinum Abrahæ.

Secūdum uero, quod prudens nego-
B ciator attendit in negocio suscipiendo, est securitas, ac certitudo lucri, nec em satis sibi putat, si lucrum uideat, nisi illud certum sit. Et quoniam aliquid minus attendunt, omnia bona sua dilapidauerunt, quia negocium aliquod uiderunt præcipuum, in quo plurimum lucrum futurum putauerunt, quod deinde incertum fuit. Sunt quędam merces, quæ nunc ualorē retinent multum, sed post annum nullius precij sunt. Sunt ēt mercatores, qui pretium mercium nun quam reddunt; & in his negociationib. sæpe negociator bona sua amittit, licèt enim initia putauerit, multum futurum lucrum, sed postea nullum est, imo ma-
C ximum detrimentum. Ideo securitas ne gotij nimirum attendenda est. In hac ēt re diuersitas magna est inter negocia iu sti, & peccatoris. Quòd in iusti negocio certum omnino lucrum est, in peccatoris uerò negocio nihil certi de lucro affir mare possumus. Merces iusti ualorem semper retinet. Merces peccatoris non item. Merces sunt, quas uulgo dicimus [de coyuntura,] hodie enim aliquid ualent, cras nihil: nunc pulchritudo aliqd est, cras marcescit. Nunc diuitiæ lætificant, sed nihil proderūt in die ultionis. Nunc potestate fungeris, cras ea carebis. Iustitia uero, ac uirtus omni loco, & tempore pretium retinet, in salute, & in firmitate, in diuitijs, & paupertate cœlum lucrari poteris. Et ideo de iusto Ps.
A ait. Omnia, quæcunque faciet, prosperabuntur, in omnibus lucrum inuenit. Psal.1.
Deinde debitores admodūdiuersi sunt. Quæ enim mundo dedisti, uix, aut nunquam recuperabis. Debitor mendax mundus est, plura tibi debet, & soluet nunquam. Multa forsan tribuisti mundo, & amicis, & te nunc deceptum uides, quia ingrati tibi sunt. At uero Deus noster non solum, quæ debet, soluit, sed plura adijcit. Mensuram bonam, & cōfertam & coagulatam, & supereffluentem dabunt in sinus vestros. Non enim mensuram tribuit, nisi supereffluentem quia præmiat ultra condignum. Non sic accidit his, qui mundo, & eius uanitati inseruiunt. Scribe obsecro in libro tuo, quæ filijs, consanguineis, & amicis dedisti, & postea ad eos accede, at debita soluant, & nihil tibi retribuent. Inter alia, quæ Propheta Abdias ad Edom loquitur, per quem iniusti intelliguntur, ut Hieronymus ait, unum illud est, Omnes uiri fœderis tui illuserunt tibi, inualuerunt aduersum te uiri pacis tuæ, qui comedunt tecum panem, ponent insidias subter te. Luc. 6. B Abdi.

Si ergo rectè sapimus, negociationē iustorum suscipiemus, & cum Deo negotiabimur, ibi enim lucrum maximū, & certum inueniemus, quis enim sperauit in eo, & confusus est? Et hoc negotium nostrum esse oportet, ut salutem animæ nostræ curemus. Et in hunc finem uniuersa alia negotia dirigenda sunt. Hinc Paulus. Siue ergo manducatis, siue bibitis, siue aliquid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Cum ea, quæ ad corpus spectant, in salutem animæ tuæ, & in Dei gloriam dirigis, à spiritua li iustorum negotio non recedis, etiam si plura temporalia negotia peragas. Si uerò aliud intēdis, iam negocium aliud intendis, iam negocium aliud tractas. Ideo Mattham Dominus carpit, quia circa multa erat occupata, cum unum esset necessarium. Hinc Paulus. Rogamus autem uos fratres, ut abūdetis ma gis, & operam detis, ut quieti sitis, & ut uestrum negotium agatis. Duo Paulus C 1. Cor. 10. Luc.10 2. Th.4

ait,

A ait unum esse hoc nego tiũ, & nostrum esse. Alia enim negotia aliena putare debemus. Non enim Christiani nego tium est, substantiam, honoresque acquirere, Ethnici, & Turcæ negotia ista
1.Co.7 sunt: Virginitatem consulit Paulus, licet matrimonium sanctum sit, ne homo sit diuisus, quid obsecro diceret de eo, qui diuisus in ludos, comessationes, turpia, & iniusta lucra? Et hac de re no-
Naũ.3 biscum expostulat Dominus per Naũ, quod cum vnicum esse deberet negotium nostrum innumera alia geramus negotia, ait enim: Plures fecisti negotiationes tuas, quam stellæ sunt cœli. Vna nobis pecunia datur, Mna, scilicet; vt negotiemur, vnicum debemus gerere,
B & administrare negotium. Id vero præstabat, qui ait. Vnam petijt à Domino hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini. Et vt huic vacarent negotio, vniuersa mundi negotia sancti reliquerunt, vt tradit Gregorius in illud Iob 3.
Gre.4. mor.c. 33. & 34. Cum regibus, & consulibus terræ, qui ædificauit sibi solitudines. Desiderabat Iob similis esse regibus terræ, qui iusti sunt, qui solitudines ædificare dicuntur quia uniuersa relinquunt, ut Deum acquirant.

Sed si nosse cupis, quousque tibi negotiandum sit, audi cœlestem magistrũ dicentem: [Negociamini dum uenio.] Finis meriti erit, cum Christus uenerit in iudicium singulare in morte, & generale in mundi fine. Postea tempus, & lo-
C cus meriti non est. Ioseph in Aegypto
Ge.41. abundantiæ tempore plurimum congregauit triticum, Aegypti uero illud facere nescierunt, & ideo postea sterili tẽpore substantiam omnem uendiderũt. & seipses in seruos Pharaonis tradiderunt. Forsan dices dementatos tũc temporis Aegyptios fuisse, qui uiderunt Ioseph tricum congregantem, nec ipsi similiter fecerunt. Sed si illi dementati sunt, qui uitæ mortali non prouiderunt, an non, tu dementior, qui æternæ uitæ oblitus, & annorum sterilitatis, tibi merita non interrogas? Sicut Ioseph tunc frumentum congregauit plurimum, ita beatus N. cuius hodie diem festum agimus, & uniuersi uiri iusti, merita congregauerunt, & congregant. Cur illorum exemplo tibi ipsi nõ prouides? Audi monentem Paulum. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros in multa patientia, in ieiunijs, in tribulationibus, in uigilijs. Nunc tẽ- 2.Co 6
pus abundantiæ, tempus meritorum. Placuit enim diuinæ prouidentiæ, hoc designare tempus ad meritum, & demeritum. Sicut ex regis beneplacito celebrantur nundinæ, & mercatus, in quibus absque solita tributi, & uectigalis solutione emere omnes possint, & vendere. Tunc plurimi conueniunt, vt libere vendant. Sed elapso tempore à rege præfinito. Nundinę cessant. Ita B
omnino Dei gratia, ac liberalitate concessum nobis tempus vitæ est, ut merita cumulemus, si hoc elapsum fuerit, meritum, & demeritum non erit, licet plura opera bona, & mala tunc fiant. Nunc venale est regnum cœlorũ, nunc ergo accede, & eme.

Subiungit vero in pabola Dominus, quid peruersi ciues egerint rege recedente. [Ciues autem eius oderant eum, & miserunt legationem, &c.] Ciues dicit Iudæos, qui oderant eum, sicut alibi ait. Odio habuerunt me gratis. Hi eum negauerunt coram Pilato dicẽtes. Non habemus regem nisi Cęsarem. Et postea Apostolis denunciauerunt, ne omnino in nomine Iesu loquerentur. Et Pilato dixerunt. Noli scribere Rex Iudæorum. Sed eorum peruersus animus ostenditur, dum nulla ratione adducta, sed sola voluntate peruersa aiũt. C Ioa.19
[Nolumus hunc regnare.] Nec vero Act.4.
Iudæi soli hoc dicunt, sed & fideles, qui Christi iugo spreto, Diabolo potius seruire uolunt, pecuniæ, & varijs cupiditatibus, quam Deo. Et tum hi, tũ Iudæi similes extiterunt his, qui regem postula- 1.Reg. 10.
uerunt, & postea cum eis regem Deus dedisset, spreuerunt eũ, & non attulerũt ei munera. Summis affectibus desideratus Christus est, & à Deo petitus. Cum vero concessus fuit spreuerunt eũ. A'iquis certe res tuus esse debet. An non me-

A melius tibi est, vt regnet super te Christus? Vt quid Rhamnum eliges in regē, à quo ignis procedet, q deuoret te? Quid enim à Dœmone speras, qui est rex super omnes filios superbiæ, nisi ignem æternum? Præcipue cum scias redditurum hunc regem accepto regno, & velis, nolis, rex futurus sit, & de te vltionē sumpturus, Rebellant aliquando ciues in regem, sed putant regem à regno omnino deturbandum, quis vero adeo amens, vt rebellet, cum nouerit, regem nihilominus regnaturum, & de eo ultionem sumpturum? Rebellas, ò peccator, in Christum, & ais. [Nolumus hūc regnare super nos.] Nosti ne, quid redibit accepto regno? Nosti ad eius pedes te adducendum? Nosti æterna te pœna plectendum? Quo ergo pacto rebellas?

B Rediens vero rex, cum pronior sit ad miserendum, quam ad vlciscendum, prius seruos uocat, quibus mnas dedit, ut fideles præmijs afficiat. Accedit primus, & ait. [Domine mna tua decem mnas acquisiuit.] Non ait, ego acquisiui. Sed mna tua, in Deum referens omne lucrum. Sic Paulus ait. Deus autem incrementum dedit. Et idem cum dixisset, se plus omnibus laborasse, ait: Non ego, sed gratia Dei mecum. Licet enim hominis industria adfuerit in hac negociatione, sed minima illa est, si cū Christi meritis, & gratia conferatur. Et ideo potius Christo, & gratiæ ipsius tribuendum est lucrum. Præmij vero magnitudo ostenditur, cum ait. Esto super decem ciuitates. Alibi, vero dicitur, super quinque, quia diuersa merces dabitur pro diuersitate laboris, & gratiæ. Qui vero propria merita non acquisiuit, sed dixit Christus pro me laborauit, & meruit illud satis mihi est. Hic est, q mna deposuit in sudario, qui ignauus fuit nolens laborare, sed solum labores Christi sibi seruare, à quo illi merito tolluntur, quia eos non fecit proprijs operibus, &c.

1.Co.3

1.Cor.10.

C

In communi Virginum

Thema. Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c. Matth. 25.

Maximus certè, ac pretiosissimus thesaurus. Virginitas est, quantus vero sit, nulla creatura sic ostendit, vt Maria, quæ eo in pretio Virginitatem habuit, vt etsi ad dignitatem matris Dei euecta sit, virginitatem tamen amittere noluerit. Vnde Angelo dixit, quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco, idest, firmiter decreui, virum nullo modo cognoscere. Sicut vero Mariam in sūmo pretio virginitatem habuit, tanquam thesaurum ita in nullo mortalium sic absconditus hic thesaurus fuit, ac in Maria. Quid enim magis absconditum, quam Virginitas sub maternitate? vt ita dicam. Vt uero nos diuinæ gratię, & Virginitatis thesaurum agnoscamus, ac inueniamus gratia indigemus, quam nobis Maria impetrabit, &c. Luc. 1. B

Regnum cœlorum Ecclesia dicitur, postquam Christus cœlorum rex in terram venit, ante ipsum enim verbū hoc à prophetis vsurpatum nunquam fuerat, & ideo Esa. ait. Vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominabit, vbi Hieronymus ait. Hoc nomen esse Ecclesiam, sed nouum Ecclesiæ nomen, quod vsque ad Christum nominatum non fuit, regnum cœlorum est, qd' illæ Ecclesiæ imposuit; quia, cum ille factus est homo, initiauit hominibus viā nouam, & cœlestem, & ecclesiæ despon satus, Ecclesiam fecit cœlestem. Sicut cum rex desponsatur vili fœminæ, eam reginam efficit. Hinc Ecclesia dicitur: Astitit regina à dextris tuis. Simul etiā cœlestem fecit, dicente Paulo; Qualis cę lestis tales & cœlestes. Eam enim sic ornauit, vt sponsum tantum decebat, Vnde eam intuens Ioannes, ait. Vidi sanctam ciuitatem Ierusalem nouam descendentem de cœlo, à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo. De sum

Esa. 62

C

Psa. 44

1. Cor. 15.

Ap. 21.

A mo sacerdote dictum fuit, Virginem ducet vxorem, viduam autem, & repudiatam, & sordidam, atque meretricem nõ accipiet, sed puellam de populo suo, Christus ergo cœlestis cœlestem vxorẽ accipere debuit, vt dicatur de populo suo sponsam esse.

Singulari vero ratione Virgines spõsæ agni dicuntur, Virginitas enim sponsum inuenit in cœlo, & ideo cœlestis dici potest, & ideo Virgo illa vna est, de qua spõsus, Sexaginta sunt reginę, octoginta concubinæ, & adolescentularum nõ est numerus. Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri suæ electa, hæc Virgo est, inter has vero cęlestis regis sponsas beata N. pręcipua est, quę vt tanto sponso digna esset, mirum in modum sese ornauit. Multam curam adhibere solet Virgo, quæ nubere statuit, vt præcipuis ornamentis fulgeat, quibus omnium oculis amabilis, & pulchra appareт. Hinc Ieremias. Nunquid obliuiscetur Virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? Quanta ergo cura, ac solicitudine anima curare debet, vt se ornet, si Deo desponsari desiderat? Sed ornanda est interius, non exterius, quia vt Psaltes ait. Omnis gloria filiæ regis ab intus. Et Petrus. Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui abscõditus est cordis homo incorruptibilitate quieti, & modesti spiritus, qui est in cõspectu Dei locuples. De his interioribus animi vestibus sponsa gloriatur per Esaiam. Gaudens gaudebo in Domino, quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitię circundedit me, quasi sponsam ornatam monilibus suis. Si ergo Virgines intraturę ad Assuerum tanta cura se ornabant, vt ei gratæ essent, quanto maiori cura anima ornare se debet, vt Deo placeat? Hoc vero mirè præstitit Beata N. Quia vero nomine regni cœlorum Ecclesiam accipi diximus, uidendum te stat, quo pacto eam Christus eius sponsus describat in tribus parabolis, quibus eam dicit similem in Euangelio. Certe in illis nobis ostenditur initium, mediũ, & finis Ecclesiæ. Et ideo summa totius Christianæ vitæ in Euangelio continetur, cuius initium prima parabola explicat. Quæ sic habet. [Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo, &c.] Initium Christianæ vitæ est thesauri inuẽtio fortuita, sors est optima, ac pręclara à Deo tibi concessa nullis præcedentibus meritis. Cum ad annos discretionis peruenisti, vides te in Dei Ecclesia baptisma te suscepto, gratia, charitate, & fide ornatum. Quidnam hoc est, nisi forte inuentus à te thesaurus, quem non quæsijsti? Hinc per Paulum Dominus ait. Inuentus sum à non quærentibus me, palam apparui his, qui non interrogabant de me. Hac ratione non assimilatur minerali auri, aut argenti, sed thesauro abscondito, mineralia enim hominum industriam adinueniri possunt, signa.n. exteriora in terra sunt, quę illius iudiciũ dant. Non sic thesaurus absconditus, cuius signum nullum est solus is, qui industria inueniri põt. Hinc Petro Christum confitenti dictum est. Beatus es Simon Bariona, fœlix, ac fortunatus fuisti, quia caro, & sanguis non reuelauit tibi thesaurum, sed pater meus, qui illum abscondit. Hoc etiã verum est, in eo, qui ad fidem grãdęuus venit, thesaurum.n. inuenit, fidem, ac gratiã recipit nullis præcedentibus meritis. Vnde Paulus ait. Gratia.n. estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis. Dei.n. donum est, non ex operibus, vt ne quis glorietur. Merito vero thesaurus appellatur prima gratia, fides, & charitas, qm̃ thesaurus dicitur bonum aliquod eximum, ac magnum, quo homo diues redditur, & omnium malorum remedium habet. Et ideo thesaurus uim attractiuam habet, qua ad se trahit, nõ ferrum, sed cor, dicente Christo domino. Vbi est thesaurus tuus, ibi est, & cor tuũ. Omnes, quærunt thesaurum bonum, f. grãdem, quo diuites fint. Sed qui in his caducis, & infimis illum quærit, in vacuum laborat, nec enim ibi thesaurus est, se potius vanitas vanitatum, idest pijssima vanitas. Vnde sapiens. Quoniam spes im-

[Margin: Cant. 6. B Iere. 2. Psal. 44. 1. Pe 3. Isa. 61 C Ester. 2 Ro. 10. Mat. 16 Eph. 2. C Mat. 6.]

A pij tanq̃ lanugo est, q̃ à vẽto tollit, & tanq̃ spuma gracilis, q̃ à procella dispergit, & tanq̃ fumus, q à vento diffusus est, & tanq̃ memoria hospitis vnius diei prętereũtis. Et hac rõne diuitias fallaces Xps vocat, quia in eis fallitur animus nõ inueniens thesaurum, quem putauit. Sed aliorum exemplis opus nobis nõ est, vbi nos propria experientia docet. Putasti enim thesaurum tibi inueniendum, magnum, s. bonum in diuitijs munere alto, aut hoc, vel illo statu, peruenisti eo, quo desiderasti, & thesaurum non recepisti, audi ergo Prophetæ admonitionẽ. Disce vbi sit prudẽtia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus, vt scias simul, vbi sit longi turnitas vitæ, & victus, vbi sit lumen oculorum, & pax. Quis inuenit locum eius? Et qs intrauit in thesauro eius? Statim Propheta ait, non inuenisse hunc thesaurum principes gentium, qui argẽtum thaurizant, & aurum. Nec vero gigantes, & mercatores, ac negociatores terræ. Hic ergo thesaurus regnũ cœlorũ est, in diuina gratia, in Dei cognitione, & dilectione inueniendus est. Hinc Sapiens. Pone thesaurum tuum in præceptis altissimi, & proderit tibi magis, q̃ aurũ. Hinc Esa. Timor Domini ipse est thesaurus eius. Et Thobias. Multa bona habebimus, si timuerimus Deum. Per gratiam enim Deus possidetur, qui infinitum est bonum, & ideo ille solum diues est, qui eum possidet, ille solus beatus. Vnde Psal. ait. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt, beatus populus, cuius Dominus Deus eius.

Luc. 6. Baru. 3 B Ecc. 29 Esa. 33 Tho. 4. C

Sed forte ais, video ego iustos, sed nõ mihi apparent adeo diuites. Certè illud est quia est thesaurus absconditus. Inuenit homo thesaurum, & abscondit illũ, nemo nouit eius diuitias, nisi ipse, quia thesaurus illius abscõditus est. Hinc dominus in Apoc. ait Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi, qui accipit. Manna oẽm continens saporem significat internam dulcedinẽ, qua Deus mirabiliter pascit electos. Dr̃ vero abscõditum, quia ab alijs non videtur, vñ Psal. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abscondisti timentibus te. Sed quid est calculus candidus? Certè veteres iudices albis calculis verbantur ad absoluendum, nigris ad condemnandum reos. Similiter fœlices die, albis lapillis numerabantur, infœlices nigris. Quem morem a Thracibus Romani sumpserunt, vt Plinius ait, lib. 7. c. 4. Arethas in Apocal. ait. Victoribus olim trãditos esse calculos candidos. Cum ergo ait, dabo ei calculum candidũ, significat, absoluam eum, nec vllo modo damnatus erit. Et deinde dabo ei vitã felicẽ, & plenam veris voluptatib. quæ albo lapillo signetur. Vel tanquam victori in signum victoriæ dabo ei calculum candidum. Nomen vero dicit in calculo scribendum, vel quia nomen eius, qui absoluebatur, vel eius, cui in comitiorum suffragijs fauebatur, in calculo scribi solebat. Nomen vero istud nouum, quod in calculo scribendum est, est filius, & hæres Dei. Hoc nomen nemo scit, quid valeat, & quantæ dignitatis sit, nisi qui accipit. Thesaurus enim est ab aliorum oculis absconditus.

Apo. 2. A Psa. 30 Plinius B

Sed in agro absc̃oditus dr̃ hic thesaurus, nec agrũ dicit hunc, vel illum, quia in oĩ agro eũ reperire possumus. Quia in oĩ statu, in oĩ tpe, in oĩ deniq; re poteris hunc reperire thesaurum. Nulla relicta ẽ excusatio. Si. n. diues fueris, ibi thesaurũ reperies, si eleemosynas largas feceris, si pauper, ibi ẽt est thesaurus, si patiens fueris, si sanus, thesaurum inuenies, cum laboraueris in pænitentię fructibus, si infirmus patiẽter tolera. Vbiq; & in omnibus institutus sum ait Paul. scio abondare, scio penuriam pari.

C

Sed attende quod sequit. [Quem, qui inuenit homo.] Maximũ profectò hoĩbus bonum hoc est, quod tantus thesaurus facile possit inueniri. Thesauri terrę difficile inueniuntur, & si inueniantur, oĩa plena sunt litibus rex quintã sibi partẽ vsurpat, nec liberè thesauro frui tibi permittitur. Cęlestis vero thesaurus inuenitur facile, & tibi vniuersus relinquitur, nullus illum vsurpabit, hic cœlestis magister ait. Thesaurizate vobis thesauros

Phil. 4. Mat. 6.

A ros in cęlo, vbi nec ęrugo, neq; tinea demolitur, vbi fures nō effodiūt, nec furantur. Præclare Chryſ. ait. Ridēdi pfectò, ac cotemnendi Dij illi sunt, quo Rachel futuri valet, si Deus tuus, si thesaurus tuus de terra fuerit, nō deerit, q rapiat, & a te auferat. Cœlestem vero thesaurū nullus à te auferet inuito. Abscondit Rachael patris idola, & ideò licet ea, q̄ fierit Laban, delusa est solicitudo, quęrētis, quia multi sunt, qui in vanū quærūt terrę thesauros, quos nō valēt reperire, at de cœlesti thesauro dictū est. Omnes, qui quęrit inuenit, nulla creatura eū abscondere valet. ¶ Sed sciendum est, quid fecerit, qui hūc inuenit thesaurū. Certe [Vendit vniuersa, quę hēt, & emit, &c.] Merito vniuersa relinquit, vt hunc thesaurū habeat, quia omne aurum in cōparatione eius ardua est exigua. Et thesaurus ipse tātus est, vt impleat possidētē. De quo Ps. ait. Qui replet in bonis desideriū tuū. Et ideo reliqua effundit, qa plenus est hoc habito thesauro. Sed quo modo vniuersa vendit fidelis? Certe in præparatione animi omnis iustus relinquit vniuersa pro Deo. Hi vero, qui ad perfectionem accuratius anhelant, etiā re ipsa vniuersa relinquunt, dicuntq; Ecce nos reliquimus omnia. Cū vides accipitrem, aut herodiū properare volādo, nec ad dn̄m venire ēt si eū vocet clamoribus, & esca ostensa, ais, certè auem aliquē persequitur, q̄ videt ille, licet ego eā nō videam. Similiter cum venatoriū canem vides properātē, nec à dn̄o vocatū reuerti, ais, bestiam venandam aspicit, licet ego eā nō videā. Sinamus, vt eam psequatur Veritatis pfectò fidei nostræ, ac Christianæ religionis argumentū nō contemnendū est, qđ in ea fuerint plures viri, q vniuersa, quę mūdo alta sunt, reliquerunt, nec vllis vocib. creaturarū acquiescant, nulla re temporalia ostēsa ab itinere reuocentur. Sed cursum arripiant velocem. Aliquid sine dubio magnū vident thesaurū inuenerunt, cuius causa oēm mundi thesaurum contēplarunt. Hinc Psaltes Audi filia, & vide, & obliuiscere populū tuū, & domū patris tui. Quia vidit, oblita est populum, & de mū patris, sed quid vidit? Thesaurū certe, interroga Virginem Catherinā, quid viderit, cum dixit, regnū mundi, & oēm ornatū sæculi contempsi pp amorē dn̄i mei Iesu Christi, quē vidi, quem amaui, quem credidi, quem dilexi? Cum viderit Christum, quid mirum, si omnia contēnat? Cum multi quærunt rem aliquam pretiosam amissam, si vnus currat, ais, vidit ille drachmam, & ideo currit. Qui non renunciauerit omnibus, quæ possidet, nō potest meus esse discipulus veritas ait, & ideo illis valde timendum est, qui nihil relinquere Dei causa sciunt, hi enim thesaurum non inuenerunt, quē qui inuenit, vendit vniuersa.

[Margin: Chryſ. Ge. 31. — B — Sap. 7. — Ps. 102 — Mat. 19 Simile. — C — Psa. 44 — A — Luc. 14]

Exposuimus primā parabolam, qua initium Ecclesiæ, & vitæ Christianæ ostendimus. Iam secundam explicemus, qua illius medium nobis proponitur. Ais inueni thesaurum istum, fidelis sū, gratiam accepisse me confido, restat ne mihi amplius. Restat certè, vt negociator sis, quod secūda parabola ostēditur. [Simile est regnū cęlorū homini negociatori, &c.] Postq̄ gratiā, & fidem habes sine meritis, exiguntur à te merita, labores, & opera, quæ negotiatione tua perficias, quibus dignus efficiaris digna mercede, gratiam sine meritis accepisti primam, sed illa habita, vide, ne in vacuam gratiam Dei recipias, operare cū ea, & propria industria diuitias iamtibi para per merita. Sine thesauro, quem superius explicuimus, nullus negociari valet, nec. n. esse sine illo pecunia homini est, vt negociari valeat. Et quicquid prætiteris laboris, nihil proficies, si sine gratia illud præstes; vnde Paul. Nihil sum, nihil mihi prodest. Et ideo cum publicæ nundinæ illæ fuerint in iudicio, ad quas vniuersi mortales venient, aliqui accedent, deferētq; chirographa multa, dicentes, domine nonne in nom ine tuo prophetauimus, & virtutes mu ltas fe i mus? Audiēt tū, nescio vos, chirographa vestra non ad me pertinēt. Quia sine gratia, ac charitate opera illa pfecta sunt. Qui ergo gratia caret, pecuniā nō habet, qua negotiari valeat. Ideo si hanc amisisti, quā in baptismo recepisti, cur i

[Margin: B — 1. Cor. 12. — C — Luc. 13]

 cam

A ea in recuperate pœnitentia,cura,vt thesaurum inuenias,& licet id cures,forte fortuna inuenisse te crede,quia sine meritis eam recipies, si enim ex operibus, iam non est gratia.

Hoc verò habito thesauro, restat, vt negociator sis, munus, ac officiũ negotiatoris sume. Et quemadmodum negociator terrę operi negociationis incumbit,ita tu operibus bonis,hoc est munus tuum,huic attendere debes, status tuus negotiatoris sit. Hoc vero summe dolẽdũ est,q̃ quasi accessoriũ quid fidelibus est negociatio cœli,& reb.alij ex professo incũbunt,ac serio,huic vero negocio quasi per trãsennam,& iocũ. An nõ dolẽdũ,quod opus sit,fidelibus prædicarĩ, vt se iactent,& glorientur fideles esse? B Quod hic sit eorum honos,& officium?

Simile Accidit his,q̃ negociari,aut mercatori accidere solet,qui mercatorę oĩno incumbit,quia tñ cũ puer fuit,musicę operam dedit, nunc cum mercator est, lyrã pulsat,sed sæpius errat,qm̃ hoc illi accessorium est. Ita hoĩes plurimos videas,q terrenis,ac caducis oĩno intenti sunt,ali qñ verò operib. pijs intẽdunt,orõni,missę sacrificio,cõfessioniq;,sed in his peragẽdis pijs operib. negligẽtes sunt,& plurima errata admittunt,qm̃ hęc illis solũ accessoria sunt,& cum parentes fideles habuerint,eos in pueritia in his instituerunt. Quia tñ illi alijs intẽdũt pcipue in his faciẽ erãt,atq; labuntur,quia nõ serio,sed ioco his attẽdunt. Sed qua rõne, ais, oẽs vires, & conatus ĩpẽdere debeo

C Simile in hoc negocio? Manifesta rei hui⁹ ratio est,quã subiecto exẽplo perspicies. Duæ tibi fortè negociationes sunt,ĩ quarũ altera cẽtũm posuisti aureos nummos,ex qua cũ pro uoto oĩa succedant, decẽ aureos lucrari poteris. In altera vero decẽ millia talenta posuisti,ex qua immensas diuitias tibi poterit cõparare. Rogo te, cui pręcipuè attenderes? Cuius librũ sæpius perlegeres,in quo negociationis rõ continetur? An nõ stultũ esset hanc obliuisci,ac negligere, illi vero attendere nimium? Dic mihi,ò fidelis sed stulte non habẽs cor,qñ vniuersa terrena negociatio ex uoto succedat,qñ vniuersa, q cupis, obtineas, q̃ inde lucrũ reportabis? A Nũ nõ decẽ nummos? Num nõ vanitatẽ? Eccl.34 Quasi qui apprehendit vmbrã,& sequitur ventum,sic qui attendit,ad visa mẽdacia,quid apprehẽdes? Oĩo nihil, qa cum interieris,non sumes oĩa. Sed attẽde nunc in cęlestium negotiatione quas posueris diuitias,& q lucra sperare possis,diuitiæ huic negotiationi expositæ gr̃a,& dona diuina, Christi sãguinis,& merita sunt. Si huius attendas negociationis,infinita tibi bona cõparare poteris,vitã æternã,Deum lucraberis. Estne negotiũ istud paruipẽdẽdũ? Tm̃ hoc negotiũ est,vt pp illud Deus è cęlo descẽderit,hõ fieret,crucẽ subiret, adeò serio negotiũ hoc ille suscepit,& tu ioco illud agis,cũ tuum sit? Ad hoc ille sacra instituit,pastores,& doctores ordinauit. Angelos destinauit in mũdũ. Huic ergo ne B goti pro virili tibi incũbendũ est. Hinc Sapiẽs, Deũ time,& mãdata eius obserua,hoc est,oĩs hõ. Id est,hoc est oẽ,& solũ negotiũ hominis,& oĩs hoĩs, in quocunq; versetur stato, nõ hæc negotiatio religiosi est,sed oĩs hoĩs. Hinc Sapiens, Eccl.vlt. melior est acquisitio eius negotiatione auri,& argenti. Caue ergo ne de illis ne Pro.3 gotiatoribus sis,de quib. Sapiens ait. Cinis est.n. cor eius, & terra superuacua spes illius,et luto vilior vita ei⁹,qm̃ ignorat,q se finxit,& q ĩspirauit illi aĩã, sed & ęstimauerũt lusum esse vitã nrãm,& cõuersationẽ vitæ cõpositẽ ad lucrũ, & oporteret vndecũq;,ẽt ex malo acqrere. Que ergo negotiatio nostra? Quærere C bonas margaritas,noli vilia qrere,sed p̃tiosa,dedit tibi Deus diuitias maximas quib. negotieris,quid ergo vilia captas? Vocauit nos Deus, vt negotia geramus vniri filio eius,vt socij illius. Hinc Pau. fidelis Deus, per quẽ vocati estis in societatẽ filij eius,Iesu Christi dñi nostri. 1.Cor.1 Et Ioannes,annunciam⁹ vobis vitã ęternã,quę erat apud patrẽ,& apparuit nobis,q̃ vidimus,& audiuimus,annunciamus vobis, vt & vos societatẽ habeatis 1.Ioã.1 nobiscum,& societas nrã sit cũ patre,& cum filio eius Iesu Christo. Sed quid lucri nobis ex hac societate puenit? Multum certe. Sicut Paul. loco superiori subiungit. 1.Cor.1

A iungit. In omnib. diuities factis estis in illo. Sic.n. persępe accidit, ut pauper mercatur adiungatur socius mercatori diuiti, quia cum eo inijcit societatem, ut diues fiat. Deinde societatē init iustus cū omnib. sanctis, unde procedit communio sanctorum; qua particeps est iustus omnium bonorum eorum, qui sunt in

Ps. 118 gratia, vnde Psal. ait. Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientiū mandata tua. Maximæ profectò hinc nobis diuitiæ parantur, si tamen negociari cælestia voluerimus, sicut illi; de q

Eze. 27 bus Ezech. ait, Iuda, & terra Israel ipsi institutores tui, in frumento primo, balsamum, & mel, & oleum, & resinam posuerunt in mundinis tuis. Pretiosa ista sunt, & quorum negociatores esse debe

B mus, vt diuites simus. Alia lōge diuersa in mūdinis Tyri pōnebant infideles populi, ut, ibi propheta ait, sed uiri Iuda, & Israel, idest fideles primum frumentum deferunt, quod Dei verbum, & euchari stiam significat, Balsamum charitatis. oleum misericordiæ, mel dulcedinis, resinam pęnitentię deferunt.

Vidimus priori parabola Ecclesiæ, & vitæ fidelis initium. Deinde secunda medium, & uiam eius. Iam tertia parabola ostendit omnium exitum, & finem, quo bonis, & malis negotiatorib. digna merces retribuitur his ęterna damnatio, illis gloria sempiterna, quod in iudicio effi-

C ciēdum est. Vnde ait. [Simile est regnū cælorum sagennæ missa in mare, &c.]

Grego. Rectè Greg. ait, parabola ista timenda potius, quam exponenda est. Expositio vero facilis est, nā mare sęculorum significat, sagenna prædicationem Euāgelij. & Ecclesiam, quæ colligit bonos, ac malos, consummatio vero sęculi, & iudiciū eos diuidet ab inuicem: in fine concio-

Ec. vlt. nis suæ ait Ecclesiastes. Finem loquendi omnes pariter audiamus. Cuncta quæ fiunt adducet dominus in iudicium, pro omni abscondito, siue bonum, siue malum sit. Tremendum profectò iudicium in quo uniuersa manifesta fient. Et mali a bonis separabuntur, quibus nunc permixti erant, vnde statim peribnnt, nunc enim quoniam inter pios uersantur, eos

tertia sustinet. Sicut Noę separato in arca, diluuium venit, & omnes perdidit. A Gen. 7.
Et Loth educto ex Sodomis, ignis eos absumpsit. Et Israel descendente a tabernaculis Dathan, & Abiron, terra dehiscens eos deuorauit. Ge. 19. Nu. 16

Cum ergo tempus a Deo constitutū, quod nemo nouit nisi ipse, aduenerit, in quo Iacob proprias oues diuidit ab ouibus Laban, ut mors depascat dæmonis oues, vt Psaltes, ait. Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascat eos. Et ipse Christus uitam æternam, det ouibus suis, sicut ipse dixit: Ego uitam ęternam do eis. Cum accesserit tempus illud, in quo area ventilanda est, & separandum triticum a palea, in quo apparebit, quid intersit inter seruientē Deo, & non seruientem ei. Tunc pisces reprobiores mittendi sunt, vnde ait. [Malos autem foras miserunt]. Sed cur foras mittuntur? Certe conueniens hoc eis supplicium est, qui abierunt a Deo, & eius obsequio. Quod contra de iusto dicitur, in Psal. primo, Beatus vir, qui non ab it in consilio impiorum. Alij transtulerunt, in consilium, sed rectius noster interpres ait, Beatus vir, qui non abijt in consilio, &c. Germanus sensus est. Beatus vir, qui non abijt, supplendum est, a Deo, vel a seipso, in consilio impiorum, idest, secutus consilium impiorum. Nam secundum Hebraici sermonis consuetudinem, in eum ablatiuo uirtutem, ac potestatem sonat, vt cum dicitur, in te eripiar a tentatione, & in Deo meo transgrediar murum, idest, in uirtute tua. Ita in consilio impiorum, ideo propter impiorum consilium. Loco illius uerbi abijt, in hebręo est, halach, quod significat, alio tendere, a re scilicet, nota, vel propria ad alienam, & ignotam, & ita optime interpres vertit, abijt. Hinc intelligitur locus difficilis Ieremiæ. Plangite eum, qui egreditur. Hebræa habent flete, fiendo super abeuntem: is ergo abire dicitur, qui a se alienatur. Et a Deo, qui est eius centrum, & locus. Hinc etiam intelligitur illud Ecclesiast. Melius est, uidere, quod cupias, quam desiderare quod nescias.

Ge. 36.
Ps. 48.
Ioā. 10
B
Psal. 1.
C
Iere. 22
Eccl. 6

A

In dedicatione Ecclesiæ.

Thema. Zochea festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Luc. 19

Omnia se perfecisse putabat Israel cum templum illud peramplū, & omni sculptura ornatum haberet gloriabaturque, vt Propheta ait: Hiero. Templum domini, templū domini est. Sed ad eum, loquitur dominus, p Isaiā. Esa.66 Quæ est ista domus, quam ædificabitis mihi, aut quis est iste locus requietionis meæ? facta sunt vniuersa ista, ait dominus. Non mihi præcipuum, ac gratissimum templum illud est, quod hominū manu, & arte constructum, sed illud potius, quod à me ædificatū est. Sed quodnam hoc ipse dominus illud continuo ostet, ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & trementem sermones meos? Hæc, hæc mihi commodissimā domus, atque aptissima est. Hāc ergo ille sibi construxit in terra, cum humanitatem (in qua habitaret plenitudo diuinitatis corporaliter, idest vere, & realiter, non vmbraticè, aut in figura) sibi fabricauit. De qua ipse loquitur Prouerbiorum nono Sapientia, ædificauit sibi domum, excidit colūnas septem, idest, septem donis Spiritu sancti eam fulciuit, quia quicquid in thesauris diuinis reconditum erat, in eam effudit. Hanc ille dixit templum suum Ioānis septimo. C Soluite templum hoc, ipse uero dicebat de templo corporis sui. Hanc sic Spiritu sancto repleuit, vt dicat Ioannes, non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Sic enim ornanda fuit Dei domus immensis bonis. Huius vero templi aliud etiam fuit templū ipsum continēs. Maria, scilicet. De qua Ecclesia ait, templū repente sit Dei, quam Deus mirum in modum ornauit vt digna Dei domus esset, hanc impleuit maiestas, & gloria Dei Israel multo portiori iure, quam Salomonis templum. Inter huius domus priuilegia unum non contemnendum illud est, in ea omnis, qui petit accipit, & pulsanti aperietur, petamus ergo gratiam, &c.

Dedicationis templi diem festum, ac præcipuum ecclesia celebrat, & merito quia cum ecclesia dedicatur, fit omnib. officina salutis, turris refugij, quā in vinea sua posuit paterfamilias, in qua ab inimicis securi sint, ad eam confugerint. Si enim glorificari à Deo domū à se constructam Salomon uoluit petijt, & obtinuit, vt refugium esset templum illud, in omnibus orantibus in eo, multo potiori iure templa nostra eo priuilegio gaudent, quorum gloria in immensum excedit antiqui gloriam templi, propter præsentiam veram Christi domini Eucharistia. Hac namque ratione Aggeus dixit. Maior erit gloria domus istius nouissimæ, plus quā primæ. Quod Hieron. impletum ait ea causa, quod Christus dominus in eo tēplo docuerit. Summa ergo gloria templorum ecclesiæ, & eximia eorum priuilegia, cum contineant Christum, atque adeo omnibus fidelibus cōfugium sunt. Et oratio, quæ in tēplo funditur, potentior est, & Deus adest magis in eo orantibus, tum ratione consecrationis, tum quia Christus ibi adest. Merito ergo consecrato templo dies festus agitur. Quid quod, cum templum dedicatur, Deo domus erigitur, in qua inter homines habitet, quod summum est beneficium, & præcipua festiuitate recolendum? Tanta res hæc est, vt incredibilis Salomoni apparuerit cum ait. Ergo ne credibile est, quod habitet Deus cum hominibus super terram? Si cœlum, & cœli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ego ædificaui? Cum autem tunc in vmbra habitaret, non re ipsa vt nunc. Qui diuinam maiestatem, ac celsitudinem non agnoscimus, hoc beneficium non adeo magnifacimus, si eam agnosceremus, vt decet, summam nobis ingeneraret lætitiam, ac gaudium, quod Deus inter nos domum haberet, in nobis exultantibus adaugeretur eo, quod vicinus noster esset: Quā merito Isaias ait: Exulta, & lauda habitatio Siō, quia magnus in medio tui sanctus Israel.

Marginalia (right column): A; Agg.2.; B; 2.Pa.6; C; Isa.12

A pro nobis maledictũ, nos ab oĩ maledicto eripuit. Non diu permanet ira Dei, facile placat. Maledixerat Hierico, nũc per eam ambulat. Pater est, q facile placat filijs. Obiurgat aliqñ filium pater,
Simile maledicit, iuratq; nunq̃ se cum amplius in domum recepturũ, sed cum pater sit, paruo tpis intervallo iram deponit, filioque blanditur. Ad hunc modum Deus noster hoium verus pater cũ eis se hêt,
Ps. 102 dicente Psal. Non in perpetuum irascetur, nec in æternum comminabit. Et iterum. Non in perpetuum litigabo, nec
Isa. 57. vsq; ad finẽ irascat. Et cum iratus fueris misericordiæ recordaberis. Et cõfitebor
Hab. 4 tibi Dñe, qm̃ iratus es mihi, conuersus est furor tuus, & consolatus es me. Si ergo in te iratus est Deus, ora eũ, & placabilis tibi ei t, vt Iob ait, & videbis faciẽ
Iob 33 eius cum iubilo. Perambulat ergo Iesus
B Hierico, tanq̃ pius medicus domus infirmorum, tanq̃ pater amantissimus domos filiorum, immẽso amoris igne cor eius erat accensum, & peccatorũ salutẽ mille modis, ac vijs quærebat. Qd si dæmon circuit, quærens quẽ deuoret, si ille
Iob 1. vt in Iob ait, circuit terrã, & perambulat eam, an nõ bonus pastor circuat, & perambulet ouille suum, vt oues tutetur suas? Sed ais, iã Christus cursum suũ cõfecit, iam nõ deambulat, sed sedet ad pa tris dexterã. Sed adhuc dñs Hierico per ambulat. Vis hoc oculis tuis subijci? An nõ vidisti Eucharistiã diuinã in domos infirmorũ portari? En perambulat iterum Hierico, sed ô summã Dei dignatio
C nem, quas Dñe mi calles perambulas? an non eas, quas inhonesti iuuenes percurrũt? an nõ eas, in qbus sæpe innumera peccata fiunt, in qbus iurat, maledicitur, oblatrat famę. En maledictũ Hierico perãbulat Deus misericordia ductus.

Sed, & persimiles deambulationes in corde tuo facile videbis, si reuertaris ad cor tuũ, q ĩ exteriorib. vagaris. Quid.n. aliud esse putas, sanctas in te milias cogitationes, vt vitam in melius mutes, nisi Dei in corde tuo deambulationes? An non sic in paradiso deambulabat, clamans, Adã vbi es? Quoties audisti uocẽ Dñi dicentis, vbi peccatores? In peccato certè, Dei inimicus, inferno proxi- A mus, an non timebis, ut Adã? An nõ paues Deũ tibi iratũ? Plures huiusmodi de ambulationes Dei tui videbis, si attendas, & audias, qd loquat ĩ te Deus. His vero ostẽdit summũ peccatori immine- Simile re periculũ. Si.n. videas medicũ sæpissi me infirmũ inuisere, in multo discrimine infirmũ versari dicis, aut nimiũ à me dico diligi. Vtrunq; vero in te agnosce, & Dei eximiũ erga te amorẽ, & supremũ tibi adesse periculũ, cũ toti° Deus ad te ueniat, & domũ cordis tui perambulet.

Sed si amore ductus Hierico perambulat, cũ in Hierusalẽ pergit, vt mortẽ sustineat, quo obsecro amore eandẽ ciuitatẽ prosequet cum illam proprio sanguine emerit, & uitã pro ea fuderit. Vsu aliqñ venit, vt videas, vel prædium, vel B domum, & perambulans vniuersa, quæ Simile in prædium, vel domũ pertinent, cũcta perspicias, placent tibi cuncta, afficeris eis oib. & demum prædium, uel domũ emere decreuisti, emis tandem, & pecunia data comparas. Cumq; domus, uel prædium à te empta sunt, iterum ea per ambulas, nũc multo plus illa diligis, multo amplius tibi placent, q̃ ante placebat, quia iam tuum illud est. Si ergo antequã nos Deus emeret, sic dilexit, vt pro nobis sanguinẽ, & uitam libenter dederit, postq̃ nos tam caro emit pretio, qua erit Rom 5 in nos dilectione? quo nos amore prosequetur? Hoc mirè expedit Paulus, commendat aũt charitatem suam Deus in vobis, qm̃ si cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus p nobis C mortuus est, multo ergo magis nũc iustificati in sãguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo p mortem fi ij eius, multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius.

Sed audi, quid deambulanti Christo ob viã venit. [Ecce ait vir nomine Zacheus, & hic princeps erat publicanorum, & ipse diues.] Pictorem fuisse D. Lucam, historiæ tradunt, & illius opera, quę in hunc vsque diem perseuerent, extantur, nunc ergo, vt effigiem B. Zachæi depingit, pictoris arte vius est. Sicut.n. pictor

A quod vulgo dr,(de puntillas,)nec videre poterat,ideo arborem conscendit. Quo loco illud primo expendendum est, quo qui mundo inueniunt, conantur omne, quod possunt,imo,&,qđ non pñt,& super pedum summitatem ambulare tentant,ut statura procera appareant,ut in his,quę mũdi sunt, proficiant amplius. Qui mille aureos numos habet,duo millia insumit,ut uanitati seruiat, q minor est,maximus apparere vult. An non hic super summitatẽ pedũ ambulat? Cum his,qui hmói sunt expostulat dñs Hieremiæ 48. Audiuimus superbiam Moab, sublimitatem eius,& arrogantiam,ego scio,ait dominus iactantiam eius, eo q non sit iuxta eam uirtus eius, nec iuxta, quod poterat, conata sit facere. Quasi dicat. Tanta eius superbia est, ut plus B conetur, quam possit in his, quæ mundum spectant, in his uero, quæ Deum, multo minus,quam possit,prestat. Cum vides pauperem, ne ei subuenias, commemoras omnes tuas indulgentias. Cũ vero vanitatis occasio aliqua sese obtulerit,ibi omnia tua insumis,& aliena ẽt. Mira profecto mundi tyrannis est. Est ne tyrannus,qui dicat,decem habes, da mihi viginti? & hæc mundus imperat, & adhuc ei sunt innumeri subditi volũtate propria. Vere si ob aliquam causam conádum esset super vires,si ob aliquem videndum (ut vulgo dicitur,) nos C auiamos de poner de puntillas, hoc merito fieret,ut Iesũ uideremus,sed ad hoc nihil conaris, & con vel parua sese obtulerit difficultas,continuò Deum quęrere cessas. Dicis ieiunare non ualeo,dolet.n.caput,flagella non sustineo, qa dolorem incutiũt. Sed si te interrogarem, quanto difficiliora,ut mũdo assequaris, sustines. An hęc pręstares, si propter illa regnum terræ tibi concederetur, facilia omnia tibi essent ꝓposita ista mercede terrena,& difficilia sunt ꝓposito regno cęlesti. Vis aliquos oculis tuis subiici, q cum Zachæo conati sunt, plusquam possent,ut Deum viderent? Memorare sãctorum priscorum, eremitarum Aegypti, & Scythiæ, ubi miranda exempla, incredibilia ieiunia, oratio iugis. Sed heu quid nos sumus, si cum illis conferamur? uere locustæ apparebimus,& illi gigantes. A

Secundo uero ex hoc Zachæi facto collige,eum, qui statura pusillus est, inter turbas uidere Christum non potest; posset uero si procera statura esset, id eo a turba recedat cum Zachæo, & arborem conscendat. Multa enim sunt, inter quæ perfectus uir videre Deum potest, in quibus imperfectus non potest. multæ sunt huius vitæ occupationes, multæ occasiones,in quibus,qui perfecta virtute præditus est,stabit, Deumque videbit imꝑfectus uero in eis peribit. Qui ergo se pusillum uidet, ab his recedat cum Zachæo. Episcopo tanquam perfecto d uitiæ conceduntur, monacho uero, vt q nondum perfectus est, sed ad perfectionem tendit,auferuntur. Si ergo te uideris statura minimum recede a turba, ascende in arborem religionis, relinque ea omnia, quæ vides tibi esse impedimẽto ne Deum diligas, licet uideas alijs impedimento hæc non esse, illi enim statura procera sunt, tu vero minima. Sicut enim parua, recensq; insita arbor facile lęditur quacunq; causa, cum uero creuerit, altasq; radices miserit, facile resistit multis incommodis, ad eundem modum animus in uirtute tener, & imperfectus & animus perfectus se habent. B Simile

[Ascendit ergo Zachæus in arborẽ.] Maximum oñdit desiderium Christum videndi, cum ut eum uideat hac utit adinuentione. Si in corde nostro efficax esset desiderium, ardensq; studium Deũ videndi, innumera adinueniremus media, ut illud consequeremur, & Angeli ipsi nobis plura ostenderent, quando nos ea inuenire nõ possemus. Adinuentiones q̃re, ut Deo placeas, plures excogita uias, ac modos mortificandi corpus, tum in uictu, uestitu, & omnia asperitate, humiliationes plures perquire. Attẽde quot quotidię adinuentiones producit, qui mundi uanitatis inseruiunt, ne illis tu in hoc cedas, qui Deo obsequeris. Attende Zachęum sycomorum ascẽdẽtem, risui puerorum expositum, ut dicatur, en Zachęum puerũ factũ. Hoc ergo C

pera-